certum petatur de rebus creditis ꝛ de certi conditione ge
nerali. Rica

K K LYCEAL BIBLIOTHEK zu LAIBACH

Zosa continuat

Rubricam. Ad ꝓcedentia multuꝫ breuiter Ja. ò are. dic̃ pinguiꝰ. ꝛ sic Actionũ alie in rem. alie in ꝑsonã. De actionibus in rẽ tam vniuersalibus ꝙ particularibus ꝛ tam pro corporalibus ꝙ pro incorporalibꝰ dictũ est. ¶ Sequit videre de personalibus actionibus. ꝛ qr actiões ꝑsonales que descendunt ex cõtractibus sunt digniores. Jdeo premittit ꝛ ponit hic generalẽ Rꝛicam. de rebus creditis. Vel qr mutuũ magis assidue inter alios cõtractus ꝛ frequẽtius celebraf. iõ subditur in Rꝛica si cer.pe. Verũ qr ex dictis contractibus oriunt actiones ꝛ inter ceteras certi cõditio est generali or. Jdeo ponitur in Rꝛica ꝛ de certi conditõe ꝛ sic vt videtis ista Rꝛica hꝫ tres ptes. ¶ Circa istam Rꝛicam est videndũ qd sit dictum de rebus creditis. Rꝛ. vt videbitis statim. J. eo. l. i. ¶ Secundo quero qd sit dictũ si certum petaf. Glo. exponit si certũ. i. mutuũ petatur. i. repetaf. Alij dicunt ꝙ illa verba si certum petatur. sunt nomẽ actionis. vt. J. de trittica. l. i. veritas ẽ ꝙ nõ sunt nomẽ actionis. nã ex mutuo oritꝛ certi condictio vt instit. qui. mo. re. cõtra. obli. in prin. nõ obstat. l. i. de trittica. qr ibi factũ seu cõtractum denotat. ñ actionis nomẽ. vt ibi videbitis. ¶ Ad illud aũt ꝙ glo. dicit petaf. i. repetatur intelligo vel respectu generis. nã illud qò datur in eodẽ genere repetiꝛ. vt. J. e. Lij. in prin. sed respectu speciei nõ est repetere sed ꝓprius petere. petitur enim illud qò nunq̃ datũ fuit. ¶ Jtẽ expositio glo. procedit in mutuo reali ꝛ naturali. Jn mutuo vero ciuili dictio petatur stat ꝓprie. vt videbitis. J. eo. l. ij. §. fi. ¶ Tertio quero dꝰ hic de certi conditione vtrũ sit vna certi cõditio vel plures glo. tã git hic. examinabo in. l. certi cõditio. in prin. J. e. hic nõ expedit. qr nõ vidistis adhuc aliquid de materia certi cõditionis.

b **Ene est.** Ad cognitionem specierũ oꝫ precedere cognitio generis sed verbum credẽdi ꝛ verbũ rei sunt verba generalia. ideo a ꝓtore de rebus creditis premittiꝛ in Rꝛica. hoc dicit tex. lex. Et diuiditur sic. ¶ Prio cõmendat qõnem. ¶ Secundo respondet ad eã ꝛ assignat rõnem. ¶ Tertio rõnem ꝓbat ꝙ auctoritatem celsi. ¶ Quarto suã rõnem ꝓbat per aliã rationẽ ¶ Quinto ꝛ vltimo ponit quid significet verbuꝫ rei. fa ibi qm igitur. tertia ibi nã vt libro primo. quarta ibi nã cuiusqꝫ. quinta ibi rei quoqꝫ. Venio ad casum in terminis. sed ad euidentiã scire debes ꝙ ꝓtor fecit olim vnã Rꝛicam que dicebat de rebus creditis. post Rꝛicam fecit edictũ si certũ petatur. ꝛ edictuꝫ de constituta pecunia. ꝛ de cõmodato. ꝛ de similibus. Quesiuit ergo iuuenis a iurisc̃onsulto quare pretor premisit rubricaꝫ de re. cre. Rndet iurisconsultus laudãdo questionem ꝛ dicit ꝙ bona qõ eꝫ ꝛ bene vtile est priusq̃ ꝓueniamus ad expositionez verborũ que posita sunt in nigro vt dicamus aliqua de significatione huius tituli. i. huius rubrice. de re. cre. ꝛ ex hoc apparebit quare eam pretor premisit. ¶ Et sequitur in textu quoniam igitur. ¶ Jnstat iuuenis quoniã igitur hoc est bonũ ꝛ vtile dicatis ergo quare ꝓtor hoc premisit. Rndet iurisc̃onsultus qr pretor intẽdit sub hoc titulo tractare multa ꝛ varia ꝓtinentia ad ꝯctus varios ꝛ diuersos. Jdeo premisit hãc rubricam de. cre. q̃ est generalis ꝛ multa cõprehendit. s. oẽs cõtract. h. d. ¶ Tu vero q vis vltra intelligere forma istã rnsionez sic. ¶ Ad cognitõnem ꝑrum debet precedere cognitio gñris. sed verbũ credẽdi est genus seu generale. ideo merito a pretore premittiꝛ qui intẽdebat tractare de cõtractibus ꝑticulariter. ꝛ sic vides ꝙ ò isto argumẽto nõ ponit hic in tex. nisi minor ꝓpõ ꝛ ꝯclusio. maior aũt obmittitur tãq̃ nota quã probabo. J. ¶ Sequit nã vt libro primo. ꝛc. Jnstat iuuenis quereris dñe iurisconsulte que est probatio minoris ꝙ verbũ credẽdi sit generale. Respondet iurisconsultus probo ꝙ auctoritatẽ celsi q hoc dicit li. i. qõnum. ¶ Sequit nã cuiusqꝫ. Jnstat iuuenis querens dñe iurisconsulte ꝓbatio per auctoritatẽ celsi bona. sed mihi plus placeret ꝓbatio ꝙ rõnem. Respondet iurisconsultus ꝛ ego ꝓbabo ꝙ rõnẽ ꝛ dicit sic hoc apparet ex significatõne vocabuli. nã credere dr a credendo ꝛ cõfitẽdo seu fidẽ de alio habẽdo. sed in omnibus cõtractibus vbi aliquid debeꝛ vobis fidem hẽmus de alio. ergo credere dicimur in quolibet cõtractu ꝛ sic apparet qꝫ ẽ genus. hoc dicit pro te iuuene. Sz tu magis intelligẽs forma rõnẽ subtilius ꝛ sic. Illud dicitur. esse genus qò verificatur ĩ qualibet sui spẽ. vt. l. si quid earũ. §. interẽptũ. de leg. iij. J. vñ legi. l. inter agnatos. Sed si verbũ credẽdi verificaf in quelibet ꝑte tu ex quo nobis aliquid debeꝛ qr alienam fidẽ sequimur. ergo patet ꝙ verbũ credẽdi est generale. hoc dicit. ¶ Sequitur rei quoqꝫ. Jnstat querens domine bene probastis ꝙ verbum credendi est generale. sed rubrica dicit de re. cre. quid significatur ꝑ hanc dictionẽ rebus nõ dixistis. placeat igiꝛ hoc dicere. Rñdet iurisconsultus ꝙ rei appellatio est generalis ꝛ omnia cõtinet. ꝛ hoc est notuꝫ. merito igitur hoc verbũ rei vt generale ꝓtor elegit ꝛ posuit in rubrica. hoc dicit. nõ habetis expositum quid velit dicere de re. cre. ¶ Notetis vos iuuenes breuiter prirdo ꝙ rubrica debet esse generalis ad nigrum. ¶ Secundo nõ ꝙ licitum est arguere ex verbis rubrice. ꝛ ordine earũ. pro hoc. J. re. amo. l. itaqꝫ. alꝫ icipit iõ labeo. ꝛ. C. ne fideiuss. do. dẽ. in. gl. ma. Rice. Tertio nõ ꝙ credere creditor ꝛ similia dicũtur a credendo seu fidẽ bndo. Vltimo nõ ꝙ verbũ rei est generale vt. J. de ver. sig. l. rei. ¶ Veniamus ad declarationẽ legis. dicit hic bene ẽ. alꝫ est in tex. littera ex re. alꝫ here. que istarũ lrarũ sit verior. Respondeo quelibet potest esse bona. tñ lra. Pisana est here. ꝛ tunc dicit glo. ꝙ debet exponi here. est. i. herile ẽ ꝛ dominabile. qr ad dñz doctorez spectat declarare. vide gl. que icipit gl. ista expositio licet sit bona ñ tñ ẽ necessaria. nã dictio esse ꝓpositio ꝛ idem significat qò dictio ex. Vnde cum dicitur ex. i. ex re est. nec est necesse ꝙ exponamus ex re. i. ex vtilita re. sed lra stat ꝓprie ex re est. quasi dicat ex materia nra est ꝛ nõ extra materiam est. vel nõ extraneũ ẽ tractare de significato ꝛc. Et hoc facit ad questionẽ de teste qui interrogatus sup articulo anteq̃ rñdeat dicit qualiter ipse ĩtelligit verba articuli. vel dicit qualiter intelligit verba sua. vt ista non intelligant dicta extra articulum. ex re enim est non extraneũ. vt hic videtis. ¶ Preterea dicit hic prius ꝙ ad verborũ interpretationẽ veniamus aliqua de significatione ti. dicamus ꝛ sic alius titul ꝛ alia erant verba exponenda post ti. ¶ Quero ergo que erãt illa. Respondeo due sunt opi. in glo. Vna ꝙ verba ti. siue Rꝛice prius exponenda erant ꝙ illa verba de rebus credit. s. verba nigri que post ti. exponenda veniebant. ꝛ erant quedaꝫ verba pretoris q fecit edictum de re. cre. Vñ sicut rubrica erat de re. cre. ita edictum erat de re. cre. ꝛ hoc ponitur in prima glo. duꝫ ponit casum vide glo. Alij dicunt ꝙ eodem modo verba Rꝛice erant de re. cre. verba aũt edicti que veniebãt postea exponẽda erant si cer. pe. ꝛ hoc in glo. ij. ꝛ etiã in glo. iij. ꝛ ꝑm hanc lectu. posui vobis casum. ¶ Veniamus ad secundã partẽ ꝛ hic ꝓ declaratione tex. quero hic dicit ꝙ pretor multa sub hoc titulo inseruit. Jn Rꝛica nostra habemus triplicẽ ti. s. de re. cre. si cer. pe. ꝛ de certi conditione de quo istorũ ti. iurisconsultus tractat hic. Quidaꝫ dicunt ꝙ loquit hic de illo generali ti. de re. cre. ꝛ ista placet mihi vt patet ex littera ꝛ rationibus suis sub quo ti. tanq̃ generali comprehenduntur omnia specialia vsqꝫ ad ti. de pigno. Alij dicunt ꝙ hic tractat de illo ti. si. cer. pe. ꝛ secũdũ hoc debet exponi sub hoc ti. i. post hunc ti. quia ti. si cer. pe. nõ est generalis vt sub eo alios cõtractus cõprehendat. Jstas duas lec. ponit gl. super verbo varios. ꝛ super verbo titulo. quas vide. ¶ Quero in hac parte iurisconsultus obmittit maiorem ꝓpositionem tanq̃ de se notam que est talis. ad cognitionem spẽ rũ debet precedere cognitio generis. qũo probatur ista maior propositio. Respondeo primo probatur per tex. s. ò iusti. ꝛ iu. d. i. in prin. vbi volens scire iura particulariter ãte omnia debꝫ

Sign. 23812 fo VI Ka

scire quid sit ius in genere.secūdo hoc ꝓbo ad sensum.naz non posses scire vtrū ticius sit homo nisi prius scires quid ē homo in genere.Et hoc induco ad cōnem.vos scitis ꝙ de cōsuetudine z ēt hodie de iure est ꝙ pars ꝝ quaz articuli ꝓducunt z testes facit interrogatoria que si sunt incōgrua refrenant seu resecantur p iudicē.vt in.c.ꝓsentiuz cū.glo.de testi.in.vi.facit cō nō.C.de testi.l.testiū.Pone ergo ꝙ ille qui facit interrogatoria dicit sic si testis dicit ꝙ vidit mutuari.interrogef qd est mutuū an istud interrogatoriū admittatur.hic vī casus ꝙ sic nō enim pōt deponere testis de isto mutuo spāli nisi intelligat qd sit mutuū in genere vt hic.z.d.l.i.in prin.de iusti.z iu.z hoc puto verū nisi ex aliis dictis deprehēderet testē intelligere.De eo enī qō semel declarauit nō est interrogandus iterū vt nō.in.l.jj.ff. qō obseruari.C.de iura.calū.¶Sed dices tu istud est cōtra.l. que dicit ꝙ positioni iuris nō est rīndendū vt.l.ornamentorum .ff.de au.z ar.le.z nō.in.l.ij.j.de cōfes.in glo.Rndeo illa iura loquunt in pte que ad hoc interrogat vt releuet ab onere probandi aduersariū.sed cū ius sit certū nō eget ꝓbatione vt.l.ij. j.de iu.z facti igno.merito de iure nō dz fieri interrogatio.secus in teste nā testis interrogat vt iudicē certū reddat.sed non pōt facere certū iudicē nisi verba que ꝓfert intelligat.ergo zc. Vel aliter z melius dico ꝙ ista interrogatio que fit testi.qd est mutuū non est iuris.non enī iudex intendit ab eo inquirere qd ius vult de mutuo.sz qualiter ipse intelligat hoc verbū mutuū z istud est facti.ergo cū sit facti z nō iuris poterit interrogari.z iō puto ꝙ non sit necesse ꝙ testis interrogatus de his ponat diffinitionē p verba iuris.sz sufficit ꝙ ponat verba facti exquo ius illud resultet sicut dicimus in possessiōe.vt.l.stipulatio ista .ff.vbi quoqz de verb.ob.¶Tertio quero vos habetis hic ꝙ iurisc̄ōsultus reddendo rōnem sui dicti solū ponit minorez ꝓpositionē z maiorē obmittit.¶Quero qd in teste qui reddendo rōnem sui dicti obmittit maiorē ꝓpositionē z ponit minorē.an cōcludat.pono in terminis.Interrogat testis si ticius est diues vel si est sanus mente vel si est bone conditionis.Rndet ꝙ sic. Interrogatus de cā scientie.Rndet qz suz suus vicinus vel suus consanguineus.dico ꝙ rō ista concludit.hic enī ponit minorē z obmittit maiorē tanꝯ p se notā z a iure probatā casus est hic z in multis ꝑtibus iuris vbi iurisc̄ōsultus simile facit. Forma ergo rōnem testis sic.vicini z cōsanguinei sciunt facta vicinoz z coniunctorū z hoc a iure ꝓsumitur.vnde ista maior est p se nō.de consanguineis ꝓbat in.l.octaui.j.vnde cogna.z.C.de in inte.resti.l.de tutela.De vicinis ꝓbatur in.l.si ita in fi.de fū. instru.z.s.de his q sunt sui vel ali.iu.l.filiū.z extra de ꝓsump. .c.quosdā.z.c.se.z de pur.cano.c.cū dilectus.el picolo. sz ego testis sum vicinus vel consanguineus ergo zc.¶Contra hanc decisionē op.fortiter dictū testis dz cōcludere necessario. alias nō probat vt.l.nō hoc.C.vnde cogna.z extra de ꝓba.c.in ꝓsentia.sed hic nō ꝓbat de necessitate qz pōt esse vicinus vel consanguineus z in ignorare.ergo zc.Rndeo dictū testis dz cōcludere necessario vel presumptiue ex ꝓsumptione iuris tali que ad condēnationē sufficiat.hoc apparet in ꝓbando dolo vbi dolus nō pōt ꝓbari necessario vt in.l.dolū.C.de dolo.sed ꝙ vicinus z consanguineus sciat est presumptio iuris talis que ad cōdēnationē sufficit vt dictis legibus.ergo zc.¶Itē op.rō testis dz concludere p aliquē sensum corporeū vt p visum vel tactuz z similia.vt.l.testiū.C.de testi.z.j.de testa.l.qui testō.in fi.con iuncta.l.i.in prin.j.de bis que in testa.delen.z p Inno.in.c.cū cām.extra de testi.sed ista rō qz sum vicinus vel cōsanguineus nō concludit p aliquē sensum corporeū.ergo nō est bona ratio. Rndeo ꝙ dictū testis dz concludere p aliquē sensuz corporeū concedo.sed cū dicitur hic nō reddit rō per aliquē sensum corporeū.istā nego.sz enim in rōne ista nō exprimat sensus corporeus tm exprimit id per qō ad sensuz corporeū iuris presumptione deuenit.qz est presumptio ꝙ vicinus z consanguineus sciat conditionē vicinoz z coniunctorū qz assiduā conuersationē habent z sic vident actus eorū vnde deuenit ad sensum corporeū hoc ꝓbant iura z capitula.s.alle.Sed si testis diceret se vidisse aliquē tam talis fundi istud oīum non pōt videri qz est qd iuris nec aliquo sensu corporeo ꝑcipitur sed percipitur dicto intellectus nec ius existis verbis aliqd presumit per q ad actum corporeum reducatur.merito ergo non probat.ista loquuntur verba Innocen.in.d.c.cum causaz.¶Quero dicitur hic oēs enim contractus complectitur.an sub hoc ti.complectatur fideiussio.videtur quod non quia ti.de fideiussio. non est sub hoc ti.sed est in alia ꝓte.ff.l.in.vij.ꝓ.l.ij.s.vij.C.ō ue.iu. enu.In cōtrariū videt ista lra qne dicit omnes cōtractus zc. So.dico ꝙ verbū credendi cōplectit obligationē fideiussoris vt hic dum dicit oēs cōtractus.sed vt hoc ti.ꝓtor nō posuit nec enim dicit tex.ꝙ pretor posuerit oēs cōtractus sub hoc ti.sz ꝙ posuit quosdā lz oēs cōprehendat.sic etiā nō posuit sub hoc ti. mām de v.ob.licz sub hoc vocabulo credēdi cōprehēdat vt.j. .l.prima.s.fi.Quidam tn dicunt vt Guil.de cu.ꝙ de cōtractu fideiussoris posuit.j.in.ti.man.qō nō placet.nā ti.man. loquit de obligatione que orit inter fideiussorem z eum pro quo fiō iussit.qō nra loquitur de obligatione que orit inter fideiussorē z creditorem an aūt fideiussor dicat debitor.j.dicā.¶Veniamus ad tertiam partem ibi nam vt zcetera.hic habetis locum ab auctoritate.qz iurisc̄ōsultus ꝓbat dicta sua ꝑ auctoritatē cel si.Sed cōtra hoc facit qz auctoritas doctoris lz sit ꝓbabilis nō est necessaria vt.l.i.C.de profes.z me.qui in ur.constan. li.xij. nō.C.de legi.l.i.z.s.de legi.l.si de interpretatōne.So.illa iura loquunt de doctore simplici sz celsus de quo hic loquitur erat doctor z iurisc̄ōsultus q hēbat potestatē ꝙdēdi legē.vnde z ei⁹ interpretatio cū sit necessaria sicut interptatio prīcipis insti.de iu.nā.s.responsa.ideo merito potuit allegari.¶Pro cuius declaratione tibes scire ꝙ quedam sunt scripta seu auctoritates approbate ab imperatore vel summo pontifice z iste ꝓbant z cōcludunt necessario vt hic z.l.leges.la.i.C.de legi.z ista scripta approbata ponunt.xvi.di.p to.z etiā.xx.di.p to. Quedam sunt scripta p summuz pontificē vel prīcipē nec approbata nec reprobata z ista sunt duplicis generis.Quedam sunt scripture enūciatiue alias recitatiue vt libri historiales cronice z similia z istis si a nostris antiquis creditum videmus z nos etiā debemus credere sicut aliis antiquis scripturis.vt extra de ꝓba.c. cū cāz.z ibi p glo.z facit.j.de proba.l.census.z ibi nō.¶Quedam sunt scripture que ꝓcedunt disponendo z determinando non enunciando z in his aduertendū quid seruant studia.Quedam enim scripture tanquā auctentice in studiis reputant vt dicta Aristotelis ipocratis z similium.que tanꝯ scripture auctentice in studiis seruant.z istis est standum.vt.l.septimo.s.ō sta.bo.z.j.de solu.l.si pr.Quedam sunt scripture que a studiis nō approbant nisi ꝓbent p rōnem z iste dicunt mgrales ꝓbationes nō tn necessarie.vt in.d.l.i.C.de legi.z.l. si de interpretatione.ff.de.legi.istis quidem nō est standū si cōtrariū videretur z nisi q̄tenus necessario cōcluderent.¶Juxta ꝓdicta qro vtz testis possit reddere rōnē dicti sui per locū ab auc̄te. Rndeo breuiter quedam est auctoritas generalis z publica z in istis nūꝯ pōt reddere rōnem dicti sui ita ꝙ ꝓbet p locum ab auctoritate.Si enīz testis diceret xp̄m natuz esse sub Octauiano augusto interrogatus, qūo scit.rndet qz hoc dī in sancto euāgelio dictum testis nō ꝓbat bene tamen est verum ꝙ euangelium hoc ꝓbat z ex euangelio ꝓbat.non aūt hoc ꝓbatur qz testis dixit.Istis enim scripturis publicis z cōibus z approbatis non est adhibenda fides nisi quatenus ipsa scriptura ostendat vt.l.i.C.de mā.prin.z in auc̄.de colla.s.eos.el.i.Et idem dico si esset auctoritas publica nō cōis.puta publicū instrumentuz. Si enim testis dicit ticium mutuasse seyo centum interrogat qūo scit.respondet qz vidi publicū instrumentū in quo hoc continebat.certe hic n ꝓbat nisi ostendat publicū instrm vt in auc. si qs in aliquo documēto.C.de eden.vel nisi ostendatur tm ꝙ perinde habeatur ac si publicū ītrumētum ostēderetur. vt puta quia probatur ītrumētum deperditum z eius tenor ꝓbat ꝑ viros bonos idoneos z ꝑitos.vt extra de priuil.c.cū olim.el.i. facit qō nō.C.de fi.instru.l.sicut.z.l.fi.z tunc testis ille non probat factū qō cōtinet in instrō sed ꝓbat instrumētū.z instrm ꝓbat factum.Quedam est auctoritas priuata z ista qnqz est pri

plus testis testificatis z tūc ꝓbat dictum suū
locu ab auctoritate.exemplū test⁹ interrogaf si sempronius
fecit tale instrm̄ tali mense tali anno tali die dixit qꝫ sic.interro
gatus qđo scit rndit qꝫ vidit scripturā manu eius factaz z ꝓp
ter illā scripturam de hoc recordaf tūc optime ꝓbat vt.l.iube
mus.C.de testa.z.l.si quis ex signatoribus.j.quēad.testa.ape.
Quedā est auctoritas ꝓuata non ipsius testis sed alterius.vt
puta interrogatus testis qđo scit.rndet qꝫ audiuit a tali antiquo
qui erat hō magne auctoritatis z similia.certe hoc regulariter
nō ꝓbat nisi in casu.l.si arbiter.j.de ꝓba.z.l.ij.§.idē labeo.el
ij⁹.j.de aqua.plu.ar.z ex de testi.c.lz.z.c.quoties.e.ti. ¶Pro
cedo vlterius hic dr qꝫ credēdi appellatio est generalis. ¶Con
tra.C.si aduer.credi.l.i.So.lz credēdi appellatio sit generalis
tn ibi accipiť ꝓ specie quadā crediti.l.pro mutuo.nec est ab
sonū qꝫ genus ponaf pro specie. ¶Vltimo op.z vr qꝫ sub hoc
ti.nō cōprehendaf ti.de pigno.qꝫ illa est ps per se ab ista vt ꝓ
batur ex diuisione quā fecit.Imperator i.l.ij.C.de ve.in.enu.
So.exponit glo.de pigno.i.de pigno. actio. ¶Veniamus ad
quartā partē hic dr qꝫ verbū credēdi dr a credendo seu confi
dendo in aliū seu de alio.Quero vtrū ille cui debeť ex delicto
vel legato dicaf creditor.hic vr tex.qꝫ nō nā ego tui subtra
xisti aliquid nō habeo fidē de te imo ꝯ voluntatez meā fecisti.
Idem si bona mea destruxisti.z idez si ex legato mihi teneris
ad aliquid.qꝫ nō possum dici creditor qꝛ non credidi nec confi
di de te.In ꝯrium est tex.in.l.si cui.z.l.creditorꝫ z ibi glo.j.
de verb.sig.z in.l.is cui.ff.de act.z ob.Dicebat Ja.bu.qꝫ ispe
cto cōi vsu loquendi ꝑm quem creditor dr respectiue ad eū q
est debitor hic pōt dici creditor vt in.l.ꝯraria sed inspecta allu
sione seu significatiōe vocabuli nō dr creditor vt hic.Tu dicas
qñ tractamus de significatione vocabuli stamus allusioni seu si
gnificationi vocabuli nisi diffinitio seu auctoritas sit in ꝯriuz vt
videbitis.j.l.prima.§.appellata sed in ꝓposito nos habemus
qꝫ verbū credere seu res credita dr a credendo seu confiden
do z de hoc nō habemus auctoritatē in contrariū.z ideo dico
qꝫ lz tu tenearis mihi ad rē subtractā vel legatā illa res nō pōt
dici credita qꝛ ꝛpugnat allusio vocabuli vt hic. ¶Nec ob.l.si cui
z.l.creditores.qꝛ fateor qꝫ verbū creditor sumaf largius respe
ctiue ad debitorē pro omni eo cui aliquid debeť sed verbū cre
ditus ta.tū.stat in sua significatione vt hic.z iō verba legis vel
statuti sunt diligenter inspicienda si faciunt mētionē de credito
re vt in ti.de his que in frau.cre.tūc cōprehendit oēs quibus ali
quid debeť si vero facit mentionē de re credita ꝑ istud ꝓverbū
credita.est necesse qꝫ ꝓcedat contractus ꝑ quē fidem alterius
sequamur alias non diceret res credita vt hic. ¶Dicitur hic i
tex.mox recepturi.quero vtrū ille cui ꝓmittiť pecunia in diez
vel sub cōditione dicatur creditor vr qꝫ nō qꝛ non est mox re
cepturus vt littera hic dicit.In ꝯrium videť.d.l.creditores.ō
verb.sig.l.is cui.de act.z obli.So.dico qꝫ creditor est.vt in.l.
contraria non tn ꝓprie sed cōprehensiue interiz.nā debitor est
ille a quo inuito pōt extorqueri vt.l.debitor.de verb. sig.z qđ
ibi nō.z.l.fideiussor.§.fideiussor de fideiusso.sed pendente die
vel cōditione nō pōt ab eo tanꝫ ab inuito extorqueri ergo nō
est ꝓprie creditor nec ille ꝓprie debitor.creditor tn est. ¶Non
ob.hec lra que dicit mox.qꝛ hec dictio mox significat ēt longū
tēpus vt in glo.z nō.eam. ¶Puto tn qꝫ dictio mox accipiatur
ꝓ confestim nisi cā ꝯrietatis vitande vt hic z.C.vnde vi.l.mo
mentanee.Et hoc facit ad qōnem quā ponit Dy.in.l.fructꝰ.j.
sol.ma.z¶y.hic.vel pōt exponi hec dictio mox.vt determinēt
verbū credere nō v.recepturi.z hoc satis plz. ¶Quero vtruz
fideiussor dicaf debitor.vr qꝫ nō.vt.l.spadonē.§.si ciuitatis de
execu.tu.z ar.l.furti.§.si quis alieno.ff.ō his qui no.infa.facꝫ
sub hoc ti.nō cōprehendiť de fideius.Sed in ꝯriuz determinat
Bul.de cu.C.de fideiu.l.blanditus.z.l.si res.in fi.j.ad trebel.
Ego do pro hoc tex.i.l.z magis.j.de solu. ¶Non ob.l.spadonē
.§.si ciuitatis.qꝛ fateor qꝫ fideiussor nō est tutor debitor tn est.
¶Sequiť vltima particula ibi rei quoqz verbuz.hic dr qꝫ rei
verbū est generale.Contra de.l.si in rē in prin.ō rei ven.dicit
glo.ibi quo ad actionē in rem hic quo ad actiones ꝑsonales qō
nō placez.qꝛ z in actionibus ꝑsonalibus est idē qđ ibi dr in ac
tione reali.vt.l.in actione.j.de fur.Vnde gl.soluit aliter qꝫ hoc
verbū rei ibi accipiť stricte quantū ad formationē libelli.qꝛ cer
ta z limitata res dz exprimi in libello z ista placet. quedā tamē
glo.que est.j.de v.signi.l.rei.la.ij°.vr ꝑmittere qꝫ res i libello
indefinite ponaf qđ an sit verū z qualiter ꝓcedat dicemus in
.l.i.in prin.ff.de eden.vbi est hec materia.Bartolus.

Iuuandamus. Jurisconsultus in l.precedēti expo
suit verba Pice.verū qꝛ edictū tractabat de mutuo
Ideo hic incipit tractare de mutuo.z.h.d.Mutuū
ꝯbitur cū spe recipiēdi nō id qđ datur sed idē genus. z cōsistit
in his que cōstant pondere numero vel mensura z dz in accipi
entē transferri dominum.h.d.vsqz ad.§.crediti.Et diuidiť in tres
ꝑtes principales.ꝓo ponit qs dz esse animus cōtrahentiū mu
tuū vel in ꝯtu mutuo ex quo colligiť ad quid teneaf recipiēs
ꝯ ponit in quib⁹ rebus consistat mutuū.3⁹ ponit ad qd teneaf
mutuans ꝯa ibi mutui datio.tertia ibi appellata.z quālibz par
tez prosequar de per se. Prima pars diuiditur in duas primo
ponit vnū dictū negatiuū z illud ꝓbat.ꝯ ponit vnū dictū affir
matiuū z etiā illud ꝓbat.secunda ibi sz idez genus. ¶Nō.ex
ꝓn.qs dz esse aīus contrahentium mutuuz vt dixi īsummario.
¶Secūdo nō.qꝫ ex vno z eodem facto non resultant diuerse
species contract⁹ qꝫ apparet ex hac littera dum dicit alioquin
aut comodatum erit aut depositum quasi dicat non est mutuū
cum vnus z idem actus non pariat diuersos cōtractus. ¶De
nio ad contraria op.hic dr nō eandē spēm z sic innuit qꝫ mutu
um consistit in spēbus.cōtra.j.proximo.v.So.qđ hic dr nō eā
dem spēm.intellige.i.non eandem rē siue non idem corpus ea
rum rez q̄ ꝯsistunt in numero pondere vel mensura. ¶Secōdo
op. dr hic alioqn aut cōmodatū erit aut depositū. ¶Cōtrariū vr
qꝫ sit cōtractus innominatus vt.l.nālis.§.i.z.l.si tibi aree.j. de
prescrip.v.So.dicit glo.qꝫ hoc est verum qñ ñ transferť dīnū
als esset contractus innominatus vt in cōtrarijs. hoc statim la
tius declarabo.Venio ad v.sed idē genus.z quero qđ si illa ea
dem pecunia que fuit numerata reddaf an erit mutuū.gl.i. h⁹
.§.dicit qꝫ sic sufficit enim qꝫ animus cōtrahentiū fuerit qꝫ red
deret aliud.ī eodē tīi genere.hoc ꝓbaf expresse insti.qui.mo.
re cōtra.ob.in prin.z in tm̄ hoc est vez qꝫ si ab initio mutuani
pecuniam z postea ꝓ illa pecunia solueret mihi spēs quedaz
de mea voluntate nihilominus fuisset mutuū.ar.C.ō rescin.vē.
.l.precij causa.z.C.eo.l.si ꝓ mutua.z de sentē.l.libera . ¶De
nio ad.v.nā si aliud.dr hic qꝫ qñ aliud debz reddi ñ est mutuū
quero quis cōtractus erit.glo.dicit qꝫ est cōtractus innomina
tus ex quo oriť actio prescriptis vbis.Tu vero.ꝓ declaratiōe
huius principij dic latius qñqz hoc agiť vt eadez spēs que da
tur reddaf.z tunc aut ꝓ dantem non transferť dīnium aut trāf
ferť.primo casu aut daf causa custodie z erit depositum vt. j.
depositi.l.i.in prin.aut datur ad hoc vt recipiens his vtaf z tūc
aut daf ad vsuz determinatū z erit cōmodatū.aut daf ad vsuz
indeterminatū z erit precariū vt nō.in.l.in comodato. §. sic.j.
como.z.j.de preca.l.i.circa prin.qō intellige vt ibi dixi.z. j.ō
dona.l.lutius.z ponunt docto.C.como.l.ij. ¶Secūdo casu qñ
transfertur dīnium tūc est cōtractus innominatus.vt.l.nālis. §.
.i.z.l.si tibi aree.j.de prescrip.v. ¶Quo aūt transferaf dīniuz
qñ sic daf vt reddaf.dic vt.l.§ sic.j.de solu.dicaz in.l.si tibi pe
cuniam.j.eo.Qñqz ab initio agiť vt aliud reddaf tūc siquidez
agiť vt reddaf aliud in spē.sed idez in genere z tūc est mutuū.
Si vero vt reddaf aliud in genere.i.ī diuerso gñe z tunc agiť
vt reddaf spēs ꝓ spē z tunc est contract⁹ ꝑmutationis vt.l.i.j
de re.pmu.z ibi glo.in ver.habēt.ī fi.Aut igiť vt reddaf gen⁹
ꝓ genere aut genus pro spē.z tūc erit cōtractus innominatus
do vt des vt.l.i.z.ij.C.de re.pmu.z qđ ibi nō.aut agiť vt red
datur quantitas.i.pecunia ꝓ spē vel spēs ꝓ quantitate. z tunc
aut agiť qꝫ ex vtraqz parte deť z erit cōtractus innominat⁹.vt
.j.de cōdi ob.cau.l.fi.Aut agiť qꝫ ex parte eius qui debz quā
titatem deť z ex pte eius qui dz spēz tradaf.z erit contractus
emptionis z vēditionis vt est casus in.l.ex empto.j.de act.ēp.

t nō.in.d.l.fi.de cōdi.ob cāz. Aut agitur vt reddaf qūtitas ꝑ genere seu genus pro q̄ titate t tunc indistincte erit emptio t venditio licet ex vtraq; pte sit datio. ita debēt itelligi omnia iura que loquunf de venditione generis vt. j. de act.emp.l.ratio. §. si p venditorē. t.l. si sterilis. §. cū ꝑ venditorez e.ti.t.l.i.in prin.cū glo.de peri.t co.rei ven. Ratio est q; q̄n venditf genus venditor tenef ad translationē dominj.nō ex natura cōtractus sed ex natura rei debite.q; debef res in genere vt nō.ꝑ glo.in .l.simili in.l.si domus. §. de euictione. de leg.i.t.l.q concubinaz .§. si heres ò leg.iij. In eo enī qui vendidit vinū vel aliud ī genere vt teneaf ad translationē dominj est eadē rō que est ī ēptore qui tenef ad p̄cium in genere merito ex vtraq; pte pōt in tenuenire datio. predicta collegi ex dictis multorum. Bar.

Mutui datio. Hic ponit in qbus rebus mutuū consistat gl. diuidit istū. §. t ponit casum. Ego aūt diuido aliter. Primo ponit dictū. Secundo ponit rōnem includentē duo. vnū negatiue. aliud affirmatiue. Tertio ꝓbat ꝑ rōnem in eo q; affirmatiue concludebat. Quarto ꝓbat ꝑ eandē rōnem in eo q; concludebat negatiue. secunda ibi q̄n harū. tertia ibi q; in genere. quarta ibi nā in ceteris. Casuz in terminis ponit gl. tua magna in prin. t ideo aduerte ad me. ¶ Nō. q; ea que consistunt in numero pondere vel mēsura recipiunt functionē in genere suo. ¶ Secundo nō. q; aliud ꝓ alio inuito creditore solui non potest. ¶ Venio ad glo. que in prin. sui ponit casum t illū expediui legendo litterā. ¶ Op. in ris cōsultus accipit hic in genere q̄n debef aliqua quantitas puta vini frumenti vel olei. t similia spēm vero accipit q̄n debef aliqua species t vna certa res. Contra genus est q̄ predicaf de pluribus differentibus specie. t spēs est q̄ predicaf ò pluribus differentibus numero. sed ꝓut accipif hic species nō predicaf de pluribus differentib⁹ numero. sed accipif potius pro quodam indiuiduo. vnde vī obstare. j. ea. l. §. creditum. t. j. de le. i. l. legato generaliter. t quod ibi nō. Sol. fateor q; fz logicel accipitur genus t spēs ꝓut modo dixi. t etiam iuriste in aliquibus materijs sic accipiunt vt in legibus. ff. alfi. regulariter tamē nos accipimus spēm ꝑ quodam indiuiduo ita loquif hic. t in pluribus locis in corpore iuris ita dicit glo. t bñ. ¶ Quero circa istam partem de pluribus q̄nibus pone q; accepi pecuniā ad numerum nunquid potero reddere frumentum ad mēsurā glo. dicit q; nō vt hic in tex. dū dicit in genere suo. nā hic solue ref in genere alio. s. frumentum ꝑ pecunia q̄ fieri nō dz. vt. l. si ita fideiussorem. j. de fideiusso. hoc itellige vex nisi ex causa necessitatis q̄n debitor pecuniam soluere nō posset. vt dicā. j. ¶ Quero quid ecōtra si recepi frumentum mutuo an possim reddere pecuniam. Ja. de are. videtur dicere q; sic vt. l. vinuz. j. eo. t. l. si sterilis. §. cum p vēditorem. j. ò act.em. t.l. quoties in diem. j. de v. obli. sed certe ille leges loquūf q̄n debitor fuit in mora t nunc non reperif frumentū vel vinum eius bonitaf cuius dz reddi. merito ꝓuenif ad extimatōnē. sed si nulla mora ꝓcesserit non crederez pecuniam posse solui ꝑ regulam hic positam q; aliud pro alio z̄. q; dz solui in eodem genere ī ī alio ¶ Quero quid si accepi argentū mutuo ad pondus nunquid potero reddere pecuniam glo. ponit opi. vt in ea habes nec. de terminat. Ad solutionē huius q̄nis debes scire q; de iure cōi pecunia dz fieri sic vt tantam vtilitatem afferat in forma quātā in materia t tantam in mā quantam in forma. vt. j. de contra. emp. l. i. cum glo. in v. prebet. t sic expense que fiunt in cudendo debent fieri de publico. sed hodie de consuetudine seruaf q; minus est in forma q̄ sit in mā propter expensas que fiunt in cudendo. Hoc premisso venio ad solutionē q̄nis t dico si ò beo tibi massam argenti soluere possum argentum ī forma ere nō. cōtaminatum sed eiusdem lige. ¶ Item dico hoc verū q̄n argentum tantam vtilitatem affert in forma quantā in materia pro hoc. l. i. in fi. in. v. in ea pecunia. de. j. de au. t argen. lega. fz si propter cōmixtionem alterius eris vel propter formam sibi datam minus vtilitatis afferret in forma q̄ in materia tūc non posset solui t ita debēt ad cōcordiā reduci iste due opi. fallit si consuetudo ciuitatis aliter se haberet vt nota in. l. si quis argentum. C. de dona al⁹. in glo. ¶ Querit glo. quid si frumentum habeas vt reddam vinum vel argentum t cōsentimus amboꝝ nūquid est mutuū dicit glo. q; non. t est tex. ff. in prin. h⁹. l. fz cōtractus innominatus est vel venditiō. hec ideo q; in eodem genere non reddif q̄ requiritur in mutuo. Illud q̄ dicit gl. vel venditio. intelligas q̄n argentū debet dari in forma vt in pecunia numerata. alīs non esset venditio sine pecunia vt. l. i. in prin. j. de cōtra. emp. Querit glo. quid si dedero tibi librum ad pondus vt librū tanti ponderis reddas. vel quid si oues ad numerum dedero vt oues tanti numeri reddas an erit mutuū t vī q; sic q; consistit in pondere numero vel mensura. gl. determinat cōtrariū t dicit cōsideranda eē q̄uor in mutuo q̄ examinemus p ordinez. Primo debemus considerare q; res que data est ad numerū ad hoc sit inuenta vt numeref sicut pecunia. vt. l. i. j. de contrahē. emptio. Certe istud nō est de necessitate nā pecunia fuit inuenta principl⁹ ꝓpter aliud q̄ q; numeref. d. l. i. ff. de cōtra. emp. ¶ Preterea ponamus aliquas res que nā liter ꝓducantur t sint vniformes q̄litate t bonitate. exemplum in pipere nam oīa ei⁹ grana sunt quodāmodo vniformaf qualitatis t bonitaf. nōne poterit mutuari pip ad numez. certe sic q; in genere suo recipit functionē nec possumus ī dicere q; ad hoc sit inuentum vt numeref q; non fuit inuentum facto boīs sed naturalit. ¶ Secundo requirif q; sit cōsuetudo vt in glo. t in hoc q̄ dicit gl. de consuetudine non allegat. l. t potest hoc intelligi ꝓuob⁹ modis. Uno mō q; sit cōsuetudo q; ista res in suo genere recipiat functionē vt vinū frumentū t oleuz t similia. que ponuntur insti. qui. mo. re cōtra. obli. in prin. fz si consuetudo nō esset fz reperiantur alique res eiusdem generis t bonitatis nō cōsisteret ī his mutuū exēplū pone q; reperiūtur plures codices scripti manu eiusdē scriptoris t in eadez carta t in eadem forma ꝑ oīa licet iter eos sit omnimoda similitudo tū q; cōsuetudo nō est vt in genere suo recipiant functionē iuri cē. in istis nō consisteret mutuū t si hoc mō glo. intelligeref verum diceret. Alio mō pōt intelligi q; sit cōsuetudo hoc est q; q; sueuerit mutuari a⁹ nō cōsistit mutuū t hoc videtur ꝓbari. j. de prescrip. ver. l. naturaliis. §. at cū do. vbi non consistit locatio nisi in his que consueuerunt locari. ¶ Sed certe si bene aduertatis ibi debet sic intelgi non consistit locatio nisi in his que cō sueuerunt locari. scilicet habētibus similitudinē cū eis. In his vero que diuersia sunt locatio nō consistit ut ibi patet. t ideo puto q; si sint alique res q̄ mutuari nō consueuerūt nec sunt in cōi vsu mutuandi si tū ī genere suo recipiūt functionē in eis cōsistat mutuū ut. j. dicā. ¶ Tertio dicit gl. ē attendenda aptitudo. s. q; res ad pondus vel ad numerum vel mensurā sue nature adapteī. Aduerte glo. dicit verum t vt intelligas quero quare non apteī pondus ad librum. oues ad numerū sicut granū aē mensuram oleū t vinum t similia. Rndet iurisconsultus t dicit q; mutuū consistit in his que numero pondere vel mensura cōsistunt non dicit in his que ponderari mensurari numerarive pñt. sed in his que cōsistunt quasi dicat in his que suum cē hñt t suam essentiam t vtilitatem retinent in pondere numero vl mensura lz individuum ipsum mutetur sed in libro ouibus. t similibus nō consistit substantia eius bonitatis t vtilitatis ꝑpondere numero vel mensura. licet ponderari numerari t mensurari possit t ideo eius nature predicta non adaptanf q; sua essentia t vtilitas in his non fuaf. ¶ Aduertenduz tū est q; quedam res sunt q̄ hñt aptitudinē ad omnia tria vt pecunia potest alicui mutuari ad numerum ad pondus vel ad mensuram. Et quedam sunt res que hñt aptitudinem ad duo istorum. solum vt oleum t similia. ad mensuram t ad pondus. Ad numeruz aūt iste que sunt materie liquide non sunt apte vt pz ad sensum t licet in mutuando q̄nqz adijciaf numerus. non adijcif numerus illius materie sed numerus ponderis vel mensure vt. x. cados olei vel. x. libras olei t similia. Quedaz sunt apta ad numerum tm̄. quedam ad pondus tm̄. quedam ad mensuram tm̄. vt. j. dicam. ¶ Quarto requeritur dicit glo. vt apteī actus ꝯhētiū ad aptitudinem rei. lz enim pecunia possit numerari vel ponderari z̄. tñ si daref vt eadem pecunia vt spes reddaf non esset

mutuū qz actus nō adaptaf ad aptitudinez vt.l.plane.§.i.j.de lega.i.z.l.sed si certos eo.ti.¶Querit glo.vtrū in pane cōsistat mutuū glo.dicit q nō sed erit ꝯctus īnominatus.tu vero dicas qñqz in ciuitate limitatus est panis qz oz esse tot vntiarū z tūc mutuū pōt consistere in pane ad numerū.qz ꝓpter oīmodam similitudiné recipiunt functionē inter se in genere suo sicut pecunia.¶Qñqz panis nō est limitatus in ciuitate z tūc non consistit mutuū ad numerū qz suū esse z sua vtilitas nō retinef in numero sed consisteret mutuū in pondere qz in genere suo recipiunt functionē.tantā enim vtilitatez afferunt.x.libre vnius panis quātū alterius posito q sint eiusdē bonitatis lz diuersus sit numerus z ideo in eo puto consistere mutuū z hoc admittit q ſuctudo.¶Quero vtrū in alijs rebus que non numerāt̄r īsti. qui.no.re cōtra.obli.consistat mutuū Ja.de are.dicit q sic z credo q dicat verū vt puta si ad pondus mutuaref stagnū seu plūbum vel aliud es.z vt videtis iste res que consistunt in materia non sunt apte nisi ad pondus.z eodē modo dici pōt que dā res que non sunt apte nisi ad numerū.Exemplū facta ē lex vel statutū q tegule qbus domus tegit vel lapides coctī vel lateres quibus domus construit fiant ad certā mensurā.certe arbitror q in his consisteret mutuū ad numerum.qz in genere suo recipiunt functionē non tñ sunt apta pōderari vel mēsurari.Jn aliquibus et pribus vidi q ligna cōburēdi cā parata vē dunt ad pondus z mutuant z in his putaré consistere mutuū qz in genere suo recipiūt functionē.Jdē puto ī paleis z similibus.solū enī hoc considero q in genere suo functionē recipiant z q actus cōtrahentiū adapteſ aptitudini rei intelligendo aptitudiné rei.vt.s.dixi sumus expediti de ista gl.¶Veniam ad aliā glo.dī hic q aliud pro alio inuito creditore solui nō potest.Contra de.l.si domus.§.qui cōfiteſ.de lega.i.dicit gl.speciale ibi rōe sanguinis.sic et assignat multas alias specialitates Jo.vero soluit vno ꝟbo.s.aut debetur quātitas aut species vide glo.¶Pro declaranda hac glo.z ista mā vtz aliud pro alio inuito creditore solui possit debes scire qñqz debeſ factum z tunc succedit obligatio ad interesse z tunc soluendo interesse an reus libereſ dic vt.l.i.C.de sen.que pro eo qō interest pro fe.dixi plene in.l.stipulationes nō diuidunt.j.de verb. obli.in vij.q.qñqz est in obligatione ré restitui.vel ré reddi z tunc et sunt opi.vt in.l.in re furtiua in prin.j.de condi.fur. dixi plene in.d.l.stipulationes non diuidunt in.vij.q.Qnqz est in obligatione ré tradi z tunc etiā de hoc sunt opi.in.l.i.j. de ac.emp.z hōc et dixi plene in.d.l.stipulationes nō diuiduntur in vij.q.¶Qñqz est in obligatione rem dari z tūc est nostra materia īqua dic aut debeſ genus aut species aut quantitas. Si genus hoc pōt esse tripliciter vel q debeſ genus hoc est vna species de genere vt homo vel equus vel q debetur certum pondus vel certa mensura illius generis vt frumenti vini z similiuz z istis duobus casibus aut quis vult soluere genus pro genere z non pōt inuito creditore.aut vult soluere speciē pro genere z idē q non pōt soluere vt hic.aut vult soluere quātitatē ꝓ genere.vt puta pecuniā z fm Ja.de are.pōt vt.s.dixi tu ꝟo dic aut illud genus pōt reperiri eiusdem bonitatis cuius debeſ z non pōt solui quātitas pro genere qz aliud pro alio ꝛc.vt hic. Si vero non pōt reperiri z tunc pōt solui quantitas pro genere vt.l.vinū.j.eo.cū similibus.¶Tertio mō pōt accipi genus pro quota vt si ego tibi debeo tertiam vel quartā partez bonorū vel alicuius rei z in his potest solui z extimatio. qñqz pro illo genere debito.vt.l.non amplius.§.fi.cū.l.se.de leg.i. quod dic vt ibi.facit.l.a.in.§.pe.cū gl.in.ꝟ.cōpensatio.s.si pars here. pe.z.j.ad trebel.l.deducta.§.nūmis in fi glo.mag.¶Secūdo casu qñ debetur species tunc aut illa species debita nō pōt reperiri z pōt solui pro ea extimatio non alia species vel genus vt.l.non dubiū de lega.iij.sic debet intelligi.l.si seruū.§.fi.de ꝟbo.ob.z.l.si ex legati cā eo.ti.Si vero illa spēs pōt reperiri z debitor pōt eā soluere tūc de necessitate cogit eā soluere nec admittit ad soluēdum aliud vt hic fallit in casu.l.domus.§.qui confitaf.j.de lega.i.¶Tertio casu quando debetur quantitas z tunc aut debitor non pōt soluere ꝙtitatē z cogit creditor accipere rem vt in auc.de fideiuss.§.q aūt posita.C.de solui. in tentica .hoc nisi.aut debitor potest soluere pecuniam.z tūc aut tenetur ad illam quantitatē respectu certe spēi z liberaf soluēdo spēm illā vt.l.miles.§.i.j.de re.iudi.z.l.si ꝟo.§.fi.j.so. ma. z.l.si fundum p fideicommissum.in princ.de lega.i. z de doli. excep.l.fideiussor.recte intelligendo.Si vero tenef ad ꝙtitatē simplr tunc non pōt soluere spēz ꝓ quantitate creditore inuito vt.l.eum a quo.C.de solu.fallit in auc.de alie.z emphi.§.si ꝟo fm predictum.que est posita de sa.san.eccle.auc. .hoc ius porrectum.Bartolus.

Appellata ¶Nō.tu inuenis argumētū ab ethimologia vocabuli.¶Secūdo nō q si nō transferf in accipientē dominiuz nō est mutuū.¶Op.q ista argumentatio nō sit bona nā fm hoc oīs alienatio erit mutuū. qz fit de meo tuū qō est falsum vt.s.dixi.in prin.b°.l.So. argumētū ab ethimologia vocabuli seu allusione ꝯcludit nisi ei repugnet diffinitio vel auc tas nā tutor dr a tuendo z tamen non oīs qui tueſ est tutor nisi in eū cadat diffinitio.vt.l.i.j.ō tute. Et eodē mō testamentū est testatio mentis z tñ oīs testatio mentis. nō est testamentū nisi in ea cadat diffinitio que est in.l.i.j.ō testa. z idem in possessione vt.l.i.in prin.j.de acq.poss.ita hic lz allusio vocabuli cōueniat oī alienationi tñ nō erit mutuū nisi ꝯcurrant alia requirunt in mutuo ex quibus poterit colligi diffinitō mutui vt statim dicā.¶Op.q pōt esse mutuū lz n fiat ō meo tuū vt si nō fiat numeratio post biennū vt.l.in cōtractib°. C.ō nō.nu.pecu.So.dicit glo.ibi loquitur in mutuo ciuili hic ī mutuo nāli.¶Secundo op.de.l.quāuis.C.e.dicit gl.ibi mutuum recōciliaf stipulatōe.videte ibi nō loquif in mutuo pure nāli sed in ciuili cui cooperaf nā vt nō.j.ea.l.in.fi.in quo mutuo si ue precedat stipulatio siue sequaf nō requirif translatio dñij. vt.d.l.quāuis.¶Tertio opi.j.eo.l.nā z si fur.z de fideiuss. l.si qs ꝓ eo.§.si nūmos.So.dicit q ibi mutuū recōciliaf cōsumptione.ponit etiā alios modos reconciliandi mutuū.tu vero dicas fm Ja.de are.¶Quoddā est mutuū mere ciuile z istud reconciliaf cursu biennij.vt.l.i cōtractib°.C.de non.nu.pe. z ī telligas reconciliaf nō q ex ipso mutuo nascaf obligatio. lz vt ex contractu lr aꝛ ꝓpter illud ciuile mutuū obligatio nascatur vt insti.de litte.obli.§.i.Quoddā est mutuū ciuile non mere lz cui nā coopaf z illud reconciliaf stipulatione siue p̄cedat siue sequaf vt.C.eo.l.q̄uis.z intelligo q reconciliaf non vt ex ipo mutuo nascaf obligatio lz vt nascaf ex stipulatione ꝓpter illō presumptum mutuū.Quoddā ē mutuū mere nāle z in isto requirif q transferaf dñium in accipientē vt hic al's non est mutuum statim.sed ex post facto poterit recōciliari multis modis quorū quosdā ponit glo.alij ponunt ꝓ docto.¶Prio recōciliatur consumptione vt glo.dicit vt.j.eo.l.nā z si fur.z.l. si qs ꝓ eo.§.si nūmos.j.de fideiuss.hoc qō dicit consumptione potest intelligi tribus modis.¶Uno modo cōsumptione facta in vtilitatem accipientis vt qz minutatiz expendit pecuniā quā recepit z hoc modo loquunt iura all'.ꝓ glo.¶Secundo modo pōt intelligi consumptione hoc est pditione.vt nō.in.l.indebiti.§.lz si nūmi.j.de condi.inde.Tertio modo potest intelligi cōsumptione hoc est cōmixtione.vt.l.si alieni.j.de solutj.hoc tñ qō de cōmixtione dico nō hz locū nisi pecunia.secus in alijs generib° vt.l.pomponius scribit si frumentum.s.de re vē.Secūdo modo reconciliaf ꝟsucapione vt in glo.probaf etiā in.l.ī debiti. §. si alieni.j.de condi.inde.¶Tertio modo reconciliaf cōdictōis euentu vt.j.eo.l.ꝓinde.Sunt etiā alij duo casus extra glo. s. ꝓpter superuenientiā dñij in mutuantem ex eā de preterito. vt.d.l.ꝓinde.¶Item reconciliaf ratihabitione sequuta vt.l. si ꝓcurator.j.de condi.inde.¶Ultimo posset queri an ille qui cōuenitur pro mutuo possit obicere mutuanti exceptionē dñij dicaz in.l.nā z si fur.j.e.diffinitionē aūt mutui dicā.j.ea.l.ī si.

Creditum ¶Creditum differt a mutuo vt genus a spē qō quatuor ꝓbaf exēplis.hoc.d. hic.§.¶Ex hoc summario apparz diuisio.§.naz primo ponit dictum.secundo ꝓbat illud ꝑ quatuor exēpla.secunda ibi naz creditum.Jtē secunda diuiditur in quatuor partes sicut quatuor

ſunt exempla. ℔a ibi trez mutuū. tertia ibi in mutui datōe. quarta ibi verbis quoqz. ¶ In tex. ibi dum dicit dñm esse dantem. ſupple ſed nō in credito vt pz in venditione depoſito comodato ⁊ ſi. ⁊ in prima pte habes qđ creditz differt a mutuo vt genus a ſpecie. hoc ꝓbatur ſic vbicunqz est mutuū est creditū. ℏz non conuertiť. ſicut quicunqz est homo est animal. ſed non conuerſ ſic ēt differt populus a plebe vt inſti. de iu. nā. ℌ. plebes est. ¶ Contra hoc op. qz creditū est ſpecies ſicut mutuuz. vt. ℨ. .e.l. ℌ. i. ⁊. C. ſi aduer. cre. l. i. ⁊ in auc. nullū credere agricol'. per to. ℨo. v. credendi pōt ſumi tripliciter ſm gl. qñqz large ⁊ tūc ſumiť pro genere ſuo vt hic ⁊ ℨ. l. prima qñqz ſtricte ⁊ tūc ſumitur pro ſua ſpecie. ſ. pro mutuo t. ñ vt. ℨ. ea. l. ℌ. i. ⁊ in legibus alle. in ꝓrium. qñqz ſumiť ſtrictiſſime qñ pecunia numerata tm̄ mutuať. vt. l. ſed ⁊ iulianus. ℌ. mutui. J. ad macedo. cuz ſi. ¶ Ulterius ꝓcedo ad ſecūdā particulā dicitur hic qꝺ creditū conſiſtit extra eas res que cōſiſtunt pondere numero vel menſura. iſta pars est clara nec bz ōnia fuit enim declarata. ℨ. proxime. ¶ Venio ad. v. Jté mutuū. dř hic qꝺ mutuū non pōt esse niſi ꝓficiſcať pecunia. Contra. ℨ. ea. l. ℌ. vbi dicit qꝺ conſiſtit in rebus que cōſiſtunt pondere numero vel mēſura. ℨo. verbū pecunia accipitur tripliciter qñqz largiſſime qñqz large ⁊ qñqz ſtricte vt dicit glo. doctrinā aūt boz. ſ. qñ bz accipi large ⁊ qñ ſtricte. dixi plene in. l. talis ſcriptura. J. de leg. i. ¶ Venio ad. v. veluti ſi poſt nuptias dos ꝓmittať. ¶ Quero de intellectu huius. v. pro declaratione debes ſcire qꝺ in iſto v. cōtinenť duo. vnuz expreſſe aliud a ōrio ſenſu. Expreſſe cū dicit ſi poſt nuptias dos ꝓmittať est creditū quaſi dicat ſi ante nuptias dos ꝓmittatur nō est creditū ⁊ ſic vnū dicit expreſſe aliud a ōrio ſenſu qđo āt hoc ꝓcedat glo. intelligit duobus modis. Uno mō poſt nuptias contractas ⁊ tūc dicit qꝺ ſi dos ꝓmittiť a muliere viro poſt cō tractas nuptias ei obligať mulier. ſed ſi dos a muliere viro ꝓ mittať ante nuptias nō obligareť pure. qz bz ī ſe illa ꝓmiſſio tacitā conditionē. ſi nuptie ſequanť vt. l. ꝓmittendo. ⁊ l. ſtipulatione. J. de iure do. ⁊ l. ité qz. ff. de pac. ¶ Cōtra iſtam lec. op. de. l. is cui. J. de act. ⁊ obl. vbi pendēte cōditione quis dř creditor. ℨo. ibi dř creditor impropꝛie vt dixi. ℨ. in. l. prima. ¶ Secundo modo pōt intelligi qꝺ hic dř creditor poſt nuptias. ſ. ſolutas ⁊ tunc est dicendū qꝺ vir ꝓmittit vxori dotē nam ſi hoc ꝓmittit poſt nuptias ſolutas valet. ſed ſi promitteret ante nuptias ſolutas nō valeret qz esſet donatio niſi morte confirmareť vt. l. qđ de ſuo. C. de do. cau. nō nu. ⁊ C. de do. ante nup. l. i. ⁊ l. ſi diuortio. J. de verb. obl. qđ die vt ibi ergo habeť ex hoc. ℌ. qꝺ iſta verba poſt nuptias. pñt intelligi duobus modis poſt nuptias. ſ. cōtractas. vel poſt nuptias. ſ. ſolutas. Et iſtud est argumentuz ad qōnem de teſtibus diſcordātibus quorū quidā dixerunt fuiſſe ante nuptias. alij dixerunt poſt nuptias vt reducanť ad cōcordiā hoc modo añ nuptias. ſ. finitas. poſt nuptias. ſ. cōtractas. ⁊ ſic nō erunt diſcordes ar. huius. v. ⁊ qđ h c nō. ⁊ idē ſi quidam teſtes dicunt añ guerrā ⁊ quidā poſt guerrā. vt ſit idez modus concordie. ita tz Ja. de are. in. l. inſulā. ℌ. i. J. ſo. ma. ⁊ est tex. eꝛ de teſti. c. cū tu. ¶ Aduerte ꝓ huius declaratione ponamus teſtes nō diſcordare ſed oēs dicunt aliquid eſſe factū poſt nuptias vel poſt guerrā. vel oēs ante nuptias vel añ guerraz. qualiter hec oratio intelligať vtrum ante nuptias. ſ. finitas. vel ante nuptias. ſ. cōtractas. ⁊ idem quero de verbo poſt. Rñdeo quā doqz iſte dictiones añ ⁊ poſt reſpiciūt terminū inſtantaneū qz finiť ī iſtāti vt ſi dicať añ morte vel ꝑ morte qz mors ī vno iſtāti ē vel ī ē. ⁊ tunc itellect' ē clarus qz añ ſignificat tps qđ precedit. ⁊ poſt ſignificat tēpus qđ ſequiť. ⁊ ideo ſi plures ſil' decederent ibi nullo mō caderet ante vel poſt vt. l. qđ de partu. cuz. l. ſe. J. de. du. facit. l. inter ſo. cerū. in prin. J. ꝺ pac. do. Qñqz iſte dictiones reſpiciunt terminum qui habet tractum ⁊ duratōem aliquam ⁊ tunc qñqz iſte tractus est ab inceptione vſqz ad perfectionem illius actus ſiue termini vt in hoc exemplo ante calendas. vel poſt calendas. nam dies calendaz incipit in mane ⁊ ꝓficitur in ſero. Idem ſi dico ante annū vel poſt annū. nā annus incipit in primo die eius ⁊ terminatur in vltima. ⁊ iſto caſu iſte dictiones debent intelligi ante calendas. ſ. finitas. ⁊ poſt calendas. ſ. finitas vt. l. ſtipulatōes nō diuidunť. ℌ. i. J. de v. obli. vbi est expreſſum in tex. ⁊ glo. in. l. qui ante calendas. eo. ti. ⁊ ī. l. eum qui ita. ℌ. qui ita. el. ij. c. ti. ⁊ ibi nō. ℨm opi. Jo. ⁊ in. l. libertas. ℌ. ſi. J. de manu. teſta. ⁊ l. ſi ita fuerit. la. ij. in prin. ⁊ l. inť illam. in prin. ⁊ ibi nō. J. de ꝺ. v. ſigni. ⁊ ſic cū dico ante calendas ſignifico totum tempus qđ est ante eas finitas. de eo qđ ſequitur nihil pono. cū dico poſt calendas ſignifico totum tempꝰ qđ ſequiť poſt eas finitas. Et ꝺ eo qđ precedit nihil pono. ¶ Qñqz iſte dictiones adjciunť termino qui bz tractum ⁊ duratōez poſt ſuam perfectionē vt in hoc exemplo poſt nuptias ⁊ ante nuptias. nā poſtq̄ ſunt nuptie durant donec alter moriať vel diuertat ⁊ tunc intelligiť ante nuptias ſeu poſt nuptias cōtractas vt. l. ſancimus. C. de nup. hoc est uerum niſi cā cōtrarietatis euitande tunc enim ante ⁊ poſt reſoluunť vt idem tempus ſignificent vt hic vides ⁊ ℨ. dixi. ¶ Sed tunc inſiſto ℏz hoc ſemper est in poteſtate alicuius ex ꝑtibus qđ iſte dictiones ſignificent. nā ſi oēs teſtes dixerint hoc fuiſſe ante nuptias. Ego dico qꝺ imo fuit poſt nuptias. poſtea in concluſione dicā. dñe iudex reducatis ad concordiam dicta teſtiū cū dicto meo. nam ipſi dixerunt ante nuptias ego poſt nuptias. intelligatis dictū eoruz ante nuptias. ſ. finitas ⁊ dictum meū intelligatis poſt nuptias. ſ. contractas. ⁊ ſignificeť idem tempus cā cōtrarietatis vitande. ℨo. dicit Jmo. in. c. cū contingat. circa ꝓn. de offi. dele. qꝺ licz teſtes reducaťť ad concordiam ne incidant in cōtrarietatez vt dictū ē. tñ ſ̄ non bz fieri qñ est ōrietas ī ter dictū teſtis ⁊ dcm̄ ꝑtis qz dictum partis nullam fidem facit ꝑ ſe vt. C. de proba. l. ex⁹ cum ſi. qđ est nō. Puto etiam ꝓut ipſe dicit ibi. ſz nō bene explicat qꝺ iſta cōcordia tunc eſt fienda qñ ꝓbationes vndiqz ſunt pares. ſed ſi alter haberet plures ⁊ idoniores teſtes illis eſſet ſtandum. cautius tm̄ faceret iudex ſi iteruz pro teſtib⁹ mitteret vt qualiter dictum eorum intelligunt declarent. vt nō. in auc. de teſti. ℌ. qz vero. in gl. mag. ⁊ extra de teſti. c. cū clamor.

Mutui datione

Vt vobis dixi hic ponť tertium exēplū ꝑ qđ ꝓbatur creditum differre a mutuo vt genus a ſpē. naz in mutui datione oportet dñm esse dantem qđ nō est ī alio credito vputa in venditōne depoſito comodato. ⁊ ſi. ⁊ ad hoc iuriſconſult⁹ ponit de filio ⁊ de ſeruo mutuante ⁊ ſoluit ꝑ exēplum de eo qꝺ mutuat pecuniam ſuam mea voluntate. ¶ Quero ergo quale exēplū iſtud ſit ⁊ que ſimilitudo dicit Ja. de are. qꝺ primū dictum de filio ⁊ ſeruo pōt intelligi duobus modis. Uno mō qꝺ filius ⁊ ſeruus dantes peculiares nūmos obligant accipientes naturaliter ipſi filio ⁊ ſeruo ⁊ tūc ꝓcedit exemplum qđ ſequiť clare. ſ. qꝺ illud ideo est qz filius vel ſeruus hñt dñi voluntatez ſicut ſi voluntate mea tuos nūmos credaſ noīe meo. nam mihi actio queriť ꝓpter voluntatem tui dñi ſz ego non fueri dns. ¶ Secundo mō poteſt intelligi qꝺ filius vel ſeruus mutuantes obligant accipientē patri vel dño ⁊ hoc ideo qz ipſe ꝑ vel dominus fingiť mutuare ⁊ ſm hoc procedit exemplū. qz hoc tale est quale ſi voluntate mea tuos nūmos credas noīe meo. nam mihi acquiriť obligatio ⁊ actio qz ego fingor mutuare cuiuſ nomine mutuať. tū in hoc est dřia qz in hoc cāu in vltimo ibi qualе ſi voluntate mea ⁊c. ſunt due fictiones vna circa actū mutuādi. qz ego fingor mutuare c⁹ noīe mutuať. Alia circa dñiū qz fingor mutuare pecuniā meā ꝑ dñi volūtatē cū vere in ſit mea. ſed in ꝓcedenti caſu poſito in. v. nec obeſt ⁊c. ſ. ī filio vel ſeruo ſolum est vna fictio. ſ. circa actum mutuādi cū vere illa pecunia fuerit pris vel dñi. Ex quo hēs qꝺ ad ꝓficiendum mutuū ſufficit qꝺ pecunia proficiſcať vere vel ficte ⁊ qꝺ tradens ſit dns vere vel ficte. ¶ Venio ad. v. verbis. dixi vobiſ qꝺ hic ponit quartum exemplum. ex quo oſtendiť qꝺ creditum differt a mutuo vt genus a ſpē. nā poſſumus credere ꝑ ſtipulationem nulla ītervenīente pecunia. vel ēt potest intelligi aliter vt cōueniat cum parte ꝓxima precedente. vbi dictū qꝺ ſufficit qꝺ pecunia proficiſcať vere vel ficte. hic ponit exemplū in numero ciuili ī quo nulla pecunia interuenit vere ſz ficte. ¶ Pro cuius rei euidētia

bebes scire ꝓut tua glo.notabiliter dicit ꝙ triplex est mutuuz quoddã est mutuũ naturale t merẽ quoddã est mutuuz ciuile cui natura cooperaf̃.quoddã est mutuũ mere ciuile.Mutuuz tm̃ naturale est quãdo res mea ad te ꝓuenit ita dicit gl.t bene tu tm̃ in hoc mutuo naturali dicas quoddã est mutuũ naturale mere vt qñ pecunia mea in te directo transferf̃. quoddã ẽ mutuũ naturale cui ius ciuile cooperaf̃ per aliquã fictionez vt qñ pecunia vere intercessit.sed ius fingit eũ numerasse qui nõ numerauit vel esse dñm qui nõ erat vt.ꝫ.ꝓxime declarauí.vl'qñ pecunia debita ex vna cã cõuertitur in cãm mutui vt.l.certi p dictio.in fi.j.eo.vel qñ mutuũ recõciliaf̃ aliquo ex modis quos vidistis in versi.appellata.ad qõ facit.j.eo.l.singularia.Aliud ẽ mutuũ ciuile cui natura cooperaf̃ dicit glo.vt qñ ante stipulationẽ vel porꝛ incõtinenti numeraf̃ pecunia glo.in hoc dicit verũ non tm̃ nascif̃ in hoc casu actio ex mutuo.sed ex stipulatiõe impleta ꝓp mutuũ vt.l.si ita stipulatus.§.grisogonus.j.de vb.ob.t.l.si ita stipulatus.t.l.cũ enim.j.de noua.videbitis.j.eo.l.certi conditio.§.qñ.Quoddã est mutuũ mere ciuile vt chiro grafo ex quo qs obligaf̃ post biennũ vt.l.in cõtractibus.C.de nõ nu.pe.dicit glo.t bene ꝙ tm̃ isto casu nõ oritur obligatio ex tali mutuo sed ex cõtractu litterarũ ꝓpter mutuũm.t istud qõ glo.dicit post biennũ hz locũ qñ promissio vel scriptura facta fuit spe future numerationis.sed si forte donandi aõ nõ spe future numerationis promitterẽ centũ per stipulationẽ que confiteor me habuisse t recipisse mutuo statim et nõ expectato biennio contraheref̃ illud mutuũ ciuile.t hic est casus in isto rñso vt glo.hic intelligit in mutuo ciuili.vide istaz glo.que incipit.i. alienã videm t nõ eã.¶Et ista sunt vtilia ad qõnem de facto aliquis fecit ꝓcuratorẽ ad accipiẽdũ pecuniã mutuo tm̃ in instrumẽto nõ fuit scriptũ ꝙ recepit sed ꝙ fuit cõfessus se recepisse certe ex tali instrõ nisi numeratio probeꝛ non põt agi p dñm. nã qñ facio te ꝓcuratorẽ ad accipiendũ pecuniam mutuo intelligiꝛ de mutuo naturali qõ significat ista dictio ad accipiendus sed istud instrm̃ in quo ꝓcurator est confessus se habuisse t recepisse ꝓbat mutuũ ciuile cui natura nõ cooperaf̃ nisi ꝓbetur numeratio.ergo talis ꝓcurator nõ obligat dñm.qz ad hoc non habuit mandatũ t ꝓ hoc vꝛ casus expressus in.l.i.§.si mutuam.j.si.quid in frau.pa.facit.j.de noua.l.si debitorẽ meũ.t qõ ibi nõ.p Ja.de are.dico ẽt ꝙ si instrumẽto ꝓcurationis dicẽtur facio te ꝓcuratorem ad accipiendũ pecuniam mutuo t ad confitendũ te recepisse pecuniã t ad ꝓmittendũ ꝛc.ꝙ eodem nõ dns non põt conuenuri ex illo instrõ qz illa verba ad confitendũ te recepisse intelligunt̃ fm pecuniã receptam. Si aliter intelligeres esset donatio.vt in.d.§.si mutuã.que donatio ꝓcurator non vꝛ permissa nisi exprimaf̃.vt.l.ꝫ iuris.§.i.t fi.ss.de pac.¶Vltimo ex ꝓdictis põt tibi liquere qd est mutuũ nã mutuum est cõtractus celebratus datione vera vel ficta rei cõsistẽtis in ponderе numero vel mensura cũ spe recipiendi tantũdẽ in genere suo vt ex predictis patet.Bartolus.

c **Amquid** Ista est notabilis.l.t.h.d.Qõ agitur tacite ꝓ expresso habeꝛ t tacite agiꝛ ut eque bonũ reddaf̃.h.d. Et diuidiꝛ in tres partes.¶Primo ponit dictũ. ¶Secundo ponit rõnem.¶Tertio docet practicã.Secunda ibi nã in cõtrahendo.Tertia ibi id aũt.¶Nõ.ꝙ vinũ vetus est melius vino nouo vt hic.t.l.iubemus.C.de eroga.mili.an li.xij.¶Secũdo nota ꝙ tacitũ habeꝛ pro expresso.¶Tertio nõ.practicã ꝙ illõ qõ venit ex natura cõtractus presumiꝛ a iure tacite agi inter ptes nec est opus ꝓbatione vt hic dicit tex.¶Op.ꝙ vinũ nouũ sit melius vino veteri.nam vinũ vetus incipit acuere vt.l.si qs vinũ.§.pe.j.de iu.iri.t oleo le.Sol.pro huius declaratione debes scire qõ dicatur vinum nouũ t qõ vetus.nã quidã dicunt vinũ vetus esse qõ hz annũ.vt.d.l.si qs vinũ.§.fi.cum.l.se.Alij dicunt in hoc inspiciendã esse cõsuetudinem regionis vt.l.legatis.§.fi.de le.iij.Sol.qcquid doc.dicãt dic ꝙ quedã sunt vina ꝓcellentia que pñt multis annis cõseruari t in bis fateor ꝙ vinũ vetus dicitur quod transit annũ t eo casu melius est vinuz uetus ꝙ nouũ t preciosius.Quedã sunt vina cõmunia que ultra annum non durant sed statim lapso anno incipiunt acuere vel mucescere t tunc vetus intelligiꝛ postquã incepit esse clarũ ita ꝙ deposuit illam grossiciem quam exuuis assumpsit. Sicut dicimus de agno qui incipit hꝛi in numero ouium cum dentibus fuerit.vt.d.l.legatis.in fi.de le. iij . t ita se hz vsus cõis quem in hoc debemus tenere vt.l.ex vsu.de vt.uti.t oleo lega. hoc mõ intelligendo apparet ꝙ vinum vetus est melius vino nouo.Si quis vellet ergo dare ꝓ vino polluto mustum in posset vt hic.ꝓdicta vera nisi ex qualitate tpis in quo ꝛ reddendo actum fuerit aliud presumaf̃.Quid enim si fuerit actuz vꝛ vindemiarum tpe redderef̃ cum illo tpe vinum vetus non reperiaf̃ in quibusdam partibus.certe presumiꝛ actum vt reddaf̃ de nouo.ar.ad hoc i.l.firmo.§.fi.quãdo di.le.ce.t.l.nec semel .§.si habitationem.eo.ti.¶Ex hoc apparet so.qõnis quaz glo. hic formaf̃ in prin.vtrum liceat reddere vsum vetus ꝓ nouo Breuiter ista est veritas si acceperis vinum vetus eo mõ quo dixi ita ꝙ sit melius nouo tunc põt reddi nã reddiꝛ in eodem genere t in eadem bonitate.nam lz sit melius vel optimuz ipz quoqz bonum ẽ vt.l.vbi ãt.in prin.j.de.v.ob. sed si acciperes vinum vetus taliter ꝙ esset deterius nouo tunc nõ posset solui qz nõ redderef̃ in eadem bonitate vt hic t qz conditio creditoris efficeref̃ deterior vt.l.paulus.j.de solu.¶Secundo op.in auc̃.de mona.§.fi.vbi nouum ꝓfertur veteri siue antiquo.So. in vino ꝓcedit id qõ dixi vobis ꝙ vinum vetus est melio nouo.In hõibus vero est ꝓsumptio ꝙ antiquior sit melior inuene vt.l.fi.j.de fi.instru.t de iu.inu.l.semper. põt tm̃ cõtrariuz apparere t tũc iunior preferꝛ antiquo.vt.d.§.fi.in auc̃ . õ mona.cum si.t sic est ar.ꝙ in dubio testes seniores t doctores seniores preferunt̃.sed in cõtrariũ facit qõ nõ.j.de libe.t postu. .l.gallus.in prima glo.¶Vlterius dicitur hic ꝙ tacitum hẽtur ꝓ expresso.¶Contra de.v.ob.l.quicquid astringende. vbi hꝛ ꝓ omisso.Sol.dicit glo.ibi agebaf̃ ab vno.dic ab vtroqz.vl' verꝰ dicit glo.ibi in contractu qui celebraf̃ verbis.hic in cõtractu q celebraf̃ re.hec so.est cõtra casum.l.triticum.j.õ ver.obli.t iõ ꝓ huius solutione dicas.quedam sunt que dependent ex volũtate vnius tãtum vt vltime voluntates t in istis tacitũ hꝛ ꝓ expresso.vt.l.inter vestem.j.de au.t ar.lega.t.l.in cõditionibus primum locum.de condi.t ꝺemon.quedam sunt que depẽdẽt ex voluntate duorum vt cõtractus t in istis aut cõtractus celebraf̃ verbis.aut re.aut consensu prio casu aut obmittiꝛ id qõ ẽ formale cõtractus aut verba t tunc viciaf̃ t ꝓ obmisso hꝛ vt .l.i.de verbo.ob.t.d.l.quicquid astringende.post rñsio.secũdũ primam lectu.positam in prin.i.glo.aut forma seruaf̃ sed aliqd substãtiale obmittiꝛ vt puta res vel locus.t tunc aut illud agebatur tacite t potest probari t hꝛ ꝓ expresso vt.d.l.triticum aut non potest ꝓbari t hꝛ ꝓ obmisso.vt.l.ij.§. si quis insulaz .j.de co qõ cer.lo.t.l.ita stipulatus in prin.de ver.ob.t. l. qui insulam.eo.ti.Qnqz nõ obmittiꝛ aliquid de substantialibus sed de accidentalibus vel naturalibus cõtractus. t tunc idem est in cõtractu qui celebraf̃ verbis qõ est in cõtractu qui celebraf̃ re vel consensu in quo dic aut aliquid agebaf̃ tacite tãtuz ab vno t non hꝛ ꝓ expresso vt.l.si repetendi.C.de cõdi. ob. ca.t.l.si maiores.C.de transac.Si vero agebaf̃ ab vtroqz tacite tunc hꝛ ꝓ expresso casus est hic.Qualiter autez ꝑ ꝓbabit ꝙ ab vtroqz agebaf̃ : Rndeo primo si illud qõ fuit obmissum veniebat ex natura cõtractus vt hic in fi.t de dã.infec.l.damni infecti quidam.in prin. Secundo si de hoc erat consuetudo vt .l.ꝙ si nolit.§.q assidua.j.de edi.edic.t.l.si priꝰ.§.i.j.de aqua plu.ar.¶Tertio põt probari ex ꝓfactionibus hoc est ex his q dicta fuerunt tpe cõtractus anteq̃ ꝓueniretur ad cõtractuz vt .l.ticia.§.item rñdit.de verbo.ob. Idem si probareꝛ alijs legitimis cõiecturis vt.l.semper in stipulationibus t ibi per glo. ponit bonum exemplũ de re.iur. Pro hꝰ autem declaratione est videndum. hic dicit iurisconsultus ꝙ tacite vꝛ agi vt eque bonum reddaf̃ . Istud quomõ debet intelligi certe si hoc fuit actum vt reddaf̃ statim intelligiꝛ vt reddaf̃ eque bonuz vt hic sed si non fuit actum aliquid de reddendo sed simpliciter fuit dictum vt puta dixi tolle istam pecuniam vel istud vinum.vtꝛ

tunc vī agi vt reddaī t eque bonum reddaī pōt esse dubium glo.hic dicit multū mirabiliter primo debent inspici verba que pcesserunt t si ex illis prefationibus pōt aliquid apparere illis est standū. vt.d.l.ticia.§.idē rīndit de ver.ob. Idē debent inspici verba que tūc fuerunt dicta quid enī si dixī accipe centū mutuo vel mutuo tibi centū.certe nō est dubium qp vī actū vt eq bonū reddatur.vt hic.sed si simpliciter dixi tolle istā pecuniaz. nec ex verbis precedētibus nec ex instantibus vel sequentib⁹ aliquid pōt apparere tūc est recurrendū ad alias coniecturas. primō ad condītionē psone dantis t accipientis circa hoc vide gl.in.l.sed si ego.ī.ad velley. Quid enī si dans erat homo diues t recipiens pauper exul de domo sua t quātitas non erat magna.certe pīsumitur donatio seu donatio amore dei. Idē si erat forte cōiuncta pīsona.vel si precesserūt merita viderēī remuneratio hoc pbatur ar.l.sed t si susceperit.§.i.ī.de iudi.t.ī.ō dona.inter ui.t vxo.l.vtrū t.l.si seruus cōis eo.ti.t de pba.l.procula t.ī.man.l.si vero nō remunerandi.§.idez papinianus. Si vero ista talia nō precesserunt in dubio censeī danū aī repetēdi t sic nō est donū.ar.ad hoc.ī.de pba.l.cū de indebito facit .ī.de dona.l.donationes.§.i.t ibi nō. Ex hoc puto qp si testis īducatur ad pbandum mutuū t ipse dicit nescio si fuit mutuū. vel qd tū scio qp ipse numerauit sibi in mea pūtia tantū quantī tatē t ipse recepit qp ex hoc facto in dubio probaī qp est mutuum nā testis dicit factū.ex hoc aūt facto resultat iuris presumptio vt vidistis.Iz tū hoc sit in teste tū puto qp hoc nō sufficeret in pte. Si enim in libello ego ponerē dico qp ego dixi tali tolle istam pecuniā t ipse recepit quā denegat mihi restituere ideo ipz peto mihi cōdemnari.puto qp iste libellus nō pcederet.nā Iz hoc ex facto pūs presumaī tū oz ab ea allegari vt.l.si adulterium cū incestu.§.idē pollioni.ī.ō adul.t sic nō sufficeret libellū presumptiue concludere dices tu hoc est contra.l.oēs.§.lutius t qō ibi nō.ff.de his que in frau.cre. Sol.illud verū qn factum ex quo aliquid presumiī nō est factū actoris ꝓponentis libellū vel rei excipientis sed est factū alterius.nam qn ex facto tuo tu vis qp aliquid presumaī illud debes dicere t allegare. vt.d.§.idē pollioni.ita debes intelligere hic.t ad p̄dicta qp dicta verba tolle istā pecuniam sunt dubia facit.C.de ac.t ob.l.si qdem. Op.de.l.actus.ī.de re.iur.vbi est dīa inter tacitum t expressuz So.vt ib t p Dy.in.c.actus legitimi de re.iur.ī vi. Op.t vī qp non oz reddi in eadē bonitate vt.l.vinū.ī.e.Solu.dicit glo.multū nō.debes scire qp quedā est bonitas intrinseca rei vt qp vinū sit talis saporis t coloris t similia.Quedā est bonitas extrinseca vt qp vinuz tm̄ valeat istud de valore venit ab extra.qz idē vinuz est t eiusdē bonitatis qn̄ valet plus sicut qn̄ valet minus.sed hoc qp valeat plus vel minus ꝓuenit fm accidentia. Ista bonitas extrinseca nō considerāī nisi a tpe more vt.d.l.vinū.t ibi videbitis. Et hec faciunt ad qōnem de pecunia mutuata vtrū debeat reddi fm antiquā formaz an vero fm nouā. Breuiter qñqz mutaī bonitas intrinseca pecunie qz ī forma vel materia t tunc oīno alia moneta.t iō oz reddi de antiqua si pōt vel eius extimatio vt hic.hoc enī vī agi vt in eadem bonitate reddaī t in eodez genere.qñqz non mutaī pecunie bonitas intrinseca sed variaī valor vt.qz florenus valz plꝰ vel minus qꝫ valebat t istud non inspiciī nisi a tēpore more vt .d.l.vinū qō dic plenissime vt dixi in.l.paulus.ī.de solu. Ultimo Guil.format hic.q.scholaris reuersus est de studio abbas sancti Petri dedit sibi fundum vt fructus haberet ad fruendū cum vero ille iuit ad palatiū nesciuit quid diceret t detecta est ignorantia sua abbas vult auferre ab eo illum fundū seu reddi tū eius queriī an possit.dicit Guil.aut pōt apparere aliqua cā ꝓpter quā sibi dedit illū fundum vt qz cōsanguineus vel multū amicus uel merita precesserunt t nō posset ab eo reauferī alias uideretur in dubio tacite actū qp sibi daret ut eū iuuaret in questionibus suis.t iō si nescit adiuuare qz est ignorans auferī ab eo ut.l.qui tutelā.ī.de testa.tu.t.l.etiam si partis.ī.de legatis primo t.l.nemenius.§.si.cum.l.sequen.infra de execu. tuto.Bartolus.

Iquis nec causam. Si deponat gratia fiat recipientis ad eum spectat periculum.h.d. Primo ponit vnum dictū vbi cōdictio fuit expressa. Secundo vbi non fuit expressa. Secunda ibi nam t qui. Nō.qō dixi in summario. Opi.C.de pig.ac.l.que fortuitis. hꝫ timore sunt hic opi.quidam dicūt vt Jo.qp hic ad recipientem spectat periculū.casus fortuiti.hoc probaī p.l.rogasti.ī.c. t pbaī etiā p rationē qz istud depositū fit gratia mutui ergo debet regulari fm naturam mutui.vt.l.eum qui.§.qui iniuriarū.si quis cau.t .l.i.§.si sub cōdictione.ī.vt le.no.ca.sed in mutuo est periculū debitoris.vt.l.incendiū.C.e.ergo tē. Alij vt Azo. tenent cōtrariū per.d.l.que fortuitꝫ. Ad hanc l.rīndent cū dicit periculo est eius.s.precedente eius culpa saltē leuissima hoc mō intelligunt.l.rogasti.t ita dicit Azo.t istam opi.tenent gui.t Ja.bu. quā puto verā. Non ob.qō dī hoc depositū debz regulari fz nām mutui qz illud esset verū qn̄ pecunia nō esset deposita signata in sacculo sed ad numerum.vt.l.lutius.la.i.ī.depo.fz do nec pecunia debeī in spē de necessitate periculū est dīni.vt. d. .l.que fortuitꝫ.t.l.pignus.C.de pig.ac. Quero quid si iste q bēbat pecuniā dedit eā sub vsuris an erit idem vī qp nō cuz tunc depositum sit factum gīa vtriusqz ergo periculū non spectat ad recipientē vt.l.si vt cetero.§.nunc videndū.ī.como. In cōtrariū est casus.ī.eō.l.rogasti.ibi t maxime si sine tē. t hoc tenet glo.hic. Ad cōtrariū rīndeo qp debemus inspicere pīcipale ꝓpositum nā ab initio nō habuit animū nec ꝓpositū fenerandi.vnde tm̄ gratia recipientis faciebat t licet postea vsuras acceperit hoc nō attendimus.simile dicimus in macedoniano qō principaliter fuit factū in odiū feneratoz t lz redundet in fauorē filiorū fa.tū totum illud dī odiosum ita hic totus contractus dicaī cōtractus celebraī fauore seu gīa recipientis inspecto principali ꝓposito qō est nō.nā ex hoc limittaī oēs leges que dicunt qp cōtractus vsurariꝰ celebraī gīa vtriusqz.debet enim intelligi inspecto principali ꝓposito vide istam glo.q incipit vt qz non p̄cesserat.t nō.cā ibi illud tū non curo. Quero que dīa est inter primum casum t secūz. rīndeo in prīo fuit expressa conditio.in secundo nō.

Res pignori. A fure t malefidei possessore rei cōdici pōt qō tribus ꝓbaī exēplis .h.d.totus iste.§.qui est valde subtilis. Op.nemo ꝑdicit rez suam preterq̄ a fure vt.l.ultīa.ī.vsufruc.quēad.ca.sed hic iste cui datur conditio est dīns.ergo male.huius tūnore glo. intelligit oīa exempla hꝰ.§.qp reus cōtra quem datur hec cōdictō fuit tua istas res mobiles cōtractauerit ita qp fecerit furtū merito cōtra eū datur conditio furtiua t condictio sine cā. oīs enīz cōditio degenerat cōtra furem.insti.de act.§.sic itaqz.alias non pcedit iste.§.ita intelligit ista gl.quā vide. Contra istā lec.op. qz hic simplr dī qp res fuit pignorata ergo pōt eē qp fuit pignorata res immobilis. Rīndit glo.tunc intellige istū possessorē eē predonē tūc enim daī cōditio cōtra eum sicut cōtra furez vt.d. .§.sic itaqz.t ibi glo.qō tene menti. Cōtra hoc op.qz fz hāc lec.hec.l.nō facit ad ti. Rīndeo īmo facit ad ti.de certi condi.qz sicut cōpetit cōditio furtiua t conditio sine cā.ita certi conditō generalis vt.ī.eo.l.certi cōditio.in prīn. Item op.si iste qui agit est dīns ad quid ergo aget cū dīnium beat quidā dicunt qp condicit possessionē.vt.l.indebiti.§.sed si nūmi.ī.de cōdi.inde. t.l.ij.ī.de tritica.glo.istud reꝓbat ꝓ tex.q dicit qp res cōdicitur t aliud est res aliud possessio vt.l.si duo.in fi.ī.vti pos. Ad cōtrarium tū glo.nō rīndet.dicebat Ja.bu.qp in conditiōe duo sunt cōsideranda.vnū ex pte agentis t hoc mō iste cōdicit rōe dīnij.t ideo dicīī cōdicere rem.ita debet intelligi hic. sed si cō diceret rōne possessionis tunc diceretī condicere possessionem vt.§.sed si nūmi.t.d.l.ij.de tritica. Secundo mō pōt cōsiderari respectu rei t tunc dī cōdici respectu possessionis sola enī possessio restitui postulatur t ita debetis intelligere hic. Op.tu dicis qp hic fuit factum furtū.cōtra furtū nō fit sine cōtractione vt.l.inficiando.ī.de fur.t.l.si qs uxori.§.neqz uerbo.e.ti.fz hic non presupponīī aliquid de cōtractione.ergo non fuit furtum.

dicunt quidã ꝙ animus qui habeꝫ nunc operaꝫ ut precedens cõtractatio ꝛ possessio operet furtuz qõ est falsum.ut.l.iij.§.si rẽ.ff.de acqui.poss.intellige ergo hic ꝙ pecuniã receptam contractauerit.¶ Itẽ op.dr̃ hic si nõ ex uoluntate dñi immixit ꝙ debeat probari cõtradictio dñi.cõtra.l.qui uas.§.uetare.ff.cõ fur. So.illud vez in eo qui nunq̃ habuit dñi voluntatẽ.hic in eo q ab initio habuit dñi voluntatẽ cõducẽdo ab eo vnde postea remanendo in cõductione dñs vr̃ velle nisi ꝓbetur ꝯrium vt.l. itẽ queriꝫ.§.qui ipleto.ff.loca.ꝛ.l.legẽ.C.loca.ita dicit glo.qõ intellige si apparet dñm scivisse colonũ remanere in conductiõe. nam tũc scia inducit tacitum consensum.secus si ignorauerit.vt probatur in.l.qui ad certum.ff.loca. Bartolus.

q **Dodte mihi.** Ista ẽ bona.l.notabilis magistralis ꝛ solemnis. ꝛ breuiter.h.d.¶ Ad debitorẽ speciei post moram spectat periculũ interitus.h.d.Et diuidit primo ponit theoricã.¶ Secundo practicã. Secũda ibi sed cũ queratur. ¶ Nõ.primo qõ dixi in summario.¶ Secũdo nõ ꝙ ad ꝯstituendũ quem in mora requirit ꝙ habeat facultatẽ soluendi rẽ debitã.¶ Item nõ.ꝙ requirit ꝙ sciat vel scire debeat se debere.¶ Itẽ nõ ꝙ paria sunt scire vel scire debere.¶ Venio ad ꝓmã partẽ ꝛ op.ꝙ indistincte periculũ spectet ad debitorẽ.vt.l. incendiũ.C.eo.huius timore glo.distinguit hic tria genera debitorũ que explicabo ꝓ tria contraria.Rñdeo ad.l.incenditz ibi loquit in debitore certe speciei debebat enim certã speciez puta stichum vt dicit prima glosella.vnde in debitore quantitatis distingue.aut quãtitas debeꝫ respectu certe speciei aut simpliciter.primo casu interitu illius speciei liberat vz.ff.de nova.l. electio.§.si is.ꝛ.ff.de pecul.l.quesitũ.ꝛ.l. quidã.§.si tibi de le. .i.ꝛ.l.ticie textores.§.ff.e.ti.ꝛ.ff.loca.l.in naue.Eo casu aut fuit facta oblatio illius quãtitatis ꝛ ea perempta sine culpa debitoris liberat debitor ope exceptionis vt.l.q decem in princ.ff.de solu.aut nõ fuit facta oblatio ꝛ tũc periculum pertinet ad debitorẽ qz quantitas in genere perire non põt vt.d.l.incendiuz fallit si aliter esset cõuentũ vt.l.periculi.ff.de nautico fenore.ꝛ.C. de nau.fe.l.i.vel ibi anteq̃ ad locũ debitum puentret pecunia erat debita in specie nõ in quantitate.¶ Juxta hoc moueo dubiũ ego dixi ꝙ quãtitas in genere non põt perire ponamus casum ꝙ pereat vt qz debeo tibi libras.x.grossoz perusinorũ.cõtingit ꝙ per statutũ huius ciuitatis ista moneta ẽ reprobata ita ꝙ non põt expẽdi an debitor liberet vr̃ ꝙ sic qz ẽadem est rõ quę est in debitore speciei vt.l.in rõne.§.incerte.ff.ad legẽ fal. nec potes dicere saltem remanet argentũ vt materia quę potuit solui.nã in obligationibus psonalibus qõ supereſt ex re perempta ad creditorẽ non ptinet vt.l.mortuo boue in ꝓn.ff.de lega.ij.¶ Contrariũ puto videlicet ꝙ liberet debitor a prestando pecuniã illam in forma.sed saltem dz ei prestare in materia nã in pecunia ꝛ in omni genere metalli materia inspicit principaliter ꝛ trahit magis ad se formã q̃ forma trahat materiaz vt .l.quesitum.§.illud fortasse.ff.de leg.iij.vide circa istaz qõnem .c.cũ canonicus in fi.ex̃ de censi.ꝛ vr̃ glo.ꝫ.eo.l.cũ quid in.vl. bonitatis in fi.¶ Secundo op.ꝙ periculum indistincte ptineat ad debitorẽ vt.l.in rõne.§.incerte.ff.ad.l.fal. Solu.hic debitor erat speciei ibi debitor erat generis generalissimi vt hominis in genere in quo debitore generis distigue.aut erat debitor generis generalissimi vt hominis in genere ꝛ tũc indistincte periculum ptinet ad debitorẽ qz genus perire non põt vt.d.§.incerte nisi precessisset oblatio vt.l.qui decẽ.ff.de solu.Aut est debitor in genere subalterno puta vum quis dz vnum de seruis suis ꝛ tũc aut periit vnũ individuũ de illo genere ꝛ tunc idem qõ.ꝫ. ꝓxime dixi.aut periit totũ illud genus subalternũ ꝛ tunc idez qõ in debitore speciei vt distinguat an ante morã vl̃ post.vt.d. .§.incerte.ꝛ statim dicã.¶ Op.de.l.stichũ aut pãphilũ in prin. .ff.de solu.So.hic loquit in debitore spẽi alternative in q̃ debitor alternative distigue.aut erat debitor spẽi alternative ꝛ dic vt.d. .l.sticũ aut panphilũ.aut ẽ debitor spẽi simpliciter ꝛ tũ aut illa spẽs perit facto debitoris aut fco creditoris.aut fco neutri9 fz cãu fortuito prio cãu aut fco debitoris iusto ꝛ liberat vt.l.qui seruũ .ff.de v.obli.ꝛ.l.qd ergo.§.si hĩs hoiez.de.le.i.aut facto debitoris iniusto ꝛ tunc indistincte tenet.vt.l.si seruum.in prin.ff.ꝫ v. ob.ꝛ.l.si ex legati cã.in fi.eo.ti.Si vero facto creditoris vel tertij.dic vt.l.arbitro.§.fi.ꝫ.de dolo.ꝛ p doct.in.l.nõ morituũ.C. de cõtrahẽ.ꝛ cõmit.stipu. ¶ Si vo petit casu fortuito tunc hz locũ.l.ista vt distinguamus an ante morã ꝛ debitor liberat. an post ꝛ nõ liberat vt hic ꝛ sic hẽs expeditũ prin.prie gl. ¶ Juxta hoc vltimũ dubitat an debeat distingui vtrum res essent eodem mõ periture penes creditorem vel non hic in glo. ponit opinio ꝛ in.l.mora.ff.de vsuris.Pe.hic ꝛ Ly.refert in.l.i mõorum.C.in qui.cau.in inte.resti.non ẽ ne.Buil.ò eu.ponit etiam hic suam opi.quoz opt.ego reprobo in.l.nemo.§.i.ff. de v.ob. Ego dico vobis solum hic puram veritatem ꝛ distiguo sic.aut loquimur in actione reali ꝛ tũc tene glo.que est in.l.item si verberatum.§.fi.cũ.l.se.ff.de rei ven.¶ Aut loquimur in actõne psonali ꝛ tunc aut in actione que descẽdit ex delicto.ꝛ tẽ sine dubio non est adhibenda distinctio an esset eodem mõ ꝓtura tẽ. vt.l.i.§.rectissime.ꝛ.l.merito.ff.de ui ꝛ ui ar.ꝛ.C.qõ me.cã.l.i. ꝛ.C.de fur.l.subtracto.Fallit i.l.si cũ exceptione.§. ꝙ si homo .ff.qõ me.cã.rõ qz ibi tenebat ad triplũ.Si vo obligatõ psonal descendit ex cõtractu vel quasi in hoc sunt opi. ego teneo opi. glo.ꝙ non debeat adhiberi illa distinctio.rõ qz morosius ꝛ fur. equiparat.vt.l.inter stipulantem.§.penul.ꝛ ibi nõ.ff.de v.ob.ꝛ vide tex.in.l.merito in fi.ff.de ui ꝛ ui ar.sed in fure nullum est dubiũ vt.ff.dixi.ergo tẽ facit.l.cum res.§.fi.ff.de lega.i.¶ Ad .l.si plures.ff.depo.rñde vt in glo.¶ Ad rõnes vltramõtanoz dic vt dixi in.d.l.nemo.§.i.ff.de ver.obli.¶ Venio ad secundã partẽ ꝛ vr̃ ꝙ hec duo que hic ponuntur non sufficiant ad ꝓbãdum moram sed requiratur interpellatio vt.l.si ex legati causa .ff.de ver.ob.ꝛ.ff.de vsu.l.mora.Bl.i.in fi.huius.l.fatet contrarium ꝛ dicit ꝙ hec.l.dz suppleri per illas glo.bene dicit. tñ in veritate arbitror iurisconsultũ sic intellixisse.ponit etiam ꝓ constanti ꝙ debitor interpellatus noluit soluere.tñ hoc non sufficit nisi concurrent alia duo que hic ponuntur in tex.s. ꝙ potuerit soluere ꝛ intellexerit se debere.ꝛ ꝓpter hoc qõ ibi dr̃ de interpellatione quidam intrant hic mãm interpellationis ꝛ vtrum euentus conditionis interpllet ꝓ homine sicut euentus dici.ꝙ hic recitat Buil.ꝛ Ly.ponit in.l.in minorum.C.in qui.cau.in inte.resti.non est ne.Ego ista omnia examinaui in.l. quotiens in diem.ff.de ver.ob.¶ Procedo vlterius hic dr̃ ꝙ requiritur ꝙ debitor habeat facultatẽ vendi.¶ Contra difficultates non impediunt obligationem vt.l.continuus.§.illud.ff.ꝫ ver.ob. Hui9 timore dicunt quidam ꝙ reus dr̃ hr̃e facultatem si res debita est in rez nã.vt sic non inspiciat facultas seu difficultas psone sed nature.Alij dicunt ꝙ hic ponit iurisconsultus id qõ posuit ad ostendẽdũ maiorem contumaciã nõ ꝙ hoc sit necesse. sz ista so.displiceꝫ.qz ymo recte iurisconsultus hic posuit ostendens ꝙ sit necesse.Vnde alij dicunt ꝙ difficultates non impediunt cõtrahi obligationem vt.l.cõtraria sed morã cõmitti sic. casus est hic.hec est vera so.ꝛ multũ nõ.hanc tenebat dñs Ja.allegat.l. si vehenda.§.pe.ff.ad legẽ ro.de iact.sed ibi loquit i eo q tenetur ad factum nõ in eo qui tenet ad dandũ.Rogeriuſ vo Pe. ꝛ Ly.hic aliter dicunt.aut difficultas suberat tpe contracte obligationis ꝛ nõ nocet vt in.l.contraria. Aut superuenit ex post facto ꝛ tunc impedit moram ita loquit hic.hec distinctio i placet ꝓ.l.cum seruus.ꝛ qõ ibi nã.ff.de lega.i.Et ideo circa materiam de difficultate solum hoc examinabo nunc an difficultas ipediat morã.ꝛ dico sic aut in obligatione est factũ ꝛ indistincte difficultas ipedit morã vt.l.si vehẽda.§.pe.ff.ad legẽ ro.ò iac. ꝛ.l.i.§.iubet.in.v.si frater.ff.de colla.bo.ẽt si fuerit iuratum vt extra de iureiu.c.breui.Aut est in obligatione dari seu datio ꝛ tunc aut debet species ꝛ difficultas impedit moram committi casus est hic ꝛ in.l.cum seruus.ff.de le.primo.ꝛ.l. cũ res i prin. eo.ti.Aut est obligatio quãtitatis ꝛ difficultas nõ impedit moram licz enim in ꝑpetuũ debitor non posset congregare pecuniã quã debet tñ in mora constituit vt.d.§.illud.si enim debitorez non excusat casus vt.d.l.incendiũ.ꝛ.ff.dixi.multo mi9 difficultas. Hec ob.ad predicta.l.thays.§.i.ff.de fideicommiss.liber.

q; ibi respectu certi non erat datō q̄ritaſ in obligatione ſz eiꝰ respectu debebaſ factū.ſ.ſoluto ſeu liberatio. Tenete ergo tertiam ſo.hic positā ꝛc̄.circa materiā difficultatis dic vt.d.ſ.illō ¶Dento ad vltimū dr̄ hic q̄ ad moꝝ ſufficit ſe debere intelligere ſz non intelligat. ¶Contra.ĵ.de reg.iur.l.que ſine dolo. Rn deo ſubaudi ibi ſine dolo vel lata culpa.requirit̄ ergo q̄ intelligat nel intelligere debeat ſe debere.ꝛ p hoc docui vos pluries qualiter debeat fieri interpellatio ꝛ ꝓteſtatio.nā ſiquidē tu es debitor ex facto tuo ſufficit q̄ ego denuncie tibi q̄ ſoluas.nam cū ex facto tuo dependeat tu intelligis vel intelligere debes te debere vt.l.q̄q̄.ĵ.ad velley. Sz ſi tu eſſes debitor ex facto alieno vt q; heres vel ꝓcurator tuus ꝓmiſit tūc ad constituendū te in mora nō ſufficit ſimpliciter denūciatio.q; nō intelligis nec intelligere debes te debere quia in facto alieno eſt tollerabilis ignorant a vt.ĵ.pro ſuo.l.ſi.ꝛ iō eſt neceſſe q̄ oſtēdā tibi iſtrūm debiti ꝛ legas vel dem tibi copiā.hoc ꝓbatur.ĵ.depo.l.ſi quis inficiatus.ꝛ de re.iur.l.qui in alterius.ꝛ ibi glo.ꝛ ex̄ de elec.c. cū cām in de.ꝛ ſic feci fieri pluries in ciuitate iſta. ¶Op.de.l. videamus.ſ.ſin aūt.ĵ.de vſur. So.hic ponit̄ vnus effectus more.ſ.quo ad interitū.ibi ponunt̄ alij.ſ.quo ad fructus ꝛ quo ad vſuras de quibus dic vt.l.mora.ĵ.de vſur. ¶Pro declaranda l.quero quō practicabit̄ hec.l.rn deo actor petit ſtichuz ſi reus nō opponat de morte vel difficultate ꝓceſſus eſt planus q; reus condemnabit̄ ꝛ habebit tēpus q̄ datur iudicatis ad ſoluendum ſm q̄ habet̄ inſti.de inuti.ſti.in fi.ꝛ videbitis.ĵ. de cōſti. pecu.l.ꝓmiſſor ſtichi. Sed ſi reus diceret ſtichū eſſe mortuū ꝛ ꝓbaret tunc adhuc ꝓria petitio ſtat q; homine. mortuo adhuc ipſe homo peti dz vt.l.ſi ſeruū in fi.ĵ.de ver.obl.ſed tunc actor habebit neceſſe ꝓbare ipm eſſe mortuū poſtq̄ reus fuit in mora q̄ ꝓbabit eo mō quo ponitur hic ꝓbando q̄ reus habuerit facultatē vendi ꝛ q̄ intellexerit ſe debere vel intelligere ꝺbuerit ꝛ fuit interpellatus legittime vt videbitis hic. ¶Quero qd ſi dubiteꝰ q; reus ꝓbauit mortem ꝛ actor interpellationē ꝛ alia que ponunt̄ hic cū nō apparet vtrum ſeruus fuerit mortuꝰ an interpellationē vel poſt.certe reus abſolueꝰ nā actor dz ꝓbare q̄ reus habebat facultatē eo tpe quo debebat ſoluere. hoc eſt tunc cū interpellabat̄ ita dz intelligi hic.alias in dubio ſequeretur abſolutio vt.l.eū actū in fi.ꝛ ibi nō.ſ.de nego.geſt.ꝛ in.l.ſi ſolū.ſ.ſed vt ꝓbari.ꝛ ibi ēt nō.ff.de ope.no.nūc.facit q̄ nō.C. de proba.l.matrē tuā.forte cū ſi actor ꝓbaret debitorē tpe contracte obligationis poſſediſſe rē preſumit̄ ſemp continuata poſſeſſio apud eum donec probet̄ ꝛrium quod dic vt.l.nō ignorabit.C.ad exhiben. ¶Quero dr̄ hic aut dolo malo fecit quo minus haberet q̄o hoc intelligi certe nō intelligas q̄ occiderit vel manumiſerit vel rem debitā extinxerit q; tūc indiſtincte eiꝰ eſt periculū.nec curo vtrū ſciuerit an ignorauerit ſe debere vt .l.ſi ſeruū.ſ.de illo alias eſt vſi.in.ſ.ſi res de vb.obli.ꝛ inſti.de lega.ſ.ſi vero heredes.ſed intellige q̄ eū fecit abſentare vel fugere vt.l.cum res in prin.ĵ.de leg.i. ¶Quero qd ſi res debita nō apparet pempta ſed qd de ea ſit ignoratū certe ſi debitoris culpa vel mora ꝑceſſerit idē q̄ in morte alias deberet debitor preſtare cautionē de ea preſtanda cui ea inuenerit vt.l.ſeruo legato.ſ.fi.ĵ.de leg.i.ꝛ.l.cū res.ſ.pe.eo.ti.ꝛ q̄ nō.in.l.cū ſeruū eo.ti. ¶Querit hic Guil.de cu.ſi ego debeo tibi vnū par caponum an poſſim tibi dare mortuos ꝛ determinat q̄ ñ q; debeo dare in tali ſtatu q̄ ego poſſiz eos dimittere in ſua libertate vt .ĵ.de ſolu.l.qui decem.ſ.fi. Bartolus.

Certum ℭIllud eſt certū q̄ apparet qd quale q̄tūue ſit.h.d. ¶Primo ponit dictum. ¶Secundo ꝓbat ꝑ auctoritatem pedis. Secunda ibi nā ꝛ pedius. ¶Op.q̄ iter noīa ꝓpria ꝛ appellatiua ſit dr̄ia vt.l.quoties.ĵ.ad trebel.ꝛ.l.ſi ſeruus cōis .ĵ.de ſtip.ſer. So.quātū ad oſtendendū rē certā non eſt dr̄ia inter noīa ꝓpria ꝛ appellatiua vt hic.ſed quantū ad alia bene eſt dr̄ia vt in ꝛrijs. ¶Quero ad qd ponit̄ hic hec.l.quidaz dicunt ad exponendū illud verbū ſi certū petaꝰ.poſitū in Rica.vl aliter ad exponendū illud q̄ dr̄ de certi conditione.nā hic ponit̄ certū ſimpliciter prout referunt̄ ad mutuū dum dr̄ de quantitate ꝛ put referunt̄ ad alios ꝛctus dum dr̄ de ſpecie ꝛ ō omnibus in quibus dr̄ aliquid eſſe certū. ¶Quero ſi ꝓmitto tibi dare ōcē ſalmas boni vini an iſta ſtipulatio dicatur continere certum.qđā q̄ ſic.veritas ē in contrariū nam hec adiectio qualitaſ boni vini non ſignificat certum quid.quia melius ꝛ optimum bonum eſt.ꝛ ideo vt eſſet certa qualitas deberz dici optimi vini vt.l. vbi āt non apparet.in prin.ĵ.ō v.ob. ¶Quero ad quid ē neceſſaria iſta inueſtigatio vtz tales ſtipulationes cōtineant certum vel incertum. Rn deo q̄n cōtinent certum daꝰ certi cōditio. vt .ĵ.e.l.certi cōditio.in prin.ſed q̄n incertum cōtinent daꝰ actio ex ſtipulatu vt inſti.de ver.ob.in prī.ꝛ ideo q̄n promitto.x.ſalmas boni vini non daꝰ certi cōditō q; eſt incertuz q̄ petit̄ ꝛ h verū q̄n debet̄ ex ſtipulatione ſimpliciter.ſed ſi vinum debeatur q; mutuum tunc ſemper continet certum q; ſemper debet̄ eiuſdem bonitatis vt.ſ.e.l.cuz quid.iō ꝑ mutuo ſemp cōpetit certi cōditio.vt inſti.qui.mo.re cōtra.ob.in prin.Bar.

Mutua ℭMutui datio pōt ſuſpendi in euentuz cōditionis expreſſe vel tacite.h.d.cū.l. pinde. Et dñ dr̄ q; primo ponit dictum in genere ſo illud exēplificat in conditione expreſſa. ℨ° in cōditiōe tacita.ſecūda ibi.l. nīde.tertia ibi itē ſi legatā. ¶Op.q̄n legaꝰ pecunia nō tranſit dñium recta via in legatariū vt nō. in .l.ij.C.cōia de lega.in ꝛ.in rem actiones.ꝛ in.l.ij.C. de condi. ex le. ergo exemplum hic ſecundo loco poſitum nō procedit. So.dicit Ja.de are.q̄ hic fuit legata pecunia in ſpē vt hic ī gl. parua.ꝛ.l.ſed ñ certos.ĵ.de lega.i.al's nō diceret hīs mutuaꝰ pecuniam legata nā quando legaꝰ in genere nō eſt magiſ dubitata iſta pecunia q̄ illa. ¶Op.ſecundo q̄n dñium ſuperuenit autori meo illud nō ꝓdeſt mihi vt res mea efficiaꝰ vt.l. apud celſum.ſ.ſi a ticio.de doli excep.ꝛ.ſ.de rei ven.l.ſi a ticio.ꝛ.ĵ.de excep.rei ven.vel tra.l.ſi a ticio lz ergo dñium ſuperueniat hīdi tī non acquirit̄ dñium recipienti.ergo non eſt mutuum.vt .l.ij.ſ.appellatu.ſ.eo. Sol. hic loquitur q̄n ſuperuenit dñium ex cā que retrotrahit̄ p fictionem vt hic dicit tex.q; ex die adite hereditatis videntur nūmi fuiſſe hīdis.ſecus q̄n dñium ſuperuenit ex cā que retro non trahit̄ vt in cōtrarijs ꝛ nō.glo.in .l.ſi quis alienam.ĵ.de act.ep. ¶Quero hic dr̄ in fi.cum legatū repudiatū ſit aut appoſitum quid eſt hoc dictuz dicit gl.appoſitum intelligo.i.in cōditionis defectū.iſta expoſitio nō ꝓcedit q; ſi nos ponimus legatū ſub cōditione dñium nō tranſit in legatariū conditione pendente ſed eſt hīdis.ergo hīs interī poterit mutuare lz quidā hodie dicant cōtrariū p auō.reſque.C. cōia de lega. ō eſt falſum vt ibi dixi ꝛ ibi etiā p doc. exponе ergo aut appoſitum.i.acceptatum.ꝛ tunc retrotrahit̄ ſeu tractabitur numeratio facta per heredem.

Certi conditio ℭFamoſa ē lex iſta nec difficilis in tex.ſed bñ in glo.ꝛ breuiter hoc.d. ¶Certi cōditio cōpetit ex oi cā ex qua certū petit̄.ſiue ex cōtractu vel quaſi. ſiue ex maleficio vel quaſi vel q̄ocunqz.h.d.vſqz ad.ſ. q̄ſqz. Et dīuidit̄.i.v.primo dicit q̄ certi cōditio cōpetit. Secūdu ex qua cā cōpetit. Tertio ad quid. Quarto q̄n. Quinto ponit de ꝑplura exēpla. Ja ibi ex oi cā.tertia ibi lz.n.q̄rta ibi dūmō.quinta ibi cōpetit. ¶Quero dr̄ hic certi ꝯditio q̄petit.cīro vtz ſit tm vna certi cōditio vel plures.gl.hic dicit q̄ plures.nā q̄dā ē certi cōditio gñalis que hz locū vbicūqz certum petit̄ vt hic. quedam eſt certi cōditio ſpālis que cōpetit ꝑ mutuo.vt.ſ.l.ij.ī ꝓn. ꝛ.ſ.i.vide iſtam glo. ¶Aduerte quia ſubtilis ꝛ pulcer paſſus eſt.idem tenet glo.inſti.qui.mo.re.ꝑ.ob.in prin.ꝛ idem.ſ. eo. ſuper Rica.ex qua iſtud ꝓbaꝰ.dicit enim Rica de re.cre. q̄ eſt gñale ꝛ ſubdit ſi cer.pe.hoc eſt mutuuz q̄ eſt ſpāle.poſtea dicit de certi cōditione ꝛ dz intelligi.ſ.generale q; de ſpāli locutus erat ita intelligit glo.ſuper Rica. Bar.hoc fatebaꝰ ꝛ addebat q̄ erat alia certi cōditio ſpālis.ſ.ex ſtipulatu.vt.ĵ.eo.l.ſi q̄ certum.inſti.de ꝛ.obli.in prin.que opinio recitat̄ in ſecūda gl. huius.l.Alij fuerunt in cōtraria opi.q̄ non ſit niſi vna tm certi conditio generalis ꝛ iſta opi.tangit̄ in glo. Rice.ꝛ firmaꝰ ꝑ gl. in.l.quotiens.ĵ.de preſcrip.ver. Vltramontani.ſ. Ja.de rauen.

.z Bul'.de cu.hic z Cy.C.eo.sup Rica.z etiam Ja.bu.te bant istam opi.ꝙ essent tm̄ vna certi conditio qz non reperi ri iure cautz ꝙ sint plures.ergo ꝛc̄. ¶ Preterea hoc vī ex essum.J.e.l.§.qm̄.vbi dicit ꝙ pro mutuo cōpetit hec certi ꝙ o generalis.Preterea leges semp vtuntur isto vocabulo in ingulari.s.certi cōditio z nō dicunt certi conditiones.preterea si essent diuerse quare idē nomen haberēt vt.l.si idē.C.de codi cil.pterea dicūt ipsi z est fortior rō ꝙ ipsi faciant.diuersitas ac tionū cognoscit respectu medij p qđ in actione cōcludit vt i ac tione ex empto.cōcludo ꝺ te qz emi z in actiōe ex locato qz lo cau z sic de si.qm̄ ergo idē est mediū cōcludendi erit vna actō in genere.sed vbicūqz pponitur certi cōditio mediū p qđ con cludit in ea est qz certū petit.vt hic ergo est vna tm̄ generalis z si diceret ꝙ sunt plures sequeret ꝙ quot sunt cāe tot essent certi cōditiones spectales qđ est absurdū.tenēt ergo isti doc.ꝙ est vna tm̄ certi cōditio generalis que nō hz sub se species sed tm̄ individua.mihi vī ꝙ opi.glo.nr̄e sit vera z ꝙ sit vna certi cōditio specialis pro mutuo.prīo qz hoc dicit tex.express̄ isti. qui.mo.re.cōtra.ob.in prin.si bene aduertat.Secundo qz tex. vī velle ꝙ hec certi conditio oriat ex illa pre edicti si cer.pet. .l.i.in prin.J.de triti.cuius edicti vba exponunt in hoc ti.z ibi assumit certum hoc est mutuū vt nō.ꝭ.e.sup Rica.qm̄ ergo dr̄ certi cōditio specialis idē est dicere qđ mutui cōditio sed quā do dr̄ certi cōditio generalis dictio certi tm̄ stat ꝓprie pro om ni certo.z sic apparet ꝙ veritate inspecta in est id̄ nomē.Pre terea ꝓbo lex dicit ꝙ eodē mō quo petit mutuū petitur inde bitum z eodē modo contrahit vt insti.qui.mo.re.cōtra.ob.§.i. sed pro indebito cōpetit specialis cōditio indebiti. ergo ꝑ mu tuo coditio mutui que est idē qđ certi ꝯditio specialis absurdū em̄ esset dicere ꝙ ex cōtractu mutui tā frequentato non oriret specialis actio p hoc apparet rn̄sum ad illud ꝙ dicebā ꝙ non reperit lege cautū z qz si essent diuersa non vocarent eodem noīe qz vt dixi recte intelligēdo nō est idem nomē.Non ob.§. qm̄.qz concedo ꝙ pro mutuo cōpetit mutui cōditio specialis z certi cōditio generalis sicut in alijs cōtractibus vt in cōditione indebiti z si.Non ob.ꝙ dicūt ꝙ idē est medium cōcludendi i oī certi conditione qz nego istā.nam in certi cōditione speciali que est idē qđ conditio mutui sufficit cōcludere qz mutuaui iō peto ꝛc̄.nec est necesse ꝙ exprimat z qz hoc est certū ꝛc̄.sed in certi cōditiōe generali necesse est ꝙ exprimat ꝙ hoc est cer tum debeo em̄ dicere dico ꝙ tibi mutuaui centum vel teneris mihi ad centū pro ꝑcio talis rei vēdite vel ex cā legati z qz hꝰ est certū.iō peto te condēnari.ex hoc apparet ꝙ intentat certi conditio generalis.Cōcludit em̄ per hoc mediū ꝙ hoc certuz est.Sed in certi cōditione speciali ex mutuo cōcludit per hoc mediū qz mutuatū est vnde diuersa sunt media concludendi. An aūt certi cōditio ex stipulatu sit cōditio specialis dicā in se quenti glo.z ista pūt esse vtilia ad.q.aduocati huius ciuitatis sententis se peritos cōstituerūt ꝙ in libello ꝓponeretur actio nec ꝓponeret generalis qm̄ competit specialis certe in mutuo qđ debeat ꝓponere pz ex ꝑdictis.Itē ad aliud pone dedi cō tra te libellū repetēs mutuū liberaui te ab actōne intentata re manēte cā z oī alia actione que mihi ex illa cā cōpeteret certe si est vna tātū certi conditio generalis p̄o mutuo nulla alia ac tio remaneret ꝛz si plures essent pōt remanere vna z sic vides ꝙ ista subtilitas in practica reducit.¶ Quero in q̄ differt cer ti cōditio a cōditione triticaria z cōdictione sine cā.Rn̄deo cō ditio sine cā est generalissima cōpetit em̄ ad certa z incerta vt .J.de cōdi.sine cā.l.i.¶ Cōditio triticaria ē generalior cōpetit.n. ad certa z incerta ꝓterꝙ ad pecuniā numeratā vt.l.i.J.de triti ca.¶ Certi cōdictio est generalis cōpetit em̄ ex oī cā ex qua cer tū petit.z eodemō est generalis cōdictio incerti ꝺm quosdā ꝙ ad oīa incerta cōpetat.qđ tm̄ nō est simpliciter verū de cuius i certi cōditionis mā videbitis.J.de condi.inde.l.sed z si me pu tē.§.i.z ibi de hoc dicā.¶ Quero in quo differt hec actio ab ac tione i factū subsidiaria.Rn̄deo nil habēt cōe.illa enim cōpetit vbi alie deficiūt vt.l.quoties.J.de ꝑscrip.v.ista tm̄ cōpetit cuz oībus alijs que cōpetunt ad certū.mō bēs expeditā primā gl. quā vide.Venio ad fam gl.dr̄ hic ꝙ hec actio cōpetit ex oī cā z ex oī obligatione ex qua certum petitur.quero quid differt cā ab obligatione.quidam dicunt ꝙ est inculcatio verborū.alij alī z hec est vera.s.ꝙ tria sunt.primum cōtractus vel quasi de lictum vel quasi.z ista sunt cā obligationis.f̄m ē obligatio. ter tium est actio que ex ipsa obligatione descendit.vt.l.hz.§.ea ob ligatō.ꝭ.de procu.Quod ergo hic dr̄ ex oī causa intelligo ꝛctu vel quasi maleficio vel quasi.z ꝙ subdit ex omni obligatione stat proprie.¶ Juxta hoc quero vtz certi cōditio sit datiua vl' natiua.quidam dicunt eam esse datiuam z pro hoc.l.si me.z ti tium.J.eo.veritas est ꝙ est natiua hz enim sufficienter ꝓxīte materiam ex qua oriī vt hic dicit tex. ex omni cā z ex oī obli gatione.ꝛc̄.expressius insti.qui.mo.re ꝺ ob.in prin.ergo appa ret ꝙ est natiua.vt.l.iurisgentiū.§.i.ꝭ.de pac.nō ob.l.si me.z ti tium qz rnde vt ibi dicam.¶ Quero quare fuit introducta hec actio dicit glo.cā necessitatis z vtilitatis.necessitatis qz qñqz ñ reperīt actio spālis vt in stipulatione cōtinente certuz vt.J.eo. .l.si quis certum.Mar.dicebat hoc falsum imo ex stipulatione cōpetit certi conditio spāl' vt insti.de ver.obli.in prī.z istud pu to verū z dico ꝙ nūꝙ certi conditio competit.s.generalis i ca su in quo alia non cōperat.hoc dicit tex.iste ex omni cā z ex oī obligatione ex qua cerū petit quasi dicat necesse est vt aliqd certum.peti possit vt competat hec actio.hz enim esset certum z peti nō posset nō bēret locū ista actio.Item nō ob.qñ stipu lor fem̄ qz pūt peti interesse certi cōdictione hz non sim stipula tus vt glo.dicit.qz imo sum stipulatus tacite.vt.l.stipulationes nō diuidunt.ff.celsus.ꝏ ff.ob.vnde z tunc cōpetit certi cōditō ex stipulatione tacita.nullo ergo casu reperio ꝙ sit necessaria. Non.ob.l.si me z ticū.vt ibi dicā.subest tm̄ cā vtilitatis nam vos scitis ꝙ actio furti infamat certi conditione.vt.l.cessat. de ac.z obli.vnde si vellez ꝺ te agere ad quadruplū z ꝙ non infa mareris intentarem certi conditione generalē ad quadruplum vel duplū ita dicit glo.tua nō.quā vide.¶ Quero vtz si actio prima que cōpetit ad certū sit tpalis.an hec etiā erit tpalis vel ꝓpetua glo.dicit tpalis.ar.in.l.si cū.§.q iniuriarū.ꝭ.si quis cau. z.J.de iureiu.l.duobus.§.exceptio.hoc vī ꝺ regula que est ꝙ actiones ciuiles sunt ꝓpetue.vt.l.ij.J.de cōsti.pe.dicit Pe. fa teor ꝙ actiōes ciuiles sunt ꝓpetue hoc est apte ad viuendum ꝓpetuo si materia ex qua oriunt duret ꝓpetuo.exemplū in rei vendicatione que cōpetit qz dns.sed si dominium prescribitur triēnio ꝙbit rei vendicatio.ita hic.hec actio cōpetit vbi certuz petit si desinit posse peti desinit hec actio competere.¶ Que rit glo.vtrum hec actio crescat per inficiationem sicut actio prī cipalis.exemplum in.l.acquill'.dicit glo.ꝙ non.ut.l.itez uenit .§.cum prediximus.ꝭ.de peti.here.Non ob.si gs caup̄.l.si cū .§.qui iniuriarū que dicit ꝙ actio subrogata sapit naturā ei⁹ in cuius locum subrogat qz est verū in his que insunt actioni ex sua premordiali nā non ī his que supereniūt ex cāu.vide istā glo.z est multū nō.so.z forte nō habetis alibi ita bene ꝙ gl.qua liter actio subrogata in locū alterius sapiat nām ei⁹ in cui⁹ locū subrogat qđ dic vt scripsi in.l.i.§.hec actio.J.si quis testa.li.cē iuf.fue.z ibi etiā ꝑ Ja.de are.Et ex ꝑdictis apparet so.qōnis si querat an ꝙ officiū iudicis veniant in hac actōne oīa que ve nirent in actione ex vendito vel ex locato ī cui⁹ locū dat.Pro cuius euidentia scire debes ꝙ lz ille actiones sint bone fidei. ista tm̄ est stricti iuris qz nō numerat in.§.actionum insti.de ac. vī ista tm̄ competit ad ea ad que illa actō primordialiter com petebat.¶ In his ergo que ex post facto accidерent ex mora que veniret in illa actione tāꝙ bonefidei f̄m formā.l.ediles.§. itē sciendū.J.de edi.edic.nō tamē veniret in hac actione.qz nō assumit illā nām.de his que ex postfacto obueniunt vt dictum est.sumus expediti de ꝺa glo.¶ Veniam⁹ ad tertiā glo.dr̄ hic siue ex certo siue ex incerto cōtractu.quero quis dicat cōtrac tus certus in hoc sunt opi. nā quidam dicūt ꝙ cōtractus certi sunt oēs cōtractus notati.sed cōtractus incerti sunt oēs cōtrac tus innominati z hec opi.tangit in.iiij.glo.hꝰ.l.in fi.quā tenet. Pe.z est saꝭ probabil'.Ja.de are.dicit z melius ꝙ cōtractus certus est quando ex ipsius conceptiōe apparz iure manifesto

q̄ certū debeā. Addo nec est variabilis ex potestate debitoris vel rei nā. qđ dico quando ex ipsius conceptione apparz. pba tur. ē. e. l. certū. qđ dico iure manifesto apparet. dico pro tanto qz possibile esset q̄ variareā ꝑpter stulticiā vel īperitiā iudi cis in exequēdo vel ꝑpter aliquē casum p̄ter naturā rei vt qz res debita periret z sic ad extimationē deuenireā. Illud quod addidi nec est variabile ex potestate debitoris dixi ꝑpter obli gationē alternatiuā in qua lz certū appareat ex ipsa conceptio ne tñ qz variabile est ex potestate rei dō continere incertuz vt .l. vbi aūt. §. qui illud. j. de v̄b. obl. q̄ dixi ex natura rei ideo di xi qz qđ est in obligatione vsufructus vl' aliud simile qđ ex nā seu recepit variationē dō continere incertū vt. d. l. vbi aūt. §. fi di. z. §. illud de v. ob. ¶ Contractus aūt incertus ẽst qñ ex ipsius conceptione iure manifesto certū non apparet vel est variabile ex potestate debitoris vel ex natura rei hoc apparet qñ qs sti pulaā partū ancille nascitur vel fructus nascituros vel factuz qz est incertū vt. l. vbi aūt. §. illud z. §. id qđ. s. alleg. Alio tñ mō accipiē cōtractus certus z incertus vt. l. i. C. de sen. que pro eo q̄ inter. p se. qđ dic vt ibi. ¶ Hoc exposito quero vtrū ex om ni ḡctu ex quo certū petitur cōpetat hec certi cōditio. dicit gl. hic qñqz agiā ad id qđ meū est. qñqz ad tradendū mihi aliquid qđ nō est meū. qñqz ad restituēdum. Aduerte qz hoc est multū subtile. ¶ Primo casu non cōpetit hec certi cōditio nisi ḡ furē. qz nemo conficit rem suā ꝑterq̄ a fure vt. s. vsufru. quēad. ca. l. vltima z insti. de ac. §. sic itaqz. ¶ Secundo casu qñ agiā ad tradendū aliquid mihi qđ nō est meū exemplū in actōne ex ēpto. dicit glo. q̄ tunc cōpetit certi cōditio. ¶ Hec ob. q̄ tūc agitur ad factū qz istud nō est factū meū sed mixtum. sic dicit glo. qđ ē nō. bene intelligendū. ¶ Nō ergo ista gl. que tenet q̄ ille q̄ tene tur ad tradendū actione ex empto nō teneā ad factū purum z qualiter intelligaā statim dicaz Doc. nostri oēs cōiter reprobāt istā glo. primo ꝑ. l. stipulationes nō diuidunā in prin. j. de v. ob li. Secundo ꝑ rōnem qz so. huius est variabilis ex potestate ō bitoris liberaā enī soluendo interesse vt. l. i. j. de act. emp. z sic nō continet certū sicut stipulatio alternatiua dñs Ja. bu. niteba tur substinere banc glo. z dicebat q̄ actio ex empto cōtinet cer tū cum saltē ex ipsa conceptione cōtineaā certum. qz vendis sti chū vel librū sed lz conceptio seu ꝓnunciatio cōtineat certū tñ qz ex potestate debitoris est variabile nō dō cōtinere certū vt dictum est sed volēdo substinere glo. ꝑ. est possibile ōbes sci re q̄ in eo q̄ glo. dicit q̄ ille qui teneā ex empto non teneā ad factum purū sed mixtū dicit vez. nam ille qui vendidit teneā ad rem tradendā z si est dñs teneā transferre dñium in accipi entē si nō est dñs nō vt. l. ex empto in prin. de ac. emp. Unde in dō merā factum q̄ ista obligatio sapit naturā dandi teneā enīz dare hoc est dñium transferre si dñs est hoc ꝓbatur in. l. in cō uentionalibus in fi. de v̄b. obl. ibi nō nudū factum sed cāz bono rū ꝛc̄. z ibi dixi. ¶ Item debes scire q̄ in actiōe ex empto vē ditor precise teneā ad tradendū si pōt vt. l. i. z ibi nō. j. de actꝫ. empt. z plene dixi in. d. l. stipulationes non diuiduntā. in. viij. q. de v. ob. Hoc premisso dico q̄ actio ex empto posset taliter ꝯ cipi q̄ certū contineret puta si dicerē dico q̄ vēdidisti mihi fū dum z q̄ illū tenes z possides z q̄ illius fundi es dñs quare peto te condēnari. certe ista actio cōtinet certuz. teneā enim ad tradendū precise qz possidet. Itē ad transferendū dñium qz ē dominus z sic ad certū. sed qñ nuda traditio in petitione veni reā sine dubio nō cōpeteret certi cōditio qz factū purū est ergo ꝛc̄. quare aūt rē tradi z quelibet stipulatio facti dicaā cōtine re incertū dic vt dixi in. d. l. stipulationes nō diuiduntā in. vij. q. z in. l. vbi aūt. §. q id qđ de verb. ob. ¶ Qñqz in obligatione ē rē restitui vt ī re deposita pignorata cōmodata z si. isto casu di citꝫ glo. nō hz. locū certi cōditio rō qz res est mea ergo non pōt cōdici qđ intellige nisi fuerit ḡctata vt. s. eo. l. si qs nec cām. §. i. Itē qz agiā ad factū dicit glo. ergo ad incertū. Ista rō est meli or generalior z verior q̄ ꝓcedens qz res aliena pōt deponi. z cōmodari. Qñ ergo cōpetit hec certi cōditio. Rñdeo qñ quis ē obligatus ad dandū certū vt dō in prīa gl. z bene dō enī hāc obligationē continere certū. oīno vt. d. l. vbi āt. §. i. alleg. sumus expediti de. iij. glo. ¶ Ventamus ad quartam glosam dic hic ex incerto ḡctu. ¶ Quero exemplū quo ex incerto ḡctu taā certū. Rndeo si ego sum stipulatꝰ vel emi partū ancille fructus nascituros ḡctus est incertꝰ tñ post partū editū vl' fr tus natos est certū qđ debeā z sic pōt agi certi condītione est qđ vult hic tex. dum dicit ex incerto ḡctu ꝑm Jac. de are. Dy. alr dixerit z male z ō hūc tex. in. d. l. vbi āt. §. illud. z hoc exemplum nō posuit gl. imo posuit glo. aliud exemplū in obli gatione facti in qua dō contineri incertum. sed si agiā ad interes se poterit agi certi cōditione lz enim interesse prima facie sit ī certum tñ qz est certū in rem nā z venit certificandū p iudicez competit certi cōditio ita dicit glo. quā vide. multa ībulcat ista glo. que veniunt examinanda. ¶ Primo dicit q̄ in obligatōne facti pōt agi ad factū precise hoc nō est verū simpliciter. sz qua liter debeat intelligi dic vt dixi in. d. l. stipulationes nō diuidun tur in. vij. q. de ver. ob. ¶ Secūdo dicit glo. q̄ qñ agiā ad inte resse agiā certi condītione. z in hoc dicit glo. verum indubitanē casus est hic in eo q̄ dicit tex. de. l. aquilia ꝛc̄. nā cum illa actio legis aquil'. deā ad interesse. ergo certi conditio ad interesse z hoc dicūt doc. z bene. ¶ Certo īmuit glo. q̄ lz certi conditio de tur ad interesse nō tñ est necesse q̄ quantitas eius qđ interest exprimaā in libello. hoc an sit verū sunt opi. nā quidam dixerūt agi cōdītione incerti vt. l. pe. s. si quis in ius vo. nō ie. z. l. liber homo. §. fi. j. ō ver. ō. sicut enim certi cōditio cōpetit vbi certū petiā ita cōditio incerti cōpetit vbi incertū petiā ꝑm eos vt gl. hic tangit quōz opi. tenet Ja. de are. nō enim dicit ipse ē rece dendū a uerbis z exponere ꝓut glo. dicit cōditio incerti. i. cer ti cōditio ad interesse qđ est incertū. hoc enim est violare lām certe dīi de nā cōditionis incerti dicemus in. l. sz z si me pute. §. i. j. de cōdi. inde. Sed quantum ad propositum videamus vtrū ad certi cōditionem sit necessariū q̄ illud qđ petiā appa reat certū ex ipsa ꝓnunciatōe an sufficit q̄ sit certū in rerū nā nec sit variabile ex potestate debitoris. Rndeo q̄ nō ē necesse q̄ ex ipsa ꝓnunciatiōe appareat certū illud qđ petiā tex. ē ī. d. l. vbi aūt. §. qui illud. j. de v. ob. vt qñ ꝓmuto pecuniam que ē in arcba vel illud qđ ticius debet. nā lz ex ipsa pronunciatione nō sit certū tñ qz in rerū nā est certū sufficit. ita in ꝓposito quā tū interfit in rem nā. certū est ergo certū petiā merito ille legeā debent exponi ꝓut glo. dicit agiā ergo certi cōditione ad inter esse z q̄ non ꝓsit in libello necesse certā quātitatē ex primi est tex. in. l. iij. C. de inuti. sti. z ꝓbaā ꝑ rōne qñ aliquid nō est ī po testate actoris nō cogitur actor illud exprimeā certū in libello vt. l. vbi aūt. §. qui illud. de ver. ob. z. l. i. §. qui aūt. j. quo. lega. sed declaratio interesse est in iudicis potestate vt. l. i. C. de sen. que ꝑ eo qđ interest ꝓfe. ergo nō cogitur actor illud exprime re z limitate ponere in libello reprobata opi. vltramōtanorum qui dicebāt cōtrariū qđ latius reprobaui z examinaui in. d. l. sti pulationes nō diuiduntā in fi. de ver. ob. sumus expediti de. iij. glo. ꝛc̄. ¶ Venio ad tertiā ptem dō hic q̄ lz nobis in omni con tractu certū condicere. ¶ Quero qđo cognosceā in libello an ī tenetur certi conditio gñalis vel spālis. Rñsio apparet ex bis que. s. dixi in prīa. q. nā in certi cōditione gñali cōcludiā ꝑ illō mediū qz certū. in aliis actionibus cōcludiā ꝑ alia media vt. s. dixi. Addo q̄ Bul. de cu. dicit q̄ in certi cōdictione nō hz quis necesse inferere aliā cām nisi hāc qz certū. vnde si dico q̄ tūris mihi ad centum z hoc est certū ideo peto te cōdemnari ad dic ta centum ꝓcedit libellus nā in actionibus psonalibus sufficit q̄ in libello quis exprimat cām ꝓximam actionis vt. l. z ea dem. §. actiones. de excep. rei iudi. lz cā ꝓxima hui⁹ actionis ē qz certū ergo ꝛc̄. glo. nīa dicit ḡriū in. ij. glo. b⁹. l. in prin. videlz q̄ debeo exprimere cām remotā qz ex tali libello re⁹ in reddi tus cert⁹ an velit cedere vel cōtēdere. ergo ꝛc̄. vt. l. i. in ꝑn. s. o edē. ¶ Ex ꝑdictis patet q̄ in. l. vltima. C. de an. excep. poterit ꝓcedere libell⁹ velit nolit re⁹ ꝑm opi. Bul. sed ꝑm opi. glo. ve riorem secus. ¶ Venio ad quartā pticulā dō hic q̄ si in diē vel sub conditiōe sit obligatio an diē vel cōditiōz nō potero agere certū enī est q̄ an cōditionis euentum nō nasciā actio vt. l. ceō re diē. j. de v. sig. sed in obligatōe ī diē qd iuris sit gl. lz q̄ actio

sit nata lz obstet exceptio z fm ℔ q⁹ hic dr in potero agere dr
simode accipir.s.vel ipso iure vel ope exceptionis.ipso iure re
spectu obligationis cõditional s.vel ope exceptionis.s. respec
tu obligationis in die vide isti glo. ¶ Aduerte vtrũ ante diem
sit nata actio.est multũ ꝓfunda qõ quã disputat pe.z tz q non
ꝯ glo.nostras postea disputat eã dns Bartolutius de pretis z
tenet q sic fm glo.nr̃as quas disputationes refert Ly.in.l.i.
.C.vt ac.ab here.z cõtrahere dns An.de pisis fecit de hoc vnã
magnã filaterã in repetitione quã fecit de.l.si insulã.ff.de.v.ob
lig.Bul.de cu.hic distinguit duo verba z intrauit mel⁹ veri
tatem q alij ego postea latius distinxi in.l.ita stipulatus de vb.
obli.dic vt ibi qcquid tñ sit in casu ꝓposito dico tex.stare ꝓpe
z glo.nr̃az nõ procedere.nã lz alie actiones z obligationes ori
antur añ die in casibus tñ certi cõditio ante die nõ oritur sicut
nec añ cõditionẽ.pbo pmo per istum tex.Secundo q rõnez q
ante die non petit certũ.cũ enim promitto tibi centũ hunc ad an
num ego nõ debeo tibi dare centũ sed minus est in obligatiõe
ꝓpter interusuriũ medij tpis vt.l.si cõstante.§.quoties so.ma.
z de edẽ.l.i.§.die.Istud añt interusuriũ medij tpis est incertũ
tũ q pendet de futuro.tũ q leges hoc dicũt ĩ simili q fructus
futuri z similia sunt incerta vt.d.l.vbi añt.§.illud videam⁹.Lõ
cluditur ergo q centũ añ diem nõ sunt certa.ergo ante die vel
ante conditionẽ agere nõ potero certi cõdisone cũ non sit nata
actio. ¶ Venio ad quintã partẽ dr hic q certi conditio cõpetit
ex legati cã.ꝯ dnium rei legate transit recta via in legatariũ vt
vidistis.ff.l.pruna.ergo nõ põt condici ab eo q nemo cõdicit
rem suã ꝛc.vt dictũ est So.dicit glo.intellige q hic testator le
gauit quãtitatem vel rem alienã.vel dic vt nõ.glo.in.§.nr̃a ãt i
sti.de lega.vel dic vt nõ.ꝓ doc.C.cõia delega.l.ij. Ad vnũ tamẽ
aduerte qõ obmisi tibi q vbicunqz dixi q nemo condicit rem
suã intellige de re sua iure pleni dnij.secus si haberet vtile do
minũ tm̃ vt.l.i.C.de dona.que sub mõ z.l.i.ff.de dona.ti.gene
rali. ¶ Procedo ad aliud exemplũ dr hic ex lege acquilia.nõ.
ex hoc q hec actio cõpetit ad interesse vt dixi.s. ¶ Itẽ an cre
scat p inficiationẽ dic vt.s.dixi. ¶ Sequit in tex.ex cã furtiua
ꝛc.ois enim conditio degenerat ꝯ finem vt insti.de act.§.sic ita
qz z dixi.s.e.l.si qs nec cãm.§.i. ¶ Sequit ex senatusconsulto
ageret ꝛc. Contra ex senatusconsulto petit restitutio hereditat
sed rẽ restitui est factũ z ad illud nõ competit certi conditio vt
s.dixi ergo male.Rndeo hic dz intelligi q̃n hereditas est iam
restituta z fideicõmissarius agit ꝯ debitores hereditarios qui
tenentur ad certum. Bartolus.

Quoniam Inutilis stipulatio nõ impedit actõez
oriri ex vtili numeratõne.h.d.Et dui
dũ q pmo cõtinuat se ad ꝓcedentia.Ponit exemplũ q̃n sti
pulatio est inutilis rõne eius cui qs stipulat.zo q̃n est inutilis
rõne psone ꝓmittentis.iiio q̃n stipulatio est inutilis rõne cõdi
tionis adiecte.Quãto similiter q̃n est inutilis rõne psone ꝓmit
tentis.fa ibi numerauí.tertia ibi idẽ erit.quarta ibi itẽ queri.qn
ta ibi sed si ei. ¶ Nõ.q alteri stipulari nemo põt insti.de inuti.
sti.§.si qs alij z de vb.obl.l.stipulatio ista.§.alteri. ¶ Secundo
nõ q ꝓdigus cui est interdictũ bonis equiperat pupillo.vt hic
in fi. ¶ Tertio nõ ex toto.§.illud generale vtile p inutile nõ vi
tiari. ¶ His pmissis venio ad materiã.§.nr̃i. ¶ Op.dr hic q ẽ
quidã ꝯctus qui celebratur re z verbis. ¶ Contra iste sunt spe
cies seperate vt.l.i.ff.de actio.z obl.obligamur eo.ti.ergo q
vnus cõtractus sit diuersarũ specierũ vr̃ quedã repugnantia q̃
esse non põt.vt.l.vbi repugnantia de reg.iur.z.C.de fi.instru.
.l.huic scripture glo.fatetur ꝯrium z dicit q hic ꝯctus celebra
tur verbis solũ interuenięte re-vide glo.sup̃ v.coniuncti. Hoc
facit ad qõnem dicit statutũ q nõ possit ꝓbari debitũ vltra.xx.
libras p testes pone q ꝓmisisti mihi refartir oẽ damnũ q ego
paterer ex talitcã z de hoc apparet instrm̃ vr̃ cũ passus fuerz
dãnũ vsqz ad centũ peto illa centũ z ꝓbo ꝓmissionez p instrm̃
damnũ añt seu interesse vsqz in cẽtum ꝓbo p testes.querit an
possim obtinere z an talis ꝓbatio valeat.istã qõnez disputauit
Jo.bu.z determinauit q sufficeret statutũ enim dicit q in possit
ꝓbari debitũ vltra.xx.libras p testes. ¶ Nõ.q dicit debitũ z ñ
dicit de summa debiti.debitũ añt z creditũ dr q̃n aliena fidez se
quor.vt.s.e.l.i.nõ ãt dicitur propter summam istud autem q
alienam fidem sum sequutus probatur per instrumentuz ergo
debitum est ꝓbatum per instrm̃. ¶ Preterea ponamus dice
bat ipse q ista duo cõficiant vnum totum.s. instrm̃ z testes z
faciant vnam plenã probationẽ q testes non sufficerent sine in
strõ nec instrumentum sine testibus.sine dubio verũ ẽ dicere
q hec probatio nõ est facta p testes sz est facta p testes z istra
z statutũ solũ respuit probationẽ que fit p testes.z ꝓ hac dẽter
minatione facit glo.que hic ponit.nam lz tex. dicat q cõtrahit
re vbis.glo.exponit q ctrahit vbis tm̃ interuenięte re ita ĩ.o.
ista obitum probat p instrumẽtum interuenięntibus testibus ad
declarationẽ obiti.non enim testes probant obitum sz damnum
seu interẽ ex quo declaratur obitum probatum p instrz. ¶ Ve
nio ad fam ptẽ z primo op.q vtile p inutile vicier.vt.l.paru
.§.i.s.ó arbi.istud brocardicũ.soluit Dy.in.c.vtile p inutile.ó
re.iuris.in vi.z Ly.in.l.sancim⁹.C.ó dona Bul.ó cu.hic z ego
in.l.grece.§.illud.ó fideiusso.dic vt ibi. ¶ Sc̃o op.eꝛ gl.z vr̃
q p stipulationẽ appositã sup̃ re mea alteri querat acto vt.C.
ad exhi.l.pe.z.ff.depo.l.publia.So.dico q actio põt queri⁹. s.
vtilis non directa vt in cõtrarijs. ¶ Itẽ hoc ad vtilitatẽ dni vt
.ff.de dona.l.donationes.§.pe. sed hic si diceremus actionem
oriri abiti z impediri actionẽ orituram ex numeratõne eẽt im
pedimentum dominij.ideo stipulatio ista nõ valet vt sic dicat
impleri p numerationẽ vel possumus dicere q illud qõ hic dr
q stipulatio est inutil' stet ꝓpte.Ad ꝯrium rndeo ibi iterponi
tur sup̃ re mea q durat mea.hoc interponit sup̃ re mea que de
sinit eẽ mea tõ alteri nõ põt queri vtilis nec directa z ista ẽ va.
¶ Venio ad tertiã partẽ z vr̃ q p stipulationẽ sequentẽ nouẽ
tur actio prima lz pupillus ꝓmittat vt.l.i.in fi.ff.de noua.z isti.
qui.mo.tol.ob.§.preterea.So.dicit glo.illud quando pupillus
ꝓmittit illud quod alius debet.sed hic quando promittit illud
quod ipsemet debet.Ratio potest esse quia quando pupillus
promittit illud quod alius debet presumitur quod creditor fe
cerit aiõ nouãdi z aiõ illũ liberãdi. que presumptio cessat q̃n
pupill⁹ ꝓmittit qõ ipsemet dz.Vel alr fz Ja.de are.dic q hic
erat pupillus infans vel infantie ꝓxim⁹ ita q nãliter ñ obliga
tur.vel alr hic nõ fiebat ista stipulatõ animo nouandi vt statim
dicã. ¶ Oppo.q q̃n pupillus ꝓmittit qõ ipsemet dr obligat
ciuiliter z naturaliter vt.ff.cõmo.l.iij.facit.s.de pac.l.in personã
.§.qui pecuniam.So.illud iõ q pupillus efficitur locupletior.
hic añt sic ꝓmittẽdo nullo modo efficit locupletior iõ ñ obliga
tur. ¶ Venio ad quartã particulã z vr̃ q p impossibilem ꝯdi
tionem nõ vitiet stipulatio vt.l.obtinuit.ff.de cõdi.z de.z.l.i.ó
cõdi.insti.So.aliud in vltimis voluntatibus z aliud in ꝯctibus
qõ dic vt.l.impossibilis.de v.obli. ¶ Venio ad vltimã partẽ op.
dr hic q prodigus cui bonis est interdictum equiperat pupil
lo. ¶ Cõtra imo equipat adulto vt.l.is cui bonis.ó v.ob.So.
vt ibi dixi quedam alia tanguñ hic p glo.in.v.posse.que exa
minabo vobis in.§.se.

Si nummos Numerando pecuniam nostrã
noĩe abiti z ignorantis ei queri
mus actionẽ.h.d. ¶ Diuidit qz primo ponit dictũ.Secundo il
lud ꝓbat p auctoritatẽ Juliani.Tertio ꝓbat p argumẽtũ a cõi
ter accidentibus.secunda ibi iulianus.tertia ibi cum quotidie.
¶ Nõ.q numerãdo alteri p altez queritur actio. ¶ Secũdo
nõ.ar.a solitis facit.l.ij.§.merito.nequid in lo.pu. ¶ Antecꝯ in
tẽ materiã quero ó rõne.Rndeo duplex est ratio.Prima fre
quentia hꝰ ꝯctus z hoc innuit iste tex.ibi cũ quotidie.ꝛc. fa ẽ
ratio ꝓpter singularia ꝓcepta pecunie vt.l.singularia.ff.eo.Ex
hoc apparet q nõ ideo absenti statim querit actio.qz quis fue
rit pactus abiti reddi lz quidam hoc dicant z male.vt.s. pxio
.§.ij.Rndeo sz tõ queritur qz abitis noĩe numerat. ¶ Op.q
non sit hoc spãle in mutuo vt.l.pe.C.ad exhibe.z.l.publia me
tuia.in prin.ff.depo.Bul.de cu.vr̃ fateri ꝯrium.ego dixi vobis
.s. pximo.§.q hoc nõ est vez qz casus est hic. Non ob.iura ĩ
ꝯrium all'.qz ibi pactum fuit appositũ ĩ traditõe rei que durat
mea hic in traditione rei que nõ durat mea imo dnium meum

extinguitur.merito speciale est vt ex numeratione queratur ac tio absenti. Hec predictis ob.C.de dona.que sub modo.l.quo tiens.quia vel tibi speciale in donatione vel licz res destinat esse mea tamen ipa durat.hic vero extinguit.vnde cõcludit hoc esse speciale in mutuo de hoc qualiter alteri p alterũ queratur actio tangit hic.p Bul.z Ly.in.l.multũ.C.si quis al.vel sibi z ego plene in.l.stipulatio ista.§.si qs insulã ō v.ob. ¶Op.de.l.iij.§. Subtilius.j.de condi.ob.cau. So.intellige qp hic scieb̃ pecuniã esse meã quã alieno nomine numerauí.vel dic qp lz errauerim erat cõsumpta fz Ja.de are.¶Vlterius oppo.z nũc examino glo.§.pcedentis cũ ista.z vr qp ex numeratione actio nõ nascatur.vt.l.si stipulatus.§.i.z.l.cũ enim.j.de neua. Huius timore oportet nos examinare materiã istor.§.p quatuor cõbinatões Qñqz enim numero nomĩe meo z stipulor nomine meo.quandoqz numero nomine meo z stipulor nomine alieno. qñqz numero alieno nõe z ẽt stipulor nomine alieno.quandoqz numero nomine alieno z stipulor nomine meo. Redeo gd primam qñ numero nõe meo z stipulor nõe meo z tũc distingue tres casus.Aut stipulatio est vtilis totaliter aut totaliter inutilis.aut nõ vtilis ex toto nec ex toto inutilis qz parit naturalẽ obligatõnẽ.prio cãu aut cõstat qp numeratio fuit facta cã implẽde stipulationis z tũc nõ oritr actio ex numeratione sed ex stipulatione vt.l.si stipulatus.§.i.z.l.cũ enim.j.de noua.z qz nõ agit vt ex numeratione nascat vt.l.nõ ois.j.eo.z iõ agendũ est ex stipulatione.Et p hoc iam vidi reprobare libellũ quidã petebat centum qz mutuauerat z pduxit instrñ in quo ille fuit cõfessus se recepisse z promittebat reddere p stipulationem.certe illz actor succubuit z iuste nõ enim debuit agere qz mutuauit sed qz ille promisit restituere p stipulationẽ si qs tñ vellet sustinere talez libellũ forte posset.si hoc mõ intelligat ago qz mutuaui.s. ciuiliter est.n.illud mutuũ ciuile cui nã cooperatur vt.ẽ.e.l.ij.§.fi. z ibi nõ.z verba libelli debent intelligi sm intentionẽ proferentis vt.l. solemnus.z.l.si qs intentione ambigua de iudi.facit.j.ti.i.l.fz z si possessor.§.itẽ si iurauero.sed si in libello dixisset peto centũ que tibi numerauí tunc libellus iste excusari non posset.Qñqz est certũ qp numeratio nõ fuit facta cã implende stipulationis. sed qz ptes voluerũt qp ex vtraqz nascat actio z tũc stamus certo z nõ est dubiũ.Aut dubitat z tũc aut numeratio est facta in cõtinenti ante stipulationẽ vel post presumit facta cã implende stipulationis ita qp ex stipulatione tm̃ agat vt.d.l.si stipulatus .§.i.z.l.cũ enim all'.nec est verũ qõ glo.dicit in.§.pcedenti.z in .d.l.cũ enim.qp ab initio nascat ex numeratione sed fingat non nata.qz tex.in.d.l.cũ.n.dicit expresse ꝯrium.s.qp vnus ꝯctus ẽ vere.¶Sz iuxta hoc dubitat quid si hoc casu qs ꝓponit libellum z dicit peto centũ qz numerauí que reddere promisisti.an p cedat dicunt quidã qp nõ qz vr intentare duas actiones ꝯrium puto.s.qp ista verba debeãt intelligi legittime hoc est qp numerauí cũ implende stipulationis z tu promisisti facit qp nõ.ẽ.pximo.§.in prin.in.v.coniunctim.Si vero stipulatio z numeratio fuerũt facte ex interuallo si qdez stipulatio precessit z secuta ẽ numeratio semp vr sequi cã implẽde stipulationis cũ stipulatio ꝓcessit spe future numerationis.z iõ si numeratio nõ sequeret obstaret exceptio vt.l.si ex cautione z.l.cũ vltra.C.de non nu.pe.Si vero numeratio ꝓcessit tũc p sequentẽ stipulationem de iure antiquo fuisset facta nouatio.hodie vo secus nisi agere tur expresse vt.l.fi.C.de noua.z ideo haberet duplicẽ actionez z posset intentare quã vellet.¶Hic moueo vnũ dubiũ dicit i strñ fuit confessus habuisse centũ mutuo que restituere promisit an ꝓsumatur habuisse retro ex interuallo.an vero tũc cũ promisit vr retro ex interuallo qz illud verbũ habuisse est tpis preteriti plusq̃ pfecti cõtrariũ ẽ veritas qz tũc habuisse presumit.vt.l.si stipulatus.§.grisogonus de v.obl.z de acqui.poss.l. ꝑdia z ibi dixi.z plenius in.l.post dotẽ so.ma.vbi vide.¶Secundo casu qñ stipulatio est penitus inutilis tũc orit actio ex numeratione tm̃ vt in ꝓcedenti.§.z.d.§.grisogonus.Sed de vno dubito ego fui cõfessus me recepisse centũ mutuo que promisi p stipulationẽ inutilẽ reddere an ista stipulatio z ista cõfessio facta in isto tractu inutili ꝓbet mutuũ.Rndeo sic tex.est in.d.§.grisogonus si bene aduertat qõ tenementi.¶Tertio casu qñ stipulatio in est totaliter inutilis qz pducit nãlẽ obligationẽ tũc aut ego stipulor ab eodẽ cui numerauí z nõ impedit actio ex numeratõe vt.ẽ. proximo.§.v.idẽ erit si a pupillo.¶Aut stipulor ab alio z tunc licet olim fieret nouatio hodie non fit nisi expresse agatur.vt . C.de noua.l.fi.in.fi.z inst.qui.mo.tol.ob.§.preterea.z nõ . in precedenti.§.in.d.v.idem erit.¶Secunda cõbinatio ẽ qñ numero nõe meo z stipulor nõe alieno z tũc aut stipulor ei cui non possum z stipulatio est inutilis z orit actio tm̃ ex numeratione vt.ẽ.prox.§.z.d.§.grisogonus.Aut stipulor ei cui possum stipulari vt filius vel seruꝰ pri vel dño z tũc idẽ qõ dixi.ẽ.qñ stipulat sibi ipsi vt.d.l.dns huo.de v.ob.z qõ.ẽ.dixi qñ stipulatõ ẽ i totũ inutilis.Idẽ ẽ qñ ẽ inutilis ꝓ pte ꝓ pte ꝓ q̃ in ut lisẽ ar.totꝰ ad prẽ fac.j.e.l.nã z si fur.§.fi.¶Tertia ꝯbinatio ẽ qñ numero nõe alieno z stipulor nõe alieno.hic advte aut est vnus z idem ille cuius nõe quis numerat z stipulat z oritur actio ex numeratione in ex stipulatione nisi esset ps̃ona cui quis stipulari posset vt.d.§.grisogonus.z hoc est verũ de iure antiquo.hodie vero puto vt sicut numeratione alteri p alterũ queritur vt hic ita z stipulatione super illa numeratione interposita.vt.l.ij.C.p quas pso.no.acqui.i hoc tñ est dña qz numeratõne queritur absñti z ignoranti.z q̃ritur directa vt hic.stipulatõne vero querẽtur vtilis ita demũ si ratũ hẽat vt.d.l.ij.z ar. .l.si ego.ẽ.de nego. gest.cuz rõ singularitatis q̃ est hic.z j.eo. .l.singularia cesset in stipulatione.Si vero sunt diuerse ps̃one qz vnius nõe numerat z alterius nõe stipulat tũc prevalz numeratio vt.l.i.§.i.j.de stl.ser.¶Quarta cõbinatio qñ numero nõe alieno z stipulor nõe meo.isto casu aut ille cuius nõe numerauí erat ps̃ona p quã mihi querebat obligatio vt filius vel seruus z tũc idem ac si meo nõe numerasset vt.d.l.dns seruo .j.de v.ob.Si vero erat ps̃ona extranea tũc ꝓualz numeratio non enim potui p meã stipulationem auferre sibi ius ex numeratione quesitũ vt.d.l.i.§.ij.de stipu.ser.mõ habetis expedit oẽs glo.de mã tangit p Ly.C.e.l.si absentis.qui nihil dicit respectu eoꝝ que ego dixi vobis.

Depositi Debitũ ex vna cã põt cõuerti in causam mutui sola cõtrahentiũ volũtate etiã sine vsu pecunie nisi de vẽdo fuerit actum.h.d.cũ.l.se. ¶Op.solo aio non queritur possessio.vt.l.lz.C.de acq.poss.z.l.iij.in prin. z.l.quẽadmodũ.j.de acq.pos.So.hoc ideo est dicit gl. qz priꝰ hẽbat nãlem detentationẽ vt inst.de re.diui.§.interdum.ẽ. j. de acq.re.do.l.qua rõne.§.interdũ.Sed adhuc ob.cõtrariũ qz ibi nemo aio incipit possidere vñ gl.dicit qp hic res erat i ꝯspectu.videte qñ quis nõ hz dñi voluntatẽ ad incipiẽdũ sibi possidere nõ sufficit nuda voluntas sine traditione vt.l.iij.§.si rẽ de acqui.poss.dixi vobis.ẽ.e.l.si quis nec causam.§.ref.sed qñ hz dñi voluntatẽ tũc sufficit qp ipse detineat licet res nõ sit in cõspectu z ita loquitur hic z ita tenet Dy.in.c.p possessore.ẽ re. iur.in.vi.in.iij.q.z ita intelligit.l.etius.z.l.hoc si.de rei vẽ.Qñqz quis nullo mõ tenebat vel possidebat z tũc requirit traditõ vera vel ficta vt.C.de pba.l.cũ res z.C.de acqui.poss.l.ij.hoc ẽt tangit per glo.in.d.l.qua rõne.§.interdũ.Alij dicunt qp hic ẽ spãle ꝓpter singularia ꝓcepta pecunie.vt.j.e.l.singularia.z ibi dicã.¶Item oppo.z vr qp sequens lex ꝯdicat huic.§.glo.dic qp ibi iõ qz fuit appositum verbũ voles qõ est extẽsiuuz.Bul. dicit qp ista nõ est rõ sed debemus stare ꝓprio tex.aut talis p missio fit ab initio aut ex postfacto.nã qñ ex postfacto fit statz apparet qp voluit recedere a ꝓmo ꝯctu.quãdo ab initio ñ sed voluit prius esse ꝯctum depositi z ab illo non recedere nisi ẽ perit vñ.tu vero dicas qp verbũ voles qñqz hz determinatiõz ab actu q ipso iure pficit.qñqz hz determinationem ab actu q requirit factum hominis.primo casu statim nuda voluntate pficitur mutuum etiã si nõ moueatur pecunia ita loquitur hic . §. nam tu rogasti me vt pecuniam depositaz haberes mutuo.istõ quod causa depositi cõuertatur in mutuum fit a lege z tõ statim cõuertitur cum tu vis.z si esset dictum si voles sit mutũ statz te volente efficeretur mutuum.sed in.l.qp si ab initio verbũ voles recipit determinationem ab actu qui iure non perficit sed

requiritur factum.rogasti enim me z ego permisi tibi vti si voles.licet enz velis vti non tamen vȩris.qz vti est facti ideo requiritur vsus de facto.sed si tu vis esse mutuum statim est mutuum.z hec probantur ar.eorum que nō.in.l.in ementis.C.de ꝓben.em.z qđ dixi in repetitione.l.cūctos populos.circa prī.C.de sum.tri.z fi.ca.Sed ꝯ hoc facit prin.§.qđ dicit permisi tibi vti.Rīdeo responsio dz aptari ad interrogata.cū igitur interrogatō ꝓcesserit rogo quod ista pecunia sit mihi mutuata vt dī in fi.§.cū sequiť responsio permitto tibi vti videor dicere qz sit tibi mutuum.l.si sine.§.i.ē.de inter.actȩ.

Rogasti pecunia redacta ex venditiōe rei mee de partiū voluntate statim in cām mutui cōuertiť z periculū rei tradite ad vēdēdum vt precio qs vtatur ptinet ad tradentē si eam venalē habebat alias ad accipientē.h.d.¶Diuidiť in duas partes qz primo dicit qualiter ꝓcium rei in cām mutui cōuertatur ꝯo ad quē spectat periculū rei anteꝯ vendať.ꝯa ibi qz si lancē ¶Op.de.l.rogasti.ℑ.de ꝓscrip.ver.So.ibi res non fuit vēdita vel preciū non fuit receptū.hic erat receptū.¶Opp.de.l.q negotia.§.his ar.ℑ.mā.So.ibi dedi tibi rem vendendā vt mihi restitueres precū z ego mutuarē tibi quod vellem ꝯ non licuit tua auctoritate in cām mutui cōuertere hic vero ab initio primi si tibi vt cōuertereris.Ideo vt clare habeas hoc dic tria ꝥba. aut dedi tibi rē vendendā z qz mihi ꝓcium redderes z nō conuertiť in cām mutui vt.l.qui negocia all'.ꝓ contraria.Aut.dedi vt vtaris ꝓcio z tūc aut est vendita z ꝓcium receptū z tunc cōuertiť in cām mutui vt hic.aut nō est ꝓcium receptum z tūc secus vt.d.l.rogasti in prin.ℑ.de ꝓscrip.ver.¶Op.qđ fm dictuz z vī qz periculū non spectet ad recipientē lz eius gratia ꝯctus sit celebratus vt.l.si vt certo.§.nunc videndū.ℑ.como. So.ītel lige hic de periculo interuenīte saltem culpa leuissima non de cāu fortuito vt dixi.ē.e.l.si quis nec cām.¶Opp.de.l.si gratuitā.§.i.ℑ.de ꝓscrip.ver.So.ibi cōcedens rogauit accipientē.hic ecōtra z sic habes tria mēbra aut tradens rem rogauit accipiētē z eius est periculū indistincte vt.l.si gratuitā.§.i.all'.Aut accipiens rogauit tradentē z tūc aut habebat rē venalē aut non vt hic.z hoc verū nisi res deť extimata de quo qđ iuris sit dic vt .ℑ.de exti.act.l.i.¶Vltimo nō.fi.huius.l.ibi z maxime si sine vsuris credidi ꝛc̄.qz ad hoc vt cognoscamus cuius gratia sit ꝯctus celebratus debemus inspicere principale ꝓpositū.Si em̄ gratia tui moueor ad cōtrahendū tecū non gratia mei vel alterius.lz postea ex illo cōtractu cōmodū seu vtilitatē sentiā totus ꝯctus tui grīa dī factus vt hic z nō.ē.e.l.si qs nec cām i prin.

Si tibi obligatio mutui re cōtrahiť ideo nō pōt in plus cōtrahi qz datū sit sed in minus sic.h.d.¶Querit glo.de rōne z eā assignat ꝑ diuisionē vt habetis ī ea ¶An ergo hodie iure donationis debeať illud plus cuz pacto nudo donatio hodie ꝓficiatur.Rīdeo nō.ñ enz pōt dici donatio eū ex mera liberalitate nō fiat vt.l.i.ℑ.de dona.sed iō plus ꝓmittit qz sibi mutuabat.z iō magis esset vsura.¶Sed tunc op.pactū nudum iuxta ꝯctum oppositū restitutur eius coherētia vt ꝓducat actionē vt.l.legē.C.de pac.z.l.iurisgētū.§.quinīmo .ff.de pac.So.speciale odio vsurarū vt ñ debeať ex pacto nudo incontinēti apposito vt.C.de vsuris.l.qꝫuis.¶Op.de.l.q semisses.ℑ.de vsuris.So.illa distinctio cōsueuit fenerari vel non hz locū in alijs contractibus vt ibi.nō in cōtractu mutui vt hic ita dicit glo.¶Quero z hec est bona qō mutuauī tibi.c. pacto apposito vt vadas pro me romā vel scribas mihi librum.an ad tale pactū poterit agi glo.determinat qz nō qz vsura est naz qđ qđ accedit sorti vsura est.vt dī in euangelio z in decreꝫ.xiiij. .q.iij.c.i.ij.z tertio.z.c.consulgit de vsuris ita dicit glo.tua.

¶Contra istam glo.vī alia glo.ē.si quis cau.l.ied z si quis.§. fi.in glo.que incipit qz ex certa sciētia.So.qnqz inꝫ contractū mutui apponiť promissio facti per qđ aliquid adest creditori z tūc est vsura ita loquiť hic.qnqz apponiť aliqđ factum ꝑ qz sibi nil adest sed est sibi magis cautū.exēplū pro quātitate mutuata promisisti venire ad iudiciū z suscipere in te preceptum sub certa pena.certe talis ꝓmissio valet vt in glo.ꝓtraria.ita ō bet intelligi qđ nō.docto.C.de vsuris.l.cū allegas.Bar.

Si fugitiuus Si mutuat seruus qui hz dīm voluntatē ꝯbiť mutuū al's sēd nisi recēciliēť cōsumptione sequuta.h.d.primo loquiť in seruo qui hz dīm voluntatē.secundo in eo qui non habet.secunda ibi fugitiuus vero.¶De ista mā qualiter recēciliēť mutuuz videtis.ē.eo.l.ij.§.appellata.z videbitis statim.ℑ.l.proxima.cum .l.sequenti.

Ja furioso Licet ab initio nō tranferā tur dīnium tī cōsumptione sequuta reconciliať mutuū creditore furente vel ēt ignorante.h.d.cuz prin.l.se.¶Nō.qđ dixi in summario.¶Secundo nō.qz ꝑ ea ꝑte pro qua res mutuata cōsumiť pro ea ꝑte mutuū reconciliať.¶Circa hanc.l.si a furioso. queritur secuta cōsumptione vnde nascať certi cōditio.an ex numeratione an ex cōsumptiōe.Rīdeo breuiter qz qñ numeratio habuit cōsensum vtriusqz ꝑtis.non ē dubium qz ex numeratione agiť.vt.l.si quis ꝑ eo.§.si nūmos.ℑ.de fideiusso.Sed qñ ab initio numeratio nō habuit consensum puta qz numeravit furiosus vt fuit in primo casu huius.l.tūc sunt opi.Jo.dicit ex numeratione nasci certi cōditionē spālez ex mutuo z B erit vnum ex singularibus que in mutuo sunt vt videbitis.ℑ.eo.ī.l. singularia.¶Alij dicunt cōtrarium qz isto casu nūqz reconciliatur mutuū qz ex cōsumptione nō nascitť certi cōditio ꝑ mutuo ex numeratione similiter nō pōt nasci qz nō hz cōsensum sz reconciliať creditū in gñe ex equitate vt.l.si.z me z ticiū.ℑ.e.vñ ageť certi cōditione gñali vel conditione sine cā.z hoc est verū rigorē ꝓdicta va ī prio exēplo hꝰ.l.In oibꝰ aūt alijs recēciliatur mutuū.qz ab initio numerator habuit volūtatē numerandi.

Amet si fur Ad hanc legez op.de.l. qꝫ nisi.C.e.Rīdeo ibi mutuū fuit reconciliatū stipulatione vnde nascitť certi ꝓdi tō ātеꝯ ꝓsumať.¶Juxta hoc quero pone qz ego q numeraui pecuniam alienam fiu stipulatus z ago ex stipulatione dīs vēdicat anteꝯ sit cōsumpta an ille cui mutuaui mihi restituere teneať vī qz sic qz ille cui mutuaui teneť mihi ī gñe ab eo aūt vendicať pecunia ī spē.ergo illud ad qđ teneť mihi nō vendicať.Veritas est qz ipse est tutus exceptione doli. naz certū est qz illam eandē pecuniam soluendo debitor liberať.vt nō.ē.eo.l.ij.in prin.sed qñ facto creditoris perit illud cuius solutiōe debitor liberareť obstat doli exceptio.vt.l.si opa.ō doli excep.Preterea lz debitor teneať ī gñe teneť tñ respectu illiꝰ ꝗtatis mutuate.ergo illius ꝗtitatis interitu liberať vt.l.ī nue.ℑ.loca.z dixi.ē.e.l.quod te.z pro hoc optime facit.ℑ.de stī.ser.l.i.§.i.z.ij.¶Quero quid si mutuaui pecuniā alienā nec ō bitor vult eam cōsumere qualiter cōueniēť a me.Aduerte ista est subtilis qō z vī qz nō possit conueniri a me certi cōditione qz nō est nata vt hic.nec cōditione sine cā.qz ex cā pecunia est apud eum que finita non est glo.determinat qz aut hoc fac mālitiose ne a mutuante cōueniať z tunc perinde teneť ac si consumpsisset qz stat ꝑ eū quo minus cōsumat.ergo ꝛc̄.vt.l.iuť ci uli.de cō.z demō.si aūt facit hoc bonafide qz forte hoc sibi ō nunciatū est z tūc nō pōt cōueniri.ar.hꝰ.l.in vltimo rīso huius prin.¶Ad declarationem huius.q.oportz nos.pº videre vtrū ei qui agit certi ꝓditione ex mutuo possit opponi hec exceptō tu nō fuisti dīs videtur qz sic.nā quilibet dz ꝓbare id qđ ē cā sue intentionis vt.ℑ.de proba.l.ei qui.sed ad ꝓbandum qz fuerit mutuū requiriť qz mutuauť fuerit dīs vt.ē.e.l.ij.§.appellata.z.§.mutui.ergo ꝛc̄.z hoc vī tenere ℒy.C.e.l.ij.Hui.de cu. tz ꝯrium p.l.nō vnde.C.e.ꝓ hoc ēt facit qz ille qui hz cāz a me nō pōt mihi referre qōnē dominij vt.C.loca.l.si quis cōdictiōis z.ℑ.comoda.l.ita vt si fur.Sed ad istas respondent doc. C.eo. in.d.l.ij.qz ille leges loquunť in casibus in quibꝰ nō est de substantia cōtractus qz tradens sit dīs.ego puto qz exceptio dīij non possit opponi nisi per ipsum opponentē vel aliū probetur qz tradens nō sit dīs lz de substātia ꝯctꝰ sit qz tradens sit dīs hoc nō in simili.ℑ.de re.ꝑmu.l.in nā si ille qui opponit ñ ꝓbat se vel alij dīm nec alijs probat presumiť qz fuerit dīs ille q

gradidit nec ḥz necesse aliter ꝓbare se dominū. nā qđ ī nullī bonis est de iure gentiū est eius qui occupat vt.l.iij.ff.de acqr. re.do. ¶ Hoc premisso venio ad qēnem ꝓpositaz qñ pecunia nō est cōsumpta.dic aut ille a quo petit vel alius non ꝓbat pecuniā alienā ꝛ tunc indistincte poterit cōueniri.qz mutuū videt ir numeratōe ℞cum aut ꝓbat eam alienā tūc siquidē malitio se nō vult eam cōsumere ꝛ tenet ac si consumpsisset vt hac gl. Si vero bona fide facit qz est sibi denunciatū tūc non pōt cōueniri vt dicit glo.qđ intellige nisi sibi caueret de defendēdo illū aduersus illum denunciantē vt.l.is a q.cum.l.se.s. de rei ven.ꝛ hec nō.qz vtilia ꝛ subtilia sunt. Bartolus.

Si seruus communis Ex mutuo facto ꝓ seruū q̄ritur actio dñis pro dominicis portionibus ꝛ si cōis pecunia ꝺbitori mutuet pro ꝓte mutuatis mutuū contrahit.h.d. Et diuiditur in duas ptes vt pz ex summario.ſa ibi nā ꝛ ſi. Vel ſima aliter. ſpropter cōem vtilitatem cōis pecunia diuidit numero ḥz corporalia dicant remanere cōta.h.d. ¶ Circa hanc.l.quero qñ tibi ipsi mutuaui pecuniā tuam totā vel mihi ꝛ tibi cōz an consumptione mutuū reconcilier pro ꝓte tua ꝛ vr q̄ sic vt ī.l. precedenti ℞rium est veritas sicut enim dñs vsucapiendo non pōt fieri dñs de cetero vt.l.sequit.ff.lana de vsuca.ꝛ.l.inea ff.de condi.ꝛ dem.ita consumptione non pōt videri sibi quesitum dominium quod ab initio habuerat. Bartolus.

ſ Filiusfamilias Ista lex consuevit videri iuuenibus difficilis sed in veritate non est ꝛ.h.d. ¶ Ex qbus causis ab initio translato dñio nascit conditio ex eisdem oritur ab initio non translato dñio cōsumptione secuta ꝛ ecōtra.h.d. ¶ Diuiditur in duas.prīo ponit vnū dictum.ſo rīdet tacite obiectioni.ſa ibi qz totiens.ſ. In hoc ꝟ.qz toties.sic fortuna casum.ꝑcedens decisio vr contra oēs leges precedētes.nā supra dictū est q̄ actio nō nata ꝓ consumptionē nascit seu recōciliatur.hic vero dr q̄ actio nata ꝓ ꝓsumptionē destruitur.ergo male ad hoc sic rīdet iurisconsultus qz totiens ꝛc. ¶ In tex. ibi cōditio dat.ſ.consumptione secuta. ¶ Opp.ff.ad mace.l.ij. So.ibi filius soluit pecuniā castrensis peculij vel quasi. hic solvit pecuniā patris. ¶ Ité op.de.l.qui exceptionē.ff.de condi. inde. So.ibi loqtur ī filio repetente hic ī patre vēdicante.filiꝰ enī nō pōt repetere ex ꝑsona sua qz erat tutus exceptiōe odiosa vt.d.l.qui exceptionē nec ét tanꝯ heres ꝓtis ét si ageret rei vendicatione qz veniret ℞ factum suū vt.l.si nō sortē.ff.si filius. de condi.inde. ¶ Op.ff.ad mace.l.sed ꝛ si.ff.q̄ si ab alio So.tene opi. Jo.qui distinguit.aut pecunia extat ꝛ vendicat ꝓ ꝓtem ꝛc.ꝛ dic vt in glo. Item dr hic in fi.q̄ filius soluens ꝑ errorez nō repetit. Contra.ff.ad macedo.l.fi. So.intellige hic de errore iuris secus de errore facti vt ibi ꝛ no.in.l.cum quis.C.de iu.ꝛ fac.igno.ꝛ videbitis in.l.i.ff.de condi.inde.

ſ Ingularia Meo iudicio hec lex difficilis est ꝛ apparatū ḥz satis ītricatum ꝛ lec.que ex apparatu colligunt nō sunt ꝓ doc. nostros bene recitate ꝛ mā huius.l.male explicata est iō eam repetendā assumpsi ꝛ breuiter.h.d. In mutuo sunt quedā singularia ℞ regulas mutui.ſ.q̄ iubendo debitorem tibi soluere vel debitū a te ex vna cā in cām mutui cōuertendo mutuū ℞bitur ḥz vere nō fiat de meo tuū.hoc.d.diuidit in tres.prīo ponit vnū dictum generale.ſo exēplificat illud in duabus ꝑsonis.tertio illud exēplificat in vna ꝛ eadē persona.ſa ibi nam ꝛ si tibi.tertia ibi qđ igit. Casum in terminis pone vt pz ex summario ſm lec.vltimā que tangit in fi.prime glo.in additiōe nona. ¶ Nō.casus singulares in qbus ℞bitur mutuū ḥz vere non fiat de meo tuō. ¶ Secūdo nō q̄ vulgariter solet dici q̄ cā cōtingendarū actionū vnus actus occultat.ex eo enim q̄ patior pecuniā esse apud te vr mihi data ꝛ a me ad te ꝓfecta ꝛ sic ꝑmus actus q̄ mihi detur occultat.cū a iure fingit.simile ét ī.l. ij.in fi.ꝛ in.l.iij.ff.de/do.inter vi.ꝛ vx. ¶ Tertio nō..q̄ circa idē cōcurrunt due fictiones.vr enī pecunia mihi data ꝛ a me ad te ꝓfecta.de hoc nihil dico hic hanc quām plenissime scripsi in.l.si is q̄ de vsucap.ī fi. ¶ Venio ad apparatū ꝛ op.ꝛ vr q̄ ī sit spāle ī pecunia ūmo idē ī q̄libet re.vt.ff.de solu.l.si pecuniam ꝛ.ff. de acqui.poſ.l.i.ſ.fi in fine.huius timore Guarnerius intellexit hāc.l.vno mō.ſ.q̄ hic loquat in pecunia stricto mō sumpta ꝛ intelligit sic in alijs rebus non transfert dñium in altum nisi res sit ꝓtis ꝛ in cōspectu vt in ℞ijs.sed in pecunia est hoc singulare q̄ transfert dñium ḥz nō sit in ꝓtis dūmodo sit solutōi parata ꝛ ista lectu. Guar.colligit ex vltima glo. in solutōe ℞ij de.d.l.si pecuniā.vbi glo.recitat verba Guar.ad lr̄am quā vidē ꝛ est glo.magna. Intelligit ergo Guar. q̄ hic sint singularia in pecunia numerata respectu aliar rer. ¶ Cōtra hoc opp.ō.l.q negotia.ff.man.vbi vr casus ad lr̄am in ℞ijs. Huius timore q dam antiqui recesserūt a lec.Guar.vel ab intellectu siue lec. eo mō quo dixi.ꝛ dicunt q̄ hic pecunia erat ꝓtis ꝛ ī cōspectu alis nō ℞heret mutuū vt.d.l.que negotia.ꝛ sic ℞cordat cū l.si pecuniam.ꝛ cū.ſ.si iusserim.ꝛ hoc mō dicebant ipi Guar.intellexit se.ꝛ ista lec.tangit in ꝓnc.vltime glo.ꝛ ét in ℞rio de.l.si ex precio.ī eadem glo. quā vide ꝛ ſm istos accipit hic pecunia largissime ꝓ qualibet re extimabili ꝓ pecuniā.ꝛ si dicis ī quo ergo est hic spāle seu singulare. Rñdeo ꝛ dico q̄ sunt singularia ℞ quādam regulam.l.traditionibus.C.de pac.ꝛ insti.de re. dui.ſ.p traditionem.qz hic transfert dñiū sine traditione.hec est lec.eoꝝ que non est vera.pō in eo q̄ ipsi dicunt hoc esse secundum Guar.est falsum vt vidistis legēdo verba Guar.ad lr̄am. ¶ Secundo qz in hoc nulla esset spēlitas nā si pecunia vel alia res est in ꝓtia.vere tradit ꝛ per aspectum eius possessio ꝺ acquirit vt.d.ff.ſi iusserim.ꝛ.l.qđ meo.ſ.si p venditorē.e. ti.ff ter.vr velle hic notare quedam singularia.ergo ꝛc. Preterea nos sumus in mā mutui vñ verba.l.debemus referre ꝛ intelligere ſm mām mutui vt.l.imperatores.de in diē adiec.ꝛ nō.in .l.fi.ff.de cōdi.inde.sed ſm hoc non poneret singulare in materia mutui.vnde hec lec.nō est bona ideo de ea de cetero mētionem non faciam. ¶ Certo mō legit ſm Jo.ꝛ Azo.vt hic ponātur quedam spālia in cōtractu mutui respectu aliorum ℞ctuz. ꝛ ista lec.tangit in prin.prime glo.dum dicit spālia quedaz seruantur in cā pecunie credite que non seruant in alijs ℞ctibus. ¶ De istorum verborum intellectu videamus quid vult dicere in cā pecunie credite.dicūt qdam q̄ intellexit Jo.ꝛ Azo.ō oī. credito non de mutuo tm̄ ꝛ isto mō itellixit dñs Cernot⁹ acutus ij ꝛ de hoc fecit vnā additionem ad glo.prin.am in fi.dū dicit creditum large pro oī ꝛc.ꝛ hoc ét posuit ī.ij.glo.hꝰ.l.que simiter est eius additō.vide eaz ibi.posset ét stricte itelligi parcat mihi dñs Cernotus non bene itellexit lectu. Jo.ꝛ Azo.cū enī dic spālia quedam seruant ī cā pecunie credite que non seruā tur ī alijs contractibus de necessitate itellexit pecunie credite .i.mutuate ꝓpter idqđ subdit que nō seruant in alijs ℞ctibus nā si accepisset creditū in gñe tūc oīs cōtractus cōprehendere tur vt.l.i.ff.eo.ideo Ja.de are.Odo.ꝛ Pe.recitant lec . Jo.ꝛ Azo.aliter videlz q̄ ipsi intellexerit spāle hoc esse ī mutuo respectu aliorū cōtractuum ꝛ sic verbū credite accipit stricte pro mutuo.verbū pecunie accipit large ꝓ omni re mutuabili.ē ergo spāle ī mutuo ꝛ in oī re mutuabili.q̄ ḥz res nō sit ꝓtis.sit tñ solutioni parata videt transferri dñium ꝛ cōtrahit mutuum.in alijs vero cōtractibus requireret ꝓtia rei ſm eos. ¶ Ad istā lectu.op.de.l.iij.ff.fi.ff.de dona.inter vi.ꝛ vxo.ꝛ.ff.de fur.l. falsus.ff.sed si is.vbi etiā in alijs causis ꝛ cōtractibus videt idez. So.dicunt ipsi q̄ ib res erat ꝓtis hic nō.ꝛ istud dr in.iij.gl.hꝰ .l.super verbo acceperis. ¶ Cōtra hoc opp.ff.mā.l.q negocio So.hic ḥz pecunia nō esset ꝓtis erat tñ solutioni parata qz debitor habebat eam in marsupio vel in capsa. In.l.vero ℞ria pecunia nō erat solutioni parata.hoc dr in vltima glo . circa prīn. ꝛ eodem mō intelligunt.l.si ꝓ mutua.C.eo.ꝛ.l.si ex ꝑcio. e.ti. Ista lec.fuit reprobata ꝓ Ja.Bal.ꝛ Odo.qz dicunt ipsi q̄ etiā in mutuo requ rit ꝓtia rei vt.d.l.si pecuniam.de solu.ꝛ.d. ſ. si iusserim iō legunt hāc.l.alio mō vt statim videbitis. Nihil ī placet nec lec.nec reprehensio.lec.enim ꝑsupponit q̄ alij ℞ctꝰ nō possint fieri vel ℞bi nisi re debita exīte in ꝓtia fallit ī mutuo.reꝑhensio vero ꝑsupponit q̄ ét in mutuo requrat rei ꝓtia

ꝛ hoc eſt expreſſe ꝯ.l.ſi ſpenſalibus.§.i.ff.de iur.do.ꝯ.l.ſi mandato meo.§.ſi.ff.man.ꝯ.l.lz.§.i.ꝛ.ſ.nuptura.de in.do.ꝛ ꝯ leges multas quas videbitis.ff.in ꝓſecutione materie.remanet ergo ꝙ iſta lec.Jo.ꝛ Azo.ꝙ ſpeciale ſit in mutuo vltra alios ꝯctus nō eſt vera.vnde Ja.Bal.ꝛ Odo.ſequendo eū legūt alio mō,p ut vobis poſui in ſummario ꝛ in terminis ꝛ dicunt ꝙ hec.l.ponit quedā ſpecialia in quibus mutuū ꝯbitur lz vere nō fiat de meo tuū que ſpecialia ſunt ꝯ regulas mutui vt.l.ij.§.appellata.ff.mutui.ſ.e.ꝛ iſtā lec.ex dictis predictoꝝ addit do.Leruoꝰ ad primā glo.in fi.vbi poſſet ꝛ ſtricte intelligi ꝛc.ꝛ iſtam lec.reputo veram. ¶ Dis ergo pro intellectu lr̄e ſic diſcuſſis ꝛ declaratis venio ad materiā ꝛ ſicut hec.l.hz tres partes ita hz tres gl. que ponūt tres materias ꝛc. ¶ Aſſumo primā vt̄ hic ꝙ q̄daz ſingularia ſunt que in hac.l.ponūtur. Cōtra īmo ſunt plura alia ſpecialia vt.ff.de ſolu.l.ſi alieni.ꝛ.l.deducta.§.nūmis.ff.ad tre.ff.ſ.eo.l.certi cōditio.§.ſi nūmos. Sed dicit glo.fateoꝝ ꝑium ꝙ ſunt plura.ſunt.n.octo ſpecialia que numerant̄ in glo.vt in glo. habes tm̄ iſta glo.vadit tm̄ inuolute quantū plus pōt ſicq; enim ſupra fuit diuerſitas lecturarū ita hic eſt diuerſitas iſtoꝝ ſpecialiū.ſunt enim quedā ſpecialia in mutuo reſpectu aliorū ꝯctuum quedā ſunt ſpecialia in pecunia reſpectu aliaꝝ rerū.quedā ſpecialia ſunt in pecunia mutuata reſpectu aliorū mutabiliū ꝛ oīa iſta glo.inculcat vt ergo iſta oīa ītelligant̄ ſeperemus ea ꝛ aſſumo lectu.ſeu ordinē Ja.de are. ¶ Primo videamus que ſunt ſpecialia in mutuo reſpectu aliorū ꝯctuum ꝛ pmo ſunt duo ſpālia in mutuo reſpectu aliorū ꝯctuū que ponunt̄ in hac.l.ſm eū certe hoc ꝓcederet ſm lec.Jo.ꝛ Azo.quā.ff.reprobaui.nam ī caſibus iſtis eſſet idē ſicut in alijs ꝯctibus vt.ff.dicā.tertio ē ſpeciale in.l.ſi a furioſo.in prin.ff.e.ꝛ opi.Jo.iſtud cōcedo tm̄ opinio Jo.ibi reprobat̄.Quarto eſt ſpeciale in.l.certi cōditio.§.ſi nūmos.ff.eo.vbi alteri ꝑ alterū queritur actio ꝯ regulam cōem iſtud fateoꝝ ꝛ aduerte ꝙ tex.in.§.ſi nūmos.ꝛ in.l.ij. C.ꝑ quas pſo.no.ac.nō loquit̄ niſi de nūmis ꝛ de pecunia glo.prima hic dum aſſignat illū caſum pro ſpāli nō declarat vtrū debeat intelligi in pecunia tm̄ ſtricte an large pro oī re mutabili Jac.vero de are.vt vides intellexit large pro omni re mutabili qđ ſatis placet.diſpoſitio enī illius.§.nō eſt odioſa ſed magis fauorabil̄ ergo large dz intelligi vt.l.talis ſcriptura ꝛ ibi dixi de legat̄.i. Quīto eſt ſpāle ī mutuo q; tutor ꝛ quilibet adminiſtrator ex ſola ſcriptura ex hac cā fit debitor ꝛ ex hac cā pōt ſibi ſoluere vt.ff.de admi.tu.l.quotiens.§.nō tm̄.ꝛ.§.ſicut qđ non eſt alias vt.l.j.in emptione.§.fi.ff.de ꝯben.emp.ꝛ.l.v.ff.de aucto.tu.ita dicit glo.ꝛ Ja.de are.vide glo.ꝛ nō eam ꝙ ſolum in cā mutui tutor pōt ſibi ſoluere ꝛ ſcribēdo ſe debitorē facere dicit Ly.forte idem eſſet in alijs cōtractibus ſi faceret palā ꝛ bona fide vt nō in.d.l.ſi in emptione in fi.ꝛ hoc tz glo.in.d.l.quotiēs.§.non tm̄. Ego dico ꝙ ꝯ hanc glo.ꝛ Ja.de are.eſt tex.expreſſus ꝙ etiā ex alia cā pōt ſibi ſoluere ꝛ in alia re q̄ in pecunia in.l.fiſtulas.§.j.ff.de ꝯbē.emp. ¶ Sexto eſt ſpāle dicit Ja.de are.ꝙ actio que oritur ex numeratione in mutuo de facili nouat̄ ꝛ tollitur ꝑ ſtipulationē ſecutā vel ēt precedentem vt.l.ſtipulatus.§.griſogonus.ff.de v.obl.ꝛ.l.cū enim de noua.ꝛ.ff.eo.l.certi cōditio.§.q̄m.quod ſecus eſſet in alijs cōtractibus vt.l.ſi ſtipulatus.ff.de vſuris ita dicit Ja.de are.ꝛ tene menti iſta notabilia verba Tenet ergo Ja.de are.ꝙ lz ſtipulatio impediat oriri actionem ex numeratōe tm̄ ſtipulatio interpoſita ſup alio ꝯctu vt ēptōis ꝛ venditionis ſocietatis ꝛ ſi.non īpedit oriri actionē ex cōtractu ꝛ ſic hodie cū in quolibet ꝯctu emptionis ꝛ vēditōis ſubdat̄ ſtipulatio.habemus duas actiones vnā ex cōtractu aliaꝝ ex ſtipulatōne qđ eſt multū vtile q̄m vna eſt bone fidei alia ſtricti iuris. Eſt ne hoc verū glo.in.l.petens in prin.glo.C.de pac.videl velle ꝙ nō q; ſi ꝓcedat pactū ꝛ ſequat̄ ſtipulatio de eodē non oritur actio ex pacto q̄tūcunq; veſtiat̄. ¶ Itē ꝯ Jac.vt̄ caſus legū dicentiū ꝙ q̄n quis dat dotē pro muliere ꝛ ſtipulat̄ cā ſibi reddi vel pactiſcitur ſi eſt extraneus īpeditur oriri actio ex numeratione que querit̄ mulieri vt in.l.i.§.accedit.C.de rei vx. ac.ꝛ.C.de in.do.l.auia.ꝛ.ff.ſo.ma.l.quotiēs.ergo vt̄ idē in alijs ꝯctib⁹ qđ ī mutuo qd dicem⁹ ad vtrumq; iſte paſſus ē ſubtil̄ ꝛ vtilis. ¶ Aſſumam⁹ ꝓmo q̄n ꝯct⁹ precedit ꝛ ſequit̄ ſtipulatio ſi qđ̄ ſtipulatio ſequit̄ ex intervallo eli preſumebat̄ nouatio. hodie vero in niſi agat̄ vt.l.ſi.C.de noua.ꝛ iſta nō eſt nr̄a mā.ſi vero ſtipulatio ſequit̄ incōtinenti.hic aduerte q̄nq; precedit cōtractus vere ꝛ certitudinarie vt ſi vendidi ꝛ illud qđ deductum eſt in venditione deducit̄ in ſtipulatione ſtatim ꝛ idem in ſi.vt in locatione ſocietate ꝛ in alijs tūc nūq; nouat̄ cōtractus ꝑ ſtipulationem niſi expreſſe agat̄ hic eſt tex.expreſſus in.l.duo ſocietatem.in prin.ff.ꝑ ſortio.glo.tm̄ ibi dicit ꝙ in dubio vt̄ agi ꝙ fiat aīo nouādi qđ nō eſt verum nā iura antiqua que preſumebant in dubio fieri aīo nouandi loquunt̄ in ſtipulatione que interponit̄ ex intervallo.ſecus in ea que interponit̄ incontinenti vt.l.nā ad ea.de cōdi.ꝛ demon.vnde in ꝑ teneo opi.Ja.ꝺ are. Q̄nq; precedit aliqd qđ pōt eſſe cōtractus ꝑ ſe ꝛ pōt non eſſe cōtractus ſm intentionē agentis vt numeratio vel alterius rei traditio tūc ſi ſtatim ſequit̄ ſtipulatio preſumit̄ numeratio vel traditio facta cā implende ſtipulationis nō cā celebrādi aliud cōtractum vt.l.ſi ſtipulatus.§.griſogonus.ꝛ.d.l.cum enim ꝺ nouat.ꝛ.ff.e.l.certi conditio.§.q̄m.nec ē ſpāle in mutuo vt dicebat Ja.de are.q; idem in dote vt vidiſtis ꝛ idem puto in oībus ꝯtractibus qui re cōtrahunt̄. ¶ Si enim deponerem apud te rē vel eam tibi cōmodarē ꝛ ſtatim ꝑ ſtipulationē promittes eam reddere ex cā depoſiti vel comodati.tūc oriretur actō ex ſtipulatione ꝛ precedens tradatio videret̄ facta īplende ſtipulatōis eadē ratione qua.ff.dixi in alijs cōtractibus. ¶ Q̄nq; precedit ſtipulatō ꝛ ſequit̄ pactum ſeu cōtractus de eodem ꝛ tūc adte.q̄nq; ſtipulatio p̄cedens cōtinet obligationē de cōtrahendo q̄nq; ipſum cōtractū.prīo caſu cōtractus ſequens iur̄ cuiuſdā ſolutionis tollit cōtractuꝫ precedentē ſeu obligatiōez vt.l.ī numerationibus.ff.de ſolu.facit.ff.de ac.emp.l.ſi heres ex teſtamēto. ¶ Secundo caſu ſi quidē cōtractus q poſtea ſequit̄ vel pactū oīno ꝛ certitudinarie eſt cōtractus nūquā ꝑ illum tollit̄ p̄cedens ſtipulatio niſi hoc expreſſe agatur vt.ff.ꝺ cōſti.pecu.l.itē illa.in fi.ꝛ.ff.manda.l.ſi mandato meo.§.fi.ꝛ ibi eſt tex. magis expreſſus. Si vero illud qđ poſtea ſequit̄ pōt ſe habere ad cōtractū vel nō cōtractū vt numeratio ꝛ traditio.vt.ff.dixi. ꝛ tūc vt̄ fieri cā īplende ſtipulatōis preābule in quolibet ꝯtractu vt.d.l.ſi ſtipulatus.§.i.ꝛ.l.cū enim de noua.ꝛ.ff.ſo.ma.l.quotiens cum.ſi. ¶ Et iſtis caſibus in quibus dixi non tolli cōtractū poterit agi ex qua cā volet ꝛ ex vtraq; cā dicet̄ rem habere vt in.l.ſi quis ante.ff.de acq.poſſ.qđ eſt multum nōbile vt q̄n qs hz duo inſtra facta diuerſis tpibus de eodē ꝙ ex vtroq; dicat̄ rē poſſidere.vt.d.l.ſi quis ante. Tertio accidit ꝙ q̄nq; ꝯct⁹ ꝛ ſtipulatio fit ſimul ꝛ ſemel nec alter p̄cedit alter.vt ſi dico titius dedit ꝛ vendidit mihi p̄nti ꝛ ſtipulanti.ꝛc.tūc puto idē qđ.ſ. dixi.q̄n ſtipulatio incōtinenti precedit vel ſequit̄ vt actio ex ꝯtractu nō tollat̄ ꝑ ſtipulationem. Idem enim eſt fieri ſtatiz aī vel ſtatim poſt vel in ipſo cōtractu.ut.ff.eo.l. lecta. ꝛ iſte ſunt ſtipulationes cōuentionales de quibus in.l.quinta.§. cōuentionales.de ver.ob.predicta aliqualiter tanguntur per glo.ī.l.ſiquis cum aliter.ff.de ver.ob. ¶ Septimo dicit Ja.de are.ꝙ ſpāle ē in mutuo ꝙ facilius acquirit̄ dōnium rei lz nō cōtractes tm̄ efficieris dōs ex quacunq; cā vt.l.qua rōne.§.interdum.ꝛ ibi nō.de acq.re.do.ꝛ inſti.de re.diui.§.interdū.ꝛ ibi eſt tex.expreſſus ꝙ ibi dicit ſtatim ꝛ hoc tenet glo.ſ.de rei ven.l.hec ſi res.ꝛ Dy. ī.c. ꝑ poſſeſſore.de re.iuris in.vj.ſecus ēēt in eo q ñ haberet dōni voluntatē.vt.l.iij.§.ſi rē.ff.de acqui.poſ. ¶ Secūdo principaliter eſt videndum que ſint ſpālia in pecunia numerata tm̄ reſpectu aliorꝫ mutabiliū.dicit Ja.de are.primo eſt ſpāle q; pōt dariliqlibet reſ extimata ꝑ pecunia numerata vt.l.ſi ꝑ mutua.C.eo.qđ nō eſſet in alijs rebus mutuabilibus.qm̄ pecunia eſt inuēta ad extimādas res nō aute alie res vt.ff.de fideiuſſo.l.ſi ita fideiuſſor.hoc nō placz nā ītelligo ꝙ in.l.ſi ꝑ mutua pecunia erat parata ſolutioni vt.ff.dicā in.iij.membro principali. ¶ Secundo eſt ſpāle dicit ipſe ꝙ pecunia redacta ex precio rei mee cōuer

tiſ in cām mutui vt.l.rogaſti.in prin.ſ.eo.dic q̄ hoc nec ē ſpāle in pecunia reſpectu aliaꝝ rerum mutabiliuꝫ q̄ idem eſſet in qualibet re cum rō diuerſitatis reddi nō poſſet.eſt tn ibi ſpāle in mutuo reſpectu regularū ipſius mutui.J.dicaz.¶Tertio eſt ſpeciale in mutuo pecunie numerate q̄ nō p̄t deberi vſura ſine ſtipulatione q̄ ſecus eſt in alijs rebus mutuabilibus.vt.C. de vſur.l.q̄uiſ.z.l.frumēti.z iſtud ē verū z hoc gl.ēt hic ponit. ¶Tertio eſt videndū que ſint ſpecialia ī pecunia numerata ēt nō mutuata reſpectu aliarū ſed nō mutabiliū.Rndeo primo q̄ facilius pecunia cōſumit̄.ſ.cōmixtione.vt.l.ſi alieni.J.de ſol.q̄ non eſt in alijs rebus.vt.ſ.de rei ven.l.pōponius ſcribit ſi frumentū.z inſti.de re.di.ſ.ſed ſi duoꝝ.ſo eſt ſpāle q̄ ī cōione pecunie nō inſpicitur quodlibet corpus ſed quātitas.vt.l.naz z ſi fur.ſ.fi.ſ.e.z.J.l.pr.tertio ē ſpeciale q̄ nūmi p̄nt videri deduci de parte hereditatis tn̄ vt.l.deducta.ſ.nūmis.ff.ad treb.z.l. cū p̄ in prin.de lega.ij.z iſtud eſt q̄ voluit dicere glo.hoc dū dicit q̄ pecunia ex bonis debita partē quālibet reſpicit facultū q̄ non eſt in alijs rebus debitis quaſi dicat pecunia p̄t deduci ex qualibet pte facultatū.alie res viderent̄ ſolui de toto patrimonio z ſic glo.reſpicit ſolutionē non ipſius debiti obligationē.nam quelibet obligatio pſonalis ſiue ad pecuniaz ſiue ad aliā rem reſpicit totū patrimoniū non tn̄ rem debitā vt.l.ſi fīōi cōmiſſuz.ſ.tractatū.ſ.de iudi.z.l.i.ſ.ſi heres ad treb.¶Quarto eſt videndū que ſint ſpecialia in mutuo ꝓ regulas ipſius mutui.Rndeo in mutuo ciuili mere vel in mutuo ciuili cui natura cooperaſ dic vt.l.ij.in fi.ſ.eo.z in.l.ij.C.eo.Jn mutuo vo mere naturali nō eſt querendū aliq̄ ſpeciale q̄ illud cōtrahit̄ ſm regulas mutui.Eſt tn quoddā mutuum naturale cui ius ciuile cooperaſ z in hoc reperit̄ ſpeciale q̄ ꝟbū mutuū lz vere non fiat de meo tuū.vt in duobus caſibus hic poſitis.z in.l.rogaſti in prin.ſ.eo.z in oībus caſibus in q̄bus mutuū reconciliaſ q̄ dic vt dixi in.d.l.ij.ſ.appellata.ſumus expediti de prīo.¶Veniamus ad ſecundā ptem d̄ hic ſi iuſſero debitorez meum tibi ſoluere obligaris z eſt ſpeciale in mutuo.Cōtra.J.de do.inter vi.z vxo.l.ij.ſ.fi.z.l.falſus.ſ.ſed ſi is de fur.dicit glo.ibi erat res p̄ns.hic vero ſiue ſit p̄ns ſiue nō.videte d̄ni in.l.ij.de do. inter vi.z vxo.nō d̄ q̄ ibi res fuiſſet p̄ns lz ibi ſubaudiaſ per glo.Jtem in.l.lz.ſ.i.z in.l.nuptura.J.de iudi.do.expreſſe dicit q̄ ibi res nō erat p̄ns z erat alius ꝟctus q̄ mutui z tn̄ cōtrahitur mutuū non ergo v̄ dicendū q̄ in mutuo ſit ſpeciale.Dnd ergo grīa eſt videndū qn debitum mihi ab vno p̄t cōuerti in aliud debitū debendū mihi ab alio.¶Et hic eſt aduertendum aut illud debitū de nouo cōtrahendū p̄ter contrahentiū voluntatē ꝟbitur tunc ſi requirit cōtractionez de neceſſitate requirit̄ q̄ res ſit in p̄ntia.vt.l.falſus.ſ.ſed ſi is.J.de fur.Si vero ꝟbiſ ſm contrahentiū voluntatē tunc p̄ viā delegationis z ſtipulatōnis nō eſt dubiū q̄ p̄t fieri vt in toto ti.de noua.Si vero per aliū ꝟctum fiat tūc ſiquidē poſt iuſſum factuz debitoꝝ meo q̄ ſoluat ſecuta eſt ſolutio ēt ex interuallo tūc vigore ipſius ſolutōnis nouus ꝟctus ē celebratus z noua obligatio hoc ꝓbatur.ſ. de vſuris.l.ſed z ſi qs ſtipulaſ in.prin.z de v.obli.l.iulianus.ſ. i.nec requirit̄ q̄ tpe facti iuſſus res ſit in p̄ntia vt dictis legibus z ſic ēt intelligit̄.l.ij.ſ.fi.J.de do.inter vi.z vx.idē ēt eſſet in mutuo vt hic nā ex hoc q̄ debitor meus tibi noīe meo numerauit q̄rit̄ mihi actio.vt.l.certi conditio.ſ.ſi nūmos.ſ.eo.lz preceſſiſſet iuſſus multo magis ſi preceſſiſſet vt videtis.Jn hoc tamen eſt ſpāle in mutuo q̄ illa ſolutione facta querit̄ dño directa tanq̄ p̄ ipm directo numeratū eſſet vt hic.Jn alijs vero cōtractibus nō ſic ſed tanq̄ factū eſſet p̄ ꝓcuratorem ſuū.Si vo queris anteq̄ ſit ſolutio ſecuta ſiquidē preceſſit ſolus iuſſus de ſoluēdo ille tn̄ cui dz fieri ſolutio nullā de hoc ꝓmiſſionez recepit tūc ille nullo mō obligaſ q̄ hoc eſt mandatū ſimplex quod p̄t p̄ mandantē reuocari qn̄cūq; vt.l.hoc iure.ſ.ſi pecunia.J. de dona.z.l.ſi cū cornelius.J.de ſolu.Si vero ille cui dz fieri ſolutio de hoc ꝓmiſſionē habuit tūc ſi quidē cā quare illi dz ſoluī eſt talis que p̄t īpleri in qualibet re exemplū in dote. dos enī p̄t cōſtitui in pecunia in rebus mobilibus īmobilibus z īiuribus.tunc ſtatim perfectus eſt contractus quia illa obligatio que illi queſita eſt ex promiſſione cedit in cauſam dotis vt infra de iure dotium.l.cum pāter.z.l.licet.ſ.quotiens.z.l.ſi pater.ſ.i.z.l.nuptura.z.l.ſi ſponſalibus.ſ.i.eo.ti. vbi eſt bonus tex.declarans hanc rōnem.Jdem in alijs cōtractibus eadē rōne.¶Quidā ſunt ꝟct⁹ qui non p̄nt ꝟbi niſi in certiſ reb⁹ vt mutuum q̄ requirit res que cōſiſtunt in pondere numero vl'mēſura.z tūc quia illa obligatio que eſt illi queſita nō cōſiſtit ī pōdere numero vel menſura non p̄t dici mutuū eſſe cōtractum ar.l.qui negocia.J.mā.niſi pecunia eēt ſolutioni parata ita loqt̄ hec.l.tunc enim illa pecunia fingit̄ mutuata.Modo hēs intelle tū poſt paſſus.¶Ex hoc apparet intellectus eorum que tota die fiunt.¶Ego dico cāpſori vel mercatori q̄ ſoluat tibi illud q̄ debeo tibi ꝓ pretio pānoꝝ vel pretio libri ſum ego a te liberatus.Rndeo ſiquidē ille cāpſor p̄miſit tibi.iſta p̄miſſio q̄ hēs cedit loco ſolutionis pecunie z ego ſum liberat⁹ vt.l. ſi pupilli.ſ.i.J.de ſolu.facit.J.man.l.inter cās.ſ.ab eſſe.mutuum tn̄ nō cōtraheret̄ niſi pecunia eēt ſolutioni parata vt.ſ.dixi.¶Si vero mercator non promiſſit tibi aliquid ſed ſolum dixi ſibi vt tibi ſolueret nō ſum liberatus vt pz ex ſupradictis.z iō ſi mercator cederet foro q̄ in Tuſcia appellaſ fallire. poſſes iterum recurre cōtra eū p̄mū debitorem.Sumus expediti de iſto ſecundo paſſu.¶Veniamus ad tertū paſſum d̄ hic q̄ debitus ex vna cā p̄t conuerti debitum ex alia ſola cōuentione.Cōtra J.man.l.qui negocia.vera ſo.ē q̄ ibi pecunia nō erat parata ſolutioni hic ſic.¶Rō eſt q̄ ad hoc vt ſit mutuum requirit̄ q̄ ſit res que conſiſtat in pondere numero vel menſura vt.l.ij.ſ.eo. Jtem ſcitis q̄ legis fictio ſe non porrigit ad īpoſſibile vt.l. qui ad certū.in fi.J.loca.z.l.ſi pater.ſ adopti.nec fingit ſup re que non eſt vt.l.quotiens.J.de noua.z.l.eum qui ita.ſ.fi.ſ ver.ob. Si igit̄ pecunia non extaret nō poſſet fingi pecunia nihil data z a me ad te ꝓfecta q̄ requirit hec.l.¶Contra hec op.q etiā ſi pecunia nō eēt ſolutioni parata contrahit̄ mutuum vt.l. ſi ex precio.C.eo.So.hec ē veritas q̄ ī mutuo nāli ꝓcedit q̄ dixi ſ.mutuū vo ciuile contrahit̄ p̄ ſtipulationē nec requirit rē merito ibi mutuū p̄ ſtipulatoꝝ ꝟbiſ lz res non ſit ſolutioni parata. Et idem in dote licz enī res non ſit ſolutōi parata tn̄ ꝟbiſ dos z obligatō dotis.q̄ liberatō que tibi obuenit ex cā preambula eſt ſufficiens ad cōſtituendā dotem vt.J.de iu.do.l.ſi ſpōſalib⁹ .ſ.i.ſed qn̄ res eſſet ſolutioni parata fingeret̄ res data in dotē. Qn̄ vo res non eſt ſolutioni parata tūc liberatio cedit in dotez iſta aūt liberatio non cedit in cauſuz mutui q̄ requiritur res ꝺ ſiſtens in pondere numero vel menſura ideo requirit̄ q̄ reſ-it ſolutioni parata z idem in alijs ꝟctibus.ſ.q.re p̄ficiunt̄ z in q̄ bus non poſſint cadere nomina debitorꝝ ſed corpora.¶Op. z vī q̄ requiraſ p̄ntia rei vt.l.ſi pecuniā.J.de ſolu.So. verū eſt quo ad hoc vt dicaſ facta vera traditio ſed ad fictā ſolutionem vel traditionem ſufficit rē paratā ſolutioni lz nō ſit p̄ns z ex hīs videt̄ hic ficte acquiſitū dominiuz.¶Contra hoc oppo.ō tex. huius.l.in p⁹ caſu vbi dicit q̄nis meos nūmos nō acceperis. Rndeo ibi nō accepit vere ſed ficte ſic.¶Vltimo op.de.l.ſi ꝓ mutua.C.eo.glo.dic q̄ illa p̄t intelligi ſm p̄dicta.aut res erat ſolutioni parata aut nō z q̄ dicit res ītellige.i.pecunia nā alia res lz ſit parata ſolutioni in ea nō p̄t ꝟbi mutuū ideo non p̄t fingi a me ad te ꝓfecta q̄ requirit hec.l.lz Ja.de are. dixerit ꝟriū z male vt.ſ.dixi.¶Expeditis ergo predictis eſt videndum qualit̄ debitū ex vno ꝟctu poſſit cōuerti in debitū ex alio Et aduerte q̄nq; querit̄ vtrū deuoluaſ ī aliud debitū ita q̄ ꝓ primum non tollaſ z tūc ſiquidē eſt ꝟctus vel quaſi ꝟctus vniuerſalis vt mandatū omniū bonoꝝ adminiſtrationis vel tutele vel negociorꝝ geſtor vel ſocietatis.z ſi.z tūc deuolui ī aliō debitum.vt.l.diuortio.ſ.de neg.geſt.z.J.man.l.ſi remunerādi.ſ. apud iulianū.ij.Rſ cū ſi.Si vero eſt ꝟctus vel quaſi ſpāliſ tūc regula eſt q̄ in aliud debitū ex alia cā nō cōuertit̄.ſi primū nō tollaſ q̄ nihil ad me d̄ peruenire durante obligatione prima vt dicto.ſ.apud iulianū.Fallit ſi interponeret̄ ſtipulatio aīo īnouandi.l.ſi ſtipulatus.in p̄n.J.de vſur.l.duo.J.p ſocio.Fallit ēt in cōſtitutu pecunia vt.l.itē illa.in fi.J.de cōſti.pecu.Si vero queris an primū tranſſundaſ in ſecundum ita q̄ primū tollaſ

tūc p stipulationē sine dubio pōt fieri.vt.l.i.J.de nouā.p alium vero ꝯctum dic aut est ꝯctus qui pōt perfici interuentu cuiuslibet rei.t tūc pōt fieri.vt.d.l.si sponsalibus.§.i.qz liberatio que ex prima cā obuenit cedit in cām secundi ꝯctus.Idem si esset ꝯctus nouus q celebrarē solo consensu dū tm hoc agatur vt p̄us tollat̄ vt.l.si mandato meo in fi.J.man.Si vero cōtractus q de nouo constituit̄ requirit certas res vtputa res consistentes in pondere numero vel mēsura.t tūc aut ille res extant solutio ni parate t pōt conuerti in aliud debitū vt hic.aut non extāt t tunc secus vt.d.l.qui negocia.J.mā.¶Sumus expediti ꝺ tex. t glo.suis iuxta theoricā restat vt reducamus ad practicaz.Et primo est videndū qn̄ isti contractus celebrant̄ t de hoc cōfici atur instrumentū ponamus ergo q notarius cōfecit instrm̄ mu tui in quo dixit q ticius dedit t mutuauit sempronio centum. ego debitor volens reprobare instrm̄ adduco testes q probant q tpe contractus nulla pecunia interuenit vtrū ex hoc instrm̄ red datur falsum.Rn̄deo q nō qz ista ꝟba ꝺdit t mutuauit possūt verificari non solū in numeratione.sed et in delegatione ꝺebito rū vel in cōuersatione vnius debiti in cām mutui casus est hic t in.l.certi cōditio in fi.s.eo.Debeo ergo ego debitor formare articulos q nō interuenit numeratio nec aliquid ex istis actib⁹ q̄bus contrahit̄ mutuū.Sed si notarius diceret dedit t nume rauit tūc diceret falsum.qz vere nō interuenit numeratio ꝛz ali us actus constituēs mutuū.¶Sed quer notarius dixit in in strō q talis fuit confessus habuisse centū que habuit t recepit in p̄sentia mei notarij t testium.debitor ad reprobandū instrm̄ p̄ducit testes qui dicunt q pecunia bene fuit ibi.sed non vide runt q debitor receperit cā.dico q ex hoc instrm̄ nō redargui tur de falso.nam si pecunia erat p̄ns vere pōt dici habita t re cepta.vt.d.l.si pecuniā de solu.t dicto.§.si usserim t.s.dixi in tn dicat notarius numerauit nisi interceſſerit numeratio.Dico ēt q si fuerit alteri numerata pecunia recte pōt dicere notari⁹ q habuit t recepit ex quo fuit numerata ī sui p̄ntia.vt.l.falsus §.sed si is.J.de fur.t.l.si ꝓcuratori p̄ntis de ꝟbo.obli.¶Jux p̄dicta quero cū in instrumento cōtineatur q debitor habuit t recepit t debitor ad reprobandū instrm̄ t ad sui defensionē ꝓ ducit testes q dicunt vere ipe habuit t recepit.sed statiz reddi dit ipsi creditori certe ex hoc instrumentū nō reddit̄ falsum qz vere habuit t recepit.Sed an ex hoc reddat̄ ꝯctus inualidus t vī q sic qz qn̄ tu mihi das statim recepturus nō videris da re cū ad me nullū cōmodum pueniat vt.l.q sic.de solu.videbiꝫ in.l.si tibi.J.eo.Aduerte reus ad sui defensionē pōt producere testes p̄dictos ad triplicem finē.primo ad dicendū instrm̄ falsū t hoc non pōt vt dictū est.Fo vt dicat instrm̄ verum tn̄ conten ta in eo esse inualida ꝓ dictā.l.qui sic tūc deberet reus facere arti culos cōcludentes duo.p̄mo q pecuniā sibi datā statī reddidit t q hoc agebat̄ inter eos antēq̄ daret vel tpe dationis q red deret t tūc datio est nulla vt dicta.l.q sic.Ex eo enī solo q illō qꝺ accepit reddidit statim nō reddit̄ instrm̄ inualidū.qz forte ex mera liberalitate reddidit.vt.l.si quis duos de solu.Tertio pōt dicere reus traditionē sibi factā.sed se liberatū solutione qz incontinenti reddidit.Sed reinciderem⁹ in dubitationē illaz quā glo.ponit in.l.cū quid.s.eo.vtrum illa simplex redditio vi deat facta aīo soluendi vel donādi vel qualiter est tn̄ ꝯ reuz p̄ sumptio qz non est verisimile q statim ex cōtractu voluerit ob ligari t liberari vt.l.nā ad ea.de condi.t demon.vī ad p̄sump tiones t indicia esset recurrendū vt dixi in.d.l.cū gd.¶Vltio vos scitis q.quidā sunt cōtractus in quibus requirit̄ q reus soluat̄ vel pecunia vt cōtractu cessionis vt.l.p diuersas.t.l.ab anastasio.C.man.pone ergo q quantitas q̄ deberet numerari. esset multū magna forte florenorū decē miliū t non reperit̄ ita bene pecunia de facili que ibi ponat̄ in p̄ntia.quod ē remediū vt appareat numeratio.Rn̄deo quidā sunt ꝯctus qui requirūt pecuniā numeratā vel alias res cōsistentes in pōdere numero vel mensura.tunc nō est nisi vnū remedium.s.q ego numerem tibi.c.t tu illa numerata dones mihi.t ego iterū numerez t tu mihi iterū dones t sic de singulis vsqz ad quantitatē p̄fectam. vt dicta.l.si quis duos.J.dz fo.In cōtractibus vero in quibus non requiruntur dicte res sed implentur interuentu cuiuslibet rei inter quos etiam puto esse contractum emptionis t vendi tionis.licet en m in precio requiratur pecunia numerata. vt.l. .i.J.de cōtra.emp.tn̄ p illo p̄cio pōt solui q̄libet res extimata vt.l.p̄cij cā.C. de rescin.ven.iō tūc erit tale remedū.primo q tu cedens seu vendens cōstituas te meū debitorem in tota illa q̄titate.postea vendas mihi p toto p̄cio q precium tibi soluo cum te ab illa obligatōe libero vel possem tibi delegare aliquē quem meum facerē debitorē in tota illa q̄titate t illū sic dele gatum liberares qn̄ tibi postea actu soluā vt apparet ex hac.l. t ex supra dictis.¶Vltimo hic dī q requirit̄ q pecunia sit so lutioni parata quo ꝓbabit̄.Rn̄ ex qualitate p̄sonaz.vt.l. si vo. .§.qui p rei qualitate.s.qui satisda.cog.Quid enim si erat ma gnus cāpsor vel magnus mercator certe p̄sumit̄ q habeat illam pecuniam in p̄cipuo.vt.J.de in diem adiec.l.iij.§.si mel or. in glo.in verbo facilior.

f Jsolius Pecuniam meā alteri debitā pos sum mutuare.sed alienam non sine dñi volūtate.h.d.Duo ponit vt patet ex summario secunda ibi q p̄.¶Et nō qꝺ dixi ī summario.Bar.

c Amfilius Filio existente in studio de equitate subuenitur vt agere possit licet p̄i actio cōpetat.h. d. ¶Quero quid ē dictum extraordinario iudicio dicit glo.q ꝺz intelli .l.officio iudicis.vt.l.si cui.J.de cōdi.t de.qꝺ nō.qz vbi.l.dicit extraordinario iudicio ꝺz intelligi officio iudicis . Alij dicūt q hic cōpetit vtilis certi cōditio qꝺ pōt satis substineri cū vtrūqz remediū sit extraordinariū ex equitate.Bar.

f Jego Error in spē ꝯctus impedit cōtractum t dñij translationem que reconciliatur cōsumptione sequuta.t quo ad vandam petitionem seu actionem inspicit̄ recipientis intētio.quo ad vā dam exceptionem inspicit̄ animus vanꝺ.hoc dic̄ ista.l. que est multum pulchra t nō.¶Opp.q error cāe nō impediat transla tionem dñij.vt.l.cum in corpus.de acqui.re.do.Sol.dicit glo. hic erat certum q volebat transferre dñiuz ex alia cā q̄ ex do natione.certe ista cōtinet diuinationem.vnde alij dicunt q ibi ante solutionem precesserat.hic vero simul t semel cū traditō ne oriebatur cā.hec so.bene intellecta pōt esse vera.qꝺ enī hic ꝺī q error in cā impedit translationem dñij intellige vbi tradi tio nō tēdat ad liberationem.secus si tendat a liberationem.tc̄ enī fauore liberationis error cāe nō impedit dñij translationem. vt in.l.ꝯria sed hic solutio nō tēdebat ad liberationem t hoc ē qꝺ voluit dicere glo.q ibi ꝓmissio vel debituz p̄cessit q̄si dicat ibi solutio fiebat ad liberationem t hoc tenz Ja.de are.Oldra. vero in.l.cōtraria dicebat q ibi loquit̄ qn̄ ambe cāe tendebāt ad eundem effectum.hic vero tendebant ad diuersos effect⁹. que so.posset esse bona quo ad p̄in.l.nō quo ad finē.iō tene p cedentē so.Quando aūt error impedit translationem dñij vl n tangā.J.eo.l.eius qui in ꝓuincia.t plenius tāgit̄ in.l.i.s.ꝺ offi. ꝓcu.cesa.¶Secūdo op.de.l.si repetendi.C.de cōdi. ob cām. vbi dicit̄ q illud quod ab vna pte agit̄ nō debet ispici.So.ve rum est ad sui cōmodum.sed ad sui incōmodū bene inspicitur vt hic.nā quātū ad vandam actionem inspicit̄ animus accipiē tis qui est cōtra eū quantum ad vādam exceptionem inspicit̄ animus vantis qui est similiter cōtra eum ꝓ eo aūt nō inspice ret̄.vt.l.cōtraria.¶Aduerte ergo q in hac.l.debes cōsiderar̄ primo spēm cōtractus t ista impedit̄ ꝓpter errorem cāe.secū do dñij translationem t ista etiā impeditur ꝓpter errorē cāe. tertio cōsumptionem t ista reconciliat dñij translationem non autem reconciliat cōtractū inualidum ꝓpter dissensum vt hic sicut etiam non recōciliat contractum inualidum ꝓpter non cō sensum de rigore vt vidistis in.l.si a furioso.s.eo.quarto est cō sideranda actio t in hoc inspicit̄ animus accipient̄ inquātū fac cōtra eum.quīto est consideranda excep⁹ t in hoc inspicit̄ ani mus vantis inquātum facit eū.t ideo in duobus vltimis casib⁹ huius.l.non oriē exceptio qz neutri⁹ anim⁹ tēdit ad h. ¶Que rit glo.super prima pte.l.si pecunia non est consumpta.an ꝓta

vendicantē possit opponi exceptio Bal.dicit ꝙ sic ꝛ bene ꝛ ē casus in.l.si tibi dederim.ff.de dona. ¶Quero quō poterit apparere de isto dissensu. Rn deo si quidē ptes sunt concordes in hoc ꝙ dissenserunt nō est dubiū ꝛ tunc stamus certo. si vo sunt discordes qꝛ reꝰ dicit ꝙ ab initio fuit datū animo donādi vtro qꝫ cōsentiente. actor vero dicit ꝙ dedit animo mutuandi. certe tunc erit necesse ꝙ pbetur dissensus. alꝫs statur ei qō verisimile est vt.l.quotiens in stipulationibus. ꝛ ibi nō. de ẏb.obl.ꝛ.l.iter stipulantem. ff.eo.ti.

n **Non omnis** Actus numerātēnus nō operatur vt quis obligeꝫ vltra intentionē agentiū. b.d. prīo ponit dictum. fo illud ꝙ bat ꝙ duo exēpla. fa ibi nā ꝛ is. tertia ibi ꝛ cū pecunia. ¶Nō. quod dixi in summario. ¶Secūdo nō. ꝙ datuꝫ cā donationis cā mortis pōt revocari ꝛc̄. ¶Queriē qd si. ff. tēpus incepit esse certū te facere nō posse an ante tps potero agere dicas sic breuiter. qnqꝫ ꝓpter nō factū. ff. tēpus volo agere ad certā pecuniam qnqꝫ volo agere ad ītēresse qꝛ nō factū primo casu lꝫ ante dié sit purificatū debitū. qꝛ certuꝫ est añ diem fieri nō posse ꝛ sic est nata actio. cū supereſt dies qui exactionē ipedit. vt.l.in illa stipulatione si calendis de ver.ob.ꝛ in.l.cū stipulatus sim mihi eo.ti.ꝛ sic pōt intelligi hic. sed si volo agere ad ītēresse tūc aut volo petere interesse qꝛ nō inchoatū. Aut qꝛ nō factū vt.l.si stipulatus essem abste ꝛ.l.stipulationes nō diuidū tur. §.plane ꝛ.l.continuus. §.item qui insulam. de verb.obli. dic vt ibi. Bartolus.

Si pupillus Consumptione facta ꝓ recipiēté vel ꝓ aliū mutuū ꝛ solutiō reconciliantꝫ. b.d. Diuidit. prīo loquit qn pecunia est cōsumpta per recipiēté. fo qn per aliū. tertio ponit vnā regulā generalē fa ibi qua ꝓpter. tertia ibi nā oīno. ¶Nō. ꝙ dixi ī summario ¶Secundo nō. rōnem quare reconciliet mutuū consumptiōe ꝛ solutio certe qꝛ facto tradētis vī ad cōsumentem puenisse vt hic in tex. ibi ad eū qui accepit peruenisse ꝛc̄. ¶Oppo. ꝛ vī ꝙ pupillus possit repetere vt.l.interdū. ff. de cōdi.inde. So. ibi soluit debitū naturaliter tm̄ hic debituꝫ vtroqꝫ iure. ¶Quero dī hic facto eius puenisse. quero vtrū intelligaꝫ facto tradētis vel recipientis. Bal. variat veritas est ꝙ intelligiꝫ facto dantis sicut dicimus cū mutuū reconciliaꝫ vsucapione. vt.l.qui alienā. ff. de dona. cā mortis. ¶Secundo quero qd si pecunia est perdita ꝛ nō conuersa in vtilitatē recipientis. an pupillus liberet vel obliget debitorē. Bl. ponit opi. vī ꝙ nō qꝛ pecunia erat pupilli. ergo ei perit vt.l.pignus. C. de pigno. ac. Jn ōrium est veritas. s. ꝙ pupillus liberet ꝛ habeat debitorem obligatū. naꝫ sequuta cōsumptio operatur id qō dīij translatio a principio vt. ff. eo.l.si filius. sed si ab initio dīium esset translatū sequerent pdicta ergo ꝛc̄. ꝛ hoc vī sentire gl. ij. ff. de condi. inde. l. debiti §. sed si nummi. Bartolus.

f **Item** Donatio in qua aliqō pactū apponit ꝛ pecunia que spōtanea volūtate nō creditur nō dī ꝓprie donatio vel creditū de rigore. secus de equitate hoc dicit in summa. ¶Nō. ꝙ ẏba que nō possunt accipi in ōnibus fm ꝓpriam significationē accipiūt fꝫ improprīā. ¶Secundo nō. ꝙ qn in donatione apponit pactū seu modus nō est ꝓprie donatio. ¶Tertio nō ꝙ qn creditꝫ de necessitate pecunia ꝛ sic sponte qs aliēnā fidem nō sequit nō dī ꝓprie credita pecunia sed abusiue. vt hic ita dꝫ itelligi quod dixi. ff. eo.l.ij. in fi. ꝛ.l.si is cui. §.fi. de solu. ¶Oppo. de.l.qui id qō. §.i. de dona. So. intellige illā fm istaꝫ vt non sit donatio ꝓprie sed īpropie. ¶Op. ꝙ nō transiuit dīium in accipiēté. vt.l.qui sic de so. So. qn aliquid daꝫ hoc acto vt dantis reddaꝫ aut apud eū cui primo daꝫ est remansurꝫ aliqō cōmodū ꝛ tunc in eū transferꝫ dīium lꝫ reddere teneaꝫ vt.l. seruus. ff. so. ma. ꝛ hic lꝫ.n. reddat tm̄ ille cui reddit obligaꝫ ex mutuo ad reddendū. Si vero apud eū nullū est cōmodū remansurum. ꝛ tunc impediꝫ dīij translatio. vt.d.l.q sic de solu. ꝛ ibi ꝓ Ja. de are. ꝛ ibi plenius dixi. sed si translatio in dantem fieret sponte nō coacte valeret indistincte. vt.l.si quis duos de solu. Bar.

q **Aidam extimauerunt** Creditor tenet partem debiti cōfessatam recipere de ꝓte vo dubia litigare. hoc dic ī summa. ¶Nō. qō dixi in summario. ¶Secundo nō ꝙ boni iudicis est lites dirimere. ¶Op. ꝙ quis nō cōpellatur recipere pticulare solutionem vt.l.tutor. §.lucius. de vsuris. So. ita est ꝙ ibi totū ẏbi tum erat liquidum hic ps liquida ꝛ ps dubia erat. ¶Contra Bal. Op. de.l.ſi. qui mo. pig. vel ipso. sol. Sol. ibi erant plura debita vn̄ pōt debitor soluere vnum integrum hic vero erat vnū tm̄ debitum. vn̄ nō admittit pticularis solutio nisi ꝓpter dubium litis. Dicas ergo aut sunt plura debita ꝛ tūc cogit creditor vnū accipere absq; alijs quod intellige qn integꝫ offert. vt dicta.l. ff. q. mo. pig. vel ipo. sol. ꝓ hoc apparet ad quid est vtilis inuestigatio.l. scire debemus. ff. de ẏbo. ob. que dicit ꝙ tot sunt stipulationes quod sunt res noīate tunc. n. quelibet pōt solui ō ꝓ se. ¶Et idē dicimus in.l.ij. iij. iiij. ꝛ. v. de lega. ij. Si ẏo est vnum tm̄ debituꝫ ꝛ tūc aut ps debiti est liquida ꝛ ps non. ꝛ tūc cogitur creditor recipere pticularem solutionem dūmō pars illa tota offeraꝫ vt hic. ꝛ hoc cā minuendaꝫ litium. aut totum debitū est liquidū ꝛ nō admittit pticularis solutio. vt hic. ꝛ. ff. de vsu. l. tutor. §. lucius. Fallit in.l.cum heres. §. item si. ꝛ. ff. ō statu li. ꝛ hoc fauore libertatis. Itē fallit. C. de colla. fun. pater. l. placuit fauore eorū q ad tributa soluenda tenent. ¶Quero qd contra si creditor qui tenet recipere centum vult petere tm̄. ꝛ. debitor vult ꝙ agat ad integra centum an creditor dēat cōpelli ad hoc ꝛ an cogaꝫ tota centuꝫ recipere. ꝛ glo. alꝫ. Pe. videtur determinare ꝙ sic ne cause cōtinentia diuidaꝫ. vt. C. de iudi. l. nulli. ꝛ. l. §. de q. re. ad eum. iudi. ea. facit. l. si idem cū eodem. §. de iu. om. iudi. ꝛ. l. cum q̄dam puella eo. ti. ꝛ ibi forte dicā. ¶Quero qūo cogaꝫ creditor accipere debitū cū in iuuitū bīficium non cōferatur. vt ex. de re. iuris. c. inuito. in. vi. Rndeo ꝙ illa pecunia poterit offerri ꝛ postea ꝓbit ꝓiculo creditoris vt.l. q. dece. in prin. ff. de solu. ita dicit glo. ꝛ bene.

u **Inum** Ista est famosa. l. ꝛ bona ꝛ repetētes recitant hic mām q̄ ponit ꝓ glo. in.l.i bac. de tritica. Ego autem ero cōtentus solum exa mīnare que hic ponunt per glo. mām aūt plenā di cam in dicta.l. in hac. vbi glo. ponit ꝛ. hoc. d. Extimatio vini debiti incipit crescere a tpe more fm vnam lec. vel a tpe litis. cōtf. fm aliam ꝛ habet cōsideratio loci vbi debet solui vel vbi petitur. hoc dicit. Diuidit primo dicit habendā rōnem extimatiōis ꝓpter tempus. fo ꝓpter locū. fa ibi interrogaui. Bal. ponit casum ī terminis. ideo dic vt in ea. ¶Nō. qō dixi in summario. ¶Nō. ꝙ de loco ad tps vel de tempore ad locū licita ē argumentatio. simile in.l.ſi. ff. de tritica. ¶Nec.l. hz duas lec. prima ꝙ cōsideret extimatio a tpe quo petitū est in iudicio lite cōtestando ꝛ hoc dicunt quidaꝫ ꝛ tenent vt responsio aptetur īterrogationi que de tpe litis. contf. quesiuit. de tempore vero petitionis ex iudicium nihil dixit. Alij intelligunt ꝙ cōsideret tempus quo petitum est etiam extra iudicium. ꝛ licet tex. hoc non exprimat tm̄ ipsi subaudiūt. ꝛ ita glo. ponit casum tm̄ de hoc nō curo qꝛ quācūq; lec. teneas ad idē tps reducit propter solutiōnes cōtrarioꝝ. s. vt inspiciamus tempus more. ꝛ iō vt cōtraria bñ aptemus ad tex. ꝓsequamur istā lec. ꝙ inspiciaꝫ tempꝰ more. ¶Op. qn mutuum daꝫ debet reddi aliud nō idē. vt. ff. eo. l. ij. in prin. sed hic dicit ꝙ illud idē vinum petebaꝫ dū hic dicit vinum qō mutuo ꝛc̄. cū quod sit relatiuū substantie. vt. nō. C. ō sen. que ꝓ eo qō interest ꝓsequi. l. i. in glo. in ẏbo ꝓferunt. ꝛ insti. de inuti. stipu. §. alteri. So. quidam ex ponūt qō. i. quale vl' dic. verius fꝫ. Ja. de are. ꝛ alios ꝙ idē videt peti lꝫ petaꝫ in gīre suo ꝓpter omnimodā similitudinē vt dixi vobis. ff. eo. l. ij. ī ꝓn. ¶Secundo op. hic dī ꝙ ꝓ iudicem ꝛ sic innuit ꝙ iudicis officium intentet. Contra imo cōpetit certi conditio. vt. ff. eo. l. certi conditio. in prin. So. expone per iudicem. i. mediante iudice ꝛ ista sunt dicta Ja. de are. ¶Venio ad apparatū ꝛ qꝛ dixi ꝙ dꝫ inspici tps more. obstant huic lec. quedam iura que dicunt ī spiciendum esse tempus ōctus. Itē quedā iura que dicūt in

ſciendū tps liꝫ.conꝫ. Item quedā alia ultra que dicunt inſpi
ciendū eſſe tēpus ſñe. vnde de quolibz ꝑ ordinē opponamus.
¶ Oppo.ꝙ inſpiciaꝫ tps ℞ctus. vt.l.cū quis de ac.ꝛ ob. Sol.
ibi dr ꝙ inſpicitur tēpus ſatisdationis hoc eſt tēpus appoſituz
in ſatisdatione quo ille debuit ſoluere cuius dieī lapſus conſti
tuit debitorē in mora.ꝛ ſic cōcordat cū iſta qꝛ inſpiciꝫ tps mor
ꝛ hec bona. vel dic ꝙ hic loquiꝫ in reo. ibi in fideiuſſore ꝙ obli
gauit ſe eo tpe quo mora rei ꝓceſſerat. vñ merito inſpiciꝫ tps
℞ctus qꝛ tpe contractus iam erat mora ℞cta.ꝛ hoc tangit glo.
hic in verbo quāti tunc. ¶ Venio ad glo. magnā quā dūtaxat ꝑ
clariori intellectu in quattuor ptes. prīo aſſignat vnā oppoſitio
nē ꝙ inſpiciaꝫ liꝫ.conꝫ.ꝛ ſic nō ſufficiat tēpus petitionis extra
iudicialis. ſ. aſſignat aliā oppoſitionē ꝙ inſpiciaꝫ tps ℞ct⁹. ter
tio redit ad primū ꝛ iterum opponit ꝙ inſpiciaꝫ tēpus cōteſta
tionis. īō iſtā partē cū prima ſimul iungā in recitando ea. quar
to ponit practicā huius. l. quō debeat formari libellus. ſa ibi ſz
certe tēpus dati mutui. tertia ibi ſed quero. ¶ Op.ꝛ incipio a ſa parte ꝛ vr ꝙ debeat inſpici tē
pus ℞ctus vt. ſ. eo. l. cū qd So. quantū ad bonitatē vini intrinſe
cā vel alterius rei mutuate tps ℞ctus inſpiciꝫ vt ibi. ſed quan
tum ad bonitatē extrinſecā inſpiciꝫ quanti plurimi valuit a tpe
more vt hic. ¶ Secundo ad idē op.ꝙ inſpiciaꝫ tēpus ℞ctus. vt
.j. de nouā. l. fundū cornelianū. So. ibi extimatio fuit principali
ter ꝓmiſſa. vñ petebaꝫ iure actionis. hic vero vinū debebatur
ꝛ extimatio veniebat iudicis officio. ¶ Tertio opp.ꝙ inſpicia
tur tēpus contractus vt. l. rō. ſ. ſi p venditorē. j. ō ac. emp. So.
dicebat Vlparti. ꝙ ibi loquiꝫ in ℞ctibus bone fidei hic in ſtricti
iuris hec ſo. nō placet nā in ℞ctu emptionis periculū deteriora
tionis ptinet ad emptorē ſi venditor non eſt in mora vt. l. i. j. de
peri.ꝛ cōmo. rei ven. ſed ſm hoc periculū ptineret ad vendito
rem ēt ante morā vnde alij vt Dy.ꝛ Pe. dicunt ꝛ hoc ēt ſeque
batur Ly.ꝛ Ja. bu.ꝛ exponūt ibi tēpus quo venit. ſ. tradendū
vt ſic nō dicat de tpe ℞cte venditionis. ſed de tpre quo debuit
fieri ſolutio vñ concordat cū iſta. Iſta ſo. eſt quedaz diuinatio.
vnde Buil. de cu. dicit qñqz ille q teneꝫ ad vinuz ſeu ad aliam
quantitatē nō vult illud tradere tunc habeꝫ extimatio illius plu
ris. quo fuit a tpe cōtractus vt. l. ℞cia qñqz vult tradere vinuz
ſed creditor nō vult recipere qꝛ mō vinū non valet tm̄ tunc ha
beꝫ rō extimationis a tpe more ita loquiꝫ hic.ꝛ iō dicit ſpe ꝙ
glo. nō. hic ponēdo caſum dicit ꝙ debitor erat paratus ſoluere
vinū. Iſta ſo. nō plz. prīo qꝛ tex. in. ℣. ſi p venditorez dicit mora
fuerit nota qꝛ dicit mora fuerit.ꝛ ſit innuit morā ꝓceſſiſſe ꝛ fuiſ
ſe non aūt mō extare. Sed ſz Buil. ſi ponimus debitorē modo
ſoluere nolle mō eſt in mora. ſecus ſi velit ſoluere. Preterea. l.
dicit ſi res vendita nō tradaꝫ ad id quod intereſt agiꝫ. vt. l. i. de
ac. emp. ſed in intereſſe habeꝫ rō vtilitatꝭ nō ſolū creditoris. ſz
ēt debitoris vt. j. de eo qđ certo loco. l. ij. in prin. ſicut. n. ibi ſit
ꝓpter locuz ita ēt hoc fieri dz ꝓpter tēpus eadē rōne vt hic in
tex. ſed ſm Buil. nō haberēt rō vtilitatis debitoris ſi vinū ante
ſuā morā decreuiſſz ergo ꝛc. Qualit̄ g⁹ ſoluem⁹ certe difficile ꝯ
rīū ē tn recte intelligēdo cōcordat. debes enī ſcire ꝙ in ℞ctu ēp
tionis ꝛ venditionis venditor recepto ꝑcio re ipſa eſt in mora
adeo ꝙ teneꝫ ad vſuras. vt. j. de ac. emp. l. iulianus. ℣. ex vēdi
to. ꝛ. C. de ac. emp. l. curabit. dicendū eſt ergo ꝙ ibi ab initio ꝛ
in ipſo ℞ctu venditor recepit ꝑcium. vñ ſi nō tradidit ſtatī fuit
in mora tēpus enī cōtractus ꝛ more fuit idē ꝙ ergo ibi dr inſpi
ciendū tps quo venit bene dicit illo. n. tpe incipit eſſe in mora
vñ tēpus ℞ctus ꝛ more fuit idē. ſicut dicimus ī furto ꝛ rapina
vt. C. qō me. cā. l. i. ꝛ. C. de fur. l. ſubtracto cū ſi. ¶ Venio ad tē
pus cōſtitutionis ꝛ aſſumo ꝓncipiū glo. ꝛ vr ꝙ debeat inſpici
tēpus litis conteſtatōis vt. j. dē tritica. l. ſi. So. ſi mora ꝓceſſit ī
ſpiciꝫ tps more vt hic ſi vo non ꝓceſſit inſpiciꝫ tps litis cōteſta
te. qꝛ ex tūc incipit eſſe in mora vt ibi ꝛ ſic ſemp cōcordāt ꝙ in
ſpiciꝫ tps more. ¶ Itē oppo.ꝛ nūc intro tertiā ptē glo.ꝛ vr ꝙ
inſpiciaꝫ tps liꝫ.conꝫ. in cōtractibus ſtricti iuriſ vt. j. cōmo. l. iij.
℣. in hac in ſi. ℣. So. dic ille. ℣. habet multas lec. ſed ſolutio vera
eſt ſecundum Joh. ꝛ ſm noſtros modernos ꝙ ibi prout loqui
tur de contractibus ſtricti iuris in quibus dicit inſpiciendum
tps liꝫ.conꝫ. eſt verum quo ad fructus. vt. j. eo. l. cum fundꝰ ī
prin. ſed quātū ad extimationem rei inſpicitur tps more ita lo
quitur hic. put vero ibi loquitur in cōtractibus bonefidei ē idē
qō hic etiam in fructibus ſm Jo. in quibus inſpiciꝫ tps more.
Idem in his que ꝛz inſtar bonefidei. vt. C. ī q. can. in ite. reſti.
non eſt ne. l. in minorū. Iſta ſo. nō placuit Azo. primo per ter.
qui ibi dicit quanti ea res eſt.ꝛ ſic loquiꝫ de extimatione rei ñ
de fructibus. ideo ipſe ſoluit aliter ꝙ hic inſpiciaꝫ tempus mo
re vt tps a quo. ibi vero inſpiciaꝫ tempus liꝫ.con. vt tempus
ad qō incipit enim creſcere extimatio a tpe more vſqz ad tem
pus litis con.ꝛ nō ultra. Iſta ſo. nō videꝫ vera qꝛ ꝛz hoc efficе
reꝫ reus melioris cōditionis ꝑ cōteſtationem cōtra. l. nō ſolet.
.j. de re. iur. vñ alij volentes ſubſtinere iſtā opi. Azo. dicunt ꝙ
tpe cōteſtationis res erat perempta. vt dicta. ℣. in hac. hic vero
debebaꝫ quātitas que pīre nō pōt. certe iſta ſo. non ē vera naz
ſi res eſt pempta nō creſcit extimatio ultra qꝛ creſcere nō pōt
nō autē eſt hoc ꝓpter nām cōtractus ſed tex. in. l. cōtraria dicit
ꝙ hoc eſt ꝓpter nām cōtractus ergo ꝛc. vñ intellige fīrē illuſ
℣. put intellexit. Jo. ſ. in fructibus. principiū vero vbi dr ꝙ ti
ca res eſt intellexit Buil. de cu. ꝙ loquatur de extimatōne rei
qō ſatis pōt ſubſtineri. vt. j. dicā. ¶ Cōtra hoc tn qō dictum ē de
fructibus videꝫ. ſ. de rei ven. l. fructꝰ. la prima. So. ibi petebaz
qō erat meum ſed qō. ſ. dixi loquiꝫ qñ petebā mihi debitum.
¶ Sumus expediti de ſecundo. ſ. de tēpore liꝫ.cōteſtaꝫ.ꝛ iſte
oppoſitiones nō ita directo tanguntꝫ in gl. ¶ Venio nūc ad tps
ſñe dicit hic ꝙ inſpiciꝫ tps quo peritum ꝛc. op. īmo vr ꝙ dz
inſpici tps ſñe vt. j. cōmo. l. iij. ℣. in hac. in prin. So. quidam ex
ponāt ibi īſpicitur tēpus rei iudicate. i. tēpus more q̄ potuit iu
dicari. Et hoc tz Pe. Alij vt Buil. itelligūt ibi ꝓpe ꝛ rīdēt ꝙ
ibi loquiꝫ de extimatione rei q̄ fit ſm affectionē ꝑ iuramētum
in litē ꝛ tūc inſpiciꝫ tps ſñe hic de extimatione rei q̄ fit ſm ve
ritatē quo caſu inſpiciꝫ quāti plurimi fuit a tpe more ꝛ hoc ſa
tis placet. ¶ Op. de. l. in hac. j. de tritica. ꝛ. l. iulianus ſcribit ſi
hominē. de rei vē. vbi dicit ꝙ dz inſpici tēpus ſñe. So. duplex
ē tps. ē enī tps a q̄ ꝛ iſtō ē ſemp tps morꝰ vt hic. aliō ē tps ad
qō ꝛ iſtud ē tps ſñe vt in ℞ijs. inſpiciꝫ enī quāti plurimi fuit
a tpe morꝰ vſqz ad ſñaz ñ poſt ꝛz quoſdā. Alij vltra mōta. ℣ qō
examīabo ī dicta. l. ī hac qꝛ gl. hic ñ tāgit.ꝛ iſtō ē mltū vtile ſci
re cū ſm ſtatuta italie ītra guarētigiata ꝛ alia ītra bēant vim
ſñe diffinitiue ꝛ mādanī execution̄ ſicut ſña diffinitiua. nam
ſm iſtam opi. videꝫ ꝙ extimatio vini vel frumenti debiti ex q̄
tale inſtrm apparet nō poſſit creſcere ꝓpter moraz poſt inſtrm
cōfectum ex tali ℞ctu cū a die celebrati cōtractus vr cōdēnat⁹
quod an ſit vez ibi dicam. Reaſſumo ergo breuiter cū queriꝫ
qō tps inſpiciaꝫ circa extimationem rei. Aut queris de tpe a
quo. aut de tpe vſqz ad qō creſcat extimatio. Primo caſu aut
extimatio debetur iure actionis ꝛ inſpiciꝫ tps ℞ctus nec vltra
creſcit. vt. l. fundum cornelianum. de noua. ꝛ. l. hominem. j. mā.
aut extimatio venit iudicis officio. ꝛ tūc aut mora fuit ℞cta tpe
celebrati ℞ctus vel promiſſionis ſeu obligationis ꝛ inſpicitur
tps ℞ctus. vt dicto. ℣. ſi p venditorez. ī. l. rō. j. de ac. em. ꝛ. l. ſub
tracto. C. de furꝭ cuz ſi. Aut nō fuit tūc ℞cta mora ꝛ tūc aut mo
ra ꝓceſſit litis conteſta. ꝛ inſpicitur tempus more. vt hac. l. ꝛ. l.
ſi ſterilis. ℣. cum per venditorem. de actio. em. Aut mora ñ pre
ceſſit inſpicitur tempus litis conꝫ. vt. l. ſi. j. de tritica. ꝛ hoc eſt
verum in extimatione que fit ſm veritatē. i. extimatione vero
que fit ſm affectionem ꝑ iuramentū in litē inſpiciꝫ tempꝰ ſñe
vt. l. iij. ℣. in hac in ſi. j. cōmo. Si vero queris de tpe vſqz ad qō
ꝛ tūc aut extimatio venit iure actionis. ꝛ tūc inſpiciꝫ tps ℞cte
obligationis nec vltra ꝓgreditur vt dictū ē aut venit officio iu
dicis. ꝛ tūc aut res periſt ante ſñiam ꝛ tūc inſpiciꝫ quāti pluri
mi fuit vſqz ad diē quo res periſt vltra nō. qꝛ vltra extimatō ñ
pōt creſcere. vt hic nō. i. glo. ſcōz vnam ſo. Si vero res durauit
vel erat quātitas q̄ perire nō pōt tūc creſcit extimatio vſqz ad
ſñiam. vt. j. de tritica. l. in hac. an āt poſt ibi dicā. In vſuris vo
ꝛ fructibus que tpa inſpicianī dicam in. d. l. i. hac. ¶ Veniam⁹
ad vltimā partē. ſ. ad practicam. ¶ Opp.ꝙ ſñia debz eſſe con
formis libello. vt. l. vt fundus. cōi. di. nec enīz dz ferri ſñia ō alio

q̄ fuerit petitū.vt.l.fi.C.de fideicō.li.ſz hic dī q̄ fuit pētitū vinum z dz fieri condēnatio in extimatione ergo male.So.tu debes ſcire q̄ ſine actione nemo experīt̄.vt.l.ſi pupilli.videam⁹ .ſ.de neg.ge.Item ſcire debes q̄ actio dat̄ ad illud q̄ō eſt in obligatione ex qua deſcendit actio vt.l.lz.ſ.ea obligatio.ſ.ō p cura.ſed in obligatione hic eſt vinum tm̄.ergo vinū eſt in actione ergo vinū dz peti.q̄ ſi peteres extimationez ageres ſine actione.verū q̄ hodie vinū dari non pōt ſub illa extīmat̄one quāti plurimi fuit a tpe more.ſi hodie dz minus de neceſſitate due nit̄ ad extīmationē per officiū iudicis vt.l.ſi ſeruū.ſ.fi.z de v. ob.z.l.fi.que ſen.ſine appel.reſcin.z ibi nō.z videbitis in.l.pro miſſor.j.de conſti.pecu. Non ob.q̄ō dī q̄ iudex non dz condēnare in alio q̄ petitū ſit.q̄ verū eſt niſi ex cā neceſſitatis.Vel dicamus z iſtā puto q̄ ſit melior practica hic fuiſſe petitū vinū z condemnationē fieri in extimatione p officiū iudicis cū vinū illius extīmatōnis reperīri nō poſſit.Et aduerte q̄ Pe.z Ly. videnī formare libellū hic z concludere q̄ condēnatio debeat fieri ad totā extimationē q̄ō non eſt verū imo debet cōdemnari ad vinū.z ad id quod vltra intereſt ſi vinuz reddidiſſet debito tpe vt.l.q̄ ſi ephesi.j.de eo q̄ō cer.lo.cū.n.reus liberaretur ſoluendo vinū z id q̄ō vltra intereſt ſi vinū habuiſſet debito tē pore vt.l celſus in fi.cū.l.ſe.z ibi nō.ſ.de arbi.alis eſt in.l.ſi cū dies.ſ.fi.cū.l.ſe.z ibi nō.eo.ti.non dz agi pēſe vt cōdemnetur ad extīmationē.Erit ergo practica iſta q̄ ſiquidē mora p̄ceſſit anteq̄ detur libellus dicatur ſic dico q̄ ego mutuaui tibi tm̄ vinum vel tm̄ frumentū z q̄ id mihi reddere debuiſti tali tpe.z ſic a tali tpe citra fuiſti in mora reddendi.Item q̄ a tali tēpore citra corbes frumenti vel vini valuit tm̄.Itē q̄ hodie valēt minus z ſic intereſt mea habuiſſe vinū vel frumentuz tpe debito quare peto te cōdemnari ad dictū frumentū vel ad vinuz z ad id q̄ō mea intereſt dictū frumentū vel vinū dicto tpre habuiſſe habita rōne extīmationis quāti plurimi fuit a tpe more.z quanti plurimi intereſſe vſqz ad ſniam. Si vero mora non p̄ceſſit libellū.tunc potes formare libellū ſimpliciter z dicere peto eum cōdemnari ad dictū frumentū vel ad vinū z tunc ſi extimatio īcipiet creſcere pendēte iudicio z tpe ſnie valerz minus poſſes implorare officiū iudicis vt eū cōdemnet quanti tua intereſt tibi ſolutū fuiſſe a tpe more habita rōne extīmatōnis quanti plurimi fuit pēdente iudicio vt.l.ediles.ſ.Itē ſciendū ō edi.edic. tin cautius eſt q̄ in ipſo libello ab initio ꝓponaī ſic peto eū cōdemnari ad dictum frumentū vel vinū.verum q̄ extīmatio dicti frumēti vel vini poſſet creſcere z decreſcere pendente iudicio.iō peto eū cōdemnari habita rōne quanti plurimi fuerit pēdente iudicio.z iſta eſt vera practica quā glo.tua vī ponere vide eā tm̄ō ibi ſed quero tē.Procedo in gl.z ꝯ predicta vī .j.de condi.fur.l.in re furtiua vbi videī q̄ extīmatio poſſit peti iure actionis.So.dicit glo.q̄ ibi eſt ſpeciale dcto furū iſtud nihil eſt dicere.tu dic q̄ hic loquīt̄ in obligatione dandi.in qua nunq̄ poſt morā ſuccedit obligatio ad extīmationem.imo ipſa res dz peti.vt.l.ſi ſeruū in fi.j.de verbo.ob. In cōtrio vero loquitur de obligatione rem reſtitui ſeu rē tradi.Et qualiter ītereſſe ſuccedat in obligatione z in petitione q̄n ſumus in obligatione facti z in obligatione rem reſtitui ſeu rē tradi.dic vt plene exa mino in repetitione.l.ſtipulationes nō diuidunt̄ de verbo.oblig. Alij vero dicūt q̄ in caſu nr̄o pōt extīmatio peti iure actionis nec ob.l.fi.de fideicō.li.z.l.ſi ſeruū.ſ.fi.de verbo. oblig.q̄ ibi loquīt̄ q̄n erat debita ſpecies.hic vero q̄n erat debita quātitas Iſtud nō placet q̄ fateor q̄ in quantitatibuſ pōt ſolui vna quā titas pro alia eiuſdē generis q̄ videī idē.vt.ſ.eo.l.ij.in prin.ſz q̄ poſſit peti vel ſolui extīmatio in pecunia pro quātitate vini hoc nō reperīt̄ iure cautū eſſet ergo agere ſine actione vt dixi Alij dicūt q̄ pro fit condēnatio ad vinū z ſi vinū nō ſoluī ad extīmationē deuenīr̄ in illa nouū iudicium inchoādo. ſed truſa eſt q̄ due ſnie nō ferunt̄ niſi in actionibus arbitrarijs vt.l.i.in prin.z ibi glo.ij.j.de ac.emp.ſed certi conditio ex mutuo nō ē arbitraria ergo tē.tene ergo practicā quam gl.ponit vt verū rem.Op.de.l.rō.ſ.fi.j.de ac.emp.So.q̄ hic dī inſpici locū vbi eſt petitū intellige ſi legittime ibi poterat conuenīri. Bar.

Iceum ſeruum. Ille ad quez p̄ pcium rei mee ad te reſtituendum re perempta certi conditione tenetur.hoc dicit.Non.q̄ teneris mihi reſtituendum qō ex re mea ad te puenit facit.j.eo.l.ſi z me z ticiuz.Quero que eſt iſta cōdti.Rīndeo certi conditio generalis vt faciat ad ti.Quero tūc cū certi conditio generalis cōpetit vbi al' poteſt peti certū.vt.ſ.eo.l.certi cōditio.in prin.que eſt illa actō q̄ cōpeteret cū qua iſto caſu cōcurrit hec certi ꝯditio gñalis.Bl. dicit q̄ eſt actio negociorū geſtorū habendo venditionē ratam in ſubſidium re ꝓempta.vt.l.mī.C.de rei ven.z.ō.de neg.geſt. .l.fi.hoc eſt verū in ſe. ſed nō placet quantū ad hāc.l.nā medium p quod concludīt̄ in actione neg.geſt.eſt quia negocium ad me pīnet aliquo ex quatuor modis de quibus p glo.in.l.ſi pupilli .ſ. Item queriī vſi.idem ait.in vbo ipſo geſtu.ſ.de neg.geſt.ſz in.l.nr̄a ponīt̄ aliud medium.ſ.q̄ ex re mea factꝰ es locupletior ergo nō loquīt̄ de actione neg.geſt.dico ergo q̄ venditōez poſſum ſre ratā in ſubſidiū z habebo actionem nego.geſt.cū qua cōcurrit certi conditio gñalis nō p hanc.l.ſed p regulam gñalē poſitam.in.l.certi cōditio.ſ.eo. Itē potero non habere ratam venditionem forte p modico factā.immo dico q̄ voluiſſem te vendidiſſe rem meam.tm̄ q̄ vendidiſti z res eſt empta.z ex re mea peruenit ꝓcium ad te equum eſt q̄ reſtituas cum apō te ſit ſine iuſta cā.vñ dico q̄ cōtrā eum cōpetit cōditio ſine cā ex equitate.vt.l.ſi z me z ticium.j.eo.cū qua cōcurrit certi cō ditio z h̄ē q̄ō dicere vult iſte tex.ibi q̄ſi ex re tua tē. Procedo in glo.quero vtrū re extante habeat locū hec.l.quidaz dicunt q̄ ſic Bō.dicit q̄ nō niſi haberes cām a me vt q̄ ſolui in debitum vel eēs meus ꝓcurator tu q̄ vendidiſti.vt.j.de cōdi. inde.l.ſi non ſortem.ſ.libertus.z i.l.in ſumma.ſ. i frumēto eo. ti. Dic aduerte ī eo q̄ dicit q̄ re extante nō hz locum condictō ex iſta.l.veum dicit quia ceſſat equitas. nam donec res extat tu potes eam vendicare ab emptore ſicut ame.non eſt ergo equum q̄ petas precium cū poſſis dēre rē q̄ō intellige.verē niſi dñs habuerit venditionē ratā.tūc enim habendo ratam pdidit dīniū vt.l.mī.C.de rei ven.z tranſferī in ipm poſſidentez z h̄ē faciendo gerit venditoris negociuz ipſo geſtu q̄ tenereī re eui cta.z ſic haberet dñs ꝯ eum actionem nego.geſt.vt dicta.l.mī z ibi dixi.Et aduerte q̄ dico q̄ dñs hz actionem negociorū geſtorū nō q̄ ratam habuit venditionē.q̄ illud nō ꝓdeſt niſi re ꝓempta vel preſcripta.ſed q̄ ratū habendo dīnium tranſtulit. iſtud enim tranſferre eſt negociū.q̄ō parit actionē nego.geſt.vt plene dixi in dicta.l.mī.z dicā in dicta.l.ſi.de nego.geſt.In eo vero q̄ dicit niſi hēas cām a me vt in.ſ.libertus. Aduerte vt intelligas q̄ hoc non eſt generale.nā in cōditione indebiti nō teneī quis ad rem que ſibi data eſt.ſed ad id in quo factus eſt locupletior.vt.j.de condi. inde.l.nā natura.re ergo vēdita factus eſt locupletior in precio merito teneī ad precium.vt dicta .l.ſi nō ſorte.ſ.libertus.z.l.in ſumma.ſ.in frumento eo.ti. facit q̄ō nō.in.l.in hac.in fi.magne glo.j.de trītica.ſed ſi poneres in aliis ꝯtibus puta cōmodatū tibi libz vel depoſui apud te. tu illum vendidiſti.certe nō habeo actionem ad extīmationez ſeu ad precium.ſed agam ad rem.tm̄ ſi rē nō poteris reſtituere de uenīr̄ ad extīmationem p officiū iudicis.ad extīmationez dico verā nō ad precū venditōnis vt.j.cōmo.l.iij.ſ.ſi reddita.z.j. depoſi.l.i.ſ.ſi res.z.ſ.ſi rē depoſitā.Quero hic loquīt̄ q̄n ille qui vendidit habuit cām lucratiuā.quid ſi habuit cām oneroſam.Bl.dicit aliter z bñ.vt.C.de rei vendi.l.mī.An āt precū ſuccedat loco rei generaliter dicam in.l.ſi z rem z precium.ſ. de peti.heredi.

Iquis certum. Ex ſtipulatione cō tinente certum oriī certi cōditio.hoc dicit.Oppo.de.l.ſi pacto q̄ penam.C.de pac.glo.ſoluit dic vt in ea. Oppo.ō.l. .i.C.de rei vox.ac.Solu.vt in glo.Oppo.de.l.certi conditio in p̄n.ſ.eo.ibi ex certo ꝯtu.tē.So.vt gl.Quero vtz ex ſtipulatione cōpetat certi cōditio ſpālis dic vt dixi in.l.certi cōdito.ſ.eo.Quero q̄n in ſtipulatione eſt incertum qua actione

peteꝝ. Rñdeo actione ex stipulatu. vt hic innuiꝝ ꝛ insti. ō ẏbo. ob. in ꝑn. ¶ Mño banc. l. declara vroixi in. l. certi conditio. ℊ. e

Reditor Mutuans in rei refectionē habz priuilegiū. h. d. De materia huꝰ l. dic vt in glo. ꝛ bene.

Ipecuniam Per ꝓcuratorem queritur actio militi dño sicut per tutorē ꝛ curatorē minori. h. d. ¶ Op. q ꝫ in malite nō sit spāle. nā cuilibet priuato ex numeratōne q̄ ritur actio. vt. ℊ. eo. l. certi cōditio. ℊ. si nūmos huius tumore bec. l. legiꝝ duobus modis. prīo q̄ hic ꝓcurator mutuauit noīe militis ꝛ tunc nil est spāle in actione que oriꝝ ex numeratione. vt dicto. ℊ. si nūmos sed in ea que oriꝝ ex stipulatione sic. vt q̄ fiō iussor ꝓmisit ꝛ ista pōt esse vera ꝫm ista tpa sed hodie idem in obligatione accessoria qō in obligatione principali. vt. l. ij. C. per quas pso. no. acqui. ¶ Alio mō legiꝝ q̄ hic ꝓcurator mutuauit pecuniā militis noīe suo. s. ꝓcuratoris. ꝛ tunc est speciale in milite tam in numeratione q̄ in stipulatione.

Juitas Ex mutuo facto administratori ciuitatis. cōueniꝝ ciuitas si est in eius vtilitatē conuersum. alias ipse administrator. h. d. ꝛ est bona. l. ¶ Op. q ciuitas ipsa obligeꝝ sicut obligatur delinquendo. vt. ℊ. qō me. cā. l. metū. ℊ. animaduertendum. Pro huius declaratione debeꝫ aduertere q̄ istꝰ materia est quotidiana ꝛ vtilis dic qnqz accipit pecuniā mutuo ipsa ciuitas seu cōciliuz qō tota ciuitatē repꝛesentat vt nō. C. que sit lon. cōsue. sup Rꝛica isto cāu puto q̄ indistincte ciuitas obligeꝝ ar. dicti. ℊ. aīaduertendū. ꝛ q̄ pōt ciuitas circa alienationē rerū suaꝝ facere legē quā vult. vt. l. ꝓhibere. ℊ. plane. ff. qō vi aut clā. ꝛ iste cō tractus ꝛ oīs alius qui fit ab eo qui hz potestatē. l. condendi hz vim legis. vt. l. cesar de publi. ꝛ. l. pe. C. ō dona. inter vi. ꝛ vxo. qō est notandū. Et per hoc dico q̄ pacta que apponunꝝ in contractibus que fiunt cū hac ciuitate possunt allegari i iudicio tā q̄ statuta ꝺ̄ ciues huius ciuitatis ꝛ ꝺ̄ oēs quos ligaret statuta. Per hoc ét dico q̄ si consiliū facit sindicū ad obliganduz cōe ꝛ populuz ꝛ ét singulares psonas ꝛ res pro aliquo ꝺ̄ctu cōis. q̄ singulares psone ita poterūt cōuenīri sicut si de hoc esset factū statutū non. n. hoc ex solo ꝺ̄ctu iure obligationis ꝓcedit q̄ cuz alia psona sit populus ꝛ alie psone singulares ipsius populi no pōt vnꝰ alterū obligare. sed hoc ꝓcedit ex vi legis q̄ talis ꝺ̄ctꝰ hz viz legis vt dixi. ¶ Qnqz nō accipit cōciliū pecuniā mutuo sed administrator ciuitatis vel sindicus. tūc siquidē est ei hꝰ speciāliter cōcessum vt pecuniā mutuo accipiat ꝛ tūc obligabiꝝ ciuitas. lz nō appareat cōuersum in eius vtilitatē vt. l. habebat in ꝑn. ℑ. de insti. Sed si erat ei cōcessum vt acciperet pecuniā mutuo incertā cām tūc puto q̄ sufficiat q̄ tpe quo mutuo accepit pecuniā asserat se in dictā cām recipere lz nō appareat in illaz cām esse cōuersam. vt. ℑ. de exercito. l. i. ℊ. nō aūt vsi. sed si ī pre cijs. ꝛ ita vī sentire Azo. in sūma de exercitoria. ꝛ Inn. in. c. si. de fideiussoꝛi. qō apparet manifeste qm̄ mandatū ipleꝝ. fuit. n. sibi cōcessum vt pecuniā mutuo acciperet in talē cām ꝛ hoc fecit ꝛ vltra nō habebat q̄rere creditor. ¶ Qnqz nō hz spāle mā datū ad accipiendū pecuniā mutuo sz est ei cōcessa simpliciter administratio ciuitaꝫ. tūc loquiꝝ ista. l. q̄ accipiendo pecuniam mutuo obligeꝝ ciuitas si ī eius vtilitatē ꝓbeꝝ pecuniā esse versam alꝫ secus facit dicta. l. i. ℊ. nō aūt. ℊ. alle. ꝛ. C. de sa. san. ec. autē. hoc ius ponectū ꝛ. C. qn̄ ex facto tuto. l. si in rē facit ét qō nō in. l. si pupilli. ℊ. i. in fi. magne glo. ℊ. de neg. ge. ¶ Quero ꝺ̄ hic si pecunia nō est versa in vtilitatē ciuitaꝫ. tenenꝝ administratores qua actione tenenꝝ. Breuiter vt puto siquidē ipi receperūt pecuniā mutuo simpliciter vel ét tanq̄ administratores ciuitaꝫ p hoc nō excludiꝝ q̄n ét ipsi ꝓprio noīe teneanꝝ ex eodē ꝺ̄ctu. potuit enī mutuās contēplatione vtriusqz mutuare qō ꝓsumiꝝ in dubio. vt. d. l. si pupilli. ℊ. i. ꝛ. C. qn̄ ex facto tuto. d. l. si in rē. ꝛ hic. sed si expꝛesse fuit dictū q̄ recipiētes tanq̄ psone priuate nō teneanꝝ tūc nō ē dubiū q̄ ñ tenebūꝝ. nā obligatio ñ obligat vltra animū ꝛ ītentionē ꝫbentiū. vt. ℊ. e. l. ñ oīs in ꝑn. ꝛ hꝰ vī teneꝝ Inn. ī. c. ꝓ tuas eꝝ ō arbi. qd ergo tūc fiet Rꝛ sicut creditor q̄ vt creditor vēdidit ad duo teneꝝ. s. vt se creditorē doceat ꝛ se doceat ceteris potiorē. vt. C. credi. euic. pigno. ñ ōber. l. i. ꝛ. l. ij. ita ille q ꝫbit vt administrator ciuitatis ꝛ ad ciuitatis vtilitatez dz facere duo. s. se administratorē ꝓbare ciuitatis ꝛ se ad vtilitatem ciuitatis hoc fecisse. Aut ergo non docet se administratorem vel docet se mīus legitimum mandatum habuisse. ꝛ tūc teneꝝ de dolo vt. ℊ. de dolo. l. quidam debitor. ꝛ. l. si legararius eo. ti. dolo enīz facit asserendo se administratorē cū ñ eēt. Si vo docet se administratorē nō aūt docet pecuniam versam in vtilitatē ciuitatis puto q̄ poterit cōuenīri cōditione ob cām. fuit. n. et mutuata pecūa vt in vtilitatē ciuitaꝫ verteret q̄ cā sequuta non est. vt. ℑ. de cōdi. ī. l. si ꝓcuratori falso. ꝛ p to. ti. Si vo neutrū doceret nec se administratorē nec pecuniā versam in vtilitatem ciuitaꝫ. tūc puto q̄ cessaret actio de dolo ꝛ hēret locū ꝺ̄cto ob cām. q̄ actio de dolo cum alia nō cōcurrit. vt. ℊ. de dolo. l. i. ꝛ. ij. ꝛ. C. de dolo. l. ij. faciat ad ꝑdicta. ℑ. qō falso tu. aucto. l. i. ꝛ per to. illum ti. ¶ Sed quero practicā huius. l. quō agaz ꝺ̄ administratorem vt se administratorē doceat. Rꝛ. potero ageꝝ. pꝰ ꝺ̄ ciuitatem ꝛ interpellare illū vt cāe assistat ꝛ eam instruat ꝓbando ꝑdicta. vt. C. de euic. l. si parentes cū duabus. ll. se. qō si nō facit tūc ageꝝ ꝺ̄ eum istis actionibus ō quibus. ℊ. dictum est. posset ét ante iudicis officium īplorari ꝺ̄ talem administratorem vt ꝑdicta faciat vt argumētū. ℑ. de euic. l. in creditore. facit. ℑ. de fideiusso. l. si cōtendat. ꝛ qō ibi nō. ¶ Quero ꝛ nunc intro glo. hec. l. loquitur in ciuitate. quid in alijs collegijs. gl. dicit idem quam nō. Ja. de are. ꝺ̄ q̄ ista. l. est ꝺ̄ ius cōe. ergo ꝛc̄. vt. l. ius singulare. ꝛ. l. qō. vero. ꝺ̄. ℊ. de legi. ꝛ. l. sed reprobari. ī fi. de exeu. tu. Guil. de cu. ꝛ Jac. bu. videꝝ tenere ꝛ dicere q̄ quedam sunt collegia que inuicem in cōi omnia tractant sicut negocia particularia vt collegium eoꝝ q̄ emūt salmas vel alios reditus ex publico ō quibus hꝝ. ℊ. qō cuiusqz vnīꝰ. no. l. i. ꝛ ī istiꝫ nō bēret locum hec. l. in alijs vero collegijs magnis bēret locū hec. l. q̄ est eadem rō. ¶ Certe si ꝑdicta bñ aduertaꝫ glo. nr̄a vī velle q̄ nō sit spāle in ciuitate. īmo idem in oībus qui de necessitate ꝓ alios regunꝝ. vt glo. notant in dicta. l. si pupilli. ℊ. i. in fi. magne glo. cum ergo omne collegium de necessitate regaꝝ ꝓ alios videꝝ q̄ in quolibet collegio sit idem. ¶ Quero quis hz necesse ꝓbare pecuniā versam in vtilitatē ciuitatis vel collegiꝫ vel alterius. glo. dicit q̄ creditor. ¶ Sed qualiter hoc ꝓbabiꝝ dicunt quidam si mutuatuz est administratori ꝑsente collegio ex hoc ꝓbatur q̄ fuerit versum in vtilitatem collegiꝫ. qō satis placet ꝓ ea que. ℊ. dixi. sed si mutuatum est soluz administratori non ꝑnte collegio tūc videꝝ q̄ sufficiat ꝓbare q̄ tpe cōtractus mutui ciuitas indigebat vt. l. fi. ℑ. de exercito. ꝛ hoc tz. Jac. de are. ꝛ ℓ y. hoc refert in auc̄. hoc ius ponectū. circa fi. C. ō sanc. ec. Guil. de cu. dicit q̄. l. fi. de exercito. loquiꝝ in ꝑsonis nō priuilegiaꝫ. sed ꝑsone priuilegiate vt mīores ciuitas ꝛ eccl'ia habent hoc plus. s. q̄ creditor ꝓbet hoc vere in vtilitatem ꝑsonaꝝ priuilegiatarum esse versum. circa hoc vide Jnno. exꝰ de depo. c. i. ꝛ Ja. de bel. in auc̄. vt nulli iudi. ℊ. i. in ꝓin. ꝛ exꝰ. de solu. c. i. per glo. ꝛ Jnno.

Reditor Qui accipit pignus nō idoneuz non renunciare vī ꝓpterea ꝑsonali actioni. hoc dicit. ¶ Op. q̄ recipiendo pignus videꝝ renunciare ꝑsonali actioni. vt. l. fi. C. de pac. conuen. So. ibi loquiꝝ in bis que cōpetebant de iure spāli. hic ī bis que competebant de iure cōi. Item dicit glo. q̄ ista. l. non seruatur venetijs.

Jnstitorem Ex cōtractu institoris cōuenitur dns sicut ex contractu ꝓcuratoris. h. d. Glo. intelligit si pecuniā accepit in eam cām in quā ꝓpositus erat ꝛ bñ q̄ alꝫ eēt secus. ¶ Quero q̄ similitudo est ista quasi tussu eius ꝛc̄. Gl. dicit q̄ nō est nota similitudinis sed est expꝛessiua veritatis. Tu dic ꝫm doc. q̄ est nō. similitudinis. nā institor est ille qui ꝓponitur certe administratiōi questuarie ꝛ vniuersali. vt. l. si cum vilico. ℑ. de instito. Ille vo qui ad vnum actum ꝓponiꝝ non dicitꝝ institor sed ꝓcurator. vt. ℑ. de insti. l. in eum. in ꝓin. ꝛ nō. q̄ Jn.

extra.de fideiusso.c.fi. Ista ergo similitudo est hic q; teneturdñs ex cōtractu institoris quem vniuersaliter ꝓposuit sicut ex contractu ꝓcuratoris cui certum mandauit negociuz.

q **Si pecuniam** Qui spe future numerationis ꝓmisit non hz necesse recipere.h.d.¶Op.hic dr creditor futuro t sic ūnuit q; ante numerationē nō sit creditor. Itē .J.dicit ne accipiendo se astringat.t sic ūnuit q; interī nō est obligatus.¶Contra ūmo statim tenet hz exceptione sit tutus vt.l.si ex cautione.t.l.in cōtractibus.C.de nō nu.pec.So.dicit glo.q; tenet sed nō cum effectu.Ultramon.dicunt q; ain dié nō est nata actio nec obligatio ego teneo opi.glo.q; sit nata in.l.cū quis C.de iur.t fac.igno.t tangā de hoc in.l.i.J.de ꝯdi.ind.¶Quero si ꝓmisit vsuras vtrum sit in eius potestate nec accipiēdo se astringat.Glo.dicit q; sic soluendo vsuras alias secus.vt.l.q; rome in ꝓn.J.de vb.ob.Alij dicunt q; non hz necesse soluere vsuras si creditor pōt alijs sub vsuris eque bene mutuare ar⁹ eorū que nō.in.l.dié functo.ff.de off.assesso.t sic liberat ꝓcrastādo interesse qđ forte est multuz minus q; ꝑ sunt vsure vel forte nihil ar.J.de condi.ob cām.l.si pecuniā.Dñs Ja.bu.dicebat q; ꝑdicta ꝓcedant in ꝓcubus ūnominatis.sed q; ꝓcus mutui est ꝓcus nominatus in quo nō est locus penitētie iō stemus gl.qđ puto verū si vsure essent promisse per stipulationē qđ est necesse in pecunia mutuata vt.C.eo.l.quāuis.sed si essent vsure ꝓmisse pacto in alijs rebus inxta.l.frumēti.C.de vsuris puto ꝑdictorū opi.verā nam hz mutuū sit ꝓcus nominatus tñ habita relatiōe mutui ad pactū de soluēdis vsuris resultat cōtractus qdaz ūnominatus do vt des vt p; doc.plene no.in.l.i bonefidei.C.de pac.t iō locus e ret penitentie soluto interesse vt.J.de condi.ob cāz .l.si pecuniā.¶Ultimo tene menti hanc.l.in eo q; dicit. q; debitor ex post facto pecuniā de necessitate non recipit per quā determinat p; iurisconsultū vna questio.in.l.pe.J.q; po.in pig.ha.

c **An fundus** In actionibus strictiris venūt fructus t accessiones a tpe litis.conte.h.d.de hoc dicam.J.de tritica.l.in hac ad quā glo.se hic remittit. Bartolus

Seruum tuum imprudētez

Ex equitate cā euitandi circuitus datur qditio ei cū quo negociū nō est gestū.t si dñs approbat ꝓctum serui eius nomine tenet insolidū.si vero reprobat tenet tñ de peculio.h.d. Diuidi tur.prīo ponit thema t qōnem tacite resultantē ex themate.Ponit trīsio sabini de equitate.tertio ponit trīsio iuliani de rigore.quarto supplet ꝑ auctorē legis q; dicto iuliani deficiebat.Ibi sabinus.tertia ibi nā t iulian⁹ quarta ibi sed adijcere.¶In tex.ibi tradita est subaudi queriē qualiter dño succurrat t qđ iuris sit Glo.ponit casum t bene iō non scribas casum in terminis q; glo.clarissime ponit.¶Notabilia huius.ff.videbitis ī ꝓ rijs.prima pars fuit thema t qō t sic nō hz cōtraria.¶Nemo ad secundā ꝑtem dr hic q; dñs pōt cōdicere seruū traditū possessori ab ipo possessore.Contra nemo cōdicit rē suam ꝑterq; a furc.vt.ff.vsufr.quēad.ca.l.fi.sed iste dñs habebat dñium illius serui empti q; qcquid acquirit fuus acquirit dño vt.l.si seruus.J.de acq.re.do.ergo t.So.hic bō emptus non fuit traditus seruo.iō dño nō fuit quesitū dñium sed fuit traditus possessori iō possessori ē quesitū dñium t hoc dicit glo.sup verbo traditus que glo.hz signata super prīa.parte tñ debet hic recitari.¶Op.errās nō transfert dñiū vt.J.de cōdi.ob cām.l.itj.ff. subtil⁹.t.l.si ego.ff.e.t de fur.l.si qs vxori.ff.cū ticio. So.circa hoc sunt videndē multe spēs erroris de qb⁹ dixi ī.l.i.ff.de offi.ꝓcu.cesa.tñ quantū ad ꝓpositū dico q; hic nō fuit error in dñio rei neq; in substantia psone quo casu loquuntur contraria. sed fuit error circa qualitatem psone.putabat enim istum dñm eē fui cum nō esset.¶Cōtra hoc op.error in qualitate psone ī pedit trāslatōz dñij.vt.l.falsus.ī ꝓn.J.ō fur.So.ibi recipiēs erat ī dolo t in malafide.hic erat bonefidei possessor.t ideo tex. notanter dicit imprudens bona fide emi. quia si dolo t mala fide non acquireretur dominium sibi.modo habetis istam glo.que facit tria ꝓria recte inspiciēdo.¶Op.dr hic q; dñs vere ageret cōditione indebiti.Cōtra cōditio indebiti licet dicatur oriri ex re sicut in cōtractu mutui.tamen requiritur negocium esse gestum iter dantem t recipientem.vt.J.de condi.ide.l.si ī area. sed hic inter dominum t possessorem nullum negocium est gestum.ergo videt q; a possessore nō possit condici.So.cōcedo oppositionem de rigore deberet enim agi p; dñm cōtra vendi torem.t venditor teneret dño cedere conditionem indebiti ꝯ emptorē seu cōtra bonefidei possessorem vt dicit in tex. Sed de equitate cā vitandi circuitus dat cōditio directo dño q; tra possessorem facit.J.de cōdi.inde.l.dñs testō nec ē nouū q; vn⁹ soluat t alter repetat t vide glo.super vbo.cōdicere.q; ista ponit.tenet ergo.glo.hic q; de equitate hic dat actio dño contra possessorem.hoc etiam dicit clarus ponendo casuz in prīa gl. Pe.dicit q; nō videt sibi equū ūmo iniquū q; ei cēcedat actio q; eam nō habet.iō intelligit primum dictū.ff.q; pōt ꝓdicere. ſ. cessa actione non aliter hoc non placet.nā vos scitis q; ex equitate dat mihi actio cōtra eū q; ex re mea factus est locupletior vt.J.l.prima.t.ff.eo.l.si cum seruū.ita hic cum possessor serui cui tradit⁹ est pāphilus sit effect⁹ locupletior ex re mea. equū est q; mihi det cōditio cōtra eū t erit ista cōditio sine cā.vt.J. .l.prima.vel vtilis cōditio indebiti.vt glo.dicit nō enīz ē directa cōditio.q; inter hos nō est negocium gestū vt.ff.dixi.¶Op. dicit hic si qđ mihi abesset ex negocio qō is gessisset.Cōtra mihi possessori qđ abest cū tex.dicat q; emit ex peculio pertinēte ad dñm quare.male huius timore hic glo.ponit exemplum ī quo pōt ab initio possessori abesse vt q; expendi in alimētādo fruū. quidā reprehendunt istud exēplū.primo q; expense alimentorum cōpensantur cum operis.vt.l.in reb⁹.ff.possunt.J. commo. Alij volentes substinere dicunt q; ille pāphil⁹ emptus erat ita paruulus q; nulle erant opere eius.l.fi.ff.de ope.ser.Alij dicūt q; l.in rebus.ff.possunt loquit de expensis paruis q; cōpensantur cum operis.secus in expensis magnis t ita intelligat glo.t etiam mihi placz.vt.l.i.in fi.cū.l.se.J.de ꝑpen.in re.do.fac. Alij ponunt hic exēplū q; iste pāphilus emptus gessit aliqua negocia mei possessoris t male ꝓ quibus possum agere cōtra vendm arg.J.cōmo.l.si is qui mihi.ff.si libero.¶Quidam hoc reprehendunt q; iste pāphilus interim est possessor ff.ergo interī sibi nō obligat.vt.C.qī ser.ex suo fac.p; to.t.l. apud antiquos C.de fur. Item reprobant primū q; tex.dicit ex negocio qō is gessisset.f.seruus.sed ponendo q; ego alimentauerim euz negocium esse gestum a me nō a seruo.puto q; quelibet posset sub stineri recte intelligendo.nam si ego alimētaui pāphilū emptū a seruo mihi abest ex negocio qō is gessit.hoc est ex emptione facta p; ipsum seruū ideo emī eū alimētaui q; ipse seruus emit. Ego alio mō intelligo hic. q; iste fu⁹ possessus bonafide emit. ipsum pāphilum de pecunia dñi.tñ q; in hoc negocio multa de meo expendi soluendo gabellam t nōri⁹ t similia.ista ego possessor debeo cōsequi a dño t ꝑm hoc hic loquit de negocio gesto ab ipso seruo bonafide possesso qui nūq; fuit possoris non ō negocio gesto ab ipso pāphilo ēpto q; fuit possoris.t ista va.¶Op.ille q; expēdit ī re aliēa n hz actōz hz retentiōz tātī.vt.J.ō cōdi.inde.l.si area.t melius in.l.in hoc iudiciuz versi.diuersus ff.cōi.di.ergo ꝑ expensis factis in isto pamphilo ego possessor non debeo habere actionem.hic dicit cōtrariū quare male. Ip⁹ timore quidam dicunt in tex.ibi me tecum acturū.f. p; retentōz certe hoc est violare tex.ideo alij dicunt q; cōpetit actō.hz que sit illa dubitat.quidam dicūt q; condictio indebiti.quidaz q; actio negociorum gestorum.prima est va.Non ob.l.si in area.naz hic pāphilus circa quem fuit expensum non erat alterius.sed erat ipsius possoris sicut ergo anteq; eum restituat habet retentiōz ꝑ istis expensis.postq; vero restituit hz cōditionem indebiti.q; inter se restituentē t eum cui restituit geriē negocium.f. translatio dñij ex qua oriē ista cōditio indebiti.vt.l.q; exceptione.ff. si ps.J.de condi.inde.sed q; det actio negociorum gestorum nō vr verū q; non gessit negociū dñi.sed tanq; ꝓprium t in re ꝓpria vt dixi.¶Ulterius op.dicit hic in tex.t hoc verū est. Contra .J.ꝓxima vsi.ibi nam t iulianus t. Rndeo supra dictum est

verum.ſ.de equitate qđ ſequiť eſt veruz de rigore.¶Sumus expediti de iſta ꝓña riſsione de equitate ex qua habes tenere iſtud.q̄ qñ tu es effectus locupletior ex re mea.lz ego poſſim habere regreſſum ꝯ aliū ſi ille liberareť cedendo mihi actionē contra te de equitate datur mihi directo actio ꝯ te ⁊ ĩmediate Iſtud quod dixi ſi ex re mea factus eſt locupletior ꝓbatur.ĵ. l. pꝛima.⁊.ſ.e.l.ſi eũ ſeruũ.Illud qđ dixi ſi ille ꝯ quē poſſuz habere regreſſum liberareť mihi cedendo actionē cōtra illū iō dixi q̄ ſi preciſe tenereť ad rē illam ceſſaret equitas. ⁊ mihi ñ daretur directo actio ꝯ te vt nō.in.d.l.ſi eũ ſeruum.ſ.eo. quia ſi ſeruus viuebat ita q̄ ab alio poſſet recuperari nō haberet lo cuz illa equitas.Ite qđ dixi ſi ex re mea factus es locupletior. ideo dixi q̄ ſecus eſſet ſi haberes rem aliunde q̄ ex re mea lz alius teneať mihi cedere actionē.nam nō agerē ꝯ te niſi illa ac tio eſſet mihi ceſſa.vt.l.cũ in plures.⁊.meſſem.ĵ.locati.⁊.ĵ.de ac.emp.l.iulianus.⁊.i.⁊ de leg.i.l.ſi ſic in fi.⁊.ĵ.ad.l.ro.de iac. .l.ij.⁊.pe.¶Venio ad ſecundā riſsionē de rigore dī hic q̄ dñs pōt agere ex empto ꝯ venditorē ⁊ venditor pōt agere conditō ne ĩdebiti contra poſſeſſorē.Contra ad primū dictum q̄ vēdi tor traditione ſeu ſolutione ſit liberatus vt.ĵ.de ſol.l.cum quis .⁊.i.Sol.ibi fuit ſolutū et qui alias habebat mandatuz lz mō ſit reuocatū hic ſolutū fuit ei q nunq̄ habuit mandatū ita ſolutur hic in glo.in verbo vendicare ⁊ bene ⁊ ꝓbatur ēt.ĵ.de ſolut̄.l. qui hominē.⁊.ſi nullo.¶Ad fm opp.q̄ venditor nō poſſit age re cōditione ĩdebiti ꝯ poſſeſſorē.nemo enī cōdicit rē ſuā ꝓter q̄ a fure vt.ſ.vſuf.quēad.ca.l.fi.ſed iſte venditor adhuc ē dñs pamphili vt ꝓbabo.ergo ꝛc̄.q̄ ſit dñs patet q̄ rei vendite nō tranſferť dñium niſi ſoluto ꝓcio ita q̄ venditor ſit dñs preciſ. vt inſti.de re.di.⁊.vendite.⁊.l.ex empto.in pꝛin.ĵ.de ac.empt. ſed hoc preciū nō fuit effectū venditoris qđ pz q̄ dñs pōt ven dicare ergo nō eſt tranſlatū dñium rei vendite .Rñdeo intelli gas q̄ ꝓcium fuit cōſumptū.⁊ ſic reconciliata fuit ſolutio.vt.l. nō omnis in pꝛin.ſ.eo.vel fuit habita fides de eo tpe venditōnis ⁊ traditionis.⁊ ſic fuit tranſlatū dñium ita intelligit glo.ſuper verbo ẽptori ⁊ bene.¶Venio ad vſi.qđ ad peculiares .dī hic q̄ dñs pōt vendicare nūmos lz ipſe teneať de peculio. Cōtra debiti ⁊ creditī inuicē fit cōpenſatio vt.l.i.ĵ.de cōpenſa.ſi ergo inuicē poſſint agere ergo cōpenſatione tollunť fruſtra ergo di cit dño vendicationē competere que inanis eſt So.dic q̄ hic nō eſt locus cōpenſationi rō eſt q̄ hic pecunia petiť vt ſpēs ⁊ ſpeciei ad quantitatē non fit cōpenſatio.hic eſt caſus hic fm gl. ⁊ in.l.ſi creditor.⁊.i.ĵ.de peculio.⁊ de leg.i.l.ſed ſi certos tene ergo menti tu inuenis q̄ qñ pecunia petiť vt ſpecies non pōt opponi cōpenſatio fm glo.Vltramon.reprehendunt iſtā gl.q̄ ſiue pecunia debeatur in genere ſiue in ſpecie eadē eſt rō com penſandi nō enim cadit affectio magis in vna pecunia q̄ ī alia vt.ĵ.de in litē iurando.l.nūmis facit.ſ.e.l.nam ⁊ ſi fur.⁊.fi.Ra tio añ quare hic nō admittiť cōpenſatio hec eſt fm eos.nā cō penſatio fit de debito liquido ad liquidū.vt.l.fi.C.de cōpenſa. ſed hic ex pte dñi qui vendicat pecuniā eſt debitū liquiduz ex parte venditoris q̄ agit de peculio non eſt debitū liquidum q̄ poterit eſſe q̄ de peculio fient tot deductiones q̄ nil remane bit in peculio.vt.l.ſed ⁊ ſi dānum.⁊.i.ĵ.de peculio.⁊ iſtud vī mihi verū pro hoc adduco in ſimili.C.cōmo.l.fi.ꝓbo.ēt per.l. fi.in fi.C.de cōpenſa.que dicit q̄ ſpeciale eſt in actōne depoſiti q̄ nō fiat cōpenſatio de cuius natura ē q̄ fiat in ſpē.l.l;.⁊.rei ⁊ .l.lucius.li pña.ĵ.depo.ergo in ꝯrium eſt ius cōe vt lz pecūia debeať in ſpecie q̄ poſſit opponi cōpenſatio.q̄ ſi in aliis actio nibus nō poſſet opponi cōpēſatio nulla eſſet ſpecialitas ī depo ſito.q̄ idē eſſet in qualibet alia actione vt hic teneamus ergo opi.vltramontanorū que ē vera.¶Oppo.⁊ aſſumo oppoſitio nē que eſt in fi.magne glo.ſup verbo euaneſcit.⁊ vī q̄ tex.nō ꝓcedat aut enī ſeruus habebat liberā adminiſtrationē ⁊ tradē do tranſtulit dñium.⁊ ſic dominus nō poterit vēdicare.aut nō habebat liberā adminiſtrationē ⁊ tunc dñm nō obligat ō pecu lio.So.dicit glo.q̄ nō habebat liberā ⁊ tñ dñm obligat de pe culio.vt.ĵ.de peculio.l.liberā ⁊.l.q̄ſti.ū in pꝛin.cū ſi.e.ti.¶Venia mus ad vltimā partē dī hic in fi.q̄ vēditor liberať cedēdo ꝓdi tionē dño.Contra q̄ dñs habet eam ſine ceſſione.vt.ſ.eo.⁊.in pꝛin.So.dñs habet vtilem de equitate.hic vero ceditur directa ¶Op.ĵ.de ſolu.l.ſi fugitiuus.So.illa debet intelligi fm iſtaz. ¶Tertio op.q̄ venditor nō liberareť cedendo actionem.nō enī iō teneť q̄ actionem habet.ſed iō q̄ vēdidit.ergo ꝛc̄.vt. C.e. .l.nō aduerſus.⁊.ĵ.de pig.ac.l.petenti.So. fateor q̄ venditor iō teneť q̄ cōtraxit.tñ nā cōtractus venditionis talis eſt vt q̄ nō teneať niſi de dolo lata culpa ⁊ leui.vt.l.ſi vt certo.⁊. nunc videndum.ĵ.cōmo.q̄ ergo hic tradit rem ei quē putabat dñm ſerui.⁊ ſic non fuit in culpa deberet eſſe liberatus tñ q̄ actiōz habet.iō teneť eam cedere.⁊ ſic lz primordialiter teneť ex ꝯc tu.tñ modo teneť iō q̄ actionē hz ⁊ ſi nihil haberet in totū eēt liberatus.iō eā cedendo liberať.vt.l.qđ debeť.ĵ.ō peculio qđ nō.Tene ergo menti q̄ licet venditor non tradat emptori.ſi tñ tradit alteri cui iuſte pōt credeť ſe poſſe tradeť liberať ab ẽp tore ⁊ nō teneť niſi actionem illam credere.¶Sumus expidi ti ō ꝓriſs.reſtant quedam qōnes in glo.magna.circa pꝛin.dicit hic q̄ pecunia cōſumpta actō de peculio euaneſcit.Quero q̄li ter euaneſcit quidam dicunt iure cōpenſationis.Bl.dicit meli? q̄ cōſumptio reconciliat ſolutionem ⁊ facit haberi pinde ac ſi dñium ab initio fuiſſet tranſlatum.vt.l.ſi filius.⁊.l.non.oīs.⁊.fi .ſ.eo. ⁊ dic vt in glo.ſuper vbo euaneſcit.¶Quero pōe q̄ vē ditor actione de peculio tñ.x.conſequi poſſet ⁊ nummi pecu liares q̄ fuerant conſumpti ⁊ ſoluti erant.xx.vtrum dñs poſſit repetere illa .x.quidā dicunt q̄ ſic.Blo.dicit q̄ ſi extā poteſt repetere.ſi ſunt cōſumpti non poteſt.Pro huius declaratione videamus.primo qūo procedit.qō ſi enī nūmi peculiares fue runt.xx.qūo pōt eē q̄ in peculio ñ ſint niſi.x.Rñdeo propter deductionē fiēdam a dño ō eo q̄ ſibi debeť.vt.l.ſed ⁊ ſi dānū .⁊.i.⁊ ſe.ĵ.de peculio.¶Nunc videamus que iſtarum opi.ſit vera.⁊ ſiquidē nos tenereмus in precedenti qōne illaz opi.q̄ actio de peculio tollať iure cōpenſationis eēt vera prima opi. cum enim.x.tñ deberentur vēditori ō.x.tñ fiet cōpēſatio reli qua.x.repeterz dñs.lz cum alia opinio ſit verior.ſ.q̄ non iure cōpenſat onis tollať.tene opi.glo.q̄ extantē vēdicat conſump tam nō.¶Tertio querit glo.pone q̄ precium ſerui fuit.xx. in peculio fuerunt.x.ſuus emptus q̄ nunc dño traditť valz. xxx. an illa.x.quibus ſuus plus valz poſſint peti a dño ꝓ actionē ō in rē verſo.Blo.arguit ꝓ ⁊ ꝯ finaliter dic vt colligitur.ĩ.l. ⁊ iō .⁊.illud plane.⁊ qđ ibi nō.ĵ.ō in rem verſo.¶Vltimo poſſes bere iſtam.l.ō facto in ꝓprijs terminis.ſi poneres monachum vnius monaſterij ōtineri ab alio monaſterio in monachum bo nafide.⁊ ipſuz emiſſe aliquam rē ex pecunia primi monaſterij que res empta tradita eſſet abbati ſecundi monaſterij.oīa enīz que hic dicunť in ſuo poſſunt dici in monacho.vt nō.ꝓ Inno. extra ō priui.c.cum olim.¶Sed quid ſi non apparet ex cuiuſ pecunia ſoluit monachus vl' ſuus vel non apparet ad quē illa pecunia pertinet cogitabitis.

Jermeet ticium

Si res mea ad te peruenit nec ē cā quare apud te debeat remanere eam certi conditō ne vel ſine cā cōdicā.h.d.¶Nō.qđ dixi ī ſumma rio.Blo.⁊ doc.hic nihil dicunt.¶Op.ſ.eo.l.ſi filiꝰ. vbi pecūia pꝛiſ puenit ad creditorē ⁊ tñ ea ꝓſumpta nō pōt repeteť.So. ibi puenit pecunia ad creditorē titulo oneroſo. hic vo puēit ad alium titulo lucratiuo ꝓbať hec ſolꝰ in.l.ſi eum ſuum.ſ. eo.⁊ .C.ō rei vēdi.l.mī.Iſtud ꝯriuz facit gl.⁊ nō ſoluit.ĵ.ō ac.em. .l.ſuum qđ.vſi.ſz que.vbi hēs ſimile tex.ad iſtum tex.alie cō cordantie ponuntur hic in glo.¶Pro ōclaratione ergo huius .l.dicas q̄ñ res mea puenit ad te ſine iuſta cā.aut ꝓ ea pōt mi hi eē conſultum agendo ꝯ alium aut non.pꝰ caſu aut ille alius ꝯ qđ agerem liberareť cedendo actionē ꝯ te.ſ.mihi ⁊ tūc hz locum equitas huius.l.vt mihi actō ꝯ te deť ex equitate vt.ſ. .l. pꝛima.⁊.ſeruum tuum imprudens.iuncto pꝛin. cum ſi . ⁊ ibi dixi.Quandoqz non liberareť iſto mō.⁊ tunc equitas huius.l. ceſſat vt habuiſtis ī.d.l.ſi eum ſuū vbi ē tex.huic ſimilis.ſi vo ꝯ alium nō pōt mihi eē conſultum.⁊ tunc aut illa res mea per uenit ad te titulo lucratiuo.⁊ hz locum equitas huius.l. vt hic

ꝛ.ꝯ.eo.l.si eum seruum.ꝛ.ꝯ.l. prima.in dicto.§.fuum tuuz im prudēs.aut titulo oneroso ꝛ tūc cessat equitas hui⁹.l.ut.l.si filius.ꝯ.eo. in fi .ꝛ nō in.l.si eū seruuz.ꝛ p ꝙsequēs cessabit actio que ex hac equitate insurgit ꝛ cōpetit.nō tn p hoc excludo alias actiones si que cōpeterent vt vendicatio vel alia actio vt.d. .l.si filius. ¶Quero dī hic pecunia mea quō intelligatur mea. Rndeo mea vel mihi debita vt hic in tex.vel ēt que puenit occasione rei mee vt pcium vt dicta.l.si eū seruū.ꝯ.eo. ¶Quero qd si fuerī tm stipulatus ꝛ pecuniā nō receperī Glo.rndet idē esse qz saltē ex re mea ad te puenit illud ius quo debitorē meū habes obligatū. Itē dicit glo.vī pecunia ad te bzeui manu peruenisse vt.ꝯ.eo.l.singularia.qō intellige si pecunia esset solutōi parata vt tibi vidistis. ¶Quero qua actione pecunia ista peret Rndeo cōditione sine cā ꝛ certi cōditione generali que cū ea cōcurrit vt dictū est. ¶Sed tūc quero vtrū iste actiōes sint natiue vel datiue quidā dicunt qz sunt datiue.qz nullū est negociū gestum inter ptes vt hic vides Pe.dicit qz imo sunt natiue nascunt enī ex obligatione.obligatio bn est datiua qz non ꝓcessit cōtractus ex quo oriri possit obligatio illa nec ēt quasi cōtract⁹ maleficiū vel quasi maleficiū.sed a lege daī ista obligatio.vt ꝓbat iste tex.vide eū.Ego puto qz obligatio ꝛ actio sit natiua.lz enī hic nō ꝓcesserit ꝓcus vel quasi tn ꝓcessit factū istud qō hic narraī ex quo oritur obligatio ꝛ ex obligatione actio. ꝛ sic ista obligatio oriī ex variis figuris causarū vt.l.i.in pn.de ac.ꝛ ob. qn vero nulla esset mā ex qua oriret obligatio tunc posset dici datiua.sed cū hic sit sufficiens materia ergo pōt dici natiua.vt .ꝯ.de pac.l.iuris gentiū.§.i. ¶Ultimo nō.tu inuenis qz lz mutuum re contrahaī .tn requiriī ēt cōsensus partiū vt hic ꝛ.ꝯ.eo.l. nō omnis in pn.Obmitt.ꝯ.vnū contrariū insolutū dicit gl.ar.ꝯ .ꝯ.fam.her.l.cū putarē.§.pe.So.ibi puenit ad aliūz iusta de cā .l.ex causa.sine diffinitiue. Bartolus.

p **Rincipalibus** Officiales nō possunt ꝟbere cū subditis nisi sint ꝓpetui vel ad eoz vtilitatē hoc dicit cū.l.se.

¶Op.ad hanc.l.C.eo.l.qsquis dicit glo.qz pmittiī accipere intellige a in subditis.a subditis vero secus.vt.l.cōtraria.Alij dicūt qz hic pmittiī accipere ad eorū necessitatē alias secus ꝛ istā sequebaī Hui.vnde dic breuiter vtrū officialis possit ꝟbere aut est officialis in loco sue originis.ꝛ pōt quis cōtra bere indistincte vt hac.l.ꝓsidis in prin.fm vnam lec.ꝛ sic priores huius ciuitatis ēt durante officio possunt indistincte cōtra bere si vero alibi hz officiū ꝛ tunc aut est officium ꝓpetuum ꝛ idē qō.ꝯ.vt hac.l.ꝓsidis fm aliaz lec.aut est officialis ad tps ꝛ tunc aut vult ꝟbere cū non subditis ꝛ pōt vt hac.l.ꝓsidis in fi. aut cū subditis ꝛ tūc aut dando pecuniā mutuaz ꝛ non pōt vt hac.l.principalibus.ꝛ.C.eo.l.eos aut recipiendo vel aliter contrahendo ꝛ tūc aut ad eius necessitatē ꝛ pōt.vt hic ꝛ.l.ꝓsidis ī fi.fm intellectū Guil.quē sequunī doc.aut cā lucri ꝛ nō pōt vt hac.l.principalibus.ꝛ.l.eos.ꝛ.l.qsquis.C.eo.ꝛ ibi p Ly.ꝛ in.l. .i.C.de ꝟb.iudi.vbi ēt p Jaco.bu. ¶Quero an tales officiales possunt accipere pecuniā mutuo pro ciuitate vel dare nā qō.ꝯ. dixi loquiī qn noīe ꝓprio cōtrahunt.quidā dicūt indistincte qz sic vt.l.ciuitas.ꝯ.eo.ꝛ.j.de vsu.l.gaius qō intellige in his qbus cōmittitur administratio rei publice.vt in prioribus antianis ꝛ sī.Alij vero officiales qbus sola executio iurisdictionis cōmittitur hoc nō possunt vt potestas capitaneus ꝛ similes arg.l.ꝓbibere.§.plane.ff.qō vi aut clam facit qō nō.in.l. itē magistratus .ꝯ.de pac.ꝛ qō nō.p Ly.C.de transac.l.preses. Barto.

p **Ericulum** Si debitoz noīa efficiant̄ de teriora periculum ꝓtinet ad administrationē culpabiliter differentē exigere.h. .d. ¶Quid si erant plures administratores. Rndeo in pluribus tutoribus dic vt.l.i.C.de transac.ꝛ ibi dixi ꝛ ī .l.i.§.nunc tractemus de tute.ꝛ ra.distra.in plurib⁹ administratoribus rei publice dic vt.l.imperator.ff.ad municipalis.

p **Ecuniam** Stipulatio conditionalis obligationē precedentem puram suspendit ꝛ eam nouat in conditionis euentū.h.d.

¶Oppo.de.l.pluire in principio de do. exceptio.Glo. dicit qz tibi in legato cōditionali qō nō impedit exactionem ex stipulatione pura.hic in stipulatione conditionali.rō qz ꝓpter cautiōz que prestaī in legatis est cautum legatario ita dicit glo. Guil. de cu.dicit ꝯ.nam legata sunt fauorabilia magis qz stipulatiōes vt tn.l.testamentis.de re.iur.si ergo stipulatio cōditionalis suspendit multo magis legatum cōditionale.dic ergo fm eum qz hic loquitur in stipulatione que si eēt pura tolleret ꝓmam actiōnem ipso iure.secus eēt in dispositione que ipso iure nō tolleretur.ꝛ iō legatū nō impedit interim exigi.qz si eēt purū nō exigueretur ipso iure ꝓma.sed ope exceptionis.vt in eo.ti.ō libe. le.ista so.videī ꝯ.l.sufficit.j.de cōdi.inde.vñ Pe. dicit tbi loqtur in duabus personis.hic in tribus. Rō qz qñ illud qō tibi ō beo pure tibi ipsi ꝓmitteī sub conditione in omnē euentū ē tibi debendum.ꝛ iō interim pōt agi.vt.l.ꝯta.sed in trib⁹ ꝓsonis vt qñ illud qō debeo tibi promitto alteri sub conditione non ē in omnē casum debendum tibi.iō iterim nō pōt agi.ita loquiī hic.sed certe nec in casu.l.pure debenduz est creditori ī omnē euentum vt tibi pz.iō hec so.non est bona.vñ Ja.bu.tz so. glo. p⁹ p rōnem assignatam p eam.s.qz ꝓuidetur p stipulationē legatoz.so qz stipulatio cōditionalis est actus factus inter viuos tō est maioris potētie ꝛ maioris effectus qz sit legatū cōditiōale.transit enim ad heredem sed legatū ñ vt in.§.ex conditionali.insti.de verbo.ob.ꝛ.l.si vxorē.C.de condi.insert.ꝛ qō tbi nō tertio qz stipulatio conditionalis apponiī aīo nouandi. nō aūt pōt nouare nisi reperiat qō nouet. Sed si diceres interī posse agi ꝛ debitorem cogi ad soluēdū tollereī solutōe ꝛ sic ñ posset nouari p stipulationez.vī ergo actū a partibus ne integrum exigaī.que rō cessat in legatis. ¶Quero vtz sit aliqua dīa vtrū stipulatio sit ab initio conditionalis an vero sit pura ꝛ postea ꝓmittaī sub conditione. Glo.dicit qz sic vt in ea. ¶Secōo que rō hic dī in fi.ante tps petere videor.quero que est pena hui⁹ sic petentis ante tps.dicunt quidam qz actionem amittit. vt.l. non solū.la pma.§.fi.de li.le.istud est falsum.vt.j.de edil.edic. .l.bouem.§.si sub conditione.ꝛ de pigno.l.grege.§. si sub cōditione.vnde alij vt Hugo al'. Bulg.dicūt qz duplicanī inducie. vt insti.de excep.§.pe.ꝛ in hoc residet glo.hic ꝛ idem vī notari in dicta.l.nō solū.§.fi.de li.le.Guil.de cu.ꝯ qō sic ꝓbaī.nam pena de duplicandis inducijs succedit in locum pene antique que erat vt actio pderet.vt dicto.§.pe.insti.de excep.Sed de iure antiquo q agebat ante conditionem nō tō pdebat actionez vt.ꝯ. ꝓbaui ergo ꝛc. Preterea q ante cōditionē agit nullo mō agit cum sibi nō competit actio.ergo ꝛc. Preterea in conditōe p quantū ante tps petaī istud in conditione est īcertū ergo qō est incertum nō potest duplicari.vt.l.i.C.de sen. que ꝓ eo qō interest ꝓsequet.ergo tanquā temere vocās in ius.vt.l.euz quē temere.ꝯ.de iudi.ꝛ in hoc residet Guil.Cōtra eū habem⁹ tex.expressum eī de plus peti.c.i.in fi.ad id qō ipse dicit qz in certū nō pōt duplicari.est verū incertū simpliciter.sed hec īcertitudo tps venit certificanda ex futuro euentu. ¶Ultimo sciaī qz hec.l.nō haberet locū hodie fz quosdā nisi esset expresse actū qz stipulatio sequens interponeret aīo nouādi qō puto verz quo ad ea que hic de nouatione dicunt.sed quo ad alios effectus.s.quo ad ea que dicunt qz pendēte conditione non pōt exigi puto idem olim ꝛ hodie.nā in oībus casibus in quibus olim ꝓsumebaī nouatio ipso iure hodie ꝓsumiī vt fiat ope exceptionis vt.l.ij.ꝛ ibi nō.p glo.ff.de noua.ꝛ sic ope exceptionis cō sequeī ne interī possit cōueniri sicut si pactuz nudum esset factum sub conditione.vt.l.sufficit.j.de condi.inde.

c **Am ad presens** Conditio de pīti vel preterito ī suspendit secus in condītione de futuro.hoc.d. ¶De mā conditionis qd sit ꝛ qualiter īducaī plene dixi in.l.i.ff.de condi.ꝛ demon. Nō.vnū tu iuuenis qz stipulatō cōditionalis non requirit cām.sed ipsa cōditio est eius cā facit.l. a ticio.ꝛ qō tbi dixi.j.de ꝟbo.obli.

Ecta. Etiam in cõtractibus stricti iuris pacta incõtinẽti apposita insunt. vt nouã pariãt ꝛ veterem informẽt actionem ꝛ vi exceptionis ipediunt moram ꝛ stipulationem vsurarũ ꝓpter morã. secus in stipulatione vsurarũ ꝓpter stipulationẽ. h. d. ¶ Diuidi tur prõ ponit thema ꝛ qõ. 2o ponit rñsio pauli iurisc̃ulti. 3o ipugnatio quorundã. quarto rñsio pauli ad illas ipugnationes quinto determinat quedã qõ circa p̃dicta. Secunda ibi dicebã Tertia ibi pactũ. Quarta ibi sed cũ sorte. Quinta ibi sed si quãtitate. ¶ Casus in terminis in prĩa ꝛ ꝑa pte est clarus. In tertia ibi pactũ vo sic forma casum ꝙ dñm paulũ quidã arguit sic. Pactũ appositũ circa vnã rem non operat suũ effectum circa aliã rem. l. si vnus. §. añ oĩa. ff. de pac. ꝛ in themate ꝓposito pactum nudũ fuit appositũ tm̃ circa sortẽ. ergo nõ porrigit effectũ suũ circa vsuras. ergo vsure debent fm formã prime stipulatõnis simpliciter interpositę. Preterea ꝙ paulũ arguit sic ĩ eo q̃ dicit pacta incontinẽti apposita inesse stipulationi. nã solum ad exceptionẽ ꝓficiunt vt illi dicebant. In. vl. sed cũ sortem. ponit rñsio pauli in qua sic forma casum. Dicit paulus ad rõnem cõtra me factã. Rndeo pactũ appositũ circa vnã rem non operat circa aliã vez est eque principalem. secus est in alia re que venant ad primã per quandã consequentiã. sed in ꝓposito cũ stipulatio vsurarũ veniat ad primã per quandã consequentiã. l. si in sorte fuerit mora ergo pactũ qõ operat circa sortẽ impediendo morã impediret ẽt stipulationẽ vsurarũ. Ad aliam rõnẽ texrndet ꝛ clare. ¶ Nõ tu iuuenis q̃ pacta incontinẽti apposita vident inesse stipulatõni. ¶ Secũdo nõ. q̃ vsure nõ currũt absq; mora. ¶ Tertio nõ. q̃ q̃ solutioni certe quãtitatis adijciunt plures termini in fine cuiuslibet termini vz fieri solutio ꝛ icipit mora. ¶ Vltimo nõ. q̃ nõ est in mora qui põt exceptione legitima se tueri. ¶ Op. dr̃ hic quindecim ꝓba recte dari. Contra istud ꝓba. nõ fuit necesse exprimi. cũ tacite intelligeret. vt. l. cũ quid. §. eo. ergo est supfluũ nec debuit inseri vt in prĩa constitutione. C. §. qbus. Glo. dicit fateor. sed hic recitant vba contrahẽtiũ in qbus vborũ inutilium cõculeatio põt ꝓcedere. vt. j. ea. l. ibi data solura tẽ. ¶ Vel verius dico q̃ põt dici q̃ fuit hoc necesse exprimi. nã hic qualis pecunia fuerit, mutuata nõ apparebat ideo ꝓuisit eã reddere ꝓbam q; alias liberaret soluendo viliorẽ. vt. l. fideiussorẽ. j. man. Verius tn̄ puto qõ dicit glo. vt ĩ nũmis semp intelligat facta ꝓmissio de ꝓbis nã reproborũ solutio nõ admittitur vt. l. eleganter. §. q reprobos. j. de pig. ac. ꝛ tõ illud qõ adijcit in stipulationibus quottidie dum dr̃ tot flor nos boni auri ꝛ iusti ponderis nõ est de necessitate vt hic ĩ gl. Et ex p̃dictis apparet nõ obstare. l. fideiussorẽ q; ibi loquit in alijs speciebus quarũ nulla est reproba. lz vna sit melior altera fateor tn̄ q̃ si in ciuitate essent plura pondera florenor quorũ vnũ pondus esset grauius altero intelligeret de minore ponderę ꝓbo cũ de maiori nõ itelligeret nisi exprimeret. vt. l. nũmis. j. de leg. iij. vide glo. sup verbo ꝓba. ꝛ tene menti. ¶ Secũdo op. dr̃ hic q̃ stipulatio cõmittit si die assignata solutũ non fuerit Cõtra ĩmo cõmittit ꝓtius si añ certum est dari non posse vt. l. hoc iure. ff. de vb. ob. So. dicit glo. hoc operat hec dictio tũc q̃ extremitatẽ tpis significat certe verũ dicit glo. q̃ hec est natura istius dictionis tũc. sed hic esset idẽ hac dictione tũc nõ apposita. q; quoties illud qõ in certũ tps confert est in ptãte rei non cõmittit stipulatio nisi finito tpe. vt. l. in illa. j. de vb. ob. sed hic est huiusmodi ergo tẽ. nõ ob. l. hoc iure q; ibi nõ erat in ptãte rei. ¶ Op. dr̃ hic q̃ pactũ istud vestit coherentia ꝯctus vt nouã pariat ꝛ veterẽ informet actionẽ. Contra stipulatio accessoria nõ vestit pactũ sup̃ principali vt. C. de ꝯhen. ꝛ cõmit. sti. l. nuda. C. de pac. l. si pacto quo penã. sed istud pactũ fuit appositũ iuxta stipulationẽ vsurarũ. ergo ab eo nõ vestit. Vltramontani negant maiorẽ ꝛ dicunt pactũ vestiri a stipulatione accessoria ꝛ penali vt referunt doc. in. l. petens. C. de pac. quoꝝ opi. nos reprobamus vt vidistis in. l. iuris gentiuz. §. qñmo. ff. de pac. vbi glo. tangit. So. ergo fm glo. ꝛ dico q̃ in hac stipulatione vsurarũ fuit repetita stipulatõ sup̃ principali qõ apparet ex eo q̃ dixit eo amplius que est dictio repetitiua vt. l. si tibi pure. j. ꝺ le. .iij. ꝛ hoc tangit glo. sup verbo tũc circa fi. qõ satis placet. Vel aliter dico q̃ tale pactũ vestit coherẽtia prĩe stipulationis prĩcipalis. lz eñ sequẽs stipulatio penalis ꝛ vsuraria fuerit media iter ꝓncipalẽ stipulationẽ ꝛ pactũ hoc nõ ipedit q̃n videat fac tũ incẽtinenti. nõ enim est res extranea. vt in. l. duos reos. §. fi. j. de duo. reis. ꝛ hoc ẽt apparebit ex eo qõ. j. dicam in qõnib⁹ ¶ Oppo. pactũ nudũ vestit coherentia ꝯct⁹ q̃n ꝑ eodẽ apponit pactũ ꝑ quo ꝯctus. vt nõ. in. l. iurisgentiuz. §. quinimo. ff. de pac. in glo. super verbo iudicis. ꝛ C. loca. l. si tibi. ꝛ de pac. l. petens. sed hic stipulatio fuit interposita ꝑ creditore pactum nudum de soluendo singulis mensibus fuit ꝑ debitore q; in eius fauorem fuit facta talis dilatio. ergo tale pactũ nõ vestit coherentia ꝯctus. So. dico q̃ hoc pactum cõtinet duo. l. pecuniam dari ꝛ quolibet mense dari. argumẽtũ in. l. celsus. §. i. ff. ꝺ arbi. ꝛ iõ quantũ dari cõtinet est fauore stipulatoris. ꝛ iõ coherentia ꝯctus vestit. ¶ Sed ꝯ hoc op. stipulatio nõ vestit pactũ nudũ cõtinens idem. sicut enim numeratio que fit cã implende stipulationis nõ ꝓducit actionem. vt. l. certi condictio. §. qñ. ꝛ ibi plene dixi. ff. eo. ꝛ. l. si ita. §. fi. cum. l. se. j. de noua. ita nec pactũ qõ fit cã implende stipulationis. vt. l. esse toto. j. de here. isti. ꝛ nõ. per glo. in. l. petens. in prĩn. C. de pac. Quantum ad propositum. Respondeo q̃ cõtraria loquuntur in pactis que idem per oĩa cõtinent. sed hic diuersificant saltẽ in tẽpore. An autem hoc sit verum q̃ stipulatio apposita super cõtractu impediat actionẽ oriri. ex cõtractu. est multũ vtile scire quia hodie omnes ꝯctus emptionis venditionis locationis societatis. ꝛ similes fiunt stipulatione adiecta. vñ non oriret actio ex empto vel vendito ꝓpt stipulatõnem fm p̃dicta qõ an sit verum dixi in. l. singularia. ff. eo. ¶ Modo aduerte op. ꝺ. l. quãuis. C. de vsuris. ꝛ. ff. de religio. l. q̃ si locus. So. fallit ibi vbi pacta incõtinenti apposita nõ vestiunt. Procedo opi. iste cõuentiones de quib⁹ hic logt fuerũt redacte in scriptis. qõ patz q; dicit lecta est tẽ. ergo erat scriptura. vt. l. i. in prĩn. j. de his que in testa. delen. Itẽ q; dixit scripsi me tẽ. sed in scriptura sine sit publica sine priuata vbum promitto intelligit ꝑ stipulationem. vt. l. sciendum. j. de v. ob. Illa ergo verba cõuenitqz tẽ. debent intelligi ꝑ stipulationem tẽ. ꝛ sic frustra fuit ista disputatõ. So. dico aliud est in vbo cõuẽit vt hic. aliud in vbo ꝓmisit. vt in cõtrario. nam vbum cõuenit ẽ generale ꝛ generalissimũ ad oẽm cõuentionẽ factam tacite vel expresse. l. cõuentionũ. ꝛ qõ ibi glo. ꝛ. l. labeo. ff. de pac. iõ stipulatio in p̃sumitur verbũ vo ꝓmisit nõ est ita latũ. j. de edi. edic. l. sciendũ. §. dictũ qõ tene menti. Aliud est ergo dicere si reperitur scriptum q̃ ptes ꝓmiserunt inuicẽ q; presumit ꝑ stipulationẽ. Aliud si dicat q̃ ptes cõuenerunt vel pacte fuerunt ꝛ similibus vbis que de sui nã stipulationẽ non requirunt. ¶ Op. dr̃ hic q̃ vsure currunt ex tpe more. Contra in cõtractibus bonefidei hoc est. sed in ꝯctibus stricti iuris nõ currunt absq; stipulatione vt. l. q̃uis. C. de vsuris. Rndeo quedaz sunt vsure q̃ currunt ex mora tm̃. ꝛ hoc solũ in cõtractibus bonefidei vt. j. ꝺ vsuris. l. mora. §. in bonefidei. quedã sunt vsure q̃ currunt ex stipulatione ꝓpter moraz. ꝛ hoc casu loquit hic in prĩn. quedam sunt vsure q̃ currunt ex stipulatione ꝓpter stipulationẽ. ꝛ sic loquit finis huius. l. hoc tangit in glo. sup verbo soluã ꝛ in glo. super verbo potuerat. ¶ Vlterius op. dr̃ hic q̃ ista p̃statio debz fieri in fine cuiuslibet mẽsis. Cõtra de. l. i. C. qñ di. le. ce. So. huius timore quidã intrant hic totã illam materiam vtrũ prestatõ debeat fieri in principio termini vel in fine. quod hic examinat Guil. ꝛ Ja. bu. Ly. in. l. i. C. qñ dies le. ce. ꝛ Dy. in. l. qui B ãno. j. de vbo. ob. ego ibi plenissime vltra oẽs nõ insisto hic. ¶ Op. dicit hic q̃ ꝑ pactum vltimo loco appositum ipso iure ipedit cursus vsurarũ. Cõtra pactũ non ꝓmit ipso iure stipulationez vsuraz vt. l. si vnus. §. pactus. ff. ꝺ pac. C. de iure do. l. auia. So. dicunt quidam q̃ hic debet exponi ipso iure. l. quantũ ad effectum ope tm̃ exceptionis. Vel verius pactuz ipso iure nõ ꝓmit stipulationem iam omissam vt in cõtrarijs. sed stipulationez cõmittendã propter moram ipedit cõmitti ipso iur q; impedit morã ita loquit hic. ista tangunt in glo. sup̃ vbo ipso iure ꝛ añ ¶ Op. ad fi. de. l. cum quidam. j. de vsuris. So. vt in glo. q; ibi

eodem tpe non debēt posse currere maiores ꝛ minores vsure. sumus expediti de cōtrarijs. ¶Veniamus ad.q.primo quero hic dī.xv. pba recte dari quid sit dictum ꝑba dixi.s. ¶Sed quero qd sit dictum recte dari glo.exponit recte.i.cōgruo loco ꝛ tpe vt.l.si soluturus.ff.de so.fm hoc verbū recte denotat solēnitatē qꝫ solēniter fiat solutio. Alibi tn glo.dicit qꝫ hec dictio recte significat cām fm ꝓpriam significationē vt nō.in.l.ij.s. de ī offi.testa.ꝛ de peti.here.l.sed ꝛ si lege.ff.scire.ꝛ.l.se.ꝛ fm hoc hic ī ꝓprie ponitur ꝛ ista sunt vtilia ad.q. ¶Aliquis fuit captus die feriata. fuit cōmissum sapiēti vt cōsuleret vtrū esset recte captus dicebat qꝫ sapiēs nō habuit videre ex vigore huius puncti. nisi hoc an ex insta cā fuerit captus nō ānt habuit consulere vtrū rite hoc est solēniter fuerit captꝰ vel nō. ¶Nec ob. ista glo. qꝛ hic. hoc verbū recte ponit ī ꝓprie. ꝓprie autē significat cām. vt in glo. alle. in ꝟrium debetis ergo aduertere ꝛ esse cauti in formatione puncti vt dicatis vtrū ꝛ recte ꝛ rite fuerit captus ꝛ sic querat tam de cā qꝫ de modo. ¶Secundo quero dī hic pacta incōtinenti apposita. que dicant apposita incōtinēti glo. dicit qn fit statim anteꝫ diuertāt ad alios actus ex̄neos vt.ī. de adulte. l. quod ait in ꝓn. ꝛ.l. duos in fi. de duo. reis cum si melius ꝓbatur in.l.iij.C. de edil.ac. ꝛ nō ꝑ glo.C. de pac.l. in bonefidei ꝛ.s. de pac.l. iurisgentiuz. ff. qnīmo. Vltramontani dicunt clarius qꝫ illa dicunt fieri incontinēti que fiunt anteꝫ partes habeant ꝟctum pro pfecto ꝛ absoluto vt.l. ꝟctus. C. de fide instru. ꝛ nō ēt si mille pacta apponerent vnū post aliud anteꝫ cōtractus habeat pro pfecto ꝛ absoluto oīa incōtinenti dicerētur fieri qđ verū puto. ¶Quero vtrū ꝑ pactū vltimo loco appositū tollat ꝓia stipulatio ipso iure vna glo. que est hic super ꝟbo numerus dicit qꝫ sic vide eam. Alia glo. sup verbo ipso iure vī tenere ꝟrium ꝛ istud vltimū plus placet si enī ꝓia stipulatio tolleret ipo iure qūo dicerēt veterē informare. Preterea pactū nudū in dubio nō tollit stipulationē ꝑcedentē vt.ī. de cō sti. pe. l. ītē illa. ff. fi. dixi tibi clarius in.l. singularia in.iiij. colū. s. eo. Illud vero qđ dicit glo. sup verbo numerus qꝫ a stipulatione ꝑ tertiū pactū appositum vī recedūz subaudi ope exceptionis. ¶Sed tunc quero qd est hoc dictū pacta īcōtinenti apposita vident inesse qꝫ nouā pariunt ꝛ veterē informant actionez. Vltramontani in hoc variāt qđ hic nō examino. dicemus in.d. ff. qnīmo tn gl. rīndet solū qd ipportet, illa verba ex pte actoris ex pte vero rei nulla vī dīa. nā siue pactū apponat incontinēti siue ex interuallo nō tollit ipo iure. sed ope exceptōnis vt dixi. s. prima. q. Quid ergo est hoc dictū pacta incontinēti apposita inesse stipulatōi ex pte rei. ꝛ qd relenat istud īesse pōt dici qꝫ dīa ē ista. qꝛ in pacto appositio incōtinenti ex pte rei ī ē necesse opponere exceptionē. secus in pacto appositio ex interuallo. Exempli grīa ponamus qꝫ pactū afferēs dilationē inest ex pte rei lz ꝓducat exceptionē tn non est necesse qꝫ reus eā ꝓponat qꝛ ipi actioni ꝓpositē inest ꝛ ió si ipa pecunia que debetur ad diē peteret statim ꝛ reus exceptionē nō opponeret iudex condēnaret reū ad dandam pecuniā ad diez qꝛ istud dari ī diē inest obligationi hoc est intus in obligatione est. ió nō ē necesse qꝫ extrinsecus adducat ꝑ hoc adduco dictū Imo. q hoc videtur velle ex̄ de exce. c. pastoralis ꝛ de plus peti. c. i. sed qn pactū nō inest stipulationi qꝛ factū ex interuallo tunc iudex condēnaret incōtinenti reū nisi opponeret vt insti. de excep. ff. tpales mō habes ex istis qd sit dictū pacta incontinēti apposita inesse stipulationi. ¶Procedo vlterius ꝛ tunc ītro glo. magnā pone qꝫ ego sum stipulatus. x. pure postea incōtinenti feci tibi pactū de nō petendo aduenīēte cōditione vtrū ꝑ hoc pactū mihi ꝓiudicem. dicit glo. qꝫ sic. si incōtinēti fiat. sed si ex interuallo rīndet idem qꝫ paratꝰ exceptio ꝟ me vide glo. sup verbo tractū vī ergo velle glo. qꝫ idē sit in pactū de nō petēdo aduenīente conditione apponat statim vel postea qđ puto verū ex pte rei vt dixi quantū ad hoc vt primū non tollat ipo iur nec efficit prima obligatio conditionalis sed remanet pura resoluēda in cōditōis euentū. lz secus esset in vltimis voluntatibus vt nō. in.l.ij. circa fi. magne glo. ī. de in diē adiec. est tn ea differentia quā. s. dixi qꝛ si pactū fuit incontinenti appositū iudex cōdemnarz reū ad dandū aduenīente conditione lz exceptionē nō apponat lz si pactum esset appositū ex interuallo cōdemnaret eū ad dandū simpliciter si nō opponeret exceptionē dices tu si hoc est verū qꝫ ista exceptio insit iudex nō debebit cōdēnare ī aliquo. īmo debebit absoluer qꝛ ain diē male agit vt.l.i.s. qn diei vsufr. le. ce. ꝛ de vb. sig. l. cedere diē cū si. ¶Aduerte quia istud est subtile. Ex dilatione que apponit in cōtractu orit vna exceptio differens solutionem ꝛ ista inest obligationi. dies enim sicut summa ps est stipulationis. s. de eden. l.i. ff. idez. ideo iudex in fin ista istō reseruat. Alia exceptio orit ad ipediendū ꝓcessum ꝛ ista in in est qꝛ ista non est nata. non enī potest oriri anteꝫ ꝓcessus īcoetur ꝛ ió si ꝑ partē non apponat ad ꝓcessum ꝓcedi iudiciuz lz quo ad solutionem reseruat etiam pte nō opponente vt dictuz est. ¶Quero pone qꝫ ego sum stipulatus aliquid sub conditione. deinde est appositum pactum qꝫ pure debeat. an istud pactum aliquid valeat. Glo. dicit qꝫ sic. si fiat incōtinenti vt ꝓducat actionem. secus si ex interuallo. vide glo. sup ꝟbo tractuz. ista ē difficilis qō. dic qn ꝑcedit stipulatio vel cōtractus alius cōditō nālis vestitus siquidem sequit incontinēti pactū nudū continēs illud pure dico qꝫ debet pure nō tanꝫ ꝓmum conditionali informet ab isto. qꝛ cum nō sit actio neqz obligatio nō potest īformari vt dicā nec tanꝫ pactū fm vestiat a primo. cum sit nullū pēdente cōditione. vt dicā. ī. sed tanꝫ a diuersitate illa illico sit recessum vt.l.i. ff. si quis simpliciter. ī. de ꝟbo. ob. ꝛ ita loquit hec glo. put loquit de pacto incōtinenti appositio. ¶Si ꝟo apponat pactū nudū puꝫ super alio. tūc veterem actionē nō pōt informare qꝛ nullam repit informandam. ita nō. in glo. l. pacta cōuenta. ī. de ꝟ. em. Item coherentia primi nō pōt vestiri cuz ipsum de fē pendente cōditione sit inefficax. sed si cōditio exaret tūc qꝛ cōditio retrotrahit. vt.l. potior. ꝛ.l. qui balneū. ī. qui. po. in pig. ba. posset dici retro videri esse informatam primam ꝛ pactū esse vestitū. ꝛ ita intell go glo. in.l. petens. C. de pac. In eo. qꝫ dicit obligatione ciuilē inesse cōditionaliter. hec enim importat obligationē ciuilē inesse vt aduenīente cōditione retrotrahat fateor tn qꝫ quādo ꝑcedit cōtractus cōditionalis pactū purū seu nudum incōtinenti appositū potest vestiri rei interuētu. ita loquit. l. si in venditione in prin. ī. de peri. ꝛ cō. rei vē. ibi enim vendidi tibi rem sub conditiōe pacto appolito vt si ꝑ me ieris romā. ex isto pacto habita relatione ad ꝟctum oriꝫ quidā ꝟctus innominatus facio vt facias. boc est tō tibi vendo sub cōditione ꝛ tibi hanc spē cōstituo vt vadas ꝑ me romam. qđ ꝟctum ego iam impleui ex pte mea vendendo sub conditiōe merito possum agere ꝟ te ꝓscriptꝭ. ꝟbis vt impleas quod ꝓmisisti Sed si pactū nudum post ꝟctum cōditionale apponit ex interuallo. tūc nullo modo oriret actio vt in hac. l. ꝛ.l. iurisgentiuz. ff. quīnīmo. s. de pac. in vſi. vtputa post diuortiū. ¶Quero pone qꝫ stipulatio cōtinet certū. ꝛ sic ex ea orit certi conditio pactuz vero incōtinenti appositum cōtinet incertum. Si igit dicerel ꝑ pactum veterem actionem informari. ergo certi cōditō dat ad incertum quod videt vez. vt insti. de ac. ff. fuerat. In ꝟrium fac. de peti. here. l. ītē veniunt. ff. idem recte. al. ff. cuz ꝓximus. ista sunt verba glo. in hac. q. ¶Obmissis multis trutis q dicunt ꝑ doc. veritas est ista. tex. hic dic pacta īcontinenti apposita īesse stipulationi nota. qꝫ dic stipulationi non dic actioni vel obligationi sed ipsi stipulatio seu ꝟctui. ꝑ hoc ergo hēs qꝫ pacta incōtinenti apposita pinde habent ac si ī ipaz stipulationez fuissent deducta pone ergo si ab initio fuerim stipulatus certū ꝛ īcertū nō est dubiū qꝫ tot dicunt stipulationes quot sunt summe ꝓmisse vt.l. scire debemus. ī. de ꝟb. obl. Ex hoc ergo cōcludit qꝫ pro eo qđ continet incertū datur actio ex stipulatu. Item ꝑ hoc habes qꝫ iura que dicūt qꝫ pactū incōtinenti appositū veterez actionē informat. vt. d.l. iurisgentiū. ff. qnīmo est verū qn illud qđ deducit in pacto est tale qꝫ si ab initio fuisset deductum ī ꝟctu veniret in illa actione. sed si in illa actione non veniret tunc nouā actionē parit vt hic qꝛ informat ꝟctum ꝛ ꝑ cōsequens ꝓducit actionē sicut ꝟctus ipe ꝓduceret. ꝛ ꝑ hoc apparet qꝫ pactū incontinenti appositū qnqz veterem actionē non informat si non est apta informari. sed duas nouas actiones parit vnaz ex

contractu preambulo ĩformato. ꝛ erit actio ex stipulatu vt in exemplo ꝓpositi aliꝫ parit ex ipo pacto ꝛ erit ꝑscriptis v̄bis vt.l.in bonefidei.C.de pac.ista sunt subtilia ꝛ multū notanda sumus expediti de oīb⁹ glo.¶Vltimo q̄ hic dr̄ lecta est in adiutorio.ꝛ exponr̄ hoc verbū in adiutorio.i.in iudicio vel schollis.¶Querit Guil.vtrū possit quis simul ꝛ semel docere ꝛ assidere puto ꝙ nō.vt.l.qsquis.C.ō postu.ꝛ.l.nemo.de assesso.cū ista materia non est nr̄a.¶Secundo q̄ hic dicit lecta est in adiutorio querr̄ vtruꝫ in ḡctibus debeat inseri locus de hoc dic .C.de ꝓb.ꝛ cōmit.stip.l.optimā insti.de v̄bo.ob.§. itez verboꝝ in auc⁹ qui.mo.na.effi.le.§.quantū vero.C.de tabu.l.generali.ꝛ ꝙ Jo.in li.vi.in fi.li.sup data.Item q̄ hic dr̄ ꝙ in fine mēsis debeꝛ inducr̄ ad.q.qñ est data alicui dilatio ꝙ veniat tali die quāto tpe debeat expectari de quo scitis ꝙ habetis gl.insti.de v̄b.ob.§.oēs.ꝛ dixi plene in.l.q ante calendas de verb.obl.

e **Jus qui** Difficilis ꝛ subtilis est hec.l.ꝛ breuiter.h.d. Ignorantia circa id q̄ extinguit mandatū excusat ob̄itores soluētes ꝛ id q̄ quis nō facit vt heres nō venit in fa.hercis.iudicio. Item mutuū nō ꝓhibr̄ si dr̄m in accipientē nō transfertur nec ꝓhibr̄ ēt obligatio accessoria. Item stipulatio si nominatī cōfertur in psonā mortui dr̄i est nulla si nō nominatim acquiritur hereditati iacenti vel coheredibus ignorantibus secus vero scientibus hoc dicit tota.l.Diuidr̄.prīo ponr̄ thema ꝛ qōnes.ſo rīndet ad primā.q.ꝫ° rīndet ad secundā.quarto ad tertiā.fa ibi placebat.ꝫ° ibi quas vero.quarta ibi ꝙ si stipulatus.ꝛ intendo vobis banc.l.legere p particulas.ꝛ in qualibet pte recitare gl. suas.Ad casum in terminis aduerte.q̄ principiū ē leue.¶Oppo.ꝙ male dicat tex.pecuniā defuncti q̄ defunctus nihil bz q̄ mors oīa soluit vt in aut̄.de nup.§.deinceps.Rīndeo hic ponitur ĩpropr̄ie defuncti.vel subaudi defuncti.s.quondā ticij.ita dicit glo.q̄ tene menti ad substinendū instr̄m in quo dr̄ ꝙ talis filius ticij cū ticius sit defunctus vt subaudiaꝫ quondā facit ēt ad substentationē petitionis in qua dr̄ peto bona ticij cū tici⁹ sit mortuus vt subaudiaꝫ .s.quondā simile in.l.diuortio. in prin.in glo.ij.de nego.gest.ꝛ tex.est q facit ist̄ rīsionem in.l.insulā in fi.J.de acqui.re.do.¶Op.hic dr̄ pecunia defuncti. Contra nā ēt si viueret non esset sua.sed debitoris soluentis So.quantum ad pecuniā que a debitoribus exigr̄ expone pecuniā defuncti .i.defuncto debitā.simile.s.e.l.si ꝛ me ꝛ ticiū in fi.q̄ est notandū ꝛ posset esse vtile ad multa.l.ad substinendū dicta testiuꝫ ꝛ similiꝫ.q̄ qñq ista verba ponunr̄ impropr̄ie. ¶Quero circa istā partē dr̄ ꝙ testamentū rome recitatū est.quero vtrū here de necessario instituto requiraꝫ apertura tabularū ad hoc vt ip se sit heres quidā dicūt ꝙ sic q̄ spāle erat in.filijs vt nō requirer̄ apertura tabularū.ergo secus in seruis.C.de cadu.tol.l. .i.§.i.ꝛ.J.de iuris ꝛ fac.igno.l.i.in fi.pro hoc facit q̄ non plus pōt operari fictio ꝙ veritas vt.l.si pr̄familias in fi.cū.l. se.ꝛ.l. fi.s.de adop.ꝛ.l.si filius.s.eo.sed hereditas vere adiri nō poterat nisi apertis tabulis.ergo nec ficte.Alij dicūt ꝓrium.ꝛ ī hoc vr̄ residere glo.C.de iure deli.l.iij.ꝛ insti.de her̄.quali.ꝛ differ.§.i.vbi est tex.hoc ꝓbatur in.l.seruus.§.aperture de br̄di.isti. ꝛ ibi nō.in fi.glo.ad idē de condi.ꝛ demō.l.iulius nr̄.ꝛ ibi nō. ꝙ hoc ēt.J.de le.i.l.si post mortē in prin.ꝛ ibi vider̄ expressiuꝫ. ¶Non ob.q̄ dr̄ ꝙ fictio non pōt plus q̄ veritas.q̄ debes scir̄ ꝙ q̄ñqz ꝛm veritatē aliquid non pōt induci ꝓpter defectū materie ex qua vel in qua aliqd agr̄ tūc ꝓcedit ar.vt.l.si pr̄familias in fi.de adop.ꝛ.l.eū qui ita.§.fi.J.de v̄b.obl.ꝛ.l.quoties.ō nouā.q̄ñqz nō pōt induci ꝛm veritatē ꝓpter defectū scientie ex pte agentis ꝛ tūc pōt induci ꝛm fictionē rō q̄.l.semp est certa ꝛ nunq̄ ignorat vt.l.cū ad pr̄s cū.l.se.s.eo.ꝛ.l.cū quidā.§.q̄ dr̄ circa fi.de acq.here.q tex.optime ꝓbat.nā lz exheres nō possit adire q̄ ignorat quot sint in ventre.vl' an mulier sit ꝓgnans.tñ suus heres qui efficr̄ heres statī a lege est br̄s ꝛm veritatez.ꝛ pōt adire qñ lex certa est ita in ꝓposito.ió apertura tabularū requirebaꝫ seu desiderabaꝫ vt qs posset scire an ꝛ qualiter eēt br̄s q̄ nō esset necesse ab eo qui de iure efficr̄ br̄s.sumus expediti de prīa pte.¶Veniamus ad secundā ptez ibi placebat. hic prīo rīndet prīe.q.ko determinat vnaz aliā.q.iuxta p̄missa. ka ibi earū vero.Casus in terminis est clarus aduerte ad me. ¶Nō.primo q̄ mandatū istius institoris q ꝛm consuetudinē tuscie appellanr̄ factores morte extinguir̄.¶Secundo nō. q̄ qui ignorat mandatū reuocatū soluēdo et liberar̄.¶Tertio nō. q̄ illud q̄ quis nō facit vt hr̄s nō venit in iudiciū fam. hercis. ¶Quarto nō.q̄ venit in actōe neg.ge.¶Ad ista quattuor op. p ordinē primo q̄ mandatū institoris.nō reuocar̄ morte. vt.l.si qs mancipijs.§.si ipubes.J.de instito.So.dicūt quidā ibi ḡbēntes credebāt hr̄des velle vti illo institore ista est falsa.nā ibi hr̄des erant talis cōditionis de qbus hoc credi non poterat. Alij dicunt ꝙ hic nō erat institor q̄ est falsum.nā negotiationi vni v̄ sali erat hic ꝓpositus.ergo erat institor vt dixi.s.e.l.institorē dic ergo ꝛm doc.q̄ mandatū instito.nō finir̄ morte trī.vt in ḡrio lz fit secus in mandato alterius ꝓcuratoris vt.C.man.l.mandatū sed hic interuenerunt duo.s.mors dñi ꝛ mutatio conditionis p sone institoris.q̄ de seruo factus ē liber ar.l.cū qs in pn̄.de so. istā tz ꝓpe.Ja.bu.ꝛ omnes moderni q̄ tene mēti.Et predicta glo.inducit ad.q.vtrū sīa lata p iudicem delegatum post mortem iudicis delegantis valeat de quo non dico hic .videbitis ꝛ plene in.l.ꝛ q̄.s.de iurisdi.om.iudi.vel forte in.l.barbarius. de offi.preto.¶Ad ꝛm op.ꝙ debitores soluentes non sunt liberati.vt.l.cū qs.§.i.J.de solu.So.glo.q̄ hec intelligr̄ ꝛm distinctionem illus.l.vim aut recipiēs recipit bonafide.ꝛ sic pecunia est hereditati quesita debitores sunt liberati ipso iure. al' ope exceptionis vt in ḡrio.Ex his ergo an debitores soluentes sint liberati.quedam sunt cōsideranda ex parte ipsoꝝ soluentium. quedam ex parte ipsoꝝ recipientiū.p° casu hēs videre aut sciuerunt dñm mortuū aut ignorauerunt ꝛ si sciuerunt aut sciuerunt libertatē ei relictam ꝛ soluendo nō liberanr̄.aut hoc ignorauerunt ꝛ soluendo ei liberanr̄.q̄ adhuc putabant mādatum durare.licet scirent dñm mortuū vt patet ex p̄dictis.s.p dictaz .l.si quis mancipijs.§.si ipubes.ꝛ argumētū.J.de solu.l.si quis seruo.ꝛ.l.q̄ seruus eo.ti.ko cāu.s.ex parte recipientiū ē considerar̄ an bona vel malefide recipit vt pz ex p̄dictis.¶Ad tertiū op.ꝛ vr̄ cōpetat actio fa.hercis.vt.l.meuius.§.seruus.s. fa.hercis.So.dicit glo.q̄ ibi loqur̄ de quesitis ante mortē.hic vero de quesitꝫ post mortē testatoris.ista nō vr̄ sufficiens solutio nam ēt post mortē testatoris recepta bonafide acquiruntur hereditati.vt.s.dictuꝫ est p glo.ꝛ ego recitaui. si sunt hereditatis.ergo veniunt in fa.hercis.iudiciū.Sol.aduerte q̄ subtile est dicunt quidam q̄.s.dictum est.s.acquiri hereditati nō est verū hoc non placet.si enꝫ hereditati acquirr̄ psonalis obligatō.vt .J.in v̄si.q̄ si stipulatus.ergo multo magis possessio ꝛ ꝓpriaꝫ vt.l.possessio.§.fz ꝛ si possessio.de acqui.pos.ꝛ.l.i.C.per quas pso.nō.acqui.vnde dicūt alij q̄ fami.hercis.pōt agi tanq̄ p̄ obligatum actione psonali.ꝛ hoc non potest fieri.ita loqur̄ hic.fz si quis vellet agere fa.hercis.tāq̄ illa pecunia sit cōis bñ possz p ea que dicta sunt sed forte hic nō poterat q̄ pecunia erat cō sumpta ꝓ tanto negat hic venire in fami.her.iudicio ꝛ hoc ēt tollerabile.Alij tñ dicunt ꝙ nō sufficit rem eē cōem nisi hoc ꝓcesserit ex cā hereditaria vtputa si ex obligatione defuncti traderer̄ heredi.s.fa.her.l.veniunt.hic aūt cā q̄re fuit tradita huic seruo heredi nō fuit principalis obligatio defuncti. fz fuit mandatum q̄ in veritate reuocatum ē. ió nō potest venire in hoc iudicio.dico ꝙ ꝓ solutio plus placet.¶Ad quartū op. q̄ nō habeat locum actio negociorꝫ gestoꝝ.q̄ negocium nō pertinet ad coheredes altero de quatuor modis q nō.i.l.si pupilli.§.itē querr̄.s.de nego.gest.So.dicit glo.ītmo ptinet ad coheredes ratihabitione cū enim fuerit gestuz nōie defuncti pōt hēri ratū p heredem.q̄ vider̄ eadem psona cū defuncto.vt in auc° ō iu reiuran.a mo.presti.§.i.vel dicit glo.hic habeꝛ ratū in subsidiū sicut dicimus al' re empta vel ꝑscripta.vt.l.mr̄.C.de rei ven. ꝛ fuit nō.s.eo.l.si eum seruū q̄ multū tene mēti ꝙ ita possum hr̄e ratā exactionē debiti in subsidiū sicut rei venditionem licz non sit meo nomine gestum.¶Tamen ꝓ istā glo.ꝛ tex.op.licet mandatū finaꝫ morte tī effectus mandati durat vt ēt de eo q̄ fit post mortē habeat mandatarius actionez mandati vt.l.inter

cās in prin.j.man.z l.si p̄cedente in prin.eo.ti.ergo cōtra istuz seruū datur actio mandati So.dicebat Ja.bu.z bene illud eē verū qn̄ p̄cessisset mandatū efficax ante mortē ad ꝓducendaz actionē mandati.sed hic mandatū erat factū seruo ꝫ quē nō poterat dari dño viuenti actio mandati.z tō non incipit cōpetere actio mandati post mortē z pro hoc dico q̄ si liber homo institor post mortē dñi pecunias exegisset hoc veniret in actiōe mādati nec esset necessaria actio negociorū gestoz.¶Querit glo. que est rō q̄ nō venit in iudiciū fa.her.Rndeo q̄ non gessit vt heres z negociū poterat expediri pro pte.quod dic vt in glo. ¶Veniamus ad tertiā particulā.s.ad vsi.quas vero ꝛc̄. Hec tertia diuidit in ptículas quattuor primo rndet secunde q̄ntio rn̄sionem ꝓbat p̄ simile.tertio rndet cuidā obiectioni tacite in ꝫrium.quarto cōcludit circa p̄dicta.Fa ibi naz z si tibi.tertia ibi neqz.n.quarta ibi quare.¶Nō.q̄ pro pte sua trāstulit dominiū.¶Secūdo nō.q̄ mandatū speciale de mutuādo morte finitur.¶Tertio nō q̄ fauorabilioz est cā liberationis q̄ obligationis.¶Ultimo nō.q̄ vbi nō transfert dñium in accipientem nō ꝫbitur mutuū nec obligatio pignoris tz.¶Ad primū op.z vt q̄ pro pte sua nō transtulerit dñium.q̄ errabat in dño credebat enī dñium esse alterius cū ponneret ad eū ergo ꝛc̄.vt.l. .iij.§.subtilius.j.de condi.ob cām.z l.si ꝓcurator la.ij.j.de acqui.re.do.So.dicunt quidā hoc spāle ꝓpter singularia p̄cepta pecunie vt.l.singularia.s.eo.ista est trufa.Alij dicūt q̄ hic errabat.credebat enī pecuniā esse dñi z ipse representabat psonaz illius dñi cuius putabat istā pecuniā esse ista pōt esse bona vt statim dicā Glo.tn̄ latius distinguit tres casus.q̄nqz quis errat in dño putans rē suā esse eius cui tradidit.z tunc nō transfert dñium q̄ cessat animus transferendi dñium q̄n̄ putat eaz esse suā non de nouo fieri tuā vt.l.iij.§.subtilius de cōdi.ob cāz.q̄n qz putat eā esse tertij lz sit ipsius accipientis.z tūc aut putabat esse cuiusdā tertij a quo ipse cām habebat z tunc nō ipeditur translatio dñij.casus est hic z rō q̄ tunc nō impedit p talem errorem transferentis voluntas.nā cuz ipse habeat cām ab illo z sic habebat illud idē dñium q̄ volebat transferre in accipiētez illud transfert.Si vero putabat esse eius a quo cām non habebat tunc nō transfert dñium vt.l.si ꝓcurator.j.de acqui.re.do. de ꝫben.emp.l.si consensum in fi.Rō pōt esse nā talis error impedit voluntatē transferēdi dñium volebat enī transferre dñiū q̄ erat apud talē tertiū non aūt dñium q̄ erat apud eū quod ipse ignorabat.Ex p̄dictis ergo habes regulā infallibilē q̄ tūc impedit error translationē dñij q̄n impedit voluntatē transferentis hoc colligit ex hac glo.quā vide z signa hūc passuz examinabo plenissime.s.de offi.pcu.cessa.l.i.¶Ad fm op.z videtur q̄ tale mandatū nō sit reuocatū morte vt.j.de dona.l.hoc iure.§.si qs dederit So.q̄nqz est mandatū simplex de mutādo pecuniā ita q̄ in eū mandatariū pecunie dñium nō transfertur tunc mandatū reuocat morte.vt hic z.l.cū filius.§.si pecuniam in fi.cū se.de dona.Aut nō fuit simplex mandatū sed fuit trāslatum dñium pecunie in ipm mandatariū tunc post mortez potest transferre dñium.vt dicto.§.si qs dederit.Aut dubitat tunc siquidē ipa pecunia fuit data mandatario sigillata in spē z non vt translatū dñium aut fuit tradita numerata.z tūc secus quia vt translatū dñium sic intelligit glo.tua notabilis.quam vide z signa.¶Itē ad idem op.de.l.fundi.§.itē si amicus de acq.pos. So.glo.notanter z dicit.q̄nqz in mandato deducit illud quod mādans hz necesse facere.z tunc mandatū morte nō extinguit vt.l.ꝫria aut nō habebat necesse facere z morte extinguit sic dicit glo.tua quā signa.¶Ex p̄dictis habemus hic distinctionem qualiter mandatū finitur morte mādantis.z habemus dicere aut mandatū est vniuersale aut ptículare q̄ plene dixi in.l.ij. .§.si qs donaturus.j.de dona.dic vt ibi nō insisto hic.¶Circa tertiū quero que sit rō dñie inter soluētes z mutuū recipientes Rndeo fauor liberationis vt dicit glo.¶Circa quartum z vltimū querit de vna.q.si pecunia peti in pōt vt credita nec pignora tenent qualiter coheredibus succurrat.Rndeo aut pecunia extat z pōt vendicari aut est cōsumpta.z tunc dicit glo.q̄ mutuū reconciliat cōsumptione z pignora tenent vt.l.si qs pro eo .§.si nūmos.j.de fideiusso.Sed cui reconciliet istud mutuum glo.hic nō dicit vide glo.que est sup verbo teneri.sed dicit sup verbo nō eque idē istud q̄ hic dr̄ de consumptione nō vr̄ verū.nam oēs.ll.loquentes de hoc loquunt̄ q̄n qs suo noīe numerauit.sed hic numerauit noīe alieno.s.defūcti breuiter dic pecunia cōsumpta coheredes possunt habere duplex remediuz vel q̄ ratū habeant z acquiret eis certi conditio possunt enim ipi habere ratū illud q̄ est gestum noīe defuncti vt plene nō.per Dy.in.c.ratū circa fin̄ re.li.vi.z hoc sive pecunia extet sive cō sumpta sint possunt ét nō habere ratū z tūc consumptione acq reret integra actio mutuāti vt.l.si absentis.C.eo.tn̄ tenebit̄ restituere coheredibus cōditione sine cā q̄ ex re eoz factus é locupletior.nec eis ꝫ aliuz succurrit̄.vt.l.si z me z ticium .s.eo. ¶Veniamus ad vltimā particulā.s.ad vsi.q̄ si stipulatus. z p̄mo loquit̄ q̄n stipulatus est defuncto noīatim.Fo q̄n stipulatus est sibi z hr̄ditas nō est adita.tertio q̄n hereditas est adita z cohr̄des sciuerūt.quarto q̄n coheredes ignorauerūt.quinto ex p̄dictis colligit̄ vnum notabile mirabile.Fa ibi q̄ si tibi.tertia ibi post aditā.quarta ibi q̄ si ꝓponat̄.quinta ibi quo quidez casu. ¶Nō q̄ si quis noīatim stipulat̄ defuncto nō valet stipulatō. ¶Secundo nō.q̄ si suus stipulat̄ sibi acquirit hr̄ditati.¶Tertio nō.q̄ seruū ignorantē cui est data libertas.vt̄ hr̄ditas possidere vt sibi ex re hereditaria queratur quod non reperitur alibi vt dicit glo.¶Quarto nō q̄ sciens non pōt videri liberum hominem bonafide possidere.¶Quinto nō.z nūq̄ obliuiscaris q̄ q̄n sunt heredes sui z necessarij p̄sumit̄ ignorātia eoz que q̄ tinent̄ in testō nisi ꝓbetur scientia.secus in extraneis hoc colligit̄ ex vsi.q̄ si ꝓponat̄.Predictoz rō é q̄ extranei n̄ possunt adire hereditatē nisi sint certi de viribus testamenti.vt.l.sed z si de sua.ō acqui.here.ió presumunt̄ scire que cōtinent̄ i testō eo ipso q̄ p̄supponimus eos heredes.vt nō.j.de libe.le.l. cuz heres.facit qō nō.in.l.quidam ita.§.si quis filium in gl. magna .j.ad trebel.sed in heredibus suis z necessarijs hoc nō é necesse ponere.q̄ sunt heredes statim ét testō nō inspecto nec cognito ió nō p̄sumit̄ scia.vt hic facit.j.de acqui.re.do.l.quesitū.z ō stipu.ser.l.si seruus testō.z ibi tangit̄ per Ja.de are.z ideo in filijs qui sunt sui z necessarij heredes non presumit̄ q̄ sciant ea que continentur in testamento.z ista ego allego multum in materia.§.duo fratres.l.qui rome.j.de verbo.ob.nā de fideicō misso non posset transigi nec pacisci nisi inspectis z cognitis vbis testamenti.l.de his.s.de transac.z.l.i.quēadmo. testa.apeergo inter fratres nō pōt videri remissum illud fideicommissum si illud ignorabat aūt p̄sumunt̄ ꝛc̄.qō plenissime ꝓsequere vt dicto.§.duo fratres predicta vera in testamentis . Codicillos aūt nō p̄sumit̄ scire etiam heres extraneus.vt.s.de transac.l. nō est ferendus.¶Ultimo nō.q̄ plures vident̄ inuicem fuire qō facit q̄ si plures sunt socij vnius negociationis z vnus exerceret in ciuitate pusij.alij in ciuitate florentie.vt isti videant̄ inuicem institores z inuicem p̄positi alter ab altero ad quod facit.l.iiij. de exercito.z ibi p Ja.de are.de quo plene dixi in mā.ō duo. reis.in.l.eandem in.vij.q.de duo.reis. ¶Venio ad cōtraria z op.ad primū z fm dictū insti.de stipu.huo.§.Siue.So.ibi fuit stipulatus simpliciter quo casu est idem ac si stipularetur sibi. ¶Scdo op.dr̄ hic q̄ acquirit̄ hereditati.cōtra nō pōt dici hereditas postq̄ est adita.vt.l.sed z si plures.§. si filio de vulga. z pu.facit.l.fi.in fi.C.de inoffici.testa.sed hic saltem ꝓ pte ipsi⁹ serui qui erat necessarius erat hereditas adita ergo ꝛc̄. So.p ptibus alioū dr̄ hereditas nō pro pte ipsius. Ex quo nō q̄ lz aditione vnius heredis confirmet totū testm̄.vt.l.testō.de matestō.z.l.apud iulianū.§.idē iulianus.j.ad trebel.tn̄ aditōe vnius nō desinit vocari hereditas nisi pro pte adeuntis.vt hic vidētis.¶Op.z ista oppositio est in vltima glo. z vr̄ q̄ hereditas nō possideat.vt.l.i.§.scevola.j.si quis testa.li.esse iuf.fu.So.fateor q̄ nō possidet vere.sed fingit̄ possidere hic qō est notādū ¶Op.q̄ alij coheredes ét ignorantes nō possunt videri possidere qr̄ possessionē nō apprehenderūt ex solo aīo.imo requiritur apprehensio corporalis.vt.l.cū heredes ō acqui.pos. Dui⁹ timore Jaco.Bal.z Odo.recesserunt a lec.glo.z dicunt q̄ iste

verſi.q̃ ſi ꝓponatur hoc mō legitur.ſ.cū dicit pōt adhuc idem rñderi ſubaudiūt vt nō videant̃ a coheredibus poſſideri.ꝛ qō .J.ſequit̃ quo quidē cāu illud euenturū vt inuicē bona fide ſeruire videant̃.interrogatiue lege ſm Odo.quaſi dicat hoc euenire abſurdū eſt.iō non dicendū vel referat̃ ad caſum de hereditate nō adita ſm Ja.Bal.doc.moderni tenēt opi.glo.verā ꝛ notabilem.Ad ōrium rñdent q̃ coheredes nō poſſident eū vere ſed ſicut hr̄ditas fingit̃ poſſidere vt dictū eſt.s̄.ita ēt coheredes ignorātes qō eſt notādum.¶Vltimo op.dr̄ hic q̃ videntur ſe inuicē poſſidere.¶Contra qui poſſidet̃ ab alio non pōt aliū poſſidere.l.liber hō in fi.J.de acqui.re.do.So.fateor vere. ſed ſic te vident̃ inuicē ſeruire vt hic.¶Quero q̃ affricanus nihil de pignore dixit quid iuris.Rñdeo ſi in p̄cedēti pte aliquid dixit .ſ.pignora nō teneri.iō hic in toto intellge vt illis quibus querit̃ ꝓſonalis actio queratur pignorū obligatō.¶Quero de ꝓſona li obligatione ex hac ſtipulatione cui qneratur ꝛ intelligenda eſt hec qō q̃n ſtipulatus eſt ſibi vel ſimpliciter ꝛ eſt adita hr̄ditas ꝛ coheredes ſciebant quo caſu dicit glo.q̃ cohr̄dibus queri nō pōt actio.ſed conſumptione ſequuta quereť actio ipſi ſtipulāti ¶Nec ob.ſi dices q̃ ſtipulatus eſt noīe alieno.ſ.defuncti hoc.n. nō impedit actionē q̃ri ipſi ſtipulanti.ſed ad euz cuius noīe ſtipulatus eſt ſtipulatio ꝓtinere non pōt vt.l.ſi abſentis.C.e.iſtud dicit glo.ſup verbo haberēt vel dic ſo dicit glo.vt in p̄cedenti glo.dictum eſt ibi ponit̃ alia opi.q̃ conſumptione ſequuta queratur actio cohr̄dibus.ꝛ ideo iſte glo.ſunt de directo contrarie ꝛ vna iſtarū glo.eſt ſup verbo haberent ꝛ alia eſt glo.que iſtaz p̄cedit.que eſt ſup verbo idem ꝛ incipit ſcilicz generaliter ꝛc̄. ¶Quid dicemus breuiter cōſumptione ſequuta poſſunt coheredes ſtipulationē habere ratā in ſubſidiū ꝛ eis datur actio vt vidiſtis nō.s̄.ea.l.in glo.ſup verbo geſtorū.vel melius cōſumptione facta vel nō poſſunt cohr̄des habere ratū illud quod factū eſt noīe defuncti ꝛ eis quereť actio.vt nō.per Dy.in.c.ratū de reg.iur̄.li.vi.ꝛ l.ſi ſiue.ſ.ſi ꝓcuratori.J.rem ra.ha.nec ob.ſi dicis q̃ hic defunctus tpe facti mutui erat tam mortuus vnde non pōt videri eius noīe geſtū.hoc enīz tollit̃ per tex.in dicto .ſ.ſi ꝓcuratoꝛ.vbi factū poſt mortē alterius eius nomine pōt haberi ratū p heredē.Itē poſſes dicere qūo eſt ſtipulatus nomine defuncti cum in qōne ponat̃ q̃ ſtipulatus eſt ſibi vel ſimpliciter.Rñdeo lz ſtipulatus ſit ſibi vel ſimpliciter tñ noīe defuncti ꝛ ad eius vtilitatē hoc faciebat adeo q̃ ſi fuiſſet liber homo tenereť cedere vt.l.ſi ita ſtipulatus.ſ.griſogonus de v̄bo. ob.ꝛ iſto cāu q̃n hr̄des ratum haberēt loquit̃ opi.Azo. Si vō coheredes ratū non habent loquit̃ alia opi.q̃ actio querat̃ ipſi ſtipulati p.l.ſi abſentis.C.eo.tenebit̃ tñ iſte ceteris cohr̄dibus conditione ſine cā qꝛ locupletat̃ ex eoꝛ pecunia vt.l.ſi ꝛ me ꝛ ticium ꝛ.l.ſi eū ſeruū ꝛ.l.cū fundus.ſ.ſeruū.s̄.eo.¶Sed dubitat̃.de vno q̃n interceſſit ſtipulatio ad quid requirit̃ cōſumptō vt dr̄ in hac glo.vr̄ enim q̃ nō requirat̃ vt.l.quāuis.C.eo.Rꝰ ſm eos qui dicerēt hr̄des poſſe habere ratum in ſubſidiū.vt p glo.in verbo negotioꝛ geſtorum hoc ē neceſſe ponere qꝛ re extante illa ratihabitio in ſubſidiō nō hz locū vt.s̄.e.l.ſi eū ſeruuz ſed tenēdo id qō dixi q̃ pōt haberi ratū de iure cōi tanq̃ factū noīe defuncti.iō requirit̃ conſumptio qꝛ cohr̄des pecuniaz extantē poſſunt vēdicare.ꝛ ſic ꝺ illū agētez ex ſtipulatione opponeret̃ exceptio doli vt.s̄.dixi in.l.nā ꝛ ſi fur.ſed ſi cohr̄des nō vendicarēt rē illam.tūc iſta exceptio opponi non poſſet.lz pecunia nō ſit effecta accipiētis ita loquit̃.l.quāuis.C.eo.ſed ſi ē cōſumpta tunc eſt indubitabile q̃ ipſi ſtipulanti querit̃ actio coheredibus ratū non habentibus.¶Quero qd in aliis duobus caſibus.ſ.q̃n hereditas non fuit adita vel coheredes ignorabant glo.dicit idē.ſ.q̃ actio querit̃ ſtipulanti.vide eā ꝛ eſt glo.ſuper verbo haberent.ibi itē quid ꝛc̄.iſta glo.neſcio quare hic poſita fuerit.qꝛ ex directo ꝺ tex.qꝛ q̃n hereditas non eſt adita acquiritur ipſi hereditati nō diſtincto an heredes ſciant vel ignorent nā ante aditam hereditatē eoꝝ ſcīa non inſpicitur.ſi vero ē adita hereditas.ſed coheredes neſciūt tunc acq̃runtur coheredib⁹ vt dr̄ in tex.in v̄ſi.q̃ ſi ꝓponatur poſſet q̃n iſta glo. ꝓcedere tenendo opi.Odof.ꝛ Ja.bal.qūā.s̄.vidiſtis legēdo iſtū tex.qua ꝛ nō tenui.Si vero habetis in glo.vtroqz caſu coheredes ſciunt. nō eſt bona littera qꝛ ꝓut ſe refert ad caſum nō adite hr̄ditatis non curat̃ de ſcīa vel ignorantia coheredū vt dixi ꝓut ſe refert ad caſum adite hereditatis ponis coheredē ſciuiſſe.iſta qō eſt expedita in p̄cedēti pte glo.vnde dz dicere lr̄a gl.neſciunt.

Jego ·Qui ꝓmiſit in defectum alterius petitione facta a pꝰ nō liberatur ſed exactōne demū.idem ecōtra.h.d.Iſta.l.diuidit̃ i duas partes.pꝰ loquit̃ q̃n prius egit contra eū qui principaliter tenebat̃.ſo ecōtra q̃n prius egit ꝺ eum q tenebat̃ in dēfectum.ſa ibi ſed ſi cum ſeyo.Item p̄ma ſubdiuit̃ in tres pref.pꝰ ponit ſeu dicit petitione facta a p̄mo aliuum nō liberari.ſo pōt rōnē.tertio dicit exactione liberari.ſecūda ibi aliogn. tertia ibi at ſi.In prima ꝓticula caſu in terminis eſt clar⁹. In ſa pte ibi alioquin.ſic pone caſum.Que eſt rō p̄cedentium.rñdet iuriſcōſultꝰ qꝛ ſialiō diceres dicta ſtipulatio nihil operaret̃ qō ſic oſtēditur.Anteq̃ cōtra ticiū agat̃ nō pōt agi cōtra ſeyū qꝛ debz p̄cedere diſcuſſio i bonis ticij.ſi ergo diceres q̃ poſtq̃ ꝺcepi agere cōtra ticiū nō poſſez redire ad ſeyum ſequeret̃ q̃ nūq̃ ꝓtra ſeyum venirem cū cōtra ticiū hēam neceſſe agere ꝓ facienda diſcuſſione.ꝛ ſic dicta ſtipulatio eſſet inutilis qō eſſet abſurdum. nō habes rōnem vide tex. In tertia ꝓticula caſus eſt clarus. ¶Sequit̃ ſed ſi cuz ſeyo.ꝛ eſt ſecūda ps principalis ꝛ eſt difficilis.ꝛ legit̃ in gl.duob⁹ mōis.p̄io ſic. Pone q̃ ain oīa egi cū ſeyo q ꝓmiſerat in defectum ticij iſtud agere habet iſtū effectū .ſ.q̃ ipſe ſeyus nō tenebit̃ niſi in eo in quo titius principalis ꝺbitor nō erat ſoluēdo tpe accepti iudicij. Itē cōtra ipſum ticiū non potero redire ad id i quo ſeyū potui ꝙuenire ꝛ ſic video feciſſe duo pacta de nō petendo vnū ſeyo ꝛ aliud ticio.¶Op. de.l.ſi ex toto.ſ.i.J.de le.prīo.So.dicit glo.aliō in legaꝯ.aliud in cōtractibus qō non ē vex ſimpliciter.qō dic vt dixi.vt. d.ſ. .i.ꝛ.l.ſi creditores.C.de pac.ꝛ ibi ꝑ glo.certe iſta lec.non placz doc.nec mihi.Rō qꝛ q̃ petitor videat̃ hic feciſſe duo pacta eſt impoſſibile.nō enim iure electionis.qꝛ hic nō cadit electio. tūc enim eſt locus electioni ꝛ videt̃ electio ꝛ diuiſio facta q̃n quis poteſt conuenire duos reos ꝛ vnū cōuenit ꝓ pte.vt.l.cū illud in prīn.J.q̃n dies le.ce.ꝛ in.l.i.ꝛ.ij.de opꝯ.le.ſed hic cum vn⁹ teneat̃ primo.alius poſt in ſubſidiū non cadit hic electio. Itez nec diuiſio cum hoc faciat creditor ex neceſſitate.ergo non vidētur creditor facere pactū de non petendo cum nemo in neceſſitatibus liberalis exiſtat.vt.l.rē legatam.J.de adi.le. legit ergo glo.ſo mō ſm Jo.ꝛ illam lec.tenui vobis ponēdo ſummariuz primo egi ꝺ ticium q non erat ſoluēdo niſi in tribus . ſo in reſi duo egi ꝺ ſeyum q ſimiliter non erat ſoluēdo niſi in aliis tribus in reſiduo potero redire ꝺ ticium ſi effectus erat ſoluēdo. Rō qꝛ cōuentione ſecūdo non liberat̃ primus ſed exactione ſicut i p̄cedenti caſu dicunt̃ ꝛ iſta eſt v̄a. ¶Op.ꝛ vr̄ q̃ nō poſſit agi ꝺ ſecundum niſi p̄cedat diſcuſſio cōtra primum.vt.J. ō v.obli. .l.decem.So.Jo.i poſitione caſus vr̄ hic poner̃ q̃ cōtra p̄mū p̄ceſſit diſcuſſio.ſz hoc nō dr̄ in tex.iō poſſumus dicer̃.q̃ p̄mo fuit actum ꝺ ſm.Ad.l.ꝓriam Rꝰ q̃ illud eſt vex q̃n ē dubiuz an primus ſit locuples vl' non.ſz quādo eēt certum ꝛ notoriuz non eēt neceſſaria diſcuſſio vt hic.qō eſt nōbile multum vt nō in dicta.l.decē.circa mām excuſſionis.ꝛ iō dicebā ſemel i marchia cū conueniret̃ quidam fideiuſſor qui interceſſerat ꝓ quodam tyrāno.ꝛ ſic erat certum ꝛ notorium illum tyrannum nō poſſe cōueniri de facili.vt.l.ij.in prīn.ꝛ qō ibi nō.s̄. qui ſatisdeo.q̃ poterat cōueniri ille fideiuſſor non facta excuſſione p̄ncipalis.idē dico ſi ipſe fideiuſſor cōſtitereť principalē nō eſſe ſoluendo vel ſi eſſet cōdemnatus ꝛ bona publicata ita q̃ eſſet notorium ipm egere.ſed hoc continet diuinationez q̃ in hoc caſu eſſet certū iō dic q̃ ante factā excuſſionē pōt agi ſi nō opponatur exceptio ꝛ valebit iudicium vt.l.i.C.de appel.ꝛ qō ibi nō.

Abeo ·Imperſonalitas circa verbuz exequtū obligationē non vitiat ꝛ tunc dando fideiuſſorē idoneū liberat̃.h.d.¶Op.ꝛ vr̄ q̃ hec ſtipulatio ſit nulla qꝛ nō apparz ꝓſona obligati.vt.C. de conſti.pecu.auꝯ.ſi q̃n So.gl.q̃ hic ſubaudiat̃ dari.ſ.curari

dico ꝙ hoc non est necesse.nã impersonalitas qñqz est circa p sonã stipulantis ꝛ nõ viciat vt.l.stipulatio ista.§.si qs ita de vb. obli.qñqz est circa psonam ꝓmittentis ꝛ hic aduerte qñqz im personalitas respicit vbum inductiuũ obligationis ꝛ tũc nõ va let vt.C.de consti.pecu.auꝫ.si quãdo.qñqz respicit verbũ exe quutiuũ obligationis.tunc nõ viciat nec tñ ꝑcise cogit dare sed liberaꝛ dando ꝓmissorem.hic est casus hic.ꝛ in.l.illa stipulatio .ij.ℜ°.j.de vb.ob.¶Op.de.l.si heres de le.i.Sol.spãle ibi fa uore vltime voluntatis vt dicit gl.vel aliter ibi fuit iussus face re vt legatarius habeat centũ ꝛ sic cogit ꝑcise ad dandũ centũ hic fuit iussus curare vel ꝓmisit curare vel ẽt promisit darꝫim personaliter.ꝛ sic determinaꝛ dari a me vel ab alio merito libe raꝛ dando ꝓmissorẽ ibi fuit iussus facere ipe qõ non põt facer directo nisi dando.¶Op.de.l. pmissor in fi.de consti.pec.So. ibi ꝓmisit.x.simpliciter qõ intelligit.s.se dare hic ꝓmisit dare imꝑsonaliter ꝛ iõ assume tres cãus.Aut qs ꝓmittit pecuniã dare.ꝛ sic psonaliter de se ipo loquit.Aut promisit dari.s.iper sonaliter.Aut ꝓmisit simpliciter ꝛ isto ꝫ° cãu subaudit dare ꝛ sic de se psonaliter vt ꝓmittere.sed in primo cãu subdistingue aut ꝓmisit curaꝛ aut ꝓmisit facere.vt ex ꝑdictis apparet.Bar.

De iureiuran.siue voluntario siue necessario. ℜica.

¶Dictum est.s.de rebus cre.vbi iurisconsultus ostendit se de ꝯctibus dictuꝝ.verũ qz in contractibus emergunt litigia ꝛ iudi cia que decidunt ꝑ iusiurandũ.ideo hic ponit de iureiurando. ita dicit glo.C.eo.sup ℜica.Vel aliter dicturus est de ꝯctibus sed qz iureiurando qs dr contrahere vt.j.e.l.qui iurasse in fi.ꝛ .j.de pecu.l.depositi.§.i.iõ ponit ò iureiurando.sed qz iusiurã dum est triplex.iõ annectit in ℜica siue voluntario ꝛc.¶Que ro vtrũ sint plures alie speciꝫ iuramẽti dicit gl.ꝙ sic.ꝛ enume rat multas.ꝛ Buil.ẽt ponit alias species in Spe.in ti. de iure iuran.in.iiij.li.suo.Bar.ll.doctor.

m **Aximum** Jusiurandum est in ductũ ad lites finiẽ das.h.d.¶Quero hic dr maximũ cuꝰ respectu dr.ℜ°. respectu transactionis ꝛ rei iudicate.qz ẽt illa sunt remedia ò cidendarũ litiũ.tñ non ita magna.Sed in quo cõsistit ista maioritas iuramenti videbis.j.l.prima.que ad huius declarationẽ est facta.¶Se cundo quero quottuplex est iuramentũ de quo tractaꝛ in hoc ti.certe ℜica ponit tria que ex hac ℜica colliguntur.Primũ est iuramentũ conuentionale qò ex cõuentione litigantiuꝫ prestaꝛ vt hic dicit tex.ꝛ.l.iusiurandũ qò ex cõuentione.j.e. Aliud est iudiciale qò deferr a parte parti in iudicio iudice approbante vt hic in fi.Est tertiũ iuramentũ necessariũ qò ptinet ad litis ò cisionẽ ꝛ est triplex.prio qñ deferr in defectum ꝓbationis.de quo videbis in.l.admonẽdi.j.eo.ꝯ qñ deferr iuramentũ pur gationis vt.l.ꝑsenti.C.de bis q ad eccle.cõfu.ꝛ in auꝫ.nouo iu re.C.de pena iudi.qui male iudi.ꝫ° est iuramentũ qò defertur pro lite examinanda seu pro re extimanda de hoc loquitur ti. de in litem iu.

i **Usiurandum** Dicitur hic ꝙ iuramẽ tum est species trãsac tionis ꝛ sic transactio est genus.¶Contra ĩmo est species separata a iuramẽto.vt vidistis.s.l.prima. ideo habemus spãles ti.de transac.ꝛ de iureiurã.Sol.dicit gl. fateor ꝙ transactio põt accipi pro genere quasi litis decisio sic loquit hic.Jtẽ pro specie separata a iuramẽto sic loquit ꝓriuꝫ quod nõ.qz ex hoc ꝓbatur ꝙ transactio est cõtractus ĩnomina tus.nã ille ꝯctus qui hz nomẽ generis nec hz aliquod nom speciale est cõtractus innominatus vt nõ.C.de re.ꝓmu.sup ℜica dicemus in.l.iurisgentiũ.§.i.s.de pac.sed trãsactio est nomẽ ge neris.vt hic ergo casus est hic ꝙ transactio est ꝯctus ĩnomina tus vt notat glo.nõ.in.l.siue apud acta.C.de trãsac.ꝛ ibi dixi lz non allegauerĩ tibi istã.l.vbi est cãus.¶Quero in quo est ista maior auctoritas in iurandi.Rñdeo quedã est maioritas respe ctu effectus ꝛ istud ꝓsequitur glo.quedã est maior auctoritas respectu modi inducẽdi dicimus enim ꝙ ꝯctus bonefidei quan da nudo ꝙsensu contrahunt sunt maioris auctoritatis.vt.l.iuris gentiũ in fi.s.de pac.ita iuramentũ facilius inducit ꝙ transac tio qz nõ est necesse ꝙ aliqd detur vel retineaꝛ.secus in trãsac tione.C.de transac.l.transactio.Jtẽ facilius ꝙ sina qz non ẽ ne ecssarius iuris ordo ꝯm Buil.¶Circa effectũ queritur primo ĩ quo cõueniant ꝛ in quo discõueniant iuramentũ ꝛ trãsactio.dic vt in glo.ꝛ bene.¶Secundo quero in quo cõueniant ꝛ discon ueniant iuramẽtum ꝛ sina ꝛ in quo vnũ aliud excedat. dic vt ĩ glo.quã vide.¶Qualiter aũt hoc ꝓcedat ꝙ vnũ excedat aliõ dicemus in singulis.ll.hic alle.in glo.Ad vnũ tñ est aduertẽdũ dr hic ꝙ iuramentũ tollit naturalẽ obligationẽ.vtrũ hoc sit ver in quolibet iuramento Buil.de eu.dicit ꝙ loquit hic de iuram to voluntario ꝛ iudiciali qò hz cõsensuꝫ partiũ merito tollit na turalẽ.secus in necessario delato a iudice in defectũ ꝓbationis qò non hz cõsensum partiũ.qz nõ tollit naturalẽ obligationẽ sic nec sina vt.l.iulianus.j.de condi.inde.qò mihi placz.¶Quidã tñ dicunt ꝙ ille qui nõ appellat a sina dr consentire vt.l.ab eo .C.quõ ꝛ qñ iudex.ꝛ.l.hi qui ad ciuilia.C. de appel.ꝛ tñ ope ratur tacitus cõsensus quãtum expressus vt.s.ti.i.l. cum quid ergo ꝛc.Respondeo ꝙ ille qui non appellat non consentit taci te.sed lex fingit eum consentire. fictus autem consensus non tollit naturaliem obligationem vt dicta.l.iulianus ergo ꝛcetera ¶Nõ.ꝙ cum iuramentũ defertur ineſt cõditio vt incõtinenti iuret.¶Jtẽ nõ. ꝙ qñ iuramẽtũ remittit habeꝛ ꝓinde ac si in ratũ esset.vt.j.eo.l.nõ erit.§.sed neqz.¶Quero vtꝝ iuramẽtũ habeat executionez paratã sicut sina dico ꝙ sic.vt.j.eo.l.fz ꝛ si possessori.§.pe.ꝛ expressius.j.de re iud.l.post rem . aliquantu lum tñ facit cõtra.j.eo.l.iusiurandũ ꝛ ad pecunias.§.fi. sed ibi videbiꝫ.ꝛ iõ puto ꝙ si in fine cõtractus apponereꝛ ista clausu la ꝛ post ꝑdicta.qz ꝑdictis posset dubitari dictus ꝓmissor detu lit dicto stipulatori iusiurandum.vt si iurauerit se deber recipe re ꝙ teneaꝛ qui stipulator statim sibi delato.iuramẽto se deber recipere iurauit tũc tale instrm de iure cõi mandareꝛ executõi ꝛ miror ꝙ cõsuetudo hũc modũ nõ adinuenerit.

a **Jt pretor** Juramẽto ꝑstito aduersario ò ferente standum est oĩbus quo ad ipsos litigantes secus quo ad ẽxneos.h.d. vsqz ad.§.iurari.¶Quero vtꝝ in criminalibus possit de ferri iuramentum.Glo.dicit ꝙ voluntariũ vel iudiciale põt in criminalibus deferri.sed iuramentũ necessariũ in defectũ ꝓba tionis nõ.ita nõ.etiam in.l.in bonefidei.C.eo.sed.j. de ꝙstio.l. marit°.Glo.vr dicere ꝙ in criminalibus non ẽ locus dilationi iuramenti indistincte.Jstud qò glo.hic dicit de iuramẽto necess sario indefectum ꝓbationis est verꝝ. n eo ꝙ dicit de iuramẽto voluntario vel iudiciali si quidem deferr reo ad absolutionem hoc non põt.qz in cãis criminalibus qs videt agere cãm fisci ꝛ ad fisci vtilitatẽ.vñ non põt deferri iuramẽtũ sicut nec ꝑ ꝓcura torem.vt.l.iusiurandum qò ex cõuentione.§.fi.j. eo. Si vero deferr actori ad cõdẽnationẽ rei Buil.dicit ꝙ nõ põt õferri qz in criminalibus requirunt ꝓbationes luce meridiana clariores Ja.de bu.dicit cõtra qz si reus defert actori ipse vr cõfiteri in casu quo actor iuraverit.vt.j.eo.l.qui iurasse.in fi.sed cõfessio est ꝓbatio luce clarior ergo ꝛc.hoc pfectus dixi in.l.marit°. ò questio.¶Quero vtꝝ in cã matrimoniali possit deferri iuram tũ.glo.videt dicere ꝙ sic.qz tale iuramẽtũ sicut sina diffinitiua põt retractari postea si reperiaꝛ veritas ꝙ sit maritus.vt eꝝ.ò re iudi.c.latores.ꝛ ibi vide per canonistas.Dicebat tñ Ja.bu. ꝛ bñ iudicio meo aut iuramentum deferr actori vt volo esse tua vxor si iuraveris.ꝛ tũc valet quasi de nouo tũc cõtrahaꝛ mrio nium nũc enim cõsentimus mutuum licet sub cõditione que cõdi tio ñ ĩpedit matrimoniũ cõtrahi vt in toto ti.eꝝ.de con.ap. aut deferr reo ad dissoluendum matrimonium.ꝛ tũc non possit qz nõ est in partiũ potestate.¶Quero qd in cã monachatõnis gl. dicat ꝙ non põt deferri iuramentum qò est verũ si deferr ei q dicit se nõ monachum.sed si deferr ei qui alium ad se trahit in

monachum posset valere vt videat de nouo ꝓponi vt mō vxi in cā matrimoniali ad ꝑdicta facit qō nō.C.de trāsac.l.fi.¶Ve nio ad.v.sed an iusiurandū glo.op.de.l.si seruus cū se.j.e.So. vt in glo.¶Op.de.l.i.§.fi.j.de carbo.edic. So.dic vt in glo. ¶Tex.illū in vsi.proderit ⁊c.inducit Guil.ad qōnem vtruz iu ramentū calūnie excuset ab expensis de quo ꝙ doc.in aut§.ge neraliter.C.de epis.⁊ cle.⁊ in.l.pperandum.§.sinaūt reus.C.ō iudi.dixt plenissime in.l.i.§.i.j.ad turpil.Bartolus.

Jurari Jurari oz eo mō quo deferr̄ dum tn̄ sit mo dus licitus.⁊ postꝙ est iuratū habeꝛ ꝓ ve ro.h.d.cuz.l.se.vsqz ad.§.fi.¶Op.de.v.diuus ad.v.sed ⁊ si qs So.ꝓut in vsi.diuus est lra non tūc cōcordat ꝓut deest tūc est ōrium So.ꝙ in vsi.diuus loquit de superstitione ꝓpria publi ce nō improbata vt de iudeis q iurant ꝑ deū eoz.nec esset eis deferendū iuramentū ad sancta dei euangelia cū in euangelio ipi nō credant nec ꝑ iesum xp̄m cum in eo ipi nō credāt.Sub dit glo.de sarraceno certe illa religio est apud nos publice im probata.vn si quis iurauerit ꝑ macometū illi iuramento nō est standuz.Idem puto si qs iurauerit alio mō ꝓhibito.vt ꝑ capil los dei vel ꝑ viscera dei ⁊ similia.qz ista sunt publice improba ta.vt in auc⁹ vt nō luxu.contra naturam.§.i.

n **On erit** **Si neqz** Juramenti delatio intelligit̄ st incōtinenti iureꝛ vel remittat̄.sed si obmittatur ꝓ n delato habeꝛ ⁊ remittere est volenti iurare iuramenti gr̄iaz fa cere hoc dicit cum.l.se.¶Nō.ꝙ cū iuramentū deferatur ineſt cōditio vt incōtinenti iureꝛ.¶Nō.ꝙ qn̄ iuramentum remit titur habeꝛ ꝓinde ac si iuratū esset.¶Ad primū op.j.eo.l.sus iurandū ⁊ ad pecunias.§.i.R°.ꝙ dixi debere iurari incōtināti subaudi vel iuramentū recipere sufficit enī ꝙ statim ipe dicat se velle iurare ⁊ ex cā pōt petere dilationē ad deliberandum qd iuret vt.l.ōria.Sit ergo cautus ꝙ nō dicat reus ego volo ō liberare vtrū velim iurare vel nō.tunc enī actoꝛ pōt penitere. īmo nō valeret iuramentū ex interuallo nisi de nouo deferatur sed si reus statim recipit iuramētum ⁊ dicit se paratū iurare sz vult deliberare quid iuret istud pōt fieri.vt.l.ōria tene menti. ¶Ad ꝑm op.ꝙ delationē pōt actoꝛ reuocare nec habeꝛ ꝓ re missa.vt.l.si qs iusiurandū.C.eo.So.dicunt quidā inspicienda esse verba vtrū sint vba remittentis an vba penitētis.Vel veri us anteꝙ iuramentū sit receptū pōt deferens indistincte peni tere vt ꝓbatur hac.l.⁊ in.l.si quis iusiurandū.C.eo.Postꝙ vo iuramentū est receptuz non est locus pnīe sed haberi ꝓ re misso vt hic ita nō.j.eo.l.manifeste ⁊ vr̄ tex.in.l.si nō fuerit.j. eo.possemus tn̄ dicere ꝙ ex cā anteꝙ iureꝛ pōt penitere puta si tpe quo deferebat̄ non habebat ꝓbationes q̄ superuenerūt anꝙ iureꝛ.certe locus erit penitētie vt dicta.l.si qs iusiurāduz sicuti enī ex cā nō cogitur quis iurare vel referre vt videbitis in dicta.l.manifeste ita ex cā pōt qs penitere. ¶Quero qn̄ de ferr̄ iuramentū simpliciter nec dr̄ ꝙ iures ꝑ deum vel ꝑ caput tuū vel qualiter qūo oz intelligi delatio.Rn̄deo ꝑm morē iudi cioꝝ vt.l.iij.i.fi.j.de testi.⁊.l.ij.§.pe.de iura.calū.facit de edil. edic.l.ꝙ si nolit.§.qui assidua.cum si.

a **Jt prętor** Ex iuramento oritur exceptio reo ⁊ eius successori et in rem que exceptio impedit contestationez.nisi requirat altiorē indaginem.h.d.cū principio.l.naz ⁊ postea. ¶Nō.ꝙ appellatione rei cōtinetur pars. ¶Nō.ꝙ ius excu piendi transit ad singularē successorē qō quidā hic tractauit de quo ꝑ Dy.in.l.fluminū.§.adijcitur.j.de dam.infec. plenissime dixi in.l.si tertius.§.si prius de aqua plu.ar.⁊ plenius ꝑ Dy.i .c.si quis in ius de re.iur.li.vi.

n **Am et postea** Nō.ꝙ exceptio iurisiu randi impedit cōtestatō nem litis siue ꝓcessum quod apparet quia dicit de negatur actio.agere enim est litem ꝓtestari.vt.l.am plius non peti.j.rem ra.ha.cum ergo denegatur actio denega tur litis contestatio.¶Secundo nō.ꝙ si exceptio que solet im pedire litꝭ cōtestationem habz altiorem indagīnem nō impedit ꝓcessum siue cōtestationē sed ꝓcedit ad cōtestationē reseruata ceptione in ꝓcessu cāe.vt hic ꝑm primum intellectū glo. ⁊ bo num facit.j.ad trebel'.l.ille a quo.§.si de testamēto.⁊ ad exhi. .l.iij.§.ibidem.¶Tertio nō.ꝙ ex iureiurando oriꝛ exceptō vt hic ⁊.j.primo.§.¶Op.primo ad istō vltimū ⁊ videt ꝙ iusiu randum actionem tollat ipso iure qz vba edicti dicunt actionez non dabo vt.s.l.prima.So.dico ꝙ hec vba actionez nō dabo vel actio nō deꝛ.⁊ similia.nō inducūt vt actio ip so iure tollat̄ sed ope.exceptōis vt hic ⁊.j.ad trebel'.l.i.§.i.⁊.j.ad vell'.l.iij. .§.i.qō est nōndum multum ꝓpter statuta.⁊ hoc vez ī ciuilib⁹ in criminalibus vero ista verba ꝑportant vt ipso iure actio non cōpetat.vt.l.itē apud.§.qō ait ꝓtoꝛ.j.de iniurijs.ar.i.l.si tibi.§. quedam ⁊.l.si vnus.§.pactus.vsi.sed si pactum.s. de pac.⁊ h tenuit Ja.de area.in quadam sua disputatōe qō est nō.¶Op. ad ꝑmū ⁊ videꝛ ꝙ hec exceptio nō impediat cōtestationē sic cetere pemptorie.vt.l.pemptorias.C.sen.rescin.nō posse. So. spāle est in istis tribus exceptionibus rei iudicate transactiōis ⁊ iurisiurādi.vt.l.elegāter.§.si qs post.j.ō cōdi.ī de.⁊ eꝛ.ō litꝭ. con.c.i.li.v.Ratio qz iste exceptiones sunt inducte cā finienda rū litiū vt.s.eo.ti.l.i.⁊.C.de transac.l.fratris ⁊.j.de re iudi.l.i. ⁊ istud est satis bene dictū.Possumus ēt in hac exceptione iu risiurandi assignare aliā rōnem.qz verba edicti dicunt actionez nō dabo ⁊ sic directo tendūt ad impediendū principiū iudicij. secus si verba.l.respicerēt finē seu effectum cāe vt videmus in edicto de pac.dixit enī prętoꝛ pacta seruabo.⁊ nō dixit actōez nō dabo.⁊ sic effectum cāe respexit nō modū vel cām seu prī cipiū agendi.vnde nō impedit litis cōtestationē ⁊ sic possumus dicere vbicunqz.l.loquit sic ꝙ nō detur actio vel non deꝛ peti tio hoc casu cōtestationē impediat ita intelligat̄.j.ad vell'.l.ij.ī ꝑn.ad macedo.l.i.facit optime.l.si seruus.C.de bis q ad eccle. confu.⁊ hoc vr̄ esse de mente Guil.de cu.⁊ Jac.bu.Dicit tam Ja.de are.in disputatione illa de qua.s.feci mentionē ꝙ in cri minalibus oīs exceptio per quā factū ipm reddit̄ ipunibile po test opponi añ litꝭ.cont.vt.d.l.si fuus.C.de bis q ad eccle.con fu.⁊.l.itē apud.§.qō ait de iniurijs.⁊.l.si maritus.§.ꝑscriptōes de adulte.quod puto verū tenēdo illud qō.s.dixi ꝙ tollit actō vel accusatio ꝓ maleficio ipo iure.Dico ēt vltra ꝙ oīs excep tio per quā cōcludit actionē nō competere ipo iure vt excep tio solutionis acceptilationis ⁊ similiū ipedit litꝭ.contꝭ.cū enim dicat lex sine actione nemo experit̄.l.si pupilli.§.videamus.s. de neg.ge.apparet ꝙ ista exceptio tu nō habes actionē hz ipe dire ne experiaris.⁊ ne agas vt hac.l.⁊ ex ꝑcedentibus appa ret.Itē qz ista est exceptio rei finite vt.l.cū querebat̄ vsi.ꝑn de el.ij.j.iudi.sol.hoc ēt mō posset intelligi.l.siquidez.C. de ex cep.⁊ hoc vez nisi altiorem indaginē requireret tunc enī reser nat̄ post litis contꝭ.vt hic.ij.R°.⁊ vr̄ ꝓbari in dicta.l.siquidez. huic dicto vr̄ ēt assentire Ja.de are.in dicta disputatione. Ad ꝑm opp.exceptio iurisiurādi ī pedit cōtestationē vt.l.eleganter .§.si qs post.j.de condi.inde.sed hic dr̄ ōriuz quare male So. hoc iō qz requirit altiorē indaginē.ista est vera so.quā gl. ponit ⁊ Jac.de are.⁊z vt.s.vidistis.Alij exponunt aliter qō hic dicit exceptioni.i.replicationi qō nil est dictū.nā qn̄ de iureiurando dubitat̄ ille ꝺ quē exceptio iurisiurandi opponit̄ nihil replicat sed solū exceptionem negat.tene ergo primam notabilem ⁊ ve ram. Bartolus.

Jureiurando Ex iureiurando oritur actio ⁊ exceptio ⁊ habeꝛ ꝓ veritate.h. dicit.¶Primo quero vnde oriat̄ actio hec ex iureiurando.cū in edicto nil dicat̄ de actio sed de exceptione.Rn̄deo credēdū est ꝙ plura erant verba in edicto ex quibus apparebat ꝓtoꝛ dare actionem ex iureiurando tō nr̄i auctoꝛes posuerunt hanc actionem iurisiurandi interpretorias.ita fecit Jo. in arboꝛe.⁊ Rofre.in libellis.¶Quero que ē ista actio dic vt in gl.¶Que ro quando agitur ex iureiurando.an sufficiat hoc solum ꝓbari .s.iuratum esse vel remissum.Tex.videꝛ hic velle ꝙ sic.supple ꝙ oz probari iuramentum delatum.vt.s.e.l.ij.in prin.⁊ incon tinenti postea iuratum.vt.l.non erit in fi.s.eo.

c

Sed si damnetur. Sñia valet post iuramñ tum etiaz si sit ꝓria.h.d. ¶Op.q̄ non valet sñia cōtra sñiam.C.qñ ꝓuo.nō est ne.l.i.ergo.nec ꝯ iuramentū cum sit maioris auctoritaꝭ.vt.s.e.l.ij.So. in sñia supat iuramentū.vt nō.in.l.ij.s.eo. ¶Pro intellectu hⁱ .ſ.debemus videre q̄liter sñia nō valet cōtra sñiaz.quidā dīnt q̄ si prima fuit absolutoria.secunda cōdemnatoria tūc non valz secunda.vt dicta.l.i.C.qñ ꝓuoca.non est ne. Sed eꝯ bñ valez secūda absolutoria fauore liberationis ar.l.eius qui.ſ.quaſ vo .s.ti.i.t.l.arianus.de ac.t obli.t q̄ imputet sibi actor q̄ bēbat sñiam cōdemnatoriā si postea de nouo egit t succubuit que rō cessat in reo in cuius potestate nō erat agere. ¶Ego dixi t dico q̄ si iam est lata sñia t iterū ferat alia ex nouo ꝓcessu indistincte valeat ꝑa siue ꝑa noceat reo siue actori �somet enī sibi reus si ex ꝓria sñia nō opposuit exceptionē rei iudicate vel ēt actor sibi imputet si de nouo egit istud ꝓbatur expresse in.l.duobus t qō ibi nō.ꝯ.de excep.rei iudi.t qō nō.in.l.i.C.si plu.vna sñia expressius ex.de re iudi.c.inter monasteriū si bene aduertaſ t illa lr̄a nō calūnietur.sed si post primā sñiam daretur alia sñia ex eisdē actis tunc esſz nulla indistincte siue cōcordet cū prima siue discordet siue pro reo siue pro actore faciat. Ratio q̄ lata sñia est pempta instantia t peremptū est illud litigiuz adeo q̄ iudicis officiū non hz facere aliquid plus in illo litigio vt.l.terminato.C.de fruc.t li.expen.t.l.i.t.l.iudex.ꝯ.de re iudi.vnde cū postea datur sñia ꝑa datur sine instantia t sine cōtestatōne t si merito est nulla ita loquiť.l.i.C.qñ prouo.nō est ne. t hoc in in sñia. Sed in iureiurādo est secus q̄ postq̄ est iuratū tūc ex eadē instantia post iuramentū pōt pueniri ad diffinitiuā sñiam sive diffinitiua sñia concordet cū iuramēto vt.l.iusiurandū t ad pecunias.ꝯ.eo.sive discordet vt hic. Ratio q̄ iuramentū nō tēdit ad hoc vt finiaſ instātia sed ad hoc vt finiaſ ꝓbatio.t ꝑz iuramentū detur sñia.vt.d.l.iusiurandū t ad pecunias.ꝯ.eo.

Si is qui. Juramentū hz cōtestationis t actionez ꝑpetuat.h.d. ¶Querit glo.qd si fuerit iuratum sup actione de dolo. Rñdeo nō ꝑpetuaſ iuramēto q̄ nec cōtestatione vt.l.fi.C.ō dolo. Et breuiter hec est regula q̄ oēs actiones que ꝑpetuantur litꝭ.conte.ꝑpetuantur iuramento alie nō.fateor tñ q̄ iuramentū hz vim sñie vt.ꝯ.l.sed t si possessori in fi.ꝯ.eo.iō ex eo iuramēto oritur actio q̄ est ꝑpetua sicut ex sñia nō tñ ꝑpetuat primā que nō ꝑpetuareť litꝭ.cōt. ¶Quero vtrū hoc habeat locū in oī iuramēto Guil.dicit q̄ solum hz locū in iuramento iudiciali allegat in auꝭ.de testi.s.pe.t fi.qui nihil faciunt Ja.bu.dicit indistincte habere locū in quolibet iuramēto nō enim dī hic q̄ iuramentū sit lit.cont.sed q̄ hz viz q̄ testationis ergo ꝛc̄. Preterea hic loquiť generaliter ergo ꝛc̄. qō est multū vtile scire vt si qs in fi.instri faceret sibi deferri iuramentū vt dixi.s.e.l.ij.ꝑpetuaret sibi banc actionē per hāc.l.

Si minor. Jste.s.ē nō.multū t magistralis t.h. .d. Quando alicui ꝑ iudicis officium subueniť ad aliqd restituendū pōt illo vti excipiendo t replicādo eodē tñ modo t.ꝯ.eadē tpa.ꝯ.que poterat agēdo.h.d.t est difficilis. Diuidiť primo ponit vnū dictuz.ꝑo illud limitat t declarat circa modū ex quo apparet practica.tertio illud limitat circa tpa.ꝑa ibi ergo aūt.tertia ibi ꝑterea. ¶Op.q̄ minor ꝓpter lesionē nō datur exceptio nisi prius restituaſ vt.l.nec nō.ſ. exemplo.s.ex qui.cau.ma.t.ꝯ.de excep.l.exceptiones la.ij.in fi.hic dī simpliciter replicari.ergo male Glo.fateť ꝯrium dicēs replicari nō posse nisi restitutione ꝑhabita.t hoc vī sentire iurisconsultus in ꝑsi.ego aūt in fi.ibi in integrū restituere. Ego dico glo.bene dicere tñ ista materia pōt practicari duobus mōis primo mō q̄ in integrū restitutio petaſ ꝑ modū cuiusdā reconuentionis.vel vt verius loquar ꝑ modū cuiusdā petitionis ꝑincipaliter intentate nō est enim ꝓprie recōuentio q̄ istud iudicium est ꝓiudiciale ad ꝓximū.iō nō possunt simul tractari ꝑm q̄ exigit natura recōuentionis vt.l.i.ꝯ.que sen.sine appel. rescin.t nō.in.i.q prior.s.de iudi.t in auꝭ.t cōsequenter.C.de sen.lz glo.hanc appellet recōuentionē in simili in.l.papinianus .ſ.si filius in fi.glo.s.de inoffi.testa.t isto cāu supersedeť in prio iudicio oppositā replicatione q̄ pendet cā ꝓiudicialis ad exceptionē. t in isto iudicio ordinarie ꝓcedeť t coꝝ cōpetenti iudice secundo modo pōt practicari vt in eodē iudicio per modum ꝯ dictionis petatur ista restitutio t conditionaliter petatur vt habita restitutione ꝓponatur silentium super exceptione .isti. duo modi colliguntur in dicta.l.papinianus. ſ. si filius . t hoc vult dicere tex.hic in fi.ibi preterea exceptio ista siue cognitio Exceptio q̄n ꝑ modum ꝯdictionis opponiť in eodem iudicio Cognitio q̄n iudicio officiū ꝓncipaliter implorať hoc ēt modo pōt intelligi.l.si preteritus.ꝯ.de bo.poſ.ꝯ ta.t in hoc ꝑo modo q̄n ꝑ modum ꝯditionis ꝓponiť vt puto nō erit lis cōtestanda super hac ꝯditione.sed sufficit cōtestatio facta sup ꝓncipali cū cum in totū sit vnum iudicium nec requiretur iuramentum calūnie t similia.sed modus ꝓbandi dz esse idem.t.ꝯ. eadem tpa vt hic vides in tex.puto etiam q̄ idem debeat esse iudex sup ista ꝯditione q̄ esset si dicta restitutio ꝓncipaliter peteretur.vñ si cā ꝓncipalis ageretur coram iudice quodam pedaneo q̄ nō possit ꝯ delationem iuramenti ēt ꝓncipaliter restituere minorē forte q̄ iuramentum erat delatuz coꝝ maiori iudice.t coꝝ maiori iudice deberet illa ꝯdictio cognosci t terminari . t hoc é qō dicit tex.ipsum pretorem debere cognoscere ꝛc̄.quasi dicat coram suo iudice.cuz non posset hoc quilibet iudex.mō hēs vnū bonum notabile. ¶Oppo.ꝑo ego video q̄ exceptio doli cōpetit ēt nō intētata actione de dolo. Item exceptio metus.vt.ꝯ.ō doli excep.l.i.t.ij.t.s.quod metus cā.l.metuz.ſ.sed qō pretor cū ille actiones dant ad restituendum sicut hic restitutio.quare ergo aliud requirit hic q̄ ibi. ꝙ? qñq̄ ꝓtor dat actionē ex aliquo facto.tūc ex eodem facto dat exceptionem ēt nulla actiōe intentata.vt in ꝯrijs.t.ꝯ.proximo.ſ.quandoq̄ non dat actionē sed subuenit ꝑ officiū iudicis.tūc exceptio non cōpetit nisi ostō iudicis intentato principaliter vel per modum ꝯdictōis.vt hic t in dicta.l.papinianus.ſ.si filius.de inoffi.testa. Querela enim nō est actio nec est accusatio.sed magis dī quoddam officiū iudicis.vt nō.i.l.posthum⁹.ſ.si quis ex his.eo.ti. Idem ī bonoꝝ possessione cōtra tabulas q̄ similiter ꝑ officium iudicis petiť.vt dicta.l.si ꝓterit⁹.ꝯ.de bo.poſ.cōtra.ta. ¶Cōtra hoc op.qñ sñia est lata ꝓtextu falsoꝝ instrūmorum dať officium iudicis ꝑ qō petitur restitutio.vt.l.diuus.ꝯ.de re iudi.t.l.ij.C.si ex fal.instru.tñ reperio q̄ si agaſ ex tali sñia pōt excipi ꝑpetuo.etiam nō petita restitutione.vt ex.de excep.c.cum venerabili. Rñdeo t hic aduerte dico q̄ qñq̄ ex sñia lata ex falsis instrumentis daſ in integꝝ restitutio.vt qs in statum ꝓstinum reponaſ vt sentētieť ꝓput sñiari deberet si sñia lata nō esset.vt.d.l.diuus . t ad hunc finem non posset opponi exceptio nisi restitutione ꝓhabita.sed eo ipo q̄ sñia lata est ex falsis instrumētis cōpetit mihi actio ō dolo vel in factū ꝯ te ad interesse.s.de dolo.l.elegāter.ſ. pe.t eodē modo mihi competit exceptio ꝯ te que est ꝑpetua vt.d. .c.cū venerabili. ¶Op.t vī q̄ ea que sunt ānalia ad agenduz sunt ꝑpetua ad excipiendū vt.l.pure in fi.ꝯ.ō doli.excep.t.C. de excep.l.ij So.dicit glo.hec est replicatō que est tpalis sicut actio.vt.ꝯ.de pecu.l.quesitū.ſ.in dolo ista nō est bona q̄ idem esset in exceptione vt.l.exceptiones la.ij.in fi.ꝯ.de excep. Solue ergo q̄ id qō dī q̄ exceptio est ꝑpetua verū est.sed hic nō tollitur exceptio tpe postq̄ est nata sed eius natiuitas impeditur si negligit petere restitutionē. ¶Op.dicit hic q̄ dz se ꝓbaꝝ minorē t lesum. Contrg.C.si aduer.cre.l.i.t de ꝑdijs mi.l.si ꝑ dium So.vt in glo. ¶Quero qñ ꝓbabit se lesum in delatione iuramenti. Rñdeo si ꝓbet se habere testes vel alias ꝓbatōes. vt.l.tutor.ꝯ.eo. Et ex hoc mutabili tex.sic intellecto ꝑ gl.habes expressum q̄ minor q̄ non appellauit nō est lesus eo ipo q̄ nō appellauit nisi doceat se habere aliquid ꝓpter qō in cā appellationis deberet vincere. Contra hoc tñ fallit.s.de minor.l.si minor.xxv.annis filiofa.ſ.i.t qō ibi nō. So.aī latā sñiaz si minor renunciaret appellationi eo ipo q̄ renunciat decipitur q̄ possibile est sñiam iniustā seq.t sic constat eū statim decipi.sed postq̄ est lata sñia nō constat ipm statim decipi nisi appareat ipm fouere iustā cām tex.est hic. Jtē q̄ hoc habes q̄ si minor .ꝯ.terminū non ꝓbauit non statim tanq̄ lesus dz restitui ad terminū

nisi ostendat se habere ꝓbationē vt hic. ¶Et eodē mō si minor petit se restitui ad allegationē obmissam nō restituet nisi doceat se illā allegationē habere. ita intelligit. l. minor. xxv. annorum obmissam. ff. de mino. et qō no. ꝑ Inno. in. c. auditis. et. c. coram felicis. ex. de in inte. resti. licet tñ ī isto iudicio quo queritur an minor sit lesus facilior ꝓbatio. an habeat ꝓbationē vel non sufficit enim q̄ ostendat iudici ꝑsumptiue q̄ minor potuisset ꝓbare ar. l. in lege acquilia si deletū. ff. ad. l. acquil. et iste ꝓbationes q̄ fiunt hic uō facerent plenā fidē in cā principali vt in. c. veniēs el. ij. ex. de testi. ¶Ultimo iste. §. vt ꝺ glo. in. l. ij. in fi. ff. eo. vbi dr q̄ minor nō restituit aduersus iuramentū So. ꝺ iuramentū ꝑstitum a se nemo restituit. vt in auc. sacraméta puberum. C. si. aduer. vendi. ita loquit glo. in. l. ij. in fi. ff. eo. sed ꝺ iuramentum delatū alteri bene restituit minor vt hic. et ita tz Inn. extra. eo. c. i. al'. ij. Bartolus.

Sed et si quis ¶Cui ꝺ iuramentū subuenit ꝓ actionē subuenit et ꝓ exceptōnem et replicationē. h. d. ¶Op. q̄ imo prius dz agere actiōe in factū ex illo edicto de his que in fraudē creditoꝝ. et sic restitui vt. ff. proximo. §. So. vt ibi dixi.

Jusiurandum ¶Juramentuz ꝓcuratoris vel defensoris ꝓdest dño ad exceptionē et ꝺ et ad actionem. h. d. ¶Nō. q̄ dixi in summario et ¶Op. de. l. nō solum. §. qui alieno. ff. de ꝓcura. So. dicunt qdā q̄ hic acquirit dño. i. ad eius utilitatē non q̄ dns possit agere. Vel verius dicit glo. in iudicio dño queritur utilis et sine cessione ita loquit hic directa vero nō queritur dño et ita loquit. l. contraria. et ꝑm hoc ista. l. nō haberet locū nisi in iuramēto iudiciali. Sed possemus ꝺ dicere q̄ loquat in omni iuramento q̄ omne iuramentū dz vim litis cōtestationis vt. ff. ea. l. §. si is qui. Ad l. ꝺriam. Rndeo q̄ iō dns non poterat agere q̄ ibi erat dubiū de mandato secus si erat certū de ipso mandato. ita loquit hic precedens tamen solutio est tutior.

Si petitor ¶In reali actione iuramētū actori parat actionē reo exceptionez et si iurauerit rem suā esse ꝺ actionē. Idē in ꝑsonali vl' mixta. h. d. vsq; ad. l. si duo patroni legā tñ per partes. ¶Primo pro declaratione lre quero que actio deb actori glo. dicit in factū. et ꝓbatur. ff. l. prima vsi. finde. ¶Contra hoc op. et videt q̄ cōpetat publiciana vt. ff. de publ. l. eū qui. §. peteti So. aut ego nitor ex iuramento tñ et loquit hic aut ex iuramēto et traditione. et ita loquit. l. ꝺria ita dixit glo. ¶Sed ꝺ glo. op. q̄ ille q̄ sic tradit rez tradit eā vt accipientis et sic si tradens est dns non transfertur dominium vt. l. iij. §. subtilius. ff. de condi. ob cām ergo si nō ē dns nō transfert vsucapiendi conditōnē nec publicianā vt. ff. de contrahē. emp. l. claudius et. l. eū q̄ in ꝑn. ff. de publi. So. ꝑm opi. quā tenemus est spāle ibi fauore rei iudicate vt nō. insti. de offi. iudi. in fi. et de publi. l. sunt et alie. et. l. i. et. l. pōponius. §. si iussu. de acqui. pos. et ibi plene dixi lz quidā vltramontani ꝺ. ¶Ex hoc §. glo. fundat duas opi. prima est q̄ ex quolibet iuramēto oriat actio et postea ex sīa oritur alia actio et sic erunt due actiones Pla. tñ dicebat q̄ ex necessario vel iudiciali nō oriat actio sed solū ex voluntario ita dicit glo. hic et. C. e. l. i. et ibi Pe. vt ¶y. refert tenebat opi. Pla. Ja. bu. videbat idem dicere mihi vr q̄ ex iuramento volūtario vel ꝺ iudiciali querat actio. ex necessario vero nō et sic pro pte teneo glo. pro pte Pla. Probo quādo qs defert iuramentū vr cōtrahere et cōfiteri se debitorē illo iurāte vt. ff. eo. l. q̄ iurasse in fi. et. l. depositi. §. i. ff. de pecu. sed ex confessione oriat actio vt. l. certū in fi. ff. de cōfes. ergo et. Prete rea hoc ꝓbo ꝑ. §. i. ff. ea. l. vbi dr q̄ solum oritur actio qñ iuramētum est delatū vel remissum a tpe referendo illū. §. ad ẏba edicti que intelligunt ꝺ et iudiciali et ꝓbatur hic loquit enim possessore deferente nō dicit de iudice. et sic nō dz locū ī necessario Jtē nō distinguit vtrū possessor deferat in iudicio uel extra immo magis vr inuere in iudicio delatū ex eo q̄ dicit petitor. et sic inuit litē contestatā esse vt. ff. rē ra. ba. l. amplius nō peti. vñ ex iudicali oriat actio. ex necessario nō q̄ hoc lege nō reperit. Prete rea actus nō debent operari vltra intentionē agentis vt. ff. ti. i. l. nō oīs. sed iudex defert iuramentū necessariū in defectū ꝓbationis ergo illud iuramentū valet ad pficiendam ꝓbatō nem. nō ad obligandū partē vt. l. admonendi. ff. eo. Juramentū vero voluntariū vel ex iudiciale defert ad obligandū prem vt. §. dixi. ¶Quero vtrū ista actio sit datiua vl' natiua. et vr q̄ datiua q̄ tex. dicit hic dabit actio. et. ff. e. l. prima. dicit actionē dām. In ꝺrium vr q̄ sit natiua ex quasi ꝯctu ꝑcedentī vt. ff. e. l. qui iurasse. §. fi. So. pōt ꝓbabiliter dici q̄ qñ iuramentuz defert in reali q̄ tunc sit datiua. q̄ nō ꝑsupponit obligatio ita loquit hic. sed qñ defert in ꝑsonali tūc sit natiua vt. ff. e. q̄ iurasse ¶Ultimo glo. ꝓbat ex hac. l. q̄ ex sīa oritur actio in factuz in actione in rem cū iudicat rē esse meā sicut dicit in fi. ¶Ista gl. duo supponit. prīo q̄ ex sīa datur actio in factū. ¶Ultramōtani ꝺ q̄ imo vocatur actio iudicati de quo ꝑ ¶y. C. eo. l. actori. Jtē ꝑsupponit aliud. s. q̄ in actione in rem bz locū actio in factum. ¶Contrariū nō. C. de iudi. l. i. in fi. magne glo. vbi dicit q̄ cō petit vtilis in rem et ibi ꝑ ¶y. de quolibet istoꝝ dixi plene in. l. miles. §. iudicati de re iudi. vbi hoc tangit glo. et ꝺy. ¶Op. ad hanc. l. q̄ q̄ q̄nq; alteri nocet q̄ō inter alios actuz est vt. l. papinianus. §. fi. de inffi. testa. So. vt in glo.

Ed si possessori ¶Jstam. l. summauit cū ꝑcedenti. Oppo. de. l. eum qui. §. si petenti. ff. de publi. So. q̄ iuramentum deferr actori. si iurat et ex iuramento solonitat bz actionem in factū. Si ex iuramento et traditione bz publicianam. Sed qñ deferr possessori tūc publiciana cōpetere nō pōt. q̄ sibi traditio nō est facta ita loquit hic et ita dicit glo. Vel aliter possumus dicere q̄ hic loquat de actione in factuz que est idem q̄ō publiciana q̄ō nō placet glo. ꝓpter duo. p°. q̄ non fuit facta traditio vt dictū ē. Jtem publiciana ē special'. tō non recurrimus ad actionem in factū generalē. vt insti. de acti. §. alie. Quidam tñ vident dicere velle q̄ illud dimittere rem apud possessorem bz vim traditionis. vt insti. de re. di. §. iterdū q̄ō nō placet ar. eius q̄ō diximus de transactione. vt. l. si ꝓfūdo C. de transac. et q̄ō nō. in. l. pe. de vsuca. ꝑ em. et ar. eius q̄ō dicimus in sīa. vt nō. in. l. exceptio. ff. de excep. rei iu. ¶Op. actus non opat vltra intentionē agentis vt. l. nō oīs. ff. si cer. pe. sz qñ iuramentū defert possessori deforr ad exceptionē nō ad actiōz q̄ possidenti non dat actio vt. l. i. §. hoc īterdū. ff. vti possi. ergo ex tali iuramento nō debet dari actio. Glo. tangit istud ꝺriuz et nō soluit. sed dic q̄ hodie idem alibi cōtingit q̄ facta ad exceptionez pariūt actōz. vt. l. q̄ō mihi. ff. de libe. le. de dona. ar nup. l. si cum ante nuptias. Tu rñde q̄ hic iuramentū deferr ad id q̄ō est cā actionis et q̄ō ꝓducit actōnē aptitudine. licet nō actu. nā ille q̄ est dns aptitudine semp bz rei vendicatiōz nō aūt bz eam actu. si possidet. vt. l. in rem. in prin. ff. de rei vēdi. C. ō aliena. iudi. mu. cā fac. l. i. sed hic detulit q̄ iuraret rez suā esse. et sic q̄ haberet actiōz suā aptitudine. merito cū cadit a possessione aptitudo illa ī actu deducit et actio ꝓpetit. ita loquit hic. ¶Ultimo banc. l. inducit Mar. ad. q. si fui tibi cōdemnatus ad rem. vñ habes ꝺ me actionem in factū ex sīa et officiū iudicis. q̄ō bz exequutōez ꝓpter. pone q̄ illā rē tibi restitui postea a possessione cecidisti. q̄ ad me reuersa est. vtrū poteris agere ex prīa sīa. vt tibi restituat videt q̄ nō. q̄ solutione prima vr sublata obligatio ex sīa vt. insti. q. mo. tol. obli. in prin. Ad idē facit q̄ō nō. in auc. sacramenta puberū. C. si aduer. vendi. in glo. fi. ꝑ ꝓ videt casus in. l. aduo pio. §. si post aditā. de re iudi. ¶In ꝺriū videt casus hic vbi ille q̄ possidet si postea cadat a possessione habet actionē ex illo iuramento et hoc tz Guil. et Ja. bu. q̄ō est nōndum. Assignat rōnem nā ex illa sīa orit alicui ius duplex vt sibi restituat res et vt in possessionē cōseruet vt. l. si quis missum. §. cuz ꝓtor. ff. ne vis fiat ei. et. l. iij. §. missuz. ff. ō carbo. edic. C. ad carbo. l. i. ꝑm vnā lec. facit. l. qui vniuersas. §. item si ꝓtor. ff. de acqui. pos. licet ergo q̄tum ad primā ptē de restitutione rei sit satisfactū sīe tñ adhuc durat remedium aliud q̄ iudex dz eum tueri in possessione. q̄ tuitio fieri ī pōt nisi sibi restituatur. et sic habebit officium iudicis ad restitutionem sibi fiendā. ꝑ hoc apparet responsum ad cōtraria q̄ ꝑ hoc nō fuit sublata

obligatio in totū ar.eius qō nō.C.de vſufruc.l. corruptionez & l.pluribus.§.& ſi placet de vb.obli. ¶Nō ob.§.ſi poſt aditaz qz verū eſt q nō durat iudicis officiū.l.ꝫ exneos.ſed ꝫ ipm contra quē iudicatū eſt ſicut patet ex predictis.Bartolus.

Item ſi iurauero ·Sūmani cū precedenti vel aliter.Verba iuramti ſi nō poſſunt ſtare fm ꝓpriam ſignificationē intelligunt fm impropriū.h.d. ¶Nō.iuramentū haberi pro veritate. ¶Contra.j.eo.l.eū qui.in prin.Glo.nō ſoluit.dic q ibi nō vī q ꝓ veritate nō habeaſ ſed q deferens exoneraſ a pena qz ceſſat rō pene. ¶Ultimo nō iſtū tex.in vſi.ſed & ſi rerū q hoc verbum vſufructus accipiſ impropie pro quaſi vſufructu. & iō ſi aliqs diceret in libello ſe eſſe in poſſeſſione alicuius iuris incorporal' qō ē impoſſibile dz intelligi in quaſi poſſeſſione.iō ſi emphiteota diceret ſe dñm dz intelligi.l.vtiliter ꝓ hunc tex.& eſt ar.ſ.de iudi.l.ſi qs intentione ambigua facit ēt pro ſaluandis dictis teſtiū qui qnqz verbis ꝓpriis nō vtunt. ¶Ultimo Guil.de cu. tractat hic.q.an donatio inter virū & vxorē confirmet iuramento qō non facit ad mām nr̄am dixi in.l.ſi qs ꝓ eo.in prin.j.de fideiuſſo. Bartolus.

Sed eum de hereditate ·Summaui cū ꝓcedenti.Dictū.eſt.ſ.de actione reali & ꝓſonali hic loquiſ de mixta.vel aliter.Dictū eſt.ſ.de actionibus in rem particularibus. hic loquiſ de actionibus in rem vniuerſalibus. ¶Nō.q iuramentū hz vim ſnīe ex quo apparet q hz executionē paratā vt dixi in.l.ij.ſ.eo. ¶Secundo nō.q iuramentū hz vim ſnīe ꝓcedentibus ꝓbationibus late vt hic dū dicit atqz ſi ꝓbatum eſſet &.ſubaudit glo.& ꝓnunciatum.nā ex ſolis ꝓbationibus nō oriſ actio vt glo.dicit qō nō.qō intellige niſi ꝓbatio fieret ꝓ cōfeſſionē vel iuramentū vt vidiſti in.l.nā & poſtea.§.ſi.ſ.eo.& ſic vides fm glo.q ꝓnunciatio requiriſ.& ſic facit q non ſufficiat relatio nūcij ſup diſcuſſione bonorū niſi ſequaſ ꝓnunciatio de quo dixi in.l.ſtipulatio.§.hz ātē.j.de ope.no.nun. ¶Ultimo nō q ex iuramēto cōpetit vtilis actio. ¶Contra īmo actio in factum vt.ſ.ea.l.in ꝓn. So.dico q cōpetit hec & illa & iō eſt aduertendū q preſtito iuramēto ꝓ actorē in reali actione ſiquidez verē erāt dñs hz rei vendicationē. Itē actionē in factū vtilemqz ī rē vt hic pz.ſi nō erat dñs hz actionē in factū & vtilem in rē vt hic & publicianā ſi nitaſ ex traditione vt habuiſti nō.ſ.ea.l. in prī. Sed ſi iuramentū deferaſ poſſeſſori ſi iurauit rem ſuaz eſſe hz tm̄ actionē in factū & vtilē in rē & rei vendicationē directā ſi vere erāt dñs publicianā non hz vt notatū fuit.ſ.e.l.in prin. ¶Ultimo glo.ſignat duo ar^a. ꝓria & nō ſoluit & eſt ſup verbo iurauerit.ibi in eo.ti.l.iubemus.dic ſed ibi inter eaſdez ꝑſonas hoc inter diuerſas. ¶In ea.glo.ibi.l.a ſnīa dic ſed ibi nō facit plenū preiudicium ſed aliquale vt nō.ſ.eo.l.quia.

f Duo patroni ·Lex iſta conſueuit reputari difficilis & in veritate intricata eſt.ſed ego extricabo eam vobis multū clare.& legiſ in gl.duobus modis.fm primū breuiter.h.d.Si vnus ex patronis excludaſ iureiurādo nō ꝓ deſt alteri nō deferenti ſed facit ꝑſumptionez pro eo q ſe inſolidū dicit eſſe patronū.h.d.Et diuiditur.prīo loquiſ qñ quilibet dicebat ſe patronū pro parte.ſo qñ alter dicebat ſe patronum inſolidū.ſa ibi multū tñ.Et aduerte qz hic eſt vna variatio ī littera qz dictio alteri.& dictio ſibi.& dictio ei poſſunt referri ad patronū deferentē & nō deferentē.de qua variatione non curo qz idē eſt ſenſus.& ideo de ea nō faciā.j.mentionē.ſed ſoluz videas exponendo lr̄am. ¶Op.de prīo huius.l.ad vſi.multū buius temore variata eſt lec.huius.l.nā quidā intelligunt vt dixi ī ſummario.nā in prin.qlibet dicebat ſe patronū pro pte.vñ non pōt alteri ꝓdeſſe ſi vnus eſſet excluſus. Jn vſi.multuz dicebat vnus ſe patronū inſolidū & iſta lec.tangiſ in glo.ſup verbo alteri in fi.& in glo.ſup verbo ꝓdeſſe & in penultima al' vltima gl. magna.Alij legunt iſtā.l.aliter & fm eos iſta.l.tota loquiſ quādo qlibet dicebat ſe patronū inſolidū.& fm iſtā lec.h.d.Quādo vnus ex patronis iureiurādo excludiſ alteri dicenti ſe patronū inſolidū non ꝓdeſt quo ad plenā ꝓbationez.ſed quo ad quale quale iudiciū.h.d.non repeto lr̄am. ¶Op.de prin.ad v.multū So.in prin.dicit q non ꝓdeſt.ſ.quo ad plenaz ꝓbationem ſeu plenū ꝓiudicium Jn vſi.multū dicit ꝓdeſſe quo ad quale quale iudiciū & iſta lec.ponit in glo.ſup verbo iuraſſe.& in glo.vltima in prin.quelibet pōt eſſe vera. ¶Op.& vī q iuramentuz vnius alteri proſit vel noceat vt.l.duobus in prin.j.eo. So.ibi erant duo rei.hic nō. ¶Op.de.l.cōi liberto.j.de bo.liber.in fi. vbi ſi vnus excludiſ alteri accreſcit. So.dicit glo.hic patronus qui excludiſ iureiurando nō excludiſ in totū.ſed ope exceptionis.vñ nō accreſcit ibi vero ipo iure excludiſ. ¶Sed Ja.bal. timore huius ōrij recedebat a lec.glo.& legebat iſtud prīcipiū alio mō.vt exponeret ibi nec ei ꝓdeſt &c.nec ei.ſ.liberto quaſi dicat portio excluſi accreſcit alteri patrono iſta lec.non eſt va nec eā ſequiſ Odof.nec alij.Ratio qz qñcunqz qs pfecte nō excludiſ eius portio alteri nō accreſcit vt.l.plane.§.ſi cōiuncti.j. de leſi.& qō ibi nō.& l.huiuſmodi.§.ſi ticio eo.ti.ſz ꝓ iuliurādū quis perfecte non excludiſ qz ipo iure actio remanet patrono ergo &c. ¶Nō.ex hac.l.q in portione que nō deficit ipſo iurī ſed ope exceptionis nō eſt locus iuri accreſcendi qō ē mirabile.vide glo.ſuper verbo iuraſſet.que hoc dicit & hoc facit q.l. .i.C.ſi imperialis libera.ſocius li.x.nō habet locuz altero ex ſocijs excluſo ꝓ ſnīam vel ureiurā. vel alia exceptiōe. ¶Quero circa iſtam.l.que eſt ratio huius preſumptionis.Rñdeo dic gl. vltima q hic libertus cōfitebatur hic alium eſſe patronum pro pte.ſed impoſſibile eſt quem eſſe libertū pro pte & ꝓ pte nō.& ideo cum iurauerit ſe non eſſe libertū alterius vī redargui ei^9 mendaciū.Aduerte iſta glo.nō bñ adaptaſ ad lr̄am qz lr̄a loqtur in liberto mortuo cum queriſ de bo.poſ.ipſius.glo.loquiſ de liberto viuo.tñ qō dicit glo.de liberto intellige q dicaſ per alios qui dicebant ſe ſucceſſores liberti. Jtem videſ q iſta gl. nō dicat vez.qz ſi ego dico me non eſſe tuū libertū . nō ſequiſ ergo ſum alterius qz pōt eſſe q ſim ingenu^9.ideo vt tollaſ hec obiectio dicit glo.prima huius.l.q libertus nō dicebat ſe ingenuū ſz fatebaſ ſe eſſe libertū alterius. Itē ī glo.vltima dī q libertus fatebaſ ſe ꝓ pte alterius libertū ergo nō erat ingenu^9. & non dicebat ſe ingenuum quia tūc nulla preſumptio. ¶Quero ad qd prodeſt iſta ꝑſumptio.dicit gl. q ꝓdeſt qz ſi vtriuſqz ꝓbatiōes eſſent pares crediſ magis ꝓbationi patroni hoc dic glo.ſuper verbo fidei quam vide & nō. ¶Nō.q qñ ſunt ꝓbationes vtriuſqz pares vinceret ille qui haberet ꝑſumptionem aliquam ꝓ ſe vltra aduerſariū vt vides hic tex.cum glo.Doc. ponunt in mā.vti poſſidetis tene menti.An āt hec ꝑſumptio ſit tante auctoritatis q ꝓpter eam poſſit deferri iuramentū dicā .j.eo.l.ad monendi in prin.vltime carte.in vſi. quero qd ſi dicta teſtium . ¶Quero hic loquiſ qñ libertus iurauit ſe nō eē libertum.quid ecōtra ſi patronus iurauit ſe nō eſſe patronū.qd īportet dic vt dī in glo.ſuper verbo nō eſſe.Guil.de cu.inducit hanc.l.ad.q.quā dicaz.j. in ꝓceſſu. ¶Ultimo glo.fi.in fi.opponit & non ſoluit . & ideo dicas in fine eius.ibi non facit plenum preiudicium.hic quale quale. Barto.

Julianus ·Hic.ſ.legiſ duobuſ mōis in glo.& alio mō extra glo.fm primā lec.ſ dic.Etiā ei qui ante ꝓſcripſerat ex iuramento cōpetit actio vtilis ſ dic. vel fm ſecundā.h.d.Poſt iuramentū ꝓſcriptio nō impedit actionē vtilē.h.d.vel tertio exī glo.Etiam ille qui iurauit pōt prescribere & ex preſcriptione ſibi actionē acquirer.h.d.ī ſumma.

Idem Julianus ·Qñ iuratur ſup facto tolliſ omnis actō que pōt oriri ex illo facto.Jtem iudex nō dz admittere īpertinentes articulos. hoc dicit. ¶Nō.quod dixi in ſummario q iudex non ōbz ad mittere impertinentem articuluz nec debet admittere vt aliqs interrogeſ ſuper eo qō eſt iam deciſum vel reſponſum. Jtem nō.q iudex nō dz pati vt examineñ teſtes ſuper articuliſ impertinentibus.hec oīa ꝓbanī hic.dum dicit iudex n debet pati hoc ꝓbari.ꝓbatio enim includit omnē moduz ꝓbandi.ſ.per teſtes iſtrā & cōfeſſionē & ſic.tene.mēti iſtud tangiſ in glo. l.ij. .ſ.qō obſeruari.C.de iura.calū. ¶Oppo.de.l. ſi ꝓ fure in ꝓn.

.j.de condi.fur.So.hic tollit ope exceptionis nō ipso iure. vt in ōrio certe istud est imponere.l.verbis vel dic ibi fuit actum actione furti nō conditione furtiua argumētū pro hoc.C.de trā sac.l.si de certa.videte ego nō curo qua actione sit actuz sed su per quo sit iuratum seu ꝓnunciatum.si.n.iurat vl' ꝓnunciatur sup facto tollit oīs actio que pōt oriri ex illo facto.ita loquitur hic.sed si iurat sup vna actione vel ꝓnunciat vt qz iudex ꝓnū ciat te nō teneri furti vel iuras te nō teneri furti.non sequit er go nō teneris cōditione furtiua.vñ poterit agi conditione furti ua ita loquit.l.ōria. ¶Contra predicta facit tex.in.l.ōria vbi dicit si pro fure dānuz decisum sit.z sic vī ꝙ sit facta decisio su per facto substinēdo ꝑdicta intelligas ibi pro fure.i.sup actiōe furti.l.inter oēm.§.hec actio.j.de fur.Alij dicūt vt Jo.ꝙ ibi fu it transactū per qō vī quis confiteri delictū vt.l.qñ.s.de bis q nō infa.hic vero fuit iuratum ꝙ qō delictū negatur.z ista ēt po test esse bona quā iunge cū precedenti.z sic distingues.Aut fu it transactū aut sñiatum siue iuratū.z hoc ꝙ cāu aut sup facto aut sup actione certa vt pz ex predictis. ¶Secundo oppo.de .l.si qs vxori.§.si quis iurauerit.j.de fur.glo.ponit duplicez so lutionē q̄libet pōt esse vera.tu tene vltimā ꝙ post iuramentuz nō agitur cōditione furtiua.sed rei vēdicatōne in qua nil venit ōp id qō est iuratū.Ex ista prima ꝑte possumus dicere in.q.illa an absolutoria lata in ciuili faciat ꝓiudicium in criminali vel eō qz aut sñiatum est sup facto aut sup iure ita tz Dy.in.c.nullus pluribus ex ō re.iur.Ly.in.l.i.C.qñ ciui.ac.cri.ꝓiu.ego plene dixi in.l.ij.§.i.j.vi bo.rap.pro hoc facit.j.eo.l.duobus.§.i.ꝛc. ¶Item p hanc.l.ego dico ō Dy.in.q.de minorē qui iuravit se nō venire ō cōtractum.nā dicit Dy.ꝙ pōt petere restitutionez in integrū nisi de ea fuerit certioratus.Cuius dictū Ly.refert in.l.ij.C.de rescin.ven.ego dico ꝙ satis est minorē certiorari su per facto vel sup cōtractu tūc enī tollit omne ius qō posset sibi cōpetere ad veniendū ō ipm factum casus est hic ꝛ.l. duobus .§.i.j.eo.z est tex.in aut.sacramenta.C.si aduer.ven.dicit eniz sacramēta sup ōctibus rerū suarū nō retractandis ꝛc.non dicit sup restitutione nō petenda sufficit ergo ꝙ iuret nō venire cō tra z sic sup facto de hoc dixi in.l.sciendū.j.de v.ob. ¶Nemo ad vsi.nec pati glo.inducit in ar.ꝙ testes nō sunt interrogādi ni si sup capitulo sup quo sunt ꝓducti. Idem nō.s.de peti.here. .l.si qs libertatē in fi.z.C.qui legi.pso.l.momentanee.z ibi per Ly.sicut enim nō dz iudex pati partē volentem aliquid ꝓbare ex cām ita nō dz pati testem dicentē aliquid ex articuluz z hoc mō hec.l.facit in ar.¶Pro cuius declaratione q̄ro qd si testis diceret aliqd ex articulū an valeat dictū eius. Rñdeo aut iura uit dicere veritatē sup articulis z nō valet in eo qō dicit vltra. qz in eo deponit nō iurat ergo ꝛc.l.iusiurandi.C.de testi.Aut iurauit dicere veritatē sup tota cā z tūc si illud qō dicit ex arti culū faceret ad cām valeret dictū eius qz deposuit sup eo sup quo iurauit.ita dicunt doc.C.q legit.pso.l.momentanee.z ī spe cu.de testi.§.i.v.Item ꝙ deponunt sup alio.z in vsi.se.z itelligo eū dicere ex articulū q̄n ea que dicit nō cōferunt ad declaratō nē eorū que in articulo cōtinet al' si cōferunt dicunt esse in arti culo nō ex articulū vt.l.i.in prin.s.si cer.pe.z ibi dixi. ¶Que ro qualiter dz testis iurare an dicere veritatez sup articulis an sup toto cā.Rndeo sup tota cā.vt ex de testi.c.p tuas z ibi per Jnno.z.C.de epis.z cle.aut.sed iudex.¶Quero iuxta lram qd si fuit admissus articulus qui nō debebat admitti.z qd si te stes sup eo deposuerunt cū non deberet examinari. Rndeo si qdem articulus ille est oīno impertinēs z nihil cōferēs ad cāz nō est dubiū ꝙ nil relevat vt puta ꝙ rex è infancia. Sed si ali quid conferret ad cām lz non deberet admitti.Exemplum in cā possessionis recuperande fuit admissa ꝓbatio de dominio tūc siquidē parti nō fuit data copia articuloz.z sic non pōt ei īputa ri ꝙ consenserit poterit opponere postea z dicta testiū non va lebunt. Sed si ei pōt aliqd imputari.secus ex de ordi.cogni.c. .i.z p Jnno.in dicto.c.p tuas de testi.Et ex hoc apparz ꝙ qñ iudex ꝑcepit rñderi positionibus saluo iure impertinētiū z nō admittendaz.tunc ēt post rñsionem pōt disputari an debuerit rñderi vel nō qz apparet ꝑtem nō consensisse. Predicta vera in his positionibus que fieri nō debēt ob favorē ptis.Sunt etiā alie interrogationes que nō debēt fieri a teste ꝓpter favorē ip sius testis vtputa si testis interroget an sit criminosus z similis tūc non curo de consensu ptium aliquid an cōsenserit nec ne si testis interroget an sit criminosus.z rnderit se criminosum lz interrogari nō debuerit viciatur tn dictū eius vt ex de excep. .c.i.z ibi per doc.canonistas.Bartolus.

Si quis iuraverit. Ex iuramento formit ꝓstito dat ac. vtilis ex eo cōtractu cuius forma cōtinet iuramentū.h.d. ¶Op.z videtur ꝙ ex iuramento oriat actio in factū.vt.l.sed z si possessori. in prin.s.eo.So.dico ꝙ hec actio vtilis ex eo cōtractu ñ exclu dit actionem in factum.simile vidistis in dicta.l. sed si possesso ri.in fi.z.s.ea.l.§.i.vñ qñ iurat sup actione reali vl' mixta que actiones cōpetant vidistis in.l.sed si possessori in fi.s.eo.qñ vo iurat sup actione ꝑsonali.z tūc aut iurat informiter nulla cā ex pressa.quare teneat.tūc hz locū ac⁹ in factū ex iureiurādo. vt .s.eo.l.nā z postea.§.i.z.l.sz si possessori.§.i.z.j.§.primo. aut iurat formiter expressa cā z ōctu quare tenet. z tūc hz locum actio in factum z actio vtilis ex eo ōctu ꝓpter iuramentuz vt hic.Item ac⁹ directa ex eo ōctu si ante vere cōpetebat.z ex ꝟ dicimus qñ queri que actio oriat ex statuto vel cōsuetudine qz si statutū vel consuetudo disponit formiter hz locum actō ex eo ōctu vel ex causa super qua formiter disponit.Exēplū dicit statutum ꝙ valeat testm cum tribus testibus certe ageī actiōe ex eo.testō.qz formiter disponit.vel pone dicit statutum ꝙ mi nor.xxv.annis ꝛc.possit vendere z alienare cum presentia cō sanguineoz suoz.certe oriet actio ex eo ōctu ar⁹ huius. §.sed si disponeret informit nō expressa aliqua cā que caderet in for mam ōctus vel quasi.tūc daret cōditio ex.l.vel ex isto statuto vt.l.i.in fi.j.de condi.ex.l.z ar⁹ eoz que.s.dicta sunt.¶Ad se cundum op.z videt ꝙ iuramentum nō debeat nocere ei q ꝓsti tit.vt.l.z euidenter.j.de ex.rei iudi.So.dicit glo. istud è ꝓpt cōnexitatē.in oībus.n.ōctibus in quibus vltro citroqz oriī obli gatio si iurat ex vna parte ex alia iurari vī vt hic.facit.l.fi.j.ō accepti.¶Juxta hoc quero ego dixi in.l.ij.s.eo.ꝙ iuramentū hz exequutionem paratā.vtz qñ tu petis exquutionem ad rez tibi venditā.ego possem in exequutione excipere ō precio.vī ꝙ sic vt.j.primo.§.Cōtrarium determinat in Spe.ō exequu tione sñie.§.fi.vsi.item queri.z bene.nam ꝙ ꝑcium soluat añ q̄ res tradat venit iure exceptionis.vt.l.iulianus.§. offerri.j. de act.em.sz exceptio peremptoria nō pōt opponi post sñiam vl' post iusiurandum vt.l.peremptorias.C.sen.rescin.nō pos.z.s.ea. .l.§.i.fm primā lec.debebit ergo ꝑcium peti iure actionis. ¶Nō ob.j.primo.§.qz ibi nō erat nata actō añ debiti solutionē.vt.l. si rez.§.omnis.j.de pigno.ac.

Marcellus. Quando iurat super ōctu ꝙpetit vti lis ex eo ōctu.tūc quādo cōpeterz si vere ōctus intercessisset.hoc dicit.¶Op.si aliquis dedisset ve re librum pignori ꝓ.x.posset repetere pignus nisi creditor ꝓ baret se.x.numerasse.vt.l.i.C.de nō nu.pec.z. C.si post pign.o. cōuen.nu.se.nō fue.l.i.Sol.intelligo ꝙ hic iurauit se dedisse li brum pignori ꝓ.x.que recepit.secus si simpliciter dixisset ꝓ.x. ita intelligit glo.nīa.¶Quero q̄ actione quenat iste ad.x.Sl. rñdet ꝙ actione in factum.qz quo ad ista.x.informiter est iura tum.¶Juxta hāc.l.quero pone ꝙ ego iurauī ꝙ inter te z me cōuenit de permutādo librū tuum cum meo.an ex hoc iuram̄ to agere potero.Rndeo ꝙ nō qz cōtractus qui iuramento ex primit de se actionē non ꝓducez.nisi vestiat rei interuētu er go ꝛc.vt in hoc.§.¶Secundo q̄ro qd si iurani rē me a te emis se pro certo ꝑcio non tn exp̄ssi quātitatē.an ex ꝟ iuramēto age re potero vī ꝙ non.quia ꝑcium non è certum.vt in.§.ꝑciuz in sti.ō em.z vē.So.puto ꝙ ille contra qué iurat posset petī ꝙ ille compellat exprimere certum ꝑcium.vt.l.certum.in prī.j. de confes.sz si ñ exprimeret puto ꝙ ex ꝑte sua ipse possz ageī ad rē.sicut enim hic ex vna ꝑte pōt iurare formiter. z ex alia ī formiter.ita in.q.proposita ex vna ꝑte iuramētum pōt contine re certum.ex alia incertum.qz non est quid repugnet.

Si quis iurauerit Qui iurando per ꝑn cipē deierat fustibus castigatur.h.d.¶Op.ꝛ vī q periurus non puniaꝫ vt.C.eo.l. .ij.So.ibi iurauit per deū hoc ꝙ pūcipē de hoc qualiter periurus puniaꝫ dic plene ꝙ Cy.in.d.l.ij.ꝛ ꝙ glo.tangiꝫ in.l. lucius .s.de bis qui nō.infa.ꝛ hic per Bul.ꝛ j.l.quotiens.Bartolus.

q **Quotiens** Juramentuz veritatis parenti vel patrono nō remittitur.h.d. ¶Op.j.e.l.iusiurandū ꝛ ad pecunias.ff.qui iusiurandū So.ibi loquiꝫ in iuramento calumnie qō remittitur hic in iuramento veritatis qō non remittitur.Bartol⁹.

s **Personas** Jsta lex se ipsaz summat. ¶Ad hāc.l.op. de.l.iubemus.ff.fi.de epi.ꝛ cle.So.hic nō dicit ꝙ iudex vadat ad eū.sed ꝙ iudex mittat officiale.Quero cuz tpe quo iuraꝫ vel rndetur ps dz esse ꝓsens vtruz teneaꝫ moneri pars ꝙ cōpareat ad domū ipsius vt videat eū iurare tex. est ꝙ sic.C.eo.l.generaliter.ff.bis de pūn facit auten.apud elo quentissimū.ꝛ melius in.l.iudices.C.de fide instru.intellige ni si sit mulier.illa enī ꝓpter honestatē pōt iurare absente parte. vt in auꝫ.vt liti.iurent.ff.si vero mulier fm Bul.

r **Ipatronus** Non cogiꝫ quis iurare super actione que non pōt cōtra eū ꝓponi.Jtem patrono remittiꝫ iuramētū calumnie.h.d.¶Op.de.l.marcellus.ff.i.j.re.amo. So.ibi in aliū cōtra quē hec actio ꝓponi pōt hic in patrono cōtra quem non pōt ꝓponi.qz est turpis.vt.l. bonori.j. de obse qui.pa.prestan.

t **Asiurandum** Juramentū conuētionale nō pōt referri.h. .d.¶Op.j.eo.l.manifeste So.ibi loquiꝫ in iuramēto iudiciali hic in cōuentionali.¶Quero vtruz iuramentū sit modus inducende obligatōis.breuiter dic tres casus Aut est iuramentū litis decisoriū.ꝛ tunc ex eo oritur obligatio ꝛ actio vt per totū istū ti.Aut est iuramentū confirmatorium ꝛ tūc confirmat ꝯctum ēt inualidū vt ex eo oriaꝫ actio.vt in auc. sacraméta puberū.C.si aduer.ven.Quoddā est iuramentuz introductoriū obligationis.vbi gr̄a iuro ꝙ ego dabo tibi centum nulla ꝓcedente cā.tunc iuramentū nō est modus inducende obligationis nisi in liberto.vt.l.iurisiurandi.in prin.de ope.li.ꝛ.l. fi.de libe.cā.C.qō plene dixi in.l.si qs pro eo in prin.j.de fide iusso.ꝛ Bul.tangit hic nō dico plus qz nō sunt hic alia. ¶Vltimo inducīꝫ per Bul.in ar.ꝙ si qs in instrō ꝓmittat se stare iuramento aduersarij de interesse ꝛ expensis ꝙ valeat.Alij ꝓtra de quo in spe.de ꝓba.ff.videndū vſi.quod si ibi dī ꝛ ꝙ Cy.C. de epis.ꝛ cle.l.pe.ꝛ ꝙ Dy.in.l.vltima.j.de ꝓto.sti.ꝛ ibi plene dixi.Bartolus.

Pupillus Pupillus sine tutore non pōt iusiurādū deferre.sed tutor sine pupillo sic B dicit vel breuius sic summari pōt.Qui non pōt alienare nō potest iuramentū deferre.h.d.¶Op.ꝙ nō oīs pupillus pōt esse in iudicio cū tutore vt.l.i.ff.suff cit de adm.tu.huius tumore gl. .i.huius.ff.dicit intellige ò pupillo doli capace.sed certe nō requiriꝫ ꝙ sit doli capax sufficit enī ꝙ fari possit vt dicto.ff.suffi cit.¶Op.ꝙ ēt qn cū tutore ò̄tulit nō noceat pupillo vt.l.ij.C. si tu.vel cu.interue.So.qn sine tutore ò̄tulit cōpetit replicatio ipso iure vt hic qn cū tutore posset restitui.ꝛ alias replicatio ñ cōpeteret vt.l.ꝓria.ꝛ ss.eo.l.nā ꝛ postea.ff.li minor. Op.j.e.l. qui iurasse So.ibi loquiꝫ in pupillo iurante hic in pupillo ò̄ferente.¶Op.ꝙ iuramentū hz vim solutionis vt.j.eo.l.iusiurandū sed si soluīꝫ cū iudicis auctoritate ꝓiudicaꝫ minori vt.C.de admi.tu.l.sanximus.ꝛ.l.ait ꝓtor.ff.ꝓmittitur de mino.ergo ꝛc. So.non hz vim solutionis quo ad oīa vt in glo.ꝛ bene.Jtē op. ꝛ vī ꝙ ipso iure nō obstet exceptio.vt.j.quarū re.ac. nō da.l. .i.So.illa intelligiꝫ fm istā.f.ꝙ actio nō datur ope replicatōis ꝛc.Querit glo.qd in adulto curatorē habente glo.hic variat nā glo.magna hic in fi.dicit idē per oīa in adulto curatorē habēte glo.se dicit ꝯrium ibi lz secus sit in adulto curatorē habente ꝛz

Jo.ꝛ Pla.qd dicemus ꝙ sit aliud in minorē curatorē habē ꝓbatur.nā deferre iuramentū hz vim cuiusdā cōfessionis vt.l. qui iurasse in fi.j.eo.sed confessio in iudicio ꝓiudicat minori habēti curatorē nisi restituaꝫ vt.l.certū.ff.minorē de cōfes.ergo ꝛ iuramentū.¶Contrariū puto nā in confessionibus que fiunt ad solēnizandū iudicū confessio minoris nō valet.vñ eius cōfessio non posset inducere litis cont.vt nō.in.l.ij.ff.qō obseruari ꝛ ibi ꝙ glo.ꝛ doc.de iura.ca.ꝛ scripsi in dicto.ff.minorē.sed iuramentum hz vim cōtestationis ꝛ sñe ꝛ sic hz vim eoz actuz qui solēnizaꝫ iudicio merito non pōt istos actus exercere sine auctoritate curatoris.vñ teneo qō nō.in.d.glo.magna in fi.¶Ulto inducit glo.in arg.banc.l.in oībus cōtractibus quos immit hi q nō sunt iure electi vt oīa cassenī vt hic ꝛ.C.de sa.san.ec.l.decernimus ꝛ de re.eorū.l.qui neqz adde ꝛ.C.de eo qui pro tuto.l. .ij.ꝛ qō ibi nō.ꝛ in qui.cau.in inte.resti.nō est ne.l.pe. Sed cōtra dictū ar.facit ò offi.ꝓto.l.barbarius.Rnde ꝙ ibi fuit error cōis.¶Querit glo.qd si ab initio tenuit īstitutio.sed postea aliquo cāu est cassata.dicit glo.tūc tenent gesta ꝙ eū.dicam plene in.l.barbarius de offi.ꝓto.Bartolus.

Procurator Procurator pōt iuramentuz deferre si hz generale cū libera vl̄ speciale mandatū vel est in rem suā alias secus ēt si caueret de rato ꝓpter dubiū de mandato.h.d.cū duabus.ll.se.Diuidiꝫ in quattuor partes.ꝓo ponit vnū dictum de ꝓcuratore habente mandatū.fo ponit aliud qn de mādato dubitaꝫ.tertio ponit rōnem secundi dicti.quarto ponit rōnem primi.fa ibi nec multū. tertia ibi sñe āt.quarta ibi si itaqz.Et qz in quarta ponīꝫ rō primi dicti.ió adiunges eam cū prima in positione casus.ꝛ prima pars est facilis.fa multū difficilis.Jn terminis pone casum ꝙ te in prima ꝑte ꝛ in quarta que est rō primi dicti. Jn fa vero parte in.v.nec multū.sic pone casum.Quid si est dubiū de mādato ꝛ ꝓcurator vult cauere de rato.an tunc cogeī reus iuraī Rndet iurisconsultus ꝛ dicit ꝙ nō.si enī reo fuerit cautū de rato.ista cautio nō multū sibi ꝓficeret.h.d.ꝓo vide tex.ibi de rato.dic ꝛ ió non cogiꝫ reus iurare tali ꝓcuratore deferente.qui propter dubium de mandato cauet de rato.¶Sequitur.ff.si ne enim.in quo sic forma casum. Que est ratio. dicit iurisconsultus ꝙ cautio de rato nō prodest reo cui deferī iuramentuz si enim iuraret ꝛ dñs postea nō haberet ratū cōmitteret cautō de rato ꝛ sic sibi multum ꝓdesset.Ad hoc rndet iurisconsultus si dñs venit postea ꝛ ratū nō hz. aut reus cogeī se defenderet ab actore opposita exceptione si qua sibi prius cōpetebat ꝛ hō casu nō est dubium ꝙ iuramentum sibi nil ꝓdest.qz ita se ōfendit postea sicut prius.Aut nō vult se defendere fz patiꝫ se vinci ꝛ postea vult agere ꝯ ꝓcuratorem ex cautione de rato. ꝛ tūc doceret de periurio suo.ostenderet enim sñam latam ꝯ illud qō ipse iurauit hoc dici.¶Notabilia colligā vobis recitando apparatū.¶Nō.qō dixi in summario. ¶Ad primū oppo. ꝙ curator oīum bonorū nō pōt alienare vt.l.ꝓcurator tutor.ꝛ.l. mandato generali.de ꝓcu.ergo nō pōt iuramentū ò̄ferre.vt.ff. proximo.ff.So.intellige hic vniuersorū.bonorū cum libera. vt .l.ꝓcurator cui libera.ss.de procu.ꝛ sic hēs tres casus in quib⁹ ꝓcurator pōt deferre iuramentum vt reus cogatur iurare vel referre al̄.secus.¶Circa istam ꝑtem quero quid in ꝓcuratoī dato ad vnā causam tm̄ ꝛ in illa ē sibi cōcessa libera administratio.an poterit iusiurandum deferre.de hoc videī casus in.c. q ad agendum.in fi.extra de ꝓcura.li.vi.ꝛ.l.qui rome.ff.calumnias.in fi.ff.j.de ꝟbo.ob.ꝛ ibi nō.¶Dento ad fam ptez.dī hic ꝙ si dñs postea venit. cogeī reus postea docere se liquide iurasse opposita exceptione.¶Quero de qua exceptione loquatur.quidam dicunt de exceptione iurisiurādi.quod nō videtur vez qz hec exceptio nō obstat dño.nisi in tribus casibus quos .ss.vidistis.nisi intelligas eo mō quo statim dicā ī tertia opi.vñ alij dicunt ꝙ hic loquiꝫ de exceptōne pacti vel rei iudicate vl̄ solutōnis seu ò alia simili ꝛ ista ē clara.Tertij dicunt ꝛ fuit opi. Jo.ꝙ hic ponatur exceptio ꝓ replicationē si enī reus ò sacro excipiat replicabit dñs ꝙ iuramentum sibi nō obstat. Jsta gl. videī habere hunc intellectū.sed tñ aduerte vt clare intelligas

Aut em̃ ista ẏba opposita exceptione determinant ẏbū doceř. z tūc ꝓcedit expositio p̃cedens. Aut determinãt ẏbū cogeř. z tūc habet locum hec expositio Jo. quasi dicat ꝓpter hãc replicationẽ quã dñs opponit cogiř reus probare se liquido iurasse z intellige cogiř cautione si nõ vult pati cõdemnari. ¶ Secundo quero dř hic ꝙ si reus vult agere ex stipulatione de rato. cogiř docere de suo periurio. ¶ Quero qũo ꝓueniatur ad hãc doctrinã de periurio glo. magna in prin. rñdet arguendo a sufficienti diuisione z ponit quattuor cãus ꝙ quos ad hanc doctrinã de piurio ꝓuenitur. z sic apparet ꝙ cautio de rato modicũ pro dest reo vide glo. ad lr̃am. ¶ Quia ergo glo. arguit a sufficiẽti diuisione. z ponit quattuor casus. si ego ostẽdam vobis aliquẽ ex istis casibus esse falsum apparebit ꝙ argumentatio glo. nõ est bona nec bene docuit ꝓuenire ad istam doctrinã. vñ assumo primũ casum qñ dñs postea venit z egit z succubuit. z vř ꝙ stipulatio de rato cõmittař ad totum interesse nõ solum ad expensas tñ. z sic multũ ꝓdest reo vt. l. ꝓcurator ad exhibendũz .ff. i. j. rem ra. ba. So. dicit glo. ibi loquiř de ꝓcuratore q̃ nũq̃ habuit mandatũ z sic erat falsus. hoc loquiř in vero ꝓcuratore de cuius mandato dubitabař vide glo. ibi sed certe ꝛc̃. intelligit ergo glo. istũ ẏ. nec multũ in ꝓcuratore habente mandatũ sufficiens sed de eo dubitabař. z sic vř fateri ꝙ si nullũ haberet mãdatum cautio de rato multũ operareř. Jsta lec. nõ vř bona q̃ principium huius. l. loquiř in ꝓcuratore habente mandatuz sufficiens ita in ẏ. nec multũ. nisi diceres ꝙ hic mutat casuz. Preterea nõ habere mandatũ. z habere z nõ apparere sunt paria .l. duo sunt ticij de testa. tu. z. s. de transl. z post rem z sic videtur ꝙ ẽt in cãu in quo dubitař de mandato cautio de rato multũ opereř nisi substinẽdo glo. dicas ꝙ lz tpe cautionis non constaret de mandato postea tñ incepit cõstare. z sic loquiř lec. gl. z põt esse vera in se inquantũ hic intelligiř de vero ꝓcuratore de cuius mãdato dubitabař sed inquantũ dicit secus esse in eo qui nunq̃ habuit mandatũ nõ bene dicit. ĩmo ẽt in eo põt hic ĩtelligi. Non ob. l. ꝓcurator ad exhibendũ. ff. i. q̃ ibi loquiř ĩ falso ꝓcuratore q̃ egit z exegit. vñ si dns postea nõ bz ratũ interest rei ĩ toto debito qõ soluit siue reus vincat siue succũbat hic logř in falso ꝓcuratore qui quodãmodo succubuit q̃ deferẽdo iuramentũ absolutus est reus. vñ si actor postea veniens succubuit nõ interest eius rei nisi in expensis. z sic habes defensatuz primũ casum glo. per quẽ ꝓueniř ad istam doctrinaz. ¶ Secundus casus est qñ dns postea veniens obtinuit z iniuste. tũc dic̃ glo. idem q̃ iniuria facta reo nõ bz nocere ꝓcuratori. z sic non tenebiř ꝓcurator nisi in expensis vt. l. si siue. ff. cũ aũt. j. rem ra. ba. ¶ Ad hunc casum glo. nõ opponit sed ego op. z vř ꝙ nõ sit considerandũ vtrũ iuste vel iniuste. sed indistincte ille qui cauit de rato teneař vt. l. iij. ff. i. j. rem ra. ba. So. ẽt lec. glo. hic loq̃tur in ꝓcuratore vero de cuius mandato dubitabař ibi in ꝓcuratore falso. vel si vis teneř aliã opi. que vř verior ꝙ hic loquatur in ꝓcuratore funditus falso. Quantũ ad potestatẽ deferẽdi iuramentũ dicas sñia prima facie ꝓsumitur iusta z pro ea ꝓsumitur vt. l. berẽnius. ff. gaia. j. de euic. z ibi nõ. z ĩ prima facie videbiř iste reus piurus. merito nõ ꝓdest sibi multuz hec cautio de rato q̃ anteq̃ declareř sñiaz esse iniustã ipe erit diffamatus ꝙ falsum iurauit z sic prima facie piuriũ suũ allegaret. est enim duz iniusticiã sñe docere z ꝓpter hoc ẽ statutũ biennii in cã appellationis ne ergo habeat necesse suã infamiã purgař dř ei cautionẽ de rato non multũ ꝓdesse q̃ maior est pena infamie salte de facto. z maior est labor purgationis ipsius q̃ q̃q̃d posset consequi ex illa stipulatione. z ſc̃ põt defendi secundus casus glo. Tertius est qñ fuit condẽnatus z iuste quo cãu agendo ex stipulatione de rato doceret de suo periurio. ¶ Ad istud ꝙ. glo. aut tu dicis ꝙ ex hac stipulatione nõ põt agere z tunc dicis ꝺ istũ tex. q̃ expresse vult ꝙ agere possit lz. de suo ꝓiurio doceat. Aut dicis ꝙ põt agere z tũc dicis ꝺ iura que dicunt ꝙ quis non põt suã turpitudinez allegare vt. l. transactionis. C. de transac. ¶ Ad istud ꝺ rñdet Azo. pro fateor ꝙ non põt agere q̃ allegaret turpitudinẽ suã. z hoc est verũ quo ad sortem in qua iuste cõdemnatus est. z sup qua iurauit. sed quo ad expensas z quo ad vsuras que cucurerunt post rẽ iudicatã bene põt agere vt hic in tex. Et ꝓpter hoc dř hic in tex. ꝙ ei nõ multuz ꝓdest ista cautio. quasi dicat nõ est multũ istud ad qõ põt ageř q̃ solũ ad expensas z ad vsuras. Postea idez Azo. mutauit solutionẽ z dixit ꝙ põt agi ad totã sortẽ z ad expensas z ad vsuras vt hic in tex. lz de suo periurio doceat directo z pro tanto dř ei nõ multũ ꝓdesse q̃ maior ẽ pena illius diffamatõis ꝙ reputeř ꝓiurus q̃ sit totũ illud quod cõsequitur ex stipulatione. ¶ Ad ꝺ rium ꝙ quis nõ põt allegare suaz turpitudinẽ. Rñdet ꝙ fallit hic. non enim põt ꝓcurator. ꝺ quez agiř ei suã turpitudinẽ obijcere q̃ ipse detulit iusiurandum. vt. l. qui iurasse. §. si př. j. eo. ita dicit Azo. Pe. de bellaptica. Rñdet aliter ad istũ ꝺ rium z multũ nõ. nõ põt quis allegare suã turpitudinẽ. vez est ab alio non detectaz sed si ab alio fuit detecta prout hic fuit q̃ fuit condẽnatus. z fuit pronunciatũ se illud debere quod iurauerat se nõ debere. tunc bene põt hanc turpitudinẽ suã allegař casus est hic quod satis placet. ꝓbo p. l. antepe. j. de suspec. tu. vbi ille qui est remotus vt suspectus potest hoc allegare ad defendendum se ab actione tutele. Jdem in quolibet infame per sñiam ꝙ põt allegare se infamẽ vt excuseř ab oneribus vt. l. relegatoz. in fi. de interdic. z relega. facit qõ nõ. ff. de offi. assesso. l. i. in glo. super ẏbo postulationibus. Et sic ex hoc ẏsi. nec multũ. bẽs notare duo. primo ꝙ quando qs ꝓbabiliter põt timere ne suũ piuriũ redarguař q̃ quãdam consequentiã nõ cogiř iurare. z iõ si vnus ex heredibus deferat iuramẽtũ forte nõ cogetur reus iurare ne forte altero agente suũ piuriũ detegař iusta enĩ cã recusandi est quando aliq̃d petiř quod ꝺ debitam bone statem pſone vẽiret vt. l. quintus. j. mã. z iõ in. l. si duo patroni in prin. ff. eo. dico ꝙ ille libertus altero deferente non cogebař iurare sed sponte iurauit ꝓm quod babes nõre ꝙ quiſ põt allegare suã turpitudinem ab alio detectã vt hic cum si. ff. alle. Et ꝓ huius declaratione q̃ hanc mãm nõ declaraui tibi in aliquo loco adhuc iõ dicas. Aut quis allegat suã turpitudinem cõtra se z ad sui ꝓiudiciũ z tunc audiř vt. l. inde ne ratius. §. fi. cuz. l. se. ff. ad. l. acquil. z de custo. reo. l. si cõfessus. cũ si. z eẋ de cõcef. preben. c. ex tenore. Aut quis allegat turpitudinẽ suã ꝓtra aliũ z tũc aut agendo principaliter z fundãdo intentionem suaz ex turpitudine sua z non põt vt. j. de cõdi. ob tur. cau. ꝓ totum. de fur. l. itaq̃ fullo. z. C. de transa. l. transactione. z de seruo pigno. da. ma. l. si creditoribus. Aut nõ agit ex sua turpitudine sed eã allegat excipiendo vel replicando vel alio mõ adiuuando ĩtentionem seu exceptionẽ suã z tũc aut hoc allegat cõtra eum qui fuit ꝓceps turpitudinis z audiař vt. l. de tutela. C. de in te. resti. mino. z ibi nõ. hoc ĩtelligo qñ ille cõtra quẽ allegař qui fuit ꝓceps turpitudinis certat de lucro z allegans certat de dãdo al̃. secus vt. l. viro atq̃ vxore. ff. solu. ma. z. l. apud celsuz. §. marcellus. de doli excep. ¶ Aut suam turpitudinem allegat cõtra alium z tũc aut eius turpitudo erat al̃. ab alio detecta z audiř eam allegando vt hic non enim hic agit ex sua turpitudine sed agit ex stipulatione de rato ad interesse ad qõ ꝓbanduz adducit sñiam ꝓ quam docet de suo piurio ad idẽ de suspec. tu. l. añpe. z de interdic. z rele. l. relegatorũ in fi. Aut non est ab alio ꝺ tecta. z nõ audiř suam turpitudinẽ allegans vt dicta. l. trãsactione. C. de transac. cũ si. z ibi nõ. fallit in cãu extra ꝺ ꝓsumpt. c. tertio loco. z ibi nõ. fallit in aut̃. nouo iure. C. de pe. iudi. qui male iudi. fallit in. l. quisqs in fi. C. ad. l. iul̃. ma. z in quolibet apparet ratio specialitatis. z ideo per predicta dicebam semel respondendo ad questionem. ¶ Quidam vendidit possessionem in fraudem fisci vt euaderet penã. postea volebat eã repetere dicebař ꝙ non poterat q̃ allegabat suam turpitudinem. vt dicta. l. si creditoribus. C. de seruo pig. da. ma. z. l. filios. C. de his q̃ in frau. credi. Ego dicebã siquidẽ ab initio fuit venditio vera. tñ in fraudem fisci. facta q̃ volebã bř̃e pecuniam q̃ melius posset celari ꝛc̃. z nõ possim petere rescindi allegando fraudem z turpitudinem meã q̃ q̃ alius mecum fraudem partici passz q̃ fundo intentionem meã ex mea turpitudine ita. loquunt̃ iura alle. ꝓ hac ꝑte. Si vero ago rei vendicatione dicens rẽ eẽ meã tu opponis ꝙ fuit tibi vendita ego replico ꝙ illa venditio fuit

simulata ⁊ imaginata ⁊ facta in fraudez fisci ⁊ tūc audior lz allegem turpitudinē meam.nā eam allego ad coadiuuandā actōez Item eā allego ꝑ te qui eam ꝓticipasti. Itē ego certo de dāno euitando ⁊ tu de lucro captando vt dicta.l.de tutela de in interesti.minio.⁊.l.viro atqz vxore sol.ma.⁊ qō nō.in.d.l. apud cel sum.ꝯ.marcellus de doli.excep. ¶Quartus cāus est qñ pēdet iudiciū tunc dicit glo.mazga circa ꝑn.qꝫ interim nō cōmittīt stipulatio. ¶Contra hoc op.j.rem ra.ba.l.quo enīz.ꝯ.ij.⁊.ꝯ.fi.⁊.l. ꝓcurator la.ij.ꝯ.fi.⁊ sic statim cōmissa est stipulatio ad interesse totale nec est necesse qꝫ expectet sniā per quā doceat de ꝓiurio ⁊ sic cautio ista multū ꝓdest reo. Rndet glo. ꝝum est verū in ꝓcuratore falso.sed in ꝓcuratore vero nō cōmittīt nisi expectata sniā hoc tenēdo lec.glo.sed tenendo aliā qꝫ hic loquat ī ꝓcuratore falso. Rx. ꝑm Ugo.lz glo.de eo nō faciat mentionez ꝛñ referebat Ja.bu.qꝫ hic reus noluit ab initio statim agere.s. ꝓio ad sortē postea ad expensas vel vsuras.sed volebat expectare sniam ⁊ sic agere vno iudicio quo casu nō multum ꝓdest reo stipulatio vt in tribus ꝓcedentibus casibus apparet. ¶Sz ꝯ hoc fortiter op.qz si fateris stipulationē ab initio esse cōmissā ad totā sortem.ergo si ex post facto sequit absolutoria vt in primo cāu posito in glo.adhuc remanet actio ad totuz interesse qz nō ꝙextinguit actio lz desinat interesse.l.qui āt.ꝯ.i.ꝯ.si qs cau.ergo saltem in illo casu primo multuz ꝓdest reo cautio de rato ⁊ sic est falsa doctrina glo.certe glo.tz hoc in.l.si sine.ꝯ.cū aūt.rez ra.ba.⁊ tenēdo illā opi.nō possemus substinere istaz lec.sed eā ibi reprobaui ⁊ dico qꝫ sequuta absolutoria extinguit actio ab initio cōmissa ad totuz interesse.qz desinit mō interesse ⁊ cessat dānum de ꝓterito vt.l.si eū.ꝯ.qui iniuriarū.ꝯ.si quis cau. ⁊ sic ista glo.remanet substentata in oībus suis casibus sine in falso sine in vero ꝓcuratore loquat qñ ergo ꝓcurator egit ⁊ detulit iuramentū.si dns postea veniens vincat sine subcūbat sine ī vero ꝓcuratore sine in falso qualiter cōmittat cautio de rato bēs hic.Quando vero ꝓcurator venit ⁊ litigauit vsqz ad sniam postea venit dns ⁊ similiter litigauit vsqz ad sniam an cōmittatur stipulatio de rato.dixi vobis p.x.cōbinationes quas per ordinem posui in.d.l.si sine ⁊.d.ꝯ.marcellus.⁊.ꝯ.cū aūt ⁊c. ¶Ultimo oppo.⁊ vr̄ qꝫ ista stipulatio cōmittat lite cōtestata vt.l.amplius nō peti.j.rem ra.ba.So.hic loquit in stipulatione de rato ibi in stipulatione amplius nō peti.qñ aūt iste stipulationes ⁊ similes cōmittant dic vt p doc.in.l.si quis maior.C. de trāsa. Ego plenius in.d.l.amplius nō peti rē ra.ba. ¶Ultimo queri posset illa exceptio tu nō debes audiri qz tu allegas turpitudinē tuā qñ debeat ꝓponi an ante litꝭ.contꝭ.vel post de quo per Jnno.extra de concess.preben.c.cum super.

f **Eruus** Seruus ⁊ filius in cā peculiari pōt patri ⁊ dño ꝓdesse ⁊ obesse in cā ñ peculiari pōt ꝓdesse sed obesse nequit.h.d.vsqz ad l.qui iurasse. ¶Op.de.l.si seruus.j.e.ad istam.l.si seruus.j.e.ad istā.l.seruus So.hic loquit in causa peculiari.ibi in nō peculiari cā in qua non pōt dño obesse nisi in casibus qui nō.C.de pac.l.seruus ⁊.l.filius. Bartolus.

q **Si iurasse** In pupillo nō inspicitur condītio psone iurantis.hō dicit. ¶Op.ad.l.istā ⁊ vr̄ qꝫ in dubio nullus videat deierare vt.l.merito.j.ꝓ socio.⁊.l.vltima.C.ad.l.iul. repe.So.dico qꝫ in adulto ꝑsumeret ipm deierasse si appareret ꝝium eius qō iurauit vt.l.alias.ꝯ.eo.sed in pupillo nō ꝑsumitur qꝫ deierauerit.ét si appareat ꝝiuz ét ex facto ꝓprio ꝑsumitur qꝫ deierauerit.ét si appareat ꝝiuz ét ex facto ꝓprio ꝑsumitur enī qꝫ fuerit oblitus ⁊ qꝫ tpe iuramenti nō recordet ⁊ hoc vult dicer lra hic.dū dicit q̄uis. ¶Quero vos videtis qꝫ iuramentū pupilli seruat ad suā vtilitatē quid si aliquis ꝯ se iurauerit sup aliquo ꝯctu an sibi ꝓiudicet glo.tz qꝫ nō in anꝭ.sacra puberū.C.si aduer.vendi.sup verbo puberū.⁊ idē in corpore.vñ sumit ⁊ hoc ar.huius.l.qz pupillus deierare nō vr̄.⁊ sic iureiurando nō obligat fallit in cāu.l.vltime.j.de libe.cā vt dicit glo. Canoniste tn dicunt qꝫ pupillus doli capax pōt deierare vnde ex iuramēto suo obligat vt ex̄ de delic.pue.c.i. ¶Quero ō quo pupillo loquitur hic dicit Bul.intelligo de pupillo q fari possit sit doli capax vel non nā iuramentū requirit vt in auth.de mā. prin.ꝯ.sed neqz ergo si nō posset fari nō possz iurare. ¶Querit hoc Bul.qñ dicatur pupillus proximus pubertati de quo per glo.in.l.i.j.de noua.⁊ ibi dixi.

Si pater Juramentū prīs sup obligatione ꝑdest filio.secus si iurauerit nihil esse in peculio.h.d. ¶Op.ad prin.de.l.⁊ heredi.ꝯ.nos aūt.⁊.l.si tibi.ꝯ.pe.ꝯ.de pac.So.hec intelligit fm illas ⁊ iō distingue aut iurauit pro filio vt ꝓ herede.aut ꝓ filio vt filio.aut pro filio vt ex̄neo. vt in glo.⁊ plene dicemus in.d.l.si tibi.vbi glo.plenius tangit. ¶Secundo op.qꝫ hic habeat rō peculij an quesiti ſ.tpe iuramenti nā si pr̄ mō reperit habere in peculio interrogabit an ē postea quesitū ⁊ si rndet qꝫ sic habeo ꝓpositū aut dicit qꝫ nō ⁊ esset ꝑiurus si nihil dicit ꝑsumit qꝫ nō sit ꝑiurus ⁊ sic peculium postea quesitū. Glo.respondet multū nō.dico qꝫ istis interrogationibus nō cogit quis rndere qz ꝓ hoc detegeret ꝑiurium suū. Item examinaret qō iam decisum est qꝫ iudex pati nō dz vt.l.si duo.ꝯ.idē iul.ꝯ.e.idē tz glo.j.de excep.rei iudi.l.si a te.ī prin.facit qō nō.j.eo.l.eū qui.ꝯ.in popularibus in vbo ꝓ collusionē ⁊ ibi de hoc tangā. Et d illud quod dicis ergo ꝑsumitur ñ deteriasse ⁊ sic postea quesitū. Rndeo huic ꝑsumptioni nō esse standū dicit glo.qꝫ non lz enī in dubio q̄tum ad absolutionem stemus huic ꝑsumptioni qꝫ quis delinquere nō videat vt.l.merito.j.pro socio cū si.tn quo ad condemnationez ista ꝑsumptio nō sufficit vt hic vides in glo.⁊ est tex.ꝯ.eo.l.si duo patroni.in prin.in.v.multū tamen tene bene menti determinationez huius glo. ¶Item nō.ex hac glo.qꝫ positioni per quā quis detegerz delictū suum quis nō cogitur rndere ⁊ hoc est qō dr̄ in practica.ista positio est criminosa.⁊ ideo ei nō respondenduz de quo ꝓ can.ex̄ de elec.c.duduz.Spe.ponit ét in tractatu suo de positionibus de hoc etiaz dixi in.l.marcellus.j.re.amo.⁊.l.fi.ō bis qui vt indig.

Jurisiurandi Nō.qꝫ iusiurandum pficit ex cōuentione.⁊ sic apparet qꝫ tollit nālem obligationē qz habet cōsensuz vt dixi.ꝯ.eo.l.ij.videor enim cōfiteri ⁊ velle sic vex esse si iuraueris facit.j.de pec.l.ō positi.ꝯ.i. ¶Secundo nota qꝫ iuramentum habet vz nationis. in quo autē differant dic vt in glo. ¶Item nō.qꝫ iuramētū hz vim solutōis intellige.ſ.ficte nō vere vt nō.ꝯ.e.l.proxima.ꝯ.i.

d **Jobus** Op.ō.l.si duo.ꝯ.si quis cau. So. intellige qꝫ isti duo rei erant socij dicit glo.nō puto eam vex dicere naz ꝓ litꝭ.cō.vn9 ex reis credendi ꝑtendicat alteri sine sint socij sine non vt.l.fideicōmissa.ꝯ.plerunqz.j.de leg.iij. sed iuramentum hz viz cōtesta.vt hac ea.glo.dicit ergo ⁊c. Non ob.l.si duo. qz ibi loquit in alio actu qui non hz vim con. ¶Op.de.l.si vn9 in prin.ꝯ.de pac.So.ibi loquit in pacto hoc lequit in iureiurādo qō habet vim solutionis vt.ꝯ.l.prima.⁊ vim cōtestatōn s vt.l. nam ⁊ postea.ꝯ.si is qui.ꝯ.e.iō alteri nocet. qz est maioris efficatie.⁊ iō indistincte iuramentum delatū ab vno ex reis credēdi alteri nocet. Idem puto etiā si ei fuerit delatū ⁊ ipse iurauerit sibi deberi.qz alter correus credēdi excludit sicut ꝓ litꝭ. cō. vt.l.ex duobus.j.de duo.re. ¶Quid in pluribus reis debēdi dic vt in.ꝯ.si ex duobus.j.ea.l.

A fideiussore Juramentuz fideiussoris ꝓdest reo principali si iuratum est sup re.secus si super ꝑsona.h.d. ¶Oppo.de.l.fideiussor.ꝯ.de pac. Sol.aliud in pacto.q̄ in iuramento qz iuramentum hz vim solutionis vt hic. ¶Quero vtz fideiussor ꝙ iurauit possit repetere a reo principali.vr̄ qꝫ sic.qz vr̄ soluisse vt hic. Cōtrarium tz glo.qz ista est ficta solutio.⁊ ad hoc vt possit repeti requiritur solutio vera.⁊ per hoc forte possumus dicere qꝫ nō sufficeret fideiussori.qui hz instrumentum in quo creditor cōfessus est se recepisse.sed oportet qꝫ doceat esse vere solutū ad hoc vt hēat actionem mandati tene menti. ¶Quero hic distinguit aut est iuratum super re aut super ꝑsona.qd in dubio. Rx. presumit iuratum super re qz loco solutionis cedit ita dicit glo. hic facit .j.eo.l.vltima.⁊ nō.j.q̄re.ac nō dat.l.i.ꝯ.si fideiussor.quod nō.

z hoc videt vez in iureiurando. secus puto in sñia. naz ī dubio vī sñiatū qz nō ꝓbatum. nō qz non ꝓctū vt. l. iul'. verū debitorē .j. de cōdi. inde. z. j. de excep. rei iudi. l. si inter. z de li. cau. l. di ui fratres. z iō sñia non tollit naturalē obligationē. iuramentuz vero sic qz ꝓficiscitur ex cōuentione z hz vim solutionis. que tene menti. ¶ Quero vtrū absolutoria lata sup re. quasi nō fuerit ꝓctum pro fideiussore ꝓfit reo. Dy. qꝫ sic vt distinguam⁹ eodem mō in sñia quo hꝫ iuramento vt nō. ꝑ Dy. in. c. ratihabitōe circa fi. regule de re. iur. li. vi. Rizar. ma. disputauit ꝙriuz qꝫ aliud sit in sñia vt. l. aduersus in fi. ff. de arbi. z l. denunciasse. §. fi. l. si adulter. §. si eo tpe. j. de adulte. z ibi plene dixi non ob. hec .l. qz aliud in iuramento quod hz vim solutionis vt dixi. ff.

Si ei qui Juramentū fideiussoris de iudicio sisti ꝓdest principali si agendo ꝓ principalē veniret ꝓ iuramentū fideiussoris alias secus. h. d. z hoc qō hic vī replicatione emendandū pōt intelligi qꝫ est emendanduz. i. declarandū per ipm iurisconsultū distinguentē. Pōt ēt intelligi qꝫ est emendandū ꝑ iudicem cozā quo lis agitaī qz si fideiussor iurat obscure postea auocabit vt dicat cām sui iuramenti ex q̄ cā apparebit vtrū reo ꝓficiat vel non. Simile dicimus in teste vt in auc⁹ de testi. §. pe. z ibi nō. in glo. magna ad qō iste tex. ē notandus facit qō dicam. j. e. l. §. ergo. §. si quis.

Si ex duobus Juramentū vnius ex reis debendi ꝓdest alteri. h. d. ¶ Oppo. de. l. si vnus in prin. ff. de pac. z. l. si duo. ff. de arbi. Sol. dicit glo. intellige qꝫ hic erant socij. quod pōt esse verū qñ iuratuz ē sup persona seu sup cā que eximit pſonam tm̄ nā si super re vl' simpliciter indistincte ꝓdesset. vt. ff. e. l. §. a fideiussore. ¶ Quero quid si vnus ex reis debendi detulit iusiurandum. Rñdeo alteri nō nocet. nec ꝓ alterū ex hoc iureiurando possz agi vl' exequutio fieri sicut nec ex sñia vt. C. de fideiusso. l. fi. in fi. noceret tñ alteri que ad interrūpendā ꝓscriptionem vt. l. fi. C. de duo. re. de his qōnibus plenissime dixi in materia de duo. re. z spāliter in. l. ex duobus. j. de duo. re.

Exceptio Ex iuramento oritur exceptio ꝓ oēm actionē que oriī ex eadē cā super qua iuratum est. h. d. Bartolus.

Si quis iurauerit Ad remotionem speciei non sequit remotio generis. h. d. ¶ Op. qꝫ rapina est furtū vt insti. vi. bo. rap. in prin. sed hoc dī qꝫ est aliud ergo zc̄. Glo. soluit est aliud. i. esse pōt. z verū dicit tñ clarius dic qꝫ ad positionē rapine que ē species furti sequit positio generis bene enī dico rapina est. ergo furtū est sicut hō est. ergo animal est ita loquit. l. ꝙria. sed ad remotionē speciei nō sequit remotio generis ita loquitur hic.

Colonus Idem dicit qō. §. exceptio in summa tñ ponit aliud exemplum. Bartolus.

Que iurauit Exceptio iusiurandi obstat si agatur alia actione ī qua venit examinandū qō in prima fuit decisum alias secus hoc dicit. Bartol⁹.

Ergo si quis ¶ Op. in dubio vī iuratū sup re ipa vt nō. ff. eo. l. i. ergo qñ iuratū est dari nō oportere. ī dubio vī non posse conueniri ex stipulatione quasi sup re ipa sit iuratū. sed in tex. hic dī ꝙrium quare male. Ꝛ⁹ illud qō dī ī dubio videt iuratum sup re intelligit. i. sup contractu quasi dicat non esse celebratū ꝓctum de quo agit. ita dicit glo. in. d. §. fideiussore. nō intelligas sup re quasi sit solutū. ¶ Nunc in ꝓposito posito qꝫ iuratū intelligatur se dari nō oportere quasi stipulatio iudicatū solui nō sit interposita hoc nō facit ꝑiudicium agenti ex re iudicata qz nō devoluit in ko iudicio. quod est in primo decisuz. ¶ Aduerte z ko oppo. z vī qꝫ nō sit simpliciter. Rindendū exceptionē iurisiurandi nō obstare. sed debeat iterꝫ vocari ille q iurauit z interrogari qua ex cā iurauerit vt. ff. ea. l. §. si et qui. So. intellige istam ām illam. vel dic z forte melius qñ dubitatur vtrū vnius iuramentū ꝓfit alteri vel nō ꝓpter obscuritatē cāe tunc recurrit ad iuranté vt in. l. ꝙria simile dicimus ī teste vt ibi dixi. sed dū dubitaī vtrū ꝓfit eidē iuranti in alia cā tunc non est standū declarationi eius. imo in dubio sibi non ꝓderit nisi expresse ꝓbz se iurasse ex cā que sibi ꝓficiat vt hic ī tex. rō ne sit in eius potestate eludere iudiciū vt. l. inter stipulantez. §. stichū. j. de ꝟ. ob. nec ob. ff. de iudi. l. si quis intentione. qz hic ī sunt verba ambigua sed clara de cā aūt dubitaī. ¶ Ultimo dicebat Ja. bu. qꝫ hic est casus qꝫ sñia lata ꝓ principalē nō mādatur exequutioni ꝓ fideiussorem iudicatū solui. nā dicit tex. pōt enim fieri vt nō sit cōmissa stipulatio iudi. solui lz res iudicata sit z in veritate multū facit pro ista opi. Ego tñ determinaui ꝓ rium in. l. i. j. iudi. sol. z ibi late dixi z rñdi ad hanc. l. Bartolus.

Item pomponius Rationem huius. §. dic vt in glo.

Item cum Juramento posteriori ēt ꝓrio pro standū est. h. d. cū. l. sequē. ¶ Quero vtrū hec. l. habeat locū in omni iuramento Guil. de cu. dicit qꝫ non hz locū in iuramento necessario qō deferī in defectū ꝓbationis vt. l. admonendi. j. eo. illud enim tñ ad ꝓbationem inducitur z iō si primo esset delatū iuramentū reo postea actori vel econtra vna ꝓbatio tolleret aliā vt. l. scripture. C. de fide ītru. z. l. eos. §. i. j. de fal. z dicā in. d. l. admonēdi. j. e. z sic distinguit ipe qꝫ in iuramento voluntario z iudiciali ꝑualet vltimū in necessario nō prevalet vltimū. sed si vnū est necessarium aliud voluntariū tunc si voluntariū ē vltimū prevalet vt hic. secus si necessarium est vltimū qz non pōt iudex sua voluntate tollere q stionem de voluntate partiū decisam. d. l. admonēdi in fi.

Am qui Qui ī vno grauatur ī alio releuaī z econtra. vel melius. Quando vnū grauamen est cā altezius cōmodi sublato grauamine cessat cōmodum hoc dicit. primo potuit dictum. ko illud ꝓbat per tres rōnes hec diuisio tangitur ī glo. sup verbo abunde. Prima pars pōt intelligi duobus mōis primo egi ꝓ te. l. acquilia. negasti demū detulisti mihi iuramentum z iuraui queritur an in hoc iudicio. l. acquilie fiet condemnatio in duplū vel in simpluz z rñdeī qꝫ in simplū. ko mō pōt intelligi qꝫ non queratur de actione. l. acquilie. sed de actione que oriī ex iureiurando vtz deī ad duplū vel simpluz. z rñdetur qꝫ ad simplum z ad istud vadit opp⁰. glo. de. l. si eum. §. qui iniuriarū. ff. si q uis cau. Rñdeo qꝫ ibi vna actō accedit alteri accessorie. hic hec actio accedit alteri principaliī z ex diuersis ꝑncipijs. nam actio. l. acquilie daī. qz dānum datum est. actio iurisiurandi daī qz iuratū est. ka ptícula ibi abunde enim. nō hz varietates. dicit enim qꝫ ideo nō fit cōdēnatio ad duplum qz ideo illud fit. quia ꝓpter negationem actor grauatur onere probandi. sed per iuramentum releuaī ab illo onere. ergo cessat cōdēnatio dupli. z hec rō est cōis ad vtrāqz lec. posiram in ꝓcedēti ꝟ. qō facit ad multa vt. j. dicā. Jn. ꝟ. cuz obmissa. ē duplex lec. Pōt enim intelligi anteꝙ sit iuratū z tunc ista rō talis est. Nō pōt cōqueri actor de ꝓdicto tali statuto ꝑ quod ꝓdit cōdēnationem dupli nā est in eius potestate nō iurare z sic hāc ptez edicti omittere z ꝓbare ꝑ testes z sic remanebit sibi integra actō. l. acquilie. Ex qua lec. nō. qꝫ iusta cā est nolle iurare qz ꝑ hꝫ effectus cōdēnationis minuiī. qō facit ad ea que nō. in. l. manifeste. j. eo. ¶ Secundo nō. ad illud qō tota die occurrit si reꝰ ī prīa cōparitōne negauit. ī alia postea venit z vult cōfiteri vt habeat beneficium confessionis ex forma statuti. pōt dicere iudex vel accusator nolo cōfessionem tuā quia ꝑ hoc cōdemnatio tua minuiī. casus est hic. nam ille q defert iuramentum vī cōfiteri si aduersarius iurauerit. l. qui iurasse in fi. ff. e. tñ sicut non cogiī hic qs recipere talem delationem iuramenti ita n cogiī recipe talem cōfessionem hic est casus ibi. cum obmissa zc̄. z in gl. ibi posita super illo verbo zc̄. ¶ Secundo modo pōt legi iste ꝟsi. vt loquaī post iuramentum ꝑstitum. z tunc ratio est talis. Nō pōt cōqueri actor qꝫ ꝑ tale iuramentum sibi sit paratum ꝑiudicium. qz si vult obmittere ius sibi quesitum ex hoc iuramento z ꝓbare per testes adhuc remanet integra actio ad duplū ista lec. ponit in hac eadem glo. vide eaz ibi quid aūt si postea zc̄. ¶ Contra hanc lec. facit qz iuramentū hz vim novatiōis vt. l. q iurasse in fi. ff. eo. So. novatio hec non tollit primam. vt ibi nō.

Ex qua lec.nō.q̄ si post ꝓbationem actoris reus vult cōfiteri
pōt dicere actor seu accusator vel iudex inquirens nolo vti tua
cōfessione.sed volo vti ꝓbationibus factis ꝑ testes. ¶ Pō.ét
q̄ si iudex post primā negationē admisit cōfessionez rei adhuc
pōt maleficiū ꝓbare ꝑ testes ⁊ reus amitteꝛ beneficiū cōfessio
nis.sic vides hic q̄ ét post iuramentū p̄stitum actor pōt facere
ꝓbationem ꝑ testes.Et semp aduerte qꝛ dico post primā nega
tionem.nā si in p̄ia rīsione seu cōparitione cōfiteꝛet nō est du
biū q̄ sibi tale beneficiū ꝓdesset.nec sibi tale beneficium tolli
posset.¶ In v.ⁿ pōt dici iste v.pōt legi duobus modis.primo
vt dicat sic rō quare condēnatio dꝛ fieri ad simpluꝫ est qꝛ male
ficiū non ꝓbatur ve sed iusiurandū actoris habeꝛ p̄o veritate
⁊ hoc mō referꝛ ad primā casus positionē quam feci in prin.l.
¶ Secundo modo pōt intelligi vt referaꝛ ad secundā casus po
sitionē factā in prin.ⁿ ⁊ tūc erit rō talis. In actione.l.acquilie est
q̄ crescit ꝑ inficiationē.sed ista non est actio.l.acquilie.sed actō
in factū ex iuramento qđ patet ex medio cōcludendi nā in ista
nō concludiꝛ.qꝛ damnū est datū sed qꝛ est iuratū. ¶ Expedito
tex.ⁿ apparatu circa hāc.l.quero in his q̄ crescunt ꝑ inficiatio
nē que inficiatio est illa q̄ crescere facit. Rn̄deo si negaꝛ ipsum
factū ⁊ hoc sine dubio.vt.l.ij.s̄.ad.l.acquil.ⁿ.l.ꝫ negantē.C.ad
.l.acquil.insti.de ac.ſ.itē mixta. Item si negeꝛ aliqua qualitas
ꝑ quā facti substantia alteraꝛ vtputa si accusas me de vno men
se ego cōfiteoꝛ me illud fecisse sed nō in illo mense vel nō ī illo
loco nego enī illud totū factū qđ ponit vt plene dixi.ī.de adul
te.l.denunciasse.ſ.quid tn̄. Idem si nego aliquā qualitatē per
quā cōdemnatio p̄mittit seu minuit sicut enī ille q dꝛ rem si eā
soluisset cū diminutione alicuius qualitatis nil soluisse vr vt.l.
iul'.ſ.i.de.v.ob.ⁿ.l.ét de solu.ita qui cōfiteꝛ cū diminutione ali
cuius qualitatis ita intelligo qđ nō.ꝑ gl'o.insti.de acti.ſ.itē mix
ta hoc tn̄ qđ dico de qualitate negata intelligo si erat talis qua
litas quā scire debebat ꝓbabiliter.secus si potuisset ꝓbabiliteꝛ
ignoꝛare nā cum id q̄ condēnatio crescat sit in penā mentientis
si nō p̄cederet delictū in negando nō deberꝫ sequi pena que si
ne delicto nō est.vt.l.aliud est fraus.ī.de v̄b.sig.ⁿ ꝑ hoc vides
in.l.acquilia si aliquis confiteꝛ se dedisse damnū negat tn̄ exti
mationē que ab actoꝛe vel accusatoꝛe dꝛ ex hoc nō condēnatur
in duplū vt ꝓbatur in.l.inde neratius.ſ.fi.cū se.ⁿ.l.ꝓinde.ſ.fi.
cū se.s̄.ad.l.acquil.sic intelligo qđ nō.in.d.ſ.itē mixta ſm aliaꝫ
opi. ¶ Secundo ex eo q̄ hic dꝛ q̄ ideo crescit cōdemnatio.qꝛ
grauat actorē in onere ꝓbandi dico q̄ si negaꝛet aliquā qualita
tem p̄o cuius negatione actoꝛ non grauareꝛ onere ꝓbandi q̄
tunc nō puniꝛeꝛ vt negans qꝛ cessat rō vt hic vides exemplum
confiteoꝛ me ꝑcussisse ticiū tn̄ dico feciſſe ad mei defensionē vl'
dico me ꝑcussisse nō tn̄ animo iniuriandi ⁊ si cuius ꝓbatio ic̄ū
bit reo ⁊ nō actoꝛi vt.l.si nō conuictj.C.de iniurijs ⁊ de sicca.l.
.l. Item ex eo qđ hic dꝛ q̄ ita demū fit condēnatio in duplū si
ꝓbauerit actoꝛ ꝑ testes dico q̄ si actoꝛ nō ꝓbauit plene sed se
miplene ita q̄ deuentū est ad iuramentū in defectū ꝓbationis
vel deuentū est ad torturā rei q̄ postea est per tormēta ꝓfessus
q̄ tunc reus non punietur vt negans qꝛ nō est verum actoꝛem
probasse per testes sed recurrisse ad remedium huius edicti
prout loquitur de iuramento necessario. ⁊ hoc modo potest
etiam intelligi hec.l.ſm p̄mam lec.quam posui.ⁿ sic p̄ia lec.
subdiuidiꝫ in duas partes.p̄io q̄ hic loquatur de iuramento
iudiciali ⁊ hec erit vna lec.vl' nec̄ io ⁊ hec erit alia. In nulla.n.
parte huius.l.dꝛ q̄ iuramentum fuerit a reo delatum. sed sim
pliciter loquiꝫ aliquātulum tn̄ ꝫ dicit huic lec. tex . ibi abunde
enim sufficere reū exonerare ⁊c̄. put intelligis de iuramento
iudiciali.sed ꝓut intelligis de iuramento necessario dic abūde
sufficere iudicē exonerare. Predicta latius dixi in illa.q .quaꝫ
disputaui ānō.que incipit ꝑ ita iam cōiter sunt statuta. ¶ Que
rit Guil.hic vtrum hoc sit verū siue iuramētū sit delatū siue re
latū.ⁿ certe idē est vt.l.illud aut illud.ſ.i.ī.de ꝓsti.pecu.

Si iuraueꝛo Per iuramentū nō pōt deberi
res que nō est nisi ante interituꝫ
mora preceſſerit hoc.dicit. ¶ Op.ꝑ iuramentū actoris p̄imitur
omnis exceptio cōpetēs reo vt.s̄.e.l.duobus.ſ.fi.ⁿ.l.si duo.ſ.
i.s̄.eo.ſm p̄mā lec.ergo post iuramentū non pōt reus dicer
q̄ res erat pempta. Cuius timoꝛe dixit Jo.q̄ hic tpe iuramēti
res nō erat in rerū natura in veritate.sed esse putabaꝫ seu cꝛe
debaꝫ ita dicit prima glosella hic posita quam vide.ⁿ hoc dicit
ꝑ tanto quia iuramētū tollit omnem exceptionē reo cōpetētē
quā sciebat vel scire debebat sibi cōpetere vt.l.p̄ria.illi .n.quā
sibi ꝓpetere ignoꝛabat renunciare nō videꝫ vt.l.mꝫ.s̄.de ioffi.
testa. ¶ Pro isto.ſ.ergo declarando dic aut res in extabat tpe
iuramenti aut postea desit extare.p̄io casu aut reus sciebat in
extare ⁊ tūc teneꝫ vt.s̄.e.l.duobus.ſ.fi.ⁿ.s̄.dixi.aut ignoꝛabat
⁊ tūc aut moꝛa preceſſit interitum ⁊ tunc teneꝫ vt hic ī fo rīn
so facit.l.inter stipulantem.ſ.pe.de v.ob.ⁿ.ī.de ꝓsti.pecu.l. ꝓ
missoꝛ.la.ij. Aut nō preceſſit moꝛa ⁊ tūc nō teneꝫ vt hic in p̄ī.
Si vero res postea perit.tūc dicūt quidam indistincte reuꝫ te
neri.qꝛ iuramentum bꝫ vim cōtestationis.vt.l.nā ⁊ postea.ſ.fi.
ts qui.s̄.eo.sed re ꝑempta post cōtestationem periculū ꝑtinet
ad reum ſ ne dubio ergo ⁊c̄.ⁿ hoc tenebā Guil.de cu. Sꝫ Ja.
bu.dicebat melius iudicio meo. Aut debitū preceſſit iuramētū
⁊ fateoꝛ verū esse dictū Guil. Aut nō ꝑcessit sed ꝑ ipm iuramē
tum est ꝑctum.ⁿ tunc iuramentū nō inducit moꝛā inconueniēs
enī est q̄ vno ⁊ eodem tpe quis obligeꝫ ⁊ cōstituaꝫ in moꝛa vt
.l.qđ dicimus.ī.de so. Et ista sunt multū notanda in tuscia.ⁿ in
partibus nostris vbi instꝛa guarentigiata seu cōfessionata bēnt
vim sñie diffinitiue.nā si esset vera opi.Guil.ab ipo initio esset
debitoꝛ in moꝛa nec esset necessaria noua interpellatio. sed ſm
opi.Ja.bu.noua interpellatōne opus est ⁊ hoc obseruat hodie
cōsuetudo ⁊ multū placet qđ tene menti.

Si mulier Si iuraꝫ sup iure obligationis tolliꝫ
oīs exceptō que obligationē perimit
⁊ si iuraꝫ sup facto tollitur exceptio oīs per quā factuꝫ nō veꝛ
redderēt.secus ī bis que cōpetunt facti veritate manente.h.d.

In popularibus In actionibus popularibus iuramentum vnius
p̄iudicat oībus nisi collusum sit sicut in sñia.h.d. ¶ Querit gl.
de vna.q.tu agebas cōtra me ex edicto de his q̄ dete.vel effu.
dicens q̄ ego tenebam aliquid super via appensuꝫ ꝯ illud edi
ctum detuliſti mihi iuramentum bonafide.ⁿ iurauī me ñ habe
re appensum.an alijs p̄iudicet cum adhuc appēsum teneam ⁊
arguit ꝑ ⁊ ꝯ.finaliter determinat q̄ p̄iudicat alijs qꝛ vna ⁊ ea
dem appēsio est illa q̄ mō est cum illa sup qua fuit iuratum er
go ⁊c̄.vt.l.q iuraſſe.ſ.si pꝛ̄.s̄.e.secus esset in pacto vel transac
tione.ita dicit glo. mihi videꝫ q̄ debeamus sic dicere ⁊ aduer
te qꝛ istam.q.habeo ꝑ difficili qꝛ quedam sunt actiōes popula
res q̄ danꝫ ꝑ aliquo facto iam preterito ⁊ finito. Et hic est ad
uertēdum q̄ quandoqꝫ ista actio post cōtestationē incipit esse
ꝓpria actoris.ⁿ ad ꝓprium suum cōmodum dicit agere vt.l.
si cui.de v.sig.ⁿ isto casu dico q̄ siquidem paciscit ante litꝫ.cō.
nō valet vt.l.iurisgentium.ſ.si paciscar el.ij.s̄.de pac. sed post
litꝫ.cō.pōt pacisci ⁊ transigere sicut q̄libet de re sua.qꝛ sua ē vt
dixi in.d.l.si cui iuramentum vero siquidē defert bonafide pōt
deferre ante litꝫ.con.ⁿ post vt hic.quia bꝫ vim cōtestationis ⁊
sic ꝑ iuramentum suam facit actionem vt.s̄.e.l.nā ⁊ postea.ſ.si
is qui tēporali secus si colluderet vt hic ī tex.si vero talis actō
popularis.nō daꝛeꝫ ad cōmodū agentis sed alterius.tūc ꝑ iura
mentum vel pactū alteri p̄iudicari non pōt ita ꝓbatur.ī.de li.
bo.exhi.l.iij.ſ.si tamen reus.ⁿ iō dico q̄ in actionibus crimina
libus que danꝫ ad vtilitatem fisci actoꝛ non potest deferre iura
mentum.vt dixi in.l.iij.ſ.i.s̄.eo.sicut nec ꝓcuratoꝛ simplex.l.iu
siurandum.in fi.s̄.eo.ⁿ dicto casu non posset etiam paciscī vel
transigi in p̄iudiciū alioꝫ vt.l.iurisgētiū.ſ.si paciscar.ⁿ.l.si vn⁹
.ſ.in summa.s̄.de pac.ⁿ.ī.ad.l.iul' de vi pub.l.qui cetu .ſ.i. ⁊
.C.de transac.l.transigere. ¶ Quedam sunt facta ex quibus ac
tio popularis oꝛiꝫ que habet cām manentē ⁊ ꝓseuerantē ī futu
rū.tūc quicquid glo.hic dicat.sicut ñ pōt pacisci actoꝛ in p̄iudi
cium alioꝫ vt.d.l.iurisgentiū.ſ.si paciscar.ita nō potest iusiurā
dum deferre in p̄iudiciuꝫ alterius vt.l.iij.ſ.pe.ⁿ.l.nā ⁊ postea
.ſ.fi.cum.l.se.s̄.e.ⁿ sic puto q̄ in.q. ꝓposita ꝑ eo quod mō ha
beꝫ appēsum pōt agi quolibet. ¶ Non ob.s̄.eo.l.qui iuraſſe.ſ.si

ater.z quod ibi nō.z.l.si a te.ff.de excep.rei iudi.cuz si.qz ibi detulit qs iuramentū in cā que ꝓprie ad eū ptinebat vñ sibi p iudicat hic aūt lz sit vna appēlio tñ alijs ꝓiudicare nō pōt. Cō tra ꝓdicta facit.ff.de fur.l.et qui.z qō ibi nō.vbi dr̄ q in actiōe furti que est ꝓprie agentis pōt agi post iuramentū ex noua cō tractione vt ibi nō.Rñdeo in.l.q iurasse.§.si pr̄ erat vna reten tio in peculio z in.q.nostra erat vna appensio ptinuata merito ille qui detulit iuramentū non pōt iterū agere.qz ageret ex ea dem cā.sed in.l.ei q fuit noua cōtrectatio.z sic noua actio ex q̄ pōt agere.secus si rē retinuisset z de nouo nō cōtrectasset vt.l. si quis vxori.§.si qs iurauerit eo.ti.¶Et ꝓdicta que dicuntur in glo.z que dixi.s.q est vna appensio.nō.q.ad statuti dicit sta tutū q non possit cognosci de maleficijs cōmissis a sex mēsib⁹ retro pone q aliqs cōmisit vnū maleficiū quod hz cām ꝓmanē tem iam sunt sex menses z vltra z adhuc durat vbi gr̄ia.Edifi ciū fecit in publico qō adhuc stat vel pone vt fuit de facto ī ci uitate ista facta fuit quedā societas vel liga p ciues huius ciui tatis ꝙ aliquos ꝙ formā statutorū q liga adhuc durat an bodie possit inquiri hec glo.vr̄ velle q nō qr idē factū est lz continua tū z sicut a principio fuisset absolutus ꝓpter ꝓscriptionē.Eadē rōne z ex eo quod mō est vide glo.dicit glo.eꝙ vr̄ q non ꝛc. ibi sed hec est vna z eadē appensio.Preterea q nō debeat pu niri facit qr aliud est facere aliquid de nouo aliud iam factū cō tinuare vt.l.iij.circa ꝑn.z ibi nō.ff.de acq.pos.Ad idez facit qr aliud est renouare aliud in ꝙctu antiquo pśistere seu perseuera re vt.l.item querit.§.q impleto.ff.loca.z.l.certe.ff. de preca.z .l.sed si manente eo.ti.actio enim nō oritr̄ ex cōtinuatione ſz ex veteri ꝙctu vt dictr̄.ll.z idē n delict⁹.vt.l.ei q.ff.de fur.Sed si ad primuz actum respicimus ille actus est impunibilis ꝑm for mā statuti ergo ꝛc.pro hoc vr̄ casus.ff.qō vi aut clam.l.semp .§.ānus alias incipit.§.hoc interdictū vbi opere facto qō dura bat datur actio.ff.annū tm̄.In ꝓriū vr̄ tex.qr in his que habēt cām continuā cotidie fit z semp fieri vr̄ vt vidistis in.l.i.in fi.s. de vsufruc.accresc.So.dic q quidā sunt actus qui habēt cām ꝙ tinuā z ista cōtinuatio consistit in aīo z in pseueratione volūta tis tūc fateor q cotidie fit vt videmus in vsufructu legato q cō stituit̄ patiendo vt.l.i.in fi.s.de vsufruc.accresc.z iō si respectu initij nō pōt agi aliquo casu ageꝝ ex eo qō postea renouari vr̄. vt ibi vidistis.ita in ꝓposito dico in qōne de societate seu liga. inst.de societate.§.manet ad idē.ff.de fur.l.eū qui z qō ibi nō. Idem diceré in qōne formata in glo.de eo qui hz appensum.si enim ex prima appensione agi non pōt ageꝝ ex eo qō bodie ap pensum hz z pro hoc vr̄ tex.cū glo.in.l.si vero.§.fi.cū glo.fi.ff. de his qui deie.vel effu.vbi lz ex veteri appensione nō posset agi qr defunctus est habens cām tñ pōt agi ꝙ heredē ex eo qō ipe hz z illud habere cōtinuat.¶Quandoqz.l.punit aliqō fcm̄ z hz respectū magis ad factum q̄ ad animuz vtputa si lex dice ret si qs fecerit edificiū in publico nō dicit si qs habuerit.nā ha bere continuat̄ aīo nō aūt facere tūc tps limitatū a statuto cur reret a die operis pfecti si tēpus in noticiā puenerit si enī opus est factū clā tunc tēpus nō curreret.vt.d.l.semp.§.annus quod vi aut clā.z iō tunc nō posset agi elapso termino statuti vt pu niat̄ de eo qō fecit.sed vt puniat̄ de eo qō factū hz posſz bene agi si lex vel statutum hoc disponeret.

Si libertus ·Stat̄ iuramēto q̄ qs se ñ eé libertū iurauerit.h.d.¶Nō.q iuramētuz hēt̄ ꝓ vitate.¶Op.qr si libert⁹ ofert patrono z iurauerit se pa tronū esse.tale iuramentum nil ꝓiudicat in bonorum possessiōe cōtra tabulas vt.l.si iurauero.ff.de iure patrona.So.hic qñ iu rat libert⁹ in sui fauorem.iō fauore ingenuitat̄.porrigit̄ ad oīa ita dicit glo.hic z in.l.cōtraria.Tu assigna aliā rationē qr pr̄on⁹ potest remittere bonorū possessionē cōtra tabulas z totum ius pr̄onatus vt.l.iij.C.de bo.libe.merito pōt super hoc iurisiurā dum deferre qō est alienare z remittere vt.s.eo.l. iusiurandū .§.i.In.l.vero ꝙtraria iurat pr̄onus liberto deferrente qui nō pōt sibi auferre liberā testamenti factionē.vt.l.cum donationis .C.de transac.z de v.ob.l.stipulatio hoc mō cōcepta.cū si meri to qr hoc ius alienare nō pōt.iuramentum ad hoc nō porrigit̄.

¶Glo.querit de vna.q.de qua dic vt in eadem z vide eam z dic in fine eius.sed illud ne delictum remaneat impunitum vt ibi nō.Et facit decisio huius glo.q ille qui hz res que subiacēt restitutioni deferendo iusiurandum nō pōt alteri ꝓiudicare.fa cit.C.coīa de lega.auc̄.res que cōiuncta.l.iusiuranduz qō. §.l. .s.eo.z sic esset iusta cā recusandi iuramētum quia alio postea agente posset queri de suo periurio.

Si iurauero ·Istum.§.vide p tetpsuz.¶Op. q per iuramentū tollit̄ omnis ex ceptio vt.l.duobus in fi.s.eo.ergo non potest opponi mihi iu ranti de cautione non pstita.So.fateor q tollit̄ ꝑ iuramentum oīs exceptio p quā detegeret̄ verꝝ nō eé iuratū.alis sec⁹ vt.s. eo.qui iurasse.§.mulier.sed iste qui petit cautionem non negat iuramentum esse verū.imo fatetur ergo ꝛc.

a **Monendi** ·Sentētia lata preterm falsi iuramenti necessarij retrac tatur p instrumenta de nouo reperta secus in iura mēto volūtario z iudiciali.h.d.vide.l.nr̄am z diuiō eā sic.pmo ponit vnū dictum.fo illud limitat.fa ibi sed hec cō stitutio.Itē pria subdiuidit̄ qr primo ponit dictū in genere.fo exemplificat illud.fa ibi si qs noua.Itez fa ps principalis sub d uidit̄ qr primo ponit limitationē q dictum intelligat̄ qñ sntia est lata ꝓtextu iuramenti necessarij.fo ponit qñ deferat̄ istud iuramentū necessariū.tertio qd in voluntario z iudiciali.fa ibi solent.tertia ibi q si aliquis.¶Nō.qō dixi in summario.alia notabilia babebitis in ꝓsecutione materie.¶Ad primā ptē op po.z vr̄ q sntia nō possit retractari ꝓpter noua instra.z sic op. de.l.si diuersa.C.de transac.z qñ ꝓpo.non est ne.l.i. Huius ti more vt arbitror dicit glo.intellige noua instrumenta.i. nouiter reperta nō nouiter fabricata vide glo.quasi dicat ēt si de cōsen su ptium fierent noua instrumēta nō posset recedi a sntia prima ꝓterea ex instrumentis que de nouo fierēt nō detegeret̄ periurū iurantis iam pstitū.vñ de eis instrumētis nō loquit̄.¶Contra hoc op.de.l.sub ptextu de trās ac.So.aliud in transactione que nō retractat̄ ptextu nouorū instrumentorū.Et est rō qr transac tio fit cōsensu ptium sicut dicimus in iuramēto voluntario z iu diciali vt hic in fi.sed hic loquit̄ in iuramento necessario qō de fert̄ inuita pte.¶Op.de.l.imperatores de re iudi.z.l.sub ptex tu.C.de re iudi.vbi ptextu nouorū instrorum nō rescindit̄ sntia nisi in certis casibus.Huius timore hec.l.legit̄ quattuor modis quorū tres sunt in glo.Primo mō qñ sntia sola est lata z tūc lo quitur ꝙrium hic qñ fuit sntia z iuramentū vñ in odium periuran tis pmittit̄ q retractet̄ per instra nouiter reperta ista lec.ē ve ra vt pz in hoc tex.z cōiter oēs eam tenent.¶Sed ad ea opp. sic difficilius retractat̄ qō duplici vinculo fulcit̄ vt.C.de pac.l. .i.z ibi nō.sed si sntia sola non pōt retractari p noua instrumēta multo minus vbi est sntia z iuramentū.Rñdeo q duplici vīcu lo ꝛc.istud cōcedo sed hoc non ē duplex vinculū hoc ē duplex remedium finiendarū litiū.nā iuramentū necessariū nō deferr̄ ad fintendū litē sed ad supplendum defectū ꝓbationis vñ vbi est sola sententia.illa est lata per veras probationes.sed in casu nostro est lata sententia per probationes nō plenas sed supple tas per iuramentuz ideo si detegitur periurū retractetur sen tentia z hic est verus intellectus huius.l.singularis z non.Alij timore ꝓdictoꝝ ꝙriorū intelligunt.l.istā q hic nō fuit lata sntia. Et q tex.dicit absolutus.intelligunt destinatione. z sic erat ab soluendus.ista lec.est py.Et ex hac nōbili lec.hēs qr licet in cā sit cōclusum z q hz iudex manifestauerit ptibus quā sntiam dz ferre z licet fecerit ptes citari ad audiendum sntiam.possunt ꝓ duci instrumenta de nouo repta.casus est hic ꝑm istā lec.sz si ñ essent repta de nouo.nō possunt ꝓduci nisi vsqz a d cōclusionē in cā vt ex̄.de fi.instru.c.cum dilectus.vel vsqz ad terminū sta tutum ad hoc vt ibi pz z quod nō.per Dy.in.c.indultum.ex̄.ó re.iur.li.vi.z p doc.in.l.iudices.z auc̄.iubemus. C. de iudi.z per Jo.an.in.c.sepe.ex̄.de v.sig.in de. quod autem ista instra sint de nouo repta videt̄ posse ꝓbari p iuramētū ex̄. de excep. .c.pastoral' modo hēs.duas lec.nota.¶Tertij legunt.l.istam q vere reus erat absolutus subditione si iurauerit se nō teneri z

adhuc nõ iurauerit. Ex hac lec.nõ. habes q̃ quando ſñia ferr̃ ſub cõditione ps admittr̃ ad ꝓbandum vſq; ad euentum conditionis ꝛ hoc verũ credo q̃n conditio adiecta ſñie reſpicit aliquẽ actũ ꝓbationis vt hic pz.nam ſicut vni pti permittr̃ ꝓbatio poſt ſñiam a iudice.ita ꝛ alteri pmittitur a lege vt.l.perẽde .C.de tempo.in inte.reſti.pe.ꝛ eſt caſus hic ſm iſtaz lec. ¶Ad vnũ tñ aduerte q; q̃n poſt ſñiam admittr̃ aliqua ꝓbatio q̃ reſpicit vires ſñie tũc ſicut vna ps põt facere illũ actum ꝓbatorũ ad ſñiam validandã.ita altera pars poterit facere alteraz ꝓbationem ad ſñiam infirmandã vt hic ſic ẽt intelligo.l.i.C.õ iuris ꝛ fac.igno.ſed quandoq; poſt ſñiam admittunt̃ ꝓbationes que nõ reſpiciunt vires ſñie ſz executionẽ vbi gr̃ia. In iudicijs vniuerſalibus ꝓnunciatũ eſt me eſſe heredẽ ticij in executiõe ſunt faciende ꝓbationes quid ſit in hr̃ditate certe iſto caſu ſicut actor hz ꝓbare q̃ talis res ſit in hr̃ditate ita reus poterit ꝓbare q̃ nõ ſit talis res in hr̃ditate vt.l.i.in prin.gl.magne.ſ. de edẽ. Simile in.l.ij.C.de ſen.que ſine cer.quã ꝓfe.nõ aũt poſſet reꝰ pducere ꝓbationes ad infirmandã ſñiam q; nec actor ad illud pducit ſed q; iſte lec.in ſe lz ſint vere faciunt tñ aliq̃ violẽtiaz lr̃e vt videtis.ió teneamus primã verã ꝛ clarã. ¶Fuerunt ẽt quidã vt Odof.q legerũt iſtũ tex.quarto modo ꝛ dicũt q̃ hec .l.loquit̃ ſolũ in caſu.l.vltime.C.eo.ſ.q̃n iuratũ eſt ſup teſtõ vl̃ ꝓtextu inſtrumenti qõ eſt mõ de nouo repertũ ꝛ ſm hoc quod dr̃ pmitti ſacris cõſtitutionibus principũ.dicit ipe.ſ.p.l.fi. C.e. Iſta lec.nõ eſt vera q; illa.l.hz locũ in omni iuramento ſiue iudiciario ſiue voluntario ſiue neceſſario vt ibi pz.ergo ò illa hic nõ facit mentionẽ fit ergo mentio de qbuſdaz conſtitutionibus quas hodie nõ habemus vt dicit prĩa gl. ¶Et hoc facit ad.q. Priores fecerunt legẽ q̃ quilibet ſoluat collectam.j.x.dies ad penã quarti pluris ſm formã ſtatuti.ſed de hoc nullũ reperit̃ ſtatutũ an hec.l.habeat effectã hic vl̃ caſus q̃ ſic pro hoc.j.de conſti.pecu.l.eũ qui.§.iulianus.ꝛ ibi dixi. ¶Vltimo iſta prima pticula inducit̃ p glo.in arg.ad.q.nõ.in.l.ſi qs libertatez in fi.ſ. de petit.here.melius facit.l.ſi duo.§.iulianus.ſ.e.ꝛ ibi dixi.Sz hec.l.eſt magis nõ.ad aliã.q.actor in prĩa dilatione fecit citari duos teſtes ꝛ q; nõ veniebãt fecit eos grauari ꝛ fecit qcquid potuit in iſta prĩa dilatione ſcitis q̃ dz ſibi dari.ſa dilatio vt.l. fi.ſ.de feriis tñ iſta.ſa nõ dabit̃ ſimpliciter ad ꝓbandũ ſed ſolum ad ꝓducendum illos duos teſtes in qbus fuit diligens ꝛ ſolicitus in prima dilatione arº huius.l.ibi qbus nunc ſolus vſuris ſit.nã videtis q̃ hic admittebatur ꝓbatio illa ſola in qua ceſſauit negligẽtia ita in ꝓpoſita.q.ꝛ hoc dicebat Ja.bu.qõ placz. ¶Veniamus ad ſecundã partẽ iſta ſa ps in ſuo primo dicto nõ hz ẽriã q; examinata eſt.ſ. ¶Vento.ad.v.ſolent. ¶Op.q̃ cauſa nõ poſſit eſſe dubia ꝛ ſic q̃ ad iſtud iuramentũ nõ poſſit peruenir̃.nã aut actor nil ꝓbauit ꝛ certũ eſt q̃ reus dz abſolui.C. de eden.l.q accuſare.aut actor ꝓbauit ꝛ reus dz cõdẽnari. Rñdet glo.tu arguis a pribus inſufficienter enumeratꝫ.nã ẽ quod dã mediũ videlicet q̃n actor ꝓbauit ꝛ nõ plene.ſed ſemiplene tunc pueniꝛ ad iuramentũ neceſſariũ ꝛ ita loquit̃ hic q̃n autẽ hoc ſit dicã ſtatim. ¶Secundo op.C.vñ vi.l.ſi q̃n So.hic loqtur q̃n iuramentũ deferr̃ ꝓpter inopiã ꝓbationum tñm ió abſq; alio delicto rei in.l.ẽria deferr̃ ꝓpter inopiã ꝓbationũ ꝛ pp delictũ cõnexũ.ita dicit glo.ꝛ ſic puto q̃ in caſu.l.ſi q̃n non retractet̃ ſñia ꝓpter inſtrumenta de nouo reperta. Idẽ q̃n ẽ ſñia tum delato iuramento in litẽ illud enĩ non deferr̃ niſi ꝓpter dolũ aduerſarij vt.l.in actionibus.j.tt.i. ¶Op.C.ò iudi.l. ꝓperãdum.§.ſin aũt So.eodẽ modo ibi deferr̃ iuramentũ ꝓpter contumaciã ptis hic ſolũ ꝓpter ꝓbationis defectũ ꝛ ſic in cãu illo nõ retractar̃ ſñia ꝓpter inſtrumenta de nouo reperta. ¶Ad v. vltimũ op.de prin.l.nr̃e So.principũ loquit̃ in iuramẽto neceſſario hic in iuramẽto voluntario vel iudiciali aſſignat glo.fi.rõnem q; in iuramento neceſſario cõtemnit̃ religio ꝛ iudex in iuramento aũt voluntario ſolũ religio. Certe iſta nõ eſt bona rõ. q; ẽt in iuramẽto voluntario cõtenitur religio ꝛ iudex. ẽ ergo rõ quã.ſ.dixi.q; iuramentũ voluntariũ ꝛ iudiciale hz cõſenſuz partis ꝛ p ẽns tollit naturalẽ obligationẽ ſz iuramentũ neceſſarium nõ hz conſenſum ptis ergo ꝛc. Sumus expediti de ẽriis

veniamus ad materiã ꝛ vt videt̃.glo.ponit tres caſus. Aut a. tor nil ꝓbat ꝛ reus abſoluit̃ aut ꝓbat plene ꝛ reus cõdemnar̃ aut ſemiplene ꝛ deuenit̃ ad iuramentum neceſſarium in defectum probationis vt hic ꝛ.C.eo.l.in bonefidei ꝛ extra.eo.c. fi. ¶Quero primo q̃n actor dicit̃ nil probaſſe. Rñdeo q̃q; iuriſdictio iudicis.aut inſtantia cauſe hz terminũ ꝑfixũ a lege ꝛ tũc ad hoc vt dicar̃ actorẽ nil probaſſe vt poſſit ſequi abſolutio diffinitiue eſt neceſſe q; ei ſit ſtatutus terminus ad ꝓbandum . q ſi ſtatutus non eẽt.nõ diceret̃ actorem nil probaſſe.ſed diceret̃ nil ſufficiens acitatum eſſe.ꝛ ſequeret̃ abſolutio ab obſeruatõne iudicij non a cã vt.C.de iud.l.ꝓperandum.§.ſed ꝛ ſiquidez Q̃q; iuriſdictioni ſeu inſtãtie ſtatutus eſt terminus a prib⁹ vt tota die euenit in cõpromiſſis q; cõpromittimus ĩ arbitros vt debeant iudicare vſq; ad menſem.vel ſi iudex delegaret̃ ò voluntate ptium iſto caſu iſte terminis appoſitus iuriſdictioni vl̃ inſtantie hz vim termini pemptorij dati ad ꝓbandum ita q; ſi actor.j.terminum nil ꝓbauerit reus abſoluit̃ hic eſt tex.cũ gl. in.l.ſt de meis.§.fi.ſ.de arbi.in glo.ſuper ẽbo liquere.ꝛ p Ino.ex̃.de appel.c.ſuper eo.el.ij. ¶Secundo quero hic dicitur p glo.q̃n actor plene ꝓbauit debet reus cõdẽnari. q̃n ſemiplene deuenit̃ ad iuramentum. ¶Quero q̃n dicar̃ plene ꝛ q̃n ſemiplene ꝓbaſſe.hic eſt aduertendum q; glo.ꝛ doc.hoc nõ intellexerũt pfecte. Pro cuius declaratione primo oportet me dicere q̃n dicar̃ plene ꝓbatũ. Rñdeo br̃ q̃n eſt facta iudici plena fides.hoc eſt q̃n iudex p ea que ſunt ſibi oñſa.eſt adductus ad fidem ꝛ credulitatem eius qõ intẽdit̃ vt.C.de edẽ.l. ꝓcurator .j.de teſti.l.ad fidem.de ꝓba.l.quinquaginta.ĩ fi .ꝛ ibi ſunt mlt̃ re cõcordantie. ¶Hoc p̃miſſo videndũ eſt qualiter iudex ad iſtam credulitatem adducat̃ pro cuius euidẽtia pº p̃mitto quedam extrema.que omnino ſunt ex̃ fidem ꝛ credulitatẽ. Et pº eſt neſcientia.illud enim qõ hõ neſcit ò eo non eſt fides nec credulitas ꝛ de hoc hẽs p glo.j.de iur.ꝛ fac.igno.in Rica.ꝛ.j.de teſta.l.de ſtatu.ꝛ ibi nõ. Item ſo eſt ſcientia vera.ꝛ iſta ſcia habeꝫ duobus mõis.vno mõ in rebus que ſunt artis ſeu ſcie alicuius p rõnes ꝛ demonſtrationes.ꝛ iſtud ẽt ſcire eſt rẽ p cãm cognoſcere vt dicit phs.de hoc habes de legi.l.ſcire.ꝛ infra ò excu.tuto.l.ſcire oportet.ꝛ.j.de iur.ꝛ fac.igno.l.ij.cũ ſi. ¶Secundo mõ iſta ſcia habeꝫ in his que ſunt facti ꝛ tunc illud. ſcir̃ dicimur ad qõ mouentur p ſenſum hec eſt ſcia que requiritur in teſte vt.l.teſtium.C.de teſti.ꝛ.l.qui teſtõ in fi.j.de teſta. ꝛ ò hac ſcientia loquit̃.ſ.de noxa.l.in delictis.in pn.ꝛ.j.de tribu.l. .§.ſcientiã.ad hanc ãt ſcientiam iudex nõ poſſet pduci in his que habent actum tranſeuntem.ſed bene poſſet pduci in his q̃ ſunt actus pmanentis vt.ſ.fi.regum.l.ſi ĩ irruptione.ꝛ iter iſta duo extrema.ſ.neſcientiam ꝛ ſcientiã ẽ quoddam mediũ vz credulitas ſiue fides.ad iſtam ãt credulitatem ſiue fidẽ pueniꝛ p quatuor gradus. Primo cum iudici res ꝓponit̃ p actorez ꝛ p reum negat̃.tũc iudex adducit̃ indubietatem. Eſt enĩz dubitare q̃n quis nõ applicat magis animum ſuum ad vnã ptem q̃ ad aliam vt nõ.j.de iur.ꝛ fac.igno.ſuper Rica.ꝛ de teſta.l.de ſtatu.de hac dubitatõne loquit̃.C.qui ad lib.pcla.non lz.l.iij.ſ. de tranſac.l.poſt rem de peti.heredi.l.ſi debitor.ꝛ glo.in.l.i.C. de ꝓcu.iſta dubitatio nõ eſt gradus ꝓbationis hoc eſt q̃ ſit aliqua eius pars q; vt dixi p hoc iudex nõ applicat animũ ſuum ad aliquã partiũ.ſed eſt illud per qõ peruenit̃ ad inueſtigationem p quã perducit̃ ad credulitatẽ. De cãis iſto modo dubijs nõ loquit̃ hic q; vt dixi q̃n nil eſt ꝓbatũ non hz locũ iſta.l.poſt dubitationẽ aũt põt incipere iudex inclinare animũ ſuuz ad aliquã partiũ.ꝛ tunc ſi hoc facit ex aliquo leui iudicio vel ex aliq̃ leui argumẽto iſta appellat̃ ſuſpicio q; aliqualiter mouet aĩum iudicijs nõ tñ in totum remouet dubietatem de hoc loquitur. .ſ.ad.l.acquil̃.l.in lege acquilia ſi deletum ibi ad ſuſpictionem iudicis ꝛc̃.ꝛ.j.de penis.l.abſentem.ibi non dz quis ex ſuſpitõnibus cõdemnari.ꝛ hic eſt primus gradus ꝓbationis ſeu credulitatꝫ.q; iaz ĩcipit animus iudicis adherer̃ vni parti.lz remaneat dubium.poſt autem iſtam ſuſpitionem ſi iudici apparent arguñta fortiora tũc iudex incipit opinari.cum adhuc dubitat ne ſit ẽrium modicum.tñ dubium remanet.ꝛ iſta vocatur opi

nio qō statim ꝓbabo.z hic est secundus gradus ꝓbationis. qz modicum restat ad credendum.cū adhuc aliquid dubij est.Et de istis duabus cāis dubijs.s.qñ iudex adductus ē ad suspitio nē z opinionē loquit hic. Post istā opi.si iudici appareat tm̄ qz firmiter adhereat vni parti absqz aliquo dubio alicui⁹ ꝛij. tūc dr̄ ꝓfecta credulitas seu ꝓfecta probatio.nec est tunc cā dubia. ista duo de credulitate z de opi.ꝓbanr̄.j.de testi.l.iij.§.eiusdē quoqz ꝑncipis in fi.ibi qd aūt credas aut quid ꝓbatū opinaris nā ꝓut dicit credas loquit̄ de plena fide z plena ꝓbatiōe qua ad ꝓfectam credulitatē adducit̄ iudex. Prout dicit opinaris lo quit̄ de imperfecta z de hoc ēt est tex.qui ꝓbat oēs istos gra dus tres.j.de questio.l.i.post prin.ibi dū dicit ad.q.tūc ꝓcuri tur.cū reus suspectus est z alijs argumētis ꝓbationis admoue tur iudex ita qz sola confessio deesse videat̄ ꝛc̄. Ex eo qz dicit cū reus suspectus est habes primū gradū ꝓbationis q est suspi tio.Ex eo qz dicit qz alijs argumentis ꝓbationis admouet̄ iu dex loquit̄ de ꝛo gradu ꝓbationis q̄ est opinio que est multū ꝓpinqua credulitati z plene ꝓbatiōi.Ex eo qz subinfert̄ ita qz sola confessio deesse videat̄ ponit̄ tertius gradus ꝓbationis q facit plenā fidem nā habita cōfessione seu plena ꝓbatōe iudex adducit̄ ad plenā credulitatem z iste tertius gradus probatio nis hoc est credulitatꝭ habet hoc cōe cum scia.qz sicuti firmiter vni pti quis adheret ꝓ sciam ita firmiter vni parti ꝓ hāc credu litatē in est differētia in mō ꝓueniendi ad istā adhesionē nā sci ens ꝓducitur ad hanc sciam seu adhesionē per sensum credens ꝓ alia ar.vt dictū est.hec quidē sunt vera z quasi ꝓ se nō.z inr̄ ꝓbata vt.ē.vidistis ꝛc̄. Videnda sunt ergo exempla p̄dicto rū z q̄ sunt ista que faciunt istā opinionē vel istā suspitionē quā glo.nr̄e appellant semplenā ꝓbationē Glo.ponit hic quattuor .l.priuata scriptura cōparatio lr̄arum.fuga rei vnus testis.Alij addunt.s.famā vt.l.iij.§.eiusdē quoqz ꝑncipis.j.de testi.exami nemus ista. Primo quero vtrū priuata scriptura faciat semi plenā ꝓbationem glo.hic qz sic z idē.C.eo.l.in bonefidei z.j.ō fide.instru.l.iij. Idem ēt in summa per Azo.z idē de ꝟbo ad ꝟ bum Posti.in summa de iureiuran.vbi tractat de hoc iuramē to z vide in Spe.in ti.de instru.edi.§.nunc dicendū post medi um.§.in.v.lz aūt vbi spe.tractat de priuata scriptura. dicit qz li ber rōnum mercatorū ēt pro ipso mercatore facit semiplenā ꝓ bationem z sufficit cū vno teste ad plenā.qō tñ durū ē dicit ip se Spe.de peliaperti.vt Ly.refert z sequit̄.C.eo.l.in bonefidei dicit dictū glo.nō esse verū.nam priuate scripture nō dz plꝰ cre dēdū qz viue voci ipsius q scripsit.sed sibiipsi nō crederet̄ pro se ergo ꝛc̄. Preterea si hoc esset de facili pararet qs sibi semiplenaz ꝓbationē faciendo de hoc sibi scripturā Jo.an.ex.eo.c.fi.circa fi.dicit idē qō glo.hic z addit qđ qdam repręhēdunt lz indebi te z nō dicit vltra ordinē glo.Glo.nr̄a formauit sibi istā obiectō nem z rīndet ad eam in aut̄.de instru.cau.z fide.§.si tñ qsquaz in gl.sup verbo inuenit̄.z ibi rīndet qz hic dz intelligi de ꝓuata scriptura que dr̄ alterius qz̄ ꝓducentis qō.j.statim declarabo. Pro declaratione igit̄ huius passus est aduertendū qz priua ta scriptura est triplex quedā ē priuata scriptura q̄ dr̄ appoca que datur a ꝑe parti z vocat̄ in vulgari nostro appodissa de qua loquit̄.C.de fi.instru.l.plures apocis.z in aut̄.si qs vult caute deponere.C.q po.in pig.ba.ꝛa priuata scriptura ē liber rōnum quē quilibet sibi conficit sua sponte.tertia priuata scrip tura est epistola que ab altero alteri destinat̄. Circa primaz .s.circa apocā.dic aut pars ꝙ quā ꝓducitur confuet̄ eā sua ma nu scriptā z facit plenā fidem vt.l. publica.in fi.j. depo.aut ne gat eam scriptā manu sua z tūc aut bz subscriptionē partium z testiū z faceret plenā fidez cū esset a partibus approbata vt.l. scripturas.C.q po.in pig.ba.aut bz subscriptionē testium tm̄ vl' non bz sed testes interfuerūt q eā viderunt scribi z tūc siquidē approbat̄ per testes z ꝓ cōparationē litterarū facit plenā fidez vt in aut̄.z si cōtractus.C.de fi.instru.si vo approbat̄ ꝓ testes tm̄ vel per cōparationē lr̄arū tm̄.tunc nō facit plenā fz semiple nā vt in aut̄.de instru.cau.z fide.§.si qs igit̄.z dicta auc̄.z si ꝙ tractus z qō ibi nō.vñ vides qz priuata scriptura ꝓbata per te stes tm̄ vel ꝓ cōparationē lr̄arū tm̄ facit semiplenā ꝓbationē.z iō glo.de istis posuit duos casus.s.priuatā scripturaz z cōpara tionē lr̄arū dico tm̄ qz posset esse tanta fides testiū vel posse cē tanta vis cōparationis lr̄arum qz ei dare plena fides qō appa ret qz si cōparatio ꝙdiceret dicto testiū iudex posset adhibere fidē vel testibus vel cōparationi lr̄arū fm qz sibi videret vt in au⁹ de instru.cau.z fide.§.si vero aliqd tale lz de iure antiquo cōparatio sp faceret plenā fidē vt.l.cōparationes.C. de fide in stru. Si vero apodissa nullo mō approbat̄ nec testibus nec cō paratione tūc ēt pōt loqui ꝟ qz faciat aliqualē presumptionem nō dico semiplenā ꝓbationē z hoc est qō voluit glo.in.d.§.sed tā quisqz nā non de facili quis faceret vnā falsam apodissaz ꝓp timorē magne pene. Item qz scit qz pōt de facili ꝓbari ꝙrū ꝓ cōparatione lr̄arum z iō ex eo qz tu ꝓducis priuatā scripturā quā dicis factā manu tui debitoris colligit̄ quedā ꝓsumptio ꝓ te ꝛc̄. Circa fm.s.circa librū rōnū aduerte dico aut in libro rationū continet̄ aliqd ꝙ scribentē z nō est dubiū qz facit plenā fidē vt.l.quedā.§.nūmularios.ff.de eden.z ibi glo.Aut cōtinet̄ aliquid pro scribēte z tūc siquidē loquimur in his q̄ dependēt a mera eius voluntate.z facit plenā fidē vt.l.nescimus.ff. ō ne go.ges.Si vero ab eius mera voluntate nō dependent tunc li ber rōnum pro scribēte nil ꝓbat vt.l.exēplo.C.de ꝓba.in cāu tm̄ putarem qz ꝓ scribente vel eius herede induceret aliquam ꝓsumptionē vtputa si sunt rōnes alicuius defuncti q fuerat bo nus hō ar.l.q cū maior.§.fi.de bo.liber.z hoc voluit dicer̄ tex. .C.de ꝓba.l.rōnes vbi dicit qz rōnes defuncti sole ad ꝓbatiōz nō sufficiunt tm̄ adminiculant̄ vt cū alijs inducant plenaz ꝓba tionē. Si vero in libro rōnū cōtinet̄ aliquid qō in est ꝓ scribēte nec cōtra scribentē vt tota die fit ī libro cāpsorum scribentium qualiter tu soluisti hospiti tuo pecuniam . vel ipse de mandato tuo tunc si iste liber rōnum est illoz qui publice exercent artē puto faceret semiplenam ꝓbationem.ar⁹ eoz que nō.in.l.que dam.§.nūmularios.de eden.z tunc non facit ꝙ opi.Pe.īmo ꝓ ea.qz priuate scripture credit̄ tm̄ q̄tū crederet̄ voci illi⁹ scri bentis.sed illi in eo qō non tangit eū crederet̄ semiplene z nō plus ergo ꝛc̄. Et istud vr̄ obseruare cōsuetudo que in hoc est potissime attēdenda fm Jmo.in.c.i.extra de fi.īstru.z hoc qñ liber rationū apparet qz est scriptus manu illi⁹ cuius dr̄ z ꝓtes cōfitent̄ sed si de hoc est dubiū.recurrit̄ ad cōparationē q̄ fac plenā fidem vt.l.cōpationes.C.de fi.īstru.illa enim.l. ñ est cor recta.nisi solū in appoc̄. De tertio genere scripture.s.ō epla videt̄ dicendū idē qō ē dictū in appoca eo saluo qō dixi ō cō paratione quia eple ꝓ comparationē dabit̄ plena fides.cū ī eis nō reperiat̄ correctū de bis dixi in.l.nuda.j.de dona.z hec cir ca priuatā scripturā z compationē.sed circa publicā dubitatur de aliquibus.si enim est scriptura publica z auc̄.ista facit plenā fidem. Sed quero quid de exemplo.Rīndeo eo ipo qz tu di cis exemplum presupponis ꝛoriginale z auctēticum precessisse vt.j.de fi.instru.l.iij.z iō aut tu ꝓducis exēplū z nil aliud dicis z nullā fidē facit vt.C.de eden.auc̄.si quis in aliquo.nā eo ipo qz tu cessas ꝓducere originale z auctēticum est ꝓsumptio ꝙ te z ꝙ exēplum tuum.sed si tu ꝓduceres exēplum z diceres te ꝓdicisse originale z ꝓbares tunc exēplum faceret semiplenaz ꝓbationem de hoc est glo.nō.C.de fi.instru.l. sicut iniquum.z tangit̄ in glo.l.iij.j.de fi.instru. Item quero quid si instrumē tum publicum non est factum inter easdē ꝑsonas. vbi gra duo fratres insimul diuiserunt vnam hereditatez z ī instro diuisiōis cōtinet̄ qz vnus restituit alteri centū que ille mutuo acceperat a sempronio z posuerat in domo vtrū illud instrumentū faciat fidem ꝓ illo sempronio ꝛ⁹ nō plenā qz confessio facta absente ꝑte nō probat.l.fi.de interroga.ac.z.j.de confes.l.certū.§.si qs absēte facit tm̄ semiplenā ꝓbationē vt.l.capite quīto.j.de adul te. Quero pone qz ī libro notarij defuncti ī margine repit̄ titu latio seu ꝛ⁹q dic̄ ist̄z vēditōis ī tales z dimissū ē spaciū vtz ex illa ꝛica colligat̄ aliq̄ fides ꝛ⁹ qñqz illa ꝛica est ꝛica alī cuius cōtractus vniformis.qñqz est alicuius cōtractus diffor mis. Primo casu pone exēplum precii in libro instrumētū in quo cōtinet̄ qz ticius z seius receperūt centum mutuo a sem pronio que restituere insolidum ꝓmiserunt z statim.j. sequit̄

Rica instrumenti cõseruationis indemnitaꝫ.quam ticius fecit seyo certe cũ cõseruatio indẽnitaꝫ sit vniformis ꝛ instr̃m nõ recipit varietatẽ ĩ se.satis puto ꝙ inducaꝫ aliqualis p̃sumptio vl' forte semiplena ꝓbatio.Quo de p̃cedenti p̃ctu alter alteꝝ conseruauerit indemnẽ iste.n.Rice seu quasi ꝓbatiões inducũt p̃sumptionẽ eoꝝ que ibi debẽt seq vt.C.de ipo.lucra.descrip.l.i. in fi.ꝛ.C.vi nemo priua.l.i.Si vo esset p̃ctus difformis vt puta dicit Rica nõrij istrumẽtũ vẽditõis talis fundi facte a ticio sempronio.certe vẽditio põt ẽe fcã magno ꝛ puo p̃cio ꝛ sic difformiter tũc talis Rica nõ ꝓbaret qz ꝛ cõfessio ptis incerta nil ꝓbaret.ĵ.de cõfes.l.certũ in pin.s.de interrog.ac.l.de etate.§. qõ aũt.¶Quero qd si in instr̃o reperiꝫ dictus in indictione vl' in noĩe pape vl' si.vl' in aliqbus alijs necessarijs an faciat aliquaz fidẽ Rx° siquidẽ notarius supest nullaz fidẽ facit sz imputet pticur non agit ꝯ nõzium vt sibi instr̃m pfcũ restituat ar.l.veluti.s edẽ.sz si nõzius ẽẽt mortuus tũc puto ꝙ faceret semiplenã probationẽ vt.l.iij.C.de fabri.li.xi.facit de bo.pos.ꝑm tabu.l.i. §.linũ ꝛ.§.rose.ꝛ ista sufficiãt circa scripturã ꝛ comparationẽ ꝛ.¶Venio ad ꝑm circa fugã rei dicit glo.ꝙ hoc facit semiplenaz ꝓbationẽ. Idẽ nõ.C.eo.l.ĩ bone fidei.breuiter dic ꝙ fuga qñ qz opponiꝫ alicui vt delictũ ꝛ tũc nõ ẽ dubiũ ꝙ fuga facit semiplenã ꝓbationẽ vt.l.qd sit fugitiuus.ĵ.ꝺ edil.edic.ꝛ.l. ꝺ certoꝛẽ de re mili.ꝛ.C.de ser.fugi.ꝑ to.qñqz fuga.adducit ad ꝓbatiõz alterius criminis ꝙ ꝺ quo agit ꝛ tũc siquidẽ ad ꝓbationẽ illi⁹ sufficit sola suspitio tũc fuga ꝓbat suspitionẽ ꝛ ꝑ ꝙs plene vt .l.ĩpuberib⁹ ĩ fi.ff.ꝺ suspẽc.tu.fi ꝺ requiraꝫ plena ꝓbatio tũc regulariter ꝑ fugã nõ ꝓbatur plene nec semiplene sz aliqualis p̃sumptio ĩducit vt.ĵ.ad silleya.l.lege cornelia ꝛ.C.ꝺ rap.vir. .l.i.ꝛ ibi tãgit Ly.ĩ quadã additõe quã fecit ad lec. dixi plen ĩ .d.l.lege cornelia ĩ nõ insisto.¶Venio ad.tertiũ ꝛ q̃ro vtrũ ꝑ vnũ testẽ fiat semiplena ꝓbatio glo.dicit ꝙ sic qz si duo faciũt plenã.ergo vnus semiplenã all'glo.alias.ll.Idẽ tz ẽt glo.ĩ.d.l.i.bo nefidei.C.eo.lz multi ꝯ sz ꝺ hoc nõ disputo qz bẽnus casum ꝺ hoc eẋ ꝺ ꝓcu.c.ex insinuatione.ꝛ ꝺ suc.ab intesta.c.fi.hoc tñ limito ꝙ vnus testis faciat semiplenã ꝓbationẽ.qñ ẽ testis omni exceptõe maioꝛ.si vo testis ẽẽt talis cõditiõis ꝓꝓ quã fides eiꝰ vacillaz in aliquo vtputa cõsanguineus vl' multũ amicus pti ꝛ si tũc nõ facerz semiplenã ꝓbationẽ nec inducerz iudicẽ ad opinionẽ sz ad suspitionẽ.b.d.vna glo.nõ.ĵ.ꝺ ꝓba.l.ẽt matris. Itẽ hoc intelligo verũ nisi circa idẽ possent vĩsimiliter hẽri plures testes exẽplũ in ciuitate ista in q̃busdaz casibus sufficit ꝓbatio maleficij ꝑ famã ꝛ vnus testis ꝓbat famã.ꝓbabit ne semiplene certe puto ꝙ nõ.sicut.n.exẽplo nõ creditꝫ qñ potes ꝓducẽ originale ꝛ nõ ꝓducis ꝛ iõ ẽ suspitio ꝯ te vt.s.dixi.ꝛ ꝓbaꝫ.C.de fi.instru.l.fi.ita cũ ꝺ fama debeant vĩsimiliter eẽ multi testes.si vnũ solũ ꝓducis ꝯ illũ.ꝯ te ꝓducẽtẽ essz suspicio. Itẽ istud qõ ꝺ ꝙ vnus testis facit semiplenã ꝓbationẽ intelligo in casibus in q̃bus sufficiũt duo testes.alias secus ꝛ assumo rõnẽ glo.ꝑ ꝯ riuz si duo nõ faciũt plenã ꝓbationẽ.ergo nec vnus semiplenã ¶Et ꝑ ꝺclaratione huius ꝓpositionis formo tibi vnũ dubiuz pone reperiunt testes q iurauerũt non tñ ꝺposuerunt vl' ꝺposuerunt ꝛ nõ iurauerũt vtrũ sit ꝓbatũ saltẽ semiplene. ꝛ vr̃ ꝙ sic ꝑ istã rõnẽ.qz ista duo.s.dictũ ꝛ iuramẽtũ faciunt plenã ꝓbationẽ.ergo vnũ istoꝝ facit semiplenã.ꝛ sic cõcludiꝫ ꝙ iuramẽtũ solũ sine dicto ꝓbarz.qõ essz absurdũ .cũ nil explicite sit dictũ ꝑ testẽ.ꝛ iõ istõ dictũ duo faciunt ꝓbationẽ plenã.ergo vn⁹ facit semiplenã.ĩtelligas in duobus equalis potẽtie.sec⁹ si vn⁹ sit potẽtioꝛ altero.Exẽplũ duo floreni faciũt plenã solutionẽ.ergo vnus semiplenã bñ sequiꝫ istud sz si diceremus vnus florenus ꝛ vnus anchontanus faciũt plenã solutionẽ.ergo alter istorũ facit semiplenã.hoc nõ essz vex si assumereꝰ illũ ꝙ essz minoris potẽtie istud pz ad sensum.Nõ ĩ duob⁹ testib⁹ ꝙ sũt paris potẽtie ꝓcedit dcm̃ glo.ĩ dcõ ꝛ iuramẽto.istud ĩ sequiꝫ.ꝛ iõ vt ꝺclarẽ istud dicas qz qñqz ĩ testib⁹ ꝙtigit esse multos defectus ¶Primo cõtingit eẽ ꝺfectus numeri.vbi gr̃a in testamẽtis requirunt .vij.testes q̃ro vex duo faciãt semiplenã ꝓbatiõz vr̃ ꝙ in. nã q̃tuoꝛ nõ faciũt plenã.ergo duo nõ faciũt semiplenã. ¶Die aduerte aĩ ꝙ ꝺterminẽ pmo oz me excludeꝫ ꝙ non sit ꝺfectus in dicto.sz solum in numero testiuz.hoc volo dicẽ si duo testes dicerẽt ꝙ ticius legauit mihi cẽtum isti nil probarẽt qz ẽt si hr̃s confiterẽ nihil ꝓbareꝫ qz ẽ r̃lictũ in mĩ⁹ solẽni voluntate cum sit ꝺfectus in numero testium.vñ non ꝓbareꝫ nõ ꝓꝑ ꝺfectuz dicti sz ꝓꝑ ꝺfectum numeri testium.sz si duo testes dicerẽt ꝺ co ꝙ ticius r̃liquit tibi cẽtum eorã. vij. testibus ad hoc rogat⁹. si.vij.testes hoc dicerẽt sufficerz ad plenã ꝓbationẽ. sz qz duo non sufficiunt ꝓꝑ ꝺfectũ numeri hoc casu puto ꝙ faciãt semiplenã probationẽ.vt.C.ꝺ bo.pos.ꝑm tab.l.ij.ꝛ qõ ibi nõ . ꝛ.C. fa.her.l.fi.ꝛ ꝺ testa.l.hac consultissima.§.ex impfecto. ꝛ qõ ibi nõ.¶Itẽ ad rationẽ factã in contrarium dum ꝺr̃ quatuoꝛ non faciũt plenã ꝓbationẽ ergo duo non faciunt semiplenã.¶Adꝺ te ista probatio q̃ fit in testamẽtis componitur ex duobus vdelz ex probatione q̃ ẽ ꝺ iur̃ naturali vl' gẽtium ꝛ solẽnitate ciuili ꝙ apparz qz si iuris ciuil' solẽnitas subducaꝫ sic fit in testõ miliꝫ fmanz valida probatio ꝑ duos testes vt.ĵ.ꝺ testa.iml.l.i.ꝛ.l.diuus.sicut ẽt fit in testõ facto int̃ liberos vt.d.§. ex impfecto.ꝛ. .d.l.fi.famil'herciſ. ¶Modo iste due ptes solẽnitas iuris ciuilis ꝛ solẽnitas iurisgẽtium faciunt plenã probationẽ.ergo solẽnitas iurisgẽtium sola que ẽ ps potẽtioꝛ faĉ semiplenaz vt dicꝫ.ll.vñ in testõ non assumo probationẽ que ꝓuenit ꝑ numerum vij. testium.sz ꝑ illas duas solẽnitates.s.iurisgẽtium ꝛ iuris ciuilis.ꝑ ea solẽnitas iuris ciuilis affuit lz mõ oẽs non possint hr̃i ꝛ sic suffiĉ saltẽ ad iudicium vl' ad semiplenã ꝓbationẽ vt.l.testium in fi.C.de testi.¶Quero quid si testis ꝺficiat in dicto ꝺbi gr̃a dicunt duo testes vidimus ꝙ mutuauit sibi pecuniã sz non recordant quãta fuerit an isti faciunt aliquã fidẽ.Rndeo si ex aliquib⁹ alijs cõiecturis põt ꝯiecturari ꝺ q̃titate.vtputa ꝑ duos testes ꝓba ꝙ peti isti.x.mutuo a me ꝑ alios duos testes ꝓbo ꝙ mutuauit sz illi non r̃cordant ꝺ quãtitate.certe ex his duob⁹ iudex poterit ꝺferre iuramtum vt eẋ.eo.c.ex.lr̃is. ¶Quid si dictũ testis deficit ex ꝑte examinãtis qz nõ fuit exaĩatus a iudice sz a quodã nõzio eẋ iudiciũ vr̃ ꝙ nullã fidẽ faciat vt.l.hac q̃ subtilissima.C.ꝺ testa.circa fi.ꝛ.l.solã.C.ꝺ testi.put ĩtelligit solaz a pñtia iudicis vt ibi in glo.ꝛ hoc puto verũ si pti põt ĩputari cur eũ solẽniter exaĩari nõ fecit.ꝛ ex hoc inducit suspicio ꝯ eũ vt.s.dixi ĩ q.ꝺ exẽplo ꝛ fama sz si ꝑti nil possz ĩputari vtputa qz testis erat ĩ ptibus valde longinq vl' erat ĩ articulo mortis vñ si iuissz ad iudicez statĩ decessissz isto cãu puto ꝙ faciat aliqualẽ p̃sumptionez q̃ inducerz iudicẽ ad opinionez seu p̃sumptionẽ fm qualitatẽ psone ꝑ hoc induco.C.ꝺ testi.l.fi.vbi creditꝫ attestationibus q̃bus,alias nõ crederẽ ꝓꝓ morte testis ꝓ hoc facit qõ nõ.in sũma azo.ĩ auc.de istru.cau.ꝛ fide.vbi creditꝫ in str̃o cui alias nõ crederẽ ꝓꝓ distãtiã loci.¶Quero qd si reperiunt dcã testiũ ꝛ nõ reperiꝫ iuratũ an faciãt aliq̃ fidẽ tex.ĩ.l. solã.C.de testi.vr̃ dicẽ ꝙ nõ ꝓbat ibi dr̃ solã.s.a iuramẽto p̃stato ne dico eodem mõ si ꝑti põt aliqd ĩputari cur p̃stationẽ iuramti nõ ꝓducit nulla fides dabiꝫ ei alias crederẽ ei semiplene vt puta si dcã testiũ erãt scripta manu vni⁹ nõrij antiq ꝺfuncti eiꝰ acta in reperiunt sic dicim⁹ ꝺ sñia ãtiqtus lata.ꝙ valz lz nõ repiantur acta vt nõ.ꝑ Inno.in.c.cum in iur.eẋ.ꝺ offi.ꝺle.¶Quero quid si dcã testium sunt r̃cepta ꝛ examinata inr̃ alias psonas. vtz ꝯ alium faciant aliquã fidẽ.Rndeo ꝙ sic semiplenã.sic dicimus ꝺ sñia in.l.a sñia.ĵ. ꝺ appel. qõ tñ semꝑ intelligo si mõ examinari non possent alias sibi imputareꝫ.cur de nouo nõ fecit examinari vt.l.fi.C.de testi.¶Quinto esset videndum ꝺ fama.de qua ꝛ de oĩbus dixi plene in.l.ꝺ minore.§. tormenta ꝺ questio.¶Sexto ẽẽt videndus ꝺ alijs iudicijs q̃lr̃ faciãt semiplenã ꝓbatiõz ꝺ quibus plene dixi in.l.pe.ĵ.ꝺ q̃stio.¶Vnum tñ advte ꝙ iudiciũ ꝺ quo logr̃.l.si duo pfoni.ĩ.v.multuz tñ.s. e.vr̃ sufficiẽs ad ꝺferẽdũ iuramtũ ꝛ ꝟ vr̃ sentiꝫ hic gl.dũ all'at .l.illam ad.q.ꝺ vno teste.hoc ẽt probaꝫ ex illo tex.dum dic⁹ mltum tñ fidei ꝛc̃.si multum fidei faĉ apparz ꝙ excessit primuz gradũ fidei.ꝛ fuit vltra suspicionez ꝛ sic induxit ad opinionẽ q̃ suffiĉ ad iuramtum vt dixi.s.¶His pmissis quero vtruz due semiplene ꝓbationes faciant vnã plenã ꝓbationem ꝛ siquidez sunt due semiplene eiꝰdez gñis vt duo testes nõ est dubiũ ꝙ faciũt plenã sz si sunt due semipleñ:vel gñis tũc vr̃ ꝙ nõ faciãt

plenam vt.ij.§.fi.de excu.tu.z ibi vī glo.dicere z.l.spadonem §.q iure e.ti.z.C.q nūero tu.l.i.¶ Adverte veritaſē q due ſemi plene faciūt vnā plenā vtputa vn⁹ teſtis z cōfeſſio fcā abīte p te cāus ē eī ō ſuc.ab intef.c.fi. Itē vn⁹ teſtis z fama publica eo caſu quo faceret ſemiplenā vt in.c.i.eī de appe.z nō.in.l.iij.§. eiuſdem quoqz principis. J. de teſti.z idē in alijs ſimilibus caſi bus in qbus dixi inducī ſemiplenā ꝓbationem. Et ad ꝓriū ref pondeo duo imperfecta nō faciunt vnū pfectuz qīn tendunt ad diuerſa vt in ꝓrio ibi enim ille imperfecte cauſabant diuerſas excuſationes ſecus ſi tendunt ad vnum finem vt hic. ad hoc enim tendunt vt fidem faciant iudici quam fidem non ſoluz oz colligere iudex ex vno gīe ꝓbandi. ſed ex pluribus vt.l.iij.§. eiuſdem quoqz. J. de teſti. ¶ Quero quid ſi actor ꝓbauit intēdō nem ſuam plene reus ꝓbauit intentionem ſuaz ſemiplene. vtz remaneat ex pte actoris ſemiplene ꝓbatū doc.nr̄i z cano. ꝓcor dant in vnā ſīnam z dicunt ſic. Qīqz ꝓbationes actoris pfecte z ꝓbationes rei impfecte ſunt directo cōtrarie vbi gr̄a. Actor hz duos teſtes q dicunt q ipſe mutuauit reo cētum in tali loco z tali tpe. Reus hz alium teſtem qui dicit q illo tpe ipſe fuit ī illo loco. z nullum mutuū factuz fuit. tunc ꝓbatio actoris rema net valida z pfecta z in nullo eliſa p probationem rei. nam illa ꝓbatio plena actoris extinguit totaliter illam ſemiplenam ꝓba tionem rei z imperfectam ſibi cōtrariam vt.l.ob carmē in fi. J. de teſti. Qīqz ꝓbationes non ſunt cōtrarie ſz diuerſe vbi gr̄a. Actor ꝓbauit mutuum p duos teſtes reus ꝓbauit ſolutionem p vnum teſtem. iſto caſu remanet cā dubia z recurrendum eſt ad iuramentum ſm formam iſtius. l.z.l. in bonefidei. C.e . z.l. vulgo. de admi.tu.z doc. hoc tenent. C. de ꝓcu.l.i.z.d.l. in bōe fidei. z Jo.an.extra.e.c.fi. ¶ Quero vtz vna ꝓbatio imperfec ta tollat aliam imperfectam. ita q nō ſit locus delationi iuramī ti. caſum bēs nō. de hoc q ſic. C. qui. z aduer. quos. l.i. ¶ Viſo ergo qīn eſt ſemiplene vel imperfecte ꝓbatum videndum eſt qualiter z qīn ex hoc veniaī ad delationem iuramenti. Pro cuius declaratione poſt videndum eſt in quibus cāis deueniaī ad hanc iuramentum. Rīndeo nō hz locū in cāis criminalibus ſm verā opi. qō dixi in.l. maritus. J. de queſtio. tetigi in.l.iij. in pn.s.eo. vbi glo. tangit licet aliter videaī dicere ī.l.ī bonefidei. C.e. Itē an hēat locū in cāis ſpiritualibus vtputa monachationis vl' ma trimonij tetigi in.l.iij.s.eo. de quo p cano. extra. eo.c.fi. Itē di cunt quidam q in cāis famoſis nō recurrīt ad delationem hui⁹ iuramenti. q in eius requirunī ꝓbationes luce meridiana cla riores ꝓpter fame periculū vt.l. ſciant. C. de ꝓba.s. de dolo.l. .i.§. item exigit. z de iniurijs. l. precor edixit. in prin. hoc eſt ꝓ caſum multarū. ll.s.eo.l.nā z poſtea. §. ſi dāneī. z.s. de his qui nō. infa. l. furti. v. ſed z ſi iureiurando. z. J. ō iniurijs. l. lex cornelia. §. hac lege. Itē dicit glo. nō recurrīt ad delationē iuramenti in cāis magnis. Sed verbū magnis eſt verbū magiſtraliter dic tum nō q tex. dicat ſed hoc dī ad ſimilitudinem cauſarum cri minalīū q cauſe magne equiparāntur cauſis criminalibus vt.l. ꝓpter litem. J. de excu.tu.z inſti. de excu.tu. §. item propter. ¶ Sed eſt aduertendū que dicanī cāe magne. Rn̄ō ſm qualita tem ꝓſonarum. nā inter aliquos cā. x. librarum eſſet magna. In ter aliquos cā centum florenorū eſſet parua vt.l. ſed z ſi ſuſce perit. §.i.s.ō iudi.z hoc dicunt ēt doc. ¶ Aduerte hic q lz eſſz contentio de magna re. tamen ſi contenderēī de poſſeſſione nō de proprietate dico q hec non eſt magna cā. C. ſi de momen. poſ. fue. appel. l.i.z.l. momētanee. C. q legit. ꝓſonam z vī mihi q hoc tangit Jo.an.in.c.ex inſinuatione extra de procurato. Itē eſt aduertendum q lz cā ſit magna ponderis. ſi tamē illud ſuper quo vertiī cāe dubietas. nō facit magnum ꝑiudiciuz ve ritati. dico q iuramentuz poſſet deferri verbi gr̄a lata fuit ſīna inter te z quēdā. q dicebat ſe meum ꝓcuratorē ꝓ te cū tu vēiſ ꝓ me p illam ſīnam ego dico illum ꝓcuratorē fuiſſe reuocatum z ꝓbo p vnum teſtem licet hec ſit magna cā. tn̄ ſi ſīna eſt nulla adhuc tn̄ remanet ius tuum ſaluum. z potes ꝓbare ſi bēs iuſti ciam merito deferī mihi iuramentum vtrū reuocauerim vl' ñ vt.d.c.ex inſinuatione. extra de ꝓcu. ¶ Hoc ꝑmiſſo videndū eſt cui ſit deferendum iuramentum. p cuius euidentia ſcias q iſtud iuramentum deferī in defectum ꝓbatōnis ad cāz ſupplē dam. vbi deficit vt.C.e.l. in bonefidei. z ſi vbi p iuramentum in ſuppletur ꝓbatio iuramentū nō defertur. vt. J. videbitis. ¶ Itē aduerte q azo. C. eo.l.n bone fidei reputat valde pro abſurdo q actori deferatur iuramentū pro ſe. qī ſ c eſſet teſtis pro ſe ip ſo qō vī ℞.l. oībus. C. de teſti. tn̄ ſi bene aduertaī. hoc non eſt ī congruū. nā decretal' eī de iudi. c. nouit. refert vba dñi in euan gelio dicentis. Si peccauerit in te. frī tuus corripe euz inter te. z ipſum ſolum. z ſiquidem audierit te lucratus es animam fu am. ſi te non audierit adhibe tecum teſtem vnum vel duos vt in ore duorum vel triū ſtet omne verbum cetera. z ſic vides q qīqz ſufficit vnus teſtis cum dicente in eo q dicit adhibe tecum vnū teſtē cui correſpondet vt in ore duorū. ſ. dicentis. z teſtis adhibiti. qīqz requirunī duo vt cū dicit adhibe tecū du os teſtes cui correſpondent illa vba vel triū. ſ. dicētis z duorū teſtium adhibitorū z illud qō eſt de iure diuino ſcitis q ē ō iu re gentiū vl' naturali. prīa diſ. c.i. hoc aūt ius diuinū qō ſicalter natiue loquiī interpretaī a iure nr̄o ciuili ſic q in cauſis grauī bus z magnis requirunī duo teſtes cū dicente. In cauſis non magnis vbi non pñt haberi alie ꝓbationes z ſic eſt ꝓbationis inopia ſufficiat vnus teſtis cū dicente vt.l. in bone fidei. C.e. cā tn̄ cognita āt circa alia vt. J. dicā nō ergo eſt ita abſurdū prout Azo. dicebat q actori credaī pro ſeipo. ¶ His ꝑmiſſis cui de ferendū ſit iuramentum aduerte aut actor hz pro ſe tm̄ qō facit ſuſpitionē nō aūt facit p̄ſumptionem vel ſemiplenā ꝓbationez z tūc ſibi nunq̄ deferī iuramentū. Rō q iuramentū ipſius nō pficeret ꝓbationē. ſed iſto caſu defertur reo ad purgationē ſeu defenſionē ſui vt eī. eo.c.fi. z hoc ꝓdeſt actori qui admitteret ēt poſt ſīnam ex nouis inſtrumētis vt hic pz. z idem dicerez in reo ſi actor plene ꝓbaſſet intentionē ſuā z reus ꝓbaſſet ſolutio nem per aliqō indiciū leue nō deferī ipſi reo iuramentū quia eius iuramentū nō ſuppleret z pficeret ꝓbationem ſuā ſed de ferī actori eadem rōne de qua. s. ſi vo actor haberet p ſe ſemi plenā ꝓbationem hoc eſt tm̄ q iudicem adducat ad opinionez z tunc ſiquidē actor neſcit veritatē p verā ſcientiā que habetur p ſenſum poſito q eam p firmā credulitatē ſciret nō deferet ei iuramentū hoc vī tenere glo. z bene. C.e.l. in bone fidei Ratio patet qz ſi eſſet eī neus quidā z vt teſtis deponeret de credulī tate nō ꝓbaret. qz teſtis non ꝓbat niſi p ſenſum corporeuz pce perit vt.l. teſtiuz. C. de teſti. z iſto ēt caſu defertur reo. Si vero actor haberet pfectam ſcientiā de hoc per ſenſum. qz agebatur de mutuo facto p eum ſiquidē eſt ipſe vilis ꝓſona vel alias in famis nō deferī ſibi iuramentū iſtud eadē rōne qz ſi eſſz extra neus teſtis huius cōditionis ꝓbationē nō perficeret z ſic defe rī iuramentū reo. Idem dico ecōtra ſi reus ꝓbaſſet defenſio nem ſuā ſemiplene actor plene ꝓbaſſet intentionē ſuā nō defe rī tur reo iuramentū eo caſu quo dixi ibi actori nō deferri. ſed ſi omnia iſta ceſſant qz cā non eſt magna z actor ſcit plene verita tem z eſt ꝓſona honeſta ſi hz pro ſe vnū bonum teſtē deferī ſibi iuramentū qz pficiet ꝓbationem ſm regulā illā in ore duorum .ſ. dicentis z teſtis adhibiti. Et idem eō dicerez in reo ſi defen ſionem ſuā ſemiplene ꝓbaſſet. ¶ Quero vtrū iudex habeat ne ceſſe deferre iſtud iuramentū eo caſu quo concurrunt ad hoc neceſſaria. Rīndeo lz cano. dicant ꝓ tex. eſt q ſic. C.e.l. in bone fidei vbi tex. dicit oz z doc. ibi hoc tenēt. z ſi nō deferret prop ter hoc poſſet appellari. ¶ Quero vtrū ps poſſit ſeu debeat hui petere. ſ. q tale iuramentū deferaī z dico q ſic vt arg. l.iiij.§. hoc aūt iudicium de dam. infec. ¶ Quero vſqz ad quod tēpus admittaī hec petitio. Rīndeo vſqz ad concluſionē in cā. z ita ad mittit cōſuetudo cē. ¶ Quero iſta. l. loquiī reo abſoluto quid in actore. Rīndeo idē nā tex. in. v. ſolent loquiī generaliter q iu dex ſolet iudicare ſm eum q iurauerit nec reſtringit ſe magis ad actorem q̄ ad reū quaſi eadem eſt rō. ¶ Ultimo hoc dī q ſīna pōt retractari p inſtrumenta de nouo reperta. ſed an p no uos teſtes. Glo. tangit iſtā. q. z p̄cedentē hic. Dic quedam ſunt cāe in qbus nō admittiī reprobatio p teſtes vt.l. generaliter. C. de nō nu. pecu. z in iſtis non eſt dubiū. quedā ſunt cāe in qbus admittiī reprobatio per teſtes z tūc ſiquidē in prima cā fuerūt

examinati ꝛ publicati teſtes.ꝛ nō potuerunt poſtea produci ī pediente publicatione vt in auth.de teſti.§.qꝛ vero ſi aūt teſtes nō fuerunt examinati poterūt de nouo ꝓduci eadez rōne qua inſtrumenta qꝛ appellatione inſtrumētorum continentur teſtes .l.i.j.de fi.inſtru.cum ſi.

Aiſiurandi Querit gl.an hoc poſſit facere cum tutore.ꝛ rñ det ꝙ non qꝛ hz in ſe ſpeciē donationis quod nō.ꝛ ſic eſt caſus ꝙ ſi tutor in inſtrumento ꝓmitteret de quantitate dāni ꝛ expenſarū ſtare ſimplici verbo aduerſarij ñ valeret de alijs ita ꝓmittētibus tenetur ī.l.iuſiurandū ī ꝑn.§.eo.

Ai per ſalutem Si nō eſt legitime iuratum itez eſt iu randū.h.d.Ex hac.l.colligīt ꝙ qñ iuramentum de ferr̄ ſimpliciter intelligīt ꝙ iuretur ꝑ deū ꝑ al'quā vero creaturā vel ſalutē creature non ꝓt iurari niſi ſic ſpeciali ter deferaī vt hic hodie vo vtimur iurare ꝑ ſancta dei euange lia.¶Secundo nō.qò dixi in ſummario.¶Opp.ꝙ iuramētuz poſtea preſtitū nō valet vt.§.eo.l.nō erit in fi.Glo.dicit ibi iura uit ex interuallo cū iam delatio eſſz reuocata.¶Certe vt ibi dixi delatio hz in ſe conditionē tacitā ꝙ ſtatim iurēt ſeu acceptetur vñ ſolue ꝙ hic iuramētum fuit acceptatū ſtatim tō pōt ex iter uallo iurari ibi nō fuit acceptatū ꝛ ita tenebat Ja.bu.¶Secū do oppo.ꝛ vr̄ ꝙ delatio referaī ad primū iuramentū vt.l.ma trimonij.j.qui ꝛ a ꝗbus.ꝛ.l.boue.§.hoc ſermone.j. de vb.ſig. Glo.nō ſoluit dic ꝙ ibi matrimoniū fm per primū reddīt vili us que rō hic ceſſat.vel melius hic iurauit ex iure ſuo ſibi iam queſito ꝑ acceptationē ſed in.l.ꝫria tractaī de iure nouo q̄ren do ꝑ matrimoniū facit ad ꝓdicta.l.hec conditio.de condi.ꝛ de mon.¶Bul.inducit hanc.l.in argumētū ad qōnem de illis qui bus eſt cōmiſſa electio poteſtatis q primo fecerūt electionē īua lidam vt poſtea poſſint eligere de quo ꝑ Dy.ꝛ ibi dixi in.l.fui electione.ff.de lega.i.ꝛ.l.ij.de optione le.ꝛ ꝑ Ly.in.l.fi.C.de ꝫ bē.emp.¶Ultimo induco tibi hanc.l.ad.q.de teſte.qui depoſu it ita ꝙ eius dictū nō valz vt poſſit itez examinari lz partes te ſtificata dixerint ſicut dictum in ſnīa que non valet vt poſſit itez ſnīari vt.C.de ſen.l.i.ꝛ de ſen.ex peri.reci.l.i.ꝛ de ſen.q̄ ſi ne cer.quāti.profe.l.hec ſnīa habes glo.nō.de hoc in.c.cū cām circa fi.magne glo.eī de teſti.in verbo ratas habere.

Aſiurandum De omni re pōt iuſiu randum deferri ꝛ ille cui deferr̄ ex cā pōt petere tps ad deliberandū.h. .d.¶Nota ꝙ iuramētum de quo tractaī in hoc ti. eſt iuramentū veritatis nō credulitatis vt hic patet.lz enim qs putet quē deceſſiſſe ꝛ ſic hz credulitatē ſuā.tñ nō cogitur ad iu randū donec certificēr̄ de veritate.¶Contra.C. de iura.calū. .l.ij.§.qò obſeruari vbi cogīt quis iurare de eo qò putat ꝛ cre dit dicit glo.ibi loquīt de iuramēto cālūnie hic de iuramēto ve ritatis.ꝛ verū dicit tñ ēt in iuramento calūnie pōt quis petere tps ad deliberandum vt nō.in dicto.§.qò obſeruari. Rō qꝛ po teſt eſſe ꝙ non hz credulitatē firmā ſed titubat nec inclinat am mū ſuum magis ad credēdum ſic ꝙ nō vt nō.j.de iuris ꝛ fac. igno.ſup ꝫrica ꝛ in.l.de ſtatu.ff.de teſta.ꝛ ꝓbatur.§.de interro ga.act.l.qui interrogaī iunctis nō.ꝑ glo.in.l.i.in prin.in verbo dāni.eo.ti.¶Op.de.l.nō erit in fi.§.eo.So.hic ſtatim accepta uit vnde ex cauſa poteſt iurare ex interuallo ibi nō acceptauit ſtatim vt dixi.§.l.proxima.

Defenſor Defenſor ciuitatis pōt deferre iuramen tū ſi ei eſt mandatū.h.d.¶Quero vtruz defenſor municipij equipareī tutori an procuratori in glo.ſunt opi.Doc.dicunt aut talis defenſor hz mandatū ab vniuerſitate ꝛ tūc erit legitimus adminiſtrator ꝛ equiparabīt tutori qꝛ admi niſtrationē gerit legittimā vt.l.i.circa prī.ꝛ.l.numez in ꝑn.ꝛ.§. defenſores.j.de mu.ꝛ ho.facit.C.de tranſac.l.ꝑſes.Aut hz mā datum ab his qui regunt rē publicā ꝛ tūc equiparabīt ꝓcura tor vt.l.itez eoz.§.actor.§.qò cuiuſqz vñ.nō.qò ſatis placet.

Procurator Procurator vel defenſor iurare nō cogitur.h.d.¶Op.ff.ò ꝓcu. .l.nō ſolum in ꝑn.So.quoddam eſt iuramentū deciſiuū totius litis vel ēt partis ꝛ hoc ſubire nō cogīt ꝓcurator vel defenſor vt hic.ſed ſi non eſſz deciſiuum vt iuramētum per quod reſpō deī poſitionibus vel interrogationibus in quibus lz ꝓcurator vel defenſor neget adhuc pōt ꝓbari contrariū ꝛ illud cogereī ſubire ꝛ rīdere vt.l.ꝫria.¶Op.qꝛ fm hoc fit deterior cōditio actoris ꝑ aduentum ꝓcuratoris ꝫ.l.ij.§.defendi.j.ex qui.cau. in poſ.eaī.So.non fit deterior qꝛ ſi reus eſt abſens vel cogeī venire vel ad eum mittitur iuramentum vt.C.eo.l.generaliter .§.his de preſentibus.

Qui iuſiurandum Iſtum.§.legit gl. cla re.Ex eo etiā colligit tria nōbilia.Primo ꝙ iuramentum calumnie pōt tacite remit ti de quo in.l.ij.§.ſed qꝛ.C.de iura.calū.dic hodie pōt obmitti nō remitti vt eī.de iura.calū.c.i.li.vi.¶Scdo nō.ꝙ olim plu ries iurabaī.hodie vero ſemel tm̄ quod intelligo ī his q̄ emer gunt poſt litis contj.nā tunc preſtaī vniuerſale iuramētum ca lūnie.In his vero que ꝓceſſerunt ante litis contj.iura antiqua remanent incorrecta.¶Tertio nō.glo.ſuper v.ſequen.

Hoc iuſiurandum Iſte.v.allegaī ꝑ.§. dicit glo.Iſte vſi.alle gaī ad tria in glo.ſed dicit glo.nō.ꝙ iuramentum calumnie re mittīt parenti ꝛ pīono quod ſecundum quoſdā hodie corrigi tur tu dic ꝙ non corrigīt ſz lex noua.C.ꝑ iſtam determinatur. ¶Quero quid econuerſo ſi filius vel libertus defert pīono an ei remittaī hoc iuſiurandum certe ſic fm Buil.ꝓꝓ equalitatez ſeruandā vt.l.fi.C.de fruc.ꝛ li. expen.ꝛ ē tex.ꝛ.coll'.ò conſue. rec.feu.c.ſacramentum.§.in quibus.

Si de qualitate Nota bonū caſum qñ eſt cōtentio inter ꝑtes ò forma tione puncti mittēdi cōſultori nā pōt iudex dirimere cōtentiōz ꝛ ad ſuū ſenſum formare vt hic.ꝛ.j.ea.l.§.in ſemper ꝛ.j.ò bo. auc.iu.poſ.l.in venditione.§.fi.ꝛ.j.de ven.inſpi.l.i.§.non debz facit.l.ij.C.de rela.

Ait prætor Si is cui deferr̄ iuramentuz nō iurat nec refert cogitur ſoluere niſi ex cā re cuſet.hoc dicit.vſqz ad fi.¶Oppo.de.l.marcellus.j. re. arro. So.dicit glo.ſpeciale in illa actione ꝛ in omnibus turpibus vt ſi conuenti ſciant factum nō poſſint referre.Pe.dicit ꝙ in actō nibus turpibus ſiue inhoneſtis ſi ille cui deferī ſciat veritatez ꝛ deferens pōt ꝓbabiliter ignorare ꝙ tūc nō pōt referri iura mentum vt ſi dico te ſubtraxiſſe vel amouiſſe clā certe tuſcis veritatē qꝛ de facto tuo agīt.ego deferens ignoro.merito mihi nō pōt referri.vt.d.l.marcellus.ſed ſi vterqz ſcit eque veritatē vtputa agis iniuriaz de eo qò dicis ꝙ pcuſſi te ꝛ mihi defers iuramentum certe ita ſcis tu veritatem ſic ego.tūc merito pōt referri ꝓꝓ generalitatem huius edicti.vt.C.e.l.delata. ita intel ligaī.j.de iniur.l.lex cornelia.§.penul.¶In vſi.nō semp. que ro exemplum qñ diuerſitas rerum inducit diuerſitatē iuramti dic vt in glo.¶Quero exemplum qñ diuerſitas iuramti īduci tur ex diuerſitate pſonaz.glo.ponit ī liberto ꝛ pīono tu potes ponere exemplum in xpiano ꝛ iudeo.nā xpianus dz deferre iudeo iuramentum ꝑ deum vel per legem moyſi.iudeus poſſz deferre xpiano iuramentum per ſancta dei euangelia.

Cum res In hoc.§.docet iuriſconſultus practicaz ꝑcedentem.Doc.qò dicit reum nolēte iu rare debere cōdēnari.declarabo ī.l.manifeſte.j.eo.Doc vero qò dicit reum iurantē vl' ſolutē abſoluit.ꝛ glo.exponit ab obſ uatione iudicij.qualiter ꝺbeat intelligi dubitaī.Pro cuius de claratione dic ꝙ qñqz ſupuenit reo exceptio pēdēte iudicio ꝑ quam tollīt ius actor ipſo iure.vt ſi ſoluit tūc dz abſolui ab ob ſeruatione iudicij.a cā enim tam eſt abſolutus ꝓpter ſolutionē ꝛ hoc eſt qò dicīt omnia iudicia ſunt abſolutoria.inſtij.ò ꝓpe ꝛ tē.actj.in fi.ꝛ hoc iam perſuaſi cuidam poteſtati huius ciuita tis q tpe ſindicatus ꝺbebat cōdēnari in parua quantitate cū hic erat vnum ſtatutum ꝙ quicūqz cōdemnatus fuerit in offō qò is geſſerit nō poſſit hic iterum eſſe rector ipſe nec aliquis ò eī domo.vt effugeret iſtam penam perſuaſi ꝙ ſolueret ātē ſnīam

ꝛ ita factum est. Idem consului in omnibus actoibus famosis vt quis soluat.ꝛ ideo absoluaꝫ.quia soluit. ꝛ si paratꝰ esset qs soluere.nō cogereꝫ quis respondere accuse vel inquisitioni.vt .s.de ꝓcu.l.si reus.qui tex.est nō.ad hoc.ꝛ.l.si debitor. j.ō ō lu.¶Qnqz supuenit reo aliqua exceptio pemptoria pendēte iudicio que tñ actionē ipso iure nō perimit.ꝛ tūc siquidem ē ō exceptionibus impedientibus ꝓcessum vt iurisiurandi transactionis ꝛ rei iudicate si opponaꝫ ad ꝓcessum absolueꝫ ab observatione iudicij.vt hic in fi.facit.l.eleganter.ſ.si quis post. j.de cōdi.indebi. Si vero nō opponaꝫ ad ꝓcessum sed ad iusticiaz cāe esset idē qō in alijs pemptorijs.sed si essent de pemptorijs que nō impediunt ꝓcessum.tūc reus dz absolui a tota cā ꝛ ab obseruatiōe iudicij.vt.C.sen.rescin.nō post.l.pemptorias.ita loquiꝫ to.ti.de re iudi.put loquiꝫ de absolutione ita intelligebat Ja.bu.quod placet.

t **Ator** ·Qñ deficiunt ꝓbationes pōt tutor iuramentū deferre hoc dicit in summa.

Prodigus ·Prodigus ꝛ furiosus ñ possunt iusiuranduz defere.h.d.

¶Nō ꝙ sacramētū succedit loco pacti loco solutionis ꝛ loco iudicij cedit etiam loco aliorum vt hic in glo.ꝛ plenius. C.e.l. generaliter in prin.Bartolus.

Qui non ·Non cogiꝫ quis iurare vbi non pōt conueniri.h.d.

r **Jactor** ·Juramentū restringitur ad eā causam sup qua iuraꝫ nec ad aliam porrigiꝫ.h.d.¶Op.de.l.duobus.ſ.exceptio.s.eo.So. cōcordat ꝙ hic ex alia cā agitur.¶Secundo op.ꝙ iuramentū hz vim solutionis vt.l.duobus.ſ.i.s.eo. vñ tollitur omnis obligatio.l.itē illa.ſ.fi.de consti.pecu.So.verū est quantū ad eam cām sup qua iuratur nō quātum ad aliaz qō nō.lz illa alia tolleret vera solutione facta ex vna cā tñ hec ficta solutio restringiꝫ ad eam cām tñ super qua iuratū est.ista ergo ficta solutio nō egrediꝫ cāz neqz psonā vt nō.ī.d.l.duobꝰ.ſ.i.s.e.

r **Jnon fuerit** ·Deferens qui nō vult iurare de calūnia remittēti similis est.h.d.Dicit glo.ꝙ illud quod hic dr̄ de iuramento calūnie hodie corrigiꝫ qz semel tñ deferr̄. nec in omni articulo iuraꝫ hoc intelligo verū qñ iuramentū deferr̄ post litis cōtestationē.ꝛ sic post prestitū iuramētum calumnie.secus si ante vt dixi.s.eo.l.iusiurandū.ſ.qui iusiurandum. ¶Nō.ex ista.l.ꝙ ille qui defert iuramentū non pōt penitere postꝙ alꝰ dicit se velle iurare hoc enī dicebat aduersarius volo iurare si tu iuras de calūnia certe ille qui detulit non potest dicere nolo dixi in.l.non erit.ſ.si neqz.s.eo.

m **Manifeste** ·Primo pro declaratione huius.l. quero vtrū loquaꝫ hec.l.ex parte actoris vel ex ꝑte rei ℞ ex parte vtriusqz ꝛ ideo illud qō dicit manifeste turpitudinis referas ad actorē ꝛ qō dicit confessionis.referas ad reū vel vtrūqz referas ad vtrūqz.qualī dicat actor qui nō vult iurare vel referre manifeste turpiter petit ꝛ manifeste vī fateri se ñ iuste petere.¶Et reus qui nō vult iurare vel referre manifeste turpiter se defendit.ꝛ vī cōfiteri se debitorē.¶Op.ꝙ hic sunt negationes.due ꝛ sic faciunt vnā affirmatiuā vt.l.duobus.j.de ver.signi.So.dicit glo.hic abundat vna negatio.vel dic ꝓput referr̄ ad reū sub audias in tex.sic manifeste turpitudinis est nolle intelligere.ſ.solutere. Sequiꝫ nec iurare nec iusiurandū referre. ꝛ sic quelibet negatio referr̄ ad diuersa.ꝛ nulla abundat.¶Op.C.eo.l.generaliter.ſ.i.vbi pōt quis iuramentū recusare So.hic fuit suscep tū ibi nō ꝑm glo.ante.n.ꝙ suscepti sit pōt sine turpitudine recusari sicut ꝛ pōt delatio reuocari.vt.l.si qs iusiurandū.C.eo. certe de hoc an delatio possit reuocari dixi in.l.nō erit.ſ.fi.s. eo. An aūt possit recusari anteꝙ acceptet̄ puto ꝙ nō.nec de iure antiquo vt hic.ꝛ.l.iusiurandū.ſ.aut ꝓtor.s.eo.nec de iure nouo nisi ex cā.vt.d.l.generaliter.ſ.i.C.eo.in hoc tñ est magis declaratū hodie ꝙ per ista iura ffor.nā delationē factaz a parte pōt aduersarius licite recusare.ſed si iudex delationez approbaue rit ꝛ ꝓceperit parti cui est delatū ꝙ iuret si recusauit sine causa potuit eū tanꝙ cōfessum cōdēnare vt dicta.l.gñaliter. ſ.i.ī.l.n. illa nil de iure antiquo corrigiꝫ.sed declaraꝫ vt ibi dr̄ in fi.quic quid glo.hic dicat.¶Pro declaratōe huius.l.quero q̄ sunt cāe ex quibus pōt iuramentū licite rēcusari. ℞° plures.qñqz ex ꝑsona deferentis.vt.s.eo.l.tutor.j.i.ꝛ.l.iusiuranduz.la prima.ſ. fi.qñqz ex ꝑsona eius cui deferr̄ vt.s.e.l.iusiurandum.ꝛ ad pecunias.ſ.pupillo.ꝛ.ſ.procurator.qñqz ex nā loci vbi dr̄. vt .l.tutor.in fi.s.eo.qñqz ex nā actoris super qua deferr̄.nō enīz cogiꝫ quis iurare super ea actione super qua nō pōt cōueniri. vt.s.eo.l.si pr̄onus.qñqz ex natura exceptionis ꝓpositē . nā si opponaꝫ aliqua exceptio que opponi nō pōt super ea quis iurare nō cogiꝫ.vt.l.in ꝯctibus.ſ.illo.C.de non nu.pecu.ꝛ ibi est casus nō.qñqz ꝓpter ignorantiam vel dubitationē cui defertur vel referr̄.vt.s.l.iusiurandum.ꝛ ad pecunias.ſ.i.ꝛ.ſ. ait ꝓtor. ꝛ ibi dixi.qñqz pōt recusare si ille cui defertur dubitat ne alio postea agente detegaꝫ ꝓiurīū suū.vt.s.eo.l. alias. ꝛ ibi dixi.ꝛ ō puto ꝙ si aliquis iuramentū deferret super re que subiacet restitutioni ꝙ quis nō cogiꝫ iurare ne postea casus restitutōis aduenerit de suo ꝓprio doceaꝫ.ar.dicte.l.alias.ꝛ tetigi in.l.eū qui.ſ.si libertus.s.eo.qñqz pōt recusari si per hoc ius eī cui deferr̄ minuiꝫ.vt.l.eum qui in prin.s.eo.ꝛ ibi est exēplū ī actore.ꝛ ō puto ꝙ si iuramentū deferet̄ reo q ideo defendit vt paret actionem de euictione posset reus recusare iusiuranduz.qz si res decideret̄ ꝑ iuramentum nō bēret actōnē de euictōe.ar. .l.si dictum.ſ.si cōpromisero.j.de euic.qñqz recusaꝫ ꝓp qualitatem ꝛ modum deferendi seu referendi.vt.nō.s.eo.l.iusiurandum.ſ.si de qualitate.ꝛ.ſ.non semper.¶Ultimo nō.ꝙ lz tex. dicat ꝙ est manifeste cōfessionis.nō tñ habeꝫ ꝓ cōfesso.nisi se quuta ꝓnunciatione super hoc vel sñia. vt .l.eius q delatorē.ō iure fiſ.ꝑ quam legem ēt probaꝫ ꝙ si reus qui recusauit iuraꝫ decessit anteꝙ iudex ꝓnunciet eū habendum ꝓ cōfesso vel cōdemnato ꝙ eius heres nō possit cōdēnari ex hac ficta vel presumpta cōfessione.vt.d.l.eiusꝫ qui delatorem.tene menti.

r **Jquis cum** ·Ex pacto collato ī cōditōnem iuramenti sequuto iuramento oriꝫ exceptio.h.d.¶Op.ꝙ cōuentio non possit cōferri in cōditione iuramenti vt .l. que sub cōditione.in prin.j.de cōdi.insti. So.dicit glo.ibi loquiꝫ in vltimis voluntatibus.hic in cōtractibus.t . dic ꝙ ibi loquiꝫ ō iuramento sup futuro.hic de iuramento super ꝑterito.qō dic vt in .l.ꝑria.¶Secundo op.ꝙ hic nō oriatur exceptio iurisiurandi nā non iuraꝫ super lite.de quo iuramento loquiꝫ iste ti.vt.l.ij. ꝛ.iij.s.eo. Huius tumore quidā exponunt tex.ibi exceptō iurā di.i.pacti propter iusiurandum.ꝛ hoc videt̄ sentire glo.in.q.ꝙ formatum dicit.actio oriꝫ ex pacto nō ex iureiurādo. qō satꝭ placet. Possumus etiam tex.intelligere ꝓprie.vt si petebā a te centum.tu dicebas ꝙ ista centum nō debebas.ideo qz ō māda to meo aliquid feceras.vel nō feceras ꝓpter qō mihi satisfactū erat de illis centum.super hac exceptōne tua ego detuli tibi iuramentuz.tūc dico ꝙ oriet̄ exceptio iurisiurādi ꝓprie.¶Querit glo.quid si ꝓmisi tibi centum si iures ascendere capitolium ꝛ iuras.nunquid oriꝫ actio ex iuramento vel ex pacto.ꝛ videt̄ ꝙ oriaꝫ ex pacto seu ex hoc cōtractu innominato ꝛ erit ꝯctus facio vt des.quasi prius debeas puenire in faciendo vnde oritur actio de dolo.vt.l.nālis.ſ.ꝙ si facio.j.de prescrip.v. lz lex distinguat ibi an ex eius facto absit aliquid ꝛ adsit alteri vl̄ nō Alij dicunt ꝛ in ista opi.ꝛ glo.nō.ꝛ singularis ꝙ cōtractus īnominati nō fiunt ꝑ si sed ꝑ vt.ꝛ ideo in qōne ꝓposita nō fuit ꝯctus innominatus.oriet̄ ergo actio ex stipulatione si īterc̄sit vl̄ ex donatione si fuit donatio cōditionalis impleta cōditione.ꝛ ī hoc residet glo.¶Ex qua glo.habes primo ꝙ lz cōtract⁹ īnominati iudicent̄ ꝑm modum ineundi cōtractum.vt.C. de transac.l.cum mota.ꝛ de re.ꝑmu.l.ex placito.ꝛ in qualibet earum nō.tñ illud est verum qñ fiunt ꝑ vt.sed si fiant ꝑ si nō inspecto ordine quid ꝓcedat semꝑ videt̄ actū vt ꝑueniatur ī eo qō fuit in cōditione deductū.ita tenet hic glo.ꝛ ꝑm hoc iudicabiꝫ quis sit cōtractus innominatus hoc putarē verū tenēdo opi .glo.sed

tenendo aliam opi.q̄ cōtractus īnominati iudicent̄ diuersimo de ex pte dantis est do vt facias.ex parte facientis est facio vt des.nō inspecto ordine cōtrahendi sicut in emptiōe z venditō ne locatione z si vt dixi.in.l.ex placito de re.pmu.z dicā ī.l.naturalis.j.de pscrip.ver.z tunc de ista gl.nō est curandū.¶Secundo habes ex hac glo.q̄ ꝯctus īnominati nō fiunt per si.cōtrarium nō.s.de pact̄.l.si intra.z infra de dona.l.hoc iure.§.labeo veritas est q̄ si ex implemēto conditionis parti aliqd adest erit cōtractus īnominatus.ita loquunt̄ glo.ꝯrie iuncte cuz.ll. suis si nihil adest nō est cōtractus īnominatus.vt hac gl.¶Aduerte tn qz in cōtractibus īnominatis qui fiunt p̄ vt pōt queli bet ptiū p̄uenire.iplendo ꝯctū ex pte sua vt.d.l.naturalis de pscrip.ver.sed qn fit p̄ si ō necessitate expedit q̄ ille p̄ueniat cuius ex pti n modū conditionis est obligatio collata.nā si alius p̄ueniret nō haberet actionē vt aduersarius implere cogat̄.qz illud qō venit in cōditione nullo mō ē in obligatione vt.l.si qs sub cōditione si qs ob.cau.testa.¶Tertio habes ex ista glo.q̄ qn̄ per si ꝯbitur cōtractus īnominatus impleta cōditione agitur ex stipulatione vel ex donatione vel simili cōtractu.¶In hoc q̄ dicit ex stipulatiōe est clarū vt.l.ex placito.C.de re.permu.In eo q̄ dicit de donatione vel simili ꝯctu est dubiuz ꝓpter glo.ꝯrias.sed solue vt dixi.Itē vī q̄ agat̄ pscri.ver.vt.l.labeo scribit.alias incipit si mihi bibliotecaz.de ꝯben.empt̄.vbi ex impleméto cōditionis nil adest parti z tn̄ pscrip.verbis agitur So.hic loquit̄ qn̄ cōditio confertur mere in factū seu volūtatē part̄.z sic est in eius potestate conditioné implere vel nō implere.l.vero ꝯria loquit̄ qn̄ cōditio pendebat ex facto alterius tūc siquidē p ꝯbentem impedit̄ quo⁹minus impleat̄ potest agi pscript̄.ver.nō cōsiderato q̄ cōditio habeat̄ pro impleta vt ibi pz.nec erit actio pscri.ver.que orit̄ ex ꝯctu īnominato.sed erit tūc pscript̄.ver.que est idē qō in factū ex equitate que p̄suadet actionē dari vt.l.quotiēs de pscrip.ver.pōt ēt agi ex cōtractu ꝯditione habita pro impleta vt dicta.l.labeo.¶Circa.l. istā quero in qō nomē ꝯctus cadit ista cōuentio. Rn̄ non curo qz fuit factum pactum ad excipiendū qō sufficit ēt sine cā.z sic stat in nomine pacti simplicis vt.l.tale pactū in prin.z.l.iurisgētium in prin.z.§.quinimo supra de pac.

i **Asiurandum**·Si iurat̄ sup debito liberat̄ pignus z ꝯ actionē ad penam paratur exceptio z soluti postea datur repetitio.h.d.

l **Abeo etiam**·Etiam absenti pōt iusiurā duz remitti.h.d.¶Quero vtrū qn̄ fit grīa absntis requirat̄ nuncius vel epistola glo.vī velle q̄ sic dū dicit p̄ nunciuz qō ꝓbatur. qz si posset fieri absenti z ignoranti penitus frustra adisceretur sed z per epistolā ꝛc̄.qz nullū dubiuz haberet pro hoc qz iuramentū ꝓcedit ex consensu vt.s.eo.l.q iurasse in fi.ergo requiritur nuncius vel epistola vt.l.consensu de act.z obli.z ibi nō.z hoc tz Guil.p hoc dico bonā esse practicā qn̄ dilatio statuit̄ absenti pti z ei notificatur p̄ nunciū vel epistolā qn̄ sufficit vt hic Guil.dicit Glo.inducit in ar.ad qōnem de collatione p̄bende q̄ fit ꝓcuratori absentis vt possit fieri de hoc plene dixi in.l. abn̄tem.j.de dona.z ex̄ de p̄ben.c.si tibi absenti li.vi.¶Guil.querit hic si tu iurasti soluere in pascate vtrū creditor possit tibi licite hoc iuramentū remittere z vī q̄ sic p̄ hanc.l.certe bec.l.nihil facit.qz hic loquit̄ qn̄ nō est iuratū.Breuiter ista est veritas q̄ ille pro cuius vtilitate iurat̄ anteq̄ ueniat terminus pōt iuramentū remittere vt ex̄.e.c.i.Et breuiter omnia que impedirent cōtrahi morā illa impediūt p̄iuriuz cōmitti vt difficultas z similia vt ex̄ eo.c.breui.z dixi in.l.qō te.s.ti.i.¶Quid autē si tm̄ stetisti in mora q̄ ꝓmissum nō poteras adimplere an sis p̄iurus si creditor ꝓgat terminuz.z vī q̄ sic.j.de ver.obli.l.cū stipulat⁹ siz mihi a ꝓculo sz ꝯriū ibi ōterminaui vbi videas

c **Reditore**·Si debitor iurat ex causa que p̄sonam tm̄ suam ab obligatōne eximit fideiussor nō ꝓderit.secus si iurat super ꝯctu qō facere videt̄ in dubio.hoc dicit z bon⁹ tex. est.¶Op.q̄ pupillus nō obligat̄ naturaliter.vt.l.quinta in pn̄.j.de auct̄.tuto.ergo p̄ eo nō tenet̄ fideiussor.So. hic ītellige in pupillo qui poterat nāliter obligari.vt nō.in.l.i.j. de noua. facit qō videbis.j.de cōdi.inde.l.qō pupillus.¶Opp.z vī q̄ nō possit iurari super iure qz ius est certum.vt.l.ij.j. de iur.z fa.igno.Solu.hic iurat̄ super iure ꝓpter dubietatē facti.vl dic super iure cōi nō iurat̄ sed super iure priuato hoc est an aliqs sit obligatus.vel an bēat actionē z similia bn̄ pōt iurari.¶Oppo.z videt̄ q̄ ī dubio sic non debeat iudicari. īmo debeat mitti pro iurante z īterrogari ex qua causa iurauerit.vt.s.e.l.duobus.§.si ei.vel debet interpretari contra iurantem.vt.l.duob⁹.§.ergo si quis.s.eo.So.ll.ꝯrie loquuntur quando postea agit̄ ex alia causa tunc debet distingui vt ibi vidisti hic loquit̄ quando ex eadem cā agitur.Agitur enim cōtra fideiussorez qui idē promiserat.sed ibi erat fideiussor de iudicio sisti. ad hoc fac̄.s. eo.l.si actor.z ibi vidisti.

Si fideiussor·Iuramentum fideiussoris sup facto prodest reo sec⁹ si sup sua p̄sona iuretur.hoc dicit de hoc dic vt.l.duob⁹.§.i.s.e.

Sed si actore·Ex iuramento defensoris q̄rit̄ excep⁹ōfenso z etiā ei cui quereret̄ si defensus turasset.idem ī re iudicata.h.d.¶Nota tex. ibi eadem rōne.vsqz ad fi.qz notandus est.¶Nō istum casuz in defensore fideiussoris.quia alibi nō habuim⁹ dicit.gl.¶Tertio nō.finem huius.§.qui videt̄ dicere q̄ eodē mō ꝓficiat res iudicata sicut iuramentum.¶Cōtra hoc facit.s.de arbi.l. ad⁹ sus.in fi.z qō dixi in.l.duobus.in fi.s.eo.So.glo.videt̄ ita ītelligere q̄ sīa lata ꝓ reo ꝓfit fideiussori si fideiussor ē habitur⁹ regressum cōtra reū.al's secus.¶Et ecōtra sīa lata ꝓ fideiussore ꝓfit reo quando reus posset redire ꝓtra fideiussorē.vt puta si fideiussit in rem suā.ita intelligit glo.in.l.i.j.rem ra.ha.vbi hoc videt̄ velle tex.hoc videt̄ tenere glo.in.d.l.aduersus.Qō ergo dicit̄ q̄ res iudicata fr̄a alterum vtriqz ꝓficiat intellige quādo vnus habitur⁹ est regressum cōtra aliū vt dixi.z sic non est per oia bona equiparatō rei iudicate z iurisiurandi.vt dixi in.d.l.duobus.§.i.s.eo.z in.l.ex duobus.de duo.reis.

De in litem iurando.

Continua Rīcā vt in glo.

r **Em**·hec.l.legit̄ duobus modis fm primam lec.hoc dicit.non ōbem⁹ īnspicere qō euenire pōt si ad id n est res nāliter destinata.¶Ad istā lec. op.z videt̄ q̄ debeamus īnspicere qō euenire pōt.vt.l.qui bona.§.i.j. de dā. infec.z.j.loca.si quis domū.§.i.So.ibi res erat ad hoc nāliter destinata.hic secus.solutionē h⁹ Brocardi tangit hic Guil.ego plene dixi in.l.inter stipulantem.§.sacrā de ver.obli.¶Secundo mō legit̄ in glo.in re iam facta.z h⁹ dicit.Fideiussor nō tenet̄ in eo ad qō ex cōtumacia cōdemnatio crescit.hoc dicit.¶Oppono.fideiussor de iudicio sisti lata sīa liberat̄.l.grece§.z post litem de fideiuss.merito nō est dubium q̄ nō tenet̄. Rn̄ lz in prima lec.intelligat̄ de fideiussore ō iudicio sisti.in hac secunda oz intelligi de fideiussore iudicatū solui vt sit aliqua dubietas.¶Sed tūc op.stipulatio iudicatuz solui committitur in eo quod fuit iudicatum.vt.l.iudicatum solui stipulatio.j.iudi.sol.So.intelligas q̄ hic primo fuit cōdemnatus ad rem.in secunda sīa que fert̄ fm naturā arbitrariarū actionum fuit damnatus in extimatione fm iuramentū in litem qō fideiussori nō oberit.ita loquit̄ hic.¶Op.q̄ affectio cōsideret̄ vt.l.cum seruus.man.So.ꝓpter affectionem ibi actio dat̄.sed hic ꝓpter affectionē actio cōpetens nō auget̄ ꝯ nō cōtumacē.¶Vltimo notādus est multuz iste tex.qui dicit non enim res pluris fit ꝓpter hoc sed ex cōtumacia extimabit̄ ꝛc̄.Et sic facit ad multa.nā in cauſ crīnalibus tota die intereuniunt fideiussores de iudicio sisti z iudicato soluēdo.z sunt statuta q̄ dīnt q̄ propter cōtumaciam vel negationem pena augeatur.vtruz

ū illa pena teneaſ fideiuſſor.ꝛ vī ꝙ non.qꝛ non eſt pena malefi cij ſed pena contumacie ſeu negat'onis illius illud augmentā tis.ꝛ hoc ꝓ hunc tex.¶ Itē dicunt ſtatuta ꝙ pro tali maleficio imponaſ tanta pena quā ſi ſoluere nō poterit amputeſ ſibi manus cōtingit ꝙ illa pena eſt augmentata ꝓpter negationem vel ꝓpter cōtumaciā in nō veniendo vel in non ſoluēdo vtrū debeat ſoluere totū cū augmento vt euadat penam pſone an ſufficiat ſoluere penā principalem ſine augmēto.ꝛ vī ꝙ ſufficiat ſoluere penā maleficij ꝓ hunc tex.non enī res ꝛc̄.examinaui plene hoc.J.de publi.iudi.l.iij.ꝛ dic vt tibi.Sis tū cautus qñ tu facis ſcribi promiſſionē fideiuſſoris vt non ſolū dicas ꝙ ꝓmittit ſoluere omnē penā ꝛ oēm condemnationem que ſequiſ ex maleficio illo vel accuſatione vel inquiſitione ſed addas vel ex ꝓceſſu.vt ſic videaſ ꝓmittere penam que veniret ex cōtumacia habita circa proceſſum.

f **Jue noſtrum** Iſta.l.poteſt continuari cū ꝓcedenti ꝛ erit.ſ.ibi interdū.ꝛ pōt nō continuari ꝛ nō erit.ſ.ibi interdū ſed tū ſi eſt.ſ.h.d.¶ Contra doloſum iuraſ in litē contra culpoſum.h.d.¶ Quero qualiter ꝓbetur intereſſe ō eum qui eſt in culpa dicit glo.per teſtes qō dic vt.l.i.C.de ſen. que pro eo qō intereſt videbitis.J.e.l.in actionibus.¶ Quero vtz verꝛ intereſſe ꝓbetur aliquo caſu ꝓ iuramētum glo.dicit ꝙ ſic videbitis in dicta.l.in actionibus.¶ Querit glo.quid ſi affectō partis eſt nota iudici dic vt in glo.

n **Ammis** In his in qbus nō cadit affectio non deferſ iuramentū in litez qō eſt affectionis ſed deferſ iuramentū in litem ad prohandū verū intereſſe ēt eꝛ rem qñ circa rem nō cadit.h.d.Diuidiſ in pres duas que patēt ex ſummario.ſa ibi niſi forte.¶ Nō.qō dixi in ſummario veniamus ad apparatum ꝛ aduertatis qꝛ nō.l.eſt.¶ Op.J.depo.l.i.ſ.in depoſiti.So.hic in depoſito pecunie ibi in depoſito aliaꝛ reruꝛ in quibus cadit affectio vt in libris ꝛ ſi.¶ Secundo op.dī hic nūmorum extimatio eſt certa.¶ Contra nūmi nō extimanſ vt.l.ſi ita fideiuſſorē accepero ꝙ ego.x.J.de fideiuſ.So.expone certa eſt nūmoruz extimatio.i.ipſi nūmi certi ſunt qui ſunt reꝛ extimatio nō autē ipi nūmi extimanſ ꝓ res ita dicit glo.¶ Certe iſtud dictū glo. hz locū ſolum in pecunia minuta.ſed pecunia groſſa auri vel argēti bene extimatur ꝓ minutā.¶ Quid ergo dicemus ſi eſſent depoſiti florēi habebit ne locū iſta.l.vī ꝙ non.nā eoꝛ extimatio nō eſt certa imo creſcit ꝛ decreſcit vt videtis tota die. Dico ꝙ hec.l.hz locū in florenis ꝛ in groſſis ꝛ in qualibet q̄titate hoc eſt in oībus que in genere ſuo recipiunt functionē in qbus nō cadit affectio.vt.l.iij.in pn.ſ.ſi cer.pe.ꝛ ſō non eſt neceſſaria expoſitio glo.hic facta.ſed tex.ſtat ꝓprie qꝛ certa eſt extimatō nūmoruz.hz poſſit creſcere ꝛ decreſcere in nūmis groſſis tū qꝛ in eis nō cadit affectio nō hz locū iſtud iuramentū qō eſt affectionis.ꝛ ſic generaliter in omni quantitate intelligit ſe.glo.¶ Contra hoc op.ſ.ne quis eū q in ius vo.l.pe.ſ.i.cū vbi agitur ad ītereſſe ꝛ ſic ad quātitatē ꝛ tū iuraſ in litē.So.hic loquiſ quando quātitas ab initio fuit in obligatione ibi qñ obligatio quātitatis ſucceſſit in locū obligationis ſpeciei in qua cadebat affectio.vt dicā in.l.in actionibus.J.eo.¶ Contra hoc op.qꝛ ſi nō cadit affectio.ergo nullo mō preſtaſ iuramentū in litē. Sed ōriū dī in hac.l.iij.rīſo So.in.iij.rīſo nō loquiſ de iuraméto in litez qō eſt affectionis ſed de eo qō eſt veritatis ſm glo.¶ Sed cōtra ergo exceptio ſequēs nō eſt de regula So.glo.ſubaudit in pn.nō iuraſ in litē ratione affectionis vel alia rōne tunc bene ſequiſ exceptio niſi ꝛc̄.ſi quis tū vellet ſubſtinere ꝙ ēt exceptio loquaſ de iuraméto affectionis poſſet dicere ꝙ in vltimo cāu.l.loquaſ qñ ꝓpter cōtumaciā non reſtituentis pignora ſunt diſtracta.nā in illis pignoribus cadebat affectio glo.tñ iſtud non patiſ.nam in litē iuraſ ſolum ꝓpter dolū nō reſtituentis.hz circa pignora nō fuit dolus cōmiſſus ergo nō pōt intelligi de iuramento affectionis loquiſ ergo de iuraméto in litē qō eſt veritatis vt videbitis in.l.in actionibus.ſ.plane.J.eo.¶ Ventamus ad ſe.glo.op.de intereſſe eꝛ rem nō habeſ rō.vt.l.ſi ſterilis.ſ. cum ꝓ venditorez de acī.em.So.ꝛ aduerte hic loquiſ in nummis in qbus nō venit intereſſe intra rem.ſō habeſ rō de intereſſe quod eſt eꝛ rem hic eſt caſus hic ꝛ.l.liber homo in fi.de v bo.obliga.cū ſuā glo.ꝛ.l.ſi penā.eo.ti.ꝛ ſm hoc hz principiū huius.l.ſit generale ad omnē quantitatē ꝓpter rōnem ſuā nō ꝓpter verba tex.tamen hic finis reſtringitur ad nummos tantum. In alijs enim quantitatibus puta in frumento vino ꝛ ſimilibus non habetur ratio intereſſe extrinſeci vt.l. contraria.

¶ Quero vtrū in hoc intereſſe habeaſ rō lucri Glo. hic videſ dicere ꝙ nō tex.videſ velle ꝛrium in.l.nō vtriqz.ſ.nūc ō offō .J.de eo qō cer.loco.quā glo.allegat ꝓ concordanti.ꝛ iſta ē vera maxime hodie p.l.i.C.de ſen.que ꝓ eo.¶ Sed iuxta hꝰ quero vos videtis aliqualē dubitationē vtz habeaſ rō lucri vel nō quero debebas mihi dare.c.libras tpe quo florenꝰ valebat.xl. ſoli.nūc florenus valz.l.ſolidos.ꝛ ſic tūc habuiſſet ꝓ centū lib. .l.florenos nūc nō poſſum habere niſi.xl.an dicat ꝓdidiſſe ꝛ dā nū paſſuz eſſe an vero nō acquiſiuiſſe.dubium difficile eſt non examino hic.dixi tibi in.l.Paulus.de ſolu.¶ Ultimo quero an in alijs actionibus ſtricti iuris ꝑſtetur iſtud iuramentum ī litē qō eſt veritaſ.dicit glo.ꝙ ſic cōtra doloſos ꝓ hanc.l.ꝛ videbiſ in.l.in actionibus.ſ.plane.J.eo.ꝛ ibi plene dicam.

u **Jdeamus** In cā que per tutorem agitaſ pupillus vel mī eius ad iurādum de affectione non admittiſ.tutor ꝛ curator nō cogiſ ſed volēs admittiſ adultus etiam admittiſ.ſō dicit.¶ Oppo.de.l.qui iuraſſe.in prin.ſ.ti.i.So.ibi loquiſ ī iuramento qō deferſ a parte parti.vnde imputet ſibi qui pupillo detulit hic in iuramento qō inuita parte ōferſ.¶ Scōo op. maſ poteſt eſſe tutrix ergo poteſt iurare ꝓ pupillo vt in auc̄. ma.ꝛ auie.C.qñ muli.tuto.of.fun.pōt.So.hic loquiſ qñ mī ī eſt tutrix.ꝛ rō dicit glo.quia credimus eas in infinitum iurare pꝛ amorē filiorū.Iſta rō reprehēdiſ ꝓ doc.qꝛ ſi eſſet vera idē eſſet qñ ēēt tutrix.Preterea maiorē affectionez habet quis ad ſeipſum ꝙ mater ad filiū.ſed ꝓ ſeipſo quis admittiſ ad iurandum ergo ꝛc̄.Eſt ergo rō.qꝛ iſtud iuramentuz deferſ tm̄ ōno litis ſed mater qꝛ nō eſt tutrxsnil habet facere in lite.ergo ꝛc̄. vt.l.vulgo.J.eo.¶ Tertio op.ꝛ videſ tutorē cogendū.vt.l.ij.ſ. qō obſeruari.C.de iur.calū.So.dicit glo.ꝛ nō. triplex eſt iuramentum.ſ.affectionis ꝛ ad hoc tutor nō cogiſ vt hic.Itē calumnie.ꝛ iſtud cogiſ preſtare tutor.vt in.d.ſ.qō obſeruari .Itē iuramentum veritatis.ꝛ tūc ſi tutor pōt ſcire veritatē eque ſicut pupillus cogeſ preſtare.ar.l.generaliter.ſ.i.C.de iureiuran.ꝛ .l.ꝓperandum.ſ.pe.de iudi.¶ Op.ꝛ vī ꝙ alienum cōpendiū quis debeat preferre ſuo vt.l.tutor.la.ij.ſ.nō eſt audiendus.J. ō admi.tu.So.fateor hoc qñqz nō tñ ꝙ ꝓ hoc quis ōbeat ſubire anceps ꝓuriū vt hic.aīa enīz ꝛc̄.vt.C.ō ſa.ſan.ec.l.ſancim⁹. ¶ Op.ꝙ tutor volens nō admittaſ qꝛ nō eſt dñs.vt.l. vulgo .J.eo.Sol.eſt quaſi dñs.vt.l.qui fundum.ſ.ſi tutor.J.ꝓ ēptor. ¶ Op.hic dī ꝙ tutor hic preſtat iuramentum ad vtilitatez pupilli.Cōtra iſtud iuramentum eſt affectionis.vt.J.e.l.ſ.iurare. ꝛ.l.in actionibus.ꝛ vidiſtis nō.ſ.l.ꝓxima.ſed hic dicit ꝙ ē vtilitaſ quare male.So.fateor ꝙ eſt affectionis continentis vtilitatem nam ꝓpter affectionem ſimplicem ſine vtilitate nō augereſ cōdemnatio.ita intelligiſ hic hz qñqz dareſ actio que alias nō cōpeteret.vt.J.manda.l.cum ſeruus.facit.J.de bo.liber.l. libertus ꝙ ſoluēdo.ꝛ ex hoc tex.ſic expoſito hic aſſumit glo. formam iuramenti qō ꝑſtat tutor.iurabit enim ꝓ quanto ſeruꝰ pupillus vel adultus nollet carere nō pro quanto ſpe tutor vellet pupillum nō carere.ſed hoc nō placet.cum enīz pupillus affectōz non hēat vt hac.l.ī prin.ꝛ.l.qui iuraſſe.ſ.ti.i. referendo ſe ad affectionem pupilli deieraret.Erit ergo hec forma ꝙ ipſe iurabit ꝙ ſi ipſe tutor eſſet eius cōditionis cuius eſt pupillus ꝛ eſſet in loco pupilli nollet illa re carere ꝓ tanto.hec iuramenti forma colligiſ ex tex.l. cōtinuꝰ.J.de ver.obli.in.ſ.cum ita.facit.J.de vu.reis.l.nemo eſt qui neſciat .facit qō nō.ꝓ doc.C.ō ſen.que ꝓ eo.l.i.in.v.qōne principali.¶ Op.ꝛ vī ꝙ adoleſceſ equipeſ pupillo.vt.l.ſi curatorem habens.C.de ī inte.reſti.mi. So.quidam diſtinguūt hic.aut adoleſcens hēbat curatorē. aut

non.quod gl.nō placet.nā in iudicio adolescens de necessitate dz habere curatorē.vt.l.cum t minores.C.si aduer.rem iu.t.l. ꝯ pupillum.J.de re iudi.sed lz curatorē debeat hēre tm pōt in litem iurare.nā pōt de veritate interrogari.ita hēs hic.t nō.in .l.ij.§.qō obseruari.C.de iur.calū.in verbo scire pnt. Bartol⁹.

Deferre hoc iuramentū prestaf iudice deferente nō alio t pōt iudex taxare vsqz ad quam quantitatē iuret t ante t post.pōt ēt ex cā iuramentū nō sequi .b.d. ¶Op.t vī q ymo possit deferre pars vt.l.ij.in pn.ff.ti.i. So.aliud in isto iuramento aliud in illo dicit glo.t fm hoc vī q parte deferente nō valeret iuramentū in litē.t satis puto ve rū recte intelligēdo nā pro quanto nollet quis re carere nō est cōtentio nec de hoc litigaf merito si pars defert istud iuramen tū simpliciter nil refert.sed si in delatione adicereī volo condē nari ad illā quantitatē quā iuraueris tūc valeret vt.ff.ti.i.l.si qs cū debitore tene menti istū tex.qz tale iuramentuz dz deferri a iudice t sic nō sufficeret si deferreī a notario nisi facerz iudice mandāte t psente.tunc enī iudex vī facere vt.l.falsus.§. sed si is.J.de furt.t.l.si ꝓcuratori presentis de verb.ob.

Jurare Istum.§.summaui cū prece. ¶Nō.q est in arbitrio iudicis deferre vel non deferre iuramentū in litē.lz tm hoc sit puto q quis possit hoc petere t iudicis officiū iup hoc implorare vt.ff.eo.l.v.si tm vbi tutores. t curatores petunt se admitti facit ad hoc.J.l.prima. ¶Nō. fo q iudex pōt taxare quantitatē iuramēti. ¶Tertio nō .q ēt post iuramentū pstitum pōt diminuere t illud nō sequi. ¶Op po.q nō possit taxare.vt.l.qui restituere.ff.de rei ven. So.non taxatur a lege vt ibi.sed a iudice sic vt hic. ¶Op.q infinitaf in euiteī vt.l.si ita.ff.de fideiuss. So.de hoc plene dic vt nō.p Ly. .C.de sen.que pro eo.in.l.i.in prima op.t p Dy.in.l.qui bona §.fi.ff.de dam.infec.t ibi plenissime dixi. ¶Op.t vī q postq̄ est ꝓiuratū debeat oīno sequi vt.l.nā t postea.§.i.t.l.si duo pro ni.§.idē iulianus.ff.ti.i. So.ibi loquiī in iuramēto voluntario t iudiciali qō pōt quis nō sequi postea repertis ꝓbationibus vt ff.ti.i.l.admonēdi. ¶Op.t vī q post iuramentū pstitum non possit taxare vt in auc.de iudi.§.oz posita.C.de iudi.auc.nouo iure alias incipit post iusiurādum plures solutiones dant.sed illa est vera q ibi loquiī de iuramēto veritatis p qō quis iurat se tot expensas fecisse.vnde si iudex postea taxaret redargue ret eū de piurio vel faceret ei iniusticiā.hic loquiī de iuramen to affectionis.vñ post tale iuramentū pōt taxare nō eniz redar guit eū de periurio sed de inordinata affectione.

Ex culpa Contra eū qui est in culpa nō iuraf in li tem.h.d. ¶Op.de.l.ij.C.eo.So.vt i cō trario.Bartolus.

A actionibus In actionibus in rem arbitrariis t bone fi dei iuraf in litem fm taxationē iudicis ob dolū tm In alijs aūt actionibus stricti iuris nō iuraf in litē nisi qñ alia vera extimatio ꝓbari non pōt.h.d.cū.l.se. Diuide i duas primo loquiī de iuramēto in litem qō est affectionis. fo de iuramēto in litem qō est veritatis.fa ibi i vsi.plane. Item,p ma subdiuiditur qz primo ponit in qbus actionibus iuratur.fo qō sit officiū iudicis in delatione iuramēti.tertio qō sit eius of ficiū postq̄ est iuraf.quarto ob quā cām deferaf.fa ibi sed iu dex.tertia ibi itē t si.quarta ibi sed in his. ¶Primo op.q non debeat vocari actio in rē sed petito vt.§.de act.t obli.l.actio in psonā. So.hic loquiī impropie. ¶Sed quero qd in alijs actō nibus in rē vt hypothecaria publiciana t si.glo.dicit tūc quod examinabo vobis.J. ¶Secundo quero vtrū i actione ex ēpto ureī in litē glo.hic dicit q sic.dicit q hec fuit opi.Ugo. t nō.i summa huius ti.C.e.sed certe ibi nō.ꝯrium quid iuris sit.J.di cā. ¶Venio ad secundā t tertiam puncta t illam examina vt dixi.ff.l.prima.§.pe. ¶Venio ad vsi.sed in his.t op.q oblatā culpam dz in litē iurari qz dolo cōparaf vt.l.qō nerua.J.depo. t.l.i.§.i.ff.si mes.fal.mo.di. So.quidā hoc fatenf glo.tz ꝯrium t dicit q hic est vnus de casibus in qbus lata culpa dolo ñ eq paraf.t bene dicit.t ponit etiā alios casus i quibus lata culpa dolo nō equiparaf.quā vide qz est nō.plen⁹ q alt[illegible] bo in.l.quod nerua.J.depo.tangit glo.in.l.si mora solu.matri.t ibi dixi.t si quis testa.liber esse ius.fue.l.i.§.i. t ibi plenissime dixi.vide glo.t eam nō t est super verbo culpa.ibi cōparatur enim tc. ¶Op.q etiam ꝓpter culpā ureī in litem vt.C. eo. .l.is qui.t.l.alio. So.spāle est in actione tutele in qua cōtra tu torem iuraf in litem oblatā culpā t leuem ꝯ heredē vo er⁹ ob dolum t latam vt in.ll.ꝯrijs. In alijs actionibus secus vt hic. ¶Venio ad vsi.plane.t anteq̄ intrem in ꝯrijs glo. Prio qro cui aduerseī hec dictio plane.dicunt quidā ad principiū.l. vbi vī iurari in litem in actionibus bonefidei t in arbitrarijs. hic vero loquiī in stricti iuris actionibus quasi dicat actiones arbi trarie nō sunt stricti iuris.hoc nō placet glo.hic.t insti.de acti. .§.preterea.nam cū arbitrarie in ponanf i.§.actionū isti.ō acq. cōstat q nō sunt bone fidei.vñ alij dicunt q aduerlaf ad prin cipium.l.alio mō. Dictum est in actionibus arbitrarijs que sunt stricti iuris t in actionibus bonefidei iurari in litem.hic loquiī de actionibus stricti iuris que nō sunt arbitrarie. t ista ē vera lec. ¶Istis expeditis op.t videf q al's q̄ in istis casibus i ac tionibus stricti iuris ureī in litem.vt.ff.ne qs eux q in ius vo. .l.pe.§.i. So.dicit glo.fateor q regula est q in actionibus stric ti iuris nō iuraf in litem.fallit in tribus casibus q hic ponunf in glo.fallit ēt in casu huius vsi.plane fm quosdam.sed Azo. t glo.hoc non tenent.dicunt enim q hic nō loquiī de iuramento in litē qō est affectionis sed de iuramento veritatis simile in.l. cuz furti.J.eo.t.C.vnde vi.l.si qñ.t ista opi.est vera vt.J.ostē dam. ¶Pro declaratione ergo huius materie debemus vide re primo de iuramento in litem qō est affectionis qñ t quibus casibus locum hēat.fo de iuramento in litē qō est veritatis de quo loquiī iste vsi.plane. ¶Circa primum quatuor principali ter sunt attendenda.primo,natura rei petite q in ea cadat affectō al's hoc iuramentum nō posset deferri.vt.l.nūmis.ff.eo.t iō siq dem petaf species pōt hēre locum hoc iuramentum si alia cō ueniant que dicā.J.ita loquunf quasi omnes.ll.que loquuntur de iuramento in litem. Idem puto si petaf factū ꝓ hoc tex.cū glo.nō.ff.fi.regun.l.iiij.§.sed t si quis. Si vero petaf quātitas tūc siquidē quantitas ab ipso initio fuit in obligatione nō hz lo cum iuramentum in litez.vt dicta.l.nūmis. Si vero illa obliga tio ad quantitatē succesīt in locū obligationis certe spēi pōt ha bere locū iuramentū in litē si circa illā primā obligationē dolus est directo cōmissus.vt.l.pe.§.i.ff.ne quis eū q in ius uo.sed si circa illud nō esset dolus directo cōmissus tūc secus.vt nō.per glo.i.in.d.l.nūmis. ¶Secūdo cōsiderandū ē q natura inītate actionis hoc patiaf qō est in tribus casibus.si est actio bone fi dei si est actio in rem. Itē si est actio arbitraria vt hic in prin.t īsti.de acti.§.preterea. ¶Examinemus mō ista singulariter primo dixi q hz locum in actionibus bone fidei hoc intellige in direc tis.secꝰ in ꝯrijs.vt.l.ei apud quē.J.depo.t ibi rō apparet. Itē hoc hz locū indubitāter quando p actionem bone fidei petiī q restituaf illud qō a me ad te puenit.vt.l.iij.§.in hac.J. cōmo.t .l.i.§.in depositi.J.depo.t.l.si cui.§.i.J.loca. Idez si peto mihi restitui tanq̄ pt nens ad me vt in petitione hereditatis.vt.l.hz t si lege.§.hec verba.de peti.here.t.l.si possessor.§.fi.eo.ti.sed si peto aliquam rem tanquā mihi debitam vt actione exempto tūc est dubium.nam quidam dicunt q in illa actione nō iuraf in litem sed liberatur quis prestando verum interesse.vt.l.i.in prin.J.de ac.em.t istam opi.tenet Azo.in summa. ¶Ugo.tz ꝯ rium cuius opi.videī glo.hic inherere.veritas est q distingue m⁹ .aut quis hz facultatē rei tradēde ita q ad id poterat pcise cogi t tūc possit iurari in litem quia cōmittit dolū in nō traden do.t natura actionis hoc patiī quia bonefidei ita loquaf opi. glo.hic posita.Si vero nō hz facultatē rei tradende tūc liberaf prestando verū interesse.nec dī dolū cōmittere.ita loquiī opi. Azo.fo hz locū in actione in rem.t ad exhibendū. vt dicit hic tex. ¶Quero vtrū habeat locū in hypotecaria t in alijs in rez que nō danf rōne pleni dñij. Rꝰ sic in omnibus.vt.J.ō pigno. .l.si fundus.§.in venditione.t insti.de acti.§.pterea.t istas: ll. allegat glo.in.l.harū.in si.ff.si ser.ven.t.l.eū qui.§.i publiciana

[illegible] in arbitrarijs.z hic est aduertẽdum nam arbitraria actio dicitur ꝓpter multa in quibus vertũ iudicis arbitriũ vt insti.de acti.§.ꝑterea hic aũt hoc solum ẽ aduertendũ in qbus vertaꝫ arbitriũ iudicis vt deferat istud iuramẽtum in litẽ qđ est affectionis.Ad qđ dico ꝙ tex.in dicto.§. ꝑterea.ponit exemplũ in actione de dolo qđ metus cau.z si q̃ sunt similes.Ego do vnã regulã ꝙ omnis actio in qua res nõ restituiꝫ ad mandatũ iudicis seu �fm ꝑceptuz iudicis dr̃ arbitria vt iudex habeat potestatẽ deferendi iuramẽtum in litẽ z �fm id ꝙ demandi siue sit actio stricti iuris ꝓsonalis siue in rẽ siue quecunqz hic est tex.in.l.qui restituere in fi.s̃.de rei ven.Et ꝓ tanto possumus dicere ꝙ tex.in.l.teneꝫ.§.i.j.si qd in frau.patro.z .l.si cũ dos.§.i.j.re.amo.z.l.hoc edicto.j.de publi.loquunt̃ de actionibus arbitrarijs.z omnes illas possumus appellare arbitrarias si ponimus iudicẽ primo ꝑcepisse rẽ restitui z postea ꝑ contumaciã partis deuenire ad iuramentũ in litez.nam arbitraria dr̃ ꝓpter iudicis arbitriũ qđ bz circa actionẽ ꝓpter aliquod extrinsecus accidens ꝑter naturã actionis vt ꝓpter adiectionẽ loci vt videbitis.j.de eo qđ cer.lo.vel ꝓpter alias qualitates. vt dicto.§.ꝑterea sed hic illud qđ accidit quod inducit iudicis arbitriũ est.qꝛ eius ꝑcepto nõ pareꝫ vt.d.l.qui restituere in fi. z ideo ẽt actio de dolo nõ esset arbitraria si poneremus reum nõ restituerꝫ rẽ absqz cõtemptu iudicis vt.l.arbitrio.ĩ prin.z.§. .i.s̃.de dolo.z �fm hoc casus q ponunt̃ hic in glo.in qbus dicit ꝙ fallit hec regula ꝙ iuraꝫ in litem lz non sint actiones arbitrarie nõ dicit verũ.qꝛ ũmo in casibus illaruz.ll.sunt actiones arbitrarie �fm regulã ꝑdictã.z hoc est verũ in secundo cãu.s.in.l.teneꝫ.§.in actione.si quid in frau.pa.z ĩ.l.si cũ dos.§.i.j.re.amo. In primo vero casu qui ponit̃ in glo.recte dicere possumus ꝙ fallit.s.in.l.pe.§.i.s̃.ne quis eũ qui in ius vo.nã ibi quis nõ contempsit ꝑceptum iudicis sibi factũ de restituẽda z tñ in illa actione iuraꝫ in litẽ.Est aũt rõ ſpecialitatis.s.cõtempta auctoritaꝫ iudicis ꝓpter rigorẽ iudicij seruandũ vt glo.dicit.In tertio vo casu in quo quidã dicebant regulã fallere gl.reprehendit z bene vt.j.dicã.¶Tertio dz cõcurrere vt deueniaꝫ ad iuramentũ in litẽ qđ est affectionis.s.vt dolus aduersarij intercedat vt.s̃.l. .ij.z.s̃.l.prima in fi.z in hac.l.vsi.sed in his.Fallit in actiõe tutele in qua iuraꝫ ꝓpter culpam vt.s̃.dixi.¶Sed hic est aduertendũ qñ z in quo debeat eẽ cõmissus dolus ad hoc vt puenia tur ad hoc iuramentũ.Rn̄ aut loquimur in actionibus stricti iuris arbitrarijs tñ.z tũc aut dolus fuit cõmissus tñ ab initio cõtracte obligationis z ex post facto non parendo iudici circa rei restitutionẽ z non est dubium ꝙ põt iurari in litẽ. Aut cõmittitur dolus in nõ parendo iudici vel faciendo quo mínus pareri possit z idem qꝛ iuraꝫ in litẽ vt.l.qui restituere ĩ fi.s̃.de rei vẽ. z insti.de acti.§.ꝑterea.Aut dolus fuit cõmissus ab initio nõ tamẽ cõmittit̃ in nõ parendo iudici vel faciendo z tũc non potest iurari in litẽ siue res extat forte vendita sine dolo malo siue est pempta vt.l.arbitrio in prin.z.§.i.z qđ ibi nõ.s̃.de dolo.Ratio est qꝛ illud ꝓpter qđ datur iudici arbitriũ in istis actionibus ẽ qꝛ dolose eius sñe nõ paretur.sz hic cessat iste dolus. ergo cessant officiũ iudicis seu arbitriũ.vt dicta.l.arbitrio.Si vero loquimur in actione bone fidei tũc si ponimus ab initio dolũ esse cõmissum z ẽt in nõ parendo iudici circa restitutionẽ seu ẽt in ꝓfaciendo quo mínus pareri possit qđ ꝓ eodẽ accipe in tota ista materia.tunc sine dubio põt iurari in litez.l.si cui.§.i.j.locati.z .l.sed z si lege.§.hec verba de peti.here.z.l.i.§.in depositi.j.ꝺ po.l.vij.§.in hac.j.cõmoda.Sed si ponamus dolum solũ eẽ cõmissum ab initio vt in male fidei possessore hr̃ditatis sed doluz cessare in nõ parendo iudici.qꝛ forte res est mortua tunc nõ iuraꝫ in litẽ vt.l.si possessor.§.fi.s̃.de petit.heredi.z in his oĩbus est idẽ in actionibus stricti iuris qđ in actione bone fidei vt videtis quantũ ad hoc.sed si poneremus dolũ cessare in nõ parẽdo iudici forte qꝛ res est vendita z extat tunc in istis actionib⁹ bone fidei iurareꝫ in litẽ vt dicta.l.si possessor.§.fi.z ĩ hoc differunt ab arbitrarijs que sunt stricti iuris.qꝛ in hoc cãu non iuratur vt dixi.Rn̄ qꝛ in actionibus bone fidei datur iudici arbitriũ in eo qđ equũ est ex natura actionis vt in.§.bone fidei insti.de actj.z.§.actionũ.sed si res extat equũ est ꝙ reus q ab initio fuit in dolo cuius facto actor ꝑdit rem suaz puniaꝫ �fm extimationem actoris.ista aũt equitaꝫ cessat re ꝑempta.qꝛ ẽt ꝑisset penes actorem z ideo tũc nõ deuenitur ad iuramentuz in litẽ. ¶Quarto z vltimo requiritur ꝙ cõcurrat habilitas ꝑsone iurantis.s.ꝙ sit dñs litis vel quasi dñs z ꝙ sit pubes.vt.j.eo.l. vulgo.z.s̃.eo.l.videamus.in prin.z.§.i.z hic quatuor cõcurrẽtib⁹ põt iudex deferre iuramentum in litẽ premissa taxatione vl̃ in vt hic.z.s̃.l.prima.§.deferre.¶Vlt̃ quero circa istud iuramentum qñ debeat deferri. Rn̄ dicit Guil.post litis cõtesta.sic̃ cetere ꝓbationes fiunt post litis cõtesta.Tu dic clarius ĩ actionib⁹ arbitrarijs z in rem prestaꝫ semp post sñiam.qꝛ tũc arbitrarie sunt quãdo cõtempsit parꝫ parere iudici vt dicta.l.qui restituere in fi.z.l.arbitrio.in ꝑn.z.§.i.de dolo.z iõ dicũt glo.ĩ arbitrarijs duas ferri sñas.vt.l.si cum exceptione.§.hec aũt actõ.s̃.qđ me.cau.In actionibus vero bone fidei fateor ꝙ prestatur post litis cõtesta.qꝛ ãte omnia debz precedere ꝙ ꝓbeꝫ dolus nõ restituentis.vt hac.l.z.s̃.eo.l. j.sed illa ꝓbatio fit post litem cõtestatam.ergo z iuramentum hoc prestabitur ante sententiam quia in actionibus bonefidei vna sẽtẽcia tantum debet ferri vt nõ.in.l.i.in prin.de ac.em.j.¶Scõo quero vtrũ ob dolum defuncti iureꝫ in litẽ cõtra heredẽ. Rn̄ siquidem reus decessit añ litem cõtesta.nõ turaꝫ cõtra heredẽ.vt.C.eo.l.ij.z.iij.z quasi ꝑ totum.si vo decessit post litꝫ cõtesta . tũc aut loquimur in actionibus bonefidei aut in actionib⁹ stricti iuris.si in bonefidei tũc siquidem ille dolus vel illa culpa in casu quo iuraꝫ ꝓpr culpã fuit cõmissus ante litis cõtesta.iurabiꝫ cõtra heredẽ.vt.l.pe.C. eo.vt puta si reus hominẽ debitum ante litis cõtest. occidit ad quod facit.l.arbitrio.§.l.cũ glo.ibi posita.Si vero ponas dolũ esse cõmissum post litis cõtesta.tũc ex eo nõ iurareꝫ in litem ꝓ heredẽ.ar.l.eius qui delatorẽ.j.de iur.fis.Si vero loquimur in actionibus stricti iuris arbitrarijs tũc reo defuncto ante sñiam nõ videꝫ ꝙ possit iurari ex eius dolo cõtra heredẽ. Rõ qꝛ ñ ẽ cõmissus dolus q dat iudici arbitriũ in deferendo istud iuramñtum cũ cõmittaꝫ solum in nõ parendo iudici vel faciendo quo mínus pareri possit.vt dictũ est. ¶Vemo ad �fm iuramentum in litem ꝙ est veritatis z nõ affectionis z in hoc examinabiꝫ intellectus istius vsi.plane.dicebat enim Guar . ꝙ hic loquimur de iuramento affectionis z iõ est ſpãle in boĩe mortuo secꝰ eẽt in alijs ſpẽbus.Assignat rationem quã dic vt in glo.s. ꝙ homo mortuus nõ ẽ ad aliquem vsum.secus in alijs speciebus. Ista lec.est falsa primo in eo ꝙ dicit ꝙ est ſpãle in homine mortuo male dicit.qꝛ tex.in fi.loquiꝫ generaliter de re que nõ extat z rei appellatio generalis est vt.l.i.in fi.s̃.si cer.peta.Item quia si poneremus bonem esse cõbustum ita esset ad nullum vsum sicuti homo mortuꝰ. Item dicit glo . male in eo ꝙ intelligit ꝙ hic loquaꝫ de iuramento affectionis.naz ſpecie debita pempta ante sñiam absqz dolo adhibito in pemptione cessat arbitrium iudicis vt.d.l.arbitrio.§.i.sed hic ẽ hui⁹modi.ergo ꝛc̃.Teneamus ergo lec.Azo.ꝙ hic loquatur de iuramento in litem quod est veritatis z eodem modo intelligunt.l.cũ furti.infra eodẽ.ꝙ an sit verum ibi dicam.z eodẽ mõ intelligunt.l.si quãdo .C. vñ vi.quod est verum vt ibi patz.z extra ꝙ me.cau.c.fina.¶De isto ergo iuramento in litem quod est veritatis videamus qñ prestari possit z qñ locum habeat z gl.in.l.nũmis.in fi.vlti. gl. tenet mdistincte ꝙ habet locũ cõtra oẽs dolosos. Idem videt nõ.in.l.i.C.de sen.que pro eo qđ interest.in fina.qõne.z videt tex.in.l.semp.§.hoc interdicto qđ vi aut clam.hic vero glo.dic melius z clarius ꝙ ad hoc vt istud iuramentum possit deferri duo requirunt̃.s.dolus rei z difficultas ꝓbationis.In eo ꝙ dicit dolus rei nõ curo vtrũ fit cõmissus a principio obligationis cõtracte vel ex post facto.qꝛ fuit in mora restituẽdi.vt.d.l.nummis.in fi.s̃.eo.z hoc in eo ꝙ dicit post morã. Item nõ requiritur dolus in parẽdo iudici sicut.s̃.dixi in alio iuramento.vt hic patet.z in.d.l.si quãdo.C.vnde vi z extra qđ me.cau.c. fina.z dicta.l.nũmis.in fi.Qđ autem difficultas ꝓbationis verũ dicit. quia ꝓbaꝫ in hoc tex.z in.l.sequenti.z.l.si quando.C. vñ vi.intelligo aũt difficultatem ꝓbationis ꝟbicũqz res que petunt̃ ñ

possunt ad oculū demonstrari qz nō extant. vt hic in fi. vel qz ñ apparent qō est idem. vt. l. cū res. §. pe. ff. ō lega. i. z dicta. l. nūmis. in fi. z dicta. l. si quando. qō est menti tenendū. Ex hoc dic Imno. qp si ego deposui apud te fardellum vel cistā vel capsaz signatā z sigillatam z tu nō restituis vel restituis nō signatā vl sigillatā z sic arguit dolus tuus in nō restituēdo vel dissigillando qp stabit iuramēto actoris ō te de rebus que dicebat intus esse. ita notat ipe in dicto. c. fi. ex qō me. cā. ¶ Quero an qn̄ tale iuramentū deferr iudex possit taxare sicut dixi. s. de iuramēto affectionis Rn̄. qp taxare pōt anteqp iuret vt dicto. c. fi. extra qō me. cā z dicta. l. si qō postqp vo iuratū est taxare non potest qz redargueret piurium partis vt ī auc. de iudi. §. oz posita. C. de iudi. autz. nouo iure dixi. s. in. l. pria. s. iurare. ¶ Quero an ob dolū defuncti deferat istud iuramentū cōtra heredē Rn̄. vt dixi. s. Aut dolus ꝓpter quem deuenit ad istud iuramentum fuit cōmissus ante litis cōtesta. aut nō. ¶ Quero an ab isto iuramento vel eius delatione possit appellari. Rn̄. ista questio pendet ex eo qō habuisti nō. in. l. sed z si possessori. §. i. s. ti. i. z in. l. nā z postea. §. fi. eo. ti. si enī dicimus qp ex iuramēto necessario oriatur actio statim sequit qp posset appellari qz nō est tutū aduersario expectare sniam. ¶ Quid enī si nunqp feratur z agere tur ex illo iuramēto vel peteret exequutio certe nō esset cōsultum parti. ergo posset appellare. vt. l. añ sniē tēpus quo appe. nō reci. facit. l. ait ptor. §. pmittitur. s. de mino. sed si dicamus in oriri actionē vt ego tenui vobis tūc non posset appellari ꝓpter rōnem cōem iuris nostri vt. l. pe. C. quo appel. nō reci. z. l. ij. C. de epi. audi. z vī casus in. l. generaliter. §. sin aūt illaz. C. de iur iuran. lz sit ar. ō. s. de mino. l. intra vtile dic vt ibi ad qō facit qō nō. p Inno. in. c. fi. extra qō me. cau. Sumus expediti de hac difficili materia que a nemine tractat z nunquam intellexi nisi modo. Bartolus.

a **Lias** Intellectus huius. l. pz ex predictis. qz si nō pcessisset mora vel pcessisset z res extaret. ita qp nō esset difficilis ꝓbatio nō deuenire tur ad hoc iuramentū. ¶ Vltimo nō. ex hac. l. qp licz actio ex testō habeat instar actionis bone fidei vt. l. in minoruz. C. in qui. cau. in inte. resti. nō est ne. nō tn hoc est verū semp vt hic vides. dum dicit non enim iudex tc. z actionis stricti iuris naturā sequit quantū ad iuramentū in litē non bone fidei Bar.

u **Algo** Dominus litis oz in litē iurare nō alius hoc dicit hoc intellige vt vidisti in. l. videamus in pn̄. s. eo. Item lz hic dicat qp ille qui cō testatus est litē suo nōie debeat iurare nō alius tamē puto qp si quis litigauerit p ꝓcuratorem tutorē vel curatorē lz ipe nō sit litē contestatus sed alius suo nōie admittet ad iurandū vt dicta. l. videamus vsi. adolescēs solū hic intendit excludere ꝓcuratorē z coniunctā psonam z si qui nō admittūtur ad iurandum in litem. Bar.

f **Jtutor** In actione tutele. qz est bone fidei iuratur in litem hoc dicit. Bar.

c **Amfurti** Qui iurat rē valere certū que valet plus nō est piurus lz ī dicat z plus. h. d. ¶ Quero de quo iuramēto hic loquat dicunt quidā de iuramēto in litem qō ē affectionis. lz hic agat actione stricti iuris vt furti vel cōdītione furtiua. z intelligit ī homine subtracto tenēdo opi. Bnar. in. l. in actionibus. §. plane. s. eo. Et qp hoc sit speciale ī homine reprobaui vobis ibi. Jdeo alij dicunt qp hic loquit de iuramento ī litē qō est veritatis. Tu dic qp aut itelligis qp hic agatur actōe furti z tunc cum ab ipo initio petat quantitas. s. dupluz vel quadruplū nō potest deferri iuramentū ī litē qō est affectionis vt. l. nūmis. s. eo. Jtē qz nō precipit parti vt restituat rem. z iō nō pōt esse illa contumacia que inducit arbitrium iudicis ad deferendum tale iuramentū affectionis sed ꝓpter dolum aduersarij z ꝓpter difficultatē ꝓbationis si res subtracta nō apparet deferatur iuramentū veritatis vt. l. nūmis ī fi. z. l. in actionibus. §. plane. s. eo. z. l. si qn̄. C. vnde vi cum si. Sed si intelligis qp hic agatur conditione furtiua tūc si ꝓponeres reum condemnatum ad rem restituendā z conteneret tunc iuraret in litez qō est affectionis vt. l. qui restituere in fi. s. de rei vendi. sed si ponerez speciem subtractam peremptam ante sententiam absqz dolo tunc cessaret iuramētum affectionis. vt. d. l. arbitrio. §. i. z haberet locum iuramentum veritatis. vt hic. qz dol⁹ arguit z est difficultas ꝓbationis. vt. l. in actionibus. in fi. s. eo. ¶ Quero quid si iuramento adijcit pluris ve. an vitiat videt qp sic. qz hec. l. verat ergo tc. vt. l. nō dubium. C. de legi. ¶ Cōtrariū est verū. illud. n. qō hic dicit est vt ostendat iurātē nō esse piurū quasi dicat si nō adijciat plurisue. videbat prima facie periurus. qz iurant de minori qp esset quod tollit iurisconsultus qm̄ qō pluris est tc. z per hoc dico qp si testes fuerūt semel examinati sup articulo cōtinente qp res valet centum z postea post publicationē fieret articulus qp res valet centū z quinquaginta qp testis posit adhuc examinari nō enim articuli sunt ōrij ymo oīno diuersi. quia pōt esse vnū z aliud. Decretiste habent hunc casum ex ō testi. c. de testibus. z ibi glo. z. c. cum causam que iter iconomū e. ti. ¶ Per hanc. l. potest determinari questio ō teste qui dixit vidi eum possidere. x. annis z plus. quā tangit glo. in. l. ab hostibus. §. sed qō simpliciter. s. ex qui. cau. ma. z p Hūl. in. l. z si pres. s. si quis cau. qp talis adiectio nil operat. qz quando aliqs interrogat vt aliquid reddat certum. ista adiectio z plus tāqp incerta nil operat. vt hic. Jn alijs vero dispositionibus posset aliquid operari. vt. d. l. z si post tres z de ver. signi. l. hec adiectio. z. l. cum filius. §. cum pater. ff. de lega. ij. Barto.

i **Jnstrmentis** Contra nō exhibentem instrumenta iuratur in litem hoc dicit.

d **Periurio** Juramentum in litem nō reactat nisi ex causa. hoc. d. ¶ Dicit hic qp ex necessitate quis iurat in litez quero vtrum hoc sit verū. glo dicit qp lic. nō enīz potest tale iusiurandum referri habet ergo necessitatem vel iurat vl a lite discedere. Ego dico qp quis nō habet necesse iurare vel a lite discedere. posset enim aliquis dicere volo ꝓbare p testes hoc ꝓbatur in. l. semper. §. hoc interdicto qō vi aut clam. cū gl. in verbo iudicis. cum enim hoc iuramentum sit inductum ī fauorem eius cui defert potest illi renūciare. secus in iuramento iudiciali. in eo enim habet necesse iurare vel referre nisi recusz ex cā. vt. l. manifeste. s. ti. i. vertit enim in illo etiam fauor deferentis q litigare nō vult. Nec obstat tex. qui hic dicit de necessitate. qz debet intelligi qp hoc iuramentum est introductuz ex necessitate hoc est ꝓpter necessitatem z difficultatē ꝓbationis vt in. l. ī actōnibus. ī fi. s. eo. Vel dic qp qñqz quis cogitur iurare vt tutor vel curator nō dico de iuramento ī litem quod est affectionis sed de eo quod est veritaz. vt nō. ī. l. videam⁹. ī pn̄cī. ī glo. secunda super ver. admittēdam. ¶ Quero dī hic in facile⁹. quero ex qua causa pōt retractari hoc iuramentuz. dic vt in glo. ¶ Vltimo quero vidisti supra ī. l. ī actōnibus. qp quādo arguit dolus rei z est difficultas ꝓbatōis iuratur de veritate ī litem. pone statutum b⁹ ciuitaz ponit penam de furto z robaria ꝟm extimatōnem rei subtracte. nunqd cum de furto z ō robaria criminalit agit suffic tale iuramentum ad ꝓbandum extimatōnem quod vī per. l. cum furti. Contrarium est vex. qz ī criminalibus requnt ꝓbatōes luce meridiana clariores. z ista iuramenta que deferunt ī locum seu defectum ꝓbatōis nō habent locum in criminalibus vt habuistis nō. ī. l. iij. ī pn̄. s. ti. i. z de questio. l. maritus. fateor tamen qp tale iuramentum qō facit plenam ꝓbatōem ī ciuilibus faceret īdicium forte sufficies ad torturam in criminalibus. hoc dicit.

De conditione cā data z cā non sequuta.

¶ Quia dictum est. s. de conditione certi generali. sequitur vt dere de speciali. Jtē quod hic dicit de conditione causa data. dicit glo. z bene qp ponitur improprie. vt. l. damus. in princ. j. de condi. inde. z ibi videbitis. Barto.

Jobrem Datam ob cām cā ſequuta ceſſat repetitō ſecus ſi cā non ſit ſequuta ſiue fuerit expreſſa ſiue ab vtraqz parte tacite intellecta hoc dicit cū.l.ſequēti. ¶ In.§.ſi parē di op.de.l.ſi repetendi.C.eo.So.ibi cauſa tacite ab vna tm̄ parte fuit intellecta. hic fuit tacite actum ab vtraqz parte qz veniebat ex natura actionis adde qō nō de verbo.obl.l.tritic̄ ſimile in.l.non omnis §.ſi cer.pe. ¶ Secundo op.dī hic qꝫ implendo cōditionem nō vī quis adire hereditatē qō patet.qz pōt repudiare. ¶ Contra vt .l.iam dubitari in fi.ff.de here.inſti.So.dicit glo.ibi loquit̄ in filio ſuo qui implendo cōditionem ſtatim eſt ſuus hīs hic loquitur in extraneo probaī in.l.cōditionibus pupillus.j.de cōdi.ꝛ demō. Iſta ſo.nō eſt bona habito reſpectu ad ius p̄torium qō cōceſſit beneficiū abſtinēdi ſuis vt.j.de acq.here.l.cum bonis. Sed bene eſt bona ſo.habito reſpectu ad ius ciuile.ꝛ tō ponit alia ſolutio ꝛ vniuerſalior tm̄ clarius dic aliquantulū. Quedaz ē cōditio que conſiſtit in nuda voluntatis expreſſione circa ipaz additionē tunc implendo cōditione vī adire vt dicta.l.iam dubitari in fi. Qnqz cōſiſtit conditio circa aliud.ꝛ tūc aut eſt certuz qꝫ impleunt cōditionē aīo adeundi ꝛ habeī p̄o adeunte vt hic aut nō animo adeundi.ꝛ hoc cōſtat vel dubitaī quo aīo fecerit ꝛ habeī p̄o non adeunte vt hic ita dz intelligi.j.de acq.hered. .l.cū bonis ꝛ.l.antiſtitius de cōdi.inſti.l.ſi qs ita.ꝛ qō ibi nō.fac qō nō.de inoffi.teſta.l.qui de inofficioſo.Bar.

r Edet ſi falſum Hl.inducit hanc.l.ij. ad.q.de muliere que dedit dotē viro quando matrimoniū nō cōſtabat ō iure de quo dic vt ī.l.i.C.e.ꝛ ī.l.fi.j.de cōdi.ſine cā

d Edit ibi Si pecunia daī ne quis ad iudicē euoceī non pōt repeti lz de nō vocando nō caueaī.ſecus ſi ad iudicem qs voceī.h.d. Op.datū ob cām pōt repeti ex p̄mia vt nō.j. p̄tio .§.ꝛ.l.ſi pecuniā in prin. So.dicit glo.ideo hic nō hz locuz penitentia.qz res nō eſt integra dedi enim pecuniā ne ad iudicē iretur quaſi decidi ꝛ veritatis eſt expreſſiuū.qz in veritate tranſegi ꝛ decidi tecū ex quo pacto tibi adeſt pecunia quaz tibi dedi ꝛ mihi adeſt exceptio quā paraſti mihi ex cōuentione.ita vult dicere p̄ia glo.ꝛ vez dicit in caſu ꝓpoſito. Poſſumus ēt dicere ꝛ generalius loqui qꝫ eſt ſpeciale in ꝯctu tranſactionis q lz ſit ꝯctus inominatus nō eſt locus penitentie vt.l.quāuis.C.de tranſac.iſtā nō ſequit̄ Ja.bu.ſed p̄mā. Vel poſſumus loq largius ſiue ſit tranſactio ſiue ſit aliud pactū ſimplex dum tm̄ fiat cā finiendaz litiū nō eſt locus p̄mie vt hic ꝛ dicta.l.quāuis mō habemus p̄mā glo. ¶ Quidā vero largius adhuc loquuntur qꝫ in omni pacto qō fit cā liberationis nō eſt locus p̄mie vt.j.l. p̄xima.§.i.qō nō placet. ¶ Venio ad ſequentē glo. que opp.ꝛ eius oppoſitiones nō videnī adaptari ad tex.nā in nulla parte huius.l.dī qꝫ nō debeat caueri ſed dī qꝫ ſi nō caueī nō poteſt condici tūi ex hoc vī tex.īuere qꝫ caueri nō debeat ſi enīz hoc deberet caueri ex natura ꝯctus tacite hoc videreī actū ab vtra qz p̄te vt.l.cū quid.§.ſi cer.petaī ergo ſi nō fieret locus eſſet ꝯditioni vt.§.e.l.i.§.i.ꝛ ibi nō. ¶ Ad iſtud ergo op.ꝛ vī qꝫ īmo debeat caueri vt.l.in oībus.§.de iudi. So.dicit gl.ibi loquitur in dandis hic in faciendis mirabilis intellectus eſt illius.l.in oībus nec.l.ꝓbatur.īmo eſt ꝯ.l.que dicit indiſtincte quelibet creditorē in diem poſſe petere cautionē vt.j.de p̄mule. credi.l. ſi creditores.ꝛ.l.in poſſeſſionem.j.ex qui.cau.in poſ.ea.vī etiaz ꝯ.l.harum ꝛ.l.egi.§.ſi ſer.ven.ꝛ ēt cōtra.l.inſulaz in fi.j.loca. vbi in facto caueī.vnde ſoluit glo.fo qꝫ hic nō fuit actū expſſe qꝫ caueret̄. Iſte intellectus eſt mirabilior qꝫ primus īnuit.n.qꝫ .l.in oībus non hz locū niſi in eo q teneī ad dié ex obligatōe ex preſſa.ſed hoc vī ꝯ regulā dicte.l.cū quid ſi cer.peta.qz tm̄ valet tacitū quātū expreſſum.ꝛ ꝯ ꝓdictā regulā.l.ſi creditores ō p̄i.cre. ¶ Ālij dicūt qꝫ hic loquit̄ in ꝯctibus ſtricti iuris ibi in bone fidei ꝛ hoc tz glo.in aliquibus locis vt.d.l.in oībus.§. de iudi.ꝛ.l.ij.§.i.ſo.matri.quod eſt falſuz ꝛ cōtra dictā.l.ſi creditores de p̄i.cre.ꝛ.l.in poſſeſſionez.§.l.qui ex qui.cau.in poſ.ea. ꝛ.l.in omnibus.dic ergo qꝫ hic non debet caueri quia cautum eſt debitori ꝓ exceptionem quā habet vt.l.i.§.ſi debitori. j.vt. in poſſ.le.facit quod nō.j.e.l.ſi pecuniā.§.plane. Īn glo.in verbo reſtituturum. ¶ Tertio op.de.l.mutiane.j.de cōd.ꝛ demō. So.ibi loquitur in vltimis voluntatibus hic in cōtractibus dic glo.tz ergo qꝫ cautio mutiana nō hz locū in cōtractibus. Aliud ſentit glo.in.l.ſiue apud acta.C.de tranſac.ꝛ ibi dixi.ꝛ dixi etiā in.d.l.mutiane.vbi glo.tangit.tangitur etiam de ver.ob.l. ſi ita ſtipulatus.tāgit̄ ēt in.l.i.C.de pac.in fi.glo.magne. Bul.examinat hic.non eſt noſtra materia dic vt plene dixi in.d.l.mutiane. Tamen quantum ad ꝓpoſitum dico qꝫ cautio mutiana preſtaī a volente vt hēat vim cōditionis implete.nō autē exigit̄ ab īuito.ꝛ ita loquit̄ hic.vnde ſi pecunia non eſſet hic data creditori ſed eſſet cōuentum de dando ſibi ne ad iudicium eatur ꝛ ipſe vellet cauere de non eundo an cauendo videaī implere ꝯctuz ex parte ſua iſta eſt mā.l.ſiue apud acta.C.de tranſac. ¶ Quazto oppo.de.l.ſi pecuniam.§.plane repromittere.j.eo.glo.dicit dic vt ibi ꝛ bene.qz tō hic non caueī quia reo eſt cautum ꝓ exceptionem vt dixi. ¶ Oppo.extra glo.ꝛ videī qꝫ ſemp poſſim agere vt fiat mihi inſtrumentum de eo quod cōuenit inter noſ vt.l.ſicut datam.C.de libe.cau.de fide inſtru.l.plures apocis. Solu.ſi ego vellem petere vt mihi fiat inſtrumentum in q̄ appareat qꝫ ego dedi tibi centū ne ad iudicē iretur hoc poſſet fieri ꝓiura cōtraria.ſed ſi peto vt caueas de nō eundo hoc ī poſſum vt hic. Rat o qz hic plus peto.ſ.vt de nouo obligeris de ī eundo ad iudicē ſed in primo nō peto qꝫ caueas de nō eundo ſed vt facias apparere inſtrumentū de eo quod actum ē. dixi plene in.l.ſi finita.§.eleganter de dam.infec. Si tamen dictum inſtrumentum nolles facere.nō credo qꝫ ob hoc daretur ꝓditō ob cām.nā qꝫ de hoc facias inſtrumentum non fuit actuz tacite vel expreſſe ſed venit ex equitate officio iudicis merito defectus. illius cāe hanc conditionē nō parit ꝛ hoc mō ēt poſſemus intelligere.l.iſtam.ꝛ ſecundum hoc omnia ꝯria que in gl.ſignātur nō facerent ꝯ eam qz poſito qꝫ quis cogereī ad cauendum nō cogitur ideo qz tacite vel expreſſe fuerit actum. ¶ Ultimo quero hic dī qꝫ ſi itur ad iudicē reus q dedit pecuniam pōt repetere.quero an ꝛ poterit exceptionem obijcere. Rndeo iſta eſt materia illius.l.difficilis vbi pactum.C.de tranſac.dic vt ibi dixi. Bartolus.

Idemerit Si do pecuniam vt ſtichuz manumittas nō pōt repeti qz nō caueī de mānumittendo niſi fuerit actum ſed pōt repeti ſi dantez penitеat vel nō manumittaī niſi q debebat mānumittere caſu fuerit ipeditus hoc.d. ¶ Oppo.qꝫ iſte vſi.ſed ſi tibi ſuperfluat ꝓpter p̄cedēte. So.in prin.volebat repetere qz nō caueba. Īn vſi.ſed ſi tibi. volebat repetere qz nō manumittebaī vel ex penitētia. ¶ Secundum hoc oppo.ad prin.ꝛ videī qꝫ caueri debeat vt.l.ſi pecuniam.§.plane.j.e.nec pōt dicere qꝫ ei q dedit pecuniam ſit conſultum ꝓ exceptionem ꝑm qō dixi in prin.l.Sol.ſi ponim⁹ datum vt ſtichus manumittaī ſimpliciter nō adiecta die vel cōditione.tunc dico qꝫ nō pōt peti cautio cum ſit in poteſtate actoris petendi ſtatī qꝫ manumittaī vt videbiſ nō.j.l.p̄xima. Sed ſi ponimus qꝫ fuerit actuz de manumittēdo ad diem tūc fateor qꝫ pōt peti cautio ſi tm̄ non preſtaī.nō inducit̄ cōditio ob cām qz nō petit̄ ex eo qꝫ fuerit actum tacite vel expreſſe vt modo dixi in prin. ¶ Secūdo oppo.ꝛ vī qꝫ nō ſit locus penitētie vt. .§.ea.l.in prin.Sol.vt ibi dixi. ¶ Tertio op.ad vſi.qꝫ ſi ita ꝛ videī qꝫ ſibi cōtradicat.dicit enim qꝫ nō pōt ante diez repeti niſi peniteat.nam repetendo videī eum penitere.vt.l.actōne.ī p̄n. pro ſocio. ¶ So.ꝛ aduerte quia hic eſt valde ſubtile iuriſcōſultus hic reſpexit mediū per quod in libello cōcludit̄. Aut enim condico qz nō manumiſiſti ante diē ꝛ tūc ſubcūbam.aut cōdico qz me penitet ꝛ obtinebo.tūc fateor qꝫ iſta penitētia ꝓbaī per iſtum libellum ꝛ hoc videī ſentire glo. ¶ Item oppo. dicitur hic qꝫ poſt diem poteſt repeti. Cōtra.C.ſi man.ita fu.alie.l.ſi is ꝛ.j.eo.l.ſi pecuniam.§.i.in fi.§.glo.ꝓ ſolutione vacillat multuz hic ꝛ in ꝯrijs ꝛ in.l.naturalis.§.at cum do.j.de ꝓſcrip.§.Tu tm̄

ex omnibus vt habeas claritatē dicas aut ego do tibi seruum meū vt eum manumittas. ĵ. certū tēpus tunc aut fuit cogitatuz de certo actu manumittendi ꝛ post diem nō efficiť liber ex cō stitutione vt. ĵ. de ver. ob. l. qui rome. §. flauius. ꝛ ibi nō. ¶Aut ñ fuit actum de certo actu ꝛ tunc efficiť liber vt. l. si pecuniā. §. i. in fi. ĵ. eo. cū si. Aut nō dedi tibi seruū meū sed dedi tibi pecuniam vt tuū manumittas ꝛ tunc aut ego emi seruū tuum ꝛ apud te dimisi vt manumitteres ꝛ tunc post tps efficitur liber ipso iure ex cōstitutiōe. l. si is qui. C. si man. ita fue. alie. Aut nō emi sed sic simpliciter dedi pecuniaz vt manumitteres. ꝛ tunc post tps constitutio nō facit eū liberum vt hic. ꝛ l. naturalis. §. at cū do. ĵ. de p̄scrip. v. ꝛ. l. non oīs in prin. ŝ. de si cer. pe. qcquid ibi glo. dicat. Aut dubitať vtrū emerim vel nō ꝛ tunc aut dedi pecuniā nō numeratā sed tanq̄ speciē in sacculo ꝛ nō fuit emptio serui ita loquiť hic ꝑm vnā lec. ꝛ dicto. §. at cū do. Aut dedi pecuniā numeratā ꝛ tunc aut illa correspondet vero p̄cio serui ꝛ p̄sumitur emptio vt dicta. l. si is. C. si man. ita fue. alie. Aut non correspondet vo precio sed multū minus ꝛ tunc nō vť emptio sed ꝺctus innominatus vt hic ꝑm Petrū ꝛ quosdam alios modernos. Que distinctio vť ꝓbari de re. iur. l. semp in stipulationibus. ꝛ quod ibi nō. Ratio predictoz ē qz qñ ego emi video tibi tradidisse seruū ꝓprium merito succedit constitutio post tēpus ꝛ facit eū liberum vt. l. si pecuniā. §. i. ĵ. eo. ꝛ ad p̄dicta faċ quod nō. p. ℒ. y. C. eo. l. si liber. Et p̄dicta oīa intelligas nisi conditio serui repugnaret qz ex aliqua cā forte ad libertatē ꝓduci nō posset ita ēt intelligiť hic ꝑm vnam solutionē. Qnqz do tibi pecuniā vt manumittas seruū alienum tunc nullo cāu post tps constitutio succedit ne dño fiat iniuria ꝛ hoc modo ēt pōt intelligi hic ꝑm aliam lec. ꝛ dictus. §. at cū do. ¶Venio ad. v. si. sed si stichus dicit hic q̄ si stichus decessit ante morā cessat repetitio ℒontra. ĵ. eo. l. si pecuniā. §. sed vbi. So. dicunt qdam cessat repetitio quasi cā nō sequuta vt hic sed ex pnīa competit vt in ꝺ rijs quo cāu qñ ago ex penitētia vz distingui vt dť in. l. ꝙtraria ꝛ hoc verū. ¶Venio ad. v. quinimo dť hic stichus mortuo cōpetere conditionē. ℒontra cōditio ob cām datur ad repetendum qđ est datū nō ad cōsequendū qđ est ꝓmissum vt. l. i. in fi. ŝ. re. ꝓmu. So. dicunt qdam q̄ hic loquiť de certi cōditione generali. Alij q̄ hic loquiť de actione p̄scrip. v. que pōt appellari conditio ideo qz p̄sonalis est actio ꝛ ista cōiter teneť. Alij dicūt q̄ hic est cāus specialis in quo dať conditio ob cām ad consequēdum ꝓmissum simle. ĵ. eo. l. si pecuniā. §. itē si qs. ꝛ. §. sed si accepit sed cōiter ista nō teneť vt ibi dixi. ¶Op. ꝛ vť q̄ cōpetat actio de dolo vt. C. de dolo. l. cū ꝓponas. ergo conditio de qua loquiť hic cessat vt. l. i. ꝛ. ij. de dolo So. si hic intelligas q̄ loquitur de certi cōditione generali nō obstat qz concurret cū actiōe de dolo tanq̄ generalis. sed si intelligis de actione p̄scriptis v bis dicit glo. q̄ ibi fuit ꝺctus facio vt des hic fuit do vt facias. certe illa est multū difficilis. l. tñ q̄tum ad ꝓpositū si volo agere vt obseruenť ꝓmissa competit actio p̄scriptis verbis ita loquitur hic. Si vero volo repetere id quod est datū siquidez est repetibile bz locū conditio ob cām vt p totū istum ti. sed si nō est repetibile tūc habebit locū actio de dolo qz dolo tui fui inductus ad hoc faciendū vt dicta. l. cū ꝓponas loquiť enī cū est data libertas que non pōt repeti. ¶Ultimo quidā dicunt ex hoc §. q̄ mora inducit hanc conditionē quod glo. nō placet dicā in dicta. l. si pecuniam in prin. ĵ. eo. Bar.

Si liber homo . Si causa ob quā dať sequatur de facto ꝛ nō de iure cō petit repetitio nec distinguiť sciens an ignorans qs receperit. h. d. ¶Nō. summariū. ¶Op. de. l. si ꝓcurator. §. si liber hō. ĵ. man. So. ibi dedit de pecunia ptinente ad manumittentem hic ad manumittendum. Bar.

Si quis quasi . Si pecunia dať vt aliquid ex certa cā sequať si illud postea sequiť non tñ ex eadem cā cōpetit repetitio. Itē defectus cāe a dante tñ in mente retentus hāc conditionē non parit. h. dicit. ¶Op. q̄ filius nō debeat corrigere patrē vt in auť. de nup. §. ꝛ ita So. circa distractionē ꝛ administratōnē bonoz ñ oz corrige re vt ibi. ꝛ. l. cuz oportet. §. nō ąt. C. de bo. que libe. sed de iu[illegible] potest vt hic. ita dicit glo. posset etiā eum circa administrationē bonorum corrigere quando eius prodigalitas esset multa. C. ŝ sen. pal. l. fi. ꝛ. ĵ. ad trebel. l. imperator. ¶Opp. q̄ hic non competat repetitio qz causa ob quam data est pecunia sequuta ē. s. libertaś ꝛ fuit sequuta de iure. l. ex testamento. So. huius timore dicunt quidam q̄ hic dať cōditio sine causa ñ ob causaz. Tu dic secundum gl. aut debebať hic libertas p̄ fideicōmissum aut directo. Si p̄ fideicōmissum ꝛ sequuta est manumissio non pōt habere locū conditio ob causaz sed sine causa nā causa sequuta est ꝛ sic cessat ob cām. fz qz cā dandi fuit ĩmusta ideo habet locum sine cā. mihi videť q̄ etiā tūc cōpetat ꝺditio ob cām nam cā ꝓxima ob quam pecunia datur est vt relictum libertatis purificeť vt. ŝ. eo. l. i. §. i. sed istud nō est sequutū. ergo habz locum cōditio ob cām. Si vero erat relicta libertas directa tūc dič gl. q̄ cōpetit cōditio sine cā tanq̄ generalis. Itē cōditio ob cāz qz nō habet libertatē ꝓpter eam datione quā fecit quod requiriť vt. ŝ. proximo. §. Mihi videť q̄ si pecunia fuit data post aditā hereditatē tūc dicit glo. verū simpliciter qz iaz erat liber homo Si vero fuit data ante cū iam nō esset liber homo. tūc ē dicēdū idē q̄ in libertate relicta p̄ fideicōmissum. ¶Itē opp. ꝛ vť q̄ sufficiat libertatē sequi quocūqz modo vt. l. cū seruꝰ. ĵ. ŝ v. ob. So. expone vt ibi in glo. ꝛ etiā hic ꝛ cessat ꝺriū qz debz ītelligi dūmodo hēat libertatē p̄ eum cui pecunia est data vel ꝓmissa. ¶Sed cōtra hoc oppo. quantū ad exceptionē parandā nō refert a quo fiat dūmodo fiat vt. l. si puellam. C. si mā. ita fue. alie. ergo quātū ad defendēdū hēdes ne cōueniant cōditōe ob cāz non refert a quo fiat. So. vt dicam vobis. ĵ. eo. l. si pecuniā. §. i. ¶Quero vtz ista pecunia possit repeti cōditione indebiti. glo. hic dicit q̄ nō. quod dic vt dicā in. l. is cui hereditas. ĵ. de cōdi. indebi. ¶Venio ad. v. q̄ q̄. ꝛ opp. de. l. si quasi. ĵ. de pigno. ac. So. ibi fuit cā ab vtraq̄ parte in mēte retēta hic ab vna tm̄ faċ qđ nō. ŝ. eo. l. i. §. i. ꝛ. ŝ. si cer. pet. a. l. non omnis.

Subtilius . Si quod meū ē tibi trado tanq̄ tuū nō transfero dominiū hoc dicit. Iste §. continuať cum p̄cedenti. vnde magis deberet esse vli. q̄ §. ¶Materiam istam que tractat de errore q̄ impedit translationē dñij habuisti in. l. cum fundus. §. seruum tuum imprudens. ŝ. si cer. pe. dicemus in. l. i. ŝ. de offi. procuť. ce. ꝛ dixi in. l. eꝰ qui in prouincia. ŝ. si cer. pe.

Quanquam . Habeť cōditio ꝓ ĩpleta qñ is q̄ implere ꝺz impediť facto eiꝰ q̄ ex ĩplemento teneť. ¶Oppo. de. l. si peculiū. §. de illo. ĵ. ŝ sta. li. So. ibi p̄legatum erat peculiū seruo hic secus. ¶Oppo. q̄ nullum est hic heredis impedientis cōmodū nā teneť legatario actione in factum vt dť in fi. tex. Glo. rūdet q̄ est cōmoduz qz teneť ad. x. in genere ñ ad illa que erant in peculio certe ß cōmodum modicū est. dicas ergo q̄ dať hoc consiliū hēdi ŝ rigore sed de equitate succurriť legatario p̄ actionem in factum qua equitate cōsiderata nullū est cōmodū hereditis. ¶Oppo. q̄ de equitate etiā videť q̄ ei in cuius persona dť ĩpleri ꝺditō non subueniať vt. ĵ. si quis obmiť. cau. testa. l. si quis sub cōditō ne. So. illud quod est soluendū in vi cōditionis ex testamento nō pōt peti de rigore nec de equitate vt. l. ꝺria. sed hic equitas fundatur ex alio q̄ ex testamento. s. quia heres seruum volentem soluere impedivit. Barto.

Iquis accepto . Si causa ꝓpť quā debitor liberať non impletur agiť vt in pristinam obligationem reponatur. ¶Pro declaratione huius. l. quero quid cōdicatur. glo. distinguit notabiliter. Aut debitū quod fuit remissuz erat liquidum ꝛ ꝺdiciť ipsa pecunia vt. ĵ. eo. l. si mulier. Aut n erat liquidum sed erat forte in die vel sub cōditione ꝛ cōdiciť vt in pristinā obligationem reponať vt. ĵ. de iure do. l. ij. ¶Ad hoc oppo. de. l. ob causam. ĵ. de p̄scrip. ver. So. secunduz verā solutionē fateor q̄ posset agi cōtra cessantē adimplere ꝓmissa actione incerti. s. prescrip. ver. vt ibi ꝛ ēt cōditōe ob cāz vt hic. ¶Op. de. l. iicz. ĵ. de iure do. So. ibi acceptilatio habebat tac

ñ cōditionē si matrimoniū sequereꝫ hic non. ¶ Extra oppo. de.l.cū mora .C.de trāsac.vbi nō datꝫ conditio ob cām Sol.ibi actio que erat remissa nō poterat ex consensu parū restaurari vt querela inofficiosi. Itē actio descendēs ex delicto vt.l.i vn⁹ .ſ.pactus.s.ò pac.merito non pōt condici vt se reponat in pri stinā obligationem. ¶ Pō.ergo ex hac.l.cū glo.sua q̄ q̄n stati possum petere debitum nō competit mihi actio vel iudicis of ficiū vt debitū illud ꝓmittas cessat enī equitas. Jn ꝰrium facit .l.si iunita.ſ.eleganter.j.de dam.infec.sed ibi erat debituz quo dam extraordinario iure vt ibi dixi.

Pecuniam tis si ex vna parte imple tur ex alia nō ꝓpter casum cessat conditio ob cām quasi cā non sequuta sed hz locū ex pnīa dum tamē aduerse parti de indēnitate consulat.h.d. Diuidit in tres ptes prīo dicit cessare conditionē quasi cā non sequuta. ſo dicit eaz habere locū ex penitentia. tertio istud dictū limitat vt indēnita ti aduerse ptis cōsulat. ſa ibi sed cuz liceat. tertia ibi nisi forte. Tu habes hic q̄ pnīa facit locū huic conditioni. ¶ Contra ꝛ as sumo glo.magnā ꝛ oppo.de eo quod habet.j.eo.ti.l.qò seruꝰ dicunt quidā q̄ ibi loquit q̄n contractus est celebratus gratia vtriusqz hic gr̄ia dantis tm̄ Glo. reprehendit nam ꝛ hic gratia vtriusqz fit.l.datio cā recipientis ꝛ ire cā dantis ꝛ tū est locus penitentie simile.s.e.l.iij.ſ.i. Glo. istorum opi. infideliter recita uit. nā bene videbatur ipsis q̄ hic ꝰctus fiebat gratia vtriusqz sed ipsi dixerunt distinguendū esse an factum qò erat explican dū post datam pecuniā vt iret capuā fieret gr̄ia dantis vel gra tia vtriusqz ꝛ hoc modo recitat in sequenti glo.sup verbo repe titur. ꝛ intelligēdo sic forte ista solutio nō est mala ſm quosdaz vt j. dicam. Jdeo gl. soluit ꝰrium aliter q̄ res hic erat integra ꝛ sic locus est penitētie. Jn.l.quod seruius nō erat res integra ¶ Aduerte ex hac glo. coniuncto tex. apparet q̄ ꝓparatoria n faciunt rē desinere esse integrā vt hic ꝛ.l.si defunctus.s.de pro cura. secus si de aliquo facto aliquid incipiat vt dicta.l.qò ser uius. nā sponsalia sunt initū matrimonij pro hoc facit. j. de pol lici. l.i.ſ.cepisse. ¶ Contra hoc oppo. exꝫ glo. j. ea. l.ſ. sed ꝛ si qs dederit vbi est ceptū aliquid de eo qò erat fiendū ꝛ tm̄ locus est penitētie So. dicit Ja. de are. vt colligit ex diffinitione sua quam facit ꝛ refert Ly. in.l.sicut. C. de ac. ꝛ oblig. q̄.l. qò seruius loquit q̄n illud quod post dationē erat fiendū respicit com modū vtriusqz. ſ. itē si qs loquit q̄n respicit cōmodū dantis tm̄ ſm hoc vī bona solutio posita in ꝑn. glo. recte intelligēdo qò nō placet. nam siue id quod est faciendū respicit cōmodū dātis tm̄ siue vtriusqz idem iuris est ꝛ eadē ratio vt. j. videbis. Pre terea. ſ. itē si quis nō respiciebat cōmodū dantis sed tertij. s. ma numittēdi. Rn̄deo ergo ad.l.qò seruius q̄ illud est speciale fa uore matrimonij siue matrimoniū illud sit ꝰhendum inter dan tem ꝛ recipientē ꝛ sic gratia vtriusqz siue matrimoniuz illud sit ꝰhendum inter dantē ꝛ recipientē ꝛ sic gr̄ia vtriusqz siue inter extraneos ꝛ sic nō respiciat cōmodū dantis casus est in.l.si ego in ꝑn. ꝛ.ſ.i. vbi hec so. ꝓbatur ad lr̄am. j. de iure do. ¶ Op. in ꝰctibus inominatis pōt agi vt quis cogat implere qò ꝓmisit vt. j. de ꝓscrip. ỽ.l. naturalis ꝑ totā.l. ergo apparet q̄ non est lo eus pnīe. So. dicit glo. ꝛ bene q̄ penitentie locus est ex parte eius qui impleuit ꝰctum non ex parte eius cui impletū est cū enim ipe sit pfecte obligatus non pōt penitere sed pōt agi con tra eū vt impleat vt in ꝰrijs ille vero q impleuit pōt penitere ꝛ repetere quod dedit ita loquitur hic ꝛ supra eodez.l.iij.ſ.i. ¶ Contra hoc op. ea que facta sunt non pñt repeti vt.l.si non sortē.ſ. libertus. j. de condi. inde. vñ vī q̄ nō sit locus peniten tie. Huius timore dicit glo. q̄ hoc qò de pnīa dī hz locū in do vt des ꝛ do vt facias. ꝛ in permutatione quasi dicat in facio vt des vel in facio vt facias nō hz locū qz postq̄ est factum cessat penitētia. Illud ēt vī tenere Ja. de are. ꝛ Ly. qui recitauit eū in.d.l. sicut de ac. ꝛ ob. Certe ēt in facio vt des ꝛ facio vt faciaſ pōt habere locū pnīa q̄n ex aliqua parte nil ē impletū. Itē q̄n ex vna pte esset impletū si esset tale factuz quod posset repeti vt vacuum possessionem tradi ꝛ similia haberet locum ista.l. .ſ. repetitio. vel si peto vt te rēponas in pristinā obligationē vt .s.l. prima. Itē q̄n est tale factum qò nō pōt repeti hz nō detur cōditio ob cām ad repetendū tm̄ vaꝫ de dolo in locum illius c ditionis ob cām vt.l. cum ꝓponas. C. de dolo. ꝛ ibi tangit per doc. ꝛ ibi dixi. Preterea pōt esse datō talis que nō pōt repeti vt dat o libertatē. vt.d.l. cum ꝓponas. ꝛ sic nō est facienda distī ctio inter ꝰctus inominatos quia in omnibus idem vī. ꝛ hoc puto verū. Tn̄ Bui. de cu. in hac materia est in mirabili opi. dicē enim q̄ solum in ꝰctu do. vt facias locus est penitentie ꝛ nō in alio vt hic ꝛ.l.iij.ſ.i.s.eo.q̄ ī alio nulla.l. reperit. Preterea q̄ in ꝰctu pmutationis nō sit locus penitētie vī ꝓbari in.l.i.j. de re. permu. Rō dicit ipse q̄ ꝰctus inominati iudicant ſm nāz ꝰctuum inominatoꝝ quibus equiparant vt.l.i.ſ. si quis fuuz .j. depo. ꝛ.l. eum qui. ſ. si rem inspector. j. cōmo. sed iste ꝰctus assimilat mandato. merito debet esse locus penitētie sicut ī mā dato hoc qò ipse dicit nō placet. nam do vt des similat emptō ni. do vt facias condition ī mandato. facio vt facias equipara tur mādato hic est tex. in.l. nēlis. ſ.i. ꝛ. ſ. sed si facto. j. ò pscrip. ỽ. Sed posito q̄ do vt facias equipareꝫ mādato. tn̄ nō eēt locꝰ penitētie q̄tum ad repetendū id qò datum est vt.l. si militē. ꝛ qò ibi nō. C. eo. sed q̄tum ad impediēdum ne fiat sic. preterea illa ꝛ eadē ratio que est in ꝰctu do vt facias est in oībus ꝰctib⁹ inominatis vt. j. dicam ꝛ sic teneo q̄ in oībus ꝰctib⁹ inomina tis bēat locum penitētia. ¶ Sed cōtra hoc op. ò.l. sicut. C. ò ac. ꝛ obli. So. ibi loquit in ꝰctibus nominatis hic ī inominat. ista est vera rō dicit glo. qz sicut sunt debiles in obligatione inducē da qz cōsensu nō cōtrahūtur vt.l. iurisgentiū. in prin. s. de pac. Sic ꝛ in obligatione retinēda sunt debiles ꝛ sic penitētia disso luūtur. ita dicit etiā Dy. in.l. stipulationes. nō diuidunt. ī sua di stinctione magna Tu dic clarius ſm Ja. de are. ꝛ Ly. refert in .d.l. sicut. ¶ cōtractus inominati anteq̄ cōpleant nō ꝓducūt ob ligationem ciuilem vt.l. ex placito. C. de re. pmu. cum ergo nul lus cōtrahentiū sit ciuiliter obligatus. merito pōt penitere ꝛ eo dem modo post ꝰctum impletum ab vna pte ille q̄ ipleuit pōt penitere qz implendo obligauit alium sibi nō se alteri ꝛ h nō. in.d.l. ex placito. ꝛ ista ratio qz obligatio nō est cōtractata ē ge neralis ꝛ vrgens ad oēm spēm ꝰctus inominati. ꝓterea qn ob ligatio dz impleri ex interuentu rei hz ꝓpri ꝓpenitere ꝛ rē nō acci pere vt.l. q pecuniam. s. si cer. pe. ꝛ. j. q̄ res pig. obli. posſ.l. pe. ꝛ .j. q po. in pig. ba. l.i. ꝛ.l. potior. in prin. sed ꝰctus. nomīati stati ab ipso initio sunt pfecti ꝛ est nata ciuil ꝛ nālis obligatio ꝛ ac tio vt.d.l. iurisgentiū. in prin. merito nō licet penitere vt.l. sicut .C. de ac. ꝛ obli. ¶ Cōtra hec oppo. q̄ etiā in cōtractibus noīa tis hz penitere vt in mandato depositō ꝛ societate. Glo. fatet ꝰrium q̄ in illis fallit ita dicit hic ꝛ in.d.l. sicut. ꝛ idem Dy. in. c. qò semel. de re. iur. li. vi. Alij dicunt q̄ melius q̄ in illis n fallit nunq̄ enim licet penitere ab eo in quo obligatō est ꝰcta vt ī. l. incōmodato. ſ. sicut. j. cōmo. ꝛ.d.l. sicut de ac. ꝛ obli. vñ in mā dato nō sum obligatus ad tenendū te ꝓcuratorē ꝑpetuo. meri to possum te reuocare. Jdem in depositō ꝛ societate ꝛ predic ta tenent doc. in.d.l. sicut de ac. ꝛ obli. ꝛ bene. ¶ Jtem oppo. ī cōtractibus inominatis licet non sit nata ciuilis obligatio tm̄ ē nata naturalis que impedit repetitionem soluti vt.l. nāliter. de condi. inde. ergo illud qò soluisti nō potes repetere ex penitēn tia. qz nāliter erat debitum. Rn̄deo nō erat debituz nāliter sim pliciter sed debebam centum vt ires capuā ad recipienduz. ad istud tuū ire capuā nullo iure eras obligatus vt.d.l. q pecuniā .s. si cer. pe. si ergo ex penitētia tollit ne eas capuā vl' ne ipleaſ ꝰctum ex pte tua tollit obligatio nālis qua tenebat tibi soluer ꝛ sic apparet mō omnino solutū indebituz. quod ergo hic dicit q̄ potest penitere nō intelligas eius qò dedi prīcipaliter qz cū ad id esset nāliter obligatus nō pōt penitere sed itelligas q̄ pe niteat eū de eo qò per aduersam ptē est faciendū ꝛ ex hoc ap paret medium ꝑ quod in libello cōcludit. Si quis tn̄ diceret in libello repeto. x. q̄ dedi quia penitet me dedisse licet impro prie loquat tn̄ istum libellum nō reprobo nā cum de hoc non possit penitere nisi prius penituerit de eo qò est ꝑ aduersariuz faciendum videt etiā de illo penitere vt.l. illud. de acqui. here.

This expeditis reassumamus breviter vtrū in contractibus sit locus pnīe z dic aut loquimur in p̄ctibus nominatis z nō ē locus penitentie in eo quo obligatio est p̄cta vt.l.sicut.j.de ac. z oblig.z.l.incōmodato.§.sicut.j.cōmo.z hoc nunq̄ fallit.Aut loquimur ī cōtractibus innominatis z tūc aut sunt celebrati cā minuendarū litiū z non lz penitere vt.l.iij.in prin.s.eo.z.l.quā uis.C.de transac.Aut p̄ctus innominati celebrant ad aliud q̄ cā minuendaz litium z tūc aut a nulla pte est aliquid impletuz z absq; dubio est locus pnīe aut ex vtraq; pte ē pfecte imple tum z nō est locus penitētie q; obligatio pfecta est vt.l.ex pla cito.C.de re.pmu.aut ex vna pte est impletuz pfecte z ex alio nullo mō.z tunc aut supest facultas implendi z est locus pe nitentie vt.s.eo.l.iij.§.i.aut nō supest facultas implendi z tunc aut nō supest mō nec vnq̄ fuit facultas implēdi de iure vel ō facto aut ab initio fuit facultas implēdi z postea defijt.Primo cāu aut ille q implenit fuit sciens z nō est locus repetitioni,seu pnīe vt.C.eo.l.dictā z.l.si milite.z ibi nō.aut fuit ignoras z tūc secus.l.iij.§.si qs quasi.s.eo.Ex parte vero recipientis non di stinguit scientia ab ignorantia vt.l.iij.§.si liber bō.s.eo.ko,casu pōt quis penitere dum tn indemnitati aduersarij consulat vt .j.ea.l.§.fi.z nō.s.eo.l.iij.§.i.nō aūt posset repeti quasi cā non secuta vt.d.§.i.z.l.pe.C.eo.nisi facultas implendi defecerit p̄ moza aduersarij vt.d.§.i.Et p̄dicta vera ex pte īplentis.Ex p te vero eius cui est impletū nō est locus penitētie vt dictū est z ita intelligas ea que.j.dicent.Quinq; ex vna pte est impletuz aliqd pfecte ex alia est factū aliquid de illo z tunc aut illud ali quid qō est factū est de p̄parametis aut de eo qō erat facien dū.primo cāu est locus pnīe dum tn indēnitati aduersarij cōsu lat vt hic.ko cāu idē vt hac.l.§.itē si qs dederit. Nō q; facīēdo aliquid nō implet p̄ctus z sic alius nō obligat merito est locus penitētie vt dictū est.Fallit fauore matrimonij vt.j.eo.l.q; ser uius.z.l.si ego in prin.z.§.i.j.de iure do.Quinq; ex nulla parte est factū aliquid pfecte z tūc sine dubio est locus penitentie q; p̄ctus nō est pfectus nec nata obligatio vt.l.ex placito de re.p mu.facit qō nō.C.de pac.l.i.in fi.magne glo.Contra hoc op po.nā hic videt p̄ctus nominatus.s.locatio z cōductio.do enīz pecuniā vt vadas romā z sic nō est locus pnīe ām ea que dic ta sunt So.dicit glo.q; hic pecunia fuit data vt spēs vel ipse q recepit nō cōsueuit locare operas suas ꝓbatur hec so.l.natura lis.§.at cū.j.de pscrip.x.z tangit hic in gl.parua prīa huius.l. z in glo.sup verbo repetit z est verū.Si enim vni cursori qui cōsueuit operas suas locare ad hoc dedi pecuniā vt vadat pro me romā est locatio z cōductio.sed si cuidā honesto viro dare pecuniā vt iret pro me romā vel in aliqua ambasiata vel ad ali qua negocia mea pficienda seu expedīēda tunc esset p̄ctus īno minatus ita loquit hic qō apparet q; pro eundo facit magnuz apparatū qō in pson cursoris nō cadit vt videmus cōiter.Su mus expediti de primo articulo.s.qn̄ in p̄ctibus īnominatis sit locus pnīe.Veniamus ad ām.s.qn̄ ex defectu cāe competit repetitio.Op.z vt q; ēt qn̄ cā non est secuta z ꝑ accipientē nō stet sit locus conditioni vt.s.e.l.i.§.i.in ān.So. fateor qn̄ cā non est secuta facto eius qui oz implet secus si casu fortuito vt hic z iō glo.hic per modū summe tractat qn̄ defectus cāe hāc conditionē inducit.In quo dicas plenius q; glo.aut deficit cau sa q; ab initio fuit impossibilis.aut deficit cā que fuit possibilis prīo cāu distingue aut ille qui dedit fecit scienter z nō repetet. aut ignoranter z tūc secus vt.l.dictā.C.eo.z.l.si milite z.s.eo. .l.iij.§.si liber z.§.subtilius.ko cāu qn̄ deficit cā possibilis aut deficit cāu fortuito aut facto eius qui oz implere.aut eius ī cu ius pson oz impleri.prīo cāu aut ante moram z non est locus cōditioni ob cām quasi cā nō secuta sed ex penitentia sic vt hic aut post morā z tunc secus vt.l.iij.§.i.s.eo.ko cāu indistincte ē locus repetitioni vt.d.l.iij.in prin.z.§.i.s.eo.z.l.naturalis qua si p̄ to.l.j.de p̄scrip.x.tertio casu nō est locus repetitioni quasi cā nō secuta vt.l.pe.C.e.sed qn̄ peniteat poterit repeti vt.d.l.i .iij.§.i.al'.ij.s.eo.z hoc.Et predicta vera qn̄ cā ob quā datum est taliter nō est sequuta.sed si ē sequuta aliqualiter z nō ē pfec te vtputa q; sequuta ē de facto oz n̄ de iur vl' ē sequuta oz n̄ ex ea cā ex q̄ datū ē tūc simlr hz locū cōditio vt.s.e.l.iij.§.si liber z.§.si quis quasi.Et p̄dicta va sine cā sit expressa siue tacite ac tum ab vtraq; pte vt.l.nō omnis.s.si.cer.peta.z.l.i.§.i.s.eo.z .l.iij.§.si quis q̄si.z ibi nō.s.eo.secus si ab vna tn̄ pte vt.l.si re petendi.C.de cōdi.ob.cām.z.d.§.si quis quasi.in fi.z hec vera in causa finali secus in impulsiua vt.j.de dona.l.ij.§.fi. q̄ qn̄ p̄ sumatur finalis z qn̄ impulsiua dic vt p Dy.in.d.§.fi.z latiꝰ ibi dixi.Guil.tangit z ibi p Ly.C.de epis.z cle.l. generaliter . z p Dy.in.c.decet.ex de re.iur.li.vi.hec nō ē bn̄ nra mā. Juxta p̄dicta quero vtrū cōditio ob cām a bēat locū solum in p̄ctib⁹ īnominatis.Rn̄deo q; hēt locū in contractib⁹ īnominatis vbicū q; illud qō ē datuz ul' factū pōt repeti.al's si repeti nō posz hē ret locū actō ō dolo uel in factū ut.l.cū ꝓponas.C.de dolo.z .l.naturaliter.§.sed si dedi z.§.se.j.de p̄scrip.x. Itez hz locū in oī datōe q̄ fit ob cām licz ꝓtract⁹ īnominat⁹ in resultet ut si do tibi aliqd ut aliqd ego faciā.uel do ut aliqd faciat qdam ;terti⁹.uel do vt aliquid obueniat.in quibus licet nō resultet cōtract⁹ īno minatus tn̄ si cā cessat hz locū cōditio ob cām tex.ē nō.in.l . se natus.§.i.j.de do.cā mor.ꝓbat in.l.i.§.si parendi.s.e.z p mul tas.ll.istius ti. Quero vtz ad hoc vt danti cōpetat cōditō ob cām sit necesse q; pfecte cōtractū impleuerit ex pte sua glo.vt tenere q; sic in.l.actione.C.de transac.al's nō haberet locū con ditio ob cām sed actio de dolo vt ibi nō. Quero qd si p̄ctus est ab vtraq; pte pfectus tn̄ postea ex vna pte illud īplemētū rescindit forte q; res euicit an bēat locum cōditio ob cām.Rn̄ deo sic vt.l.fi.j.eo.fallit in cōtractu transactionis vt.l.si ꝓ fūdo C.de transac.in quo nō agit cōditione ob cām sed p̄scriptī.ver bis ad interē eius qō fieri cōuenit vt ibi pz. Procedo vtle rius.dr̄ hic q; dat cōditio ob cām ad repetendum illud quod est datum.Cōtra imo dat cōditio ad aliud.s.ad fructus z si.vt .j.eo.l.cum quis.So.huius timore glo.hic tractat ad quid det cōditio ob cām.dico q; dat ad repetendū illud.qō est datū si ē spes vel tantūdem si est quātitas vt.l.i.j.de re.pmu.z hic.Itē dat ad nāles accessiones nō ad ciuiles vt.j.eo.l.cū quis . z q; nō ad ciuiles ꝓbat in.l.i.C.de cōdi.inde.z.l.quotiens.j. de cō di.ob tur.cām.Item dat ad repetendū illud qō est datū vere sed datum interpretatiue vt glo.dicit nō aūt dat vt fiat qō que uenit vt dixi in.l.iij.§.i.s.eo. Ultimo op.de.l.q; operas. j. lo ca.So.breuiter hec vera.aut qs vult repetere qō dedit ex pe nitētia z hz locū ista.l.in cōtractibus innominatus q; penitentia cessat in cōtractibus nominatis vt dictum est.aut qs vult repe tere quasi causa nō secuta.z tūc eodem modo distinguit ī p̄cti bus nominatis z innominatis qō dic vt.j.loca.l.si vno.§.itē cū quidam. Glo.querit hic dr̄ q; dz restitui illud qō quis expē dit in preparamētis. Quero an illa preparamēta debēt dari illi repetenti glo.dicit q; sic al's remaneret in lucro ille q prepa ramēta fecit.qō est notandum vel deberent remanere apud eū q; accepit deducta extimatione quāti mō valet vt.l.nā z si n̄ sit idoneus.cum.l.se.z.l.cum emptor.§.fi.z.i.ex dāni infecti stipu latione.in prin.j.de dā.infec. Ultimo hec.l. facit in argumen tū ad.q.de potestate electo q; fecit ꝓparamenta z postmodū n̄ potuit ire qō dic vt plene dixi in.l.i.§.diuus.j. de va . z ex̄or. cog.z.l.die functo.s.de offi.assesso.

Si seruum. In cōtractibus īnomitatis si res ē integra siue aliquid ceptum sit vl' ō fierit posse fieri facto tertij vel casu ex penitētia dat̄ cōditio ei qui ex parte sua impleuit dūmodo indēnitati aduersarij cōsula tur si qō dānū occasione illius p̄ctus incurreret.h.d.vsq; ad fi. Diuide q; prīo loquitur qn̄ quis dedit seruū suū vt manumit teret.ko qn̄ quis dedit pecuniam vt seru⁹ tertij emeret z ma numitteret.z⁰ qn̄ quis dedit pecuniā vt seru⁹ accipientis ma numittat.ka in.§.item si quis.tertia ī.§.sed si acceperit.legaz p partes. Nō.in prima parte q; aduersarius oz certiorari de penitētia. Ad illud op.de.l.si pr̄.j.de manu.uin.Sol.ibi loq tur de ꝓcuratore simplici hic de ꝓcuratore nō simplici in quē erat translatum dn̄ium vt posset manumittere de hoc an req rat̄ q; reuocatio mandati ꝓueniat ad noticiam ꝓcuratoris dic vt p Dy.in.d.l.li pr̄ per.Ly.in.l.mandatum.C.mā.videbis in

l.ſi ꝓcuratorē.ſ.ò ꝓcu. ¶Op.ò.l.queſitū.ĵ.de ſer.expor.So. ibi fuit ꝺ̄ctus nominatus.hic īnominatus. ¶Quero dī hic q ſi fuit manumiſſus poſt pn̄iam pōt agi conditione ob cām quero ad quid.dicunt qdā q ad ipm ſeruū.qz manumiſſio non valuit poſt reuocationē vt.l.ſi pr̄ alle. Alij dicunt q īmo ageſ ad extimationē qz valuit manumiſſio qz fuit translatū dn̄ium in accipientez vt ar.ĵ.de dona.l.hoc iure.ſ.ſi quis dederit ꝛ.ĵ.man.l.ſi hominē. Ego fateor q manumiſſio tenuit vt dictū eſt tn̄ condictio datur adhuc ad ipm hominē lz executio fiat in extimatione iſtud ꝓbatur in.l.ſi ſeruus.ſ.boue.ĵ.de condi.fur. ꝛ.l.iij.in ſi. eo.ti.ꝛ.l.i.qò me.cā.C.pōt et directo cōdici extimatio vt.l.ī re furtiua in ꝓn.ĵ.de cōdi.fur.lz glo.ibi aliter ſentiat. ¶Quero qd ſi dantē peniteat ꝛ nō certiorauit an cōſtitutio ſuccedat ꝛ faciat eū liberū glo.dicit q non.nā in.v.plane dicit ſi nondū peniteat nō repetit ꝛ certiorauerit boc tenēt doc.qz.l.ſemper eſt certa.ꝛ hoc ꝓbatur p iſtū tex.ꝓbatur in.l.cū ad p̄ſens.ſ.ſi cer. pe.ꝛ.l. eius qui in ꝓuinciā in fi.ꝛ.l.cū quidā.ſ.quod dī.v.qò ſi vnum ĵ.de acqui.here. Et hoc inducebat Ja.de ra.q ſi ego mando alicui vt ꝓcuteret clericū ꝛ reuocauī mandatū eo non certiorato de reuocatione q ſi ille ꝓcutiat nō ſuccedit conſtitutio ſeu canon vt ſim excōicatus Huil.de cu.dicit ꝺ̄.nam illa excōicatio nō inferr̄ a iure ſimpliciter ſed interuenīte facto hoīs percuti entis ꝛ ideo dz ille hō ex cuius facto excōicatio debebat ſequi certiorari vt in primo. Rīſo huius.ſ.hoc ēt tenēt cano.in.c.mulieres de sentē.excōi. ¶Vltimo circa iſtum finē in.v.plane pōt dubitari hic vī q ad excuſandū aliquem ne teneaſ conditione ob cām ſufficit factū eſſe a lege ꝺ̄rium habuiſtis nō.in.l.iij.ſ.ſi qs quaſi in fi.magne gl.ſ.eo.So.poſſumus dicere, q ibi pecunia data fuit vt aliquid obueniat hoc eſt vt diſpoſitio purificeſ quam conditionalē putabat ſed illud nullo mō eſt factū nec a lege nec ab homine qz de ſe erat diſpoſitio pura vel aliter ſufficiat factū a lege ad excuſandum eū qui conueniſ qñ tractat de dāno euītādo vt ſi ab eo petiſ pecunia vel petitur illud qò nō dz vt hic in fi.ꝛ.l.ſi puellā.C.ſi manci.ita fue.alie.ſecus ſi ab eo peteref qò ſibi fuit ab initio datū ita loquitur contrarium.

Item ſi quis. Hic loquiſ qñ pecunia fuit data vt emaſ ſeruus tertij ꝛ manumittatur vt.ſ.dixi. ¶Nō.q tunc dz certiorari ꝓcurator qñ eo īn certiorato poſſet dānum incurrere.h.d. In tex. ibi ne ſi poſtea emat dāno efficiatur ſimile.ĵ.mā.l.ſi mandaſſem.ꝛ iō ſi nullum damnū poſſet incurrere certioratio nō eſſet neceſſaria vt.ĵ.de ma.vin.l.ſi pr̄.ꝛ ibi dixi. ¶Secundo nō.q lz ex altera pte ſit aliquod factū ad implendū ꝺ̄ctum ſi tn̄ non eſt pfectum locus eſt pn̄e qò dic vt dixi.ſ.in prin.huius.l. ¶Tertio nota q cōditio ob cām datur ad aliud q̄ fuerit datū.nā hic fuerunt data.x. ꝛ reperiſ ſeruus tn̄ hoc iō eſt quaſi datio.ita nō.ſ.ea.l.in prin. circa fi.magne glo.qò intellige vt.ĵ.dicaz. ¶Vltimo nō .q iſte dz cauere de reſtituendo ſi in poteſtatē eius puenerit. Contra .ĵ.depo.l.ſi ſine.So.dicit glo.ibi in deponēte hic in ꝓcuratore q grauaſ in plus q̄ deponēs qz teneſ de leuiſſima vt.l.a ꝓcuratore.C.manda. Iſta nō eſt vera qz hic nō fuit mandatū lz fuit contract⁹ īnominat⁹ do vt facias vt pz ex tractatu in quo noſ ſumus.ſed ſubſtituendo dicas q lz ſit ꝺ̄ctus īnominatus iudicatur ſm naturā illius ꝺ̄ctus cui equiparaſ ſed hic aſſimulaſ magis mandato q̄ alteri ꝺ̄ctui ergo ꝛc̄. ¶Nunc aduerte ſi poneremus nos q datū eſſet verū p̄cium ſeruī vt emereſ ꝛ manumitteref tūc concedo q hz ſimilitudinē cū mandato ꝛ tūc ꝓcedat rō glo.ꝛ ꝓcedit quod dictū eſt.ſ.ſ.q pōt agi cōditione ob cām ad dictū ſeruū. Sed ſi poneremus q non dedi verū p̄cium ſed cū viderem te forte illū ſeruū diligere ꝛ nō haberes totum preciū quo poſſes eū redimere dedi tibi ptem vt emeres ꝓuz ꝛ manumitteres.tunc nō hz omnimodā ſimilitudinē cū mandato feci enī gr̄ia tui magis q̄ mei ꝛ iſto caſu putarē q non darētur cōditio ob cām id ipm ſeruum ſed deberē ex penitentia cōdicere ipam pecuniā tu aūt haberes poteſtatē dandi ſeruū vel pecuniā ne ex hoc ꝺ̄ctu remaneas in dāno ꝛ ita ſonat tex.ī.v. ſi vero iam empt⁹ facit.ĵ.pxīmo.ſ.ſic ergo ītelligo tex. Reſpōdeo ad.l.ſi ſine.ĵ.depo.eodē modo quo.ſ.qz ibi loquiſ in ꝺpoſitario qui teneſ de ſolo dolo.cū gratia dantis fuerit celebratus contractus hic vero gratia recipientis vel vtriuſqz. ¶Opp.q nō debeat p̄ſtari cautio vt.l.iij.in prin.ſ.eo.So.aliud ibi qz debitor ibi bz exceptionem vt ibi dixit ꝛ glo.hic ponit.

Sed ſi acceperit. Hic loquiſ qñ quis accepit pecuniam vt manumitteret ſuum ꝓprium. Et primo ponit qñ ſeruus fugit.ſecundo qñ ſeruus mortuus eſt.fa ibi ſed vbi accepit. ¶Vides hic in.v.ſed ſi elegit.q quis pōt.petere ipm ſeruū. Cōtra cōditio ob cām daſ ad repetendum illud quod eſt datum vel quaſi datum vt dixi.ſ.pxīmo.ſ.ꝛ nō.in hac.l.in fi.magne glo.nō āt daſ ad aliud ergo hic male loquiſ dn̄ dicit dari ad ſeruū. So.dicit glo.q fallit hic vbi conditio daſ vt fiat id quod ꝓmiſit faceř.ſ. pxīmo.ſ.ꝛ.ſ.e.l.iij.ſ.i.nō puto q vnq̄ cōditio ob cām dēſ vt fiat quod cōuenit ſed ad illud daſ actio p̄ſcriptj.verbis vt.l.nā lis.ſ.i.ꝛ p totam.l.ĵ.de p̄ſcrip.v.nā iſta cōditō oriſ ex̄ id quod agiſ vt.l.ſi is.in fi.ĵ.cōmo.nō.ergo daſ vt impleaſ id qò agitur vel quod fieri dz. Non ob.l.iij.ſ.i.ſ.eo.qz dic vt ibi dixi. Nō ob.ſ.pxīmo.ſ.qz ibi fuit quaſi datū. Non ob.v. ſed ſi eligat. qz eum intelligo ſic qñ ſeruꝰ q aufugit reuerſus eſt ī ptātē dn̄i tunc ſi ego q dedi dico volo q manumittaſ ꝛ ille nō vult mānumittere ceſſat cā ob quā datū eſt ſui culpa merito totum qò dedi repetiſ vt hic in.v.plane. Qñq nolo q manumittaſ ſed me penitet ꝛ repeto pecuniam quā dedi. Accipiens dicit ego volo ex hac pecunia retinere tm̄ quātū ſeruꝰ factus eſt vilior ꝓp fugam tunc ego dico nolo ſed habeas tibi totam pecuniā ꝛ da mihi ſeruum ſic vilioꝛ effectū tūc cogiſ accipiens vel totā pecuniā reddere vel ſeruū ꝛ ſic vides q nō cogiſ directo ad ipm ſuū ſed ad pecuniam ſed cogiſ reſtituere ſeruū p officium iudicis ſi nollet totam pecuniam reſtituere. ¶Op.dicīſ hic ī v.q ſi diſtracturus. q nō imputaſ ſibi ſi eum diligenter nō cuſtodiuit. Cōtra qz ex hoc videř in culpa vt.l.ſi a bone fidei.cū.l. ſe.ſ.ò rei vē.ergo dz ſibi imputari vt.ſ.ea.l.ſ.ītē ſi quis dederit. So. hic fuit cā quare nō eū ita diligenter cuſtodiuit.vñ in culpa nō fuit nō enim eſt p̄ſumendum.q ille qui.de ꝓximo dz mānumitti aufugiat.iō nō erit neceſſaria tāta cuſtodia quod nō ꝓ carceratis qui ſunt in caſu abſolutionis quia non eſt neceſſe ita diligenter eos cuſtodiri.

Sed ubi accepit. Hic loquiſ qñ ſeruꝰ ꝓprius qui manumitti ꝺbebat deceſſit. ¶Op.de.l.iij.ſ.i.ſ.eo.So.aut vult repetere quaſi cauſa non ſecuta ꝛ loquiſ.l.ꝺ̄ria. Aut vult repetere ex penitentia ꝛ habet locum diſtinctio huius.ſ. Barto.

Extraneus. Caſꝰ obmiſſus remanet in diſpoſitione iuris cōis .h.d. ¶Oppo.de.l.ſi cuz dotē.ī prin.ĵ.ſo.ma. So. huius timore hec.l.legiſ ꝺuobus modis.vno mō q ille q dedit agat ex ſtipulatiōe p̄ſumpta ex eo q qui ſibi ī vnū caſum pepigit in alio vī ſibi ꝓuidere. Tūc ob.fortiter.l.ꝺ̄ria ad quam rn̄det glo.q hic fuit diligens ꝓuidendo ſibi in omnē caſum q poſſet euenire ſo.ma.merito p̄ſumiſ ſibi ꝓuiſſe ī caſu in quo matrimoniū nō ꝺ̄ſeref. pro hac lec.facit tex.ibi ꝛ veriſimile eſt in hunc quoqz caſum ꝓſpicere.ſed hec nō eſt va lec.p tex.qui ſequiſ vbi expreſſe dī q nō agit ex ſtipulatione ſed ꝺditione ob cām. Ad ꝺ̄rium Rn̄deo q ibi caſus obmiſſus rn̄manet in diſpoſitione iuris cōis ſicut ꝛ hic nā ꝺ̄cto mr̄imonio qui non ſtipulaſ dotē vī donare vt.l.i.ſ.accedit.C.de rei vxo.ac ſecus mr̄imonio nō ꝺ̄cto ꝛ ideo in caſu obmiſſō nō vī donatum mulieri ſed datum ob dotē vt mr̄imoniū ſequaſ vt.l.ſi ego in prin.ĵ.de.iure do.merito cōpetit cōditio ob cāz ip̄i dāti ꝛ hec eſt ꝛa lec.huius.l.ꝛ vera. ¶Aliquantulum ob.p̄dictiſ quod ibi in tex.dicīſ ò pr̄e.ſ.in.l.ſi cum dotē.in prin.naz in caſu obmiſſō de iure cōi actō dz eſſe cōis patri ꝛ filie vt īuit.ꝺ̄riū dic vt ibi dixi. ¶Et īduciſ ad.q.p vltramō.vēdidi tibi equā ꝛ cōueni vt ſi pareret pullū maſculū ptineret ad venditorē.ſi pareret feminam ptineret ad emptorem.peperit vtrūqz ad quē pertineat. Quidam dicunt ad venditorē qz qui ſibi ꝓuidit in vno caſu videaſ ꝓuidere in alio per banc.l. Sed hec.l.magis facit in ꝺ̄riū

fm. Hui. nam casus obmissus remanet in dispositiõe iuris cõis sed de iure cõi nõ ptineret ad venditorẽ vt. l. fructus. C. de ac. emp. ergo ꝛc̄. ergo videndum est qui primo fuerit natus quia ambo sil' nasci nõ possunt vt. l. aretusa. de sta. ho. De primo enī partu intelligit vt. l. boue. §. hoc sermone. ĵ. de v. signi. ¶ Quid si nõ apparet in dubio quidā presumunt masculū prīo natū vt. l. si fuerit in fi. de re. du. sed ibi fauore libertatis ꝛ tõ Hui. dicit ꝙ ex equitate hic partus inter eos diuidī ar. de lib. ꝛ posthu. l. si ita facit. l. qui quadringenta in prīn. ff. ad. l. fal.

q **Ai se debere.** Ista. l. est ō difficiliorib⁹ ll. quā habueris hoc ānō lz tex. ꝛ glo. videanī prima facie faciles ꝛ. h. d. Si ō bitor putatiuus pro muliere dotē promittat ꝛ soluit ignoranter matrimonio nõ secuto ipi conditio cõpetit si sciēter competit mulieri. sed debitor verus indistincte conditionez habebit sed eā mulieri cedēdo liberabī. h. d. Diuide qꝛ primo loquī in debitore nõ vero. ḟo in vero. ḟa ibi sin aūt. prima subdiuidī in tres. prīo ponī thema ꝛ qō. ḟo rīsio in debitore errā te. tertio in sciente. ḟa ibi nerua. tertia ibi sed cū sciret. Iste. v. si. nerua in rōne quam ponit. ſ. qm̄ si putasset ꝛc̄. variatur duob⁹ modis. primo ꝙ dicamus ꝙ potuisset se tueri except one advsus ipm sponsum cui pmisit ꝛ hoc tangit in fi. prime glo. ꝛ ī fi. glo. mag. sup verbo qm̄. Alio modo ꝙ dicat ꝙ potuisset se tueri exceptione ꝺ ipam mulierē ꝛ hoc tangit in prīn. glo. sup verbo qm̄ hz. ꝛ iste. v. hz alias varietates de quibus tangā. ĵ. in cō trarijs. ¶ Op. tutus exceptione doli soluens nō repetit vt. l. q exceptionē. ĵ. de condi. inde. ergo huic nõ datur conditio. Sol. quadruplex est exceptio doli dicit glo. prīa qō dic vt in ea. Ad de quintā exceptionē doli que succedit in locū cuiuslibz exceptionis de mundo vt. ĵ. de excep. do. l. ij. §. ꝛ generaliter. sed. ſ. q exceptionē loquī de exceptione doli odiosa que oriī ab initio contracte obligationis. nõ de alijs doli excepti. ita loquitur hic. nā hic intelligit de exceptione doli hoc est facti vel intentionis nā cum hec pmissio habeat in se tacitā conditionez vt. l. stipulationē. ĵ. de iure do. apparet ꝙ sponsus si ageret nõ haberet actionē ideo ꝺ eū erat tutus debitor exceptione doli hoc est facti vel intentionis. Ista est vna lec. ita intelligit. prima glo. hūc. v. ſ. qm̄ putasset ꝛc̄. ꝛ in glo. sup verbo qm̄ in cōtrario formato de. l. stipulationē. ĵ. de iure do. ¶ Sed op. Istud nõ vī benedictū nā in. l. q exceptionē loquī de condi. inde. hic de conditõne ob cām in qua ab initio cū daī certū est ꝙ nõ est debitū iō hic nõ dz queri vtrū debitor erat tutus doli exceptione vel nõ aduersus eum cui soluerat ꝛ propter hoc dicunt quidam ꝙ ista glo. non est bene signata hic. Alij dicunt ꝛ istud est vex ꝛ hoc tenet Ja. bu. ꝙ glo. hic posita est bene signata tn hoc dz aliter intelligi videlz ꝙ soluens erat tutus exceptiõe doli aduersus mulierem cuius tussū pmisit hoc glo. tangit sup verbo qm̄ in prīn. Et est rō talis qm̄ soluit scienter ꝛ non põt repetere cōpetit conditio mulieri ꝛ nõ soluēti vt in. v. sed cū sciret. Idem esset quādo esset tutus ꝺ mulierem tali exceptione ex qua solutū nõ posset repeti qꝛ cōpeteret ipi mulieri conditio ob cām ex eadez rōne qua cōpetit qm̄ solutū est scienter. Sed hic erat tutus ꝺ mulierē tali exceptione ex qua solutuz poterat repeti merito sibi cō petit conditio ꝺ virū ꝛ sic glo. i. hic est bene signata. ¶ Sed cō tra si ista rō est vera ꝙ ideo sibi cōpetit conditio ob cām cōtra virū qꝛ solutū mulieri pōt repetere male dicit. ſ. ꝙ vero debitori cōpetat cōditio qꝛ ille solutū muliert nõ posset repetere So. huius timore exponunt qdam qm̄ pro q̄uis. ꝛ si pro tn quasi nõ ponat causatiue p modū rōnis sed ponat aduersatiue. Alij subaudiunt hic maxime. ꝛ sic nõ curant poterat se tueri exceptione vel nõ aduersus mulierē ꝛ sic pransit glo. tua sup verbo qm̄. Certe ḟm hoc rō iurisconsulti nõ esset bona dic' ergo eam bonam. Non ob. v. sin aūt vere. ſ. qō dicit de vero debitore qꝛ qm̄ verus debitor pmittit ꝛ soluit negociū ī veritate spectat ad eū non solū ad mulierem pro qua soluitur merito sibi cōpetit conditio ob cām. sed debitor putatiuus in casu in quo solutum non pōt repetere non pōt dicere ꝙ negociuz aliquo modo ad eū ptineat in veritate. iō hic distinguī vtrum possit repetere a muliere vel nõ. ¶ Op. ꝙ cōditio. cōpetat impleri cuius iussu ē solutū vt. ĵ. ti. ij. l. si pcurator So. hic mulier iussit ꝙ pmitteret nõ ius sit solui hoc nõ placet vt videbis statim in. versi. si vere autē. dic ergo ꝙ hic iussit pmitti ꝛ solui sed hic debitor nõ solui pmuliere sed p obligatione sua qua erat obligatus sponso ideo tex. dicit pmisit ꝛ soluit. secus si p muliere tm̄ soluisset ꝛ eius iussu vt. d. l. si pcurator. ¶ Circa istam primam ptez qrō qn̄ iste debitor nõ verus erat sciens. quid si pmisit ꝛ non soluit dicit glo. ꝙ idem. nā mulieri dabī actio ꝺ viz vt cedat sibi actionem cōtra illum debitorē qꝛ paria sunt pmittere ꝛ soluere vt. l. fi. C. ad. l. fal. ita dicit glo. ¶ Sed ptra hoc instaī fortirer stipulatio de dote hz in se tacitā conditionē si mr̄imoniū sequatur vt. ĵ. de iure do. l. stipulatio. sed cū mr̄imonium nõ sit secutuz ꝛ sic vir non hēat actionem eā cedere nõ poterit. Dicunt quidaz ꝙ ista. l. dz intelligi qn̄ fuit actum vt in stipulatione tacita cōditio non inesset ꝛ hoc tangit in pcedenti glo. super verbo qm̄. Tu dic ꝙ illa tacita cōditō inest q̄tū est respectu viri stipulantz sed nō respectu mulieris. qn̄ cōstat pmittētē voluisse donaī vt. s. l. pxima. ꝛ iō dico ꝙ vir cedet actionem mulieri ꝛ efficiet vtil' apud mulierem que apud cedētem erat inutilis vt. C. ō iure do. l. fi. in prīn. ꝛ. l. papīnianus. ĵ. mā. nec pōt intelligi hec. l. ꝙ hic fuisset actum ꝙ tacite cōditio nō ineēt. nā tūc soluens ñ soluisset ob cām de futuro sed ob cām de preterito ꝛ sic ñ tracteremus de cōditione ob cām sed de cōditione indebiti vt. l. damus. ĵ. ti. ij. ¶ Veniamus ad ḟam partē ꝛ op. ꝙ huic debitori soluenti deī cōditio indebiti si soluerit qꝛ aī mr̄imoniū erat in debitū vt. ĵ. de iure do. l. stipulatio. Glo. in verbo cōdicere. solui ꝛ bene. nā hic soluebat ob mr̄imoniū de futuro nõ de pteri to. ¶ Secundo op. ꝛ vī ꝙ hac solutione ōbitor sit liberat⁹ qꝛ soluit alteri volēte creditore vt. ĵ. de solu. l. solutam. Sol. dic gl. hic soluit reuocabiliter. Alij dicunt ꝙ hic habuit mandatum de pmittendo nõ de soluendo. Ista nõ est vera qꝛ tūc nõ liberare tur cedendo actionem mulieri imo īputareī sibi cur soluit āte cōditionis euentum vt. ĵ. mā. l. si mādauero in prīn. la. ij. Dic ergo glo. ꝙ hic soluit p obligatione sua qua tenebaī marito non p ea qua tenebaī mulieri. Ista est vera ꝛ pbaī in. l. indebitaz. ĵ. de cōdi. inde. ¶ Op. ꝛ videī ꝙ imo deī mulieri cōditio vt ĵ. ō cō. ide. l. si pcurator. Gl. dic fateor si seqreī ratihabitō certe vī ꝙ ratihitio nō sit necaria cū ꝑ cesserit iussus vtī pri. l. vñ oz te intelligere ꝙ in isto. v. sin autē. mutet casu. ſ. ꝙ nō pcessit iussus. Vel dic ꝙ glo. bene dicit nā vt dixi debitor iste soluit pro obligatione sua quā solutionē si mulier ratam hz lz nō suo nōie factam hēbit cōditionem ꝺ utrum ex equitate quam habuisti ī. l. cum fundus. §. seruū tuum. in prīn. s̄. si cer. pe. cum enim agēdo ꝺ debitorē suū ille liberareī cedēdo actionem suam. equuz est vt directo possit agere ꝺ virum p dictum. §. seruū tuū. mā. istius. l. summabo tibi statim in. l. si donatarius. ĵ. eo.

Fundus. Hac cōditione repetiī res cum accessiōibus nālibus. h. d. ¶ Op. C. de ꝙdi. īde. l. i. ꝛ. l. quotiens. C. de cōdi. ob tur. cau. So. ibi loquī de accessiōibus ciuilibus vtputa de vsuris que non veniunt in istis cōditō nibus cum sint stricti iuris. Barto.

q **Eod seruius.** Datum causa dotis nõ repetiī donec mr̄imonium putaī subesse vel spēs ē ꝙ ꝺbaī. h. d. Et pō ponit dictum seruij. ḟo declarat casum in quo dz intelligi. ꝛ° ponit casum in quo non dz intelligi ꝛ adducit simile. ḟa ibi sic intelligendum. ꝛ° ibi doncc. ¶ Op. ō. l. diuortium. ĵ. ō v. sig. So. hic diuortium ponī improprie. ¶ Scō op. ꝙ dictum ꝛ simile qō adducī sint idem ꝛ sic vnuz p aliud supfluat. So. dicit glo. ꝛ bn ꝙ in prīo casu putabaī mr̄imonium cōstare qō ñ cōstabat. in ḟo solum putabanī esse spōsalia. ¶ Ol erius oppo. ꝙ inter sponsos nõ est affinitas vt. ĵ. de gradi. l. nēc facile. §. i. ꝛ. ij. Glo. dicit ꝙ hic ponitur affinitas improprie ꝛ bene dicit qō nō. qꝛ per spōsalia nõ cōtrahiī affinitas. de hoc hēs. in. l. nō facile. de gradi. ꝛ in quadā. l. puula. ꝛ. l. labeo. ꝛ. l. seruius. quod ē vtile. Dicit statutum hic ꝙ nullus possit esse potestas q sit consanguineus vel affinis alicuius pulsini certe licet inter pulsinuz

tutum z filiam alterius ciuitatis.nobilis sint sponsalia facta non dicet affinis ꝓprie.ideo eligi nō ꝓhibet ptās qō tene mēti qz hic fuit de facto.¶Venio ad vltimam glo.dicit hic ꝙ datū nō pōt repeti q̄diu possunt ꝛbi ruptie.¶Contra īmo pōt penitere vt.l.si pecuniā.§.item si quis in prin.s.eo.So.dicit glo.hic non erat res integra sed inchoata hec so.vī cōtra.l.si pecuniā.§. itē si quis.s.e.Quare alij aliter dixerunt in.d.l.si pecuniā vt ibi dixi tñ anteq̄ istud ꝛrium soluaz primo videamus qñ ista pecunia poterit repeti z uī ꝙ non possit repeti donec vterqz viuit qz possibile est ipsis viuentibus cōtrahi matrimoniū qz istud ꝛbum pōt intelligī.i.possibile est vt.l.i.j.de inuſto.testa. Glo. tua dicit ꝛrium qz tunc poterit repeti cū alias nuptias cōtraxerit.¶Nā ista verba q̄diu contrahi pōt debēt intelligi q̄diu rebus sic se habentibus ar.l.cōtinuus.§.cū quis de v.ob.in enim dz intelligi pōt.i.possibile est.qz iste est intellectus logico rū ita dicit glo.Contra glo.ꝙ dz intelligi pōt.i.possibile est vī casus in autē.cui relictū.C.de indic.vidu.vbi oportet ꝙ spes nuptiarū deficiat intrando religionē vel similia faciendo ꝓ hoc .d.l.i.de inuſto te.z.l.ita stipulatus de verb.ob.So.qñ verbū pōt non refertur actū certe persone tunc intelligī pōt.i.possibile est vt.l.i.de inīu.test.z eodem mō loquit autē.cui relictū.nā ibi dicit si nuptias nō contraxerit nō se restringit ad certas nuptias iō oz ꝙ deficiat spes nuptiaꝝ simpliciter hic vero se restrinxit ad nuptias certas vt statim dicā z eodem mō nō ob.d.l.ita stipulatus.Sed in eo ꝙ glo.dicit ꝙ est necesse ꝙ alter eorum nuptias ꝛbat op.īmo vī simpliciter ꝙ sufficiat sponsalibus renunciare vt.l.i.C.de instī.z substi.z.l.vter ex fratribus de q̄di. instī.ibi si alter ducere nolit.z.l.ticio.§.ticio genero de condi.z demon.ibi si nolit nubere possumus dicere ꝙ ibi est spāle ī vltimis voluntatibus vt.d.l.ita stipulatus.§.sabinus de v.obli.sz hoc non est verū qz īmo idem in ꝛctibus vt.l.stipulationē cum .l.se.j.de iure do.z.l.dotis fructus.§.fi.z.l.si ego in pn.eo.ti.z iō puto ꝙ debeat subaudiri ad gl.dū dicit donec alias nuptias ꝛxerit subaudi vel sponsalibus renunciauerit z hoc innuit iste tex.dum dicit donec inter eos manet affinitas hoc est illa sponsalia.Ista enī verba q̄diu nuptie ꝛbi possunt debent intelligi .s.ex eisdē sponsalibus vt.d.l.stipulationē cū.l.se.j.de iure do. z hoc est quod glo.vult hic dicere vel q̄diu matrimoniū cōtrahi pōt debent intelligi rebus sic se habētibus hoc est ex pītib⁹ sponsalibus qō tene menti qz qñ quis renunciat in aliqua re oī iuri quod hz vel habere pōt vel posset.oz.n.itelligi rebus sic se habentibus hoc est ex aliquo iure qō est de pīti re vel spe pro hoc facit.j.de sta.li.i.z.ij.lz enim qlibet seruus posset sperare libertatē z habere spem facti nō tñ dī esse statuliber vel spem libertatis habere nisi ex aliquo qō de pīti est speret vt si est libertas relicta sub cōditione vel alio mō. Hoc ꝓmisso .Rñdeo ad.l.si pecuniā ꝙ hic volebat repetere dotē z volebat ꝙ sponsalia durarent hoc nō pōt vt hic.sed si vellet renunciare sponsalibus optime posset repetere vt vidistis z sic nō ob.d.l.si pecuniā.¶Est tñ speciale fauore matrimonij vt in potestate dantis nō sit dissoluere sponsalia ex pnīa pōt repetere vt.l.si ego in pn.z .§.i.j.de iure do.lz secus esset in eo qō daretur ob aliā causam vt.l.si pecuniam.s.eo.Bar.

Idonaturus ¶Non secutis nuptijs datū ob dotē repetitur a muliere cui vans donare volebat nisi aliud exp̄s se actū sit.h.d.¶Op.ꝙ īmo cōdicat soluens vt.l.q se debere.§.sinaūt.s.eo.So.ibi soluit ꝓpter suam obligationez ita dicit glo.hoc z ibi.Bar.

Si quis indebiti ¶Exceptio doli q̄ obstat deleganti non obstat ei cui facta est delegatio ex cā onerosa nisi quatenus ad delegantē res est reuersura.sed delegato ꝛ delegantē succurrit .h.dic. Primo ponit vnum dictum ꝑ quod consuluit ei cui facta est ꝛ legatio.2o ponit aliud ꝑ quod consuluit delegato. tertio ponit limitationē ꝓmi dicti.4a ibi itaqz.tertia ibi sed si soluto.¶Op. de.l.ij.§.cum vero.j.de donatij.z de doli exceptione iulianus. So.hic fuit facta delegatō ex cā dotis que est onerosa ibi vero ex titulo lucratiuo.¶Opp.de admi.tu.l.cum post.§.fi. So.ibi ꝓmisit vt tutor z sic noīe mulieris hic ꝓmisit ipse tanq̄ ipe sic debēs.nō sunt alie glo.¶Ad fi.isti.l.nō.hic ꝙ ob.exceptō dolo facis ei qui petit qō restituturus est alteri q̄ ei a quo petit. ¶Cōtra in.l.si socer.§.lucius.j.so.ma.So. hic dz restituere alteri q restituturus est reo.ideo habetur pinde ac si reo restituer deberet.¶Scdo babes hic ꝙ regula dolo facis obstat ei q restituturus est alteri ex interuallo nam maritus dz restituere dotem vxori annua bina trina die vel hodie post annū.vt.C.ō rei uxo.ac.l.i.§.exactio.¶Cōtra in.l.fi.§.i.j.vt lega.no. ca. Sol.hic maritus hēbat dilationem miserationis cā sicut in tpe ꝙ dat iu dicantis.¶Cōtrariū loquit qn dies respicit ipam obligationem que distinctio ꝓbat.j.de cōpensa.l.si cuz militu.§.¶His expeditis ꝑ summanda mā.l.nostre.debetis scire ꝙ quādoqz occasione matrimonij dant dotem ipsi contrahentes vel ꝛbere tenētes tunc loquitur.s.l.prima.z.j.l.prima.Quādoqz dat extraneus z tūc aut dat sua.sponte nō iussu vel rogatu mulieris z loquit .l.si extraneus.s.e.z ista.l.ij.re ponso.Qñqz dat extraneus iussu vel rogatu mulieris tūc loquit hec.l.in prin.z.§.si quis indebi tam.z.l.q se debere.Et qz iste passus est multum inuolutus iō dic qn extraneus dedit.aut dedit aīo donādi qz nō putabat se debitorem z tūc ipsa mulier repetet si mrīmonium nō est ꝛctū vt hac.l.in prin.z repetet dico pecuniam si soluit vel vt cedat actio si ꝓmisit dūtaxat vt.l.qui se debere.in glo.super vbo actij .s.eo.z hoc si mrīmonium nō est secutū.sed si mrīmoniū ē ꝛctum conuertit in dotē z hoc est dubium. Si vero ille q dedit l' ꝓmisit putabat debitor z tūc aut erat in veritate aut nō.si erat debitor verus z tūc aut soluit tñ iussu mulieris nulla p̄cedēte ꝓmissione z ipse est liberat⁹ vt.l.solutā.j.de solu.z mulier ipa repetet vt.l.si ꝓcurator.j.ti.ij.Aut ꝓmisit z postea soluit z tē aut soluit noīe mulieris z idē per eas.dē.ll.Aut soluit ꝑ obligationē sua z tūc aut fuit ei mandatum solum ꝙ ꝓmitteret nō ꝙ solueret z tūc si soluit añ mrīmoniū ꝛctum imputet sibi vt.l. si tibi mandauero.in prin.j.mā.iō sibi cōpetit cōditio mrīmonio nō secuto z ipse mulieri tenebitur ar.l.q.se debere.in v.sin aūt .s.eo.non tñ liberat cedendo illā cōditionē propter suā culpā vt dixi.Si vero habuit mandatū ꝙ ꝓmitteret z solueret z tūc ipsi cōpetit cōditio nō secutis nuptijs quā cedēdo mulieri ab ea liberabit vt.l.q se debere.§.sin aūt.s.e.Et p̄dicta vera nuptijs nō ꝛctis sed si fuerūt ꝛcte nō recipit dubium ꝙ in dotem cōuertunt vt.j.de iure do.l.ꝓmittendo.§.si debitore.z.§.fi.z .l.se.z.l.licet.z ꝑ multas.l.illius ti.fo casu qñ in veritate debitor nō erat aut ꝓmisit vel soluit scienter z q̄dītio cōpetit mulieri si mrīmoniū nō sequat z sibi ꝓdest si sequeret vt.l.q se ꝛbere.v.sed si cum sciret.s.e.Aut ignorabat z tūc aut errabat tali errore ex quo solutum nō pōt repeti z idem vt.d.l.q se ꝛbere. v.nerua.a ꝛrio sensu �means vez intellectum.Si vero nō impedie bat repetitio tali errore z tūc aut mrīmoniū est secutū z durat z nullo mō pōt se tueri ꝛ virum cui ꝓmisit sed sibi subuenit ꝛ mulierū vt hac.l.§.i.Aut mrīmoniū nō est secutū z tūc aut solūit tñ iussu mulieris nō p̄cedente ꝓmissione z mulieri cōpetit cōdictio z ipse repetet a muliere ar.l.si ꝓcurator.j.ti.ij. Aut ꝑ missit z soluit iussu mulieris z tūc aut soluit noīe mulieris.z idē per eandē.l.Aut soluit ꝑ obligationē sua z tūc sibi cōpetit condictio vt.l.qui se debere.v.nerua.s.eo.Aut mrīmoniū fuit ꝛctū z nō durat z tūc in oībus casibus ī quibus dixi eū posse repetere mrīmonio nō ꝛcto nō poterit repetere mrīmonio contracto z dissoluto nisi quatenus res que data est, ad mulierem reuerti debet vt hac.l.in fi. Barto.

Imulier ¶Si cā ob quam facta ē liberatio secuta nō est repetit pecunia ac si soluta fuisset.¶Op.immo dz agi vt se reponat in pristinam obligationē vt.l.si quis accepto.s.eo.So. hic erat debitum purum p̄sens z liquiduz ibi sec⁹ vt ibi vidistī ¶Op.ꝙ ista acceptillatio nō valuit.habuit enim in se tacitam cōditionē si nuptie sequerent q̄ secute nō sunt vt.l.licet. in prī. .j.de iure do.So.dz te hic intelligere ꝙ fuit actum vt acceptilatio illam cōditionem tacitam non haberet simile habuisti nō.

in.l.qui se debere.ſ.eo.

¶ **Iheres** Datū nudo ministro cā non sequuta condicit.h.d.vel aliter. Datū executori vltime voluntatis si in cām debitaz non expēdit repetitur hoc dicit.

¶ **Amquis** Reuocata donatione cā mortis res condicitur cū suis accessionibus.h.d.vidisti in.l.qui se debere in fi.ſ.eo.

¶ **Ifilius** Collatio ob cām facta cā non sequuta repetitur.h.d.

¶ **Iprocuratori** Si ꝓcuratori falso in rem suā soluatur ideb̄itum ab eo condicit nisi dñi ratihabitio subsequat. Item si debitor dat alicui vt eū faciat liberari ab eo repetitur nisi cā sequat. Item id qđ debitor tradit alicui vt nūtio si ad creditorem nō portat cōditione furtiua repetat z furti agitur.h.d.fm glo. Et diuidit in tres ptes. primo loquit quando soluit ꝓcuratori falso in rem suā.ſo qñ datur alicui vt eum a creditore faciat liberari. tertio qñ datur pecunia alicui vt ꝓ tet ad creditorē.ſa ibi q̄ si dñs. tertia ibi vel qđ furtū. z hoc ſz lec.glo.z omniū doc. ¶ Et vt intelligamus istam lec.glo.intro glo.sup verbo nō intercedente z op.q̄ ista.l.ꝺicat sibi. naz in ꝑn.l.iunuit ꝺ ꝓcuratorem dari conditionē ideb̄iti z sic ꝑsupponit ratihabitionem nō secutam cui cōcordat.l.creditores.C. de condi.inde. In medio dicit non dari conditionē indebiti sed ob cām. In fi. dicit dari conditionē furtiuā z sic ꝑsupponit q̄ ille qui dedit remansit dñs vt.l.i.ꝺ.de condi.fur. z sic non pōt dari cōditio indebiti vel ob cām cū nemo condicat rem suā z̄c̄.vt.l.fi.vsufruc.quēadmo.ca.z.j.l. ꝓxima in fi. z.l.si ego in ꝑn.j.ꝺ iure do. z sic ista.l.ꝺicit sibi inuicē in qualibz sui parte. ¶ Horum timore variata est lec.huius.l.vt in diuersis causis loquat in qualibet sui parte vt patz ex summario z ex diuisione z ita cessat omnis ꝺrietas vt in glo.quā vide. Ista lec.displicet mihi in totū.nā q̄ principiū intelligatur in ꝓcuratore in rem suā nō ꝓcedit.nā tunc ratihabitio nil operaret.solutū est enim ꝓcuratori eius cōtemplatione z ipe ꝓcurator falsus eā pecuniam hz ex errore soluentis nec tenet eam restituere dño ratū habenti vt.l.debitor in fi.j.ad trebel. z q̄ nō est gestum noīe illius dñi ergo z̄c̄.vt.l.si pupilli.ſ.si ego de nego.gest.nō enim ptinet negocia ad dñm re vel ipo gestu cū ponamus indebitū solutuz nec ratihabitione.cū eius nomine nō sit gestū vt dictū est. Item in ſo dicto nō placet q̄ intelligat qñ solutū est hoc pacto vt liberetur.nā iurisconsultus vult hic facere differentiā inter hūc casum z ꝓcedētem.q̄ hic ratihabitio nō interuenit.ſ.vero iteruenit vt ex tex.apparet nō aūt vult facere ꝺriaz inter hunc casuz z precedentē.s.vtrū sit datum vt ꝓcuratori in rem suaz vel vt libereť. Item qñ dat ꝓcuratori vt eū faciat liberari transferendo in eum dñium vt glo.intelligit nō est curandū vtrū sit ver⁹ ꝓcurator vel falsus nō enim iō tibi do q̄ sis ꝓcurator sed q̄ ꝑmittis q̄ facies me liberari bene tñ pōt esse q̄ hoc q̄ puto te ꝓcuratorē esse ē quedaz cā impulsiua quare tibi trado. ¶ Credo enim q̄ facilius facies me liberari tñ cā finalis est solū q̄ ꝑmittis hoc.s.q̄ liberabor sed iurisconsultus in tex.solū hoc denotat .s.vtrū sit falsus ꝓcurator vel verus. Item q̄ tertia ꝑs loquat in ministro nudo seu in nuncio nō plz eadem rōne q̄ tūc nil ad ꝓpositum vtrū esset ꝓcurator vel nō.nō enī.s.vt ꝓcuratori solui tur ſz tradit ei tanq̄ nuncio ipsius debitoris vt portet ad creditorē iuriscōsultus aūt hoc ponderat vtruz esset falsus procurator vel nō quod nō esset necesse. ¶ Concludo ergo q̄ lz illō qđ dicit glo.sit vex in se ꝑ.ll.alle.in gl.tñ hic intellectus gl.huic .l.nō congruit aliquo mō lz tñ reprobauerim hanc lec.teneam⁹ tñ eam pro vera donec recitemus alias glo.que hanc lec.respiciunt. ¶ Op.ad prin.l.de.l.cū qs.ſ.i.j.de solu. So.hec.l.loquitur in sui principio qñ fuit solutū indebitū quo casu nō hz locū illa distinctio vtrū falsus ꝓcurator habuerit mandatū nunq̄ vl̄ habuerit sed fuit reuocatū.l.ꝺria loquit qñ fuit solutū debituz falso ꝓcuratori quo casu distinguit aut soluēs fuit sciens z non liberat a dño nec repetet q̄ fuit sciēs dicit glo.aut ignorabat z tūc aut ille ꝓcurator reuocatus acceperat bona fide z statī debitor liberat.aut mala fide z tūc secus vt ibi ista sunt verba gl. ¶ Ex qua glo.nō.prīo q̄ distinctio posita in.l.cum quis.ſ.i.j. de solu.habet locum etiā in ꝓcuratorē in rē suā.nā cū ista glo. intelligat sic hoc principiuz necesse est q̄ ista prima glo. posita super eo intelligat de ꝓcuratore in rē suam. Sed dices tu qūo pōt habere locum hec distinctio in ꝓcuratore in rē suā cum nū q̄ habuerit mandatū vel habuerit sed fuit reuocatū cū ꝓcurator in rē suam nō posit reuocari vt.l.illā. C. de dona. itellige eo mō quo pōt forte vtroq; cōsentīre. ¶ Scdo habes ex hac gl. q̄ qui soluit falso ꝓcuratori scienter ñ liberat nec repetit z eā nō. Ja. de ra. ꝺ vt refert Cy. C. de fur. l. falsus. nā tūc soluēs sciēter nō repetit. qñ nō pōt esse alia ꝑsumptio q̄ donationis. sed hic pōt esse alia ꝑsumptio. l. q̄ portet ad dñm ergo z̄c̄.vt.l.elegant. ſ.qui reprobos. j. de pig. ac. z.l.si cum aurū. j. de solu. z ista fuit opi glo. in.l. dispensatorē. de solo. in vbo solutionē. Iz. Ja. de ra. vel Cy. nō allegat. veritas est quod in hac glo. dicit ꝓbat in.l.si nō sortē. ſ.qui filio. j. de cōdi. inde. z.l.qui fundum .ſ.seruus. v. qđ si scierit. j. ꝑ emptore. z istud tenz. Dy. in.d.l. dispensatorem. reprobata glo. ibi posita. ¶ Nō ob. rōnes Ja. de ra. q̄ ille ꝓcederent in soluente simpliciter. secus si soluit vt ꝑ curatori cum sciret eum esse falsum. tūc enim de necessitate donatio ꝑsumit vt dictis.ll. ¶ Iz habes ex hac glo. q̄ ille q̄ soluit ꝓcuratori reuocato ignorant statim liberat si recipit bona fide vt.d.l.cum quis. Sed hic dubitat an per talem ꝓcuratorē suo catum querat dñm dño. glo. in.l. acceptā. C. de vsu. q̄ nō. Contrarium tz in.d.l.cū qs.ſ.i. z.l.si qs suo. e.ti. qđ ē vex. cum em fauore liberationis lex velit debitorē soluētē liberari vt.l. eius qui.ſ.si cer. pe. ꝑ cōsequens voluit creditori dñium acquiri vt dictis.ll. ¶ Venio ad vltimam glo. z op. ille in quem transfert dñium nō cōmittit furtum q̄ furtū ē ꝺctio rei aliene inuito dño .j. de fur. l.i. z. j.l. ꝓxima. sed in talem ꝓcuratorē est translatuz dñium qđ pz quia conditione ob cām tenet vt dictū est. ergo nō cōmittit furtū. ¶ Huius timore dixit Mar. q̄ hic est casus in quo falsus ꝓcurator z etiā falsus creditor indebitum sciēter recipiendo cōmittit furtū licz in eum transferat dñium simile in.l.qñ. j. de cōdi. fur. ¶ Glo. reprehendit ꝑ rōnem ꝑdictaz q̄ dominus nō ꝺctat sed dic q̄ mutat casum z sic loquit qñ fuit solutum vt nūcio. ¶ Ad.l.qñ. Rīdet vt ibi nō. Doc. vltramōtani dicunt q̄ Mar. non dixit hoc quod glo. dic sed dixit q̄ ꝓcurator falsus recipiendo furtū cōmittit z per sequens tenet furti z cōditione furtiua z cōditione ob cām z indebiti. q̄ omnis cōditio degūat cōtra furem. l. fi. vsufruc. quēad. ca. z si ita ītellexit verū dixit. Īn gra disputatōis si volum⁹ substinere Mar. put recitat per glo. possumus dicere q̄ dñium acquirit traditione vt.l. traditionibus. C. de pac. z inſti. de re. di. ſ. ꝑ traditiōz traditio ergo ꝑcedit acquisitionem dñij ī illa ergo ꝺctatōe quā facit tpe traditionis dicit furtum committere lz postea sequat acquisitio dñij non ergo ꝺctabat rem suam sed alienam z licet dñium pdat tradens nō pdit tñ cōditionem furtiuam. naz illud dñium pdit eo inuito seu dolo aduersarij vt.l. z ideo. j. de ꝺdi. fur. z melius in.l.si seruus. in prīn. eo. ti. qđ an sit verū dicā ī.d. .l.qñ. C. de cōdi. fur. ¶ Venio ad ſam glo. oppo. in prī. īnuit a ꝺctio sensu q̄ si dñs ratum nō habet ipse ꝓcurator tenet cōditione indebiti. ¶ Cōtra in ſo Rīnso hui⁹.l. vbi dic. dari ob cām So. intellige hic hoc principium in ꝓcuratore in rē suā sic intelligit. j. de cōdi. inde. l. si ꝓcurator. ſ. celsus vide glo. q̄ vult q̄ ꝺ ꝓcuratorē in rem suā tñ det cōdi. ind. vides etiā q̄ glo. hic intelligit. ſ. celsus. in ꝓcuratorē in rē suā. certe glo. intelligit ibi in simplici ꝓcuratore z videt tenere q̄ cōtra eū det cōditio īde. Odofre. videt tenere hic q̄ cōtra ꝓcuratorez falsum det ꝺdi. indebiti qñ solutum est indebitum vt.l. creditor. de cōdi. inde. secus qñ solutum est debitum q. tūc dat cōditio ob cām ita dicit ipse z nil aliud allegat nec rīndet ad istum tex. ij. Rīnso. vbi videt exꝑsse dici q̄ sive sit solutum indebitum sive debitū. nō habet locum condītio indebiti sed ob cām. Ego istaz opi. puto verar. q. qñ ꝓcuratori falso soluit indebitum ab eo repetitur cōdi. inde. ratihabitione nō secuta casus est in.l. cum indebitum

.ſ.i.j̃.de cond.inde.ꝛ.l.ſi vendidero.ſ.fi.j̃.de fur.Ad iſtam .l. Rndeo ꝙ dz aliter legi ꝙ̃ legaſ̃ ꝑ glo.vt tota loquaſ̃ in eo qui ſoluit alicui vt ꝓcuratori nō habenti mandatuz ſeu ptātem recipiendi ſolutionē.nō dico in rem ſuaz ſed in ꝓſimplici ꝓcuratori. ¶Et ſm iſta lec.hoc.l.diuidiſ̃ in quatuor ptes.ꝓmo qñ falſo ꝓcuratori ſolutū eſt ꝛdebitū ratihabitōe ſecuta.ſo qñ ſolutū ē debitū vel indebitū ratihabitione non ſecuta.tertio. Rndet tacite obiectioni.quarto cōſulit ſoluēti ꝑ alia remedia.ſa ibi ꝙ ſi dns tertia ibi nō enī.quarta ibi vel ꝙ furtū.ꝛ ſm hanc lec.breuiter .h.d.Si ꝓcuratori falſo indebitū ſoluaſ̃ ꝛ dns ratuz habeat repetiſ̃ a dño.ſed ſi ratū non hz repetiſ̃ a ꝓcuratore ip̄ cōditionē indebiti ſi indebitū eſt ſolutū ſed ſi debitū quaſi cā nō, ſequuta repetiſ̃.Et ſi ꝓcurator habeat malā fidē ſibi lucrandi ageſ̃ furti ꝛ alijs conditionibus.h.d.¶Ad euidentiā p̄mitte ꝙ ille qui ſoluit vero ꝓcuratori debitū ſtatim liberaſ̃ vt.l. vero ꝓcuratori.j̃.de ſolu.ꝛ ille q ſoluit vero ꝓcuratori indebitū ſtatim hz cōditionē indebiti ꝯ dñm.Eſt aūt verus ꝓcurator ad recipiendū indebitū ſi hoc ſibi ſpāliter eſt mandatū alias ſecuz vt.l.ſi ꝓcuratori.j̃.ti.ij.hoc p̄miſſo in p̄ma ꝛ ſa p̄ꝛbuius.l.caſus eſt clarus.¶Sequiſ̃ ſ.nō enī in quo ſic forma caſum vos dicitis domine iuriſcōſulte ꝙ qñ ſolutū eſt debitū falſo ꝓcuratori repetitur ꝑ conditionē indebiti.¶Quero qūo pōt hoc fieri ꝙ debitū repetaſ̃ tanꝙ̃ indebitū in veritate enim debitū eſt nec pōt dici ꝙ reſpectu ꝓcuratoris erat indebitū nō enim fuit ſibi ſolutū tā ꝙ̃ indebitū ſibi ſed ſibi ſolutū fuit tanꝙ̃ debitū alteri cui vere debebaſ̃.Ad hoc rñdet iuriſconſultus ꝙ hoc cāu quando vere debitū eſt ſolutū nō repetiſ̃ tanꝙ̃ debitū condi.indebiti ſed cōditione ob cām fuit enim ſolutū tanꝙ̃ vere debitū ꝛ vt liberet iſta ſolutione que res nō eſt ſequuta ratihabitione nō ītercedē te.h.d.ꝛ ſic iſte.ſ.nō referſ̃ niſi ad illū cāum in quo debitū eſt ſolutū falſo ꝓcuratori.¶Sequiſ̃ ſ.vel ꝙ furtum in quo ſic forma cāum vidi ꝙ ꝯ ꝓcuratorem falſum ſuccurriſ̃ cōditione indebiti vel ob cām an habeat debitor alia remedia ꝯ ipm rñdz iuriſconſultus ꝙ ſic ſi enim ꝓcurator falſus recipiēs habuit malū animū lucrandi ſibi ꝛ ſic cōmiſit furtū tenet non ſolū actiōe furti ſed ēt condi.furtiua ꝛ oībus alijs cōdi.p̄dictis.h°.d.vide lr̄am.¶Et ſm hanc lec.nō tria.ꝓmo ꝙ qñ indebituz ſoluiſ̃ falſo ꝓcuratori ſi dns hz ratū cōdiciſ̃ a dño alias, condiciſ̃ a ꝓcuratore cōdi.inde.¶Secūdo nō.ꝙ qñ falſo ꝓcuratori ſoluiſ̃ debitū ratihabitione nō ſequuta liberaſ̃.nō repetiſ̃ conditione ob cām nō indebiti.¶Tertio nō.ꝙ qñ falſus ꝓcurator committit furtū tenet cōdi.fur.ꝛ oībus alijs cōditionibus vt.ſ.dixi. Ex his que dicta ſunt ceſſant oīa ꝯria.¶Reſtat vt ꝑ modū ſumme tradamus mām huius.l.difficilē ꝛ intricatā quaz recito ꝑ quatuor qōnes principales.ꝓmo qñ ſoluiſ̃ falſo ꝓcuratori in rē ſuā ſo qñ ſoluiſ̃ falſo ꝓcuratori transferendo in eā dñiuz hoc acto ꝙ debitorē faciat liberari.tertio qñ falſo ꝓcuratori ſoluiſ̃ vt nūcio vt ad dñm portet.quarto ꝛ vltimo qñ falſo ꝓcuratori ſoluitur vt ꝓcuratori vero nō dico transferendo dñium vel nō ꝛ acto hoc vt liberet vel nō,ſed ſimpliciter vt ꝓcuratori ſoluaſ̃ qui vere eſt cāus.l.nſe.Et in qualibet harū qōnum eſt videndū an ſoluens liberet.Item an transferaſ̃ dominiū in accipientē. Et de remedijs que cōpetunt ꝯ falſuz ꝓcuratorē.ꝛ quedaz alia q̄ videbitis.¶Ꝓmo ergo quero qñ ſoluiſ̃ falſo ꝓcuratori in rez ſuā quo cāu dic aut ſoluiſ̃ ſciente ꝛ nō repetiſ̃ vt.j̃.ti.ij.l.i.ꝛ h° dixi ſup̄ prima glo.aut ſoluiſ̃ ab ignorāte ꝛ tūc aut ſoluiſ̃ indebitū oīno ꝛ hoc nō eſt querendū an ſoluēs liberet ꝛ tūc repetitur cōdi.inde.ab ipo ꝓcuratore vt hic in prin.ſm lec.gl.ꝛ.l.creditores.C.de cōdi.inde.Idē ſi erat debitū aliquo iure ſz forte obſtabat exceptio vel erat tale debitū qō ſolutū poterat repeti eadē rōe.Si vero erat tale debitū qō ſolutū repeti nō poterat tūc vī velle glo.ꝙ ratihabitio hoc aliqd operet ꝛ trahat negotiū ad dominū vt hic prin.ſm lec.glo.quo cāu ratihabitione ſecuta vī ꝙ dominus a talī ꝓcuratore repeteret qō poſſet ꝓceōre ſi dicamus eē ſolutū cōtemplatione directe actionis q̄ apud dñm erat.ſecus ſi cōtemplatōe vtilis vt.d.l.debitor ī fi.ad tre. quo cāu hz ab ipo dño ſolutū repeti nō poſſit tamē ab ipo ꝓcuratore repetiſ̃ qm̄ ei⁹ reſpectu oīno eſt indebitū vt hic in prin. facit.l.ꝓcurator ad exhibendum.ſ.i.j̃.rem ra.ha.Si vero ſolutum eſt debitum tūc diſtingue ꝑ oīa pro vt.j̃.dicam in ſimplici ꝓcuratore eo ſaluo ꝙ qñ ratihabitio nō ſequiſ̃ ab ipo qui putabaſ̃ ꝓcurator in rem ſuā repetiſ̃ cōdi.inde.nā fuit ſolutum tanꝙ̃ ſibi debitum ꝛ in veritate nō eſt vt hic in prin.ſm lec.glo.ꝛ .d.l.creditores.ꝛ vī expreſſum in.l.cum fundus.ſ.ſuum tuuz imprudens.ſ.ſi cer.pe.ꝛ.l.ſi vrbana.ſ.ꝙ ſi vecturaſ.j̃.ti.ij.In iſtum āt falſum ꝓcuratorē transferſ̃ dominiuz vel nō eo mō ꝙ dicemus in falſo creditore in.l.qm̄.j̃.de cōdi.fur.ꝛ hoc ō p̄mo. ¶Scōo principaliſ̃ quero qñ ſoluiſ̃ alicui falſo ꝓcuratori trāſferendo in eum dñium hoc acto ꝙ faciat liberari ſoluentē quo caſu an transferaſ̃ dñium in ꝓcuratorem nō eſt querenduz qz ꝑſupponitur in themate qōis.Item an libereſ̃ ſtatim ſoluens nō eſt querendum qz ꝑſupponiſ̃ qō nō eſt datuz vt ſit liber ſtatim ea ſolutione facta ſed vt libereſ̃ in futuz. Iſto cāu vt puto nō eſt curandum vtrum ſequaſ̃ ratihabitio dñi vel nō. mihi.n. factum eſt noīe dñi ſed inter me ꝛ illum quem putabaz ꝓcuratorē fuit celebratus ꝯctus ꝺnominatus do vt facias me liberari ſed ſolum eſt querendum liberatione nō ſecuta qualiter ſubueniſ̃ ꝯ ꝓcuratorem.Rndeo ſiquidem ſolutum eſt ꝺbitum hz locum cōditio ob cām quaſi cā nō eſt ſecuta vt hic ſm lec.gl.ꝛ.j̃.de fur.l.falſus.ſ.i.Si vero ſolutum eſt indebitum nō hz locum cōditio ob cām ſed cōditio ſine.cā fuit enim datum ob cām nullā.ſ.vt facias me liberari ab ea obligatione que ñ erat ergo ꝛc vt.l.i.ſ.de cōdi.ſine cau.Sed quid dedi vt facias me liberari ab aliqua actione vel obligatione nō efficaci cogitabiſ̃ ꝛ hoc ō ſecundo.¶Tertio principaliter queriſ̃ qñ alicui falſo ꝓcuratori dedi aut nūcio vt portaret ad creditorē.hic eſt aduertēdum Aut enim dedi ei tanꝙ̃ nūcio mei ſoluentis ꝛ cōſtat ꝙ in eum nō transfero dñium vt.d.l.falſus.ſ.i.Item cōſtat ꝙ nō liberor ſoluēdo ſibi qz nullum mandatum hz a creditore vt.j̃ .de ſolu. .l.qui hominē.ſ.ſi nullo.ſed pōt eſſe ꝙ ſi illa res data perdaſ̃ ex illa ꝓditione debitor libereſ̃ ſi erat debitor ſpēi ꝛ nō poſſit ſibi culpa imputari vt.l.argentuz.j̃.cōmo.¶Sed ſi queriſ̃ qualiter iſti ſuccurraſ̃ ſi rem datam nō tradat creditori.Rndeo ſiq dem illud quod eſt ſibi traditū p̄tinebat ad creditorē vt res depoſita vel cōmodata creditori cōpetit actio furti.vt.l.falſus.C. de fur.ꝛ ibi nō.Si vero p̄tinebat ad debitorem ꝺbitori cōpetit actio furti ꝛ cōdictio fur.¶Creditori vero cōpetit ꝯ ipſuz accipiētem actio nego.geſ.vt.C.de fur.l.ſi is cui.cū glo.ꝛ de neg.geſt. .l.ſi pupilli.ſ.ij.Si vero ſolui tanꝙ̃ nūcio miſſo a creditore tē dic vt.j̃.dicemus in ꝓcuratore falſo ꝛ hoc de tertio.¶Quarto ꝓcipaliter quero qñ ſoluiſ̃ alicui vt ꝓcuratori ſimplici ꝛ iſtud habemus examinare per quatuor qōnes.Aut enim ſoluiſ̃ ꝓcuratori ſimplici qui nunꝙ̃ habuit mandatum ꝛ tūc aut ſoluiſ̃ debitum aut indebitum.Item qñqz ſoluiſ̃ ꝓcuratori falſo q̄ alīs habuit mandatum ſed fuit reuocatum ꝛ tūc aut ſoluiſ̃ ꝺbitum aut indebitum.¶Primo caſu quero quādo ꝓcuratori q nūꝙ̃ habuit mandatum ſoluiſ̃ debitum ꝛ tūc aut ſoluiſ̃ ſcienter ꝛ nō liberaſ̃ nec repetit vt hic ī prima glo.ꝛ.l.ſi non ſortem.ſ.q filio .j̃.de cōdi.inde.ꝛ.ſ.dixi.Aut ſoluiſ̃ ignoranter ꝛ tūc etiā nō liberaſ̃ vt.l.q hominē.ſ.ſi nullo.j̃.de ſolo.Puto tamē ꝙ ſi ſoluēs habuit iuſtam cām credendi ipſum eſſe ꝓcuratorē ꝙ liberabiſ̃ cedendo creditori actionem quā hz ꝯ iſtum falſum ꝓcuratorez caſus eſt in.l.cum fundus.ſ.ſeruuz tuum imprudens. in fi.ſ.ſi cer.pe.lz ly.dubitando videaſ̃ tenere ꝯriū.C.de fur.l.falſus. in prin.iij.q.Sz ſi queraſ̃ an in talem ꝓcuratorē ſit translatum dñium certum eſt ꝙ nō vt.l.ſi ego.ſ.de neg.gel.nō enim ꝑ agebat tradens, vt ꝓcuratori quereret ſz vt dño ꝑ ipſum ꝓcuratorē vt.l.vero ꝓcuratori.j̃.de ſolu.ꝛ.l.q mihi donatum.j̃. ō dona.¶Si queraſ̃ qualiter ſubueniaſ̃ cōtra iſtum falſum ꝓcuratorez. Rndeo ſiquidem accepit malo aīo tenet furti ꝯdi.fur. ꝛ ꝯdi.ob cām.vt hac.l.ſed ſi nō habuit malum animum tūc ſoluz tenet cōdi.ob cām.vt hac.l.ſ.nō enim.ꝛ.ſ.ꝙ ſi dns. ¶Sz dices tu quō daſ̃ cōditio ob cām cum dominium non ſit translatū in eum ꝛ nemo cē dicit rem ſuam vt.ſ.dixi. Rſ.° oporteret te intelligere eo caſu quo non fuit furtum cōmiſſum quia ſolu⁹ fuit reconciliatus conſumptione qō p̄odeſt ad cōditionem ob cām

ficut ad certi conditionē z ad cōdi.inde.vt nō.ff.e.l.iij.§.subtili us in.iij.glo.¶ Item querīf qñ datur cōditio ob cām quasi cā nō sequuta que est ista cā que nō est sequuta ob quā datur cō ditio tex.vī hic dicef ratihabitio.Tu dic qñqz ego solui tibi sim pliciter credēs te ꝓcuratorē z ꝓ cōsequēs me liberatū in conti nēti nec a te aliquid petij vltra z daf mihi conditio indebiti vt dictū est.Aut a te petij z tunc dī cā cessare eo ipso ꝙ nō sequi tur liberatio sed si forte lz credere me liberatuz dixi tibi facias ꝙ ego habeā lr̄as ratihabitionis tūc dicerē cessare cā si ratiha bitio nō sequerē.Istā distinctionē ponit tex.in.l.si qs offeren ti in prin.ff.de solu.oīa tñ dicta remedia tollunt̄ ꝯ dictum falsū ꝓcuratorē ratihabitione secuta p.d.l.si qs offerenti facit hec.l. in prin.z.l.vero ꝓcuratori.ff.de solu.¶ Secundo quero qñ fal so ꝓcuratori qui nunꝯ habuit mandatū soluit indebitū.isto ca su cōstat ꝙ in eū nō transfert dominum vt.d.l.si ego qō pz qz con tractando furtū facit vt hic in fi.Itē nō est querendū de libera tione cū non sit debitū sed querendū est de remedijs ꝯ ꝓcura torē z siquidē ratihabitio nō sequit falsus ꝓcurator tenet̄ con dī.indebiti.l.si ꝓcurator.ff.de condi.inde.z hac.l.in prin.z.l.cū indebitū.§.i.ff.ti.iij.z.l.si vēdidero in fi.ff.de fur.Tenet̄ ēt furti z cōdi.furtiua si habuerit aīum intercipiendi vt hic in fi.z.d.l. si vendidero z.l.falsus.C.de fur.tñ ratihabitione sequuta tenet̄ dñs cōdi.inde.vt hac.l.in prin.z.d.l.si vēdidero in fi.z melius in.§.si ticius nō tñ tollit̄ conditio fur.que nata erat debitori cō tra ꝓcuratorē vt.d.l.si vēdidero.§.si ticius qō qualiter ꝓcedat dic vt ibi z hoc qñ tal falso ꝓcuratori solutū est ignoranter sed si scienter solutū esset tūc siquidē ego sciui euz falsum ꝓcurato rem videor sibi donare vt.ff.dixi.Si vero credebā ipsum esse vez ꝓcuratorē sed scienter solui indebitū tunc videor donare dño tñ contra ipm falsum ꝓcuratorem cōpetunt mihi oīa ꝑdic ta remedia que tñ tollunt̄ ratihabitione sequuta vt.l.si tibi de derim.ff.de dona.z hoc de fo.¶ Tertio quero qñ falso ꝓcura tori qui semel habuit mandatū z fuit reuocatū soluit indebitū. Rndeo ꝙ oīa idē qō in falso ꝓcuratore qui nunꝯ habuit man datū vt nō.hic in pa.glo.¶ Quarto quero qñ falso ꝓcuratori q habuit mandatū z fuit reuocatū soluit debitū.Rndeo vt.d.l. cum qs.§.i.de solu.z hic nō.in prīa glo.¶ Sed dubitabaf cuz in multis casibus.ff.sit dictū aut sequuta est ratihabitio aut nō. ¶ Quero qd lz facere solues si dubitat an dñs ratū habeat vl nō dic vt.l.si indebitū.ff.rē ra.ha.¶ Ultimo ex ꝑdictis apparet ꝙ nō est qō vtrū in dubio soluens videaf transferre dīniuz vel nō quādo soluit ꝓcuratori simplici qz nō vī transferre vt.d.l.si ego.ff.neg.gel.¶ Nec ob.l.dotis fructus.§.fi.cū se.ff.de iure do. z.l.i.ff.pro dote.qz ibi ꝑcedebat titulus habilis ad translatōnez dīnij in accipientē hic vo nō ꝑcedebat titulus. Aut soluit vt ꝓ curatori in rē suā z tunc dic vt.ff.ti.iij.l.qm̄.z.ff.dixi. ¶ Ultimo nō.si dubitaf an solutit vt ꝓcuratori in rez suā ver simplici an vt nuncio.an transferendo dīnium faciat liberari hoc ppendi oz ex qualitate verboz ꝑcedentiū z sequētium z eorū que gesta sunt vt in.c.inspicimus extra de re.iur.li.vi.

c **Am seruus** Res ob cām data cā non sequuta ēt si defierit extaf cōdicitur.z si nō est translatū dīnium ad exhibendū z furti seu cōdi.fur.agit̄.h.d. Diuidit̄ primo ponit vnū dictū.fo ponit aliud qō vī ꝯrium prīo.tertio reducit ad ꝙ cordiā addendo aliqua.quarto addit quedā ad ꝑdicta.fa ibi la beo.tertia ibi sed ꝓculus.quarta ibi sed si ticius.¶ Op.ff.de of fi.ꝑfec.vi.l.iij.§.i.dicit Hugolinus ꝙ hic suspēdit eum iniuste. Azo.dicit ꝙ imo iuste qz furtū nō est publicū crimē Hul.ō cu.idē alia rōne videlz qz hic suspēdit seruū q est vilis ꝑsona z in viles ꝑsonas ꝑfectus vigilū hz iurisdictionē z potestatē vt.l.ꝯ ria facit.l.interdū.§.qui furē.ff.de fur.¶ Secundo op.z videf ꝙ re ꝓempta debeat agi ad extimationē vt.l.in re furtiua.ff.de cōdi.fur.nō.ꝙ glo.ff.e.l.si pecuniā.§.i.iste passus è difficil mul tū.Finaliter ego teneo in obligatione rē dari vel reddi debere agi ad ipam rē vt hic z.l.si fuū.§.fi.de.v.ob.z.l.ꝓmissor.ff.ō ꝙ sti.pecu.fiet tñ executio ī extīatōe z ēt cōdēnatio poterit fieri in extimatione vt.l.iulian°.ff.de ꝓfes.z.l.fi.q̄ sen.sine ap.rescin. z ibi plene nō.Sed in obligatione rem restitui pōt agi z peti ipsa res z peti extimatio vt.ff.de cōdi.fur.l.in re furtiua.z.l.i. .C.e.ti.z.l.si seruus.§.boue.dixi plenissime in.l. stipulationis non diuidunt̄.ff.de.v.ob.in vltimis op.z.in.vi.q.¶ Op.de.l.si dominus.ff.de prescrip.v.So.ibi seruus fuit datus extimat°. ¶ Op.ad fi.qz in furto requirīf qꝯ qs cōtractet aīo lucrandi vt .l.i.ff.de fur.sed hic nō habuit aīum lucrandi ergo z̄. Soluit optime glo.z nō.ꝙ satis videf lucrari cum voluntatem suam impleuerit de eo qō placet z est nō.Pō ꝙ re ꝑempta agitur ad ipsam rem dixi in.l.vinum.ff.si cer.pe. ¶ Quero circa prin cipium.l.vtrum sit licitum libero hoī dare se alicui in qōem vl ad torturam.Glo.in.d.l.interdum.§.qui furem.de fur. dicit ꝙ sic.Contrarū ibi dixi naz liber homo non est dñs membroz suoz vt.l.liber homo ad.l.acqui.Itē tortura est meri ꝑicij vt .l.defensores.C.de defen.ci.z in auc°.de testi.§.i.z nō.in.l.ꝑe rium.ff.de iurisdic.om.iu.ergo pacto priuator nō pōt cōcedi vt.C.de iurisdi.om.iu.l.priuator nec enim pōt qs ꝑmittere ali cui ꝙ eum ꝑcutiat vel ꝙ corpus eius cruciet vt.l.i.§.vsqz adeo de iniur.fo queroſi verū è id qō ꝑfectus vigiluz iuste fecit.er go seruus fuit in facinore deprehensus ergo iste non tenetur. Rndeo dico ꝙ fecit iuste hoc est iurisdictionē habuit iudicādi de hoc crimine non tñ cōtra istum habuit ligittimas ꝓbationes vel aliter z verius hic fuit datus vt ꝓ accipientem haberetur questio.vnde eo ipso ꝙ ꝑ eum est repertus in facinore cessat cā ob quam datus est.fateor tñ ꝙ cōfessio extorta a seruo ꝑce dentibus legittimis inditijs faciat etiā fidē ꝯ dīm vt.l.cum ꝓ batio.ff.de proba. Barto.

d **Edi** Ista.l.ē valde nō.z hec dicit. Qñ ex ꝑte dantis pecuniam z ex parte dantis spēm venit dari nō est emptio z venditio sed ꝯctus īno minatus iō hēbit locum cōditio ob cām.h.d.Gl. di uidit.primo ponit dictum.fo tres rōnes.fa ibi z iō.tu dic ꝙ ñ sunt rōnes īmo sunt illationes ex dicto. ¶ Opp.z vī ꝙ iste sit ꝯctus emptionis z venditōis vt.l.nālis.§.i.ff.de ꝑscrip.v.So. hic fuit data pecunia vt spēs ibi fuit numerata.Istud est diuīa re in se tñ verū est.vel dic ꝙ hic fuit actū vt sticum dares hoc est accipientis faceres qō nō est de nā emptionis z vendi.l.ex empto in prin.ff.de act.emp.Ex hoc sequit̄ ꝙ est ꝯctus īnomi natus do vt des.istud colligit̄ hic in verbo fingo.sed in.l. ꝯria fuit dictum do pecuniam vt accipiā speciez.verbū enī accipio. nō includit de necessitate translationez dīnij vt ibi pz. ¶ Cōtra hoc op.extra de.l.si stipulatus.de vsur.Sol.ibi verbū dari fuit appositum iuxta ꝯctum emptionis z venditionis iō intelligit̄ ꝛmproprie ꝛm naturam ꝯctus.simile in.l.i.in prin.ff.depo. z iō instra que fiunt tota die que dicunt dedit vendidit z tradidit īt cōstituunt ꝯctum īnominatum ꝓpter verbū dedit. īmo verbū dedit intelligit̄ ꝛmproprie ꝓpter verbū vēdidit.cui adijcit.Sz si diceret dedit z tradidit.nō adiecto vendidit.tunc esset ꝯctus īnominatus vt hic.sed diceret tñ tradidit ꝓ certa quātitate pe cunie intelligeret̄ venditio vt.d.l.nālis.§.i.ff.ō ꝑscrip.v.que te ne menti.¶ Sco op.ad.v.z iō de.l.nēlis.§.sed si stichum.de ꝑscrip.v.So.vt in glo.z bene hic z ibi.¶ Venio ad.fi.l.z op.z videf ꝙ possit agi vt caueaf de euictione vt.l.ij.ff.de euic.So. ibi in ꝯctu emptionis z vendi.hic in ꝯctu īnominato ista è ꝛa Alij vt Jo.dicunt ꝙ hic exigit̄ satisdatio sed in ꝯctu venditōis sufficit nuda ꝓmissio.Istud nō videf verū p.l.sciendum.ff. de euic.z iō tene primam.¶ Op.z vī ꝙ cōditio ob cām locū nō hēat vt.l.ea cōditione.C.de rescin.ven.z.l.i ciuilē.C.de rei vē. Sol.dicit glo.illud verū in ꝯctibus nominatis in quibus cessat cōditio ob cām hoc in īnominatis z ꝓpter hoc fuit facta hec.l. vt ondēret ꝙ nō hz locū cōditio ob cām in ꝯctibus nominatis sed in īnominatis idem in.l.i.in fi.ff.de re.pmu. Cōtra hoc op. glo.donatio est hodie ꝯctus nominatus qō pz qz cōsensu ꝯbit̄ vt.l.si quis argentum.C.de dona.ergo est nominatus vt ꝓbaf in.l.i.ff.de re.permu.sed in donatione est locus ꝙditioni ob cāz vt.l.i.C.de dona.que sub modo.z.C.eo.l.ea.lege.z de dona.l. cum res.ergo z̄. So.dicit glo.fallit in ꝯctu donationis q è ho die ꝯctus nominatus sed olim erat īno. ¶ Pro declarāo istā

...abemus videre vtrū hoc sit ver qp donatio fuerit olīz ꝯ tractus īnominatus ꝛ hodie nominatus qđ tz glo.hic ꝛ in.l.pacta.ff.de ꝟben.emp.ꝛ.C.e.l.ij.Ja.bu.dicebat qp ēt hodie est innominatus lz enī hodie ꝟbatur cōlensu nō sequit ergo est noīatus.qz multi ꝟctus fiunt q consensu ꝟbunt ꝛ sunt īnominati.Et sepe ēt quidā ꝟctus re innominati dicunt vt.l.iurisgentiū i pn. de pac.p Ja.facit qz ēt hodie ex cōtractu donatōnis nō oritur actio sed ꝓpter pactū seu ꝟctum dat conditio ex.l.vt.d.l.si qs argentū.Sed de natura cōtractuū noīatoꝝ ē qp eo ipo qp sub sunt actionē ꝓducant vt.d.l.iurisgentiū in pn.ergo ꝛc.Alij dicunt qp olim ꝛ hodie fuit cōtractus noīatus qz ita elegāt nomē est donatio sic locatio ꝛ vēditio ꝛ si cū igit habeat spāle nomē. ergo erat ꝛ est ꝟctus nominatus vt nō.de re.pmu.sup ℟ica. Istam ptem ego teneo.Et ꝓbo.in cōtractibus īnominatis loc⁹ est pnīe ex ꝓte implent vt.l.si pecuniā.ff.e. Sed in donatione nō est locus pnīe vt.l.aristo.ff.de dona.ergo nō erat nec est īnominatus ꝛ sic allego pro cāu.l.aristo.nō ob.qp olim nō cōtrahebat cōsensu.qz ēt stipulatio olim nō ꝟhebat cōsensu ꝛ tñ est cōtractus noīatus vt.l.i.in fi.de pac.ꝛ ēt alij cōtractus nominati qui cōtrahunt re nō celebrant cōsensu solo vt.d.l.iurisgentium in prin. Nō ob.qp ex isto ꝟctu nō oriat actio qz debes scire qp aliud est donatio aliud est pactū de donādo.sicut aliud est vendere aliud est pactū de vēdendo.Donatio.n.eo ipo qp est pfecta est idē de iure antiquo ꝛ de iure nouo. In pacto vo nudo ō donādo est hodie īmutatū p.d.l.si qs argentū ꝛ de illo nō curamus hic.Sed hoc pmisso dicit glo.qp fallit in ꝟctu donationis in quo ht locū cōditio ob cām lz sit ꝟctus nominat⁹ est ne istud vez. ℟ndeo qp in cōtractu donationis conditio ob cāz bene ht locū si cā ob quā dat nō est secuta vt.C.eo.l.ea lege.ꝛ de do. .l.cū res ꝛ.C.de dona.que sub mō.l.i.ꝛ bene nō.ff.de dona.l.i. sed ex pnīa nō ht locū conditio ob cām ad reuocandū id i quo est donatio vt.l.aristo.ff.de dona.pōt tñ bene penitere ne fiat illud qđ fuit actū in donatione qñ fuit appositū tñ ad cōmoduz penitentis vt.d.l.aristo.ꝛ statim dicā in alijs ꝟctibus nominat⁹ ¶ Secundo habemus videre que sit rō spectalitatis in donatōne. ℟ndeo in alijs ꝟctibus nominatis ex pacto incōtinenti apposito vt aliqd detur vel fiat informat actio descendens ex eo ꝟctu vt.l.tenet.ff.i.ff.de ac.emp.ꝛ.l.in bone fidei.C.de pac.ꝛ .l.iurisgentiū.ff.i.de pac.iō cū ad hoc cōpetat actio ex ꝟctu nominato nō ht locū conditio ob cām sed agit actione ex eo ꝟctu Sed in donatione hoc nō est.Exemplū dono tibi librum vt soluas creditoribus meis donatio fit pro te ꝛ ad tui cōmodū non potuerit informari vt pariat actionē mihi vt habuisti nō.in.l.lecta.ff.si cer.pe.ꝛ.C.de pac.l.petēs.ꝛ.l.iurisgentiū.ff.qnimo ꝛ ibi glo.ꝛ sic cū actione ex eo ꝟctu nō possit agi ht locū cōditio ob cām.Eadē rōne dico idē in alijs ꝟctibus notatis. Pone ꝓmitto tibi p stipulationē dare centū vt vadas pro me romā ex hac stipulatione nō pōt agi actione ex eo ꝟctu vt vadas pro me romā qz fuit interposita ꝓ te nō ꝟ te vt nō.in.d.l.petēs poterit ergo agi cōditione ob cām.vel actione ꝑscrip.ff.sicut in ꝟctibus īnominatis dicā in.d.ff.qnimmo. ¶ Contra ꝑdicta op.ꝛ vī qp ēt in ꝟctibus nominatis vbi ex pacto informat actio ex eo ꝟctu possit agi cōditione ob cām.vt.l.cū te.C.de pac.inter ep.ꝛ vē. Sol.dicit glo.ꝛ bene qp ibi illud qđ deuenit in ꝟctu alias in pacto dederat cām ꝟctui noīato vt nō.in.d.l.cū te.secus si cām in dederat vt.d.l.ea cōditione.C.de rescin.ven.ꝛ ista va fm oēs lz quidā glosatores antiqui aliter dixerint vt nō.in.l.pacta conuenta.ff.de ꝟben.ep.circa fi.magne glo. ¶ Contra ꝑdicta op.ꝛ vī qp ēt in aliqbus ꝟctibus īnominatis nō habeat locū conditio ob cām vt facio vt des.ꝛ facio vt facias.qz facta nō possunt repeti vt.l.pe.ff.de ꝑscrip.ff.glo.fatet ꝟrium ꝛ sic ht locū solū in do vt des.ꝛ in do vt facias.ꝛ in do vt non facias.ꝛ in pmutatione simile habuisti in.l.si pecuniā in pn.ff.e.sed hoc nō est verū qz ēt facta qñqz possunt repeti vt.l.si qs accepto.ff.eo. Preterea lz nō possint repeti tñ sunt ꝓdita remedia in locū conditionis ob cām vt.l.cū ꝓponas.C.ō dolo.ꝛ hoc ēt tenebat But. de cu. ¶ Reassumo ergo ꝑdicta breuiter qñqz est ꝟctus īnoīatus mere ꝛ simpliciter ꝛ tūc ht locū cōditio ob cām tam ex penitentia qp ex causa cessante vt hic ꝛ.l.si pecuniam in princi.ff.eo.ꝛ.l.naturalis per totum.ff.de prescrip.ver.qñqz est contractus nominatus mere ꝛ simpliciter ꝛ tunc nullo modo est locus cōditioni ob cām nec ex pnīa.nec ex cā cessante vt hic ꝛ.l.i.ff.de re.pmu.ꝛ.l.in ciuile.C.de rei.ven.ꝛ.l.sicut de ac.ꝛ ob.qñqz est permixtus ꝟctus nominatus cum īnominato.exēplū vēdo tibi fundum ꝓ cētum hoc pacto vt des mihi librum. nā hic pa est ꝟctus nominatus qz vendo ꝛ est mixtus cum ꝟctu īnoīato vendo enim vt des.Aliud etiā exēplū dono vt aliquid facias. vel vt aliquid des.vel ꝓmitto p stipulationem vt aliquid des uel facias. In his vides p mixtum ꝟctum noīatum cum īnominato.Et br vbicūqz ꝟctus nominatus celebrat ob aliquaz cāz extrinsecam ex substantiam ipsius ꝟctus pōt dici pmixtus contractus nominatus cum innominato isto vocabulo vtitur.l. aristo.ff.de dona.hoc ergo casu dicas.Aut illud qđ deuenit in pacto informat actionem descendentem ex cōtractu noīato aut nō primo cāu aut illud qđ deuenit in pacto fuit cā final ob quam deuentū est ad ꝟctum ꝛ ea cessante pōt agi cōditione ob cām vt.l.cum te.C.de pac.inter emp.ꝛ ven.Aut nō fuit cā final ꝛ tūc secus vt.l.ea.C.de rescin.ven.Si vero actio nō informat tunc pōt agi cōditione ob cām cā cessante vt.l.i.C.ō dona.q sub mō cum si.ff.alle.ꝛ hoc est verum de cōditione que orit ex cessatō ne cause. ¶ Sed si queris an in ꝟctibus nominatis sit locꝰ conditioni ob cām ex pnīa.dicas aut ꝓ pnīam quis vellet recedere ab eo qđ venit in cōtractu nomīato ꝛ nō pōt vt.d.l.aristo.Aut ab eo qđ venit in pacto extrinseco ꝛ tūc aut illud pactū fuit appositum grā penitentis tm ꝛ licet sibi penitere. Aut grā ipsius ꝛ alterius ꝛ nō licet vt.l.ij.ꝛ ibi nō.ꝛ.l.iij.ꝛ.l.quesitū.ff.de ser. expor.ꝛ.l.aristo.de dona.

De cōditione ob turpem causam.

¶ Cōtinua vt in glo. ¶ Querit glo.circa ℟icā vtrū hic titulus ht locū ob cām ꝓteritaz vel furtiuā.dicit glo.ob vtrāqz. Idē nō.C.eo.super ℟ica.hoc videt cōtra.l.pe.ff.eo.vbi ob cāz turpem ꝓteritā pecunia data repeti nō pōt simile qđ met⁹ cā.l.ij. Dicunt doc.qp dz intelligi glo.qp hec cōditio respicit cāz futurā vel ꝓteritā intellige ꝓteritam tpe repetitionis lz futurā tpe traditionis.ꝛ sic non ob.cōtraria.Sed conditio ob causam nunqp habet locum si cā ob quā dat est facta ꝛ preterita facit.l. si plagij.ff.de ꝟ.ob.ꝛ quod ibi nō.dic vt ibi. Barto.

Dne. Datum ob cām honestam nō repetitur cā secuta. sed datuz ob turpem cām si est turpitudo ex pte accipientis repetit.secus si est turpitudo ex pte dantis vel vtriusqz.ff.d. vsqz ad.ff.si tibi īdicium. ¶ Opp.dī hic in.l. vtputa.ff.si.in fi.qp qñ aliquis dat iudici versatur turpitudo solutōz ex pte recipientis. Cōtra.C. de pe. iudi.q ma.iu.l.i.ꝛ auc.ibi posita. Huius timore iste.ff.se si ōdi legit in glo.duobus mōis.fm primum modū corrigit ꝓ sequentem lraz ibi sed hic quoqz.ꝛ fm hoc.l.ꝟria nō ob.fm alium nō corrigit ꝛ ista ē vera qz si corrigeret.l.sequens q incipit vbi.nihil adderet ad ꝑcedentia. ¶ Ex q lec.hēs qp aut quis dat iudici vt ferat sniam ꝓ se iustam tñ ꝛ tūc datum pōt repeti ꝓ condictionem ob cām licet ꝓdat litem principalem.lz si dedit iudici vt daret sniam ꝓ eo iniustam tūc ꝓdit litem principalē ꝛ n pōt repetere qđ dedit vt iudicet vt hac.l. vbi.bodie vo indistincte siue dedit vt iudicet pro eo in bonā cām siue ī malā ꝓdit vtrū qz vt.d.l.i.de pe.iu.qui ma.iu.ꝛ auc.ibi posita. ¶ Querit glo. circa fi.eiusdem.l.quid si ob turpem cām dedit pignora vtruz possit illa repetere. Glo.hic dicit qp sic indistincte qz pignus nō est ꝟctum.sed in.l.ij.C.eo.distinguit aut quis vult agere rei vēdicatione aut pignoraticia actione. Doc.vltramō.ibi dicunt īdistincte qp neqz rei ven.neqz pignoraticia possit agi rei ven.obij ciam de hypoteca.tu replicabis qp ob turpē cāz fuit facta ꝛ sic non dēs audiri allegando turpitudinē tuā. Ego dico qp pōt agi pignoraticia ꝛ hypotecaria nā hoc ti.ꝓhibet quis allegare tur

pitudinem suã principaliter agendo ꝛ fundando intentionem suã ex turpitudine illa. sed qñ intentionem suam fundat ex alio tunc ad iuuandaz cãm suam potest suam turpitudinẽ allegare vt. l. alias. ſ. de iureiuran. ꝛ ibi plene dixi poterit ẽt eẽ quoddã remediũ indubitabile ꝛ erimus exẽ opi. ſ. vt ꝯ accipientem qs agat vt liberet a principali obligatione facta ob turpez cãm qõ põt facere siue ex pte ꝓmittentis siue ex parte recipientis siue ex pte vtriusqz versẽ turpitudo vt. l. i. C. eo. qua obligatõe sub lata poterit agi pignoraticia vel rei vẽ. vt. l. item liberat. J. quimo. pig. vel hypo. ſol. Bar.

u **Bi** Querit glo. qd si dedi rem indiuiduã vtputa seruitutẽ vel equũ partim ob turpẽ cãm ꝛ p tim ob honestã an totũ repetet vr̃ q sic alle. gl. l. iij. in fi. J. si qs ob cãm testi. vult allegare. J. ad silleya. ꝛ illa. l. bene facit ꝛ facit. J. de iure fis. l. nõ intelligit. ſ. si qs palaz. Quidã dicunt q totũ repetit vt. l. si nõ sortem. ſ. si centũ. J. ti. i. Alij dicunt q repetit ps extimationis vt. J. de le. ij. l. cũ filius. in prin. ꝛ hoc tz Dy. in. l. hec scriptura de condi. ꝛ demon. qõ ẽt tangit in glo. x. coll'. de fra. ꝛ nõ. bene fi. inuestit. c. i. non ob. l. nõ sortẽ. ſ. si cent ũ. qz ibi fuit error in soluente ꝓpter quẽ concedi tur repetitio totius hic aũt nullus error ꝓsupponit. ¶ Ad vnũ tñ aduerte q glo. hic dicit equũ eẽ indiuiduũ qõ est falsum immo est diuiduus sicut certe spẽs vt. l. ij. de v. ob. ꝛ J. de sol. l. sti pula. ſ. i. Possumus enim habere partem dimidiã equi vel. tertiã vel. quartã nõ aũt dimidiã seruitutis vel aliox indiuiduox.

t **Dem si** Ad principiũ op. s. qõ me. cã. l. nec ti more ꝛ. l. se. So. vt in glo. hoc ꝛ ibi. Venio ad. ſ. sed qd meretrici. ꝛ op. ꝛ vr̃ q pria cã debeat inspici vt. l. verũ la. ij. J. de fur. sed pria ẽ turpis in eo q meretrix est ergo ꝛc̃. So. dicit glo. aliud ibi aliud hic. ꝛ nõ dicit plus. Tu dic q ibi prima cã tollit effectũ secũdi actus facit enim cessare dolũ ꝛ animũ lucrãdi que rõ hic cessat ¶ Quero quid si meretrici est ꝓmissum an poterit petere gl. dicit q nõ vt. l. generaliter ꝛ. l. si plagij de v̊b. obl. Et qz quedã honeste recipiũtur que nõ honeste petunt. l. i. ſ. i. de va. ꝛ extra or. cog. Idem nõ. C. eo. l. ij. ꝛ. l. i. idẽ in. l. affectionis. J. de dona. Doc. vltramõ. ꝛ Ly. sequẽdo eos dicunt ꝯrium p rõnem posi tã hic in tex. quox opi. alias cõsuetus sum tenere ꝓpter generalitatẽ. l. affectionis. J. de dona. Preterea in minore ꝛ milite est speciale vt nõ. in. dicta. l. affectionis. ergo in ꝯriam est ius cõe ĩ alijs. ¶ Contra hoc facit. l. fi. J. de ac. ꝛ ob. So. ibi mulier ꝓmisit viro hic vir ꝓmisit mulieri meretrici. In alijs vero mulieribus que meretrices nõ essent cessaret ratio hic posita.

Si tibi Põt qs honeste accipere vt malefactorẽ indicet nõ vt eũ celet nisi sit particeps crimis. h. d. ¶ Põ. q ꝛz accipere vt aliquẽ indicet. ¶ Opp. qñ qs accipit pecuniã vt faciat id qõ gratis facer̃ tener̃ turpiter accipit. J. e. l. pe. sed quis gratis tener̃ indicare furẽ quod pz qz tener̃ ferre testimoniũ ꝼm veritatẽ alias punir̃. ergo patet q hic turpiter accepit. So. si queris an qs teneat̃ indicare malefactorez ptim ꝛ nõ tener̃ vt hic ꝛ iõ a parte licite accipit. ¶ Sed si queris an teneat̃ idicare iudici. R̃. aut queris an iudex possit quẽ cõpellere ad hoc ad petitionẽ ptis ꝛ nõ põt ar. huius. ſ. Nec ob. si dicis q testificari cogit̃ qz tunc nõ indicat furẽ imo ꝯ furẽ iam indicatũ ꝛ accusatũ testificat̃. Sz si queris an iudex possit hoc facere ex officio suo forte faciendo inquisitionẽ generalẽ vt ꝓuinciam purget malis hoibus ꝛ tũc per iudicẽ cogit̃ vt. l. congruit. s̃. de offi. presi. ꝛ exẽ de fur. c. q cũ fure. ita dz intelligi. C. õ fur. l. ciuile est. ita dz intelligi hic glo. quã vide sup̃ verbo repeti. ¶ Op. s̃. ea. l. ſ. i. So. turpiter accipit̃ ne fur. indicet sed vt indicer̃ nõ accipit̃ turpiter vt hic. ¶ In op. ad ꝼm R̃nsum ĩ ꝓn. huius. l. ad. v̊. q si a fugitiuo ꝛ vr̃ q datũ ne indicet non possit repeti qz versat̃ turpitudo ex parte vtriusqz vt. s̃. ea. l. ſ. i. So. nõ põt repeti ab ipo malefactore dante vt ibi sed ab alio sic vt hoc. v̊. ¶ Vltimo nõ. istũ v̊. si. fi. ad excusationez cõis perusij qõ fecit bãnimentũ q quicunqz indicaret occisores sabbati iudei haberet tantã quantitatẽ. nã dz intelligi de alijs indicantibus q̃ de socijs ꝛ participibus criminis illi enĩ licite accipere nõ pos sunt ꝛ iõ ille fornarius q indicauit alios licite fuit suspe.

¶ Sed qd si fiat. l. vel bannimentũ q ẽt si esset de participio criminis ei remittat̃ pena an valeat certe sic vt in aũ. nouo iure. C. de pe. iu. qui. ma. iu. ꝛ. l. non omnis. ſ. fi. de re. mili.

r **Jquis a sezuo** Ista. l. fuit summata cũ precedenti ideo non summo. Querit gl. qua actione ista pecunia repetat̃. Et distinguit aut extat ꝛ vendicatur. aut est consumpta ꝛ condicitur.

p **Expetuo** Regula ista est infallibil' qõ apõ aliquem est ex iniusta cã ꝛ turpi repetit̃. h. d. Intellige cum distinctiõe precedentis. l. aut est turpitudo ex pte dantis aut ex parte recipientis. aut vtriusqz.

e **Xea** Istam. l. declarabo. J. l. pxi. ꝛ dic vt ibi. ꝛ non eget summario.

r **Job turpem** Ista ẽ notabilis. l. ꝛ hz pulchram mãm ꝛ. h. d. Promissum ex cã turpi ex pte recipientis. si soluatur cã finita nõ repetitur sed qñ ẽ turpitudo ex pte vtriusqz siue cã sit finita vel non solutum nõ repetit̃. h. d. vel breuius. In cõcedenda repetitione ob turpem cãm temp⁹ solutionis nõ ꝓmissionis inspicit̃. Diuidit̃ primo loquit̃ qñ turpitudo ẽ ex pte recipietis tm̃. Ko qñ ex pte vtriusqz. Ka ibi porro. Blo. nr̃e nõ dicunt aliquid nisi q declarat tex. ad hanc. l. concordat. C. qõ me. cã. l. ij. ¶ Sed cõtra. s̃. l. pxi. ꝛ. s̃. qõ me. cã. l. metum. ſ. sed q ꝓtor. So. ibi fuit adhibitus metus tpe ꝓmissionis ꝛ solutionis qui cessabat hic tpe solutionis. ¶ Op. ad istud quia spoliatus ante oĩa est restituendus vt. C. ad. l. iul'. de ui. l. si quis a se fundum. ergo cõtra agẽtem actione qõ me. cã nõ poterat oppõi hec exceptio q sublata sit turpitudo seu metus p sequentem solutionẽ. So. qñ quis ageret interdicto recuperandi de possessionis vel alio remedio recuperande possessionis procederet. l. cõtraria. sed qñ agit̃ actione qõ me. cã vel cõditione ob turpem cãm. i. qua nõ fuit spoliatio facta p vim ablatiuam vel expulsiuam sed p compulsiuã vbi est partis cõsensus tunc põt opponi dicta exceptõ vt hic ꝛ. C. quod metus cã. l. ij. ꝓbat̃ hec distinctio extra. de resti. spo. c. ij. ꝛ. iij. ꝛ de renũ. c. super B. ꝛ qõ ibi nõ. ¶ Op. qõ me. cã. l. iij. ꝛ. iiij. vbi recipiendo p̃cium rei vendite p vim nõ tollit̃ metus vel turpitudo. R̃. hic soluẽdo facit aliquid p qõ sibi abest aliquid ꝛ ei q metum seu turpitudinem fecit adest. sed in. l. ꝯria. nam passo metũ adest. ꝛ ipsi abest. qz soluit. qõ ergo fit ad eius diminutionem nõ opat̃ cõfirmationem iuris sui. ita vr̃ sentire Imo. in. d. c. super B. exẽ de renũ. ¶ Cõtra hoc facit. s̃. de inoffi. testa. l. pe. vbi recipiẽdo vr̃ approbare testamentum. So. in eo qui passus erat metum seu turpitudinem non est turpe p̃sumere q p̃cium accepit vt sibi sit cautum ꝯ metum inferentem ꝛ sic eum quodãmõ deciplat. Est enim dolus bonus vt. l. i. ſ. i. s̃. de dolo hoc enim facit vt fraudem elidat vt. l. cum pr̃. ſ. ticio. de le. ij. quero cessat ĩ. d. l. pe. de inoffi. testa. qõ tene menti. ¶ Quero quis dz ꝓbare l' ille qui recipit q tpe solutionis turpitudo subesset vel ille a q repetit̃ q non subesset tex. ꝛ glo. in. l. ij. C. qõ me. cã. dicunt de ipso actore repetente. In ꝯrium facit. c. super hoc. extra de renũ. R̃. qñq actor fundat intentionẽ suã ex turpitudine adhibita tpe ꝯctus celebrati ꝛ reus dicit turpitudinem eẽ submotam ꝛ sequenti ratihabitione tunc reus dz ꝓbare vt. d. c. super hoc. Qñq actor nõ fundat intentionẽ suã ex turpitudine adhibita tpe actus vel cõtractus celebrati ꝯ qué venit sed adhibita tpe anteriori. exẽplũ quis ꝓmisit ꝛ soluit nũc venit qs ꝯ solutionẽ certe non sufficit ꝓbare turpitudinem tpe ꝓmissionis vt hic ꝛ. l. ij. C. qõ me. cã. ¶ Sed ꝯ hoc op. iste soluẽr̃ soluit ex necessitate prime obligationis ergo sufficit turpitudinẽ adhibitã ĩ obligatione prima vt. J. de dã. in fec. l. dãn. ſ. fabini. So. dic q hic nõ bẽbat necesse soluere qz erat tutus exceptione. vñ solutio non habuit necessariam cõsequentiam ad ꝓmissionem. sed in. l. ꝯria finis habuit necessariam cõsequentiam a principio ꝓbat̃ in. l. iij. ſ. i. s̃. de mio. ꝛ per hoc dico q si ex necessitate prime obliga

tionis quis soluerit ex forma statutor italie que volunt q̄ ꝯ in strumenta non possit opponi exceptio doli metus vel turpitudinis sed solum ꝓmittunt quasdā exceptōes q̄ tūc solutū possz repeti q2 tpe solutionis adhuc subest turpitudo ꝛ hz necessariā consequentiā ad primā turpitudinē. Idem dico si metus sublatus adhuc tpe solutionis duraret exemplū tyrānus cōpulit me ad ꝓmittendū centum. vel ét cōe istius ciuitatis certe tpe solutionis adhuc subest metus donec tyrannus illius durat vel regimen istius ciuitatis ar. l. fulcinius. §. qd sit ex qui. cau. in pos. ea. ꝛ est expressum ex̄ q̄ dō me. cā. c. i. cū glo. fi. nec pōt dici tu debebas recedere de illa ciuitate ꝛ dimittere domū ꝛ oīa bona tua q2 imo debuit primo soluere metus. n. ꝑditionis oīum bonorū equiparat metui mortis vt. l. ꝓpter lucē ī prin. de excus. tu. ꝛ ex̄ q̄ dō me. cā. c. ij. vñ ex his apparet q. l. ista hz intelligi q̄n cā turpitudinis est finita tpe solutionis vt si ꝓmisi pecuniā vt libruz redderes ꝛ eā solui postq̄ reddidisti. secus si in ipō actu redditionis soluerem vel modicum post vt. l. lecta. s̄. si cer. pe. ꝛ. l. vt iurisiurandi. §. i. de ope. li. Itē est exemplum huius. l. vt si adhibuisti metū tpe ꝓmissionis ꝛ postea tibi soluo in loco ꝛ tpre in q̄ omnis met⁹ ꝛ ois suspitio cessabat. secus si adhuc poterat durare vt. s̄. dixi. Exemplū de metu vel turpitudine durante si ꝓmisi ne maleficiū faceres hz ista cā sit completa per tps q2 steti sti ꝓ mēsem q̄ nō feci sti maleficiū tn adhuc potes facere tō soluens repetā vt. s̄. e. l. ij. ꝛ tō in q̄one de facto ꝓbatur q̄ vir percussit optime vxorem que nolebat cōsentire cuidā instrumēto. postea mulier cōsensit ex interuallo. certe metu vī fecisse dōec enim durat in maleficio durat iste metus facit ad hoc q̄ nō. ī. quarū re. ac. nō da. l. i. §. que onerande. ꝛ C. de transac. l. ītерpositas. ꝛ ꝓ cano. ꝛ maxime ꝑ Imo. ex̄ de cōuer. cōiu. c. accedēs ꝛ in. c. veniens. ꝛ de offi. dele. c. cām matrimonij ꝛ ibi plenius. Vltimo quero q̄n ꝓmissio est facta ob turpē cām vtrū sit nata obligatio. Glo. dicunt q̄ nō in. l. iurisgentiū. §. si ob maleficiuz. s̄. de ꝓpac. ꝛ. l. generaliter de ÿ. obl. Vltramō. ꝯ vt nō. ꝑ Ly. C. de inuti. sti. l. ex eo. ꝓo q̄bus hz ipi nō allegent vī casus in. l. ista vbi dicit q̄ hz locum exceptio doli vel in factū ergo ꝓsupponit obligationem natā. Ego teneo glo. in. d. l. generaliter de ÿ. obl. Ad hanc. l. Rnde q̄ hic loquit̄ de exceptione facti vel intentionis vt nō. in. l. q se debere. s̄. ti. i. vel dic aut in obligatōe est expressa turpis cā. ꝛ loquit̄ glo. aut nō expressa sed in veritate est facta ob turpem cām ꝛ tunc ꝓcedit opi. vltramon. ita intelligatur hic ꝛ. l. i. C. eodem. Bar.

Iuestimenta Qui pecuniā recipit vt faciat id q̄ gratis facere tenetur turpiter accipit hoc dicit. Bar.

De conditione indebiti. Rica.

Continua vt in glo. super Rica. Querit glo. ꝑ modū sum me ꝛ remittit se ad nō. ad. l. butus tituli. ꝛ ibi dic vt in glo.

Hanc uidendum Soluens indebitū ignoranter repetit scienter non h. d. Circa hanc. l. quero dī hic q̄ ille q̄ soluit scienter nō repetit. an hec sit ꝛa donatio ita q̄ egeat insinuatione q̄n excedit quingētos aureos ꝓut dicimus de alijs donationbus. dic vt nō. ꝑ glo. in. l. i. ī. de dona. ꝛ ibi plene dixi. Itē quero quotuplex sit indebitū. ꝛ quo errore solutum possit repeti. dic vt in glo. hic ꝛ. l. cuius ꝑ errorē. ī. de re. iur. ꝛ. l. cū qs. C. de iu. ꝛ fac. igno. vbi plene ꝑ glo. ꝛ ꝑ doc. ꝛ ibi ego vltra alios plenissime dixi ꝛ hic repetā. Pro glo. ergo ꝛ ꝓ tota materia declaranda debes scire q̄ quattuor sunt species ī debiti. Quoddā est indebitū ciuiliter. sed naturaliter debitū de quo hic. quoddā est ecōtra. quoddā est indebitū vtroqz iure. s. ciuiliter ꝛ naturaliter. quoddā est indebitū ope exceptionis. sz ciuiliter ꝛ naturaliter debitū. Circa que videamus exempla. ꝛ qualiter per errorem solutum repetatur. Circa principium glo. ponit exemplum in eo q̄ dō defalcatur per falcidiam allegat. l. error. C. ad. l. falcidiam. Contra istud dictum insurgunt vltramontani. vt Pe. dicētes q̄ illud non est debitum ciuiliter. nec nāliter nā. l. fal. resecat legata ipso iure vt. l. plancius. ꝛ. l. linea margaritarū. ad. l. fal. ꝛ. l. i. §. si quis ex mortj. ī. quoz legata. Preterea q̄n. l. resistit obligationi nec ciuil nec nālis oritur obligatio. vt. l. non dubium. C. de legi. ꝛ. l. si non sortem. in prin. ī. e. ꝛ. l. cum lex. ī. de fideius. Sed. l. fal. resistit legatis ne excedant dodrātē. vt. l. i. ff. ad. l. fal. ergo nullo iur debent. Buil. tz gl. istā. Nā ī legatis volūtas testatoris dz inspici. l. in cōditionibus prīmū locum de cōdi. ꝛ demō. tz de iure antiquo ꝓmittebat legare quantū volebat. sed supuenit. l. fal. que est ꝯ voluntatē testatoris. vt. ī. ad. l. fal. l. ticia ꝛ. l. si pronus. §. i. de dona. Remanet ergo voluntas testatoris. q̄ soluat. ꝛ sic debent nāliter. Idem tenet Ja. but. Ly. recitat Pe. in. d. l. cum quis. C. ō iuris ꝛ fac. igno. Similiter ego dico opi. glo. nr̄arū ꝛ̄ veriſſimā. primo ꝑ casum expressum. C. ad. l. fal. l. i. vbi dicit̄ q̄ qui soluit illud qō poterat per falcidam resecari nō soluit plus debito nec potest per cōditionem indebiti illud repetere. ergo apparz q̄ erat aliquo iure debitum. ciuiliter nō ꝓpter. l. fal. ergo restat q̄ erat nāliter debitum. Preterea ꝓbo sic donari videt̄ qō iure nullo vel nullo cogente imperio cōcedit̄ vt. l. donari. ō dona. tz si illō qō ōfalcat̄ ꝑ. l. fal. nullo iure ꝛ̄et debitū ꝛ̄et donatio tz hō ꝛ̄ falsuz q2 n̄ ꝛ̄ dōato vt. d. l. i. C. ad. l. fal. ergo erat nālit̄ ōbitū. solu⁹ non est donatio vt. l. hoc iure. §. pe. ī. de dona. ꝑ hoc facit optīe. l. si pronus. §. de illo. de dona. vbi est casus ꝛ ibi tetigi. Ad ꝯria dū dicit Pe. q̄ l. falc. resecat ipso iure. docet non respondet. ego dico fal. resecat ipso iure quo ad dīnium nō quo ad obligatiōz nālem. vt. s̄. ꝓbatum est. Non ob. q̄ dicunt q̄ lex resistit obligationi q2 hoc est falsum. dicit enim. l. fal. q̄ quis possit legare q̄tum vult. dūmodo apud heredem remaneat quadrās. hō nō ꝓhibet testatorē vltra legare. sed precipit apud heredē debeat̄ remanere quadrantem. Preterea hoc esse verum apparebit in q̄one quā faciam de testō nō solent. Ex predictis cōcludo glo. verum dicere. Extra quero quid de eo qō defalcat̄ ꝑ trebellianicam. Rō. q̄ est debitum nāliter ꝛ eius solutio nō est donatio. vt est tex. in. l. debitorē de his que in fra. cre. Itē quero quid de eo qō defalcat̄ ꝑ legittimam portionem debitam filio vel pron̄o. Rō. nullo iure est debitum qō apparet q2 quocūqz errore soluat̄. repetitur. tex. est in. l. si pronus. in prin. de dona. Sumus expediti de primo exemplo glo. ſm exēplum gl. est de legato relicto in testō non solēni. dicit glo. q̄ est nāliter debitum vt. l. fideicōmissum. ī. eo. ꝛ vide glo. ibi vel dic in volūtate nō solēni. Pe. dicit q̄ id nō est verū. nam obligatio nālis ꝯhibit̄ cōsensu vt. l. i. de pac. ꝛ. l. in his. §. imperator. ī. de solu. sed in ꝓposito testator hoc nō cōsentit q2 nō grauauit venientem ab ītestato. Item heres nō cōsentit q2 nō est verisimile q̄ velit obligari. Preterea dicit Pe. q̄n id qō agit̄ peccat in sui forma non causat̄ ciuil' nec nālis obligatio. vt. l. i. §. si quis ita. de ÿ. ob. sed hic testamentum peccauit in sui forma. ergo nō cātur ciuil' nec nālis ꝛ per hoc apparz q̄ quedam equipatio quaz facit gl. ī. l. si post diuisionez. C. de iu. ꝛ fac. igno. ꝑ quā cōcludit q̄ ex testō nō solēni nascit̄ nālis obligatio. ex eo qō ex stipulatione nō solēni oritur nālis. nō est bona. Et in hoc stat Buil. cum Pe. aliqualiter tn limitat Buil. ꝛ dicit sic heres nō ꝯhibit cum legatarius. sz quasi ꝯhibit. l. apud Julianum. in fi. qui. ex cau. in pos. ea. ꝛ isti. ō ob. que ex quasi ꝯctu. §. si heres. ꝛ. l. ex maleficijs. §. heres ō ac. ꝛ ob. ita q̄ cum nō sit verus cōsensus. nec verus ꝯctus. possumus dicere q̄ nō sit nāliter obligatus sed quasi nāliter. Ja. but. tenebat glo. dicit ipse q̄ heres ꝛ defunctus presumit̄ vna ꝛ eadem ꝑsona. vt in auc̄. de iureiu. amo. presti. in prin. sed defunctus cōsensit q̄ legatarius haberet legatum. ergo heres. ꝛ sic cōsensus inducit nālem obligationem. Ego dico glo. dicere veritatem. pro cuius euidentia quero quid est dictum aliquē nālit̄ obligari. dicit. l. is nāliter tenet̄ q̄ de iuregē. tenet̄ vt. l. cū āpliusꝰ. §. i. ī. de reg. iur. ꝛ. l. stichū. §. naturalis de solu. tz ego reperio q̄ relictū in minus solēni testamento remanz debitū ō iuregē. Si pōt ꝓbari relictum ꝑ duos testes. ergo naturaliter debet̄. Pro

bo minorem. ¶Concessum est priuilegium militibus vt possint
testari quo velint ꝺtracta omni solẽnitate iuris ciuilis ⁊ eos re
ponit in pristinũ iusgẽ. vt.l.i.de testa.mi. sed testamentũ militis
ꝓbatur ꝑ duos testes ẽt nõ rogatos vt nõ. in.d.l.i.⁊.l.lucius.⁊
.l.diuus eo.ti. ergo apparet ꝙ valet relictũ factũ coꝝ duobus
testibus de iuregẽ. Preterea obligatio naturalis ꝓbitur quan
doqz ẽt sine consensu vbicũqz equitas naturalis hoc est de iur̃
gen. hoc dictat exemplũ gero negocia absentis vel furiosi vel
ignorantꝫ. expẽdo vtiliter ꝓo eo. certe ipe ⁊ naturaliter ⁊ ciui
liter mihi obligar̃ ꝑ ti. de neg. gest. l.iij. §.⁊ si furiosi de neg. gest.
Preterea ex maleficijs qs obligatur ciuiliter ⁊ naturaliter. ⁊
dr̃ hoc esse equũ ex equitate. vt.l.nõ solũ. §.i. de iniur. ⁊ tñ ille
q deliquit ⁊ in quẽ delinquit̃ nõ consentit equitas ergo natura
lis est que ꝓducit hanc naturalẽ obligationẽ facit. l.i. §. ius natu
rale. s̃. de iusti. ⁊ iu. sed de iure naturali est equũ ꝙ heres ipse
at voluntatẽ testatoris quantũcunqz nõ sit solẽnis. ergo tenetur
hr̃s de iure naturali ꝓo hoc expresse. l. in testamẽto de fideicõ.
li. ⁊ l.fi. de rebus eoꝝ qui sub.tute. vel cura. sunt ⁊ l.ij. C. de fi
deicõ. l.fi. eo.ti. put loquit̃ de eo q noluit solẽniter testari vt in
sti. de fideicõ. hr̃dita. §.fi. ꝑ hoc apparet responsum ad id qꝺ di
cunt ꝙ deficit hic consensus non ob. ꝙ dicũt quando id quod
agit̃ peccat in fui forma non oritur obligatio naturalis qr̃ dẽs
scire ꝙ in vltima volũtate quedã est forma substantialis vt de
functi voluntas. ⁊ ista adest in qõne ꝓposita ⁊ de illa loquit̃ rõ
facta in ꝯrium qñ cessat. sed hic nõ cessat. quedã est forma ꝓo
bationis vt ꝙ ibi sint. vij. testes. ⁊ similia ⁊ ista ꝫ cesset non tñ
cessat obligatio naturalis. sed cessat ꝓbatio quantũ ad obligatõ
nẽ ciuilẽ. Preterea dico ꝙ vbicunqz testamentũ nõ esset solem
ne ꝓpter forme substãtialis defectũ vt qr̃ pupillus ⁊ furiosus.
nõ orit̃ obligatio naturalis qr̃ cessat forma substãtialis nec ꝺ tu
regen. est equũ ꝙ debeat̃ naturaliter vt.l.fi. C. de test. mili. vbi
pupillus miles nõ põt testari ꝫ ei remissa sit oĩs solẽnitas iurĩs
ciui. ⁊ sic in statutũ iusgẽ. reponit̃. Idẽ dico si testamẽtum de
ficit ex ꝑteritione filij quẽ testator ignorabat habere. qr̃ ꝑsumi
mus voluntatẽ cessare. vt.l. sicut certi. ⁊ l.si cũ vel inutero. C. ꝺ
testa. mili. Et ex hoc apparet ꝙ id qꝺ resecar̃ ꝑ.l.fal. ⁊ trebel.
de qbus. s̃. dixi est debitũ naturaliter qr̃ de iuregẽ. remanet de
bitũ ⁊ sic glo. nr̃a remanet substentata. ¶Tertiũ exemplum po
nit glo. in.l. iulianus. ĵ. e. in vero debitore absoluto ꝑ sñiam tũc
enĩ ciuilis tollit̃ ⁊ remanet naturalis vt.l. iulianus in prin. ĵ. e.
Pe. cõtra dicẽs ꝙ remanet vtroqz iure debitũ. nã ꝺ actorẽ ob
exceptio rei iudicate vt in toto ti. de excep. rei iudi. sed excep
tio ꝑsupponit actionẽ vt.l.ij. ꝺ excep. ergo remanet ciuil'. qr̃ na
turalis sola non põt parere actionẽ de ac. ⁊ ob.l. naturales ⁊ ꝺ
fideiuss.l. fideiussor. §. fideiussor. ⁊.l. iurisgentiũ. §. quĩmo ꝺ pac.
Preterea actus nõ operar̃ vltra intentionẽ agentis vt.l.nõ oĩs
si cer. pe. ⁊.l.fi. ne vx. ꝓo ma. sed iudex absoluens nõ intẽdit ali
qñ liberare sed ostendere ⁊ declarare ipm liberatũ. ergo non
inducit̃ liberatio. ⁊ iste rõnes isto loco posite sunt sue. ¶Cõtrari
um puto ⁊ tex. dr̃ expressus in.d.l. iulianus in prin. ĵ. eo. Pre
terea sicut cõdemnatoria inducit obligationẽ ex qua orit̃ actio.
vt.l.iij. §. idẽ scribit de pecu. eadẽ rõne ⁊ absolutoria tollit ciui
lẽ. Pe. nititur respondere ad hoc de qua solutione nõ curo. Ad
rõnes Pe. ℟. ex dictis eius ipe ꝫ ꝙ exceptio rei iudi. sit ex
ceptio intentionis seu facti nõ iuris vt nõ. ipse in.l. excep. C. de
excep. sed posito ꝙ sit iuris ꝓut est verũ nõ ergo sequit̃ ꝙ re
manet ciuilis ⁊ ad ꝓbandũ dicit. naturalis nõ est sufficiens ad
ꝓducendã actionẽ concedo. sed hoc est verũ in naturali q̃ nun
q̃ habuit secũ ciuilẽ sed ea que habuit secũ ciuilẽ ab initio ꝓdu
xit actionẽ ⁊ adhuc põt eã conseruare ciuili sublata vt nõ. in.l.
si vnus. §. pactus ne peteret in glo. in vbo ipo iure de pac. ⁊ ꝓ
batur in exẽplis de muliere ⁊ viro. mulier que nunq̃ fuit nup
ta viro non põt parere filiũ sed ea que fuit nupta semel bñ po
test parere. ⁊ cõfuat filiũ ẽt viro extincto ita ĩ ꝓposito. obligatõ
ciuil' hꝫ se ad obligationẽ nãlẽ vt ĩ cã agẽs obligatio nãlis hꝫ se
ad ciuilẽ vt cã patiens seu mã ex qua a iure ciuili ꝓducit̃ actõ
vñ sublata ciuili qui ꝓducit actionẽ. tñ põt remanere actio. nõ
ob. ꝙ dicit̃ actus nõ operar̃ ꝛc. qr̃ cõcedo. ⁊ ꝙ subdit iudex ñ
mtẽdit eum absoluere nego qr̃ ĩmo intẽdit ponẽ finẽ liti ⁊ ..
cere hoc quod ciuile ius amplius non obstet. quinĩmo si iudex
hoc non exprimat. intelligitur vt.l. quid tamẽ. §.i. de arbi. His
ꝑmissis debem⁹ scire ꝙ aut iudex absoluit qr̃ actor nõ ꝓbauit
⁊ tũc tollit̃ ciuilis ⁊ remanet nãlis. Ita loquit̃ .l. iulianus. in ꝑn.
.ĵ. e. Qñqz absoluit̃ reus quasi nullo mõ deberet. ⁊ nãlis non
tollit̃ qr̃ iudex nõ põt vt insti. de iure nã. §. sed nãlia. Quidã tñ
dicunt ꝙ qr̃ res iudicata inter ptes habet̃ ꝓ iudicata vnitate
vt.l. res iudicata. ⁊ qꝺ ibi nõ. ĵ. de re. iur. istam naturale obliga
tionem ps non poterit allegare ꝯ eum de cetere. Idẽ si iudex
absoluisset tanq̃ debitũ nõ esset ꝯctum ar.l.fi. de iureiur. ⁊ .l.
duobus. §. si quis iurauerit ⁊. §. igit̃. e. ti. Sed si iudex absoluis
set tanq̃ nõ debitum. nec adiecisset nullo mõ debitum tũc ĩtel
ligit̃ quasi nõ debitum. s. ciuiliter. sufficit enim ꝙ actionẽ exclu
dit ar. dicte. l. iulianus. in prin. ĵ. eo. ⁊ hoc verũ ⁊ vr̃ sentir̃ Ja.
bu. remanet g⁹ glo. vera. Sunt alia exẽpla debiti nãliter tñ q̃
sunt ndubitata. vt si ꝓmittar̃ pacto nudo. vt.l. iurisgẽ. §. igit̃ nu
da de pac. ⁊.l. in his. §. imperator. de solu. Item in pupillo ꝙ
ea que plene nõ. in.l.i. ĵ. de noua. ⁊.l. pupillus. de re. iur. ¶His
ꝑmissis ꝑ declaratione materie quero illud indebitũ ciuiliter s̃z
nãliter debitum. si ꝑ errorẽ soluant̃ an possit reperi in hoc ꝛpe
rio tres opi. vna fuit glosatoꝝ. aut soluit ꝑ errorẽ iur̃. ⁊ nõ põt
repeti. aut ꝑ errorẽ facti ⁊ tũc põt repeti. casus est hic ⁊ in.l. er
ror. C. ad.l.fal. ⁊. ĵ. eo.l. fidecõmissium. que leges ꝓprie ꝓbãt hꝫ
in testamento nõ solẽni vel ẽt in eo qꝺ resecar̃ ꝑ fal. allegat ẽt
glo. in.l.fi. ĵ. ad macedo. sed nõ facit ꝓprie qr̃ ibi loquit̃ ĩ eo qꝺ
erat oĩ iure debitum sed per excep. indebitum. Fallit dicit gl.
in muliere ⁊ minore qui solutum ꝑ ignorantiam iuris repetũt
vt. ĵ. ad velleya. l. ꝙuis. §. interduz. hoc est opi. glo. Placentin⁹
fuit in ꝯria opi. ⁊ dicit, simpliciter ꝙ tale indebitum quocunqz
errore solutum non repetit̃. fallit in muliere ⁊ minore. vt. d.l. in
terdum istam tenent Pe. ⁊ Ja. de ra. ꝯ glo. nostrã. ⁊ ꝓbant sic
spãle est in minore ꝙ soluendo tale indebitum repetat. ergo in
ꝯrium est ius cõe. Preterea cõditio indebiti est inducta natu
rali equitate. vt.l. nã ⁊ nã. ĵ. e. sed equitas nãlis nõ est ꝙ ab eo
qui hꝫ qꝺ est debitum nãliter repetar̃. ergo ⁊c. Preterea ꝺbi
tum nãle inducit cõpensationem ergo ꝯ eum q agit cõditõe in
debiti ad tale debitum opponere⁹ ꝯpensatio. ĩ hoc resident Cy.
qꝺ Bul. ibidem ꝓbat. ⁊ sic in pari cã melior est cõditõ possidẽ
tis. vt.l. si seruũ. §. de illo. de. ꝟ. ob. sed posito ꝙ sit equitas nãlis
ex pte repetentis. ⁊ ẽt ex pte eius cui solutum est qr̃ sibi nãlit̃
debeat̃ ergo potior est eius cõditõ. Preterea ego video ꝙ solu
tum indebite põt ꝓ alio debito retineri. vt.l. si nõ sortẽ. §. si cer
tum. ĵ. eo. ergo multomagis ꝓ seipo qñ est nãliter debitũ. Et
sic nõ tenet opi. gl. nec opi. Pe. simpliciter. ⁊ ꝓbar̃ hoc sic. Ego
video ꝙ ꝑ prescriptionẽ tollit̃ ciuil' ⁊ remanet nãlis ⁊ tñ tale ꝺ
bitum solutum ꝑ errorẽ repetit̃. vt.l. si quis postq̃. de fideius.
ergo dictum Pe. nõ est verum simpliciter. Distinguit ergo sic.
quoddã est debitum nãliter tñ quod nũq̃ habuit cõcomitãtiã
cum ciuili ⁊ illud quocunqz errore solutum nõ repetit̃ ꝑ rõnez
factam ꝑ eum. ⁊ ꝑ Pe. ꝯ glo. ⁊ ar. l. etiaz. de cõpensa. Quoddã
est naturale debitum quod ab initio fuit mixtum cum ciuili. ⁊
tunc qñqz ciuilis obligatio fuit sublata facto hoĩs ⁊ tũc idẽ qꝺ
quocũqz errore solutum nõ repetit̃. vt.l. iulianus. in prin. cl. si
pene cã. ĵ. eo. ⁊.l.ij. in fi. qꝺ quilqz iur. que lex nõ distinguit. rõ
fm eũ qr̃ ciuilis fuit sublata facto hoĩs. potuit eẽ sublata iuste
iõ lex voluit ꝙ quocunqz errore solutum nõ repetar̃. qñ ciuil'
fuit sublata ex dispositione. l. ⁊ tunc distingue. aut soluit̃ ꝑ erro
rem facti ⁊ repetit̃ vt.l. si quis postq̃. de fideius. alĩs nõ repeti
tur vt.l. fi. rem ra. ba. rõ qr̃ qñ lex tollit ciuile tollit eã equitate
nãli aliqua suadente iõ fuit ꝑdicta distinctio adhibenda. Ista v
ba nõ placent qr̃ dum ꝺ cit in primo membro qñ fuit ab initio
naturalis sola sine ciuile. quocunqz errore solutum nõ repetit̃.
dicit ꝯ casum. l. error. C. ad.l. fal. ⁊ fm opi. Bul. dum tenuit ꝙ
illud qꝺ resecat per fal. sit nãliter debitum. Itẽ fm ⁊ tertium
membruz nõ placet qr̃ qñ ciuil' tollit̃ facto hoĩs aut a iudice vt
.d.l. iulianus. in prin. ⁊ tunc iudex facit hoc auctoritate legis. ⁊
sic ipsa lex facit vt.l. sanctio legum. ⁊ ibi nõ. de penis. ⁊ sic ẽ ea

dem rō que est qñ tollit̄ p legem vel tollit̄ sola ciuil̄ p hoiem
.s.per principem vt.d.l.iij.in fi.q̄ quisquis iuris.Et tūc q̄ prī
ceps est lex aīata in terris est eadez rō que est i lege.¶Quid
ergo dicemus breuiter teneo opi.glo.nr̄e q̄ tale īdebitū solu
tum per ignorantiam facti repetit̄ p.l.alle.in glo.z ita intellige
l.iulianus.z.l.si pene.j.e.z.l.iij.in fi.qō quisq̄ iuris.z qō dixi
de errore facti intellige ꝓbabili alias esset idē qō in error̄ iur.
vt in.l.regula.§.sed facti z.l.nec supina.j. de iuris z fac.igno.
Rūdeamus ad rōnes eoz dicunt ipi q̄ spāle est in minore .er
go in ōrium est ius cōe.dico q̄ spāle est in minore hoc ē q̄ sol
uens p ignorantiā iuris repetit qō secus esset in maiore.Item
dicūt q̄ cōditio indebiti mtū̄ equitate.sed hoc nō ē equū̄.ergo
cc.Rn̄.cōditio inde cōtinet in se quandā restitutionis cām.z si
cut minor restituit̄ ꝓpter etatē ita si error ꝓbabilis facti erat
restituat̄ errans ꝓpter errorē facti ꝓbabilē ex isto tt.de condi.
inde.z ita apparet q̄ equitas adest.s.iusta cā restitutiōis.Pre
terea dicūt ipsi posse opponi cōpensationez de debito naturali
ergo cc.Rn̄.opponi pōt cōpēsatio de debito naturali ō peten
tem nō ō repetētem ita vī velle glo.in.d.l.interdū.j.eō.ex p̄sti
us in.l.cū is.§.i.j.eo.vbi glo.rō q̄ cū ista cā quādā restitutōez
in se cōtineat an oīa iste q̄ ꝓpter suū errorē ꝓbabilē est spolia
tus dz in pristinū statū restitui que rō i petēte cessat.Preterea
dicunt ipsi in pari cā potior est cōditio possidēs cōcedo.sz hic
nō est par cā.nā ille cui debet̄ naturaliter hz equitatē in gener̄
suo iste q̄ agit cōditione indebiti hz equitatē in spē vt restituat̄
ante oīa vt dictū ē.que p̄fertur equitati in genere.l.c.j. de usu
capio.z ibi nō.z p Dy.in regula possessor de re.iur.li.vi.Pre
terea dicunt ipi solutū indebitū ꝓpter aliud debitū pōt retine
ri ergo ꝓpter se ipm vt in.§.si cētum.Rn̄.pōt retineri pp alīō
debitū.s.ciuiliter z naturaliter.vt.l.elegāter post prin.j.eo.sed
ꝓpter aliud debitū naturaliter tm̄ nō.sic ergo remanz glo.nr̄a
defensata.Habemus de quatuor articulis expeditū primū ar
ticulū.¶Videamus de ko q̄n ē indebitū naturaliter sz ciuiliter
debitum.z p̄mo queramus exēpla glo.hic ponit multa exēpla
inter alia ponit de cyrographo seu de lr̄arū obligatione añ biē
niū vltramō.cōtra dicunt enī q̄ añ biēnium nō est nata ciuilis
nec naturalis obligatio.nā ille q̄ ꝓmittit spe future numeratio
nis ꝓmittit sub cōditione ergo añ conditionē nulla ē nata actō
z obligatio vt.l.cedere diē de vbo.sig.z hoc dicebat Ja.de ra.
De.hoc reprobat.z idē Guil.de cu.dicētes q̄ nec glo.dicit ve
rū nec Ja.de ra.imo statim est nata ciuilis z naturalis obliga
tio.qō ꝓbatur sic ō obligationē lr̄arum daf̄ exceptio non nu.
pe.vt.l.si ex cautione de.nō nu.pe.in.l.octibus eo.ti.z insti.de
lite.ob.in prin.ergo p̄supponit̄ actio.q̄ exceptio ē actionis ex
clusio.sed si ē actio.ergo orit̄ exceptio ex naturali z ciuili obli
gatione vt insti.de obli.in prin.Preterea lex dicit q̄ condicit li
berationē.ergo erat obligatus vt.C.de cōdi.ob cām.l.si cū exi
guā.z.l.si quasi de nō nu.pe.Preterea lz octus nō impleat̄ nō
impedit̄ ciuilis obligatio z naturalis lz obstet exceptio.vt.l.iu
lianus.§.offerri de ac.em.Preterea si octus hz debitā formā
in se lz cā nō sit iusta parit ciuilē z naturalē obligationē.exēplū
pz in octu celebrato dolo vel metu.ita in ꝓposito octus hz de
bitam suā formā ergo cc.Ja.bu.tñbat glo.nr̄as tm̄ p̄ transiuit
multū̄ succincte.dico glo.nr̄as dicere veritatē.z ad ostēdēdum
p̄mo p̄mitto id qō.s.dixi vz teneī naturaliter q̄ tenetur de iure
gē.post positis p̄ceptis iuris ciuilis.vt.l.cū amplius.§.i.j.de re.
iur̄.sed si ꝓmitto tibi dare centū̄ sub spe future numerationis
credēs q̄ tu mihi mutues anteq̄ mutues cessat equitas.quaf̄
debeā tibi teneri naturaliter ergo nō teneor.q̄ hoc sit verū̄ do
tibi tres ter.s.si cer.pe.l.q pecuniā parua lex ē.vbi vī q̄ habe
at in potestate ne accipiēdo se obliget apparet ergo q̄ nō ē ob
ligatus intellige.s.naturaliter.nā ciuiliter nō ē dubiū̄ q̄ est obli
gatus ad idē.j.que res pigno.ob.pos.l.pe.z q̄po.in pigno.ha.
.l.i.in fi.¶Ad ōria.Rn̄deo breuiter.ad primū̄ dū̄ dicit q̄ ꝓmit
tit sub cōditione nego imo pure ꝓmittit confidēs de numera
tione futura.Ad id q̄ dicūt ex eo q̄ cōperit exceptio.ergo ac
tio ergo vtraq̄ obligatio.nego istam cōsequētiam qd enī repu
gnat q̄ ex ciuili obligatione sola oriat̄ actio.certe nihil dices tu
imo repugnat exēplū qō ōdisj.s.q̄ ciuilis obligatō hz se vt pr̄
nālis vt mr̄ actio vt filia g⁹ seq̄rer̄ q̄ filia descēderz ex pr̄e solo
absq̄ mr̄e q̄ ex ciuili sola.Rn̄.nō est repugnantia aliqua.Sic
enim deus oīum conditor creauit vnum hominem absq̄ pr̄e z
mr̄e vt Adam.aliū hominē ex viro absq̄ muliere vt Euā.crea
uit alium ex muliere absq̄ viro et hic fuit Christus.ita ipera
tor cōditor actionū quasdā actiones dativas que nullum pr̄em
habent neq̄ mr̄em z actiones pducit absq̄ aliqua obligatiōe
de mundo de quibus p glo.in.l.cuz mota.C.de transac.ō actj.
z ob.l.i.Eodem mō hic introdurit actionem ex pr̄e absq̄ mr̄e
vt ex obligatione ciuili absq̄ nāli.nō video repugnantiā.maxi
me cum tex.isti.de obli.in prin.dum diffinit obligationem se re
fert ad ciuilia sine ad actionem ciuilem in eo q̄ dicit fm nr̄e ci
uitatis iura.ergo fm ius ciuile.item dicunt ipsi cōdicit̄ libera
tio ergo obligatio.istam nego.q̄ cōdicit̄ liberatio de facto. i.in
strumenti cācellatio z cessatio vt.l.dissolute.C.de cōdi.sine cā.
multomagis hic.vbi erat aliqua obligatio.s.ciuil̄.Item dicunt
q̄ lz octus nō impleat̄ tm̄ orit̄ ciuil̄ z nālis obligatio vt.l.iulia
nus.§.offerri.de ac.em.Rn̄.in octu emptionis z ven.z si nō ō
hic̄ obligatio principaliter spe future traditionis ita q̄ ista sit
cā prima obligationis sed spes obligationis correlatiue.iō enī
ꝓmitto tibi p̄cium q̄ tu ꝓmittis mihi rem.z iō obligor tibi q̄
obligaris mihi ista est cā proxima obligationis z iō vna subla
ta tollit̄ alia vt.l.fi.de accepti.z.l.cum emptor.de rescin.vē.nec
ob.si opponeres de pupillo emente vt potes videre p te.sed i
qōne ꝓposita cā prima quare tibi ꝓmitto est spes numeratō
nis.lz enim pure incōtinenti ꝓmittā z hoc agitur cum solēnita
te vt tibi tenear.tm̄ etiam istud agitur inter nos q̄ si non acce
pero vel si non mutabis non teneor vī equitate nāli nō teneor
Dices tu ista obligatio ciuilis q̄ ōbit̄ lr̄is vel stipulatione ōbit̄
cōsensu vt.l.i.in fi.de pac.ergo eodem momēto cōsentio q̄ ob
liger z nō obliger.ergo est cōtradictio vt.l.vbi repugnantia.ō
re.iur.Rn̄.dico q̄ iste cōsensus z dissensus sunt diuersi respec
tus.cōsentio enim q̄ obligor solēnitate ciuili.cōsentimus etiam
inuicē q̄ nō teneat in veritate nisi secuta numeratione.ß ꝓbāt
dicte.ll.alle.s.f.l.qui pecuniam.l.pe.z.l.i.in fi.Itē dicunt ipsi
si octus hz debitam formam orit̄ ciuilis z nālis obligatio vt i
octibus celebratis dolo vel metu.R⁹ ibi est cōsensus licet oct⁹
non habeat iustā cām in se.sed hoc non est cōsensus vt dictum
est.cōcludo ergo q̄ exēplum glo.est verum z bonuz.Aliō exē
plum ponit glo.qñ p̄cessit obligatio ciuil̄ z nālis z postea secu
tum est pactum de non petendo.q̄ pactum tollit̄ nālis z rema
net ciuil̄ vt.l.stichum.§.nālis.de solu.Guil.de cu.in hoc dic̄ eē
aduertendum qualis forma pacti fiat.aut.n.facio pactum de n
petendo z nō tollit̄ nālis quia istud pactum nō apponit̄ ad tol
lendam obligationē sed ad impediendā petitionē.aut apponit̄
vt liberem te p pactum ad impediendā obligationē.z tūc tolli
tur nālis ita dicit.l.si vnus.§.pactus.s.de pac.iō modo omitto
sed dicam alibi cc.¶Posset etiā poni exēplum in sīa codēna
toria ex qua orit̄ obligatio ciuilis non nālis licet quidā ōdicāt
vt dixi in.l.ab eo.C.qūo z qñ in.tenendo istā opi.q̄ ex sīa cō
demnatoria nō oriat̄ nisi ciuilis obligatio.tm̄ lex dat ei fomentū
z auxilium in tm̄ vt ō eā nulla orit̄ exceptio z tūc hz uī ciuilis
z nālis p̄sumpte vt dixi in.d.l.ab eo.z idem in obligatione lr̄a
rum post biennium.nā post biennium lex p̄sumit nālez obliga
tionem.vī est ibi nālis tm̄ presumpta sine exceptōnis obstacu
lo.¶Expeditis exēplis venio ad.q.z quero vtz indebitū nā
liter z ciuiliter debitū solutum p errorē possit repeti.glo. dicit
q̄ sic regulariter fallit in casibus vt hēs in ea. Tu vero lucz gl.
bn̄ dicat dic p alia ꝓba clarius z melius intelligenda.qñqz est
indebitum nāliter.sz ciuiliter debitum tm̄ est ibi nālis p̄sumpta
ita q̄ nulla obstet exceptio.z tūc solutum nō pōt repeti vtpu
ta solutum auc te rei iudicate vel in obligatione lr̄aꝝ post bien
nium.vt.l.i.C.eo.z.l.si fideiussor.§.in oībus.j.mā.Qñqz est in
debitum ciuiliter tm̄ cui ob.exceptio tunc solutum quocunqz er
rore potest repeti.l.si nō sortē.§.indebitum.§.adeo.j.eo.Fallit
si soluat̄ ex cā transactionis vere vel p̄sumptiue vt.j.l. in sum
ma.in prin.j.eo.z.l.ij.C.eo.nam ibi incipit esse debituz ex alia

cauſa ꝓſumptue vt in illis cauſis que ꝑ inficiationē creſcūt.nā tūc ſoluendo video: ſoluere aīo cōpenſandi ne negādo incidā in duplū vt.C.de cōdi.inde.l.ea que ꝛ inſti.de ob.q̄ ex quaſi ꝓ ctu.§.fi. ¶Expeditus eſt ſecūdus articulus.Tertius articulus eſt qñ eſt vtroq; iure indebitū in hoc nō egemus exēplis exa minemus cū aliquib⁹ exēplis vt qñ qs putabat ſe teneri ꝛ nul lo mō erat obligatus vel fuit debitor ꝛ fuit liberatus ſolutione vel acceptione vel alijs modis q ponuntur inſti.q.mo.tol.ob. iſto cāu ſolutū quocunq; errore repetīr̄ vt.l.ſed.ꝛ ſi me putez in prin.j.eo.Fallit in caſibus ſi ſoluaī auctoritate rei iudicate .l.i.C.eo.ꝛ.l.ſi fideiuſſor.§.in oībus.j.man.ꝛ.l.ſi ſine.§.i.rē ra. ba.Fallit ſi ſoluaī ex cā tranſactionis vt.l.ij.C.e.ꝛ.l.in ſumma in prin.j.eo.Itē fallit in cauſis q̄ creſcunt ꝑ inficiationē vt dic tū eſt ꝛ de hoc nō.plenius in.l.elegāter i fi.j.e.ꝛ eſt expeditus tertius articulus.¶Quartus ꝛ vltimus articulus ē qñ ē vtro qz iure debitū ſed ope exceptionis indebitū glo.in.l.cū.C.ō iu. ꝛ fac.igno.ponit exēplū in macedoniano ꝛ velleya.Anteꝙ va dā vlterius q̄ro que eſt rō q ꝫ iſte excep.macedo.ꝛ velleya.nō tollunt obligationē naturalē.Rꝰ qz nō ſunt inducte eqtate natu rali.ſed magis more nr̄e ciuitatis.ſ.romane.vñ de iure ciuili ñ tollunt nāle vt inſti.de legati.agna.tu.§.fi.ſed quare nō tollunt ciuilē obligationē.Rꝰ qz verba legis inducētis has exceptiōes nō tendūt ad perimendā obligatōnē ſed ad impediēdā petitio nē.dicūt enī ne actio petitione deī nō āt dicunt q mulier inter cedēdo obligeī vt.l.i.in pn.j.ad macedo.ꝛ.l.ij.§.i.j.ad velley. ꝛ iō dicit hic glo.q iſtis caſibus eſt debituz ciuiliter ꝛ nāliter. ſed ope.excep.indebitū.ꝛ iō qcquid dicat lex nō haberet locū in excep.q̄ ab equitate nāli ꝓcederēt qz tūc nālem obligatiōez tolleret ꝛ remaneret ciuilis.ꝛ de iſto mēbro dictuz eſt etiam.s. ¶An āt tale debitū ꝑ errorē ſolutū poſſit repeti glo.facit quat tuor mēbra.Primū q̄q; qs eſt tutus excep.dilatoria tūc ſolu tū quocūq; errore nō repetīr̄ vt.l.in diē.ꝛ.l.nā ſi cuz moriar.j. eo.lz quidā dixerint ꝯrium ꝛ vide glo.q̄ dicit veritatē. Dices tu dies ſolutionis ſicut ſūma eſt ps obligationis. ꝛ iō qui ante diē ſoluit vī q poſſit repetere.ſicut ille q plus in quātitate ſol uit vt.j.dicā.Rꝰ iſtud plus ꝓpter diē pōt dici interuſuriū me dij tpis q̄ poſſet lucrari.iſta āt rō medij tpis q poſſit lucrari inducit retentionē ꝛ ēt actionē ex cōuentōe partiū ſeu ex volū tate teſtatoris.ꝛ ita loquunt̄ oīa iura que īuenies ad hoc actio nes vero que introducunt̄ ex ptāte legis nō dant̄ ꝓpter iſtud lucrū ſeu cōtemplatione huius lucri vt.l.ſi ſterilis.§.cū ꝑ vēdi torē de ac.empti.¶Secundū membrū ē.qz illa excep'io q̄q; eſt ꝓpetua ꝛ fauorabilis tūc ſolutū quocūq; errore pōt repeti vt.l.qui exceptionē.j.eo.vide glo.¶Contra iſtud opponīt̄ ex ceptio que introducīt̄ ex epla diui adriani eſt fauorabilis qz fa uore fideiuſſoris introducta.q̄ō apparet qz ei pōt renūciari.ſed tutus illa exceptione ſoluēs ꝑ errorē nō repetit vt.l.ſi teſtamē to.§.pe.de fideiuſ.ergo tutus exceptione fauorabili ꝑ errorem ſoluēs nō repetit glo.voluit dicere inſti.de fideiuſ.§.ſi plures. nec bñ dicit.Dy.voluit ſoluere in.l.ꝯria ꝛ ſoluit peius.Ego di co q exceptio ꝓcedēs ex edicto diui adriani eſt de exceptiōi bus q̄ adduct̄ ad rigorē iur̄.cōſeruādū vt.j.dicā.ideo nō cadit ſub iſto mēbro.Tertiū membrū eſt qñ eſt exceptio perpetua ꝛ odioſa vt in macedo.tūc diſtingue.aut ē ſolutū ꝑ errorē iuris ꝛ nō pōt repeti.aut ꝑ errorē facti ꝛ tūc ſecus vt.l.qui exceptōez .j.eo.ꝛ.l.vlti.j.ad macedo.ꝛ vide glo.ꝛ in hoc nihil ē dicendū qz glo.dicit optime.quartū membrū eſt qñ eſt exceptio dubia. tūc exceptio dubia iudicaī ꝓpetua vt.l.ſufficit.j.eo.ꝛ vide gl. aliter vult Ly.Pe.ꝛ Dy.in.l.cū qs in.v.q.C.de iur.ꝛ fac.ign. de iſta exceptione dubia ꝛc.quintū ꝛ vltimū membruz eſt qñ qs eſt tutus exceptōe aliq̄ inducta ad rigorē iuris cōſeruāduz. tūc ſolutū quocūq; errore nō repetīr̄ vt hic.ꝛ.l.iulianus.j.e.ꝛ .l.i.C.eo.ꝛ.vide glo.hic aduerte qd vult dicere iſta gl.ſ.poſita in.l.cū qs.C.de iur.ꝛ fac.igno.de exceptōe inducta ad rigorem iur̄.cōſeruandū ſi vellet intelligere de excep.rei iudi.nō bñ di ceret qz illa cadit ſub prīo mēbro fm opi.glo.verā qñ eſt inde bitū ciuiliter ſed nāliter debitū.ꝛ iō cū allegat.l.i.nō beñ cadit hoc ſed ego intelligo exceptionē inductā ad rigorē iuris conſer uandū exceptionē litis pēdentie de q̄ loquit̄.d.l.iulian⁹.j.[illegible] ſi ſuz tutus exceptōe fori.ꝛ idē in ſimilibus que non reſpiciūt obligationē neqz actionem ſed ſolum cōueniendi modū ſeu fa cultatem.ꝛ ideo dico q ꝫ exceptio epl'e diui adriani ꝛ exceptō quā hñt fideiuſſores ꝑ auctenticū de fideiuſ.ꝛ duo rei.ꝑ auc. de duo reis.ſunt de illis exceptōibus q̄ ſunt inducte ad rigorē iuris cōſeruādū.¶Non.n.tēdunt ad primendum obligationē vl' actionem principalī ſed tēdunt ad hoc vt alius prius cōuenta tur licet ꝑ quādā cōſequentiā remaneret.vt cum ille prius cō uentus ſoluat.ꝛ alius liberet̄.illa liberatio erit ꝓpter ſolutiōz non vigore illius exceptionis.vñ tutus hac excep.ſoluens non repetit vt.l.ſi teſtamento.§.pe.de fideiuſ.hanc repetitionē ha beꝭ.in.l.cum quis.de iu.ꝛ fac.igno.

r Iquis ſoluerit Solutuz indebite ēt ex cōuentione repeti tur.h.d.¶Queritur qua actione repetaī.glo. dicit actione ꝓſcrip.ꝟ.vt.l.rebus.C.de re.permu. Puto etiam q ꝫ hēat locum cōditio indebiti ſicut ꝛ cōditio ob cām hē ret locum q̄ñ datum eſt ob cām futuram ꝛ cōuentionē de ꝛpe tēdo ſi cā ceſſaret.vt nō.j.de dona.l.i.ꝛ eſt in.l.ij.C.de cōdi.ob cām.¶Cōtra hoc facit qz q̄ñ fit mutuum nāle ꝛ ſtipulatus inter uenit nō oritur actio ex mutuo ſed ex ſtipulatione vt.l.certi cō di.§.q̄m.ſ.ſi cer.pe.ita hic vī q ꝫ nō oriaī actio ex numeratōne ꝛ equiperaī mutuum ꝛ indebitum.vt in.§.his quoq; inſti.qui. tmo.re cōtra.ob.So.illud vex ſi inter ceſſiſſet ſtipulatio.l.ſi ſiñ i prin.j.rē ra.ha.hic ꝟo fuit pactū ſimplex.ꝛ B ē q ꝫ nō.gl.ij.hic

Si quid Solutum indebite repetīr̄ ab eo.ad quē poſtea ex poſtfacto apparet negociuz per tinere.etiaz ſi ipſi non ſoluitur.h.d.vſqz ad.l.ſi ꝓcurator.

n On ſed nouum Summaui.ſ.prī.§ ¶Nō.vnuz ex hac .l.q licet hereditatis aditio teneat de iure ciuili. ſi cī nō tenet de iure ꝓtorio vtputa reſciſſa ꝑ reſtitu tionem.legata nō debenī.hic eſt tex.qđ multum nō.Simile ēt videmus in exiſtentia ſui heredis que nō cōfirmat legata cōīa vt.l.i.in fi.vt in poſ.lega.nā ibi beneficio ꝓtoris mortui receſſit ab hereditate.Fallit in relicto libertatiꝭ.vt.l.cum quaſi.§.ſed ꝛ ſi quis.de fideicō.libert.ꝛ.l.ſciendum.j.de ma.teſta.Itē fallit ī fideicōmiſſo vniuerſali vt.l.ita tamē.§.ſi pr̄.j.ad trebel rō qz repudians pōt cogi vt adeat.operareī tñ aditio cōtra quā pe tita eſt reſtitutio cōfirmationē tabularꝫ pupillariuz vt.l.ſi filiis qui pr̄i fm vnā lec.de vul.ꝛ pu.ꝛ de acq.here.l.iulianus.aliaſ incipit ſi pupillus.ꝛ.l.pr̄.de ꝓui.cre.

f Iprocurator Si ꝓcurator ſoluit in debitum repetīr̄.ſecꝰ ſi debitum.ꝛ de indebito recipiendo nō vī mandatum. Idem in tutore.h.d.¶Diuide.prima ꝑs loq tur in ꝓcuratore ſoluente.ſa in ꝓcuratore cui ſoluīt̄.tertia ī ꝓ curatore ꝛ tutore ſil'.ſa ibi idem labeo.tertia ibi iulianus. Itē prima ꝛ ſa ſubdiuidīt̄ in duas.ſ.q̄ñ ſoluīt̄ indebitū. ꝛ q̄ñ ōbi tum.vt patet ex tex.¶Nō.tex.ibi q̄ñ nihil.de hoc nomīe exi gendo mandatū vī ꝛc̄.¶Nō.q in generali mādato venit vt quis creditoribus ſoluat.Ex ſa ꝑte nō.q in generali mādato non venit illicitū.¶Ad primū op.ꝓcurator q nō hz liberā non poteſt alienare vt.l.ꝓcurator cui libera.ꝛ.l.ꝓcurator totoz.ſ. de ꝓcu.ergo hic ſoluendo indebitū nō tranſtulit dñium ꝛ ſicꝫñ hz locum cōditio inde.vt.l.fi.ſ.vſufruc.quēad.ca.dicit glo.ego cōcedo.ſed dico q hic hēbat liberā.Cōtra ſo.indebitum nō ve nit in mandato q̄ō apparet qz expectaī ratihabitio.ergo cōceſ ſio libere ad hoc nō pōt referri.huius timore quidā recedunt a lec.glo.ꝛ dicunt q ꝓcurator hic ſoluit de ſuo.ꝛ ſi ſoluit de pe cunia dñi eſt cōſumpta.vt.l.interdum.in fi.j.eo.q̄ō ſatis placz. ¶Tertio op.q ꝫ iſtud q̄ō hic dī veniat in mādato.nec expecta tur ratihabitio.Pone.n.q ꝓcurator ſoluit ex teſtō q̄ō vex pu tabaī.certe hic ſoluit ceſſante oī culpa vt.ſ.eo.l.ij.in fi.ubi nec periculum huiuſmodi ad eum qui ſine culpa ꝛc̄.Si ceſſat oīs culpa.ergo pertinet periculum ad dñm indiſtincte. q̄ñ hoc nō feciſſet ꝓcurator ſine mandato vt.j.de fur.l.ſi ſeruus.§.q̄ō ꝟo

Sol.cõcedo oppositionẽ ꝛ hoc intelligaz qñ ipſi ꝓcuratori po teſt aliqua culpa imputari qz dñs diligẽs ſic nõ feciſſet. ¶ Circa iſtã ꝓtem quero qñ dñs nõ hz ratũ ꝛ põt nõ habere ratũ. q̃ actione repetiť. dicit glo. vtili cõditione indebiti. ſicut dicimus in mutuo vt. l. ſi abſentẽ. C. ſi cer. pe. qõ plz. ¶ Venio ad ꝑam ꝓ tem vñ hic q̃ ꝓcuratori põt ſolui ⁊ de ſoluẽ. l. hoc iure. ꝛ. ſ. de pac. l. ſed ſi tm̃. So. ibi loquiť in ꝓcuratore liẽ. hic in ꝓcurato re omniũ bonoꝝ qõ dic plene vt. d. l. hoc iure. ¶ Sed op. dicit hic q̃ in generali mandato nõ venit illicitũ ⁊. j. de dã. infec. ſti pulatio cõpetit in ꝑn. ẽſi. ſed qõ glo. nõ ſoluit tu dic q̃ in gene rali mandato ꝛ in qualibet generali diſpoſitione ꝓmiſſiua non vñ ꝓmiſſum illicituz vt hic ꝛ. l. ſi pr̃ filio. j. de bis q̃ in frau. cre. Sic ecõtra in gñrali diſpoſitione ꝓhibitiua vel q̃ ꝓhibitionis vi obtinẽt nõ veniunt licita vt. l. ⁊ria vbi qs ꝓmiſit de dãno in fecto vñ enĩ ꝓmittere q̃ nõ fiet dãnum ꝛ ſi fiet emendabiť in telligẽ ſi fiet. ſ. indebite. Et ꝓ iſtũ tex. ego dixi ꝛ dico pluries ĩ practica q̃ ĩ generali mãdato nõ venit q̃ ꝓcurator petat aliqd per qõ dñs incideret in penam. ꝛ iõ ſi ꝓcurator peteret illud quod iam deciſum ẽ per cõpromiſſum põt pars dicere q̃ ex hac petitione põt dñs incidere in penã q̃ ꝓcurator nõ admitta tur ſine ſpeciali mãdato vel expreſſa ratihabitione vt hic. ꝛ. d. l. ſi pr̃ de bis que in frau. cre. Idẽ dico ſi ꝓcurator ꝓduceret aliquas exceptiones qbus nõ ꝓbatis dñs caderet in magnam penã ex forma ſtatuti qz tunc requiriť ſpãle mandatũ alias nõ eſſet pti cõſultũ. ꝛ ſic fieret ptis cõditio deterior ꝑ aduentum ꝓcuratoriſ ⁊. l. ij. ſ. defendi q. ex cau. in poſ. ea. ꝛ ſic dz intelligi l. nõ diſtinguemus. ſ. pe. de arbi. Dicetis vos ſemp põt dñs incidere in penã ſaltẽ expenſaz ſi ſuccũberet. ergo ſemp requi tur ſpãle mandatũ. ℟. pena expenſarũ põt infligi ipi ꝓcurato ri. nec eſt neceſſe q̃ infligať dñs vt. l. q ſolidũ. ſ. ẽt de leg. ij. ꝛ ar. l. i. ſ. ſi ꝓcurator. s̃. ſi qs ius di. nõ obtẽ. Que ãt. s̃. dixi habẽt locũ in pena que ipi dño dz ĩpoñ. ¶ Itẽ dicetis vos. ergo nũ q̃ cõtumacia ꝓcuratoris nocebit dño qz nõ vñ mandatũ q̃ ſit cõtumax qõ eſt ⁊ caſum. l. eũ qui res. C. de ꝓcura. ℟. ꝑdicta loquunť qñ pena eſt cõmittẽda ꝓpter aliqõ factũ. ſed ſi venit committenda ꝓpter aliqõ neglectũ illa negligẽtia ñ vñ ꝓprie ne gligẽtia ꝓcuratoris ſed dñi qz talẽ negligentẽ ꝓcuratorez cõſti tuit cui illud facere incũbebat. caſus eſt in. l. ſi ꝓcurator. ſ. ſi tu tores mãdati de hoc dixi in. l. cũ filius. ſ. ij. de v. ob. ꝛ hoc verũ qñ ꝓcurator negligẽs eſt. ſecus ſi iuſto ĩpedimento ĩpediret vt. l. eum a matribus. C. qui pe. tuto. ¶ Circa iſtam ꝑtem quero quid ſi iſtud ĩdebitum quod ſoluebať ꝓcuratori prima facie apparebat debitũ ita q̃ quilibet bonus ꝛ diligẽs homo hoc re cepiſſet omni culpa ceſſante. vt in caſu. l. iij. s̃. e. Certe puto q̃ tunc veniat in mãdato nec ſit neceſſaria ratihabitio vtiliter enĩ ꝛ bene ꝓcurator fecit vt. l. quẽ vtiliť de neg. ge. ꝛ qz ceſſat ratõ poſita ĩ ℔ tex. nã ꝏ ℔ noĩe exigẽdo mãdaſſe vñ. ¶ Deio ad ĩtiã ꝑtẽ ꝛ iſta vñ ꝺicẽ prin. h⁹. l. vbi pmittit ꝓcuratorẽ repeteť hic negat. So. ĩtelligere hic debitũ eẽ ſolutũ ſed certe tũc nulla eẽt dubitatio intellige ergo ĩ indebito. ꝛ tũc ob. cõtrariũ ſed reſpõ deo q̃ hic dicť tutorẽ ⁊ ꝓcuratorẽ minoris nõ poſſe repetere intellige niſi ſicut quilibz maiori vtili actiõe ratihabitiõe nõ ſe cuta. ꝛ ſic cõcordat cũ principio. ¶ Queriť ⁊ iſta eſt pulchra. q. quãdo ſciemus vtz pupillus ſeu minor curatorẽ vel tutorẽ habẽs ratũ habeat vel nõ dicũt quidã q̃ hoc nõ põt ſciri durã te pupillari ſeu minori etate. qz illo tẽpore nõ põt ratũ habere nec non habere vt. l. ſi pupillus de noua. Alij dicũt ꝛ ĩ hoc re ſidet glo. q̃ ipſi poſſunt repetere nomĩe pupilli ꝛ ſic eius noĩe habere ratũ ar. l. cũ indebitũ. ꝛ. l. ſi. ſ. i. j. e. ſed ad illã. l. ſi. ℟ndz glo. vide glo. ibi hoc aũt ⁊c. ꝛ teneas mẽti qñ factũ eſt aliquid noĩe pupilli vel minoris curatorẽ habẽtis ꝑ aliũ põt ipe pupil lus vel minor ratũ habere cũ auctoritate ipſius tutoris ſeu cu ratoris ſicut põt ceteros ⁊ctus facere p̃o hoc. l. iij. ſ. i. j. rẽ ra. ha. ſed de eo qõ eſt factũ ꝑ ſuũ tutorẽ vel curatorẽ eſt dubium qz eo auctore nõ põt. ꝛ ſine eo ſimiliter nõ põt. Quid dicemus dico ſi loquimur hic in cãu in quo ꝓcurator ſoluit poſſz minor ratũ habere auctoritate tutoris. vt dictũ eſt. Si vo ſoluit tutor põt ſiliter habere ratũ auctoritate alteriꝰ tutoris vt. l. pupilꝰ. ſ. i. de auc. tuto. Si vero nullũ aliũ hz tutorẽ tũc ſiquidem tutor ſoluit de pecunia ſua ſiquidẽ ſoluit ceſſante oĩ culpa. ꝛ ſic pote rat ipſe imputare minori illam ſolutionem vt. s̃. eo. l. iij. tũc põt pupillus ratum habere ꝛ ẽt ipſe tutor. qz ex hoc nõ exauctora tur ſibi tutor. nec ſibi aliquid acquirit. ſed ſolum pupillo ꝓdeſt qz parat ſibi cõditionẽ inde. ita loquiť hic. ſz ſi tutori poſſet aliq̃ culpa imputari ꝛ ſic qõ ſoluit nõ poſſet repetere a minore. tũc non poſſet ipſe ratũ habeť nec minori auctorari qz auctorareť in re ſua cõtra dictam. l. pupillus. j. ꝏ aucto. tuto. facẽ ad ꝑdicta de noua. l. nouare. ſz ſi tutor ſoluit de pecunia pupilli puto tũc indiſtincte q̃ noĩe pupilli põt repetere. Ex hoc enim in nullo cõditio pupilli fit deterior. ergo ⁊c̃. vt. d. l. nouare. ꝛ ſm̃ hãc di ſtinctionẽ habẽt ſaluari iſte opi. ¶ Vltio glo. hic per modũ ſum me tractat mãm cui ꝛ ⁊ quẽ cõpetat cõditio inde. ꝑ qua decla randa aliquãtulum clarius dic. qñqz quis ſoluit indebitũ noĩe ſuo ꝛ ꝑ ſua obligatione ⁊cta a ſe. tũc ipſe ſoluens repetit vt ꝑ totum iſtũ titulũ. qñqz quis ſoluit noĩe ſuo ꝛ ꝑ ſua obligatõne nõ tm̃ ⁊cta a ſe. ſed ab alio. ꝛ tũc nõ ſemp ipſe repetit ſz qñqz r petit alius ad quem ex poſt facto apparet negocium ptineť vt. s̃. e. l. ij. iij. ꝛ. iiij. ꝛ. v. qõ dic vt. s̃. de peti. heť. l. ſi quid poſſeſſor in fi. ꝛ ibi nõ. qñqz quis ſoluit noĩe alieno ꝛ ꝑ obligatione alie na vt tutor ꝛ ꝓcurator. ꝛ tũc aut ſoluit illud qõ putabat ẽbitũ oĩ culpa ceſſante. ꝛ dño cõpetit cõditio indebiti. qz hoc vñ veĩť in mandato vt. s̃. dixi. aut aliqua culpa põt ei imputari. ꝛ tũc di ſtingue vt in glo. ¶ Scõo queritur ⁊ quẽ detur cõditio indebi ti ꝛ hic glo. ꝺicẽ aut ſoluiť alicui ſuo noĩe aut alieno. ſi noĩe alie no. aut bẽbat ſpãle mandatum aut nõ. qõ dic vt in glo. adde tm̃ qz ſi recipiebat hoc ꝓcurator oĩ culpa ceſſante. ĩdiſtincte repe titur a dño. qz hoc vñ venire in mandato vt dcm̃ eſt qũo aũt hoc ꝓcedat q̃ ⁊ ꝓcuratorẽ dať cõditio inde. plene dixi in. l. ſi ꝓcuratori falſo. s̃. ti. ij. vide iſtã glo. ij. magnaz que eſt notanda ꝛ ſigna eã quia eſt magiſtra.

q **Quod indebitum** ⁊ꝓ declaratõne hui⁹. l. quero qñ idẽ idipſuz repetiť ꝛ qñ tantũdẽ. due ſunt lec. vna q̃ tota. l. loquať in ſpecie ſoluta q̃ ſi extat ipſa reperiť. ſi nõ. tũc repetiť extimatio. ꝛ hoc eſt qõ dicit tãtũdẽ. ¶ Cõtra hanc lec. op. in obligatione rem dari ſemp dz idipſuz peti. vt. l. pe. s̃. ti. ij. ꝛ. l. ſi ſeruum. in fi. de v. ob. Sol. ꝺicẽ glo. q̃ hoc reſpicit fi. hoc eſt executionem ipſam. tm̃ in libello ipſuz dz peti. hoc nõ eſt verum. ꝛ ⁊ l. in ſumma. ſ. in frumento. j. eo. ſed dicamus vt. j. dicam. Alij dicunt q̃ qñ ſpes ſoluiť repetiť ipſa ſpes. qñ ſoluiť quãtitas repetiť tãtũdem. ꝛ hoc bona. ſed ⁊ ℔ op. qz qñqz repetiť plus. qñqz minus. vt. l. in ſumma. ſ. ei q. ꝛ. ſ. in frumento. ꝛ. ſ. pe. ꝛ. l. indebiti in prin. j. eo. dicit glo. regu la eſt hic. que tm̃ qñqz fallit vt in. ll. alle. in ⁊rium. nã enim cõdi tionis huius eſt vt quis obligetur ad id in quo factus eſt locu pletior ꝛ nõ in plus. vt. l. nam nã. ꝛ. l. ſi nõ ſortem. ſ. libertus. j. eo. vbi eſt tex. magis nõ. q̃ alibi. ꝛ nõ. per glo. j. ꝏ triti. l. ĩ hac in ſi. magne glo. mõ qñ mihi ſoluta eſt ſpecies ſi extat ſum lo cupletior in ipſa re. iõ ipſa dz repeti vt hic. ſi nõ extat ꝛ eã ven didiſſem. vel in meã vtilitatem cõſumpſiſſem tũc eſſez locuple tior in extimatione iõ extimatio veniet in petitione ꝛ excutiõe vt. l. in ſumma. ſ. in frumento. j. eo. ꝛ dixi in. l. ſtipula. nõ di. j. ꝏ ver. ob. ſed ſi eſſet locupletior in plus. puta in fructibus vel ac ceſſionibus vel in minus. illud tantũdẽ repetiť vt in legibus ℔ alle. ꝑ glo. in ⁊rium. ſed quãdo quãtitas ſoluiť tunc indiſtincte diciť quis locupletior in eo qõ recipit. q̃titas enim perire nõ põt. iõ tantũdẽ repetiť vt hic. ꝛ. l. indebiti. ſ. ſi nummi. j. eo.

q **Quod nomine** Tutus exceptione quis exigať niſi inquãtũ face re põt ſolutum ꝑ errorem nõ repetit. h. d. cum. l. ſe. ¶ Op. de. l. q̃ ſi maritus. j. de cõſti. pe. So. ꝺicẽ gl. aliud in ꝓmittente vt ibi. aliud in ſoluente vt hic. iſta vera rec te intelligendo. qz ibi loquiť in ꝓmittẽte nõ aĩo nouãdi. ſed ac cedit obligatio obligationi. ſicut ergo poſt ſniam poſſet oppo ni hec exceptio. vt. l. ex diuerſo. ſ. fi. ſolu. ma. ꝛ. l. nenſenius. in fi. de re iudi. ꝛ poſt cõſtitutũ ſeu ꝑam ꝓmiſſionez. ſed ſi eẽt fac

ta aīo nouādi tūc distinguere debem⁹.qualiter fuerit facta.aut enī ꝓmisit q̄ noīe suo vel noīe dotis debebat.s.nō expressa q̄ titate.ꝛ tūc intelligīt q̄ dz.s.cū effectu.Et pōt opponi exceptō aut ꝓmisit expressa quātitate certa ꝛ tūc nō possit opponi exceptio.vt.l.si prior.ꝛ ibi nō.so.ma.ꝛ.d.l.nēsenius ex hoc appa ret q̄ ꝓmissio ꝛ solutio nō equipanī.nec ob.dicte solutioni.C. ad.l.fal.l.fi.vbi ꝓmittere ꝛ soluere equipanī.q̄ est vex quātū ad approbationē.vt ibi.sed quantū ad impediēdā repetitionez siquidē p ꝓmissionē tollīt prima actio ꝛ eius nā.sicut p solutio nē tūc est idē iurī.alias secus vt apparet ex p̄dictis.¶Secūdo op.ꝛ vī ista.l.sibi p̄dicere.dicit enī q non pōt soluit istud ē cō tradictio.So.nō poterat facere deductio ne egeat.sed fecit re manēdo egens.¶Tertio op.ex̄glo.tutus fauorabili exceptiōe ꝛ dubia soluēs repetit vt.l.q exceptionez.j.eo.sed hoc ē huius modi.ergo ꝛc̄.in hoc p̄rio ꝛ eius solutione multum se inuoluit Ly.C.de iur.ꝛ fac.igno.l.cū quis in.v.q.Breuiter hec est veri tas quā tz Ja.bu.ꝛ Buil.de cu.ꝛ Ly.addidit ad lec.q̄ hec ex ceptio ē tpalis.q̄ p̄sumīt q̄ diues efficiatur vt.l.cura.ff.defici entiū de mu.ꝛ ho.ꝛ.l.si defunctus.C.arbi.tute:

Adiem ·Ante diē debitū soluēs nō repetit. videbitis in.l.sub conditione cum .l.se.j.eo.ti.

Jiscumquo ·Solutū p̄ seruo lz m; nus sit in peculio nō re petīt.h.d.¶Op.j.de li.lega.l.si qs reū.So.hic sol uit nomine obligationis qua tenebaī filius vl' seru⁹ ibi nomine obligationis p̄prie.Bar.

Jfundi ·Etiā ad heredē transit hec cōditio .h.d. Jsta.l.legīt duobus modis. vno mō q̄ fuit solutus vsufructus indebite ꝛ ab eo q̄ solū vsūfructū habebat quo defuncto hīs eius re petit vsūfructū hoc ē fructū p̄teriti tp̄is.Alio mō legīt q̄ quis soluit vsūfructū fundi ꝓprij indebite tunc eo mortuo eius hīs repetit vsūfructū non formalē q̄ cū sit dñs eum habere nō po test vel intellige q̄ repetit formalē qui est apud reū indebite q efficiet causalis cū erit solutus.¶Vltimo glo.formal vnā.q.q̄ est dubia ibi qd si fundū alienasset glo.ista pōt intelligi tribus modis.vno mō qd si alienasset fundū is q vsūfructū soluerat i debite tūc rīsio glo.q̄ remittit ad.l.q vsūfructū.ff. si stipulatus nihil facit.fz rīde q̄ repetet dñs ad quem ex postfacto appa ret p̄tinere vt.s.eo.l.ij.ꝛ.iij.Fructus āt preteriti tp̄is repetet ip̄e soluēs facit ad p̄dicta.s.vsufruc.quēad.ca.l.si tibi vsufruc tus ꝛ.l.iij.ff.si hīs.¶Secūdo mō pōt itelligi qd si aliquis alie nasz fundū deducto vsufructu quē vsūfructū postea soluit īde bite.ꝛ decessit.tunc ꝓcedit rīsio glo.de.ff.si stipulatus.vt dixī guam⁹ an retinuit vsūfructū p̄o se tm̄ an p̄o se ꝛ hīde.an du bitaī.vt eo cāu que p̄o se tm̄ retinuit hīs nō possit repeteī ni si fructus p̄teriti tp̄is.sed si vsufructus p̄tineat ad hīdem heīs pōt repetere vsūfructū.¶Tertio mō pōt itelligi qd si alienauit fundū retēto vsufructu hoc est q̄ ipam alienationē ꝓprietatis fecit indebite.tūc simliter responsio glo.nil faceret ad ꝓpositū nā tunc non esset dubiū q̄ hīs eius possz ꝓprietatem nudam repetere.Bartolus.

Naturaliter ·Naturalis obligatio īpedit repetitionē soluti.ꝛ ei pōt accedere fideiussor ꝛ pignus hoc dicit.

Item quod ·¶Pupillus sine tutore obligaī in quo locupletior efficīt iō solutuz ex equitate nāli nō repetit.h.d.cū.l.se.¶Ad p̄in.l.op.q̄ debituz nāle solutū possit repeti vt.l.cū quis de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ.j.e.l. fideicōmissum.Soluit glo.s.eo.l.i.ꝛ.d.l.cū quis.ꝛ dicit q̄ hic dz intelligi q̄n soluīt per errorem iurī.secus si facti vt in p̄ris. ¶Vltramon.aliter dicūt.dic vt dixi tangā i.l.interdū.j.eo.Le tera q̄ hic ꝓ glo.tanguī in p̄n.sunt clara. ¶Ad finē.l.op.de.l. pupillus de ac.ꝛ ob.ꝛ.j.eo.l.q̄ pupillus dicit glo.dic loquīt i casu quo pupillus obligaī nāliter q̄ efficīt locupletior.¶Cōtra ria loquunī in casibus in q̄bus nec naturaliter obligaī certe ve rū dicit glo.tm̄ i casu huius.l.obligaī ciuiliter ꝛ naturaliter q̄n est factus locupletior.vt dī hic in tex.ꝛ probaī.j.cōm[illegible] p̄n.q̄n āt pupillus obligeī nāliter vel nō.dic vt.l.i.j.de noua.

Amhoc natura ·Op.de vsuca.ꝛ p̄ scrip.in quibus qs locupletaī cum aliena iactura.glo.dicit fallit ibi ꝓp culpam eius p̄ quem p̄scribīt.l.damnū q̄ quis.j. de re.iur.hec est bona so.nam potest esse q̄ p̄ aliquem p̄scribi tur ꝛ nulla est sua culpa vt si ponamus eum ignorare.vt.C.ō p̄ scrip.lon.tempo.l.fi.ideo Dy.in.l.i.de vsucap.pro empto.ꝛ in .c.ij.extra de re.iur.li.vi.ꝛ.Ly.in.l.i.C.de legi.dicunt q̄ ibi est rigor scriptus in specie ꝓp bonum publicum.vt.l.i.j.de vsuca. ꝛ preferī huic equitati in genere.

Adebiti ·Jsta est notabilis.l.hec condi tio est ex equitate nāli ꝛ ideo in ea veniunt ꝛ fructus ꝛ cetere nāles.h.d.¶Ad q̄ opponam quero qd ē hoc dcm̄ indebiti cōditio nālis.dicit glo.l.in ea nāles accessiones veniunt.hec nō ē recta expositio q̄ tūc illud qō sequīt in tex.magis deberz opponi p modum rōnis q̄ p modum illationis hoc est indebiti conditio naturalis est.hoc est quia in ea accessiones naturales veni unt.sed tex.ponit per modum illationis.ꝛ ideo expone vt di xi.indebiti cōditō nālis ē.i.ex equitate nāli ē vt.s.l.p̄xi.ꝛ tunc bñ sequīt.ꝛ iō ꝛc̄.¶Op.C.eo.l.i.So.ibi loquīt ō accessione ciuili hoc est de vsura.hic ō nāli.¶Op.q̄ fructuum non bēaī rō nisi post litz contz.vel nisi ꝓbet vt.l.cum funduī.s.si cer.pe. So.q̄ñqz peto illud quod ē meum p rei vendi.tūc qualiter ha beaī rō fructuum dic vt.l.fructus ꝛ.l.ex diuerso.de rei vē.q̄ñ qz peto id qō est vel fuit meū iure p̄sonaī obligationis.ꝛ habe tur rō fructuum a tpe p̄cte obligationis vt hic.ꝛ.s.ti.ij.l.q se ō bere.ff.si.ꝛ.l.cum quis aut peto qō nō est vel fuit meū.ꝛ tunc si actione stricti iur.ꝛ loquīt.l.p̄ria cum fundus.Si actione bo ne fidei dic vt.l.videamus.ff.ex cā.cum se.j.de vsur.ꝛ p totaz illam.l.vbi ꝓbaī hec distinctio.¶Op.de.l.si non sortē.ff. liber tus.j.eo.So.hec.l.limittaī p illum.ff.vt teneaī.de fruc.q̄ten⁹ factus est locupletior si bona fide p̄cepit.¶Quero quid si ma la fide.glo.dicit q̄ tūc facit furtū vt.l.qm̄.j.de condi.fur.vl' dic vt ibi dic glo.vtras est qō non faī furtum cum in eum in eū sit translatum dñium.dicemus in.d.l.qm̄.

Sed si nummi ·Jste ē difficilis ꝛ bñ glosatus ff.ꝛ.h.d.Hec actō cōpetit ad possessionem tm̄ q̄n sola possessio ē translata.ꝛ ad dñium q̄ō ipsius possessionis occasione accessit.ꝛ ad ꝓprietatē nudā si ea sola fuit translata.h.d.Primo loquīt q̄n volēs transferre dñiū ꝛ possessionem suam possessionē transtulit.fo q̄n solā possionē transferre voluit ꝛ transtulit.zo q̄n possioni accessit dñiuz.q̄rto q̄n nudā ꝓprietatē transtulit.fa ibi quēadmodū.tertia ibi fz si possionem.quarta ibi sed ꝛ si vsufructus.rō h⁹.ff.est illō q̄ pōi tur in prin.huius.l.q̄ hec actio est ex equitate nāli.iō nō cōpe tit nisi ad illud q̄ est translatum.ꝛ q̄ ei accessit.¶Nō.q̄ p̄di tio indebiti daī ad possessorē qō tene mēti.q̄ sepe tibi occurz q̄n fit aliquis p̄ctus invalidus p minorē vel eccl'iam vel alium ꝛ eius vigore possessio tm̄ in alium transferī poterit repeti per hanc cōditionem.¶Nō.q̄ transferī possessio ꝛ dñium qō ei accessit.q̄ coꝛdat de dona.cā mor.l.si alienā ꝛ.j.ō iurī do.l. ꝓcu lus.ꝛ so.ma.l.si alienam.alia sunt clara.¶Op.q̄ p recuperan da possessione rei mobilis nullum deī possessoriū vt nō.in.l.rē que nobis.de acq.pos.So.nullum possessoriū daī.s.interdictū sed bene danī actiones ciuiles vt hic.ꝛ in.l.in hac.j.de tri ica. ꝛ.l.si rem.ff.si.ꝛ ibi nō.j.de pi.ac.¶Querīt circa istā primam ꝓtem quid si iste cui solutuz est pecunia p̄diderit an teneaī vī q̄ sic.vt.l.incendiuz.C.si cer.pe.in p̄rium vī nam iste non pōt dici teneri ad possessionē in genere.nā aliquid in genere nō pōt possideri q̄ oz q̄ sit certum id quod possideī vt.l.iij.ff.incertā .j.de acqui.pos.ꝛ.l.locus certus.e.ti.sed hic teneī ad possessio nem ergo ad speciem.sed interitu speciei debitoꝛ liberaī vt.l. qō te.s.si cer.pe.ꝛ.l.si ex legati cā de v.obli.Preterea hic cō ditio nō daī vltra q̄ quis sit factus locupletioꝛ.vt.l. si non so tem.ff.libertus.j.eo.ergo.ꝛc̄.So.ista pecunia est p̄sumpta in

ualitatem cõsumentis.z tunc sine dubio tenet p regulaz qz locupletior est factus item p aliam regulam qz indebitum recõcilliat sicut mutuuz qz ei equiperatur vt in.ff.is quoqz.instit.quemo.re.ff.ob aut pecunia fuit pdita simpliciter.z tũc dicũt qdaz vt Ja.de are.hic eũ nõ teneri p rõnes pdictas glo.hic vr tenere ꝓrium z idẽ Ja.de are.in.l.ij.ff.appellata.ss.si cer.pe.ad rõnes in ꝓrium rndet qz pditione sequuta fingitur ab ipso initio translatũ dominium nũmorũ vt.l.si filius.ss.si cer.pe.z iõ perinde est ac si a prin.fuisset cõstitutus debitor generis qd perire non potest.Contraria loquunt vbi cessat alia fictio.Venio ad secundã partem z op.de.l.si in area.j.eo.Sol.vt in glo.z dicemus ibi z in.l.qui exceptionẽ.ff.si ps.j.eo.Venio ad tertiã partem z op.ex glo.in cõditione inde.nõ veniunt accessiones ciuiles vt C.eo.l.i.sed qd accedit p vsucapionẽ est ciuilis accessio vt instit. de vsuca.in pn.ergo zc.So.nõ veniunt ciuiles accessiones ad damnũ z penã debitoris vt.l.ꝓria.Soluere enim vsuram sibi pena est.sz vbi debitor nõ dãnificaret qz aliunde sibi obuenit tũc ex equitate naturali restituere tenet sicut ceteras accessiones vt hic.Op.q iste qui possessionẽ receperit nõ possit pscribere.qz sciebat indebitũ z sic habebat malã fidẽ.ergo zc.vt.l.i.C. de vsuca.trãsfor.dicit glo.so.intelligo q hic ignorabat indebitũ certe nõ est necesse dicere.nam bona fides requirit aduersus eum ꝯ quẽ pscribitur nõ aduersus soluentẽ seu cãm solutionis vt.l.si qs fundũ.j.de acqui.pos.vñ hic posito q ego scirẽ indebitũ tñ credebã me factũ dñm solutione.z sic aduersus veruz dñm habebã bonã fidẽ.Op.si tu agis ꝯ me condi.inde.ego cum credebã me factũ dñm postea agam ꝯ te rei ven.qr dns vtrum potero opponere exceptionez dolo facis vt.j.de do.except.l.dolo.z sic tua repetitio nõ habebit effectũ. Rn. nõ est verum qz tu nõ agis hoc cãu cõditione inde.ad possessionẽ tm sz ad possessionẽ z ad dominium quasi dominum sit reconciliatuz vsucapione sicut dicimus de mutuo vt no.in.l.ij.ff.appellata.ss.si cer.pe.vnde restitues mihi possessionem z dominium per condi.inde. z ideo nõ possẽs postea agere rei vẽ.qz desijsses esse dns.In cãu tñ ꝓcederet oppositio qñ tu tradidisti mihi possessionem ex vna cã.z ego ex alio titulo z ex alia cã pscripsi tunc ergo solam possessionẽ quã habui a te possẽs cõdicere nõ ꝓprietatem qz eius occasione nõ accessit tex.enim hic loquit qñ ex illa cã sequuta est vsucapio si bñ aduertat quẽ vide ibi fecissem ita zc. Op.C.de bis q a nõ dño.l.si.glo.hic dicit q ibi fallit fauore libertat.tu dic vt dicebat Ja.de are.q ibi nõ fallit.sed iõ è qz pscriptio ibi tollit dominium qõ est cã psonalis actionis.hic vero pscriptio nõ tollit cãm psonalis actionis sed eã auget z validat Querit glo.an ego q repeto teneor dño ꝯ quem pscriptũ è. rndet gl.q nõ vt.l.si alienã.j.de do.cã mor. Venio ad.quartam partẽ.Circa istã ptem gl.qrit notabiliter qd si tradidi tibi fundũ in quo habebã ꝓprietatẽ alius habebat vsumfructũ non tñ possidebat.dicit glo.dic vt in.l.fructus la prãa in fi.z .l.se.de rei ven.vz q si fructus sunt pcepti ab ipso possessore repetent pinde ac si tradens pfectum dominium habuisset.secus in fructib9 nõ pceptis vt ibi nõ.Item quero qd si tradidi tibi nudã ꝓprietatẽ tu postea expulisti fructuariũ ad quid agã.respondet glo. nudã ꝓprietatẽ repetã p conditionẽ indebiti postea agaz negatoria ꝯ te qz quo ad te liberas edes habeo.vt.l.loci corpus.ff. competit si serui.ven.z sic tu ꝓpter vsumfructũ tertij nõ poteris te tueri ita dicit glo.z bene. Item quero qd si qñ soluo indebitũ nõ transferro in te dominium qz credo tuũ an sequuta cõsumptione reconcilier indebitũ glo.dicit q sic sicut in mutuo isti.qui.mo.re.cõtra.ob.ff.i.alias si is.z bene. Quero z istud ẽ nõbile.põe tu tradis mihi nudã ꝓprietatez fũdi i q9 alio9 bz vtile dominũ qz ẽphiteota l'feudatari9 p9 ea illũ ẽphiteotã l'feudatariũ expello tu repetis ꝓprietatẽ an debis a me bẽre illõ vtile dominũ vel possessionẽ fundi respectu illius vtilis dñij vr q sic vt.ss.di cũ est de vsufructuario expulso ꝓrium determinat glo.qz vsufructus imitat psonam vt cũ psona finiat nõ est sic emphiteosis ista gl.nõ vr va.nã fruitutes reales nõ imitant psonã z tñ in põt qs opponer de iur tertij vt.d.l.loci corp9.ff.cõpetit.Eadẽ rõe nec i ẽphiteosi. Preterea ẽt ẽphiteosis vr psonalis qz extinctis personis reuertitur ad dñum vt in.ff.emphiteosis.in auc.ẽ nõ aliẽ.colla.ij. So.dico glo.bene dicere si recte intelligatur.debes scire q quãdoqz ius tertij est exclusiuum iur.agentis in totuz ipo iure.quandoqz ope exceptõis.z tunc an possit opponi de iure tertij dixi i.l.ij.de excep.rei iudi.quãdoqz ius tertij non ẽ exclusiuũ iuris agentis.nisi respectu cõmoditat.z vtilitaz naz dns es licet fundus tuus debeat mihi seruitutẽ vel i eo habeã vsumfructũ vel ius emphiteoticũ z similia.in ꝓpter ius tuum vtilitas iur.mei minuit.isto casu an quis possit opponere de iure talis tertij habes hic melius q alibi.aut ius tertij è quoddam ius accessorium rei vt fruitutes reales.vel psone vt fruitutes psonales.tũc de iure tertij nõ possum opponere dño vt.d. .l.loci corpus.ff.cõpetit.z hac glo.aut ius tertij nõ est accessorium ad aliud sed p se principaliter subsistit vt vtile dominiuz qõ cõpetit emphiteote seu feudatario.z tũc possum opponere de iure illius tertij ad excludẽdũ intentionem tuã respectu illius iuris.vt hac.l.Sicut possum opponere.de eo qõ esset exclusiuũ totius iuris tui.vt.l.fi.C.de rei ven.z.l.cũ seruũ gspiã. z ibi no.C.de ser.fugi.nec potest dici q istõ ius emphiteoticũ accedat psone sicut vsufructus.nam vna emphiteosis est ĩ persona omnium sed vsufructus nõ põt esse.Idez variatis psonis vt.l.stipulatio ista.ff.si quis ita.de ver.ob.z.l.repeti.in gl.quimo.vsufruc.amit.z per hoc habes multũ nõre istã glo. q si tu expulisti aliquem emphiteotã de fundo vel alio respectu ad te peruenit possessio fundi quod alius nõ põt vendicar a te võec durat ius illius emphiteote.vt hic expresse tz glo.facit.j.de pigno.l.lex.vectigalis. Barto.

f **Ab conditione** Solutũ ãteq de beat pẽdẽte dubio põt repeti.sed si certũ est debitum eẽ vel futuꝝ eẽ repeti non potest.h.d.cum duabus.ll.sequen.

n **Am si cum moriar** Opp.ad hãc .l.de.l.si cum heres.qñ dies le.ce.Sol.aliud in stipulatõe vt hic aliud in legato vt ibi.Quero que è dria inf diez incertũ z cõditionẽ glo.in hac.l.q si ea cõditione. vacillat.finaliter dicit q dies incertus fit per cũ.cõditio p si.vide glo.ista è vera.nã cũ facit principaliter diem secundario cõditionẽ.dictõ si facit principaliter cõditionẽ secundario diẽ.vt.l. si quis ticio. qñ dies le.ce.z colligit ex istis legibus.aut ergo ꝓmittit vl legat ad diẽ certã.z ante solutũ nõ repetit vt.ss.e.l.i.diem aut ꝓmittit vel legat aliquid ad diem incertã z tũc aut est ĩcerta oi certitudine.s.an z qñ.vt si ꝓmitto qñ imperator venerit ĩ italiã. z tũc solutũ añ diẽ poterit repeti.vt hac.l.sub cõdictione.in fi. aut est dies incerta qñ sed certa.an.vt dies mortis.z tũc ĩ põt repeti vt hac.l.nã si cum moriar.z hoc in ꝑtibus in vltimis voluntatibus dic vt.l.si cum hr̃s.qñ di.lega.cc.Si vo debet sub cõditione.z tũc aut est cõditio que oio extitura est.z ita certũ est debitum irt z tũc nõ põt repeti.secus si dubitat vt in istis legibus.Vltimo op.ad hanc.l.nã si cũ moriar.promissum cũ moriar.vr donatio cã mortꝭ.vt.l.seya.de do.cã mortis.z.l.seya de do.prele.z no.in.l.que dotis.j.so.ma. So. oz te intelligere hanc.l.z similes que isto mõ loquunt quãdo ꝑcessit aliqua cã ꝓmissionis ex qua colligit q nõ fuit donatio cã mortꝭ.sz ꝓmissio inter viuos.ita intelligat.l.i.C.vt ac.ab here.z ꝯ heredes.z .j.de bo.auc.iu.pos.l.hereditarium.z.C.de ꝓben.z cõmitte.stipula.l.fi.alias in dubio intelligeret donatio cã mortꝭ. vt dictis legibus.z l.mortis causa.de dona.causa mor.ita intelligit Bul. hic z alij doc. Barto.

i **Ipene causa** Liberatio que contingit ex pena non tollit nãlez obligationẽ.h.d.Sl.querit exẽpla huius.l.z ponit exẽplũ in eo qui impetrauit iniquũ ius z in eo qui pdidit actiones suas.z ponit exẽplũ ꝑ.l.extat.ff.quod me.cã.z per.l.si quis in tantam.C.vnde vi vel per.l.in criminali.ò iurisdic.om.iu.vel per auctenticam habita.C.ne filius ꝓ pa.vl ꝑ auc.statuimus.C.de epi.z cle.quod nõ.z tene menti q ex illis.ll.nõ tollitur obligatio nãlis.vnde forte in foro cõscie.quis

tenerē̄ ſoluere lz tñ iſta nālis que remanet impediat repetitō nē ſoluti nō tñ credere q̄ ex tali debito nō ſoluto poſſet oppo ni cōpenſatio vt.ff.de cōpenſa.l.quecunqz.ꝛ qō ibi diceꝝ. Itez ponit gl.exemplū in macedo.ſed exemplū nō eſt bonū qz per macedonianū nō tollit nālis nec ciuilis.ſed paraꝝ exceptio.vi ebitis.ff.e.l.indebiti.ꝛ.l.qui exceptionē ꝛ nō.in.l.cuz quis.C. de iur.ꝛ fac.igno.

Quanuis Indebitū conſideraꝝ et ex pte ſoluēntis h.d. ¶Op.C.de peti.here.l.de hr̄ditate.ff.eo.l.repetitio. Soluit glo.hic ſoluit nomine ſuo ibi ſoluit noīe alieno.ſ.hr̄ditario. Plene nō.in.l.ſi qs poſſeſſor.ſ.de pet. here.Quid in dubio.dicunt qdam ſuo noīe vt.l.ꝛ magis.ff.de ſolu.ꝛ.ff.eo.l.indebitā.ꝛ.ff.de in rē ꝟſo.l.ſi filius.ꝛ.ff.man.l.pape.Contrariū tz Guil.p.l.ff.de inſti.ꝛ.l.cū poſt mortē.ff.de admi.tu.ꝛ de acq.here.l.pro hr̄de.ff.i.ꝛ iſta vera ad ōnia rīnde lz ipe nō reſpondeat q̄ qñqz duplex eſt obligatio alia ſoluentis alia alterius tunc in dubio qs pro ſua vr̄ ſoluere vt in ōrijs qñ qz vna obligatio eſt que tñ ē qualificata exemplū hic hr̄s tenetur hr̄ditario noīe inſtitor teneꝝ inſtitorio nomīe iſta obligatio pōt cōſiderari ſimpliciter ſine adiectōe illa ꝛ pōt cōſiderari cū illa adiectione ſemp tñ eſt vna obligatio quo eāu pro illa obligatōe cū adiectōe ſua ſoluiſſē vr̄.ꝛ ſic hr̄ditario noīe vt.ff.dixi

Si falſo Si ſoluit indebite cōis pecunia ps dimidia cōcediꝝ nō cuiuſlibet corporis.h.dic. ¶Op.cōſumptione reconciliaꝝ indebitū vt.ff.eo.l.indebiti.ff. ſed ſi nūmi.Item cōſumi dr̄ p̄ mixtionē vt.l.ſi alieni nūmi.ff. de ſol.ſed hic erāt cōmixti ergo oēs poſſunt cōdici. R̄ō illud ē verū qñ cōmixtio fuit facta poſtea p creditorē recipientē.lz ſi ab ipo initio ſoluiꝝ pecunia cōmixta cōis ꝓcedit iſte.v.facit.ff. ſi cer.pe.l.nā ꝛ ſi fur.in fi.ꝛ.l.ſi ſocius.¶Quero qd eſt hoc dictū ptem dimidiā cōdicere nō corpus. R̄ō qz condiceꝝ ps dimidia reſpectu numeri nō reſpectu cuiuſlibet corporis vt.d.l.nā ꝛ ſi fur.in fi.¶Sed ō hoc op.qz ſaltē pro alia pte pōt condici poſſeſſio vt.ff.eo.l.indebiti.ff.ſed ſi nūmi ſo.dicūt qdam q̄ hoc vult dicere iſte.ff.qz vnā ptem condicā rōne dominij aliā rōe poſſeſſionis nō corporis.quaſi dicat nō condicā ipa corpora rōne dīj. Alij vt Jo.exponūt dictā lr̄am q̄ condicā ptem dimidiā nō certā puta bas vel illas ar.ff.de vſufruc.l.vſufructuari? .ff.ſi in varijs.ꝛ verū dicit recte intelligēdo.nā condicā certaz ptem reſpectu numeri.ſicut ſi dicerē peto.v.ex illis.x.non aūt magis vna quinqz q̄ alia .ꝛ predicta vera reſpectu ꝓprietatiꝭ ſed reſpectu poſſeſſionis poteſt alia pars cōdici vt dictum eſt niſi ſecuta ſit cōſumptio quia tunc repeteretē totum qō ē verū niſi cōſumēs fuiſſet dominus partis qz tūc cōſumptio nō recōciliaret indebitum ſicut nec mutuū vt nō.in.d.l.nam ꝛ ſi fur. in fi.ff.ſi cer.pet.

Si putem Solutū indebite per errorē circa rez repetiꝝ vel aliter .Error circa rez dabitā repetitionē inducit.h.d.Secus eſſet ſi alius pro alio ſoluiſſet qz tunc creditore inuito non daretur repetitio.ſed hic ſoluit aliud tanq̄ pro ſe debitum.

Si duo Si per plures ſoluaꝝ indebitū in quantitate cuilibet pro rata cōpetit repetitio ſi in ſpeciebus eſt electio eius qui ad reddendū teneꝝ.h.d.cuz duabus ſequētibus.¶Op.de.l.cū duo.ff.eo.ſo.ibi nō ſoluūt ſimul iō repetit qui poſtea ſoluit qz tunc erat indebitū hic ſoluerūt indebitū ſimul ꝛ pariter.¶Op.ꝛ vr̄ q̄ prius repetat fideiuſſor qz reus dz primo ſoluere vt in auth.p̄ſente.C.de fideiuſ.ſo.hoc ꝓcedit de iure antiquo hodie prius repeteret fideiuſſor p dictam auth.ſed ſi eſſet renunciatū beneficio fideiuſſoris hodie remaneret.l.iſta incorrecta.Bar.

Pane Op.ad hāc.l.de.l.pe.C.eo.Due ſunt ſolutiones quas ſimul iunge vtrū in repetendo ſit electio eius cuius erat in ſoluēdo. dic aut ſoluētes ſunt plures ꝛ transferē electio ad creditorē q teneꝝ reddere ne forte ipi in petēdo variēt vt hic.aut ſoluēs eſt vnus.ꝛ tunc de iure antiquo eſt idem ar.huius.l.hodie contra.vt.l.pe.C.eo.Bar.

Edet ſi me putem Qñ qs certa de dāno euitā do erroꝛ in facto ꝓprio tolleraꝝ.h.d.¶Op.i facto ꝓprio in ē tollerabilis ignorātia.vt.l.q̄ q̄.ff. ad vel leyanū.ſo.hic certat de dāno euitādo.aduerſarī? ō lucro captādo.merito ē tollerabil' ignorātia.¶Nō.ergo ex h̄ tex.cū gl.q̄ vbicunqz qs certat de dāno euitādo ꝛ alius ō lucro captādo p bādo ré alit̄ ſe hēre erroꝛ p̄ſumit̄ idē nō.in.l.cū ō indebito.ff.ō ꝓba.ꝛ.l.ſi poſt diuiſionē.C.ō iur.ꝛ fac.igno.ꝛ nō.in.l.de erate. .ff.qui iuſto.ſ.de int̄.actꝫ.dixi plene in.l.non fatetur.ff.de ꝓteſ. vide glo.ſuper verbo.potero.

Cum iter Cum ſoluit̄ ōbitū tñ alit̄ q̄ debeaꝝ ad ſoluētis incōmodū ſi ē incertū ei p actōz incerti cōſulit̄ .h.d. ¶Mā cōditionis incerti tradit̄ hic p glo. melius q̄ alibi.ideo circa eā aduertam?. ¶Op.ꝛ vr̄ q̄ ōbeat agi ſine cā.vt.l.i.ꝛ.l.iij.ff.ti.i.h? timore reperto in iſta mā tres opi.ꝛ ego ſum in q̄rta vna fuit.Jo.q cōcedebat oppoſitōnē q̄ hic agaꝝ cōditione ſine cā ꝛ quod hic dicit̄ incerti exponit.i.cōditione ſine cā q̄ daꝝ ad incertū dicit enim Jo.q̄ cōditione incerti nō eſt ꝓprium nomen actionis ꝛ iō in arboꝛe ſua nō fecit ei ſpālem titulū.lz poſuit ſub ti? de cōdi.ſine cā.Idē tz Roſ.qz cōditio incerti eēt ꝓpriū nom̄ actionis haberem? de ea ſpālem titulū ſicut de alijs actionib? ſeu cōditionib?.¶Cōtra op.Jo.facē per cōditionē ſine cā repetiꝝ illud quod ſine cā ē apud aliū vt .l.i.ff.de cōdi.ſine cā.lz fundus nō ē apud aliū ſine cā qz erat ō bitus.iter nō ē apud aliū dīs nō debebat iter ſubiipſi. cōdicit ergo aliqd quod nō eſt in rey nā nec fuit traditū.dicit enī ter. ꝓdicā vt iter ꝓcedaꝝ h? timore dic Jo. q̄ hec ꝓpoſitio fund? eſt apud eū ſine cā.nō eſt vera lz iſta ꝓpoſitio fund? liber eſt apud eū ſine cā.bñ ē va.ꝛ iō cōdiceꝝ ab eo patiaꝝ ſuitutē iponi.ita dicit Jo.¶Itē op.ō Jo.qz ſm hoc iſte.ff.nō faceret ad titulū.ō.l.imperator.ff.de in dīē adiec.dicit ipſe īmo qz indebite eſt ſolutū.hoc eſt fund? liber ē indebitū iſta opi.Jo.nō vr̄ va. ꝓtinet enī fallaciā ō qd ad q̄le que vocaꝝ fallacia accidentiꝭ. nā cōditio ſine cā ꝓpetit qñ qd ſine cā vel indebite ſoluiꝝ.vt. l.i.ī prin.ff.de cōdi.ſine cā.lz hoc qō ſoluit̄ indebite nō ſoluit̄ lz ſoluit̄ alit̄ q̄ debeaꝝ qz ſoluit̄ liber fund? cū debeat ſolui ſuus.ꝛ ſic nō cōpetit ſine cā.Preterea hoc ē facer violētiā huic tex.lz nō debem? recedeꝝ a vbo qñ poſſumus vt.l.i.ff.ſi is.ff.ō exercitoria.ꝛ.l.nō alit̄.de le.iij.ergo.ꝛc.¶Nō ob.q̄ hec actio nō bz ſpālem tractatū qz nos reperim? ī multis alijs vt in interdicto fraudatorio de quo in.l.pupilli.ff.ōbitor.in prin.ff.de ſolu.ꝛ in interdicto de ruderib? tollēdis.de q.ff.de dā.īfec.l.ꝓtor.ff.ſi.ꝛ in multis alijſ.vñ alij ſunt ī alia opi.q̄ ꝓditio īcerti ſit ꝓpriū nomē actōis ꝛ hēat locū vbicunqz petit̄ incertū.Sicut certi ꝓditio bz locū vbicunqz petit̄ certū.horū opi.recitat Ja.de are.in .l.certi cōditio.in prin.ff.ſi cer.pe.ꝛ ibi tangit̄ ī glo.ſup vbo ex certo.iſte opi.nō teneꝝ a nr̄is doct.qz hoc nulla lege repit̄ cautum ergo ꝛc.īmo vr̄ ōrium.inſti.de ꝟ.ob.in prin.vbi dicit̄ q̄ qñ ex ſtipulatione debeꝝ incertū agit̄ ex ſtipulatōe.z? fuit opi. Azo.quā glo.refert hic in ſumma vt dicam? q̄ ꝓditio īcerti eſt ꝓpriū nomē actiōis ꝛ bz locū vbicunqz petit̄ īcertū ꝓterq̄ ex ſtipul'.ita logit̄ hic ꝛ.l.q exceptiōz.ff.ſi ps.ff.eo.ꝛ.l. ſi tibi libex .ff.de actꝫ.emp.ꝛ.ff.de le.i.l.q̄ ſi nulla.ꝛ ī.l.ꝛ iō.ff.ſi.ff.ti.ij.ſm glo.hic vñ cū alijs actōibus ꝓcurreret iſta cōditio īcerti vt cū actione cōmodati ꝛ depoſiti in qua peteꝝ reſtitui.ꝛ ſic īcertū ita dic̄ gl.ꝛ ſic intelligit.l.iſtā.¶Sz ō hāc lec.op.ō.l.ūdebiti.ff. lz ſi nūmi.ff.eo.ſo.ibi agit̄ ad poſſeſſionē.ꝛ licet aliam ré tradi dicaꝝ eē incertū.tñ in cōdi.unde.vr̄ eē certū qz peto poſſionez q̄ tib tradidi eo mō q̄ tibi tradidi ſic dicim? ī mutuo.qz lz alis hoc appellatio vinū bonū ſic īcerta tñ in mutuo dicit̄ ꝓtinere certū.refertur.n.ad eam bonitatē ſeu qualitatē ī qua fem ē mutuū vt.ff.ſi cer.pe.l.cū qd.ꝛ nō.in.l.certi cōditio.eo.ti.ꝛ ſic glo. ꝓtranſit.Ego dico q̄ cōditio īcerti nūq̄ hēat locū vbi ē ꝓdita alia actio.q̄ ꝓbo qz ſic alia actio.ſ.ex ſtipulatu facē ceſſare ꝓditōnē īcerti ſm Azo.ita alia actio ordinaria ꝛ multomagis ꝓb vr̄ tex.in.l.ꝓmiſiſti.ff.de ꝓſcrip.ꝟ.ꝛ b vr̄ voluiſſe ſentire glo.q̄ alibi vbi alia actio cōpeteret.Et tex.diceret incerti cōdicā.ex

ponit illa verba incerti q̄ sunt significativa facti. hoc est id q̄d est incertuz.ita nō.in.l.si heres.ff.de actī.emp.et.ff.de vsufruc. earū re.que vsu cōsum.l.tribus ī verbo.incerti. Dico ergo sic q̄nqz aliqd ē incertū sed venit certificandū p̄ sñaz vt interesse tunc nō hz locū cōditio incerti.sed certi cōditio vt ibi tex.vī de cere incerti dic.i.certi cōditione que vaī ad interesse q̄d est in certū ab initio vt.l.ff.ff.si qs in ius vo.nō ierit.et.l.liber hō.ff.ff. de ver.ob.et nō.p̄ glo.in.l.certi conditio sup̄ vbo ex certo p̄ctu .ff.si cer.pe.q̄nqz petīr illud q̄d est oīno certū et durat incertū nō aūt venit certificandū p̄ sñiam tūc siquidē ad idē aliqua ac tio prodita q̄ cadit obligatio in spēm alicuius p̄ctus vl' debeī ex testamēto tunc ageī illa actione ordinaria.et nō cōpetit con ditio incerti.vt insti.de v̄.ob.in prin.et.l.p̄missisti.ff.d̄ p̄scrip.v̄. et vbi lex dicere incerti expone.i.tali actione que cōpetit ad in certū et sic factū significet vt.l.si hr̄s.ff.de ac.emp.et.l. tribus d̄ vsufruc.eaz re.q̄ vsu consum.fz si nō cadit in speciē alicuius p̄ ctus vel quasi tūc aduerte siquidē illud q̄d est gestū inter ptes est tale q̄d cōsueverit parere conditionē recurrimus ad condi tionē incerti vt hic et.l.q exceptionē.ff.si ps.ff.eo.et.l.si tibi libe rū.ff.de ac.emp.l.q̄ si nulla.ff.de le.i.et de vsufruc.earū re.que vsu cōsum.l.hoc senatus.ff.i.Declaro hoc.iste cōditiōes ob cāz indebiti et sine cā non oriunt nisi aliq̄d negociū sit inter ptes ges tū.l.si in area.ff.eo.et.l.si et me et ticiū.ff.si cer.pe.negocio tam gesto inter eos oriī q̄dītio dicta nō ꝫm id q̄d agiī sed ex id.i. ex̄ ppositū agentiū vt.l.si is in fi.ff.cōmo.vñ ī cāu ppōsito hu ius.l.et similiū allegatur.ff.hec cōcurrunt negociū enī est gestū inter me et te q̄ fundū tibi dedi liberū et est equū q̄ mihi cōsti tuas seruitutē q̄ hoc ab initio debebā deducere hz tpe solutōis hoc nō agereī.sed q̄ indebiti nō possum agere q̄ debitū solui nec sine cā.q̄m aliquid nō est apud te sine cā.tō recurrimus ad conditionē incerti hic est cāus hic cū similibus.ll.alle.hz si illō q̄d tibi solui et eius substantia esset apud te indebite vl' sine cā puto q̄ cōditio inde.et sine cā dareī ad illud hz esset incertū vt .d.l.iij.ff.de condi.sine cā et p̄baī.ff.l. prima vbi fuit solut⁹ sti chus aut pāphilus q̄ debebanī alternatiue certe cū non sit ele ctio repetentī illa actio dī cōtinere incertuz.l.vbi aūt.ff.q illud aut illud de v̄.ob.et tñ cōpetit q̄dītio indebiti vt.ff. p̄rio.ff.idē .ff.eo.l.si fundi mei vbi p̄ hāc conditionē repetiī vsufructus.et ille q̄ petit vsumfructū petit incertū vt.d.l.vbi aūt.ij.Et ß mō possumus intelligere.l.indebiti.ff.sed si nūmi.q̄ hz repeteī pos sessionē dicaī incertū tñ competit hic q̄dītio q̄ illud incertum fuit solutū.q̄nqz incertū dētur ex aliquo actu ex quo non con sueverūt oriri iste q̄ditionel et equū est.actionē pari tūc compe teret actio in factū vt.l.quotiēs.ff.de p̄scrip.v̄.in casu tñ cōpe tit conditio incerti vt.l.et ideo in fi.ff.de condi.fur.q̄ qualiter ī telligatur ibi dicam tene menti p̄dicta.

e **Leganter** Datū ex cā transactionis q̄ se quuta non est vel q̄ inualida ē repetiī.h.d.vsqz ad.ff.si qs post. ¶Quero q̄ differentia est inter principiū.l.et vl'.idē puto dic vt ī gl.

¶Secundo quero q̄ dīa est inter principiū.l.et.ff.si post rem Rñ.q̄.ff.transactio non fuit sequuta ibi fuit sequuta fz invalida ¶Quero q̄ est rō q̄ non valet transactio post rem iudicatam tex.dicit q̄ imperator sic voluit glo.dicit melius q̄ transactio debz fieri de re dubia sed postq̄ est iudicatum non est dubiuz ergo ꝛc̄.quod tene menti p̄pter statuta terrarum que dicunt q̄ de qualibet lite p̄tes cogantur compromittereī in arbitros vl' in arbitratores.nam si quis haberet sñiam diffinitiuam vel in strumentum publicum guarantigiatum q̄d secundum formam statuti meretur executionem sicut sñia diffinitiua tūc non coge retur ad compromittēdum.quia compromissio est quedā tran sactio vt in aut̄.vt diffe.iudi.ff.i.et in aut̄.si vero contigerit.C. de iudi.et ibi nō.Sed de eo quod certum est non potest transi gi ergo ꝛc̄.sed si illud instrumētum non essz liquidum fz possz in aliquo in dubium revocari tunc secus vt hic. ¶Querit glo. an per acquilianam stipula.possit transigi super re iudicata.qui dam dicunt q̄ sic contrarium dicit glo.et bene hic et.l.si causa .C.de transac.vbi dicīr per glo.melius q̄ hic.Supra dicit glo. q̄ illud q̄d devenit in sententiam posset deduci in stipulationē et postea posset super stipulatione dubitari et sic valeret trāsac tio q̄d intellige si dubitaretur non ficte.vt.ff.de tranlac.l.cuz hi .ff.si cum.lis.¶Ultimo dicunt quidam q̄ res iudicata non dī donec appellari possit.vt hic.et hoc est q̄d dicunt canoniste.sñia transiuit in rem iudicatam.q̄d etiam videī tex.dicer ī.l.fundū .ff.si plures.ff.de pig.quod dic vt.l.legatoribus.C.de appella. plene.ff.de re iudi.l.i.

Si quis post Iste ē notabilis.ff. Exceptō trā factiōis īpedit litī.cōī.et si omit taī nō reddit p̄cessum nullū.et si post contī.incepit q̄petere reli quā p̄tē iudicij īpediet si opponaī.et si nō opponaī solutū po terit repeti.h.d.Pro mo loquitur qñ transactio p̄cessit cōtesta tionē.ko qñ est secuta.ka ibi sed et si.¶Nō.q̄ exceptio trāsac tionis īpedit q̄ī.Idē in exceptione iusiurādi.et rei iudi.vt.l.i. et.ij.et.l.nā et postea.ff.de iureiu.et.C.d̄ trāsac.l.fratris.¶Scōo nō.q̄ exceptio q̄ īpedit cōī.si obmittaī nō reddit iudiciū ītro nullū.¶Zo nō.q̄ exceptio īpediens p̄cessum dēt opponi ante litī.contī.si incipit ante cōpetere.sed si incipit post q̄peteī pōt opponi postea vt.l.ij.C.de cōser.eiusdē litī.et.l.pōponius.ff.ra ti.ff.de p̄cura.et ibi dixi.¶Circa primū de excep.q̄ īpediunt litī.q̄ī.dic vt dixi.in.l.nā et postea.in prin.ff.de iureiur.¶Cir ca ꝫm qñ debeat opponi ista exceptio vī q̄ possit opponi in q̄ cunqz p̄te iudicij vt.in.c.i.eī de excep.in.vi.so.quedā ē excep tio delatoria seu impediēs p̄cessum p̄p̄ privilegiū fori.et ista dz opponi in initio anteq̄ fiat aliquis act⁹ p̄ q̄ videaī in iudice q̄sentiri.vt.l.fi.C.de excep.et eī.de re iudic.c.inter mōasteriuz dixi plene infra de re iudi.l.quicā cōtulebat. Quedā ē excep tio que īpediret p̄cessuz p̄p̄ pēnā agētis.et ista qīiqz purgaī p̄ litī.cōī.vt in exceptiōe p̄curatoria.l.pōpon⁹.ff.rau.ff. de p̄ cura.nā cū p̄curator p̄ litī.contī.efficiaī domin⁹ litī. tō postea nō pōt sibi dici tu nō es p̄curator vel nō potes ageī.vt.d.l.pō pon⁹.ff.rati.et.l.ita demū.C.de p̄cura.Qñqz exceptio nō pur gatur p̄ cōtestationē vt exceptio excōunicatī. Sicut.n.erat ex cōicatus ab initio.ita post cōī.remanet excōicatus.et iō hz hec exceptio nō possit opponi p̄ ea q̄ iam acta sunt.poterit oppōi p̄ ea q̄ agēda sunt. Sicut.n.ab initio poterat sibi dici tu nō es audiēd⁹ ita mō pōt sibi dici tu nō es audiēd⁹ vt.d.c.i. eī d̄ ex cep.li.vi.et idē vī de exceptōe bāni.vel de exceptiōe q̄ nō sol uit collectas.et si q̄ p̄ formā statuti reddūt p̄sonā īhabilē ad agē dum vel faciūt q̄ audiri nō debeat.Quedā ē exceptio q̄ impe dit q̄ī.ex nā.cāe vel p̄ct⁹ vt exceptio trāsactionis rei iudi.et ui risiu.et sic.tūc ad īpediēdū p̄cessuz dz oppōi an litī.cōī. vt hic hz si ñ opponereī posset opponi p⁹ contī.nō ad īpediēdū p̄cessum hz ad iusticiā cāe sic cetere p̄emptorie.vt.l.p̄emptorias.C. sen.rescin.nō posse.hz si inciperet cōpetere post contī.tūc etiaz post posset opponi ad p̄cessuz vt ß.ff.cū si. ¶Quero q̄d si op posui vnā de istis exceptionib⁹ ad īpediēdū p̄cessuz et sup̄ ea fuerunt examinati testes et succubui vtz post litī.contī.potero opponere ad iusticiā cāe in vim p̄emptorie et de novo testes p̄ ducere.Host.de cu.vī dicer q̄ nō.q̄ iā sunt apti et publicati te stes.ergo ꝛc̄.In contrarium videtur tex.in.c.veniens.el.ij.de testi.non determino nunc.

Si qua lex Solutū indebite in actionib⁹ penali bus repetiī.h.d.¶Op.C.eo.l.ea q̄. so.hic loquiī in actiōib⁹ q̄ sunt penales ab initio.ibi in his q̄ ex postfacto crescūt p̄ inficiationē.¶Cōtra ß op.ō.l.inde nerat⁹ .ff.si.cū.l.se.ff.ad.l.acquiā.so.intellige hāc solutionē ꝫm illa.l. q̄ maleficiū erat ab aliquo q̄missuz.iō in actione.l.acquie solues ī repetīt.sec⁹ si a nemine eēt q̄missuz vt ibi. ¶Quero q̄ ē rō q̄ in actionibus q̄ crescūt p̄ inficiatiōz solutū īdebite nō possit r̄pe ti.Rñ.dicūt gdā q̄ hz sit īdebitū respectu solueī.tñ ē ōbitū res pectu ei⁹ cui solviī.vt pz ex his q̄ dixi ī p̄cedeti q̄rio.ista rñsio q̄fundiī p.l.si pene.ff.i.ff.e.vñ alij dicūt q̄ rō ē q̄ vane timuit et vani timoris nulla est extimatio vt.ff.q̄ō me.cā.l.nec timorē. et.ff.de re iudi.l.si quis ab alio.ista ratio glo.nō ē bona. q̄ idez eēt et si iuste timuisset vl' si oīo se ōbitorē credidisset ex iusta cā vt.l.ea.que.C.eo.vide glo.Alibi ponit rationem verissimam in

Apostile

Alexandri de ymola super Bartolum:

a ¶Quod si postea soluit hodie lex resistit oīno obligationi vsuraz tex.in.c.debitores exemplū de iureiurā.sed vnū dicebat Bal.z Ang.in l.si marito.§.i.so.matri.arg.huius tex.cū similibus qp si vsurarius confiteř se recepisse centū z de alijs getationé facit qp ille de qbus facta est getatio nō pīnt ab eo repeti lz alias vsure solute repetāř faciebat dubiū qz quietatō bz vim solutionis.Qualiter aūt intelligař qp soluū pro vsuris repetatur z qd ī depositario qui sciēter vl p errorē restituit depositū cum .x. p centenario pro pte lucri an habeat locū repetitio vide Bal.in.l.i. in.x.q. C.pro socio. Alexander de ymo.

bis que crescunt per inficiationē.si ab initio soluo videor tecū tranligeř quasi dicaz prius volo hoc solvere qp me in hoc dubio ponere vnde sicut solutum ex cā transatōis nō repetiř trāsactōne secuta.vt.§.ea.l. in prin.z.C.eo.l.ij.ita solutum ex hac cā que per inficiationem crescit.ita nō.in.l.error .C.ō iur.z fac.ign. z tangiř p glo.in.d.l.ea.que.C.eo.quod hic tz Bull'. z ista vera est quicquid dicat Pe.ī.d.l.ea.que.C.eo ¶Quero que sunt cause que impediunt repetitionē indebiti.z aduerte quia quoddam est indebituz cuiliter sed nāliter debitum vel est indebitū ope exceptionis.z de istis dic vt.§.e.l.i.¶Sed si quiř de eo qō est indebitum oī iure tūc glo.hic enumerat casus quā tu inuenis vide z eā signa.Primus casus est in his que crescunt per inficiationem vt dictum est.sed certe licet hoc sit indebitum respectu cause remote ,ppter quā soluitur.s.damni dati vel legati facti pijs locis tamen est debitum respectu cause ,prime tacite intellecte.s.transactionis.vř.n.transigere vt.§.dixi Secundus casus est qū sciens soluit dicit glo.z hic. idem qz incipit esse debitum respectu cause ,prime tacite subintellecte.s.donationis vt.l.cuius p errorez .j.de re.iur.Tertius casus est quando iurauit creditor sibi deberi illud quod in veritate non debebatur certe z hic idem qz incipit deberi ex noua cā.s. iuramento.Quartus casus est.i. ppter auctoritatem rei iudi.certe z hic idem qz ex sīa incipit de nouo ōberi saltem ciuiliter . Quintus casus est ,ppter transactionem vt.C.eo.l.ij.z.§.ea.l.in prī.z certe z hic idē quia incipit deberi ex noua cā.s.transactionis . Sextus casus est propter pietatem vt.j.eo.l.cum bis.§. si mulier.Septimus est casus quando debeř ab alio vt.§.eo.l.si pene.in prin.dic vt.ibi.

f **Jis qui** Promissio facta a sciēte se non posse compelli tā qp indebita non condicitur hoc dicit.

e **Am duo** Pluribus soluētibus idem debitum ei qui vltimo soluī conceditur repetitio hoc dicit.hec.l.tt.

f **Jnon sortem** Jsta.l.habet subtiles casus quando lex obligationi nō assistit nec resistit contrabitur naturalis que impedit repetitionem indebiti soluti.sed quando lex resistit impeditur etiam naturalis obligatō z solutum repetitur.h.d.¶Quero quid differt principium a ꝓrīcipio.Rndeo in principio debebantur vsure naturaliter in ꝓ responso nullo modo.¶Tunc vltra quero quare non debeantur naturaliter in secundo respōso cū interuenit ,pmissio z assensus sicut in prin.Rndeo ī principio lex non assistit nec resistit obligationi sicut dicimus in.§.alteri in.l.stipulatio ista.j.de ver.ob.in secundo responso lex resistit obligationi ideo nō nascitur ciuilis nec naturalis vt hic.z.l.cum lex.j. de fideiusso.z.l.non dubium.C.de legi.quod est aliaſ mltum notandum propter statuta terrarū.que quando qz resistunt contractui.vnde dicebam pridie de facto cauebatur statuto assisij qp nullus audeat contrahere cum minore sine consensu propinquorum z si factum fuerit non valet.certe si aliquis contrahit cū minore solemnitate non seruata licet de iure cōmuni ipe minor obligaretur naturaliter z alius obligař tur sibi ciuiliter z naturaliter.vt insti.de auc.tuto.§. .i.quod est ideo quia lex non assistit neqz resistat obligationi tamen cum statutum omnino resistat nulla nascetur obligatō vt hic z dicta.l.cum lex.z.C.de legi.l.non dubiuz.¶Opp.dř hic g qp si postea soluitur

b ¶Vsuras nō . qp solues vsuras sciēter ī debitaſ repetit z sic nō.limitationé ad.l.i. §.e.qp tñ recte intelligas vt hic habeř z vide qō bētur .j.e.l.§. si qs adde.C. debito resz ibi pleñ p doc. de iureiurř.z Bal.in auth.ei q ī vlti.col.de bo.auc.iud.pos.z qō dictū est p Bar.§.ea. .l.ī fi.p̄n.z Bal. in.l. cōstitutionib' ī fi.C. ō vsur.z.l. ab anastasio.C.māda.z p doc. in.c.cū tu. de vsu.vide nō.Bal. aliter loquentē in.l.si ob turpez.§.i.§.ti.i.z quod ibi scripsi post pau. de castr.Alexan.

sors ipa repetitur tanqp indebita contra .j.eo.l.qui z uicez sol.ibi debitum erat hinc inde ex diuersis causis hic vero solutum pro vsuris directo computatur in sortem sicut si pro sorte esset solutum quoniam sortis occasione soluitur hodie vero de iure canonico īmo potius de iure diuino obligationi vsurarum lex resistit in totum vt.C.de vsuris.auth.ad hoc.ideo solutum in totum repetitur z ita obseruatur nec potest dici qp scienter soluit indebitum vt dicaz.j.proximo .§.z cetera.Bartolus.

r **Jquis falso** Quod soluiř ne quis īdebito putatiuo vexetur tanqp indebitum repetiř hoc dicit.¶Nota ergo qp licet ego sciaz me non teneri ad vsuras b si promitto vel soluo sibi vsuras ne vexer super debito principali non potest dici qp sciens indebitum soluerim. z ita practicant episcopi zc.Bartolus.

Jndebitum autem Indebitū est quod non debetur ipso iure vel ope exceptionis perpetue.Bartolus.

Si centum c Jn speciebus rōne pris pro alio indebite soluto totum repetitur.secus in his que in genere suo recipiunt functionem hoc dicit cuz.§.se.d ¶Nō.qp nēo inuitus compellitur stare in cōtione. ¶Item nō.de iure retinendi rem pro debito dicit glo.qp fac̄ ,pscriptoribus vt possint retinere quinternum donec eis soluatur qō.j.dicam.¶Opp.de.l.iij.§.fi.z.l.se.§.ō rei ven.vbi quis inuitus compellitur ad cōtionez so.hec verba nemo compellitur ad cōtionem possunt intelligi ad cōtionem.s.inchoandam.z tunc fallit in.l. cōtraria pp impossibilitatem.alio modo possunt intelligi ad cōtionem.s.retinendam hoc etiam fallit in casibus propter prescriptionem vt.l.i.C.de an.excep. quod doc.reprobant ī fundo a socijs cōiter possessio z bñ vt ibi z.l.fi.C.cōi diui.¶Secundo op.de se.§.idem marcellus.so.prout loquitur in pecunia non ob.quia non dicitur esse cōio in quolibet corpore sed petitur respectu numeri vt.l.si pene.§.si falso.§.eo.z.l. nam z si.in.fi.§.si cer.pe.sed prout loquiř in alio z ī alijs quantitatibus videtur dubium.sed Rndet eodem modo quo in pecunia.est alia ratio quia ī speciebus non valet tantum pars seperata a toto quātuz si vnita est toto vt.j.de solu.l.si quis aliam.z.j. de in diē adiec.l.qp autem.§.fi.cum.l.se.z tō non fit extimatō partiuz sed totius rei.vt nō.in.l.i.C.cōi diui.z sic vt hic fauore soluentis indebitum totum repetitur ita etiam fauore creditoris cui soluitur.si pars totum ō bitum peteret vt.l.si quis aliam.j.de sol.Tene ergo multum menti pro dationibus e insolutum que fiunt tota die vt si in aliqua parte fit datio insolutum plus debito tota datio viciař insolutū vt hic lz sit locus retentioni.Op.z videtur qp non debitum non possit retineri propter debitum f vt.l.vlti.C.commo.breuiter docto.sic distinguunt.aut res que est apud me è mihi obligata pro aliquo debito z possum pro alio debito retinere.vt. C.si ob.cyrogra.pec.l.i. aut non est mihi obligata.z tunc aut volo cā retineř propter expensas factas vel aliud debitum contractum pp vtilitatem ipsius rei.z possum retinere vt.l.ī rebus .§.possunt.j.cōmo.z.l.paulus.j.de doli excep . z.l. si in area.j.eo.z de acqui.re.do.l.qua ratione.§.lře. z sic scriptor merito pōt retineř quinternos quia retinet pro melioratione facta circa rem retentaz.z sic intelligo de quinterno in quo scribit.aut volo retinere propter aliud debitum z tunc aut illa res perue

riaz butus .v. vide que nō. Bar.in.l.iij.§. ō odi.ob tur. causaz. Alex. d ¶Nemo. adō q dixi pō Bar.ī.l.in hoc iudicio. §.i.§. fami.hereiscū de.Alexā.

e ¶Dationibus viō Bal. in.l.certi condicio.§.quoniam.§.si certū peta.vbi allegat Bar.ita cō suluisse z per florianum i.l. in hoc iudicio famil.herciſc. sin.tamē limitat vt p Bald. in.l.ordo i vlti.q.C.de exequu. rei iudi. z cuz Bar.hic transit sing.ludo.ī.l.i.§.pe. de verbo.ob. Alexan.

f ¶Debitum. an quis possit sibi ꝓuidere p retentionē rei non debite p re ōbita z qd de scriptore z adde qp rgula dicens quē retentione vti ñ posse fallit fauore dotis z mulieris tex.

lectum Bar. & doc. in. l. si filio in prin. ff. sol. ma. & dixi in. l. neq; C. de cõpensa. regula amit dicẽs in casu suo quem posse uti retẽtõne fallit nisi talis res pueniet uicio uel delicto ut in. c. fi. de ordi. cogni. & in. l. i. §. rediguntur. ff. quorum legatorum & dum hic dr q; pp ter expẽsas & similes potest qs uti retẽtione. adõ q; fortius est q; ẽt si posteriõ eẽt talis creditor pferẽ pori habenti ius in pignore tex. est no. in. l. interdũ cũ sequenti. ff. qui. po. in pig. ha. itẽ adõ q; habens quasi pignus in re põt uti retentione. l. iulian⁹ §. offerri. ff. o acti. emp. & l. hereditatis. ff. de heredi. uel acti. uendi. itẽ fallit dicta regula ꝓhibiti ua retẽtionis in casu ualde notabili in. l. i. C. ẽt ob cirogra. pecu. & ibi nõ & dicit Bal. ꝓ illum tex. q; si moriat schola ris & in infirmitate uel in funere expendi di possum eis libros retineri nisi hẽdes scolaris prius mihi soluant qõ nõ & hoc dicit in. l. in restituẽda. C. de peti. heredi. & late ꝓ eũ in. d. l. fi. C. cõmoda. & qõ ipe sin. nõ

Adeo Iurus exceptõe perpetua per errorem soluens repetit. h. d. ¶ Opp. de. l. si quis reũ. ff. de li. le. So. ibi fuit liberatio [g] legata ad tempus hic in ꝓpetuum. ¶ Quero nunquid õbitor cui relicta ẽ liberatõ sit interim naturaliter obligat⁹ glo. dicit q; sic. vide glo. q̃us azo videatur notare contrarium in summa huius ti. potes dicere q; hic loquitur quando testator dãnauit heredem q; liberaret dictum debitorem. Azo loquit quando ipe testator liberauit licet inter hec quo ad alia sit differentia ut. l. i. & ij. de li. lega. facit quod dixi in. l. aurelio. §. gayo. ff. de li. le.

Qui filio Qui ignorans mãdatũ reuocatum soluit liberat sciens nõ liberat nec indebitum repetit. h. d. Primũ habuistis in. l. eius qui in ꝓuincia. ff. si cer. pe. secundum examinauit in. l. si ꝓcurator falso. ff. ti. ij. circa primã glo. ¶ Vltio gl. hec inducit in argumẽtũ. ad qõnẽ de mõacho fugitiuo & sindico reuocato qui accepit pecuniam mutuo. q; abbas teneat certe glo. tenet q; liberatur soluens fauore liberationis. ut. l. eius qui in puincia. & sic loquitur iste. §. an autem ꝓcurator reuocat⁹ possit obligare dñm. est recurrendum ad istam naturam utrum sit necesse q; reuocatõ mandati ꝓueniat ad noticiam ꝓdebitoris seu aduersarij habuistis in. l. si pecuniam. §. i. ff. ti. ij. & nõ. docto. in. l. mandatũ. C. mãda. dicẽt in. l. ꝓcurator. al's si procuror. ff. de ꝓcu. ꝛc.

Si filius Nõ. põt quis uenire contra factum suum ad sui commodum etiam ex persona alterius. h. d. de hoc habuistis tactum supra si certum pe. l. si filius. glo. op. sed non soluit In glo. ibi sed ar. cõtra de adop. l. si pater. §. q duos dic sed hoc ideo est quia uenit ꝫ factũ suũ. ꝛc

Si quis quasi Qui soluit ĩdebitũ scienter ne incidat in aliud debitum putatiuum tanq̃ indebitum repetit hoc. d. ¶ Quero que erat hic ratõ dubitãdi. Rñdeo quia posito q; sententia arbitri erat lata tamẽ ex ea non est debitum. ut. l. i. C. de arbi. & ideo videor soluere scienter indebitum quia hoc facio ne incidam in aliud debitum hoc est in penam. ideo repeto tanq̃ indebite solutum est enim hoc occasionaliter õbitum si in penam incidere nolo. facit qõ dicam. ff. eo. l. is cui. [b] Bartolus.

Heredi Ab herede indebitum solutuz in omnem euentum repetitur. sed si in qõne de hereditate succũbat debitũ & indebitum. h. d. ¶ Op. de ti. C. res inter alios acta. alijs ꝓiudicare non dr per totũ. ergo sñia lata inter heredem & euincentem nullum preiudiciũ dr facere iter hr̃dẽ & repetentẽ. huius tumore hec lex legitur duobus modis. prio ut totus. §. loquat in herede & bonorum possessore putatiuo & tunc cessat ꝫrium qz repetit qz in est heres. Alio mõ q; loquat in hr̃de uero & tunc ꝫma pars. §. qñ obtinet ꝓcedit clare. Secundã partẽ qñ succũbit ubi dr q; repeti põt intelligas q; iudex debebat audire repetentẽ & sup hoc iudicio ꝓceder non tñ q; sñia lata inter heredẽ & euincentez hic faciat ius. sed iudex iudicabit ꝑm allegata & probata in nouo iudicio tu dic uerius q; immo in casu isto sñia lata inter heredem & euincentem quoz principaliter intererat here. pro ueritate etiaz quo ad alios. ut. C. de peti. here. l. fi. & l. papinianus. §. meminisse. ff. de inoffi. testa. Bartolus.

Libertus Iste. §. consueuit reputari difficilis quia habet materiã scholaribus extraneam. s. materiaz de ope. liber. tamẽ in ueritate est multum utilis. & hoc dicit. Si libertus operas officiales indebite prestat non repetit. Idez si eaz extimationem nec in eis põt alij delegari sed si delegatus prestiterit nõ repetet. si uero fabriles in debite prestiterit nõ repetet eas sed earum extimationem. & in eis libertus poterit delegari. hoc dicit. ¶ Primo loquitur in operibus officialibus. secũdo in fabrilibus. tertio redijt ad officiales & inuiscuit aliquid de fabrilibus. secunda ibi sed si delegatus. Ad euidentiam nostri. §. est premittendum que dicant opere officiales & que fabriles quod ff. dicam in ꝓsecutione materie. Vides ergo q; coniuncta pria pte cum tertia. in operis inofficialibus hẽs quatuor dicta que continentur in prima parte summar ij quarum duo sunt in prima parte. & duo in tertia parte. ¶ In operis uero fabrilibus hẽs tria dicta quorum duo continentur in 2a parte aliud in tertia. ¶ Nõ. primo q; naturalis obligatio impedit repetitionem indebiti ut hic. & l. naturaliter. §. eo. de alia tamen nãli loquitur hic ut. ff. dicam. ¶ Secũdo nõ. q; facta nõ possunt repeti ut hic & ff. de prescrip. ver. l. pe. ¶ Tertio nõ. q; ex diuersitate personarum uel temporum inducitur diuersitas factorũ & operarum ¶ Quarto nõ. q; licet facta nõ repetant. repetitur tñ extimatõ. ¶ Quinto nõ. q; natura conditionis indebiti est ut ille cui facta est solutio teneatur in eo quo factus est locupletior. ¶ Venio ad apparatum & oppo. qz illõ quod est naturaliter debitum solutum facti error repetitur. ut. C. de iur. & facti igno. l. cum quis ad legẽ fal. l. error. ergo hic eodem mõ debz diistingui. So. dic glo. intelligas hoc principum in operis obsequialibus ad quas libertus naturaliter tenetur & ista nãlis est redacta ad prestandum necessitatem. põt enim libertus cogi per officium iudicis ut. §. de offi. pfec. ut. l. i. §. cum patronus. & ita dicit glo. ¶ Sed contra hoc oppo. de tex. qui dicit libertus cum se putaret. si enim uere teneretur ad quid diceret tex. putaret. So. dicit glo. putabat se teneri ex ꝓmissione sed nõ tenebat sed naturaliter ad hoc erat obligatus ut dictum est. hec dicunt in prin. gl. ¶ Sed cõtra ß oppo. nam de iure naturali omnes liberi nascebãtur. ergo de iure nãli libertus nõ tenet patrono So. dicit glo. intellige hec nã. i. rõne insita de iure naturali que est ut benefacientibus bene faciamus. uel dic nã. i. iure gentiũ. Certe iste due solutiones sunt idẽ. nã eo ipso q; facit mentionẽ de naturali rõne oz q; tu referas ad hominez tm̃ cũ animalia bruta careãt rõne ut. l. i. §. si qua. pau. fe. di. & sõ non põt intelligi de iure nãli qõ est cõe oĩbus aialibus. & q; ubicũq; dr obligatio nãlis debeat itelligi. i. de iure gentiũ ꝓbat in. l. ãpli⁹. §. fi. ff. de re. iur. no. in. l. stichũ. §. naturalis. ff. de solu. & ita expedit se glo. de pria ꝓte h⁹. §. Secũdũ quã lectu. nõ duo. s. q; qñ soluit ex una cã ex qua ẽ indebitũ potest retineri ex alia ex qua est debitum fac t. l. cuz in corpus. ff. de acqui. re. do. secundo nõ. q; naturalis obligatio que est redacta ad prestandum necessitatẽ impedit repetitionem indebiti. sed docto. nostris ul tramon. ista lectu. nõ placet q; hic loquatur de opis obsequialibus quia ille proprie non sunt opere. ut. ff. dicam. sed intelligunt ipsi. s. de officialibus operis ꝓprie. hoc est de illis operis que consistunt in officio quod quilibet scit facere sine doctrina [i] illud enim dr

in. l. pe. C. de pig. & tõ. & in mã vide. l. ij. C. ẽt ob. cirogra. pecu. & in. l. ꝓ retentio. C. de usu. & ꝓ Bar. plene & plenius q̃ hic in. l. si nõ inducta C. qbus cau. pig. tact. ꝓhi. & Pau. õ leaza. in. c. finẽ de do. & cõtu. in. ij. col. Alexan.

g ¶ Liberatio vide qõ nõ. Bal. ĩ. l. pemptorias in pe. col. ĩ ul. sed hic surgit questõ. C. sen. rescin. ĩ pos. Alexander.

h ¶ Is cui & quod nõ. §. c. i. §. i. & Bar. in. l. is cui. ff. de condi. indebi. & in. l. damus. ff. eo. Alex.

i ¶ Doctria quid sit officium & artificiuz & quot modis sũmatur officiũ vide Bal. in Rubrica. C. õ op. liber. Alex.

officium vt.l.legatis seruis .ff. si ex officio infra de lega.iij.fm Bul. ¶ Artificiales dicunt que cōstitūt in artificio vidicito per doctrinā vt.d.ff.si ex officio. ⁊ de his loquit ꝓa pars huius.ff. Mihi vero placet q̄ principium istud nō loquat in operis obsequialibus.nā cum sint debite ⁊ pōt libertus ad eas cogi ꝑ facit ad materiā cōditionis indebiti. Itē plz q̄ princi pium loquat in operis officialibus vt tex.exprimit. tamē intelligo officiales aliter q̄ vltramon.l.operas que cōcernunt psonam operantis ⁊ eius cui editur seu operaret vt.l.ope in rerū.j.ō ope.liber.vbi tex. hoc exprimūt vt.j.dicā. Iste quidē officiales nō de bent ꝓsi nō imponant vt.j.videbitis nec pōt libertus ad earū ꝓstationē cogi. In illis ergo ponēdus est ca sus in hoc principio. ¶ Contra quā lectu.oppo.natura lis obligatio vt benefacienti benefactas nō impedit repetitionē indebiti vt.l.ex hoc iure gentiuz.ff.de in ius.t iure.t.l.sed ⁊ si lege.ff.cōsuluit de peti.ꝓhib.hic vero dr ōrium.ergo male. Sol.ista naturalis obliga tio vt benefacientī benefaciamus ī libero respicit cer tā specie obligationis hoc est vt ei seruiū ⁊ ei operet circa psonam suā isto cāu si illud ad qō cōtracta est illa obligatio soluatur nō pōt repeti vt in prin.huius ff. Si vero eidē soluā aliud indebite vt operas fabri les que respiciunt patrimoniū ⁊ nō psonam lz ei sim obligatus naturaliter in genere benefacere non tam impedior repetere illud indebite solutuz vt hic ⁊ ita oz intelligi glo.in.d.l.ex hoc iure.⁊ ibi plene dicā vt xi ēt.in.l.si testamento.ff.i.j.de fideiuss. ¶ Cōtra hoc oppo.de.l.cū quis.t.l.error.C.ad.l.fal. So.vltram. reprehendūt glo.in eo.q̄ dicit q̄ ibi loquit de natu rali debito ⁊ ideo leges nō obstant.sed ego tenui gl. in.d.l.cū quis.t.l.i.ff.eo.⁊ tō dic q̄ hec.l.oz distīgui ff in illas de ista tn naturali obligatione plenius vide bitis in.d.l.ex hoc iure gentiū. ¶ Venio ad secundā partē ista ꝓa pars est multum subtilis ⁊ gl.intelligit hic in operis fabrilibus incertis.⁊ oppo.q̄ diuersō rū hominū opere dicant eedē.vt.l.nemo est qui nes ciat.j.de duo.reis. So.dicit glo.q̄ sunt eedem in ge nere nō in spē.vel verius nō sunt eedē vere vt hic. sed iuris fictione sic q̄nqz vt ibi quod qñ fit infra di cam. ¶ Item op.illud idem qō soluit oz repeti vt.l. qō indebitū.ff.eo.sed hic dr extimationem repeten dam quare male so.l.q̄ indebitū loquit qñ solutum extat.sed hic statim cum opera soluit extīguit.ergo ⁊c. Hoc nō vr verum q̄ saltē fictione iuris dr exta re prestando operā simlē vt.d.l.nemo est q̄ nesciat. Huius timore Jo.in glo.posita super v.opere dicit istum.ff.debere intelligi ī operis incertis.⁊ sic nō po test dici q̄ reddantur alie similes ꝓpter earū incer titudinē. ¶ Sed cōtra hoc oppo.de tex.qui dicit ve uti pictorias.⁊c.⁊ sic loquitur ō certif. So.dicit glo ssella parua ibi q̄ illud veluti ē exēplificatiuū ꝓstatō nis nō obligationis. Item ꝑ dictū Jo.op.conditio ī debiti datur respectu eius qō ē solutum sed opera q̄ iam soluta ē semp est certa.ergo alia similis illi solu te pōt condici. So.dicit glo.illā potestatē oz habere recipiēs in reddēdo quam habuit soluēs in soluēdo fm ista iura vt.l.plane.ff.eo.sed soluēs qui credebat se teneri ad operas īcertas habebat ptātez soluendi eam quam volebat.eodem modo patronus recipiēs posset reddere quam vellet ⁊ sic contingeret q̄ red deret in alio genere q̄ solutuz est.ne ergo peruenia tur ad illud absurdum repetitur extimatio ita loqui tur hic.istud non est verū nā licet quis soluat respec tu obligationis gñis tn id ipsum qō est solutuz repe tatur.vt.l.cum ts.in fi.j.eo.sed hic ideo non repetit quia non extat vt hic dicit tex.nec ob.si dicis q̄ ficto iuris dicuntur extare si reddantur alie similes v.g. .l.nemo est qui nesciat quia illi fictioni est locus duo bus concurrentibus.s.q̄ hoc sit actum inter partes ⁊ q̄ hoīe sint eiusdem peritie vt ibi patet.q̄ hic nō cōcurrunt nam conditio indebiti perter propositum partium oritur.ideo hic nō habet locum illa fictō ita tenet Ja.bu.⁊ ita tibi dixi in.d.l.nemo.⁊ ideo nō cu ro vtrum libertus putaret se obligatum ad operas certas vel incertas idem enim iuris est quantuz ad hoc.quando ergo aliquis putans se obligatum ī ge nere soluit aliquam spēm illius generis quid possit repetere dic aut solutio est facta in his que in suo ge nere recipiunt functionem ⁊ repetet tantūdez vt. ff. eo.l.q̄ indebitum.aut in his que nō recipiunt functō nem in suo genere ⁊ tunc aut loquimur in his que p solutionem extinguuntur ⁊ tunc illud solutum ī po terit repeti sed eius extimatio.quatenus recipiendo factus est locupletior vt hic.aut in his que nō extin guuntur ⁊ tunc siquidem extat id ipsuz repetitur vi .l.cum is.j.eo.si non extat nō repetitur nisi recipiēs esset factus locupletior vt.d.l.cum is.j.eo. ¶ Item oppo.q̄ ipse opere repetantur vt.l.fi.de ope.seruo So.dicit glo.ibi petantur opere.hoc ē extimatō ope raruz ita dicit glosella hic super verbo pōt. ¶ Tu di cas qñqz opere petuntur simpliciter [k] nō respectiue ad alias operas tā prestitas vl' prestādas ⁊ ipse ope re possunt peti sicut cetera facta.sed post moraz suc cedit obligatio ad interesse vt.l.in stipulatōis.ff.ope rarum.j.de ver.obli.t.l.fi.de ope.seruo.qñqz petū tur respectiue ad alias operas ⁊ tunc siquidem hoc fit ex conuentione ipse opere possunt peti duobus concurrentibus.s.q̄ ex conuentione fiat vt dictuz ē ⁊ sit similitudo peritie.vt.d.l.nemo. Si vero nō fiat ex conuentione sed in obligationem incidimus ꝓter propositum tunc non pñt peti opere sed extimatio vt hic. Sumus expediti de his que pertinent ad.ff. ¶ Veniamus ad glo.magnam que tractat materiaz de operis libertorum primo quero quid sit [l] opera Rñdeo est diuinum officium vt.l.i.j.de ope.li. ⁊ in tellige diurnum.s.diei artificialis vt.l.ij.de an.lega. ⁊ de ver.sig.l.ij. ¶ Juxta hoc quero quid si aliquis debet operas nocturnas.i.custodire turrī de nocte an dicantur opere puto q̄ sic vt.l.duoruz.j.de ope. liber.⁊ ar.de aqua plu.ar.l.si prius.in prin. ¶ Que ro vtrum obsequium sit opera.Rñdeo vt dicam.j. ꝓme. ¶ Secūdo principaliter quero qualiter ope re diuident [m].Rñdeo fm Azo.in sum.de ope.libe. ⁊ hic in glo.q̄ triplex est operarum diuisio. q̄ alie obsequiales.alie fabriles.alie artificiales.Obsequia les consistunt in reuerentia. fabriles incerte ⁊ artifi ciales certe.dicit glo.Ja.de ra.⁊ Pe.in repetitione huius.ff.⁊.¶ y.sequēdo eos in.l.liberti libertequz.C. de ope.liber.reprobant istam diuisionem. nam non placet eis q̄ obsequium sit opera.nam opera ē diur num officium vt dictum est sed obsequium non con sistit ī diurno officio ergo.⁊c. Preterea destīctiꝫ sunt tractatus ⁊ distincti tituli de obsequiis liber.⁊ ō ope ris libertorum ergo non oz idem dici vt.l.si idem.C. de codicil.certe glo.⁊ Azo.hoc idem dicunt q̄ obse quiales improprie dicuntur.opere vt.j. sequitur in glo.deinde dicunt predicti Ja.⁊ Pe.q̄ dria ꝑdicta .s.fabriles incerte ⁊ artificiales certe non est vera q̄ nulla ē lex in mundo que hoc dicat nisi iste.ff.itelligē do prout glo.intelligit qui intellectus non est verus vt dictū est. ¶ Certe Azo.in summa dicit q̄ illa appel latio fabrilis non est iuris sed ipse hoc nomīe appel lat gratia doctrine. Dicunt ergo ꝑdicti doc. vltramō tanu q̄ est duplex operarum diuisio.s.alia officialis.

[k] ¶ Siplicite qualiter oper saltem future peti possit vi de Imolam ī .l. stipulatiōes non dimidiū. in.ix.col.ō v. obliga.

[l] ¶ Opera. Quid sit ope ra adde bal. in.l.liberti in. .ij.col.de ope. liber. ⁊ dum dicitur hic de die ⁊ ō nocte te vid Ba.i Ric ca.C.de ope. libertꝫ.

[m] ¶ Diuidē tur ⁊. Quid sit. spectes ope ra rum adde la te Bald.in.l.li berti liberte qz.C.de ope. libe.i.ij.⁊.iiij col. Alexā.

n¶ Loquunt Que sunt opere officiales per Bal.in.l.liberti liberteqz in .iiij.Col.C. ō ope.liber.

...na a...icialis . officialis que exercetur per artem hoīs habitam sine doctrīa.artificialis vo q̄ exercet̄ p artē hoīs bītā p doctrinam vt.l.legatis.§.si ex officio .J.de lega.iij.z hoc modo soluunt contrarietatē multarum legum z sic intelligunt istum.§.Vbi vero videtur q̄ in ista materia ipsi non bē loquāt̄ nam opere officiales intelligendo ,put ipsi dicunt in vāgādo z zapādo z similia que quilibet sit facere sine doctrina:possūt edi alteri sicut patrono z libertus in eis posset delegari q̄ mutatiōe psone nō vident̄ alie vt.l.opere in rez.J.de ope.liber.ergo hoc modo nō pōt intelligi iste.§.Dico ergo sic q̄ iurisc̄onsulti appellant operas officiales que cōcernunt psonam edētis z eius cui eduntur z sic ex varietate psone variant̄ opere verbi gr̄ia seruire vni dño in mensa ī camera associare eum p terrā iste dicunt̄ opere officiales q̄ variant̄ varietate psone aliud enim seruiciū requirit vna psona aliud alia.vt.d.l.opere.J.de ope.li.z.l.he demū opere in fi.eo.ti.Sed si poneremus aliquez libertū esse zapparorē vel bubulcū vel aliquid aliō scire q̄ō psonam eius cui exhibeb̄ non concernat tūc ñ dicunt̄ opere officiales ,put in hac mā sumitur.sz magis dicunt̄ opere fabriles que cuicunq̄ exhibeant̄ eedē sunt respectu exhibentis vt.d.l.opere in fi.licz alio respectu dicte opere pñt dici officiales vt dicūt doctores vltramont̄.cū dico nō in ista mā. Item divisio glo.nr̄arum nō placet.cū enim habeamus vocabula diuisionis a lege nō ē necesse q̄ noīa magistraliter imponamus vt.J.de p̄scrip.v.l.ij. dico ergo sic q̄ operarū quadruplex est species quedā sunt obsequiales z iste nō dicunt̄ opere vt dictū est quedam sunt officiales que respiciunt psonā eius cui edant̄ z mutatione psone dicētur alie.alie sunt opere fabriles seu artificiales certe z appellō fabriles quas hoīes sciunt facere homines ex doctrina z artificio .z iste mutatione psone eius cui exhibent̄ nō diuersificant̄ vt.d.l.opere in rerum.z.l.se.z hoc.§.in fi.quarta est opera incerta vt q̄n patronus ita obscure stipulat̄ q̄ nō apparz vtrum senserit de officialibus fabrilibus l̄ artificialibus z de his ītra videbimus.¶ Redeo ad primū.s.ad operas obsequiales z quero ī quo consistant ° glo.hic dicit q̄ obsequiales cōsistunt in assurgendo z similibus.Azo.vero in sūma dicit q̄ cōsistūt in assurgēdo salutando reuerēdo eiusq̄ negocia gerendo ᵖ hoc vltimū quod dicit de negociis gerendis pōt esse verū si cōmittatur vnum negociū q̄ō non hz officium vnius diei.vt mittere libertuz pro ambasiata ad domū cuiusdam amici.sed si gestio negocij requireret officium diurnū tunc essz magis opera fabrilis vel artificialis vt.l.he demum de ope.liber. ¶ Itez dicit glo.hic q̄ iste opere obsequiales consistunt ī ñ faciēdo vt de non vocando in ius de nō testificando contra patronum de non accusando vt.l.ij.C.de ī ius vocan.z.l.pe.z.l.si.qui accu.non possunt. z infra de testi.l.lege iulia . ¶ Secundo est videndum in quo differant iste opere inter se scilicet obsequiales z in quo cōueniunt.differunt quia he que cōsistunt in faciendo nō transeunt ad heredē ᵍ extraneum.vt.l. ij. .C.de in ius vocan,sed ad filium sic etiam exheredatum non mala mente.Sed he que consistunt in non faciendo transeunt ad heredem extraneuz vt. d.l.ij. C.de in ius vocan.ita dicit glo.hic z azo.in summa. Certe in eo q̄ distincte dicit q̄ he que consistunt in non faciendo transeunt in extraneum heredē nō placet q̄ hoc est verum de nō vocādo in ius sine venia sed in alijs de nō accusando vel non testificando seu actionem famosam non ,pponendo ista nō transeunt ad heredem extraneum.sed pōt predicta cōtra eum ,pponi vbi originem trahūt a facto defuncti patroni vt.J.de dolī excep.l.apud celsum.§.aduersus.¶ Tertio est videndū in quo differunt iste opere ab alijs z differunt q̄ non sunt ,ppie opere vt dictum est. Itē debentur sine impositione quod est in alijs.secus vt .J.dicet̄.z ita dicit glo.hic. ¶ Quarto est videndum de alijs operis que ,ppie sunt opere videlicet qualiter imponantur z qualiter differunt z in quibus cōueniunt z certe oēs opere imponunt̄ per stipulationem vel per iusiurandum prestitum a liberto.vt. J. de li.cā.l.fi.z de ope.li.l.vt iusiurandi.§.iurare.ibi q̄ liscunq̄.z.c̄.z hoc dicit glo.z bene. ¶ Deinde est videndum in quibus differunt z glo.hic z azo notant sex dr̄ias. ¶ Prima est nam certe opere statim veniunt z cedunt cum pñt prestari.cedunt tamen a die stipulationis in certe non nisi indicant̄.i.petātur a patrono.vtreq̄z tamen petunt̄ tunc demū cum tantum tempus transierit q̄ prestari potuerint.vt.J.de ope. li.l.quotiens certe z.l.cum patronus.z.l.opere in rerum.sed hoc non placet Ja.de ra.z Pe. quos Ly. refert in.l.liberti liberteqz.C.de ope.li.q̄ dicta dr̄ia an certe vel incerte non probaf̄ iure ꝯz eos.sed dr̄ia dz notari iter operas officiales z artificiales accipiēdo officiales pro his que consistunt in aliquo actu q̄ sito seu qui scitur sine doctrina.vt.s̄.dixi.sz hoc mihi non placet vt dixi.nec etiam dictum glo.plz vsqueq̄ qz dicendum est ergo q̄ opere officiales que cōcernunt personam eius cui exhibent̄ vt.s̄.dixi . cedant cum indicuntur. absurdum enim est q̄ tu faceres p sone mee seruicium nisi q̄n vellem.vt.l.cum pronus in prin.de ope.liber.z.l.opere in rerum.e.ti. Fabriles vero seu artificiales que non cōcernunt certaz p sonam cedunt a die stipulationis.vt.d.l. quotiēs certe.z.l.opere in rerum.z.J.de ver.obli.l.interduz.§. .i.Sed hic est aduertēdum quia q̄nqz opere promittunt̄ oīo certe omni certitudine tā ex parte operarū q̄ ex pte loci ī quo debz fieri operatio.vtputa ,promitto tibi.x.operas zapparorias in tali vinea vel in tali campo tunc debet intelligi q̄ō dixi q̄ cedūt a die stipulatiōis.sed si essent incerte rōne loci vtputa ,promitto tibi decem operas zapparorias nec dico vbi tunc illud q̄ō dr̄ p glo.q̄ō cedunt a die stipulationis ,p tā to dicitur q̄ non est necessarium peti a patrono sed tamen est necesse q̄ ipsi liberto demonstretur locus in quo debeat zappare alias non teneb̄ vt.l.multum in prin.J.de cōdi.z demō.Dicetis vos q̄n locus certus non designat̄ tunc stipulatio erit ipso iure nulla ᵉ vt.l.ij.§.si quis insulam.J.de eo q̄ō cer.lo.z.l.qui in sulam.de ver.obli. Rñdeo dr̄ia est vtruz quis stipuletur operas vel opus.nam si stipuletur opus certū est q̄ de sui natura cohereat solo alias non valet nō adiecto loco vt in legibus cōtrarijs . Sed si quis stipuletur operas referendo se ad actum persone tūc valet etiā nō adiecto loco vt in multis legibus.s̄.allegatis de hoc tenui in.l.ita stipulatus in prin.in quīta op.i.p̄tis.J.de v̄bo.ob.q̄nqz quis stipulat̄ opas simpliciter nō distincto vtrū sint officiales an fabriles vl̄ q̄ isto casu qcquid glo.dicat debemus respicere p̄sonā ,pmittentem opas si.n.,pmissor exercet aliq̄ō artificiū tpe ,pmissionis intelligemus de operis artificialibus.idem z fabrilibus iudicabimus.Si vero libertus nullas alias operas exercere sciebat nisi officiales vt sunt multi domicelli qui nesciunt aliud facere q̄ famulari.z tūc tanq̄ de officialibus siue obsequialibus iudicamus hic est tex.expressus in.l.he oper. in prin.z.l.he demuz.de ope.li.¶ Sed quid si vtrū qz sciebat facere z erat consuetus facere dico inspicimus id in quo magis versabatur tpe quo opere de

o¶ Consistāt opere obsequales ī quo cōsistant vide per Bal. in.l.liberti in.iiij. colū. .C.de oper.liber.z ī.iij.colum.

p¶ Negotia gerēdo z bal. in.l. liberti in .iiij.col.dic̄ q̄ si libert̄ ibi p curat negocia patroni nō potest petē mercedez z videtur tenere q̄ sit obsequialis opera z videtur.ī.l.officio C.ō nego.ge.

q¶ Transeūt ad heredē vide Bar.ī.l.sic circa fi.la vltima de.v̄.obl. z Bal.ī.l.liberti liberteqz de ope.libe.z.J. in vltima col.

r¶ Nulla potest q̄s stipulari operas sine adiectione loci z vidē Bar.in.d.§.si quis in sulam sed Bal.aliter loquitur in.l. liberti in.vj.col̄.C.de ope. liber.

¶ Preconiū adde Bal.in.l.liberti in.vj. col.de ope.liber.

bebant ꝑstari ñ tñ facta fuit ꝓmissio vt.d.l.he demū ꝛ.l.eius artificij.e.ti.ꝛ.l.legatis seruis.§.si vnus.ff.ō le.iij.¶ Et predicta faciunt qꝫ si statutū est factū seu ꝑ conium[8] qꝫ quilibet debeat comparere armatus pu blice tali die ad faciendū monstraz dz intelligi arma tus ſm conditionē psone vtputa miles vt miles pe des vt pedes.ꝛ hoc cū distinctione qꝫ balistarius cū balista ꝛ sic de similibus.ꝛ sic ſz qualitatē illius exer citij armoꝝ in quo versatur debeat eē armatus.al's ſm qualitatem boꝝ eiusdē qualitatis vel cōditio nis facit.l.plenū.§.equitij.ff.de vsu.ꝛ habi. ¶ Secū da est dria ſm glo.in solutione certe enim alij solui possunt[t] incerte nō vt.d.l.opere in rerū in duobus tñ casibus fallit in qbus ēt incerte soluunt alij volen te ꝑsono. Primus si ꝑsonus non pōt aliter vti opis secundus si est inops vt.l.patronus si operas.ꝛ.l.si libertus artē.ff.de ope.liber. Vtramō.nō admittunt dictā driam inter certas ꝛ incertas sed inter officia les ꝛ artificiales intellīgēdo officiales qñ victū exer citū est quesitū sine doctrina ſz eos. ¶ Tu dic qꝫ of ficiales be sunt que cōcernunt officium exhibituz ꝑ sone ꝛ non pñt alij solui nisi in duobus cāibus nō.ꝑ glo. ¶ Artificiales vero seu fabriles possunt alij sol ui vt in glo. Incerte vero iudicantur qñqz officiales qñqz artificiales ſm conditionē ꝓmittentis vt dictū est.ꝛ eodē modo quo ad solutionē vt.d.l.opere ī ꝑn ci.ff.de ope.liber.tertia dria est ſm glo.in adiectiōe psonarum facta in stipulatione certas enim mihi aut ticio incertas aūt tm mihi stipulor. Item certas pōt seruus mihi vel sibi vel simpliciter stipulari.incertas vero mihi vel simpliciter nō sibi vt.ff.de ope.liber.l. opere in rerū.cū.l.se. Vtramon.hoc non patiunt in ter certas ꝛ incertas sed inter artificiales ꝛ obseqa les vt dictum est ſm eos.tu vero dicas qꝫ officiales que cōcernunt personam eius cui edunt non potest quis stipulari sibi aut ticio vt valeat adiectio vt per solutionez factam adiecto libereꝰ ipso iure fateor tñ qꝫ liberaretur ope exceptionis vt.l.fi.in prin. alias ē in.§.cum mihi.ff.de vb.ob.ꝛ.l.id quod de duo.reis. ꝛ hic de liberaz.ope exceptionis tangunt doc.in.d. l.liberti liberteqz.C.de ope.liber. ¶ Itē seruus non pōt eas stipulari sibi sed dño vel simpliciter secus ī operis fabrilibus seu artificialibus vt.d.l.opere ī re rum cū.l.sequenti que hoc expresse ꝓbat. Opere ve ro incerte quantū ad ꝑdicta iudicantur qñqz vt offi ciales qñqz vt artificiales seu fabriles ſm qualitatē ꝓmittentis vt.d.l.he opere que expresse hoc ꝓbat ꝛ ꝑdicta faciunt ad qōnem[u] si tu cōduxisti operas cu iusdā ſuitoris an possis illū ſuitorē alij cōcedere eo inuito vel actionē alteri cedere quā aduersus eū hēs ꝛ certe si quidē promisit tibi seruitum qō concernit personam tuā ꝛ tunc nō poterit alij delegari. Si vo aliud ꝓmisit puta scribere ꝛ similia.ꝛ tunc poterit alteri delegari vt hic.sed si ꝓmisit tibi seruicium vel operas simpliciter.dic premissaz ꝓmissionē iudican dam esse de operis officialibus vel al's ſm qualita tem persone ꝓmittentis vt dictum est.ꝛ ſm hoc po terit alij delegari.vel non delegari.facit ad ꝑdicta ō fideicō.libe.l.is qui ex cā.ꝛ.l.gñaliter.§.quoꝺ.sic dz intelligi quod nō.per doc.C.de noua.l.i. ¶ Quarta dria est ſm glo.quia certas dz libertus prestare vic tu ꝛ vestitu patroni.incertas suo victu.vt.ff.ō oper. liber.l.suo victu.ꝛ.l.aut certe.ꝛ.l.i.poni.ꝛ.l.penul.ꝛ sic.d.l.penul.intelligaꝝ de operis certꝫ.tantuz vt ibi nō.ꝛ est in hac glo. Alij vt Jaco.bald. dicunt totum ecōtra.vt certas ꝑstet libertus suo victu icertas vic tu patroni.ratio qꝛ in operis certis pōt se ꝓuidere quid faciat.secus in incertis. ¶ Tertij dicunt qꝫ si li bertus non dz vnde se alat.dz prestare sumptu p ni.al' sumptu suo.vt.d.l.suo victu.ꝛ.d.l.aut certe.ꝛ istam opi.videꝝ tenere glo.tertia in.d.l. suo victu ꝛ Azo ī summa.quod mihi placz. Quid ergo dicemus de alijs.aliquis cōdicit operas alicuius[x] vtrum in telligaꝝ sumptu locātz.aut sumptu ꝙducentz. Ꝛdeo immo inspicienda est consuetudo regionum q cōsue uit esse in conductione talium.ꝛ illa est seruanda. qꝛ sic actum videꝝ.vt.l.excepto ꝛ ibi nota.C.loca.ꝛ de agricol'.ꝛ censi.l.dñi ꝑdiorum.ꝛ ibi nō.ꝛ ō edil'. edictz.l.qꝫ si nolit.§.qui assidua.ꝛ.ī.de aqua pluui. ar.l.si prius.§.i.sed si consuetudo non apparet tunc ille alimentabiꝝ de pecunia sibi ōbita ꝓ mercede cū in dubio ītelligatur facere suo victu. Ad hoc facit qꝫ notatur.C.loca.l.ij.ꝛ.ī.manda.l. si vero nō remune randi.§.fi.ꝛ.d.l.suo victu.vbi melius ꝓbatur. qꝛ sic ibi faꝯ ꝓpter remunerationē ita hic ꝓpter mercedē Sed si aliquis ꝓmitteret operas causa remuneratō nis seruitij ante habiti.tunc est adhibēda dicta distīc tio. Aut ꝓmittens erat inops vel non prout dixi ī li berto.vt dictis.ll.que nō habent locum solū in liber to.sed in quolibet alio vt.d.l.penul.de ope.liber.nō .n.intelligo ibi in alio exhibente ꝓ liberto sz ꝓ seipo ex vigore sue obligationis.pro qua facit qꝛ eadez ē rō. Si vero ꝓmissio operaꝝ fieret ex mea liberalita te non causa mercedis nec cā remunerationis.tūc ī telligerentur promitti sumptu eius cui debentur.vt .ī.cōmo.l.in rebus.§.possunt. ¶ Quinta dria ē ſm glo.qꝛ in īcertis fideiussor ex sua mora teneri ñ pōt. vtputa cum non cedant nisi indicantur. sz in operis certis est idem quod in qualibet pecunia credita.vt .l.si libertus morā.ꝛ.l.a duobus.ī.ō ope.lib. Ita di cit glo.hic ꝛ in.d.l.si libertus morā. Sed ista dria nō videꝝ vera.vt.l.cum filius.§.i.ī.de v.obli.qō.dic vt ibi plene dixi.ꝛ in.l.si quis ꝓ eo ī prin.ī.de fideiuss. q faciunt ad multa.vt dixi in.d.l.cū filiuſ.§.i. ¶ Sex ta dria est ſm glo.in transmissione circa quā nō.duo generalia[y] ſz gl'.primo qꝛ nulla opera transit ad he redem heredis.vt in.l.sciendum de vb.sig.ita etiam dicit Azo in summa ß nō placz qꝛ opere obsequiales transeunt ad quēlibet ex liber.etiam ꝓ infinitos gra dus.vt.l.sed si hac lege.§.liberos.el.ij.ff.de ī iuſ.vo. Ad extraneos vero nullo modo transeunt nisi vt su perius dictum est.de officialibus vero ꝛ fabrilibus dic vt statim dicam. Sed generale est vt distinguaꝝ siquidem patronus stipuletur opaꝝ incertas sibi ꝛ li beris suis transit ad liberos ꝓ equalibus portioni bns non ꝓ hereditarijs.vt.l.vt iureiurandi.§. si libe ri.ī.de oper.liber. Istud est primum dictum glo.qꝫ est notabile ad multa qñ aliquis recipit ī emphiteo sim ꝓ se ꝛ filijs certe transit ad filios non ꝓ hr̄ditа rijs portionibus nec ad eos vt ad heredes sed vt ad filios.etiam si abstineant ab hereditate paterna.dixi plene in.d.l.vt iurisiurādi.§.si liberi. Item aduerte qꝛ licet stipuletur[3] sibi ꝛ filius suus copulatiue.tñ in telligitur ordīe successiuo boc est primo sibi.ſo filijs suis.vt.ī.de operis libertorum.l.operas.aꝰ ī.l.si qs ꝛ hoc est notabile ad multa.que tangunt ī.d.l.opas ꝛ nō.per docto.in.l.liberti liberteqz.C.de op.li.ꝛ ß etiam explicaui in.l.gallus.§.i.ī.de li.ꝛ post. Si vo tantum sibi stipulatus fuerit patronus distinguit gl. operas certas ab incertis.vt hic ꝛ plene per Azo. ī summa.tu dic aut loqueris de operis officialibus ꝛ transeunt ad filios non ad extraneos.nisi ſm qꝫ glo. dicit de operis incertis per easdem leges. Si vero loquimur de fabrilibus siue artificialibus tūc dic vt glo.dicit.de opis certꝫ.per easdē leges ō ope. īcertꝫ dic qñqz iudicandū eē sicut de officialibus. qñqz ꝓ

¶ Solui possunt vt de.ī.pri.col. ꝛ Bal. in.l.liberti in.vj.col. de ope.liber.ꝛ quid sit dare opas certas ꝛ incertas vide bal. in.l.liberti in.v.col. .C.de ope.liber.

¶ Faciunt ad qō nez. Sed bar.ꝛ ymo la in.l.ij.ī ꝑn.fol'.ma. in.q.an tenear facere qꝫ tibi ꝓdest ꝛ mihi nō nocet vr̄ tenere ī ꝙrium in ea cōbina tiōe dū allegat.l. nec creditores. C.de no ua.videz qꝫ ēt scrip tor nō possit cogi scri bere alij librū. Item adhoc quod nō.in.l. aquā ꝛ ibi Bal.C.de fuitu. Pau.de ca.in .d.l.ij.in ꝑn.dicit qꝫ regula.l.i.C.ō noua. fallit in debitore ope rarū allegat istū tex. in fi.ꝛ idez dicit ipse hic nisi incōmodum esset opas ꝑstare de benti p.d.l.ij.in ꝑnc. ꝛ hoc plz ꝛ vide per ang.ꝛ ymol.in.l.ī sti pulationibus.§. opa rū de vb.ob.ꝙ Bal.ī .ij.C.de dona. ꝛ hic adde q̄ notat Bar.in .l.si is qui.§.fi.ff.de pig. vide.ff. in ꝓxia col'.in.v.sed dria est ꝛ Bal.in.l.i.ad fi.C. de ope.libe.ꝛ in.l.li berti in.vj.col. eo.ti. ꝛ dixi.ff. ꝓxime.

a ¶ Impēdē ti ꝛ adde qꝫ i obligatione al ternativa non transit divium ante electiōez .l.si in rem la prima de rei vendi.ꝛ ita al legat bal.in.l. cōmenticiam in.ij.col. de episco.ꝛ der. Alexan.

cuius. locat opas ut. aſ an ītelligaꝝ qꝫ ōbeat alū tari a cōducē te ſz qꝫ conduc cens dz alimē tare tz glo.ī.l. qm̄.C.de test. ſz bal.ibi tz qꝫ nō debent ali mēta nisi vni uersalis cōsue tudo essz in ō riū ꝛ ibi ēt gl. ꝛ Bal. quid si laborato me rupit sua fer ramēta ī labo rerio qꝫ nō te neor satisfacere ꝛ hic adde Bal.in.l.liber ti liberteqz in vj.co.C.ō op. libe.an aūt va fallus debeat seq dnm suis sumptibus vi de Bar.ī.l.me uia.§.i.de an nuis leg.ꝛ an teneaꝰ opera rij portaꝰ sua ferramēta vbi ang.ꝛ ymola in.l.stipulatio nes cōmodissi mū ō v.obl.ꝛ bal.in.l.i. C.ō v.sig.ꝛ hic ad de Bar.in.l.ij. C.de neg.ge. facit qō nota. bar.ī.l.vēdito res.ff.ō v.ob. y ¶ Pō duo gñalia .qualr ꝛ qūo opa tā scat ad hr̄des vide bar.ī.l.si sic de v.ob.cr ca fi.ꝛ gl.bar. ꝛ latens bal.ī .l.liberti.C.de op.li. ꝛ ibi an ēt trāscat ad fi liū exhr̄datū vide.ff.c. §.in .iiij.col. z ¶ Licz stipu leꝰ de his ci bus vide late bal.ī.c.i.§.hic quoqz de suc. feu.ꝛ ꝙ Jo.ō imo.ī.l.qō dī de vb.obliga.

ac de fabrilibus seu artificialibus. vt patet ex his q̃ dicta sunt.s̃.ex quibus apparet declaratio nõ solum istius gl.sed totius tituli de operis libertorum. ꝛc̄.

z ¶ Allega. Bal.in nõ.q.ī .Li.in pe.col. in.xiiij.q.C.ō bis q̃ pe.ne.

Si decem. Si soluaf̃ pars vnius ex rebus alternatiue debitis an competat liberatio vel detur repetitio pendet ex futuro euentu.h.d.¶ Oppo.ꝛ vī q̃ p pte soluta contingit liberatio.vt.l.qui hominez.j.de accepti gl.hic ꝛ in.l. contraria dat multas solutiones neutram ponit veram.Ista est veritas q̃ ibi loquitur in accepti latione p quã põt tolli pars obligationis.hic vero in solutione partis ratio dr̃ie est q̃ si solutio partis tolleret obligationem in parte posset debitor postea soluendo partem in stichо consequi liberationem.ꝛ sit contingeret solutionem in diuersis rebus fieri.quod est absurdum vt.ī.primo.§.ꝛ.l.in executione. §. p parte.j.de v̈bo.obli.sed in acceptilatione nõ põt cõtingere istud absurdũ vt apparet euidenter fz ꝓpe. vt dixi in.l.ꝓria.ꝛ in.l.ij.§.si cũ hominẽ.j.de v̈b.ob. ¶ Op.de.l.si stipulatus.§.i.j.de solu.so.ibi erat certa species in obligatione nõ alternatiue.iõ solutione partis contingit liberatio.q̃ non põt deuenirī ad illõ absurdũ.q̃ in alia re ptẽ soluas.¶ Op.j.de v̈b.ob. .l.ij.§.i.so.ibi loquit̃ in obligatione generis.vt si debeo hominẽ in genere solutione vnius partis homis nõ contingit liberatione deueniaf̃ ad illud absurdz q̃ inualio hoĩe alias pars soluaf̃ vt.d.l.in executione .§.pro pte.¶ Op.ō.l.pe.C.co.ti.so.fateor q̃ vltimũ responsum huius.l.corrigit̃ hodie nã ille cuius erat electio in soluẽdo hz electionez in repetẽdo.¶ Quero dr̃ hic eũ qui soluerit eẽ impẽdenti a.quero qd ẽ dictũ impendẽti.Rndeo natiuitas conditionis indebiti est impẽdenti.vt hic ꝛ.d.l.ij.§.i.j.de v̈b.ob.Itẽ exercitiũ actionis prime quo ad alia quinqz soluta ẽ impẽdenti.nõ enim possum petere stichum aut quĩ qz de summa.x.lz enĩ in illis quinqz soluẽ liberatõ ñ contingat tñ nõ possunt peti interim.sed illa quinqz que nõ sunt soluta pñt peti.ꝛ tex.est hic qui vī dicere q̃ sit impẽdenti vtrũ possint peti reliqua quinqz aut stichis diuisim intellige vtrũ possint peti reliqua quinqz uel stichis tñ.Alternatiue autẽ stichum aut quinqz sine dubio petere posset si in obligatione generis.hoc nõ contingeret.qz si soluisti medietatem ī vno homine cũ deberes hominem in genere statim possum petere integrũ hominẽ vt in.d.l.si stipulatus de solutionibus.Rõnem hor̃ ꝛ qualiter p̃dicta ꝓcedant ponit glo.lz obscure.ꝛ Dy.in.d.l.ij.§.i.j. de v̈. obl.ꝛ ibi plene dixi.ꝛc̄.

Idem ait. In obligatione alternatiua solutione partiz in diuersis rebus liberatio non contingit licet ad plures heredes creditoris vel ꝓmissoris ptineat obligatio hoc dicit.

q **Si loco certe.** Glo.ītelligit istam.l. vno mõ.ꝛ Buil.alio modo,secundum gl.breuiter hoc intendit.Sicut ꝓmissum ī certo loco potest vbiqz peti ita solutum indebite certo loco non obstante errore soluẽnt̃ .h.d.¶ Quero qd vult dicere tex.ibi.non enim extimationem ꝛc̄.Respondeo q̃ qui putabat se teneri in vno loco. in alijs non putabat se teneri.ꝛ ideo quo ad loca alia nõ videbaf̃ erratum.ꝛ iõ in alijs locis non videbaf̃ posse repetere.sed istum errorem hec spes repetitionis ñ sequitur ita intelligit glo.quasi dicat non solum ī illo loco in quo est erratũ põt repeti.sed vbiqz sic̃ ille q certo loco,ꝓmisit.vt.l.i.ꝛ.ij.j.ō eo q̃ certo loco Bu. de cu.dicit totum econtra.ꝛ fm eum hec.l.breuiter hoc intendit.In loco in quo fit solutio p errorem nõ sortiť quis forũ illius quasi cõtractus rõne.h.d. Tu scis q̃ rõne contractus vel ōsi cõtrahitur forũ.vt.s̃. de iudicijs.l.heres absens. Item in indebito dr̃ quasi contrahi.b vt.j.ea.l.si ī area.ꝛ dicitur celebrari reiste quasi contractus.vt insti.qui.modis re.cõtra.ob. .§.his quoqz certe si ego solui tibi per errorez ī certo loco ratione istius quasi cõtractus non ꝯbitur forum.q̃ error impedit ꝯtionem fori.sed poterit ꝓpeti in quolibet alio loco fm Buil.vide litteraz.p isto intellectu facit hec littera.non enĩ extimationẽ soluẽtis.ꝛc̄.vt.l.si per errorem.s̃.de iurisdic.om. iudi. ꝛ videtur casus fm eum.C.vbi ꝛ apud quos in ītegr. restitu.po.l.i.ꝛ.ij.tene ergo opi.glo.per istum textũ qui dicit quolibet loco.ꝛ sic non videť velle excluđ re.immo includere locum solutionis.de hoc. C. vbi de rõciuijs agi opor.per totum vbi ꝯbitur forum ex quasi cõtractu in quo creditoris nullus cõsensus intercenit.vt ibi sunt gesta negocia administrata tutella ꝛ similia.non ob.l.si per errorem q̃ ibi errabaf̃ ī iudice seu iudicio.hic in cã solutionis.nõ ob.l.ij.C.vbi ꝛ apud quos.quia licet ibi dicat q̃ debet adire iudicem domicilij. tamen non negat quin possit adiri iudex loci.vbi negocium gestum est. vel aliter ibi logtur.de in integrum restitu.que nõ oritur ex negocio gesto.sed datur per officiuz iudicis.vt.l.q̃ si minor. in fi.s̃.de minori. Item loquitur de conditõe ob cãz que non oritur ex illo negocio gesto nec oritur tẽpore quo negocium est gestum.sed oritur propter cãz non secutam.sed condictio indebiti oritur statim. ꝑ tamen solutio melior forte est.

i **Eldex.** Tutus exceptione rei iudicate soluens nõ repetit.h.d. ¶ Op.de.l.qui exceptione.j.eo.so. hic speciale in hac exceptione que inducta est ad rigorem iur. conseruandum q̃ plene dicam in.l.iul.j.eo.ti.ꝛc̄. Barto.

i **Interdum.** c Ista est subtilis .l. Pupillus prodigus.ꝛ furiosus indebite solutum ꝛpetũt etiam vbi alius nõ repeterz .h.d.¶ Oppo.a diuisione aut pupillus soluit debitum ꝛ nõ repetit.q̃ pecunia soluta est ꝓsumpta.ꝛ cedit ī solutũ. vt.l.non omnis.§.si pupillus.s̃.si certum petaf̃. ꝛ.l. q̃ si forte.in fine.j.de solu.aut soluit indebituz.ꝛ tũc quilibet alius repeteret.ꝛ sic persona non facit locũ repetitioni.So.dicit glo.tu arguis a paribus in sufficienter enumeratis.s.aut soluit debitum aut soluit indebitum.sed est quoddam tertium.s.qñ soluit ī debitum ciuiliter sed debitũ naturaliter.quo casu maior soluens p errorez iur.nõ repetit.minor seu pupillus sic.ꝛ sic persona facit locum repetioni. casus est hic vel intelligas in casibus in quibus maior nõ repetit quod intellige vt vidisti in.l.eleganter.s̃.eo. ¶ Contra hoc oppo.de.l.fi.C.si aduer.solut̃.vbi dicit q̃ restituit̃ so.intelligе hanc fm illam q̃ hic datur cõditõ .s.restitutione petita.ꝛ ita pertransit glo. ¶ Contra hoc oppono si hoc esset verũ idem esset in quolibet minore cui subuenit̃ p restitutionẽ p titulũ de minor. glo.dicit fateor.sed hic loquitur de pupillo grĩa exẽpli in hoc tamẽ differt pupillus ab adulto.quia adultus curatorem non habens soluens pecuniam statim transfert dñium nec expectatur consumptõ.quod ñ est in pupillo.vt hac.l. ¶ Nota istam glo.q̃ in.h.d. verum.ꝛ sic pecunia non dicitur esse. in rebus que seruando seruari possunt.d tunc enim non posset alienare adultus sine decreto. Idem nõ.in.l.i.§.fuit q̃stium.j.ad trebel.ꝛ ita glo.intelligit q̃ hic conceditur cõdictio petita prius restitutione in integrum. ¶ Cõtra

b ¶ Quasi ꝯbi.ꝛ an ex quasi cõtractu qs soluaf̃ forum hic vidlate p Ang.ꝛ p Ange.in.l.exigere.s̃.de iudi.ꝛ ibi quid in loco distractus p bar. in.l.de eo.s̃.de iudi.

c ¶ Interdum ī p̃n. huius.l.vltra hic dicta vide ange.ꝛ do. Jo.an.in.l.nõ omnis .§.si pupillus in p̃n. .s̃.si cer.pe.Alex.

d ¶ Seruari ex istis glo.allega .tex. expl sum inst.de vsu.§.p stituitur similez in.l. aristo.§.fi.ꝛ.l.se .j.ō iure.deli.ꝛ.l.ij.s̃. de fruc.eaz rerũ ꝛ que sunt que seruando seruari non pñt sunt resq̃ finiunt̃ añ triennũ finitũ glo.allegaf̃ p singulari ī.l.i.C.si aduersus vsuc.sed hẽs simile in glo. fi.in.l. pe. C.q.cau.in ītegr. nõ ẽ necess.ꝛ hic adde tex.in.l. iulianus de peti.heredi.

a ¶ Impẽdẽti ꝛ adde q̃ ī obligatione alternatiua non transit dñium ante electiõez .l.si in rem la prima de rei vendi.ꝛ ita allegat bal.in.l. cõuenticulam in.iij. col. de episco.ꝛ cler. Alexan.

hoc opponit fortiter Ja.bu.illud reddit restitutio q̄ abstulit lesio.est.n.restitutio in pristinum statum re posito vt.ſ.de minor.l.q̄ si minor.§.restitutio.vnde si minor est lesus in re restituitur in re.si in actōne re stituitur in actione.vt.l.qui ꝓpria.§.item queriť.ſ. de ꝓcura.sed hic minor soluens fuit lesus in re quā soluit.ergo p restitutionē in integrum rehabebit rē. male ergo dicit gl.ꝛ tex.qui dicunt q̄ petit cōditio indebiti rest tutōne ꝓhabita.nam si vult petere resti tutionem ad cōditionem indebiti nō pōt q̄ illā nūq̄ habuerit nec in ea cōtingit lesio.sed si restituiť ad id qō soluit nō est necessaria cōditio.huius timore dixit Ja.bu.q̄ istud qō hic dicť in fine cōditio locum ha beat ī inte.restitutio.est.n.cōditio nomē generale ad omnem repetitionē.ꝛ sic ꝓtransit durū tamen vī mi hi q̄ iurisconsultus in tractatu cōditionis indebiti in tellexerit de restitutione in integrū.vnde Ja.ō are.[c] volens euadere istud cōtrarium intelligit bāc.l.inde bito naturali soluto.q̄ minor petit restitutionem ad uersus naturalem obligationē que p restitutionez to taliter tolleť nam eo casu quo cōtra obligationē cīui lem restitutio parit exceptionē eo cāu naturalez obli gationē in totum extinguit vt.l.si eius.ī.ad trebel.q̄ restitutione habita habebit locum conditio indebiti.

¶ Contra hoc oppo.contra naturalē obligationem[f] nō datur restitutio ita nō.insti.qui.mo.tol.oblig.§. p terea ꝛ.ſ.de ꝓcura.l.si minor in glo.magna de arbi tris.l.si pupillus.ꝛ.ī.de vb.obli.l.puberes ꝛ in qua libet earū notať substitutēdo Ja.de are.dico q̄ ō natu ralem obligationē nō datur restitutio minori eo casu quo per eā non leditur.sed pōt se tueri iure cōi non soluendo ita loquūtur.d.gl.ar.ſ.de minor.l.in cause sed eo cāu que per eam ledit pōt petı restō vtputa si iam soluit ſm predictū intellectū.ꝛ.ī. de fideius.l. marcellus.ꝛ qō ibi nō.ꝛ hoc puto satis verū in se.ſi tn quantū ad intellectum nostre.l.nā gl.intelligit hic in legato soluto nō deducta falcidia certe p illam ob ligationē naturalē minor nō ledit.naz quilibet maior ꝛ diligens adiuisset hr̄ditatē ꝛ sic fuisset obligatus vt ipe.idē in obligatione nāli que habuit originē de per sona maioris cui minor successit.Ista lec.solū ꝓcede ret in obligatione naturali ꝺcta solū pro minore.virō nimis restringeret.l.istam lz posset esset vera hoc cāu nō tn puto q̄ aliquo cāu sit necesse peti restitutiōez vt.ī.dicā.¶ Secundo oppo.ſm ordinez glo.[g] si mi nor est obligatus naturaliter opponeť sibi cōpensatō vt.l.etiam.ī.de cōpen.dicit glo.q̄ naturaliter debitū cōpensetur hz locū in petente nō in repetēte vt no.ī .l.cū is.§.i.ī.eo.ꝛ videbitis ibi.quod puto verum vt ibi dicam tn Ja.de are.nō stat in hoc imo dicit q̄ si intelligis in debito nāliter soluto dico q̄ fuit petita restitutio ꝓ ipsam naturalē obligationez.ꝛ sic fuit sub lata.qō nō placet vt vobis.ſ.dixi vel dic dicit ipe q̄ hic loquiť de debito tm̄ ciuiliter soluto.pro cui[g] eui dētia ōbeſ scire dicit Ja.de are.q̄ ex testamēto nō oriť obligatio naturalis quātūcunq̄ valido. sed solū ciuilis que hz effectum exactionis.qō apparet qz de portatus in quē non cadunt ea que sunt iuris ciuilis sed ea que sunt iurisgētium nō hz testamenti factōez neq̄ actiue neq̄ passiue vt.l.i.C.de hr̄.instī.ꝛ.l.ei q̄ .ī.de te.Si.n.oriť obligatio nālis q̄ é de iuregētū dic vt vidistis in.l.si non sortem.§.libertus.ſ.eo. sed si testm̄ est imperfectum tunc oriť obligatio ciuilis q̄ non habet effectum exactionis.iō puto q̄ resecatur per falcidiam.dicit ipse.ꝛ ita ītelligo hic q̄ pupillus soluit talē indebitum quod maior per errorē iuris.so lutum non repeteret.sed minor sic.ꝛ sic ꝓsona facē lo cum repetitioni.nec est necesse q̄ petatur restitutio

nec obstat exceptio de cōpensatione cum nō sit ꝺbi tum naturale.Vltramon.cōcordant.cum Ja.de are. in hoc vltimo q̄ ex testamento imperfecto vel in eo qō resecať per falcidiam non est obligatio naturalis ꝛ sic intelligunt legem istam ꝛ cessant dicte oppositō nes.certe opinio Ja.de are.ꝛ ultramon.displicet mi bi totaliter nā ex testō perfecto sine dubio oriť ciuilis ꝛ naturalis obligatio.nam adita hereditate obligaťr hr̄s ex quasi cōtractu.vt.l.ex maleficijs.§.heres.ī.ō actio.ꝛ obli.qui quasi cōtractus hēt cōsensum qui pa rit naturalem.Item ex testō imperfecto oriť natura lis.vt plene ꝓbaui.ſ.eo.l.i.Idem in eo qō defalcaťr per fal.nō ob.quod dicit Ja.de are.de restituto.un mo per illud arguo ꝯ.militi remissa est iuris ciuilis solemnitas.vt.l.i.§.cum ignoti.de testa.mili.ꝛ ex B sequiť q̄ miles pōt instituere deportatum.vt.l. nec .n.§.si ꝺportatus.ī.ō testa.mili.ergo apparet q̄ de iuregentiū deportatus est capax hereditaṫ:ex testō licet.n.testm̄ cum adiectione istarum solemnitatum dicaťr iurisciuilis vt.l.iij.ī.de testa.tamen ipsum testa mentum de se simpliciter est de iuregentium.[b] nam eoipso q̄ gentes esse ceperunt disponebāt de bonis suis post morte vt legitur in veteri testamēto de anti quis patribus tenēdo ergo lec.gl.essz verior solutio eius q̄ cōpensatio debiti naturalis hz locū in petēte nō in repetēte vt.d.l.cū his.§.i. ¶ Tertio op. ſm or dinē glo.de.l.si eius.§.i.ī.ad trebel.So.ꝓ illam.l.di cebat placentiꝫ q̄ pupillus repetit sine restitutione sz glo.illā.l.retorquet contra eum vt habes in ea que li cet tamen illa.l.debet intelligi.ī.dicaz.¶ Quarto op po.ſm ordinem gl.in furioso ꝛ prodigo nō pōt recō ciliari indebitū cōsumptione secuta.qz nō pōt cū his videri negocium esse gestum vel cōtractum.vt.l.si a furioso.ꝛ ibi nō.ſ.si cer.petať.So.dicit glo. cōcedo oppositum.q̄ nō repetiť cōditione indebiti.sed sine cā.ꝛ sic aliter intelligiť cōditio in pupillo. aliter ī fu rioso ꝛ prodigo dicit glo.ar.l.in negocijs.ī.de. regu lis.iur.¶ Vidistis ergo opi.nr̄oz doc. qualiter pro cedant.mihi autem videť q̄ iste infrascationes non sunt necessarie.sed casus istius leg.sit mag.clarus q̄ in aliqua.l.istius tituli qñ maior soluit indebitum si vult repetere cā cōditionis indebiti.ꝛ medium p q̄ cōcluditur in ea est q̄ indebitum soluit p errorē. vt .ſ.eo.l.i.in prin.ꝛ quandoqz est necesse q̄ exprimatur error facti qñz error iur.vt ibi nō.In pupillo ve ro furioso ꝛ ꝓdigo medium p qō cōcludiť in cōditō ne indebiti est ipsa qualitaṫ persone.nec habeo neces se dicere in libello q̄ soluit indebitum sciēs vl̄ per errorem.immo indistincte sufficit q̄ ego dicā q̄ erā pupillus furiosus vel prodigus.ꝛ solui indebitū. ex hoc dať mihi repetitio siue interuenerit error siue ñ ꝛ sic in maiorē facit repetitionē error. In istis vero facit locum repetitioni ꝓsona.ꝛ vide textū. ibi ī istis ꝓsonis generaliter.ꝛ ex hoc apparet q̄ in istiſ articu lis ꝛ ꝓbationibus personis istis repetentibus nō ha bet necesse ꝓbare errorem sed in maiore sic.vt ergo declaremus istam mām qñqz iste ꝓsone que hic nu meranť.vel alius minor soluit indebitum.tunc dic vt hic in principio huius glo.quandoqz soluiť indebitū cmn iure.ꝛ tunc in istis personis hic enumeratis in distincte é locus repetitioni.quod apparet qz donať ñ pōt.ꝛ sic ꝓp scientiā ' ñ pōt ꝓsumi dōatio. hz si eēt alius minor q̄ pupillus hēret necesse peteť restitōz si nō hēret curatorē.alˀ eēt idē quod in pupillo vt.l.si curatorē habēs.C.de in inte.restitu.ꝛ vide quod nō. in.l.i.C.ad.l.falci.ꝛ.l.illud.ſ.de minor.qñqz soluit in debitum naturaliter sed ciuiliter debitum.ꝛ tunc ſi ē ꝺbitū ciuiliter sine effectu exactiōis vt ī cyrographo

[c] ¶ Jacobꝰ de are. istā opi.Jac.de are. ponit ¶ y.in.l.ij. ī fi. .C.si aduer.solu.

[f] ¶ Obligationē ad de glo.ꝛ Bar.in.l.iij. .§.alterius de nego. gest.ꝛ an sit verū q̄ minor si soluat lega ta ñ deducta falcidia possit restitui vide ꝓ gl.ꝛ doc.in.l.i .C.ad legem falcidiā.

[g] ¶ Secunduz ordi nē glo.qūo debitum naturale cōpensetur adde Bar.in.d.l.ij.ꝛ limitat Bal.hic si de obligatiōe inefficaci opponať secus si de efficaci ꝛ hoc ét sen tit expresse bar.ī.d. .l.cum his.§.i .ī.eo. sed ꝺriū eius qō hic dicit Bar. videť ipse tenuisse in.l. frater a fratre in.vij.col.ī.e.

[b] ¶ Juregen tiū an testamē tū sit de iuri ci uili vel gētiz vide glo.in.l. .i.ī. ō acq.re. do.ꝛ Bar.ī ru brica.ſ. de ac qui.hered.

[i] ¶ Propter scientiam con trarium hic hz Bal.quod for te verius é ꝓ ea que haben tur in.l.i.ꝛ.ij. .C.si aduersus dona.

ante biennium idē per oīa quod in his que indebita sunt omni iure vt.ſ.eo.l.i. Sed ſi eſſet debitum ciuile quod hz effectū exactionis.vt res iudicata vel debitū ex teſtō ſolemni ſm Ja.de are.dic q̄ tunc eſſet idem qđ.ſ.dixi indebito vtroqz iure. Si vero ſoluit indebitū ciuiliter ſed naturaliter debituz tunc a pſonis hic enumeratis.indiſtincte repetitur non diſtincto quo errore vel ſciēter vel ignoranter vt hic in eo q̄ dicit generaliter ꝛc̄.hoc eſt ſine diſtinctione nec eſt opus reſtitutione in integrū hic eſt caſus in.l.illud ī prin.ſ.de minor.ꝛ.l.vlti.C.ſi aduer.ſoluſ.que dicūt repetitionē decerni nec reſtitutionis faciunt mentionē immo dicta.l.illud.ſ.de minor.hoc vult notanter dicere q̄ hz in aliis caſibus daretur reſtitutio.tñ in ī debito ſoluto datur repetitio ſine reſtitutione.hz gl. aliter intelligat.vel ſi vis leges iſtas intelligere reſtitutione petita intellige in maiorē pupillo.ꝛ ſic nō obbuic legi. Contra hoc facit.j.ad trebell'.l.ſi eius.ſ.i. vbi dī q̄ pupillus naturaliter debitū ſoluēs non repetit So.nō repetit.l.de iure cōi.ſed repetit beneficio ſpeciali conceſſo minori p hanc legez ſine reſtitutione impetrata a iudice.reſtitutiōe ergo quā iudex deberet facere hec.l.ſupplet.ꝛ iō pupillus nō haberet beneficiū iſtius.l.niſi infra tpa infra que poſſz reſtitui.vt.l.fi.C.ſi aduer.ſoluſ.quandoqz ſoluit aliqd quod eſt vtroqz iure debitū ſz obſtat exceptio.ꝛ dī ope exceptionis indebituz tunc a pſonis hic enumeratis pōt indiſtincte repeti nō adhibita diſtinctione. vtrū ſit exceptio odioſa vel fauorabilis.vl' que erro re ſit ſolutū.vt hic dum dicit generaliter q̄qz ſoluit aliquid indebite.quod a maiore nō repetereť .vt in eo qđ creſcit per inficiationē.ꝛ in aliis caſibus notatis in.l.elegāter.ſ.fi.ſ.e.ꝛ tunc datur repetitio iſtis pſonis ſine diſtinctione creſcat per inficiationez vel nō. Ultimo dico q̄ cōditio indebiti ita datur furioſo ꝛ prodigo ſicut pupillo.ꝛ conſumptione ſecuta reconciliaťindebitū ſicut mutuū tenendo opi.glo.in.l. a furioſo in prin.ſ.ſi cer.pe.ꝛc̄.

q **Si invicem** Si quis ſoluat tutus exceptione.qz ſibi debeť nō repetit.ſed ſuū debitū petit.h.d. Duobus modis pōt poni caſus.primo in cōtractu vltro citroqz obligatorio vt ſi venditor tradit rem anteq̄ ſoluat p̄cium vel ecōuerſo hz eſſet tutus excep.vt.l.iulianus.ſ.offerri.j.ō acti.emp.tñ nō repetit vt indebitū.ſed petit quod ſibi debeť. Secundo mō pōt poni caſus.quando duo ſunt inuicē creditor ꝛ debitor ex cauſis ſeparatis.ꝛ iſtū intellectum vī habuiſſe glo. Ex prima lec.no.q̄ in p̄ctibus nominatis ſicut nō eſt locus cōditioni obcām ita nec conditioni indebiti facit.l.in ciuile.C.de rei ven.facit qđ dixi.ſ.ti.ij.l.fi.ꝛc̄. Quero circa ſecundā lec.qui ſunt caſus in quibus cōpenſatio locuz nō hz glo.eos enumerat. Sed tunc quero quid ſi extraqz pte debebaťquātitas.ita q̄ locus eſſet cōpēſationi an ſolutū repetiť vt indebitum glo.rñdet aut erat locus cōpenſationi facto hoīs nō ipo iure .ꝛ nō eſt locus repetitioni inde.hic eſt caſus hic.ꝛ ſm hoc q̄ textus dicit in q̄bus caſibus cōpenſatio locum nō hz ſubaudi ipo iurē.ſz ſi cōpēſatōi locꝰ eſſz ipo iurē vt ī.l.ſi ambo.ſ.i.j.de compē.ꝛ ī caſibus no.in.l.ſi conſtat.C.de compē.tūc repeteret vt indebituz.qr vere indebitū eſt pro hoc do.tex.in.l.qđ dī.ſ.pe.j.de impenſis in rebus do.factis cū impēſe ipſo iure dotem minuant. Contra hoc op.de.l.qui exceptōnem.j. eo.nam exceptio compenſationis eſt fauorabilis. ergo ſolutum indebite repetitur. So.ibi loquitur ī exceptione proprie.ſecus in ea que ideo eſt exceptio quia actio.cum enim habeat actionem ad petendiz ſuuz debitum extat equitas natural' ex qua inducit cōditō indebiti.vt.l.nam hoc natura.ſ.eo.ꝛ ideo forte ſi illud debitum de quo poterat opponi cōpenſatio erat naturale tantum ita q̄ non cōpetebat actio. tunc tutus hac exceptione per errorez ſoluens repeteret.vt.j.eo.l.qui exceptionē.ſ.ſi pars.

i **Si qui plus** Qui p̄miſit plus q̄ deberet cōdicit liberationem hoc dicit.

c **Amis** Vna ex rebus alternatiue debiť.ſoluť ſimul perēpta qđ ſupereſt remanet ī ſolutum.hoc.d. Oppo.q̄ incendium ſeu caſus fortuitus ī liberet debitorē vt.l.incēditū.C.ſi cer.pe. So. hic debebaťſpēs.ibi quantitas.vñ idē eēt hic q̄ ibi ſi quantitas eēt ſoluta vt.l.quod indebitum.ſ.eo. ꝛ vidiſtis nō.in.l.ī debiti.ſ.ſed ſi nummi .e.ti.ſ. Jtē oppo.de.l.ſi nō ſortē.ſ.libertus.ſ.eo.ſo.eodē modo dicit glo.quaſi dicat ibi fuit in genere ſolutum.hic in ſpecie. Tu dic q̄ ibi re p̄empta ille cui facta fuit ſolutio remanſit locupletior.vnde illud in quo remanſit locupletior repetiť.hic ſecus. Oppo.de.l.ſticbum aut pāphilum.in prin.j.de ſoluť. So.hec debet ītelligi ſm illam qr ſi cōtigiſſet mors poſt moraī creditoris teneretur reſtituere eum qui uiuit vel mortui extimationez. Ultimo nō.hic gl.q̄ admittiť ignorātia in facto ꝑprio qđ tractatur ō damno vitando.ſimile habuiſtis in.l.ſed ꝛ ſi me putem.in prin.ſ.eo. Jtē ſcias q̄ hec.l.habet locum qđ vtrūqz fuit ſolutum ſimul vt dicitur in tex.ſecuſ ſi vnū primo ꝛ altez poſt qr tunc vltimo ſolutum repeteretur.vt.l.cuz duo.ſ.eo.ſecundum Guil.

fideiuſſor Solutio que fideiuſſori parit repetitionem non parit reo liberationem.h.d. Nō.q̄ eadem ſolutio non pōt parere liberationez ꝛ repetitōnē.' vt hic ꝛ.l.qui hominem in fi.j.de ſoluť.ꝛ.l.ſi fideiuſſor.j.eo.ꝛ.ſ.eo.l.ſi nō ſortem.ſ.ſi.x.vel aliter idem actus nō pōt producere diuerſos effectus.vt hic cum ſimilibus. Contra hoc op.de.l.in numeratiōibus.j.ō ſoluť. So.ibi tex. ꝓducit actionem vel liberationem diuerſis reſpectibuſ ꝛ circa diuerſa.non aūt reſpectu eiuſdem obligationis.vt hic.ꝛ ex hoc dicto gl'.hic arguit ad queſtionē nos hēmus q̄ debitum nāliter tñ ſolutum p̄ facti errorem repetitur.l.error.C.ad.l.fal.ꝛ.l. cum quis.C.de iur.ꝛ fac.ignо.an cōtra agentez cōditione indebiti poterit obici cōpenſatō.videť q̄ ſic nam per illam ſoluť.non tolliť illa naturalis obligatio.qr cum deť repetitio nō ꝓducit liberationem.vt hic. Si durat ergo ꝛc̄.vt.l.etiam.j.de cōpen.p̄rium dicit glo.qr ſi hoc eēt verum ⁊. leges que dicunt q̄ naturale debitum pōt repeti eſſent impoſite verbis ꝛ non rebus.ꝛ ſm hoc.l.etiam.j.de cōpen.hēt locū in petente nō in repetente. Idem ꝛ ego puto hz verū eſſe licet quidaz hoc non teneant.vt tetigi.ſ.eo. l. interdum.nā debes ſcire q̄ eſt quedam ſpoliatio vera ꝛ propria.ꝛ tunc ante omnia ſpoliatuſ eſt reſtituendus.ꝛ ſibi nulla pōt opponi exceptio neqz cōpenſatio.vt.l.ſi quis a ſe fundum .C.ad.l.iulia.de ui.ꝛ illa etiam eſt rō in depoſito.qr denegans depoſitum vī ſpoliare.iō cōpenſaj.nō obicit.vt.l.ſi.C.de cōpen. q̄dam eſt ſpoliatio nō vera.vt quādo nō fui ſpoliatus dolo aduerſarij ſed ꝑ errorem meum.iſto caſu bene pōt obici cōpenſatio alterius debiti q̄ haberet exactionem.vt hoc.ſ.in fi.qñ reus ſucceſſit fideiuſſori. Sed de debito naturaliter tñ non poteſt obici compenſatio per omnes leges.que dicunt naturale debi

l Quid ſi obligauit bona pro vero ō bito an obligatō poſſit reſcindi vide bal. in.l.ſi veritas. C.ō ſi deic̄miſſ.

l Et repetitionez Idē actus nō ꝓducit diuerſos effectus vide bal.ī.l.pacta que contra in.ſj.col.C.de pac.ꝛ Bar.ī.l.i.C.q̄ metus cā ꝛ Bar.in.l. ſi ſocer.ſ.fi.ſol.ma.ꝛ Bar.in.ſ. pactus ne peteret in gl.magna.

m Hoc eſſet vex dicit Bar.in.l.ſ.eo. in.l.i.in.vj.col.ꝛ adō Bal.in.l.cum quis in viij.col.de iurē.ꝛ fac. igno.vbi ꝓcordat cū Bar.hic ꝛ dicit q̄ exceptio doli obſtat petenti ꝛ nō repetenti ſicut nec ob.ſpoliato vide ibi ꝛ Bar.in.l.ſi ſocer.ſ.fi.ſolu.ma.ꝛ Bal.in.l.ij.C.ſi aduerſus ſoluti poſt Bar.ꝛ adde Bar. in.l.pe.ſ. ti.i.Alex.

n ¶ In pn.ꝛ iō dicit Bal.in.l.ea que.C.e. ꝙ si soluo relictū ad pias cās ꝛ indebite nō repeto ēt alia rōe vt ibi ꝛ per istū tex. ēt dicit Bal.ī.l. dictā in.iij.col'.C.de cōdi. ob cām ꝙ fauore ec clesie semp ꝓsumit cā finalis ꝛ ꝓsumitur ꝙ ēt al's datur⁹ erat o ¶ Ad credendum ꝛ sm illū verū intel lectū Bar.iste.§. non ꝓbat ꝙ dos sit causa pia ꝓut allegaꝝ ideo dic ꝙ cū dos ꝛ alimē ta equiparenꝝ ꝫ gl. in.l.ob es.C.de ꝓdi. mi.ꝛ alimēta ꝛ relic ta ꝓpter paupertatē cedunt in cām piam ꝙ no.ꝙ Bar.in .l.alio circa pn.ff.de alu.le. ideo dos relicta ꝛ da ta pauperi ꝓsone eq paraꝝ pie cāe secus si pp debitū vel an cicia ꝙ no.in.d.l.alio ꝙ bar.bene faciūt no tata in autꝫ.res q.C. cōia de lega.ꝛ qd in alimentis no. Bar.in .l.diuus.ff. ad.l.falc. ꝛ qō dotis relictū sit cā pia tꝫ Bal.ī.l.i.C de sacro.sanc.ec.ī re petitione in.xvj.col. ꝛ ideo dicit Bal.hic no.arguēs ꝙ relictū ꝓ virginibus mari tandis intelligiꝝ relic tū ad pias cās ꝛ iō cessat falcidia ꝛ ꝙ eos ꝛ pia cā eqparā tur vꝝ velle Bar.ī.l. .ij.§.ticio decē ī ꝓnc. .j.de dona.ꝛ Bal.in .l.sicut ad fi.C. de ac ti.ꝛ oblig.ꝛ Bal.in.l. mandatū in.iiij.col.ī .v.sed ꝫ hoc.C.man da.ꝛ bar.in.l.si ego ī ꝓn.ꝛ.§.i.j.ō iuꝝ do. ꝛ an delegato dotis detrahaꝝ falcidia vi de glo.in.l.tali in.§.si socer.j.de iure dotꝫ. ꝛ in.l.in testō militis .C.a d.l.fal.vim tamē casu clarū ꝙ delega tio dotis nō detrahiꝝ falcidia vꝫ qn legaꝝ dos qꝛ tale legatū cē seꝝ es alienū vt dicit no.bar.in.l.q̄situ.§.i. de ꝓbule.credi. tum per errorem solutū repett. qñqz cōtingit ꝙ nul la est ꝓpriatio nec vera nec ficta.tunc ꝓcedit.l.etiaz .j.de cōpē.ꝛ sic ī petēte magis q̄ ī repetēte.ꝛ ē rō qꝛ repetitio hz nālam cutuscā petitionis restitutiōis ad id quo qs ꝓpriatus est.ꝓ hoc optime facit.j.de reg. iur.l.non dēt actori.§.in re obscura.

Si mulier. [n] Quando a pietate cātur error cessat repetitio inde biti soluti.h.d. ¶ Op.de.l.cum post.§.i.j. de admi. turō. Sol.ibi vt tutor hic suo nomine soluit. ¶ Opp. de.l.si pater ignorans.j.soluto mat. So.vt ibi patet. ¶ Opp.de.l.si patroni.C.de nuptijs. So. fallit ibi. ¶ Oppo.s.ti.ij.l.si donaturus.§.i.ꝛ.l.qui se debere ī prin. So.ꝛ aduerte qꝛ ex hoc declarabitur.ista lex non intelligas ꝙ solutum indebite ex cā dotis simpli ter nō repetaꝝ quasi ipsa dos cā sit pietas que repe titionem impedit qꝛ hoc esset cōtra casum illaꝫ leguz sz intellige q̄n cā pietaꝫ induxit aliquē ad credēdū⁹ se obligatum.vtputa mr credebat se teneri ad do nā dum filiam vel frater sororem in casu quo nō debet vel soror sororem.vel nutrix nutritā ꝛ ista pietas ꝛ affectio que erat inter eos fuit cā istius erroris.ita ī tellige primam glo.hic positaz que dicit mr forte vl extranea. Sed si alia cā q̄ cā pietatis eā induceret ī errorem vt si mater vel soror putabat se teneri ex te stō vel putabat se teneri iō qꝛ putabat re debitricez ex cā mutui vel depositi.ꝛ tunc solutū indebite repe teretur.vt legibus ꝓrijs.qꝛ sublato errore nō manet cā pietaꝫ.ad ꝓdicta facit.C.de negocijs gest.l.i.ꝛ. ij. ꝛ.l.si alimenta. ¶ Ultimo glo.querit quid si mulier fideiussit ꝛ soluit ꝓ dote an repetet.ꝛ dicit ꝙ ¦sic qꝛ alieno nomine soluit ꝛ non suo.ꝛ bene.

Qui hominem. Obligatio generis ꝛ alternatiua equi parantur.ꝛ in obligatione generis qui certam spem soluit putans se ad eam teneri repetit.h.d. Prīo po nit vnum dictū.ſo ponit aliud.ſa ibi.ꝛ iō nec est di cendum ꝙ ſa pars sit illatio primi dicti.vt.j.dicaz. ¶ Nō.ꝙ obligatio generis.ꝛ alternatiua equipan tur. ¶ Scōa nō.ꝙ debitor in genere potest soluere quamlibet speciem eiusdem generis. ¶ Op.debitor alternatiue si putans se debere vnum soluit nō repe tit.vt.l.si is cui.j.de le.ij.ergo nec ꝺbitor generis cū sint similes.vt hic in principio.sed ī fine dicitur ꝓrīū ergo male huius timore hec lex legitur duobus mo dis.primo modo vt hic in prīcipio ponatur similitu do inter obligationem boīs in genere ex vna parte ꝛ inter obligationem alternatiuā boīs in genere aut .x.ex alia parte.ꝛ tunc nō obstat cōtrariū qꝛ ibi erat spēs in vtraqz parte alternatiue. ¶ Scōo modo legi tur ꝙ hic homo certus aut.x.alternatiue debebat.ꝛ tunc ob.ꝓrium.dantur plures solutj.sed illa est ꝛa. ꝙ obligatio generis.ꝛ alternatiua equiparanꝝ in sol uendo qꝛ quilibet pōt soluere qō vult. Item qꝛ non teneꝝ ꝑcise ad aliquā speciē.sz in repetēdo nō eqpa ranꝝ qꝛ in alternatiua soluens vnū non repetit.vt.l.ꝓ ria.secus in obligatione generis vt hic in fi.rō huius est.qꝛ in obligatione generis nihil est in obligatōe ꝑ sed in obligatione alternatiua vtrūqz est in obligatio ne.l.cū incertus de le.i.ꝛ.l.si duo.j.ō ver.ob. ¶ Lō tra hoc op.de.l.mevius.§.duobus de le.ij. So.vt ibi plene dixi.tene menti istam glo.ibi tu dicas ad hoc op.ergo est mala illatio tex.qui dicit ꝙ iō repetit qꝛ equiparanꝝ alternatiue So.legas tex.ꝙ non inferat ex ꝑcedentibus.vñ dimittas.ꝛ iō postea reassumas hoc mō vz.ꝛ si cū extimaret eum fidejussorem ꝓmisisse cuz dederit ideo condicet alium autem quemlibet ꝛ cetera.Bartolus

Si in area. [q] Vbi iter partes nul lum negociū gestum est cessat conditio indebiti.h.d. Diuidit in duas partes primo qñ quis edificat ī solo alieno a dño possesso .ſo qñ quis edificat ī so lo alieno a se possesso. ſa ibi sed si is. ¶ Nō ꝙ ista conditio oritur ex negocio gesto hoc est ex isto quasi ꝓctu.vt isti.de ob.ex qī ꝓctu.§.pe.q celebraꝝ re.vt ī §.is q̄qz instituj.q.mo.re.con.ob. ¶ Scōo no.ꝙ quan do solues nib ſacit accipientis cessat hec cōditio fa cit ad hanc.l.si ꝛ me ꝛ ticiū.s.si certū petaꝝ. ¶ Op. de.l.indebiti.§.i.s.eo.So.ibi fecit possessionē accipi entis q̄ nō erat eius nec sibi debita hic secus. ¶ Op. de.l.qui exceptionē.§.i.j.e.Solue vt ibi.ꝛ ibi decla rabiꝝ. ¶ Op.de.l.si pupilli.§.sed ꝛ si quis.ff.de neg. gest.So.dicit Bar.ꝙ hic loquiꝝ de rigore ibi de eq tate glo.tz cōiter ꝙ nec de rigore repetaꝝ quod ple ne diceꝝ in.l.i.fundo de rei vendi.ad.l.ꝓriaz rīde ꝙ ibi impendit⁸ nomine alieno.hic ꝓprio noīe.

Scui. [r] Qui dispositio efficitur indebi ta solutū cā cōditionis īplēde repetitiꝝ.h.d. ¶ Op.nō pōt quis grauari vltra vires hereditarias.l.i.§.si is qui ad trebel. C.de lega.l. si vniuerse.sed hic grauaꝝ heres vltra vires heredita rias.ergo ꝛc.huius timore variatur principium istō duobus mōis.vno modo ꝙ in lra non sit dictio tota ꝛ sic grauauit eum de restituendo hereditatem ꝛ fū dum hereditarium. ¶ Scōo modo ꝙ in tex.sit dic tio tota.ꝛ tunc debet intelligi ꝙ fuit grauatus dare fundum ipsius heredis tū nō erat grauatus de resti tuendo hereditatem statim sed ex interuallo. vñ ite rum poterit habere tot fructus quot equivalebunt fundo.Quelibet pōt esse bona .vel potes dicere ꝙ legando fundum vltra hereditatem vꝝ de relicto he reditaꝝ fundum eximere. ¶ Scōo op.cōditio inde. bet locuz⁸ quādo soluit ex causa de ꝓterito.vt.l. da mus.j.eo.sed hic fuit solutum cā cōditionis implēdo .ſ.vt habeat fundum ꝛ sic ob cām de futuro.ergo vꝝ ꝙ hēat locum cōditio ob cām.vt.l.§.si parendi.s.de cōdiꝫ.ob cām.ꝛ sic si intelligas hic de cōditione īde biti lex est clara.sed obstat cōtrarium.si intelligis de cōdiꝫ.ob cām ista lex nō facerz ad titulū. Quid dice mus quidā intelligunt de cōdiꝫ.ob cām.quidam de cōdi ꝫ.indebiti glo.s.ti.ij.l.iij. §. si quis quasi circa finez glo.magne videꝝ dicere ꝙ in soluto cā cōdiꝫ. implende cessat cōditio indebiti.ꝛ ꝓ hoc quia ñ sol uiꝝ vt debitū vt.l.si qs sub ꝓdi.j.si qs o.cā testi. So. puto sic dicendū quādoqz soluiꝝ aliquid causa condi tionis implende vt consequaꝝ aliquid ipo iure absqz facto hominis vt libertatē relictā pure vel legatū qñ relinqtur res testatoris.tunc hz locum conditō indebi ti.ita loquiꝝ hic prout intelligitur de re testatoris le gata.nec ob.si dicis hic soluitur ob cām de futuro qꝛ non est de futuro facto hominis sed trahit secuz exe cutionem ipsa solutio.sicut in eo qui soluit indebitū. ideo enim soluit vt ipsa solutione liberetur .tamen quia ipsa liberatio debet secum trahere executionē nō dicitur solui ob cām de futuro.ꝛ sic glo.in.d. §.si quis quasi.non loquitur vsquequaqz bene nō ob. si dicis ꝙ est debitum.quia respondeo ꝙ indebitū ēt diciꝝ si non putet se obligatum sed si cōtēplatione al terius damni vitandi vel lucri cōsequēdi soluiꝝ ꝛ sic est debitum causatiue vt.s.eo.l.si nō sortez.§.si quis quasi ꝛ.§.si quis enim ꝛ.§.si quis falso.ꝛ in quolibz eoꝝ dixi.Si vero datur causa cōditionis implende. ita ꝙ nō trahit secum executionem sed debeat aliqd fieri ab homine.tunc nō haberet locuz cōditio inde. sed cōditio ob cām vt.d.l.i.§.si parendi.ꝛ ita debet

n Quaz ob
ré vide Bar.ī
.l.si insulaz in
.xxxiij.q.j.ō
ēh.obl.Alex.

r Seruus
vide q̄ vtri in
.l.in ciuile p⁹
Bar.C.ō fur.
ꝛ B vide bal.
iducuē hāc
legez ō hebre
os ꝛ ꝓ hāc le
gē dicit Bal.ī
Roca.C.de ꝙ
di.ob tur.cāz
ꝙ vincens in
ludo pecuniā
fuit ī erat diri
vel filiusa.que
erat pīis vel
inītitionis que
erat diri cōmi
tat furtū ꝛ ibi
idē dicit in lu
dente cum fal
sis taxillis ꝛ
ad deiñ bal.B
ō hebreos ad
ō eñdē Bal.in
l.eos.C.ō fur
tis.Allexā.

y Frater a
fre vide casuz
butus.l.cū mā
ꝓ bal.i.d. fi.in
.iij.col.C.cuz
eo ꝛ vtrū hec
lex i ꝓn.intel
ligaꝝ in casib⁹
in ꝙbus sena
tus cōsultū ma
cedoniānū lo
cū nō habz de
ꝙbus i.l.zeno
dotis ꝛ in.l.
macedoniani.
C.ad macedo
nia.Bal.hic vi
deꝝ velle ꝙsic
videlz in illis
mīs nō in alijs
cogita cū ēt ī
alijs casib⁹ nā
liter semp ob
ligaꝝ.l.qꝛ nāꝫ
j.ad maced.
ꝛ no.in.l.i.e.
titulo ꝛ vide
bal.i.l.fi.C.ꝙ
cū co.i.v.col.

t ¶ Habet lo
cū adde glo.i
l.fi.in ꝓn.j.
.eo.ꝛ aliquid
ꝓ ymo.in.l.ij.
.§.ꝛ baruz de
verbo.oblig.

intelligi hic. Si poneres fundū heredis esse legatum cuius dominiū nō trāsit ipso iure in legatariū. ¶ Opposuerit. de. l. q hēdi. §. sed cū suspecta de condi. & de. sol. plures solutiones dant hic & ibi ista est veritas put tu ponis hic in fundo hēdis legato q ibi fuit solutus cā implēde cōditionis legati q remānebat debitū et p coactōz h cā iplēde cditōis legati qđ erat euacuatū pp coactionē. sed put intelligis in fundo hēditario legato. solue q hic loquit de rigore. ibi de equitate. vel verius hic fuit solutū ab ipo fideicōmissario qui coegit ibi a quodam extraneo.

n ¶ Quaz ob ré vide Bar. ī l. si insulaz in .xxxiij. q. j. ō vb. obl. Alex.

q **Hamobrez** potestas purgandi moram nō facit vt indebitū videat esse solutum. h. d. ¶ No. q post factā executionem ab hoīe non est locus purgationi more. Idē post factaz executionē a lege ar. l. si is. j. de leg. ij. & no. p Dy. in l. si fuus. §. de illo de vbo. ob. & ió in his penis in q bus. l. facit executionē ipo iure nō est locus purgatō ni more. ¶ Op. de. l. q exceptionē in prin. j. e. So. hic nō habebat exceptionē cū soluit. sed poterat hēre purgando morā. Aliud est ergo habere exceptionē. aliō posse habere & hoc facit ad id qđ alias dixi si res de bita pereat post morā. j. tps quo mora purgari pōt nihilominus perit periculo ipius debitoris casus est in. l. sancimus in fi. C. de fideiuss.

r **Eruus** pecunia accepta vt red dat res in qua qs recipiendo pignori furtū cōmisit repetitur alis secus hoc dicit.

f **Eruum** precium solutū ex causa emptiōis inualide repetitur hoc dicit.

f **Ratez a fratze** re & fama difficilis ē hec. l. sicut alia in toto corpore iuris. h. d.

¶ Inter duos fratres qui sunt in eiusdē potestate & inter patrem & filium sola obligatio nālis ꝯbitur. que p fratrem mutuantem patri acquirit Item cum debitor creditori succedat pro quota obligatio extinguit. Item huius obligationis onus pe culium respicit. & quantenus de eo peruenit ad creditorem obligatio tollit. ¶ Item solutum in quātuz erat obligatio extincta repetitur. residuum nō nāli obligatōne ipediente hoc dicit. Diuidit in duas partes principales. primo qñ mutuum est ꝯctum inter duos fratres. ko qñ est ꝯctum inter patrem & filiuz. secunda ibi. §. quesitum. Item prima pars subdiuidi tur p glo. in sex partes qđ dic vt in glo. eo excepto q vbi dicit tria argumenta ad rōnē nō intelligas ad rōnē positam in tex. sed ad rōnem subauditam vt dicam sup littera. partes sunt manifeste. Item ka pars subdiuidit. nam primo loquitur quādo pater credidit filio. secundo qñ cōuerso. ka ibi econtra si pater. & q libet istarum posset recipere alias subdiuisiones qs dimitto quia clare sunt. Anteq̄ veniam ad casum in terminis premitto breuiter q inter patrem & filium & inter duos fratres in eiusdem potestate. solum obligatio nālis ꝯbitur. rōnem videbis. j. Item premitto q illa obligatio acquiritur per filiuz patri. ¶ Ter tō premitto q qñ debitor succedit creditori extīgui tur obligatio ista tetigi vobis in summario. His p missis venio ad casum in terminis. vt littera iacet. ibi repetiturum. q patri fuit quesita illa nālis obligatio quia tenet frater alteri fratri & sic cum sit debitor patris succedendo ei pro parte pro illa parte obligationem extinguit. & sic pro ea parte indebitum solutum repetit ibi. Consecutus ratio est quia onus istius obligationis sequit peculiū. & ad hoc ꝓbandum sequūtur tria articula. Notabilia colligē p te ex his q dixi ad euidentiā. Item no. q obligatio peculiaris. ē onus ipius peculij. Item nō. ex vsi. porro q illud quod ō beo obseruare aduersus aliū debeo obseruare. adv sus me. ¶ Venio ad apparatū. & circa eius recitationem tenebo hunc ordinē q primo declarabo eū quā tum ad lram pro iuuenibus postea reassumā per. q. examinādo difficultates que sunt in eo. & q iste glo. cōsueuerunt apparere scholaribus valde difficiles & horribiles. ió diuido eas. nam pria glo. magna tria facit. prio tractat qualiter inter duos fratres in eiusdez potestate cōstitutos possit cōtrahi mutuū. ko tractat qualiter ex isto mutuo cōtracto nascat obligatio. & q liter pri & filio acquirat. tertio tractat an sicut patri p filiū querit ita pater per filiuz obliget. quinta ibi. nā & si tunc dico. tertia ibi. Item quero in ka gl. magna & in oībus aliis glosellis tractatur qualiter obligatio ista tollatur seu extinguat cōfusione vel peculij peruentione. ¶ Intro primam partem glo. & op. aut intelligis q frater mutuauit fratri de castrensi peculio & tunc acquiretur sibi ciuilis & naturalis & non patri vt. l. ij. j. ad macedo. & sic ista lex non ꝓcederet in castrensi peculio. idē in quasi castrensi. aut mutuauit ō pecunia ꝓfecticia. & tunc non potuit transferre dñiū q erat pecunia patris. & sic nō fuit cōtractū mutuū vt. l. ij. §. appellata. s. si cer peta. huius timore dic gl. tu debes scire q filius pōt habere pecuniaz ' quiqz modis. s. patris pecuniam ko. pecuniaz castrensis peculij. tertio pecuniam quasi castrensis peculij. quarto pecuniam aduenticij peculij. v° pecuniā ꝓfecticij peculij & differt pecunia ꝓfecticij peculij a pecunia patris. q hec seperata est a rōibus patris illa nō vt nō in. l. q̄ tuberonis. §. fi. cuz. l. se. j. de peculio. His premissis si tu vis ponere q frater mutuauit nomīe patris ista. l. ꝓcedit sine scrupulo vt dicit gl. si vero vis ponere q mutuauit nomine suo. tūc hec. l. nō ꝓcedit in castrensi vel quasi peculio. nec ī aduenticio hodie q sibi filio quereret ꝓfecte. & sic non extingueretur successione patris. vt hic dicit in tex. In pecunia vo patris vel ꝓfecticij peculij. vel etiam aduenticij secundū ista vera ꝓcedit. si ponas esse datum patre volente sic transtulit dñium. vel si ponas ipsuz esse recōciliatū cōsumptione vt. l. si a furioso. s. si cer. peta debet itelligi hic. Ex qua glo. nō. illud ꝑcipue q hodie in aduenticijs potest consistere ciuilis & naturalis obligatio inter patrem & filium vel iter duos fratres in eadem potestate existentes. quod latius. j. dicam. ¶ Venio ad ka partem gl. & opp. q patri obligatio nō queratur. nam lex dicit de duci de peculio qđ filio debet. vt. j. de pecu. l. sed & si damnuz. §. peculium. Si ergo esset quesitum patri non deberetur filio huius timore dicit glo. fateor q nālis obligatio queritur filio. Item p filiū querit patri que postea transit in herede patris. nec intelligo dicit glo. q q̄ratur patri. ita q nil remaneat apud filium quia dico q sunt due nāles obligationes. vna querit patri & alia remanet apud filiuz. & sic pater & filius bñt tanq̄ duo rei. vnde sicut solutio facta vni ex rei credendi liberat alium ita successio. ¶ Oppo. ī duobus reis credendi ' successione vnius non extinguitur obligatio. vt. l. vrānius. in prin. j. de fideiusso. So. gl. voluit soluere. ibi loquitur qñ sunt duo rei credendi paris potentie. sed hic obligatio patris est maioris potētie q̄ obligatio filij. ió si debitor succedit patri tollit obligatio alterius filij. ¶ Nō. istā glo. que tenet q pater & filius ꝑ dicantur tanq̄ duo rei credendi. q an sit verum. j. dicā. ¶ Scdo nō. distinctioz qñ debito

3 ¶ Pecuniam & sic ad hoc vt dicat peculiū requirit cōcessio adde. l. peculiū ī pn. j. de pecul. & l. filiuz fm lec. antiquoꝝ. C. fa. ber. & no. in. l. fi. j. de pecul. leg. fz bal. hic. Alexā.

z Profecticij ad hd. l. si absenti. C. si cer. peta. Alex.

q ¶ Credendi vide Bal. ī. l. fi. C. q cū eo in. vj. col. in. v. mō veniamus.

z ¶ Et filius pater & filiꝰ sunt tanq̄ duo rei credendi Bal. hic q non sicut in pre & filia in actione de dote iuxta no. in. l. ij. j. solu. matri. Alex.

succedit vni ex reis credẽdi si erãt paris potẽtie nõ extinguit obligatio.alias secus.vt.d.l.vrannius ꝛ.ĵ. dicã. ¶ Tertio op.ꝙ si sunt duo tanꝯ duo rei credẽ di illud qõ vnus exegit teneꝝ restituere alteri ꝑ actõ nem neg.ge.ergo pater filio creditori.ꝛ sic filius de bitor succedẽdo cum successio habeaꝝ pro solutione teneꝝ alteri fratri actĵ.neg.gest.nõ ergo repeteret vt indebitũ glo.nõ soluit quasi dicat cõcedo ꝙ frater ẽ bitor posset opponere cõpensationẽ ꝓ fratrẽ agentez cõditĵ.indebitu de eo quod ab eo possz repetere per actionẽ neg.ge.sed si nõ opponereꝝ cõpensatio ꝓcẽ ret ista lex tu dic ꝙ tunc est verũ ꝙ illud quod vn⁹ ex duobus reis credẽdi exegit teneꝝ restituere alte ri pro pte qñ debitũ ꝑtinet pariter ad vtrunqz sec⁹ si in veritate totaliter ad vnum ꝑtinet qr de pecunia eius esset ꝓctum mutuũ.ꝛ hoc est forte.qõ gl.voluit dicere ꝙ obligatõ pr̃is maioris est potẽtie ꝙ obliga tio filĵ.vide istã glo.ibi sed si vni.ꝛc. ¶ Nõ.istam ꝑ tem glo. [a] ꝙ illud qõ cõreus credẽdi exegit tenetur alteri cõicare. Idẽ no.in.l.si ticio ꝛ seyo.ĵ.de le.iĵ.ꝛ .l.qui hominẽ.§.i.ĵ.de solu. In ꝓrium videꝝ casus ĩ l.in lege falc.hoc obseruandũ.ĵ.ad.l.fal.sed dic.vt di xi in.d.l.qui hominẽ.§.i.sed quatũ ad pr̃s tene tis ctionẽ quã premisi.illud quod sequit in glo.est ad ꝑ bandũ qũo successione frater libereꝝ.ꝛ qũo ét apud ipm filium mutuãtẽ remanet obligatio.vide eam q̃ ẽ clara ibi vr̃ ꝛc. ¶ Op.ꝙ apud filiuz nihil remanet [b] vt.l.placet.ĵ.de acqui.here. So.dicit glo.notabiliter hec lex loquit in obligatione que acquiritur ꝑ actuz naturalẽ ꝛ iurisgentiũ ꝛ mutuando. ꝓrium, loquit in bis que acquiruntur ꝑ actũ ciuilem vt adeundo her ditatem vel agnoscendo bo.possess.vel acceptando trebellianicã restitutionẽ in qbus casibus nil remanz apud filiũ.ratio qr ibi ius ciuile multũ põt quo iure est inducta patria potestas vt.l.nã ciuiũ.§.de his qui sunt sui vel alie.iur.ꝛ instĩ.de pa.potestate. §.i. vide glo.nõ intelligas ꝙ bo.pos.ꝛ trebellianica restitutio acquiranꝝ solo.aĩo qr illud est solum in hr̃ditate.sed dicit ꝙ est ciuilis acquisitio an ꝑdicta vera sint.ĵ.di cetur. ¶ Venio ad tertiã ptem gl.ibi itẽ quero.ꝛ op. sicut ꝑ filium creditorẽ querit pr̃i obligatio actiue. ita ꝑ filiũ debitorẽ querit patri actio passiue.seu ob ligatio eadẽ rõne qõ pz per totum titulũ.ĵ.de pecu lio vbi pr̃i querit vel pater cõuenitur de peculio fi lij.ꝛ sic apparet ꝙ ipe idẽ pater erit debitor ꝛ credi tor ex psona filiorũ nõ ergo tolleꝝ obligatio propter successionẽ.sed magis ꝓpter cõpensationẽ hic ĩ tex. vr̃ cõtrarium quare male huius timore est facta tota ista ꝑs glo.q̃ hz tres ptes.primo ponit opinionẽ quo rundã q dicũt ꝙ pr̃i nõ q̃rit obligatio actiue nec pas siue qõ gl.reꝓbẽdit ꝑ hãc.l.fo põit opinionẽ hu.q di cit qõ pr̃i q̃rit obligatio actiue ꝛ passiue.ꝛ° põit opi. Azo.qui dicit ꝙ patri queritur obligatio actiue non passiue.ita ꝙ ipse pr̃ obligetur.prime due ptes sunt clare.ideo vide eas ad litterã vsqz ibi.siz Azo.Venio ad opi.Azo.ꝛ ꝙ pater ex psõa filĵ recipiẽtis mutuũ nõ obligeꝝ. ꝓbat ipse quatuor rõnibus.primo qñ fi lius accipit pecuniam mutuo ab extraneo obligatur de peculio r̃m ꝙ hu.dicit.sed ista obligatio est ciuil' tñ nõ nãlis.qr nõ habet pr̃is cõsensum.ergo quãdo accipit a fr̃e, pr̃ nullo mõ teneꝝ ciuiliter.nõ qr nõ põt esse inter patrem ꝛ filium vel inter duos fr̃es.nãlit nõ qr naturaliter in teneꝝ etiã si accepisset ab exneo ꝛ sic rõ hu.retorqueꝝ cõtra eum hoc vult dicere pri ma ratio Azonis vide eam.fa rõ est in duobus fuis quoz vnus recipit mutuo ab alio. ¶ Tertia rõ est i seruo delinquente. ¶ Quarta rõ est qr si pater esset debitor ꝛ creditor tolleꝝ actio cõpensatione ꝛ non

[a] ¶ Istam partem glo.an illud ꝙ vnus ex reis credendi por rigit teneatur alij cõ municare vir̃ quod nõ.Bar. in.l.si vnus in prin.ff.de pac.

[b] ¶ Remaneat vide Bal.in.l.fi.C.cũ eo ĩ versi.sed cõtra hoc.

successione.ꝛ sic esset cõtra istam.l.vt dixi in ꝓrio sig nato in prin.huius partis ꝛ ista glo.est clara ideo vi de eam vsqz ibi est ꝛ alia. ¶ Quinto probat Azo.sic idem nõ põt esse sibi debitor ꝛ creditor.nec idẽ apud eundem pro eodem potest esse obligatus.vt.l. si qs ꝑ eo.§.i.ĵ.de fideiusso.ꝛ.l.vrannius.eo.ti.ꝛ.l. heres a debitore.§.i.Sed si tu diceres hũc patrem esse de bitorem ꝛ creditorem eẽt idem debitor ꝛ creditor. ¶ Itẽ tenereꝝ eidem iste filius debitor ꝑ eodem. ¶ Concluditur ergo ꝙ pater non obligatur licz sibi acquiratur. ¶ Contra hoc oppone.si hoc est verum ergo pater q ꝓmittit filio nõ obligatur ipsi filio nãli ter qr illa obligatio qua obligaꝝ filio reuertereꝝ ad ipsum pr̃em. ℟ndeo illud quod dicit ꝙ nãlis obli gatio queritur per filium patri est verum quando fi lius obligat sibi extraneum. secus si ipsum patrem. vt hic in.§.quesitum.ꝛ hec est ratio in.d.l. li quis ꝑ eo.§.i.ꝙ fideiussor nõ põt ĩtercedere pro patre apud filium licet enim pater ipsi filio nãliter obligeꝝ nec reacquiratur ipsi patri tamen obligatio qua obligaꝝ fideiussor ipsi patri acquireretur.ꝛ sic esset obligatus eidem pro eodem quod iura volunt. ¶ Modo hẽs totam istam glo.ex qua habes ꝙ quando pater pro mittit filio directo obligatur naturaliter.nec ad ipsuz patrem reuertitur licet glo.dicat cõtrarium. ꝛ male in.d.l.si quis pro eo.§.i.secus quãdo obligareꝝ filio per alium vt per fideiussorem datum a patre qr tũc reacquireretur ipsi patri.ꝛ hec est ratio hic.ꝙ pater non obligatur ex persona filĵ accipientis mutuuz.qr si obligareꝝ reacquireretur sibiipsi. ¶ Opp. ꝙ ista sit imperfecta rn̄sio.quid.n.si hereditas nõ esset adi ta quod in hoc tex.nõ ponitur. Glo.rn̄dz ꝙ quidam fatentur ꝓriuz.ꝙ tũc nõ posset repeti. ꝛ eo casu hec lex non rn̄det.alij dicunt ꝙ etiam tũc posset repeti. qr tunc etiam est heres ipso iure.quod dic vt in glo. super verbo post mortem que est clara. ¶ Itez op. dicitur hic ꝙ liberaꝝ filius pro ea quantitate que ad aliũ puẽit ex peculio. ꝓ ĩmo dz liberari respcũ q̃te,ꝛ ñ respcũ q̃tutaĵ.vt.l.ñ ab eo.C.de ne.ge.ꝛ.l.si adul ta.ĵ.de heredita.actĵ. So.aliud in hereditate vt ibi. aliud in peculio vt hic.hoc dicit glo.super verbo.nõ minus.ꝙ est nõ.vt dicam.ĵ.q̃n declarabo. ¶ Opp. ꝛ nunc venio ad secundam glo.magnam dicitur hic ꝙ tollit obligatio ꝑ ea quãtitate que ad fratrez cre ditorẽ peruenit de peculio.cõtra medietas peculij profecticij pertinet ad fratrez iure hereditario.vt.l. certum.C.fami.herc.ergo cum recipiat suũ nõ debz aliter frater liberari timore huius ẽ facta tota gl.fa magna qdam dicunt ꝙ dz intelligi quando ad fratrẽ puenit ẽ peculio.ſ.de portiõe fratris debitoris. Jo. dicit ꝓtrarium quod ꝓbat multis rõnibus ꝛ exem plis.vide glo.ꝑ te q̃ est clara alie glo.sunt clarissime Apparatu sic aliqualiter ad lr̃am examinatu venia mus ad difficultates q̃ hic tanguntur ꝛ primo circa ꝓmã ptem glo.quero q̃ est ratio ꝙ inter pr̃em ꝛ fili um [c] vel ĩter duos fratres nõ cadit obligatio ciuilis ꝛz solũ naturalis. ℟ndeo cõis ratio doc.est qr patria potestas est de iure ciuili.vt instĩ.de pr̃ia ptãte.in prin.ꝛ.l.nam ciuium.ff.de bis q sunt sui vel alie.iur. sed de iure ciuili pater ꝛ filius cẽsent vna ꝛ eadem psona vt instĩ.de muti.stip.§.ei.qui ꝛ.C.de ĩpu.ꝛ ali is substi.l.fi.sicut ergo idem non potest substipsi esse obligatus.ita nec pater ꝛ filius ꝛ eadez rõne plures filĵ in eiusdem potestate.sed de iuregentiũ pater ꝛ filius sunt diuerse psone.ideo obligatio nãlis que ẽ de iuregentium cadit inter eos.alij assignant aliã rõ nem quã gl.tangit instĩ.de obli.in prin.circa fi.gl.ma gne.naz actiones ꝛ obligationes sunt introducte ꝑꝑ

[c] ¶ Et filiuz Quare inter patrez ꝛ filiũ nõ consistit ci uilis obligatõ sed naturalis sic vide Bal.i .l.fi.C.qõ cuz eo in.iĵ.colũ. ꝛ in.vsi.tertio ꝓmittendum

d ¶ Conclu dit. Quare ci uilis ꝺ patrẽ filio nõ datur cogita qꝛ per iſtas rõnes ꝺ deberet ẽt ac quiri filio obli gatio nãlis cõ tra patrẽ qõ ẽ ꝺ iſtuz tex. in .ſ. queſitũ vñ videſ tenẽda prima ꝛ ſa rõ ſ. relata. ſz ad uerte qꝺ bar. ſaluando arg. qõ feci in. l. ſi qs pro eo. ſ. i. de fideiuſſ. di cit ꝺm ꝺy. qꝺ iſta regula nõ hz locũ obliga tione naturali ꝛ bar. j. i. viij. col. Alex.

e ¶ Cuiuſ di cit tñ no. bal. l. cũ oz. ſ. in ãt ad ſi. C. ꝺ bo. qz lib. qꝺ ſi pr̃ aſſignauit le gittimaz duo bus filijs ĩ vi ta poterũt ipi ad inuicẽ ꝺbe re ꝛ orieſ obli gatõ ciuilis ꝛ nãlis ſicut in dote late ſecꝺ ſi ſimpliciter eſſet facta cõ ceſſio ui pecu lio. Alex.

f ¶ Acquiraſ vide bal. in. l. ſi. C. qõ cũ eo in. ij. col. in v. op. vlterius.

g ¶ Ratũ ha benẽ ſz ĩmo ĩ diſtincte vide tur dicendum qꝺ hẽat locum ẽt iſto caſu cõ dictio indebi ti qꝛ iſta exce ptio cõpenſa tionis nõ põt obici repeten ti iſto cãu iux ta no. in. l. cuz bi s. ſ. i. ſ. e. ꝛ videſ hic len ire Bal.

iudicium. eſt enim actio ius per ſequendi in iudicio ẽ. ſed inter patrem ꝛ filium nõ põt eſſe iudiciũ. ꝛ. l. lis nulla. ſ. de iudic. Iſte ſunt rõnes cões que licz ſatis bone ſunt. tñ alia rõ eſt melior ꝛ firmior quã po nit iuriſcon. ſi quis bene aduertit. nã debetis ſcire qꝺ de iuregentiũ anteq̃ eſſent ꝓdite actiones ille qui õ bebat aliquid recipere cõſequebaſ illud manu regia ſeu ꝺ poteſtatẽ regiam vt. l. ij. in prin. ſ. de ori. iur. ꝛ iſtud eſt cõe oĩbus gentibus. nam regia poteſtas de iuregentiũ eſt vt. ſ. de iuſti. ꝛ iure. l. ex hoc iure. Po ſtea de iure ciuili fuerunt introducte actiones per quas quis in iudicio ꝓequatur qõ ſibi debeſ ꝛ con ſiderauit ius ciuile qõ patri erga filium vel dño er ga ſeruũ remanebat illa poteſtas regia. qua ſua auc toritate põt auferre a ſeruo vel filio illud qõ ſibi dz. iõ ipſi patri vel dño nõ ꝓuidit de remedio actionis vel obligationis ciuilis. Iſtã rõnem ponit tex. in. l. f ui ꝛ filij ĩ prin. j. de furt. facit. j. ſiquis te. li. eẽ iuſſius fu. l. i. ſ. hz aũt ibi. qꝛ coerceri potuit. facit ad hoc de patria poteſtate. l. cõgruentius. Dices tu iſta rõ con cludit [a] quare pater non hz obligatũ filium ciuiliter ſed que eſt rõ qꝺ filius non hz prẽm obligatũ ciuiliꝫ cum filius in patrẽ nequeat exercere illam poteſtatẽ Rndeo ratio eſt hec ex duabus regulis iur̃. noſtri vna regula eſt qꝺ qcquid acquirit filius acquirit pr̃i. l. i. in prin. ff. ſi qs a pa. fue. ma. ꝛ j. de acq. her̃. l. pla cet alia regula eſt qꝺ ex qua cã recipiendo ab alio tu acquiris mihi. ex eadẽ ſtipulando a me tibi non obli gor. Iſtam regulã tradit Jul. in. l. ſz ꝛ ſi quis. ſ. ꝛ re gulariter. ſ. de vſufructu. ꝛ. l. liber homo in prin. õ v bo. ob. Cum ergo filius obligãdo ſibi alium ciuiliter querat patri merito pr̃em ſibi obligare nõ põt. Que aũt ſit ratio inter dñm ꝛ ſeruum diceſ. j. e. l. ſi id qõ ſed que eſt rõ qꝺ inter duos filios nõ ꝺbitur ciuilis [e] Rndeo ex ꝓdictis rõnibus colligiſ vna tertia rõ in ter duos filios. nã vna regula eſt qꝺ qcquid acquirit filius acquirit patri. ergo ſi vnus ex fratribus obliga tur alteri queriſ patri. ſed pr̃ nõ hz ciuilẽ obligatõez in filium ꝓ iam dictã rõnem. ergo ẽ. ¶ Nunc intro glo. ꝛ quero qĩ filius mutuat pecuniã alteri nomine pr̃is. vtrum ꝺbatur mutuũ ita qꝺ patri acquiratur. [f] Glo. dicit indiſtincte qꝺ ſic qualitercũqz filius habue rit pecuniã. quod nõ eſt vſquequaqz verũ. aut enim filius mutuat pecuniã ſuam caſtrenſem vel quaſi ca ſtrenſem nomine patris. tũc patri nõ acquiriſ niſi ra thabitõne ſequuta vt. l. ſi abſentis. C. ſi cer. pe. aut mu tuat pecuniã ipſius patris. ꝛ tũc nõ ꝺbitur mutuuz. niſi patris voluntas intercedat vel ſequaſ conſump tio. qꝛ dñium tranſferre non potuit aut mutuat pecu niã ſui peculij aduẽticij ſm iura hodierna ꝛ ũtelligo in caſibus in quibus patri non acquiritur vſufructuſ vt. j. dicã. ꝛ tunc videtur idem quod. ſ. dixi caſtrenſi vel quaſi. ſ. qꝺ requiratur ratihabitio patris. ꝛ eſt ad uertendum qꝺ hoc caſu nõ procedit iſta lex forte ſim pliciter. vt glo. dicit. qꝛ filius mutuãs noĩe patris pe cuniam ſuam hẽt obligatum patrem ratum habẽrẽ [g] actione negocioꝝ geſtoꝝ. ꝛ ideo alius filius ſoluens poſt mortem patris nõ poſſet repetere tanq̃ indebi tum. quia poſſet ſibi obici compenſatio de eo quod debet ex perſona patris per actj. neg. geſt. ꝛ hoc ve rum eſt volendo tñ. l. iſtam ſimpliciter intelligere qꝺ cõditio indebiti hẽt effectum tenendo iſtam caſus poſitõnem. deberet dici qꝺ fuit mutuata pecunia no mine patris animo donandi. vel qꝺ compenſatio nõ opponaſ. ¶ Scõo quero qĩ filius mutuauit nomĩe ſuo an ꝺbatur mutuum ꝛ procedat hec lex. Rndeo quandoqz filius mutuat pecuniam ꝓprã caſtrenſis vel quaſi caſtrenſis peculij. tũc nõ procedit hec lex. ſed bene cõtrahiſ mutuum vt ipſi filio queraſ ciui lis ꝛ naturalis obligatio. l. ij. j. ad macedo. Huic dic to videſ ob. quia hic mutuat alteri filio exiſti ĩ ptãte ꝛ ſic videſ ob. ſenatuſcon. macedonianum nec vide tur iuuari glo. per. l. ij. quã gl'at. qꝛ ibi loquitur ĩ ac cipiente mutuum q accipiebat in cãm caſtrenſis vel quaſi caſtrenſis peculij. Hic glo. loquitur in dãte mu tuum de caſtrenſi peculio vel quaſi. niſi poneremuſ vtrũqz hr̃e caſtrenſe peculiũ vel fateamur qꝺ obſtet ſenatuſcon. macedonianũ. niſi ſit mutuum datum in caſibus in quibus ceſſat. vt in caſu. l. ſi ꝓnittente. C. ad macedonianum. nec hoc glo. remouere intendit. qĩqz filius mutuat pecuniam patris. tunc cõtrahiſ mutuum cõſumptione ſequuta. ꝛ acquiriſ patri nã lis. ita loquitur hec lex. nec curo lz quidam dicant ꝺ ſi pecunia fuit mutuata ꝺ ſenatuſcon. macedonianũ cum macedonũ nõ ꝓpterea impediat [b] nãlem obli gationẽ de qua hic tractamus. vt. l. qꝛ nãlis. j. ad ma cedo. ꝛ qõ nõ. in. l. cũ qs. C. de iur. ꝛ fac. igno. ¶ Qñ qz mutuat filius pecuniam ꝓfecticij peculij. tũc ꝺbi tur mutuum incõtinenti quia hẽbat ptãtem. tranſfe rendi dñiũ. vt. ſ. cer. pe. l. eius s qui in prouinc. ꝛ pro cedit hec lex. quandoqz mutuat pecuniam aduenti cij peculij. ꝛ tunc dicit glo. olim idem ſicut in ꝓfecti cio. hodie idem qꝺ in caſtrenſi vel quaſi ꝛ ſic pertrã ſit. ¶ Domini hic eſt aduertendum. qĩqz pater ĩ pe cunia aduenticia habet vſufructum ꝛ tunc eſt idem olim qõ hodie. nam in pecunia non põt haberi vſu fructus ſine ꝓprietate. ¶ Idem in omnibus rebus que vſu cõſummunt̃. vt. ſ. de vſufruc. eaz rerũ que vſu con. l. ſi cui. ꝛ. l. tribus. ꝛ. l. pe. ꝛ fi. vnde filius nõ põt eam mutuare ſicut nec pecuniam pr̃is. ꝓ hoc qꝛ etiaz ſi ꝓprietas eſſet ſua nõ poſſet alienare vt. l. cuz nõ ſolum. ſ. filij aut. C. de bo. que. li. Sed in caſibus in quibus pr̃i nõ queritur vſufructus nec eſt legiti mus adminiſtrator ꝓcederet hec glo. Pro cuius de claratione quero an hodie inter patrem ꝛ filium in aduenticijs conſiſtere poſſit ciuilis obligatio [i]. Glo. vt vides hic videſ dicere qꝺ ſic. idem nõ. in. l. ſi quis ꝓ eo. ſ. i. ſ. all'. ꝛ in auẽ. vnde ſi parens. C. de inoffi. teſ. ꝛ de pac. cõuen. l. pactũ. ꝛ videſ tex. ĩ. l. iubemus. C. ad trebel'. Sed certe ille leges hoc ꝺcludunt. ſ. qꝺ pater obligeſ filio ꝛ bñ. qꝛ ceſſat rõ ꝓdicta. nã filius ſtipulando ab alio ex cã aduentici non acquirit pr̃i ergo põt ſtipulari a patre. ſed qꝺ filius obligeſ pr̃i ex cauſa aduenticia ciuiliter hoc nõ eſt bñ claruz. ſz puto qꝺ in caſibus in quibus patri non queritur vſu fructus nec eſt legitimus adminiſtrator. qꝺ filius ſibi obligetur qꝛ in illis rebus nõ põt patrã ptãtez exer cere ſicut in caſtrenſi vel quaſi vt. j. de fur. l. ſi quis vxori. ſ. i. ſed in aduenticijs in quibus habet vſũfruc tum ꝛ in quibus eſt legitimus adminiſtrator ꝛ põt ptãtem patriam exercere ſine reprehenſione. vt. l. i. C. de bo. ma. ꝛ in auẽ. de nupti. ſ. ꝛ ita. tũc nõ puto qꝺ obligeſ filius pr̃i ciuiliter. qꝛ ſubeſt adhuc rõ ꝓdic ta. Sumus expediti de prima ꝑte glo. ẽ. ¶ Venio ad ſam partem glo. ꝛ primo quero vtz obligatõ nã lis queratur ꝑ filium patri tex. eſt hic qꝺ ſic. lz quidã dixerint cõtrarium vt tangit glo. hic. in prin. tertie partis huius glo. ¶ Pro quibus arguo. ſi obligatio nãlis queratur patri. ergo pater ꝓmittendo filio nõ obligaſ nãliter ꝑ regulam tulliani. ſ. all'. ꝛ. l. ſed ꝛ ſi qs. ſ. ꝛ regulariter. ſ. de vſufructu. ꝛ. l. liberto homo in prin. ff. de v̄bo. ob. Preterea iura nãlia ſunt ĩmu tabilia. vt inſtit. de iur̃ nãlia. ſ. ſed nãlia quidem er go ẽ. tñ deo ad primam qꝺ illa [k] tulliani nõ hz locũ in acquiſitionibus de iure nãli primeuo. ratio qꝛ cũ illa regula ſit de iure ciuili nõ põt impedire acquiſi

b Impediat vr̃ qꝺ ẽt qñ hz locum ſenatuſ conſultuz tñ habeat locũ diſpoſitio huiuſ legis ꝛ qꝺ ſolutũ nõ repetaſ ꝑ tex. in. l. ſz ſi pr̃. ſ. fi. cũ. l. ſeq. j. ad macedo. ꝛ qõ nõ. glo. in. l. i. ſ. i. in v. petitio eo. ti. ꝛ. l. qui ex ceptionẽ in ꝓn. j. eo. vbi ſoluturz filio tuto beneficio ſenatuſcon ſulti repetiſ q̃ q̃ bal. hic tranſeat cuz ſñia Bar. hic ꝓxime.

i ¶ Ciuilis obligatõ cũ bar. trãſit hic bal. ꝛ idem Ja. de bel. in diſputatione quã po nit in. l. ij. C. de inoff. dona. lz hic nihil fir met ꝛ vide q̃ dixi pꝰ Bar. in. d. l. iubemus cũ cõcordã. ꝛ ibi per bal. ꝛ in. ſ. i. vbi q̃rit q̃ ꝺctus fieri poſſint inter patrẽ ꝛ filiuz ꝛ qd ĩ ꝓfecticijs an va leat ceſſio facta filio ꝺ patrẽ ꝛ qõ ĩ aduẽ ticijs ꝺbitur etiã al's tz bal. in. l. cũ oporteat. ſ. nõ aũt in fi. de bo. qz lib. adõ qꝺ obliga tõ legalis bene cadit inter patrem ꝛ filiuz. l. ſi quis prioris. ſ. i fi. lo ꝛ ibi Bal. C. de ſe cundis nup.

k ¶ Regla vi ̃ bar. in. l. ſi quis pro eo. ſ. i. de fideiuſſ. ꝛ j. in .xiij. col.

tionem nãlem.non ob.ꝓa ratio qꝫ dico in ꝓpoſito ꝙ
ius ciuile nõ tollitur obligatio nãlis. ſed transfertur
de vno in alium.ſicut dicimus de dñio ꝙ licet ſit iu
riſgentium transfertur ꝙ vſucapionem. ⁊ etiam per
alios actus iuriſciuilis.vt per ſiñam vel per reſcrip
tum principis . ¶ Scõo quero ⁊ hoc eſt magis ſub
tile.vtrum acquiraꝝ ꝙ filium hoc eſt mediam ꝑſonã
filij.ita ꝙ primo filio ⁊ ipſi patri per filium acquira
tur.an vero acquiraꝝ patri directo ꝙ filium tanꝙ ꝙ
quoddam organum.ꝙ acquiraꝝ patri directo ꝓbaꝝ
quia iſta obligatio naturalis ex ꝟctu mutui ꝟbiꝝ per
actum nãlem.ſ.numeratiõe.ergo alteri queriꝝ direc
to.vt.l.ea que ciuiliter.ſ.i.de acqui.re.do.⁊.l.quod
in eo.ſ.i.de acqui.poſ.ꝟrium dicit glo.hic ꝙ queriꝝ
primo filio.⁊ ex perſona filij queriꝝ patri.vide glo.
ibi ⁊ patri ꝙ filiũ.⁊ hoc vꝝ probari in.l.i.in prin.ſi qs
a pa.fu.manu.So.in obligationibus que ꝟbuntur ꝙ
actũ naturalẽ vt numeratione vel traditione ſiquidẽ
ꝙ filium fuit facta noïe patris acquiriꝝ patri directo
vt.l.certi cõditio.ſ.ſi nũmos.ſ.ſi cer.pe. ſed ſ fuit fa
cta noïe ipſius filij tunc ꝓcedit hec glo.ꝙ acquiriꝝ fi
lio ⁊ ꝙ filium patri. Idẽ dico in acquiſitionibus que
fiunt mere ꝙ actus ciuiles vt.d.l.ea que ciuiliter de
acqui.rerũ do. ¶ Tertio quero dixi ꝙ per filiũ acqui
tur patri an apud filiũ aliquid remaneat ⁊ glo. dicit
ꝙ apud filiũ remanet naturalis.⁊ ꝑri acquiriꝝ natu
ralis.⁊ ſic cõcludit ꝙ ab initio nate fuerunt due nã
les.⁊ hoc in acquiſitionibus que fiunt ꝙ actũ natura
lẽ in illis vero q̃ fiunt per actũ ciuilem nihil remanet
apud filiũ dicit glo.vt.l.placet.ĩ.de acqui.hꝝdi. ¶ Con
tra hoc vltimũ arguo ſic ea que ſunt iuriſciuilis duri
us ſeperaꝝ a nobis ꝙ ea que ſunt iuris naturalis.
nam obligationes ciuiles nõ tranſeunt in fideicõmiſ
ſariũ niſi vtiles directe apud heredẽ remanent.ſz ob
ligationes nãles in totũ tranſeunt in fideicõmiſſariũ
vt.l.ſi eius.ff.ad tre.⁊ iõ ꝓcludo ꝙ in iſto actu acq
rendi patri ꝙ filium nõ acquiriꝝ magis illud qõ eſt ꝺ
iure ciuili ꝙ illud qõ eſt de iure naturali. vñ in hoc
iſtam glo.nõ teneo. Itẽ in eo ꝙ glo.dicit ꝙ ab initio
naſcunꝝ due obligationes nãles nõ dicit verũ qꝫ vt
dictũ eſt in ꝓcedenti.q.nãlis que queriꝝ patri primo
queriꝝ filio.dicere ãt ꝙ ab initio ipi filio querantꝝ due
nãles hoc eſt abſurdũ ⁊ ſine lege loqui cõtra.l.illam
.C.de collaꝯ. Preterea ſi hoc eſſet verum fideiuſſor
poſſet accedere pro patre apud filiũ.nam ꝛz obligatõ
naturalis in ꝑſonam fideiuſſoris que acquiriꝝ patri
per filiũ ſit nulla.qꝫ non põt eſſe pro eodẽ apud eun
dem obligatus.ĩ illa nãlis que remanet apud filiũ
contra fideiuſſorem remaneret aliqua qõ eſt contra
dictũ.ſ.i.in.l.ſi quis pro eo all'.⁊ tangiꝝ hic circa finẽ
huius glo.dic ergo ꝙ vna ab initio naturalis naſciꝝ.
⁊ illa cum effectu queriꝝ patri.vt hic ⁊ apud filium
nulla remanet niſi ſolo noïe nõ effectu aliquo v .d.l.
.i.ſi quis a pa.fu.ma.⁊.l.cũ filio.ĩ.de le.i.⁊ ꝛz ibi loq̃
tur de ciuili acquiſitione ĩ idem de acquiſitione na
turali ⁊ multo fortius vt.ſ.dixi ⁊c. Ad rõnes glo.q̃
concludũt ꝙ naſcantur due naturales. Reſpondeo
prima ratio ẽ quia peculium pertinet ad ꝑrem ⁊ ad
filium ergo ⁊ obligatio naturalis ad patrẽ ⁊ ad filiũ
debet pertinere.reſpondeo peculium vere pertinet
ad patrem ⁊ ideo diuidiꝝ inter heredes . vt hic ⁊.l.
certum.C.fami.herc. ¶ Quo ad quid tamen dicitur
ad filium pertinere.ſ.ſi bona patris publicarenꝝ. vt
.l.iij.ſ.ſed vtrum.ff.de minoribus . quem caſum ex
pectare nõ debemus.vt.l.inter ſtipulantẽ.ſ.ſacram.
.ĩ.de ver.ob. Appet ergo ꝙ peculium filij dicit ſo
lo nomine eſſe filij ſed effectu eſt patris.eodem mõ
iſta obligatio naturalis ſolo nom ne eſt filij.ſz effectu
patris eſt.⁊ ideo dico ꝙ in caſu huius.l. ſi filius cre
ditor non fuiſſet heres patris.ſolutum ab eo indiſtĩc
te repeteretꝝ.qꝫ quo ad eum oĩo erat indebitum. vt
.d.l.ſeius ad trebell'. ¶ Item ꝓbat gl.ꝙ leges q̃ dñt
deduci qõ filio debeꝝ ⁊ qõ ꝟuo. Sed oẽs illas leges
intelligo debeꝝ filio.ſ.nomine non effectu. ¶ Quero
vtrum in hac obligatiõe nãli"" pater ⁊ filius habean
tur tanꝙ duo rei credendi glo.hic dicit ꝙ ſic ſed ex
predictis apparet ꝙ hoc non eſt verum qꝫ ĩ duobuſ
reis ſunt plures ⁊ diuerſe obligationes.l.iij.in fi.ĩ.ꝺ
du.reis.⁊.l.eandem.in fi.eo.ti.ſed hic eſt vna rãtum
ergo ⁊c. Preterea poſito ꝙ eſſent due.vt dicit glo.
non eſſent duo rei.nam filio debetur ex ſuo ꝟctu.pa
tri vero debetur ex diſpotione legali.ſed diuerſitas
cãꝫ impedit cõſtitutionem duorum reorũ.vt.l.q ſer
uum .⁊ ibi nõ.ĩ.de interroga.actꝫ .ergo ⁊c. Jn hoc
tamen poſſet ſubſtineri iſta glo.ꝙ pater ⁊ filius dicã
tur duo rei hoc eſt habeant ſimilitudinem cum duo
bus reis in hoc nã ſicut cuilibet ex duobus reis põt
ſolui.ita ẽt põt ſolui patri ⁊ filio.⁊ iſtam ſimilitudinẽ
facit tex.in.l.ſi vnus.in prin.ſ.de pac.ſed tñ filio poſ
ſit ſolui nõ tñ ꝙ hoc intendo dicere ꝙ filius habeat
cõioné aliquam in obligatione nãli niſi ſolum nuduz
nomen.vt.ſ.dixi. Si enim haberet aliquam coĩonez
morte patris conſolidareꝝ in eo.ſicut dicimus in ac
tiõe de dote.vt.l.i.ſ.videamus.C.de rei.vx.actꝫ.qõ
tñ nõ ꝓcedit hic.vt patet ex hac lra. ¶ Item quero
retenta opi.glo.ꝙ ſint quaſi duo rei an obligatio pa
tris ſit potentioz ꝙ obligatio filij. Glo. dicit ꝙ ſic rõ
ne patrie poteſtatis.vel dic ꝙ ideo eſt potentior.qꝫ
negocium in veritate ſpectat ad patrem ſicut quãdo
vnus ex coreis credendi credidiſſet pecuniam ꝓ
priam.alius nihil ꝓmiſiſſet. ¶ Quero vtrum ſit verꝫ
ꝙ illud quod vnus ex reis credendi exigit teneatur
alteri cõicare. Glo.dicit ꝙ ſic.qõ dic vt dixi ſupra in
recitatione lrali huius glo. ¶ Quero an peculiuz ꝓ
fecticium conferatur ⁊ qualiter glo.dicit ꝙ cõfertur
⁊ confertur tradendo vel liberando. vt habes in gl.
quod intellige de coll'one facti.nam de iure peculiũ
profecticium eſt cõe licet ſit ſeparatum a rationibus
patris.vt.l.certuz.C.fami.herc.⁊.C.colla.l.ſi donatõ
ne.⁊ hic. Sumus expediti ꝺ ꝛa ꝑte gl. ¶ Veniamuſ
ad tertiã ꝑtẽ gl.⁊ ꝓ huius declaratione prio q̃ro an
actio de peculio ſit in rem vel in perſonam." quidaz
dicunt ꝙ eſt in rem ⁊ hoc dicunt vt oñdant nullam
obligationem ꝑſupponere.⁊ ſic pater ꝙ filium dñs
ꝙ ſuum nõ obligaꝝ.qõ ꝓbant qꝫ re perempta dñs
nõ teneꝝ ſicut in realibus.vt.l.queſitum.ĩ. de pecu
lio. Pro eis arguo qꝫ ille ad quem tranſit peculium
titulo ſingulari põt cõueniri.vt.ĩ.de pecu. l. ⁊ ancil
larum.ſ.ſi ſeruus qõ nõ eſt ĩ actionibus perſonalibus
vt.l.i.ſ.ſi heres.ĩ.ad trebel. Preterea cedendo pe
culio liberaꝝ.vt.l.ſed poſtq̃.in fi.cõi.diui. qõ nõ eſt
in actionibus perſonalibus.vt.l.ſed cum fructuarius.
⁊.l.ſequenti.ſ.de vſufructu. ¶ Contrarium eſt veri
tas.vt inſtiꝯ.de actꝫ.ſ.in perſonam.⁊.l.ſumma.in fi.
.ĩ.de pecu.⁊ in qualibet earum eſt expreſſum . nec
curo de dicto Pe.qõ refert Ly.in.l.dñm.C.qõ cuz
eo.qui dicit ꝙ actio eſt perſonalis.ſed adiectio ĩ rẽ
qꝫ leges ꝓdicte loquunꝝ de ipſa actione cum adiec
tione de peculio.nec põt ſeparari dicta adiectio . vt
aliquid remaneat ab actione.ſicut nec qualitas a ſu
biecto vt.l.ij.ſ.de vſufruc. ¶ Contra nõ ob. nã etiaz
in actiõibus perſonalibus video ꝙ re pempta q̃nq̃z
quis liberaꝝ vt indebitoze ſpeciei. ¶ Itẽ video ꝙ il
le ad quẽ res puenit titulo ſingulari teneꝝ vt in actõ
nibus ſcriptis in rem vt.l.de eo.ſ.fi.ſ.ad exhiben.l.
.i.ſ.i.ĩ.de interdic.⁊ hoc ẽt caſu liberaꝝ cedẽdo reꝫ

l ¶ Concludunt ad de Bar.ĩ.in.i.q.de ꝟctu mutui.

m Naturali. vide.ſ.⁊ per Bar.in.l. fi.in .v.q.de duo. reis.

n ¶ Jn perſonã vide inſti. de acti.ſ.actõnes aũt de peculio ibi pleniſſime de oĩbus iſtis arti culis quaſi.ĩ. poſitis ⁊ de ꝟb vide per Pe. ⁊ Bal.in.l.pe. .C.ꝙ cũ eo ⁊ ibi ꝙ Ly. de forma libelli ĩ actione de peculio ⁊ vide bal. in.l.fi. C. ꝙ cum eo.

o ¶ persona lis.ꝛ vi ornatur hec actio ꝛ an dicatur nom̃ actionis vide Bal.in.l. fi.in vlti.colũ. .C.q̃ cuz eo.

bona fide vt.d.l.sed post q̃ in fi. ¶ Secundo quero posito q̃ hec actio sit p̃sonalis ° .vtruz sit datiua vel natiua.hoc est q̃ nascaꝫ ex matre .s.ex obligatione. ℔y.in.d.l.dñm circa fi.ꝛ sunt verba sua dicit q̃ est datiua teneꝫ.n.pr̃ vel dñs ꝓpter ꝓcum filij vel ser ui nõ ex aliqua obligatione.sed q̃ lex dat istã actio nem hoc est falsum ꝛ ꝓ casum pluriũ legũ. primo ꝓ .l.iij.ℊ.si filius.j.de pecu.ꝛ.ℊ.iul.ꝛ.ℊ.sed ꝛ si filius ꝛ l.depositi.in prin.ꝛ q̃n actio de pe.est an.l.i.ℊ. meri to ibi ꝓduci obligationẽ cõcludo ergo q̃ ista actio oritur ex matre obligatione. ¶ Tertio quero ergo si oritur ex obligatione.vtrũ ex obligatione ciuili vel nãli vel ciuili tm̃.vl̃ naturali tm̃. ℑn hoc sunt opi.hic inter ℑu.ꝛ Azo. ℑu.dicit q̃ pater ꝛ dñs teneꝫ ci uiliter ꝛ naturaliter pro eo facit q̃ ciuilis sola vl̃ nã lis sola non est sufficiens ad producendã actionẽ.vt nõ.insti.de obli.in prin. Azo.dicit q̃ ex sola obligatõ ne ciuili que tñ hz effectũ naturalis pro eo facit q̃ ꝺ ficit cõsensus ĩmo obligaꝫ pater ꝛ dñs ẽt inuiti vt.l. si quis seruũ.ℊ.ẽt.j.de pecu. ℑsta opi.Azo.puto ve ram.nã obligatio naturalis dr̃ de iure gentiũ.° vt di xi in.l.si nõ sortem.ℊ.libertus in prin.s̃.eo. ¶ Sz hoc q̃ pater ꝛ dñs teneanꝫ de peculio nõ est de iure gẽ tiũ. ℑtem nõ est ibi cõsensus qui naturalẽ obligatio nẽ inducat.ergo ꝛc̃.non ob.si dicis ergo nõ est suffi ciens ad ꝓducendam actionẽ q̃ debes scire q̃ que dam sunt obligationes ciuiles que hñt effectũ nãlis vt dicit Azo.ꝓpter auctoritatẽ statutis.vt obligatio que descendit ex re iudicata.ꝛ obligatio q̃ descẽdit ex rescripto principis vel ẽt ex edicto p̃toris.vt ĩ ca su nostro que ꝓducunt actionẽ possimus tm̃ dicere q̃ hic ẽ quedã ficta naturalis.q̃ illud q̃ facit iudex vel cõditor.l.videtur facere pars vt.C.de euict̃.l.si ob causam ꝛ.s̃.de legi.l.i.ꝛ hoc est quod Azo.voluit dicere q̃ hz nãlis effectũ. Quero ĩ cãu.l.nr̃e vtrũ ex p̃sona illius filij q̃ ẽ nãliter obligatus pr̃ obligeꝫ nã liter. Azo.dicit q̃ nõ.nã ẽt extraneis nõ obligaꝫ nãli ter.vt dictũ est.s̃.q̃ intellige verũ quantum ad per sonam ipsorum filiorum.alias secus quantum ad p̃so nam extraneorum.vt statim dicã. ¶ Quero duo fui eiusdem dñi erant quorum vnus accepit ab alio pe cuniam mutuo.vtrum ex persona serui mutuum ac cipientis dñs teneaꝫ. Azo.vt hic vides dicit q̃ non probat quia de peculio deducit quod alteri debet. nec ob.si dicis q̃ in peculio eius cui debeꝫ ꝙputaꝫ illud quod seruus accipiens mutuo hz.vt.l. q̃ tube ronis.in fi.j.de peculio q̃ cõputatur tanq̃ debituz a seruo non a domino.ita dicit Azo.Domin hic est aduertendum.nam vbicũq; in mã de peculio legeꝫ dicunt seruum debere loquuntur improprie ꝛ factũ significant.vt.l.nec seruus.j.de peculio. ℑtez debes scire quod illud quod naturaliter tantum debeꝫ nõ potest ab alio imputari in patrimonio vt.l.i.ℊ.id q̃ naturaliter.j.ad.l.fal.ex hoc dico q̃ cuz lex dicat q̃ id dñs hz imputare in peculio quod seruus debz .q̃ ad id dñs teneꝫ ciuiliter que ciuilis habet effectum nãlis.vt.s̃.dixi ꝛ hoc respectu extraneorũ agẽtium de peculio.non respectu ipsorum seruorũ. ꝛ secũdũ hoc concludo q̃ dominus dicitur debitor ꝛ creditor respectu eiusdem debiti scilicet debitor respectu ser ui debemus.ꝛ creditor respectu mutuanꝺ. ꝛ si dicis hoc videꝫ impossibile q̃ qs debeat sibi ipsi. Rndeo diuersitas patrimoniorũ tollit ꝓrium. nam respectu peculij vnius serui dicitur debitor.respectu alterius dicit̃ creditor dicimus in fisco hñte diuersas statões vt.l.iij.ꝛ.iiij.C.de cõpensaꝺ. sicut etiã dicimus alia ꝓpter diuersitatem patrimonij.vt.l.si arrogator .s̃. de adopꝺ. ¶ ℑtem si opponis tu ipsemet dicit̃ debi

p ¶ Hentiuz. istud intellige vt q̃ hoc Bar. j.eo.l. in.xix. col.

tor ꝛ creditor.ergo ipse sibimet cõpensat. Rndeo ℞ nõ est verum.nã illud q̃ debeꝫ sibi oĩo hz deduci ꝺ peculio.vt.l.sz ꝛ si dãnũ.ℊ.i.ꝛ.ℊ.sequentibus.j.ꝺ pe culio sed illud q̃ ipse debet ex peculio alterius.nõ oĩo debet.sed prius facta deductione de eo q̃ ꝺbe tur sibi ꝛ alijs suis.qua deductione fcã forte nil erit in peculio.ꝛ hec est rõ quare cessat compensatio ꝙ baꝫ hoc.j.de peculio.l.quoꝺ.ℊ.si creditor.habuistis nõ.in.l.cum fundus.ℊ.seruũ tuũ.s̃.si cer.pe. ¶ Que ro vtrum ex persona serui delinquẽtis in res ipius dñi vel alterius serui dñs obligetur. Azo.dic̃ q̃ nõ. ꝛ in hoc apparet manifeste ratio quia dominus vel pater non obligaꝫ naturaliter per filium vel seruuz vt.l.id quod.ℊ.si seruum.j.de peculio legat. ¶ Nõ te si loquimur de obligatione que descendit ex edic to ꝺ peculio fateor q̃ ex delicto serui dñs nullo mõ obligatur etiam extraneo.quia actio de peculio non daꝫ ex delicto.vt.j.de pecu.l.iij.ℊ.si ex causa.ꝛ tũc ꝓcederet clare dictum glo. Sed si loquimur de ob ligatione que ꝓcedit ex edicto de noxalibus tunc posset habere dubium.finaliter dicenduz est idẽ q̃n delinquit̃ contra ipsum dominum vel cõtra cõseruũ sed si ꝓ extraneum tunc obligaꝫ vt in toto titulo de noxali.ꝛ de hoc est regula tradita per imperatorem in.l.apud antiquos.C.de fur . q̃ eius serui nomine. ꝛc̃.vt ibi patet. ¶ Circa hoc posset moueri vnũ du bium vtrum in obligationibus ex delictis sit obliga tio nãlis.ꝛ glo.insti de iure natu.ℊ.ius gentium.vtr̃ tur tenere q̃ non.q̃ delicta sunt contraria iuri nãli. doct.tangunt.in.l.ex hoc iure.ff.de iusti.ꝛ iure.ꝛ ibi dicam. ¶ Quero circa casum.l.nostre . q̃n vnus fra ter mutuat alteri.vtrum ex persona recipientis mu tuo pater obligeꝫ. Glo.q̃ nõ.q̃ ℔m hoc esset sibi de bitor ꝛ creditor ꝛ tolleret actio ui cõpensationis q̃ ꝺ est cõtra istam.l.q̃ ꝺ est verum respectu ipsoruz filio rum sed respectu extraneorum volentium agere de peculio diceretur obligatus ciuiliter que obligatio haberet effectum naturalis.vt.s̃.dixi. in contrarijs. ¶ Quero vltimo vtrum obligatio nãlis que queritꝫ filio queraꝫ patri. Gl.hic optime distinguit.aut obli gatio nãlis queritur filio directo ab ipso patre.quia ipse pater ꝓmittit vel obligatur.ꝛ tunc non reuerti tur ad patrem vt.hac.l.ℊ.quesituz.sed si queritꝫ filio ab alio vt a fratre suo.vel extraneo tũc queritur pa tri vt hac.l.in prin.ꝛ illa est ratio in.l.si quis pro eo .ℊ.i.all̃.q̃ fideiussor ꝓmittens ꝙ patre nõ obligaꝫ . q̃ si obligareꝫ filio acquiritꝫ ipsi patri.ꝛ sic repireꝫ eidem pro eodem obligatus.vt ibi patet.licet gl.ibi videatur aliquantuluz ab ista glo.discrepare.ꝛ huic glo. cõtradicere ꝛ male. ¶ Sed cõtra hoc op . ex q̃ cã stipulando ab alio mihi acquiris ex eadem stipu lando a me nõ obligor.l.sed ꝛ si quis.ℊ.ꝛ regulariꝫ .s̃.de vsufruct.ꝛ.l.liber.homo.in prin.j.de.ver. ob. Si ergo naturalis ab alio quesita queritur patri.er go pater ipsi filio nõ põt naturaliter obligari.rñdeo illa regula de qua opponiꝫ est iuris ciuilis. iõ soluz debet intelligi de obligatione ciuili. nõ de naturali. vt hic ꝛ ibi pz. ¶ Sumus expediti de prima gl.ma gna.veniamus ad sequentem glo.que incipit tracta re qualiter ista obligatio naturalis extinguaꝫ . ℙro cuius declaratione quero quid si istud naturale ꝺbi tum fuisset solutum a fratre debitore post mortem patris ante aditam hereditatez.an possit repeti. ℑo. ꝛ ℑu.dicunt q̃ nõ.q̃ tunc est in totum debitũ. Azo non ꝺdicit huic.sed limitat dicit.n. q̃ adiectione po stea sequuta apparet ab initio fuisse indebitum.ꝛ sic cã deuenit ad nõ cãm merito põt repeti.quod maxi me habet locum in filijs qui ab ipsa morte fingunt

fuisse heredes.ita dicit Azo.Ego dico totū cōtrariū. nam obligatio naturalis qua frater tenebaf fratri in totum fuit quesita patri ita q̄ nudū nomen remansit apud filium.vt.s.dixi circa faz partē p̄cedentis glo. z iō si soluitur illi fratri nō existenti heredi patris sol nitur oīno indebitū z ab eo repetiſ vt.d.l.si eius ad trebel.sed si soluiſ post aditam hr̄ditatē est sibi pro pte hr̄ditaria debitum.z tūc tex.noster ꝓcedit posse mus tñ dicere q̄ recipiēdo istā solutionē vr̄ her̄dita tem adire.qz citra tus z nomen hr̄dis fieri nō potest vt.l.pro hr̄de.§.papi.j.de acqui.her̄di. ¶Venio ad glo.sup verbo nō minus.Et quero qñ ꝓuentione pe culij extinguiſ ista obligatio nālis vtrū extinguatur respectu quote an respectu quantitatis que pueniſ. verbi gr̄a debitū erat.xx.ad fratrē creditorez de pe culio puenerunt quinqz que erant dimidia peculij. vtrū obligatio extingueſ pro dimidia an pro quinqz tm̄.Glo.dicit q̄ pro quinqz tm̄.Et hoc est qđ tex.dic nō minus vt sic respiciat quātitatem nō quotā.secus esset in hr̄ditate vt.l.si ab eo.C.de neg.gest.z de hr̄. act̄.l.pro her̄ditarijs z.l.li adulta.z iste est pulcher passus.¶Quero que est ratio dr̄ie inter peculiuz z hr̄ditatem doct.dicunt optime her̄ditas repr̄esentꝫ ꝑsonam defuncti z pro ea pte pro qua quis est hr̄s pro ea ꝑsonam defuncti repūtat.l.cuz a matre.C.de rei ven.z qđ no.in.l.ij.in fi.j.de ꝓto.stip.sed peculiū nō repūtat ꝑsonā filij vel serui.sed solū est quedam vniuersitas iuriū vel rerū merito nō tollitur obliga tio nisi respectu eius qđ pueniſ.qz persona adhuc re manet in se obligata.lz sit separata a peculio vt.j.vi debitis.¶Querit glo.quid si nihil de peculio fratriſ debitoris ad fratrē creditorē pueniſ an poterit agere pro eo qđ sibi naturaliter debeſ.Glo.dicit q̄ non qz erat naturalis tm̄ que nō parit petitionez.hic aduer te si qdem frater creditor vellet agere certi cōditiōe ex mutuo nō posset z in hoc glo.dicit verū sed si vel let agere cōditione indebiti qz dando peculiuz puta sibi ꝓallegatum vt hic nō facta deductione eius qđ sibi debeſ solui plus debito tunc optime posset ar. huius.l.vsi.adeo z.j.eo.l.q exceptionem.§.si pars. ¶Venio ad secundā glo.ª magnā pro cuius decla ratione anteq̄ intrē glo.quero z reuoco in dubium vtrū debitū a filio vel seruo sit onus peculij ita q̄ ip sum peculiū sequaf penes quēcunqz vadat.z quali ter istud debeat intelligi.Circa qđ dico q̄ onus pe culij ē idistincte vt hic pz z.j.de peculio.l.si ex duo bus.§.i.z sequiſ peculium penes quēcūqz vadat tñ intelligēdo vt dicā.nam siquidē peculiū vadit ad ali um vna cū ipo seruo sine dubio sequiſ peculiū vt.l. z ancillarū.§.si fuus.j.de peculio.z.l.si ex duobus .§.fi.cum.ll.sequentibus.sed si peculium vadit sine ipso seruo siquidem titulo singulari vt ex causa lega ti vel venditionis.tunc non sequiſ peculium. vt ille ad quem peculium vadit posset cōuenirī de peculio sed dominus pōt deducere debitum de peculio an q̄ soluat peculium.vel condicere si soluit sine dūc tione.vt.l.i.§.cum heres.j.qñ act̄ de pe. est an.nisi forte peruenireꝫ ad ipsum seruum manumissum.vt .j.de dote prele.l.ij.§.per cōtrarium.qđ intellige vt ibi nō.Sed si peculiuz transit ad aliquem titulo vni uersali vtputa titulo hereditario tūc teneſ.vt.l. que situm.§.i.j.de peculio.Idem si ex cā fideicommissi vniuersalis.l.i.§.si precepto.j.qñ.act.de pe.est an.z tunc teneſ in his casibus ꝓ hereditaria portione in quātum vires peculij patiunf.vt.d.l.quesitum.§.i. ¶Hoc p̄misso intro glo.z quero dicitur hic q̄ pro eo quod ad fratrem creditorem pueniſ de peculio tollitur obligatio.quero vtrum hoc intelligaf de pte

q ¶Ad secundā gl. adde que nō. Bal.in .l.fi.in pen.col.C. q̄ cum eo in.xxiij. col. in vsicu.vltimo circa istam vltimā ꝑtez vi dendum est qualiter contractus z̄c.adde Bar.in.l.si quis pro eo.§.i.j.de fideiuss. z Pau.in.l.inbemus .§.i.C.ad trebel.z te nemini q̄ ex iura mento inter patrem z filiuz oritur efficax obligatio de iure ca nonico vt in.c.cuz iu ramento z ibi doc.ò homicidi.faciunt nō. per Bal.C.de dona. .l.fi.

que ad eum pueniſ an de pte que ꝑtinet ad fratrez debitorem.quidam dicunt de parte q̄ ꝑtinet ad fra trem debitorem.nam aliam habet iure suo.huic dic to cōtradicit.Jo.z bñ nam istud debitum sequitur peculium sicut lepra sequitur hominem. vt dictum est.s.vnde pro ea parte que remanet apud fratrem debitorem tolliſ obligatio pro parte ipsius fratris ꝺ bitoris.pro ea parte vero que peruenit ad fratrem creditorem tolliſ obligatio pro parte ipsius fratris creditoris.nam cum vterqz fratrum succedat patri cui ista obligatio erat quesita vterqz debet pari iure censeri.z sic quilibet soluat de parte sua z per hoc apparet q̄ illud qđ dicebant quidam.vt.j.referſ.in glo.in versi.item nec dicat q̄ debitum ꝑ parte fris debitoris tollaf cōfusiōe ꝑ parte alterius fratriſ cre ditoris remanet debitum qđ respiciat totū peculiū nō est bene dictum.nam ꝑprie fris debitoris dicif obligatio tolli non solum cōfusione.sed etiam qz sibi ipsi videf de peculio soluere. potius enim ista obli gatio dicif peculij q̄ ipsius filij qđ apparet qz si ipe filius soluisset de suo repeteꝛz ab alio fratre ad quē peruenit peculium.vt hac.l.v.idqz maxime.z.j. di cam.¶Juxta p̄dicta quero pone filius meus debe bat tibi.x.z.x.erant in peculio.de quibus donaui ti bi quinqz.an ego pater liber in quinqz.dicit glo. q̄ sic.vt.l.si quis reum.§.i.j.de liber.leg.certe illa.l. ℞ non dicit.bene dicit q̄ pater non teneſ in plus. nisi quantum est in peculio.sed non dicit q̄ libereſ.naz poterit esse q̄ peculiū augebiſ z sic tenebiſ z possz conueniri vt.j.de peculio.l.quesitū.§.is qui semel. ¶Preterea nō videtur verum.nā hic proponiſ q̄ peculium fuit donatum creditori z ille ad quem pe culium vadit titulo singulari non tenetur de pecu lio.vt dictum est z̄c.Sustineamus glo.q̄ dicat veri tatem.nam qñ dominus dat alicui peculium pōt de ducere id quod seruus sibi dz. vel facere sibi caue ri vt.d.l.i.§.item heres.quando actio de pe.est an. Sed quando debeſ ei cui soluiſ videf actū q̄ sibi compenset in debito.z ipsemet sibi deducat q̄ sibi debeſ.z ita intelligaf ista glo. ¶Quero vtrum cre ditor peculiaris extraneus possit agere cōtra fratrē creditorem quatenus habet de peculio.Glo.dicit q̄ sic.quod intellige pro portione hereditaria tantum vt.d.l.quesitum.§.i.z sic ista conuentio que fit ò hr̄ de habz duplicem limitationem.vna q̄ conueniſ ꝑ hereditaria portōne tantū nō pro toto debito.alia q̄ pro parte hereditaria tantum nō cōueniſ in totū sz quatenus vires peculij patiunf.vt.d.l.quesitū. §. i. ¶Quero quid si iste frater debitor soluerit credito ribus peculiaribus de suo.an possit repetere a fra tre creditore ad quem peruenit peculium pro pte. Glo.dicit q̄ sic.vt.d.l.quesitum.§.i.z tex. est hic in vsi.idqz maxime.quod intellige cum duabus limita tionibus p̄dictis.z hoc apparet q̄ lex ista nō ꝑcede ret si poneremus exemplum in tribus fratribus.vt statim subiciam.Ponetres erant fratreſ vnus habe bat in peculio centum accepit ab alio fratre mutuo. .xx.decessit pr̄.z ei succesſerunt oēs tres fratres ꝑ rata certe obligatio fratris debitoris pro sua tertia ē extincta.sz obligatio alterius fris creditoris q̄ rema net pro duabus ꝑtibus nomine lz ad eū peruenerit de peculio vltra q̄ sint ille due partes nō extingue tur nisi sua tertia qđ apparet qz ab extraneis credi toribus non posset cōueniri nisi pro tertia pte tm̄.vt dictū est.z sic si teneremus opinionē glo.z apud ip sum filiū remaneat nālis.illa nālis adhuc duraret lz de peculio plus haberet.¶Ultimo q̄rit glo.hic vtrū adempto peculio remaneat filius vel seruus nāliter

obligatus Jo.q nō ꝟbu.cōtra.ꝛ bene.qꝫ casus ē ex
pressus lz ipe non alleget in.l.si quis cū filio.ꝛ.l.se.
.j.de pecul.Juxta p̄dicta quero qd ergo est dictuz
q hec obligatō est vnus peculij cuz adempto pecu
lio ipa obligatio adhuc remaneat.Rn̄deo obligatio
qua teneꝝ pater ꝛ dn̄s ex edicto de peculio sine du
bio est onus peculij.vt.d.l.quesitū sed obligatio qua
teneꝝ filius ꝛ seruus ex suo cōtractu pro tanto dicit̄
esse onus peculij.qꝫ ipe soluendo de peculio qō nō
est suū liberaꝝ.Jtez si soluit de suo pōt repetere ab
eo ad quē puenit peculiū vt.s.dictū est lz pro sua ob
ligatōne soluerit.sed si in peculio nihil esset ipe nihil
ominus remanerz obligatus.d.l.si qs cū filio.ꝛ.l.se.
ꝛ.l.tam ex ꝯctibus de iudic.¶Sumus expediti de
hac gl.magna quero dn̄ hic q frater soluēs alijs cre
ditoribus repetz p iudiciū fa.ber.quero an potuerit
soluere pro ꝑte sua tm̄.Glo.dicit hic in verbo famil.
berc.q nō.iō venit in iudicio fam.berc. qō intellige
verū si ipe filius debitor cōueniebaꝝ ex obligatione
sua.sed si cōuen reꝝ ex obligatione hr̄ditaria actiōe
de peculio nō tenereꝝ nisi pro ꝑte sua vt.d.l.quesitū
.ff.i.ꝛ iō si totū soluisset repeteret p actj̄ .neg.gest.vt
.l.heredes.ff.si vnus.s̄.fami.herc.ꝛ ex hoc apparet
q id qō hic dn̄ in duobus fratribus nō ꝓcederet in
duobus seruis q postea essent a dn̄o hr̄des institut.
nam cū ipi nō possent conueniri ex ꝓpria obligatōe
sed ex hereditaria tm̄ nō haberz necesse soluere pro
solido ꝛ iō si soluisset veniret in actione neg.gest.nō
p iudicium fami.herc.vt ex p̄dictus pz.Ultimo circa
istam vltimā ptem videndū est qualiter ꝯctus possit
celebrari inter p̄rem ꝛ filiū ꝛ primo videamus de q
tractu mutui.ꝛ siquidē filius mutuat patri pecuniaz
peculij castrēsis vel quasi castrēsis.vel ō peculio ad
uenticio eo cāu quo p̄ri nō queritur vsufructus vt ō
pecunia male quesita.quo cāu per filiū nō queritur
p̄ri vt.l.qō seruus.j.de acqui.pos.tūc sine dubio cō
sistit cōtractus mutui ꝛ ꝓducit actionē ꝛ obligationē
vt.s̄.dictū est si vero mutuaret patri pecuniā patris
ꝓpriam tūc nō est ꝯctus mutui.nec oritur aliqua ob
ligatio qꝫ pecunia ꝓpria mihi mutuo dari nō pōt.vt
.s̄.si cer.pe.l.nam ꝛ si fur.in fi.ꝛ.l.si socius. Si vero
mutuat pecuniā peculij profecticij.tunc est dubium
qꝫ ista pecunia ē p̄ris in veritate ꝛ eius durat vt.C.
fa.ber.l.certū.ꝛ ibi no.ꝛ dē coll'.l.filie lz in fi.ꝛ sic vi
detur mutuum non contrahi.vt.s̄.proxime dixi.
¶In cōtrarium videꝝ hec lex.ff.quesitum puto sic
dicendum.aut queritur vtrum consistat mutuum vt
pater obligetur naturaliter respectu creditoris pecu
lij.ꝛ puto q sic qꝫ prout habemus respectuz ad eos
obligaꝝ filius cum suo peculio sicut homo liber cuz
suo patrimonio.vt.l.si ex duobus circa prin.j.ō pe
culio.ꝛ.l.nō solū in fi.eo.ti.ꝛ ita debet intelligi ꝟ lex
ubi eo.ar.ꝛc̄.Aut habemus respectū ad ipsum filiū
tm̄ ꝛ tūc siquidē istud peculiū profecticiū est ꝓprie
de bonis p̄ris ꝓfectū ita q ēt de iuregentiū absqz
aliqua dispōne iuris ciuilis ecēt ipsius p̄ris. tūc nec
ꝯbiꝝ mutuū nec ipi filio nāliter obligaꝝ q̄tū ad eiuſ
cōmodū.qꝫ deficit equitas nālis.hoc est iurisgentiū
nō enim ē equū q p̄ teneaꝝ reddere filio illud qō
filius accepit de ꝓprio ipsius p̄ris.ꝟ ꝓbaꝝ.j.de in
diē adiectio.l.si venditor.ff.sed ꝛ si pupillus.v.aliter
atqz inducendo ꝑut.j.inducā circa ꝯctum emptōis
ꝛ venditionis aut illud peculiū ꝓfecticiū �somediate
nō est de bonis p̄ris ꝓfectum.ꝛ cōsideratis meris re
gulis iurisgētium nō est p̄ris. ꝟbi gratia illud quod
filius quesiuit ex pecunia patris dn̄ ꝓfecticiū.vt nō
in.l.cū oportz.in p̄n̄.de bo.que li.ꝛ hoc ē ex dispōsi
tione iuris ciuilis sed ſm veritatē nō ē quod appa
ret qꝫ pecunia quesita p̄ extraneū ex pecunia vl're
mea nō queriꝝ mihi.vt.l.qui vas.ff.si.j.de fur. ꝛ sic
cōsiderato iuregētium quo filius nō est in ꝑte pa
tris cōsistit mutuū.ꝛ ꝯbitur obligatio nāl'ita dz ītel
ligi hic tex.in v̄si.ꝯ si pater.ꝛ hec procedunt solū in
in filio qui de iur̄ ciuili patrie potestati subicitur.nō
aūt ꝓcederent in seruo cuius status de iuregentiuz
anichilatur vt.l.id quod.j.e.ꝛ ideo puto q dn̄s nō
possit obligari ſuo nāliter ex ꝯctu mutui,respcū ip
sius ſui.sed dn̄ obligari respectu creditoris peculij.
vt.s̄.dixi.sed bene posset dominus obligari nāliter
seruo ex aliqua ꝓmissione ex illa equitate iurisgētiū
que dictat fidem seruādā esse que equitas fuit aūq̄
esset cōstitutio iurisgētiū.quia ītroducta fuit seruitui
vt dixi in.d.l.si id qō.j. eodem dices tu istud est ꝯ
ea que dixisti.s̄.dictum est enī q in actione ō pecu
lio nō est obligatio nāl'sed illud sic est intelligenduz
q non teneꝝ nāliter ipsis creditoribus agentibus.ō
peculio sed pp ipsos creditores filius hr̄ tāq̄ homo
sui iuris habens ꝓprium patrimoniū.iō ei filio dici
tur pater obligari nāliter.vt sic tale debitū cōputeꝝ
in peculio ad cōmodū creditorum. ¶Jtē q dixi in
actione de peculio non inesse obligationē nālem. i n
tellige nisi ex illa equitate iurisgentium.r que est vt
maioribus pareamus vt dicā.j.eo.l.iulianus.in trac
tatu de effectu sñie.si vero p̄ mutuat filio si quidez
filius hēbat peculiū castrense vel quasi vel aduenti
cium cuius p̄ri nō queriꝝ vsufructus.sine dubio tūc
cōsistit mutuū vt est.si vero habet solū pecul-ū ꝓfec
ticiū tūc obligatur nāliter ita q p̄ potest deducere
de peculio.vt hic.ꝛ si dicis q̄modo cōtrahiꝝ mutuū
cum dn̄ium nō transeat in filium.Rn̄deo sufficit trā
sire in peculiū.ꝛ tūc nō video q possit cōtrahi mu
tuū traditione nisi recōciliet cōsumptione.ꝛ tūc fi
lius obligareꝝ p̄ri nāliter.qꝫ de iuregentiū consistit
mutuū.sed solū est impedimentū patria potestas q ē
de iure ciuili ergo nō impediꝝ obligatio nālis.tamē
hec naturalis a precedēti differt qn̄ filius hz peculiū
qꝫ cum peculium hz coheres deducit ab eo tale de
bitum de peculio ꝛ ipe a cohr̄de cum p̄ ei teneatur
vt hic sed qn̄ est tale debituz naturale simplex absqz
peculio tunc nec ab ipo filio deducitur nec ipe a co
herede deducit q p̄ ei debebat vt de pecu.hr̄di.l.si
quid possessor.v.sed ꝛ si ipi.ꝛ fami.ber.l.meuius.ff.
.i.ꝛ quod ibi nō.facit.l.i.ff.id qō.j.ad.l.fal. ¶Secū
do quero quid de ꝯctu cōmodati ꝛ depositi. rn̄deo
siquidē filius cōmodat vel deponit apud p̄rem rem
castrensis peculij.vel quasi castrensis vel aduenticij
eo casu quo patri non queritur vsufructus sine du
bio consistit contractus ꝛ actio ꝛ obligatio oritur.vt
dictum est. ¶Sed si commodat vel deponit res
profecticij peculij respectu creditorum peculij consi
stit ꝯctus.ꝛ oriꝝ obligatio nālis.vt.s̄.dixi. ¶Sed an
respectu filij cōsistat ꝯctus ꝛ obligatio ꝯbaꝝ pōt du
bitari.ꝛ idē quando deponit vel commodat rem pa
tris ꝓpriam.circa qō dicendū q consideranda sunt
tria.primum obligatio que oriꝝ ex ꝯctu cōmodati
ꝛ ista nō oriꝝ etiam nālis.qꝫ nō est ꝯcus cōmodati
cum rei ꝓprie non cōsistat cōmodatū vel depositū.
vt.l.neqz pignus.ō reg.iur.ꝛ.l.si rē.j.ō depositi. ¶Se
cundo est videndū obligatione illa qua teneꝝ ex.l.si
quis cōductionis.C.locati.ſ.ad restituēdam possessio
nem.nec pōt opponi exceptio dn̄ij.ꝛ ex illa.l.teneꝝ
tur ciuliter.ubi patria potestas nō esset.Jtē tenere
tur nāliter ex illo precepto iurisgētiū. vt maioribus
pareamus.ſm ea que.s̄.tetigi ꝛ dixi plene in.l.iulia
nus.j.eo.Sed subest alia nālis equitas que est q fi
lius nō reposcat illud q patris est que obligat filiuz

r ¶Jurisgentium q
dictat fidem seruan
dam de quo in.l.i.in
prin.j.de consti.pec.

naturaliter ad non petendu3 que ẽst fortior equitate
p:cedenti vt.l.bona fides.j.depositi.z iō dico pf̃z
nō teneri naturaliter nec ciuiliter in effectu.¶Tertō
est videndū de obligatione secundaria que cōtrahit̃
rōne more delicti vel culpe cōmisse ī rebus cōmoda
tis vel depositis.z ī istis eo cāu z eo mō quo pf̃ ob
ligatur ex ipo contractu obligatione primeua eo cāu
z eo mō obligatur obligatione secundaria si vero fi
lio cōmodatur vel datur in depositū a pf̃e tunc filiꝰ
teneť naturaliter.z pf̃e mortuo deducet̃ de peculio
si habz alias secus vt.j.de peculio legato. l.stichus.
¶Tertio quero qđ de contractu emptionis z vendi
tionis⁹.Rndeo siquidē pf̃ emit a filio rem castren
sis vel quasi castrensis peculij vel aduenticij cuius
pf̃ nō bz vsumfructū sine dubio ꝓcedit emptio sicut
in quolibet extraneo z ex eadem cā filius vī habe
re preciū ex qua habebat rem quā vendidit vt.l.i.in
fi.cum se.j.de ǒben.empt̄.Si vero ad ipm pf̃z p
tinebat vsusfructus tunc vī q ipe nō possit emere a
filio qm̃ ipe est legittimus admīnistrator illoꝝ bono
rum.z sic se auctore emere nō poterit vt.j.de auc.
tu.l.i.z ibi notať.z forte nō contrahit̃ obligatio etiā
naturalis sicut dicimus in pupillo cōtrahente cuz tu
tore vt.l.pupillus de au.tu.z ꝓdicta intelligo nisi pa
lam z bona fide emeret vt.C.de ǒben.emp.l.cū ipe
intelligo aūt palam z bona fide fieri vt cessz ois sus
pitio qū fient pīcipibus cōsanguineis vl' amicis.vt.C.
de transac.l.transactionē vel pīte iudice vt.l.fi.ī pn.
s.quod me.cā.z ꝓdicta sunt vtilia maxime qn̄ pater
bz filiam habentē aduenticiū peculiū quam vult do
tare in pecunia z ab ea emere dictas res aduē icias
si vero emeret pater a filio rem peculij ꝓfecticij tūc
respectu creditoꝝ peculij diceret̃ contrahi obligatō
naturalis respectu vero ipsius filij ita demū contra
heret̃ obligatio naturalis si esset tale peculiū profec
ticiū qđ inspectis principijs iurisgē.non quereret̃ pa
tri.alias secus qz rei sue nō consistit emptio.vt.l.rei
sue.j.de contrahē.empt̄.z ibi tex.hoc exprīmit.duz
dicit nulla obligatio.z sic nec ciuilis nec naturalis ꝓ
batur ẽt ex his que dicta sunt.s.Idem qn̄ emeret
rem ꝓpriam que nō essz peculij ciuilis aūt obligatō
nō contrahitur vt.d.l.i.in fi.j.de cōtrahē.emp.z hac
l.¶Si vero filius emit a patre rem ipius pf̃is hic
est aduertēdū de qua pecunia soluit̃ ꝑciū z siquidē
soluat̃ de pecunia filij castrēsis vel qī castrēsis pecu
lij vel aduēticij.cuius pf̃ nō bz vsumfructū cōstat q
valet emptio.vt dicta.l.i.in fi.de contraben. empt̄.
¶Si vero soluit de pecunia aduenticia cuius pater
habet vsūfructum.vel de pecunia peculij ꝓfecticij q̄
inspco iuregentiū pf̃i non quereret̃.tunc cōtrahitur
obligatio nālis⁴ quia solum ius ciuile est impedimē
to.vt hac.l.nō ciuilis obligatio vt.d.l.i.in.fi. de ǒtra
ben.empt̄.z hic.si vo soluit de pecūia ꝓpria ipsius
patris seu peculij profecticij que ad pf̃em spectarz
etiam de iuregētium.tunc respectu ipsius filij z pa
tris nō cōtrahit̃ obligatio etiam naturalis.vt.j. ō in
diem adiect̄.l.si venditor.s.si pupillus.z v⁹. alit̃ at
qz.vbi dicitur q per emptionem factam a pupillo
recceditur a priori emptione.quia pupillus obligať
saltem nāliter.secus si emat filius vel seruus ꝓprius
quia illa emptio est nulla.z sic patet q nec obligatō
naturalis tenet nec aliquis ǒtractus ǒbit̃.¶Posset
tu dicere imo debemus dicere obligatōnē naturalē
esse ǒctam ab ipso mitō anteq̄ perueniať ad solutō
nem z solutione postea secuta nullam esse cuz solue
rit nummos ipius accipientis.Ad hoc respōdeť q
istud ꝓcederet in homine sui iur.secus ī homine po
sito in potestate alterius.tūc enī ab ipso initio totus
ǒctus est impendenti.z futura solutio declarabit qd
sit de ǒctu.vt.l.sed z si quis.s.i.s.de vsufruc.z.l.si
seruus cōis meuij.s.fi.j.de stipu.seruoꝝ.¶Sz qd
si vnus frater emit ab altero. respondeo considera
dum est que res venditur z que pecunia soluitur.z
tunc apparebit ex ꝓdictis quid iurs. sit in re autem
peculij aduenticij.an pater possit esse auctor vni fi
lio vendenti vel donanti alteri tangit.j. de auct.pre
stan.l.i.in fi.z in.l.puberem.s.i.de fal.j. z ibi vide
quod circa hoc dixi. ¶Quarto quero de contrac
tu locationis z cōductionis. circa quod dic qn̄ res
locantur z conducunť est idem quod in emptōne z
venditione quia eisdem regulis procedunt.vt.l.ij.
.j.locati.¶Si vero loquimur de locatione operaꝝ
tunc siquidem filius locaret operas patri debitas ñ
valeret.videtur cum locatio rei sue.sed si filius loca
ret operas suas patri nō debitas.tūc valeret locatō
z pecunia mercedis efficeret̃ aduenticie.illud enim
qđ filius querit laboribus suis est aduentitium.vt.l.
cum oportet.in prin.a'.s.i.de bo.q̄.liber.Si vero pf̃
locaret operas suas filio est videndum vtrū illarum
operarū effectus acquirať ipsi filio ita q ad patrez
nō retranseat fm q nō.j.l.qđ dicit̃.j.de ǒ.ob.z tūc
filius obligabit̃ patri saltē nāliter.z soluendo pecūiā
patris ñ liberaret̃.Sz si effectus illaꝝ operarū rev
teret̃ ad patrem.vt puta si operaret̃ in aliqua re q̄
per filium querit̃ patri tūc esset idē quod in emptō
ne z venditione.z in locatione rerꝝ vt supra dictum
est.¶Quīto quero quid de ǒctu mandati. Rndeo
siquidē mādatū nō egredit̃ª psonas patris z filij tūc
est idem qđ in alijs ǒctibus dictum est. qz cōsidera
dum est circa quā rem cōsistat mandatū si vero ps
nas eorū egredit̃.vbi gīa pater mādauit filio vt ꝑ
mitteret ticio creditoꝝ suo z filius ꝓmisit.certe ex ℞
mādato filius est obligatus ticio.z hic puto q aiō
filius soluat si velet agere ǒ patrem q eum faceret
liberari in casu in quo posset hoc facere extraneus.
ar.l.lucius in fi.mādati.j.z.l.si pro ea.C.mādati.tūc
puto q haberet ius agendi sicut quilibet extraneus
quod apparet qz ista obligatio qua filius obligatus
est ticio coheret mere psone ipsius filij z ipse filius
cōdemnatus poneret̃ in carcerem.vl' cederet bōis.
vt.l.pe.C.qui.bo.ce.pos.qui carcer ẽ quedā spes sez
uituť.vt.j.de libero ho.exhi.l.ij.vnde quodāmō est
causa status que pōt esse inter pf̃z z filium.vt.nō.ī
.l.lis nulla.s.de iudi.Preterea hic cessat cā quā. s.
dixi que impedit pf̃em obligari filio ciuiliter naz si
filius haberet extraneū obligatū ad hoc vt ipsum fi
lium faceret liberari istud ius nō quereret̃ patri qz
coheret mere psone ipsius filij vt nō̄ in.d. l. qđ dī
ergo filius hoc casu pf̃em pōt bēre obligatū.patet ℞
ex eo quod statum dicam.Si vero filius soluit vivo
patre est cōsiderandū de qua pecunia soluit.z ex ℞
sciemus vtrum posset repetere vel nō.vt.l.si filius.
z quod ibi nō.C.de nego.gest.z.l.heredes.s.si filius
.s.fam.herc.si vo filius soluit pf̃e tū mortuo hoc dz
a coherede ꝑcipere.vt.s.fami.her.l.si filia.s.i.z.d.l.
hī des.s.si filius.ex hoc apparet q vivo pf̃e erat ō
bitum ciuiliter z nāliter.qz si eēt ǒbitū nāliter tm̄ in
ter cohī des huius ǒbiti ñ fieret ꝑceptō.vt.l.meuius
cuz l.sequē.s.fami.her.z.l.i.s.id qđ nō.j.ad.l.fal. z
.s.tetigi.Si vo filius mādaret pf̃i tunc dic vt colli.
ex his que dixi in.l.stichus ex testamento.j.de pe.
le.¶Sexto quero quid de ǒctu donatōis an ǒsistat
inter pf̃z z filiū. Dic liquidē pf̃ donat filio ꝓp me
rita ꝑcedentia talia ꝓp que ciuilibz ex̄neo ad idē te
neret̃ tūc valet donatio z res donata efficiet̃ pecu
lij aduenticij.videť enim filius quesiuisse ex operis

t ¶Obligatio natu
ralis.vide moder.in
.l.i.s.fuit quesitū ad
trebel.

u ¶Egredit̃ vtrū āt
pf̃ pōt cedere actio
nē filio dic vt p bal.ī
.l.iij.C.manda.z ibi
ēt qd si fit cessō fratri
ǒ fratrem.

r ¶Et venditionis.
Quid autez si parer
vēdidit vt executor
testamenti vel vt mi
nister vel vendidit fi
lio naturali vel emā
cipato vide Bal.in.l.
.i.C.de sac.sanc.ecc.
in.xviij.col'.in.v.q.z
hic adde Bal.in.l.iu
benus.s.i.C.ad tre
bel.

x ¶Et filius
an donatio cō
sistat inter pa
trē z filiuz ad
de Bar.in.l.ij.
in prin. de do
na.Itē valz si
pf̃ donat filio
vt habeat in
peculium.l.ꝑ
donatio ō col
la.Itē si dōat
filio eunti in
castra.l.miles
z.l. castrense
pecu.z.l.i.C.
de castren.pe
cul.mili.li. rij
cū ibi nō. itez
pro dote.l.pō
ponius phila
delphus.s.fa.
herc.sed certe
est ꝓprie obli
gationis disso
lutio.l.fi.C.de
dotis ꝓmit.
Item fallit si
dōat filio emā
cipato.l.pe.s.
pe.j.pro suo
fm vnaz lec.
Item fallit si
hodie donat
ex cā aduenti
cia vt ob me
rita z ꝓdictis
oībus casibus
morte ǒfirma
tur z ita enu
merauit ang.i
.l.ij.s. ꝓdon.
z vīō ibi bar.
z q ibi dixi z
dicit multum
no.ange. in.l.
pe.s.filiū.j.ꝑ
herede q ral'
donatio ñ pōt
ꝑ penitētiā re
uocari in ꝓdi
ctis casib⁹ al
legat tex.in.l.
.i.ō his q sine
manumiss. ad
libertā pueni
unt ad de q qi
xi post Bar.ī
.l.ij.C.de iof.
dona.an ī.l.i.
ad fi.j.so.ma.
dicit q valet
donatio fcā fi
lio scholari a
pf̃e cā studij
sicut ī pf̃e do
nante cā docti
.d.l. pōpeiꝰ

philadelphus sed ymola .in .d.l.i.fol .ma. in fi.z cõtra. ¶ Quia illõ ꝝrium tz bal. in.l.ij.in prin. C.de inof.do. z ¶ Imputetur z vt hic refert Bal. Hui. determinat hic q in dubio videtur solutuz cã pietatis nõ vt imputeꝛ z sic transit bal. z idez Bal.pº Bar.in.l. cum duobus.ſ.papinianus pro socio.

z ¶ Qui exceptioné ad intellectum huius.l.dũ dr q si tutuſ exceptione fauorabili ignorãs soluit repetit ītellige fz bal dũ z do. Jo. de ymol.in.l. si pr ignorãs .j.sol.ma. qñ cõpetit exceptõ que sine natiuitate ipedit siue elidit actioné fz si esſz tal' hec exceptio que nõ elideret a sui natiuitate fz ita demũ si opponaꝛ vt exceptio cõpensatõnis vl' alia tũc nõ repeterz ī debitũ qz non facit indebitũ añq̃ opponatur q ea q nõ in.d.l.si pr z idẽ de exceptõe dolo facit q petiſſz ista prius fuit ſnīabar.in.l. q ĩuicẽ.ſ.eo.z per illũ tex.qd si qs è tutº pulegio an rpetat vidõ bal.ī .l.fi. ī fi.fe co.C.ò fruc.z liȝ. expẽsis q vr vel le q non.

z laboribus suis.z sic est aduenticium.vt.l.cum oz. .ſ.i.de bo.que liber.ita debet intelligi qõ nõ. C. de inoffi.te.auc̃.vnde si parens.nec sufficeret dicere ī instrº q hoc fecerit ꝓpter merita nisi merita ꝓbarẽ tur.vt.l.z si forte.j.de castren.pe.z.l.si donatiõe.C. de collaz.¶ Si uero donat simpliciter meritis non ꝑcedentibus.tũc nõ valet donatio nisi morte ꝓfirmetur.vt.l.ij.C.de inoffi.dona.z.l.donatione.C.de do.ī ter vi.z vx.fallit in dote z in alijs casibus qui nõ.in .d.l.ij.C.de inoffi.dona.z qñ remittit filio vsumfructum in bonis aduẽticijs vt dicta.l.cũ oz.ſ.sin aũt.z ꝑdicta vera q donatio nõ valet quantũ ad ciuilẽ obligationẽ.rõ qz illud " q donat simpliciter est ꝓfectum z si quereꝛeꝛ filio reneꝛteꝛeꝛ ad ꝑem obligationẽ aũt naturalẽ puto consistere p hanc.l.solũ enz tus ciuile est impedimẽto. Si vero filius donat pr siquidem donat obligãdo se ad aliquid in genere valet donatio quo ad obligationẽ naturalem.z tõ si filius ꝓmitteret creditori patris animo donandi ipi patri soluens nõ repeteret tex.est.j.de in rem verso.l. si pro pre in ꝑn.ibi nisi donare zc̃. ¶ Ciuiliter aũt filius nõ est obligatus p ea que.ſ.dixi. Si vero donaz aliquã rem in specie tunc esſet aduertẽdum que est illa res que donaꝛ vtrũ esſet peculij castrensis vl' q̃si vel aduenticij vel ꝓfecticij peculij.z si aduẽticij vtz pr in his fuerit legittimus administrator vel non.z sic an potuerit esſe auctor in re sua vel nõ p ea que dicta sunt in alijs cõtractibus.z que no.in.l.i.de auctor.ꝑstanda in cãu tñ indistincte valet donatio facta per filiam pri vtputa qñ actio de dote est cõis pris z filie z filia consentit patri stipulanti suo noĩe tãtuz vt.l.ij.ſ.q si in patris so.ma.z eo.ti.l.quoȝ.z q plene nota.ī.l.post dotẽ e.ti.¶ Ultimo querit hic Bu il. qñ pr redimit filium captũ vtrũ hoc ipsi filio a cohrede patris,imputetur ' in portionẽ suam.q exami na plene vt' dixi in.l.ſtichus de pe.le.

Legati Fideiussori soluenti indebituz cõ petit repetitio hoc intellige quando fideiussor soluit suo noĩe vt videbitis statim.j.e. .l.indebitam.

Jquis cum a fidei Si cautio debita in soluendo fuit omissa soluẽti per cõditionem cõsuliꝛ.h.d.¶ Glo. exẽplificat tribus modis.pono fz primũ pro iuuenibus ¶ Quero exẽplũ huius.l.Glo.ponit exẽplũ in eo q soluit nõ exacta cautione mutiana vel in patrono q erat grauatus vltra debitã portionẽ z fm istam lec. istud qõ tex.dicit q poterat sibi caueꝛ. expone.i. ꝑ cauere z nõ ꝑcauit,immo soluit integꝛ cũ posſz z õ beret partẽ soluere.vel expone cauere.ſ. ꝑprie p illam cautionẽ si cui plus q̃ per.l.fal. ¶ Tertio ponit exẽplũ p.l.cũ brĩditas ex fideicõmisſo.j. ad trebell'. que loquitur de cautione cõſeruationis indẽnitatis. ¶ Quero qd cõdiceꝛ dicit glo.ista cautio fz primũ z tertiũ casum vel q̃titas fm scõm casum certe ī ꝓmo casu ñ video q cautio possit cõdici qz cautõ mutiana non debetur a legatario nisi causatiue.vt.l.mutiane.de condi.z demon.z legatũ ante ꝑstitam cautionẽ tã q̃ cõditione nõ existente est omnino indebitũ ergo ipsum legatũ posſet repeti.vt.ſ.eo.l.si sub cõditione.¶ Quero qua cõditõne agaꝛ hic. Rndeo ꝓut intelligis q q̃titas cõdicaꝛ agitur cõditione indebiti. put agiꝛ ad cautionẽ agiꝛ cõditione incerti vt.ſ.õ vſufruc.earũ rerum q vſu con.l.hoc senatus. z dixi ſ.eo.l.sed z si me putem.ſ.i. Barto.

Si exceptionez Tutus exceptõ

ne perpetuaº z fauorabili soluens quocunqz errore repetit secus si sit exceptõ odiosa.hoc dicẽ.hec nõ bilis l.x. ¶ Nõ.distinctionẽ.l.q singularis ẽ.fo nõ. vt cognoscas an exceptio sit fauorabilis vel odiosa oz inspici.cuius causa principaliter sit inducta. nã ī est dubiũ q macedonianũ fauet filijſſa.tamẽ qz principaliter nõ inducit in eoꝛ fauorẽ.lz in odiũ creditorũ.i.feneratorũ dr totũ odiosum. Simile videmus ī velleiano.qõ fuit prĩcipaliter in fauorẽ mulieꝛ ĩducti.lz scõario redũdet in odium creditorũ.dicit totum fauorabile inspecto principali ꝓposito illius senatuſ cõsulti.z hoc est multũ vtile pp statuta. dicit statutũ q si quis nõ assignauerit debitũ " in catastro cadit a iure suo.certe hinc oriet exceptio odiosa qz in odiũ nõ soluẽtis.z idẽ in similibus. Sed si statutũ diceret q minoꝛ vel mulier nõ possit ꝓbere sine cõsensu cõ sanguineoꝛ.hinc oriet exceptio fauorabilis.hoc dixi .ſ.si cer.pe.l.si qſ nec cãz z in.l.rogaſti.eo.ti. ¶ Opp. de.l.fi.j. d macedo. So.hic oz intelligi qñ filius tutus macedon.soluit p errorem iuris.z hoc ĩnuit dictio ꝓperã.posita hic facit.C.ò pena iud.q ma.iud.l. .ij.secus si per errorẽ facti vt.l.ꝓria.z nõ.ī.l.cũ quis .C.de iur.z fac.igno. ¶ Scõo oppo.ſ.de cõdiȝ . ob cãm.l.qui se debere. So.dic vt ibi dixi. ¶ Tertio oppo.de.l.iulianus.[a] ī prin.j.e.vbi erat exceptio fauorabilis z soluens non repetit. So. dicit glo.ibi erat exceptio inducta ad rigorem iuris cõseruandũ.quid vult hoc dicere.si tu intelligis de exceptione rei iudicate nõ dicis bñ.qz debitor absolutus teneꝛ nãliter tñ z nõ ciuiliter.Et isto cãu qualiter soluens ĩdebitum repetat vidistis in.l.i.ſ.eo.nos vero tractamus hic de debito ciuiliter z nãliter cui obstat exceptõ [b] dico q exceptio inducta ad rigorem iuris cõseruandũ dicit exceptio litȝ pendentis de qua loquit dicta lex vel.in prin.idẽ dicerẽ de exceptione que ꝓpetit fideiussoꝛ vt prius principalis discutiatur,vel ò exceptione ex epla diui adriani vt dividaꝛ debitũ ĩter fideiussoꝛes.Jste enim exceptiones nõ liberant quẽ directo.fz differunt licet dilatio possit eẽ cã liberationis.si ab alio fieret exactio.z hoc plẽ.dixi.C.de iur. z fac.igno.l.cũ quis.z.ſ.eo.l.i. ¶ Oppo.ī locũ cuius libet exceptionis cõpetit exceptio doli.vt.l.fa. ſ. z generaliter.j.de dolo excep.que exceptio est odiosa ergo nunq̃ solutũ repetit. So.dicit glo.inspiciẽdam esſe originẽ exceptionis.z bene dicit dixi clarius ī.l. qui se debere.ſ.de condi.ob causam.

Si pars Res data põt cõdici.vt possit pro impensis retineri .h.dicit. ¶ Opp.de.l.si ita legatum.ſ.fi.de le.i. So.dicit glo. hic arsa est pars ibi tota domus.z sic legatum est extinctum lz per heredẽ reficiatur. ¶ Credo q ista gl. sit corrupta vitio scriptoris ibi dum dicit.p heredez reficiatur vult dicere p testatorem ita loquitur dicta lex si ita.nam si p hr̃dem reficiatur lz tota esſet cõbusta deberetur legatario quia remanet legatum arce vt.l.greg.z.l.domus erustas de lega.i. ¶ Oppo.ſ. qui.mo.vſufructus amit.l.quid tamen.ſ.i.z .ſ.pen. So.dicit glo.eo.modo hic pars fuit destructa ibi tota tu dic q ibi erat legata ꝓprietas.vñ nõ curo vtz tota vel ps fuerit destructa si per heredẽ reficiaꝛ hic vero erat vſufructus legatus in quo adhibeꝛ illa distinctio. ¶ Oppo .q non possit condici vt habeatur retẽtio.vt.l.si in area.ſ.eo . istud est forte cõtrarium huius timore variaꝛ lec.huius.ſ.duobus modis . q dam intelligunt q hic res legata nõ erat defuncti ſz heredis.z ideo existente conditõne non transiuit dominium recta via in legatariũ sed hr̃s ipse tradidit. z dñium transtulit.z sic inter heredem z legatariuz

---

[a] ¶ l.iulianuſ. Et vide qõ no.Bar.z doct.in.l.ij.C.q metus causa.

[b] ¶ Exceptio. Sed q tutus exceptione excussionis repetat soluens est tex.ĩficta glo.õ Bar. in.l.si reꝰ z fidẽiussoꝛ z ibi bar. .ſ.eo.sed dici potest q illud ideo est qz si mul soluerunt secus si seꝑatim.

p ¶ Perpetua secº si non esſet perpetua vt.l.q nomine.ſ.eo. Jtem hanc.l. limita vt per Bar.in.l.qui ī ucem.ſ.eo.

ɣ ¶ Debitum z qd in dubio vide Bal.in l.fi.C.qui ad libertã. pue.nõ posſ.z ibi gl. z vide Bal.in.l.cunctos populos in ỹ.vj. videndũ z ibi Bal.ī sua repetitione ī.viij col.C.de summa trĩ. z fi.catho.

gestum est negocium ex quo hec condictio orit̄.in.l. cōtraria nil fecit accipiēt̄.z sic inter eos nulluz ge stum est negocium z hec est satis bona z nōbilis so. alij dicunt q̄ etiam hec lex pōt ꝓcedere in re testō ris legata z licet dīuz transeat recta via in legata riū transit ad eū vt a defūcto z sic vī habere ab hī de q cū defuncto est vna z eadem ꝑsona. z sic nego cium est gestum inter eos qō ꝓducebat istam actōz ibi recipiebat vt suā z a se vt a tradente vel eius au ctore z hec ēt est notabilis alij dicūt q ibi edificauit quis in re aliena [c] tanq̄ in re ꝓpria z sic nullū habe bat animū repetēdi.hic vero heres sciebat rem lega tam sub cōditione z edificando habuit animū ꝓuidē di sibi z ēt legatario si condicio existeret.z sic nego cium est gestuz inter eos z sic quodāmodo vī nego cia eius gessisse.sed certe hoc cāu haberet actionez nego.gest.vel in factū.vt dicemus in.l.hōroz ait [d] .j. de bo.auc.iud .poss.z sic cessaret condictio .vt.l.qui i uicem.s.e.qō plene dic.vt.l.domos cū.l.se. de le.i. ¶Op.z vī q̄ cōpetat cōdictio indebiti z nō cōdictō incerti.vt.l.indebiti.§.sed si nūmi.s.e.dicit gl.ibi cō dicitur possessio que est certa hic condicitur retracti tio.vt habeat retentionē ꝓpter impensas.qō est ĩcer tum tene menti banc glo. [e] q̄ ex hoc percipis quali ter hic debeat formari libellus non enim cōdico re z nec ret possessionē.sed solū peto retractitionē vt ha beam retentionē ꝓpter impensas.non dico possessio nem sed retentionem tantum propter impensas.

Si pactus [f] Per pactuz tollit̄ obliga tio operarum que postea solute repetentur hoc dicit.Istum §.intellige in pac to apposito de non prestandis operis alijs ab obse qualibus.nam pactum ne opere obsequiales prestē tur parenti vel patrono est cōtra bonos mores.vt.l. alia.§.elegāter.z.§.si paciscar̄.so.ma.nec ob.l.stichū .§.nālis.j.de solut̄.q̄ tūc ꝑ pactum nālis obligatio tollit̄.quando nō est ꝯ bonos mores sz pactū ō obse quijs nō ꝑstandis est cōtra.bonos mores igit̄ ꝛc̄.

q **Quod pupillus** [g] Pupill⁹ ifās vl' cū tutore ꝯhens ēt.nāliter non tenet̄ .h. d. ¶Op.j.de noua.l.i.in fi. So. intelligas hic in pupillo infante vel ꝯhente cū tutore.z dic ꝓ vt dixi in.l.ꝯria.z ꝑ glo.in.l.pupillus.j. de reg.iur. z ꝑ Ly.in.l.i.C.de inuti.stip. ¶Quid si pupillo sol uar̄ indebitum,dic vt.l.si pupillus de solut̄.

p **Ene** [h] Dic vt ī gl.facit quod dixi.s.e. .l.quamobrem.

f **Jquis iuraſſet** [i] Turpe ex ceptōe iur turandi per errorē soluens repetit.h. d.

r **Eperitio** [k] An sit debitū inspicit̄ ex persona eius cui sol uitur.h.d.¶Cōtra.s.eo.l.si pene. §.i.z .l.si a patre.C.eo.So.vt in.d. l. si pene.

f **Jis qui** [l] Qui ex hereditate sibi debitum nō deducit ꝑpe tit.h.d.¶Quero quid si heredi erat ōbi tū naturalit̄ tm̄. Rndeo idē.vt.l.stichus .§.aliqñ.j.de solut̄.videt̄ enim heres sibi soluer̄ sta tim cum est heres vt.l.si heres.j.de euict.Sed q̄ro quid repetet.pecuniam debitā certe nō pōt repetet̄ qz eā nō soluit hereditatē nō pōt repetere qz eā ōbi te soluit.Puto q̄ repeteret quantitatē sibi debitam lz eam nō soluerit vt.l.si mulier.s.ti.ij.z.l.si quis ac cepto.eo.ti.Illam enī quantitatē soluisse videt̄.Cō tra ꝓdicta facit.s.eo.l.qui exceptione.§.si pars So. ibi fuit soluta certa species.hic fuit soluta quedaz iu

f ¶Indebitā adō la te per Bar.in.l.si qs mādatū.s.ō neg.ge. z in .l.i.z ibi bal.C. ō dolo z qd si fidei uss or soluit vsuras ide bitas an r̄petat a reo an a creditor̄ vīō nō Bal.ī.l.cōstitutōnib⁹ .C.de vsur̄.

ris vniuersitas.vtputa hereditas que cōtinet omnia debita z credita.z similia.z sic ista ꝓcunia pōt vide ri soluta.qz de ipsa hereditate deduci potest facit.j. de impensis in re.do.fac.l.quod dicitur.§.si dos.

q **Alieredis** [a] Hāc.l.habuistis declaratā.s. eo. in.l.si procurator dic vt ibi.

i **Adebitam** [b] Ista est.l.valō notabilis . si fide iussor soluat indebitū debitori cōpetit re petitio si eius nomine est solutū. vel hō iussori si suo ꝓpō noīe soluerit.h.d.¶Nō. tu inue nis q̄ fideiussor videt̄ hī e mandatum de soluendo. ¶Secō nō.distinctionē huius.l.ad qō facit.j.mā.l. pap.z qō ibi nō.¶Op.de.l.si quis alicui.in fi.j.ō acqui.hī di.Sol.hic habebat mādatū.ibi nō. qz erat renocatū ꝑ furorē.¶Op.de.l.si ꝓcurator.s.eo. vbi videt̄ q̄ requirat̄ spāle mandatū vt ei cuius noīe soluit̄ indebitū cōpetat repetitio. So. dico q̄ id qō dicit̄ q̄ requirit̄ spāle mandatū oz intelligi vl' q̄ id ipsum principaliter mādet̄. vel aliud ad qō ipsa so lutio necessariam habeat cōsequētiā.hic est casus in hac.l.hoc tene menti in omnibus casibus in qbus re quirit̄ spāle mādatū. [c] si mandat̄ aliquid noīatiz ad qō habeat necessariā cōsequētiā illud qō per se req rit spāle mādatū isto cāu veniet sub virtute ꝓcedēt̄ mādati vt.hic z.l.ij.s.de iurisdi.om.iudi.z.l. ad rez mobilem.z.l.ad.legatū.s.de procura.facit eo.ti. l.q ꝓprio.§.itē querit̄.z.l.vel operis.z iō licet ad petē dā restitutionē [b] requirat̄ spāle mādatū vt supra de minor.l.illud in fi.z.l.seq.tñ quādo restitutio petit̄ incidenter.ita q̄ id quod erat spāliter mādatū non posset aliter exped i spāle mādatū nō requirit̄.qm̄ illud q̄ spāliter erat mādatū bēt necessariā cōsequē tiā ad restitutionē.de hoc dixi plene de op. no.nūc .l.cum ꝓcurator.in fi.¶Op.de dicta.l.cū ꝓcurator in fi.So.ibi sequētia ñ seqbat̄ de necessitate ad ꝑce dētia.ß sic.¶Opp.ō.l.fi.§.ticius.j.e.So.dic vt ibi.

q **Si promisit** [d] Inter si z cū ñ est dria h.d.¶Op.ō.l.cēteslimus.§.fi.ō v.ob.So. quādo iste dictiones apponunt̄ circa sub stantiam obligationis.vt circa voluntatez tūc ē dria inter si z cum.vt ibi.sed qñ apponunt̄ circa extrinse ca tūc nō est dria.vt hic doc.s.Bul.z alij tractāt hic istam materiam de dictione si z cum . tu dic plenissī me vt.d.l.centesimis.in fine. [k] Barto.

b **Jsolis** [e] Hec cōditō est ꝑsonalis ideo dat̄ ꝯ eum cui sol uitur nec est in rem scripta.iō nō dat̄ cō tra euz cui solo ꝓficit.h.d.¶Querit gl. z est nōbilis questio [l] quid si ille cui est solutum nō est soluendo.an det̄ repetitio ꝯ eū cui ꝓficit glo.dic q̄ sic.si cām lucratiuā habuit al' secus.argumētū. su pra de eo ꝑ quē fac.erit.l.fi.z.j.de le.i.l.plane el.ij. .§.i.quod tenēt.doc.facit quod dixi.s.si ce.pe.l.si eū seruū.z sic est argumētū.ad.q.q̄ si ego mutuaui pe cuniā pauperi [m] z existenti nō soluendo q ex illa pe cūia alimētauit filios.vtz possiz ageret ꝯ filios q bint̄ vz te res maternas.z hic ē argumētū q̄ sic cogitātibus.

q **Quod quis** [f] Soluens scienter ī debitum non repe tit hoc dicit.

e **Equibus** [g] Qui habet solā retē tionem soluens nō repetit hoc dicit.Casum pone.vt.s .eo.l. si in area.z declara vt.s .eo.l.qui excep tionem.§.si pars.

g ¶Mão... in casib⁹ emer gentibus nun q̄ req̄rit̄ spā le mādatū lz ī ꝓcipalib⁹ sic z vīō Bar.i.l. fil⁹ff.j.ō do. z bar.i.l.illud §.i.s.de mun. z qō no.ang.i .l.j.s.de tut. om.iudi.sz qd si mādato ex primant̄ aliq casus regren tes spāle man datū vel ēt nō requirētes po stea subdatur cl'a generalis in qbuscuz alijs an cōpe bēdat aliosca sus regrentes spāle mādatū z an maiores vl' minores vi de qō legit̄ z no.in cle.nō ō ꝓcu.z p doc. in.c.sedes de relcrip.

h ¶Restitutō nē adde imo. ī.c.scisc itatus ō rescrip .vbi ēt dat notabi lē limitatōnez z ēt Bal.in.d. .l.illud.

i ¶Qui ꝓmi sit an gl.fi. hic sit vā vide an ge.z ymo.i.l. stipulatio ista .§.iter certaz de v.ob.in fi. l ¶In fine z p bar.in .l.qō cūqz.§.in solū eo.titulo.

l ¶Questio. adde bar.in.l. cū fūd⁹.§.fuit si cer.pe.i ōrium vide Ly. z bal.i.l.i.ī fi. C.de reputa. q̄ fiunt in iudi cio z qō ibi di xi in fi.

m ¶Paupi. latius p Bal.ī l.fi .C.ad ma.

legaſ iſte tex. q̄ cōditio ob cāz nō pōt cō currere cū cō ditōe īdebiti. vide ange. ⁊ ymo. ⁊ plen⁹ p Lu.ī.l.ij.§. barū ō v.ob. o ¶Rem vi de bar.in l.de monſtratio.§. quod autē .j. allegata.

d **Imus**. Datum ob cām de p̄teri to nō obligatoriā nō repe tiſ. datū vo ob cāz ō futuro cā nō ſecuta repetiſ. h.d. ¶Nō. oīā int̄ cāz ⁊ rez.° q̄ cā ē de p̄terito ⁊ res ō futuro. lz lex iſtis vocabu lis abutaſ. vt vidiſti. ſ. ti. ij. per totū. ¶Secundo nō. q̄ lz cā de p̄terito ſit falſa nō cōpetit repetitio. ¶Cō tra hoc op. de oībus legibus iſtiuſ tituli So. dicit gl. intellige q̄ hic ſoluit nō putans ſe teneri ſed q̄ vole bat donare. intellige iſtā glo. q̄ non putabat ſe teneri ideo q̄ cā p̄pter quā dabat nō erat obligatoria ō ſui natura. ita vī ſentire glo. hic in fi. ⁊ puta ſi do tō q̄ bene fuiſti p̄liatus. vel q̄ bene geſſiſti negotia mea. vt. l. demonſtratio. §. i. j. de condi. ⁊ demon. ¶Con tra hoc op. ⁊ vī q̄ ét q̄n datur ob cām non obligaro riā cōpetat repetitio. vt ſupra eo. l. ſi nō ſorté. §. ſi fal ſo. ⁊. §. ſi quis quaſi So. intellige hic ob cām non ob ligatoriam p̄ ſe nec acceſſoriā alterius obligationis. vt in p̄riis nec alicuius lucri acquiſitoriā vel damni excluſoriaz. vt. l. is cui ſupra eo. ⁊ ibi dixi ⁊c. ¶Op. ſm glo. ſ. eo. l. elegantēr in prin. So. ibi erat cā obli gatoria. ſ. tranſactionis. ¶Oppo. de. l. cū tale. §. falſaz .j. de condi. ⁊ demon. So. dicit glo. quod hec lex de terminaſ per illaz q̄ ſi dans nō erat alias daturus p ſi ſciuiſſet cām falſam cōpeteret repetitio. hic aduer te in. l. p̄ria nil de repetitione tractatur. ſed vtrū lega tum vicieſ reſpectu falſe cāe. ⁊ ſō eſt aduertendum q̄ legatū conſiſtit ex ſola voluntate teſtanꝫ. vnde ſi appareret teſtanté alias legaturū nō fuiſſe viciatur legatū vt in p̄rio. ſed condictio indebiti oritur ex qua ſi p̄ctu vt. ſ. eo. l. ſi in area q .⁊ ideo eſt neceſſe q̄ ap pareat hanc mentē. ſ. q̄ alias daturus nō erat fuiſſe expreſſaz vel ab vtroq̄ intellectā. alias ſecus vt. l. ſi repetēdi. C. de con. ob cām. ⁊ ſ. ti. ij. l. iij. §. ſi quis q̄ circa fi. ¶Op. de. l. demonſtratio. §. i. j. de cōdi. ⁊ de mon. So. q̄ñq̄z cā exprimiſ per modū cāe ſeu cauſa liter. vt p̄ dictionē q̄ ⁊ per ideo. ⁊ ſimilia. ⁊ tunc p̄o cedit q̄ō. ſ. dixi. q̄ñq̄z cā exprimitur cōditio naturali ter vt p̄ ſi. ⁊ tunc vī agi vt ita demū traditio illa vel diſpoſitio habeat effectū ſi cā eſt vera. alias ſecus. vt. l. p̄ria. ¶Op. tutus exceptione doli odioſa ſoluens p̄ errorem nō repetit vt. ſ. eo. l. qui exceptionē. §. i. ſz hic erat tutus excepti. doli ergo ⁊c. ¶Glo. dicit q̄ hoc pōt p̄cedere in legatis. ſed in ſolutione inter vivos nō. q̄ ſoluens nullo mō tenebaſ. ⁊ ſic nō obſtabat ex ceptio doli. ſed erat exceptio facti vel intentionis tu dic in legatis ⁊ in ſolutione inter vivos idē eſſe. nam poſito q̄ qs eſſet tutus exceptione doli in cāu i quo loquimur nō eſt exceptio doli adhibiti in p̄mittēdo ſeu cōtrahendo. ſed in petendo que exceptio nō im pedit repetitionē vt nō. in. d. l. qui ſe debere. ſ. ti. ij. ⁊ ſ. eo. in. l. qui exceptionem.

p ¶Daturus adde omnino Bar. in. l. ſi cū re. ſ. de pac.

q ¶In area vide glo. ⁊ q̄ ibi habetur in l. q̄ quis. ſ. e.

d **Dominus**. Iſta eſt forti lex. So lutum indebite ſi non eſt tranſlatum dīnium vendicatur a domi no. ſi eſt tranſlatum dicitur ab eo imme diate ad quem in veritate ſpectat vt eui teſ circuitus. h.d. ¶Nō. q̄ euitaſ circuitus p̄p eq tatem. idē habuiſtis in. l. cū fundus. §. ſeruum tuū im prudens. ſ. ſi cer. pe. ⁊. ſ. vſufruc. quēadmo. cā. l. ſi vſufructus. in prin. ¶Aduerte q̄ iſta glo. eſt multū ſubtilis. ¶Op. ad prin. ⁊ videſ q̄ ſemp intelligatur p̄miſſum ſeruo tuo ſoluat de peculio. vt. ſ. ti. ij. l. iij. §. fi. So. ibi teſtm. valebat. hic erat ſualidū. ¶Sēdo op. ad fam p̄té iſte extraneus ſoluens volebat dōa re ipſi ſeruo ⁊ p̄ cōſequens ipſi dño debet cōpeteſ repetio. vt. ſ. ti. ij. l. qui ſe debere. §. lz ⁊ ſi cum ſciret ⁊. l. ſi donaturus in prin. huius tmore dicit gl. fateor p̄riū de rigore. ō equitate vero p̄cedit hec lex ⁊ rō equitatis eſt q̄ extraneus volebat donare ſeruo ita q̄ nō dīno. putabat enim ex hoc ſeruū ad libertatez puenire ex quo apparet q̄ nō habuit aīum vt puēi ret ad dīnum vt. l. paterfa. teſtō. j. de heredi. inſti. ⁊ inſti. de vul. ſubſti. in fi. ⁊ erat equitas in duobus. p̄mo in eo q̄ō ſibi daſ repetitio ſeu reſtitutio. ⁊ huiuſ cā eſt error. vt dixi ſo. eſt equitas in eo q̄ ſibi daſ repetitio directo. ⁊ huius cā eſt vt euiteſ circuitus vt hic. ⁊ hoc p̄t intelligimus q̄ extraneus volebat ſeruo donare. Alij huius tmore intelligunt in eo q̄ ſoluit mādato ſerui nec volebat donare. vnde hz p̄ dīnz fui actionē de peculio ī peculio āt ē iſta actō vt poſſit repeti ab eo cui eſt ſolutū. ergo teneſ illam ce dere vt. j. de peculio. l. q̄ debeſ. ⁊ fm hoc aget hic iſte ſoluens ex actione ceſſa ſed certe tex. iſte videſ velle q̄ agat iure ſuo abſqz ceſſione actionis. ⁊ ideo teneamus primā vel verius vt puto ponamus caſū ſimpliciter vt līa iacet ī eo q̄ ſoluit p̄ ſuo nec apprz an habuerit animū donadi vl nō quo caſu cū ſoluat ob cām fauorabilem ⁊ piam. ſ. cōſequēdi libertatem ſiquidem cā ſequaſ videſ donare. ſi cā nō ſequatur ſi vī donare. ⁊ pōt repetē ſic dicimus in dote. vt. l. ſi ego. in prin. j. de iure doti. vidiſtis. in. l. ſi exīneus. ſ. ti. ij. ¶Sed p̄ hoc op. ſm hoc ipſi ſoluenti de rigoī daret repetitio vt. d. l. ſi exīneus. ⁊. l. ſi ego. So. ibi lo quitur q̄ñ exīneus p̄cipaliter contraxit ⁊ ſuo noīe dotem cōſtituit p̄o muliere. hic vero ſoluit nomine ſerui. ⁊ eius rogatu vt dicit tex. quo caſu domino da tur repetitio de rigore. ſicut etiaz dicimus ī .l. qui ſe debere. quod mulieri ratum habenti daretur repeti tio. vt no. ī pe. gl. illius. l. ſicut etiā dicimus in p̄cura tore ſoluēte indebitū ex ſpāli mādato. q̄ domino re petitio datur. vt. ſ. eo. l. ſi p̄curator. ſed q̄ dominus iſtam actionem teneſ cedere ſoluēti ideo ō equitate ſoluenti daſ directo repetitio cā euitandi circuitus ſimile in. d. l. cum fundus. §. ſeruū tuū. ſi cer. pe. ſ. ⁊ dixi ibi. ¶Op. ⁊ videſ q̄ hoc ſo caſu domino deſ vendicatio. q̄ videſ dīnium eē translatum in ſeruuz. p̄ cōſequens acquiſitum domino. vt. l. acquiriſ. j. de acqui. re. do. So. dico q̄ dominiuz recta via trāſiuit in accipientem. vt. l. ſed ⁊ ſi pater. §. i. j. ad macedo. ideo domino nō daſ vendicatio q̄ nō vareſ ſeruo etiam ſi liber eſſet. ¶Vltimo ad id q̄ō hic dicit de euitando circuitu op. j. ad. l. ro. de iactu. l. ij. in p̄n. gl. nō ſoluit veritas eſt q̄ ét ibi pōt euitari circuitus vt ibi nōtur p̄ glo. ¶Cōtra hoc op. de. l. cum in plures. §. meſſem. §. loca. ⁊. l. ſi ſic. in fi. j. de. le. i. ⁊. l. iul'. §. pe. j. ō acꝫ. empti. huius gr̄a dicas ſic. q̄ñq̄z queritur vtz circuitus ſit euitandus a legum cōditoribus ⁊ dicen dum eſt q̄ ſic inquantū poſſunt vt. C. coīa de. le. l. i. ⁊. §. vſufruc. quēadmo. ca. l. ſi vſufructus. in prin. cū multis ſimilibus quandoq̄z queritur vtz circuitus euitetur hoc eſt vtz illa actio quā alius teneſ mihi cedere poſſit per me exerceri directo. ⁊ ad hoc va dit iſta. l. circa quod dicas. q̄ñq̄z mihi cui debet cedi cōpetit vtilis ſine ceſſione. vt in caſibus nō. in. l. ex le gato noīs. C. de legatis. ⁊ de actꝫ. ⁊ ob. l. i. ⁊ in illis caſibus non eſt dubium q̄ poſſum intentare vtilē. q̄ñq̄z vtilis mihi nō cōpetit. ⁊ tūc ſiquidem ille q̄ oz mihi cedere nō reperiſ. ⁊ tūc potero eam intentare directo. vt. d. l. i. de act. ⁊ ob. ⁊. j. de inſtit. l. i. §. fi. ⁊ l. damni. §. fi. ⁊ ibi nō. de damno infecto. ſi vero pōt re periri tūc poſſuz agere directo vt euitetur circuitus tribus cōcurrentibus. quoz ſi quod deficiat nō eui tabitur. primo q̄ ille p̄ quē agitur factus ſit locuple tior ex re mea vt. l. ſi ⁊ me ⁊ ticiū. ⁊ l. ſi eū ſeruuz. ſ. ſi cer. pe. ſo q̄ ille alius p̄ quē habeo actionē liberet

r ¶ Compellit. vide Bar. j. in. l. prima.

s ¶ Et opp. z an malefidei possessor pcipiendo fructus cõmittat furtũ vide Bal. ĩ l. ij. ĩ. i. col. C. de fruc. z litĝ. expẽsis.

t ¶ Cõtrariũ ſz bal. in. l. si traditõ in fi. C. õ act. empt̃. ĩtelligit q̃ gl. hic vellit dicẽ q̃ pẽsio nõ est fructꝰ u ¶ Questio. Et ista faciũt ad id qõ dicit Bal. in. l. peto. ℈. mr̃ de leg. ij. z q̃ manda tũ siue p̃ceptũ ad ali quẽ vt abbatẽ lz ille nõ sit verus abbas il lud mãdatũ astrĩxit verum abbatez lz se cus in iudicijs qz iudiciũ agitatũ cuz illo q̃ nõ ẽ verus abbas nõ p̃iudicat vero abbati p̃ nõ. in. l. si tutor C. in q̃bus eau. ĩ ite. resti. z ibi Bar. z bal. Itẽ limita hic dicta vt p Pau. de cast. in l. si pro pẽ. ℈. vsum p illũ tex. in fi. j. de ĩ rẽ verso. Item vide ad hoc Ang. z Pau. de cast. in. l. si tibi. ℈. cũ possessõ. ℈. õ pac. adde que nõ. voluit Bal. in. c. i. q̃ successores teneant feudum confirmare ꝛc.

x ¶ Liberent an pẽsionarij soluendo abbate iniuste electio liberent z facit bonus casus in. l. i. ℈. si rẽ. j. depositi adde qõ habeť in. c. dubiũ el. ij. de elec. z in. c. de mꝛ ta õ p̃ben. z p Inn. in. c. sicut de iuretu. z istis adde Bar. in tractatu de tyrãnide in. vj. q. z no. p bal. ĩ l. ij. C. de fun. ibi nãc de. v. puncto z ibi ſz quid de. vj. z̃.

y ¶ In pupillo adõ Bal. in. l. eam quã. C. de fideicõmiss.

z ¶ Sufficit. Add ĩtellectũ huꝰ. l. vide nõ. p Dy. z bar. ĩ. l. ex oi cedendo. ita loquit̃ hic z. d. ℈. seruũ tuuz in prin. si. n. posset p̃cise cõpelli ad soluendum nõ daretur mihi ista actio. vt no. in. d. l. si eũ seruuz si cer. pe. De terõ dic vt declarau tibi in. d. ℈. seruum tuuz imprudẽs.

c ✠ His. Ista. l. é summa quasi totius materie. z ponit summariuz in toto titulo.

f Jurbana. Ex locatione prædonis nõ competit actõ dño. Item ex locatione serui vel domini nõ recte soluit̃ p̃doni sed solutũ vt idebitum repetit̃. h. d. Dec est. l. notabilis z singularis. Glo. diuidit in tres ptes dic vt in ea. ¶ Quero dꝰ si vrbana quid si predia rustica fuerunt locata. dicit gl. idẽ si locatio est in pecunia quasi aliud esset ĩ colono ptiario. h. d. ppter illud quod dꝰ ĩ fi. l. q̃ hoc cãu solueretur p̃doni fructus q̃ essent ipsius dñi. ¶ Secũdo quero posq̃ conductor soluit ipi prædoni a quo cõduxit est liberatus vt hic. sed an anteq̃ soluat dñs possit ab eo petere pensionẽ dicit glo. q̃ nõ. z hic é casus hic exponẽdo nõ repetitur. i. nõ petetur quod nõ. q̃ p̃ eũ qui a predone ꝺducit dño nulla actio datur. ¶ Quero dꝰ hic q̃ ipse p̃do erit dño obligatus quero ad qd. Rñdeo puto q̃ sit in electione dñi vel agere ad pensiones quas ipe dñs p̃cipere potuisset si possedisset. vt. l. si nauis in fi. de rei vẽ. vel ageť ad pensiones quas ipse p̃do p̃cepit seu vt cedat actõeť p̃ eos quibus p̃do locauit vt. l. iul. ℈. de petitio. here di. z ex hoc q̃ predo nõ liberatur cedendo actionez nisi ex dñi voluntate. sed cogit̃ p̃cise dño satisfaceť nõ hz locũ illa equitas q̃ possit directo dñs agere p̃ conductores qui cõduxerunt a predone. vt mõ dixi in. l. dñs testamẽto in fi. ℈. eo. ¶ Venio ad vltimaz p tem. z op. q̃ soluendo p̃doni sit liberatus. vt. j. de solu. l. qui hominẽ. ℈. si p̃do. So. tibi predo. restituit domino hic secus. ¶ Item op. insti. mandati. ℈. item si z. l. eius qui in puinciam. ℈. si cer. pe. So. ibi p̃cessit mandatũ lz esset reuocatũ. hic vero nullũ p̃cessit mãdatuz vt. l. qui hominẽ. ℈. si nullo de sol. subaudi nec aliqua iusta cã precessit ppter quã deberet soluere p̃doni. alias secus vt. l. cũ fundus. ℈. seruũ tuum ĩprudens. ℈. si cer. pe. ¶ Op. de. l. i. ℈. si rem. j. depositi gl. soluit vno modo. tu dic q̃ ibi loquit̃ in depósito in quo qs tenet̃ solũ de dolo z lata culpa. ¶ Venio ad fi. legis. z op. et qñ fructus non sunt dñi condicunt̃ a predone vt hac. l. in prin. So. dicit glo. nõ cõdicunt̃ fructuũ noie. lz obuentionũ. qd vult dicere credo q̃ velit dicẽ q̃ nõ cõdicunt̃ noie fructuũ q̃ p̃cipiãt ex re. lz noie obuẽtionũ ciuiliũ vt. d. l. si nauis. ℈. de rei vẽ. tu potes ꝛriũ alio mõ soluer videlz q̃ qñ fructꝰ fuerũt dñi ĩdistincte cõdicunt̃ a p̃done. lz qñ fructus nõ fuerũt dñi. vt pensiones distinguuntur. aut dñs hẽt regressum ꝑ pensionarios quibus ipse locauit. z tũc nõ agit̃ ꝑ predonẽ. vt hic in vltimo casu. aut nõ hẽt regressum cõtra pensionarios. z tũc dic vt hic in p̃n. l. z condicitur a predone. vt hic in prin. z. l. iul. ℈. de peti. heredi. z. l. si nauis. ℈. õ rei vẽ. ¶ Queritꝰ gl. qua cõditione fructus cõdicuntur a predone z dicit glo. quod conditione furtiua. quod dic vt in glo. ¶ Ultimo per hanc. l. potest determinari qõ quidã abbas non iuste electus ingressus est monasteriũ z fructus recollegit. z soluta est ei pensio. an. pensionarij soluendo sibi liberentur . z in hoc debes ex p̃dictis distinguere aut pensionarij cõduxerũt ab illo abbate ĩtruso z soluendo ei liberant̃ vt hac. l. in prin. aut cõduxerunt ab abbate vero vel ab alio monacho vero illius monasterij. z tũc ei soluẽdo nõ liberant̃. vt hic in. ij. z. iij. casu. qõ intellige nisi hẽant iustã cãm eum credendi abbatez. vt qz habebat cõfirmationẽ supioris. que forte de iure nõ tenebat. vt in. ℈. seruũ tuum ĩprudens. ℈. all'. z. ℈. dixi de hoc p Inno. in. c. nihil õ electi. Sed si queraꝰ an ex locatione talis intrusi cõperat actio vero abbati. dico q̃ sic sine cessione licet in p̃done rei priuate p̃sone requiraꝰ cessio. vt. ℈. dixi. z hoc fauore ecclesie idem eẽt in pupillo z mlte. vt. l. si vt proponis. C. de rei ven. z. l. ij. quando ex facto tutorum. Barto.

f Afficit. Dubia exceptionis ꝑpetue cã dubietate pẽdẽte habet vim exceptionis ꝑpetue. h. d. ¶ Nõ. q̃ in dubio interp̃tamur in cãm magis ĩpediẽtez. ¶ Itẽ nõ. q̃ dubiuz interpretatur ꝑpetuũ. facit. l. iurisperitos in prin. j. de excu. tuto. ¶ Nõ. et ex hac. l. fm glo. quatuor ꝓportionabilia. duo z duo. que dic vt in glo. ¶ Op. de. l. iul'. j. õ iurꝺoꝝ. z. l. eandẽ. ℈. i. de duo reis. Glo. dicit licet sint ꝓportionabilia hic nõ tñ ibi. tu dic clarissime q̃ ista q̃ hic ponunt̃. s. prima duo ꝓportionabilia nõ sunt pro portionabilia respectu initij sed respectu effectus. vt. l. pecuniã. ℈. si cer. pe. z ibi nõ. in glo. Itẽ ka duo nõ sunt similiter ꝓportionabilia respectu initij. vt dixi in. l. lecta. ℈. si cer. pe. sed respectu effectus sic. vt hic ꝛria vero loquunt̃ respectu initij q̃ tũc nõ sunt proportionabilia. ¶ Oppo. de. l. si sub conditione. j. de assignan. liber. Solu. vt dicam plene de ista dubietate in. l. iul'. j. eo. Barto.

c Eam indebitum. Ex solutione tutoris cõperit cõditio ĩuberi. h. d. vel sic indebitũ solutũ p̃ tutorẽ cõdicit̃ a pupillo. ¶ Op. q̃ nõ repetat ĩpubes. qz in ptãte ꝓcessa tutori nõ videť cõcessum q̃ soluat indebitũ. vt. l. si procurator. ℈. eo. So. intellige q̃ hic tutor habebat iustam cãm credendi debitum subesse. simile dixi in. d. l. si procurator. Barto.

c Reditor. Solutũ indebite ꝓcuratori nõ hĩt mand. tũ ad hoc repetitum a domino. vel ab eodẽ h. d. ¶ Ex fi. l. nõ q̃ q eligit agere ꝑ psonã ꝑ q̃ ageť in poterat in p̃dit actoz ꝑ eũ ꝑ quẽ agẽ poterat. Cetera circa hãc. l. dic. vt. l. si ꝓcurator. ℈. e.

f Erno. Cõditio ĩpossibilis quã testor putabat possibilẽ vitiat legatum. h. d. Et ista est notabil' z singularis. l. ¶ Op. impossibilis cõditio nõ vitiat legatũ. vt. l. obtinuit. de cõdi. z demõ. z ĩsti. õ beredi. insti. ℈. fi. glo. ponit multas solutiõ. tu tene illaz. q̃ lz sit ĩpossibil. tñ testor putabat eã possibilez. ꝛria loquunt̃ in cõditõe quã testor putabat ĩpossibilem. qõ ple examinaui. in. l. i. de cõ. insti. ¶ Ultimo Bul. de cu. inducit hãc. l. ad. q. cum sua glo. si testor instituit aliquem beredẽ ex re certa. z aliũ in solidũ quẽ putabat viuere. cũ in veritate nõ viuebat. qz erat mortuus an heres ex re certa capiat totũ. vr̃ q̃ nõ qz. l. i. ℈. si ex fundo. de heredi. insti. loquit̃. qñ testor feč vnũ heredez ex re certa z nõ aliũ. z hic putabat portionẽ c ad aliũ nõ p̃uenturã. sed in casu isto putabat hereditatẽ p̃uenturã ad aliũ ꝛriũ determinat Bul'. qz hic nõ inspicit̃ cõditio seu opinio defuncti. lz ptãs turis que est vt quis nõ decedat ꝑ pte testatus z ꝑ pte intestatus. vt. l. ius nr̃um. de reg. iur. z probat̃ ĩ. l. miles vnum ex fundo. j. de testa. mi. z eo. ti. l. ex militari. ℈. fi. cum. l. seq.

f Jfideiussor. Si fideiussor solus est liberatus soluẽs repetit secus si p̃incipal' reus

vlo. ℈. n. j. ma. p Cy. ĩ. l. cũ qs in. v. q. C. de iurisꝺ. z fac. igno.

z ¶ Interpretaꝰ z nõ. pulchre Bar. ĩ. d. l. de pupillo. ℈. si qs ipsi p̃ tori in. iij. q. õ ope. no. nunc.

o ¶ Impubes adde gl. in. l. fuꝰ nescio. j. de fideius.

x ¶ Si procurator hãc. l. to tã tñ restrige z declara vt dixi post imo. in. l. si cui legerẽ ĩ p̃n. õ le. l.

a ¶ Seruo. hãc limita nisi ista ĩpossibili taꝰ q̃ testatoꝝ putauit possibilẽ posse eq polenti adimpleri quo cãu dispõ nõ vicitur. l. huiusmodi. ℈. si ita cui de leg. z. l. ab oĩbus. ℈. in testamẽto eo. ti. Itez limita p tex. z ibi bar. in. l. legatuz ciuitati de vsu fruc. leg. z ĩ. l. opus nouũ õ operis publi. p bar. late ĩ. d. l. i. de qd. isti.

b ¶ Ad hanc. q. vide Bar. in. l. quotiens. ℈. si duo õ beredi. insti.

c ¶ Portiõez nõ. istud dñm qz facit an filius ĩ legitima institutus hẽatur loco hꝛdis qõ ad ius accrescẽdi z facq̃ sic z ita tz Bal. in. l. quẽ C. õ hꝛdi. insti. z nõ. ĩ. l. ex facto. ff. eo. ti. z istud dicũ vr̃ sensisse Bar. ĩ l. ãt nouissima. C. de inof. te.

ſtio.ff.eo.ti. ¶ Nō.q̄ eadem ſolutō nō parit liberationem ⁊ repetitionē.vt.l.cum is .ff.eo.ti. ſi nō ſortē.ff.ſi .x.ſ.e. ¶ Nō.⁊ q̄ ſolutio q̄ parit liberationē nō tollit obligationē ciuilem nec naturalez.vt hic. facit qđ dicam.j.eo.l.neratius.

i **Alianus uerum** Sub tilis ē hec lex.⁊ in ſumma bf.h.d. ¶ Quod ex nullo euētu inducit id dubietas nō iducē ⁊ qđ in oēm euentū certū eſt debitum iri ab eodem id vt indebitū nō repetit.ſecus ſi diuerſe p̄ſone illō debiture ſint.hoc dicit tota.l. Primo ponit dictū iul'. ¶ Scōo ponit caſus dicto iuliani diſſimilis ſz quoſdā iuriſconſultos. ¶ Tertio ponit dictū dicto iuliani diſſimile ſm omnes. ¶ Quarto ratio dr̄ie inter iſtos duos caſus oſtendit.ſa ibi vbi aūt.tertia ibi idemq̄z. quarta ibi ſed hoc di ſimile. Item prima ps ſubdiui ditur in tres.q̄ primo ponit dictū iul.ſo eius ꝓbatō p arg.tertio eius ꝓbatio p ſimile.ſa ibi q̄ nec abſolutus.tertia ibi ⁊ ſimile. ¶ Caſum in terminis pone in nube vt lr̄a iacet tñ.j.in contrarijs recitabo magis clare examinādo lecturas. Notabilia erunt multa in hac.l.qđ tñ venient declaranda ſm diuerſitatem lecturarū ⁊c̄. Ideo intro glo.⁊ op.q̄ poſtq̄ ſoluit non p̄t ſequi abſolutoria vel condēnatoria ſz ſolum abſolutoria ab obſeruatione iudicij vt inſti. de ꝓpe.⁊ tem.actj.in fi.hic dr̄ oppoſitum quare male huius timore principū.l.nr̄e legitur p̄ gl.tribus modis p̄n cipaliter.primo q̄ in vſi.q̄ nec abſolutus mutet caſum ⁊ loquat̄ de eo qui ſoluit poſt ſnīam abſolutoriam ⁊ ſic non dr̄ q̄ abſoluat̄ diffinitiue poſt ſolutōez ⁊ ſm hanc lec.ſic forma caſum. Si debitor ſoluit pēdente iudicio non p̄t repetere. hoc primo ꝓbatur non p̄t eſſe melioris cōditionis qui eſt in cāu dubij q̄ qui eſt in cāu certi.ſed qui eſt in cāu certi puta q̄ eſt cōdemnatus ⁊ ſoluit nō repetit. Itē ſi eſt abſolutus ⁊ ſoluit non p̄t repetere.q̄ remanet naturaliter obligatus.ergo multominus repetit q̄ ſoluit pendēte iudicio.h.d.vſq̄z ad vſi.⁊ ſimile vide lr̄am ⁊ vide ēt glo.primā in prin. ¶ Ad iſtā lec:op.glo. [d] ibi.ſm aūt primū.ſnīa habet̄ pro veritate vt.l.res iudicata de reg.iur.⁊.ff.de ſta.ho.l.ingenuū.ſed ſi per ſnīam abſolutoriā declaratū eſt qđ non eſſe debitorē.ergo ſi poſtea ſoluit p̄ ſnīam apparet q̄ ſoluit indebitum. ergo p̄t repetere.huius timore glo.tua notabiliter ſoluit diſtinguēdo aut iudex abſoluit reū q̄ actor nō ꝓbauit.⁊ tunc ꝓcederet hoc p̄n.q̄ poſtea q̄n agitur p̄ eum conditione indebiti poterit ꝓbare qđ nō ꝓbauit prius.aut iudex abſoluit reū tanq̄ nō deberet vl' nō debuiſſet.⁊ tūc reus poſtea ſoluens repeteret q̄ hec ſnīa pro veritate habet̄ vide hanc glo.in.d.vſi.⁊ ſigna eā.q̄ eſt notabilis ⁊ male notata p̄ alios.⁊ ad qđ ſit notabilis.j.declarabo ſtatim defendēdo eā ab impugnationibus. ¶ Ad iſtā ſolu.op.peſj.⁊ ēt Nic. mat.ſnīa non p̄t retractari p̄textu nouorū inſtrumentorū vel nouarum ꝓbationū vt.C.de re iudi.l.ſi ſub ſpecie ⁊.j.de re iudi.l.imperatores. Si ergo abſolutus eſt aliquis.q̄ non eſt ꝓbatum non p̄t de cetero ꝓbari contrarium.vnde idem eſt dicere abſoluo te q̄ non debes vel q̄ non probatum.pro hoc vī tex.in l.ſi qs rē a nō oīo.j.de excep.rei iudi. vnde ipi recedunt ab iſta lec.glo.⁊ legunt alio modo. ⁊ dicebat Nico.maj.q̄ hic oz intelligi q̄ reus cōfitebat̄ obtuz p̄ceſſiſſe.ſed allabat ſe abſolutum p̄ ſnīa.⁊ ad ſ rndet iuriſcōſultus q̄ ſnīa nāle obligationem nō tollit. Sed ſi ipſe negaret oīo debitum nō poſſet ꝓbari p̄rium.ita dicit ipſe iſta lec.plz.⁊ puto q̄ ſit va in ſe q̄ poſito q̄ ſnīa declaret qđ nō eē debitorem iſto caſu,ſnīa nō facit ius.ſed inducit p̄ſumptionē iuris ⁊ de iur̄ q̄ ita ſit ꝫ quā p̄ſumptionē admittit̄ ꝓbatio [e] ſolum p̄ cōfeſſionē.vt in auc̄. ſed iā neceſſe. C.de dona.aīs nup.⁊ in corpore vī ſumit̄ cū ſua gl. vnde ſi reus nō negaret debitū p̄ceſſiſſe ſed ſolū vl' let ſe defendere ex ſnīa.hec opi.eſſet va .ſed inc̄ptū iſti dānant glo.nr̄am male dicunt.⁊ in hoc eſt aduertēdū.nā verū eſt qđ illud qđ nō ꝓbaui in vno iudicio nō poſſum ꝓbare item in eadē inſtātia vel ī alia que tēdat ad idem.vt.d.l.ſi ſub ſpecie ⁊.d.l. īpatores.⁊.C.de ꝓbaſj.auc̄.atqui ſemel.ſed in alia inſtātia que tendit ad diuerſum finem potero ꝓbare qđ in alia nō ꝓbaui ſeu in prima.lz ſup eiſdem articulis in alia inſtantia ſint recepti ⁊ publicati teſtes. vt ex̄ de teſti.c.ventens .⁊.c.cum in tua. ⁊ ibi nō.[f] ⁊ hic eſt caſus hic ſm hanc notabilē glo. ¶ Videatis item hanc glo.quā ꝓbo vobis p̄ dicta capitula.nō ob.l. ſi quis rem a nō dño.q̄ ibi fuit reus abſolutus.q̄ ꝓbauit ſe dñm ſm vnā ſolutionē q̄ ꝓbaſ̄ in.l. ſi inter me ⁊ te.eo.ti. ¶ Cōtra hoc op.q̄ ſi hoc eſt vez iſta diſtinctio glo.nō ꝓcedit.nā qđ nō debere eſt mere negatiua.[g] ⁊ ſic nō p̄t ꝓbari.ergo nō p̄t iudex ꝓnunciare qđ nō debere quaſi hoc ſit ꝓbatū.ſz q̄ actor nō ꝓbauit.⁊ ſic poſt ſnīam ſup̄ poterit ꝓbari p̄rium ℟ndeo intelligas iſtā negatiuā coartatā eē loco ⁊ tpe ita q̄ potuit liquere iudici debitū nō eſſe p̄ctum.vel p̄t liquere iudici debitū fuiſſe ſublatū ſolutione vel acceptillatione.⁊ ſic potuit recte ꝓnunciare quem nō eſſe debitorē. ¶ Item ad idē op.q̄ ſi hoc eſt verū q̄ in alia inſtantia admittant̄ noue probationes circa idē actor poterit inducere nouos teſtes ad ipugnandū dicta illoz teſtium. q̄ ꝓbauerūt in primo iudicio nō eſſe debitū.⁊ ſic in iſto ſo iudicio ꝓbabitur debitū eſſe. ℟ndeo ⁊ in hoc aduertaj q̄ iſtud eſt vile ad multa que ſtatim dicā ſiquidem tu fundares intentionē tuaz hoc mō vz dico q̄ id qđ ſolui erat indebitū quia in tali iudicio fuit ꝓbatū indebitū.tunc ꝓcederet qđ.ſ.dixi q̄ actor poſſet īpugnare primas ꝓbationes p̄ nouas ꝓbationes. vt.l. fi.C.de teſti. Sed ſi tu nō fundas intentionez tuā ex ꝓbatione.ſed ex ſnīa dicens ſic. dico q̄ illud qđ ſolui erat indebitū q̄ ſic fuit ꝓnūciatum in alio iudicio tūc actor nō p̄t ꝓbare p̄ illud qđ ꝓnūciatuz fuit q̄ qđ ſemel eſt deciſum ⁊ terminatuz in vno iudicio ſi aliquis vellet illud refricare in alio iudicio obſtaret ſibi exceptio rei iudi.vt.l.ſi quis cū totū.ff.ſi ancillā. de excep.rei iud.⁊ hoc vult dicere glo.hic .ſi bñ aduertatis qđ vide. Iſte lec.licet in ſe ſint vere ſic declarate vt dixi tñ videnf̄ cōtinere quādam diuinationem nā dicit hic tex.abſolutus ſimpliciter nec ānec tit cām.q̄ nō ꝓbauit vel aliam.⁊ ideo quidā dñt q̄ hec.l.debet intelligi in eo q̄ fuit abſolutus ſimplicit̄ quo caſu videt̄ abſolutus ſup toto.vt.l.vltima.ſ.de iureiur.⁊ qđ nō.in.l.i.ff. i fideiuſſor.quarū rerū actō nō da.⁊ ſm hoc reprobat̄ diſtinctio huius glo.q̄ dic̄ aut fuit abſolutus q̄ nō ꝓbauit aut q̄ non debitor. cum in dubio videat̄ abſolutus q̄ nō debitor.⁊ tamē nō cōpetit repetitio.vt hic. Iſta opi.nō tangit̄ in gl. nec eſt vera.nam licet in iureiurando hoc ſit q̄ ī dubio videat̄ ſup toto iuratū.tñ hoc non eſt in ſnīa [b] ⁊ ideo videt̄ qs abſolutus.q̄ non ꝓbatum.vt.l. circa .j.de ꝓbaj.⁊ .j.de libe.cā.l.liber.ſ.i.al'fi.⁊. d.l.ſi ī ter me de excep.rei iud.⁊ tñ nō cōpetit repetitō.vt hic.⁊.d.l.ſi inter me.dixi in.l.ex duobus.de duobus reis.in qōe illa an ſnīa ꝓ vno ex duobus reis lata ꝓ ſit alteri.⁊ hic eſt caſus recte intelligendo q̄ ſic.q̄ ſi reus eſt abſolutus ſimpliciter videt̄ abſolutus q̄ ñ ꝓbatū.⁊ ideo p̄t poſtea ꝓbare debitū in alia iſtan

d ¶ Op.glo. ⁊ omnino vtō Bar.ī.l.i. ſ.e. in fi.iij.col.⁊ ī l.cum quis ō tur.⁊ fac.ign.

e ¶ Probatio. Contra preſumptionem iuris ⁊ de iur̄ admittitur probatio in cōtrariuz per confeſſionem idem Bal. in.l. cuz qs in.vij.col.de iurſ.⁊ fac.igno.

f ¶ Et ibi nō. Et vide Bar. in.l.iij.ſ.i. ff. vi bo.rap.⁊ Pau.ō caſtro hic.

g ¶ Negatiua. de modo probandi negatiua vide Bar.ī.l. in illa de vbo.ob.

b In ſnīa vide per Bal.in.l.edita ī repetitione peruſina ī vlti.carta .C.de ſeden.

i ¶ Probatū. Et sic habes q̄ in sñia nō requirit expressio cāe vide in.c. sic̄ t ibi Jo.an. de re iudi. t Bal. in.l. p̄ses. C. de re iudi. t tex. cum glo. in. l. hoc autem de suspec. tuto. t ibi Bar.

¶ Clausula. sed qd remediū habeo t petendi t penā euitandi dic vt cedam iura t ille petat de quo p Jac. bu. in. l. i. §. opus de ali. iudi. mu. ca. fa. t quē ibi nō. bar. optime facit qđ dixi in .l. i. C. vbi in rē actō p̄bar. q̄ forte in alio obstabunt. t ad. q. Bar. bis adde qđ nō. Bal. ī. c. si inter pares in p̄n. ō. l. cōradi in vſ. ſz qd si arbitrator p̄cepit t qđ nō. docto. post Bar. in. l. multa de q̄di. t ōmō. t ibi dixi t late p Lud. in Rica de arbitris in ix. carta t Bal. ī aūt. generaliter in .iij. colū. de epis t cle. t in. l. edita in. xiij. col. in. viij. op. de edēdo t in. l. eos. §. cautione ō ap. t ibi querit qd si p ptē fuit infirmatum laudū t in. l. fi. in. xj. q. C. de ☞ben. emp. qd si ps renunciauit reductōi ad arbitriū boni viri postea petijt t succūbuit an incidat in penaz adde Bar. in. l. q rome. §. duo frēs ō vbo. obl. t Bal. in. l. tres frēs. s. de pac. q aliter loquit q̄ Bar. hic adō Bal. in. c. si iter pares de lege cōradi ī p̄n. vſi. qd si arbiter pcepit t qđ nō. doc. post Bar. in. l. multa de cōdi. t demon. t ibi dixi t late p Ludo. in Rica de arbitris in ix. carta t Bal. ī aūt. generaliter t ō epis t cle. in. iij. colū. in. l. edita in. viij. colū. v. viij. oppo. C. de edē do t in. l. eos. §. ne te mere aūt de app. t ibi querit qd si pars fecit infirmari laudū t in. l. fi. in. xj. col. C. de ☞ben. empt̄. t in mā adde abba. in. c. quintauallis in. xviij col. de iureiu. t ibi p Jmo. in. vlti. carta t adde q̄ opy. quā tz hic Bar. etiaz sequit Bal. in. l. ex diuerso. §. i. de rei ven. quaz approbat Bal. in. l. q cū tutoribus in p̄n. de trāſ. t Bal. in. l. si iudex de bis qui sunt sui vel alie. iur̄. alia fuit opt. Bar. in. d. §. duo frēs post dy. t ibi tz indistincte penā peti posse t istud seq tur et bal. in. c. i. §. imperator t bal. in. l. cum aurea ad fi. C. de arbi. tertia fuit

tia. nec venit ☞ sñiam. licet ☞ predicta faciat. s. de iureiur. l. fi. in fine. sed ibi solui. ¶ Predicta va nisi ex actis appareaz. pbatū ' esse nō debitū q: sñia semper referr̄ ad casum qui colligit̄ ex actis. vt. l. si quis ad exhibendum. de excep. rei iud. t ibi nō . t tūc reus qui agit cōditione indebiti deberet fundare suam intentionē hoc modo dico nō esse debitū. q: ego fui p sñiam absolutus cum .pbatū esset debitū nō eē. t sic fundaret se ex sñia t ex .pbationibus simul. ex .pbationibus. n. solus nō sufficeret. vt. s. dixi. l. q: posset .p bari ☞rium ex sñia sola similit̄ nō sufficeret q: ī dubio vī absolutus q: nō .pbatū. vt. s. .pbaut. .pbo etiā ex sñia nō .pbar̄ nisi quatenus ex ea de necessitate infertur. vt. l. si iudex. s. de bis q sunt sui vel alie. iu. t ibi nō. t de or. cog. l. ij. C. de ordi. iud. l. i. §z si aliqs est absolutus simpliciter non sequit̄ ō necessitate q: nō debitū. q: ad absolutionē sufficit nō .pbatū qm̄ actor nō .pbante ☞. vt. C. de edē. l. q accusare. ergo in dubio p̄sumit̄ q: nō .pbatum. ¶ Jtē op. q: si hoc est verū. ergo gl. male dicit. nā posito q̄ iudex dicat absoluo te. q: nō es debitor de necessitate nō infert̄ q̄ nullo modo sis debitor. nam ad absolutionē sufficit q̄ quis nō sit debitor ciuiliter. q: nālis obligatio nō .pducit actionem. nec est sufficiens ad agendum certe huius timore supplebat hic. Ja. but. q̄ iudex pronunciauit nullo mō esse debitorē. vel .pnunciauit nō esse ☞tum. al' si simpliciter .pnunciasset non debere intelligeret̄. s. ciuiliter qđ sufficeret ad sñiam absolutoriam. t iō p̄t .pbari postea subesse debitū nāle . q̄ satis puto verū nisi ex actis apparēt aliquid esse .pbatū .ppter q̄ cōcluderet̄ nō esse debitū ciuiliter t nāliter. t iō tūc agens cōditione indebiti dēret fūdare intētionē suā ex sñia t ex actis simul. vt. s. dixi qm̄ alterū nō sufficerz. ¶ Reassumo ergo istam lec. que pertinet ad primam ptem p quādam distinctionē sic. q̄n ille qui soluit post sñiaz absolutoriā vult p̄petere an possit. dic aut partes sunt in cōcordia q̄ ōbi tum p̄cessit sed agens cōditione indebiti dicit ī debitum .pp sñiam t nō audiť. vt hic quocūqz modo fuerit .pnunciatū ſm opinionem ☞Pico. maſ. aut negať omnino debitum p̄cessisse. t tūc aut reus fuit absolutus q: nō .pbatum aut q: nō debitū aut simpliciter Si q: nō .pbatū p̄t agi cōditione indebiti m̄ si con ucintus .pbabit debitū actor succūbet t p tanto vī hic q̄ nō p̄t repetere. aut fuit absolutus q: nō debitum. t tūc aut fuit .pnunciatū sup facto vt q: in ☞tū t tunc poterit repeti. t p sñiam .pbabiť indebitum. vt. l. si duo. §. idē iulianus. s. de iureiur. aut fuit .pnūciatum nō debitū. t tūc aut fuit dictū nullū vel nullo mō debitū. t tūc sñia .pbat indebitū. aut fuit dictū in debitū. t tūc intelligit̄ nō debitū. s. ciuiliter. t sic posset .pbari p cōuentū debitū nāliter nisi ex actis aliō apparēt. vt. s. dixi. aut fuit absolutus simpliciter. t p sūit̄ absolutus. q: ī .pbatū. vt ſz t sic nō poterit repeti et si a cōuento debitū nō .pbet̄. nisi ex actis aliud apparēt. vt. s. dixi. ¶ Et p̄dicta sunt valde vtilia ad .q. ¶ Jmmo est decisio qōis quā hoc anno būi ō fac

opi. An. post bal. in. d. c. duo frēs vz q̄ pena nō com... cut ...
cā litigandi excusat ab expensis ita vz excusať a pena vt. l. qui solidū. §. etiam de leg. ij. p̄o quo allego glo. in. l. ab executore in. ſ. mulctan dos. C. quorū ap. t tex. in. c. sacro de sen. exco. Jtē allegat Ang. p̄o se tex. in. l. quidā cum filium de v. ob. t hanc opi. dicit q̄ tz Jo. an. in ti. de arbitris. §. fi. vſi. Jtez qđ si cōpromiſſū hanc opi. tz et Bal. t Pe. de ancha. in. l. nō solū. s. de rei vendi. Bal. t Ang. t Pan. de ca. in. l. rei fratres. s. de pac. Bal. in. l. qō te. i. iij. col° . s. si cer. pet. Bal. in. l. fi. C. de arbi. ſz dic q̄ non ob. l. q solidū. §. et q̄ in illa cā nun q̄ fuerat .pnū ciatū neq; ba bebat iustam cām litigandi in cāu āt si ps iudex bēbat iustā cām litigandi. Jtē nō ob. d. l. quidā cū filiū q: verū est q̄ sñia et minusta sup .pncipali facit ius quo ad penā inter eaſdē psonas vt in cāu nostro t .pbať in. d. §. duo frēs ſz in inter diuerſas psonas vt log tur. l. qro adō q̄ rafael. i. d. l. q rōe limitat hanc opi. bar. vtōlz q̄ si ista sñia lata esset ☞ cōtumacez tūc nullo cāu cōmittet̄ pena allegat. l. papinianus. §. me miniſſe t. l. q repudiaſ. de inoff. testa.

¶ Duo frēs Jn hac. q. idē ōtermiat bal. in. l. si iudex ō bis q sunt sui vel alie. iur. allegat idez bal. in. l. tres fratres. s. de pac. t q̄ petens reductionē cōmittat penā nō tn cū effectu. q: cōuētus ad penā opponere p̄t doli exceptionē p gl. ordina. ibi t allegat ibi Jo. an. ī addi. spe. in titulo de arbi. q̄ incidat in penā nisi habeat iustam cām litigandi q̄

excludit ab impensis allegat Jo.an.in titulo de arbi.§.sequit de qui busdã vsi.vt si cõpromissuz Ang.in.§.duo frēs refert Bar.in facto alter cõsuluisse & adiecisse glo.in.d.§.duo frēs.s.q cõuentus ad penã opponat doli exceptionē hãc sniam dicit Ang.verissimã & p bar.est tex.in.l.qdam cũ filiũ de vb.obl.q tñ nihil facit fm qõ eum intelligit ibi Bar.rñdet ad.§.duo frēs q ibi fuerat iudicatũ dicit nõ obstaꝛ hic qꝛ venit p̃ sententiã qꝛ verũ est q p̃ eũ nõ põt veniꝛ hoc est p̃ principalẽ effectũ q inducit secus si veniat ad rescindẽdũ aliquid qõ sit inductũ nó principaliter sz accessorie. ¶ Probari Et p hoc maxime qꝛ iusta cã excusat a pena iusta gl. ordinaria i.c. i.in glo.i. de elec.i.vj.& bonus tex.i aũt. oés & ibi bal. C.cõe de suc. & auth.genera liter & ibi nõ. de epis.& cle. & p Ludo. in Rica de arbi. in. xiij. carta. n ¶ Condemnatus fuisz vi õ Ang. & imo lã i.l.decẽ de verbo. oblig. o ¶ l.cũ de i õbito. Neqz q dicit emisse ab aliquo fatetur vendentẽ esse dñm nõ. glo.nõ.i.l.i.§. de publ.neqz q opponit aliquẽ permutasse fatet permutantez fuisse dñz dixit no.spec. in titulo õ excep.§.viso v. & papa.

p ¶ Judicio Nõ. q si solui indebitũ lz vigore sniẽ hoc solui potero repetere cõditione sine cã & vltra ista tu allega casum nõ.in eleganter.§.si qs post & .s.eo.adde Bar.in.l.i.§.ij.in fi.q vi aut clam & hoc tenebat Pau.de castro in.l.si fullo hic allegata & Bar.in.l.si sine in p̃n.ff.rẽ ra.ba.& ita de facto fuit bononie iudicatũ lz do.Jo.in.l.i peratores de re iudi.teneat p̃ & male & adde Bar.nõ.in.l.ij.circa fi.C.q metus cã & vide lati p moder.

illud qõ primo solutum fuit ex iudicium eum deuenit ad non cãm. ¶ Scõo op.in primo iudicõ fuit opposita exceptio solutionis & discussa. ergo in alio iudicio nõ põt refricari p modũ actiõis.vt.l.q si i diẽ .§.si rõnem.j.de cõpẽ.Sol. dicas q hic fuit opposita ista exceptio & nõ examinata vel licet fuisset examinata tñ in fo iudicio ꝓponit per modũ actionis ad aliũ finẽ.& sic nõ ob.exceptio rei iudicate.lz alias in ea ꝓposita p modum exceptionis subcubuerit p .l.vendicantem cum.l.se.j. de evic.quẽ passim plẽ examinaui p p̃ria in.d.§.duo fratres.Ex p̃dictis ergo dic qñ quis soluit pendente iudicio p.& postea sequit sniã.aut sequit absolutoria ab obseruatione iudicij qꝛ solutum & constat q nõ repetit.vt.d.§.si.in sti.de perpe.& temp.actj.aut sequit absolutoria simpliciter.& tũc an possit repeti.dic vt dixi in pria lec. aut sequit cõdemnatoria & tũc siquidem ex ea nõ ẽ facta exactio.& nõ est dubiũ q nõ repetit qꝛ sniã õ clarauit debitũ fuisse.Si vero est facta exactõ.& tũc aut volo repetere p cõditj.inde.& non possum qꝛ cũ solui.solui debitũ.aut p cõditj.sine cã.& possum qꝛ p ma cã p fam redit ad nõ cãm.vt.j.de cõditj.sine cã l.si fullo.& j.cõmo.l.in cõmodato.in fi.& in hac glo. ¶ Et p hoc dico statutum est hic q p̃ instrumentuz nõ possit opponi q exceptio solutionis vel quietatõnis.nisi ille ꝓbent p aliud instrumẽtũ.mõ primo ego solui & qꝛ nõ potui ꝓbare solutionem per instrumẽtũ fui coactus iterũ soluere.certe facta fa solutione repetam qõ primo solui p cõditionẽ sine cã.vt ex p̃dictis apparet.Jsta lec.bñ declarata est que licz in se vera sit tñ non bñ cõgruit lre.qꝛ tex.dicit q nã õbitor manet.Sed si verum est eũ soluisse pendente iudicio nullo mõ est debitor.cum oĩs obligatio tollatur solutione.iõ tene primaz.vel si vis sustinere hãc lec.dic q nã manet debitor.s.si sniẽ effectum cõsideras. ¶ Alij horum timore legunt tertio mõ quã lec. videamus.& fuit lectura pillei & fm hanc lec. pone casum sic dictũ est q si verus debitor soluit lite pendente nõ põt repetere.hoc ꝓbant p rõnem sic.illud qõ factum est in illo casu q euenit possit põt fieri q sit in factum.sed nos p̃supponimus q erat verus õbitor ille q soluit pendente iudicio.aut ergo sequet cõdemnatoria & tũc certũ est q nõ efficit indebituz aut sequet absolutoria.& tũc sniã absolutoria nõ põt facere qui tũc cũ soluere fuerit solutũ õbitũ.& iõ nõ repetitur. ¶ Sed si soluere post sniam absolutoriã bñ posset repeti dicebat pilleus . qõ ergo dicit tex. nã tñ debitor pmanet.debet exponi fz istã lec.sic.i. ipsa natura facit q hoc pmanet verũ.q verus debitor erat cum soluit.nec ista veritas p sniam absolutoriã secutã infringit.& differt hec lec.a p̃cedenti duobus mõis.primo in mõ formãdi istã rõnẽ.Fo qꝛ ista lec.cõcludit q si soluat post absolutoriã põt repeti. sed p̃cedens lec.hoc nõ cõcludebat. sed inuebat cõtrarium.nã p̃supponebat post absolutionem remãe re debitum nãle qõ ipedit repetitionem soluti. hoc vult dicere glo.quã vide tñ circa fi.eius est aliqua variatio vt dicã sup ea.si habetis in glo.solutuz post absolutionem illud quod dicis si intelligas hic dicas .i.in eo qõ hic dictũ est in glo.s. prt.Alij hint absolutum post absolutionem & tũc exponas hic.s. i textu. ¶ Op.ad hanc lec. ꝓ minuit q solutũ post sniam repetit de.l.iudex.s.eo.So. dicit pilleus tbi soluit scienter.secus si ignoranter.fm hoc ista lec.p̃dicit p me & ét fe & iõ videamus vtrũ solutum post sniam possit repeti pilleus q sic.qꝛ absolutus est tutus excep.fauorabili ergo.ꝛc.vt.l.q exceptionez.s.eo.alij. p̃ qꝛ absolutoria nõ tollit nãlem obligationem. ergo solutum nõ repetit vt hic.& l.si id quod.j.eo.& s.e. .l.nãliter.p hoc.s.eo.l.iudex.ad.l.qui exceptionem rñdent q hic loquit in exceptione ista.que est iducta ad rigorem iuris cõseruandũ.secus in alijs exceptionibus vt ibi.ita tz glo.hic & ibi.& in.l.cuz quis.C. de iur.& fac igno. ¶ Opinionem glo.ego puto verã tamen vt oĩa p̃ria cessent.tu debes aduertere . que dã est exceptio que ꝓmit ciuilem & nãlez obligatõnem & p cõsequens actionem.& ista dicit magis exceptio facti vel intentionis q̃ iur.vt.l.ij.j.de excep. & quod habuistis nõ.in.l.qui se debere.s.ó cõdi. ob cãm & tunc tutus hac exceptiõe absqz dubio quocũqz errore soluẽs repeteret.vt.s.eo.l.sed & si me putem in prin.Quedã est exceptõ iuris.& ista semp elidit actionẽ qꝛ exceptio est actionis exclusio vt.l.i.& .ij.j.de excep.tñ in hoc est dria.qꝛ quedam exceptio naturalem obligationẽ tollit.& elidit ciuilem quedã ciuilẽ tollit.& naturalem elidit.quedã exceptio ciuilem tollit.& naturalẽ nullo modo tangit.quedaz exceptio nec ciuilẽ nec naturalẽ tollit.sed vtrãqz elidit quedã neutram tollit nec elidit.sed solũ elidit actionem. Prima que nãlem tollit & elidit ciuilem e exceptio pacti de nõ petendo.& iusiurã.vt.l.si vnus.§. pactus ne petere..s.de pac.& in ista similiter quocũqz errore solutum repetit vt.s.eo.l.si non sortem.§. undebitum.fa que ciuilem tollit & naturalem elidit est p̃scriptionis exceptio.que tollit ciuilem & elidit effectũ nãlis.fm Dy.in.l.fi.rem ra.ba.& ideo solutũ similiter quocũqz errore repetit.vt ibi fm eũ quod dic vt ibi dixi.& doc.tangunt in.l.cum quis.C.õ iur. & fac.igno.tertia est exceptio que ciuilem tollit & nullo modo tangit.nãlem & ista est exceptio rei iudicate.vt hic patet.& j.dicã.& in hac solutũ quocũqz errore nõ repetit aliquo modo nãli obligatõne ipedite.vt hic & l.iudex.s.eo dicet tu ego video q õbitũ nãle solutum p facti errorem repetit.vt.l.cum quis .C.de iur.& fac.igno.& C.ad.l.falc.l.error.Quare ergo nõ hic. Rndeo p̃ria loquunt in debito nãli quod nũq fuit efficax ad ꝓducendã actionem.& hic est õbitũ nãle.qõ tam habuit cõcomitantiã cum ciuili obligatiõe.& ꝓduxit actionẽ que adhuc durat lz obstet ei exceptio.vñ istud debitum est fortius q̃ simplex in.l.fi.ff.a quibus app.nõ lz & qõ nõ.spec.de execu.sentẽ.§.fi.v.illud aũt queritur & Jo.an.de instru.edic.§.postq̃ in addi.q icipit qd si solui & canoniste in.c.inter monasterii de re iudi.Ly.& Bal.in.l.i.C.de condi.indebi.& addeqõ nõ.spec.in titu.de.i.& ij.decreto.§.qualiter & Jnno.in.c.ij.de dila. cõpetit ẽt remediũ criale & actio in factũ ciuil fm Bal.in.d.l.i.ĩ v.ij.qro & i.vs. vltiõ aduerte cuz se quẽti & cũ Bar.cõcordat Bal.in.l. recepticia in p̃n.ij.col.de cõst.pec.& in.l.sub spe p Bal.C.de re iud.& eod .s. prime & ad Bar.hic adde.q.nõ. Jnno.in.c. grauis õ deposito & Bal.ĩ aute.ad hec de vsur.in .ix.col. quero iuxta hoc fui pp contumaciã bãnitus in cetuz. sz qꝛ fm formã statuti debebam relegari postea fui relegatus vtrũ repetã centũ in quibus fui condẽnatus & q̃ soluerã Bal.in.l. fi.C.de fideicõmis. liberta.p glo.ibi tz q nõ pp contumaciam meã & ad id qõ dicit Bar. post glo. adde Bal.idẽ tenentẽ in.l. .i.in vlti.col'.C.qñ p uoca.nõ est necesse.

q ¶ Opponi adde Bal.in.l.ij.ĩ p̃n.C .vt in possess.leg. & bar. Bal.& Ang. & Saly. in.l.ij.C. q metꝰ cã. r ¶ Jmmit adde Bal.in.l.cum quis in ix.col.C.õ iur.& fac. igno.

s ¶ Ciuilẽ intelligit ipo iure.l. sticbuz.§. nãlis.j. de solutio.& bar.ĩ.d.l.si vnius.§. pactus post glo.s.õ pactis in.v.itẽ dubitat vtrũ res iudicata ꝓducat obligationez ꝛc.& quã vide bar. in.l.ab eo.C. qũo & qñ iudex & in.l.i.ĩ.vj col.s.eo.& in.l.cũ qa de iur.& fac.ign.& in oĩbus p̃dictis locis tz ex sniã condẽnatoria nõ oriri nãlez obligationẽ cuius p̃riũ ipse tenet hic posset forte intelligi opi.sua in.d.l.ab eo cuz similibus qñ esset sniã iniusta re ipa qm lz transierit in rẽ iudicatã ex quo tamẽ nõ est expresse approbata p subcũbentẽ nõ orit nãlis sicut dicimus in sniã iniusta absolutoria q nõ tollit obligationẽ nãlẽ vt hic & l. pcu.ad exhibendũ .§.i.rem ra.ba.multo minus ergo sniã iniusta dz inducere obligationẽ nãlez arg.l.arianus sed opi.bar.hic verificat qñ vere esset sniã iusta dubito.iõ cogita p ang.in repetitione.l.i.de iudi.in.iiij.& v.carta.

debitū naturale.z istā appellat glo.ad rigorem iurs. conseruandū esse inductā.quarta ē exceptio que nec ciuilem nec naturalē tollit.sed vtrāqz elidit.z iste sūt cōiter oēs exceptiones pemptorie.vt exceptio macedoniani velleiani.z si.z in istis distinguit̄.aut ē exceptio odiosa aut fauorabilis.si odiosa aut soluit̄ per errorem facti aut per errorē iurs.vt vidistis.s.eo.l.q exceptionē.quinta est exceptio que nec ciuilē nec naturalē obligationē perimit vel elidit sed solum elidit actionē.z ista est exceptio litis pendētis.qz pendēte lite su p actione iam ꝓposita illa actio non pōt iteruz intentari.tm obligationes remanēt in suis viribus.z hec exceptio nullo mō concedit repetitionem soluti. hic est cāus hic in princ.z hec exceptio vere pōt appellari exceptio inducta ad rigorem iuris conseruandū. ¶Expediti sumus de prīa glo.venio ad faz.dī hic in tex.q post sn̄iam absolutoriā remanet debitū nāle.z ita tenui.s. ¶Cōtra qz fauorabiliores debemus esse ad absoluēdum q̄ ad cōdemnandū.vt.l.arianus de ac.z ob.z.l.fauorabiliores de reg.iur.sed p sn̄iam condēnatoriā ipo iure actio in factum inducit̄.vt.C. de rebus credi.l.actori.ergo multo magis dz p sn̄iaz absolutoriā tolli ipo iure. So.dicit glo.istud tō est qz actori nō ꝓdesset sn̄ia nisi pareret ei actionē .reo vero ꝓdest absolutoria si parit solā exceptionē ar.s. de eo per quē fac.erit.l.i.ff.si reus ita dicit glo.vide eaz nec dicit plus fz quoſdā libros.alij habēt aliquid vltra.z fuit additio Franciſci accursij. Aduertatis ad p̄dicta.tu dicis q̄ plus facit sn̄ia condēnatoria q̄ absolutoria p rōnem iam dictā ꝯ sn̄ia absolutoria tollit ciuilē vt hic sn̄ia condēnatoria inducit ciuilez obligationē.ergo idem facit tollēdo qđ inducēdo.vñ idē facit cōdemnatoria qđ absolutoria huius timore dicit glo.nō est verū q̄ absolutoria tollat ciuilē obligationem.sed elidit eā.condēnatoria vero bene inducit ciuilē.z sic plus facit cōdemnatoria q̄ absolutoria. ita dicit glo.qđ an sit verū statim videbimus.¶Itē oppo.ad p̄dicta sn̄ia facit ius vt.l.ingenuū.s.de sta.ho. ergo sn̄ia inducit z tollit obligationē.Rndeo q̄ sn̄ia faciat ius est verū in cāibus tm̄ qui notant̄ in.l.pap. .ff.si.s.de inoffi.testamēto.dicit glo.inter quos casus nō est iste huic glo.vī ꝯdicere glo.p̄cedens que dic̄ q̄ ēt in cāu.l.nostre sn̄ia pro veritate habet̄.Rndeo aliud est dicere sententiam facere ius . vt hic aliud est dicere q̄ cōtineat̄ in sententia haberi pro veritate.nā primo cāu sn̄ia inducit ipam veritatē.z facit q̄ verū est illud qđ in sn̄ia dī. ſo cāu nō facit hoc.fz p inde habeī ficte ac si esset.ita intelligit glo.j.de reg. iur.l.res iudicata. Pro declaratione p̄missoruz habemus videre de effectu rei iudicate seu de effectu sententie circa quod sciēdum est q̄ quidā sunt casus in qbus sn̄ia facit ius.z tūc de eius effectu nō est dubium.vt.s.dixi quidā sunt casus in quibus sn̄ia nō facit ius.z hic est aduertēdum.primo ò effectu sn̄e in reali actione ſo de effectu sn̄e in psonali.circa primum de effectu sn̄e cōdemnatorie in reali an p eam trāsferatur dñium dixi plenissime n.l.pōp.ff.si iussi.de acqui.pos.doct.tangūt in.l.i.C.cōia vtriusqz iud.z glo. in.l.sunt z alie.s.de publi.z insti.de offō iudi.in fi. Item an cōdemnatoria inducat actionē in factum.z loquor de cōdēnatoria in reali.Glo.tangit.s. de iud. l.i.z.s.de iureiur.l.sed z si possessori z.l.nā z postea in fi.z ibi dixi z in.l.miles.ff.iudicati.j.de re iudi.z ibi etiam dixi de sn̄ia absolutoria lata in reali glo.dicit hic q̄ p eam nō desinit esse dñs.qui primo erat dñs plenus tangit in.l.exceptio.j.de excep.rei iu. z ibi plene dixi ñ ē nr̄a mā hic.¶Scō ē videdū de viribus rei iudicate in actōe psonali z ista ē mā nr̄a z primo videamus de sn̄ia ꝯdēnatoria z bāc constat sine dubio ꝓducere actionē.vt.l.actori.C. de rebus cre.z.j.de re.iu.l.miles.ff.iudicati.z.ff.si.tn̄ dubitaī q̄ sit ista actio.Glo.nostre cōiter dicūt q̄ ē actio i factū.alij doc.dicūt q̄ vocaī actō iudicati.ō quo p doc. i.d.l.actori.z ego dixi i.d.ff.iudicati. ¶Jꝫ dubitaī vtz res iudicata pducat obligatōez z cāsus ē q̄ sic i .l.iij.ff.idem scribit.j.de pecul.Sed dubitaī que sit ista obligatō qdam dicunt q̄ ciuilis tm̄.z hoc voluit sentire glo.hic.dum dicit ciuilez inducit.vt hic i fi.gl. sed nālem nō inducat.qz iudicium reddit̄ in inuitū vt.l.inter stipulantē.ff.i.de v.ob.z sic deficit cōsensus z si dicaī qūo ergo actionē ꝓducit sola ciuilis ꝯ ea que nō.instiꝫ.de obli.in prin.respondeī q̄ speciale est hic pp auctoritatem rei iudicate.alij dicunt q̄ p ducit ciuilem z nālem obligationem qz in iudicio q̄ si ꝯbit̄.vt.d.ff.idem scribi.alle. Itē si nō appellauit vī cōsentire.z ex illo cōsensu inducitur nālis vt l.ei qui.C.de appel.z.l.ab eo.C.qūo z quādo iu.z.l.i. de post.Preterea posito q̄ nō cōsenserit.tam̄ qz nō hz iustā cām cōtrādicēdi ꝓ cōsentiēte habetur vt. l. dotem.so.ma.z ita tz Guil.de cu .alij dicunt q̄ ē ciuilis vera z naturalis p̄sumpta ex eo q̄ nō appellauit.fz si tu poneres q̄ ipse appellauerit semel l' bis. z semper succubuit.z sic null⁹ pōt dici ꝯsensus aut p̄sumi.z tunc dicēdū est q̄ hoc casu sola ciuilis ꝓducat actionē.nec mirandū.si.n.lex facit z p̄sumit contractū vbi nō est.vt.l.i.ff.i.ò rei vx.actꝫ.multomagis pōt ꝓducere actionē.ēt sine obligatione naturali. faē ad p̄dicta.j.de euictꝫ.l.si plus.ff.i.z hoc videbaī re sidere Ja.bu.mihi neutra bar opi.plz. nā posito q̄ quis expsse cōsensisset sn̄e.p hoc naturalis obligatō nō tollit̄.nec īducit̄ vt.l.cū te.s.de dolo.non.n.pdet sn̄ia iudicis ex ꝯsensu ptis.fz ex sua iurisdictione vt nō.i.l.i.C.q pro sua iurisdic.secus esset i sn̄ia arbitri. vt.C.de arbitꝫ.l.cū antea.qd dicēdū. Rꝯo aduertatis ꝓ huius declaratione debes scire q̄ obligatio naturalis dī de iuregētiū.vt.l.stichū.ff.naturalis.z. ibi nō.j.de sol̄.z.l.cū amplius.i fi.de re.iur.dicā.j. eo. l.si id qđ. Ille ergo q̄ est obligatus ex aliqua eqtate vel dispositione iurisgentiū dī obligatus naturaliter. Ille vero q̄ est obligatus ex aliqua dispositione ciuili dī obligatus ciuiliter.vt instī.de obli.i prin.ibi fm nostre ciuitatis iura ꝛc̄.ex hoc apparet q̄ obligatio naturalis pōt induci aliter q̄ ꝓ ꝯsensum.qđ apparz in multis vt in dño q obligatur actione neg.ge.ignorans.itē in pupillus q obligant̄ quatenus sunt effecti locupletiores lz ignorantes pp illā regulā iurisgētiū qz natura equū est neminē cū aliena iactura locupletari.vt.l.nā hec natura.s.eo.z.l.iure nature.j.de reg.iur.nūc ad ꝓpositū sn̄ia inducit ciuilē obligationē.qz obligat me fm nostre ciuitatis iura. vt instiꝫ. de obli.in p̄n.z.l.iij.ff.idē scribit.j.de pecu. Itē īducit naturalē obligationē non ex consensu.qz cōsensus nihil operatur in sn̄ia quantū ad hoc.vt.s.dixi.sed īducit naturalē obligationē ex eqtate iurisgentiuz.que ē vt maioribus pareamus vt.s.de iusti.z iure.l. veluti.est.n.eqtas naturalis q̄ me astringit[a] vt obseruez illa q̄ precepit dñs z maior.z in.l.diuina.q̄ ius naturale dicit̄.scriptū ē q nō obedierit p̄cipi morte moriaī.vt in.c.ij.de ma.z obe.dices tu qūo hoc cū iudices z magistratus fuerint de iure ciuili.vt.l.ij.ff.p⁹ originē.de origi.iur.ergo q̄ obediamus iudicibus ñ fuit de iuregentiū.cū illo iure iudices z magistratus essent incogniti. Rꝯo de iuregentiū fuerunt magistratus vt reges.vt.l.ex hoc iure.s.de iusti.z in .ibi regna cōdita ꝛc̄.alij āt iudices īferiores postea fuerūt introducti a iure ciuili eqtas ergo q̄ est vt obediaī

t ¶Declaratiōe vnde cāe tur ciuilis obligatio z nālis de nāli vide qđ nō.bal.i.l. fi.in.fr.ccl.C. q̄ cū eo m.z. Itē oppo.q̄ pī z no. bal.i aut.ad hec.C. de vsur.latius p bar.in.l. ex hoc iur ò iust. z̄.

u ¶Astringit ius diuinū dī nāle pro quo allego gl.ff. de oblig.q̄ ex delic.nascun.i prin.

x ¶Formiī ex sn̄ia formiter lata oritur actio vtilis ex eo contractu z vide.l.ne in arbi.z qđ ibi bal.C.de arb.

¶ Absolutoria vtr absolutoria tollat ciuilem ⁊ naturalez ꝓ hoc dicebat Bal. ī l. id quod paucis ī. v. col. C. ò epis ⁊ cleri. q si testator iubz solui debita non poterunt peti debita de quibus testator ī iuste fuit absolutus nisi inuista esset notoria ad hoc qò no. Jmo. ī. c. q pleriq; de īmu. eccle. ⁊ ad Bar. hic ad de Bal. aliter loquenté in. l. cū quis in. vj. col. ⁊ ibi bar. .C. de iur. ⁊ fac. ign. plene ang. in. l. i. C. ò iudi. in repetitione in. iij. ⁊ .v. carta ⁊ ī. l. vbicunq; de fideiuss.

ficibus est inducta de iuregentiū. q ꝓducit naturalem obligationē lz non ex ꝓsensu. ꝓducit ergo naturalem obligationē ⁊ ciuilē. lz non actionē. Sed dubitatur si sñiatū est formiter ⁊ puta rē venditam esse. an oziaf vtilis ex ꝓcu. sicut dicimus ī iureiurando. vt l. si duo pr̃oni. §. itē si iuraui. ⁊. §. marcellus. s̄. de iur̃ iur. certe ⁊ hoc dicebat Ja. bu. q hoc nō reperiť bene exp̃ssum. tñ hoc idē possumus dicere ad similitudinē iurisiur. cū res iudicata pro veritate habeaf. vt s̄. dictū est. ¶ Sequiť de sñia absolutoria ⁊ qdam dicunt q sñia absolutoria ciuilē tollit ⁊ naturalis remanet. vt hic in tex. ⁊ hoc innuunt hic omnes gl. antique. qò ꝓbaf p rōem. q. cuz vtraq; sit iuris ciuilis. pōt vna tollere alīā. vt. l. si vnus. §. pactus. s̄. de pac. alij dicunt q ciuilē nō tollit sed elidit. vt hic vť in fi. secundo glo. q̄ est additio. pro hoc vť casus inst̄. de excep. §. item si in iudicio. ⁊ hoc tz Guil. de cu. lz gl. in. d. §. itē si in iudicio vť tenere q tollatur ciuilis ⁊ remanet naturalis. Ja. bu. distinguebat sic. aut iudex absoluit reū q. actor nō ꝓbauit. ⁊ tunc fateor q tollitur ciuilis ⁊ remanet nālis vt hic. rō q. iudex intēdit tunc transigere hoc est illi liti finē imponere. ⁊ sic tollit ciuilē non aūt nālem. q non pōt sed si iudex absolueret q. nō debitum. tūc nec tolleret ciuilē nec naturalē. sed elidit. rō q. iudex nō intēdit aliquid inducere sed declarare. ⁊ actus non tz operari vltra intentiōnē agentis vt. l. nō omnis. s̄. si cer. pe. Vbi vť q isto cāu tollaf et ciuilis q. iudex intēdit imponere finē controuersie in omni sñia diffinitiua vt. l. i. j. de re iudi. Preterea si iudex in psonali solū ōclarat inducē actionē vt. l. si ptor in prin. s̄. de iudi. eadē rōne p declaratoriā absolutoriam tollit obligationez. Preterea ciuilis obligatio est q̄n qs tenetur ſ̄z nostre ciuitatis iura. sed postq̄ qs est absolutus nō teneť ſ̄m nostre ciuitaß iura ergo tollitur ciuilis. Preterea qcquid dicatur cāus est hic in p̄n. istius. l. dum dicit nā debitor pmanet. quasi dicat non tñ ciuiliter. q. tamē hec dicta circa effectū sñie absolutorie nō sunt plena. tō aduertendū est q reus absoluiť q̄nqz ipso reo p̄cipaliter postulante ⁊ ad hoc aliū ad iudiciū ꝓuocante. q̄nqz absoluiť cū ipse ab actore ad iudiciū ꝓuocaf. ⁊ hoc ſ̄o casu q̄nqz absoluiť q. nō ꝓbatū q̄nqz q. non debitū. q̄nqz absoluiť ab obseruatā iudicij. ¶ Circa quodlibet istorū de effectu sñie absolutorie videamus. Et p̄mo q̄n absoluiť ipso reo hoc p̄ncipaliter postulāte aut reus hoc postulat p aliqò remediū iuris ꝓtorij vt q. p in integrū restitutionē petit se liberari ab aliqua obligatione. tūc in integrū restitutio nō tollit actionē nec obligationē naturalē saltē lz ꝓducit exceptionē ſ̄m glo. in. l. iij. §. sed vtrū. s̄. de mino. ⁊ illa glo. incipit lz enim pr̃ ⁊c̄. lz moderni aliter dicant. C. ò fideiusso. mi. l. ij. quorū dictum nō placet. vt ego dixi ī l. stichum. §. nālis de soluţ. ratio huius est q. pretor obligationē iuris ciuilis non pōt tollere seu totaliter extinguere. sed in effectu sic. vt inst̄. de bo. pos. §. quos autem ⁊. l. si sine. §. sed quod papi. s̄. de mino. quandoq; absoluitur aliquo remedio iuris ciuilis ꝓpositō. ⁊ tūc aut obligatio que precedebat erat paris potentie cum sñia vtputa q. per solam sñiaz erat obligatus ⁊ tunc puto q in totū libereť a prima obligatione vt. l. i. ⁊. ij. C. de senté. passis. ⁊. l. illicitas. §. fi. s̄. de offi. p̄si. Si vero obligatio q̄ precedebat erat īducta a principijs potentioribus. vtputa q. erat obligatus ex ꝓsensu. l. q. factus erat locupletior. ⁊ tunc puto q talis absolutoria tollat actionē ⁊ obligationē ciuilē. naturalis autē non tollitur sed remanet vt. l. si pene cā. in prin. s̄. eo. in tex. ⁊ glo. prout ponitur exē plum de. l. extat. ⁊ de. l. in criminali. ⁊ de auc̄. statuimus. C. de epi. ⁊ cle. Posset poni exemplū in auc̄. habita. C. ne fi. p p̄se. ⁊ ī similibus. Predicta vā q̄n iudex ipse absoluit. secus si ptem cogeret ad absoluendū. q. tunc ſ̄m absolutionē quā faceret pars iudicaremus. nō ſ̄m sñiam. ⁊ iō essz videndū an cogereť ad absoluendum pacto vel acceptilatione. vt. l. iiij. §. nunc de effectu. ⁊. §. sequentibus. de li. lega. Posses tu dicere q semp debeat tolli naturalis. cū enī sñia naturalem inducat. vt. s̄. dictū ē. ergo naturalē obligationē multomagis tollit. vt ī. §. pactus ne peteret. so. vt pz ex distinctione p̄dicta. nam obligatio naturalis pōt causari a quadā equitate iurisgentiū q̄ cātur ī p sona ipsius obligati. vt puta ex illa equitate q placuit ꝓmissa seruari. vt. l. de pac. ⁊. j. de cōsti. pecu. l. i. ť ex illa equitate q̄ placuit neminē cum aliena iactura locupletari vt. l. nā nec natura. s̄. eo. quedaz est equitas iurisgentiū que nō causaf principaliter in psona ipsius obligati. sed ī cōi vtputa q maioribus pareamus ⁊ ista ſ̄a nō est tante potētie quāte est equitas prima. q̄ ꝓcedit magis ſ̄m naturalem rōnem iō sñia bene tollit naturalez q̄ cātur a pari potentia. secus si causareť a maiori potētia. vt. s̄. dictū est. ¶ Scōo di ſ̄ q̄ q̄nqz quis absoluiť ꝓuocatus in iudicio ab actore. ⁊ hoc fit q̄nqz q. actor nō ꝓbauit. q̄m actore nō ꝓbante reus absoluiť. vt. l. q accusare. C. de edē. ⁊. l. actor. C. de ꝓbaţ. ⁊ isto casu puto q tollaf obligatio ciuilis. naturalis vero remanet. vt hic lz gl. aliter sentiat. ita intelligo inst̄. de acţ. §. itē si in iudicio. non tñ tolliť actio vt. l. cū a te. s̄. de dolo. Et si dicis quō p̄t remanere actio sublata ciuili. cū sola naturalis sit ībabilis ad ꝓducendā actionē. vt. j. de fideiuss. l. fideiuss or. §. fideiussor. ⁊ ò acţ. ⁊ ob. l. naturalis. Ro sola naturalis nō ꝓducit. sed est habilis ad actionē ꝓductā cōseruandā. sicut sola ciuilis nō est habilis ad producēdā actionē. vt nō. inst̄. de ob. in p̄n. cū ꝓseruat actō nē iā ꝓductā. lz naturalis obligatio tollaf. vt. l. si vn⁹. §. pactus. s̄. de pac. Itē posses tu dicere si sñia tollit obligationē ciuilē. quare nō tollit actionē. q̄ similiter est de iure ciuili. Ro obligatio ciuilis cātur mere a dispositione ciuili. actio vero oriť ex obligatione ciuili ⁊ naturali simul iuncta. ⁊ ideo lz tollaf obligatio ciuilis nō tolliť actio. q. nō tota ꝓducit ab obligatiōe ciuili. sed a naturali. naturalis enī obligatio est ibi vt mť seu vt materia. ciuilis vero ē ibi vt pť seu vt cā agēs ⁊ sufficit ad cōseruandū quē ī aliquo iure sup esse patrē vel matrē. vt. l. C. de capti. Q̄nqz absoluiť reus q. nō debitū. ⁊ hoc est aduertendū. aut absolui tur q. non debitū. hoc est q. non p̄ctū. ⁊ sic ꝓnuncia tur sup facto. ⁊ tūc idē q. tolliť ciuilis ⁊ remanet naturalis. tñ ista naturalis remanet inualida. q. non potuit ꝓbari ne veniaf p̄ sñiam vt hic in prima lec. qò limita nisi pp volū actoris hoc contingeret q. tūc p̄ illud qò sñiatū est posset probari. vt. l. ii seruus. ⁊ ibi nō. ⁊ in. l. cū a te. s̄. de dolo. ⁊ ī. l. elegante. §. pe. ⁊ ibi et nō. eo. ti. Si vero absoluiť q. non debitū ⁊ ꝓnunciaf sup iure. ⁊ tūc dic aut dicit nō debitū simpliciter aut nullo mō debitū. vt. s̄. dixi ſ̄m Ja. bu. circa p̄mā lec. huius. l. actio tñ nō tolliť. vt. d. l. cū a te. lz quidā doc. dixerint p̄riū vt refert Ly. C. de ꝓbaţ. l. exceptionē. dicentes q exceptio rei iudicate est exceptio facti vel intentionis potius q̄ iur. quasi p absolutoriā esset actio sublata. qò manifeste falsum est. vt. d. l. cū a te. Q̄nqz qs absoluiť q. bz exceptōnem. hic aduerte q. subtile est ⁊ inuramus quandā opi. q̄ fuit inter Pe. ⁊ Ja. quā Ly. ponit in. d. l. exceptionē dicebat enim Ja. q exceptio tollit ipso iure actionem postq̄ peruentum est ad conflictum. Pe. dicebat p̄rium

y ¶ Absolutoria vtr absolutoria tollat ciuilem ⁊ naturalez ꝓ hoc dicebat Bal. ī l. id quod paucis ī. v. col. C. ò epis ⁊ cleri. q si testator iubz solui debita non poterunt peti debita de quibus testator ī iuste fuit absolutus nisi inuista esset notoria ad hoc qò no. Jmo. ī. c. q pleriq; de īmu. eccle. ⁊ ad Bar. hic ad de Bal. aliter loquenté in. l. cū quis in. vj. col. ⁊ ibi bar. .C. de iur. ⁊ fac. ign. plene ang. in. l. i. C. ò iudi. in repetitione in. iij. ⁊ .v. carta ⁊ ī. l. vbicunq; de fideiuss.

z ¶ Juris ꝑ torij Bar. tz p̄ rū in dicto. §. nālis ⁊ ī. l. vbi cūq; de fide.

⁊ ¶ Ciuilis ⁊ vide. j. ea. in. v. vbicūq; ⁊ ista limita vt per Alng. ⁊ Jmo. in. d. l. vbicunq; de fideiuss. ⁊ quod nō. d. Jo. de imol. ī l. ij. j. de fideiusso.

¶ Oppositā nō. ad.§.ité si .in iudicio insti.de excep.z ista vī limitare.d .Joh. post Ang.in.l. vbicū qz de fideiuſ.z in.l. si plures eo. titulo z vide.d.Jo.de ymo. in.l.ij.de fideiuſ.

qz ego video cōtra exceptionē iam ꝓpoſitaz ꝓponitur replicatio z iuuaī actio.vt inſtitꝫ. de replica.ī prin.z ſic ꝑ exceptionē quātumcūqz ꝓpoſitā actio nō perimiī ipſo iure.Vſibi videī dicendū ꝙ ſi qdē exceptio ē oppoſita.ꝙ que in veritate cōpetebat z ſu per ea eſt obtentū adeo ꝙ eius vigore reus eſt abſolutus.tūc actio ipo iure perimiī tex.eſt in.l.ſi plures in ꝓn.de fideiuſ.mi.nā ibi dī actionē reſtituēdam ꝑ beneficiū reſtitutionis.ergo erat ſublata ꝓ hoc.j.ō excep.rei iudi.l.ij.z hoc ſi vere cōpetebat exceptio. vt dixi alias ſi nō competebat.ſed fuit ꝓpoſita ꝛz falſa.z ſuper ea fuerit obtētum tunc actionē non tollit vt.d.l.cū a te.§.de dolo.ante tn ꝙ ſup ea obtineaī ſola ꝓpoſitio exceptionis actionē nō perimit ita loquitur opinio .De.al' nunꝙ opponi poſſet aliqua replicatio quod eſt abſonū.vides ergo ꝙ perimiī actio. ſed an perimaī obligatio puto conſiderandū.vtrum exceptio oriaī ex tali equitate que elidat obligatōez ciuilē z naturalē vel alterā tm quod apparet ex bis que dixi ſup hac glo.z illā quā elidit poſtꝙ venerit ad cōflictū perimaī totaliter ꝑ ea que modo dixi circa actionē.Eam vero quā nullo modo elidit nō perimat.Qñqz qs abſoluiī ſimpliciter.z tūc vt dixi abſolutio ſimpliciter facta intelligiī facta ex ea cā que ex actis colligiī vt nō.in.l.ſi qs ad exhibendū. j.de exceꝑ.rei iudi.z in dubio vī quis abſolutus.qz non ꝓbatum vt hic z dixi.§.circa primā lec.vnde qcqd ex actis appareat vel nō appareat ex ꝓdictis habes rōnē.Qñqz qs abſoluiī ab obſeruatione iudicij z ꝫ ē adꝟtendū.Qñqz qs abſoluiī ab obſeruatiōe iudicij ex vigoꝛ alicuius exceptōis ꝑꝓrie.vtputa iudex me abſoluit qz oppoſui exceptionē rei iudicate erā factionis vel iuſiurandi.vel qz ſolui pendēte iudicio vt inſti.de ꝓpe.z tēpo.actꝫ.in fi.z tūc ꝑ hanc abſolutionē quis liberaī ipo iure ꝑ ea que.§.dixi ò exceptione que tollit actionē ipo iure cū venit ad cōflictū z per caſum.l.ſi oleū.§.i.§.de dolo.z eſt mirandum ꝙ ꝛz ſolutio de qua eſt oppoſitū añ ſnīam non eſſet ita ꝑfecte facta ꝙ actionē perimeret.tn ſecuta dicta abſolutoria cū ſolutione imperfecta actio ipo iuī tollitur.z ideo non pōt agi ꝫ niſi de dolo.vt.d.l.ſi oleū §.i.ſi tn nulla ſolutio fuiſſz facta.z ſic ibi nulla exceptio cōpetebat in veritate.z falſo fuiſſet oppoſita.tūc actio prima nō tolleret vt.d.l.cū a te.§.de dolo. Si vero abſoluiī ab inſtātia iudicij virtute alicuius exceptionis dilatorie vt qz libellus nō eſſz bene formatus.vel ꝓpter ſimilia.tunc certū eſt ꝙ nec actio nec obligatio perimiī.vt.§.ſi me.fal.mō.dixi.l.i.§.i. vbi cunqz āt.§.dixi ꝑ ſnīam nō tolli actionē neqz obligationē nālem intelligas niſi obligatio z actio ꝓcedens eſſet in pari potētia.vtputa ex alia ſnīa de quo ubi tabaī an eſſet lata.tūc alia ſnīa ꝺ illā lata valet.z tollit eā ipe iure.z oēm eius effectū vt.l.i.circa ꝓnc.j. q̄ ſen.ſine appel.reſcin. ¶ Sumus expediti de iſta ꝑte.Sequiī .v.z ſimilē.Iſte vſi.in fi.ſui ibi dū dicit. qz ex vna cā alterius ſolutionis oꝛigo ꝓficiſciī ꝛc̄.legiī ī gl.duobus mōis q̄ ē clara.tene quā vis.¶ Op. hic inuiī ꝙ qn̄ qs ꝓmittit ſiue nauis ex aſia venerit ꝙ certū ſit debitum iri cōtra.j.qn̄ di.lega.ce.l.huiuſ modi iſtud cōtrarium ſoluitur in glo.tribus modis. ꝓmo modo ꝙ aliud in ꝺctibus vt hic z aliud in vltimis voluntatibus.vt ibi.iſta eſt vera rō qz iſta obligatio vī interim cōditionalis anteꝙ ſimus certi ꝙ nauis ex alia venerit vel non.z iō gl.hic in fi. dic ꝙ interim non pōt agi ꝑ.l.ſi ita qs.j.de v.ob.vnde cū ī ꝺctu ſpes obligationis conditionalis trāſeat ad heī dē.vt ī.§.ex cōditionali.inſtitꝫ.de v.ob.certū ē debitū iri ex iſta obligatione.ſed in vltimis volūtatibus ſpes obligationis cōditionalis nō trāſit ad hereꝺ. iō qz legatarius poſſet īterim mori anteꝙ ſit certuz naué ex aſia veniī l' nō venire nō ē certū debitū iri. iō ſolutū poſſet repeti.vt.d.l.huiuſmodi. Ꝫ ſi legatū eſſet cōceptū ſub duabus cōditōnibus ꝺctis.quarū vnā exiſtere ī vita legatarij certū eſſet. tūc eſſet idē ī legato qō ī ꝺctibus.exemplū lego ticio centū ſiue romā inierit ſiue nō inierit.certe in puncto quo morieī ꝛz adhuc viuat certū eſt ipm romā nō iuiſſe vel nō iturū eſſe.ꝑ hoc optime.j.qn̄ di.leg.ce.l.fi.z iſta eſt vera ſo.Alij vt Jo.dicūt.aut ſunt due ſtipulationes.vel duo legata.qō apparet ſi bis eſt poſita iſta dictio ſine.aut eſt vna ſtipulatio vel vnū legatū qō apparet qn̄ iſta dictio ſiue ſ. mel tm̄ ē poſita.primo caſu nō cedit niſi altera iſtaꝝ ꝙditionū extiterit. ſo ſic ſm Jo.gl.reꝑhēdit hāc ſol.qz ē ꝺ caſum buiꝰ l.z dicte.l.huiuſmodi.z bn̄ reꝑhēdiī Jo.ſi ſic dixiſſet.ſz ipſe ītellexit aliter.ſ.aut repetiī bis vbū īductiuū obligatōis.aut ſemel tm̄.vt primo caſu ſint due obligationes.ſo caſu vna habēs bipartitas cēditiōes. z qn̄ ſunt plures obligatiōes ſolutū pōt repeti. niſi ſit certū ex qua debeī ſm opi.Jo.z ēt gl.j. ꝓximo rīnſo.Sed eoꝝ opinio nō eſt vera vt.j .dicā. iō nec hec ſo.tn̄ vt ſcias an ī oꝛōne poſſit poni vnū ſiue tm̄ vel nō.aduerte aut cū poniī dictio ſiue nō precedit alia rō ꝙditionalis.z tūc de neceſſitate ꝺz ſeq aliud ſiue.j.de ī rē vſo.l.ij.§.i.z ibi nō.ī gl.ī vbo ſiue.aut ꝓcedit oꝛō cōditionalis.z tūc ſufficit vnū ſiue tm̄.vt dico ꝓmitto tibi cētū ſi nauis ex aſia venerit.ſiue ſtichus factus ꝙſul.fuerit.vt ī hac gl.facit.j.de v.ob.l. ſi ita qs ſtipuleī.tertio mō ſoluitur ſm Azo. aut fuit appoſitū certū tps.z loquiī.l.contraria.aut nō fuit oppoſitū.z tūc ſecus.Iſta lec.ſimpliciter intelligendo eſſet mala.qz appoſitio diei certe facit vt obligatio minus ſuſpendaī.ſed ſi bene aduertis ad dictuz azo.ſo.ipſius eſt bona.qz certū tempus fuit appoſitū ī vna ꝑte cōditionis in alia' ꝑte nō. verbigra pro mitto tibi dare centū ſiue nauis ex aſia venerit.j.triduū ſiue non venerit.nā ſi venerit.j.triduū debeo tibi dare centum.ſecus ſi poſtea.Ité ſi certū ē poſt triduū nauem non venire.debeo tibi dare centum. ſecus ſi añ.ideomere cōditionalis.qz nō eſt certum debitū iri.z ideo ꝓma ſo.verior eſt.ꝛz hec ēt ī ſe poſſit eſſe vera.¶ Reaſſumo ergo breuiter quando aliquid debeī ſub duabus conditionibus cōtrarijs alternatiue poſitis.aut q̄riꝫ vtꝫ pōt peti interim .aut vtꝫ ſolutū poſſet repeti.z hoc ſo caſu aut erat debitū ex contractu.aut ex vltima voluntate.ſi ex cōtractu aut nullū fuit tempus appoſitum aut fuit appoſitum tempus in vna parte alternatiue.z in alia nō. ſi ex vltima voluntate tūc aut poſſibile eſt legatarium mori anteꝙ aliqua ꝑs dictarū cōditionū exiſtat.aut vna pars de neceſſitate extabat ī vita vt ex ꝓdictis ꝑz.¶ Vltimo q̄rit gl.vtꝫ ꝺ vez debitorē abſolutum de illo debito poſſit opponi cōpenſatio.dicit gl .dic vt.j.de cōpenſa.l.ét.vbi nil dicit.ſed dī in.l.quecunqz.eo.ti.z ꝑ Ly.de cōpen.C.in.l.ſi ex cā.dixi plene in.l.procuratoꝛ.ad exhibēduz.j.rem ra.ha.¶ Seqī .v.vbi aūt. Iſte.v.continet dictū diſſimile dicto Julia.ſm quoſdā quoꝝ opinio reprobaī in fi.l.ibi. ſed hec diſſimilis.z hoc ſi habeꝫ in fi.l.illū v.z iō ſi pendente conditione ſoluaī nō poterit repeti.ſed quidā non habēt illū v.z iō.z tunc iſtud dictū in.v.vbi aūt nō corrigiī ſm Jo.z Azo.ꝛz in.v.ſz hoc diſſimile.aliqua dīa aſſigneī.non tn̄ in mō repetendi.z ſi dicis qūo pōt repeti cuz vnū deberi certū eſt.vt.§.pxio v.dicunt Jo.z Azo.qz in ꝓcedenti cāu qn̄ apponuntur due cōditiones contrarie diſiunctiue vī ꝓmiſſoꝝ

¶ Non pōt agi ſz ꝺ hoc vī facere lex ſi pupilluſ.§.qui ſub conditione. j.de noua.ad cuius ſoluꝫ. dic vt ibi per Bar.z dy.z quod ibi dixi z Bar.in.l.poſt dotem in prin.lec.ſol'.ma.

¶ Exceptio Nihil de bene facit quod nō fol.in.l. illud in fi.de ſacro ſanc.eccle.

omni dilationi renunciare.z pure debere .z ideo so lutum nō repetitur.at in casu huius.v.qñ debitū pu re ꝓmittitur sub cōditione vī creditor illi obligatiōi pure renunciare ſm eos.ista rō vī friuola.nam non est verū ꝙ in ꝓcedenti rīſo debeaī pure.qđ apparz qz interim peti non pōt.vt dixi.Jtē non est veruz ꝙ qui stipulatur sub conditione vī obligationi pure re nunciare.īmo obligatio pura remanet in conditionis defectū vt.s.si cer.pe.l.pecuniā quā.Preterea in ꝓ cedēti rīſo stipulatio bz duas partes cōditionales.z tñ non pōt repeti solutū.multominus pōt repeti hic cū vna obligatio fuerit pura.z ista opi.vī vera z est casus hic in fi.ſm vnā lec.iō iste.v.corrigiī.¶Sz ad hoc oppo.de.l.ꝙ si in diē in ꝓn.J.de compē.hoc mō in hoc v.sunt due obligationes vna ex stipulatiōe q ditionali interposita aīo nouandi alia ex stipulatione pura que est suspēſa in ꝓriam condition̄z vt.l.pecu niam quā si cer.pe.modo si debitor soluat interiz ex vna obligatione posset repetere qz incertū est an ex illa debeaī vt.l.sub conditione.s.eo.z si tu dicis si ñ debebitur ex illa debebiī ex alia.certe de alia obliga tione que suspendiī in diem non pōt opponi cōpēſa satio.vel ex ea fieri retentio.vt.d.l.ꝙ si in diē z hec opi.non vī vera.Rndeo illud verum qñ est alia ob ligatio prorsus extranea hic vero sunt due obligatio nes se inuicē cōtingētes.vna enim imprimit in aliam z eā nouat in cōditionis euentum.z interim suspendit z ideo iudicaī de ambabus vt de vna tm̄.¶Reassu me.ergo sic qnqz aliquid debeī vna obligatione di uisa in plures cōditiones.z tunc si certū est debitum iri solutū nō repetitur vt.s.primo.v.qnqz debeī idē pluribus obligationibus suspensis in diuersas condi tiones tunc aut debeī a diuersis z solutū pōt repeti vt hic in.v.idemqz aut ab vno.z tunc aut ille obliga tiones.l.due fuerunt simul z semel cōtracte.z haben tur pro vna z solutū nō pōt repeti vt dixi.s.primo v.reprobando opi.Jo.z Azo.aut fuerunt contracte diuersis tpibus z tūc aut dicte due obligationes sic se habēt ꝙ vna in aliā imprimit z circa illā disponit z solutū nō poterit repeti.vt hic cōiuncto.fi.huius.l. aut sunt prorsus separate.z tūc si soluiī ex vna ꝓp ter aliā non impeditur repetitio ar.dicte.l.ꝙ si ī diē inducendo.vt.s.dixi.Oppo.z vī ꝙ indistincte solu tum pēdente dubietate posſit repeti vt.l.sufficit.s.e. So.ibi loquiī qñ aliquo cāu pōt existere ꝙ non sit debitū hic vero qñ in omnē casum est certū debituz iri.¶Contra ꝑdictam so.op.dubietate pendēte non debemus ꝓsumere exceptionē nō enim dubietas bz vim ꝓpetue exclusionis vt.l.sub conditione.J.de assi gnan.liberꝝ.z.l.vbi aūt.s.marcellus.J.de in diez ad iec.So.quandoqz presens status rei tendit ad exclu sionem sed est dubium an illa sit perpetua exclusio. tunc bz vim exclusionis.vt.d.l.sufficit.qñqz presens status rei nō tendit ad exclusionē.sed est dubiū an ī futurū inducaī exclusio tūc nō habet vim exclusiōis ꝓpetue.vt in contrarijs.ita dixi do.oldra.Et hec fa ciūt ad.q.quā tetigi vobis hoc anno facta est hic re formatio ꝙ oēs represalie reuideantur per duos bo nos viros.z q̄ fuerint approbate valeant. q̄ fuerint reprobate nō valeāt.¶Queriī vtrū isto medio tpe anteꝙ reuideāī ꝓ duos bonos viros possit fieri exe cutio repsaliarū.certe si bene respicis verba reforma tionis non habēt vim exclusiuā de ꝓsenti .sed dubiū est ne in futurū inducaī exclusio.[a] z iō iterim nō bz vim exclusionis ꝓpetue.z sic vī ꝙ executio possit fieri ꝓstita tamen satisdatione ſm formā auctētice.q̄ supplicatio.C.de ꝓci.īpe.offe.Et hic sit finis huius repetitionis.Laus deo.

a ¶Exclusio Ad hoc bene facit quod nō Bal.in.l. illud in fi.de sacro sanc.eccle.

t **Utores**.[b] Quod bona fide fem̄ est habeī ratū ēt pupil lo postea ꝓ in integrū restitutōnē abstēſo sec⁹.si dolo factū ē.Jtē repetitio cōpetit ei ad quē postea negociū īcipiī ptineī.h.d.¶Opp. z vī ꝙ qcqd est solutū creditoribus repetaī ab eis. vt sic veniant ī ꝯtributionē cū alijs creditoribus qui bus non est solutū.vt.l.si nō expedierit.§.i.J.de bo. auc.iu.pos.Sol.hic qñ solutū fuit bona fide secus si dolo.vt ī ꝯrio.z hoc innuit hec lra.¶Op.de.l.ꝙ aūt §.sciendū.de bis q̄ in frau.cre.So.ibi fuit.solutū iaz postꝙ bona fuerunt possessa.hic añ.z glo. hic ponit vnā distinctionē quā tex.ponit clarius in.l.pupillus. de bis q̄ in frau.cre.z ibi plenissime per Ja.de are. z ibi dixi.¶Op.z vī ꝙ non competat cōditio inde biti.sed conditio ex.l.vt.d.l.si nō expedierit.§.i.So. vt ibi plene nō.per glo.

f **Jdeicommissum**. Jnō bitū sciente ꝓmissum non repetiī.h.d.¶Ex testamento non solemni vtrū dicaī indebi tum omni iure vel ciuiliter tm̄.tetigi in.l.interdū .s. eo.z plene in.l.i.hoc eo.tt.

n **Eratius**. Si species debita per fecte non soluiī talis so lutio non parit liberationē.nec inducit re petitionē.h.d.¶Op.s.e.l.si fideiussor.z l.cum ts.§.i.Sol.ista duo negatiue pīt esse vera.ista so.nō pīt liberationē nec repetitionē vt hic affirmati ue nō pōt esse vez vtrūqz.ꝙ pariat liberationē z re petitionē vt in.ll.ꝯrijs nec a ciuili tm̄.nec a naturali tm̄.vt.d.l.si fideiussor.¶Cōtra hoc op.extra de iuī iur.c.ij.vbi soluēdo vsuras qs a iuramēto liberaī.z tñ repetit.So.aliud de iure canonico vt ibi.[c] aliud de iure ciuili vt hic.vel aliter dico ꝙ ꝑ iuramentum quis non est obligatus parti ad soluendas vsuras. sed obligatur deo.z ideo soluendo vsuras credito ri liberaī respectu dei.creditor tamē recipit indebi tū.ideo ab eo repetiī ita loqtur ibi.¶Venio ad ſaz glo.z oppo.de.l.cū quis.§.q̄ hominē de solu.So.ibi hō erat debitus in genere hic ī specie.¶Cōtra hoc oppo.de.l.statuliberū.J.de sta.li.So.ibi fuit factus statuliber sine facto debitoris hic facto eius. vel ibi debitor nō fuit ī mora.hic sic q̄libet est bona so.z iō distingue vt ī gl.coniungendo simul predictas duas solu.vide gl.z signa ibi dū dicit distingue ꝛc̄.¶Vl timo ꝙ hic dī de statulibero soluto intellige genera liter de qualibet specie debita non pfecte soluta. ita ꝙ ꝑma actio durat vt.l.ēt.J.ō solu.z.l.iulianus .§.i. de v.ob.z.l.iij.§.si reddita.J.commo.

c [Canonico vt ibi Et de intellectu hui⁹ vīō nō.in.l.non que cunqz ī prin. de leg. .i. z.l.inter stipulan tem.§.pe.de v̄b.ob.

r **Jd quod**. Jsta ē notabilis.l.z subtilis z.h.d.dñs obligaī ſuo nāliter.q̄ obligatio segr̄ ipm ēt manumissum.h.d.¶Op.ꝙ solū ō iure ciuili ſuus ꝓ nihilo reputeī vt.l.qō attinet.J.de re. tur.So.ibi appellat ius ciuile oēm iuris ptē ꝑter nā lem.z sic cōphēdit iusgētiū.quo iuī ſuus ꝓ nihilo n reputaī vt hic.¶Cōtra hoc op.obligatio nālis ē de iuregētiū vt.l.cū āplius de re.iu.z no.s.e.l.si in sortē .§.libertus ī pn.z.l.stichū.§.nālis.J.de solū.ergo ſu⁹ de iuī gētiū nō obligaī.z sic nō obligat nālr. Prete rea iusnāle ē cōe oīb⁹ aīalib⁹ vt.l.i.ī fi.s.ō iusti.z iu. sz aīalia n obligāī vt.l.i.§.i.s.si q̄dru.pau.fe. dica.g. ō iuī nāli nō ē obligatio.gl.voluit hoc tāgeī ī.l.ex B iure.s.ō iusti.z iure.tm̄ nō bn̄ explicat.nec doc.Ego semꝑ dixi sic ꝙ de iure nāli ,put ē cōe oībus aīalib⁹ nō dī esse nālis obligatio de qua loqmur ꝓ rōnes ꝑ dictas.sz de iuregētiū.vt ī.l.s.alle.debetis tm̄ scīī ꝙ

d ¶ Duplex est ius gentiuz sed quo pōt dici q̄ ō primeuo iu regentiū fuerit introducta obligatio nāliſ cū illo iure dominia distincta non essent sed ex ꝓ iuſ vt.l.ex hoc iure ꝛc̄. vide Bar.in.l.frater a fratre in.xxx. col.s. hic eo.titu.de condi. in debi.

iuſgētiū est duplex.[d] quoddā ē iuſgētiū q̄ō fuit eoꝝ so q̄ gētes esse ceperūt nāli rōne īductū absq; aliq̄ cōstitutione iuriſgētiū.vt fidē seu ꝓmiſſa seruare. li bertas.ꝛ si.¶ Et iſto iuſgentiū primeuo status serui in est anichilatus.īmo oēs erant liberi.merito iſta obli gatio naturalis cadit in eū actiue ꝛ paſſiue.quoddā est iuſgentiū quo oēs gentes vtunt̄ ex constitutione earū non ꝓm rōnem naturalē.īmo q̄ꝙ ꝑ. vt bella captiuitates seruitutes distinctiones dīoꝝ vt.l. ex hoc iure.s.de iuſti.ꝛ iu.ꝛ.l.postliminiū.j.de cap ti.ꝛ postli.reuer.ꝛ iſto iure status seruorū ē anichi latus.ꝛ nō est aliquid.ꝛ ideo ea que sunt iuriſgenti um ex hac ꝓte nō cadunt in seruū.vnde seruus non pōt habere dīnium alicuius rei.lz sit de iuregētium nec poſſeſſionē vt.l.acquirit̄ de acqui.re.do.ꝛ.l.i.§. ꝓ seruū.j.de acqui.po.ꝛ ita debetis intelligere hic. ¶ Op.q̄quid seruus acquirit statim acquirit̄ dño. vt.l.placet.j.de acqui.here. Sol'.ibi loquit̄ in acqui ſitione ciuili hic in acquiſitione naturali. Dy.ibi vī reprehēdere hanc ſo.dicens q̄ ēt obligatio natural' acquirit̄ per seruū dño.vt.l.frater a frātre.s.eodē ꝛ ego ēt in dicta.l.frater a frē circa aliud nō tenui iſtā dīam ciuilis ꝛ naturalis acquiſitiōis.vt ibi vidiſtis tn quantū ad ꝓpoſitum poſſumus ſuſtinere; glo.vt dicamus q̄ hec.l.loquit̄ q̄n seruus acquirit aliquid in dño quo cāu in acquiſitionibus ciuilibus nil pōt a dño acquirere ꝓ regulā Jul'.positā in.l.ſed ꝛ si q̄ſ .§.ꝛ generaliter alias est.§.iulia.s.de vſufruc. ꝛ.l.li ber bō.circa prin.j.de.vb.ob.ſed in acquiſitionibus naturalibus hoc est de iuregentiū primeuo vt dictū est pōt seruus acquirere a dño.ꝛ filius a pr̄e.vt hic ꝛ.d.l.frater a fratre.s.eo.¶ Vltimo ex hac.l. habes ſpecialem rōnem quare dīus non obligat̄ seruo ciui liter vel seruus dño.s.q̄ status serui de iure ciuili non est aliquid in filio vidiſti alias rationes. vt i.d. .l.frater a fratre.plene dixi.

e ¶ In ſumma per iſtam.l.in prin. Bar. eleganter dixit in ex trauaganti ad repri mendaz in verbo sū marie q̄ si causa cō mittatur q̄ cognoſca tur ſummarie nihil ominus nullus ordo iudiciarius ſubſtan tialis dz obmitti licz esset secus in dilatio ne ꝛ si. sic enim iuriſ conſul.nullum caſuz repetitōnis obmittit ꝛ tn dicit in ſumma .i. ſummarie ꝛc̄. er go idem in cāu nr̄o.

f ¶ .l.q̄ exceptionez q̄dā ꝑ ꝛ melius vt p ymol.in.l.si quis cuz aliter de vbo.oblig.

¶ A ſumma. [e] Quia ponitur q̄ dam diſtinctō ad ti tulū ideo ſummationē congruaz non reci pit.¶ Oppo.ad principiū q̄ hec diſtinc tio sit ſuperflua nam oīa iſta ſub duobus membris cōprehēdebant̄.s.aut ob rem aut ob cām.vt.s.eo.l. damus.So.concedo.ſed hic plura expreſſit ad ma iore; declarationē.¶ Opp.q̄ transactio facta ꝑ do luz valet.lz detur replicatio doli vt.l.ſub ꝓtextu.C. de transac.Sol'.dicit glo.hic ꝛ ēt in.l.ꝟria. ꝛ in.l.ij. .C.de transac.q̄ hic q̄n dolus erat ex parte actoris ibi q̄n ex ꝓte rei.Rogerius dicebat eē idē vtrobiq; per hanc.l.ꝛ hoc vī tenere ꝑ. dicens q̄ transactio valet tn actori decepto per dolū ſuccurrit̄ per repli cationē doli.reo vero ꝑ exceptōnē doli.ita intelligit .l.ſub pretextu.C.de transac.hoc non est verū q̄ si reo ſuccurritur ꝑ exceptionē doli anteq̄ ſoluerz ſol uens nō repeteret.q̄ tutus est exceptōe odioſa vt .l.q̄ exceptionē [f] .s.eo.q̄ ē ꝟ hanc.l.vī alij dicūt q̄ hic est ſpeciale in odiū inferentis litē calumnioſe vt transactio nō valeat.ꝛ hoc dicebat Ja.bu.hic poſtea in.l.ꝟria dicebat sic q̄q̄z dolus committit̄ in calum nioſe litigando.ꝛ tunc nō valet transactio ita loquit̄ hic.q̄q̄z dolus cōmittit̄ ī inducēdo aliquē ad trāſi gendū.ꝛ tūc transactio valet ſed ſuccurrit̄ leſo ꝑ ex ceptionē doli vel replicationem.vt.d.l .ſub ꝓtextu. nec diſtinguit̄ actor a reo.[g] q̄ lex illā diſtinctionem nō facit.ꝛ hoc satis placet.hoc.n.vī velle hec littera nā cū recedere a lite sit illud ꝓp q̄ō dat̄ vel remitti tur taz ex parte actoris.q̄ ex parte rei.ille q̄ cal um nioſe litigabat debebat gratis recedere.ergo quod accepit turpiter accepit.vt.l.pe.s.ō cōdi.ob tu.cāz

g ¶ A reo ſed Bar. in.d.l.ſub ꝓtextu ꝛ i .l.ſiue apud acta di ſtinguit reū ab acto re ꝛ sic est cōtrariū

ꝛ ideo puto q̄ nō ſolū conditione indebiti ſed etiā cōditiōe ob turpē cām repeteret̄.ſed q̄n dolus cō mittitur ī inducēdo quē ad transigēdū procedit.d. l.ſub ꝓtextu.¶ Cōtra hoc opp.q̄n dolus dedit cāz ꝟctui ſtricti iur.valet ꝟctus.vt.l.dolo.C.de inuti.ſti pu.Sz transactio est ſtricti iur.ergo ꝛc̄.So.ꝺm pre dicta hic dolus nō dabit cām trāſactioni immediate q̄ nō fuit q̄s inductus dolo ad transigendum ſed ō dit cauſaz liti vnde de alio dolo loquitur hic q̄ ibi. in quo est alia rō q̄ ibi.fateor tn̄ q̄ si q̄dez trāſactio ꝑ dolum est interpoſita ſup actione bone fidei tran ſactio eſſet nulla.nā ſicut contractus bone fidei ē nul lus.[h] q̄n dolus dedit ei cām.ita ēt diſtractus ſeu cō tractus reſolutus adhibitus ſup eo ꝟctu dolo dāte cām est nullus.vt.l.de tutela.[i] ꝛ ibi nō.C. de in īte. reſti.mi.hic pōt intelligi q̄ō nō.in.d.l.ſub ꝓtextu .C. de transact̄.in eo q̄ dicit tranſactionem nullaz.ꝛ ac tione de dolo agi ad repetendum quod est datum. ſicut in contractibus bone fidei dicitur ī.l.elegāter [k] ī prin.s.de dolo.¶ Oppo.C.de plus petiſ.l.i.So. ibi fuit tranſactum ſuper dolo.non tamen per dolū ꝺm veram ſoluſ.

Jd quoque. Pro seq̄ꝝ ꝺm membrum ſūme ꝛc̄. ¶ Nō.ex hoc §.q̄ error in cauſa non obligatoria nō inducit repe titionem vt dixi ī.l.damus.s.eo.ꝛ intelligit̄ nō obli gatoria de iure ciuili vel nāli.lz sit obligatoria illius generalitatis qua benefacientibus ad remunerādū te nemur vt ꝑz ex hoc tex.¶ Querit gl.q̄d si al's dona turus nō erat dic vt dixi ī.d.l.damus.s.eo.

Sed agere. Vtrū datū ꝑ cōditiōe im plenda repetaī cōditione indebiti vel ob cām.dic vt dixi.s.eo.l.is cui.ꝛ tangi tur per gl.j.in.l.fi.

Quodobrem. Hic dicit̄ de tertio. iſtud ē examinatuz s.in ti.de condi.ob cām.

Ei qui. Hic īcipit tractare ꝓprie de cōdi. inde.¶ Querit gl.quo iure veniāt fructus ꝛ partus.reſpondet iure actionis.vidiſtis in l.indebiti.in prin.s.eo.

In frumento. [l] Iſte ē notabilis. §. ¶ Primo oppo. in obligatione dandi re empta agit̄ ad ipſaz rē nō ad extimationē.vt.l.ſi seruū.§.fi.de v.ob.ꝛ.l.pe.s. ti.ij. hic āt dicit agi ad preciū.quare male.q̄dā ꝓcedūt ꝟ riū.ꝛ dicūt q̄ hic agit̄ ad frumētū ꝛ cōſequit̄ ꝓciū. ꝛ ita dicūt vltramon.in.l.vinū.si cer.pe.s. q̄ō est de ſtruere iſtū tex.ꝛ tō dico q̄ ꝓciū reperit̄.Ad ꝟrium Reo q̄ in cōditōne īdebiti nō est ipſa res ſoluta ī ob ligatōne.ſed id ī quo q̄s est locupletior.vt.j.l.pri.ꝛ s.eo.l.si nō ſortē.§.libertus.Sz hic re ꝙſumpta q̄s est locupletior ī ꝓcio ergo ꝓciū repetit̄.q̄ō ē ī obligōne boc ſentit gl.in.l.ī hac.ī fi.j.de triti.¶ Op.q̄n ſoluit̄ quātitas repetit̄ tātūdē nō extimatio.vt.l. q̄ō īdebi tū.s.eo.ſed frumētū est quātitas.cōſiſtit.n.ī pōdere numero vel menſura.vt.l.ij.§.mutui datio.s .ſi cer. pe.ergo dz tm̄dē repeti.So.dicit gl.hic frumētū ſol uebat̄ vt debitū ī ſpecie.ſecus ſi vt debitū ī genere vt ī ꝟrio.dubito ō hac ſolutiōe poſſumus forte dice re q̄ ī quātitatibus quarū extimatio variat̄.vt ī fru mēto vino oleo ꝛ ſi. ꝓcedit hic.§.ne reus. cōueniat̄ vltra q̄ sit effectus locupletior contra naturam con ditionis indebiti.contraria loquuntur in pecunia cu ius extimatio non variatur ſed per ipſaz alie res ex timantur.vt.l.ſi ita.j.de fideiuſſo.

Et sic. [m] Tene menti hunc.§.ꝛ nō.ipſum ad hoc habitaſti in domo mea.certe ſi q

h ¶ l.de tutel la ꝛ est ō hoc caſus notabi lis in.l.ſi cum dotē.§.ſi mulier.j.ſolu.ma.

i ¶ Elegan ter vide glo.j .l.actōne.C.ō transac.

l ¶ In frumē to. In prī.bu ius.§. adde bar.s.eo.in.l. q̄ indebitus.

m ¶ Et sic ſi indebite vl'ſi ne cā habita ſti domū meā qualez pensio nē ſoluere de bes an quāti locaturus fuiſ ſez an quanti conducturus fuiſſes vid tn q̄ dixi in.l.fin electōz.§.ſi.ō leg.i.ꝛ q̄ō nō Bar.in.l.ī hāc de dā.ifec.vi de.l. creditor ꝛ q̄ō ibi Bar. ꝛ bal.C.de pi gno.act̄.ꝛ vi de Bal.oīo in l.ꝟctus.C. lo cati vbi ponit q̄ vxor habi tanſ poſt mor tē viri ī domo locata viro te neꝛ ad penſio nē cōpetentez taxādam offō iudicis niſi in re familiaritā tis habitauerit cū hr̄ dib⁹ viri ꝛ ad Bar.hic adde Jo. an. in titulo de lo ca.§.poſtq̄ in addi.fz rofre dū ꝛ bal.in.l. cū q̄rit̄. §. q̄ ī pleto. j. loca ti.

ue eã habuisti locatã ab alio. qd iuris sit habuisti in l. si vrbana. ff. eo. Si habuisti a me si qdé indebite repetiſ quãti conducturus fuisses. vt hic sed si non habuisti a me sed sic simpliciter habitasti putaré agédo conditione sine eã. ad id quanti cõducturus fuisse. ar. huius. §. r. j. ti. i. l. i.

Si seruum Op. q non potuit manumittere q non fuit dns. vt. j. de cõdi. fur. l. qm. so. vt in gl. ¶ Oppo. de. l. si is cui. j. de dona. cau. morꝫ. So. aliud in donatione cã mortis. vt in gl. ¶ Tertio oppo. instiꝫ. de legatis. §. si res legata. So. aliud in herede q habet cõmodũ a ỏ functo. ita dicit gl. hic cõtrariũ plene examinaui in. l. si fundum. §. de illo. j. de v. ob.

Tichus Datũ p libertate ab eo q postea repitur ingenuus repetiſ. h. o. ¶ Quero qua actiõe repetaſ dicũt qdã conditione idebiti vt sic faciat ad titulũ. alij dicũt cõditiõe ob cãm. q fuit data ob cãm de futuro nõ ob cãm de ꝓterito. r in hoc resident gl. mihi plus placet ꝓma opi. q lex in dubio debet intelligi ꝑm nãm tituli i quo posita é r ad illã actionẽ dꝫ referri. vt. l. impatores. j. de i diẽ adiecꝫ. r ita hic itelligaſ de cõditiõe idebiti. p hoc facit. ff. eo. l. is cui. r ibi de hoc plene dixi.

Tutor Si res mea ad te sine cã puenit r desinit mihi aduersus aliũ esse cõsultum a te repetã. h. o. ¶ Quero qua actione agat iste tutor. n potes intelligere q agat conditione sine cã ex equitate. l. si q me r ticiũ. ff. si cer. pe. oĩa enim hic cõcurrunt q ad illũ creditorẽ puenit indebitum ex cã lucratiua nec est tutori consultũ aduersus aliũ nec imputat in rõne tutele. Possumus ẽt dicere q agatur vtili conditione indebiti cũ pupillus ratũ nõ habeat cuius nomine gestum est vt. l. si absentꝫ. C. si cer. pe. r nõ. ff. eo. l. si ꝓcurator. r ita vr̃ sentire glo.

Ticius Duobus idem debitũ soluẽtibus vltimo soluenti repetitio concedi tur. h. d. ¶ Nõ. ex pte rei esse ꝓcuratorem in rem suã facit. ff. fami. ber. l. plane de ꝓcur. l. si actor. r idé ibi nõ. ¶ Nõ. ꝓcuratori in rem suã indistincte dari conditionez indebiti. ¶ No. vltimo soluenti dari repetitionem de hoc vidistis etiam in. l. cum duo. ff. e.

Idem quesiuit Iste est solemnis §. p promissionez de nõ mouendo cõtrouersiã nõ tollitur cõditio indebiti. h. d. Glo. nõ dicunt hic aliquid. sed que est ratio huius. §. possumus dicere q in generali remissione nõ venũt ea que quis sibi ignorabat cõpetere vt. l. mr̃. ff. de inoffi. testa. r. ff. de pac. l. tres fratres sꝫ hic quis ignorabat sibi cõpetere conditionẽ indebiti ergo rc̃. Istud nõ vr̃ verũ q põt esse animus remittendi ẽt incognita vt. l. sub ꝓtextu specierũ. r ibi nõ. p doc. C. de transac. sicut pater põt habere animum ꝓtereundi filios si quos haberet ẽt si ignoret se eos habere vt. l. qui iure militari. j. de testa. mi. vñ credo q ꝓprior rõ sit q ea rõne qua ꝓmittit indebituz ea dem rõne apponit istam clausulã. r idé error est in vtroqz merito datur conditio indebiti facit. l. doli ex ceptio. v. diuersum de nouaꝫ. r p hoc puto q illud qd apponit ° hodie in ꝯctibus. vꝫ r renunciauit conditioni indebiti. r sine cã actioni in factũ. r oĩ alij auxilio legũ rc̃. q p hanc renunciationẽ cõditio idebiti nõ tollir̃ cãus é hic. nã idé error q é in principali p missione est in hac renũciatiõe. r sicut indebite ꝓmisit ita indebite renunciauit r cõuenit. vñ vt predicta cessent nõrij i princ. ꝯctus dicũt sic. ticius sciẽs se ad infrascripta non teneri ꝓmisit rc̃. vt p hoc tollaſ ꝯ ditio idebiti q nõ daſ ꝓmittẽti vel soluẽti sciẽter. vt ff. eo. l. i. r. l. fideicõmissum. r j. de reg. iur. l. cuius p errorẽ. ¶ Circa ꝑdictã clausulã qro qd si. j. ex serie instri apparet q ꝓmisit ob aliquã cãm ꝑcedentem obligatoriã si vera esset. vtputa dixit sic. ticius sciẽs se ad infrascripta nõ teneri promisit. x. meuio q ipe meuius mutuauerat patri dicti ticij cuius é heres. si postea apparet idebitũ. qro an possit repeti. Ro ỏ bes scire q ẏba q q apponunr̃ in ꝯctibus debent intelligi vt repugnantiã nõ cõtineãt sed debẽt aduuari vt nõ cõtineant repugnãtiã si possunt. vt in prima constitutione. C. §. qbus. vnde cũ dicit sciẽs se ad infrascripta nõ teneri. dꝫ intelligi nisi ex cã ĩfrascripta alꝫ contineret repugnantiã. vt. l. vbi repugnantia. ỏ reg. iur. ꝓ hoc. j. q vi aut clã. l. i. §. i. vbi dr̃ nulla exceptio possit opponi. r tñ ibi subdiuidir̃ nisi ĩfrascripte posite ĩ illo titulo. r iõ si qs vellet euitare ista ỏ beret dicere r si aliquo casu appareret ꝑdicta ꝓmissa idebite ex nunc donauit r dedit qcqd p cõditõné idebiti vel sine cã vel p errorẽ posset repetere vel ex aliquo ꝯctu. vt. l. si qs rões. de li. lega. In casibus ãt ꝑdictis in qbus dixi dictas clausulas non operari esset certũ r in dubitabile qñ ille cui promittir̃ esset in dolo. vt. d. l. tres fratres. ff. de pac. vel si error procederet ex testamento incognito. vt. l. fi. C. de rebus cre. r. ff. de transacꝫ. l. de his. ¶ Vltimo scias q hec est vna de legibus quas allego ꝓ opi. quã teneo ꝯ Dy. ĩ. l. q rome. §. duo fratres. de v. ob. vt illa ẏba p miserunt nihil facere ꝯ diuisionẽ nõ impediant fidei cõmissi petitionẽ ex testamento pñro. de liberatiõe ãt generali dixi ĩ. l. si pluribus. de soluꝫ. r in. l. si de certa. C. de transacꝫ. dic vt ibi.

Lucius ticius Restitutio concessa sup principali ad accessoriũ nõ extendir̃. Itẽ qõ ꝓ in integrũ restitutionem qs posset cõsequi non potest in compensationẽ deduci. hoc dicit iste nõbilis. §. ¶ Oppo. q si minor fuit lesus in sorte. eadẽ rõne in vsuris. vt. l. eos ĩ pn. C. de vsu. r de legi. l. non dubiũ. So. dicit glo. fateor q etiam in vsur. potest repeti restitutio. sed hic non fuit petita. posset etiã ỏ nouo peti vt gl. dicit. ¶ Cõtra hoc opp. de. l. iiij. C. depositi. gl. soluit nõbiliter r tene menti quedaz veniunt expedienda officio iudicis mercenario. r illa nõ possunt examinari finita causa principali. vt. d. l. iiij. C. depositi. r. l. terminato. C. de fructi. r liꝫ. expen. quedam veniunt terminanda p officiũ iudicis nobile. r tũc licet sit finita causa super principali. adhuc durat officium iudicis nobile super accessorio. r illa bene poterit expediri finita causa principali. hic é casus hic. r vide glo. r nõ. eã ibi. posset tñ dici. ad hoc facit quod dicam. j. ỏ re iudi. l. qỏ iussit. nã ibi dico pone q index ex officio nobili aliquid iubet. verbi grã dat tutorem cui pmittit alienationẽ. r vult reuocare potest rc̃. dic vt dixi ibi de hac. q. ¶ Oppo. j. de compen. l. q in diem. §. si rõem. So. hic posset peti si esset indebitũ. sed non appet idebitũ anteq̃ deꝛ restitutio ergo rc̃. ¶ Oppo. sublato principali tollir̃ accessoriũ. ° vt. l. eos. C. de vsu. ergo hic restitutio cõcessa super ꝑncipali vr̃ cõcessa etiã sup accessorio. So. quãdo ab initio obligatio ꝑncipalis esset nulla. etiã esset nulla obligatio vsurarũ. sꝫ qñ ab initio fuit valida ꝑncipalis r accessoria restitutio in integrũ nõ esset tante potentie q tollat accessoriã. vt. l. i. r. ij. C. de fideiuſ. mino. r hic. ¶ Ad finẽ oppo. omne qỏ debetur. t nãliter põt cõpensari. vt. l. ẽt. j. de cõpensa. sed hic debeꝛ. q põt fieri restitutio in vsur. ergo rc̃. So. glo. dicit non debetur ãn restitutionẽ petitã. r ideo non põt cõpẽsari

q ¶ Verba. r facit qỏ nõ. Ly. r Bal. in l. cũ falsa. C. de iur. r fac. ignio. Quid aũt operet generalis renunciatio r omni legũ auxilio vide bar. in auꝫ. matri r auie C. qñ mulier tu. offi. fung. po.

r ¶ C. de positi. Et vide oĩno sing. ꝓ moder. in. l. cũ in vna. ff. de ap. r Ang. r imo. in. l. Paulus la. i. j. ỏ re iudi.

s ¶ Accessoriũ si qs restituitur sup principali non videꝛ restitutus sup accessorio q no. secus in remedio oppo. l. fi. C. quãdo ꝓuo. r ibi bal. in i. q. qui dicit hũc text. singulare r sic nõ. bene q extincto principali extinguitur accessoriuz si principale est extinctum iure cõi. secus si iure speciali vel singulari.

t ¶ Debetur. In qỏ debetur officio iudicis possit deduci in compensatione vide Bar. in. l. ẽt. C. de cõpensa. r ibi ẽt bal. r bal. in. l. fi. ad fi. eo. ti.

¶ Sed quid dices de alio qđ deberet iudicis offo an posset in cõpensationẽ deduci. Rndeo officiuz iudicis p quod concedit restitutio hz tollere quoddaz obstaculũ qđ obstat de iure cõi alias nõ daret restitutio. vt.l.in cãe.ff.de mino. ideo de eo nõ põt opponi cõpensatio donec illud obstaculũ oĩno tollatur sed si alias directo deberet per iudicis officiũ posset in cõpensationẽ deduci. vt.ĵ.de cõpẽsa.l.si ambo.§.pe.l.fi.z.l.pecuniã z.ĵ.de fur.l.si seruus.§.i.

De conditione sine causa. Rica.

Stethec hec est specialis conditio z cõcurrit cuz condi
e tione indebiti ob cãz.z ob tur
pem cãm.h.d. ¶ In tex.ibi é
z hec species ꝺditionis dic.i.
species seu cõditio p se distin
cta ab alijs cõditionibus z si quera in qbus casibus
hz locũ. Rndetur siquidẽ sine cã z̃. vt in tex. ¶ Op
po.q hec cõditio nõ sit specialis. ĩmo generalis. q? ꝑ
currit cuz alijs vt hic pz in tex. So.q hic dicit é spe
cies cõditionis expone vt dixi q est species distinc
ta ab alijs lz hoc generaliuſ cõpetat q̃ cõpetant ille.
¶ Quero vtrũ hec cõditio cõcurrat cũ conditõe cer
ti. Rndeo sic. qñ p hanc conditionẽ petit certuz vt. l.
certi conditio in prin. ff. si cer. pe. ¶ Quero vtrũ hec
conditio habeat locũ in ꝯctibus [u] nominat. z vr q
sic vt hac. l. Breuiter qñ ista conditio concordat cum
cõditione ob cãm non hz locũ. sed alias põt babet lo
cum in cõtractibus nominatis. vt dicã. ĵ. l. pxi. ¶ Ve
nio ad. v. qui aũt. z oppo. de. l. si nõ forte. §. libertus
.ff.ti.i. So. vt in glo. ¶ Vento ad. v. siue ãt z oppo. ꝺ
l. cũ filius. §. heres de le.ij. gl. non soluit. tu dic q hic
deuenit ad talem finẽ qui se non cõpatitur cũ princi
pio. vñ paria sunt ab initio nõ fuisse vel ex postfacto
ad talem finẽ deuenisse in ꝯrio deuenit ad talẽ finez
qui se cõpatitur cũ principio. ¶ Opp. ff. ti. i. l. fi. in fi.
So. ibi nõ deuenit ad nõ cãz antec̃ restitutio petat

u ¶ Contractibus. Utruz hec conditio habeat locuz in ꝯctibus nominatis z q̃liter formar debeam[9] libellũ in hac cõditõne vide Bal. in. l. edita in. xvij. col. ꝺ edẽdo z cui incũbat on[9] ꝓbandi cãm nõ subesse vide nõ. glo. z Bal. ĩ. l. ij. C. de don. ante nup.

x ¶ Non repetitur an solutũ p sñiam nõ repetit an solutuz p sñiaz possit aliquo casu repeti conditione sine cã adde bar. ĩ. l. .i.ff. deniqz. ĵ. q vi aut clam ĩ fi. z qđ nõ dixi Bar. in. l. senatuſ in. i. q. ĵ. de accuſa. z oĩo bar. z que ibi dixi in. l. Julia. verum debitorẽ. ff. ti. i. in fi. vj. col'.

Jfullo Si res pro qua solui extiã
f tionẽ ei a quo cãm habeo
ad eum redeat põt agi actione ex eo con
tractu vel cõditione sine cã ad rem solutã
.h.d. z est multũ notabilis. ¶ Op. solutũ p sñiam nõ
repetitur [x] vt. l. i. C. de condi. inde. z. l. si fideiuſſor. §.
in omnibus. ĵ. manda. So. dicit glo. hic fuit cõuentuſ
eẽ ĩudiciũ. vel dic q ꝯria loquunt in conditione ĩde
biti hic in cõditione sine cã quod nõ. q? cõditio inde
biti nõ datur ꝯ sñiam sed conditio sine cã sic. ita intel
ligunt glo. nr̃e hic z in legibus ꝯrijs. z in. l. si sine. §.
i. ĵ. rem ra. ba. doc. moderni dicunt aliter z melius
q nulla conditio datur ꝯ ea que venerũt in sñia. vñ
si p conditionẽ dr̃ male iudicatũ conditio cessat vt. l.
.i. C. de cõdi. inde. z. d. l. si sine. §. sed qđ p iudicem sz
qñ p conditionem nõ dr̃ iniusta sñia sed dr̃ q causa
sñie deuenit ad nõ cãm tũc dar cõditio sine cã z hic
est casus hic nã fullo cõfitet se cõdẽnatũ. z bene con
demnatuz tñ de nouo res puenit ad dnm. z sic dicit
cãm deuenisse ad nõ cãm. Sed si veniret ꝯ sñiaz nõ
audiret p conditionẽ sine cã sicut nec p conditionez
indebiti ita nõ. docto. in. l. i. C. de condi. inde. z bene.
¶ Op. cõditõ nõ dz haberi locũ vbi cõpetit actio ex
eo ꝯctu. vt. ff. ti. i. l. q inuicẽ. So. ibi in conditione in
debiti. hic ĩ cõditione sine cã. vel verius dico q iste
actiones cõpetũt ad diuersa. nã p cõditionẽ sine cã
cõdicit extimatio soluta. vt hic. p actionẽ ex eo ꝯctu
agit alternatiue. vt reddat rẽ vel extimationẽ. vt. l.
ĩ cõmodato. §. fi. ĵ. cõmo. z ibi videbiſ. ¶ Op. q in
habeat locũ actio pſonalis. fz publiciana vel vtilis ĩ
rẽ. ff. ꝺ rei vẽ. l. si culpa. So. dicit gl. ibi soluit extima
tionem [y] ille q a nõ dño cãm habebat. hic soluit extimationem ille q a dño cãm habebat. z itelligit Dy.
hoc esse verũ si post solutã extimationẽ res puenit
ad fullonẽ anteq̃ reuerteret ad dnm. ita nõ. ipse ex
tra de reg. iur. c. p possessore. in. v. q. li. vj. qđ quãtuz
ad. l. in?am est vtiliare. dicã de hoc ĩ. d. l. si culpa. tu
tñ tene solu. gl. hic posita. z eius rõ é q? ille q habuit
cãm a me vt cõmodatas fullo. z similes cõueniunt
rõne culpe z iõ soluẽdo extimationẽ vr̃ soluere ex
timationẽ culpe z nõ rei. iõ eis nõ dar ĩ rẽ vtilis fz
pſonalis vt hic dr̃. fz ille q cãm nõ hz a me cõuenit
rõe rei tãq̃ possessor. z iõ soluẽdo vr̃ solueret extima
tionẽ rei. vt rei non vt culpe. Jta intellexit Hugo an
tiquus glosator. lz gl. non referat vt dicebat Ja. but.
¶ Quero vtrũ debeat actio edi seu reddi ei q soluit
extimatõnẽ rei. gl. tangit hic z Dy. ĩ dicto. c. p posſeſ
sore. z ĩ. l. is q dolo. ff. de rei vẽ. ego ãt dixi. ĩ. l. ĩdepo
siti. ĵ. de re iudi. dic vt ibi.

q **Si sine** Qui sine cãi totũ vel ĩ p
tẽ obligat liberationẽ cõ
dicit. h.d. ¶ Nõ qđ qd iuris é ꝺ toto q
ad totũ idẽ est de parte quo ad partẽ. vt
hic. z. ff. de rei vendi. l. q de tota. ¶ Oppo. q non sit
necessaria cõditio cũ obligatio sine cã sit ipſo iur̃ nul
la. vt. l. cũ de ĩdebito. ĩ fi. ĵ. de ꝓba. So. ĩtellige q hic
fuit cã expſſa q̃ ĩ veritate erat nulla. qñ ãt cã nõ exp̃
mitur. dr̃ ĩ. l. hactenus. ĵ. de cõstiţ. pecu. ¶ Oppo. z
vr̃ q nõ sit idẽ iuris de parte quo ad partem q est
ĩ toto quo ad totũ. vt. l. q̃ diu. C. de distract. pigno.
gl. nõ soluit tu solue q in his q̃ sunt omnino diuidua
idẽ iuris est de pte quo ad ptẽ qđ est ꝺ toto quo ad
totũ. ita loqtur hic. sed ĩ his q̃ aliquo mõ sunt indiui
dua hec regula non procedit. vt .ĩ. l. contraria. ꝓbat
ĩ. l. ĩ executione. §. pro pte. ĵ. de v. ob. ¶ Quero vtrũ
cõditio ĩcerti sit hic ꝓprium nomẽ actionis. glo. dicit
q nõ sed exponit. i. sine cã. quod dic vt dixi. in. l. sed
z si me putẽ. §. i. ff. ti. i.

n **Jbi refert** Paria sũt ab ini
tio aliqd eẽ tale
q̃ ex post facto ꝺueniri ad tale. h.d. hec. l.

a **Auunculo** Jsta é fortis. l. z .h.
d. Datuz ob cãm ĩ
possibilẽ de iure cã nõ secuta de facto cõ
ditiõe sine cã repetit. h.d. Primo loquit
qñ mr̃imoniũ erat ꝓhibitũ rõe consanguinitatis. fo
qñ rõne affinitatis. fa ibi nouerca. Jsta mã hz duas
ptes. ꝓmo qñ sponsalia fuerunt facta nec matrimoni
um copulatum. z de hoc tractat prima gl. fa quãdo
matrimoniũ fuit de facto ꝯctum z copulatum. z de
hoc tractat fa gl. ¶ Quero ergo z reuoco in dubiũ
casum istius. l. vz qñ dos dar nomine matrimonij il
licite quod non ꝯbitur an dos possit repeti.' in glo.
sunt opi. s. tres prima q possit ĩdistincte repeti si dãs
fuerit sciens sive ignorãs. z hec fuit opi. azo. sive pla
centini. quod probatur per. l. istam in eo q dicit vtri
usq; turpitudinem versari. Si enim fuisset ignorãs
nulla esset turpitudo. fa est opi. quorundam que re
citatur in fi. glo. q hic intelligatur de ignorante ius l'
factum. nam si sciret ius vel factum non posset repe
tere. ar. C. so. matri. l. si ignorans. sed hec nõ est vera.
nam hic dicit auunculo z̃. z sic cõiuncte persone é
presumptio scie q eum auunculum sciuerit. vt. l. oc
taui. ĵ. vnde cognati. nec ob. l. contraria. q? ibi nõ de
bet sumi ar. a contrario sensu q? resultaret prauus ĩ
tellectus. tertia fuit opi. glosatorũ nostrorũ vt distin

y ¶ Extima tionẽ. sed bar. ĩ. l. incõmoda to. §. fi. tenuit et cõpetet vti lem actionẽ in rez de quo vi de p bar. in. l. .i. ĵ. p empto re.

z ¶ Repeti. z ꝺ hac mã per bal. ĩ Rica so luto. ma. z ibi qd in dote z qd in arris z qd in donatio ne z taz p ma trimonio ꝯcto de futuro q̃ pro ꝯhendo.

ꝯ ſaluari. Sz tu cogita qz iſta opinio placetini ñ vr poſſe ſaluari ꝓmo qz ſi mulier ſoluit ſciens ius ꝛ factū ſoluit ex cā de iure ipoſſibili q̄ cā lz nō ſequaſ impedit tñ repetitio.l. dictā.C.de cōdit.ob cām ꝛ qꝛ nō ī.l.ſi milite .e.ti.ꝯ hoc facit mul tū.l.cuius per errorē de re. iur.ꝛ per iſta eſſet rīſuz ad motū Bar.iō cogitaꝛ ò iſta mā legit ꝛ nō in.c.ꝛ ſi neceſſe de dona.inter vir ꝓ bal. in ℞ica.j.ſo. ma.ꝛc.

2 ¶ De adul. Et vide Bal. in.d.l.q cōtra in.ij.q.

ꝓ ¶ Propria ad hec adde bonā glo. iſti. ò nup.§. ſi aduerſus ſz bar. ſ. eadē.l.ī v. Itē pōt ꝓducere vr teneꝛ ꝯ qꝛ ibi loquitur qñ ſciebat factuz ꝛ ignorabat? ſic loquiꝛ hic. ſz ꝯ Bar. facit tex. ēt in.d. l.q ꝯ ibi quo cōmodatū iūcta gl. in vbo datum q̄ dicit ꝓ dote ꝛc. Itē ꝓbaꝛ ꝛ q̄rit amiſſio ꝓpriꝫ pr̄imo nj nō tñ lucri dū ibi amitte baꝛ dōatio ꝓp tradita ab vxore vīro deo cogita.

a ¶ In re furtiua ad itellectū huius.l.ꝛ li belli formādi i aditione fur guaꝛ.aut ſciuit ius ꝛ factū ꝛ indiſtincte non repetit. aut ſciuit factū ꝛ ignorauit ius ꝛ tūc matrimonio ſecuto repetit.hic eſt caſus hic.ꝛ in.l.i.de condi. ob cām.ꝛ in.l.ſi tutor.de interdic.matri.nam q̄ vterqz ſciuit nō eſt honeſtū ꝙ illa poſſit repetere cuius ſcelere matrimoniū eſt ꝓnūciatū nullū.vt.§. de cōdiꝯ. ob tur.cām.l.i.§.fi.l.ſe.nec ob.tex.qui dicit in delicto pari.qꝛ illud refertur ad extrinſecos.nō ad caſus poſitos in hac.l.ꝛ iſtā tenēt doc.cōiter in.l.q contra .C.de inceſt.nup.ꝛ in.l.C.de condi.ob tur.cau.mihi vr ꝙ tam opi.pla.ꝙ gloſarū ſaluari ⁿ poſſit.nā quā doqz ꝯbuntur ſponſalia ꝛ dos datur nec tñ mulier nubit ſua ſponte qꝛ nō vult tunc repeti ꝓ conditiōez ſine cā ēt ſi fuerit ſciens ius ꝛ factū.hic eſt cāus hic ſm opi.pla.ꝛ ī veritate tex.hic voluit hic dicere dū dicit banc rōnem fortaſſis ꝛc. Si vero poneremus eā ignorare tunc nullus diceret eam eſſe in delicto vel turpitudine ꝛ ſic argumentū iuriſconſulti nō ꝓcederet. Preterea in conditione ob turpē cām dz ī ſpici ꝓxima cā non remota vt.l.iij.§.ſed ꝙ meretrici.ſ.de condic.ob tur.cām ſed hic ſi inſpicis cām ꝓximam.ſ.dotis non eſt turpis ſed magis eſt nulla lz matrimonium quod eſt cauſa remota ſi copularet eſſet turpe.ꝛ iſta eſt rō quam iuriſconſultus hic aſſiguat non ꝓpter ignorantiā ſed qꝛ cā non eſt turpis. Preterea qñ delictum non perficitur qꝛ quis non vult ceſſat pena vt.l.qui falſa.j.de fal.facit de ioffi. teſta.l.papi.§.meminiſſe.ꝛ de bo.lib.l.qui cū maior .§.accuſaſſe.ꝛ.l.in ſeruitutem.§.petiſſe.eo.ti.ſed ꝯ hoc facit qꝛ contrahendo ſponſalia videt delictum perfectum vt.l.non ſolum.§.quāuis.j.de ritu nup. Sol.fateor ꝙ ſponſalia ſunt prohibita ꝛ ſunt nulla ſicut matrimoniū nō tñ imponit illa pena ſi qs a ſpōſalibus ſpōte recedat.ita loquit hic. Itē pōt ꝓcedere opi.Jo.ſi poneremus ſpōſalia eē ꝯcta ꝛ matrimoniū ꝓ vba de pñti.ita ꝙ fuerit neceſſe ꝙ ꝓ ſiñaz epi ꝓnunciareꝛ nulluz.ꝛ ſic ps ſua ſponte non receſſit. Iſtud ꝓbatur in.l.cū hic ſtatus.§.fi.j.de do.iter vi. ꝛ vxo.ꝛ ibi gl.paruula que intelligit in matrimonio contracto per verba de preſenti.ꝛ ꝙ hic glo.intelle xerit ſic apparet ex verbis eius dum dicit. quō do tē repetit illa cuius ſcelere ꝓnūciaꝛ nullū.ꝛ ſic ꝓ ſupponit ꝙ matrimoniū fuerit ꝯctū ꝓ vba de pñti ꝛ pronunciationē eſſe neceſſariā ar.d.§.accuſaſſe.ꝛ d.§.meminiſſe.ꝛ.d.§.petiſſe.ſ.allega. ¶ Venio ad ſam gl.hic dicitur nec nupſit quero qd ſi nupſit ꝛ ò facto copulatū eſt matrimoniū an poſſit dotē repetere.gl.dicit ꝙ ſi ſciuit factum licet errauit ī iure nō pōt dotē repetere ſed applicaꝛ fiſco.vt.l.q ꝯ. C.de inceſt.nup. ¶ Cōtra hoc opnā ad ipediēdū cōditō nē ob cām nō ſufficit qd ò facto ſeq vt.l.iij.§.ſi liber homo.ſ.de cōdiꝯ.ob.cau. So.dico ꝙ nō ipedit conditionē ob cām.tñ illa nō daꝛ mulieri.ſz applicatur fiſco cū ipſa reputeꝛ indigna vt.d.l.qui ꝯ. ¶ Item op.ad ꝓdicta.j.de adul.ᵇ l.ſi adulteriū cum inceſtu. So.ignorantia iuris excuſat quātū ad penā adulterij ꝛ inceſtus vt ibi.nō quātū ad penā amiſſiōis dotis vt hic. ¶ Ego ſum in ꝯria opi.a glo.ꝛ a docto.in iſta mā.pro cuius euidentia debes ſcire.qñqz dans dotē erꝛat in iure ꝛ in facto.ꝛ ſine dubio pōt repetere conditione ob cām.ꝛ ſine cā.vt.ff.ſo.ma.l.ſi cum dotē.§.fi.ꝛ.l.ſi ſponſa.ꝛ.l.dotē.j.de iure doꝯ .quando qz ſciuit ius ꝛ factū ꝛ ꝯxit inceſtas nuptias.tunc ſine dubio ꝓdit dotē.ꝛ ēt patitur penas de qbus in aut.inceſtas.C.de inceſt.nupꝯ.ꝛ ī corpore vnde ſumiꝛ.qñqz ſciuit factū ꝛ ignorauit ius.ꝛ hic aduerte qñqz queriꝛ an erroꝛ iuris excuſet a pena .ꝛ videꝛ ꝙ ſic cū diſtinctione tñ que ponit in.d.l.ſi adulteriū cum inceſtu.j.de adulte.qñqz queriꝛ an excuſet a pena ꝯbentis inceſtas nuptias.ꝛ hic aduerte q̄dam eſt pena ꝙ matrimoniū ſit nullu.ꝛ in hoc nulla eſt excuſatio.vt.l.i.C.de interdic.matri.quedā eſt pena ꝙ filij ſint nō legitimi ꝛ in hoc pōt eſſe excuſatio vt ex parte ignorantis dicantur filij legitimi.vt.j.de ritu nup.l.qui in prouincia.§.i.ꝛ quod nō.in.l.q ꝓtra. de inceſt.nup.quedā eſt pena que conſiſtit in amittēdo lucrum.ꝛ hic ignorantia iuris non excuſat.debet enim eſſe iuſtiſſima ignorantia que excuſet.vt.d.l.q ꝯ.de inceſt.nup.ſecus ſi eſſet ignorantia iuſta vt .l. fi.j.de le.i.ita debet intelligi quod nō.de vſufruc.lega.l.vxori maritus.ꝛ de his quibus vt indigni. l.ij. §.i.quedam eſt pena in amittendo propria.ᵐ ꝛ iſtaz penam patiuntur ſolum ſcientes vt de inceſt. nup. aut.inceſtas.ꝛ in corpore vnde ſumiꝛ ī ꝓpoſito qò mulier ꝓdat dotē eſt amittere ꝓpriū.ideo iſtam penam nō incurrit niſi fuerit ſcies.vt.d.aut. inceſtas. ꝛ ibi dicitur expreſſe.non ob.l.q contra .qꝛ immo facit ꝓ ſi bene aduertaꝛ.nā ibi dicit ꝙ ei qui contra ī terdicta legū nuptias cōtraxerit nil datū nomine dotionis ꝓp nuptias vel dotis nomine acquiratur ī hoc vult dicere ꝙ mulier qñ ſibi datur donatio vel maritus qñ ſibi daꝛ dos nō acquirit eis dominiū.ſed quitur ibidē ſtatim ꝙ omne lucrū qò ab alio cōiuge ĩceſtuoſo q̄ſiuit applicaꝛ fiſco.vnde ò eo qò ꝓuenit ad eū vt lucrum perdēdo loquitur illa.l.Dos autez non ꝓuenit vt lucrū qꝛ eſt titulus oneroſus.ergo nō ꝓdit nſi a ſciēte.ꝛ in hac opi.ſum pro modo ſalua meliori deliberatione.poſſet etiā forte dici ꝙ ī vtro qz caſu etiam ſi fuerit ſciēs ius ꝛ factum mulieri cō petat conditio ob cām.nam rōe turpitudinis non repellit.vt hic in tex.ea vero ratione qꝛ eſt īdigna nō pōt repelli ab alio niſi a fiſco.ita videtur tex.in.l .is conſequenter.§.i.ſ.fa.ber.hoc tamen relinquo ſub dubio.ratio qꝛ.d.l.loquitur ī hereditate que poteſt eſſe damnoſa ideo requiritur fiſci agnitio hic ī dote in qua non poteſt eſſe dammū ꝛ ſic q̄ritur ipſo iure. ꝛ mulier agere nō poſſet.

De conditione furtiua ℞ica.

A re furtiua.

i Oppo.de.l.ſed nec legatari? §.i.j.eo.ꝛ.l.interdum.§. q tu telam.de fur. So.ꝙ dicit dño ſubaudi vel quaſi. ¶ Oppo. j.de pigno.actj. l.ſi pignore. So.dic vt in gl.

C Onditione. c Qui non pōt furtum committere pōt a actione ex alterius ꝓſona teneri. b.d. ¶ Nō.ꝙ furioſus ꝛ infans ſunt neceſſarij heredes. ¶ Nō.ꝙ cū eis non poteſt agi .ꝛ ſic nō.non valere citationē factam de furioſo.ſed debere citari curatorē vt.j.dicam. ¶ Oppo.primo ꝙ habeat beneficium abſtinēdi vt inſti.de here.qua .ꝛ diffe.§.ſed ꝛ his. Sol.concedo ſed hic loquiꝛ ſm rigorē iuris ciuilis non conſiderato beneficio abſtinendi. ¶ Quero qualiter poſſim agere contra infantē ᵇ vel furioſuz ℞o pro iſante ꝓueniꝛ tutor.vt.l.i.§.ſufficit.de admini.tuto.pro furioſo curator. vt.l. lucinius locuſta.§.fi.de le.ij.

J cōdicatur. f In ꝯditiōe furtiua habeꝛ rō ī tereſſe conſiſtētes ī lucro. ¶ Nō.id qò dicit ſi mortuū hoīez ꝓdicat qꝛ ī obligatione rē reſtituti pōt peti ipſa res ēt re ꝓpta.dicā ò ℔ ſtatū.j.e.l.ī re furtiua. ¶ Scò nō.ꝙ ſi mōachuſ ᵉ de tiua ꝛ q̄ probari req ranꝛ dic ſingl'r vt ꝙ Bal.in ℞ica ſi ex falſis inſtr'is in.vli. rurſus ꝛ ī.v.l.ſāpli? ꝛc.

b ¶ Infantem.an infans ꝛ furioſus poſſint citari de infante vide Bal.in.l.donatarū.C.ò acq.poſ.ꝛ vide.ſ.proxime.

c ¶ Monachus .an monachus equipet filio vel ꝟuo ꝛ vltra iſta adde gl.ꝛ ibi nō in.l.pedius ī fi.de aꝛbi.ꝛ glo.in.l.ſi lōgi? in fi.de iudi.ꝛ bar.in .l.tutor de bo. poſ.ꝛ in.l.cū heredes.§.ſi. in glo.de acq.poſ.ꝛ in.l.cū his.§.eā tranſactionē de trāſ. in.l. i.§.i.ꝛ.§.ſi ꝟuus de ſti.ꝟuo.in.l.ij.j.ò acqui.heꝛ.Bal.ī.l.i. C. q admitti. ꝛ in.l.ſi filius.C.de pac.ꝛ ī.l. cū aliqſ de iure deli. ꝛ ī.l.cū nō ſolū ī pn. de bon.qz lib. adde Bal.nō.ī.l.fi.in fi.C. q cū eo p Bar.in.l. .i.de vulg.ꝛ pupil.ꝛ in.l.iij.de acq.hr̄d.ꝛ .C.de hr̄di.inſti.ꝛ in .l.ſi alienā.ff.de heꝛ. inſtitu.ī pn.hec ſcripſi poſt Ro.ī.l.i. §.itē acquirimus de acq. poſſ.vide ēt Bal.ī.l. ſeruus cōia de ſuc. vbi dicit ꝙ ꝟuus eq paraꝛ monacho ī biſ in q̄ poſſunt mōacho adaptari ꝛ nō ī aliis Bal.in quodā ſuo cō ſil'.qò incipit monachus qdaz in quo dixit ꝙ tanꝯ volūtate carens eqperaꝛ īfanti p quo vr̄ tex. nō.ī .l.ij.in fi.iuncta.l.idē in pn.ſ.de in ius vo. abbas vero eqpatur pr̄i tāꝯ legitimo ad miniſtratori ſm glo. in.l.ſi ꝑſes.C. qūo ꝛ qñ iudex.Qò limita vt p Bal.in.l. cū non ſolū.C.de bo.q̄ lib.ꝛ ꝑdictis adde nō.per cano.in.c.cū olim de ꝓuleg.el.ij.ꝛ Bal.in .l.cuz ꝓponas.C.de hr̄di.iſti.ꝛ p doc.maxime moder.in.l.bis q heres de acq.hr̄d.

.ℌ.nec filiꝰ ꝛ ibi bar. in.l.i.ℌ.p seruꝫ ꝛ.l. qcquid de acq̄.pos. ꝛ bal.ī.l.ex repudiatione.C.de fideicō. Bar.in.l.iij.ℌ.fi.in fi. de.ij.tabu. ꝛ Bal.ꝛ ymo.in.l.filio ī p̄nc. de q̄di.ꝛ demō.bal. in.l.deo nobis in pe. colꝫ.de epīs ꝛ cleri. Bal.in.l.seruus.C.ꝺ pac.ꝛ in.l.filius .eo. ti.ꝛ in.l.si liber de q̄ di.ob causam.

d ¶ Opem an p̄stās opem teneaꝫ conditione furtiua adde Jmm.in.c.querelā ꝺ elec.refert Ang.in.l. .i.in p̄n.de eo per quē factū erit p illuꝫ tex.ꝛc̄.

e ¶ De peculio ad de ꝛ vide ib Bar.

f ¶ Si pro fure. Jn hac.l.decidit dy.quē sequiꝫ Bal.q̄ remittens iniuriaꝫ non vī remittere ius conse quēdi damnū q̄ ex iniuria passus est.l. si vnus.ℌ.si a me.ff. de ūu.ꝛ ibi dy.ꝛ nō Bal.in.l.si tibi.ℌ.i.de pac.ꝛ Bal.in.l. si domus.ff.de seruituti. vrba.p̄dio.vbi dicit plus ꝛ fortius q̄ est de mente spec. in titulo de accusa.ℌ.i.v. ſz si vulneratus.

g ¶ Persecutoriam vide ad hoc glo.ī.l. rei cōis.J.p socio ꝛ in.l.i.C.de fur.ꝛ ī.l. fi.C.ꝺ codicil.ꝛ bar. in.l.i.ℌ.vī queritur .J.de publi.

h ¶ Cōditio. Et an actio furti ꝛ cōditio furtiua possint eo li bello cumulari vide Bal.q̄ sic in.l.iij. C. de re.iudi.

i ¶ In heredē. Idē nō.in.l.i.in p̄n. ff.de acti.ꝛ obli.ꝛ insti.ꝺ acti.ℌ.i. ꝛ idē dicas si nō fuit furata res mea sed quasi mea vel mihi obligata q̄ tunc incerti cōditio daꝫ p̄ hr̄dē ſz ī Bal. in.l.i.in.i.col.C.si ex delicto defunc.ar.l.ꝛ ꝺ.ℌ.neratius .J. eo. cedat ante aditam hereditatē nō transmittit ad abbatem vel monasteriū facit.l.inde neratius ī p̄n.ꝛ ℌ. .i.ad.l.acq̄.ꝛ ibi dixi.ꝛ in.l.cū non solū in p̄n.de bo. q̄ libe.ꝛ in.l.i.de vul.ꝛ pu.ꝛ per canonistas in.c.in presentia de probaꝫ.

ſ **Jseruus** hac actione teneꝫ dominus ex psona serui. ꝛ datur noxalis in eo quod ad dīm non peruenit. Jdē in patre ex psona filij.ꝛ q furtū nō cōmisit ac actione nō tenebiꝫ.h.d.cum duabus.ll.se. ¶ Ad hanc.l.in p̄n.op.de.l.sepe in fi.J.ꝺ vbo.signi.glo.dat multas solutiones.vna q̄ ibi loquatur de cōditione.i.actione psonali.ꝛ hanc tenet hic. ¶ Alij dicunt q̄ nō teneꝫ conditione nisi de eo q̄ ꝺ ad eū peruenit.ꝛ hanc tenēt multi. ¶ Alij dicunt q̄ p̄stans consilium vel opem d nō teneꝫ conditione vt hic nisi in subsidiū cōmittente furtum existēte nō soluendo.ꝛ hanc tz Ja.ꝺ are.hic ꝛ vī probari.J.de pecu. e .l.peculium.ℌ.pe.

ſ **Jpro fure** f. Decisio in actione furti non p̄iudicat ī conditione furtiua.h.d. ¶ Oppo.de.l.si duo.ℌ.idē iulia.in p̄n.s̄.de iureitur.Sol. vt ibi.Bar.

Furti actio Persecutoria non tollitꝫ pēpenalē.nec econtra sz psecutoria p̄ persecutoriā g bene tollitur.h.d. ¶ Oppo.de.l.apud celsum.ℌ.labeo de doli.excep.So.ibi loquitur in pena cōuentionali hic in pena legali.

Conditio h Hec actio datur ꝯ heredē ēt in eo quod ad eū non pue nit qualitercūq̄z ꝛ quocunq̄z res puenit.siue quātūcunq̄z.h.d. ¶ Op.dī hic post mortē ꝛ sic innuit aliꝺ esse ante mortē cuius ꝯrium dixerat in hoc eodē.ℌ. glo.se inuoluit tu dic q̄ ideo dicit post mortē q̄ oēs alios casus posuerat.iō hunc volebat ponēꝫ siue ergo seruus viuat siue moriuus sit.ante mortē furis siue post mortē.ꝛ postq̄ puenit ad heredez.siue post mortē furis anteq̄ peruenit ad heredem idem est. ¶ Opp.de.l.quedā.ℌ.i.s̄.de eden.ꝛ J.eo.l. sed nec legatarius.So.intellige hic de successoribus vniuersalibus.Oppo.actio ex delicto nō daꝫ ꝯheredē i nisi quatenus puenit ad eos.vt.l.i.J.de p̄ua.delic.ꝛ. C. ne ex delictis defunctorū.l.i.gl.dicit hic ideo q̄ ex variis k figuris cārum nō ex delicto.hanc gl. reph̄ dūt oēs.vt Bul.hic ꝛ alij q̄ cōditio furtiua est l ex delicto.vt.l.si ambo.ℌ.quotiens m.J.de cōpen.ꝛ.l.si mulier.ℌ.pe.J.rerū amo.ꝛ ibi hoc tz Dy. ꝛ leges q̄ dicunt de actōibus q̄ oriunꝫ ex variis figuris n cārū loquūtur ī alijs casibus.fateor tamen q̄ in conditione furtiua est hoc speciale q̄ detur contra heredez vltra q̄ ad eum peruenerit.

ſ **A re furtiua** In obligōne rem restitui demū pempta re succedit obligatio ad ī teresse.q̄ ꝺ est ꝯ furem quantū res pluri mi fuerit ꝛ habeꝫ rō fructuū.h.d. ¶ Oppo.ꝛ vī q̄ debeat peti ipsa res nō extimatio.vt.l.pe.s̄. de condiꝯ.ob cau.ꝛ.l.si seruū.in fi.de v.ob.gl.tua fatetur ꝯ riū q̄ semp ipsa res est ī petitione.sed re perempta extimatio erit in solutione.vide glo.Bul.hic ꝛ Dy. aliter dicunt.vt nō.p Dy.in.l.stipula.non diui.in magna distinctione in.vj.q. Ego ibi istū passum multū late examinaui finaliter determinaui q̄ ipa res pōt peti tanq̄ pempta.vt.s̄.eo.l.iij.ꝛ hac eadē.l.v. si ex cā.ꝛ.J.eo.l.si seruus.ℌ.bone.ꝛ rep amo.l .si cōdubitā.ℌ.nō solū.ꝛ.J.de v.ob.l.inter stipulantē.ℌ.vltℌ.q̄ iura cōcludūt ipsam rē posse peti.dico ēt q̄ extimatio poterit peti.vt dic.nec ob.l.si seruū.ī fi.ꝺ v. oo. q̄ ibi loqtur ī obligatiōe rē dari.ꝛ eodē mō.l.pe.s̄. de condi.ob.cau.hic vero ī obligatiōe rē restitui.ꝛ sic in obligatiōe facti.q̄ꝺ plene dic vt dixi in.d.l. sti pu.nō diuiduntur.de v.ob.

ſ **A conditione** hec actio daꝫ ꝯ heredes p̄ hereditaria portione nō inspecto si ad eos minus puenit.h.d. ¶ Oppo.de l.iij.ℌ.si heres cōmo.So.heres teneꝫ p̄ hereditaria portiōe si ad eū minus puenit.si plus teneꝫ ī plus. vt in ꝯrio facit.l.si plures.J.de vi ꝛ vi ar. ¶ Sed ꝯ hoc oppo.obligatio rē restitui dī continere indiuiduum.vt.l.si duo.J.depositi.sed obligationes īdiuidue non diuidunꝫ inter heredes p̄ hereditaria portiōe. vt.l.ij.de v.ob.ergo male.So.vt dicā in.l.i.J. depositi.ꝛ dixi plene in.l.iiij.ℌ.cato.J.de v.ob.tangiꝫ per Ly.in.l.pro hereditarijs.C.de heredi.actℌ. ¶ Opp. obligatiōes ex delicto non dantur contra heredes nisi quatenus ad eos puenit.vt.l.i.C.ne ex delic.de fun.hic dicitur contrarium.quare male.So. vt dixi in.l.si pro fure.s̄.eo.

ſ **Jue manifestus** o Hec cōditio cōpetit ꝯ furē manifestum siue nō manifestū nisi possessio rei ad dīm sit reuersa h.d. ¶ Querit gl.vtrū ꝯ furē manifestum possit dari hec q̄ditio in alijs casibus q̄ in casibus hic posiℌ. Pla.q̄ non.q̄ semp regriꝫ apprehēsio vt fur dicaꝫ manifestus.gl.tz ꝯriuz.q̄ sufficit ꝯ furē si īsurgit rumor furti facti ꝛ sit visus.vt.J.de furℌ.l. si qs in seruitutē.ꝛ ibi dixi.q̄ potuit esse q̄ fur cū re subtracta aufugit.ꝛ sic posuit hic exempla indubitabilia.

Tamdiu Hec conditio daꝫ dño ꝛ heredi eius nō successori titulo singulari ꝛ durat ēt re alienata ex necessitate .secus si ex voluntate.h.d.vsq̄z ad.l.ꝛ ideo.ℌ.neratius.glo.i. huius.ℌ.ponit casum.ꝛ iō non eget recitatione .dic vt in ea. ¶ Oppo.extra gl.de.l.huic scripture.s̄. ad l.acqui.vbi re alienata voluntarie durat actio.l.acq. Sol.quedā sunt actiones q̄ non cōpetunt ad rē.sed ad extimationē damni vel iniurie occasiōe rei.ꝛ iste durāt ēt re alienata.vt.l.ꝯria.cū distinctione tn quā ponit Dy.in.l.si tertius.ℌ.si prius.de aqua plu .ar. ꝛ ibi dixi plene.Quedā sunt actōes q̄ cōpetunt ad rē ipsam.ꝛ tunc extinguunꝫ re alienata voluntarie. istā distinctionē facit tex.in.l.q̄cunq̄z actiones. J. de actℌ.ꝛ ob.ꝛ ex hoc pōt apparere.So.q.formate in gl.an actio furti extinguaꝫ re alienata ipsi furi l alij extraneo.certe nō q̄ nō cōpetit ad rē sed ad penaz occasione delicti cōmissi ī re.ar.J.arborū fur.cesarū l.si. ¶ Vento ad.l.ſz nec legatarius.

ſ **Ed nec legatarius** Op.q̄ legatario cōpetat ista actio vt.J.ꝺ fur.l.si dominiū.So.dicunt q̄dā verū est ex noua ꝯtestatione vt ibi.non ex antiqua vt hic. hec solꝫ.cōiter non teneꝫ q̄ ꝯ generalitatē istius.l.q̄ solū p̄mittit rei ven.vnde alij dicunt q̄ ibi loquitur ī actione furti q̄ cōpetit legatario.hic ī q̄ditione furtiua q̄ non cōpetit legatario.ꝛ banc tenent oēs. Sed q̄ ē rō differentie inter actionē furti ꝛ cōditionē furtiuā glo.ponit eam hic ī fi.gl.dic vt ī ea. ¶ Sed quero ꝛ reuoco ī dubiū vtrz actio furti cōpetat legatario q q liter in hoc sunt tres opi.vna fuit q̄ legatario cōpetant due actiones furti vna ex veteri. alia ex noua contractatione.ſo q̄ legatario cōpetat tm̄ ex noua contractatione ei vero q̄ succederz titulo vniuersali

ad istꝺ posuit ēt vnū exem plū Bar. in.l. si me ꝛ titiuz .s̄.eo.

l ¶ Furtiua est. ꝛ iō dicit hinc Bal.q̄ si statuuz dicit q̄ de mallio non possit cognosci pō nec sem certe nō poterit ēt ꝺ q̄ditiōe furtiua ad id tn̄ q̄ dicit Bar.hic vt de glo.ꝛ Bar. in.l.celsus alꝫ. in.l.q̄ ab alio .J.eo.titu.

m ¶ Quotiēs adde tex.in.l. grece.ℌ.ſz ꝛ si ex delicto.J.ꝺ fide.

n ¶ Figuris. adde ēt alind spāle.J.eo.l.si furo.ℌ.si. ꝛ ibi nō.

o ¶ In re furtiua.sed qd si res nō est perempta nō tn̄ apparz an succedat obligatio ad extimationem dic q̄ sic ꝑm Bar. ꝛ ꝺo.p illū tex. in.l.si cōstāte .ℌ.si vxor sol. ma.facit.l.cuz rel.ℌ.pe.ꝺ le. .i.ꝛ vltra ista vide Bar.l.cū seruus de cōdi.ob cām ꝛ qꝺ nō.ꝺa gl. in.l.rei iudicate.ℌ.i.sol.ma. quaz ibi sing. pōderat mo.

p ¶ Siue manifestus adde ad istā.l.Bar. ī.l.fur.est manifestus i p̄n. de fur. ꝛ in.l. falsus in prin. eo.titulo.

q ¶ Legatario ꝛ nō.q̄ dicebat Pe.i.l. si hr̄di seruus de lega.i.q̄ si

niem legati ēt post aditā hereditatē refle legata fuerit furto subtracta non competit actio furti legatario ita intelligebat illū ter.ō quo ibi aliquid ꝓ uno lā dicentes ꝙ esset maxima limitatio ad istā materiaz.

cōpetant due.vna ex veteri.alia ex noua ꝯtatione tertia opi.est ꝙ nullo casu ex veteri ꝯtatione dar̄ actio nouo dño ēt si succedat titulo vniuersali. ¶Exa mineinus ergo istas tres opi.dico prima opi .est ꝙ legatarius habeat duas actiones furti.ſ.ex contractatione veteri vnā aliam ex noua cōtractatione .pro batur in.l.si dñm de furt̄.eo.ti.l.si cū quis in hostiū .ſ.i.hoc ēt ꝓbatur per simile naz si res subtracta reuersa est ad dñm.z iterū ab eo subtrahabatur cōpetūt eidē z contra eundē z eiusdem rei occasione due actiones furti vt.l.interdū la.ij.in prin.ī.de furt̄.glo. videt istā opi.tenere in.l.si abducta.C.de furt̄.sed ī .l.si dñium de furt̄.z hic reprobat eā.z primo rndz ad simile inductū de.l.interdum qz ibi fuerunt duo furta cū possessio apud furē fuerit īterrupta questio nostra loquit̄ qō possessio apud furem est cōtinuata vñ ad ꝓpositum non facit illud simile .Preterea cō tra opi.ꝓdictam si verū esset ꝙ legatario daretur ex noua contractatione actio furti z ex veteri esset con tra.l.si hr̄s de ser.cor.z ideo glo.recedit ab hac opi. quidā tñ volentes hanc opi.sustinere rndent ꝙ aliō in actiōe serui corrupti.vt.d.l.si heres.aliud in actio ne furti sed qcquid ipi dicant ista opi.est ꝯ casum.l. si is qui rem.ī.de furt̄.vbi ex veteri cōtractatione nō datur legatario actio furti nō ob.l.si dominiuz qz intelligo dari legatario ex noua cōtrectatione vt ibi nō.¶Secunda fuit opi.Hugo.ꝙ legatario detur ac tio furti ex noua contrectatione heredi vero ex vete ri tm̄ qñ res esset legata.si vero res non esset legata competeret ex veteri z ex noua cōtrectatione. z sic haberet heres duas actiones furti.vt.d.l.si dominiū z.l.si qs cum in hostium.ſ.i.ī.de fur.ꝓbat hoc glo.ꝓ similitudinē de hr̄de fur.qui ex noua cōtrectatione teneť furti.Ista opi.est vera z eam teneaz.¶Sed cōtra hoc ꝙ dixit dari duas actiones furti oppo.gl. de.l.ei qui.ī.de fur.glo.soluit multū notabiliter z di cit ꝙ ex assidua contrectatione nō nascit̄ actio furti. vt.d.l.ei qui nisi dñium sit mutatū.vt.d.l.si dominiū cū si.z illud qō operatur rem ad dñium reuerti.illō ēt operetur mutatio dominij.qō est valde notandū. vt.d.l.ei qui.Et istud ē multū notabile[r] ad.q.occur rentē quottidie aliquis furatus est equuz in ciuitate florenē.z duxit hic verū possit hic conuenīri.z vr̄ ꝙ nō qz ab initio est mihi nata actio z accusatio florēte z assidua cōtract̄.non nascitur actō furti noua.vt.d. l.ei qui ergo lz hic contractetur non poterit hic puni ri contrarium videtur verum.nā sicut mutatōe dñij assidua ꝯtatione noua nascit̄ actio furti.ita mutatō ne dñij hoc ē iurisdictionis rei ꝑncipalis seu muta tione territorij noua nascit̄ actio criminalis ad vin dictam publicā.ar.ī.l.qui furem.ſ.de sta.ho.z iō tā ꝙ de nouo ꝯtans poterit hic puniri.hoc idē dixi ti bi ī.d.l.si dominiū.de fur.¶Contra illud qō.ſ.dixi legatario cōpetere actionē furti ex assidua ꝯtatio ne.oppo.extra gl.rei hereditarie nō possesse nō fit furtū.vt.l.hereditarie.ī.de furt̄ z de vsuca.l.si hō. sed legatarius non possedit rē. ergo non bz furti ac tionē.gl.ī.l.si abducta.C.de furt̄.z ī.d.l.si homo. di cit ꝙ hoc ideo est qz facto furis cōtingit ne legatari us rē possideret.Tu vero clarius ꝓ declaratōne isti us passus[s] dic qñqz ille qui est dñs rei nō posside bat tpe furti facti sed añ possederat.z tūc ei cōpetit actio furti.vt.l.falsus.ſ.si iactū.de furt̄. qñqz dictā rē nūq̄ possederat.z tūc aut facto furis ꝑeditus ē quominus possessionē adipiscar̄.z cōpetit dño actō furti.vt hic vides ī herede z legatario.vt nō.in.l.si abducta.z in.d.l.si homo.aut id non contingit facto furis sed alis casu vtputa qz iacēte hereditate rē fur ripuit vel post aditā hereditatē z ante possessionem app̄hensaz vel alio quolibet casu.z tunc aut ista res a nemine possidebat̄ cōtēplatōne seu respectu dñij. z ei non competit actio furti.vt.d.l.hereditarie. aut possidebat̄ ab aliquo cōtemplatione dñij. z cōpetit actio furti.vt.d.l.si homo.de vsucapi.z ex hoc pōt colligi rō quare dñs cōtractādo rē pignoratā quam creditor nunq̄ possedit cōmittit furtū z teneť furti. ¶Certe rō est qz lz non possideat creditor possidet tñ ipse debitor ꝓ debitore recognoscens illā rē obliga tā.vt.l.in actione in fi.ī.de furt̄.z.l.si is q rē.in p̄n. eo.ti.¶Modo habes expeditā gl.ī.l.sed nec legata rius.q̄ qz fortis est dz diuidi hoc modo.qz primo for mat ꝯrium de.l.si dñium.z illud soluit duobus mo dis.ſo in ſa solut̄.subintrat qōnē qualiter actio fur ti transeat ad successores.z ī hoc recitat tres opi .vl timo ponit rōnem diuersitat̄.inter ꝑditionē furtiuaz z actionem furti.

e Tideo Assumo gl.ī v̄bo retineas qz alie p̄tinent ad declara tionē tex.¶Oppo.ꝙ hoc mō non proce dat.nā dñiuz sine traditione non transfer tur.vt.C.de pact̄.l.traditionibus.sed.hic.si res erat subtracta non potuit transferri dñium in sociū. ergo remanet dñiuz cōe.sicut erat prius.lz si diceres pos sessionē esse translatā.ergo fuit reuersa ad dñz. z sic cessaret cōditio furtiua.vt.ſ.eo.ti.l.siue manifestus. in prin.gl.dicit ꝙ lz non fuerit translata possessio fu it tñ inductus in possessionem.vel dic ꝙ fuit tradita socio.vel dic vt dicit gl.z istud est multū notabile si esset verū[t] ꝙ speciale est in istis tribus iudicijs. sa. ber.fini.regun.z cōi diuidendo vt acqrar̄ dominiuz sine traditione cū possessione sola.ar.insti.de offi .iu di.ſ.fi.certe ibi nō dr̄ sine traditione.¶Quid ergo dicemus sustineamus bāc gl.vos debetis scire ꝙ re solutio ꝯctus[u] iudicar̄ eiusdē nature cuius est ꝯct⁹ vnde sicut dolus dans cām cōtractui irritat contrac tum bone fidei.ita resolutionē ipsius.vt.l.de tute. z ibi nō.C.de in inte.rest.mi.dixi vobis in.l .ī summa ſ.ti.ij.sed in societate vniuersali hoc est speciale vt dominiū q̄ratur sine traditione qñ fuit cōio.vt.ī. ꝓ socio[x] .l.i.z.ij.z nō.ī.pro dote.l.i.in prin.eadē rōne in resolutione ipsius societat̄ q̄ fuit p diuisionē trās ferar̄ dñium sine traditiōe vt hic.sed si ponere.mus rē vel hereditatē esse cōem aliter q̄ ex societate tūc forte istud vltimū dictū gl.non esset verū.sed debe remus tenere p̄cedentes solut̄.¶Vltimo teneam⁹ mentī hanc distinctionem [y] de eo qui alienat volūta rie vel necessarie qō facit ad multa.z probar̄.ī. de dam.infec.l.cū postulassem.ſ.fi.z.l.peto.ſ.prediuz. de le.ij.¶Bul.inducit in ar.[z] ad.q .si plures bñtes fundū emphiteoticū cōem diuidunt vtrū debeatur portio statuta p.l.vlti.C.de iure emphi. Istā.q.p̄ce dit alia.ſ.vtrū possint diuidī dño inrequisito .z vr̄ ꝙ non.qz sicut non possunt alienare alijs. ita nec in ter se.ar.ſ.de transl.cū hi.ſ.si plures. In cōtrariuz videtur p.l.voluntas.C.de fideicō.qō vr̄ verum qz ratio p̄p quā prohibetur alienare.in extraneum est qz ille extraneus non bz necesse recognoscere dñm vt nō.docto.ī.d.l.fi.de iure emphi.q̄ ratio cessat qñ vendit emphiteota socio suo vel fratri suo pro hoc facit qō dr̄ ō feudis q̄ possunt diuidi exceptis q̄bus dā vt.x.coll̄.de prohibita feudi.alie.c.imp̄ialem .ſ. p̄terea ducatus.nunc ad ꝓpositū an dñs debeat ha bere portionē statutā p.d.l.fi.de iure.emphi.dicunt q̄dam ꝙ dz habere a ꝓuocante z nō a ꝓuocato.ar. huius.l.guil.vr̄ dicere indistincte ꝙ dñs nil debeat habere.ar.l.fi.C.de litigiosis.z in auc.de litigi .ſ.i.

t ¶Veruz.ꝯ facit.l. diuisionis placitū de pac.z ī.l.si diuisionū .C.fa.hercis.z in.l. si iter vos.C.cōia vtri⁹q̄ iudi.que iura idu cas pro te.sed ad ista iura rndeo ꝙ loquūtur in pacto de diui dendo qō quidē non erat efficax nisi esset vestitū traditione. sz iste tex.z glo.loquit̄ hic in finīa adiudica tionis z diuisionis q̄ efficatior est p ea q̄ habent̄ in.ſ.fi. insti. de off.iudi.z in.l. ex hoc iure ō iusti.z in re z ꝙ transferar̄ ex tali diuisione vide Bar.in.l.cū solus.ī.ō vsuca.z hic adō bal. in.l.i.C.cōia vtriusq̄ iudi.z vide Bal.post glo.in.l.i.in fi.C.de ī offi.dona.

u ¶Cōtractus vi⁹ Bar.in.l.de executio ne in p̄n.ſ.de pac. z in.l.in summa in p̄n. de cōdi.indebi.

x ¶Pro socio vide Bar.in.l.traditionib⁹ .C.de pac.

y ¶Distinctionē ad de Bar.ī.l.qui rome .ſ.duo frēs de v̄bo. ob.in.x.q.

z ¶In argumentuz ibi.ſ.de transac.l. cū hi vide Bar.ī.l.pr̄.ſ. decem de leg.iij.

facit.l.q erat.s.fa.her.facit optime.C.mandati.l.per diuersas.put loquitur de cessione que fuit inter heredes & socios cū diuidunt.nec ob.distinctio huius.l.q hic ideo.q poterat sibi ꝓuidere agendo conditione furtiua anteq̄ ꝓuocaret ad diuisionē sed ille q hz cōem fundū cū alio nullo modo pōt ꝓuidere vt a cōione discedat nisi p diuisionē & ideo semp videtur alienatio necessaria.

Neratius ·Et qui nō est dns sed hz ius in re in locū cōditionis furti ue cōpetit conditio incerti.h.d.¶Opp.s.eo.l.i.Solu.ibi loquit de directa que datur soli dño.hic ō vtili.vel verius dic q cōditio incerti.est ꝓprium nomē actionis.& ita cōiter intelligunt glosatores nr̄i.& pro huius declaratione glo.hic.& in.l.manifestissimi.§.fz cū in fa.C.eo.& in.l.nō tm̄ de peti.here.sic distīguūt siquidem subtrahit res dño cōpetit cōditio furtiua vt.s.eo.l.i.si non dño & tunc aut hz ius in re vt creditor & hz conditionē incerti vt hic.aut non hz ius in re sed possidebat & cōpetit tritticaria.vt.j.ti.ij.l.1.in fi.& l.se.aut non hz ius in re nec possidet sed hz detentationē tm̄ vt cōmodatarius vel depositarius.& sibi subuenit ꝓ actionē in factum vel cōditione ex.l.si coloni.C.de agri.& cen.li.xi.vel per officiū iudicis Alij vt Hugo.dicunt & in isto cāu cōpetere cōditionem incerti.sed hoc nō reperit.l.expressium.ō videtur recurrendū ad supradicta remedia de qbus dixi tene mēti hanc glo.q & non ꝓbando dnium agis ꝓ ditione furtiua istis casibus nō.in hac gl. ¶Quero hec.l.loquit qn agitur ꝑ furez ad quem res puenit cū vicio.sed quid si puenit sine vicio vtputa rez a te possessam emi a fure bona fide.istā.q.tangit glo.i.l. inciuilē.C.de furt.& in.l.manifestissimi.§.sed cuz in secundā eo.ti.& Inno.extra ō resti.spolia.c. sepe tā gitur in.d.l.& non tm̄ in prin.de peti.here.& in qualibet earū dantur remedia in ꝑium facit quod nō in .l.rē que nobis de acq.pos.vbi dicit glo.q pro possessionē rei mobilis amisse nullū cōpetit possessorium sed intellige.s.interdictū.sed alia iuris media bene cōpetunt ad possessionē vt in.l.s.alle.& dixi plene i .d.l.rem q̄ nobis.¶Quero que est dria inter conditionem furtiuā & hanc conditionē incerti.rn̄deo in ꝓditione furtiua pōt actor cōcludere q reus condemnetur ad restituendū rē.Item pōt concludere ad vandā sibi rem qō est speciale odio furis.q̄ hz actor sit dns tm̄ pōt petere sibi dari.vt nō.instit .de ac. §. sic itaq̄.sed in hac conditione incerti petet ꝓsoluz restitutionē rei non aūt sibi dari cum ipe actor non sit dns.& ex p̄dictis apparet que rō est q hic datur ꝓditio incerti q̄ alie conditiones speciales deficiunt. nā vt vidistis in conditionibus que oriuntur ex negocio gesto de qbus dictū est in p̄cedenti libro vbi alie cōditiones deficiunt recurrimus ad conditionē incerti.vt.l.sed & si me pute.§.i.s.ti.ij.ita in ista conditione que oritur ex delicto vbi deficit conditio furtiua recurritur ad conditionē incerti vt dictum est.

Argento e ·Etiā species facta ex materia mea venit in hac actione & in ea habet rō melioratōis facte & sumptibus fur.h.d.

Iseruus f ·Si actor pēdente iudicio desinit esse dns facto suo vel auctoris sui ius eius extinguit secus si facto furis.& res extimatur quantū vendi pōt.h.d.¶Nō.q heres est dns rei legate sub cōditiōe.¶Scdo no.q si ius actoris perit pendente iudicio & lite cōtestata seq̄t absolutio. ¶Tertio nota q res tm̄ valet quātum vēdi potest.

¶Oppo.q si actor p̄dat dnium absq̄ facto cessat conditio.vt.l.& nō.in prin.s.eo.Solu.hic vt pe dere facto suo q̄ ex dispositione defuncti qs fingit esse vna & eadē p̄sona cum herede.ª vide gl.& tenementi.& nō.q.ª aliqs vendit rē & p̄misit de suo vato & facto certe ipse tenebit ex p̄sona eius cuius est heres vt hic.quod tene menti.¶Scōa oppo.de.l.iter oēs.in prin.de furt.Solu.ibi loquit de actiōe furti.hic de conditione furtiua & ista est bona & notabilis so.ita habuistis nōtum in.l.sine manifestus.i vlt. gl.s.eo.Alij dicūt q hic desinit esse seruus actoris. facto suo ibi absq̄ facto suo.sed hec so.nō ꝓcedit in actione furti q̄z in ꝓditione furtiua.p̄bat.j. de act̄. & ob.l.q̄cunq̄z.¶Tertio oppo.& vt q non peat ius actoris quo ad effectū q̄z pereat quo ad dnium lite pendente.vt.l.si post acceptū.s.de rei ven.Solu.hic loquit qn perit facto actoris vel actoris sui secus si facto rei vt ibi dicit tex.& ita loquit.l.hria .hunc ātpassum.s.qn̄ ꝓsit reo exceptio supueniens pēdente iudicio examinauit plene.j.ō excep.l.i.¶Oppo.hic dr̄ q res extimat quātum vendi pōt.ꝫ imo dz extimari pinde ac si res legata nō esset vel libertas sub ꝓditione relicta.vt.l.locū.§.condēnatio.de tab.exhi. So.ibi nō erat ius de p̄nti sed sperabat adesse & recedere in cōditionis euentū hic eꝫ erat ius de p̄senti sed sperabat ab esse & recedere in cōditionis euētum.rōem diuersitatis dic vt ibi dixi.¶Oppo.s.ad l.acq̄liam.l.in lege acq̄lia.si deletū. So.vt ibi. q ibi logtur qn̄ delictū cōmissum est culpa hic qn̄ dolo.& dixi plene in.d.§.condēnatio. ¶Vltimo venio ad illud notabile q res tm̄ valet quātū vēdi pōt.quod intellige quantū vendi pōt.s.homini scienti cōditionez rei.vt.l.mortis cā.§.fi.& ibi nō.j.ō dona.cau. mortꝫ. Itē intellige quantū vendi pōt.s.cōiter. & i loco publico.Intellige quantū potuerit vendi pluribus & pluribus diebus nō vna die vel vno momento.vt.l. p̄cia rerū.in fi.& ibi nō.per gl.& ibi plenius dixi. ff. ad.l.fal.Itē dz intelligi qn̄ tractat de extimatōne rerū mobiliū.sed qn̄ tractat de extimatione alicuius rei īmobilis fit extimatio fm gl.posita in.l.ij.C.ō rescin.vendi.dic vt ibi.¶Quero si cōditio extiterit pēdente iudicio.dicit tex.q sequi dz absolutio. quero a quo fiet absolutio vtrū a petitione an ab instantia iudicial'.gl.videt tenere q ab instātia iudicij dū dic q vlterius procedi nō dz quasi dicat hec exceptio īpedit ꝓcessum.qō intellige si reus est paratus ꝓbare statim fm q dixi in.l.nā & postea.in prin.s.de iureiur.nā ea q supueniunt post litꝫ.contꝫ.q̄ ab initio ī pediuissent ꝓcessum īpediunt reliquā ptez iudicij. vt vidistis in.l.eleganter.§.si qs post.s.de ꝓd.īdeb. ¶In gl.sup vbo qn̄ emptore inuenerit ibi.sed arg. ꝑ.j.ad.l.fal.l.i.l.falcidia.dic.& so.ᵇ q hic recipit sibi debitū nullo casu soluēti ab eo restituēdū.fz ibi resti tuere tenet̄ soluēti ī casu falcidie iminentis ideo sibi cauet.¶In gl.ibi.fz ī ea speciale.s.vt nō fiat executio.j.tpa sua.fz expectet̄ cōditionis euentus.& ē rō q ibi agebat is cui nondū ius cōpetebat ꝑ regulam l.si pupilli.§.videamus.s.ō neg.gest.hic vero is cui ius de p̄nti cōpetebat fz in futurū recedet̄ debebat in conditionis euentum.

Cauere autem ·Vbale fidei possessori litis extimationem soluenti de euictione nō cauet̄.h.d.de hoc dic. vt.l.ex diuerso.§.petitor.s.de rei vendi.& in.l. litis extimatio.j.pro emptore.

Bone c ·Iste ē subtilis.§.A fure possum ꝓ dicere rē meā.& id qō ex re mea superest.& q consecutus est in totū nō pōt petere ptez

ꝛ¶Cū bene de.hic nō.alle gat Bar.in.l.si fuum.§.i. de verbo.ob.

a¶Questio nez.Et addē qō idē volunt Pau.de cast. & Lud.in.l.si pulatio ita ō verbo.obl.q̄ Bal.tenet cō trariū in.l.q succes.tenēta & vīō ad hoc Ly. in.l. fine .C.de neg.ge. & idē dic bal. si esset dictu taxatiua & idē esset ꝑ si quis p̄misit de suo facto in vene ēt factū sui bi dis pro quo vide etiaz nō. bal.in.l.fi.Cō emp.& tex.in l.stipu.ista ō verb.ob.qō nō.

b¶Et so.hic gl.hic itelligi qn̄ ista volun tas defuncti se cuta ē post factū sec' si ea vt nō.bar.q il lū tex.i.l.si ser nū.§.itē si bō de verbo.obl.& adde glo.in.l. q' exceptione .§.si qs de cōdi.inde.& sūt alienās dicas se nolle teneri nisi de fcō suo nihilomin' te neat de fcō sui successoris sin gularis.d.l.si pulatio verū si se.& tex. optimus in.l.si me cessario si de vēdēdo ō pacti.

c¶Bone in p̄n.vide q p istū tex. dixit bar.ī.l.si pecu mā.§.i.de con di.ob causaz.

vide Bar.ī.l. scire debem⁹ de vbo. obli.

ecutus est partē pōt petere residuum. h.d. ¶ Nō ꝙ possum petere [a] rē ꝛ ēt possum petere p tes rei. ¶ Oppo.ꝙ non ꝓcedit petitio ptis rei. vt.l. in cōmodato. §. duobus. j. cōmo. huius timoꝝ hic. §. legiꝫ duobus modis vno modo ī diuersis psonis qꝛ alius fuit fur bouis. alius fuit fur corij ꝛ carnis qua si ꝯ eundē lz possit agi ad totū. non tn̄ pōt agi ꝓ par tibus. vt.l. ꝯria. ꝛ intellige hic ꝓ ptibus integralib⁹. vt si vellē petere vnū pedē caput vel cornu ꝛ si. sz si vellem petere ptem quotā vt dimidiā vel tertiā nō est dubiū ꝙ possem. vt.l. si stipulatus. j. ò soluꝫ. hec lec. vera esset donec totū durat in sui integritate sed toto dissoluto per ptes ꝓcedit alia lec. s. vt iste. §. in telligatur ēt in eadem psona vt ꝯ eum possit agi ad ptes nō ob. l. ꝯria qꝛ ibi loquiꝫ toto existēte in inte gritate sua hic facta ptium sepatione. ¶ Secūdo op po. ex noua contractatione nō nasciꝫ actio furt. vt.l. ei qui. j. de furtꝫ. ergo noua ꝯctatione corij nō nasci tur actio furti. So. ſm primā lec. hic operatur hic di uersitas psonarū. ſm ſam lec. hoc operaꝫ hic diuer sitas rerū qꝛ alia res est modo corium ꝛ carnes q̄ esset bos. ¶ Sed ꝯ hoc oppo. si corij ꝛ carneſ vidē tur alie res ergo solutione facta pro boue nō contin get liberatio pro corio ꝛ carnibus vel eꝯ qꝛ nil pro dest exceptio rei iudicate qn̄ res sunt diuerse. vt.l. cū queriꝫ de except. rei iudi. Sol. lz res sit diuersa tn̄ est de prima. ꝛ sic eadē fingiꝫ. ꝛ hoc ſm. istā lec. ¶ Séd tenēdo primā iterū op. qn̄ sunt psone diuer se non ob. exceptio rei iudicate. vt. C. res inter alioſ acta. ꝙ totum ꝛ. d.l. cum queriꝫ. ergo si vnus soluit litis extimationē nullo mō ꝓdest alteri glo. hoc non bene declarat tenendo istā lec. oz te dicere ꝙ ille alius habebat cām a fure ꝛ erat habiturus regressum ꝯ eū vt nō. in.l. nec vllam. §. i. s̄. de peti. bī. ¶ Opp. ꝙ exceptio rei iudicate nūq̄ prosit cōdemnato. vt .j. de excep. rei iu. l. ꝛ euidenter. sed hic dicit ꝙ pro dest quare male. So. hic dicit ꝙ fuit cōdemnatus ꝛ soluit merito sibi prodest. ¶ Venio ad ſam gl. ꝛ op po. boue mortuo nō pōt peti corium ꝛ carnes. vt.l. mortuo boue. in prin. de le. ij. So. dicit glo. aliud ī bo ue legato ꝛ aliud in boue subtracto. breuiter ista est veritas qn̄qz vnum totū integrale pōt a me peti tā q̄ meū tunc eo dissoluto potero petere quamlibet eius partem vt hic. qn̄qz possum petere vnū totuz tanq̄ mihi debitū actione psonali. tunc eo dissoluto sine culpa debitoris nō possunt peti ptes. vt in. l. con traria. dic vt ibi. ¶ Venio ad tertiā glo. ꝛ oppo. [d] qui petit plus dz repelli a petitione totius. vt.l. ij. §. item querit de aqua quoti. ꝛ estiua. dicit glo. hic erat de uentū ad extimationē que est diuidua. ibi de indiui duo loquiꝫ. certe ipe bos qn̄ peteret dari dr̄ diuidu us per quotas vt.l. si stipulatus. j. de soluꝫ. ¶ Item oppo. ꝙ debeat pdere cām suā qꝛ plus petit. vt. C. de plus petiꝫ. l. i. ꝛ insti. de actꝫ. §. si quis agēs Sol. qn̄ quis petit plus debito absqz dolo dz obtinerē qō ꝓbauit sine dubio [e]. ꝛ hoc modo pōt hic ītelligi qn̄ vero plus petijt dolo tūc siquidē deliquit in duob⁹ .l. in plus petēdo ꝛ in plus cautionē exigendo pdit totū. vt. d.l. i. C. de plus petiꝫ. alias secus vt ibi nō. ꝙ doc. ꝛ per canonistas in. c. i. de plus petiꝫ. ita dz ī telligi. d. §. si quis agens insti. de actꝫ.

e ¶ Dubio. adde. t. C. de plᵒ peti. ꝛ ad de. §. si quis agens insti. ò acti.

Celsus Liber factus ex veteri cōtrectatio ne cōditione furtiua non tenetur .h.d. Dicit glo. ꝙ ex. §. apparet ꝙ cōditio furtiua n̄ oritur ex delicto. qꝛ tunc noxa caput sequiꝫ tu dic ꝯ rium vt dixi in. l. si pro fure. §. fi. s̄. eo. lz in quibusdā habeat aliquas singularitates inter quas est hec.

q **Si furtum** In hac actione periculum ītē ritus pertinet ad furem indistincte. sed ī actōnibus descendentibus ex ꝯctu habe tur rō culpe. ſm naturā ꝯctus. h.d. ¶ Op. ad ſam ꝙ tez[f] ꝛ vr̄ ꝙ cōmodatarius teneaꝫ de casu. vt.l. si vt certo. §. ij. j. cōmo. So. illud verū si culpa vel mora ꝓcessit mirabile est hoc. cū hic ꝓsupponamus furtū esse factū ergo culpa ꝛ mora ꝓcessit. vt.l. ī re furtiua s̄. e. ꝛ. j. eo. l. fi. vnde Ja. but. videbaꝫ fateri ꝯtruz. ꝛ dicit ꝙ istud qò hic dr̄ in tex. ꝛ gl. intelligaꝫ ſm nāz actionis cōem cōmodati ꝛ depositi non referendo nos ad casum positū in tex. sz hoc vr̄ mihi ꝯ mentē huius. l. ideo dico qò ēt in casu huius. l. si agerez cō modati vel depositi non haberēt rō culpe. nā culpa q̄ fuit cōmissa ī vtendo nō fuit ordinata ad casum ꝛ tō non facit cōmodatariū vel depositariū teneri de casu. vt.l. si vehenda. §. i. j. ad. l. ro. de iactu. ꝛ ibi nō. ꝛ. l. ꝛ in totū. j. de ipensis in re. do. fa. ꝛ idē dico in mora nā quātus sit ī mora quo ad ꝯditionē furtiuā. non tn̄ est quo ad actionem cōmodati vel depositi. ¶ Oppo. de. l. i. §. si rē. j. depositi. So. ibi cōmisit furtū ī vēdendo. hic ī vtēdo. ꝛ tō ibi deliquit circa totā rem hic tantum circa vsuz eius. vt.l. qui iumenta. j. de furtꝫ. ꝛ ibi nō.

f ¶ Secundā ꝑtem vide Barto. in. l. fi. vt certo. §. sed interdū.

p **Arui**[g] Oblatione ꝛ nouatōne pur gat mora furis. h.d. ¶ Opp. de. l. q decē. in prin. de soluꝫ. So. dico ꝙ quantū ad purgandū morā nō refert in ter oblatione ꝛ nouationē. sed quātū ad liberationē inducendā differt. vt hic nō in prima gl. ¶ Opp. qò qs nō possit rē suā stipulari a fure. vt.l. nemo rē suā de verb. ob. So. dicit gl. ꝙ hic fuit stipulatus rē suā sibi restitui nō sibi dari. vt.l. scire debemus. j. de v. ob. Alij dicunt ꝙ sicut qs a fure pōt cōdicere rē suam. vt in. §. sic itaqz. insti. de ac. ita pōt ab eo stipu lari sibi dari. ꝛ hoc mō intelligunt. d.l. scire debem⁹ dic vt ibi. ¶ Oppo. ꝙ sit dr̄ia vtrū sit res presens l' absens [b]. vt.l. ꝙ decē. §. idē rndit. ò solu. So. dicit gl. notabiliter hic stipulatio fuit ītерposita animo nouā di quo casu nō refert an res sit p̄sens vel absens. ibi fuit interposita nō animo nouādi. quo casu refert an quis sit presens vel absens quod satis placet. tamē ista materia qualiter per stipulationem purgeꝫ mo ra precedens est multum difficilis quam dic plene. vt.l. si rem. j. de noua. tangitur plene in. l. eum qui. §. fi. de verb. ob.

g ¶ Parui. In prī. huius. l. banc. l. alle gat Bar. in .l. i. C. ꝙ metus causa.

b ¶ Vel absens. vtò per ang. in repetitio ne. l. i. in. vij. carta. C. de iudi.

q **Quoniam** Falsus creditor ac cipiendo scienter in debitū furtū facit ꝛ cōditione furtiua sol uenti teneꝫ. h.d. ¶ Opp. si sit furtū ergo non transferꝫ dominium. ꝛ sic cessat ꝯditio indebiti qꝛ nemo condicit rē suam ꝛc̄. vt. s̄. vsufru. quemadmo. ca. l. vlti. merito ergo ꝙ banc. l. totus ille titulus de ꝯ di. inde. vr̄ destrui. huius timore sunt multe soluꝫ. fi naliter gl. intelligit hic qn̄ quis labiꝫ ī psona [i]. ꝛ sic ī substantia psone. idē nō. in. l. falsus. de furtꝫ. sed Dy. ī. d.l. falsus. dic ꝙ hoc nō ē neče. qꝛ posito ꝙ nō tras ferat dominiū. bz tn̄ locum conditio. qꝛ ois cōditio degenerat ꝯ fure. Ego ī. d.l. falsus. dicebā sic distin guendo qn̄qz falsus creditor similat se creditorē ꝛ ī ducit debitorē ad soluendū sibi ꝛ tūc cōmittit furtū. vr̄ enim soluere sub ea cōditione si creditor est. ita ī telligaꝫ. d.l. falsus. ꝛ hic vbi tex. sonat hoc. qn̄qz ubi tor sua sponte vadit ad soluendū illo nihil facient e nisi recipiente pecuniā. ꝛ tunc non fit furtum. ꝛ do minū transferꝫ. vt in toto ti. de condi. inde. rō qꝛ de bitor habebat ꝓ cōstanti ꝙ esset creditor ꝛ sic illa ꝯ

i ¶ Quoniam. Et si vis habere intellec tum huius littere in fi. vide que nō. Bar. in. l. si vendidero. §. fi. de furtis.

l ¶ In ꝓsona. istis adde bonum ꝓtextuz cum ibi nō. in. l. fundi cuiusdam. s̄. de con di. indebi.

ditio si creditor est.nō inerat.nec pōt dici illud quod dicebā in.l.si ꝓcuratori falso.in vlti.glo.ō. de condi. ob.cau.videlicet q in ipso actu traditionis cōmittaf furtū.lz postea īmediate res incipiat esse creditoris nam.vt hic dicit tex.illud furtū parit conditionē furtiuam.sed postea translato dñio conditio furtiua extinguitur qr voluntate actoris transferf.vt.l.siue manifestus.§.fi.z.l.si seruus.in prin.ō.eo.sed impossibile est q eodē mometo conditio furtiua oriaf z desinat.vt.l.ticio cū morief.ō.de vsufruc.ergo zc.alia q hic tanguf in glo.sunt clara.

Elianus dicit hec conditio datur cuz adiectione de peculio hoc dicit.

l ¶Licet. adde.l. nemo rem suam z que dbi nō.§.fi.de v.obl.

Licet fur semper est īmora ideo ad eū semper spectat periculū interitus.h.d. ¶Nō.q lz quis sit paratus suscipere iudicium per hoc morā non purgabit.

De conditione ex lege. Rxica.

Continua Rxicam.vt in glo.

m ¶Si obligatio.fz quid differt conditō ex.l.z accusatō ex.l. vide glo.singu.z ibi Bal.ī.l.fi.C.de litigi.

Jobligatiom.Oñ per.l. ciuilem inducif obligatio immediate nec exprimif actio q ditione ex lege agitur.h.dic. ¶Anteq̄ vlterius ꝓcedā q̄ro exempla huius.l. gl.ponit quedā exempla de iure antiquo.ffor.vt.l.si postulauerit.§.fi.de adulte. ¶Contra istā lec.op.q̄ tex.hic dicit ex.l.noua.sed illa est lex vetus.ergo nō est bonum exemplū.huius timore quidā legūt hic hoc modo.si obligatio noua introducta est lege.s.veteri vel noua.z sic illud verbū noua determinat illud verbū obligatio.z hec est satis bona.Alij dicūt q et.l.si postulauerit est noua.omnis enim lex post legē duode cim tabularū pōt dici noua. Certe qualiter dicatur lex noua nō curo hic examinare examinaf plene. ī. de reg.cato.l.pe.p glo.z Ja.de are.sed verū est īdubitanter q hec lex bz locū et in legibus antiquis z et in nouis de antiquis inducit exemplū in.d.l.si postulauerit.§.fi.z.l.extat.ff.qō me.cā.z.l.fi.ō.de rei ven. Sm vnā lec.z in multis alijs legibus.Alij ponūt exēplum in legibus nouis.C.de dona.l.si quis argentū z.C.de suffra.l.i.z de peti.here.l.fi.z de iure deli.l. scimus.§.licentia.z.C.vn vi.l.si qs in tantā.ista sunt iura p glo.hic alle.cū sunt in.C.multe alie leges vō licet de sac.sanc.ec.l.iubemus de iudc.l. christianis. qō me.cā.l.si per impressionē de arbi.l.ne in arbitris de fideicō.l.i.si p vim vel alio modo.l.i.vñ vi.l. meminerint.z.l.mometanee.z.l.nō ab re.z.C.locati.l.si quis cōductionis.z de litigio.l.pe.z fi.z multe alie leges q̄s inuenire laboriosum esset potius q̄ subtile In autenticis sunt etiā multe alie.vt aut̄. iubemus .C.de epi.z cle.z ne filius p patre.auc̄.habita z ne vx.p ma.auc̄.z omnino z quomodo z quando iu. auc̄.q semel z q po.in pig.ha.auc̄.item possessor. z multe alie. Possumus et ponere exemplū in statuīs ciuitatis z cōstitutionibus regū z ꝓncipum. ¶Sz ō hoc oppo.quō potuit lex antiqua cogitare de futuris legibus.contra.l.iubemus.ī fi.C.de testa. Rxo nō potuit cogitare specialiter sed generaliter sic. sicut pater potest cogitare de filijs sibi nascituris instituendo eos vel exheredando.vt.l.gallus.per totam.l. de lib.z postu.z de testa.mil.l.qui iure militari zc. ¶Jtē oppo.quia hoc videtur contra hanc.l.que dicit si obligatio.l.noua introducta est quod est tps presentis.ergo non refertur ad obligationes introductas postea vt.l.si ita de au.z ar.legato huius timore dicit gl.expone hic est.i.erit.gl.ista habuit bonum intellectum.non tamen est necessaria expositio sua.nā debes scire q lex semper loquitur z semper est in viridi obseruantia.vt.l.arriani ō.C.hīticis probaf ī oībus.ll.incipientibus hodie zc.z in autenticis dī dicūt.lz hodie hoc iure vtimur vt.C.de appel.auc̄. hodie nā illud hodie intelligitur.s.de illo die quo illa.l.vel auc̄.legitur.ita hic lex dicit si obligatio lege noua introducta est sufficit q sit in ꝑsenti eadez die qua hec lex legif qm̄ semp loquitur.nō ob.l.si ita.ō au.z ar.legato.quia ibi loquitur in testatore q semel tm̄ loquitur. ¶Expediti sumus de apparatu.l. nostre videamus ergo materiaz huius.l.hic habemus tria q ex dispositione legis oritur ius agendi.Jtez q istud ius agendi est actio.Jtez q ista actio vocatur conditio ex lege.quero ergo post z reuoco ī dubiuz vtrū ex dispositione legis oriatur ius agēdi °.z videtur q sic vt hic In ōnium.ī.ad.l.fal.l.i.in prin. z.C.ne fideius.do.den.l.i.z.ij.z de rebus eorum.l. i.aduerte scitis q legis virtus consistit in quatuor īperare permittere vetare z punire.vt.ō.de leg.i.legis virtus.vnde siquidem lex precipit imperando seu precipiendo.z tunc aut precipit aliquid quod respicit cōmodū tm̄ eius cui ꝑcipif.z tūc non orif actio nisi sicut.ī.dicā.de.l.pmittēte. magis enim est pmissio z cōsiliū q̄ preceptū.vt.l.sepe. de offi.ꝑsi. aut ꝑcipit aliqd ad cōmodū alterius q̄ eius cui ꝑcipif.z tunc oritur ius agendi.hoc ꝓbaf ī omnibus interdictis restitutorijs.vt.C.de ser.fugi.l.quicunqz z.ō.ad.l.acq.l.ij.cū multis simi.qīqz lex permittit. z hic aduerte aut permittit aliqd fieriuz ab aliquo in se vel in suo.z tunc non oritur ius agendi sed efficitur vt ille actus sit validus z impunitus.vt.l.in re mādata.C.māda.z.l.si cōstante.§.si maritus so.ma. aut permittit q fiat aliquid ī alieno.z oritur ius agēdi.vt.l.venditor.§.si constat.ō.communia prediorum. z.l.i.in fi.z.l.ij.z.iij.in fi.ī.de aqua.plu.ar.quādoqz lex permittit fieri aliquid quod non fit in loco intelligē vt loco cohereat.z tunc aut illud venit tantum explicandum intra personam facientꝫ z non orif ius agēdi.exemplum in oībus legibus q̄ deferunt hereditates ex testamento vel ab intestato.nam non competit mihi ius agendi ad hoc vt habeā hereditatem qm̄ in meipso possum hoc expedire sola voluntate. tm̄ hereditate adita possum postea agere peti .hereditatis.si vero illud veniret explicandum cum alio.tunc aut venit explicādū principaliter propter se.z cōpetit ius agendi.vtputa in casibus in quibus filius pōt agere contra patrem vt eum emancipet.vt.l. si lenones.C.de epi.audi.vel pater contra filiuz vt patiaf se emancipare.vt.l.quidam cū filium.z ibi p doc.de v.ob.qñqz venit explicandū propter aliud.z tūc ius agendi non competit.sed sufficit q ille q debet facere impleat pro parte sua quantū potest.hoc probaf per omnes leges q̄ dicūt de obligatione z confignatione.vt.l.acceptam.C.de vsuris.z.l.obsignatōe.C. de solu.z.l.iure ciuili.de condi.z demon. ¶Juxta predicta quero in casibus in quibus ius permittit aliquid non oritur ius agendi.vt.ō.dixi an ei cui permittitur dicatur competere aliquod ius ex illa permissione.an vero sit aliqua facultas facti pro cuius declaratione debes scire q dicitur de vsufructu formali z causali.nam vsusfructus formalis est ius alienis rebus vtendi z fruendi.vt.l.i.ō. de vsufruc.vsusfructus vero cāl̄is n̄ est ius sed est quedā facultas

neg.vtrū verba ꝑsentis tēporis posita .l. inducantur ad futura vi Bar. in.l. ōes populi ī ante pe.col.ō iusti. z iure.

o ¶Agendi. vtrū ex dispositōe legis oriatur ius agendi idem dicit Bal.in l.fi.C.ꝑterea ī.ij.col. de iure dos. qñqz autem lex noua dispōnit circa principale factum roborando z actio nascitur ex illo facto arg.l.ex placito de rerum p mu.aut actionē inducendo z oritur cōditio ex lege vt .l.si quis argentum de dona. qñqz lex nouа dispōit circa accessoriuz z tunc non inducit obligationē sed inducis officiuz vide ibi.z adde Bal. in Rxica. .C.eo.

¶Directo. adde bonus vt.z ibi bar. nalienuz.§. sed q̄ pter ō.q̄ metus

alter loqui.

q ¶ Heredi tate. Adde est ius non facultas ꝛ an ei p̄ scribaī vide tñ qđ singulariter scripsi in l.suū.C.de re deliberādi post Bar.qđ faciet sibi bonorem.

r ¶ Opp. ad de Bar.in.l.societatem.§.arbitrorūz in.v.col.n.vsi.quero quo iure sententia arbitrorū.j.p̄ socio.

fructus.qꝛ est dñs.vt.l.vti frui in p̄n.s̄.si ruc.pec. Hūc ad ꝓpositū qñqz lex pmittit[p] aliquid. alicui facere pro conseruatione iuris sui iam quesiti.ꝛ istud non est ius sed facultas quedā vt. d.l.in re mandata.ꝛ.d.§.si maritus.quandoqz permittit lex aliquid facere ꝓ acquisitione alicuius iuris ò nouo.ꝛ tunc est ius vt ius adeundi hereditatem[q].ꝛ hoc apparet ex eo qđ ei p̄scribiī.vt.l.licet.C.de iurī deli. Facultati aūt que facti est nou p̄scribitur qꝛ leges que loquunt̄ de prescriptione.vt.l.sicut.ꝛ.l. cuz notissimi.de prescrip.xxx.annoū loquunt̄ de p̄scriptione ꝑ iura tm̄.nō contra facultates que facti sunt. ꝛ ideo doc.in illa.q.vtrum prescribaī iuri offerēdi reuoluunt vtrū ius offerendi sit ius vel facultas de quo dicam.j.de pig.actꝫ.l.si rem.§.omnis. ¶ Qñqz lex vetat.ꝛ tunc aut vetat aliquid ad cōmodū eius vel heredis eius cui vetaī.ꝛ oritur ius excipiendi nō agendi vt.l.i.in p̄in.j.ad.l.fal.ꝛ.C.ne fideius.dent̄.l.i.ꝛ.ij.lz solutione facta per errorē cōpeteret conditio indebiti.tñ illa non oritur ex illa lege vetāte ꝛ inducente exceptionē.sed oritur ex quasi ꝯctu qui celebraī solutione.vt.l.si in area.s̄.ò condi.inde. qñqz lex vetat aliquid ad cōmodum alterius ꝙ cui vetaī ꝛ tunc sine dubio oritur ius agendi hoc ꝓbaī in oībus interdictis ꝓhibitor̄ js.vt.C.ne liceat potē. l.i.ꝛ.ij.ꝛ.C.nemini licere signa imponere cū multis si.ꝛ p̄dicta distinctio ꝓcedit qñ lex ꝓhibet factum si vero ꝓhiberet expresse ius agendi vtputa ne actio petitione detur.ꝛ tunc esset indubitabile qđ soluz paratur exceptio.vt.l.ij.§.i.ad velleya.ꝛ ad macedo.l.i. ¶ Sed contra oppo.[r] vbicunqz lex dat ius excipiendi ibi reo competit ius agendi ꝓ officium iudicis.vt.l.aurelius.§.sticho.de lib.legata.ꝛ.l.si contendat.ꝛ ibi nō.de fideius.ꝛ.l.ij.C.qui.bo. cedere pos. Rñdeo illud ius agendi nō oritur ex illa lege vetāte.sed est ex equitate iudicis ꝓpter illam legē vt.d.l.ij.C.qui bo.cedere pos.ꝛ ibi hoc tex.declarat.

¶ Quarto ꝛ vltimo lex ꝓcedit puniendo ꝛ tunc sine dubio cōpetit ius agendi vt pz in oībus legibus punientibus maleficia. ¶ Secundo principaliter est videndū[s] eo cāu quo cōpetit ius agendi ex.l.vtruz sit actio vel officium iudicis vī qđ sit actio vt hic qđ sit iudicis officium vī casus in.l.qò si minor in fi.s̄. de mino.ꝛ ex qui.cau.ma.l.i.ꝛ per totū.qñqz verba legis disponētis referunt̄ ad partes qñqz referunt̄ ad iudicem qñqz impersonaliter ꝓferuntur. primo cāu semꝑ oritur actio.ita dz intelligi.s̄.ad.l.acql.l.ij. ꝛ de petiñ.here.l.item veniunt.§.pridie ꝛ hoc apparet ex oībus interdictis pretorijs restitutorijs.dicit.n. restituas ꝛc̄.vt vī ut.per totū.ꝛ ne quid in loco publico.l.ij.cum si qñqz referunt̄ ad iudicē verba legis disponentis.ꝛ tunc qñqz referunt̄ ad iudicē affirmādo qñqz negando si affirmando semꝑ competit iudicis officiū.vt.s̄.de mino.l.i.cōiuncta lege qđ si minor ī fi.ꝛ.s̄.ex q.cau.ma.l.i.ī p̄n.ꝛ.s̄.qò me.cau.l.fi.§.i. ꝛ.ij.ꝛ.j.de colla.do.l.i.in p̄n.ꝛ de ali.ꝛ cib.lega.l.iiij ꝛ ibi dixi.ꝛ.C.de collaī.l.si soror.ꝛ ibi glo.que hoc dicit.qñqz referuntur ad iudicē negatiue.ꝛ tunc nō ꝓducit officium iudicis.non enim aliquid committitur iudici directo[t] sed magis parit actionem et ad cuius vtilitatē verba fuerūt prolata.vt.s̄.quod me. cau.l.i.vbi p̄tor dicit quod me.cau.gestum erit ratū non habebo.licet verba referuatur ad iudicez tamē quia referuntur priuatiue non pariunt officium iudicis.sed actionem parti ad cuius commodum priuatio illa inducitur.ꝛ predicta distinctio locum habet quando verba legis disponunt circa factum.puta aliquem reddere restituere.ꝛ si.sed quādo directo dis ponerent circa ius agendi sine dubio producerent actionem.hoc apparet ex omnibus edictꝫ que dicūt iudicium[u] dabo.licet enim verba referantur ad iudicez.tamen quia directo circa ius agendi disponūt producunt actionem.vt.s̄.de iurisdic.om.iu.l.si quis id quod.ꝛ de his que dete.vel effu.l.i. cum si qñqz verba impersonaliter proferuntur ꝛ tunc competit ius agendi.vt in aut̄.sacramenta .C.si aduersus vē. ꝛ ibi nō.ꝛ.j.de acqui.re.do.l.statuas.ꝛ de his q de te.ꝛ effu.l.si vero.§.pretor[x].ꝟ.si funus insciente.cuz si. Et idē intelligo in statutis eadē rōe. ¶ Tertio p̄n cipaliter ē videndū[y] eo casu quo ex dispositiōe legis oriī actio.vtrū sit cōditio ex.l.an alia actio. Ista est multū intricata materia quam gl.nostre posuerūt in l.quotiens.j.de prescrip.ꝟ.ꝛ multū imperfecte Ja. bal.fecit de hoc magistraliter vnam suam additionē q̄ incipit.turbatus est eorū spiritus ꝛ mirantur tan qđ ignari ꝛc̄. Ly.recitādo dicta vltramontanoz examinat hoc in.l.ex placito.C.de rerū p̄mu.ꝛ ibi vltramon.videntur velle loqui subtiliter.tamē male declarant nec veritatem ponunt. Ego tradam vobis hanc materiā ꝙ eum modū quez intelligam. Si qđē ē cautum quo nomine actionis agatur ꝛ eo agitur. ꝛ hoc nō hz dubiuz. Si vero nō est cautū.ꝛ tunc qñqz lex obligationem inducit.qñqz inductam declarat.qñqz inductā cōfirmat.p̄mo casu aut obligationem inducī ī mediate aut mediante aliquo ꝯctu vel simili. si immediate aut est lex p̄toria ꝛ habet locū actio ī factū vt.l.fi.in p̄n.de eo ꝙ quem fac.erit. ꝛ instiñ.de interdic.in fi.aut est lex ciuilis ꝛ habet locuz conditio ex l.hic est casus in hac.l.ꝛ ita posui tibi in summario. Si vero lex inducit obligationem mediante aliquo contractu vel simili.tunc ī hoc sunt opi.ꝫm diuersas materias.verbi gratia lex ciuilis īducit ꝯctū emphiteoticū.nec est cautū quo nomine actōnis agaī.vt.l. i.C.de iure emphi.quo nomine tunc actionis agaī. Pe.de bellabertica dicit actione p̄scrip.ꝟ. qꝛ illa .l. respicit principia legis.xij.tabularū. Istud est falsuz p̄mo ꝫm opi.ipsoz vltramontanoz q dicunt qđ actio p̄scrip.ꝟ.non oritur nisi ex contractibus īominatis. ꝫ ꝯctus emphiteoticus ē nominatus.ergo ꝛc̄.tamē opi.eorum est falsa.ideo nō curo de ea.p̄terea istud est contra.l.ij.j.de prescrip.ꝟ.qñ ꝯctus nullū habz nomen a iure ciuili.vnde alij dicunt[z].ꝛ hec est cōis opi.qđ agatur conditione ex.l.i.C.de iure emphi.ꝫ non placet.qꝛ hec cōditio hz locum quādo obligatio inducīt lege.vt hic.sed ibi nō īducīt lege sed ex ꝯctu.ꝛ modus inducendi ex.l.ꝛ īducendi ex ꝯctu differunt in specie.vt.l.obligamur.§.lege.ꝛ per totam l.de actꝫ.ꝛ obli. Preterea regula est qđ quotiens ꝯ himus lucrifaciendi causa oritur actio ex ꝙctu vt l.actionū genera.§.ex cōtractu.de actꝫ.ꝛ oblig. Preterea dicitur in tex.instiñ.loca.§.adeo. qđ contract[a] emphiteosis[a] sit species contractus per se sicut alij contractus iurisgentium.sed contractus nominati iurisgentium eoipso qđ sunt actionem producunt vt.l. iurisgentium.in p̄in.s̄.de pac.ergo ꝛc̄.concludo ergo qđ ex contractu emphiteotico oritur quedam actio specialis que vocatur actio ex emphiteosi. ꝛ sic denominatur a contractu.sicut actio ex empto ꝛ locato ꝛ similes.hic est tex. in.d.l.actionum genera. §.ex contractu ꝛc̄. ¶ Aliud exemplum in obligatione litterarum que actio oritur gl.instiñ.de lite.obli. dicit[b] qđ oriī cōditio ex.l.idē doc.ī.l. ī cōtractibus. de nō.nu.pecu. Ego dico cōtrariū.nā scitis qđ vbor obligatio est īducta de iure ciuili sicut obligatio litterar. Itē.l.dicit qđ nō minus obligamur litteris q̄ verbis.nec est minoris efficacie vna q̄ alia.vt.l. nō

u ¶ Judicium. vt.j. comoda.l.i.in princ.

x ¶ .§.pretor quod idem sit vide Bar.ꝓ illū tex.ī.l.ariani.C. de heredi.

y ¶ Videndum per Bal.in Rica.C.eo.ſz an conditio ex.l.deī pro facto vide Bar.ī .d.l.ex placito ī. lxxxix.q.

z ¶ Dicunt contrarium tenet Bar.in.d.l. i.ꝛ.j.de pub. iudi. .l.i.

a ¶ Emphiteosis. Et adde qđ conditio ex lege quandoqz ocurrit cum alia ex diuerso capite.l.quoī. de actꝫ.ꝛ oblig.ꝛ ibi glo.ꝛ nō.Bal.in Rica.C.eo.in pe.col.

b ¶ Dicit. Sed bal. in Rica.C.eo. tenet opi.glo.ꝛ doc. cōtra Bar.ꝛc̄.

s ¶ Videndū vide Bar.alīt dicentē ī Rubrica.C.eo.ꝛ in aūt.dos data ad fi.C.de dona.aī nup. ī.ꝟ.si affirmādo semꝑ competit iudicis offiī ꝛc̄.adde Bar.idē tenentē in.l.i.ī prī. .s̄.si qs ius dicen.ꝛ Bar.i.l. .i.§.pretor.s̄. de postul.ꝛc̄.

t ¶ Directo. Adde bonuz tex.ꝛ ibi bar. in.l.metuz.§. sed qđ pretor .s̄. qđ metus causa.

figura.de acꝯ.z ob.j.sed in obligatione verborum habemus expressum ꝙ si quidem venit certuz agiꝫ certi conditione ex stipulatu.Si incertum agitur actione ex stipulatu.z sic denominatur a contractu: vt insti.de v.ob.in prin.z.l.si qs certum.s.si cer.pe. Ita in proposito si in obligatione litterarū venit certum agetur certi conditione ex lr̃aruz obligatione. Si venit incertum agiꝫ actione quadā q̃ denominabitur ex eo contractu vtpura actione ex lr̃is vel ex lr̃arū obligatione vt sic semper ex contractu agatur non ex.l.vt.d.l.actionum genera.ff.ex contractu.de acꝯ.z ob.nec ob.instiꝯ.de lit.ob.in prin.vbi dicit ex numeratione.nam ibi nō producit actiōez immediate ex lege sed confirmat vel inducit illum modum contrabendi verbis ex quo oritur actio vt dictū est. Aliud exemplum est in sponsalicia largitate q̃ est hodie spectalis contractus vt in auc̄.vt spon. largi. in prin.posita.C.de do.ante nup.auꝯ.eo decursum. dico ꝙ agitur actione ex sponsalicia largitate.vt. d.ff. ex ℞cu.z idē dico vbicunqz [b] consuetudine vel statuto induceret aliquis nouus ℞ctus vt agatur actione que nascitur ex eo contractu.vñ ex ℞cu feudi inducto ex consuetudine dicerem agendum esse actione feudi seu ex feudo qō idē est.z ita intelligo hanc materiā.z ſm p̄dicta vides ꝙ ad arborem Jo.eēnt addende alique actiones quas dimisit.p̄dicta vera q̃n ex lege inducit actio ciuilis.nā si inducitur actio criminalis non dz dici cōditio ex lege. sed accusatio ex lege.nā crimina nō puniunt per actionē.vt istiꝯ. de pub.iudi.in p̄n.sed conditio ex lege ē actio. ergo nō datur ad puniēda crimina.Illi ergo qui dicunt ꝙ damnatus criminaliter ex forma statuti est dānatus conditione ex lege falsum dicunt dixi plene in.l. infamē.j.de pub.iudi. Secundus principalis casus est q̃n lex obligationē inductam declarat.z tunc aut declarat eā inductā ex equitate alicuius certe legis.aut ex equitate in genere.primo cāu agitur ī factum actione vel vtili actione descendēte ex illa.l. [a] .ſ.cuius equitatē respicit.exemplū.s.si qua.pau.fe. di.l.pe.z in actione in factū z vtili acgſ.in.l.Item si obstetrix.s.ad.l.acq.z p multas leges illius tituli.z in.l.qui seruādarū.ff.i.ij.z.iij.j.de p̄scrip.v.z sic potest intelligi.l.quotiens.j.de p̄scrip.v.ſm vnum modum legendi ibi positum. Quinqz declarat lex obligationē subesse ex equitate in genere.z tunc aut ex delicto aut aliter .primo casu siquidē ex aliquo delicto notato agiꝫ actione in factū.vt.j.de fal.l.qui notē z.j.pro socio.l.nec quicq̄.Si vero est delictuz immunatū.tūc sīqdē cadit ī dolū hz locū actio ō dolo.vt .l.ij.C.de dolo.z.s.de dolo.l.i.Si vo cadit ī culpam agiꝫ actione in factū.vt.C.ad exhibendū.l.exhibitionis.z.j.de p̄scrip.v.l.naturalis.ff.sed si dedi.ſo cāu q̃n agitur aliter q̄ ex delicto.z tūc aut ista obligatō est ad reddēdū quod quis accepit.z tunc ageꝫ condītione sine cā.vt.l.si z me z ticium.s.si cer.peta. z l.si eū seruum.eo.ti.aut principaliter ad dandum. z tunc si quidem ista obligatio [b] oritur ex aliquo gesto verbis.z hz locum actio p̄scrip.v.q̃ largo mō pōt dici in factum.vt.j.de p̄scrip.v.p totuz.Si vero ex aliquo gesto p aliqō factum.z tunc hz locuz actio ī factum.cuius tenor receptus est ī variis articulis iuris vt.l.sanximus.C.de ſa.sanc.eccle. Tertiꝰ casus p̄n cipalis est q̃n res cōfirmat obligationē inductam .z tunc q̃nqz lex confirmat obligationē directo disponendo in eam.z tunc non oriꝫ actio ex lege seu cōditio sed oritur ex ipsa obligatōne vel ℞cu.vt.s.dixi.z p batur in.l.legittima.[c] de pac.z.j.ō v.sig.l. lege obuenire.Si vero non disponit directo ī ipsam obligatio nem vel ℞ctum sed ob ipsam vel pp ipsam .tum locum cōditio ex lege.vt.l.si qs argentum.C. de donaꝯ.z.l.i.C.de suffra.non enim confirmaꝫ ibi pactū donationis directo.sed pp pactuz lex producit actionē. Contra p̄dicta facit.s.de arbi.l.ne in arbitris vbi dr̃ agendum esse in factum vel cōditione ex lege .vl' vtili ī rē ꝓut facti qualitas postulauerit.z tn̄ lex ibi inducit seu confirmat obligationē. Pro cuius declaratione debes scire ꝙ illa lex ponit vnū casum qn̄ partes z arbitri iurauerūt z tūc agiꝫ actione in factum non generali.vt gl.ibi dicit.sz in factum ex iureiurando.nā ptes videnꝫ iurare id esse verū qō arbitri dixerint merito non agiꝫ cōditōne ex lege.qz nō inducitur noua obligatio.z ita vr̃ ibi sentiꝫ marti.si.postea ponit aliū casum qn̄ ptes non iurauerūt sed arbiter solus.z tunc cōpetit cōditio ex lege.qz ex illa īduciꝫ vtilis in rē de qua ibi loquiꝫ.z ideo non facit ad proositū.qz actio in rē non p̄supponit obligationē.nos āt hic loqmur qn̄ ex lege inducit obligatio .z p hoc ēt apparet [d] ꝙ tractatus vtilis actionis q̃ daꝫ ei cui est actio cessa.vel q̃ daꝫ nobis ex ℞cu alterius nō pertinet ad hunc tractū.nā illa est simpliciter datiua nō ex obligatione.nos āt loqmur qn̄ ex lege inducitur obligatio. Ultimo q̃ro an ista actio possit cū alia cumulare. Rō ꝙ sic.tex.est ī.l.quotiēs.j.de acꝯ.z ob. z ideo tex.hic dicit eadē lege.qz si alia lege oriꝛeꝫ in ipedirz hāc oriri. Et sic B lex ē multū bn̄ examinata.

De conditione triticaria. Rica.

Alo.continuat Ricā ad p̄cedētia.dic vt in ea.z q̃rit quare appelleꝫ triticaria.dic vt in ea.

Dicertam: hec cōditio locum hz p oī re excepta pecunia numerata.siue certū siue incertum siue dn̄ium siue possessio petatur.h.d. Primo q̃riꝫ vtrū si certū petaꝫ sit ppriū nomen actionis.certe non.vt.s.si cer.peta. dixi in Rica z ī.l.certi cōditio.ī prin. Scdo q̃ro quare hec cōditio non cōpetit p pecunia numerata sed p alijs rebus sic. Possemus forte dicere ꝙ ille q induxit hāc cōditionē fuit frater minor q oēs alias res accipiunt p̄ter pecuniā numerataz z hz iste ordo tpe illius legis non fuerit.erat qdā philosophus q erat talis conditionis ꝙ pecuniam respuebat.vel verius ista conditio fuit introducta p̄o rebus quaꝝ extimatio variatur ex tpe de facili vt videbitis.j.eo.l.ī hac z.l.fi.sed extimatio pecunie nō variatur de facili vt .l.nūmis.s.de in liꝯ.iuran.ideo ad illā non porrigiꝫ. ita dicit Bul.z bene.

Remautem: Summaui cū p̄cedenti vel magis ppie ad hūc .ff.summa sic. Nemo condicit rem suā p̄terq̄ a furē z a violento possessore possessionē vo suā amissaz q libet condicit. Vt declarem hunc.ff.oppo.z vr̃ ꝙ idem sit cōducere dn̄ium a fure.z conducere possessionē.Si enim hz dn̄iuz quid aliud pōt conducer̄ nisi possessionem nudā cum semel dn̄s non possit amplius fieri dn̄s vt de acq.pos.l.iij.ff.ex plurimis istis de leg.ff.si res ppr̄ias z.C.de lega.l. ppr̄ias. Pro cuius declaratione debes scire ꝙ ꝓ furem z cōtra violentū est inductū ꝙ dn̄s conducendo petat rez suaz sibi dari oportere.vt insti.de acꝯ.ff.sic itaqz. sed si nō esset dn̄s non posset petere sibi dari oportere.sed solum sibi restitui z hic posiz esse vnus intellectus ad

---

a Ex illa.l.nō.per actionē in factū z qz plene p docr̃.in.l.ex placito z ibi Bal. de rerum ppriu. z quid differat a conditione ex lege z an sit data vel nata.

b Obligatō hic ad de Bart .in. Rica de prescrip.vb.

c .l.legittima adō Bar.in.d.l.legittima.

d Apparet sed que actio oriatur ex statuto vel ꝙsuetudine vide Bar.ī.l.si duo .ff.si quis tutor uerit.s.de in reiuran.

p Vbicunqz nō.z adde Bar.ī.l.oēs populi de iusti.z iure ī .v.q.p̄n.z in.l.i.ō publi.iudi.in pe.coll'.z Bal.ī. Rica.C.e. vbiqz ꝙ agaꝫ conditiōe ex moribus sed bal. in.l.ij .C .qn̄ lic. abem.disc.tz ꝙ nō oriatur actio sui noīs ex feudo sed cōditio ex lege vel p̄scrip.vbiꝫ z feudū est ℞cus innominatꝰ vt no.bal. in rubrica.C.de rerū ppriuꝯ.z ad Bar. hic an ex ꝙsuetudine vl' ex moribꝰ vel ex statuto oriatur cōditio. ex.l.vide Bal.in.l.ex placito in.x. q.C. de rerū ppriu.z Bar.ī.l. de qbus ī fi.de legi. z adde Bal.in.l.fi.C. de leg.z Bar.ī.l.oēs populi in.v.q.principali.z in.d.l.de qb̄ ad fi.j.de legibus.

nc.ſ.vel aliter ꝛ melius debemus cõſiderare condicionem ex ꝑte actoris ꝛ ex ꝑte rei.ſed ex ꝑte actoris cõdicit qs rem hoc eſt poſſeſſionẽ rõne dominij rei quod eſt apud actorẽ.ꝛ hoc non põt fieri niſi contra furez raptorẽ ꝛ violentũ.vt hic.ꝛ.ſ.vſufruc. quẽ admo.ca.l.vlti.ꝛ.ſ.de cõdi.ob.cau.l.pe.ex ꝑte vero rei ſemꝑ condicitur poſſeſſio.qꝛ ad aliud reſtituẽdũ nõ tenet niſi ad ipam poſſeſſionẽ cũ nec poſſet aliõ dare.vt.l.ſcire debemus.ſ.fi.de vbo.obli.Qñqz vo ex ꝑte actoris condicitur poſſeſſio non qꝛ dñs ſz qꝛ poſſidebat.ꝛ hoc cuilibet ꝑmittitur vt hic ꝛ.ſ.de cõdi.inde.l.indebiti.ſ.ſed ſi nũmi tetigi vobis ĩ.l.ſi qs nec cãm.ſ.ſi cer.pe.¶Quero vtrũ vſumfructũ vel aliã ſeruitutẽ quis poſſit condicere ꝑ hanc cõditõez Rndeo ſiquidẽ ius vſufructus vel aliud ius eſt ꝑmiſſum tm̃ hac cõditione põt peti.vt.ſ.proximo Si vero eſt conſtitutũ non põt tunc condici qꝛ iam conciderat rem ſuã.quod nõ ſz niſi in caſibus hic exꝑſſis ita vꝫ intelligere glo.hic quod eſt notandum.
¶Vltimo materiã cõditionis poſſeſſionis vidiſtis plene in.l.ꝛ ideo.ſ.neratius.ſ.ti.iij.

i **Hac** Glo.magna hic poſita ẽ tota fundata ſup.l.iij.ſ.in bac ĵ.cõmo.ꝛ iõ ſolum hic recitabo quantũ ꝑtinet ad declarationẽ tex.materiam vero totã recitabo in.d.l.iij.ſ.in bac.ꝛ.h.d. Si tẽpore ſnie vel tẽpore mortis.res plurimi fuit illud tẽpus inſpiciẽ.alꝫ inſpiciẽ quanti plurimi fuit a tpe more h.d.Primo ponit qñ certũ erat quo tpe plurimi fuit.ſo qñ erat dubiũ.ſa ibi.ſed ꝛ antea tex.ibi mortꝫ tpe.dic ſi certuz eſt qꝫ dictis tpibus res plurimi valuit.ſed ſi dubitet inſpiciẽ quanti plurimi valuit a tpe more.ꝛ hoc ſeqꝫ ſed ꝛ antea ꝛc̃.¶Oppo.ſi res extat fruſtra tractat de extimatione.vt.l.ſi. C. de ſi detcom.lib.gl.ſoluit ꝛ dicit intellige qꝫ hic res extabat tm̃ debitor non poterat eã ꝑfecte facere meã.vñ de ꝓuenit ad eius extimationẽ ꝛ hec eſt ſatis bona. vel potes dicere qꝫ extabat tpe ſnie tm̃ deceſſit ante factã executionẽ.ꝛ hoc in ꝓmo rñſo huius.l.ĩ ſo vero rñſo deceſſit añ ſniaz.ſo oppo.dꝫ hic qꝫ q tradit ſeruũ deterioratũ non liberat.ĵ.de ſoluti .l. q ſibi ſ.i.gl.dicit liberat ab actione ꝓma.vt in ĵrio. ſed remanet obligatus actione de dolo iõ non dꝫ liberari.de hoc an ab actione ꝓma liberet.gl.tractat plene in.l.eleganter.ſ.nõ ſolum.ſ.de dolo ꝛ doc.C. ad exhi.l.exhibitionis.ego dixi vobis ĩ.l.iulia.ſ.i.ĵ .de v.ob.ꝛ in.d.l.q ſibi.ſ.i.de ſoluꝫ.tangã.ĵ.cõmo.l.iij. ſ.ſi reddita.ideo hic non inſiſto.¶Contra predicta oppo.ꝛ vꝫ qꝫ liberet ẽt ab actione de dolo c.nã recipiendo rẽ deterioratã ſcienter vꝫ remittet.vt.l. pe. ſ.de cõdi.ob.tur.cau.ꝛ.l.iij.C.qõ me.cau.facit.ĵ.tit. l.l.centũ capue.So.dicit gl.nõ.hic viciũ erat latens ꝛ ſic recipiendo non vꝫ remittere vel dic dicit gl.qꝫ hic non dedit ſed dare voluit.ſimile in.l.ſi ſtipulatuſ ſim dãnam.ĵ.de vb.ob.iſtũ paſſum examinat gl.in d.l.eleganter.ſ.non ſolũ.de dolo.ꝛ ¶y.in.l.exhibitõ ns alle.nec tm̃ allegat iſtã gl.dixi in.d.l.q ſibi.ſ.i.declarabo vobis in.d.l.cẽtuz capue.ſ.i.ĵ.ti.i. ¶Opp. ꝛ vꝫ qꝫ hec lex ſibi ꝺicat.nam in ꝓin. dicit expectandũ tẽpus ſnie vel mortis.in fi.vero dicit quanti plurimi fuit a tẽpore more.gl.magna in ꝓin. ponit varias ſoluꝫ.q̃ poſſunt eſſe bone.tu tm̃ dic clare vt dixi ponendo caſum.qꝛ principiũ loquiꝫ qñ certum fuit.qõ plurimi fuit tpe ſnie vel mortꝫ. finis loquiꝫ qñ non erat certũ.ideo inſpiciẽ quanti plurimi fuit a tpe more.¶Oppo.qõ debeat inſpici tempus lit. contꝫ.ꝛ non tempus more.vt.l.iij.ſ.in bac.ĵ. cõmo. huius tmore eſt facta tota gl.magna hic ꝛ ibi .ideo eã ibi declarabo.ꝛ omitto hic ꝓmodo.

f **Ires** De tpe ad locũ idẽ ẽ iudicium.h.d.Iſtaz.l.habuiſtis declaratam in.l.vinũ.ſ.ſi cert.pet.dic vt ibi ꝛ qõ deficit dicet ĩ.l.iij.ſ.i bac.ĵ.cõmo.

De eo quod certo loco. Rꝛica.

¶Glo. cõtinuat Rꝛicã duobus modis teneas quẽmuis.ꝛ iſte titulus eſt multũ difficilis.

Lio loco Qui ꝓmiſit dare certo loco ſi in eo nõ reperiatur põt vbiqz quẽiri.h.d. ¶Primo oppo.ad hanc.l. ꝛ videt qꝫ alibi non poſſit cõueniri qꝫ in loco ſolutionis.ſ.in loco ꝛc tus celebrati vt.l.heres abſens.ſ.fi.de iudi.ꝛ.l.eum q.ĵ.de cõſtiꝫ.pecu.So.locus ꝛctus verꝫ eſt ille locꝰ in quo dz fieri ſolutio.vt.l.ꝛriſſet.de actꝫ. ꝛ ob .ĩ loco vero vbi vba ꝛctus fuerunt ꝛ appoſita non põt ꝓueniri niſi aliud fuerit actũ ita tz gl.C.eo.l.i.ꝛ. l. iij. ĵ.de bo.auc.iudi.pol.ꝛ vꝫ tex.hic.ꝛ.ĵ.de ſolu.l.quero.ꝛ ibi de hoc dixi lz gl.de hoc dubitet in.l.eũ qui in.ſ.i.ĵ.tt.i.¶Op.ꝛ vꝫ qꝫ alibi nõ poſſit conueniri qꝛ eligẽdo vnũ locũ vꝫ alteri renũciare.vt.l.ſi. C.ò pac.cõuenꝫ.So.dicit gl.ex hac interꝑtatione actio redderet inutilis.ideo nõ facimus eã.ꝓbat in.l.ticia ſ.idẽ rñdit.de v.ob. ¶Quero vtrum poſſit vbiqz ꝓueniri [5] iſte q certo loco promiſit.vꝫ qꝫ ſic.vt.l.eũ q.ſ.de iudi.ꝛ.ĵ.ti.i.l.ſi duo.ſ.i.gl.determinat ꝛrium ꝑ.l.heres abſens.ſ.fi.de iudi.ꝛ qõ in.l.alle.in ꝛriuz dꝫ quolibet loco ſubaudi.ſ.idoneo.vt.l.vt gradatim ſ.ꝛ ſi lege.de mu.ꝛ bono.ꝛ hec eſt cõis opi.Ego reperio qꝫ nico.mat.in quadã ſua diſputatione tenuit ꝛriũ [b] qꝫ poſſit quolibet loco conueniri ꝓp generalitatẽ dictarũ legũ q̃ hoc dicunt exꝑſſe ꝓ hoc facit.l.q certo.ſ.de condi.inde.ꝛ hoc ad ſimilitudinẽ fugitiui.vt.l.i.C.vbi ò curiali vel choortali ꝛ.l.i.C.vbi cũſta.verũ qꝛ reus in hoc grauat.qꝫ vbiqz conuenitur dat arbitriũ iudici vt habeat in iſta actione rõem intereſſe ꝓp locũ.vt.ĵ.l.proxima ꝛ ꝑ totũ titulum .nõ ob.l.heres abſens.ſ.fi.nã q̃ñqz ego formo libellum petens qꝫ qs mihi cõdemnet ad ſoluendũ in loco ò ſtinato ſolutioni ſm formã ꝓmiſſionis.cũc in iſta actione nõ verteret iudicis arbitriũ qꝛ peto qꝫ fiat ſm qꝫ ꝓmiſſum eſt.ideo non põt reus conueniri niſi in eo loco vbi dz fieri ſolutio vel alio idoneo .ſ. in loco domicilij.vt.d.l.heres abſens.ſ.i.ꝛ qꝫ ſic poſſit formari libellus facit optime.l.iij.C. de ſen. q̃ ſine certa quan.profe.q̃ñqz volo petere qꝫ mihi ſoluat in loco iudicij vel peto ſimpliciter.tunc põt vbiqz cõueniri vt hic.ꝛ dictis legibus non qꝛ ibi ꝛriſſe videat ſed ex natura arbitrarie actionis ꝓp locũ vt hic.ꝛ dictis legibus ita dicit nico.maꝫ.ꝛ bene iudicio meo [a] tam ipſe nõ rñdet ad l.vt gradatim.ſ.ꝛ ſi lege. q̃ vꝫ ꝓbat qꝫ leges q̃ dicunt quolibet loco reſtringat.ſ. idoneo ſz ꝛro ex dictis Ja.de are.ꝛ Oldra.in.l.i.ſ.nunciatio de ope.no.nunc.nã q̃ñqz diſpoſitio generalis continet conceſſionẽ noui actus vel noui iuris cõceſſionẽ.tunc recipit reſtrictionẽ de habilitate ſeu ò idoneitate.vt.d.ſ.ꝛ ſi lege.q̃ñqz cõtinet iuris iam conceſſi extenſionẽ tunc non recipit illã reſtrictionez vt d.l.i.ſ.nunciatio vbi dꝫ qꝫ nunciatio põt fieri oĩbus diebus.ꝛ gl.ibi intelligit ẽt feriaꝫ.ꝛ non feriaꝫ alias dicta generalis conceſſio nil operaret ita hic ſi intelligeres qꝫ non poſſet cõueniri niſi in loco idoneo fru

g ¶Conueniri iſte. vtrũ ille qui ꝓmiſſit dare certo loco ſi ibi non reperiat poſſit ĩ quocũqz loco ẽt non idoneo ꝓueniri ꝛ qꝫ debeat intelligi de loco idoneo tz ẽt glo. in.l.i.C. eo.flo. dicit ibi qꝫ hoc dubio vidit alias Bal.concor dantẽ opi.vz qꝫ opi. ¶Pi.ꝛ Bar.hic procedat in vagabũdo iuxta glo.in.l.i.C. vbi ò cri.agi.opoz.ſed ĩ nõ vagabundo requirit in loco idoneo ꝓcedit opi.glo.ſed iſtud ſibi flori nõ placet qꝛ in vagabundo illud eſt de iure cõi ergo hec lex nihil induceret noui ſed ꝓ opi. glo. dicit flor. facere qꝛ ſi intelligeretur ò quolibet loco in ido neo ſequeret abſurdum qꝫ ille q promiſit in vno tm̃ loco ſoluere poſſet in pluribus locis ꝓueniri tm̃ qꝛ ille qui ſimpliciter promiſit ſoluere non poteſt conueniri niſi ĩ loco idoneo ꝛ ideo dicit qꝫ verior videt opi glo.

h ¶Contrariũ.ꝛ qꝛ doc. in hoc tenent ĵ Bar.ideo vide inſti. de acti.ſ.ꝑterea per moder.

i ¶Judicio meo ad illud qꝫ verba generalia recipiunt reſtrictionez de habilitate vide ĩ.l.i.de ſac.ſan. eccle.ꝛ tex.in.l.i.ſ.i. .ĵ.de conſti. pecu. ꝑ quem infert pau. de ca.ad nõ.q. vt ibi videas per eum.

e ¶Actiõe ꝛ de dolo. ad B vide Pau.de caſtro in.l. ẽt de ſolu.

f ¶Alio loco in ꝓn.huius.l. ꝛ in materia huiꝰ tituli vnũ ſcias qõ ẽ nõ. lz qs alibi nõ poſſet cõpelli ſoluere qꝫ ĩ loco ꝓmiſſo ſalit niſi ab illo loco qꝫ poſtea eſſet relegatꝰ vl' bãnitus cũ ibi ꝓcuratorẽ cõſtituere nõ poſſit tex.eſt multũ nõ.ĩ.l. vſuras.C. de ſol.iuncta gl. qõ tene menti forte ꝓ hoc poſſet ẽt limitari regula qꝫ actor ſequitur forũ rei ꝛ nõ. Bal.ĩ.d.l. vſuras ꝛ ibi vidꝺ glo.que ponit alꝫ iuſtas cauſas.

stra paulus turisconsul.hanc.l.induxisset cū de iure cōi hoc esset.dico ergo q̄ pōt vbiq̄ cōuenīri de hoc qñ v̄bum generale recipiat restitutionē dixi plene ī d.§.nunciatio.hodie tñ nōīj vt cesset hec dubietas apponunt in p̄ctum q̄ voluit posse conuenīri in tali loco ꝛ in tali.ꝛ vbicunq̄ fuerit inuentus.que clausula quid operetur ꝛ qualiter ꝺbeat concipi dicā.ī.e.l.iij.§.si quis ita.¶Vltimo hic vī casus q̄ in cōtra ctibus nō sit locus remissioni de vno loco ad aliuꝫ. nā si remissio posset fieri nō esset necessaria equitas huius.l.de hoc hic p̄ Bul.ꝛ p̄ glo.in.l.heres abīs. de iudi.ꝛ p̄ do.in auth̄.qui semel qūo ꝛ qñ in.tenīgi in.l.si cui.§.fi.de accusath̄.

a **Rbitraria** In actiōe arbitraria ꝓpter locū hēt rō interesse actoris ꝛ rei.h.d. ¶Opp.q̄ actio nō sit arbitraria ꝓpter locū.vt. ī.e.l.ī bonefidei.So.in actionibus bone fidei iudex potest exercere suum officiū ex natura actionis tō non dicunt̄ arbitrarie.in actionibus vero stricti iuris iudex hoc nō posset ex natura actionis.sed q̄ equitas hoc requirit ꝓpter aliquod extrinsecus accidens p̄ naturā actionis ideo lex dat iudici arbitrium vt hic. ꝛ ꝓpter hoc ꝺī arbitraria ita loquīt hic dixi in.l.ī actionibus.§.de in lītj.iuran.¶Oppo.duo p̄ria simul stare nō possunt[k].vt.l.hec verba.ille aut ille de ver. signi.ꝛ.l.vbi repugnantia de regu.iur.sed q̄ interīt actoris ꝛ rei simul ꝛ semel vī continere p̄rietatē dicit glo.intellige hoc ſparatim.i.q̄ñq̄ actoris ꝛ quā doq̄ rei.vel pōt esse q̄ eodem tpe habetur rō interesse actoris ꝛ rei diuersis tñ respectibus vt in exemplo in glo.posito.vt q̄ actoris interest ꝓpter penam in quā incidit.ꝛ rei interest ꝓpter valorem rei debite ꝛ hec est satis bona.ꝛ per hoc non pōt dici q̄ sit repugnātia q̄ non est circa idem nec eodē respectu ¶Querit glo.qd si rei interīt nō conueniri alibi in totū q̄ forte in loco solutionis haberet restitutionez in integrū de iure cōi in loco vero vbi cōuenitur nō pōt illā habere de iure speciali illius loci qd iur.gl. determinat q̄ huius nō est habenda ratio q̄ hoc interesse nō venit rōne rei sed rōne persone.¶Nō. istam gl.que tz[l] in formando qōnem q̄ quantuꝫ ad concedendā vel denegandā restitutionē debeat īspici locus iudicij nō locus p̄ctus.hoc vī contra.l.si fundus.ī.de euictj.vbi in his que ptinent ad decisionez inspicitur locus p̄ctus ꝓpter qō Bulī.ꝛ alij hic reprobant istā glo.sed in.l.i.C.de sum.trin. Bul.videtur hanc glo.sustinere.ꝛ rīdet ad.l.si fundus.q̄ īspicitur locus p̄ctus quantuꝫ ad ea que veniunt ex nā contractus ꝛ que agebant̄ a ꝑtibus tacite vel exp̄sse sed ī integrū restitutione nō est de his ergo ꝛc.Ego ibidem teneo p̄rium per regulaz generalē. l.semper in stipulationibus.ī.de reg.iur.vbi dicit semp̄ inspiciendū esse locum p̄ctus. ꝛ sic sine illa distinctione. Preterea in actione que venit ex contractu inspicimus locum vbi celebratus est contractus eadem ratione in officio iudicis.per quod petitur restitutio ꝺbemus inspicere locum vbi gestus est iste actus qui habet mouere iudicis equitatem ad dandā restōnez in integrū.vnde eadem est ratio in restitutione que in p̄ctu ꝓ hoc facit.l.q̄ certo.§.de condi.inde. ꝛ qō ibi dixi.ꝛ sic videt̄ q̄ titulus qōnis nō ꝓcedat. sustinendo tñ gl.dicamus q̄ hic minor volebat petere restitutionē ob aliquā negligentiā cōmissam in loco iudicij.vel dicamus q̄ erat ibi statutū exp̄ssum q̄ nō dareť restō de gestis ibi vel alibi ꝛ sic ꝓcederet qō. ¶Nunc veno ad soluꝫ.dicit gl.q̄ huius interesse non habeť rō q̄ venit rōe p̄sone.Si nos intelligim⁹ qōnē ſm primū modū quē dixi.§.gl.dicit verū.naz cū negligētia sit cōmissa in loco iudicij quo ad cōcedendā vel denegandā restitutionē.locus in quo illa negligētia est cōmissa ꝺz inspici ēt si conueniret in loco destinato solutioni.sz si itelligimus ſm.ſm modū tunc gl.non dicit verū.primo q̄ p̄dicit sibi in hac eadē gl.nā.§.dixit q̄ habeť rō interesse actoris.q̄ incidit ī penā alteri.ꝛ hoc est mere p̄sonale ad ipsuz actorē ergo ī itereſſe qō venit rōe p̄sōe habeť rō. Preterea in integrū restitutio non concedīt meť fauore p̄sone sed rōne ēt lesionis.qō apparet q̄ trāsit ad heredē. vt.l.non solum.§.de in integ.restitu.ꝛ p̄ Dy.in.c.primū legitū p̄sonale.de reg.iur.in.vj. Possētis vos dicere q̄ determinatio gl.est bona.alia rōne.nā in integruz restitutio petīt officio iudicis nobili.ergo.de ea non pōt haberi rō.in hoc iudicio incidenter.vt.l.nec non §.exemplo.§.ex qui.ca.ma.ꝛ.l.exceptio.in fi.ī.ꝺ exceptio. Rxo q̄ ūno in hoc iudicio poterit haberi rō ea oppositā p̄ modū p̄dictionis ſm ea q̄ plene dixi ī.l.nā ꝛ postea.§.si minor.§.de iureiur. ¶Oppo. ꝛ vī qō reus non debeat cōdēnari in plus sine aliqua cā q̄ vbi non est culpa nō ꝺz esse pena.vt.l.aliud.ī.de v̄.sig.ꝛ ī regula sine culpa.de reg.iur.in.vj.So.dicit gl. itellige hic q̄ reus erat ī mora.alīs secus q̄ satis placet.ꝛ sic pp̄ morā habeť rō interesse.qō venit rō ne loci.nō ām eius qō venit rōne tpis in iudicijs stricti iuris.nisi ſm q̄ dicā.ī.eo.l.q̄ effecti.in prin.Item qualiter mora actoris ꝛ rei consideretur in hac actō ne arbitraria statim declarabo.ī.l.proxi.§. nunc. de offi.vbi glo.tangit.

Si quis effecī Locus ꝺz exprimi ī libello qñ eius omissio reo esset nociua.h.d.iste.§.nōbilis.¶Opp. si nō pōt cōuenīri ī altero loco detracto altero.ergo nec ī tertio detracto vtroq̄.qō est p̄.l.i.§.c.So.dicūt qdā q̄ hic ꝺz exponi ꝺtracto loco.hoc ē detracta loci vtilitate.ꝛ sic ſm istos qñ agit̄ arbitraria pp̄ locū ꝺz apponi ī libello q̄ habeat̄ rō vtilitatis loci.hec lec.non est bona.non enim actor hoc cogit̄ dicere ī libello.sz hoc ptinet ad reū.hoc ꝓbat̄.§.pxi.ī eo q̄ dicit fieri p̄dēnationē minoris.q̄ ītentatū est.ꝛ sic appet q̄ actor totū simpliciter petit.sz pp̄ exceptionē rei fit condēnatio ī minori quātitate.Alij dicūt q̄ bene pōt in tertio loco cōueniri.vt.§.eo.l.i.sz ī libello ꝺz fieri mētio de locis ī qbus debebat fieri solutio.ne hoc omittēdo auferat loci vtilitatem.ꝛ ista est vera.¶Cōtra hoc op.ī.l.p̄x.§.i.v̄.quare.vbi nō est necesse q̄ fiat mētio loci.So.vt ibi dicā.¶Quero qd si omittatur locus ī libello an viciabīt̄ ꝓcessus. Rxo non sz actor puniet̄ tā q̄ petes plus loco.vt instit̄.de act̄.§.loco ꝛ.§.sequē.¶Vltimo hic vī casus.q.nōbilis. accusator nō cogit̄ in accusatione apponere dīē dicit reus apponere dīē delicti q̄ intēdo ꝓbare me illa die fuisse rome.an accusator hoc casu.cogeť poneť determinaui q̄ sic.ī.l.is q reus circa fi.de publi.iudi.p hoc vī casus hic.nā qñ omissio loci vel diei aufert reo defensionē cogit̄ actor eā apponere.ita hic ī proposito.qō dic vt ibi dixi.tñ hunc tex.ibi allegaui.

n **On utique** Materia huius.l. est valde difficilis ꝛ.h.d.In alternatiuis ī rei est potestate qd debeat non an debeat aut eqpollens h.d.vsq̄ ad.§.si qs ita. Primo ponit vnum dictū sce nole.ſo ad eius ꝓbationez p̄mittit duas regulas. ꝛ nullā illationē cōfuse.tertio p̄dicta declarat p̄ multa exempla.vsq̄ ad.§.nūc ꝺ officio.ꝛ ī hoc.§.sunt multe gl.ad declarationē tex. Tu vero dic clarius ad euidentiā q̄ ī stipulationibus q̄dā tacite ī sunt vputa

ctio ĩ alternatiuis.ꝛ alternatiua pŏt esse triplex l' quadruplex.qz vel est alternatiua rerum tm̃ vel locorũ tm̃.vel rerum ꝛ locorum vel personarũ.Item in stipulatione tacite ineſt ꝑps.ĵ.quod oz fieri solutio.Item locus in quo oz fieri solutio seu in quo debeat peti.Premissis ꝑdictis pone casum in terminis queriť vtrum ea que in sunt in stipulationibus sint semp in potestate rei hoc est in eius electione ꝛ declaratione.Ad hoc rñdet ꝙ non vtiqz ea que tacite insunt in stipulationibus sint semp in potestate rei q̃ si dicat q̃qz sunt in ptãte rei.q̃qz actoris q̃qz lex ipsa declarat.q̃qz stipulationem ipam viciat.ꝛ hoc ꝓbat p exempla vsqz ad ſ.nunc de officio.Instat q̃ rens in.v.sed qd dne declareꝫ.hoc dicuz rñdet in riscon.ad hoc ꝑmitto duas regulas vnã affirmatiuã ꝙ in rei potestate est quid debeat aliã negatiuaz ꝙ in rei potestate nõ est an debeat.ꝛ ex his infero vnã conclusionẽ.ſ.locũ nõ esse in potestate rei.h.d.¶ Se quať v.qui sticbũ. Instat querens dñe iuriscõsulte iste regule ꝛ iste cõclusiones vře sunt mihi multum dubie declaretis eas mihi ad hoc rñdet iuriscon. declaro vtrãqz regulã p tria exempla primũ est ĩ alternatiua rerũ tm̃.nam vtraqz re existente est in ptãte rei seu electione ex virtute prime regule q̃ est ꝙ sit in eius electione qd debeat sed altera re ꝓempta ñ est in eius electione quid debeat ex virtute secunde regule negatiue.que est ꝙ in eius electione non sit an debeat sed hic si haberet electionẽ posset eligere rem peremptã.ꝛ sic esset in eius electione an deberet ꝺ regulã predictam.h.d.¶ Sequitur.v. quare ĩ stat querens declaretis me circa locũ de quo posuistis cõclusionem vestrã.rñdet iuriscõ.in ꝓposito.ſ.ꝺ loco pone exemplũ ꝓmisi tibi dare centũ epheſi aut capue.iste locus pŏt considerari dupliciter.vno mõ quo ad petitionẽ.alio mõ q̃ ad solutõnẽ q̃ ad petitõnẽ ñ ẽ ĩ electiõe rei qz ſp variaret.Si.n.cõueniretur capue diceret cõuenias me epheſi ꝛ eꝺ.ꝛ sic perpetuo variaret.vñ esset in eius electione ⁊ an deberet mertio nõ haberet ipe electionẽ sed actor qui pŏt ĩ altero dictorũ locorum agere sine adiectione alteriꝰ loci vñ genet aliter verũ est actorẽ in alternatiua locorũ habere electionẽ vbi petat. Si vero locus cõsideret quo ad solutionẽ tunc est in potestate rei eligere in quo loco velit soluere ex virtute prime regule affirmatiue que dicit ꝙ est ĩ eius potestate qd debeat.ꝛ hoc verũ ante petitionẽ hoc est añ litis contest.h.d.vsqz ad vſi.pinde in quo cãus est clarus.¶Nõ. ex hoc.ſ.regulas quas ponit iuriscõ.¶ Secũdo nõ. ꝙ pŏt agi sine loci adiectione.ꝙ qualiter intelligať .ĵ.dicã.¶Aduertatis in hoc.ſ. pcedam querendo. ꝛ circa alternatiuaz rerũ prĩo quero qd sit in obligatione.dic.vt.l.illud aut illud.ĵ.de cõsti.pe.ꝛ.l.si duo rei de ver.obl.ꝛ ibi plene dixi.¶ Secũdo quero cuius sit electõ.dic vt.l.lucio.de le.ij.ꝛ per Dy.ĩ.c.ĩ alternatiuis de reg.iur.in.vj.ꝛ ꝑ Ly.in.l.cũ quidã.C. de vbo.sig.¶ Tertio quero vsqz ad qꝺ tempus pŏt reus variare dic plene vt.l.eũ qui certarũ in fi.de vbo.ob.¶ Quarto quero alterare pempta vtrum ad eam que supereſt teneať ꝑcise dic plene in.l.sticbuz aut pamphilũ de sol.¶ Venio ad secundũ.ſ.ad alternatiuã " locorũ circa quã quero.prĩo ĩ cuius facultate sit electio loci quo ad petitionẽ.Rndeo actoris vt hic in tex.¶ Secundo quero vtrũ locus debeat inseri in libello.vť ꝙ sic vt.ſ.l. pxi.in fi.In ꝺrium videtur hic ibi sine adiectione loci ꝛc̃.videte dñi q̃ ageretur in loco destinato solutioni ꝛ sic actio non esset arbitraria.vt.l.ꝙ si epheſi in prin.nõ est necesse ꝙ ĩ serať locus qz nullã vtilitatem affert qꝺ intellige ni si agať ex maleficto.vt.ĵ.de iniur.l.ꝓtor edixit in ꝓn. ꝛ.ſ.de dolo.l.ité exigit.sed in actionibus arbitrariis vt q̃ non agiť in loco destinato solutioni vel agitur in vno ex locis alternatiue positis.an locus debeat inseri.dic ꝙ in narratione facti preambuli ꝺz inseri locus hoc est dico qꝺ ꝓmisisti mihi dare centũ epheſi aut capue.ne loci omissio auferat reo vtilitatez.vt .ſ.l. pxi.ĩ fi. In petitõe vo non ꝺz inseri locus hoc ẽ nõ habeo dicere peto a te epheſi aut capue hoc.n.ẽ impossibile.ſz in vno tm̃ ꝺz peti.ita loquiť hic.¶ Tertio quo ad executionẽ nõ est necesse ꝙ iserať locus vtputa peto te cõdẽnari ad.c. soluenda mihi epheſi aut capue.hoc enim nõ est necesse ĩmo possuz peteť ꝑcise ꝙ cogať ad soluẽdũ ĩ loco petitiõis vt hic. alꝫ nõ esset actio arbitraria vt dixi.ſ.e.l.i.ꝛ sic iste tex. q dicit sine loci adiectiõe.ꝺz ũtelligi respectu petitionis vel executõis.nõ respectu narratõnis facti ꝑambuli vt.ſ.dixi.ꝛ hec est vera so.ad ꝺrium qꝺ gl.tz. Si vero locus omittať qd iuris sit dixi ĩ ꝺrio.¶ Tertio q̃ro de potestate rei quo ad solutionẽ. Ꝛ̃o pŏt reus soluere ĩ altero ex dictis locis.ĩ quo vult ante petitõnẽ qꝺ est ĩtelligẽdũ ꝟm gl.i.ante litĵ.contĵ.ꝛ b ne.vt l.amplius nõ peti.ĵ.rẽ ra.ha.ꝛ vť exꝑssium ĩ.l. si ita stipulatus fuero.x.ĩ melle ꝺ sol.q̃nqz ét post litĵ.pĵ. ꝺať reo hec facultaſ.vt videbiť.ĵ.eo.l.si epheſi.ſ.interdũ.¶Quarto q̃ro de potestate iudicis quo ad ꝙ dẽnationẽ. Ꝛ̃o vt dixi vobis.ſ.l. pxi.ĩ ꝑn.arbitrium iudicis veriť ĩ hac actiõe si reus fuerit ĩ mora.ꝺ mora actoris qd iuris sit dicã.ĵ.ſ.nũc de officio .vnde ĩ ꝓposito aut reus cõueniť ĩ tertio loco non ĩ aliquo ex his q̃ apposita sunt ĩ ꝓmissiõe.ꝛ tũc sine dubio si reus est ĩ mora actio est arbitraria.vt.ſ.l. pxi.ĩ fi. ꝛ habeť rẽ ĩteresse actoris ꝛ rei.Si vero cõueniť ĩ aliquo ex locis ĩ stipulatiõe positũ.tũc qdã dicũt actionẽ nõ esse arbitrariã.ꝛ hoc est qꝺ dicit tex.hic sine loci adiectiõe ꝛc̃.ꝛ hoc modo tolliť ꝺrium de.l. ꝑceden ti.ĩ fi.ꝛ hoc tenebat nico.mat.nã qñ petitio fit ĩ loco destinato actio nõ est arbitraria.vt.l. ꝙ si epheſi .in prin.ĵ.e.ſz hic est hutusmodi ergo ꝛc̃.glosatores nři ꝛ moderni cõiter tenẽt ꝺriũ.quo qz alꝫ iuriscõ. non posuisset hic istũ.ſ.in tractatu arbitrariarũ actionũ. Ꝛ̃o qz actor ꝺz electionẽ loci respectu petitĵ.ex necessitate quadã ne sit ĩ potestate rei an debeat.cũ ipse reus habeat electionẽ respectu solutionis ꝓp cõuentionẽ ergo facta de reo ĩ altero locorũ auferť sibi cõmoditas loci.merito ꝙ arbitriũ iudicis eius ꝺz haberi.ſz hoc intelligo vez ante litĵ.contĵ.reo volente soluere ĩ loco petitionis.secus post litĵ.contĵ.qz tũc nõ est eius electio ꝟ solutiõe vt hic ĩ tex. ¶ Sed ꝺ.hoc oppo.mora rei nõ facit vt nõ debeat haberi rõ vtilitatis eius.vt.ſ.l. pxi.ĩ ꝑn.ꝛ ibi nõ.So.illud est vez qñ cõuenitur ĩ tertio loco nõ destinato solutioni qz cõueniť ex ꝓmissione quadã ꝺ ius cõe vt.ſ .eo .l.i. hic cõuenť ĩ altero ex locis destinatis ꝟm ius cõe. ꝛ ꝟm formã conuentionis.¶Quinto q̃ro vtrum ista actio sit arbitraria respectu actoris ꝛ eius vtilitatis debeat haberi rõ.dicũt qdam ꝙ non.qz ipse agit in loco.vbi vult ꝛ ĩ loco destinate solutõnis.gl.tua sup vbo alternatiui.determinat ꝺriũ.qꝺ ĩtelligit Ja.bu. qñ reus vult soluere ĩ alio loco post litĵ.contĵ.actore ꝓmittente nõ animo remittẽdi ius suũ.vel qñ ius ꝓmittit reo post litĵ.contĵ.purgare moraꝫ vt in casu.l. ꝙ si epheſi.ĵ.eo.nã si ante litĵ.contĵ.reus vellz soluere.cũ hoc faciat lege ꝓmittẽte ꝛ nihil sit qꝺ reo possit imputari non haberť rõ actoris.circa eius interesse ꝑdicta vera qñ plura loca sunt posita in stipulatõne alternatiue.qñ vero plura loca sunt posita in stipulatione copulatiue videbiť.ĵ.prox.ſ.quando vo

m ¶Electione. vide Bar.in si milĩ.l.si per errorem.ſ.de iurſ.om.iudi.

n ¶Alternatiuaz.ꝺ alternatiua locoꝝ ad mãm viꝺ tex. in .l. ei apud quem .ſ.i.ĵ.ꝺ positi.

o ¶ Si quis ita. In princ.huius.ff.cc .r hoc sequit̃.d.Jo.de ymola.r doc.in.c.i. de iudi.

apponitur vnus locus tm̃ vel nullus videbit̃ .J.eo. .l.q si ephesi.in prin.

Si quesita. ° Inter plura loca copulatiue posita vt̃ summa p rata esse diuisa.h.d.r p hũc tex.vt̃ posse destrui oĩa instrumenta q̃ fiunt hodie ī qbus dr̃ quam pecuniã promisit soluere.r p ea voluit conueniri bononie. padue.florentie.r vbicunq; fuerit inuentus.Si igit̃ ista pstatio diuidat̃ p loca singula deuenie᷑ ad minimuz qr dicet reus tu potes me cõuenire p oẽs terras italie.cũ p oẽs terras italie posses me inuenire. Rẽo istã l.intelligo qñ ī stipulatione certa loca limittate sunt adiecta.sed qñ oĩa loca generaliter sunt adiecta in q bus qs inuenire᷑.puto q debeat intelligi q ī quolt bet locorũ soluat totũ.qr alias stipulatio esset inutil̃ ergo hec interptatio non dz fieri p vt.l.qrotiens.de rebus du. Preterea si esset ī electione rei noĩare loca ī qbus diceret se posse inueniri esset ꝺ regulã .ff. ea.l.in prin.¶ Scõdo q̃ro vtrũ qñ plura loca ponuntur copulatiue actio sit arbitraria. Rẽo si conueniret̃ in alio loco non expresso sine dubio esset arbitraria. Si vero cõuenire᷑ in vno ex locis nominatis pro ea pte que ibi dz solui nõ essz actio arbitraria.vt.l .q si ephesi.j.eo.pro ea vero pte que debebat solui ī alio loco bene est actio arbitraria qr est eadem rõ.¶ Vltimo quero vtrũ iste.v.faciat aliquid ad dictũ sceuole positũ in prin.huius.l. Rndeo sic nã ipse ibi dixit. ea que tacite insunt non semp esse in potestate ipsius rei.sed qñq; est in potestate ipsius rei.qñq; actoris qñq; legis.r hoc vltimũ ostenditur qr si plura loca sunt apposita copulatiue qualiter debeat intelligi declarat̃ p.l.vt hic nec est in potestate actoris vel rei. ¶ Vltimo scias q illa clausula que apponit̃ p notarios in instris.r pro dicta summa voluit posse conuenire bononie padue ꝛc̃.modicũ releuat.vt.l.si cõ uenerit.ff.de iurisdic.om.iudi. Sed vt aliquid operetur dicas si quã pecuniã totã r integrã promisit bononie soluere.florentie r padue.r vbicũq; fuerit inuẽtus.r tunc poterit vbiq; cõueniri vbi fuerit inuẽtus vt hic r.j.de admi.tu.l.ticiũ r meuiũ.ff.tutores.r videt̃ mihi q Spec.tangit in spec.de compe. iudi.aditione.r ita obseruant̃ hodie instrumẽta.r est tex.in .l.lucius ticius sempronio in prin.j.depositi.

p ¶ Non debet fieri ad materiã clausule quã apponunt notarij dz voluit conueniri florentie venetijs ꝛc̃.vide tex.ī. l. lucius ia.i.j.depositi. r ibi Bar.r Pau.de cast.

q ¶ Si quis insulaz in prnci.huius.ff. ꝛc̃. hunc tex .intelligas tm̃ fm q habetur in .l.que conditio.ff.i.ꝺ condi.r demon.

Si quis insulam. ° Qui stipulat̃ fieri insulã nõ adiecto loco inutiliter stipulat̃.h.d. ¶ Opp.r vt̃ q stipulatio facti nõ requirat locũ vt.j.de ope.lib.p tetum r.l.interdũ.ff.i.de verbo.ob. So.aliud est stipulari operas vt in ꝓrio aliud stipulari opus tũc enim si est tale opus qꝺ solo cohereat requirit locũ.alias stipulatio non valet.vt.l.q insulã de verbo.ob.r ibi plen̄ dixi.tetigi in.l.si nõ sortem.ff.libertus.ff.de condi.in de. ¶ Vltimo vides hic.q in stipulatione insulaz fieri tacite locus inest de necessitate tamẽ declaratio respectu loci nõ est in potestate rei.nec actoris nec lex declarat sed viciat stipulat̃.r sic adaptat̃ ad regulã quã posuit sceuola.ff.in prn.huius.l.f.q ea que tacite insunt stipulationi nõ sunt semp in ptate ipsius rei.

Si quis. ° ita.Si solutio cõferr̃ in aliuz locum q̃ fiat promissio inest tacite dies qua possit peniri ad locuz.r impossibilitas stipulationẽ viciat.h.d. ¶ Op.de.l.ff.ff.si inter eos de verbo.obli.So.ibi p ea q̃ gesta erant ante stipulatõez erat possibile ea die dari carthagini merito valet stipulatio secus si erat impossibile vt hic. ¶ Op.de.l.si mihi r tibi.ff.i.de le.i.So.vt ibi dixi. ¶ Vltio vides q hic dies qui tacite inest nõ est in potestate rei vl̃ actoris.sed declarat lex eam diẽ.qua possit peniri ephesi r sic adaptat̃ ad regulã Sceuole posita i p.

Item iulianus. ° Qui soluit adiecto alibi q̃ ī loco ẽ stinato non liberat̃.hz pp interesse loci durat petitio h.d.r est subtilis r difficilis.J.r diuidit̃ in quinq; partes quas videbit̃ ponẽdo casum.primo ponit thema aliqs stipulatus ẽ sibi aut ticio ephesi soluit̃ ticio alibi vtrũ nõ obstãte hac solutione creditor possit agere᷑ hoc est thema satis facile.vide lram. ¶ Seqt̃ r Juli. scribit.hec est ꝑa pars ī qua ponit̃ rnsio Juliani bi membris.dicit.n.q illa solutio liberationẽ nõ parit. r hoc primo. Itẽ q põt agi ad id qꝺ ītерest rõe loci. r hoc ꝑo. ¶ Seqt̃ v.marcellus.vbi incipit tertia ps ī qua ponit̃ reprhẽsio Juli.hz marcellũ ī primo dicto. nã Julia.dixit liberationẽ nõ cõtigisse tali solutiõe. M Marcel.dicit primũ.q si ipsi principali creditori solua tur alibi cõtingit liberatio lz ipse recipere nõ tenere tur.ergo vt̃ idẽ si soluat̃ adiecto ī alio loco q cõtingat liberatio. Seqt̃ v.plane.hic incipit quarta pars ī qua ponit̃ reprhẽsio Julia.in ꝑo dicto fm marcellũ dixit.n.q lz liberatio nõ cõtingat ad ītерesse tm̃ põt agi marcellus ꝯ.qr si liberatio non cõtingit ergo põt peti totũ qꝺ pus.debebat̃.r hoc ꝓbat p simile .si p misisti facere ifulã certo loco.r feciste alibi ī nullo cõtingit liberatio.r potest peti totũ.ita in ꝓposito.h.d. ¶ Seqt̃ vsi.sed mihi hic incipit qnta ps ī qua ponit̃ determinatio iurisconsulti auctoris legis approbant̃. Julianũ.r casus est planus. ¶ Pro declaratiõe.l. p mo q̃ro an Julia.bene dixerit ī primo dicto dz dicit liberationẽ nõ cõtigisse.r vt̃ q nõ p rõnem positam p marcel.qr si principali creditori soluere contingeret liberatio ergo eadẽ rõne si adiecto. Jurisconsul.hic ad hanc rõnem nõ rndet quasi nõ sit necesse.veritas est Julianũ bene dixisse.r aliud est si soluat̃ ipsi principali creditori ī cuius potestate est sibiipsi piudicare.vt l.centũ capue.ī fi.j.eo.aliud si soluat̃ adiecto ī cuꝰ potestate non est mutare locũ.vt.l.q rome.ff.calimachus.de v.ob. ¶ Scõdo q̃ro ī quo differt fabrica insule a solutiõe pecunie.gl.hic ponit.tu dic clarius ea q̃ sunt meri facti variant̃ varietate loci totaliter. vnde alia est insula q̃ fit ī vno loco.alia q̃ fit ī alio totaliter sepato hz ea q̃ cõsistũt in dando nõ variant̃ varietate loci essentialiter.nã cũ dare sit dñiuz transferre vnũ r idẽ dñium est qꝺ in te trãsferr̃ sine det hic sine capue bene tm̃ põt cõtingeꝛ varietas circa q̃dã accidẽtia.qr hic valet res plus q̃ capue.vel eꝯ.tm̃ idez est dominium.hoc ꝓbat̃ ī.l.q res.ff.mihi rome.de solu. ¶ Hoc premisso venio ad ꝓria r oppo.q soluta sorte non possit peti ītерesse pp locũ.vt.l.cẽtũ capue.in fi.j.eo. So.id est verũ qñ soluit̃ ipsi principali creditori vt ibi r ẽt hic fm intellectũ marcelli.secus si adiecto soluat̃ alibi q̃ in loco destinato.ita logt̃ hic fm ulia. ¶ Iterũ oppo.de eadẽ.l.cẽtũ capue.' ītерesse venit p officiũ iudicis mercenariũ.vt.d.l.centũ ī fi. ergo sorte soluta nõ poterit principaliter peti.vt .d.l. centũ r.l.iiij.C.depositi. So.dicit gl.q pecunia soluta cedit prim ī sortẽ.prim ī ītерesse.r ideo cũ remaneat petitio sortis in aliquo remanet p ea petitio ẽt ītерesse vt dr̃ in.l.fi.j.e.nec ob.q illa opi.ibi repro bat̃ in tex.qr illud verũ qñ principali creditori soluit̃ secus si adiecto.r ita ptrãsit gl.hoc nõ est verũ quia fm hoc ꝓsupponit̃ q in aliqua pte sortis cõtingeret liberatio.cuius ꝓriũ determinat hic Julia. dic ergo q totũ põt peti nõ vt totũ cõsequat̃ hz vt cõsequat̃ ītерesse.r pp hoc dr̃ hic solũ ītерesse petẽdũ.qr pp solũ ītерesse agit̃ simile in.l.iuli.ff.i.de v.obli. r ī.l. ẽt.ꝺ solut̃.r in.l.iij.ff.si reddita.j.cõmo.r ex hoc apparet modus formãdi libellũ in hoc.ff. ¶ Vltimo ex

r ¶ .l.centum capue adue te q ang.in.l. si marito.ff. solu.mar.dicebat q hz regularit̃ accesso riũ q petit̃ lo offo iudicis extincto principali non duret vt.l.iiij.C. depositi. dicebat ipe q hic fallit ī casu singulari huius .ff.fm suuz intellectũ r fm eũ hic erat ꝺ specialiter ne debitor locupletaret̃ cum aliena iactura q̃ interuenie te facto creditoris r ex qua dã naturali eq tate competit officiũ iudicis ẽt extincto iudiciali hz glo. Jo.ꝺ im.ī.d. .l.si marito.ff. fi.dicit q sibi plus plz intellectus bar.hic ad istũ tex. q est min⁹ exorbitans a regulis iuris r minus gratiosus fugiendi anteq̃ sunt q trahũt ius ad gras seu ad tr̃ gratiosum vt nõ. Jo.an.i.c. extre eẋ de test. r cũ bar. transit Bal.r pau. de castr.hic r glo.in.l.iiij.C. depositi. tenet idẽ q Ang.in .d.l.si marito.

apparet qꝫ in alternatiua pſonarū electio ē rei ſoluat in loco ōſtinato ⁊ nō alibi ⁊ ſic adaptatur ad regulā poſitā ꝑ ſcenolā in ꝓn.l.

Hunc de officio. Si agatur in loco non deſtinato actio eſt arbitraria ⁊ in ea habetur rō intereſſe actoris ⁊ rei.⁊ tā intrīſeci.qꝫ extrinſeci.⁊ eius qō conſiſtit in dāno ſiue lucro.h.d.cū.l.ſe.¶Opp.aut reus eſt in mora.⁊ non dꝫ haberi rō ſui intereſſe. qz damnum qō quis.⁊ cetera vt in regula iuris damnum quod quis .aut non eſt in mora.⁊ non pōt cōuenīri vt.s.ea.l.ſ.ſi qs ita.¶Huius timore glo.hic intrat vnā materiā vt videamus per ſingula membra qñ agīt in loco nō deſtinato vtrū actio ſit arbitraria.circa qō dic aut reus nō eſt in mora.⁊ ceſſat arbitrīū iudicis vt.l.ij.in prin.⁊ ibi nō.s.eo.qō eſt vex pro actore ꝙ reum.ſed ſi poneremus reū non eſſe in mora ſed actorem tunc an actio poſſit eſſe arbitraria quidaz dubitant qz mora actoris non erat deſtinata ad hoc vt reo noceat.īmo reo ꝓdeſt ſi ab eo nō petaī.vñ non pōt actori imputare culpā ex qua lucruz ſentit.vt.l.cū in fundo.ſ.mulier.ỽ.qꝫ ſi accepit.j.de iur.dotiū.⁊ hec opi.tangīt hic in fi.glo.ſed non plz pōt.n.eſſe qꝫ rei interſit qz iuit tpe debito ad locū deſtinatuz.⁊ in eundo fecit expenſas.⁊ ibi pecuniaz obtulit ⁊ conſignauit.⁊ ſic intereſt ſua nō accedere iterū ad locum certe boc totū venit in arbitrio iudicis vt.j.e.l. qꝫ ſi epheſi.ſ.interdū.qñqz contingit qꝫ reus eſt in mora ⁊ nō actor.⁊ tunc iſta actio eſt arbitraria. ⁊ in ea habeī rō intereſſe actoris ⁊ rei ſufficit enīz qꝫ reus gratur in boc qz pōt alibi ꝙ in loco deſtinato cōueniri.⁊ releuaī in alio.qz habeī rō ſui intereſſe vt hic ⁊ .l.ij.in prin.s.e.qñqz cōtingit qꝫ eſt in mora tā actor ꝙ reus ⁊ tunc dicunt quidā qꝫ actio nō erit arbitraria.ſicut qñ neuter eſt in mora quaſi mora cuz mora cōpenſetur vt.l.ſi ambo.j.de cōpenſa.Alij dicūt moram actoris nō ee inſpiciendā vt dixi.s.ego dico moram actoris eſſe inſpiciendā nō tñ qꝫ mora cū mora cōpenſeī.qz iſta mora cōmittitur circa diuerſa. ſz bene cōpenſabīt intereſſe cū intereſſe.⁊ in eo qꝫ vnum excedit aliud cōdemnatio fiet.vt nō.in.l.ij.in prī.s. .e. Predicta vera qñ agīt in loco nō deſtinato.ſed ſi ageret in vno ex locis deſtinatis alternatiue vel copulatiue.dic vt.s.hac eadē.l.in prin.⁊ in.ſ.ſi qs ita. ſi vero ageret in loco deſtinato qñ vnus ſolus eſſet deſtinatus dicā ſtatim in.l.qꝫ ſi epheſi.in ꝓn.s.eo.

¶Oppo.dī hic qꝫ intereſſe excedit legittimū modū vſuraz.⁊ ſic duplū ꝯ.C.de ſen.que pro eo qō intereſt ꝑfe.l.i.So.vt in glo.in vbo legitima.Oppo.⁊ vī qꝫ nō habeaī rō lucri.vt.l.ſi ſterilis.ſ.cuz per vendi torē.j.de actꝫ.emp.So.dicunt quidā qꝫ hic eſt ſpēale in arbitrarijs.Alij dicunt qꝫ īmo eſt regula ⁹ in eo qui cōſuenit mercari vel lucrari vt hic dī in tex. qō eſt notandū vide tex.ibi qꝫ ſi merces quē nō.⁊ maxime ꝓpter.l.i.C.de ſen.que pro eo qō intereſt ꝑfe.⁊ huius cā Buil.hic ponit vnā diſtinctionem an in iter eſſe habeaī rō lucri.quā ¶y.addit ad ſuā lec.in.d.l. .i.⁊ ibi dixi plene dixi ēt in.l.i.j.de actꝫ.emp.⁊ in.d. .ſ.cū per venditorē.¶Vltimo nō.modū ꝓbandi ⁊ extimandi valorē iſtaruz rerum qz debes te referre ad certā ciuitatem vel regionē qō tenīgi in.l.ſi fundus in prin.s.de condi.fur.⁊ plenius in.l.precia reruz in fi.ad.l.fal.

Quod ſi epheſi. Iſtud ꝓncipiū eſt ſubtile ⁊ ſubtiliter gloſatū.⁊.h.d. Si agīt in loco deſtinato ſolutioni actio nō eſt.arbitraria ꝓpter locū nec creſcit extimatio.niſi aliqō vltra fuerit ſtipulatū.vel iterſit rōe tpis.h.d. Et cōtinuaī qz s.locutus eſt qñ agīt in loco nō deſtinato ſolutiōi.hic vero loquīt qñ agīt vel qñ ꝓmiſſum eſt in loco deſtinato.¶Op.vī hic ſi tpis vtilitas iterceſſerit. ꝙ in actionibus ſtricti iuris nō veniūt vſure ex mora.vt.l.i. C.de cōdi.inde.nec ēt fructus ante lit̄.cōte.vt.l. cuz fundus in ꝓn.s.ſi cer.pe.ergo nō dꝫ haberi rō tpis. iſtud ꝯriū nō ſignaī in gl.in eius timore facta eſt gl. hic poſita q̄ legit hāc.l.duobus modis ꝓncipaliter.ꝓmo qꝫ hic ſit vna exceptio tñ ⁊ ponaī vel ꝓ ēt.qua ſi dicat nō cōdēnaī amplius niſi ad qō eſſet ſtipulat⁹ ēt ſi vtilitas tpis interuenerit.⁊ hoc ſentit gl.i ꝓn.dū exponit vel ꝓ ēt.ſz hoc lz ſit verū in ſe tñ facit violentiā lī.e.vnde legīt ſo mō vt ponaī due exceptiōes ⁊ ſic dictio vel ſtet ꝓprie.vna ſi ſtipulatus eſt.alia ſi tpis vtilitas interuenerit.tūc ad ꝯriū ℞o altero de duobus modis.ꝓmo qꝫ rō tpis facit vt habeaī rō dā ni cōtingētis circa rē ipſam.puta ſi rei extimatio vilior eſt effecta.vt.l.i bac.s.ti.i.nō āt habereī rō lucri nec ventret vſure vel fructus ⁊ ſic actio non eſſet arbitraria.vel itellige ſo mō qꝫ hic itelligīt vel loqtur in actione ſtricti iuris.q̄ bz iſtar bonefidei vt in actiōe ex teſtō.vt.l.i minoruū.C.in qbus cau.in inte.reſti.nō eſt ne.tene quāuis.¶Quero dī ſi aliqs eſt ſtipulat⁹ ſimpliciter ⁱ nullo adiecto loco.an ſi cōueniatur alibi qꝫ in loco ꝓmiſſionis erit actio arbitraria.qdā dicunt qꝫ nō.qz ſolū ē arbitraria ꝑꝑ loci adiectionē q̄ rō hic ceſſat.Alij dicūt ꝯriū vt Buil.de cu.qz tacite vī ineſſe locus.ſ.ꝓmiſſionis.vt.l.ſi cū dies.ſ.ſi arbiter.s.ó arbi.qō nō plz.qz ſm hoc oīs actio eſſet arbitraria ſi ageret alibi qꝫ in loco ꝓmiſſionis.qō eſt ꝯ mentē butus tituli. Preterea nō eſt vex qꝫ tacite videaī agi ó loco ꝓmiſſionis īmo qñ locus nō exꝓmīt intelligīt de loco vbi petitur.vt.l.vnum.s.ſi cer.pe. vnde non erit actio arbitraria.quia locus vbi petitur videtur deſtinatus ſolutioni vt hic.

t ¶Sīpliciter.Quis locus videaī deſtinatus ſolutioni non expreſſo aliquo loco vt de Bar. in.l.item illa circa ſi.ꝓn.j.de conſti.pecu.

Interdum. Sicut arbitrīū iudicis ỽ ſaī in augēda vel minuēda cōdēnatiōe.ita ēt in totaliter abſoluēdo eqtate boc dicte.h.d.¶Bl.opp.de.l.i.in ꝓn.j.ó vſu.dic vt in gl. ⁊ bene.¶Quero vtrū arbitrator poſſit in totū abſoluere.⁊ vī qꝫ nō.nā arbitramentū eſt quedā tranſactio.vt in autentico.vt diffe.iudi.ſ.i.⁊ ibi nō.⁊ .C. de iud.auc.ſi vero cōtigerit.ſz tranſactio nullo dato vel retento nō valet.vt.l.tranſactio.C.de tranſactꝫ .ergo ⁊c.In ꝯriū vī hic tex.nā lz hec actio ſit arbitraria. ⁊ ēt cōmittaī in iudicis arbitrīū pōt tñ iudex nō ſolū augere vel minuere.ſz ēt in totū abſoluere vt hic ⁊ boc vex ⁊ ita obſeruaī.Ad argumētū in ꝯriū ℞o dū dī arbitramentū eſt q̄dā trāſactio verū eſt largo mō ſumpta.boc eſt receſſus a lite.vt vidiſtis in.l. ij.s. de iureur.nō āt intelligas qꝫ arbitramentū ſit tranſactō ꝓprie ⁊ ſtricte ſumpta.

u ¶Interdum. In prin.huius ⁊c.iſtum tex.allegat Bar.in.l. .i.C de iurisdic. omn.iudi.in.iij.q. ⁊c.i.v. quero vtruz arbitrator ⁊c.an arbitrator poſſit in totuz condēnare ⁊ in totū abſoluere adde Bar.in.l. furti.ſ. qui iuſſu de inſa.⁊ qualiter intelligatur qꝫ arbitramēntū eſt tranſactio adō Bar.in.l.ſocietatē.ſ. arbitroruū i.i.q.extra glo.j.ꝓ ſoc.⁊ adde Bar.in.d.ſ.qui iuſſu ⁊ Bal.in.l.fi.in.i.op. .C.de ꝯben.emp.⁊ in ℞ica.C.de rerū permu.

Heres. Actō ex teſtāmēto ⁊ certi cōditio ex mutuo ſunt arbitrarie ꝓpter locū.h.d.cū.l.ſeqn. ¶Op. qꝫ actio ex teſtō nō ſit arbitraria qz bz iſtar bonefidei vt.l.in minoruū.C.in qbus cau.in inte.reſti.non eſt ne.⁊ nō.s.l.proxi.in prin. ergo non eſt bonum ˣ argumentū. ℞o actio ex teſtō dī habere i ſtar bonefidei quo ad fructus ⁊ vſuras.vt.d.l.in minoruū. Itē quo ad aliud ʸ ſi reſoluta non pfecte duret actio ꝑma ſicut in actōnibus bonefidei.vt.l .huiuſmodi.ſ.ſi edes.j.de le.i.quo ad alia remanet ſtricti iuris.niſi ꝓpter aliqō eſſet arbitraria.vt hic.⁊.l.al's.s.ó in litꝫ.iuran.¶Quero quot ſunt iſte actiōes arbitrarie ꝓpter locū.gl.dicit qꝫ tres ꝓprie.ſ.qñ qs ſtipulatus eſt.vt.l.i.⁊.l.ij.in prin.s.e.⁊ ex teſtō.⁊ ex mutuo.vt

ſ ¶Regula. nō.⁊ tene mēti ⁊ vide bar. in.l.i.C.ó ſen. que pro eo qꝫ intereſt.⁊ vió Imo.in.c. ſacro extra de ſentē. exco. ⁊ abb.in.c.cum venerabilis ó excō.⁊ in.c.ꝓ veſtras de dona.inter viruz ⁊ vxo.

q

hic est ꝛ quarta ad exemplum istaꝝ.s.actio de constitutapecunia.vt.l.si duo.ff.ti.i.do.nic.mat.dixit ī quadam sua disputatõne ꝙ oĩs actio stricti iuris pp adfectionẽ loci posset esse arbitraria.hoc ꝓbat primo exrẽ ica q̃ naturaliter loquit̃ de eo qđ certo loco dariopꝛ.ꝛ nõ dicit nec restringit se ad cãm sic.C.e.in Rica.ꝓ hoc.s.de cõdi.inde.l.q certo.ad idẽ.s.de iudi.l.eũ q.vbi ille q stipulatus est factum si agit ad interesse qđ expꝛesse in stipulatione non est deductũ agit arbitraria.ꝛ istaꝝ opi.puto verã ad idẽ.d.l.si duo.§.i.de consti.pecu.ꝛ pro hoc qꝛ eadem est ratio quaponitur in.l.i.s.eo.

3 ¶ In bone fidei in prin.huius.l.ff.adđ Bar.in.l.i.C.vbi conueniatur qui certo loco dare promisit ꝛ istũ tex.allegaui tibi ī.l. singularia si cer.pet. in.xiij.col.

A bonefidei Actiones bonefidei nõ dicunt̃ arbitrarie ꝓpter locũ. sed actiones stricti iuris sic.b.d.¶ Quero quare actiones bonefidei non dicunt̃ arbitrarie. Rndeo qꝛ ex natura ipsaꝝ iudicis officiũ multũ põt.vnde nõ eget ea actione arbitraria.secus in stricti iuris.¶ Quero vtrũ hoc dicere arbitraria sit ꝓprium nomẽ actionis dicit glo.ꝙ non sed dr̃ quedã adiectio dr̃ enim actõ ex testamẽto arbitraria ꝛ certi conditio arbitraria.ꝛ si.¶ Quero qđ si stipulatione non sit adiectus locus solutionis sed petitionis verbi gr̃ia ut ꝓmisisti mihi dare centũ ꝛ ego ꝓmisi a te petere tm̃ florentie non reperio te ibi vtrũ potero te alibi cõuenire virtute actionis arbitrarie.ita ꝙ in illa actione vertat̃ iudicis officiũ ꝓpter locũ.certe sic casus est hic ꝛ vnã lec.ibi cõditione.i.cõditione actionis.¶ Sic dz intelligi.l.nemo põt.ff.de leg.i.vt illud qđ ibi dr̃ ꝙ agenti alio loco obstat exceptio est verũ nisi ꝓpter moramrei deueniret̃ ad arbitrium iudicis vt hic quod est valde notandum.

c Entum capue Arbitraria actione fidetussor conuenit̃ vt reus.nec ex mora rei eius obligatio auget̃.secus in vsuris perstipulatꝝ.debitꝝ.ꝛ hoc ītersse cũ officio iudicis mercenario exigatur in tm̃ durat pro rata in quantũ de sorte restat soluendũ.h.d.ꝛ est famosa ꝛ subtilis lex ꝛ diuidit̃ qꝛ primo ponit vnũ dictũ.ꝓ aliud dictuꝝ.tertio rñdet tacite obiectioni.quarto suaꝝ responsionẽ ꝓbat ꝓ argumentũ.ꝓa ibi nec oportebit.tertia ibi neqꝫ enī quarta ibi eius.Casus ī terminis in prima pte est planus.¶ Sequit̃ .v.nec oportebit iste vsi.legitur in glo.sex modis ꝛ septimo mõ ꝓm .Pe.iõ ponã casum in rubr.ꝛ lecturas examinabo ꝓ ordĩa.ꝛ casum forma sic.vidi.ꝙ agit̃ arbitraria ꝰ fideiussorem quero vtrũ iudex debeat habere respectũ ad morã ipsius rei principalis vl̃ ad morã ipsius fideiussoris rñdetur ꝙ ad morã ipsius fideiussoris.naꝝ ex mora ipsius rei principalis qꝛ forte stetit ꝓ euꝝ quominus capue solueret nõ augeret̃ obligatio ipsius fideiussoris.b.d.¶ Sequit̃ in tex.neqꝫ enīꝫ.¶ Ad ꝓdicta oppo.qꝛ si debitor ꝓmisit sortẽ ꝛ vsuras ꝛ dedit fideiussorem obligatio vsurarũ cõmittitur ēt cõtra fideiussorem ēt ex mora rei principalis.ꝛ sic mora rei auget obligationeꝫ fideiussoris. ad hoc rñdetur ꝙ diuersus casus ē ille de q̃ opponit̃.nã ibi duo fũt obligatõnes ab initio.s.sortis ꝛ vsuraꝝ.vñ fideiussor simpl̃r acceptꝰ ī oẽm obligatõeꝫ vt̃ intercedere.sed hic sors debet̃ iure actionis.interesse vero pp locũ non est īobligatione sed venit officio iudicis mercenario.qꝛ loco destinato seu tpe debito debitor non soluit. vnde in hoc non tenet̃ fideiussor ex pꝛsona rei .nec hoc vt̃ ꝓmisisse sed ex pꝛsona sua.h.d.¶ Sequit̃ vsi.eusqꝫ.dixisti ꝙ hoc ītersse pp locũ venit officio iudicis mercenarioꝰ pꝛobetꝫ hoc.ad hoc rñdet iurisconeiusqꝫ dr̃ia rr̃.ꝛ casus est planus. ¶ Non ꝙ ofic[illegible]um iudicis in arbitrarijs exercet̃ ēt ꝰ fideiussorem.ꝛ hoc in prima parte huius.l. ¶ Scõo nõ. ꝙ mora rei non auget obligationem fideiussoris.ꝛ hoc in ſa parte.¶ Tertio nõ.ꝙ fideiussor simpliciter acceptꝰ vt̃ intercedere in vsuris p stipulatꝝ.ꝓmissis ꝛ hec ītertia pte.¶ Quarto nõ.ꝙ sublata actione principali offiñ iudicis mercenariũ non subsistit.¶ Venio adapparatũ ꝓ cuius euidentia debes scire ꝙ hic sunt due glo.magne.vna fuit glo.antiqua ꝛ illa fuit azo.ꝛ ista est ſa gl.sup ꝟbo augeri.tñ in illa fuit inserta q̃dam additio circa finẽ ipsius q̃ fuit inordinate posita.vt.ff.videbitꝫ.alia est gl.noua Accursij ꝛ ista est ꝓma gl.magna.q̃ recitat opi.oĩum ꝛ pp hoc multa ꝰria q̃ tangunt̃ ēt in ſa gl.ꝛ oĉs iste veritates respiciunt ſam particulaꝝ huius.l.que dicit ꝙ ex mora rei non augeꝫ obligatio fideiussoris.Ego quãlibet pticulam legis de ꝓ se examinabo. ¶ Venio ad primam ꝛ op.ꝙ ex mora fideiussoris nõ põt agi arbitraria vt.ff.de fideiusso.l.si ex testõ.s.fi. So.si reus principalis non esset̃ in mora ꝓueniendi ad locũ ex morafideiussoris non augeret̃ arbitraria.vt in ꝓrio.sed si est in mora vterqꝫ tam reus ꝙ fideiussor.tunc agit̃ arbitraria ꝰ fideiussorẽ ex mora ipsius fideiussoris.non ex mora rei principalis ita logt̃ hic.ꝛ sic opꝫ te intelligere principiũ ꝙ vterqꝫ erat in mora.Ex hac solutꝫ.habes duo.ꝓmo ꝙ fideiussor nõ tenet̃ ex mora sua nisi ēt principalis reus sit ī mora.ſo ꝙ ipse fideiussor ex mora sua tenet̃.¶ Ad primum op.de.l.mora.ff.de v.ob.ꝛ.l.si ſuũ.s.seqt̃.ꝛ.s.nunc de effectu eo.ti.So.qñqꝫ ꝓncipalẽ non esse in mora facit diem obligationis non venisse quo ad id qđ principaliter in obligatõne deducitur.ꝛ tunc fideiussor ex sua mora non põt teneri.nisi ꝓcedat mora rei hic est casus hic.nã nisi ꝓcedat tps quo reus potuit ꝓuenire ad locũ dies obligatõnis non venit.vt.l.ij.s.si qs ita s.e.qñqꝫ reũ ꝓncipalẽ non esse in mora nõ impedit diem obligationis principalis venire. tunc fideiussor põt teneri ex sua mora.vt.d.l.mora.de v.ob.cuꝫ simi.¶ Sed ꝰ.hoc oppo.ergo ī plus tenebit̃ fideiussor ꝙ principalis ꝰ.l.bi q accessionis.ff.de fideiusso.So.fideiussor non põt in plus teneri ꝙ principalis ī bis q̃ principaliter deducuntur in obligatõnẽ ꝛ in bis que ex postfacto ꝓpter aliqđ factũ vel nõ factum incipiunt deberi põt fideiussor in plus teneri ꝙ principalis.vt hic ꝛ qđ.s.prox.dixi.ꝛ per hoc dico ꝙ licꝫ principalis nõ ꝓmiserit penã ꝛ fideiussor interesserit ꝓmittendo penã non viciat̃ fideiussio. ¶ Ad ſm oppo.ꝙ fideiussor.nunq̃ ex mora sua possit teneri ᵛ vt.l.si libertus morã.ff.de ope.liber.ꝛ.l.cũ filios.s.i.de v.ob.So.aut loqueris in obligationibus factis ꝛ loquunt̃ ꝓria.qđ dic vt ibi aut in obligatõibus dãdi.ꝛ tunc aut loqueris de interesse qđ venit ꝓpter locũ ꝛ põt fideiussor in plus teneri ex pꝛsona sua vt hic aut queris de vsuris.ꝛ tunc siquidẽ de bis q̃ veniunt officio iudicis mercenario in actionibus bonefidei tũc fideiussor non põt teneri ex sua mora.qꝛ ipse semp tenet̃ actõe stricti iuris.s.ex stipulatõe vt.l.blanditus.C.de fideiu.ꝛ.l.v.s.satis acceptio.de v.ob.ꝫ si acciperes fideiussorẽ large.ita ꝙ ꝓhibẽderꝫ mandatorẽ q̃ tenet̃ actione bonefidei.tunc posset teneri ad vsuras ex sua mora.vt.l.mora.s.i bonefidei.ff.de vsu.sed si q̃ris de vsuris q̃ veniunt ex stipulatõne.tunc si in sortẽ tm̃ intercessit ad vsuras non tenet̃ vt.l.fideiussores magistratuum.ff.de fideiusso. sed si ꝓmisit simpliciter.tunc teneret̃ tam ex mora sua ꝙ ꝓncipalis rei.vt hic in tertio responso.ꝛ hoc voluit tangere q̃dam additio q̃ fuit facta circa finẽ secunde

z ¶ Fideiussoris vide Bar.in.l.ij.s.fi.s. ꝙ quisqꝫ iur̃.

ꝓ ¶ Ex mora vide infi. de ac.s.preterea per moder.

ꝗ ¶ Teneri. adde glo.in.l. sicut reus.ff. de fideiuss.

b ¶ Peti ad de Bar.in.l.3 papilla.s.si qs ꝓpositi de ope.no.nunc. infi.sec.

a ¶ Ex mora an ex mora rei augeat̄ obligatio fideiussionis adō q̄ ipe nō.in.l.fi. ff.e.t moder. in fi.de act̄. in §.preterea quasdam.

gl.magne.q̄ tñ additio male est signata. t ideo videas eam ne erres in intellectu gl. Ibi vī et q̄ ex sua psona t̄.t est additio nec bene continuat̄ cū p̄cedentibus.t durat vsque ibi.hic ī sorte tñ interc̄ssit t̄c. t illud hic in sorte tñ t̄.dz cōiūgi cū p̄cedenti parte gl.q̄ est de gl.veteri.¶ Venio ad ſam ptē t op. q̄ ex mora a rei augeat̄ obligatio fideiussoris .vt .l. mora rei.de v.ob.gl.prima magna istud p̄riuz signat simul cū p̄rio de.l.q̄ro t procedit ad solutionez p̄rij d.l.q̄ro.t istud omittit.ſa vero gl.magna ī prin. istō soluit t bene.nā ibi mora rei nocet fideiussori ad cō seruandā obligationē.in qua obligatus erat vt interi tu speciei nō liberetur non aūt auget vt aliqd addat ¶ Oppo.ſo de.l.quero.ff.locati.vbi mora rei auget obligationē fideiussoris.t facit eum teneri ad vsuras huius timore sunt in hoc ver.septē lecture quarum quinq; ponunt̄ in prima glo.magna sexta in.ſa glo. magna septima tangitur in quadā glo.parua que est sup verbo per reum.¶ Venio ad primā dico q̄ hic fideiussor interc̄ssit in certa quantitate limitata vnō nō tenet̄ in plus ex mora rei in p̄rio interc̄ssit simpliciter ista lec.lz in se sit vera p.d.l.fideiussores magistratuū.tñ quantū ad hanc.l.nō est vera q̄ ſz hoc nō esset dīa inter interesse rōne loci t vsuras cuius p̄rium vult hec.l.t ista reprehensio tangit̄ in fi.secū de glo.magne iungendo eā.vt.§.dixi.vñ alij legunt. ſo modo q̄ hic simpliciter interc̄ssit in oēm casum sed ideo nō auget̄ obligatio fideiussoris.q̄ sors iam erat soluta.ideo non pōt agi pro interesse vt hic ī fi. .l.t ſm hoc est dīa inter obligationem vsurarū debitarū ex stipulatione t hoc interesse.q̄ sorte soluta vsure possūt adhuc peti.t hoc vult dicere ista.l.

¶ Sed ō hoc oppo.de tex.qui dicit nō augeri.cum enī sit soluta obligatio qūo queritur de eius augmēto rñdetur q̄ hic consideranit illud q̄ fuit ante solutionē factā.ista lec.cōtinet diuinationē nec videtur de mente huius lr̄e q̄ in hoc casu sors esset soluta. nā tunc iurisc̄.ponit pro cōstanti q̄ interesse nō possit peti.vt in fi.l.vnde alij legunt tertio mō t dicunt q̄ hic nō augetur obligatio fideiussoris q̄ non erat in mora ipe nec ab eo poterat vllo modo peti.b quia forte reus principalis erat fortior.t citius potuit peruenire ad locū.ſideiussor erat debilior.t sic tardius potuit peruenire ad locū merito cū in nullo possit conueniri.vt.l.si ex testamento in fi.de fideiuss.obligatio eius nō auget̄ ꝓpter rei moram sed si poneremus vtrūq; esse in mora obligatio fideiussoris augeretur ex mora rei per.d.l.quero ita intelligunt isti. ¶ Pet .dicit hanc lec.nō esse verā q̄ debilitas fideiussoris non dz attendi.nā casus superueniens in persona eius qui dz non nocet creditori vt.l.ad diem.ff.ō vbo.ob.pōt enim mitsere alū si ipe non pōt ire certe victū ¶ Pe.pōt esse verū si debilitas superuenit fideiussori post obligationē contractam.sed si tpe obligationis fideiussor esset debilior reo tunc qualitas p sone considerareť vt.l.continuus.§.cū ita de vb.ob. vel vt ista obiectio ¶ Petri cesset potes ponet̄ exemplum.fideiussorem nō esse in mora t principalez sic ex diuersitate locorū q̄ locus vbi fideiussor ꝓmisit magis distabat a loco solutionis ar.l.in eandē in fi.ō duo.reis.t tangit̄ in hac glo.circa lec.Jo.quintam. hec lec.continet diuinationem.tñ vera est in se quātum ad casum.l.non inquantū cōcedit fideiussorē teneri ex mora rei.si ipse fideiussor non esset in mora vt videbitis.ff.vnde alij legūt quarto modo q̄ hic p̄ueniebatur capue.ſ.in loco destinato solutioni.vnde non est arbitraria.vt.l.q̄ si ephesi in princ.supra eo. ¶ Contra hoc oppo.q̄ si hoc esset tenent̄ ad vsuras

b ¶ Peti ad de Bar.in.l.ō pupillo.§.si q̄s ipsi pretori de ope.no.nunc. in.iij.lec.

debitas officio iudicis si conuenireť in loco destinato solutioni p.d.l.q̄ro.t tex.hic in sequē.v. vī velle facere dīam inter vsuras debitas ex stipulatione.t debitas officio iudicis.So.fateor p̄riuz si fideiussor interc̄ssisset in p̄ctu bonefidei.sed hic ideo in tex.fit mentio de vsuris debitis p stipulationē.q̄ interc̄ssit in p̄ctu stricti iuris.t ideo non debeť.ista lec. nō est vera t continet diuinationem.t vī p̄ tex.in princ. q̄ dicit si alibi q̄ capue petatur.t̄c.vnde alij vt Jo.legunt q̄nto mō.t incipit eius lect.ibi vel clarius .t̄c. q̄ hec.l loquat̄ ī fideiussore q̄ interc̄ssit simpliciter. q̄ non est soluta sors t q̄ fideiussor est in mora.t q̄ conueniť alibi q̄ capue t sic excludunt̄ oēs lec. p̄cedentes.Ad.l.q̄ro.ſ̄ro q̄ ibi loqtur in vsuris debitis officio iudicis mercenario qō ōseruit actioni bonefidei ſm nām ipsius actōnis.merito fideiussor simpliciter acceptus ad illas teneť.c lz Pla. dixerit p̄ri um.ad cuius rōem plene rñdetur p glo.in.d.l.q̄ro. hic vero loqmur in interesse qō venit pp locum ī actiōe arbitraria officio iudicis p̄ter nām actionis.merito ergo ad hoc fideiussor non teneť.ita loquit hic. t sic habes notare tres casus interesse pp locum vt hic.vsuras debitas ex stipulatōne vt in sequēti rñso. itē vsuras debitas p officiū iudicis in actionibus bonefidei.vt.d.l.q̄ro t hoc clare examinat̄ in vltima p te huius gl.t hanc opi.tenuit Dy. in repetitj.huius l.Marti.silli.reprehendit hanc lec.q̄ pacta incōtinēti apposita insunt t informant actionē vt videant̄ esse eiusdē nature.vt.l.lecta.si cer.pe.§.sed hic in ipsa stipulatione fit adiectio loci de soluēdo capue t pp locū vt hic.aliud ī vsura debita officio iudicis.vt ī p̄rio rōnem assigno lz rō Jo.posset ēt sustentari tñ rō vera est quā ponit hic iurisc̄. nā illud q̄ mouet officiū iudicis ī actione arbitraria pp locū non est mora non soluentis tm̄. sed est ēt q̄ alio loco petit̄.t alio loco q̄s ad solutionē cogit̄ q̄ si in loco destinato cogeret̄ non esset actio arbitraria

c ¶ Tenet̄ hāc opi. martini sillimani t̄z hic Jaco.but.t in.l. fideiussor.§. de fideiusso.

vt.ſ.eo.l.q; ſi epheſi.lz ergo reus principalis ſit in mora apparet q; in eius pſona nõ cõcurrit id q; cauſat iudicis arbitriũ ĩ hac actione q; ab eo non petit aliqd ſed a fideiuſſore.q; igitur a fideiuſſore petitur ꝛ a fideiuſſore fit executio.ꝛ ſic cũ eo agit ille actus q; parit arbitriũ iudicis.merito eius pſona inſpicitur ꝛ hoc dicit iuriſcon.ĩ.v.ſequẽ.vbi dicit.hic ãt vna pecunie credite eſt circa eius executionẽ ꝛc. actus ergo cogendi ad ſoluendũ in alio loco eſt ille q; arbitrium iudicis principaliter pducit.q; cũ geratur cum fideiuſſore merito eius pſona inſpicit.ꝛ hunc intellectũ ad hanc.l.habuit ꝑau.iuriſcõ.j.eo.l.ſi.ꝛ ibi declarabo.ſed in actionibus bonefidei iſtud q; cauſat officium iudicis.ad vſuras eſt principaliter natura obligationis pro qua fideiuſſor interceſſit merito augeꝫ obligatio ex mora rei.ꝛ iõ circa hoc haberemus diſtinguere ſed circa hoc diſtinguã.j.eo.l.ſi.que lex eſt declaratio huius.l. ¶ Venio ad tertiam ptem dꝛ hic q; hoc intereſſe venit officio iudicis ꝯ de.l.ſtipulatões nõ diuidunt vſi.celſus de vbo.obli.ꝛ de acꝫ.empt.l.i.in prin.ꝛ de condi.furti.l.in re furtiua So.ibi loquitur in obligatõnibus facti ꝛ de intereſſe q; ſuccedit in locũ ipſius principalis obligationis q; intereſſe vꝛ tacite ꝓmiſſum.hic loquit de intereſſe q; venit extrinſecus vt.l.iij.ſ.nunc de officio.ſ.eo. ¶ Venio ad vltimã ptem ꝛ vꝛ q; ſorte ſoluta remaneat actio ꝓpter iſtud intereſſe.vt.ſ.eo.l.iij.ſ.itẽ iulia.Solu.ꝛ iſtud ꝯrium tangit in prima glo.magna circa princi. quarte lec.dic breuiter q; ibi fuit ſolutũ adiecto.hoc ipſi principali debitori vt ibi dixi.Vltimo oppo.de.l. ſi pro fure in prin.ſ.de cõdi.furti.So.iſtum paſſum quõ ꝛ qualiter ſoluta ſorte remanet actio examĩabo vobis.j.eo.l.ſi.vbi glo.plenius tangit.

i Si qui certo Nõ põt creditori inuito alibi ſolui q; ĩ loco deſtinato.h.d. ¶ Opp.ſ. .e.l.iij.ſ.ꝛ generaliter.vbi eſt electio rei vbi ſoluat ante petitionẽ So.quidam intelligunt hic poſt liꝫ.conꝫ.tu dic ſm glo.q; ibi fuerũt plura loca alternatiue deſtinata.vnde reus põt eligere vnũ ex illis añ liꝫ.conꝫ.nõ aũt altum locũ tertiũ ita loquit hic.qõ intellige niſi offeret quantitatẽ ꝛ intereſſe actoris ꝓpter locũ q; tunc cogeret actor vbicunq; recipere ar.eius q; nõ.in.l.qui rome ĩ prin.de ver.ob. ¶ Item oppo.q; poſſit Vbiq; ſolui.vt.l.continuus .ſ.cũ ita de vbo.ob.Solu.glo.pluribus modis tene illam q; põt ſoluere vbiq; ſoluendo ſortẽ ꝛ intereſſe vt.ſ.dixi vel dic q; ibi locus fuit appoſitus gratia rei.ꝛ hoc conſtat.ꝛ iõ nõ dꝛ haberi ipius loci rõ.vt ar.l.in fideicõmiſſi.ſ.cũ pollidius.j.de vſu.ꝛ.l.ſi ita relictũ.ſ.pegaſus de le.iij.ꝛ.l.eũ qui alias incipit ſabulenus.j.de an.lega.ꝛ iſto cãu põt reus vbiq; ſoluere hoc eſt ſicut poſſet ſi locus nõ eſſet adiectus. ergo põt ſoluere in loco domicilij actoris vt videb ꝯ .j.ti.i.l.item illa. ¶ Et ꝑdictis potes diſtinguer.aut locus apponit gꝛia actoris aut rei.aut gꝛia vtriuſq;. Siquidem gratia actoris vel vtriuſq; aut reus vult ſoluere in altero ex loci deſtinatj.aut in tertio loco. ꝛ ſi in tertio loco tunc aut vult ſoluere ſortẽ tm̃. aut ſortẽ ꝛ intereſſe.vt ex predictis patet.ꝛ.d.l.qui rome in prin.de verb.ob.ꝛ ibi etiam dixi.

r Iposte mozam Iſta .l. eſt magis difficilis q; ſit lex centũ capue.ſ.eo. ꝛ eſt gl. illius.ꝛ ſm Jo. legit vno mõ. ꝛ iſta ſubdiuidit ĩ duas.ſm azo.legit duobus modis.ꝫ quoſdam alios modernos legit alio mõ.ego ponã caſum verũ ſm Jo.poſtea in ꝓſecutione materie declarabo lec.oĩum.ꝛ.h.d. Fideiuſſor ſimpliciter acceptus non tenet ad intereſſe ꝓ locum ex mora rei ẽt precedente nec admittit q; ſimplex ſolutio pro rata ſortis ꝛ intereſſe facta eſſe videat.h.d.ꝛ diuidit q; primo format qõnem.ſo rndet ad illaz.inducendo ſimilia.tertio circa ꝑdicta mouet vnum dubiũ quarto illud determinat ꝛ declarat.ſa ibi ꝛdeo.tertia ibi niſi ſi quis.quarta ibi q; non puto. Caſus in terminis in prima parte eſt planus. ¶ Sequit.v.adeo rndet iuriſcon.adeo hoc eſt in tm̃.eſt hoc verũ q; illud interesse non eſt in obligatione in ꝑdicti caſu.vt.l.ſicut. eſt verũ q; ſorte ſoluta.vt ſi capue petat hoc eſt ĩ loco deſtinato ceſſat arbitriũ iudicis. nec debet interesse.hoc dicit.vide litterã. ¶ Seqꝫ.v.niſi ſi qs dicat. inſtat ꝗrens.dixiſtis q; ſorte ſoluta ceſſat arbitrium iudicis.ꝯ ſorte ſoluta ſimplr dꝛ intelligi eſſe ſoluta ꝑ rata ſortꝫ ꝛ ꝑ rata ĩtereſſe.ergo remanet petitio eiꝰ qõ reſtat de ſorte ꝛ intereſſe ꝑ rata.rndet iuriſcon. illud qõ dixi.ſ.de ſorte intereſſe ſoluta eſſet verũ. niſi iſta oppoſitio obſtet.ſed hec oppoſitio facit me dubitare.hoc dicit iſte v.niſi ſi qs dicat ꝛc. ꝛ lꝛa eſt plana. ¶ Sequr.v.qõ non puto.inſtat ꝗrens qd vꝛ vobis dne iuriſconſulte de iſta oppoſitione.erit ne verũ q; videat ſolutũ ꝑ rata ſortis ꝛ intereſſe rndꝫ q; hoc non putat admittendũ ĩmo totũ cõputatur ĩ ſorte ꝛ eã accipiendo vꝛ penã remiſiſſe hoc eſt interesse ꝓ locũ hoc.d.ꝛ habes hanc.l.ſm hanc lectio.ſatis plane. ¶ Pro declaratione huius.l. reuoco ĩ dubiuꝫ.v.ſe partis.ſ.v.adeo qd velit dicere tenendo iſtã lec. Jo.rndeo põt intelligi duobus modis. vno mõ q; rndeat ad.q.vt.ſ.dixi ponendo caſum.ꝛ ſm hunc modũ variatur intellectus huius littere duobꝰ modis.vno mõ vt ponat vt ꝑ ſicut ꝛ ſic ſit aduerbium ſimilitudinis vt dixi.ſ.ĩ poſitione caſus.alio modo vt ponat vt ꝑ q;.ꝛ ſic ſit conjunctio ꝛ erit ſenſus vt rndeat ſic.adeo.i.in tm̃ verꝫ eſt q; intereſſe non eſt in obligatione fideiuſſoris vt pro qõ nũc ſoluta ſorte vel ſi capue petat ceſſat arbitriũ iudicis ꝛ ſic ex hac poſitione q; intereſſe non eſt ĩ obligatione ſequunt iſte due illationes.ſ.q; ſorte ſoluta non põt peti intereſſe.itẽ q; ſi capue petat non põt peti iter eſſe innuit.ergo a ꝯrio ſenſu q; ſi eſſet in obligatõne poſſet peti ẽt ſorte ſoluta vel ſi capue petatur hoc ãt eſt falſuꝫ.vt.ſ.eo.l.centũ capue ꝛ.l.q; ſi epheſi ĩ ꝑn. ergo concludit q; hec lꝛa non poſſit hoc modo legi vt ponat vt pro q;.ꝛ ſic ſit cõiunctio.ꝛ hoc ponit gl. hoc ſup verbo adeo.que mere reſpicit lec. Jo.vide eã. Tu vero dic q; ẽt legendo vt pro q; põt ſuſtineri primo qꝛ lꝛa dicit nunc quoq; exponẽdo quoq; pro ẽt.ꝛ ſic implicat idem a contrario.vnde argumentũ a contrario ſenſu q; glo.ſumit propter ab iſta lec.recedit non poteſt hic ſumi vel aliter poſito q; dictio quoq; non implicaret idem a contrario.ſed argumẽtũ a cõtrario poſſet hic ſumi vt glo. dicit ꝓcederet adhuc hec lec.non ob.ꝯria.nam intereſſe ꝓ locum eſſe in obligatione põt intelligi duobus modis.ꝓmo in obligatione large ꝛ impropꝛie.hoc eſt in iudicis officio.ꝛ hoc mõ non poſſet hic ſumi argumentuꝫ a ꝯrio ſenſu qꝛ ſorte ſoluta ñ põt iudicis officiũ remanere vt.l.centũ capue.ſ.eo.in fi.ꝫ ſi accipis obligationẽ ꝓpꝛie.tunc argumentũ a ꝯrio ſenſu ꝓcedit.nã ſi eſt in obligatione ſorte ſoluta poſſet adhuc peti intereſſe idẽ ſi capue peteret ſicut dicimus ĩ vſuris ꝺbitis ꝑ ſtipulatõnẽ.vt.d.l.centũ capue.ſ.eo.Allio mõ legit iſte v.adeo.ſm lec. Jo.q; hic nõ rndeat qõnt. ſed totũ ſit de qõne ꝑcedenti.ꝛ in.v.niſi ſi qs dicat ꝛc.formet aliud dubiũ ꝛ.in fi.in.v.qõ nõ puto rndeat ad qõnem vtrãq;.ſ.q; non puto admittendum.vt

ideiussor teneaꝫ nec pro rata sortis ꝛ interesse intel
ligatur solutū.ꝛ ista lec.tangiꝫ in penultima gl.huius
.l.¶ Sumus expediti de lec.Jo.ꝫ qꝫ oppo.ꝛ vꝫ qꝫ
si fideiussor acceptus est post moraꝫ teneatur ad in
teresse.vt.s̄.eo.l.centū capue ꝟm lec.Azo.ꝛ.l.quero
in prin.j.locati.¶ Huius timore Azo.legit.banc.l.duo
bus modis.primo qꝫ hic fideiussor intercessit in cer
tam summā nominatim.ꝛ ꝟm hoc tota lex legatur p
ut.s̄.dixi ꝟm Jo.eo excepto qꝫ hic pono qꝺ ītercef
sit in certā summā specialiter led ꝟm Jo.simpliciter
ista lec.nō est vera primo qꝛ hec lex nō haberet dubi
um.ꝟo qꝛ ꝯ tex.qui dicit qꝺ fideiussor ītercessit eius
noīe.ꝛ sic simpliciter nō exprimendo quantitatē.vi
ipsemet Azo recessit ab ista lectu.ꝛ legit banc.l.alio
nō videlꝫ qꝺ huic questioni facte in pn̄.nō rīdet sꝫ
formet aliā cui respondeat.ꝛ ista lec.tangiꝫ hic in ꝟa
glo.huius.l.ꝛ explicaꝫ clarius in.l.centū capue.s̄.e.
in ꝟa glo.magna ibi lꝫ huic solutioni ꝛc̄.ꝛ ꝟm banc
lec.diuide banc.l.qꝛ primo format vnā.q.cui non re
spondet.ꝟo in.v.adeo format aliā vtrum sorte soluta
vel si petaꝫ in loco destinato cesset arbitriū iudicis.
tertio in.v.nisi siquis ad illud qꝺ dixerat de sorte so
luta facit vnā rōnem ꝑ quā ostendit nō cessare iudi.
arbitriū sorte soluta.ut j.in.v.quod.nō puto determi
nat secundā qōnem dicens qꝫ sorte soluta cessat arbi
triū iudicis nō ob.argumenta ꝑdicta.ꝛ sic ad primā
questionē nō est responsum si ergo queraꝫ quid iur.
Rīndeo qꝫ erit in obligatione ꝟm opt.azo.vt.d.l.cen
tum capue ꝛ.l.quero.j.locati.qꝺ an sit verū statim
dicā.¶ Circa banc lec.quero ꝛ reuoco in dubiuꝫ intel
lectū.v.adeo.Rīndeo ꝟm azo.hic formaꝫ noua q̄stio
ꝛ illud qꝺ dicit de sorte soluta intelligo a reo vel a fi
deiussore nō curo.¶ Cum enim reus si capue esset nō
posset in plus cōuenīri.ergo nec fideiussor qui non
pōt in plus teneri.ꝛ sic hec questio non referꝫ vt de
pendeat a qōne ꝓposita.¶ Contra istā opi. opp.qꝛ
ꝟm azo.fideiussor teneꝫ ad istud interesse iure obli
gationis ergo ēt sorte soluta ab eo poterit peti.Sol.
vt dixi iste.v.nō referꝫ ad primū casum tīn si referaꝫ
idem esset nā cum principalis habeat iustā cām in se
quod sorte soluta nō teneaꝫ ad interesse. ergo nec fi
deiussor q in duriorem cām non pōt teneri.vt .l.bi q
accessionis de fideiusso.¶ Sed adhuc instatur qꝫ in
plus teneꝫ fideiussor ꝟm opi.Azo.qꝛ teneꝫ iure obli
gationis.ꝛ sic efficatius qꝫ reus qui teneꝫ officio iu
dicis.So.nō teneꝫ in plus aliquo de quattuor mōis
qui ponunꝫ in.s̄.plus instī.de actꝫ.lꝫ teneaꝫ efficaciꝰ
ꝛ istud obligationē fideiussoris nō viciat vt hic.sicut
si intercederet pro obligato naturaliter vt no. in.l.si
pupillus de v.ob.ꝛ hoc voluit dicere quedā glo.hic
posita sup̄ vbo soluta q̄ tota respicit lec.Azo.vez qꝛ
hec lec.Azo.qꝫ iste.v.adeo non referaꝫ ad preceden
tia vꝫ aliquantulū repugnare lr̄e.ideo qdam moder
ni tenētes lec.Azo.videlꝫ qꝫ fideiussor simplr teneaꝫ
ad interesse legunt istū.v.adeo.alio mō.s.qꝫ qōni fac
te rīndeat hoc mō.s.q̄situm est an fideiussor acceptꝰ
post morā non teneaꝫ ad interesse nec sit ī obligatio
ne rīndeꝫ qꝫ hoc est verū adeo hoc est in tīn qꝫ sorte
soluta vel si capue petaꝫ cessat arbitriū iudicis qua
si dicat in istis tīn duobus casibus est verū qꝫ non ē
in obligatōne.alꝫs secus ꝛ sic opi.azo.remanet vera.
cetera non mutanꝫ.¶ Est ne vera ista lec.certe nō.pri
mo qꝛ vt dixi vobis.s̄.eo.l.centū capue.interesse rō
ne loci non cātur principaliter a mora rei sꝫ ex eo ēt
qꝫ qs cogiꝫ ad soluēdū in alio loco.ꝛ ideo istud offīm
dī ipsam condemnationē respicere ꝛ executionē vt
ibi vidisti.vnde lꝫ reus esset in mora.ꝛ actor vellet
petere vt hic dicit tex.non tīn adhuc petierat.nec litē
contestatus erat.vnde interesse nō erat adhuc ī offi
cio iudicis merito fideiussor simpliciter acceptus ad
illud non teneꝫ.ꝛ hoc est qꝺ vult hic dicere Dan.iu
risco. Idē si poneremus litē contestatā esse ꝛ post
litꝫ.contꝫ.fideiussorem acceptū.si tīn esset aliqua eq
tas q̄ moueret offīm iudicis ad faciendū qꝫ solueret
in loco destinato vt.s̄.eo.l.qꝫ si ephesi.¶.interdū.sed
si esset lis contestata nec aliqua eqtas esset q̄ illud in
duceret.tunc cū iam fundata esset eqtas q̄ arbitriuꝫ
iudicis inducit ad condēnandum sup̄ interesse rōne
loci dicere fideiussorē simpliciter acceptum teneri.ꝛ
hoc mō posset esse vera opi.Azo.¶ Scōo displicet
opi.Azo.in alio.nā ipse ponit qꝫ posito qꝫ fideiussor
teneaꝫ ad istud interesse tīn sorte soluta non poterit
peti hoc est falsum.nā lꝫ principalis teneaꝫ officio iu
dicis qꝺ non pōt subsistere principali actione subla
ta.vt.l.centū.s̄.eo.tīn fideiussor teneꝫ iure obligatio
nis proprie.vt nō.j.locati.l.q̄ro.ꝛ ideo sorte soluta
ꝯ fideiussorē posset agi ad interesse.sicut dicimus in
vsuris debitꝫ ex stipulationē vt.d.l.centum capue.s̄.
e.ꝛ hoc est qꝺ voluit hic q̄rere iurisco.in.v.adeo.
ꝟm qꝫ dictio vt ponit̄ ꝑ qꝫ.vt.s̄.dixi.nec ob. si dicis
ergo intercedit in duriorē cām qꝫ ꝑncipalis qꝛ nego
istam.nā lꝫ principalis sorte soluta non possit conue
niri hoc contingit ex stulticia actoris q sortē recepit
sine interesse.non ex nā obligationis.poterat enī ac
tor non recipere.vnde cā ex hoc non dī durior.non
enim debemus p̄sumere qꝫ actor sit stultus ꝛ sortem
recipiat sine interesse.¶ Teneam⁹ ergo lec.Jo.Alij
vt do.¶ Rico.mat.legunt banc.l.alio mō.ꝛ est bona
lec.vt hic intelligaꝫ in fideiussore iudi.tolni.ꝛ ꝟ hāc
pone casum.cū reus esset ī mora puenīendi capuaꝫ.
ꝛ sic in alio loco vellem agere ꝯ euꝫ vel eius ꝓcura
torem ꝛ dedissem libellū ipse dedit fideiussorē iudi
catum solui.q̄riꝫ an illud qꝺ accedere pōt obligatio
ni ex sñia iudicis sit in obligatōne fideiussoris.ꝛ hoc
primo.¶ Seq̄ꝫ v.adeo in quo q̄riꝫ an hoc casu hoc
est condemnatōne secura sorte soluta vel si capue pe
taꝫ ex condemnatione an cesset officiū iudicis hoc ē
cesset deberi illa quantitas q̄ accessit seu debeꝫ per
officiū iudicis.¶ Seq̄ꝫ.v.nisi si qs dicat hic non mu
taꝫ casus.¶ Seq̄ꝫ.v.qꝫ non puto.hic rīndet ad am
bas qōnes dicens qꝫ non putat hic admittendū .s.qꝫ
interesse non sit in obligatione.qꝛ imo est ī obligatio
ne in tīn hoc non putat.qꝫ ēt non putat admittenduꝫ
qꝫ sorte soluta videaꝫ remissa pena hoc.d. ꝟm eum.
¶ Contra banc lec.oppo.qꝛ nemo suo noīe conuen
tus cogiꝫ satisdaꝫ iudicatū solui.vt inſtꝫ.de satisda.
§.si vero.ꝟo hic conueniebaꝫ ꝓcurator vel ipse sa
tisdedit suā sponte iudicatū solui.¶ Sz ꝯ hoc opp.
de tex.q dicit eius actionis nomine ergo non satisde
dit iudi.sol.So.intellige qꝫ satisdedit iudicatuꝫ solui
eius actiōis noīe.Ītē oppo.fideiussor simpliciter ac
ceptus non teneꝫ ad interesse pp locū vt.s̄.eo.l.cen
tum capue.So.ibi loquiꝫ in simplici fideiussore.hic
in fideiussore iudicatū solui qui in sua obligatione vi
deꝫ habere respectū ad id qꝫ p iudicē poterit iudica
ri.vt.l.iudi.sol.j.iudi.sol.ꝛ.j.locati.l.quero in princ.
ibi ac si fideiussisset inquantum illum condemnari.
ꝛc̄.ꝛ hec opi.satis vera est in se.¶ Item oppo.s̄.ō
in litꝫ.iuran.l.i.So.vt ex bis que ibi dixi apparet.ꝛ
ista lec.est satis vera in se tamen lect. Jo.magis ap
plaudet littere.ideo eā tene.¶ Ex predictis ergo ꝛ
ex bis que dixi in.l. centum capue d .s̄.eo. ¶ Pro
declaratione p̄sentis materie vtrum fideiussoris sim
pliciter accepti augeaꝫ obligatio ex mora rei. sic di
stingue.aut loquimur in vsuris debitis ꝑ stipulatio
nem aut in vsuris debitis ꝑ officiū iudicis aut ī iter

d ¶.l.centuꝫ capue
ꝛ adde per eandem
Bar.in.d.l. centuꝫ.s̄.
eo.

e ¶ Sorte soluta v trū sorte soluta rema neat pena seu acces sorti in petitione ad de qᵖ nō.bar. in.l.si cui.§.qui sacrū de so luto.ꝛ ibi allegat istā .l.ꝛ qñ pena conuen tionalis succedat lo co interesse tunc sub lata petitione sortis videt pena remissa .l.pdia de actȝ.emp. si vero pena succedit loco cōcepti ꝛ tūc si primo soluitur res submoueret petitio pene nō eȝ.l.si duo .§.item si duo.s̄.si qs cauȝ.l.ita demuȝ.s̄. de arbi.ꝛ notāt doc. post gl.in.d.l.ij.si qs cautio in prin.ꝛ vtrū accipiendo ptum vi deatur remissum ꝑ parte vide nō.in.l.in exequutione.§.pe.ō vb.obl.ꝛ.s̄.l.prima ꝛ nō.in.l.ij.in prin.si qs cauȝ.qᵖ qui tran ligit sup ꝯctu princi pali vt transigere su per pena vt ibi secus si esset transactū sup actione sortis nō sup ꝯctu fȝ Bal.nō.in.l. .iiij.in prin.de fruc.ꝛ liȝ.expen.ꝛ an q pe tit rez videat renun ciasse petitioni pene vide in.l. cōmissorie .C.de pac.inter ẽptȝ. ꝛ ven. ¶ Et an marit⁹ qui post moraȝ rece pit dotem possit de ꝑ se petere fructus ꝛ accessiones ad hoc v tō Bal.in.l.fi.§. pe. .C.de iure dotiȝ.ꝛ nō vide Imol.post An ge.in.l.si insulā ī pe. carta in.v.vltimo re stat de vb.oblig.

esse.primo casu aut stipulatio vsurarū ꝑcessit obliga tionē ꝛ deiussoris.ꝛ tenet vt.s̄.eo.l.centū capue aut secuta est ꝛ nō tenet.ar.l.fi.s̄.de pac.ꝛo casu aut mo ra ꝑcessit ꝛ sic vsure iam officio iudicis debebantur ꝛ fideiussor sine dubio tenetur.vt.l.q̄ro.in prin.j.lo cati fm lec.Azo.aut non ꝑcessit sed secuta est.ꝛ tūc sunt opi.tu tene opi.io.qᵖ ẽt tunc obligatio fideiusso ris augeat⁹ qz tales vsure veniunt fm naturā actōis ex officio iudicis.vt.d.l.quero.ꝛ.l.si postea.j.rē pu. fal.fo.iij.cāu qñ queris de interesse aut queris de i teresse qᵖ succedit,in obligatione ꝓpter moraz vt in obligationibus facti.ꝛ tunc auget⁹ obligatio fideiusso ris.vt.l.cū filius.§.i.de vb.ob.ꝛ.l.si libertus moram de ope.liber.ꝛ.l.si stipulatus es.j.de fideiusso.ꝛ.c. ti.l.si qs pro eo.in prin.cū simi.aut queris ō īteresse qᵖ venit ꝑ officiū iudicis rōne rei.ꝛ tunc idem .vt.l. mora.j.de vbo.ob.ꝛ.l.si seruū.§.nūc videamus eo. ti.aut queris de interesse rōne loci.ꝛ tunc aut fide iussor ꝓmisit iudicatum solui.ꝛ auget⁹ eius obligatō ex mora rei.vt hic fm vltimā lec.ꝛ in alijs.ll.s̄. alle. aut fideiussit simpliciter ꝛ tunc aut ante moraā rei.ꝛ nō augetur eius obligatō.vt.l.centū capue.s̄.eo.aut post moraā rei ꝛ tunc aut post moraā ꝛ ante liȝ.contȝ. intercessit ꝛ idē vt hic fm lec.io.quā.s̄.eo.ꝛ enui aut post moraā ꝛ post litis cōtestationē ꝛ tunc ex tali ꝑce dente mora augetur obligatō fideiussoris ꝛ hoc mō pōt procedere lec.Azo hic posita.vt.s̄.dixi. ¶ Vento ad.v.nisi siquis ꝛc.ꝛ q̄ro qualiter fiet ista cōputatō gl.istam rōnem calculat vno mō fm Jo.alio mō fm martȝ.qlibet calculatio est recta ꝛ bona.cū calculatō Jo.plus plȝ.q ponit qᵖ centum erant sors.ꝛ hoc iō qz hec lex est facta ad declarationē.l.centuȝ capue. vbi ponit⁹ in tex.qᵖ centum erat sors.ꝛ qᵖ hec lex sit facta ad illius declarationē apparet qz illo themate posito ꝑ constanti q̄rit si post moraā factā quominus capue solueret⁹.ꝛc.vt hic in prin.l. ¶ Vento ad vlti mam ptem vr hic qᵖ simplex solutio non pōt intelli gi facta ꝑ rata sortis ꝛ interesse.ō.j.de solu.l.i. vbi simplex solutio prius cedit in vsuris q̄ ī sorte.ꝛ .C. de solu.l.i. So.illa regula non hȝ locum in pena seu sorte q̄ venit ꝯ naturam actionis vt hic.qō est notan dum. ¶ Vltimo oppo.ꝛ vr qᵖ sorte soluta remane at pena seu petitio pene.vt.l.si ꝑ fure.in prin.ꝛ.§.i. s̄.de condi.furti.ꝛ.l.ij.in prin.si qs cauȝ.ꝛ.s̄.eo.l.iij. §.itē iulia. ¶ Huius timore glo.tua hic vltima distin guit.aut loqmur in penis legalibus.ꝛ tunc loquitur l.si pro fure.qō plene dic vt dixi in.l. q ea mente de fur.aut loqmur in penis q veniunt iure obligationis ꝛ tunc aut loq̄ris de obligationibus iudicialibus. ꝛ tunc dic vt.d.l.ij.si qs cauȝ.aut in penis conuentio nalibus ꝛ tūc aut est simplex pena ꝛ tunc distingue aut fuit dictū rato manente pacto.aut non.qō plene dic vt.l.q fidē.s̄.de transactȝ.aut fuit vsura.ꝛ non vr remissa solutione sortȝ.vt.l.centū capue.s̄.eo. aut lo queris de interesse qō venit ꝑ offm iudicis ꝛ ista est mā nostra.circa quā dic aut sors soluit⁹ adiecto ꝛ re manet petitio interesse.vt.l.ij.§.item iulia.s̄.eo.aut soluit⁹ ipsi principali creditori.ꝛ tunc aut soluit⁹ ipsi scienti ꝛ extinguit⁹ petitio interesse.vt.d.l. centuȝ ca pue.ꝛ hic in fi.aut soluit⁹ ipsi ignoranti.ꝛ remanet pe titio interesse vel actio prima vel actio de dolo vel actio in factū.vt habuistis nō.s̄.de tritic.carta.l.ī hac.ī gl.sup vbo liberari.videbiȝ in.l.ij.§.si reddita.j.cō mo.ꝛ in.l.elegantes.§.non solū.s̄.de dolo. ¶ Ultimo quero qd si creditor recipiendo sortē ꝓtestatus ē sal uum sibi esse ius suum sup interesse an ꝑ hanc ꝓte statȝ.sibi ius suū conseruauerit.ista qō residet in hoc an recipiendo sortem ꝑdatur petitio interesse ratiōe tacite voluntatis vel tacite remissionis.an ex alia ... cessitate iuris.qz ꝓtestatio recipientis impedit illud qō veniebat ex sua tacita voluntate seu remissiōe ī aliud.vt.l.at si qs.§.pleriqz de religio.ꝛ sumpti.fu.ꝛ nota.in.l.alimēta.C.de neg.ge.ꝛ qᵖ ista petitio inter esse ꝑdatur ex tacita remissione vr tex. hic in fi. In ꝯrium qᵖ perdat⁹ ex iuris necessitate vr casus in.l.cē tum capue in fi.s̄.eo.ꝛ.C.depositi.l.iij.vbi dr qᵖ per ditur ex necessitate qz cū sit officiū iudicis mercena riū non pōt subsistere principali actione sublata ¶ De trus vr dicere qᵖ nō possit quis reseruare istud ius ꝑ protestationē ꝑ rōnem ꝑdictam qz ex iuris necessi tate hoc euenit nō ex tacito cōsensu mihi vr dicēdū qᵖ siquidē recipiens expresse liberaret soluentem a sorte ꝓtestando qᵖ sibi remaneat saluū ius petendi interesse qᵖ tunc ¶ De.dicat verū.sed si nō liberaret sz simpliciter sortē solutā reciperet cū illa ꝓtestatione qᵖ tunc ꝓtestatio sibi ꝑdest in hoc.s.qᵖ nō videat⁹ li beratus a sorte sed remaneat petitio sortiȝ ꝓpter ītereresse hoc ꝓbatur.s̄.e.l.iij.§.itē iulia.vbi solutio tcā adiecto nō liberata sorte ꝓpter interesse.ꝛ hoc ideo qz deficit cōsensus veri creditoris ita in ꝓposito per ꝓtestationem apparet qᵖ deficit cōsensus eius ideo remanet petitio sortis ꝓpter interesse vt.s̄.dixi. Pos semus ẽt dicere in cāu ꝑcedenti qñ liberauit a sorte hoc acto qᵖ remaneret petitio interesse qō siquidem reus soluens cōsensit sup interesse posset ītereresse pe titū ex vigore officij iudicis vel prime actionis sub late sed noua actione ꝑscriptis verbis que oritur ex quodā cōtractu innominato tpe solutionis celebrato .s.libero te hoc acto qᵖ habeā interesse ẽt si soluens nō cōsenserit apparet qᵖ ego liberaui te soluentē nō liberaturus si crederē me nō posse petere interesse ꝛ sic cū ab interesse sis liberatus sine cā posset agi q ditione sine cā.vt reponas te in pristinā obligationē vt possim petere interesse verum qz ipm interesse erat purū petitur ipz principaliter obmisso circuitu vt.l.si mulier.s̄.de condiȝ.ob cau.ꝛ quod no.in.l .si quis accepto.eo.ti.modo habes expeditā istaz.l.val de difficilem vt vidisti.

De constituta pecunia. Rica.

[f] ¶ Hoc enic to in prin.Ins.l.sed quid est fides vide Bald.in.c.i.in prin.de cap. cōradi.

De eniclo. ¶ Nō. tex. ibi quam graue ꝛc.

b **Ait pretor.** Masculinū cōcipit femininū.h.s. ¶ Quero qz verba edicti hic posita sunt im perfecta q̄ro qd erat vltra in edicto.dicit gl.subaudi soluere cogā.hoc non placet qz fm hoc ex hoc edic to actio non dareť sed iudicis officiū cū verba refe ranť ad iudicē fm doctrinā qᵖ dedi vobis in.l.i.s̄.de condi.ex lege.erant ergo alia vba.s.iudiciū dabo.ꝛ si.ꝛ vide plura vba edicti.j.eo.l.si duo.§.ait pretor. ¶ Quero ad qd est vtile hoc edictum. g Ro de iure coī ex pacto nudo non oriť actio.vt.s̄.de pac.l. iuris gētiū.§.igiť nuda sed ꝓtor in casu isto solo qñ quis ꝑ pactū nudū promisit istud qō al's erat debitum con stituendo illud debitū se soluturū vult qᵖ ex illo pac to ȝ nudo oriať actio q̄ vocāť actio de constituta pe cunia.vnde si ꝑ stipulationē qs promitteret h non ha beret locū actio de constituta pecunia sed certi cōdi tio ex stipulatione.hoc ꝓbať instiȝ.de actȝ.§.de con stiȝ. ¶ Quero vtrū masculinū concipiat femininum Cy.tractat de hoc in.l.qcunqz.C.ō ser.fugi.alij doc. ponunt in.l.i.j.de v.sig.ꝛ ibi plene dixi.

f ¶ Hoc enic to in prin.Ins.l.sed quid est fides vide Bald.in.c.i.in prin.de cap. cōradi.

g ¶ Edictuȝ quid si in dic to constituto nudo pacto ꝑ mittatur pena dic qᵖ ad pe nā non oritur actio.l. titius .s̄.eo.fm bal. in Rica. C.e. in.iiij.q.

h ¶ Promit teret.ẽt ꝛ si ō bitum nullaȝ ꝑcessisset tunc oritur actō ex stipulatiōe ita dixit Bar.in.l. .i.C.eo.

in prin. but? .ff.tē.p istuz tex.iuncta.l.q ãt.ff.fi.j.e. dī q ex duplici nudo pacto su per eadem re ex intervallo facto sp oritur actio ēt de iure ciuili pz qz ex prio pacto ducta est nãlis obligatō.l. .i.de pac.l.in bis.ff.iperator de solu.ex fo pacto inducit actio de cōsti. vt hic z banc regulaz sentit hosti.in.c.per tuas de arbi. z ibi clare. d. Ant.idē sentit i.c. quintaual lis de iureiu. facit quod nō Bar.in.l.cū sci m?.C. ō agri. z censi.li.xj.z q sit rō q constitutū non bz locuz in ciuili tm obligatiōe vide nō.Bal. in.l.pe.de nō nu.pec.z fide iusso? accedit vt nō.Bar.ī.l. tij.ff.ō fideius. z p̄dictis adō q ītmo consti tutū nō vī pa cū nuduz sed ꝯctus noīat? vt p Bar.in.l. turisgentiū.ff. igituz nuda.ī. de pac.

l ¶Quod si maritus. In p̄n.hui?.l.tē. vide bar.in.l. maritū.j. sol. ma.p Imol. plenius in.l.in tm in prin. de re iudi.

De pupillo. Nō.q̄ hec dictō q referr tur ad masculos z ad fe minas matores z minores liberos z in potestate boc.d.iste tex.tē.

Eum qui. Hic exponit verbuz constitu it.lz eius expositionē latius re assumat.j.eo.l.q ãt.ff.constituere z hoc.d.Cum tractamus de obligatione inducenda si nō valet qō ago. vt ago.non valet vt valere pōt.h.d.¶Oppo.de.l.lu tius ticius cū haberet j.depositi.So.ibi illō q agit vz vt agit z sic non est ō.¶Op.ī. de trās.l. z post ré.ff.fi.z ō pac.l.si vnus.ff.pe So.ibi loq̄t de obligatione tollenda z inducenda liberatione. qō est fauorabile.hoc de inducenda obligatione q̄ est odiosuz. z istud brochardicū examinat.¶y.in.l.nō codicilluz C.de testa.ego plenius q̄ alij in.l.i.ff.si quis ita de verbo.obli.dic vt ibi.

In potest. Hic incipit exponere illud verbū debitam.z durat hec expositio vsqz ad.l.q ãt.ff.constituere.z ne procedat in equoco hic vbum pecuniam non exponit.fz p cō stanti oēs veteres acceperūt pecuniā p qualibet re. solum ergo ad expositionē huius vbi debitā attēdit z.h.d. Sicut aliud p alio pōt solui ita aliud pro alio pōt constitui.¶Quero verū pōt constitui factum p facto vel factū pro dato z si. Jo.dicit q̄ non p.l. quires.ff.mihi.x.de soluti. In ꝯrium est veritas q̄ factum pro pecunia.z pecunia pro facto.z vnū factum pro alio.pōt solui in creditore volente.vt.l.in stipulationibus.ff.operarum.j.de verbo.ob.satisfactū enim accipimus tē.vt.l.si rē.ff.satisfactū.j.de pigno.actī.

Debitum. [1] Debitū intelligit ex quacū qz cā q̄ parit obligatōnem ci uilem z naturalem vel naturalez tm vel de iure prio sine exceptionis obstaculo.¶Jtē siue sit debitū pure siue ī diē.h.d.vsqz ad.l.eū q.

Quod si filii. Quero q̄ ē rō q̄ tenea tur ad integra .x. lz minus sit in peculio dicit gl.qz exceptōnē remittere vī vt.l.fz z si qs.ff.pe.z fi.si qs cautī. Jsta glo.non dicit verū hoc casu cū nomine filij quis promittit.nam filio nulla competebat exceptio.sed insolidum tenebatur.vt.ī.l.proxi.ff.sed z si filius.ergo z pater constituens pro filio q insolidum tenebatur tenetur insolidum cū nomine filij constituit.

Quod si maritus. [k] ¶Oppo.de l.nā z si maritus.ī.de condi.inde. So.ibi loquitur in soluente hic in constituente.rō ibi patet.¶Opp.j.proxi.ff.vbi tutus exceptōne cōstituendo non tenetur So.hic loquitur de exceptione temporali.vt dixi ī.d.l.i maritus.ibi de exceptione perpetuo loquitur.

Si quis autem. ¶Nō tex. ibi qz ōbita iur. tē.

¶Nō q̄ non dī deberi qō exceptione ppetua pōt defendi.¶Opp.de.l.q exceptionem.ī.de condi. inde. So.dicit gl.hec.l.oz intelligi fm illam q̄ hic erat tutus exceptione iusiurandi.z pacti.z similiū. secus si exceptione odiosa.qz tunc idē in soluente qō in cōstituente qz eqparant vt.ī.eo.l.i.ff.an pōt.¶Quero qd si tutus exceptione sciens constituit.dicit gl.z vī donare.verū dicit sed ꝯrium vī dicere.j.eo.l.hactenus.in fi.sed ibi soluaz.vide hanc gl.q̄ incipit .l.fauorabilem.ibi sz qd si sciens.

Si is qui. Opp.debitor in diez ante dié est tutus exceptione.vt.l.i.in fi.ī.qn dies usufruc.lega.cedat.ergo cōstituendo nō teneť. Rō ibi ponit de exceptione ppetua. hic de tē porali.z sic si bene aduertis ea q̄ inducunt conditionem indebiti impediunt constitutum.que cōditionē indebiti non inducunt constitutum non impediunt. ¶Opp.de.l.id qō.j.eo.So.ibi de debito conditionali.hic de debito in diez.¶Quero qd si alius z nō ipse debitor constituit se soluturum citerior die an valet dic vt in glo.

Eam qui. Varietas loci ꝓstitutionez non impedit.hoc dicit.¶Oppo.de.l.si qs legatu m?.de iudi. gl.soluit quattuor modis.finaliter approbat primaz z vltimam. Jaco.bu.iungebat eas simul z dicebat ad hoc vt legatus possit tempore legationis cōuenīri rome de constituta duo requirunť.ſ.q̄ tpe legationis incipiat deberi.z q̄ solutiō conferat ī ipm legationis locū istud primū vī ꝯ istum tex.vbi dicit q̄ accepit in ꝓuincia z sic añ legationem cepit deberi z cōstituendo rome tenetur nisi dicas q̄ accepit in ꝓuincia inchoato tp̄re locationis z hoc modo posset sustineri hec lec.que cōiter teneť.¶Ad fz dicū oppo.de.l.contraxisse de actī.z ob.z.l.iij.de bo. auc.iudi.possi.vbi vī q̄ in loco destinato [l] solutioni possit conuenīri qz ibi vī cōtraxisse.dicit gl.q̄ ibi vī contrahere iuris fictione.tū ibi bz forum vbi verba ꝯctus celebrant istud nō est verū vt.ī.dixi.ī.ti.i.l.i. vbi est cāus z in.l.quero de solu. dic ergo q̄ hic iō cōuenīri non pōt ꝓpter priuilegium legationis.

Quod exigimus. Sufficit eē debitū lz non debeat q̄ constituit.h.d.¶Op.de.l.si pene.ff.i.ī.de cōdi.inde. So.ego intelligo q̄ hic instituit quis qō ab alio debeť nō tanꝯ debitū a se.qz tunc nō valeret q̄ stitutū vt in ꝯrio.¶Secundo oppo.qz illud qō alteri debeť nō pōt quis recipiendo alteri cōstitui.vt.l. sticbū in fi.de nouaī. So.intellige hoc fieri creditore volente.

Julianus. Per epistolā pōt quis se obligare cōstituendo pro debito alterius non alium.h.d.¶Nō.tex.in eo q̄ dicit scripsi me fm mandatū que verba vt vides non faciunt cōditionē.sed teneť scribēs de cōstituto simpliciter q̄ facit ad.q.dicit iudex [m] in sua condemno te ad dandū vnum par caponum in?āno tali fm qō tui antecessores consueuerunt q̄ ista vba nō faciunt cōditionē immo simpliciter condēnatus teneť ad hoc facit.l.pe.C.de inst.z substi.z q̄ no.¶y.C. de ꝓhi. stipu.l.sciendū ꝓ hoc optime facit qō nō.p glo. Bernar.extra.de offi.dele.c.quoniā abbas. vbi sunt ista vba confirmo suam sicut iusta est in actibus dispositiuis que non faciunt conditionem vt ibi no.¶Secundo habes hic q̄ verba constituti debent referri ad promittenduz non ad aliud.q̄ dic vt in auctenti co vt cuz de ap.cogno.ff.ad hec posita.C.eo.ti.auc. si qī quod hic gl.refert.

Item si mihi. [n] ¶Verba constituti ō bent referri ad euz cui fit non ad alū.nisi ille alius fingereť idē rōne potestatis.vel legitime administrationis.h.d.vsqz ad.l.fz z si filio.ff.i.¶Nō.q̄ in procuratore vba ꝯctus debent referri in ꝓsonam ipsius procuratoris.non ad ꝓsonā domini.in nuncio vero aliter esset.vt.l.fz.j. eo. ¶Secundo nō.q̄ in persona administratoris legitimi hoc non exigitur de necessitate. predicta examino plene z multum late in.l.stipulatio ista.ff.si quis insulam.de verbo.ob.

[l] ¶Destinato. vide glo.z doc.in.l.bī des absens.ff.pen.al's fi. .ī.de iudi.z Bal.ī.l. cū archimedotuz.C. vt in poss.leg.

[m] ¶Dicit iudex cō demno te ad dandū sicut tui antecessores cōsueuerunt sna nō est conditionalis ex quo Bar.in.l. admonendi de iureturā.infert ad aliā.q.nō. de statuto z de dictione fm an faciat ad cōditionē vide Bal.in.l. pe.C.de inst.z substi.z hic adde Joh. an.in addi.spe.in ti. de sen.ff.sic igitur in princ.

[n] ¶Item si mihi.in prin.huius.ff.tē.vtō ad istū tex.in.v. si actor qō no.Bald.in.l. .i.in.iij.col.C.de sen. in vsi.quero qd ī sindico z qn ex stipulatione ꝓtoris ꝙrī vtilis pupillo vide ī.l. .ij.z ibi est gl.magna .C.qn ex facto tuto. z ibi vide Bal.z qō legiť z nō.in.l.pe. z fi.e.titulo ibi hoc bz locū ēt finito officio tutoris si in rem pupilli stipuleť alis nullo casu queritur.

• ¶ Constituit. cõstituit plus ẽbito an valeat salté vt dõatio. & adde Bal. ĩ Rica. C. eo. in. ij. coll. pro hoc facit quod dixi post Bar. in. l. cuius p error. ẽ reg. iuř. & hic adde Pau. de castro in. l. iurisgentiũ. §. sed cũ nulla. s̃. de pac.

p ¶ Qui aũt. In pn. huius. l. cc. & illum tex. cum. l. se. allegat Bar. in. l. i. in. iij. q. de inrisdi. om. iudi.

q ¶ In dubio idem voluit Bal. in Rica de consti. pec. in vlt. col. & Ang. & ymol. ĩ. l. inter stipulantẽ de ẏb. ob. Pau. de cast. & Ro in. l. stipu. ista in pn. de ẏ. ob. & hoc nõ. ad limitationẽ. d. l. stipulatõ ista ĩ pn. & adde no. p Bal. ĩ. l. si pater. C. de colla. & nõ. q si pmitto tibi me curaturũ q vnus tale quid facit q ex cusor si facio quãtuz in me est q titius id faciat & hoc vlt feẽ. de senis in cõsil'. M3. .cc. ij. q reassumpsit & sequit Ant. ẽ bu. in. c. gẽma de spõsa. & Bar. idẽ in cõsi. suo incipiente maritus. p misit ad qõ vide qõ nõ. Bal. in. l. fi. in vltima col. C. de doẏ. p miss. p quo vide. l. si vehemda. §. idez iuř. ad. l. rodiã de iac. ĩ ẽ rium facit iste tex. in ẏ. qd tñ cc. In eo. vsi. no. & tene menti & vide glo. in. l. quta. §. i. de ẏbo. obligar ¶ Prestat nudum vide Bal. ĩ. l. i. ĩ. x uij col. de confes. & p ea que hic habẽtur dic nõ. bal. in Rica. C. ẽ exercitoria q phibitus aliquẽ substituer pẽt explicare p nuntium.

l ¶ Mandati. & q nõ pẽt dari general' nuntius sicut ꝓcurator adde Bar. in. l. i. .C. de iure dñi ipe tra. p illũ tex. & q ibi dixi ẽ Bar. & Bal. in Rica. C. co. titulo

Si mihi. ¶ Adiecto non põt constitui sz principali creditori. & postquaz creditor fuerit constitutũ impeditur facultas soluendi adiecto vel alteri conreo credendi hoc dicit vsqz ad. l. hactenus.

b **Actenus.** ¶ Sufficit ad cõstitutz q sit debitũ lz nõ appareat psona q debeat. b. d.

Si quis centum. ¶ Qui plus ẽbito constituit se soluturũ tenet vsqz ad quantitatem debiti. non vltra. h. d. ¶ Quero qd si scies cõstituit ° plus debito quidam dicunt q valet iure donationis. vt. C. ad. l. fal. l. fi. glo. dicit contrariũ de iure isto. qm donatio ñ põt valere isto iure pacto nudo. bodie secus vt. l. si qs argentũ. §. fi. C. de donaẏ. ẽrium vř tenuisse glo. s̃. eo. l. iij. §. fi. tu dic qñqz aliqd non debetur iure exceptionis. & tunc p constitutum factum scienter tenetur q obstaculum exceptionis tollit. & actio prima remanet valida non q oriař actio de constituta. ar. l. si vnus. §. pactus. s̃. de pac. sic põt intelligi gl. in. d. l. iij. s̃. eo. qñqz qs constituit illud quod nullo modo é debitum. & tunc tene ista glo.

q **Ei autem.** ¶ Summaui cuz p cedenti.

Si quis con. ¶ Sufficit q istud qõ in constitutum deducit sit de accessoriis ad debitum lz p se principaliter non sit debitum. h. d. ¶ Opp. qõ non est debitum non põt constitui. vt. s̃. p totum. sed pignus non est debitum ergo. cc. So. lz pignus non sit debitum tñ accedit debito. ¶ Scõo oppo. ad. ẏ. sed & si qs. factum alienum qs non põt promittere. vt. l. stipulatio ista. in pn. de. ẏ. obl. & instiẓ. de iust. stipula. §. si qs aliũ sed hic promittit factum alienum s. alium fideiussurũ ergo cc. So. dicit gl. hic promisit se curaturum q alius fideiuberet. & sic factum suũ. ¶ Mõ ergo q in dubio q quãdo quis promittit ali quem aliquid facturum ad conseruationem eius q ipse promittens debet intelligitur promittere se facturum & curaturum quod tene menti.

Constituere. ¶ Hic iurisco. exponit ẏbũ constituer positũ in edicto & hoc dicit. Constitui ẽt põt inter absentes intrueniente organo. & nuncius pstat nuduz misterium hoc. d. cũ. l. se. & diuide. primo ponit vnũ dictuz. Ro rñdet tacite obiectioni. Fa ibi & lz. ¶ Mõ. q constitutum fit consensu nec requirit solemnitatẽ ẏboz. Ex hoc sequitur aliud nõbile. qõ põt fieri inter absentes p nunciũ vel epistolam vt. l. consensu. de actẏ. & ob. & ẏ. de ẽben. emptẏ. l. i. in fi. ¶ Tertio nõ. q nũtius confert ẏba in psonã dñi dicendo sic tu cõstituis te soluturum dño meo vt hic. & l. lz ibi p quẽ tibi constituit cc. nõ. p gl. in. l. multum in fi. C. si qs alteri vel sibi. ¶ Quarto nõ. q nuncius pstat nudum ' misterium quasi dicat non qrit nuncio. & p nuncium dño. sed directo qrit dño. nuncius enim est qõdam organum quo mediante vadit vox vnius ad alium. sicut p epistolam. & sicut aliqs loqueret p picam aut quã seu bucinũ. & hoc mõ vocem suã ad alium transferret vt hic in gl. Et ex hoc hz q nũcius privati nũ q põt eé generalis ita q ex virtute illius generalis mandati ° ipse descendat ad aliqua spãlia. tunc enim nõ esset tanq organũ. sed ipe p se aliquid faceret vltra id qñ dns dixit & hoc vř velle tex. s̃. de ꝓcu. l. i. & p hec ẏba que quotidie apponunt in instrumẽtis .s. talis fecit suũ ꝓcuratorem actorẽ factorem & nunciũ spẽciale ꝓut de nuncio loquunt non habẽt effectuz nisi in his que specialiter inserunt vt ex ꝑdictis paret. ¶ Itẽ ex predictis apparet q si ille qui est p curator ' fecit vt nuncius nõ valet quod agit. vt. d. l. mulũ. C. si qs alteri vel sibi & s̃. eo. l. eũ qui. §. iulia. Itẽ ex hoc vř velle Pe. vt refert Cy. in. d. l. multuz q illud qõ quis fecit vt nũcius nõ possit validari ratihabitione si mandatũ non ꝑcessit. nõ enim fuit pica vel organũ mandato nõ ꝑcedente facit ad ꝑdicta. s. q speciale mandatũ ꝑcedere debeat. l. i. ĩ fi. & qõ ibi nõ. ĵ. de ẽben. emp. ¶ Sed ẽ predicta oppo. de. l. si qs solutioni. ĵ. de vsur. & qõ vi ant clam. l. iij. in prin. & l. qõ meo. §. procurator de acq. pos. rñdeo q illis in. ll. nõ est nuncius q nõ ꝑcessit mandatũ vel si precessit nõ erat mandatũ speciale lz in cãibus illaruz legũ ille gestor negociorũ seu ꝓcurator ꝑstet nudũ misteriũ. hoc est nõ acquiritur sibi nec p eũ dño. sed acquirit dño directo sicut hic fit p nunciũ nõ tamen q ibi sit nuncius. & ꝑdicta vera in nuncio priuati de nuncio aũt iudicis nõ tango hic q non est nostra materia. ¶ Quero vtrũ requiraẽ q psona nunciẏ sit idonea. " sicut psona procuratoris dic vt dixi in. l. si is q pro emptore de vsuca. in materia fictionis trãslatiue de psona ad personã multa alia essent videnda ĩ mã de nuncio que nunc obmitto.

r **Duo.** ¶ Constituendo possunt cõstitui duo rei. h. d.

Sed certo. In constituto põt adiici locus & tps & erit actio arbitraria. h. d. ¶ Glo. intelligit hic vbiqz seu quolibet loco. s. idoneo. ¶ Ego aliter dixi s̃. ti. i. .l. i. nec ob. l. eũ qui in pn. & §. i. s̃. eo. q ibi nõ potebat cõueniri ꝓpter priuilegiuz legationis. ¶ Querit hic Guil. quid de eo qui constituit se soluturũ vbicũqz fuerit inuentus dic vt d xi. s̃. ti. i. l. iij. §. siquis ita.

Ait prætor. In hoc. §. iurisco. refert ali qua ẏba edicti q sequebantur post ẏba relata. s̃. eo. l. i. & sunt ẏba talia cõiungẽdo cũ illis. s. ait ꝑtor q pecuniam debitam constituit si appareat eũ q constituit nec soluere cc. vt hic in tex. sed q illa ẏba nõ sunt pfecta q̃ro quid sequebatur in edicto. dicit gl. satisfacere cogã vel si. quicqd ò re contingat aduerte vt dixi. s̃. eo. l. i. Certe si talia ẏba essent apposita q dicit gl. non oriret actio de constituta. sed officium iudicis subaudi ergo iudiciũ debo cc. Itẽ illud qõ dicit gl. qcqd de re cõtingat cc. non est necesse q ponaẽ q ex ẏbis ꝑdictis bene sequit illatio q statim ponit p iurisco.

Ergo si non. Periculum interitus p tinet ad debitorem post moram quã põt purgare vsqz ad instiẓ. cons. h. d. cum l. se. ¶ Quero vnde veniat illa illatio. ergo si non stetit p actorẽ periculum interitus ptinet ad reũ. Rõ ex ẏbis edicti ruditer consideratis. vř enim apparere reũ non dedisse nec fecisse nec p actorem stetisse. ergo daẽ in eum iudiciũ. lz res sit pempta. ¶ Sic cum do q̃ro dř hic reo subueniendũ q̃ro qualiter ei subueniet. dicunt qdã de eqtate. lz rigor sit ẽ euz. tu dic clarius ° q reo subuenit iusta & vera interpratione & declaratione ẏborũ edicti que declaratio ponitur ĵ. proxi. §. & l. sed lz. alias verba ruditer considerata facerent contra eum.

Hec autem verba. ' Istuz. §. sumaui cum ꝑcedenti. & nõ. q ista ẏba neqz dedisse neqz fecisse debent intelligi hoc est si in mora fuerit dandi vel faciẽdi. qõ est nõbile ad multa Contra hoc oppo. ' de. l in illa stipulatione. si calendis. de. ẏ. ob. So. qñ ꝑcedit dispositio ex qua inducit obligatio de aliquo de

vide hic oño Pau. de ca. ꝛc.

3 ¶ Contra hoc oppo. Et vide ꝙ ꝑ glo. hic in verbo constituti. nota. Ly. ꝛ Bal. in. l. fi. §. pe. in. iiij. col. C. de iure dot.

ꝛ ¶ Mora nō. ꝙ debitor tenet offerre pecuniā totaz ꝛ cū interesse ꝛ vide latius Bal. in. l. acceptā. C. de vsur. in. vj. oppo. ꝛ in. xviij. q. ꝛ ēt in. vij. op. ꝛ in. l. si traditio ꝛ in. l. i. C. ō acti. emp. in. vij. q. ꝛ in duab⁹ sequentibus.

ꝑ ¶ Interest eius idē tenz Pau. de cast. .j. l. se. circa i prin.

ɣ ¶ Mora z. qñ sola oblatō sufficiat ad purgationem mor' adō bar. oño in. l. inter dū. §. fi. de v. ob. ꝛ nō. ad ō claratione eorū q̄ no. Bar. i l. acceptū. C. de vsu. ꝛ hic adde bal. i. d. l. acceptā i. xiiij. ꝛ in. l. si traditio i. vij. q. C. de actō. empt.

a ¶ Venire. istō posset forte limitari vt dixi nota post bar. s. ō eo ꝙ certo loco ꝙ si esset verum esset multum notabile.

b ¶ Mora. ꝛ sic no. nō valere ꝓductiōez instrumētoruz ꝓte non citata nisi datus eēt terminus ad ꝓducendū fz bal. in. d. l. qui aīn calen. i ad di. ꝛ in. l. sancimus in addi. parua. C. ō iudi. ꝛ clar' bal. in. l. si qñ i vltima. q. C. ō testi. ꝛ vide hic Bar. ꝛ est tex. ibi ꝛ bal. in. l. iudices. C. de fide. instru. ꝛ ꝙ requirat' ꝑ tis pncta vl' citatio tz Ang. ꝑ illū tex. in. l. ꝓperandū. C. de iudi. in. §. si autē reus ibi terribilis ꝙ dicit ad hoc esse singulariter no. ꝛc.

do vel faciendo. tunc ẏba illa si non dederit vel non fecerit intelligantur. i. si in mora fuerit dandi vel faciendi vt hic ꝛ .j. de. v. ob. l. si homo mortuus ꝛ l. si penum. qui dies lega. ce. sed si non ꝓcedit dispositio fz simpliciter ponunt in vt conditionis tunc verificantur simpliciter ex eo qō nō est datū vel factū. vt. d. l. in illa ꝛ l. hoc iure. .j. de v. ob.

f **Edet si alia.** ¶ Continuat' cū ꝓcedenti ꝛ é summata. s. cū. §. ergo si. ꝛc. ꝛ nō ꝙ reus ꝑt purgar' morā vsqz ad lit'. contz. ¶ Scdo nō. ꝙ actor dr' esse in mora f qñ recusat recipere sine tusta cā posset gt esse tusta cā si ei non offerr' pecunia tota. vel offerr' sine interesse qz forte interest eius ꝰ debito loco vel debito tēpore non esse solutū. ¶ Opp. ex' gl. illud qō petit' semp pōt offerri vsqz ad sñiam. ꝛ sequeret' absolutio vt instit'. de ppe. ꝛ tē po. ac. §. fi. sed hic petit' ipsa res debita de necessitate ꝑut nos referimus banc. l. ad obligationē dandi. dicit enim neqz dedisse neqz fecisse. ergo ppetuo poterit offerri vsqz ad sñiam. So. illud qō petitur pōt offerri vsqz ad sñiam. ita logtur lex ꝛ̄rta sed oblatio sola purgaret morazꝰ ante lit'. contz. vt hic post lit'. vero contz. non sufficeret sola oblatio sed regreret' consignatio ꝛ depositio ita ꝙ haberet vīz solutionis ita ego declaro hāc. l. in. l. si insulā ō v. obli. ¶ Opp. de. l. magnaz. C. de ꝛ̄ben. ꝛ cōmitten. stipula. So. ibi erat dies ꝛ pēa. hic dies ꝛ ñ pēa. qō plene dic vt. d. l. si insulam. ¶ Quero dr' hic reo subuenīdū exceptione aut iusta interꝓtatione. qd vult dicere hoc. Ro exceptione qñ quantitas fuit oblata. s. debita. vt. l. q x. in prin. de solut'. iusta interpretatione. s. qñ fuit oblata species debita. quo casu liberatur ipso iure.

i **Temilla.** Actor dr' esse in mora recipiendi si tpe debito ad locum solutionis non venerit. h. d. ¶ Nō. ꝙ actor dr' esse in mora recipiendi si die statuta non venit in loco solutionis. ¶ Secū do nō ꝙ fz difficultas excuset reū a mora. vt. l. ꝙ te. s. si cer. pet. ꝛ in non dr' excusare actorem qn non dicat' esse in mora recipiendi. qō apparet hic in eo ꝙ dr' ō actore valitudine vel tēpestate ipedito. ¶ Tertio nō ꝙ actor dz venire g ad locū rei seu ad eius ciuitatem vt sibi soluat' vt ibi petitor non venerit. ꝛc. ¶ Op. ꝛ vr' ꝙ reus possit soluere ante diez. vt. .j. de solu. l. ꝙ in dic. So. dicit glo. fateor. fz hic forte dies erat appositā gratia creditoris. vt. l. si ita relictum. §. pegasus. de le. ij. cum fi. ¶ Ego sic dico si quidē q̄ritur an ante dié possit solui. dico ꝙ sic cū distinctione prędicta aut dies apponit' gratia actoris aut rei aut vtriusqz. ¶ Sed si q̄rit' an ante dié debitā actor sit ī mora non veniendo ad locū solutionis dico ꝙ si sibi fieret denunciatio ꝙ veniret ad recipiendum solutionē ante dié deberet venire alīs esset in mora. b vt. d. l. ꝙ in dié. Sed si sibi non denunciet' non est in mora nec tenet' comparere d nisi die statuta. hic est casus hic. ꝛ hoc est valde notabile c puta datus est terminus alicui ad ꝓducendū instra vel ad faciendum iurare testes. certa vltima die vel vltima hora termini non

c ¶ Notabile de hac. q. vide ēt ꝑ eundem in. l. ij. C. dē temp. ap. ꝛ ꝑ Bal. in. l. si qñ per illū tex. C. de testi. ꝛ in. l. eos. §. apostolos de ap. ꝛ in. l. fi. C. q ad mitti ꝛ in. l. si interscriptū. §. pagasus de leg. ij. ꝛ in. l. i. si qs cauz. ꝛ ī. c. i. quo tpe miles in vsibus feudorū ꝛ in auz. ei qui de temp. ap. ꝑ Pau. de cast. in. l. si qs arbitratu de ẏbo. ob. ꝑ Ro. in Rica de arbi. in. x. q. ꝑ Pe. de ancha. in cle. ꝙuis de ap. ꝛ ibi seqr' dicta ꝑ Bal. ꝛ ibi est glo. nō. ī vl. primo dictum.

dz facere reqri aduersarium qz ibi dz esse. ꝛ si nō est ibi est contumax. vt hic. sed si. .j. terminū ꝓduceret. fateor qz pōt producere. cū dz aduersarū citari facere. non enīz cogī esse ibi ante dié termini vt hic. nec dr' contumax si non est ibi. iō reqrī noua citatio. vt in aun'. ei q. C. de tēpo. app. dixi in. l. q ante calendas de v. ob. tene bene menti tex. huius. l. ¶ Scdo opp. ꝛ vr' ꝙ difficultas excuset e a mora. vt. l. quod te. §. si cer. peta. ꝛ l. si vehenda. §. idē iur. .j. ad. l. ro. de iactu. Sol. dico ꝙ excusat debitorē. vt in ꝛ̄ritis sed non creditorem vt hic rō dr'ie est qz debitor certat de dāno vitando ꝛ iō vbi non pōt sibi imputari culpa non dr' esse in mora. creditor vero certat de lucro hoc est de transferendo periculū interitus in reū ꝑ cursuz diei. merito licet sibi actori non possit ꝑputari culpa tñ nō pōt imputari ēt reo. iō de piculo interitus nō tenet' tanq̄ actore existente in mora. ¶ Quero iuxta hoc vtrū post illam diem actor possit cōstitui ī mora. Ro ꝙ sic si ibi reperiret' ꝛ res esset sibi oblata. ꝛ ipse sine aliqua iusta cā nollet recipere. tunc enim dicer' esse in mora eo ꝙ non recepit lz precesserit mora eo ꝙ nō venit. ꝛ hoc vult sentire glo. sup ẏbo ad diem. ¶ Op. ad tertiū notabile ꝛ vr' ꝙ reus debeat ire ad domū actoris f ad soluendū nō actor ad domū rei vt .l. ij. C. de iure emphi. ꝛ l. penul. §. fi. .j. de condi. ꝛ de mon. So. q̄qz in obligatione nō est dies tacita. nec expressa. ꝛ tūc reus nō constituit' in mora nisi ꝑ ītерpellationē vt. l. si ex legati cā de ẏbo. ob. Ista aūt interpellatio dz fieri per creditorē ipsi debitori vel ad domū eius si nō reperiatur alibi vt. l. si dictū. §. fi. de euic. ꝛ l. iiij. §. domū de dam. infec. ꝛ .j. de libe. agno. .l. i. §. i. Si vero in obligatione est dies tacita vel expressa tūc si reus vult soluere vt euitet cōmissionem pene seu more ꝑ diei lapsum vtrū debeat ire ad domū actoris vel nō glo. hic distinguit aut sunt eiusdē fori ꝛ dz reus ire ad domū actoris alias actor ad domū rei vt hic dr' in tex. ꝛ ita obseruat cōsuetudo. ita dicit glo. ꝙ nō. bene tu distingue latius ſm Buil. g aut solutio debet fieri respectu alicuius rei. ꝛ pro aliqua re ꝛ tunc siquidem creditor est eiusdem fori in quo res illa est situata. ꝛ debet ire reus ad domum actoris. vt. l. ij. de iure emphiteo. ꝛ l. forma. §. si vero. .j. de cēsi. ꝛ in auctentico. q. mo. natu. effi. sui §. si qs igit' ex qualibet. Si vero non esset eiusdē fori tunc nō tenet' ire extra locū sui domicilij. l. ij. ar. huius tex. cū gl. ꝛ ꝑ hoc dico ꝙ si ille q dz soluere debitum canone ꝑ re emphiteotica si dns esset alterius fori sufficit ꝙ in die in qua dz soluere ipse in domo sua dicat ego sum paratus soluere canonē si esset q reciperet. ꝛ hoc faciat scribi. dz enim creditor ire ad eū. non ipse ad creditorē alterius fori. vt hic patet ni si aliter se haberet consuetudo. Si vero solutio q̄ est fienda nō fiat respectu rei ꝛ ꝑ aliqua re. tunc aut illa solutio respicit tm cōmodū ꝑsone. ꝛ dz ire debitor ad domū creditoris. vt. l. ꝙ nisi. .j. de ope. li. cū. si aut respicit cōmodū bursale ꝛ patrimoniale. ꝛ tunc aut ex hac solutione volo aliquē mihi obligare vel aliqd mihi acqrer'. ꝛ debeo ire ad domū creditoris b. vt. l. cū qdā. C. de condi. insertis. ꝛ l. penul. in fi. de cōdi. ꝛ

d ¶ Comparere. vide hic Pau. de cast. ad. q. ꝙ si nō fecit ipsum citari ꝛ testes ꝑduci vel iurare fecit an valebit testificatō vide ꝑ eū hic q ēt ad hanc. q. allegat Job. an. in. c. in noīe dñi ō testi. ꝛ in regula ꝑsumitur in prin.

e ¶ Excuset vide hꝫ oño Pau. de cast. q nō. loquit' circa ista.

f ¶ Ad domū actoris an creditor tenet' ire ad domuz debitoris vel nō vide pulchre Bal. ī. l. acceptā i. xij. .q. C. de vsu. ꝛ ꝑ do. Ant. post imol. in. c. significasti de pig. ꝛ ꝑ Bal. ī. l. i. in pe. col. .C. de testi. ꝛ substi.

g ¶ Secundū Bui. Et ad intellectū eoz q̄ hic dicunt' vtō Jno. ꝛ Job. an. in. c. significāte de pig. ꝛ vide bal. post gl. ī. l. vsuras. C. de sol'. ꝛ qd si solutio é destinata in domicilio debitoris ēt debitor vult soluere ī domicilio creditoris vide Bal. ī. d. l. acceptaz in. xij. q. de vsur'. ꝛ in. xiiij. Quid si debitor ꝓmisit soluere ad domū creditoris q postea mutauit domū ꝛ ō mā vide ēt ꝑ moder. ꝓinsti. ō acti. §. ꝑterea quasdā ꝑ bar. An. ꝛ imo. in. l. si ꝓpriū. §. nunc videamus ī. l. cū filiꝰ. §. fi. de v. ob. ꝑ Ro. in. l. de die. §. q mulier q̄ satisd. cog. alias qd ꝑ Ang. in. l. spaciū .ff. de edendo.

h ¶ In moraz ꝛ de mō huius cōstitutionis ꝛ interpellatiōis in mora qñ sunt dīv

si. §. fi. de ẏbo. obli. ꝛ no. per eundem in. l. si seruum. §. nunc videamus de v bo. obligatione.

¶ Creditoris an emphiteota debeat portare cēsum ad domū dñi vide Bal.in.l.acceptā i.xij.q.de vsuris vbi tz ꝯ Bar. primitie aūt & decime debēt portari ad domū sacerdotis tex.ē no.xvj.q.i.reuertim ini & ibi nō.quez allegat ymo.& Ro.in.l. stipu.ista.§ inter de vbo.oblig.

l2 ¶ Debeat fieri vide bar.in.l.cū filius .§.fi.de vb.obl.dubito tñ qz vī ꝙ ēt isto cāu debitor debeat se ostendeī in termino & dicere seperatū soluē vt.§.dixit bar. nec pōt reddi ratio differentie.

l ¶ Et debitor adde que notat bar.in.l.ñ solū.§.mōte i fi.xvij col.j.de ope.no.nū.

m ¶ Eadē rōne. Et hoc sequiī abb.in.c. significante de pig.

demō.aut volo me exonerare ne incidā i morā ' vel penā.& tunc aut creditor est eiusdē fori mecuz & debeo ire ad domū eius aut diuersi fori.& tunc dz creditor venire ad me.vt hic cū sua gl.& ideo in hoc casu sufficit ꝙ debitor in die solutionis dicat in domo sua essem paratus soluere si aliqs esset q reciperet: ita dicit Bul'.& bene. ¶ Juxta p̄dicta q̄o hoc est verū qñ reus vult soluere ne incidat in morā. sed quid si reus vult soluere ad purgandā morā in quam iaz inciderat glo.vī hic intelligere eandem distinctionez esse adhibendā.vide glo.que incipit eū locum. Ego dico ꝙ ad purgandā moram semp dz reus ire ad domū actoris ēt si sint diuersi fori nā cuz reus ex mora sua tam sit obligatus ad penam vel ad periculū interitus istā solutionem facit vt aliquid sibi acquirat ñ vt simpliciter se exoneret ergo dz ad domū creditoris accedere vt.d.l.cū quidā & l.pen.alle.§.& eodez mō dico de actore qui si semel fuit īmora recipiendi semp dz ire ad domum rei vt purget morāz suam. & reū in mora constituat eadem rōne. ¶ Quero pone ꝙ solutio debebat fieri[k] i ciuitate florentie die pasche tis illo die nō ꝓbat reus se fuisse florentie ad soluendū nec ēt actor ꝓbat se illa die ibi fuisse ad recipiendū vtrū sit ꝓbata mora p̄ cursum diei. Ro.non vt.l. arbiter si calendis.§.de arbi. ¶ Quero quid erat postea qualiter debitor cōstituatur in mora. Ro.cū illa dies esset apposita vt interpellaret pro creditore ex eo ꝙ obmisit creditor illa die venire vī illā interpellationē & instantiam petēdi remisisse vt.l. mora circa p̄n j.de vsuris & tō remanet actio ac si esset debitor sine adiectione diei vt cōstituatur in mora per interpellationē vt.l.si ex legati cā de vb.ob. ¶ Quero creditor & debitor [l] vadunt ad locū destinatū solutioni. qs dz alteruz perquirere & vbi dz pquiri. Rñdeo fz ea que dixi.§.& statim dicā in.q.sequēti eo enim cāu quo qñ sunt eiusdem fori deberet ire debitor ad domū creditoris eo cāu dz debitor pquirere creditorē & eo cāu quo creditor deberz ire ad domū debitoris si essent eiusdē fori eo casu deberet creditor debitorem pquirere eadē rōne [m] vt.j.videbitis pquiri āt dz apud notos & apud eos & apud ea loca cū qbus & in qbus cōsueuit cōuersari vel deberet verisimiliter hospitari vel cōuersari. nec tenet euz pquirere p loca absconsa & inusitata. vt.l.hec aūt.§.i.& ibi no .ff. ex qui.cau.in pos.eaī.& qñ appel.sit.l.i.§.adeundi. ¶ Quō qz dictum est.§.qñ sunt eiusdē fori vel diūersi an intelligaīt ēiusdem fori respectu ciuitatis an eiusdē fori respectu vniuersalis fori vtputa sub eodez p̄side prouintie qui hz sub se multas ciuitates. Ro.totus hic tractatus ex bono & equo pendet. vt.l. ꝙ si ephesi in p̄n.§.ti.i.& l.si fuum.§.sequiī de vbo.ob.& ideo que dixi.§.ꝙ qñ sunt eiusdem fori dz ire debitor ad domū creditoris. sic intelligēda sunt si vterqz habitat in eadē ciuitate. nā si debitor habitaret i ciuitate. & creditor i comitatu remoto & tedioso adeūdū nō vēret ad eū accedere vt.§.de arbi.l.si cū dies.§. si arbitr.v.qd ergo nā cū in dubio videaī actū vt soluaī i loco vbi peti pōt vt.l.vlt.§.ti.ij.& l.ꝙ legatū.ff. de iudi.peti aūt potest in ciuitate nō comitatu .ergo creditor deberet venire in ciuitate ad domū debitoris non eō.p̄dicta vera nisi conditio p̄sone aliud īduceret.qd enim si p̄mitteret vel legaret pecunia cuidā magno militi vel p̄lato habitanti in comitatu. certe verisimiliter vī actum vt debitor ad eū accedat. vt.d.l.si cū dies.§.si arbiter.& de le.i.l.cū res in p̄n. ibi vel nisi verisimiliter.& ibi nō. Sz si vterqz habitaret i ciuitate. tunc dz ire debitor ad domū creditoris vt hic nō.qō semp intellige nisi ex conditione p̄sona rum aliud dictaret equitas. vt.l.ad p̄sonas.§.de iurisdictione. & p ea q̄ dicta sunt.§. Si vero tam debitor ꝙ creditor " habitaret i comitatu. tunc si facilius est debitori venire ad ciuitatē nō teneī debitor ire ad domū creditoris qz de loco ciuitatis vī actum vbi peti pōt vt dictū est. sed si esset ei facilius ire ad domū creditoris ꝙ ad ciuitatē deberet hoc facer & haberet locū qō hac glo.nō. nec esset audiendus si vellet agere & facere eū attediare. vel facere eū venire ad ciuitatē ar.§.de rei vendi.l.si in fundo. Predicta vera nisi cōditio p̄sonarū aliud induceret. vt dixi. Ea vero q̄.§. dixi de bis q̄ sunt. diuersi fori cū possit dupliciter intelligi. s. de foro ciuitatis & de foro p̄uinciali. vt.§. dixi dz intelligi ꝓut facilius est debitori. sicut dicimus de tpe. vt.l.si ita stipulatus fuero. x. aut. xv. de v.ob .totum tñ hoc ex bono & equo diirimendum est. vt.l.ꝙ si ephesi.§.ti.i. Quid.n.si essent diuersi fori tñ essent multū ꝓpinqui vt habitantes in confinibus diuersarum ciuitatū. certe si accedere ad domuz creditoris esset facilius ꝙ ire ad locū fori. hoc facere dz p ea q̄ dicta sunt & hoc verisimiliter vī actū. lz quo ad aliū tractatū idētitas & diuersitas fori aliter assumaī vt.l. fi. de p̄scrip.lon.tem. Et p̄dicta oīa sunt vera in debitore in genere. & tdē putarē i debitore alicuius speciei q̄ sine periculo & sine sumptu seu labore portari ñ posset. Si vero esset debitor alicuius speciei vel alicuius generis subalterni puta si deberē. x. salmas vini de tali vegete sufficit debitorē illā rē soluere vbi est dum tñ dolo ipsius debitoris in locū extraneum non sit translata. & creditor suis expensis & periculo faciat sibi eā portari vbi vult vt.§. de eden.l.p̄tor.§. fi.& de iudi.l.ꝙ legaī.& j.de pericu.& cō.rei.ven.l. i.§.lz āt de le.i.l.cū res in prin.cū si. Et ex hoc apparet [p] qñ tu emis vinū vel frumentū cuius expensis debeat portari ad domū tuā. nā si emeres vinū vel frumentū in genere debeat portari ad domū tuā ex pēsis debitoris sz si i genere subalterno vt.x. salmas vini de tali vegete vel de tali vinea. tunc expensis tuis vel eius secundum ea que.§. dicta sunt.

Quod adiicitur [q] ¶ Sufficit ō bitū fuisse tpe constituti. lz postea debitū esse desierit. h.d. ¶ Mō. ꝙ p̄scribens nō est similis soluēti. nā si solutisset actō prima & actio de constituta tolleret. ¶ Et sic oppo. de.l.si pupillus.§.i.de admi.tu. glo.non soluit. So. p scribens est similis soluenti quo ad qd.non in oībus ita loqī hic. s. milis est enim soluenti quo ad damnuz creditoris. vt i ōrio nisi ex facto debitoris sibi ꝓuideatur vt hic. ¶ Ad istud op.& vī ꝙ hic non currat prescriptio in actione prima sz fuerit interrupta agnitione ōbii. vt.l.sicut.§. sed & si qs. & l.cū notissimi. i p̄n. de p̄scriptj.xxx.anno. cogitabitis. ¶ Scōo nō. ꝙ nō viciaī aliquid lz puenerit ad eū casum a quo nō pōt incipere. ꝯ de.l.iij.de bis q̄ p non scriptis ba.gl. nō soluit. dic ꝙ hic actus erat p̄fectus & consumatus ante ꝙ eueniret casus a quo nō posset inchoari. vt nō. p Dy.in.c.actus legitimi.de reg.iur.li.vj. ¶ Mō ꝙ actio subrogata non sapit naturā eius in cuius locuz subrogaī. nā actio de constituta non tolliī ipe sicut prima. ꝯ. si qs cautū.l.si eū.§.q iniuriarum.gl.non soluit dic ꝙ hic nō succedit in locū alterius immo accedit cū alia principaliter. dixi plene in.l.i.§.hec āt. si quis testa.lib.esse inf.fue.

Bene autem ¶ Hec actio est rei persecutoria. & non penal' hoc dicit.

Vetus ¶ Petitione ex hac actōne nō tolliī actio p̄ma. lz ex actione sic. b.d.

n ¶ Quā creditor adde qō nō.bal.& glo. in.l.vsuraī.C. de solu.

o ¶ In gere an creditor dēat pōsi re ad domū sug sumptib⁹ suis vel sumptib⁹ debitoris per Bal.i.l. acceptā in.xv.q.C. de vsur. & qs debeat soluēi gabellā & vid bal.in fi.C. de cōdic.inser.

p ¶ Apparet an emptor debeat portare rē suis sumptibus vide qō nō.glo.& Bar. in.l.heres dū natus de vi. tri.oleo leg. & in.l.i.de ali.legā. & vide qō habes p⁹ bar. no. in.l. qō legaī.§. de ind. q ¶ Qō adiicitur hunc tex. no. Bal. in Rica in.ij.col.C. eo.

¶ Oppo. ꝙ electione tollaſ vt. l. qꝺ in heredez. §. eligere de tribu. So. qñ plures actiones procedunt ex eadem cā vel ex diuerſis ꝺrijs tñ tunc electione tollunſ vt in ꝺrio. ꝛ. C. de fur. l. i. ſed qñ ꝓcedant ex diuerſis cāis non ꝺrijs tūc nꝺ tollunſ electione vt hic ¶ Opp. ꝙ actio prima ſit ſublata r per conſtitutum cū in dubio ꝑſumatur nouatio ſm hec iura. ve. l. vlt. .C. de nouaꝯ. So. illud verū qñ interponiſ in ſtipulatione. ſecus in alio ꝺctu niſi expreſſe agatur vt hic dixi vobis in l. ſingularia. ꝺ. ſi cer. peta. ꝓbatur in. l. ſi mandato meo in fi. ĵ. mandati.

r ¶ Sublata. ad de Bar. ī. l. vbi qs .ĵ. c. ꝛ in. l. i. ff. de nouā.

i **Quod** ¶ Debitū ſub conditōe pōt conſtitui pure ſz ſuſpendiſ in conditionis euentū. ꝛ debitum pure pōt ꝙſtitui ſub ꝙditione. h. d. ¶ Oppo. pendēte conditione non eſt debitū ergo non pōt conſtitui glo. dicit ſz hic nō ſit debitū. fit tñ ꝓpter debitū nō intelligas glo. ꝓpter debitū conſtituti. qꝛ nullum debitū ſubſiſtit ſed ꝓpter debitū. ſ. in cōditionis euentū. ¶ Quero qñ debitū pure conſtituiſ ſub cōditione vtrū cōditione pēdente poſſit agi prīa actio. vī ꝙ nō vt. l. pecuniā quā ſi cer. pe. glo. vī hic diceſ ꝺrium qꝛ hic actio prima non ſperaſ nouari. vt. ſ. l. pxi. in fi. quod eſt verū niſi appareat ꝙ conſtitutū ēet factū animo nouandi vt nota. ĵ. eo. l. ſi quis.

Si pater ¶ Sufficit debitū fuiſſe tpe conſtituti. h. d. ¶ Hanc. l. inducit Huil. ꝙ ſi factū eſſet ſtatutuz ꝙ quicunqz bz libram. 1000. librarū teneaſ tenere equum ſz libra poſtea creſcat vel decreſcat nō eſt curandum. ſed illud qꝺ habebat tpe impoſitionis ſolum inſpicitur.

p **Romiſſoꝛ** ¶ In conſtitutū pōt ꝺduci extimatio ſeu ꝑtium rei perempte poſt moꝛam. h. d. ¶ Opp. ꝙ extimatio non eſt debituz. ergo non pōt conſtitui vt. l. i. §. debitū. ſ. eo. ¶ Huius timoꝛe dicunt qdam ꝙ re ꝑempta ſuccedit extimatio in obligatione qꝺ eſt contra. l. ſi ſeruū in fi. de v. obli. dic ergo ꝙ ſeruus eſt in obligatione ſz ſit moꝛtuus. tñ qꝛ executio ꝺz fieri in extimatione extimatio tanꝙ debita pōt conſtitui. vel dic ꝙ nil prohibet aliud pro debito conſtitui. vt. ſ. eo. l. i. §. an poteſt.

ſ ¶ Si ſine in ꝑn. hui⁹. §. ꝛc ꝛ intellige hic tēpus habere locū inter preſentes ſz iter abſentes eſt ī arbitrio iudicis. l. cōtinuuſ. §. cū ita de v. bo. ob. ꝛ bal. ī Ꝛ ica. C. eo. in .iij. q. vide in ſti. de acti. §. ī pſonā qꝺ dicatur modicum tps vide glo. magnā in cle. .i. de re. ecc. ī alte. ſup v. modicū ꝛ an iſtꝺ tps deceꝺ diez ſit ſtatutū a lege vl ſit ſtatuz a iudice ꝛ cuius ſit hic effectus vide ym. in. l. liber. hꝺ. §. x. hodie de vb. ob. per bar. ī. l. ita ſtipulatus ī. i. q. de vb. oblig.

Si ſine ¶ In conſtituto intelligiſ tacite ſpacium. x. dierū. h. d. ¶ Nō. modicum tps dī. x. dierū. ¶ Scꝺo nō ꝙ tempus. x. dierum vī tacite ſtatutū. ¶ Ad primū opp. de. l. ſi debitori. de iudi. ꝛ. l. ab hoſtibus. §. ſed qꝺ ſimpliciter. ſ. ex q. cau. ma. So. modicū tps aliter accipiſ in materia illa ꝙ in iſta. ¶ Scꝺo opp ꝙ non ꝺz debitor venire cū ſacco paratus. vt. ĵ. de ſoluꝯ. l. qꝺ dicimus. dicit gl. ꝙ ſpeciale eſt hic. tu dic ꝙ in conſtituto eſt hoc ſpeciale qꝛ eſt limitatū tps. x. dierū. qꝺ non eſt ī aliꝭ obligationibus ſz eſt tps arbitrio iudicis. vt. d. l. qꝺ dicimus. ꝛ inſtiꝯ. de inuti. ſtipula. in fi. ſed ī neutro ꝺz venire cū ſacco paratus. ¶ Oppo. ꝙ obligatō in dubio intelligiſ pura. l. ꝙ incontinenti cedat dies vt. l. eū q calendis. §. quoties de. v. ob. dicit glo. ſpeciale eſt in ꝙſtituta pecunia. cū enim vnū ſit ꝺ eū ꝙ obligeaſ pacto nudo. aliud eſt ꝓ eo ꝙ non teneaſ ſtatiz. hoc ēt tangiſ iſti. de v. ob. §. oēs tu dic verius ꝙ ibi ꝛ hic ſtatiz venit ꝛ cedit dies obligationis ꝛ tps .x. dierum ꝙ hic ponīſ non hic adijciſ obligationi ſz miſerationis cā indulgeaſ ſolutioni vt probatur in. l. ſi cū miluti. ĵ. de cōpēſa. ꝛ hoc eſt qꝺ vult diceſ tex. hic. vt exactio celebreſ. ꝛc. reſpicit enim exactionez non obligationē ꝛ vt dixi iſtud tps qꝺ miſerationis cā indulgeaſ eſt in ꝙſtituto limitatū vt hic. in aliꝭ eſt arbitrio iudicis hoc ēt ſentiebat oldra. qꝺ puto verū tetigi in. l. ita ſtipulatus. de v. ob. in. q. illa qñ cōmittatur obligatio pura. ¶ Quero vtrum curſus iſtius diei conſtituat debitorem in moꝛa. tex. ꝛ gl. eſt ꝙ ſic. ſ. eo. l. ſi duo. §. fi.

Conſtituto ¶ Qui conſtituit ſe ſolucturū non liberaſ ꝺando ſi deiuſſoꝛē vel pignoꝛa. ſecus ſi ꝙſtituit ſe ſatisꝺaturū vel ſatisfacturū. h. d. ¶ Oppo. de. l. ꝓtorie. de ꝓto. ſtipula. So. dic vt ibi plene dixi.

t **Ipoſt** ¶ Cōſtitutū ab berede ꝺz transferri ad eū ad quem hereditas ex poſt facto ꝙuenit. ¶ Opp. ſufficit debitum fuiſſe tpe conſtituti. vt. l. itē illa. §. i. ſ. eo. Sol. hic deſijt deberi huic creditori facto ſuo ibi ſecus. Op. de. l. ſi heres pecuniā ad trebel. So. intelligas ꝙ hic actio decerneaſ ꝑ ceſſionem nō ipo iure ſz qꝺam ꝺ ꝛ male. qꝛ contra. d. l. ſi heres pecuniā. ꝛ. ĵ. de fideiuſſo. l. heres a debitore in prin. ¶ Oppo. de. l. ſi tibi. §. cū poſt. ſ. de pac. Sol. vt ibi. ꝛ dixi in. d. l. heres a debitore.

p **Romiſſoꝛ** ¶ Res debita ſi ꝑ moꝛā pereat pōt in conſtitutū deduci. h. d. ¶ Opp. hō mortuus nō eſt hō ergo non pōt in obligatōem ꝺuduci. l. i. §. debitū. ſ. eo. vera ſolutio ē ꝙ ſz ſit moꝛtuus tñ poſt moꝛam remanet in obligatione iō pōt in conſtitutū ꝺeduci quiꝺā tñ ꝺicunt ꝙ nō remanet in obligatione ꝛ male qꝛ ꝺ. l. ſi fuum. §. fi. de vbo. obli. ꝛ fundant ſe iſti ꝑ. l. pmiſſoꝛ. ſ. eo. ſz dic vt ibi. Itē per. l. in re furtiua. ſ. de condicꝯ. furti. ſed ibi eſt in obligatione rem reſtitui non rem dari vt ibi dixi. Itē fundant ſe ꝑ. l. cū fundus. §. ſeruū tuū imprudēs ſ. ſi cer. pe. ibi quo ad peculiares nūmos ꝛc. q tex. facit ſequendo opi. ibi poſitā ꝙ habeat locū cōpēſatio. q opi. ibi reprobaſ. ideo non obſtat. Itē pro eis facit qꝛ homo moꝛtuus t ad nullū vſuz ē vt. l. ſi pncipalis de libe. cau. So. hic nō ꝺr hō eſſe ī obligatione vt homo tradaſ ſz vt extimatio. iō nō obſtat.

t ¶ Mortuus. vide Bar. in. l. ſtipulatōes non diuiduntur in. x. op. de vbo. obl.

u **Icius** ¶ In his q ꝑ epiſtolā poſſunt geri ꝑ eā īducīſ obligatio. h. d. ¶ Opp. ꝙ epiſtola non inducat obligationē ſed inductū ꝓbat vt. ĵ. depoſiti. l. publia. So. illud verū in his q ꝑ epiſtolam geri non poſſunt. ſecus in his q poſſunt ꝑ epiſtolam geri ꝛ induci. ¶ Opp. ꝙ ꝑ epiſtolaz non poſſit ꝺbi ſtipulatio. vt. l. i. in prin. ĵ. de v. ob. So. fateoꝛ. ſed ꝑ epiſtolam poſſet ꝓbari inducta. ita loqtur hic. nihil enim repugnat ꝙ ꝑſens preſenti ꝺat vnā cedulā in modum epiſtole. ꝛ inter eos interueniat ſtipulatio facit. l. ea q. de dona. inter vi. ꝛ vxo. ¶ Oppo. ꝙ teneaſ ad vſuras. vt. ĵ. eo. l. qdā So. vt ibi. ¶ Vltimo tene menti banc. l. ꝑ litteris mercatoꝛ q transmittunſ cottidie. ¶ Vltimo q̄ro. cū ad quodlibet pactū ꝛ ꝑ conſeqns ad conſtitutū regraſ conſenſus duorum. vt. l. i. ſ. de pactꝯ. qūo ꝓbabit iſte ad quem epiſtola miſſa eſt ꝙ huic epiſtole conſenſit. Ꝛ̄o eo ipſo qꝺ eaz recipit ꝛ non ꝺdicit conſentire vī vt. l. ſi filius. ĵ. ad macedo. facit qꝺ nō. ī. l. ſi abſentis. C. ſi cer. peta. ꝛ dixi ī. l. quo enim. §. i. rē ra. habe. ꝛ hoc tz Huil. hic.

i **Illud autem** ¶ Qui cōſtituit ſe ſoluturuz vnā ex rebus alternatiue debitis alteraz ſoluendo nō liberaſ. h. d. ¶ Nō ꝙ ī obligatione alternatiua vtrūqz eſt in obligatione. quod dic vt. l. ſi duo. ĵ. de v. ob. ¶ Oppo. de. l. ſi illud aut illud. ĵ. de le. ij. So. vt in gl. ¶ Oppo. de. l. ſi ita ſtipulatus de ſoluꝯ. So. qꝺ hic dī ꝙ cōſtituit ſe ſoluturuz alterā ſubaudi tñ. alias ſecus vt ibi.

x ¶Quidaz.Et iste casus est vnicus ſm Bal.in aũt.ſi qñ.C.ò cõſti.pec.z ſic habes hic casum q ſi p epiſtolã cõfiteor illud q alias debitũ erat ex tali cõfeſſione oritur actio de cõſti.qò bene nota z ad id qò dr̃ in.l.publia depoſiti q ex confeſſione nõ oriť actio hoc tñ limitat Bal.in.d.aũt. niſi talis ꝓfeſſio emanaret ab adminiſtratore q̃ inducit tunc tm̃ ꝓbationẽ p.l.ſi.j̃ de inſtito.ad idẽ qò nõ.Bal.in.l.h̃ctus in .v.col.de fide. inſtru. vbi vult q ſi aſſero me debere tibi decẽ ex cã ò̃poſiti ſupplet̃ p ẏbũ ꝓmitto z vide qò dixi pᵒ bal. in.d.aũt.ſi quando.

y ¶Qui iniuriarum iſtũ tex.notat Bal.in .i.in pe.col.C.ne ex delic.defun.

z ¶Lutius iſtũ tex. allegat pro ſingulari Bal.in.l.ſi abintis.C. ſi cer.pet.ad finẽ q ſi in inſtrõ non valet principale nec ẽt tz cõfeſſio acceſſoria ſuper ea nec ꝑceptum guarẽtigie vide tam̃ no.Bar.in.l.certi conditio.ſ.ſi nũmos ī vltima col.s̃.ſi cer.pe. z ſic̃r iſtuz tex.ad id qò.s̃.allegat Bald.in Rica.C.eo.in.ij.col. in.l.poſt legatũ.j̃.de his qbᵒ vt indig.vbi dr̃ q vbi inſtrumentũ eſt nullã nulla eſt cõfeſſio appoſita in eo z Jnno.in.c.cum venerabilis de exco. z in.c.cũ olim de cẽſi.facit qò voluit gl. z Bar.in.l.ij.C.ò bo. poſ.ſm tab.z ad iſtò dictũ Bar. vide in ſimili Bal.in.l.ex teſtõ .C.de fideiuſ.z Bal. in.c.i.de feudis dat inuicẽ.l.cõmiſſorie z vide poſt Bart. in.l. poſt legatũ de his q bus vt idig.dũ Bar. allegat Jnno.in.c.cũ venerabilis ꝛc̃.

Si iureiurando ¶Si iuratuz fuerit conſtitutũ fuiſſe ex iuramento delato vel relato agi põt de conſtituta.h.d.

q **Aidam** ¶Conſtitutũ põt fieri ꝑ epiſtolaz.h.d. ¶Quero vtrũ teneať ad vſuras dic vt in glo.

v **Trum** ¶Põt quis conſtituer̃ ꝑ debitore inuito. Jtem ꝓtestatio inhibitoria eius actus ad quẽ quis eſt obligatus nullius eſt momenti.h.dic̃. Facit ad.q.notatã per glo.j̃.de fideiuſſ.l. fideiuſſor. Ego dixi in.l.non ſolũ.ff.morte de ope.nou.nunc .vi de ibi.

u **Si autem** Jnteruentu nouẽ ꝑſone cõſtituentiz non ꝓſumitur nouatõ.h.d.¶Op.q̃ preſumatur nouatio ſm iſta tpa vt.C.de nouaťj.l. fi.z inſti.q.mo.tol.ob.ff.ꝓterea.So.illud eſt verum in ſtipulatiõe ſecus in cõſtituto vbi nõ ꝓſumit̃ nouatio niſi appareat vt.s̃.eo l.itẽ illa.ff.h.z ibi dixi.Quo cãu ſi appareat facta nouatio debitor primus nõ poſſet cõuenirí ſaltẽ ope exceptionis vt.l.penul.j̃. de ꝓto.ſtipula.Bartolus.

q **Si iniuriarum** ¶Actiones ex delicto poſſunt in conſtitutum deduci .h.d.¶Querit glo.ad qd tenebiť ille qui tenebať actione iniuriarũ rñdet q inquantum actor iurauerit intellige hoc vt no.j̃.de iniur. l.iniuriaruz. ¶Sed h̃ hoc oppo.ergo ante iramentũ nõ valz ꝙ ſtitutũ.cũ non ſit debitũ glo.rñdet z bene q̃ ſubeſt debitum lz ſit nobis incertum.

f **Jquis duobus** Per ſolutionẽ facta adiecto in conſtituto q non erat adiectus in principali tollitur actio principalis ope exceptionis.h.d.¶Opp.ꝙ ſolutionẽ factã adiecto qs liberaťipo iure.vt.s̃.eo.l.ſed z ſi filio.ff.i.Huius timore hec.l.intellecta eſt tribus modis.prio mõ q̃ hic fuit adiectus in cõſtituta nõ in prima actione z hoc duobus modis põt intelligi.prio mõ q̃ ſoluit adiecto reſpectu conſtituti ſeu obligationis de cõſtituta a qua ꝙ ſolutionẽ liberať ipſo iure.ſed ab actõe prima liberať ope exceptionis.Sed hunc ob.tex.qui dicit ꝓpria actione pecunie conſtitute manet obligatus ergo ab actione de cõſtituta nõ liberať ideo glo. volens ſuſtinere dicit q̃ hic nõ debent eſſe illa ẏba ꝓpria actione vel ſi habes illa ẏba expone.i.certi cõditione que cõpetit noie pecunie q̃ poſtea conſtituta eſt.ſed qr hec lec.facit violentiã lr̃e.ideo alij moderni volentes ſuſtinere dictã lec.dicunt q̃ hic fuit adiectus ſolũ in conſtituto.z q̃ hic fuit ſolutũ adiecto reſpectu prie obligationis in qua nõ erat adiectus .iõ nõ liberať a conſtituta ipo iure ſed ope exceptionis z ſic lr̃a ꝓcedit plane.Certiſ timore huius h̃rij diuinant in expoſitione huius.l.vt dicit glo.do. Jac.bu. dicebat q̃ gl.hic voluit facere mentionẽ de opi.Jugo.q intellexit q̃ hic fuit adiectus in vtraqz.tñ ipſi adiecto fuit ſolutũ poſt ꝓhibitionem factã a dño.iõ nõ contingit liberatio ipo iure.ſed ope exceptionis. iſta eſt eius lec.que continet diuinationez.Preterea non eſt vera vt.l.illud.j̃.de ſolu.nonᵗ enim põt dñs prohibere vt ibi patet.

l **Acius** ¶Qui conſtituit ſe ſolucturũ qò alius dz.ñã q̃ ipe deberet non teneť.h.d.¶Oppo. ſufficit qò conſtitutũ ſit debitũ lz non ſit debitũz a conſtituente.vt.l.hactenus.s̃.eo.So.verũ eſt ſi qs ꝓmitteret tanq̃ debitum ab altero.ſed hic promiſit tanq̃ debitũ a.ſe.facit.l.ſi pene cã.ff.i.s̃. de condiť. inde.¶Sco oppo.q̃ iſta epiſtola ſaltẽ inducit probationem qò ad iſtum puenerit vt.l.publia.in fi.ī.ò poſiti.So.poſito qò hoc eſſet iſta probatio nõ eſſet ſufficiens ad aliquã obligationẽ inducendaz ſeu ò monſtrandã.nã lz pecunia q̃ alteri dediſti vel crediſti ad me puenerit nõ teneor pp hoc vt.l. bis ſolis s̃.de condiť.inde.z.l.non aduerſus. C. ſi cer .peta.

z Sufficiesm de bal.ī Rica. C.eo.i.iij.col.

¶Vltimo op.qr hic debitor erat tutus exceptiõe doli ergo non repetit ſoluens.vt.l.q exceptionẽ.s̃.de q di.inde.So.hic erat tutus exceptione facti ſeu intentionis cũ obligatio erat nulla vt dr̃ ī tex.z no.ī.l.q ſe debere.s̃.de condi.ob cau.

Commodati. Rica.

Continua Ricam vt in glo.

a **Jt pretor** ¶Quõ vtrum ſe cerit ꝓtor in hoc edicto rẽ.z dicit q̃ ſequtur.z ī nuit q̃ hec actio eſt ꝓtoria.h̃.j̃.eo.l.in cõmodato.ff.ſicut.So.vt in glo.

q ꝙ Huiuſ edicti. ¶Comodãti poteſt res mobilis z īmobilis z incorporalis.h.d. ¶Oppo.q̃ habitatio nõ poſſit cõmodari.nã habitatio conſumiť nec reddiť.cum de natura cõmodati ſit vt reddaťnec tranſeat dñiũ eius vel poſſeſſio.vt.l.rei cõmodate.j̃.eo. Huius timore exponũt hic qdã habitationem cõmodari.i.domũ cã habitãdi.nã iſta nomina ẏbalia ponunť qñqz ꝓ ꝓprio nomine rei.nã poſſeſſio qñqz poniť pro re poſſeſſa.vt.l.interdũ.j̃.de v.ſig.z ī vulgari dicimus lectionẽ.i.rẽ lectã.certe in hoc iſte.v. viuianus. nihil adderet ꝑcedentibus.cũ intendat addeř ex eo q̃ dicit amplius dic ergo q̃ domus dr̃ cõmodari a dño ſeu bonefidei poſſeſſore. habitatio dr̃ cõmodari ab eo q̃ hz ſolum ius habitationis.z eodẽ mõ poſſet cõmodari vſusfructus z alie ſeruitutes.z ſic habes q̃ mobilia z īmobilia z īcorporalia cõmodari poſſunt. z illud q̃ cõmodaťz reſtitui.ī vſu ãt eius conſiſtit donatio vt.l.ī edibus.ī ꝓn.de dona.z hoc facit ad.q. dicit ſtatutũ q̃ de quolibet h̃ctu ex quo alteri q̃ius hz ſolui gabella.an ſolueť de h̃ctu cõmodati.certe ſic facta extimatõne illius vſus ī quo cõſiſtit donatio.vt.d.l.ī edibus.¶Opp.de.l.ſi gratuitã.j̃.de prescrip.ẏ.dicit gl.fateor q̃ cõpetit actio cõmodati z ẽt actio ꝑſcriptis ẏbis vt.l.h̃ria.hoc non vr̃ verũ qr actio ꝑſcriptis ẏbis non concurrit cũ alia vt .j̃ .de prescrip.ẏ.l.quotiens.nec hz locũ in h̃ctibus nominatis vt.l.iij.eo.ti.ideo dic̃ Bul.q̃ hic loquiť qñ cõmodatur ad certũ z determinatũ vſum.tunc enim eſt ꝓprie cõmodatũ.ſecus ſi ad ĩcertũ vt.j̃.eo.l.ī commodato.ff.ſicut z ibi videbitis.z tũc haberet locũ actio ꝑſcriptis ẏbis.vt in h̃rio.

ꝙ Huiuſ edicti. Jn pn.aue̅ vide hic pau. ò ca. q̃ quere qs poſſit commodare habitationem.

z De quolibz h̃ctu. vid pa. de ca.hic ꝙri tenet z cõtra bar.hic etiã tz pau.de ca.in l.res gratiose date per illuz tex.j̃.eo.

Impuberes ¶Si commodatuz ab initio nullo iuř cõſiſtit ex poſtfacto non reconualeſcit.ſecus ſi ſaltẽ iuř naturali cõſiſtat.h.d.vſqz ad.ff.ſi reddita.¶Opp.ad iſtũ tex.ò.l.ſz mihi.hoc eo.ti.Huius timore due hic ſunt lec.prima q̃ lex.ſed mihi corrigat hunc. ff. z hoc innuit dictio ſed.que denotat diuerſitatẽ in iure z licet hec.l.ſz mihi.loquaťa eo caſu in quo pupillus tactꝰ eſt locupletior idẽ tñ eſt ſi dolũ cõmiſit vt.l.i.ff. an ī pupillũ.j̃.depoſiti z iſta eſt vna lec.q̃ tangiť ꝑ gl.bu

a Loquať.ſed quid ſi pupillus culpaz cõmiſſit an teneatur dic q̃ nõ niſi natu ralit gl.eſt nõ.in l. ij.de fideiuſ.z ibi vide bar.

aus.ſ.z in prin.glo.ſup.l.iij.alia lec.eſt qꝫ diuerſo caſu loquaꝫ.ſ.qꝫ ſi ab initio non conſiſtit cõmodatũ iure ciuili vel naturali qz pupillus erat infans vel a tutore accepit incõmodatũ.tunc nullo caſu deꝫ actio cõmodati.qz ab initio non conſiſtit vt in hoc.ſ.impuberes z.l.nec in furioſum ſed ab initio conſiſtit ſaltẽ naturaliter qz pupillus erat ꝓximus pubertati.tunc teneꝫ vtili actione cõmodati quatenus eſt factus locupletior vel ſi dolũ cõmiſit vt.l.iij.in prin.z ſic non corrigit ꝓcedentia.z ſm hanc lec.ſummaui vobis q̃ lec.tangitur in fi.gl.ſup hac.l.iij.¶Quero qñ pupillus dicatur factus locupletior. Rñ.o.ſi nõ eſt effectus pauperior vt dicunt quidã quos Jo.reprehendit.ſz certe recte intelligendo nõ eſt iuſta reprehenſio.naz illi q dicunt qꝫ eſt locupletior eoipſo qꝫ nõ eſt effectus pauperior intelligunt ſi non eſt pauperior faciendo illud qõ ab eo petiꝫ actione cõmodati.vt.l.ĩ pupillo.de ſoluti.ideo ſi pupillus hz rẽ z cõuenitur vt eam reſtituat teneꝫ qz reſtituendo nõ efficiꝫ pauperior.z circa intellectũ huius.l.vide.ĵ.de fideiuſſo.l.iij.z qõ ibi nõ.ĩ gl.z ibi dixi.

b ¶Spectat vide Bar. ĩ l. euz qui ita.ſ. pe.de ẏbo.ob.

Si reddita non vꝫ res reddita que deterior reddiꝫ.ideo actio prima durat.h.o.¶Op.qꝫ ĩmo vꝫ reddita.z qꝫ actio prima tollaꝫ vt.l.exhibitionis.C.ad exhibẽ.So.ibi loquiꝫ in actionibus ſtricti iuris in quibus vꝫ reddita niſi prorſus in alia forma reddaꝫ.vt.l.iulia.ſ.fz z ſi qs.ad exhibẽ.¶Quero qua actione agatur pro iſto intereſſe deteriorationis gl.hic vacillat.materiam iſtam perfecte ponit in l.eleganter.ſ.non ſolum.s̃.de dolo.z doc.in.l.exhibitionis.s̃.alle.Sed quantũ ad propoſitũ ſpectat [b] dic qñqz non ſoluiꝫ tota res ſed pars rei.z tunc ꝑ alia parte tñ eſt agendũ vt.l.ſi ſtipulatus.ĵ.de ſoluti.qñ qz ſoluiꝫ tota res pfecte quantũ ad ſe.ſed cũ defectu alicuius iuris.vt puta qz nõ eſt cautũ de euictione z ſi tunc agiꝫ actiõe prima ad ĩtegrã rẽ.vt.l.et de ſolu.z.l.iulia.ſ.i.de ẏbo.ob.z ibi dixi.Qñqz ſoluitur res ſed deteriorata in ſe z tunc ſiqui dẽ erat debita ex cõtractu bonefidei.z nõ vꝫ reddita ſed durat prĩa actõ vt hic z.ĵ.depoſiti.l.i.ſ.ſi res aut actione ſtricti iuriſ z tunc tolliꝫ actio.prima.z ageꝫ actione de dolo vel in factũ vt.l.eleganter.ſ.nõ ſolũ alle.z.d.l. exhibitionis.C.ad exhibẽ.¶Quero qualiter formaꝫ libell⁹. Rñdeo qꝫ ſecure poterit in libello narrari qꝫ tibi rẽ cõmodaui.z qꝫ reddidiſti deteriorem me ignorante. hoc dico pro his que nõ.in.l.in hac.s̃.de tritica. quare peto dictã rem vt cõſequar intereſſe deteriorationis.vt ꝓbatur in.d.l.iulia .ſ.i.de ẏbo.obli.

c ¶Jn hac ĩ ꝓn.hui⁹.ſ.cẽ. z õ intellectu huius.ſ.vide aliquid ꝑ bal. in.l.i.in fi.C.õ vſur.z fruc. leg.

In hac actione [c] ¶Jſte.ſ.reddi tur difficilis pp varietatẽ lecturarũ vꝫ enim qꝫ intellectus noſtrorũ doctorũ antiquorũ fuerit obtenebratus in intellectu huius.ſ.z reperio in hac glo.z in glo.l.in hac.s̃.de tritica.hunc.ſ.legi ſex modis Bul.de cu.in.l.vinũ ſi cer.peta.legit cũ ſeptimo modo ego legã eũ vobis octauo mõ.z ex iſta octaua lec.reddiꝫ hic.ſ.facillimus.z eſt iſte.ſ.ita breuis in ſuis dictis qꝫ non põt ſummari hz enĩ tria dicta vt videbitis ¶Caſum in terminis ꝓpter diuerſitatẽ lec.pono in nube quas lec.ĵ. õclarabo ſeu recitabo p ordĩa.¶Nota ex prima ꝑticula qꝫ in hac actione iuraꝫ in litẽ ſicut in ceteris bone fidei actõnibus z iſta ꝑs nõ hz varietatẽ.¶Nota ex ſa parte qꝫ in iudicijs bone fidei debemus inſpicer tempus rei iudicate.¶Ex tertia pte nõ. qꝫ in iudicijs ſtricti iuris inſpicimus tps litis conteſtationis z he due ꝑticule habent varietates ꝑdictas.Oppo.fz hoc melioris cõditionis erit iudiciũ ſtricti iuris quã bone fidei.nã in iudicijs ſtricti iuris iudex qñ debe nir ad extimationẽ põt habere reſpectũ a tpe litis q teſtationis vſqz ad tps ſñe.Huius timore Jo.legit. banc.l.in ſa pte hoc modo qꝫ in actionibus bone fidei inſp'ciꝫ tempus rei iudicandi ſubaudi z ẽt tpus more qñ mora ꝑceſſit.z hoc.ſ.ſubaudi tũ qꝫ a tempore more ꝓbat per argumentũ a minori.cũ enĩz ĩ ſtricti iuris iudicijs de quibus minus vꝫ inſpiciaꝫ tps litis conteſtationis ergo multo magis in actionibus bone fidei in qbus exuberãtius põt officiuz iudicis z ſm hanc lec.exponiꝫ quãuis pro cũ.z iſta lec. tangitur hic in fi.glo.vide glo.ibi itẽ qꝫ dicit rei iudicande z c̃.¶Ad iſtã lec.ſignanꝫ oppoſitões q̃ ſũt ĩ ꝓn.gl. z op.z vꝫ qꝫ inſpiciaꝫ tps obligationis cõtracte vt.l. hominẽ.ĩ.mandati.So.ibi extimatio petiꝫ iure obligationis.hic vero ipſa res petiꝫ principaliter.ſz extimatio venit officio iudicis.¶Secundo oppo. z vꝫ qõ in õctibus ſtricti iuris inſpiciatur tempus moꝝ. vt.l.vinũ.s̃.ſi cer.peta.z.l.fi.s̃.de tritica.So.ſi qdez intelligis.l.iſtam in quantitate debita actione ſtricti iuris tũc inſpiciꝫ tps litis ꝓteſtationis.vt hic niſi mora precesſerit qz tunc inſpiciꝫ tps more.vt.l.õria.Si vero intelligeres hunc.ſ.in ſpecie debita.ſi qdez nulla ꝑceſſit mora.tũc reddi dz talis qualis eſt vel qualis eſſe deſijt.vt.d.l.in hoc.Si vero fuerit ĩ mora teneꝫ quantiplurimi fuit a tpe more z ſm hoc oz te intelligere in ſpecie debita qõ nulla mora ꝑceſſit liꝫ. conſ.Jnquantũ vero hic dꝫ qꝫ hic.ſ.põt intelligi in quantitate debita non ꝓcedit qz ſummus in materia cõmodati.z quantitas vt quantitas non cõmodatur. z iſta rẽhenſio tangiꝫ in.l.in hac de tritica.in gl.magna.Pro vt vero loquiꝫ in ſpecie debita in eo qꝫ intelligunt.l.in hac de tritica.qꝫ ibi non ꝑceſſit mora ſz culpa.in primis tribus caſibus illius legis verũ põt dicere z erit noua lec.ab ea quã ibi tenui vt declarabo vobis.ĵ.in qõnibus.Jnquantũ vero hic ĩtelligũt ĩ ſpecie debita z qõ mora non ꝑceſſit liꝫ.conſ. dicit verũ in ſe.tñ ſm illam lec.nulla eſſet dꝫia inter actiones bonefidei z ſtricti iur.qõ eſt q̃ tex.Preterea exponendo quanuis ꝓ cũ.eſt violare tex.bene enĩz ſciuit ꝓprie loqui iuriſcon.qñ volunt.ideo Jo. videns iſtaz lec.impropriare lĩam legit eam ſecundo mõ. z iſta lec.non poniꝫ hic in gl.ſz ꝑ oniꝫ in gl.magna ĩ.d. l.in hac.in diſtinctione q̃ poniꝫ circa fi.eius.ſm Jo. poniꝫ et hec lec.in.l.vinum.s̃.ſi cer.petaꝫ.z eſt talis .ſ.qꝫ principiũ loquaꝫ de extimatione q̃ fit p iuramẽtuz in litẽ.z hoc non mutaꝫ in.v.z rei loquiꝫ de fructibus q ĩ actõnibus bonefidei veniunt a tpe more.z hoc eſt qꝫ dicit tex.inſpici tps rei iudicande.hoc eſt more quo tpe debuit res iudicari ſz ĩ actõibus ſtricti iuris veniunt fructus a die litis conteſtationis non more.vt.l.cũ fundus ſi cer.peta.in prin.iſta lec. ẽ vera in ſe tñ non congruit huic.ſ. qz tex. dicit rei iudicande tps quanti res ſit obſeruabiꝫ.non qz dicit quãti res ſit.z ſic loquiꝫ de extimatione rei non de fructibus.z per hoc Azo receſſit hic ab iſta lec.ibi dum dicit.ſed azo facit vtz ĩ eo qõ dicit quanti res ſit z c̃. q̃ ẏba ꝓprie reſpiciunt rẽhenſionẽ dicte lec. Jo. poſite in dictis gl.z non eius q̃ poniꝫ hic Preterea dicere qꝫ principiũ loquaꝫ de extimatione rei z ſtatim faciat tranſitũ ad fructus vꝫ abſonum ideo ipſe azo legit banc.l.tertio mõ debetis enĩ ſcire qꝫ in facienda extimatione duo tpa ſunt conſideranda vnum eſt tps a quo debeat haberi rõ meliorationis z deteriorationis.aliud eſt tẽpus vſqz ad quod Jo.intellexit qꝫ hic loquiꝫ de tpe a quo Azo ẏo dicit qꝫ hic loquitur de tpe vſqz ad qõ.vnde legit ſic in actione cõmodati ſicut in ceteris bone fidei actionibus iuraꝫ ĩ litem.vt hic in prin.z hoc contingit ꝓpter dolum tñ vt.s̃.de in liꝫ.iuran.l. in actionibus. ſed qñ non eſt

cõmissus dolus sed venit fienda extimatio p ꝓbatõ nem testũ tũc inspicit in cõtractibus bone fidei quã tiplurimi res fuit a tpe more vsqz ad sñiam vt hic ī ffo dicto. Jn contractibus stricti iuris in qbus nõ iu ratur in litẽ siue dolus sit cõmissus siue nõ inspicitur quantiplurimi fuit a tpe more vsqz ad tps litis cõte stationis vt hic in.tertio dicto.z ffm hoc in prĩa pte fuit cõmissus dolus in ffa culpa.in tertia siue dolus siue culpa nõ curo.vt hic dr in prima glo.huius.§.z hec est lec.Azo.hic posita. ¶Ad hanc lec.opp. de.l. in hac in fi.de tritica.vbi dicit inspici tempus more. So.fateor qꝫ inspiciatur tps more vt ab eo incipiat z possit crescere vsqz ad sñiam vel vsqz ad litꝭ.cõte stationẽ vt hic. ¶Secundo opp.qꝫ inspiciaꝫ tps ob ligationis.vt.l.hominẽ.j.mandati So.in speciali cãu loquiꝫ.z ita ptransit azo. ¶Contra ꝑdicta oppo.de .l.iulia.scribit si hominẽ in fi.§.de rei ven. So.intelli go hunc finẽ etiam qñ fuit in culpa nõ in dolo. ita di cit hic Azo z hoc ꝺdicit aliquanculũ glosselle.i.posite in hoc.§.que intelligit hũc finẽ siue in dolo siue ī cul pa.vñ sustinere volendo Azo.possemus dicere qꝫ ꝑ ma glo.nõ fuit sua.ista lec.non est vera in se.qz in ac tionibus stricti iuris crescit vsqz ad sñiam vt.l. vbi aũt.§.i.de eden. Preterea ffm azo.ꝑ litꝭ.contestatio nẽ efficereꝫ deterior cõditio creditoris ꝺ.l.nõ debet de re.iur.z.l.aliam de nouatꝭ.z sic vr necesse qꝫ ista .l.intelligaꝫ de tpe a quo mora incepit crescere vnõ remanet ꝺrium de.d.l.in hac.que dicit qꝫ a tpe morꝫ in stricti iuris iudiciꝭ zc̃.vnde alij legunt alio mõ que lec.ponitꝫ in gl.magna in.d.l.in hac.iõ redeo ad eam ibi.sed si tps more siue sñe inspiciaꝫ.zc̃. legiꝫ ergo iste.§.quarto mõ ffm Placen.qꝫ intelligaꝫ sim pliciter ꝓut lra iacet vt inspiciaꝫ tps rei iudicande in ꝺctibus bone fidei in actionibus vero stricti iuris tempus litis contestationis nõ ob.l.in hac.qz loquiꝫ qñ actio triticaria ꝓponebaꝫ ex cõtractu bone fidei est enĩ generalis zc̃.vt.l.i.de tritica. ¶Sed adhuc ob.finis illius.l.in hac.vbi dicit inspici tẽpus more. sed ipe exponit hic dũ dicit tps rei iudicande.i.tps more.tunc enim res debuit iudicari. Jsta lect.displi cet gl.qz nimis restringit.l.in hac que generaliter lo quiꝫ. ¶Preterea ista distinctio inter actiones bone fidei z stricti iuris nõ est ver a qz etiã in stricti iuris inspicitur tps more vt.l.vinũ.§.si cer.pe.z.l si.de tri tica.z.l.quotiens in diẽ de vbo.obli. ¶Vnde alij vt Guar.z Hug.intellexerunt hũc.§.in.d.l.in hac.quin to mõ vt distinguaꝫ sic.siquidem petaꝫ species inspi ciaꝫ tps more vt.l.ī hac si vo petaꝫ quãtitas hoc ẽ id qꝺ cõsistit ī põdere nũero vel mẽsura tũc adhibeꝫ di stinctio q ponitꝫ ī hoc.§.vt in cõtractibus bone fidei inspiciaꝫ tps rei iudicate.in ꝺctibus stricti iuris tps litis ꝓtestationis ista lec.reprobaꝫ ꝑ glo.nam dicere qꝫ.§.iste loquaꝫ in quantitatibus est falsum cũ quan titas non cõmodeꝫ vt quantitas vt.j.eo.l.§. fi. Pre terea non est vera ī se aliꝭ rõnibus hic ī gl. positis. ¶Vnde alij vt bul.legit banc.l.alio mõ.qꝫ tunc ĩspi ciaꝫ tps sñe qñ certuz est qꝫ tunc plurimi valuit.vt in hac.l.in ꝓn.sed si a tpe more plus valuisset inspici tur tps more.vt.l.in hac.circa fi.z ffm istũ modum vult intelligere.§.in hac qꝫ non posset ꝓcedere nisi ponendo lec. Johã.supra.positã.quã supra vobis re probaui. ¶Sum expeditus de ista glo.l.in hac vsqz ibi.vt ãt hoc ad euitandas ꝺrietates zc̃.vbi gl .recī tat distinctionẽ Jo.ī hac mã.ex qua colligitur secun da lec.Jo.quã.§.recitaui z reprobaui. vnde adhuc iste.§.remanet dubius.qualiter ergo intelligemus. Bul.de cu.in.d.l.vinũ.si cer.peta.dicit sic in hac ac tione z in aliꝭ bonefidei iuratur in litẽ z hoc primo z qñ ista extimatio ꝓbaꝫ ꝑ iuramentum in litem in spicitur tps sñe.z hoc ffo.quãuis ī iudiciꝭ stricti iu ris inspiciaꝫ tps litis contestationis. quo ad fructus hoc tertio.ista lec.continet in se veritatẽ.tñ nõ bene congruit lr̃e qꝫ partum de extimatione rei partum ꝺ fructibus loquaꝫ.totũ enim vr̃ loqui de extimatiõe rei si bene inspiciaꝫ vnde ego lego istũ.§.octauo mõ clare z nõbiliter.z est practica totius ti.ff̃.de in litez iuran. Ad cuius euidẽtiã premitto qꝫ duplex est iu ramentũ in litẽ quoddã est affectionis z istud ꝑstaꝫ in actionibus bonefidei z in arbitrariꝭ vt.l.in actõ nibus.ff̃.de in litꝭ.iuran.in ꝓin.quoddã est iuramen tuz ī lite veritatis.z istud ꝑstatur in actionibus stric ti iuris z non arbitrariꝭ.vt.l.nũmis.z.l.videamus. §.plane.de in litꝭ.iuran. Doc ꝓmisso pone casum sic Jn actiõe z ī ceteris bonefidei turaꝫ ī litẽ.hoc ꝓtio. ¶Sed qro que erit forma huius turamẽti.dz ne qs iurare ꝓ quanto noluisset carere re retro.an vero ꝓ quanto nollet carere tunc tpe sñe.rñdet iurisco.ꝓ quanto nollet carere tunc tpe sñe.tps enim rei iudi cande inspiciaꝫ.z in hoc concordo cũ Bul. z hoc ffo itẽ qro qd in iuramento in litẽ qꝫ est veritatis qꝺ ꝑ staꝫ in actionibus stricti iuris non arbitrariꝭ.ad qꝺ tps referr̃ iuramentũ.rñdetur qꝫ ad tps litꝭ.contꝭ.z hoc est qꝫ vult ibi tex.dicere quãuis in stricti iuris iudiciꝭ zc̃.non ergo sufficeret nec valeret si defer reꝫ iuramentũ quanti tua interest hodie sz dz defer ri seu referri ad id qꝺ interfuit retro.hic ẽ casus hic. z ffm hoc totus iste.§.legitur vniformiter ꝺ doloz de rei extimatione seu interesse videamus rõnez ꝺ hoc iuramentũ in litẽ qꝫ est de affectiõe nunqꝺ defer tur nisi ꝓꝓ doluz cõmissum in non parendo iudici ꝑ cipienti rẽ restituere.vt.d.l.in actionibus in ꝓin.z ibi dixi.z de dolo.l.arbitrio.§.i.cũ ergo ille dolus q causat istud iuramentũ cõmittaꝫ solum tpe sñe.me rito ad tps sñe refertur iuramentũ nec põt referri ad tps more qz mora istud iuramentũ non causat z ideo lex semꝑ dicit quanti ea res est inspici.vt hic z d.l.in actionibus z.l.arbitrio.§.i.alle.z.l.q restituer̃. de rei vendi.z lz hic loquaꝫ de actõibus bonefidei tm̃ idẽ tñ ītelligo ī actõibus stricti iuris ī rẽ arbitra riꝭ ī qbus deferr̃ hoc iuramẽtũ de affectione ꝑ dic tas.ll.z rõnẽ ꝑdictã. Juramẽtũ vero in litem quod est veritatis ꝑstatur ꝓꝓ dolum cõmissum ante sñaz qñcũqꝫ ꝓpter difficultatem probationis vt.d.l. in actionibus.§.plane merito istud iuramentũ refertur ad tps doli cõmissi vel more cõmisse q̃ est cã huius iuramenti.z in hoc dicit inspici tps litꝭ contꝭ.qz tunc indubitanter cõmittiꝫ.idẽ tñ puto z si ante talis do lus intercesserit.z hoc ꝓbant leges q̃ qñ loquuntur de isto iuramento loquũtur de ꝑterito.s.quanti inter fuit die debita factũ esse.z si.vt de in litꝭ.iuran.l. nũ mis.nõ ob.l.in hac.de tritica.nec alique alie.ll.qz ille loquunr̃ qñ extimatio rei vel interesse ꝓbatur aliter qꝫ per iuramentũ in litẽ sed qñ ꝑ iuramentũ in litez habes practicam notabilẽ ex hoc.§. Expediti ꝺ lec. veniamus ad materiã huius.§.z glo.in distinctione quã ponit ffm Jo.tractat tria.s.primo de rei extima tione seu interesse.ffo de fructibus.tertio de vsuris .s.a quo tpe veniant. ¶Jncipio primũ.z istud expe diam ᵈ pfecte qz est materia nr̃a.z pro euidentia pri mi debetis scire qꝫ extimatio rei seu interesse qñqz petitur iure actionis qz erat in obligatione.quando qz officio iudicis.primum qꝫ qñqz iure obligationis põt intelligi duobus modis.vel iure obligationis ad hoc principaliter cõstitute.z tunc sine dubio inspici tur tps obligationis contracte.vt.l.fundũ corneliani ꝺ de noua.z.l.hominẽ.j.mandati.qñqz venit in obliga

d ¶Expedi aliud ꝺ mate ria per Bal.z ymo.ī.l.queſ. in diem de v boo.bli.

paliter. non ob. lex rō. ℔. si p vēditorē cū ibi no. ō acti. empt. vbi loq tur in actōe rē tradi. ī qua p⁹ morā succedit obligatio ad ī teresse. l. i. in ꝓn. ꝛ ibi bar. eo. ti. ꝛ tn̄ cre scit vsqz ad sē tentiā. Secun do ibi loquīt qn̄ erat vendi tū genus quo cāu nō censeī esse in obliga tione rē tradi sed dari vt p Bar. in. l. ex ēp tione in prin. eo. titulo ideo tūc non succe dit obligatio ad interesse ſz officio iudicis l. vbi aūt. ℔. fi. ꝛ. l. si seruū. ℔. de vb. obl. ꝛ ī spec. vrō pau. in. l. i. in fi. ꝓn. de acti. empt. vbi ergo suc cedit obligatō ad extīaꝫ. seu ad ī teresse at tendīt tēpus obligatōis or te ad extima. siue orta fue rit tpe ꝯctus. d. l. fundū in fi. siue alio tē poī puta solu tionis ꝛ illud tps tn̄ inspici tur exēplū pz in. l. homines. ff. māda. siue oritur tpe mō tis vt ī obliga tione faciendi qz tpus more tn̄ inspicīt. d. l. si cadis ꝛ. l. stipulatōes in diuidunt vl. celsus de vb. oblig.

tione nō principaliter ℮ cōstituta sed subrogata vt in obligationibus facti in quibus obligatio ad interesse post morā succedit in obligatione ꝛ tūc dicit hic glo. notabiliter qp tps more inspicīt vt ab eo īcipiat quā tiplurimi fuerit vsqz ad sn̄iaz vt. j. de re iudi. l. si calē dis hoc nō placet. nā aut stipulatio cōmittīt ad īter esse totale. ꝛ nūq̄ nisi semel cōmittitur nec ex post facto crescit. vt. l. cū quereba. iudi. fol. ꝛ no. in. l. si sic de vbo. ob. aut cōmittīt ad interesse ꝑticulare ꝛ tūc totiens cōmittīt quotiēs interest. nec inspicīt tēpus sn̄ie nec limitatur vsqz ad tēpus sn̄ie. vt. d. l. si sic. de verbo. ob. ꝛ j. rem ra. habe. l. si procurator. ꝛ. l. no uissima iudi. fol. nec ob. l. si calendis. qz īmo facit pro intelligendo vt sonat ibi littera. lz glo. male intelligat vt hic. ℔o cāu principali qn̄ extimatio rei vel interē venit officio iudicis aut venit declarandū ꝑ iuramē tum in litē aut p alias ꝓbationes. primo cāu bz locū hic. ℔. ℔m lec. quam dedi. ℔o cāu aut istius extimatio nis seu interesse habeī rō ꝓpter culpam aut ꝓpter morā. prīo cāu aut res nō prestaī qz reus forte non pōt res tn̄ extat. ꝛ tunc habeī respectus ad tps con demnationis. vt in. l. in hac in prin. ℔m intellectū po situm p glo. in hoc. ℔. in hac. ꝛ. l. cū res. ℔. si culpa de leg. i. ꝛ. l. si a bone fidei. ℔. si vero de rei vendi. ꝛ. l. si culpa. eo. ti. aut ꝓpter culpā res desist extare. ꝛ sem per intelligas nulla p̄cedente mora. ꝛ tūc inspicīt tē pus mortis. vt in. l. in hac ī ℔o rn̄so de tritica. aut res nō desist extare statim sed ex intervallo. vt in seruo mortifere vulnerato. tunc inspicīt tps cōmisse culpe vt. d. l. in hac in tertio rn̄so ꝛ ita intelligit gl. in. d. ℔. ī hac qui intellectus est verus vt dixi. sed si mora pre cessisset tūc inspiceret tps more ℔m qp. j. dicaz. ꝛ ita loquīt. d. l. in hac. v. in vtroqz ꝛc. Secundo cāu quā do habeī rō extimationis seu interesse ꝓpter morā hic aduerte qn̄qz mora p̄cessit litꝭ. contꝭ. ꝛ īcipit cre scere extimatio seu interesse a tpe more siue in actio nibus bonefidei. vt. l. rō. ℔. si ꝑ vēditorē. ꝛ. l. si sterilis. ℔. cum per venditorem de actio. emptio. siue in ac tionibus stricti iuris vt. l. vinum supra si cer. peta. ꝛ. d. l. in hac. ꝛ. l. fi. ꝛ. l. quotiens in diem de verbo. ob. siue queratur de interesse ratione temporis. vt dictī legibus siue ratione loci. vt. l. iij. ℔. i. ꝛ. ℔. nunc de offi cio. s̄. de eo qp certo loco. si vero mora nō p̄cessit litꝭ. contꝭ. tunc si qdē mora cōmittīt in ipsa contestatione qp est regulariter qn̄ non bz iustā cām litigandi. tunc incipit crescere a tpe litꝭ. contꝭ. vt. d. l. vinū. ꝛ hoc. ℔. ℔m lec. quorundā. si vero p litꝭ. contꝭ. non constitueretur ī mora qz forte haberet iustam cām litigandi. tūc inciperet venire interesse. ꝛ crescere extimatio a tpe sn̄ie. vt. j. de vsuris. l. in fideicō. in prin. ꝛ ibi nō. facit qp nō. in. l. in hac in prin. gl. magne. puto ēt qp si mora cōmitteret illo medio tpe inter litꝭ. contꝭ. ꝛ sn̄iaz. qō pōt esse vt. l. si qs inficiatus. j. depositi. qp ab illo tpe inciperet crescere extimatio. ꝛ sic vt breuiter dicā ī cipit crescere a tpe more. vt. l. in hac. de trutica. ꝛ. d. l. vinū cū si. ꝛ ℣rba circa hoc particulariter examina ui in. d. l. vinū ꝛ idē dico ī actione reali. vt. l. iulia. scri bit si hominē. ō rei ven. ¶ Quero vidi qp extimatio īcipit crescer a tpe more vsqz ad qp tps crescet. Jo. in hac gl. istius. ℔. dicit qp quanti plurimi fuerit vsqz ad sn̄iam. ꝛ non vltra. vt. l. vbi aūt. ℔. i. de eden. Azo in gl. istius. ℔. ℔m lec. eius dicit qō in actionibus bone fidei crescit vsqz ad sn̄iam. in actionibus vero stricti iuris crescit vsqz ad litꝭ. contꝭ. quā opi. s̄. reprobaut vt vidistis. vltra nō. dicūt qp qn̄ petīt aliqd iure obli gationis. ꝛ officio iudicis. venit extimatio tunc pōt crescere vsqz ad sn̄iam ꝛ ēt postea. donec executio fiat vt. j. de vsuris. l. in fideicō. ī prin. aut petīt aliqd non iure obligationis ſz officio iudicis ꝛ tūc pōt cre scere vsqz ad sn̄iam. ꝛ non vltra. vt. s̄. de eden. l. vbi aūt. ℔. i. rō qz minoris vigoris est qp debeī iudicis offi cio qp illud qō debeī iure actionis. vt. l. cuz postulas sem. in prin. de dam. infec. hoc nō placet qz cautio iu di. fol. ꝛ cautio damni infecti petunt officio iudicis. ꝛ tn̄ iste cautiones cōmittunt pluries quotiens īter est vt. l. nouissima iudi. fol. ꝛ. l. non quasi. ℔. illud rem pu. sal. fo. ꝛ. l. si procurator. rē ra. habe. cum si. dic ergo qn̄qz habeī rō interesse seu extimationis iure actio nis. ꝛ tunc inspicīt tps quo actio ista cōmittitur nec vlterius crescit vel decrescit. vt. d. l. vbi aūt. ℔. i. ō edē. ꝛ. s̄. ti. i. l. id qp. ℔. fi. cū l. le. ꝛ qō dico de interesse ītel lige qn̄ cōmittitur ad interesse totale. vt. s̄. dixi. eo vero casu. quo habeī rō īteresse seu extimationis iu dicis officio. tunc pōt crescere quousqz iudicis offi cium durat. qp est non solum vsqz ad sn̄iam sed etiā vsqz ad executionē. vt. l. in fideicō. in prin. de vsuris ꝛ de actio. empti. l. rō. ℔. si ꝑ venditorem. Et ex hoc habes nōre duo coīa. dicit statutū qp emendeī damnum a rusticis. ꝛ qp de extimatione dāni credaī dā nū passo vsqz ad certam quantitatē. nā cū hoc inter esse veniat iure actionis iudex dz deferre iuramēto quātū damnū ipse est passus tpe damni dati. nec va leret iuramentū si diceret iuro me tn̄ damnum pas sum esse ex tali facto nisi referret se ad tps dati dam ni. pōt enz esse qp hodie interest eius in plus qp tpe dati damni. sed hoc non dz inspici. vt. d. l. vbi. ℔. i. de eden. ꝛ. l. q id qō. ℔. fi. cū. l. se. de consti. pecu. s̄. Item ex hoc habes aliā practicā cōez ℔m statuta ꝛ consue tudines tuscie instrumenta confessionata mandantur executioni. ꝛ bene vim sn̄ie diffinitiue ꝙro ergo qn̄ petitur executio instrumenti ꝓmentis debitū frumē ti vini vel olei vtrū habeat rō extimatōnis a tpe mo re. ℔m opi. gl. non habeī qz officium iudicis exequē tis se nō extendit ad hoc sed sup instrumento solum petitur executio. ꝛ tpe facti instrumenti vī lata sn̄ia ergo ꝛc. sed ℔m opi. quā teneo qp ēt post sn̄iam cre scat extimatio. tunc habereī rō huius extimationis. ꝛ ita fuaī qp arbitror indubitanter verū ℔m iura ca nonica ℔m q̄ non possunt peti vsure. ꝛ sic nō possunt peti vsure centesime post quadrimestre tps. ꝛ semp illud qō dixi post condemnationē crescere intelligas deducto tpe. qō datur iudicatis ad soluendū vt. d. l. in fideicō. in prin. j. de vsuris. Item qp dixi crescere a tpe more vsqz ad sn̄iam intellige nisi mora sit purga ta qz tunc nō creſceret a die purgate more. vt. l. sed si alia. de constitu. pecu. ꝛ de peri. ꝛ cōmo. rei vendi. l. illud de v. ob. l. si fuū. ℔. sequīt. ꝛ. ℔. v. illo. Item intelli ge nisi res deserit extare ante sn̄iam qz tunc postꝙ est ꝓmpta nō pōt extimatio crescere vt. d. l. in hac de tritica. ꝛ no. in. l. vnū. s̄. si cer. pe. ¶ Reassume er go breuiter vsqz ad qō tps crescat extimatio aut ex timatio venit iuī actōis. ꝛ ī crescit a tpe obligatōis ꝯcte vt. d. l. vbi aūt. ℔. i. de eden. ꝛ. l. fundū cornelianū. de noua. ꝛ. l. qui id quod in fi. cum. l. seq. supra de consti. pecu. aut officio iudicis. ꝛ tunc aut mora fuit purgata. ꝛ crescit vsqz ad tps more purgate ꝛ non vltra. aut non fuit mora purgata. ꝛ tunc aut res desi it extare ꝛ crescit vsqz ad tps mortis ꝛ nō vltra. aut non desist extare. ꝛ crescit vsqz ad sn̄iam. ꝛ ēt post ō ducto tpe qō datī iudicatꝭ. vt. d. l. rō. ℔. cū ꝑ venditō rē. de actꝭ. emp. ꝛ. d. l. in fideicō. in ꝓn. de vsu. ¶ Que ro vidi qp mora rei facit extimationē crescere. quero vtrū mora actoris faciat extimationē decrescere. istā q. ponit Ly. in. l. in minoꝝ. C. in q. cau. in inte. rest. nō ē necessaria. ꝛ dicit qp Ja. de ra. dicebat qp nō. Pet. dicit ō ꝑ. l. homine in fi. j. manda. ꝛ ponit exēpluz in

equo debito.tex.ꝛ gl.ly non alleget videñ hoc tenere in.d.l.rō.v.ꝙ si ꝑ emptore.de actꝫ.empti. Breuiter lex que istud declarat ꝛ ponit effectū more ex pte actoris est lex si mora.so.ma.cū glo.sua.nā qñ debetur species mora actoris facit eū teneri solum de dolo vbi alias tenebatur de culpa leui. Item non liberat reum a lucro.sed facit ne vsetur in damno hic ẽ tex.ibi. ¶ Hūc ad propositū specie debita omne lucrum cōtingens in ipsa spē debita dꝫ reddi creditori.vñ si equus efficitur melior ꝛ cariꝰ nō debꝫ hoc retinere debitor nec ob.d.l.si hominē.j.manda.qr dꝫ intelligi ꝑm distinctionē ꝓdictam ꝙ mora nocet actori qñ que ad ea que dicta sunt in quantitatibus vero debitis morā actoris facit ne reus debeat esse in dāno. ꝛ ideo si ego debeꝛē tibi.x.corbes frumenti que die debita inuenissem ꝑ.x.ducatꝫ q̄ die debita tu nolusti recipere.si hodie cū vis nō reperirem pro.x. ducatis decrescit extimatio.ne ego reus sim in damno vt.d.l.rō.ꝟ.ꝙ si per venditorē non aūt ꝙ reus debeat esse in lucro. ¶ Posita theorica addenda est.practica primo quo ad formationē libelli de quo dixi in .d.l.vnū si cer.peta.vbi glo.ponit. ¶ Secundo ẽ videnda practica quo ad modū ꝓbandi.ꝛ liquidē probetur per iuramentū dixi ꝙ practica est casus ī hoc .ꝟ.Si vero ꝓbetur alio mō dic vt.l.si seruus in prī. .s.de condiꝫ.furti de ꝓbatione vero interesse.dic vt .l.i.de sen.que pro eo qō interest ꝓfe.Item est videnda practica quo ad sñiam.ꝛ illa colligiꝫ ex formatione libelli quaꝫ feci.l.fi.q̄ sen.sine appella.rescin. ꝛ.d. .l.vnū.ꝛ dixi in.l.si seruū in fi.de vbo.obli.so est videndū de fructibus de qbus dic vt in glo. plenius ī .l.videamus.ꝟ.si actionē.j.de vsur.ꝛ dixi ī.l.si filius .ꝟ.i.j.de vb.obl.tertio videnduꝫ est de vsuris ꝛ dic vt in glo.ꝛ tene pro constanti ꝙ in actionibus stricti iuris nanq̄ veniunt vsure vt.l.quotiens de cōdi.ob cau.ꝛ.C.de condi.inde.l.i. ¶ Vltimo nō.fi.gl.que dicit ꝙ in cōditione indebiti illud est in obligatione in quo qs est locupletior qō dic vt dixi in.l.ꝙ indebitū ꝛ in.l.in summa.ꝟ.in fruméto de condi.inde.s.

f ¶ Heres eius. In ꝑn.huius ꝛc.vide ō rōne ꝙ Bal.in.l.ꝓ heredit arijs in.iiij. col. in vsi.xij.hic allegato ꝛ Pau.de cas.in.l.si tibi hō.ꝟ.si fund⁹ dic ꝙ iste tex. ꝓcedit in actione fidei secus in actōe ex testō q̄ sunt stricti iuris.l. alias de in litꝫ. iurā. ꝛ in.ꝟ.actionū iīsti. ō acti.ꝛ sic nō hꝫ ita largā naturā ꝓterq̄ ꝙ moraꝫ ꝛ accessiones .l.minorū.C.in qbus cau.in ītegr.rest.l.ꝛ titio ꝛ seio.ꝟ.vsuras ō leg.tij.ꝛ subdit ꝙ si ī cāu illius.ꝟ.fuisset legata res testatoris ꝓ postea possideret per vnū ex hēdibus tm̄ ꝙ nedū ꝓ euꝫ in solidū posset agi rei vēdi.vt dicit ibi Bar.fꝫ ēt actōne ex testō qr est de casibus in quibus ꝓt concurrere rei vendicatio ꝛ ꝓsonalis iuxta ea q̄ legūtur ꝛ notanꝫ in. ꝟ.fꝫ nostra insti.de le.per Bar.hic in fi.

g ¶ Si filio fa.in ꝑn. huius ꝛc.de hac gl. vide ymo.in.l.possessor.ꝟ.i.de acq.possī.

h ¶ Nunc v dendū in pri. ꝛc. Et inquātum dr ꝙ i q modico venit dolus ꝛ lenis culpa limita verum nā cō modatis dicit conserus cum tuo arbitrio. qr tūc re pōta nō tenet cō modatar⁹ ita dicit singulariter Bar.ꝓ illo tex. in simili i .l.ij.de sol.qō ītellige vt ibi dicetur.

tem.in gl.ꝓbaꝫ extra de iudi.c.i.in.ꝟj. ꝓbat ex ꝙ rō nem.nā de iure codicis non est diminutū ius filij ex aucū.si ergo ꝑm ista tpa poterat filius esse in iudicio sine ꝓsensu patris.ergo ꝛ hodie poterit. logr ergo ille.ꝟ.necessitatē in casu in quo pr hꝫ vsumfructū vel posset habere.sed eū repudiauit.ꝛ ideo ī signū repudiatōis eius consensus reqrīr facit qō hoc anno dixi vobis in.l.fi.ꝟ.i.de.v.ob.

Non potest ¶ Cōmodatū nō ꝓsistit in his q̄ vsu consumunꝫ nisi sic tradanꝫ vt vsu non cōsumanꝫ .b.d. ¶ Quero qd est hoc dictū diuitis grā ꝛc̄. So.vt in glo.vel dic vt cottidie fit accipiꝫ pecunia in cōmodatū vt appareat in ꝺctu ꝓsens ꝛ parata solutioni. ꝛ sic fingiꝫ soluta.vt.l.singularia.s̄.si cer.peta.

r **Jut certo** ¶ In hac actiōe ex nā officij iudicis.qō deseruit actioni bone fidei habetur rem interesse loci ꝛ temporis.b.d.

Si quis hac acti ¶ Itis extima tō simil est emptioni.b.d.hoc intellige vt.s̄.de rei vēdi.l.hoc si res declarauī in.l.litis extimatio.j.pro emptore.ꝛ ō re iudi.l.in depositi.

Nunc videndum b ¶ In ꝺctubus qui celebrantur grā dantis tantum venit dolus ꝛ lata culpa. In his q̄ grā accipientis tm̄ venit leuis ꝛ leuissima. In his qui gratia vtriusqꝫ venit lata ꝛ leuis. ō casu vero fortuito qs non teneꝫ nisi conuentio extimatio vel culpa ꝓcesserit.vel aliud inducat.b.d.vsqꝫ ad.ꝟ. deniqꝫ. ¶ Nō.distinctionem ꝙ aut ꝺctus celebraꝫ grā dantis tm̄ aut gratia recipientis tm̄ aut gratia vtriusqꝫ. ¶ Scōo nota ꝙ ꝺctus ex conuentione legē accipiunt.qr vbi non venit culpa vt ī depósito pōt venire ex conuentione.vt hic.ꝛ.l.i.ꝟ.si conuenerit depositi.ꝛ de reg.iur.c.ꝺctus.li.vj. ¶ Tertio nota ꝙ extimatio facit teneri de casu fortuito. ¶ Ad primuꝫ opp.de.l. rogasti in prin.s̄.si cer.peta.ibi ꝛ maxime si sine.ꝛc̄. So.lꝫ ibi vtriusqꝫ versetur utilitas tm̄ hoc principaliter non agebaꝫ.qō ergo hic dr de ꝺctibus in qbus versatur vtriusqꝫ utilitas dꝫ intelligi qñ hoc ab vtroqꝫ principaliter agebaꝫ.als diceret ꝺctus fieri gratis illius tm̄ cuius causa principaliter agebatur. vt.d.l. rogasti in prin.ꝛ.l.siquis nec cām ꝛ ibi no.eo.ti. ¶ Ad secundū oppo.ꝙ ꝓpter cōuentionem quis ñ teneatur de cāu fortuito.vt.l.sed ꝛ siquis.ꝟ.quesituꝫ .s̄.siquis cauꝫ. So.vt ibi. ¶ Oppo.ꝙ extimatio nō faciat transire periculū vt.l.i.j.de extima.actꝫ.ꝛ.l. si inter virū.C.de iure dot.dicit glo.qñ de natura contractus veniebat culpa lata ꝛ leuis extimatio facit venire leuissimam.sed qñ de natura contractus veniebat leuissima extimatio tūc facit venire casuꝫ fortuitū.vt aliqd operet ar.l.si qñ de le.i.ita dicit gl.hic quā vide ꝛ signa.istam mām in quid operetur extimatio ponit Ly.C.cōmo.l.i.Bul.ponit eam hic ego āt in multis discrepo ab eis.ꝛ pro declaranda materia oppo.j.pro socio.l.cum duobus.ꝟ.si in coeunda. ꝛ ꝟ.damna.dicit Bul.ibi in ꝺctu societaꝫ in qua non pōt conueniri vt vnius solius sit periculuꝫ.vt.l.si nō fuerit.ꝟ.i.eo.ti.merito extimatio nō facit transire periculum.hec so.non plꝫ.nam lꝫ non posset conueniri vt vnus ex socijs sustineat piculum societaꝫ in totū. potest tamen cōueniri vt sustineat in aliqua certa re vt.d.l.si non fuerit.ꝟ.i.ideo Azo ī.l.i.de extima .act. intelligit illum.ꝟ.dāna.ꝑm distinctionem huius glo. vt ibi venit leuis extimatio faciat venire leuissimaꝫ. vbi leuissima extimatio tunc faciat venire casuꝫ fo

¶ Plerunqz.z adde nō.in.l.si inter.C.de iure do.z qō ibi dixi per Bal.in.l.si pascenda.C.de pac.z latius p eū in.l.i.ī pen.z vltima col. .C.como. Jo.an.in.c.i.extra eo.distinguit qp in cōtractibus de quoz nā est vt transeat dīnium seu extimatio operet̄ venditionē z tūc transit periculū casus est pro hoc in.l.quoꝺ.z bonus tex.in plerūqz.ff.e. ti. z in fundo extimatio data to in dotē vel in ꝯctibus vo in qbus de eo rū nā extimatio nō facit vē ditionē vt ī locato z cōmodato extīatio nō facit plus transire ī accipientez q̄p exposcat nā ꝯctus sed operabit tūc extīatio vt sciaf̄ p cium rei casu quo res p̄det̄ tur vel ōterio ret̄ z dicit abbas siculus ī .d.c.i. qp ista opi.plus sibi placz q̄p opi. bar. hic z accur. p qua ēt facit qz int̄p tatio ēt oz fieri ꝯ euz q potuit.l.apertus dicere vt ī regula ꝯ euz de reg.iur.li. vj. z in.l. qcquid astrungende ō vb.ob. ſz Jo. an.nō respondit ad istū tex tū hic q loquitur ī cōmodato sed abbas ibi dicit qp intelligit hunc tex.qñ accipiens exp̄sse p misit se p̄statu rū extimaꝺ.z ita aperte loqtur iste. §.ī fi. secus qñ extimatio fuit simpliciter facta idē dicit quā do qs p̄misit ſz alternatiue ré vel extimatio.p. d.l. plerūqz z ī ꝯctu dotis qñ agit̄ vt spēs reddaf̄ extīatō nō facit trāsire periculū cāus fortuiti ſz solū deteriorationē rei q̄ fierz dolo l' culpa viri vt .d.l.si inter virū cū glo.z ibi Bal.C.de iure doꝺ.z ibi ēt p Bal. quid si res q̄ seruādo seruari nō pōt vt animal vel res q̄ consistit in pōdere numero z mensura ¶ Istis adde Bal.in.l.i.in.viij.q.C.p socio bar. tuitum.qō intellige vt.j.declarabo.¶ Sed opp.j.ō iure doꝺ.l.plerūqz.§.fi.cū.l.se.So.dicit Guil.qñqz extimanf̄ res q̄ de facili ꝓsumunf̄.z tunc extimatio facit transire periculum vt hic.z.l.plerūqz ' in prin. z in fi.ō iure doꝺ.z.l.extimate.ff.so.ma.aut extimā tur res q̄ non ita de facili ꝓsumunf̄.z tūc est adhibē da distinctio dicte.l.plerūqz in fi.vt extimatio nō faciat venire periculum deteriorationis sed p̄emptionis sic.ista distinctio non plz p.d.l.plerūqz ī prin.vbi ponif̄ dictio maxime q̄ idē innuit ī rebus q̄ de facili non consumunf̄ qō in his q̄ de facili ꝓsumuntur. ad idē.l.quotiens.de iure dotiū.dic ergo qp in.l. plerūqz in fi.fuit dictū qp reddere vel extimatio vel res z sic alternatiue. hic vero fuit res tradita extimata simpliciter.¶ Itē oppo.de.l.si gratuitam.§.i.de p̄scrip.v. So.dicit guil.ibi loqtur qñ traditur res extimata et ad quē vsus non transit.quo casu dic fm distinctionē illius.§.z.l.rogasti in prin.ꝫ.si cer.pe.z ibi nō.sed si traditur res extimata ei ad quē transeat vsus tunc facit transire piculum vt hic.z. d.l. plerūqz in prin.hoc nō placet p.l.i.ī fi.j.de extimaꝺ.actꝺ. ideo dic qñqz res traditur extimata hoc acto qp reddaf̄ extīatio non res z tunc est emptio.z tunc sine dubio periculum spectat ad accipientez.vt.l.necessario in prin.de per.z cōmo.rei vendi. qñqz daf̄ res extimata hoc acto qp reddatur res z non extimatio z tunc non facit transire periculuz z modicū opacur sed eius effectū.dic vt.l.si inter virū.C. de iure do. qñqz res traditur extimara hoc acto qp reddaf̄ res vel extimatio z tunc aut hoc fit in ꝯctu de cuius nā est vt in re tradita transferatur dīnium vel vsucapiēdi conditio z tunc non facit transire piculuz deteriorationis sed p̄emptionis sic vt.d.l. plerunqz in fi. z hoc operatur nā alternatiue.qz re existente ſz deteriorata ipsa pōt reddi.sed re p̄empta non pōt reddi ipsa.ideo de necessitate deuenitur ad extimationē.si vero hoc fuit actū in ꝯctu de cuius nā non est vt trāſferaf̄ dīnium z tunc idem qp qñ res traditf̄ extimata simpliciter vt statum dicā qñqz res traditf̄ extimata simpliciter.z de reddenda re vel extimatione nil oꝺ vt tunc aut hoc fit in ꝯctu de cuius nā ē vt trāſferaf̄ dīnium vel vsucapiendi conditio.aut non primo casu aut naturf̄ illius ꝯctus repugnat qp illa extimatio faciat emptionē z nō inducif̄ emptio nec trāſfertur piculum vt.l.huoz.§.fa.bercif.p̄cium enim seruicū non sit hereditariū non venit in diuisionem. Aut nature ꝯctus non repugnat.z tunc vī facta emptio z transit piculum in accipientē.vt.l.plerunqz. in prin. z.l.quotiens.§.alle.z.l.extimate.j.so.ma.sicut enim ipsa res pōt esse ī dote ita extimatio eius.qñqz extimatio fit in ꝯctu de cuius nā est vt p parte transferatur dīnium z p parte nō.vt in societate.z tunc pro ea pte p qua transferf̄ dīnium transit periculū in accipientē vt.d.l.cū duobus.§.dāna.z.§.in coeūda .j. p socio.pro alia vero pte non transit piculum vt .d. §.dāna.nisi fm distinctionē quam dicam incontinen

in.l.i.j.de extimaꝺ.act.

l2 ¶ Leuissima vide spec.de loca.§.nunc dicendū restī.z̄c̄.

l ¶ Esse certus adde qp Bar.in quodā suo cōsilio incipiente cōe ligisiant lo cauit tz qp locator q allegat culpā z negligentiā cōductoris nō oꝺ illā p̄bare nisi specifice p̄bet in quo ſpāliter culpa vel negligentia fuerit cōmissa nam dicit qp vbicunqz ali cui obicit culpa siue agendo siue excipiē do siue denūciando nō oꝺ cōcludere nisi certa z limitata culpa p̄bet̄ de agendo allegat.l.p̄ter in p̄n. de iurijs.c.vt sua ō elec.ī.vj.z.c.p̄sentiū de testi.z li.de denū tiando allegat qō habet̄ in.l.denūciasse.j de adul.l.q aliter .§. .i.qp vi aut clam qō nō.z hic adō qō nō. Bar.in.§.si de me.j. ea.z̄c̄.

m ¶ De custodia mi nꝰ tenet̄ qs de custodia in boīe q̄p in alia re z adde q̄ dicaf̄ fida custodia dicit gl. ī.l.ij.fuis fug.qp ille q ligat diligenter custodit.vide late īno. ī.c.inup.ī p̄n.de sen. excō.z ibi videt̄ qp qs oꝺ carcerat̄ cui assignaf̄ vnus locus de quo nō possit exire z dicit bar.in.l.fi. .C.de decur.ī li. xij. qp aliud ē ponere in carcerē z aliud sub custodia detinere z oꝺ fida custodia tenuisse q de eius manibus nō aufugit.x. col.de pace tenē.c.si iudex in.v. secure z de hac custodia vide Bar.post gl.in.l.si pecuniā.§.ſz si accepit de condic.ob cām z hic no.qp tenet̄ minꝰ custodire senem q̄p iuuenem z qī quis dicaf̄ carceratus z quando non uide in .l.qui neqz.ff.de vb. sign.ante.l. bonoruz ibi positam z p Bal. in.l.i.in.viij.col.C. ō cōfess.oīno Bal.in.l. adimendi in.ix.col.ō iureiurā.z per Ang. in.l.qui in carcerem .ff.qp metus causa.z̄c̄.

Quod uero senectu

hūc. §. sūmaui cū p̄cedētibus.¶ Nō.qp culpa ē si res suas saluas fecit cōmodatas amisit.z ex ß solo p̄sumf̄ culpa.vt .j.de adm.tu.l.tutor ſz dignitatē.§.nō est ferendus. ¶ Querit glo.qd si res cōmodata erat vilior q̄p sua. dic.vt ī ea.¶ Quero qd si erāt equales vel hēbat q modatas ref duoz certe tūc locꝰ ē gratificatōi ut si ñ pōt utrāqz euadef̄ euadat quā ult ut.j.ad si.l.iij.§.j

Custodiā

¶ Sūmaui cū p̄cedētibꝰ.h. o.¶ Quibꝰ casibꝰ tacite tenetur ō custodia.idē ē si exp̄sse agaf̄.z ß seqf̄ sup ēbo īdigēt.¶ Nō qp minꝰ tenet̄ ō custodia m ī boīe q̄p ī alia re.qz hō ipse scit se custodirī.z iō nō debet̄ tāta custodia iudicialis vel q̄uentionalis.

Sz interdū

n ¶ Sūmaui cū p̄cedētibꝰ de iactu.l.fi.§.i.glo.dicit fallit ibi.nec aliter soluit.tu

n ¶ Sed interdum vide Inno.in.c.sicut de iureiuran.

o ¶ Et tunc adde Bar.in.d.l.qui furtiua de condi.furꝫ.p Bal.in.l. pignus in fi.C.de pig.acti.per Pau.de castr.in.l.i.in p̄inc.§.eo.per quem factum est.z̄cetera.

dic clarius qñqz culpa p̄cedit casum. vtrū qs teneaf̄ de cāu. dic fm Buil. sic. aut illa culpa cadit in moraz t teneſ̄ de casu. vt l. qō te. §. si cer. pe. t l. si ex legati cā. de vb. ob. aut nō cadit in morē. t tūc ° aut illa culpa non est ordinata ad casum qz ex illa culpa nullo mō potuisset cāus ille contingere t tunc nō tenetur de cāu. vt l. nō omne de sta. libe. facit l. si alius. §. ē t alia quod vt aut clam qñqz culpa pōt esse ordinata ad casum qz ex ea pōt contingere cāus tunc aut casus secutus est ꝓpter illā culpam. t tunc tenetur de cāu vt hic. aut cāus nihi lominus cōtigisset posito qꝫ culpa nō interc̄ssisset. t tūc aut culpa fuit cōmissa i non faciendo. t qs nō tenetur de cāu vt l. t in totum .j. de impen. aut fuit cōmissa in faciēdo t tunc aut illud factū nō cadebat in delictū t tunc nō tenetur de cāu. vt l. fi. §. i. j. ad l. ro. de iactu. t l. si is q. j. de act. t obli. facit. d. l. si alius. §. est t aliaqō vi aut claz. aut illud factum cadebat in delictū. t tunc tenetur quandocunqz de cāu postea eueniēte. vt l. ita vulneratus ad l. acq. fm Buil. tu hoc vltimū subdistingue aut delictū cōmittebatur circa rē ipsam t verū dicit Buil. aut cōmittebaf̄ circa vsuz rei. t tunc secus vt. s. de q di. furti. l. qui furtū t ibi vid stis. ¶ Ex his habes q̄ liter debeas formare positiones t articulos. vt concludaf̄ qꝫ culpa faciat quē teneri de cāu. nam qñqz dz concludi qꝫ ꝓpter culpā cāus euenit qñqz hoc n est necesse. ¶ Jte ex p̄dictis habes qualiter debeāt formari articuli ex pte rei. s. qꝫ casus euenisset etiam si culpa non p̄cessisset. vt ex predictis patet.

Deniqz ¶ Si cōmodans nō patiſ̄ cōmodatariū vti re ad eū vsqz ad quē cōmodauit teneſ̄ cōmodati ꝯria. Si cōmodatarius aliter vtiſ̄ teneſ̄ cōmodati directa. t ēt furti. h. d.

Elqz adeo · p ¶ Diligentia dz adhiberi in re cōmodata. t ī eiuſ sequela. h. d. ¶ Buil. format hic duas. q. vnaz vtrum vendita equa vel vacca videaf̄ venditus pullus qui sequebaf̄ eā. Jtem nunquid vendito equo videatur vendita sella de hoc vltimo videbitis. l. ediles. §. itez sciendum de edi. edic. j.

Interdum · q ¶ Si cōmodatū fiat gratia vantis vel eius oblatō ne commodatarius de solo dolo teneſ̄. h. d. ¶ Tenementi hunc casum qꝫ flagialia t burse t cozone quaſ vir mittit vxori qñ ducit eam qꝫ nō videnſ̄ in dubio donate sed magis cōmodate vt hic. vt magis ornate ad virū accedat. t ꝓpter hoc non confirmanſ̄ morte nec debēt apud vxorē remanere nisi consuetudo aliter se haberet. ¶ Secundo no. qꝫ ad hoc vt cōmodatarius r teneaf̄ de culpa est necesse qꝫ cōmodatum fiat grā ipsius facit. j. depositi. l. i. §. sepe eniz. t sic sis cautus de hoc facere positionē qz cōmodasti rogatu recipientis vel si defendis cōuentum nitaris ꝓbare si potes qꝫ ille obtulit tibi illā rem. Sed quid si de hoc nil est ꝓbatum ex vtraqz pte. rñdeo ꝑsumitur rogatu cōmodatarij regulariter vt. s. e. l. cōmodatū ät ꝛc.

Auncuidendum · si res data vt pignoreſ̄ nō restituiſ̄ cōpetentibus actōnibus est agēdū. vel actio dz cedi sumptibus t piculo ipsius cedentis. h. d. ¶ Nō. distinctionē qñ res mea pignoratur ꝓ te qua actione sit agendū ꝯ te. quā distinctionē ponit gl. latinus. C. eo. l pe. ¶ Quero qd si nō est appositū ips .j. qō luere dz qñ ego potero agere ꝯ te gl. dicit hic si diu stetit qꝫ nō luit ī. d. l. pe. C. eo. dicit si ei est luitio facilis t non vult luere dic vt ibi.

Sime · ¶ Culpa hominis cōmodati cū re cōmodatariū non excusat. secus in dolo. h. d. ¶ Oppo. ad principiū qꝫ cōmodatarius teneſ̄ de culpa istius nuncij missi cū re. vt. l. si mei. §. cōmodatā. j. eo. So. intelligas hic qꝫ ego cōmodaui tibi seruū cū lance non tñ hoc acto vt illa res esset ī custodia fui. t iō tu cōmodatarius teneris de culpa si forte ille fuus non erat ita idoneus qꝫ ei debuisset cōmitti. al's si tā idoneus esset cōmodatarius nō esset in culpa. vt. j. eo. l. eū q. cū. l. se. ad fi. ¶ Oppo. qꝫ dolus fui non excuſet cōmodatariū. vt. l. rē mihi §. si in exercitu. j. eo. So. hic de fuo cōmodato cum re. ibi de fuo cōmodanꝺ. non cōmodato cū re.

Sideme · ¶ Appositio custodis facta ex postfacto non remittit custodiā ei cui res fuerat cōmodata. h. d. ¶ Oppo. qꝫ ꝑ appositionē custodis vī remitti custodia. vt. s. l. pxi. v. plane. So. ibi logtur qñ custodem apposuit ab initio. hic qñ ex postfacto. ista soluto vera est ī se vt statim dicā. tñ non congruit p̄cedēti. §. ibi eniz fuus nō fuit appositus vt custos. sed fuit cōmodatus vna cū re ista enim longe inter se differunt. nā ego possuz confidere de te magis qꝫ de fuo seu famulo meo. t si cōmodo famulum t argentū non tñ ꝑ hoc famulū pro custode pono. ita loquitur. §. p̄cedens. ¶ Scdo oppo. de. l. si soluturus. j. de soluꝺ. de acq. pos. l. quorundam. So. dicit glo. contraria loquuntur quando custos fuit appositus ab initio. hic quando ex post facto fuit appositꝰ. t fm hoc distinctio Labeonis hic reꝑhenditur ꝑ vulpianū. t hec opi. fuit Azo. Jo. fuit ī ꝯria opi. qꝫ per appositionem custodis indistincte videatur remissa custodia. t istam opi. sequuntur q dam moderni per. l. si mei cā. §. j. eo. nec ob. v. ego puto qz nō corrigit dictū Labeo. sz qz Labeo solū de piculo rñdit. t de actiōe nil dixit iō ꝑ vulpianū sup pleſ̄ ibi ego puto ꝛc. tu dic qꝫ ista est vitas qꝫ distinctio Labeo. corrigiſ̄ ēt inquantū dicit de ꝑiculo. qō pz ꝑ illud qō dī hic nisi aliud noīatim conuenit ꝛc. sz apponere custodē non est noīatum cōuenire ergo ꝛc. non ob. l. si mei cā. §. i. j. eo. t. l. eū q in fi. qz ibi fuit appositus custos t res ablata a commodatario t data custodi vnde auferendo rē a cōmodatario liberaf̄ a custodia īmo a totali obligatione quasi res sit ꝑfecte reddita. vt. s. eo. l. iij. §. si reddita. hic ät fuit appositus custos remanente re penes cōmodatarium. ideo non vī remitti custodia. lz enim ego faciam custodire rē meā non ꝑ hoc nego quin tu custodias. immo ēt volo te custodire. ita loquiſ̄ hic. ¶ Reassume ergo breuiter. aut famulus ° vel fuus commodaf̄ simul cū re aut apponitur vt custos primo casu fua distinctionē p̄cedenꝺ. §. secundo casu distingue aut custos fuit appositus ab initio. t vī actū qꝫ cōmodatarius non teneaf̄ de custodia ar. l. si soluturus. j. de solu. t. d. l. quorūdā. t de iure doꝺ. l. si ego. §. doꝺ. t loca. l. dñs horreoꝝ t. s. nau. cau. stabu. l. fi. §. i. aut fuit appositus ex postfacto. t tūc aut res remansit penes cōmodatariū t non vī remissa custodia vt hic. aut penes eū non remansit t vī remissa custodia. vt. l. eū q. §. fi. t. l. si mei cā. §. i. j. eo. faċ ad id qō nō. Ly. C. loca. l. diui. ¶ Et predicta faciunt ad. q.ᵗ potestas recomendauit aliquē ī carceribus postea dubitans misit familiā suā ad custodiā carceris certe per appositionē custodis non vī remissa custodia cōmētarienſi. vt hic. cū apud istū cōmentarienſem ī carcē remaneret. secus si familie traderet̄. vt. d. l. si mei cā §. i. j. eo. Jtē facit ad. q. de locatoze rōcini q cū ronzino misit famulū ᵘ suū. vtrū ꝑ hoc scholari conduceti videaf̄ remissa custodia. gl. vī dicere qꝫ ꝓꝓ hoc non minus scholaris teneatur vt. s. q usufructꝰ. quēad. ca. l. pe. t ibi nō. dic aut cōstat qꝫ locauit famulū t rōcinū

p ¶ Vsqz adeo an vendito equo videatur vēdita sella Bar. vī tenere qꝫ sic ꝑ illū tex. in. l. eū q. §. nō solū. j. de fur. facit qꝫ ipe notat in. l. de qui bꝰ circa fi. s. de legi. t vide qō dixi in. d. l. eum qui. ꝛc.

q ¶ Interduz adde qō no. Bar. in. l. pen. §. i. fol. ma. t Bar. in. l. i. §. neqz castrense de collat. bono. t ibi dixi t Bal. in. l. cū te in prima t fa col. C. de dona. an nup. t q̄ dixi post Bar. ī. l. iij. §. fi. ff. de mu. t bono. ꝛc.

r ¶ Cōmodatarius vide Bar. in. l. rogasti s. si cer. pet.

s ¶ Aut famulus. an ꝑ appositionez custodis videaf̄ remissa custodia adde Bal. i. l. ex diui. C. loca. t ibi ēt an dns teneatur ex mala custodia. ꝛc.

t ¶ Ad qēnē nō. qēnē t ad materiā vide Bar. ēt in. l. i. §. quēadmoduz. s. de lib. agno. t Bal. i. d. l. ex diui. C. loca.

u ¶ Famulū suū adō Bar. s. eo. l. §. nūc videndū in fi. t Bar. ī. l. i. §. nūc quēadmodū ō lib. agn. t Bal. ī. l. cdē. C. loca. t ang. in. l. qui rome. §. calimachus de v. obl. t vi de Bar. in. l. i. §. quēadmodum. s. allegata.

non ꝑ eā appoſuit cā cuſtodie ⁊ tunc negligētia nū
cꝰ non excuſat ſcholarē.dolus vero ſic.vt.ſ.prox.ℌ.
qđ intellige anteꝙ ſcholaris reddat rōcinum Si enī
poſtꝙ ei reddidit periſt non teneꝝ.vt.d.l. ſi mei cā
ℌ.i.aut conſtat qꝺ euz miſit vt cuſtodē.⁊ tunc qꝛ hoc
fecit ab initio ſcholaris non teneꝝ de cuſtodia. vt
ꝓz ex predictꝰ.ꝛc̄.aut nihil apparet ſed locauit ron
cinum ⁊ famulum ſimpliciter.⁊ tunc in dubio non
videtur remiſſa cuſtodia.vt.d.l.pe .cum glo.ℨ. vſu
fruc.quemadmo.ca.

Si duobus uehiculum

In obligatione primitiua que ad rei reſtitutionē cō
trahiꝝ qlibet teneꝝ ꝓ pte qꝛ inſolidū ad eos pueni
re non pōt.In obligatione vero ƒarta que contrahi
tur ratione doli vel culpe quilibet teneꝝ inſoliduz.qꝛ
pro parte non pōt delinqui.⁊ ſi agit ꝯ vnuz ex facto
alterius ei actio cedi ꝺz.qꝛ ſi contra iſtū ageret actio
pro rata tolleret.hoc dicit . ¶Diuide qꝛ primo que
rit qualiter plures cōmodatarij obligent obligatiōe
primitiua que cōtrahitur ad rem reſtituendā.ƒo log
tur qualiter contrahaꝝ obligatio ſecundaria rōne do
li vel culpe vtroqz delinquente.tertio loquiꝝ quādo
vnus tm̄ deliquit.ƒa ibi ſed verius.tertia in.l. vnde
queriꝝ.ℵ.ſed ſi legis.⁊ quelibet iſtarū partiuz ſubdi
uiditur in plures vt apparebit in poſitione cāus.In
hac parte primo poniꝝ thema.⁊ queſtio. ⁊ eſt clara.
¶Sequitur ℵ.⁊ ait hic arguit qꝺ nō ˣ teneantur iſo
lidū.⁊ ponit tantum ꝓbationē minoris.vnde forma
argumentū ſic.obligatio que re contrahitur non pōt
in plus ꝯbi vltra quā res pueniat.vt.C.de non nūe.
pec.l.cū vltra.ſed dīnium vehiculi vel poſſeſſio non
pōt pueniꝛe ad plures inſoliduz ſed pro parte.ergo
nō teneꝝ inſolidū ſed pro parte. ¶Sequiꝝ.ℵſi.nec
quenꝙ.hic rñdet cuidā obiectioni que fiebat cōtra
obiectionē predictam qꝺ ſic forma plures poſſunt eē
domini vnius fundi.ſed non ſunt domini pro pte qꝛ
nulla ꝓs eſt qꝺ quis poſſit dicere ſuā.ergo ſunt dñi ī
ſolidū.ad hoc reſpondet iuriſcon.qꝺ lz non ſint domi
ni certe ptis que poſſit ad oculū demonſtrari.tamen
ſunt domini totius fundi pro pte indiuiſa que nō po
teſt ad oculū demonſtrari.pro pte ergo demonſtrabi
li nō ſunt dñi inſolidum vide litterā.¶Sequiꝝ ℵſi
vſum ām balnei.hic allegat qꝺ teneanꝝ inſoliduz.⁊ foꝛ
ma argumentū ſic in cōmodato cōceditur vſus non
dominiū vel poſſeſſio ſed vſus vnius rei poteſt eſſe
apud plures inſolidū.nam platea ego vtor inſoliduz
ſeu in totū.⁊ tu in totū.ℌ.ſic ꝺ ſingulis.idē in balneo
vel porticu ⁊ ſimilibus ergo plures cōmodatarij ob
ligantur inſolidū hoc dicit nō tm̄ ponit niſi ꝓbatōem
minoris ꝓpoſit onis.¶Sequitur.ℵ.verū hic iuriſc.
rñdet ad argumentū ꝓxime factum ex quo apparz
declaratio qōnis ſeu eius determinatio.⁊ dicit ſic fa
teor qꝺ ī platea balneo ⁊ theatro ⁊ alīs locis ampli
us plures vti poſſunt inſoliduz.ſed.q.noſtra ꝓponiꝝ
in vehiculo quo ī quo vbi ego ſedeo tu nō potes ſe
dere.⁊ ſic plures inſolidū nō poſſunt vti vehiculo ex
go remanet qꝺ nec rōne dīnij nec ratōne poſſeſſionis
nec vſus plures teneāꝝ īſolidū.h.d.vide lꝛaz.¶Se
quiꝝ.ℵ.ſed verius.hic incipit ſecunda pars ī qua lo
quitur de obligatione ſecūdaria rōne doli vel culpe
in qua forma caſum ſic.vidi qꝺ non obligaāꝝ īſolidū
ad rē reſtituendā.ſz in cōmodato ⁊ locato ꝯbitur ne
gligentia ſeu obligatio rōne negligentie doli vel cul
pe an ad iſta tenebiꝝ qlibet īſolidū vel ꝓ pte. rñdet
iuriſcon.culpa ⁊ dolus non pōt cōmitti in re pro pte
nec diligētia pōt adhiberi pro parte.⁊ iō in iſta obli
gatione qlibet teneꝝ inſolidū.h.d.ex quo infertur qꝺ
erunt quodāmō quaſi duo rei debendi.ex hoc ſequi
tur aliud qꝺ vnius ſolutio liberat aliū.Itē ex ꝑdict
ſequitur aliud qꝺ vtriqz cōpetat actio furti inſolidū qꝛ
vtriuſqz inſolidū intereſt.⁊ altero agente tolliꝝ actō
ꝯ alterū.h.d.vſqz ad.l.vnde ꝙriꝝ.¶Segtur.l. vnde
ꝙriꝝ.in qua formatur vna.q.circa ꝓmiſſa q̄ eſt clara.
⁊ qdā habent in littera ꝙuenire.⁊ qdā conueniri. q̄
libet littera eſt bona vt.ī.dicā.¶Segtur ſz ſi legis.
hic incipit tertia ꝑs ī qua logtur qñ vnus tm̄ deliqt.
⁊ diuiditur in tres ptes.prīa qñ ꝙuenitur ille qui
nō deliquit.ſa qñ ꝙuenitur ille q deliquit.tertio po
nitur q̄dā limitatio ꝑcedentis dicti.ſecunda ibi nam
⁊ ſi tertia ibi niſi forte.Caſus ī terminis eſt clarus.
ideo videas ꝓ te ipſuz.¶Ad ꝓmū dictū oppo. ⁊ vr̄
qꝺ vſus ꝓ pte haberi non poſſit.vt.ſ.de vſu.⁊ habi.
.l.vſus ꝑs.So.put vſus refertur ad ius non pōt ha
beri ꝓ parte.ſz put refertur ad factū ſic vt hic.ita di
cit gl.hoc non vr̄ verū qꝛ hec iura incorporalia iudi
cantur diuidua ⁊ indiuidua ſm naturam eius qꝺ in
ipſo iure deducitur vt.l.iiij.ℌ.cato.de ℵ. obli. Si er
go ipſe vſus ſm factū eſſet diuiduus eodē mō eſſet
reſpectu iuris dic ergo aut vſus refertur ad pſonā.⁊
tunc non pōt in ptes diuidi vt in ꝙrio aut referꝛ ad
rem.⁊ pōt eſſe vſus partis rei.ita logtur hic.¶Op.
⁊ vr̄ qꝺ in parua re poſſit eſſe vſus pluriū inſolidū
vt.l.riparū.ſ.de rerū diuiſi.⁊.ī.de via publi.l.viam
publicaz.So.fateor qꝺ iuris pmiſſione poteſt pmitti
vſus pluribus.non tm̄ vtetur qlibet inſolidū in re ꝓ
ua.ſed qñ vſus vnius per vſum alterius incōmoda
tur eſt melioꝛ ꝺditio occuppantꝭ.vt.l.ij.ℌ.i.ī.nequid
ī loco publico.⁊ hoc in rebus publicis de qbus log
tur hic.in rebus vero priuatis qualiter plures poſ
ſunt vti inſolidū.dic vt.l.ſi edes.ſ.cōi diui. ⁊ ꝓ Dy.
in.c.in re cōi.extra de reg.iur.in.vj. ¶Venio ad ſe
cundā ptem hic in.ℵ.ſed verius.dr̄ qꝺ tenetur inſo
lidū.ſ. prime dictū eſt ꝙriū quare male dicit glo.qꝺ
dictū eſt vſqz huc eſt dictū allegando ⁊ in hoc ℵ. rñ
det qōni.⁊ hoc tangiꝝ in ſecunda gl.huius.ℌ.ſup ver
bo ⁊ ait.ꝛc̄.veritas eſt qꝺ in prima ꝑte loquiꝝ de
obligatione primitiua q̄ ꝯbiꝝ ad rē reſtituendā ⁊ ad
illā rñdet qꝺ qlibet teneꝝ pro parte vt eſt dictū .hic
loquiꝝ de obligatione ſecundaria q̄ ꝯbitur rōne doli
vel culpe.⁊ hoc ſtatim declarabiꝝ in ſequenti ꝙrio.
¶Opp.ad iſtū.ℵ.⁊ vr̄ qꝺ quilibet teneatur pro par
te.vt.l.ſi duo in fi.ī.depoſiti.dicit gl.fateor qꝺ qlibet
teneꝝ inſolidū ad rē reſtituendam.tm̄ ſi non reſtituit
ad intereſſe ſit condemnatio pro parte tm̄ vt in ꝙrio
videas gl.q̄ eſt difficilis.⁊ in multis eſt ſumpta ex
ſumma azo.C.eo.⁊ eſt iſta gl.ſup ℵbo habebuntur.
iſtud qđ gl.dicit qꝺ ad rē reſtituendā qlibet tenetur
inſolidum eſt ꝯ principiū huius.ℌ.vt dixi. non enim
teneꝝ inſolidum niſi ſit actū.vt dr̄ hac eadem glo. in
fi.de.ī.depoſiti.l.i.ℌ.ſi apud duos.⁊ ibi nō. ⁊ eſt ex
preſſius tex.C.de loca.l.ſi diuiſa.⁊.ī.locati.l.cū appa
rebit.⁊.l.eandez de duo.reis qđ apparet qꝛ iſta obli
gatio ad rem reſtituendā diuiditur inter heredes ꝓ
hr̄ditaria portione vt.ſ.eo.l.iij.ℌ.ſi hr̄s.ergo eadem
rōne diuidiꝝ iter plures cōmodatarios.dic ergo ad
declarationē dicte.l.ſi duo.que ſignaꝝ pro ꝙria qꝺ hic
loquitur de obligatione ſecundaria queꝛ cōtrahiꝝ rō
ne doli vel culpe quo cāu quilibet teneꝝ inſolidū ut
hic.⁊ in prima parte huius.l.in obligatione vero pri
mitiua ad rem reſtituendā quilibet teneꝝ pro parte
vt.ſ.dictum eſt tm̄ lz pro parte teneaꝝ ꝑſtatio partis
non ꝑſtat liberationem.⁊ ſic eſt indiuidua quo ad ſo
lutionē.vt.d.l.ſi duo.ſed ſi pueniatur ad iteresſe tūc
erit diuidua ēt quo ad ſolutionem.vt.l.ꝙria. ¶Op.
⁊ vr̄ qꝺ in obligatione ſecundaria qlibet teneatur ꝓ

x ¶Quod in
duz hic dr̄ qꝺ
dominium nō
pōt peruenir̄
ad plures īſo
liduz facit ad
qōnem ſi con
ceſſuz eſt ꝑdi
um in empbi
teoſi ꝓcio ⁊
Mſartino cui
libet eoꝝ īſo
liduz qđ īpoꝛ
rat ꝺ quo per
Bal.in.l.i.ī. xj
.q.C. qñ non
pe.ptes.Itez
iſtam regulaz
intellige ī do
minio irreuo
cabiliter acqſi
to ſecus ſi re
uocabiliter ſz
Bal.⁊ Ang. ꝙ
illū tex.in.l. ſi
pluribus ꝺ le
ga.i.quod eſt
ſingulare ſm
eos vide ibi
ymol.in.ℵ.cir
ca ꝑdicta du
bitatur ꝛc̄.de
quo vide bar.
⁊ que ibi poſt
cum in.l.ſi is
qui pro emp
toꝛe.ī.de vſu
cap.ꝛc̄.

parte.v̄t.j̄.eo.l.si rē mihi.§.in exercitu.So. dicit gl. ⁊ bene.ibi fuit actum vt qlibet teneref̄ pro parte.di xi enim cōi periculo.vt ibi pz.¶Ex qua glo.nō. q̄ idē est dicere cōi periculo ⁊ cōiter ⁊ qlibet teneaf̄ ꝓ parte.vide istā gl.¶Itē oppo.duo rei non cōstituuntur.nisi hoc agaf̄ vt in auc̄. de duo. reis in pn. gl.dicit concedo q̄ ista lex est hodie correcta.nec.n. tenerenf̄ vt duo rei.nisi hoc esset actū ista glo.dicit pessime nā per aut̄.illam nil est ītmutatum in modo constituendi duos reos.sed solum in mō conuenien di.q̄ inductū est hodie beneficiū diuisionis vt plene dixi in.l.ij.⁊.l.reos.§.cum in tabulis de duo.reis.⁊ doc.in auctentica hoc ita.C.de duobus reis.vñ ista lex remanet incorrecta.Sed tenēdo opi.glo.q̄ corrigatur oppo.vt recitē glo.q̄ aut̄.de duo.reis loquif̄ de his que diuidua sunt q̄ō patet q̄ inducit beneficiū diuisionis.sed ista obligatio rem restitui est indi uidua q̄ pro parte solui non pōt.vt.d.l.si duo. ergo hic nihil ītmutatur So.dicit glo.illud quod dī q̄ hec obligatio est indiuidua est verū si hoc est actum.al's secus ergo si simpliciter ꝓmittitur est diuidua.⁊ sic pōt corrigi ꝑ aut̄.de duo.reis.⁊ in hoc residet gl.vi de eā.⁊ sic vides q̄ finis huius glo.contradicit prin cipio.⁊ dicit verius hic ꝓut se refert ad obligationē rem restitui.nā diuidua est quo ad obligationē.⁊ in diuidua quo ad solu.vt dixi.sed contra hoc op.de.l. stipulaf̄.non diui.in prin.de v̄bo.ob.vbi dī q̄ etiaz non recipit diuisionē ipa obligatio.ꝓut loquitur de obligatione rem tradi.glo.hic vt vidistis tz q̄ hic fu it actū q̄ quilibet teneref̄ insolidū.idem no.in.l.i.§. si apud duos.j̄.depositi.q̄ō est diuinare.⁊ cōtra illū tex.dic ergo q̄ obligatio rem tradi ē indiuidua quo ad solu.⁊ obligationē.sed obligatio rez restitui ē di uidua quo ad obligationē.⁊ indiuidua quo ad solut. vt.d.l.si duo.rō q̄ obligatio rē dari est diuidua quo ad obligationē ⁊ solu.q̄ pōt quis p̄cise compelli ad dandū vnde non pōt deueniri ad illud incōueniens .s.q̄ vnus soluat ptem extimationis alter ptem rei creditore inuito.obligatio vero rem tradi dī indiui dua vtroq; respectu.rō q̄ in ea statim post moram succedit obligatio ad interesse.vt.d.l.stipula. non di ui.⁊ ideo si vnus traderet ptem alter liberaref̄ sol uendo ptem interesse.q̄ est absurduz.vt.l.in execu tione.§.pro pte de v̄bo.ob.Sunt ēt alie rōnes quaf̄ dicta obligatio dī indiuidua.vt dixi in.d.l.stipul.nō diui.sed obligatio rem restitui est tertia rōne sepera ta ab his.nā in ea pōt quis p̄cise cōpelli ad restitu endū.nec succedit obligatio ad interesse nisi cū desijt posse restitui vt.l.in re furtiua.s̄.de cōdit.furti.⁊ ibi dixi plenius in.d.l.stipu.nō diui.vñ ex eo q̄ potest p̄cise compelli ad restituendū dī diuidua respectu obligationis q̄ non pōt deueniri ad illud incōueni ens.⁊ ex eo q̄ re pempta pōt succedeř obligatio ad interesse dī indiuidua respectu solutionis.⁊ hoc di xi plenius in.d.l.stipula.nō diui. ¶Oppo.⁊ vī q̄ ī obligatione secundaria nō teneanf̄ insolidū vt.j̄. de positi.l.i.§.si apud duos So.hic loquif̄ q̄nqz vterqz deliquit ibi q̄ alter tm̄.¶Contra hoc oppo.de.l.vnō querif̄.v̄.sed si legis.j̄.pxi.So.ibi alter tm̄ deliquit faciēdo sed ēt alius deliq̄t negligendo.vñ qlibet pōt dici deliqsse.iō qlibet teneř īsolidū.vt ibi videbitis. ¶Reassume ergo breuiter in istis obligationibus q̄ cōtrahunf̄ ad reddendam certā specie qualiter plu res teneātur.aut loqueris de pluribus principalib⁹ aut de pluribus heredibus vnius principalis. p̄mo casu aut loqueris de obligatione primitiua ad rem restituendam.⁊ tunc qlibet tenetur pro parte nisi sit actum q̄ insolidum teneantur.vt hic in prin.⁊.C. lo cati.l.si diuisa ⁊.j̄.locati.l.cum apparebit ⁊ de duo. reis.l.eandem in prin.licet teneantur ꝑ pte. tñ solu tione partis non contingit liberatio.l.si duo.j̄.depo siti.Si vero de obligatione secundaria loqueris. ⁊ tunc aut est actū q̄ quilibet teneaf̄ pro pte.⁊ tenebi tur ꝑ pte.vt.d.l.rē mihi.§.in exercitu.j̄.eo.aut q̄ q libet teneatur insolidum.⁊ non est dubium quod te netur insolidum.vt.d.l.eandem in prin. aut nihil est dictum ⁊ tunc aut ambo deliquerunt ⁊ quilibet te nebitur insolidum.quasi duo rei vt hoc.v̄. aut alter tm̄ deliquit ⁊ ille solus tenetur vt dixi.s̄.⁊ dixi ī.d. l.i.§.si apud duos.j̄.depositi. Si vero loqueris de pluribus heredibus vnius principalis ⁊ tunc aut te nentur actione bonefidei.aut stricti iuris. quod dic vt.l.iij.§.si heres.s̄.eo.⁊ hoc de obligatione primiti ua de obligatione vero secundaria dic vt.d. l.i.§. si apud duos.j̄.depositi.⁊ in.d.l.si duo.in prin.eo. ti. ¶Circa p̄dicta dubitaf̄ quare tex.hic dicit quodā mō duo rei habebuntur.q̄ dictio quodāmō est nota ipropꝛietaf̄.Rō q̄ si expisse esset dictū qlibet teneř tur insolidū ēt si vnus tm̄ deliquisset.qō al's non est vt mō dixi.¶Itē dubitaf̄ an semp cū plures tenen tur insolidū dicanf̄ duo rei.Rō si tenenf̄ insolidum ex natura rei in obligatione deducte q̄ indiuidua n̄ dicunf̄ duo rei nisi hoc sit actū.vt.l.rē hereditariam j̄.de euictj.facit qō nō.in.l.ij.§.si tñ hominem .j̄. de v̄.ob.ꝑ gl.⁊ doc.⁊ effectus est magnus q̄ cū nō sint duo rei non habebunt in eis locū q̄ de duobus reis dicuni.vz q̄ pactū factū vni prosit alteri ⁊ simi.⁊ q̄ mora vnius nocet alteri ⁊ si.¶Venio ad v̄.⁊ ambo bus.⁊ opp.institj.de ob.q̄ ex delic.na.§.qō de fullo ne.⁊.C.de furtj.l.manifestissimi.§.fz cuz in secunda. So.fateor q̄ hodie est in electione dñi vtrum velit agere p̄ furem vel p̄ cōmodatarium.¶Venio ad.l. ⁊ alterutro.⁊ oppo.q̄ factū vnius non pōt tolleř ac tionē alterius.vt.l.stichū in fi.de nouatj.So.hic sunt quodāmō duo rei cū qbus insolidū cōpetat actio.p̄ furē ideo vnius factū tollit actionē alterius vt .l. ex duobus.j̄.de duo.reis.¶Venio ad.l.vnde q̄rif̄.pro ut est in lr̄a conuenire.⁊ oppo.sine actiōe nemo ex perif̄.l.si pupilli.§.videamus.s̄.de neg.ge.So.dicit gl.fateor q̄ hic non poterit agere ille quentus nisi si bi cessa actione.¶Itē oppo.de.l.fi.§.fz cū in fa.s̄. alle.⁊.j̄.locati.l.bis qbus.So.dicit gl.q̄cedo q̄ aget solū ad interesse suū non ad penā quā ille exegit.⁊ fm hoc aduerte q̄ actio cōmodati est illa q̄ cedit. ¶Itē opp.ad idez qō mō dixi de.l.si pignore.j̄.ti. i.vbi p̄ creditorem agit ēt ad penā. So.aliud in cre ditore q̄ in cōmodatario ⁊ q̄ductore.⁊ rō ibi patet. sed ꝓut hic est littera q̄eniri cessant p̄dicta p̄cia ⁊ est similis ad hunc ca'um.l.si dubiteř.primo rnso.ō fideiusso.¶Sed p̄ ist am litteram oppo.ꝰ hic dī q̄ vnus ex reis bz hoc beneficiū q̄ conueniaf̄ prius al ter ad quē pecunia q̄uenit.contra q̄ hoc beneficiuz habent solū fideiussores ꝑ aut̄.p̄sente .C. de fideiuſ so.non āt cōpetit duobus reis. Huius timore dicit Azo fateor q̄ illa.l.si dubiteř.loquif̄ in fideiussore. hic in duobus reis.⁊ fm hoc ista littera cōueniri nō est bona.tu dic q̄ imo est bona.⁊ est sciendū q̄ plu res rei qnqz constituuntur ex conuentione.⁊ ī illis pōt dicere verū azo.qnqz statuunf̄ ex quadā neces sitate vt in pluribus tutoribus.⁊ tunc habent bene ficium p̄lationis.nā ille q̄ non gessit pōt petere vt p̄ us conueniaf̄ ille q̄ gessit ita in proposito.nā isti hac obligatione secundaria tenenf̄ ex quadā necessitate q̄ pro pte custodia adhiberi non pōt.vt.j̄. depositi l.i.§.si apud duos.⁊ equiparanf̄ pluribus tutoꝛib⁹ vt ibi.merito habent hoc beneficiū q̄ prius conue

ȳ ¶Contra. istā litterā q̄ po. hic dī q̄ vnus ex reis vel dicaf̄ q̄ ꝭ beneficiuz fi generale idez tz Bar.in.l.ij. v̄.sexto q̄ro ⁊ v̄si.septimo q̄ ro de duobus reis ⁊ ibi alij pro qua.l. po nit bar.cē ter. in.l.cū in plu res.§.instra.j loca.vbi vide ⁊ q̄ no.Bar.i .l.bona de inf fil.⁊ ī.l.q̄ po terat ad fi.j. ad treb.adde q̄ si substituo aliquem meo periculo ⁊ ip se in aliquo ō ficit suo detec tu non teneor .l.ad similitu dinē ⁊ ibi bal. .C.de epis ⁊ cle.⁊ ad Bar. hic adde cāz singulare i.d. .l.cū in pluref .§.vestimenta .j̄.loca. ⁊ ibi vide bar.ite in eodē.v̄.an ex duob⁹ reis ille sit primo excutiend⁹ ad quez pēcunia peruenit vide tex.nota ⁊ sin gularem ⁊ ibi bar.in.l. cū in plures. §. ve stimenta. j̄.lo ca.cē.

niaꝝ alter q egit ꝯ furẽ.vel dic ꝙ hoc beneficium sit
generale in oĩbus duobus reis.vt si volo dicere cõ
uenies prius conreũ meũ ad quẽ tota pecunia pue
nit meo periculo ꝙ possum audiri vt hic.nec est ali
quid qõ repugnet.nã ꝯria loquuntur qñ simplicit
petebat diuidi.nec alium conreũ conueniri.nec alle
gabat hoc ꝙ ad eũ pecunia vel res pueniſſet.vel ꝙ
posset conueniri.z hoc tetigi ĩ l.iiij.ſ.i.de duo.reis.
¶Venio ad tertiam ptem.l.ad v.sed si legis.anteq̃
veniam ad ꝯria qꝛ.q.formata in prin.non soluitur.q
ro an cõuento debeat actio cedi.glo.respondet ꝙ sic
z dicit ꝙ cedetur actio.l.acquil.non aũt actio cõmo
dati qꝛ ꝓprio nomine conueniꝛ.tu dic ꝙ ẽt actio cõ
modati poterit cedi vt hac eadẽ.l.in ꝓn.put est litte
ra cõuenire.¶Oppo.ꝓmisse responsioni z vꝛ ꝙ fa
ctum vnius ' alteri cõmodatario non noceat vt.ĵ.e.
.l.ad eos due sunt solutiones.prima ꝙ hic potuit ꝓ
cauere ne alter socius " hoc faceret alias secus vt ĩ
contrario.z.ĵ.locati.l.si de dãno.Alij dicunt ꝙ hic ĩ
dãno dato a socio ibi ab extraneo hec nõ est vera p
.l.mora in fi.ĵ.de vsuris.vñ tene primã .¶Opp.ad
fi.l.nostre de.l.qui seruũ.ſ.fi.de actꝯ.z obli.vbi dici
tur ꝙ qui egit cõmodati non põt agere.l.acqr.in eo
ꝙ plus est in repetitione.xxx.dierũ So quedaz ha
bent ibi lr̃am affirmatiuã.z sic concordat cũ ista tam
illa nõ ẽ bona lr̃e nec cõis.z hoc pz ex libris antiqs
.ſ.pandetis quas ad hoc per scrutatus sum.non re
manet ꝯrium.dicunt quidã hic loquitur de equitate
ibi de rigore.ſm banc ista que cõtinet equitatẽ scrip
tã corrigerz illã.sed certe potius illa tanq̃ posterior
deberet istam tanq̃ anteriorẽ corigere.nec patz que
equitas magis mouerit iurisconsultũ hic q̃ ibi.vnde
alij dicunt ꝙ ibi loquiꝛ qñ in ꝑa non est plusq̃ ĩ pri
ma.sed hoc nihil est dicere.Sed ibi poniꝛ pro cõstã
ti ꝙ ẽt si esset plus nõ duraret vñ alij vt Jo.dicunt
ꝙ hic põt agi lege acquil.in eo.ꝙ plus est ex repe
titione.xxx.dierũ.z hanc opi.tz Pe.que põt esse ve
ra vnde quidã dicunt qõ rõ est.qꝛ illud quod crescit
ꝓ inficiationẽ venit iure actionis illud qõ crescit ex
repetitione.xxx.dierũ venit officio iudicis merito
non põt durare principali sublato vt.l.centuz capue
.ſ.de eo qõ certo loco hoc est falsum qꝛ totuz venit
iure actionis ex expresſa dispositione.l.acqui.vt.l.ij.
ad.l.acq.z.l.si seruus seruũ.ſ.tertio aũt capite.eo.ti.
sed rõnẽ verã de vobis ego qñ agitur in eo ꝙ plus
ẽ ꝓpter inficiationẽ vꝛ agi ex nouo capitulo.ſ.qꝛ ne
gat de quo in primo iudicio cuz actum fuit cõmoda
ti nulla est facta mẽtio.merito põt agi vt.C. de iudi.
.l.lz sed qñ agitur ad id qõ venit ex repetitõne.xxx.
dierũ agitur ex eodem facto nullo supaddito. vnde
non vꝛ posse agi.vt.l.si tibi.C.de iudi.ita intelligatur
.d.l.si seruũ z sic intelligendo hec.l.facit ĩmo vꝛ qua
si cãus illius qõnis.Si aliquis est punitus de eo ꝙ
aliquẽ ꝑcusserit.nec est facta mentio de cicatrice an
possit itez ꝓceđi ex eo qõ in pena plus est ꝓpter ci
catricẽ.z idem in qualitatibus similibus.z hic vide
tur tex.ꝙ sic si de ea nõ est facta mentio in primo iu
dicio banc.q.plene examinaui in.l.senatus censuit õ
accusa.Alij dicunt ꝙ hic ꝑ actionẽ cõmodati cõsecu
tus est medietatẽ.aliam medietatem ꝯsequi poterit
actione cõmodati vel.l.acq.zc̃.ista est vera in se per
.d.l.centũ capue in fi.tñ diuinatio est.vñ alij soluũt
vt iste.v.nisi forte referaꝛ ad primũ casum huius.ſ.
.ſ.qñ agitur ꝯ illũ qui nõ deliquit.qꝛ tunc lz soluat ta
men nõ liberat delinquentẽ nisi respectu e us quod
soluit.z ista ẽt põt esse vera tñ facere violentiã lr̃e.
vñ quidam alij moderni legunt istã.l.aliter vt dica
mus sic.nisi forte qs dixerit subaudi z male. z ꝙ.ĵ.

z ¶Factum. vnius vide p Ang. z ymol. in.l.iiij.ſ.cato in.xij. coll'.de verbo.ob.

z ¶Alter so tius .adde ꝙ idem tz Zing. in.l.iij.ſ. cato z ibi ymol.de verbo.obli.

sequiꝛ in fi.qõ habere vꝛ rõnem subaudi vt socio õ
beat cedi actio ꝯ consociũ ex cuius facto cõueniꝛ z
sic rñdetur ad.q.posita in prin.huius.ſ.z ſm hoc ꝙ
cordat cum.l.contraria.l.cũ.l.si seruum ĩ fi.ĵ.de actꝯ.
z obli.ſ.alle.z secundum hoc esset casus in cõtrariũ
illius.q.quã statim ꝓxime dixi ꝙ ꝓpter qualitatem
non posset ꝓceđi de nouo.tñ contrariũ est verus vt
dixi in.d.l.senatus z banc lec.tz Dy.ĵ.de ope.no.nũ
cia.l.in ꝙintiali.in dis.magna.banc ẽt tz nic.maꝯ z
rizar.ma.q põt esse vera si dicamus qõ loquatur de
eo qõ plus est ex repetione.xxx.dierũ secus si intel
ligis de eo qõ plus est ꝑ negationem vt.ſ.vidistis
ſm Jo.z Pe.sed dices tu qũo ꝑ negationem põt
de nouo agi.cũ non sit negatũ.non enim est actum.l.
acquilia. Ro actio.l.acq.non tolliꝛ ꝑ ꝓcedentem so
lutionem ipso iure.sed ope exceptionis vt.ſ. de iuꝛ
in.l.duobus.ſ.colonus.z ista exceptio nõ ĩpedit cõ
testationem.ideo potuit esse ꝙ in nouo iudicio.l.ac
qui.ille negabit.z ideo in eo qõ crescit ꝑ istã negatõ
nem fiet condẽnatio.simile.C.de non nu.pecu. auc̃.
ꝯ q propriam. Jsẽ posses tu dicere quare in eo qõ
plus est ex repetitione.xxx.dierum non põt agi. cũ
vna actio non tollat aliã.nisi in eo ꝙ concurrunt. vt
l.i.ĵ.vi bo.rap.z.ĵ.arbo.fur.cesa.l.i. So.dicit Dy.in
d.l.in prouinciali.in dis.magna ꝙ dicte leges loquũ
tur qñ sunt plures actiones eiusdẽ generis qꝛ ꝗlibz
ex delicto.qõ declaraꝛ plenius in.l.i.ſ.dixerit aliqs
de publica.sed qñ sunt diuersi generis qꝛ vna ex ꝯc
tu.alia ex delicto.tunc bz locum hic .ſ. z hec suffici
ant pro nunc quantũ ad banc materiam. ¶Quero
vꝛ hic ꝙ bz cedi actio.q̃ro inquantũ bz cedi.Rñdeo
in quantum qs conuenitur ex facto cõrei.bz sibi ce
di actio ꝯ cõreum.sed inquantum qs conuenitur ex
facto suo non bz sibi cedi actio ꝯ alium.hic est casus
hic.z illud qõ hic vꝛ ĩ istis q sunt quodãmõ duo rei
intelligas vniuersaliter in oĩbus reis.lz secus sit in
fideiussoribus dicit gl.vt.C.de fideiusso.d.auc̃.ꝓsen
te.¶Quid est hoc qõ dicit aliud in fideiussore.Ro
qꝛ semp bz cedi actio ꝯ principalez z ꝯ fideiussorẽ.
vt.d.auc̃.ꝓsente z.l.cũ aliter.C.de fideiusso.qꝛ sem
per conueniꝛ ex facto alterius ille q vere est fideius
sor vnde non est adhibenda illa distinctio an ex fcõ
suo an ex facto conrei.lz improprie dicaꝛ qñq̃z fide
iussor ẽt q in rẽ suam intercedit.vt.l.fideiussores cũ
l.se.ſ.de pac.¶Subdit gl.sed in reis.idẽ dico si ta
les erant vt possit conuentus postulare vt diuidaꝛ
actio ad exẽplũ pluriũ mãdatoꝛũ.vt.ĵ.de fideiusso.
l.si fideiussor.ſ.idẽ rñdit.z.l.fideiussoribus banc gl.
allegant qdã ꝙ ita demum inter conreos fit cessio si
bñt beneficiũ diuisionis.z ideo si renunciauerint be
neficio diuisionis non habent beneficiũ cessionis ſm
banc gl.ideo eã rep̃hendunt.qꝛ renunciatio in vno
beneficio nõ tollit aliud.vt.l.si domus.ſ.de fui.rus.
ꝑdioꝝ.z ita refert Ly.C.de duo.reis.in.l.i.in.ij .q.
ita ẽt recitaui vobis.ĵ.de soluꝯ.l.modestinus.q̃ rep̃
hensio vera est si hoc mõ gl.ĩtelligimus. sed forte vo
luit hic dicere.dixit enim.ſ.ꝙ fideiussori fiet indistin
cte cessio non habita distinctione an ex facto suo an
conrei conueniaꝛ.idẽ dicit gl.ĩ duobus reis q habẽt
beneficiũ diuisionis vt quatenus soluit ꝑ alio cõreo
hoc est pro illa pte ꝓ qua ille poterat conueniri illo
beneficio diuisionis opposito idistincte cedaꝛ actio.
qõ põt esse verum.nec põt creditor dicer̃ illi reo cõ
uento ꝙ tota pecunia ꝓuenit ad te. si reus vellet be
neficiũ diuisionis opponere ab ipsius parꝯ petitio
ne eũ remoueret.¶Sumus expediti de oĩbus istis
gl.restat gl.magna q̃ tractat mãm possessionis q̃ non
expediꝛ bene in qnq̃z diebus.de ea dic vt dixi.ĩ.l.

p ¶ Emphiteota. vide plenius glo. & bar. in. l. in. §. ex ꝓrio de acqr. posse.
q ¶ Si rem in prin. huius &c. idem tz Bar. in. l. cū ꝓponas. C. de dolo. §. sed & si dum refertur.
a ¶ Cui pereat adde oīno que dixi post glo. in. l. si finita. §. si iam ruerūt de dam. infec. & in. l. argentū. ff. eo. & qñ quis teneat de mala custodia vide in. l. ex diui. maxime per Bal. C. loca. & p Bal. in. l. dñs horreorū. ff. loca. & istis oīno adō Bal. in. l. is cui. C. de fur.

b ¶ Sine lr̄is nō credit nūtio si non portat lr̄as vel sine bireto rubeo ī capite ad de Bar. in. l. ꝓhibitū C. de iure fisci. li. x. & no. in. l. i. §. cura. s. de off. ꝓfec. vrb. & in ex̄ naganti ad reprimēdā in vbo p nuntiuz & in vbo p lr̄as & qō ipe notat. s. de cōsti. pec. in. l. q aūt. & ī dicta extrauagāti ad reprimendā ī. v. p lr̄as.

c ¶ Depositarius p modatari⁹ ibi. C. de pig. ac. no. Bar. ī. l. rē alienā. ff. de pig. ac. & ibi dixi & vide oīno Bar. ī. l. q ꝛc. C. loca.

d ¶ Non possuz rō qñ ageri possit opponi exceptio dñij vtō latius per Bar. in. l. si alienā fol. ma. & ibi p Bal. dicentē q quando agit̄ actione psonali aut nos loqmur qñ agit̄ ex quasi ꝯctu & r̄mittit se ad notata in. l. indebiti. §. si nūmi. s. de condi. indeb. aut agit̄ ex maleficio vel quasi & remittit se ad no. in. l. & ideo. §. neratius ō p di. fur. sed qñ agit̄ ex ꝯctu dicit ipe aut dominū est cā validitatis ꝯctus vt ī mutuo aut est cā nullitatis vt in emptōe rei sue aut eō ꝯctus est causa dñij vt est ꝯctus emptionis regularit̄ & hoc vltiō cāu dicit q nō pōt opponi exceptio dñij tertij nisi eum neat euictio in limine ꝯctus vt. l. pe. §. fi. de rescin. ven. in alijs duobus dic vt p bar. in. d. l. si alienā

ſed dñs Jo. ibi addit q lz forte non admittatur in quasi cōtractu ceptio dñij tertij in. d. §. si nūmi admittet̄ in forte exceptio dñi ꝓprij conuenti ar. l. bonafides. ff. depositi. Sed ego in hoc dubito pp ter. in. l. si quis cōductionis & qō no. p glo. & Bar. C. loca. & qō nō. Bar. hic & in. l. ei a quo de vsuc. vbi cōducens opponebat exep. ꝓprij dñi nij ꝯ locatōē facit. l. vbicūqz. §. plane. de iterro. actj.

f ¶ Jisqui Si quem questuz

Ad eū ad quē piculum rei non ptinet cōmodum nō spectabit. h. d. ¶ Oppo. & vī q lucrū non sit suuz cuius est periculum qz si qs alteri alienā rem locauit cōmittit furtū. & sic eius est periculuz. vt. s. eo. l. si vt certo. §. interdū & §. deniqz. So. dicit glo. hec regula procedit qñ ad aliquē ptinet piculum ex nā ꝯctus. secus si ex culpa sua. vel dic ꝑm rizar. ma. q hic non commisit furtum. nam ille qui accepit rem experiendam pōt alteri locare. hoc enim est de experiētia. vn de videtur vti ad eum vsuz ad quē cōmodata est. vt. s. e. l. eum qui in prin.

Si libero ¶ Error in iure cōsecutiuo nō impedit actionē oriri ex ꝯctu. sicut nec error in iure vel in facto antecedente impedit ꝓditionem oriri extra id qō agitur. h. d. ¶ Oppo. q non habeat locū actio mandati. vt. l. at q natura. §. si libero. s. de neg. ge. So. aut ille cui mandatur putabat se liberū. & hz locū directa aut putabat se ꝑ tuuz. & hz locū vtilis qz ex necessitate facit. ¶ Quero p declaratione tex. q dr̄ia est inter casum huius. §. & casum q adducit̄ ad probationem. s. de indebito soluto. R̄o in primo casu nullus erat error in facto circa ipsum ꝯctum. sz erat error in iure ꝓsecutiuo ex ipo ꝯctu nō. n. putabat obligationē oriri. in ꝑo cāu erat error in facto vel in iure ex quo causabat̄ solutio. & sic erat error in antecedēte. itē erat error in cōsequēte. nō enim putabat obligationē oriri. & tamen oritur ergo multo magis in primo casu.

f ¶ Jseruus Ex eodē facto due actiones cōtrarie possūt oriri diuersis respectibus. h. d. ¶ Oppo. de. l. i. C. de furt̄. So. nō impedit̄ natuitas. vt hic. sed exercitū sic. vt. l. ꝯria rō qr iste actōes non ꝯrianꝫ in origine. nā furtū fit respectu dñij. commodatū respectu ꝯctus celebrati cū seruo sed cōtrarianꝫ in exercitō. nā exercitū est dñi tm̄. vnde si agit cōmodati approbat ꝯctum. si agit furti reprobat. sed approbat & reprobat sunt oīno ꝯria ergo ꝛc.

c ¶ Ommodare Qui quentur ex ꝯctu in pōt referre. q. dñij. h. d. ¶ Quero quid si habens cām a me ex aliquo ꝯctu quem̄ rei vendi. an possit referre mihi. q. dñij. do. Bul. antiquus glosator dicebat q non. gl. dicit ꝯriuz & bene ad ꝯria rñde p ordinem. vt in glo. fallit in predone q si quentatur rei vendi. non pōt referre. q. dñij. vt. l. si qs emptōnis. §. fz hoc sup illis. C. de ꝓscript̄. xxx. anno. ¶ Opp. q ꝺpositarius. cōmodatarius [c] creditor ꝺductor & similes ꝓnt referre. q. dñij. vt. ff. depositi. l. q rem. & C. locati. l. q rē. So. aut ego volo agēre ex ꝯctu opponere exceptionem dicendo tu non es dominus. aut dicēdo q ipse q conuenitur est dominus. Primo casu non possum vt hic. & C. de pig. actj. ff. si pignoꝛ. §. si pridie. aut ego volo opponere q alius est dominus. & tunc nō possum. [d] vt. d. l. qui rem. qz fz alius sit dñs tam ꝯctus ꝓfitet̄ et in re aliena. secus si dominiū alterius

facit. l. vbicūqz. §. plane. de iterro. actj.

pont. Ego cō
tra hoc pōde
rauī casuz ī.l.
pe.in.v.in ré
& ibi Barto.&
Bal.C.depoſi
ti cui minime
pōt rn̄deri &
ſic Bar.& doc.
ſunt ſibi ipſis
contrarij.

f ¶ Alijs con
tractibus. idē
eſt in bis pſo
nis q̄ alio no
mine tenenť ī
alijs nō q̄ ceſ
ſaret rō q̄ p
denegationez
reſtituōis vi
deanť ſpoliař
agentē q̄ fuit
ꝓpria rō illiuſ
.l.vt p dy.ī.d.
.c.q ad agēdū
de reg.iur. in
vj.& p cy.ī.l.
ij.C.ſi cer.pe.
facit tex. no.ī
l.ſi mulier.ſ.
q poſſeſſionez
.ſ.q met⁹ cā
quem allegat
Bart.in.d.l.ſi
alienā ſo.ma.
& adde dy.in
l.īterdicto p⁹
glo.j.de vi &
vi ar.& ꝯ ea q̄
dicit Bar. hic
de delicto fac
.d.l.ſi mulier
nec tex.ī.d.cō
ductores loq
tur q̄n locator
nō erat dn̄s.
g ¶ Oriunť.
p Bar.in.l. cu
ratores.C.de
neg.geſt.

b ¶ Sicut. in
ꝓnci.huius.g.
Quid in mu
tuo ſi mutua
ui tibi ad cer
tū vſuz an añ
q̄ ſit facta ī il
lū vſum quer
ſo repeti poſ
ſit Bal.q̄ nō ī
.l.ij.C.eo.per
gl.in.l.ſi pena
de vbo.obl.& vi
de Bal.in.l.
.iij.C.e.q̄n di
catur cōmoda
tū ad certum

impediret contractū.& p cōſequens actionem & obli
gationē vt in mutuo q̄ nō conſiſtit in re aliena vt.ſ.
ſi cer.pet.l.ij.ſ.in mutui datione facit.l.cū ſeruū.cuz
glo.C.deſer.fugi. Aut reus vult dicere q̄ ipe eſt dn̄s
vel vt ꝓpius loquar q̄ ipe erat dn̄s tpe cōtractus
& tunc hec exceptio pōt opponi. c vt.ll.cōtrarijs rō
q̄ dn̄ium recipientis impedit tales ꝯctus celebrari
merito actione ex eo ꝯctu non pōt agi ſed ſi agiť cō
ditione ex.l.ſiquis cōductionis.C.loca.deberet ante
oīa reſtituere poſſeſſionē & poſtea de dn̄io litigare q̄
lex ꝓprie bz locum in ꝯctu locationis & conductōis
& directa ſed vtilis bz locum ēt in alijs cōtractibus f
ſimilibus vt ibi no.p glo.& doc. ¶ Idem dico ſi age
reť ad poſſeſſionē conditione triticaria.vt.l.i. & l.ij.
.ſ.de tritica. ¶ Quero ſi cōmodatarius rōne harum
legū non reſtituit.vtrū extimabiť res vel poſſeſſio q̄
ptinebat ad cōmodantē. Rꝛ? ſi non reſtituiť p dolum
iuratur in litē vt.l.iij.ſ.in hac.ſ.eo. Si vero nō ē lo
cus illi iuramento tunc extimabiť res non poſſeſſio.
vt.l non ab re.C.vnde vi.& l.cōducto.res.C.loca.ſe
cus ſi eſſet ſine delicto.q̄ tunc extumareť ſolū poſſeſ
ſio que pertinebat ad actorē vt.l.ſi duo in fi.vti.poſ.
huius ratio pōt eſſe.q̄ quando agitur ex contractu
bona fides contractus hoc exigit ne de dominio re
feras.q.que ratio ceſſat quando agitur ex delicto.

i **Acommodato** ¶ Pac
tum vt
non veniat dolus futurus nō valet.h.d.
De hoc dic vt.ſ.de pac.l.ſi vnus.ſ.illud
nulla & j.de lib.le.l.aurelius.ſ.gayo.

Contraria ·Actiones ꝯrte poſſunt ꝑn
cipaliter intentari ſicut di
recte.h.d.Quero ex q̄bus ꝯctibus oriunť s directe
& ex q̄bus ꝯrie.gl.dicit plene in.l.conſenſu. de actj.
& ob.dic vt ibi.tn̄ quātū ad ꝓpoſitū dic ſic q̄nq̄z no
men ꝯctus variať ex pte ꝯbentium vt in emptione
& venditione locatione & conductione & ſimilibus.
tunc ex vtraq̄z pte oriť directa ſm nomen ſuū.q̄nq̄z
nomen ꝯctus non variať nec nomē ꝯbentiū vel qua
ſi ꝯbentium.vt in ſocietate.& tunc idē q̄ ex vtraq̄z
pte oriť directa ꝑ ſocio.q̄nq̄z non variať nomen ꝯc
tus ſed nomen ꝯbentiū vel quaſi tunc ſi q̄dē hec va
riatio ꝓtingit q̄ nomen deſcendit a nomine vt in cō
modato depoſito & mandato.nā ex vtraq̄z parte eſt
idē nomen ꝯctus.ſed variať nomen contrabentiū.q̄
vnus appellať deponens. alter depoſitarius. vnus
mandans.alius mandatarius.tunc actio variať in di
rectā & ꝓtrariā.directa cōpetit ei q̄ bz nomen ꝓprium
ꝓtraria cōpetit ei q̄ bz nomē derivatū vt hic.& vide
bij.j.māda.& depo.ꝑ totū.q̄nq̄z nomē cōtrahēntium
variať alter q̄ ꝑ hanc derivationē vt in cōtractu pi
gnoris nā nomen ꝓtractus eſt idē ex vtraq̄z pte.ſed
nomen contrabentiū diuerſificať.q̄ vnus vocať cre
ditor alter debitor. Idē in ꝓtractu dotis. q̄ nomen
ꝓtractus dotis ex vtraq̄z pte non variať. ſed vnus
vocať maritus.alia vxor. Idē in ꝓtractu tutele vel
quaſi tutele.& iſto caſu variať ſimiliter ꝑ directā .&
ꝓtrariā vt.j.ti.i.l.i.& l.tutor.ſ.ꝓtraria. & de ꝓtrario
iudicio tutele.ꝑ totū. Jn vote ꝓbať in.l.oīno.j.de ī
pen.& ibi dixi.lz gl.aliter ſentiat.& cōpetit directa ei
cuius eſt res tpe ꝓtractus ſuꝑ qua ꝓtrahiť .alij cōpe
tit ꝓtraria.vt dictis.ll.& p hoc dico q̄ poſita actiōe
ex emphiteoſi vel ex feudo de q̄bus dixi.ſ. .de con
di.ex lege.l.i.variabiť in directā & ꝯriam vt directa
cōpetat dn̄o.ꝯria emphiteote vel feudatario. Que
ro vtrū in hac ꝯria iuretur in litē. Rꝛo vt dixi in.l.in
actionibus.ſ.de in litj.iuran. ¶ Quero vtrū in ꝯria
veniat dolus & culpa ſicut in principali. Rꝛo ſi ꝯctus
celebrať gr̄a vtriuſq̄z idē eſſet in vna q̄ in alia .ſed
ſi ꝯctus celebrať gr̄a vnius tm̄ tunc non eſt idez. q̄
ceſſat rō vt.j.eo.l.in rebus.ſ.itē q̄ ſciens.& l. pe. &
hoc dico plene in.l.q̄ nerua.j.depo.

Siexfacto ·¶ Obligatione ſecunda
ria glibet ex heredibus
teneť inſolidū.lz ſit heres ex parte.facit.j.depo.l. ſi
duo. ¶ Quero ſi agiť ad rei reſtitutionē.q̄ eſt q̄ſtil
um agentis vt poſſit eſſe certus vtrū conſequaťr rē
vel extumationez. Rꝛo q̄ oēs heredes ſimul litigare
cogantur.vt.j.de edi.edictj.l.q̄ ſi nolit .ſ. ſi plures
Preterea ſi ageret ꝯ vnū ſolutio ptis non pareret
liberationē donec ab alio ſolvaťr vel totuz intereſſe
vel alia pars tota.vt.l.ſi non ſortē.ſ.ſi centum.ſ. de
condi.inde.& l.ſi duo.j.depo.& de v.ob .l. in execu
tione.ſ.ꝓ parte.

Sicut. b ¶ Si cōmodans non patiť com
modatariū vti re ad eū vſum ad
quē eſt cōmodata. ꝯria cōmodati teneť.h.d. ¶ Pri
mo ꝓmittit q̄dam ꝓambula ad declarationē.q.ſa eā
determinat.ſa ibi igiť.& inde dz ſumi caſus ī termi
nis. ¶ Nō q̄ ꝯctus ab initio ſunt volūtatis.ex poſt
facto neceſſitaťs. ¶ Nō tex.in fi.admuari nos bene
ficio rē. ¶ Oppo.j.de po.l.i.ſ.pe. So. aliud in de
poſito q̄ totū fit gratia concedentis.vnde ei lz mu
tare voluntatē ſi vult.aliud ī cōmodato q̄ fit gr̄a re
cipientis tm̄. ¶ Oppo.de.l.i.& de.l.cū ꝑcario .ff. de
ꝑca. So.aliud ī ꝑcario.aliud ī cōmodato.& vt videa
mus rōnem oz videre in quo differt cōmodatū a ꝑ
cario.' gl.hic & in.l.i.circa ꝓin.j.de ꝑca. dicit q̄ cō
modatū dať ad certū vſum.ꝑcariū dať ad vſum in
certū.q̄ intellige q̄n dať ad certū vſuz limitato cer
to tpe exꝑſſe vel tacite. Si enim cōmodo equuz vt
vadas ad villaz ineſt tacite tps.j.q̄ poſſis ire & re
dire de villa vt.l.ij.ſ.ſi qs ita.ſ.de eo q̄ certo loco.
Si enim dareť ad certū vſum nō limitato certo tpe
tacite vel exꝑſſe.tunc eſſet ꝑcariū & poſſet revocari
ad voluntatē dn̄i.vt.l.lucius.j.de dona.& ibi dixi.tā
giť ꝑ doc.in.l.ij.C.eo. ¶ Ex hoc ſcias ī qua actione
debes formare libellū.nā ſi miſiſti ꝑ libro meo vel ꝑ
equo vt cōmodaťe tibi nulla adiecta cā. tunc dz agi
interdicto illo de ꝑcario.ſed ſi adieciſſet certaz cām
vt librū ad corrigendū glo.vel equum ad equitādū
ad villam.& ſi tunc dz agi cōmodati finito vſu. ¶ Ex
ꝑdictis apparet rō diuerſitatis.nam cuz precarium
datur nō determinato vſu ſi non poſſet revocari ad
dn̄i voluntatem videreť ꝓprietas inutilis quod ē
abſurdū vt.l.ij.ſ.ne tm̄.ſ.de vſufructj.que ratio ceſ
ſat in commodato quid autez veniat in precario dic
vt.l.queſitum.j.de preca. ¶ Quero quid ſi finitum
eſt tempus quo potuiſti perficere vſum ad quez cō
modauī abſq̄z culpa tua quia forte fuiſti infirmus
an poſſum repetere commodatum gl.dicit q̄ ſic.ne
iſte caſus noceat commodanti qui certat de damno
vitando & ꝑſit cōmodatario q̄ certat de lucro captā
do.vt.l.ité illa.ſ.de conſti.pecu.facit.l.ſi vno.ſ.item
cū q̄dā.j.loca. ¶ Nemo ad.v.vt accidit. & oppo. de
l.tutori.C.de neg.geſ. So.vt ibi.& dixi in.l. ſi pupil
li.ſ.ſi.ſ.de neg.ge. ¶ Ultimo ex hoc.v. igiť nota ar
gumentū vt valeat inſtrumentuz publicuz.k ſi ſcriba
tur in tabulis de ligno vel in cartis de papiro ꝑ hoc
.j.de bo.poſ.ſm tab.l.i.

Duabus ·¶ Ex pluribus rebus ſeparatis
pōt peti vna non ām ps vnius
corporis.b.d. ¶ Opp.de.l.ſi ſuus.ſ.boue.ſ.de con
dictj.furtj.dic vt ibi. ¶ Quero ſi debes mihi centum
an poſſum petere.xxv.de illis cēnū.' Rꝛo ſine dubio
poſſum petere.vt.l.cū q̄dā puella..n fi.ſ.de iuriſdic.

vſuz & q̄n dicať vſus
finitus & q̄ nō.Bar.
ī.l.ſi pena ꝑallegata
i ¶ A ꝑcario. idē bz
Bar.in.l.ij.ſ.ſi cert.
pet.& adde iſtis glo.
hic allegatā in.l.ꝯct⁹
de reg.iur.adde bal.
in.l.ij. C. eo.& dixit
Bal.ī.l.ſi.in.ij.col.C.
de cōpenſ.q̄ ꝑcariū
magis accedit cōmo
dato q̄ expoſito ita
dicit ibi in.iij.oppo.
l ¶ Jnſtrumentum
pub. valet inſtrm in
tabulis de ligno vel
papiro & vide ſpec.
in titulo ō iſtru.edi.
.ſ.inſtrm.ſ.itē q̄ nō
eſt in ſcriptū ꝑ.d.an
to.in.c.i.de fide iſtr.
& ibi quid ſi in tabul'
eburneis vel aeneis
vide Bar.in. d.l.i.in
ꝓn.adde in fz tab. &
q̄ valet inſtrm ī car
tis de papiro & in q̄
libet alia mā eſt tex.
& ibi Bal.in.l.donatō
.C.de dona.& hic ad
de tex.in.l. q̄n indi
gnū ī fi.de teſt.& ibi
Bar.& Bal.ibi ī fi.qd
in cartis ralis vide ī
l.cartis de bo.poſſ.
ſm tab.& q̄ ibi bar.
limitat ſaly.ī.d.l.q̄n
& ibi et per Ange.
l ¶ De illis centum.
adde q̄ nō.ꝑ Bar.in
l.quida extimauerūt
ſi cer.pet.& Bar.ī.l.
nō eſt nouū in fi.j.ō
acq.empt.& vide et
Bar.in.d.l.quidā ex
timauerūt &ng. Jo.
de ymo.& Bal.in.l.i.
.j.de acq.here.& ad
de q̄ bal.et tenuit q̄
iſte libellus ſuſtente
tur ita dicit ipe in.l.
.i.j.de acq.bī d.cui⁹
ꝓriuz ſpemet tenuit
in.l.ſi mihi & tibi per
illā gl.ibi delegaťj.i.
tu teneaſ q̄ dic bar.
hic & in.d.l.ſcire de
bemus ꝑ quo adde
q̄ nō.voluit Jnno.
in.c.cū.m.ferrarienſis
de cōſti.adde q̄ nō
Bar.ī.l.ꝓtor.ſ.ſi plu
res de iniur.& &ng.
ī.d.l.cū quedā puel
la tn̄ doc.tenent con
tra Bar.iō vide Jo.
de ymol.in. d.l.

scire debemus q conaꝫ eũ sustinere cõtra alios ꝛ adde qõ statim vicã ꝛ nõ bar.in.l.nõ est nouũ in fi.ff.de act.empt.ꝛ vide Bar.in auth.q semel.C.de pba.ꝛ ex hac opi.Bar.limitaꝫ tex.instit.de actꝫ.§.si minus vbi ẽt ꝓbatur cum glo.sua q si de centũ q mihi ꝓmisisti petij decez corã vno iudice ꝛ obtinui vel succubui ꝛ postea velim residuũ petere corã alio incõpetenti in illa ciuitate vel in alia cõpetit tibi exceptio dilatoria qꝛ non teneris rndere nisi corã illo iudice prõ qõ teneo menti qꝛ forte prima facie dixissem ꝯtrariꝫ ꝛ adde no.instit. õ actio.§.si quis agens ĩ vj.carta ꝛ adde qõ nõ.voluit Bar.ĩ aũt. q semel de pba.ꝛ singulariter Bal.ibi pꝰ eũ Jo.de ymo..in.l. si mihi de lega.i. ꝛ p eundez in.l.i.in fi.de acq.here.p Bal.nõ.ĩ l.edicta in repetitõe paduana ĩ.xxix. col. in vſ.nũc videamus de cumula necessi. p Bal.Ang.saly.in.d.l. cũ qdam p Pau .de ca.in.d.l.si idẽ cũ eo dẽ eo.ti.p bal.Pau. de ca. Ro.in.l.si idẽ cũ eodez in pn.de iurisdi.om.iudi.p bar. Ang.ꝛ ymo.ĩ.d.l. scire debemus de vbo. oblig.ꝛ p eundẽ bar. in.l.si vnus.§.si cum iudicez de pac.ꝛ.l. si ex toto.§.fi.de leg.i. p Bar.ꝛ Bal.in.l.i.in fi.C.de duo.reis per Bar.ĩ.l.ptor.§.si plures ad fi.ff.de iniur. ꝛ aliquid p Ang.per illũ tex.in.l.age. C.õ transac.ꝛ p Bar.ĩ.l. cũ qdã puella de iurisd.om.iud.p Saly. ĩ.d.l.cũ quidã.Quid aũt si actor põt cõsequi intentionẽ suã faciendo duo iudicia ꝛ illud idẽ põt conseq vno iudicio vide cy. in.l.quo tẽpore ꝛ ibi Bal.in fi.C.de resti. mil.ꝛ hic adde quod nõ.voluit Bar. in.d. aũt.atq semel ꝛ ibi singulariter Bal.ꝛ post eũ ymol.in pallegata.l.si mihi ꝛ ubi in pn.p Bal.Ang.saly.in.d.l.cũ quidã in fi.ꝛ adde ẽt qõ Bal.tꝫ q ẽt iste libellus sustentareꝫ ita dicit ipe in.l.i.ff.de acq.poss.cuius ꝓrium ipsemet tꝫ in.d.l.mihi ꝛ ubi p glo.ibi Bar.sing.secutus opi.Pe.tꝫ q talis libellus non sustentareꝫ tu teneas qõ nõ. Bar.hic ꝛ in.d.l.scire debemus per id qõ nõ. Jnno.in.d.c.cũ.m.ferrariensis ꝛ adde qõ nõ.Bar.in.d.§.si plures ad finem ꝛ Ang.in.d.l.cum quedã puella aliq cõ doc.ẽt tenuerunt cũ Bar.ideo vide ymol.in.d.l.scire debemus qui conaꝫ ipm sustinere.Sed ꝯ istam opi.Bar. q actor nõ cogaꝫ ẽt reo opponente petere tota.C.facit tex.in.l.iam tamẽ.§. aliud.ff.iudi.sol.vbi dicit tex.q si sunt plures heredes reditoris nõ cogunt̃ per vnũ litigare ĩmo quilibet põt agere qõ secus en[illegible] qꝛ per vnũ tenent̃ oẽs defendere ꝛ sic apparꝫ q differentia est ĩ creditore ꝛ reo ꝛ clarũ est q ex psona heredis conditio obligationis nõ ĩmutatur.l.ij.ff.de vbo.obli.ꝛ sic si creditor teneret̃ petere tota.c. heres similiter cogeret̃ vt.d.§.aliud sed ad hoc põt rnderi ꝛ ideo considera ꝛ tene opi. Bar.q quã multuꝫ limitaꝫ cautela quã ipe ponit in. d. aũt. atq semel in fi. ꝛ ubi dixi.C. de ꝓba. Item p hoc ẽt multuꝫ limitaꝫ tex.in sti.de act.§.si minus vbi p batur cũ glo. sua q si de centum ꝛc.

m ¶ Electi ful.in.l.si fili .ff.de cõdi.sin cã tenuit q eius electio i rebus cuius i in actione pe tex.nõ.in.l. si legatus fuus .§.cũ homo õ leg.i.

n ¶ Jn fi. bar tus glo. vide ymol. in.l.i.§. fi.vſi.circa q tũ.ff.p empt. o ¶ Possunt Jnducit ista tex.ad.q.õ eo q fecit expen sas ĩ equo cõ modato de q vide Bar.i.l. dinortio.§.in pẽdia sol.ma. quid in fama lo vide Bar.i l.si cũ decem .§.sinaũt in se uissimo solu. ma.ꝛ i.l.lega. .ff.de al.m.nis ꝛ cib. lega.ꝛ qd in potestate an debeat ꝓstare medica nas iudici vt

Item qui ¶ Cõmodans tenetur de vtcio rei si sciẽs fuit.h.d. ¶ Oppo.ꝛ vꝫ q etiam ignorans teneaꝫ qꝛ in commodato venit leuissima culpa vt.ff.eo.l.si vt certo.§. nunc videndum. So.ibi loquitur ex pte cõmodatarij cuius gra celebratus est cõtractus hic ex pte cõmodantis merito non teneꝫ nisi de dolo.subaudi ꝛ lata culpa vt dixi ĩ.l.q nerua.ff.depo. ¶ Opp.de.l. sed addes .§.i.ff.loca.ꝛ de.l.teneꝫ.§.sed si vas .ff. de actꝫ .ẽpti. dicit gl.aliud in suo vendito ꝛ locato vt in ꝯrijs aliud in cõmodato vt hic.tu vero dic qñqz res tradiꝫ ex tali ꝯctu ex quo dns transfert dñium.ꝛ non dns vsucapiendi ꝯditionẽ vt in emptione venditꝫ.ꝛ similibus.ꝛ tunc si tradit rẽ viciosam scienter teneꝫ ad ĩteresse ẽt extra rẽ si tradidit ignoranter teneꝫ ad ĩteresse.vel quãto minoris qõ dic vt.l.iulia.ff. õ actꝫ. empti.ꝛ.d.§.sed si vas ĩ.l.teneꝫ eo.ti.qñqz traditus ex tali ꝯctu ex quo non transferꝫ dñium.ꝛ tunc qñ qz recipiens exhibet suũ officiũ gratiose gratia dantis.vt ĩ ꝺpositario ꝛ mãdatario ꝛ hoc distingue[p] de positũ a mandato.nã deponens de oĩ interesse tenetur vt.ff.de fur.l.si fuus cõis.§.qõ vero nã cum gra ipsius ꝯctus celebraꝫ teneꝫ de leuissima.nec põt negari quin ĩ culpa aliquali fuerit tradendo rẽ viciosaz vt.d.§.qõ vero. ¶ Jn mandato vero distingue[q] aut ꝓcuratori seu mandatario põt aliqua culpa imputari.ꝛ tunc in nullo teneꝫ dns.aut non põt ĩputari culpa.ꝛ tunc aut ei fuit mandatum de certo emendo.ꝛ tunc de oĩ interesse teneꝫ dns.sicut in deposito aut de incerto.ꝛ tunc aut dns potuit eũ certiorare ꝛ teneꝫ in totũ.aut non potuit.ꝛ non teneꝫ nisi vt rẽ pro noxa relinquat.si est res q possit noxam cõmittere. vt.ff.manda.l.ũter causas.§.si cũ fuus ꝛ.d.l. si fuus .§.qõ vero.ff.de furtꝫ.si vero celebraꝫ cõtractus gra recipientis tm vt in cõmodato ꝛ tunc aut dns fuit sciens ꝛ teneꝫ in totum vt hic aut nõ.ꝛ non tenetur nisi vt pro noxa dimitat si põt noxam cõmittere illa res vt.ff.eo.l.pen.aut contractus celebraꝫ gra vtriusq vt locatio ꝛ conductio.ꝛ tunc distingue vas vitiosum ab alijs rebus viciosis.vt.d.l.sed ꝛ addes.ff. loca.quod dic vt ibi.

Quod autem ¶ Quod põt contra rio[r] iudicio peti põt in cõpensatione deduci.h.d. ¶ Dic est casus vnius .q.tu petis a me.x.ego oppono compensationez de xx.que mihi debes iudex absolnet me a.x.petitis.tꝫ vtrũ ĩ residuis.x.cõdemnabit te in eodẽ iudicio glo. dicit q non.nisi agaꝫ p modũ reconuentionis vt nõ. in.l.cum papinianus.in secunda gl.C.de sen.ꝛ Bul. hic. Bartolus.

de Bar.ꝛ quod ibi dixi in.d.l.legatis.

p ¶ Distingue adde Bar.in.l.i.in.viij.ꝛ.ix.col.C.de sen. que pro eo q interest ꝛ de qua culpa teneaꝫ ꝓcur. vide late Bar.in.l.q nerua in .ix.q.principali.ff.depositi.

q ¶ Jn mandato tu vero distingue.late Bar.in repetitione.l. qõ nerua in.ij.q.principali.

r ¶ Contrario adde nõ.Bal.in.l.si tutores.C.de cõpensa.Bal.idẽ qõ hic in.l.cũ papinianus aliq habent in.l.nemo in.v.itẽ cõpensatio.C.õ sen.ꝛ idem tenet Pau.de castro hic ꝛ pro hoc allegat.c.cuꝫ dilectus de ordi.cogni.

argentū. banc.l. limita ⁊ intelligе in ſpe non in ge nere ſz Ang. nō.ī.l.ſi finita .ſ.ſi tā fuerūt de dā.infec.⁊ ibi dixi p⁹ bar to.⁊ adde an iſta lex bēat locū vbicūqz ego ſepiuſ mi ſerā famulum p libro meo p⁹ea vna die ſine mandato venit ad te p libro ⁊ anfu git an ega te near vde ī.a. cuicūqz.ſ.ſz ⁊ cī ſullo ī apo ſtilla ātiquorū .ī.de īſtito.⁊ iō dicūt doc.ī l.i.C. depoſi. ⁊ ibi bal.⁊ ca no.in.c.i.ò cō modato q̄ fur tū factū a con ūcto vl' famu lo ⁊ ſimul re putaſ cāuſ for tuitus ar.iſti⁹ l.⁊ vide ī.d. l.eū q.ſ.fi.ſ. eo.vbi bar.⁊ no.q̄ lz nūci⁹ ſit paup ſi tū nō erat male fame nō dicīt cligēs eſſe in culpa.l. ſuſpe ctū ⁊ ibi Bar. de ſuſpec.tut. ⁊ ¶Contra ℞ facit.a'.eſt lex quoties a'.lex q aūt.ſ.i.ſ. de cōſū.pec. vbi oīo vide pau. de caſt. u¶Intro gl. magnam q̄ ſit differētia īter pignuſ p̄torū ⁊ cōuentiona le adde aliā q̄ no.ī.l.ſi finita .ſ.ſi qs dāni ò dā.infec.adde aliā dīaz quā nemo pōt qz in pignore p̄ torio creditor accipiendo pi gnus etiaz nō

a **Deos** ¶De damno dato a tertio nō tenetur commodatarius vel conductor.

a **Rgentum** ¶Si res culpa nunciꝭ pdaſ perit periculo dñi ſi remittens non fuit in cul pa male electionis.h.d. ¶De hoc dic vt .ſ.e..eum qui.in fi.

r **Em mihi** ¶Poſtq̄ qs eſt p̄dē natus cōmodati direc ta pōt agere commodati contraria.h.d. ¶Oppo.de.l.ſi fullo.ī.de cōdi.ſine cau. So.dicit gl.fateor q̄ hz locum actio commodati vt hic ⁊ ēt ſine cā conditio vt ibi.hoc non placet. qz ibi agendo conditione ſine cā non impugno ſnīam qz ex poſtfacto deuenit ad nō cām ſed hoc agendo ſine cā conditione impugnarem ſnīam.nā haberem neceſſe dicere iſtam cām fuiſſe an iuſtam tpe ſiñe ideo puto q̄ hz locum actio cōmodati vt tex.hic dicit p quam nō dico contra ſnīam.ſed peto intereſſe meū per ac tionē cōmodati p̄riaz.¶Ité oppo.C.de condi.ī de. .l.i.⁊.ī.manda.l.ſi fideiuſſor.ſ.in oībus.So.dicit gl. fateor q̄ hic non cōpetit conditio indebiti.qz ſolutuz eſt auctoritate ſententie.⁊ ſic concordat.vt in glo.vel aliter hic ſententia fuit nulla quia lata ex falſis inſtru mentis.ſed hoc non eſt verum vt dicaz in.l. ſi pretor .ſ.marcellus.ſ.de iudi.

In exercitu ¶Dolus ſerui non p̄e iudicat cōmodanti lz p eo noxaliter teneatur.h.d.

ſ **Jcōmodauero** ¶Si re vtaſ con modatarius ad eū vſum ad quē cōmoda ta eſt ⁊ pereat ſine culpa cōmodatarij cō modatarius non teneſ.h.d.

De pignoraticia actione. Rtica.

¶Dictū eſt.ſ.de q̄ſtiōibus pſonalibus .ve rū qz pignoraticia eſt actio ēt pſonalis ſicut alie. Jō de ea ponit hic in tractatu pſonalū.¶Et nō.ī.ī trac tatu de pigno.Jbi enim tractaſ de act.ypothe.q̄ eſt realis.vt.l.pignus.ī.de pigno.Et q̄ ſit dīa inter hy pothecariam ⁊ pignoraticiam gl.in prima conſtitutō ne.ſſorū.ſ.ij.dic vt ibi.

p **Ignus** ¶Pignus nu do conſenſu ꝯ bit ēt ſi alia res tradaſ.Et er roꝛ mā pignoris conſtitutōnē non īpedit.h.d. Primo p̄mit tit vnū dictū ſecundo ex eo ī fert ad ſolationē.q.ſ.ij. formal aliā.q.⁊ ſoluit.ſecunda ibi igiſ.tertia ibi ſi qs tamē. ¶Nō.q̄ dixi in ſūmario.¶Nō.hic in fi. q̄ dictio p ter ponīt inclusiue ⁊c.Ad primuz oppo.iura realia ſolo conſenſu non conſtituunt ſine traditione.vt.C.ō pac.l.traditionibus.ſ.de vſufruc.l.iij.ſ.primo ⁊.l. ſi pte in p̄n.quēadmo.ſerui.amit. So.ſpeciale eſt in pignore vt hic ⁊.l.ſi tibi.ſ.de pignore.⁊ ibi nō.ſ. de pac.rō qz modici p̄iudicij eſt.ſimilis rō in.l.fi.C.que res pign.ob.poſ.¶Contra hoc facit ᵗ.l.q̄ aī.ſ.i.ſ.de conſti.pecu.So.ibi qs p̄miſit pignus ſe daturum ⁊ non declarauit ſpēm.vnde non pōt intelligi pignus conſtitutū in genere vt videbitis nō.in banc.l.in pe. gl.ſecus ſi certa ſpēs fuiſſet expſſa qz tunc ſtatz fuiſ ſet conſtitutū pignus ſm Bul. ¶Nunc intro glo. mag.ª ⁊ oppo.de.l.non eſt mirū.ī.eo.vbi regrīt tra ditio.So.ibi loquīt in pignore pretorio.hic in pigno re conuentionali.⁊ hinc ſumpta occaſione gl. hic po nit differentiam inter pignus pretorium ⁊ conuentō nale.quaz vide ⁊ ſigna.Tu tū dic clarius ⁊ latius q̄ pignus conuentionale a p̄torio differt.primo in mō conſtituendi.nā conuentionale ſolo conſenſu ꝯbitur. p̄toriū vero traditione vt.d.l.non eſt mirū. In caſu tū non regrīt traditio.vt.l.cū vnus.ſ.ſi.cū.l.ſe.ī. de bo.auc.iudi.poſ.Jté ī bonis minoris vniformiter cō ſtituīt pretoriū pignus ſicut in bonis maioris. vt .l. apud iulianū.ſ.i.q̄bus ex cau.ī poſ.eaſ ⁊.l. ſi minor de bo.auc.iudi.poſ.q̄ ſecus è in cōuentionali.Nā ī mobilia nō poſſunt obligari ſine ꝺcreto.Jté differūt ī effectu acq̄ſitionis reſpectu creditoris. Nā ī cōuē tionali facta traditione tranſit poſſeſſio vt.l. ſerui no mine.ī.de vſuca.⁊.l.q̄ pignori.ī.de acqui.poſ.⁊ .l.i. .ſ.p ſeruū q̄ pignori.eo.ti.Et nō.in.l. cum notiſſimi .ſ.i.de preſcrip.xxx.anno.ſecus eſt ī pretorio pigno re.vt nō.in.l.iij.ī fi.ī.de acquiren.poſ. Et ex hoc ſe quitur alia dīa q̄ in cōuentōali creditor habz vtile poſſeſſoriū.ſecus in p̄torio.vt.l.ſi duo.ī.de bo .auc. iudi.poſſi.Jtem in conuentionali q̄ prior eſt tempo re potior eſt in iure.ſecus in pretorio.q̄ dic vt.l.cuz vnus.de bo.auc.iudi.poſ.⁊.l.ſed a iure.ī.qui po. in pigno.ha.Quilibet tū creditor hz hypothecariam ⁊ in hoc conueniunt.vt.l.i.⁊.ij.C.de pꝛeto.pigno. Jté conuentionale non pōt recuperari niſi ſoluto debito vt.l.ſi rem.ſ.oīs.ī.eo.ſed pretorium ſtatim cum ve nit ad deferenduz vt in aūc.ei q̄ iurat.de bo.auc.iu di.poſ.q̄ dic vt.l.ſi pecunie.ī fi.vt ī poſ.legato.⁊ di xi ī.l.eū q.ī.de priuile.cre.tetigi vobis in.l.is conſe quēter.ſ.ſi filius.ſ.fa.her. Jté differūt qz in conuen tionali creditor hz pignoraticiā ꝯriam.q̄ ſecus eſt ī p̄torio vt dicit gl.q̄ non puto verū vt ſtatim dicaz. tertio differūt ī effectu reſpectu debitoris. ¶Nā ī q̄uēt̄onali venit dolus lata ⁊ leuis.vt.l.ſi vt certo.ſ. nūc videdū.ſ.ti.i. In p̄torio venit dolus ⁊ lata tm̄. vt.l.p̄tor.ſ.⁊ p̄terea.ī.de bo.auc.iudi.poſ. An āt de bitor habeat pignoraticiā actionē debito ſublato ſic in cōuentionali p̄torio pōt dubitari.¶Veritas eſt q̄ hz vtilē vt.l.ſi is cui.ſ.q̄ri pōt.ī.vt in poſ.legato.Et eadē rōne puto q̄ cōpetat̄ creditori pignoraticia ˣ ꝯria p illā.l.ad q̄ò facit quod nō.Ja.de are.in.l. vti qz de dā.infec.lz inter creditorē ⁊ debitorē in pigno re p̄torio ꝑdita ſit actio in factū ex illo edicto p̄toriſ poſito in.l.p̄tor de bo.auc.iudi.poſ.¶Venio ad ter tiū dictum ⁊ oppo.ᵛ q̄ error in noīe viciet ꝯctum. vt.ī.de ꝯben.ēp.l.quid tñ in fi.So.aliud in pignore aliud in emptōe.⁊ aſſignat gl.duas bonas rōneſ dic vt in ea ex quibus concludit glo.q̄ hoc totum ſtet ī voluntate decepti vtrum contractus valeat vel nō. Contra hoc videtur de peri.⁊ commo.rei ven.l.ſi vina.So.ibi nulla fuit deceptio.vnde non eſt equz q̄ illud q̄ò deuenit ī ꝯctu depēdeat ex volūtate vni us ſz hic īteruenit dolus.vnde ī fauorē decepti ⁊ de cipientis odiū ꝯferī ī decepti voluntatē. ¶Simile dicimus ī ꝯctu cui dolus dedit cām.vt.ſ.de dolo.l. elegāter ī p̄n.⁊ q̄ò ibi nō.⁊.C.de trāſac.l.ſub p̄textu ⁊ de ſer.pigno.de manu.l.creditoribus ī fi.¶Opp. ⁊ vī q̄ dictio p̄ter ᵛ ponaſ excluſiue.vt.l.nā q̄ liqui de de penu.lega. So. q̄nqz dictio p̄ter apponīt pri p̄tētorū ſub p̄miſſis ⁊ ponīt excluſiue.vt.l.ꝯria.Qñ qz apponīt ei q̄ò ſub p̄miſſis nō continet ⁊ ponīt ī cluſiue vt hic.⁊.l.ſeyo.ſ.vxori.ò an.lega.⁊ p Ly.C. de transac.l.actione.vbi gl.tangit.

r **Jdebitor** ¶Secūd⁹ creditō ex quctione debitoris.ñ pōt ī ius prioris creditoris ſucceder poſt pign⁹ venditū.h.d.¶Nō.q̄ò dixi in ſummario ᵘ q̄ idoneū ī totū liberat debitorē vt ē tex.no. ī.l.a diuo pio.ſ.ſi pi gnore.ī.de re iud.ſe cus in pignore cōuē tiōali vt.l.creditor q̄ nō ſdoneum.ſ.ſi cer. pe.adde aliā.nā lz in pignore ⁊ hipotheca ria cōuentionali req rīt excuſſio qñ agīt ꝯ tertios poſſeſſores in aūt. hic ſi debitor .C.de pig.ſecus ī pi gnore cōuentōnali ⁊ hipotheccaria ⁊ adde no.ī.l.ſi finita.ſ.ſi qs dāni ò dā.infec. ⁊ vi de nō.in aūt.hic ſi ò bitor.C.de pig.

x ¶Pignoraticia .⁊ creditor ēt hz ypote cariā in pignore p̄to rio.l.ij.C.ò p̄to. pig.

y ¶Et oppo. adde ymo.ī.l.ſi id q̄ò aux in p̄n.de ꝟ.ob. ⁊ vtò q̄ò ibi ſcripſi p⁹ bar.

z ¶Dictio p̄ter vtò bar.in.l.ſi eū.ſ.q ūiu riarum ſi qs cauꝭ. ⁊ tex.in.l.q bōa.ſ.ſiqs qz ⁊ ibi Jac.de are. ⁊ ymol.de dāno īfec to ⁊ bal.⁊ doc.ī.l.ac tione de trāſ. ⁊ tex.ī aūt.hec āplius ⁊ ibi pōderat bal.ī.iiij. co lū.C.ò fideicō.⁊ ple ne in dictionario ī ꝟ. p̄ter ⁊ habes in.d.l. actionez vbi dixi ple ne ⁊ de dictione niſi adde bar.in.d.l.ptor ⁊ in.l.ſi tutor.ſ.fi.de tutel.⁊ rō diſtrahēdi q̄ gl.⁊ bar.in.l.ſz he .ſ.pe.ſ.de ꝓcur. qd in dictione vltra vtò Ang.in cōſi.ccviij. ò qua ēt p bal.in.d.ſ.q iniuriarū ⁊ bar. in.l. cū ita.ff.de dote p̄al le.⁊ ibi de alijs.

z ¶In ſummario li mita vt nō.q̄ bal.ī.l. mater in.l.col.C. de rei vendi.⁊ vide nō. in.l.cuz res.C.ſi res alie.pig.da.ſit ⁊ qua re nō poſſit res alie na hipotecari ſed vē di.ſic vide bal.in.l. ſi ſine.C.ad vell. ⁊ ibi ſing.q̄ ſi res aliena ē mihi hipotecata non p̄ſcribo hipotecā ſpa cio longi tpis ſequīt

l2

et Bal.in.l.fi.ad fi.C.de ꝓscrip.lon.temp.edde tu q̄ res aliena possessa bona fide ⁊ titulo pōt obligari.d.l.si ab eo.j.de pig.Item pōt pignorari dño ratificante.l.rem alienam.j.eo.

q ¶Fidem de ꝓtio v, de Bal.⁊ Ang.in.l.si cū dotem.§.fi.solu.ma.⁊ ibi dixi post Bar.⁊ que nō.B[ar] late i.l.a diuo pio.§.sed si emptor de re iudi.⁊ Bal. in.l.cū ciuile ō rei vē. ar ⁊.l.si nō donationis .C.de ꝺben. emptꝫ. ꝓ ¶Si conuenerit. vtrū valeat pactū de vendēdo pignoꝝ nulla monitione ꝓceden te tex.est nō.fz vnā lecturam q̄ sic ⁊ ibi Bar.in.l titio.§.titius ad mu.ꝓ Bal.in.l.creditor.C.de distr.pig. ⁊ ī gl.ibi ⁊ hic ⁊ bal. in.l.fi.ꝓ illum tex.de iure dñj impe.⁊ q̄n requirat denunciatō vide in.l.debitores ⁊ q̄ ibi nō.C.de pig. latius in.l.creditor ⁊ ibi Bal.C.de distrac. pig.⁊ in.l.fi.C.de in re dñj impe.vbi dicit Bal.q̄ valet pactū q̄ pignus vendat sine subhastatione ⁊ ēt in vnā ebdomodā ⁊ sine certioratione debitoris ⁊ vide oīo Ang.⁊ ymol.in.l. debitoribus.ff.de re iudi.⁊ an ⁊ q̄n vna interpellatio sufficiat vīō Bar.⁊ q̄ ibi dixi ī.l.de pupillo.§.si qs ipi ꝓtori de ope. no. nunc.⁊ in hac.l.vide oīno Pau.de cas.q̄ bene declarat hāc.l. a ¶Oppo.vide oīo Ang.⁊ imo.in.l.debitoribus.ff.de re iudi. b ¶Sepius loq.Et sequit Ro.ī.l.de pupillo.§.si qs ipsi ꝓtori de ope.no.nunc.allegat glo.sin.in.c.ab. in verbo instante de app.

c ¶Vna dies hic ꝓ Pau.de cas.⁊ ista tene mēti ad cle.q̄uis de app.⁊ ibi nō.⁊ in .c.bona de app. ⁊ in .c.lotarius.xxxj.q.ij. ⁊ cy.nō.⁊.d. Jo. de ymol.in.l.cū pcur.§. dñs de ope.no.num. ⁊ glo.in.c.ab eo in v̄bo īstāte de ap. ī.vj. d ¶Idemq̄ in hac .l.⁊ ī materia. d.l.fi. .§.i.vide Paulus.de castro.

res aliena non pōt obligari.¶Oppo.C.de bis q̄ in priorū credi.lo.succe.l.i.⁊.j.q̄ res pigno.ob.pos.ī .l. aristo.So.hic erat pignus venditū ⁊ iam bona debitoris exinerat.ibi adhuc erat in bonis debitoris. ⁊ cetera.

f **Jquasi** ¶Non vī habere fidez de precio qō statiz qs recepturū se putat.h.d. ¶Nō.l. istam ad materiā q̄n dicatur emptor habere fidez de ꝓcio ᵇ non enim vī habere si putat statim sibi soluī de quo iusti.de rerū diui.§.vendi te.⁊.j.de tributo.l.si ꝓcurator in fi.

f **Jconuenerit.** ᵛ ¶Pignus pōt vendi .si est actū vel nihil est dictū.fz si agat q̄ nō vendat trina denunciatione p̄missa vēdi pōt.alias secus.h.d. ¶Nō.istū casuz q̄ est singularis q̄ vbi conuentū est de non vendēdo pignore ꝓt vendi trina denunciatione p̄missa..¶Oppo.qō nullo casu liceat vendere nisi denunciatione p̄missa .vt l.fi.§.i.C.de bo.auc.iudi.pos.So.olim poterat vēdi sine denunciatione.hodie secus ꝓ illam.l.tñ non requirit nisi vna q̄n nihil est actuz de vendendo. ¶Ad tertiū dictū oppo.ª q̄ liceat vnicuiqz renūciare iuri suo.vt.l.si qs in cōscribendo.C.de pac.ergo creditor non pōt vendere post pactū de vēdendo.gl. Rndet qō hoc est pp publicā vtilitatē.alias nō reperiretur q̄ mutuaret pecuniā si pignus vendi non posset. Im hoc ēt beneficio huius.l.non posset renunciari si de eo ēt fieret mentio specialis. ¶Quero vtrū possint fieri iste tres denūciationes vna vice.s.solue.solue.⁊ itez solue gl.dicit q̄ non ⁊ bene dicit q̄ tunc non vī sepius denunciare sed sepius loqui ᵇ ar.j.de le.ij .l. meutius.§.eū q.¶Sz q̄ro quot dies debent esse īter vnā denunciationē ⁊ aliā.gl.dicit q̄ ad minus vna dies ᶜ ⁊ sic in tribus diebus poterit fieri.vt.l.īter accusatorē.j.ō pub.iudi.qō satis placet ⁊ hoc tene mēti q̄ alias regulariter vna denunciatio sufficit vt.l.ticia.§.vsuras.de le.ij.¶Quero vtrū post has denunciationes debeat curzere biennīū de quo in.l.vltꝫ.C. de iure do.īpe.gl.dicit q̄ sic ⁊ bene.lz in q̄busdā pribus de cōsuetudine tñ annus expectet.¶Quero a quo tpe curzit biēnīū dic vt in gl.

Idemque ᵈ ¶Opp.⁊ vī q̄ talia pacta sint ꝟuāda.vt.l.fi.§.i.C. de iure do.impe. Hutus timore dicūt qdā q̄ hic dī Idemq̄ iuris ⁊c̄ .l.vt teneat furti si nō denunciauerit ⁊ non ꝟuauerit pacta ⁊ sic concordat cum.l.ꝺris. Alij dicunt. Idē iuris ⁊c̄.vt possit fieri venditio nō seruatis pactꝫ.si ēn ter denunciat. Ad ꝺriū Rndent q̄ ibi pacta fuerunt apposita de vendendo certo mō hic de non vendendo hoc non placet.q̄ pactū de vēdendo certo mō includit pactū de non vēdendo alio modo.Si ergo istud ꝺclusuz tacite nō valeret posset vendere quolibet mō qō est ꝺ illaz.l.vnde alij dicūt q̄ illud pactū est ꝟuandum nisi ter denunciet vt hic qō placet cū hac rōne q̄ beneficiū huius.l. est introductū ob publicā vtilitatē vt creditores possint vendere pignus.Si igit obseruando pactū conuentū pignus non posset vendi tunc pōt pueniri alio mō vt hic.Sz si pōt esse creditori cōsultū ꝟuando pactū dz illud seruari.vt.l.contraria.

e ¶Quāuis.de isto tex.vide nō.Bar.in.l.a diuo.§. sed si illud de re iudi.⁊ bene facit.l.i.§.si tabule ⁊ qō no.Bar.de sequestro.ff.de tabu. exhiben.Et de cautione de qua hic ad declarationē vide Bar.in.l.fi cut.§.illud in fi.j.q̄bus mo.pig.vel hypo.sol.⁊ hic Pau.ō castro ⁊ vi de quod dixit Bar.in.l.si.in prin.j.eo.titulo.

q **Jlanuis.** ᶠ ¶Creditor non pōt vendeī pignus sed cogitur venditori ostendere vel debitori vt vēdaī si sibi idonee caueaī.h.d. ¶Nō. q̄ pactū appositū in fauorem vnius non dz redūdare in eius lesionem de quo in.l.q̄ fauore.C. de legi. ⁊ in.l.nulla.de legi.§.Et hoc īducit Bul.ad. q.ꝺ promisisti mihi soluere centū ī pascate vel dare obsides seu sufficiens pignus.ego volo te cogere ad soluendum precise queritur an possim.iste tex.facit q̄ sic. quia hoc q̄ dicitur de vandis obsidibus vel pignoribus est in eius fauorem ergo non dz redundare in eius lesionē.nec ob.si dicatur in alternatiuis ᵍ electō est debentis q̄ hoc verum q̄n alternatiua cadit īter duo quorum vtrunqz est in obligatione ⁊ solutione. hic vero vnum est in obligatiōe aliud apponitur ad cautelam creditoris. Preterea si non posset cogi precise ad soluendum esset in electione debitoris an deberet. Jdeo ista alternatiua sic intelligi non debebit. vt.l. ij.in pn.§.de eo qō certo loco. ¶Secundo no. q̄ creditor cogitur ostendere rem mobilem debitori volenti vendere prestita tñ prius idonea cautione p hoc.C.de pigno.autꝫ.hoc ita.⁊ in corpore vnde sumitur ⁊.j.de re iudi.l.a diuo pio.§.si res.¶Quero qd de re immobili dicit glo.certe illa seipsam exhibet vt .l.ij.C.q̄n ꝓ quibus quarta pars debeaī.⁊.C. de dona.ante nup.autꝫ.dos data quod pōt esse verum in ꝓdio rustico.sed in predio vrbano poterit ne dominus qui vult vendere domū ducere emptorem per cameras inuito creditore vel conductore vel simili Bul.dicit q̄ sic.ar.l.si ita.§.dñs de vsu ⁊ habi.⁊.l.i. .§.quod autem ait.j.de cloac.

Si creditor ¶In actione pignoraticia post moraz venūt vsure q̄ est bonefidei.h.d.

f **Jnecessarias** ¶Expense facte ī re pignorata contraria pignoraticia repetunī. ¶Glo.querit quid de cibarijs. Respondet idem.nam cuz creditor non habeat vsum pignoris.cessat ratio que est in.l.pignori. §. finali infra eodem.Bartolus.

Si pignori ¶Si creditor vendit ⁊ de euictione ꝓmisit ei dz a debitore de indemnitate caueri.h.d.glo. ¶Op .q̄ creditor non debeat cauere.vt.C.cre .euictꝫ .pigno. non debere.l.i.So.vt in glo.

Si unus ¶Si cessatur in solutione ꝓ tis venditur totū.h.d. ¶Nota q̄ ratione partis venditur totum.⁊ sic facit ad .q. q̄ si ex pluribus heredibus emphiteote vnus nō soluit pensionem ⁊ ceteri soluerunt q̄ tota res incidit in commissum hoc tangit glo.in.l.cōi diui.in prin. ff. cōi diui.Ego plene ī.l.fraudati.ō publicaīs.⁊ Bul. de cu.tangit hic.

Si annua ¶Vniuersalis negatiua nō potest dici falsa anteq̄ in quolibet particulari sit possibile. Item oratio vniuersalis si in vno est falsa in toto dicitur falsa. Item oratio distributiua verificatur in quolibet particulari distributorum . Item indefinita equipollet vniuersali.hoc dicit secundum glo. ¶Oppono de pri-

f ¶Ad istud nez.nō.lumina tionez q̄ in al ternatiuis nō est electio de bitoris bēn fa cit qō no.hol. in.l.fi.in.fi.co lū.C.de per. here.⁊ cū ista decisione tran sit Pau.ō ca. in.l.iiij.§.fi.et cōuentione ō re iudi.ꝓ filius tex. Pau. de ca.in.l.cū pponas.C.de transa.⁊ ad h facit ter.in l. cām.§.pactū .j.ō manumis sis ibi qīt ma nus iniectō ē facē ēt.l.q̄ legati.C.vt ī pos. leg.⁊ hic adꝺ q̄ habeī ꝓ moder.in.d.§.fi ex quentione p Pau.de ca. in.l.si stichum .§.idez celsus .j.ō noua.vbi ēt inducit ter. vt ibi per eū. g ¶In alternatiuis. vide ꝓ moder.in.l. .l.ō.q fact.co. vbi voluit ro. ꝺriū istud dic tū Bar.sequit Pau.in.l.iij. .§.si ex cōuentione p illum ter.de re iud. ⁊ Pau.i.l. cū pponas ō trā fac.⁊ facit qō no.Bal.in.l.fi. in.iij.col. C.ō pe.bīdi. ⁊ cū illa doctrina trāsit Pau.ō castr.in.d.§.si ex cōuentōne p illū tex.i.ī. quippe ⁊ ar. .d.§. puellam ⁊ in dicta l. cum propo nas.

dictione qñqz qsqz ꝛ quisqs ꝛc̄. facit quod no. Bar. ī. l. creditores. C. de pac. ꝙ Bar. late in. l. hoc articulo ang. no. in. l. si stichum §. stipulatio ò verb. obl. dicebat ꝙ dictio quaqz erat distributiua . ꝛ male ꝛ ibi ꝙ imolā ꝛ addel. pluribus. §. .i. ꝛ ibi ꝙ ang. ꝛ ymol. de v. oblig.

i ¶ Pōsionēs vide ad istum .§. que habeā tur post glo. ꝛ Bar. in. l. si servus. §. si plurium. s̄. si quis equt. Bar. ī extrauaganti ad reprimendā ī verbo nonnullos.

l ¶ Vniuersalis ꝛ collectiua adde tex. cū glo. quē ibi no. Bar. in. l. i. .C. quō ꝛ quā do iudi.

ad fi.ᵇ So. in prin. est dictio quaqz q̄ importat idē ꝙ oīs vt hic ibi qz bis verbis oēs pensiones ꝛc̄ . ꝛ. l. hoc articulo in fi. de here. instī. vbi est dictio si quis que est distributiua vt. l. qui filiabus. §. i. j. de leg. i. ¶ Sed ꝺ hoc opp. ꝙ dictio quisquis sit distributiua vt. l. qui liberis. §. hec verba de vul. ꝛ pu. So. ibi loq tur in dictione quisqs hic in dictiōe quilqz ideo quedam glo. que est hic que dicit ꝙ dictio qsquis est signū vniuersale aut male loquī aut corrupte ē scripta. ¶ Op. ꝙ hic in p̄n. nō sit oratio vniuersalis ꝛ collectiua ᵏ. imo particularis siue distributiua. nā negatiua p̄posita signo vniuersali facit equipollere suo ꝺ dictorio. vt. l. legitimos. §. an ergo de legi. tuto. ꝛ. l. in bello. §. i. j. de capti. in glo. in verbo nunq̄. sed hic ē huiusmodi. dicit enim. ¶ Nisi hoc est si non sua quaqz die ꝛc̄. quasi dicat si nō oībus diebus ꝛc̄. vt gl. dicit Sed ista oratio. Si nō omnibus equipollet si aliquibus nō. que est eius ꝺdictoria. ergo apparet ꝙ ē oratio pticularis seu distributiua. ℞. lz fm ꝓpriam significationē hoc sit tñ qñ ista verba ꝓferuntur ꝺbentibus qui istas equipollentias ignorant fm istuz modum nō intelligimus sed stamus rudi ꝛ grosso ꝝbo rū significatui ita loquī hic. ¶ Nam qñqz iurisc̄. est ꝛmproprie locutus circa istas orationes. vt. l. si seruus .§. si plurium siquis cauꝯ. ¶ Item oppo. oratio vniuersalis si in vno est falsa in totū est falsa vt. l. si is q ducenta. §. vtrū. de re. du. ergo si in primo termino n̄ soluit verū est dicere ꝙ falsa est hec ꝓpositio oībus terminis posse solui lz adhuc oēs termini non venerint ar. de v. ob. l. in illa stipulatione si calendis Sol. voluit dicere glo. hic ponī verbū pecunie indefinite que equipollet vniuersali. vt. l. si pluribus de leg. ij. perinde est ergo ac si diceret si oīs pecunia soluta n̄ erit ergo si est cessatū in primo termino nō est verū oīnem pecuniā solutā non esse lz hoc posset esse verū in se. tñ iurisc̄on. nō est motus ꝓpter hoc sed ideo qz illa dictio quaqz omnes dies significat vt dicit hic tex. Et ideo. Rn̄de ad ꝺrium ꝙ lz in p̄cedenti stipulatione termini solutionis essent distributi ꝛ separati tñ in hoc fo pacto de vendendo fuerunt in vnuz collecti p hanc dictionem quaqz quasi dicat nisi oībus terminis soluta fuerit. hoc est ꝙ quelibet dictaruz p̄stationū posset fieri in omnibus dictis terminis ꝛ sic in vltimo termino poterit solvere omnes illas p̄stationes. ¶ Venio ad v. sed in oībus hic dicit ꝙ omnibus pensionibus p̄teritis. lt in vna est cessatum potest vēdi pignus ꝺ ista oratio fuit vniuersalis negātiam sed si nō omnibus terminis fuerit solutuz. ergo si in aliqua p̄te est solutū deficit ista cōditio qz sicut ista oratio n̄ ē vera oībus terminis esse solutum qñ est in aliquo cessatū. Ita non est vera ista . oībus terminis non esse solutū si in aliquo est satisfactū vt . d. §. vtrū. ergo conditio conuentionis nō est adimpleta merito pignus vendi non potest. So. fm significatō nem verborū argumentū procederet fz qz p̄cessit stipulatio qua cautū est ꝙ soluat oībus terminis. ꝛ appareat ꝙ si in aliquo cessatū est de mente ꝺbentiuz est ꝙ pignus possit vendi. ideo sic itelligī. Iste enī conditiones q̄ in penalibus stipulationibus apponū tur iudicant fm ꝙ de mente ꝺbentiū pōt apparere ꝺ significationem ꝝborum vt. l. si is q ducenta. §. cū ita. de rebus du. ꝛ ibi dixi. ¶ Iterum oppo. si ergo cōmittī stipulatio si in aliquo est cessatū ergo p̄cedens oratio non accipī vniuersaliter ꝛ collectiue cuius ꝺrium dictū est. s̄. ℞. duo verba sunt in dicta oratione. primo ꝝbum pecunie in quo lz oratio sit indefinita intelligī vniuersaliter. tñ ista vniuersalis intelligī vniuersaliter ꝛ distributiue quasi dicat si q̄li bet p̄s dicte pecunie soluta non fuerit ꝛc̄. ꝛ hoc ex mente ꝺbentiū. vt. s̄. dixi. Item in dicta oratione est dies. dicit enim sua quaqz die ꝛ ista est vniuersalis collectiua quasi dicat oībus diebus elapsis. merito anteq̄ oēs dies sint elapsi non pōt dici cōmissa conuentio de vendendo sed postq̄ sunt elapsi cōmittī in qualibet p̄te ꝓ qua cessatū est. ¶ Venio ad §. sed si ita ē. ꝛ op. hic dī si qua pecunia ꝛ. s̄. dī si qualibet pecunia fm ꝙ mō intellexi. ergo idem importat q̄ dictū est. s̄. item hic subdit sua die ꝛ sic indefinite loquitur de die ergo ꝙpollet vniuersali. Et sic conclu dī ꝙ idem debeat esse in hac conceptione q̄ in prima. ℞. dū dicis ꝙ hec oratō sua die est indefinita falsum est. imo est particularis qz et apponitur signum pticulare sua. Est ergo sensus si qua pecunia appropriato termino soluta nō erit ꝛc. merito cū in aliquo cessatū est pōt vēdi ꝛ hoc sentit gl. hic posita.

De vendendo ¶ Pactum de vendendo in dubio nō ītelligitur p̄sonale. h. d. de materia huius. §. dic vt. s̄. de pac. l. iurisgentiū. §. pacta. tetigi in. l. si fie. j. de v. oblig. ¶ Sul. querit hic vtrum conditio implenda transeat ad heredes quod examinaui in. l. si. x. cū petiero. j. de v. ob. Ly. ī. l. si plures. C. de condi. īsertis.

Cum pignus ¶ Pignus potest vēdi propter debitum ꝛ alias accessiones. h. d.

Item alienam ¶ Creditori decepto per contrariam pignoraticiam succurritur contra debitorem.

Non tantum ¶ Pro omni obligatione potest dari pignus. hoc dicit.

Proprie ¶ Se ipsum summat ꝛ ponī differentia inter pignus ꝛ hypothecā. ¶ Oppo. de. l. res hypothece. §. pen. j. de pigno. ꝛ instiꝯ. de actꝯ. §. itē seruiana. So. quantū ad actionem hypothecariā nulla est dīa inter pignus ꝛ hypothecā vt ibi. Sed quantū ad pignoraticiā directam est dīa qz illa ꝺbī re vt instiꝯ. qbus mo. re ꝺ. obli. in fi. Ideo nisi ad creditorē transeat possessio vl detentatio non haberet locū pignoraticia. ¶ Itē nō. tex. ibi proprie pignus ꝛc̄. ꝛ sic facit ad. q. ꝙ statuta q̄ loquunt de pignore ⁿ non haberent locū in hypotheca cum fm propriam significationē debeant intelligi de pignore qđ transit ad creditorem. non tñ hoc pro constanti ponerem.

Omnis ⁿ Pignoraticia directa ꝺbī cuz est creditori soluta pecunia vel aliter satisfactuz. h. d. ¶ Oppo. de. l. aliena. §. fi. j. eo. So. fallit ibi vt ibi patet. ¶ Ad fi. huius. §. oppo. dū loquī de eo qui est deceptus de. l. eleganter in p̄n. de dolo. ꝛ. l. ij. in fi. de actꝯ. empt. So. intellige ꝙ sit deceptus re ipa sui facilitate non dolo aduersarij. nā cum contractus pignoris sit bone fidei dolus dans contractui bone fidei cām annullaret ipsum iure ipso. vt. l. de tute. ꝛ ibi no. C. de in inte. resti. mi. ꝛ. l. sub pretextu. C. de transactꝯ. ¶ Quero qñ nascatur actio pignoraticia ꝛ vī ꝙ tpe ꝺctus qz re ꝺbitur vt istiꝯ. quibus mo. re ꝺ ob. in fi. in ꝺrium ꝙ tpe satisfactionis vt hic. So. īq̄rimus quando nascatur. nascī tpe solutionis vel satisfactionis vt hic. ¶ Si querimus vnde nascatur. nascitur ex contractu dudum inito ꝛ celebrato ꝛ traditōne secuta vt. d. §. fi. ꝛ sic nascī hodie ex mā antiqua. dat gl. pro hoc exēplum ī mutuo reconciliato consumptione qđ dic vt. l. naz ꝛ si fur. ꝛ. l. si a furioso. s̄. si cer. peta. itē in actione tutele quod

l Et hipotecā de quibus differentijs vidē et per gl. in. l. si decez. §. de pignore. s̄. de pac. ꝙ glo. ꝛ Bar. ī ꝙ he. ffoz. ū in. §. tertij ī . v. ciuilia ꝛ in verbo eadem res Bar. in. l. pignori. C. ò pig. per Bal. ī. c. i. de feud. dato in vicē. l. cōmiss. ꝛ in. l. i. C. ò pig. actꝯ. ꝛ in. l. i. C. de nō numerata pec. ꝙ cano. maxime ꝙ Innoc. in. c. cū constet ò pig. ꝛ ꝙ aliquos in. d. l. si tibi decem. §. de pignore m ¶ De pignore statutuz loquens de pignore nō hz locum ī hipoteca ꝺrum tz hic Pau. de castr. quem vide.

n ¶ Omnis de materia huiꝰ. §. vide bar. in. l. fi. in fi. prin. j. eo. in vl. quero qñ nascitur pignoraticia ꝛc̄. adde glo. in. l. i. C. de anna. excep. in gl. magna que īcipit sz qñ ꝛ ꝙ ibi bal. ꝛ ang. in vlti. col.

o ¶.C.de annali.excep.de quo vide que ibi habes post Bar.
p ¶Et soluendi.Adde que habes in.l.i.§.si seruū qui in fuga de acq.poss. ⁊ que scripsi post Bar.in.d.l.pignori hic allegata ⁊ Bar.in.l.i.ff.de condi.ex .l.⁊ Bal.in.l.i.in fi.de feud.da.inuicem.l.commissorie.
q ¶Qui ante.ē ꝑn.h uius.§.⁊c̄.vide que dixi in.d.l.in pōt de iudi.post bar. ⁊ ista intellige qñ su peruenit ante cōclu sum in cā ſm Bar.in .l.mater.§.candē i fi. de excep.rei iudi.in fi.⁊ ad intellectū hu ius.§.vide subtiliter Bal.in.l.i.ī ꝑn.ō exe cu.rei iudi.vbi hoc li mitat.itez limita istū .§.cū similibus quan do cā penderet coꝝ ordinario secus si co rā delegato ſm Bal. in.l.ꝑscriptionē i.ix. .q.C.si contra ius ⁊ ēt limita vt ꝑ Ang.in .l.si insulā de ꝟb.ob. ⁊ ibi p ymolaz in .x. col.⁊ ibi per Ro.ali ter in.xviij.col. ⁊ ibi scripsi ⁊ vide Ludo. in.l.si vnus de verb. obliga.vbi pro dicto Bar.in.d.§.eadem al legat.l.si in rem.§.fi. .ff.de cuic.⁊ ibi etiā dicit bal.⁊ in.d.l.pre scriptionem ⁊ vide Pau.de castro hic q allegat Bar.in. d.l.si mater ⁊ bal.in.d.l.ꝑ scrip.⁊ impugnat di ctū bal.dic vt p eum hic.⁊ limita hūc tex. vt per Bal.i.l.⁊ si pᵒ tres in vna lec. q re putat hic singulare Pau.de cast.⁊ vide que dixi in.l.si insulā ⁊ in.l.cū bis de peti. heredi.
r ¶Oblatio facta in iudicio.adde Bar.in l.inter dū.§.fi.de ꝟb. ob.⁊ no.Bar.in.l.pe. .j.de distrac.pig.sed Bar.vī sentire ꝯruz in.l.si debitor.j.ō so lu.intellige et decla ra vt p Bal.in.l. inui cē.C.de cōpen.⁊ hic sequit Bal.in.l. cum apud.C.de cōi ſnis manu.⁊ Bal.in.l.si re fiduuz.C.de distrac. pig.⁊ glo.⁊ Bal.in.l. si prius. C.e.titulo ⁊ glo.in.l.si acceptā in vſi.periculo.C.ō vsu ris vide tñ ibi Bal.ī .iij.collū. ⁊ intellige istud ꝓcedere ante dic vt.l.si tutor in fi.cū.l.seq.de tute.⁊ rō.distra.Itē in actione ex stipulatu ꝑ dote.in hoc sunt glo. ꝯte quas plene examinaui in.l.si constante.§.i.so.ma. tñ gl.hic dicit veritatē ꝓbatur in.l.in rebus.§.oīs. C.ō iure do.⁊.j.de dote prele.l.ij.ī prin.⁊ de natiuitj.ba rum actio.⁊ similiū.gl.⁊ doc.tangunt ⁊ examinant ī l.i.C.de an.exceptj.facit qō nō.s.fini.regundo.l.i. ⁊ fa.berc.l.i.in qbus tractaī qñ dicte actiones nascan tur ⁊c̄.¶Querit gl.qñ incipit currere ꝑscriptio cō tra actionē pignoraticiam. Rndet q a die natiuitatj. ante enim non pōt prescribi q non est nata vt hic .⁊ .l.i.C.de an.excep.ᵒ in fi.Prescribiī tñ iuri offerēdi ⁊ soluendi ᵖ debitū non ipsi actioni pignoraticie. dic gl.idē nō.ī.l.cū notissimi.§.eodē iure.de ꝑscrip.xxx. an.⁊ ibi doc.moderni tractant.Buil.de cu.ponit hic tangitur in.l.pignori.de vsuca. ⁊ ibi hoc examinani.

Isquoq; ¶Pro re aliena pignorata pōt agi pignoraticia.h.d.dic vt supra ti.i.l.cōmodati ⁊.l.sequē.

Qui anteᵍ ¶Qñ ius intentatuz super venit pendēte iudicio ex cā de ꝓterito pōt sequi condemnatio.h.d.¶Opp.de.l. non pōt de iudi.So.quantū ad ꝓpositum ibi super uenit ius post litj.contj.ex cā de futuro seu ex cā no ua hic ex cā de ꝓterito deducta in iudicium.facit. j. man.l.si mandauero tibi vt a ticio.⁊.j.de.ꝟ.ob.l.si ti cius.Et ex hoc apparet q finis huius gl.non est bo nus sic simpliciter intelligēdo.Si ago rei vēdi.⁊ sup ueniret dñuz pendente iudicio.si qdem ex cā noua non dz sequi condemnatio secus si ex cā de ꝓterito vtputa si extiterit conditio legati cuius occasiōe vē dicabiī.ita debes intelligere istā gl.de ista mā dicaz plene in.d.l.non pōt.circa hoc vide ī.c. abbate sane. de re iudi.in fi.in.vj.¶Quero qualiter iudex cōdē nabit in expensis in hoc casu.Rᵒ cū vsqz ad illā diē qua obtulit pecuniā illam in iudicio temere litigaue rit.ideo ipse q̄q̄ vincat condemnabiī reo in expen sis factis vsqz ad illā diem.A die vero oblationis vs qz ad finiam temere litigauit reus.⁊ iō condemnabiī reus actori in expensis ꝓbaī in.l.si quis īficiatus.j. depo.nec est nouū vt qñqz ille qui vincat condēneī in expensis.vt.l.ꝓperandū.§.sed ⁊ siquidē.C.de iu di.¶Ultimo no.q oblatio facta in iudicio ʳ inducit liberationē sicut si extra iudiciū esset facta oblatio ⁊ cōsignatio.facit qō no.in.l.acceptam.C. de vsuris.

ſ Olutum ¶Nouatō necessaria nō perimit pignus se cus in voluntaria nisi ꝯrium actuz sit hoc dicit qualiter ea q̄ insuntˢ in prima obliga tione nouata intelligantur repetita in secunda dic vt .l.aliam de noua.

Si quasi·¶Pignoraticia pōt agi si principalis obligatio nō perficitur vel si perfecta tollatur'acceptillatione vel pacto.

Si in sortem·¶Pignoraticia pōt agi si.id est solutuz ꝑ quo tm̄ pignus fuit obligatū.h.d.¶Opp.C.ēt ob ci ro.pecuniā.l.i.gl.hic ꝛuoluit se multū finaliter dic q̄ b c fuit obligata res ꝑ sorte tm̄.Jaco.bu.dicebat q̄ hic non tractaī an pignus possit retineri ꝑ usuris qz dicit q̄ pignoraticia non pōt agi.vnde lex illa non ꝯ dicit.Duo ergo videnda sunt primo an obligatio pi ligj.contest.secus si post vt nō.bar.in.l.sed si alia de consti.pec.ff.⁊ ca ue q̄ ibi loquitur in obligatione extraiudiciali.
ſ ¶Que insunt.Et per istam.l.in verbo innouata datur cautella q̄ si debes creditori tuo centū cum pignoribus vel hypotecis ⁊ velis ipa pignora liberare sine solutione q̄ recipies ab eodem decem ⁊ ꝓmit tes illi solue re ⁊ obliga te in instrō aīo no uādi nulla mē tione facta ꝓ ris piz.nā tūc ipo iurī pigno ra liberantī vt hic.

gnoris intelligiī ēt ꝑ usuris sicut ꝑ sorte.Circa q̄ si quidē usure sunt naturaliter tm̄ debite ⁊ tunc nō te neī pignus ꝑ eis nisi sit dictū specialiter vt hic in.ꝟ. fine āt ⁊.C.de usu.l.ꝓ retentionē.si vero sint debite ciuiliter ⁊ naturaliter.tūc pignus simpliciter accep tum teneī ēt ꝑ usuris sicut dicimus in fideiussore. vt.l.centū capue.§.de eo qō certo loco.secus si pro sorte esset tm̄ obligatū vt hic ⁊.j.de fideiussō.l. fide iussor magistratuū.si vero usure sunt debite p offici um iudicis dic in pignore sicut dixi ī fideiussore ī.d. .l.centū capue.⁊ ī.l.q̄ro.j.loca.¶Secundo est vidē dum an pignus possit retineri ꝑ usuris q̄ñ ꝑ eis ñ fuit obligatū.dic vt.d.l.ꝓ retentionē.⁊ i.d.l.i.C. etiā ob chirogra.pecu.

Si creditores ¶Nisi oībus beī dibus satisfiat pote rit pignus vendi.h.d.

Solutamᵗ ¶Pignoraticia nascīī si soluaī creditori vel alteri ꝑ eo legitime recipiēti vel creditori creditoris. Itē inuecta ⁊ illata p ſm conductorem tenent pro pēsio ne ipsius secunde conductionis tm̄modo ⁊ nō vltra h.d.primo ponit vnū dictū.ſo ex illo infert ad deter minationē vnius.q.tertio format vnā.q.circa p̄cedē tia.quarto rīndet cuidam tacite obiectioni. ſa ibi vn de si domū.tertia ibi plane.quarta ibi vī āt. in quo rīndet tacite obiectioni.nā ꝑ liberam pſonam non q̄ ritur nobis actio pignoris seu obligatio ergo domi no locanti non pōt queri p conductionem factam a primo conductore.Ad quod Rndeī q̄ ista conuen tio tacite vī facta cū primo domino.⁊ sic ipsi non q̄ri tur ex ꝯctu facto cū ꝑmo conductore sed ex conuen tione sua ꝓpria tacite facta.¶Ex prīo dicto nō q̄ q̄ succedit alteri vī bēre ratū q̄ ille cui successerat suo nomine fecerat.ibi vl' ei cuius heres extiterit vt hic ⁊.l.fi.j.rē ra.ha.in prin.qō intellige nisi successerit fa cto inuentario tunc enim non vī habere ratū nisi ea tenus quatenus bona essent soluendo ne remaneat ī dāno.vt.l.scimus.§.⁊ si ꝑfatam.de iurī delibe. ¶Me nō ad secundam p̄z ⁊ vī q̄ soluendo creditori cre ditoris non contingat liberatio ᵘ ipso iure vt.l.si opa j.de doli.excep.gl.hic non explicat.tu die clare aut soluo creditori creditoris q hz me vel bona mea obli gata ⁊ liberor ipso iure vt hic.possem ēt cogi soluer. vt.l.nomen.C.q̄ res pigno.ob.pos. ⁊ ideo soluendo ēt creditore meo multo liberor.vt.l.vtrū.ff. de cōsti. pecu.qñqz ille creditor creditoris non habebat me vel bona mea obligata.⁊ tunc aut ideo ego teneor creditori meo q̄ ipse alij teneī ⁊ possum alij soluer. vt.l.si liber homo.de neg.ge.aut cā quare creditori meo teneor est oīno separata a prima.⁊ tunc aut soluo creditori creditoris creditore meo volente ⁊ contin git liberatio sine dubio vt hic in prin.aut eo inuito ⁊ non cōtingit liberatio.vt.l.inuito.de solu.⁊.C.ō neg. ge.l.fi.cū si.aut eo ignorante ⁊ cōtingit liberatio ope exceptionis.vt.l.si opa.de doli.excep.⁊ ibi nō .⁊ ex bis debes aduertere q̄ si primus creditor hz instru mentum in quo contineī obligatio oīum bonoꝝ ⁊ ꝑ consequens iste debitor debitoris seu nomen eius é obligatū poterit indistincte solui eius creditori.vt in hoc.§.¶Opp.hic dī q̄ ꝯ primū creditore ˣ pōt agi pignoraticia ꝯ pignoraticia re ꝯbitur.vt instiī.qbus

t ¶Solutaz. Et facit iste tex. an possiz expellere illū cui colonᵘ me us locauit pp ter pensionez nō soluraz de quo p bal.i.l. edē.C.loca.in .iij.col.
u ¶Cōtingat liberatio limi ta no.vt p gl. ⁊ bal.in.l.i.C. de exc. ⁊ vid qō legiī ⁊ nō in.l.solutaz.ff. de sol.⁊ adde bar.in.l.nō so lū in fi.so.ma. vbi ēt limitat.
x ¶Contra primū creditō rē. Et ex hoc vnū dicit no. bar.q illū ter. q̄ si obligani tibi rem meā ⁊ non tradidi ſz res pignori obligata pue nit ad te an te neris pignora ticia act.ad re stituendū mi hi ⁊ dic q̄ sic qō no.in.l.inq lino.j. de dā. infec.
y ¶Colligūt qdaz.An loca tor dicaī possi dere inuecta ⁊ illata p iqui linuz vel colo nū non appre hēsa possessio ne ⁊ opi.bar. etiam sequiī bal.⁊ sal.in.d. .l.certi' in. xj. collumna. C. loca.

more ꝯhi.ob.ſ.fi.ſed ad primū creditorē res non p uenit nec fuit tradita ei ergo non pōt pignoraticia cō uenire dicit glo.notabiliter ꝛ traditio non ſit facta re.fingitur tñ facta ex eo q̄ res pōt includere ꝑ pē ſione vt.l.eſt differentia.ĵ.in q̄bus ca.pig.ta. contra ha.ꝛ.l.vtiq; de dam.infec.ſic enī fingiť facta traditio vt.C.de dona.l.q̄ſquis.¶ Nō.ex hac glo. primo q̄ fingiť ſup facto aliquid eſſe factuz qđ nunq̄ fuit qđ examinaui in.l.ſi is q̄ pro emptore.de vſuca.in mate ria fictionis inductiue.¶ Item ex hac glo. colligunt quidam ꝑ q̄ locator vť poſſidere res inductas per ī quilinū in domū alij.ex hoc reprehendunt iſtaz glo. nam interdictū ſaluianū qđ pro iſtis rebus competit vť adipiſcende poſſeſſionis.vt inſti.de interdic.ſ. in terdū ſi eſt adipiſcende ergo apparet q̄ nunq̄ poſſe dit.Preterea q̄ locator nō poſſideat ante incluſionē vť expreſſuz in.d.l.eſt differentia.ĵ.in q̄bus ca.pig. ta.ꝯ Pe.dicit locatorē poſſidere eo ipo q̄ inferunť in domū.vt.l.i.ſ.ſi inſſerim.ĵ.de acq.poſ.ꝛ.l.quoꝝn dā eo.ti.nō ob.q̄ interdictū ſaluianū eſt adipiſcende poſſeſſionis q̄ illud cōpetit pro rebus coloni ꝑdij ru ſtici.nos loquimur in locatione prediį vrbani inter quos eſt dťa vt ipe Pe.late tractat hoc ꝛ Cy.refert eū de vbo ad vbū.C.loca.l.certi turis ī ka.q.breuiter ꝛ interdictū ſaluianū directū competeret pro rebus coloni tñ vtile cōpetit pro rebus inquilini.vt.l.i.ī p̄n ci.ĵ.de ſal.interdic.ꝛ ibi no.ꝛ.C.de ſal.interdic.l.i.ꝛ ſic apparet q̄ nō poſſidet.Preterea cū locator igno ret res que ſint illate in domū nec eas viderit nec te tigerit nō pōt dici eas poſſidere.vt.l.iij.ſ.nerua filiꝰ de acq.poſ.Preterea deficit animus.Dicendū eſt ergo q̄ vere nō poſſidet nec ficte adeo q̄ ex iſta ficta poſ ſeſſione habeat aliqđ interdictū retinēde vel recupe rande poſſeſſionis.ſed pro tanto fingiť poſſidere vt glo.hic dicit.q̄ poteſt conuenīri pignoraticia ſi nō pa titur inquilinum res ſuas extrahere vel vt proprius loquar non dicit glo.q̄ fingatur poſſidere ſed q̄ fin gitur ei tradita.poteſt enim tradi non animo tranſfe rendi poſſeſſionez ſicut fit de precario cōmodatario ꝛ depoſitario ꝛ ſimili.ꝛ hoc ſufficiet vt poſſit conue niri pignoraticia.Dico ēt q̄ poſt incluſionez locator nō poſſidet vere niſi res viderit ꝛ tetigerit. vt. d.l. .iij.ſ.nerua filius.¶ Oppo.hipoteca non poteſt eſſe ſine principali.vt.l.res.ĵ.de pig.ꝛ.ĵ.de fideiuſ.l.fiđ iuſſor obligari in prin.ſz iſte ſecundus conductor nō eſt obligatus prīo locatori ergo nec res eius ſunt ei obligate.¶ Huius timore.Pilleus fatebať ꝯriū q̄ res nō ſint obligate p̄mo locatori qđ gl.reꝓbēdit qz ꝯ iſtū tex.dicit ergo gl.q̄ ſz ſecundus conductor nō ſit primo locatori obligatus pſonaliter tñ ei eſt obli gatus primus conductor ꝛ res iſtius ſecundi cōduc toris ſunt obligate ꝑ obligatione p̄mi conductor .pt enim obligať res ſuas ꝑ debito alterius.vt.l.alienā ĵ.eo.¶ Doc.moderni videnť aliter dicere.vz q̄ pri mus locator hz obligatū nomen ſecundi cōductoris vnde cū habeat vtile pſonalem ꝛ directā hz primus conductor ꝯ fm.ēt habebit hypothecariā q̄ illi acce dit.vt.C.q̄ res pigno.ob.poſ.l.nomen. ꝛ ita dicebat Petrus hoc ēt videbať ſentire do.Ja.bu. qđ ſz ſit ī ſe verꝫ tñ quantū ad ꝓpoſitū gl.dicit verius qz fm eos primus locator haberet hypothecariā ex virtu te conuentionis quā ipſe fecit cū primo conductore ſed tex.hic in fi.ī.v.vť āt.ponit q̄ tacite vť ſecūdus conductor obligare primo locatori inuecta ꝛ illata.ꝛ ſic obligat ꝑ obligatione p̄mi cōductoris.vſq; ad q̄ titaté qua ipſe ſecundus conductor teneť.¶ Oppo. ſi primus locator hz bona ſecundi conductoꝛ obliga ta ipſe poſſet cōuenīri pignoraticia ſz tex. dicit p̄mū conductorē conuenīri ergo male.So.dicit gl.ideo p̄ mus locator non conueniť.qz cū non habeat fm con ductorē pſonaliter obligatū non pōt agere nec vť ei facta traditio ꝛ ſic non oriť pignoraticia q̄ re ꝯhitur Iſtud qđ gl.dicit non placet.nā iſta ficta traditio nō colligiť ex iſta obligatione pſonali.nec ex eius equi tate ſz ex eo qđ includiť nec patiť inquilinum cū re bus ſuis recedere ſz primus locator hz poteſtatē in cludendi ſicut ſecundus ergo ēt ipſe poterit pignora ticia conuenīri ꝛ hoc vult iſte tex.in fi.in eo qđ facit q̄ cū ipſo p̄mo locatore vť ꝯctū pignus.nec ob.tex. q̄ dicit conueniendū p̄mū cōductorē pignoraticia qz concedo q̄ poteſt conuenīri primus locator.item ſe cundus qcūq; enim prius incluſit nil repugnat ꝛc. ¶ Venio ad.v.plane.ꝛ oppo.de.l.ſi gratuitā .ĵ.in q. cau.pig.ta.cōtra.So.ibi domus fuit data.ſecūdo ha bitanti gratꝫ.¶ Item oppo.de.l.ſi ī lege.ſ.colonus.ĵ. loca.So.aliud in predio ruſtico vt ibi.aliud ī predio vrbano vt hic.quod dic vt.l.certi turis.C.loca.¶ Ul timo nō.an illata ꝛ inuecta poſſint retinēri pro alio debito q̄ ꝑ penſione.ꝫ doc.dicunt q̄ ſic.vt .l.i. ꝛ.ij. ī qui ca.pigno.ta.contra.ꝛ.l.i.C. etiam ob chirogra. pecu.

Per liberam ¶ Per liberaz perſo nam non acquiriť no bis actio ſiue obligatio pignoris.ſz eius poſſit poſſeſ ſio acquiri.ꝫ h.d.primo ponit dictū. Ro rīndet tacite queſtioni.ka ibi videtur autem.¶ Nō.qđ dixi in ſu mario.Ro nota q̄ in illis caſibus in q̄bus per procu ratorem non q̄ritur dño in illis ēt non obligatur do minus per procuratorem neq; eum obligat ſed ipſe procurator conuenitur vt patet ex eodē tex. qđ exa minabitur.ĵ.de actꝭ.empti.l.iulia.ſ. ſi procurator. ꝛ .l.procurator qui pro euictione.de procu.¶ Oppo. .ſ. pri.ſ.in fi. So.vt ibi patet in tex.¶ Oppo. ſcđo quod per tutorem queratur pupillo. vt.C. quando ex fac.tuto.l.ij.ꝛ.l.eum qui.ſ.ſi actori.ſ. de conſtitꝭ. pecu. So.non queritur directa vt hic.ſed vtilis ſicut ibi.vel dic qđ hoc tutor ꝯxit in his q̄ non pertinebāt ad eius adminiſtrationē.ideo nullo mō q̄rit ꝛ hoc te net gl.ꝛ doc.qđ intelligo niſi in ſubſidium ſicut quo libet extraneo ꝯhente.vt.l.filie.ĵ.de ſolu. ꝛ ibi dixi. ¶ Opp.de.l i.C.p quas pſo.nobis acq. So.ibi log tur in poſſeſſione ꝛ dominio q̄ poſſunt queri ꝑ libe ram pſonam.hic in obligatione. ratio qz dominiuz ꝛ poſſeſſio acquiriť ꝑ actuz naturalem.obligatio vero iſta acquiritur ꝑ actū ciuilez.vt.l.ea q̄ ciuiliter.de ac qui.re.domi.item obligationes pſonales magis ĩhe rent oſſibus ꝯhentium q̄ iura realia.vt.l. quis ergo caſus.ĵ.de peculio.ꝛ.ĵ.pro ſocio.l.iij .ꝛ ideo obliga tio hypothecaria cū ſit acceſſoria ad pſonalem iudi catur fm qđ de perſonali.ꝛ hoc apparet ꝑ ea q̄ nō. in.l.ꝛ an eandem.ſ.fi.de exceꝓꝭ.rei iudi.in gl.fi.nā in hypotheca dz exprimi cā ſicut in pſonali cui acce dit ꝛ non pōt ſimpliciter proponi ſicut actio realis. ¶ Opp.de le.ij.C.per quas pſo.nobis acq. So.hic tex.ſoluit ꝯrium in eo q̄ dicit non ſemper acquiret ꝛ in prin.dicit plerūq;.nā in caſibus in q̄bus ꝑ procu ratorem queriť pſonalis queriť ēt hypothecaria. vt .l.ꝯria alias ſecus vt hic.¶ Opp.ꝛ vť q̄ ꝑ procura torem ſemper queratur hypothecaria.vt.l.q̄ procu rator ex re.ſ.de procurato. So.ibi dī ex re dñi non ꝓp rē ſeu eius occaſione.ꝛ ideo obligatio de euictō ne non q̄ritur dño ꝑ procuratorem vt.l.poſſeſſio.de acqui.poſ.ita hic ītelligo q̄n principalis obligatio ī erat ſuper re dñi alias quereret hypotecaria ſicut pſonalis principalis.¶ Opp.de.l.ſi interim in prin. ĵ.de pigno. So.vt in glo.

5 ¶ Quā pro penſio ne.Et dicit q̄ ſic ob ſtat tñ tex.C. cōmo. .l.ſub ꝓtextu de cui⁹ .l.ītellectu vide bar. in.l.filio ſol.mat.

ꝛ ¶ Acquirť.Cōcor dat lex ſi abſentis cū ibi no.ſ.ſi cer.pe.ꝛ ī .l.ſi ex cā cū ſi.C. de rei ven.q̄ ad hoc vt ex actu meo q̄ratur actio alicui tertio eſt neceſſe q̄ ille actus ſit factus noīe illius tertij in dubio tñ ſp ꝓſumiť q̄ meo noīe ꝛ nō noīe illiuſ tertij factuſ ſit q̄tū ad hoc vt ius ex illo actu ꝛ ꝯctu acquirať mihi .l.ꝛ magis.ff.de ſol. ꝛ.l.papi.ff.manda.ēt ſi ꝓceſſiſſz mādatū il lius tertij vt ꝑbatur in.l.res ex mandato .ff.de acq.re.do.ꝛ in .l.pigno.ſ.fi.ff.ò vſu cap.ꝛ ī.l.iij.ſ.i. ff.iu di.ſol.ꝛ.l.poſt morté .ſ.i.ff.qui ex facto tu to.ꝛ no.Bar.in.l. qui mihi donatuz pꝰ me dū.ff.de dona.in.vſ. q̄ro quid in dubio ꝛ Bar.ī.l.poſt dotē.ff. ſol.ma.ꝛ Bal.ī ſ.ſica .C.de ꝯben.ēp.ī.xvj .q.ꝛ notāt doc.in.l.q in aliena.ſ.ſi is q.ff. de acq.hť.ꝛ Ang.ī.l. ſi pupillus. ſ.i.ff. de neg.geſt.cū filī īmo ēt non crederēť teſti bus dicētibus q̄ ſuc ceſſiue ꝑ illa tpa qbꝰ in tali loco fui cū illo tertio nō potuiſſez il lū actū facere vel ꝯc tū niſi noīe illius ter tij q̄n ipi vidiſſent ꝛ audiuiſſent tāq̄ ſata gentes ꝑbare negati uā non ꝑbabiliter ꝯ tā p.c.cū eccleſia cū ibi no.ꝑ Imo.de cā poſſ.ꝛ exꝑſſe cy.ī.l. actor in.iij.q.ad fi.ò ꝑba.ꝛ idē ibi Bal.in .iij.col.ꝛ dy.ꝛ Bar.ī l.i.in.ſ.hoc īterdicto .ff.de itinere actuq; priua ꝛ Bal.ī l.cū hi .ſ.i.de trāſ.ꝛ ī.c.mo rib⁹ in.ſ.ſi qs ꝑ.xxx. in titulo ſi de feu.fu. cōtro.inter do.ꝛ ag na.vaſſali.

q ¶Quod in mandato nō.q in mandato generali venit illud qō dñs erat cōsuetus facere intellige ordinarie secus extraordinarie tex.ē no.ꝛ ibi Bar. in.d.l.seyo.§.medico de ān.leg.ꝛ ideo facit iste tex.q lz alias donare non possit.l.ꝓcurator tutore.ē.de ꝓcur.in si dns est cōsuetus donare vl' de boc erat ibi cōsuetudo poterit facere vel de boc erat ibi consuetudo poterit facere de boc tex.optimus in.c.iij.ō dona. ſz gl. in.c.ij.e.ti.vī expſſe tenere ꝫrium ꝛ adō pulchre Ang.in.l. bene azenone de q̄dri. ꝓscrip.ꝛ vide Bar.ī l.si fraudator ꝛ qō ibi dixi q̄ in frau.credi.adde q ille q̄ mādatuz bz in vno actu pōt apponer omnes clausulas ꝛ penaruz adiectiones que per ipos mādantes in ip sis actibus solite sūt apponi ꝛ ita no. Angelus in.l.si qui sita heredē in ſ̄.C. de insti.ꝛ substi.et si tales clausule requirerent spāle mandatuz allegat casum. d.l. bene azenone. Et iō si am basiator habeat mandatū ad faciendū pacem vī habere mandatū ad ꝓmittendū penā facit optīe tex. iūcta glo.in.l.fi.j. q cū eo ꝛ ideo vī q lz ad iurandū requirit spāle mandatuz.l.tus iurandū.§.si ꝓcur.ē. de iuretur:nō.in.c.q ad agendū de ꝓcur. in.vj.si tñ mandatuz fuerit ꝟctuz geri pos sit et iurari pro observantia ꝟctus.ꝛ sic limita nō.p Bar.in.l.q bona.§.si alieno ī.iij. .q.in fi.de dam.ifec. faciunt et que habentur in.l.si prius.§.i.ō aqua pluv.arce. ꝛ qō possit qs ꝓmittere penaz que venit ex nā ꝟctus alieni tz Bal.ī ſ̄ica.C.de consti.pec. fallit in ꝓcuratore fisci qui nullo mō ꝓmittere pōt.l. si ꝓcur.in prin.ff.de iure fisci ꝛ ibi p Bar.subdit ibi et Bal.an officialis publicus possit bonā fidem agnoscere adde q̄ dicit abb.sicul'.in.c.iij.de ꝓca.nō hic arg.q rector ecclesie pōt ꝟctum initiū noīe ecclesie convalidare cuz apposītione pene dūmodo cōtractus sit rōnabilis ad idē facit tex.in.c.dilectus in fi.de arbi.qō est notandū ſm euz pro administratoribus simpliciter datis ꝛ per ambasiatoribus ad pacem cōponendaz vt lz non habeant expressum mandatū nihilominus possit apponere penā ꝛ obligare cōstituentes pro observatione eius qō gerunt pro quo bene facit.d.l.bene a zenone ꝛ.d.l.si procur.de iure fis.faciunt q̄ no.doc.in.c.nulla de rebus ecclesie nō alie.vbi rector ecclesie pōt sine cōsensu superiorū generaliter obligare bona ecclesie ꝓ observantia ꝟctus lz specialiter obligare nō possit ꝛ ibi colligī qō est notandum ſm abb. Caue tñ in p̄dictis p ea que habent in.l.si ꝓcur.de condi.īde bi.ꝛ vide Bal.in.l.bene a zenone,ꝛ vide Ang.in.l.si qs ꝓhibuerit.ff. de publica.ꝛ adde ad materiā Ludo.in suo singulari.xj.qui dicit q possuz etiā quo ad p̄iudicialia si dñs erat solitus ꝛc̄.quē dicit no.in.l.qui remisſ.j.de vsur. Et an habēs generale mandatū ad locandū p̄dia ꝛc̄. possit locare domos cōtiguas ipi ꝛc̄. Istud dictuz lap.qō no. in suis allegationibus allegatione.xij.qō alias Ludo.in suo nōbili.xlj.posuit.

Szet si procurator ¶Procurator q pōt pignorare pōt pignoraticia agere qō est si hz speciale mandatū vel generale ab homine consueto pignorare.h.o. ¶Nō.q q pōt pignorare pōt luere ꝛ pignoraticia agere.nā vno mādato vī ꝓmitti aliud facit.j.depos.l.q seruus.ꝛ.j.de solut.l. q ſuus. ꝛ .§.de pac.l.si vnus circa prin. ¶Secundo nō .q in mādato ꝑ generali venit illud q dns consuetus erat facere. Et sic nō q arguitur ex cōsuetudine dñi. qō nō.ad multa.

f Icumuenderet ¶Ex pacto creditoris vendentis pōt debitor agere vel petere vt sibi cedat actio.h.o. ¶Oppo.q non posset vendicare rē q vēdendo creditor transtulit dnium.vt.l.si conuenerit.§.eo.ꝛ de acquire.do.l.non est nouum. So.agit vtili rei vendicatione ꝓpter pactum ꝛ ista est bona. Alij dicunt quod istud primum dictum corrigitur per id quod sequit aut in factum ꝛc̄.ꝛ sic solum actione in factum vel p̄ scriptis verbis agatur. ¶Secundo oppo. q nō possit agere iste debitor actione in factū vel prescriptis verbis quia per liberam personaz ꝛc̄.vt.l.proxi. §. per liberam. Dicunt quidā q hic est speciale. Bul. de cu.dicit q non est speciale īmo est regula qn cunqz pactuz apponit ī traditione rei mee vel rei ī qua habeo ius ꝛ alteri q̄ritur actio vt.l.certi conditio.§. si nūmos.§.si cer.peta.ꝛ.l.penul.C. ad exhibē. hoc non plz qr.ī.d.§.si nūmos.est speciale pp singularia p̄cepta p̄cunie in.l.penul.C.ad exhiben.interponit pactuz super re tradentis q̄ durat eius tūc nō queritur actio alteri regulariter nisi in casu speciali donationis.vt.l.quotiens de dona.q̄ sub mō.vbi tex .hoc expsse dicit. ¶Dicamus ergo hic esse speciale ꝛ sic fuisse rescriptū p ꝓncipē vt hic dicit tex. vel aliter p ꝓcuratorē q̄rit dño actio ex ꝟctu interposito super re dñi ꝛ ex re ipsius.vt.l.qō ꝓcurator.§.de ꝓcura. sed creditor videtur ꝓcurator domini ª ī vendendo. vt.l.non est nouuz.j.de acqui.re.do.ꝛ insti. quibus alie.lz ī prin.ergo ex eius pacto q̄rē debitori.ex re enim sua ꝛ sup re sua pactū interponit. ad p̄dicta facit qō dixi plene ī.l.stipulatio ista.§.si qs insulā.ᵇ circa fi.de verbo.ob.

Aeniunt ¶In hac actiōe venit dolus lata culpa ꝛ leuis ᶜ nō casus fortuitus.h.o. Illud q dic sicut ī cōmodato itellige vtriusq gr̄a contracto vt in gl.

e Aigitur ¶Nō.hāc.l.docet.n. practica qualr probē culpa leuis.certe qn quis obmittit facē ea que diligēs paterfamilias faceret vel facit ea que diligens paterfamilias non faceret ī culpa leuissima inspicit illud qō diligentissimus faceret vt.l.in rebus.§.ti.i.

c Reditor ¶Creditor cū reddit pignus debz cauere ō suo dato ꝛ facto ꝛ neglecto.h.o.

e Ator ¶Tuendus est creditor ī pignore dato a tutore vel curatore legitime.h.o. In tex.ibi tuēdus erit .ſ.ī pignore creditor l'.ſ.ne teneat ꝓria pignoraticia vel tuēdus erit qn quenit tutele actione.

Contrariam ¶Si creditor ꝺcipiatur in pignore dolo l' culpa debitoris hz contrariam pignoraticiam ad interesse poterit et stellionatus crimine accusare si dolus interuenit.ᵈ h.o.

Etiam ¶Fundus vectigalis vel emphiteotecarius pōt obligari saluo iure dñi.h.o. Et ideo finito iure ẽphiteotico finiet ius creditoris vt.l.lex vectigalis.j.de pigno.

f Iconuenerit ¶Nomē ō bitoris p̄t pignori obligari.ꝛ qō ide redigī l'cōpēsar l' ꝓ pignore tenet.h.o. ¶Nō.qō admittit cōpensatio quantitat ad quantitatem ᵉ non speciei ad quantitatem. ¶Secundo nō.pro eo q glo. alibi dicit q actio iudicatur mobilis vel īmobilis secū duz naturā eius qō in ea deuenit vt nō.C. si aduer. transac.l.i.ꝛ.ij.ꝛ in auctentico.de non alienam.§.i.ꝓ qua optime facit iste tex.lz ī veritate actio nō sit mobilis vel īmobilis ſz est tertia species p se.vt.l.cōtu beronis in fi.j.de pecu.ꝛ.l.a diuo pio.§. in venditione.de re iudi.ꝛ nō. Ja.de ar.in.l.mouentiū.de vbo. sig. ¶Quero ille q hz nomē obligatū qua actōe aget ꝺ debitorē gl.ꝛ doc.tenēt q aget vtili q̄ ipsi obligāti cōpetebat directa.vt.l.nomē.C.que res pig.ob.pos. ¶Quero quando agitur contra debitorem vtrum debeat p̄cedere discussio. Ly.ponit istam.q.ī.d.l.nomen ꝛ arguit ꝓ ꝺ. Finaliter dicit tutius est q fiat discussio. veritas est quod non est necesse q p̄cedat discussio qr ō iure antiquo necesse nō erat.vt.l.creditores infra de distrac.pignori .sed solum reperitur

e ¶Quantitatis ad quātitatē.vide Bar.in.l.diuortio.§.ob donationis sol'.ma.ꝛ aduerte duz dicit hic cū similibus dī q speciei ad quantitatē nō admittatur cōpensatio.l.fi.C.de cōpensa.cū si.qr intelligas hoc esse verum qn agit de cōpensatione fienda in iudicio ex dispositiōe legis altera parte inuita secus aūt in cōpensatione fienda ex p̄sumpta mente disponentis q potuit disponere ꝓut voluit q tunc et habebit locū cōpensatio speciei ad quantitatē ar.eorū que habent in.l.cū questio.C.ō le. ꝛ in.§.disponit in aūt.de nup.ita dicit do.Jo.in.l.si cum dotē.§.si mater sol'.ma.vbi videt ꝓbari hoc ibi in textu cū ibi no.in fi.ꝛ similib⁹ iuribus qō no.sed aduerte q lz p̄dicta mihi placeant tñ Bar.in.l. bustusmodi.§.cū pater tz ꝺrium p.l.si pat pro filia.de colla.dot.lz do. Jo.nō faciat mentionē ꝛ idem Bal.in.l.q̄m in p̄cedentibus in pe.col.C. de inoff.test.ꝛ in.l.si vxor.C.de bo.au.iudi.pos.in eo.ꝛ fi.ibi lz in veritate actio nō sic ꝛc̄.ad hoc aūt vt videat mobilis ſm materiam illi⁹

in quo adducitur adde ad hoc glo.in.l.fi.C.in qui.cau.in integ.resti.z Bar.in.l.pr̃ de auc.tuto.z in.l.si sic de leg.i.

f ¶ Reperitur mutatū .vide qȝ dicit Bar.in.l.Iulianus in fi.de v.ob. ad mām b. l.vide Bal.in.l.iij.C.de acti.hr̃di.z aliq̃ p Pau.de ca.bic

g ¶ Si nuda. Jn pn.huius zc. Quando ꝓuincia regno addicitur an gaudeat priui legio regni ad de q in hac mā no. glo. z Bar.in.l. dām infecti stip.ff. i.is qui edes z qȝ ibi dixi de dā.infec.z ista faciunt ad nō.q.qn vnus ȝ collegio eo q non potest adesse in collegio in vna electōne cōmittit vicez suā ei q ét est de collegio. Quero an is cui facta ē cōmissio possȝ istas voces diuidere.s.vocē suā z aliaz vocem sibi commissam dādo vni vnā z alteri alteraz z dicenduz est q nō qz ceteris obmissis videtur tex.multū sing.in.c.si qs iusto.de elec. mutatū f qn̄ agitur ꝯ pignorū possessores vt in auc. boc si debitor.C.de pigno.z in corpore vnde sumit .ff.si neqz qȝ ergo non mutat quare stare ꝓhibetur vt.l.ꝓcipimus in fi.de appel. Ad argumenta in ꝯriū Rnde vt nō.Cy.in.d.l.nomen. Preterea rō dr̃ie ē manifesta.nā si p hypothecariaz res euincer a possessore ipse haberet necesse venire ꝯ auctorem suū. z ideo vult lex q prius excutiatur debitor cā minus endarum litium.sed qn̄ agitur ꝯ debitorem solucēdo creditori ipse liberatur nec aliud litigium consurget. ideo cesset ratio quare inducta fuit discussio.z istud tenuit Jaco.baldini. odofre. z alber .papi .z etiam Pico.mart.

Si nuda. g ¶ Quod accedit pignori pignus ē.h.o. ¶ Buil.ō cu. b q rit hic si regnū argumentat vtrū illa ꝓuincia augmētata debeat regi cōstitutōnibus regni vr̃ q sic vt hic cū si. Jn ꝯrium qz res transit cū sua cā vt.j.proxi.ff. z.l.via.ff.si fundus.de f. vrba.pdio.z boc tz ipse ar. .l.pdijs.ff.ticio.de lega.iij.z.l.seye.ff.tyranni de.j.de fun.instr. ¶ Breuiter quāq ꝓuincia adiscr regno vl castro vl villa adiscitur comitatui accessorie ita q sit vnū regnū cuz primo vel vnus comitatus.z tunc regulat fm regulas primi cui accedit z iisdē legibus z iisdē priuilegijs est gubernanda qbus regnū qz regnum est qd vniuersale ergo zc̄.vt.l.peculiū.in pn. .j.de le.ij.z.l.grege.de leg.i. Probat.x.collat.de ꝓ bibi.feu.alie.c.ꝛperialem.ff.ducatuz. z de boc est gl. extra ne sede vacan.c.i.q̄ ita determinat.qñqz ꝓuincia non adiscitur regno accessorie nec castrū comitatui.exemplum regi francie fuit datus comitatus tolose ita q ipse est res z comes h non q comitatus toloseū.efficiatur de regno sed comittitur regi z tunc debet regi secundum leges z consuetudines suas cassus est.C.de appel.l.si quando duciano.facit qȝ nō. in.d.c.i.alle.

Si fundus. ¶ Res transit cū sua cā .h.o. ¶ Op.de.l. paulus rndit.ff.i.j.ȝ pigno. So.vt ibi. ¶ Opp.de.ff.j.pri. So.vt statim ibi dicā.

Si quis cauerit. ¶ Qn̄ materia in materiatum transit pignus extinguit seu eius obligatio. boc dic. ¶ Nō.q cōpositum differt a suis partibus realiter fm opi.Aristote.q est ꝯ opi.otto. ¶ Opp.ē.prox.ff. So.ibi prus producitur ab ancilla īmediate nec trā sit in aliud materiatum ita hic arbores q excident a sylua sunt obligate sicut fructus cuiuslibet rei obligate vt.C.in q.ca.pig.ꝯ.l.quāuis. Sed qn̄ de materia fit species z sic ī materiatū transit īcipit alia res esse ideo extinguit pignus vt hic dicit tex. ¶ Oppo. de .l.seruum filij.ff.si pocula.de le.i. So.ibi dicit gl.iam cesserat dies legati.z sic dñium erat iam q̄situz legatario certe istud ī se est bene dictū tn̄ ille tex. aliqualiter repugnat.vnde ꝓ declaratiōe materie dic secūdum Ja.bu.quandoqz q̄ritur de vsufructu z tunc si res transeat in aliā formā siue sit reducibilis ad ꝓmā materiā siue non extinguitur vsusfructus vt.l. q vsufructu.in prin. Quādoqz tractat de dñio iam q̄sito z tunc si res transeat ī aliā formā siue res sit reducibilis ad ꝓmā materiam siue non dominiū nō extinguitur.qz qcquid ex re mea supest meū est.vt.l.si ꝙus .ff.boue.ē.de condi.furti.ita intelligit.d.ff.si pocula. qȝ intellige fm nō.in.l.adeo.ff.i.j.de acqui.re.do.si Jmmo.in.c.pastoralis de ꝓuil.glo.in.c.i.ne sede vacā.z in.c.recolētes de statu.mona.z.c.tpalis qualitas.xxvj.q.i.Bal.in.l.ét.C.de iure dot.z qȝ voluit plenius Bar.in tractatu de aluuionibus in Rica de insula in.q.q incipit sed quero z facit qȝ voluit Ro.in cōsi.ccxv.incipiēte ꝑsens casus duplicem hz dubitationē z facit tex. valde singula.in.c.i.de postu.prela.vbi si pax facta sit cū rege francie z terris suis videnr cōprehendi terre adherentes ergo multo fortius terre q adiciunt regno z qȝ voluit Jnnoc.Jo.an.z alij in.c. apostolice de re iudi.in.vj.vbi dicunt q pax facta cū ecclesia romana vr̃ facta cū adherētibus z facit qȝ babet in.d.l.ét vbi illud qȝ adicitur territorio censet eē eiusdē iuris qȝ ē ipm territoriū z tō bānitus de castro qȝ accedit territorio bononiensi vr̃ bannitus ét de territorio bononiensi.fm Bal.ibi.

b ¶ Buil.de cu.de quo vide ét bar.ī.l.i.C.de meta.z meta.li.xj.bar.ī.l.i.ff.si heres.j.ad.l.falc. Cy.z bal.in.l.ét.C.de iure dot.ang.in.l.itē fundi.ff.i.ē. de vsufruc.dicit tn̄ bal.ī.l.ex boc iure.ē.de iusti.z iur.q castra z ville ītelligūtur viuere legibus ciuitatis sub cuius territorio site sunt allegat.l.nulla.C. de epis z cler.z nō.vnum singulare q qn̄ disputat de iurisdictione seu cōfinibus castri vel ville ītelligunt ī dubio esse de iurisdictione magis adiacēti nisi aliud ostendat ita bal.ī.c.cū olim āt de ꝓscrip .ꝓmo tn̄ vide tex.z ibi bal.in.c.translatū extra de cōcess.ꝓben. Cy.in.l.fi.C.de iure doti.gl. Jnn.z bal.ī.c.cū dilectus de consue.vide in.c.i.ne sede vac.z in.c.ij.de relig.do.z in.c.sicut de excel.ꝓla.xv.q.e.iunctū.xxij.q.ij.z.c.nō est culpandū no.in.l.i. .ff.i.C.de rei vxo.ac.z in.l.ij.C.cōia de leg.Bal.z ibi melius ang.in.l. rez.ff. item quecunqz.ē.de rei ven.vide tex.in.l.plane.j.de ope.libe.tex.in.l.adulter.ff.fi.j.de adulȝ.

i ¶ Quod ipe ē res z comes vide Bar.ī.l.si qn̄.C.de app.z ibi scripsi z vide qȝ dicit Bar.in.l.i.ff.si coheredē.j.ad.l.fal.sed quid dicendū est in tali casu statutū est laude imponēs penā mulieribus nubētibus cū hereditate extra iurisdictionē cōis laude z si nupta fuerit extra iurisdictionē nō succedat alicui de iurisdictione cōis laude vel illa hereditas ꝓueniat in agnatos ꝓxi

mos vel alios ꝓpinquos ⁊ hic siue ꝓueniat ex testō siue sine testō ⁊ certe istud statutum vī velle ꝙ mulier q̄ nubit extra iurisdictionē cōis laude pro bat successionē ēt sibi delatam vel acquisitā alias nihil operarenī illa verba statuti dū in eodez nulla mulier ⁊c̄.⁊ verba debent interpretari vt aliquid operenī.c.si papa de p̄uil.in.vj.l.si qñ de leg.i.⁊ ꝙ in statuto no.Bar.ī.l. .iiij.§.p̄tor de dam.ī fec.⁊ in.l.ij.ff. ō usu ca.c.pastoral'ī p̄n. ⁊ qō ibi doc.maxīe.d. abbas.de app.⁊ do. Anto.ī.c.i.de rescri. ⁊ in.c.cāz de dolo .⁊ contu.⁊ qō no. Bal.ī Rica.C.de ꝟben.ēp tio.in.ix.q.cū si dico tale statutū valere fa ciunt que dixi in.l.ti tio centū.§.titio gene ro de condi.⁊ dem. vbi dixit ꝙ valet sta tutū ꝙ filia dotata ī succedat nā per statu tū pōt qs a legitima excludi.⁊ ꝙ valeat istud statutuz vī p̄e supponer̄ ꝓ.ō an. in repetitione.c.cano nū statuta de consti. v.sed pone per statu tū vbi transit cū deci sione quā ponit Bal. in.l.si matre.C.de su is ⁊ leg.Rap.cuma. ⁊ Ro.in.l.heres per seruū.ff.de acq.her̄. idem tenēt Bal.in.l.si ipis.C.vt in pos.leg. vbi querit si statutū dicat ꝙ filie nupte extra territoriuz non possit relīq an valeat adeo ꝙ non possit ei relinq ⁊ cōcludit sta tutū valere ⁊ exclu dere dictā filiaz nup tā extra territoriū ⁊ illi relinqui nō pos se ⁊ sic vī tenere ibi Bal.ꝺ id ēt qō ipe te nuit in.l.fi.in.tiij.col. .C.de pac.⁊ melior vī opi.in.d.l.ipis ꝓ qua bene facit tex.in .c.i.de filijs natis ex matrimonio ad mor tē ꝺcto ⁊ l.hac edic tali in p̄in.de secun. nup.⁊ ita ēt vī esse de mente Bal.in.d.l. cunctos populos in xvj.col.in.v.dixi de statutis.vnde Ro.in .l.stipulatio hoc mō cōcepta in.v.coll.de v.ob.dānat Bal.in.l. fi.C.de pac.p.l. cum ita leui.ff.de condi.⁊ demō.⁊ ꝙ valeat di

vero q̄ris de iure pignoris tunc putat ipse distinguē duz aut res q̄ transit in aliā formā est reducibilis ad primā materiā ⁊ non extinguit̄ aut non est reducibi lis ⁊ tūc extinguit̄ vt hic ⁊.l.q̄situ.§.illud fortasse. ī. de le.iij.aut q̄ris de iure doꝯ.q̄rendi in futurū ⁊ tūc est adhibenda distinctio ⁊ in ꝑalle.§.illud fortasse.lz huic ꝺicat ille.§.si pocula sed dic vt ibi dicā. ¶Op po.qz res efficit̄ specificantis.vt.l.ad eo.§. cū qs de acq.re.do.ergo non cadit in obligatōne ēt ex exp̄ssa q̄uentione qz res aliena non pōt obligari. So.intelli ge hic ꝙ fit specificatio ab ipso creditore vel debito re.¶Querit hic Guil.vtrū creditor possit ꝓhibere ne sylua cedatur. R°. creditor ꝺz vti re pignorata vt bonus paterfa.s.eo.l.ea igitur.vnde aut sylua erat cedua aut non si cedua pōt cedere ⁊ nō ꝓhibeī.al's sic vt.l.item si fundi.in fi.s.de vsufruc.⁊.l. cuz taber nam.in p̄in.ī.de pigno.

Seruus ¶Seruus ⁊ filiꝰ ex cā pecu liari possunt rē peculij pigno ri obligar̄.h.ꝺ.ī tex.ibi tuēdus est.subaudi creditor. ¶Opp.ī.que res pigno.ob.pos.l.i.§.i.So.vt ī glo. qz hic agebat negociū peculij.ibi secus.

a **Lienares** ¶Res aliena pōt ꝺño volente vel ra tuz habente pignorari.h.ꝺ.de hoc habes Rica.C.si res pigno.data sit.¶Oppo.ꝺ .l.rem alienam.ī.de contraben. emptione. Solutio aliud in venditione aliud in pignore vt hic ꝺic vt ibi. ¶Secundo oppo.ꝙ ꝺns non possit habere ratū qz eius nomine nō est gestū.vt.l.si pupilli.§. sz ⁊ si ego .s.de nego.ges. So.qꝺ meo nomine non est gestū nō possum habere ratū vt ꝙ ratihabitionem negocium trabam ad me ⁊ meū sit ⁊ mihi cōpetat actio ex illo negocio gesto ita loquit̄ lex ꝺcta sz quantum ad mei p̄iudicium vt pignus inualiduz confirmet̄ bene pos suz habere ratū.vt.l.si fundus.§.i.ī.de pigno. ⁊ hic. ¶Quero vtrū ista ratihabitio retrotrahat̄ vt videa tur pignus retroualuisse.glo.ꝺicit ꝙ sic.vt.d.l. si fun dus.ī.de pigno.⁊.l.donationes.C.de ꝺona.inter vi. ⁊ vxo.⁊ ad macedo.l.fi.qꝺ intellīgit. Guil.in p̄iudici um ratū habentis non in p̄iudiciū alterius vtpura si ꝺns medio tempore.s.post illā obligationē factā ab extraneo ⁊ anteq̄ ipse ratū habeat vendiderit alij l' obligauerit ratihabitio sequens nil p̄iudicaret illi ac tui medio.ar.in.l.si partē.§.fundū quēad.seruī.amit ta.⁊.ī.qui.po.in pigno.ba.l.potior.§. i. hoc etiam te tigit Ja.de are.in.l.cum mihi.§.i.ī.de soluꝯ. hoc eti am tangit glo.in.l.si indebitum.§.fi.ī. rem ra. habe. ⁊ ibi dixi.

Si pluribus ¶Qui pares sunt in tempore sunt pares in iure.h.ꝺ.vides ergo ꝙ res pōt esse pluribus obli gata non tñ pōt esse pluriū respectu ꝺnij vt.s. cōmo da.l.si vt certo.§.si duobus vehiculū.rōnem dixi ī.l. iij.§.ex plurimis.ī.de acq.pos.

Si per creditorem ¶Scip sum suma mat.hoc dicit.

Interdum ¶Cōtra agentē pignora ticia pōt excipi ꝺ emptio ne rei postea facta.h.ꝺ.

ctū statutū quo adsuccessionē est de mente Ang.in.l.i.§.ius natura .ff.de iusti.⁊ iuī in.§.item facit ad aliam.q.an valeat statutum.

l2 ¶Tibi non obligor adde.l.liber homo in p̄in.de verbo.obliga.

l ¶Questionē quotidianā. Questio quotidiana si fuit interlocutorie cōdemnatus ī expensis postea obtinui in diffinitiua ⁊ ēt in expensis an recuperez

b **Omo** ¶Quod ex re obligata sup est obligatū est.h.ꝺ.¶Opp. p̄mas expē sas. Et ista cō dēnatio in ex pensis qñ fie ri possit vide bal. in. l. ppe randū.§.sn̄at victus .C. de iudi.⁊ ibi po no in fi.illius .l.⁊ p hoc ad duco qō pōit bar.ī.l.i.ad fi. p̄n.ī .de ope. no.duz ꝺic ꝺ nuz ꝙ qs sua culpa vide ꝙ ꝺixi post bar. in.d.l.ab exe cutione in.v. col.de ap.fm Inn.⁊ ad bar tolū.hic adde bar.in.d.§.cū parietē in fi.⁊ adde ꝙ Bal.ī .l.non ignorat .C.de fruc.⁊ lit̄.expen. ꝺi xit ꝙ si aliqs cōmisit teme ritatē aīi sn̄az ⁊ post vincit ī p̄incipali ꝙ in pōt illas exp̄ sas recupera re allegat tex. in.l.qō a quo cunqz de reg. iuris ⁊ ꝙ no. tenet Bar.hic tenet glo.etiā Saly.in.l.pro perandum.§. sinautem alte rutra de iud. vide Bal.in.l. omnes.§.cau tōe de ap.ī fi. m ¶Agenti pignoraticia. hic ñ p̄ceder vt si qs ageꝛ vigore natura lis hypothece non specialis vt no.ꝺixit sa ly.in.l.cū res C.in qui.cau. ta.pig.p̄h.vi nō.ibi.de act. §.it Iulianaē

f **Ipignore** ¶Quod creditor ꝙsecutus ē ab alio nomine pene delicti circa rē cōmissi com putar̄ in debituz vel debitori restituī.se cus si ab ipso debitore pene nomine exigatur. h. ꝺ. ¶Oppo.de.l.fi.§.sed cū in secunda.C.de furꝯ.⁊.ī. loca.l.is q rē. Sol.aliud ī creditore vt hic .aliud ī cō modatario ⁊ ꝙductore vt in ꝺctis. rōnem optimam ponit hic gl.videlicet qz creditor non ꝺz vti re ⁊ sic ex furto nil pdit.cōmodatarius vero ⁊ conductor p diderunt vsum ⁊ vide gl.sup vbo restituit circa fi.⁊ nō eā. Et ex hac solutione habes qd iuris est ī depo sitario ⁊ in eo cui res vendenda tradī ⁊ similibus. Contra p̄dicta facit.s.de peti.here.l.vtrū.§.fi.cuz.l. se. So.materia ista est satis longa qualiter pena veni at restituenda.tex.⁊ glo.tangunt ibi latius ꝙ alibi. Ego distixi in.l.p̄tor.§.i.de bo.auc.iudi.pos.facit ad p̄dictā.l.quotiens.ī.de iure do.¶Ad fm dictuz op po.⁊ vī ꝙ illud qō fuit consecutus ab ipso debitore veniat in restitutōnē.vt.ī.de edi.edic.l.cū ātē.⁊.§.cū redibī. So.ibi cū agitur redibitoria ꝓ quam oīa re ponunī in pristinū statum.hic secus.⁊c̄.¶Ad idem opp.de.l.quotiens.ī.de iure do.So.vt ꝺixi in. d. l. p̄tor.§.i.¶Itē ꝺ hoc oppo.ex ea cā ex qua queren do ab alio mihi q̄ris ex eadē cā tibi non obligor.ʳ vt l.sed ⁊ si qs.§.⁊ generaliter.s.de vsufruc.⁊ de v.ob. .l.liber homo.circa p̄in.sed creditor recipiendo pe cuniaz ab alio acquirit debitori.ergo ab ipso debito re non pōt exigere. So.illa regula ꝓcedit vbi obli gatio alteri ꝓ alterū q̄ritur sed hic non q̄ritur obliga tio ꝓ creditorē debitori lz qō exigerit ꝺbeat restitue re ex equitate officio iudicis qō deseruit actione bo ne fidei q̄ equitas cessat ipso delinquente. ⁊ hoc fac ad.q quotidianā ¹ in iudicio fuit tibi cōdemnatus in aliqua interlocutoria in expensis ꝓp aliquā cōtuma ciam quas expensas tibi solui.demū obtinui in diffi nitiua sn̄a ⁊ fuisti mihi ꝺdemnatus in expensis vtz debebis mihi restituere id qō ego tibi solui .vī qō sic vt.d.l.cū ātē.§.eum redibetur.⁊.d.l. quotiens ī ꝺctium videt̄ casus hic cum fi.⁊ vī exp̄essum in.l.dā ni.§.cū parietem.ī.de dam.infec.ita ꝺicit gl.¶Que rit glo.vtrum istud qō per condictionē incerti conse cutus est creditor a debitore imputeī in debito glo. se innoluit veritas est ꝙ siquidē creditor cōsecutus est rem illam ꝺz restituere sed si consecutus est esti mationē secus qz ad illam extimationē pignoraticia non ꝺatur. ¶Ita ꝺz intelligi p̄in.glo.magne hic.⁊ ī alia glo.in verbo imputauerit.

Si predo ¶Etiam p̄edo pōt ageī pi gnoraticia ad rem ⁊ ad fruc tus.h.ꝺ.¶Nō.ꝙ agenti pignoraticia ‴ non pōt re ferri questio dominij qō ꝺic vt.s.ti. p̄i.l.cōmodare ¶Quero qd si creditor fuit malefidei possessor.itez q̄ro vtrū p̄do q lucrar̄ istos fructus teneat̄ restitue re eos ꝺño ꝺic vt in glo.

¶ Contrario iudicio vide Bar.in.d.l.furti.§.fi.& vide Bar.in.l.i.§. depositi & in.l.ei apud quē in prin.ff.depositi & glo.& ibi Bar.in.l.furti.§.fi.ff.de his qui no.infa.

o ¶ Pro dānis ꝑteritis qō ē no.adō tex.exꝑssū ī.l.fi.ff. arbo.fu.cef. p ¶ Qui reprobos p istū tex.dicit Bal.in.l.i.in.i.col.C.de condi.īde bi.q̄ soluens scienter cum fraude nunq̄ ꝑsumiť dona re sed requiritur liberalitas mera & iō statutū loquens q̄ si qs falsifi cauerit monetā puniať pena suspēsiōis ignis & confis cationis bonorū nō bz locuz in falsificante vel fabricante monetā reprobatā in loco ī quo falsificat & ideo vidi ō facto ferrarie vbi est ꝑdictū statutum & ali quis sibi fabricat bagatenos q̄ falsa dicitur moneta tanq̄ facta ab eo q nō bz potestatem vtruz puniri debeat pena suspensōis & ignis ēt confiscationis bonoz & diceba tur q̄ nō per istuz tex.īncta gl. adducebatur vltra quia statutū loquēs ō mōeta vsuali & expēdibili in loco statu ti vt voluit spe.in titulo ō solu.§.nūc ali qua.vſi. pone vbi dicit statuto cauet q̄ ꝑ tali delicto soluant decē libre intelligit de vsuali pecunia & currenti ī loco facit.c.ij.de decimis vbi si alicui concedit decimā beneficiorū intelligitur de pecunia vsuali & currenti facit qō ibi voluit Pau.de lezar.& Jo.an.in addi.spec.in.d.vſi.pone & cy.in.l.in minoruz in qbus ca.in integ.resti.& d.Anto.& alij in.c.quāto de iureiur. Bar. in.l.paulus de sol.& Bar.hic moneta ēt potius cōsiderať respectu vsus & cursus q̄ alio respectu.c.veniens.lxxxviij.di.facit glo.& Buil.de monte laudi no.in.d.cle.i.de decimis & qō habet in.c.ij.de malefici. & Bal.ī .l.acceptā.C.de usuť.& in.l.illud.C.de sacro san.ecc.& in.l.si qs.C.de dona.& in.l.ij.C.cōia de leg.& in.l.quecūqz.C.de seruis fugi.& qō voluit Oldra.in consil.xiiij.& in cōsil.cclxxij.& Ro.in consil.cxx. incipiente circa primū dubiū & qō voluit Pe.de ancha.in.d.cle.ij.de deci. vbi allegat quoddā consil.Bal.& qō ipe voluit in.d.c.cū olim de cēsi.

Si post ¶ Si debitor pignus q̄ condu xit non restituit ad interesse contrario iudicio conueniť.h.v. ¶ Quero ad qd detur istud ōriū iudiciū dicit gl.ad interesse.simile videbitis in.l.cū debitore.j.eo. ¶ Quero si vellet peteř restitutionē rei qua actione ageret dicit gl.q̄ bz interdictum de ꝑcario & vnde vi.qr vť eū vi expellere non restituendo ei.vt.l.colonus de vi & vi ar. ¶ Quero vtrū ī isto ōrio iudicio " iurabiť ī litē.gl. dicit q̄ sic. qr hic de fide rupta agiť & ēt ꝓdemnatus efficieť ī famis vt.l.furti.§.mādati.ſ.de his q nō.infa. q̄ glo. nō.p quā.sic bz terminari qō nō.in.l. in actionibus. de in litē iuran.vbi dť non iurari in ōriis iudicijs qr est verum nisi agať de fide rupta vt hic.

Si creditor ¶ Si creditor vendēs pignus ꝓmittit vup'ū ex consuetudine vel aliter vtiliter gesserit q̄ hoc nomine ꝑstiterit ōrio iudicio repetet alias non vltra ō biti summā.itē si ex stipulatione de euictione vnplū ꝑstiterit forte & vsuras consequeť simplum forte tantūmodo.h.v.cū.l.se. ¶ Nō.q̄ non est in culpa q facit illud qō consuetum est fieri.& sic nō.etiam q̄ in istis promissionibus de euictione & in istis pronunciationibus & similibus clausulis q̄ cōsueuerūt ī instrumētis apponi debemus inspicere vsum vt hic & l.qō si nolit.§.qr assidua.ō edi.edic.& l.si prius.§.i. ō aqua plu.ar. ¶ Secundo nō.distinctionē.§.sed si simplū. qr singularis est. ¶ Oppo.q̄ neutro casu vsuť debeantur cū habuerit vsum precij. So.non vť habuisse ex eo q̄ duplum prestitit. ¶ Quero qd si munus est ī duplo q̄ sit vsura.gl.dicit forte nō consequeť illud quod est vltra.tu dic secundum Rizar.ma.q̄ immo cōsequeť.sicuti enim sentit dānū si duplum est plus q̄ vsura ita sentiat lucrū si vsura est plusq̄ duplum vt ī regula iur.fm nām.& ī regula q sentit.eo.ti.& qr nō auditur allegans id cuius contrariū non esset postulaturus vt.l.pe.C.de soluť.

e Leganter ¶ Re ī solutum data a iudice vel a ꝑte euicta non agiť primitiua sz vtili ex ēpto ad interesse q̄ ēt in cōpensationē deduci tur.h.d. ¶ Nō.primo q̄ si res pignorata efficit creditoris pignus extinguitur. ¶ Secūdo nō.q̄ re euicta prima actione non agitur. ¶ Tertio nō.q̄ agiť vtili ex empto ad interesse. ¶ Vltimo nō.q̄ potest ī cōpensationem deduci. ¶ Ad primū opp.de.l.debitor in prin.j.ad trebel. So.vt in gl.qr tunc pignus extinguiť qn̄ res irreuocabiliter efficit accipientis. ¶ Ad vbi allegat consil.oldra.ergo cū tale statutū loquatur de duplici pena dz restringi vt dixit saly.in.l.ij.C.de fal.mone.q̄ falsificans monetā regis vel alicuius ciuitatis vel baronis puniť pena capitis vt in.l.i.C.de falsa.moneta & hanc penā capitis interpretať glo.non capitis materialis sed ciuilis quia deportať vt.l.fi.C.de vetera.mu.por.li.xj.& idē voluit Jo.cremonēsis q̄ in cōtingentia facti liberā di quendā q falsificauit monetā ciuitatis bononie ab amputatiōe capitis vt refert Jo.an.in.c.quanto ō iureiur.& sequuntur oēs scribentes ibi dicit gl.fin.in.l.ij.C.ne cristia.manci. quā allegat pro singulari ymol.in.l.ij.de pub. iudi.ī.v.capitali vbi dicit gl.q̄ appellatōne snie capitalis venit exiliū & facit.l.cos .§.sup his de ap.vbi interuenit fideiussor ergo nō intelligiť de amputatione capitis & facit tex.in.l.q cuz maior.§.demū ō bo. liber.& glo.in.l. bos accusare.§.oībus de accusa.& facit tex.in .l.ꝑsentis.C.de bil q ad eccl.confug. & ibi fulg.allegat oldra.di centē assessores dicere talē condemnam⁹ puniendū pena capitis ciuili sicut est de portatio maxime in dispositiōe statuti exorbitantis ꝓut in casu nostro & ideo dicit Bal.in.d.l.ij.de fals. mone.q̄ si falsificať moneta alicuius non recognoscentis superiorē q̄ puniť pena capitis.ſ.ciuilis non nālis & loquiť illa gl. qn̄ quis falsificaret monetā regis in loco ipsius regis accedit ad ꝑdicta quod dicit Jo.an.in addi.spec. in Rica de falſ. vbi refert vbertū de bobio disputasse de duobus ludentibus ad par & impar.puta faciendo cumulum vel postaz aliquorū denariorū & vnus dicebat q̄ erat par alius q̄ erat impar cōuenerunt q̄ qui verū dicit illos lucreť repertus est vnus denari⁹ falsus ꝓpter quē si nō deberet cōputari ī numero numerus esset impar qs obtinebit. Rndeo q̄ qui dicit impar q̄ nūmus falsus nō bz computari in numero p tex.istum distinguit tñ an faciens postam sciebat denariū falsum vl' non ꝓut hic ego allego glo.vide elegantē adhoc in.l.ij.C.de hered.que dic̄ q̄ falsus denarius nō est denarius & p illā glo.dicunt scribentes q̄ statutū loquens de denario non bz locū in denario falso & reprobato ergo ita in casu nostro nō debebat ille furca suspendi nec igne cremari qr bagatinos ī ciuitate ferrarie falsificasset qr in illo loco illa moneta nō currebat nec expendebať negz obstabat si quispiā diceret q̄ lz ferrarie non expendať nihilominus est expendibilis qr posset eaz dare campsori, vel mercatori pro minori

Qui reprobos ¶ Solutio pecunie reprobe solnē tem non liberat sz non cogiť soluere debitū nisi pecunia reproba reddať.h.v.nō istum casum. ¶ Opp.q̄ reproba pecunia non bz reddi qr ille q soluit. soluit

pretio vt eam transmitteret venetijs vbi bagatini expendunt q3 rñdeo q̄ ad hoc vt pecunia dicat vsualis populo non sufficit q̄ vnus de populo ,put est campsor acceptet eam q3 lex adaptatur ad id qđ frequentius accidit in .d.c.q3 sepe de resti.spol.xxvij.di.c.si de siracusane.c.cū olim de cleri. cōiuga.l.i.§.fz si qs.C.de lati.liber.tol.t.iiij.q.v.c.deniq3 insti.de re.diui.§.illud .l.nam ad ea.ff.de legi.t si dicat q̄ etiaz adaptat ad id qđ raro accidit.l. antiq.ff. si ꝑs hered.peta. rñdeo ut dixi in.d.l.nā ad ea.ergo cū tpe statuti dicta moneta bagatinorū ñ erat usualis in ciuitate illa seqtur q̄ de illa nō cenſuerunt statuentes t ideo dicit.d.Anto.in .d.c.quāto q̄ statutū loquens de certa moneta illa moneta mutata vī mutatū statutum vt ad nouā monetā videatur mutatū allegat spec.in.d. titulo de solu.§.nunc aliqua ad fi.t.l.pen. ad fi.C.q admitti.t ī .l.ij.C.de questi.t in aūt.de nō alienan.§. vt aūt t facit.c. translato de ꝓsti.ergo mlt̄o fortiꝰ qñ pecunia illa non erat vsualis vbi tpe conditi statuti q3 de illa non intellexerunt facit et similiter quod ponūt oēs scribentes in aūt.sed nouo iure.C.de furt fugi.q̄ si statutū dic̄ q̄ cōmittens certuz homicidiū putat in ꝗputatõe manꝰq̄ nō cōꝓhendit manus arida q̄ ẽ inutilis delīqnti facit glo.valde sing.in.l.fi.C.de plagi.a.q̄ dicit q̄ mulier dī vidua si habet maritū inutilē t tex.et dicit ibi pr̄ coniuncta glo.q̄ ꝑdicit esse orbatus filio si bz filiū inutilem ita ergo in ꝓposito statutū loquens de moneta nō intelligatur de moneta que in cōi est inutilis facit in simili tex.sing.in.l.ij.C.de eunuch.t ibi Bal.colligit ex illo textu q̄ statutū disponens q̄ de ℔ctu solua gabella nō bz locum in ℔ctu nullo t inutili idez voluit Bal.in.l.nō dubiū.C. de legi.t Bar.in.l.nō potuit.§.nō queuis de ℔tab.ergo sequit q̄ fabricans monetā falsam cuiuscunq3 generis aut spēi vel materiei cunei vel forme ,p ut dicit statutū ferrarie non cōꝓhenderet in statuto q3 talia verba ita pregnantia nō cōꝓhendunt monetā aliēnā verba enī ꝓgnantia copulāt ad materia expressis his de quibus est maior rō t non minor glo.in cle.i.de re iudi.glo.in cle.ne romani de elec.glo.in cle.i.de iudi.glo.in.l.cū pena de arbi. verba enī generalia restringunt ad habiles glo.in.l.i.iuncto textu que ẽ gl. parua de sacro san.ecc.in vii.oēs t glo.in.l.inter oēs qui satisda.cog.q̄ dicit inter oēs.s.sapientes t.l.vulgaris de fur.t Bar.post Ja.de are.in.l.i.§.nunciatio de ope.no.nun.t glo.in.l.i.t qđ ibi Bal.C.cōia de leg. dum saluat instrumentū t Bal.in.l.i.§.huius studij de iusti.t iure glo.in.c.sine de sen.ex co.que dicit oēs.s.loquentes de mā t glo.i.q.vj.si quis omnē t.c. ne vt de symoni.t glo.in.c.i.de consti.in.vj.ab oībus t que in ti.habent in.d.§.nūciatio fallit hic qñ statutū tale loquens per ꝑdicta verba ꝓgnantia loqueret cū dictione implicatiua cū signo vniuersali ampliatiua videlz q3 diceret vl alia q̄ls moneta ita est illa glo.in.d.cle.i.de re iudi.t in.d.cle.ne romani nec obstat si aliquis opponat q̄ cudere monetā est ꝓhibitum vt no.plene .d.l.ij.de fal.moneta cū simili.s.allegatis ergo in his dz per statutum posse grauius puniri q̄ puniat de iure cōi ita no.in.l.cunctos popu los.C.de sum.trī.t in.c.vt aīarum periculis de consti.t in.c.i.de rec to.quīmo plus dicit tex.in.l.fi.ff.de decre.ab ord.fac.videlz q̄ statutū pōt facere q̄ illud qđ formaliter de se t essentialiter nō est delictū sit delictū g3 potuit statutū ꝓponeꝛ penā furcarū t ignis cudenti in suo territorio monetā alterius dinij q3 respondeo ex quo statutē tes nō exꝓsserunt de q̄ moneta in dubio intelligit vsuali in illa ciuitate.c. maiores de bap.c. ad audientiaz de decim.l.i.ff.si messō fal.mo. dix.l.i.§.ne āt de cad.tol.puta vbicūq3 statutū ꝓbibz aliquid fieri t ꝓponit penam quantumcūq3 loquat generaliter nunq̄ cōꝓhendit vilissima t minima tex.t doc.in.l. senat .§. marcellus de leg.i. dum dī q̄ statutuz prohibens facere domū nō extendit in domūculam t paruo tegurio t q̄ in simili Bal.in.l.fi.C.de edili.ac.cuius dictū refert Ro.in.l.i.§. excusentur ad sylia.q̄ statutū loquens de vulnere nō extendetur ad vulnusculū t q̄ in simili habentur in.l.i.§.viciū t.l.cudens.ff.ō edict. edic.t.l.ite apud labeonē.§.questionē de iniur.t.l.quesitū.ff.de re iudi.t.l.scio de in integ.resti.vbi pro vili re nō datur t.l.si oleū de dolo t.l.decurio fortunā.C.de decurio.li.x.qđ tex.ꝓ singulari allegat Ro.in suis notabilibus ad hoc q̄ īmunitas cōcessa alicui nō extendatur ad vilia t minima.ergo t multominus statutū generale loquens de falsitate monete dz cōꝓhendere falsitatē bagatinorū vbi ꝓ nihilo reputant debuit.n.fieri expressa mentio vel forte saltē loqui cum dictione implicatiua cū signo vniuersali ampliatiuo sicut in simili dz fieri expressa mentio de eo qđ est non dignū t elegans.l.item apud labeonē.§.hoc edictum de iniur.

q ¶Et si res. Jn prin.§.item adde que no.Bar.in.l.i.§.non autem t que ibi dixi.s.de dolo tē.

r ¶Si seruos. Jn prin.huius.l.tē.an habens pignus cōuentionale teneat facere expensas in reficiendo vide Bar.ī.l.si finita.§.si qs dani dē dam.infec.t adde q̄ si creditor bz rūcinuz t illi ꝓstat expensas si eundē cōmodat ad vecturas victure cōputant in sum ptus t sortē ita no.Bal.per illum tex.in.l.ij.C.de partu.pig.

s ¶Non est.Et ad intellectū huius.l.vide Bar.in.l.i.in prin.in pen.

Et si res.[q] ¶Si creditor res pignoratas male tractauerit tenet pignoratitia nisi iure ꝓmittente fecit.h.d. ¶Vides q̄ lz creditor teneat non male tractare suos pignoratos hoc intelligit nisi veliquerint.Et ꝓ hoc determinat q̄stio si feci pacem cū aliquo t ,pmisi non offendere t postea est bannitus ꝓp aliqđ delictum ita q̄ pōt impune offendi fm formaz statuti q̄ ego potero eū offendere non obstante pace ita decidit Oldra.t Jac. de bel.ꝓ hāc.l.t.l.qđ ergo.§.si heres meretē.j.de le .i. t.l.q suū t ibi dixi de.v.ob.Quid āt ō eo q̄ fecit pacē cū eo q̄ iaz erat exbānitus.istā.q.ego.disputaui t incipit statuto lucane tē.

Jseruos.[r] ¶Expense necessarie vel vtiles debent restitui creditori si mō debitori non sunt onerose qđ arbitrio iudicis extimabitur .h.d. ¶Nō.q̄ q facit illud q̄ dns facere incepit vī facere eius voluntate. ¶Contra hoc oppo.s.de vsu fruc.l.vsusfructuarius.§.edificiū. So.aliud ī vsufructu q3 rei mutatione extinguit. ¶Itē oppo.de.l.i.§. si defunctus.j.de rebus eoꝝ. So.ibi ꝓsumptioni tacite voluntatis non statur fauore pupilli q3 forte sibi esset vtile vendere.aliter enim sciuisset vendere defunctus t aliter pupillus t tō puto q̄ in casu huius .l.si dns recepisset edificium in fundo tempore quo erat diues t ꝓp casuz sibi obuenientē factus est pauper ita q̄ non posset ꝓficere q̄ creditor ꝓficere pōt. vnde ꝑdictū notabile intellige rebus remanentibus in eodē statu.vt.l.cū qs.j.de solu.t.l.si cū cornelius in fi.eo.ti. ¶Secundo nō.q̄ artificium necessarium ī homine dicitur exquo potest percipi expēsa vt hic dicit tex.t glo.sup verbo necessarijs. ¶Vltimo nō. tex.in fi.q̄ ex duobus contrarijs eligitur t optimuz temperamentum vt in gl.

On est mirum.[n] ¶Pignꝰ ꝓtoriuz nō constituit nisi qs in possessionem mittat .h.d. ¶Nō.equiparari iussum iudicis t

col.in.vsi. sed qd si executor t qò ibi scripsi.ff.de acquiposs. in prin. vñ.l.ꝛc. sententia iudicis equiparat vlti ne voluntati ꝙ Bar.in.l. cęlestimis .ff. de vbo.ob. ꝛęt ę tex. in .l.ij.ꝛ ibi bal. de diui. tuto. sed ꝙ equipare ꝛ ꝯctui tenz Bal.i.l.ab executore.C.quorum ap.in.iij. col.ꝛ Bar.i.l. .i.in antepen. col.in vsi.ſz ꝛ eis iuduci.C. de sen.ꝛ vide tex.ꝛ ibi Bar. in.l.seruus de mãumiſſ.ti.generali ꝛ adde Bar.in.l.si expressim in pn. .j.de ap. vbi dicit ꝙ ę stricti iuris ꝛ ꝙ equipareſ .vltime voluntati habes glo.i.l. .iij.in prin. j. de ali.ꝛ ciba. lega.ꝛ vió nó in.l.qui testó .ff.cũ q ò test. t Mtio nó. ꝙ pignus fallit vt ꝓ Bar.in .l.si finita.ff.iulianus in.xiij. col.de dam.i fec.

u Opp.hic dr̃.Qualiter i telligaſ ꝙ res aliena nó posſit pignorari vide no.ꝓ gl. ꝛ doc.in.l.cuz res .C.si res alie.pig.da.sit ꝛ in.l.i.ff.i. j. de pig.

testatoris. Secundo nó.ꝙ in testamẽto põt cõstitui pignus ex quo qdam dicunt ꝙ de iure antiquo pro legato non erat inducta tacita hypotheca qò vr̃ sentire gl.in.l.si is cui.ff.si legatorum.j.vt i pol.legato.ꝙ est ꝯ.l.si creditoribus.j.ò sepa. Ultimo nó. ꝙ pignus ꝑ ꝓtiũ non constituiť nisi quis immittať in possessionem.fallit in casu.l.cũ vnus.j.de bo.auc. iu.pos.dic vt ibi.

p **Etenti** Si creditor ré sibi datã vt pignoret pignoranit ꝛ luit conuenitur vt reddat.alias conueniť vt luat.h.o.gl.laborat hic multũ in expositione tex. Oppo.ꝛ vr̃ ꝙ solutione facta primo creditori res sit liberata a ffo.vt.j.eo.l.debitor.in fi. So.vt in gl.qr ibi creditor pignoranit pignus datuz sibi.sed hic rem sibi datãz vt pignoret. Quero hic dr̃ in fi.propria actio q̃ est ista actio.dicunt qdam ꝑ scriptis verbis cũ incertũ sit de nomine ꝯctus gl. dicit ꝙ põt agi commodati qò satis placet.vt.ff.ti.i.l.si vt certo.ff.nunc videndũz.el.ij.ꝛ.C.cõmodati.l.ij. ꝛ ex hoc apparet solutio alterius.q.qr non est necesse ꝙ iste q repetit hanc rem cõmodatam soluat prius debitum suum cum non possit ob debitũ retineri.vt .l.fi.C.cõmodati.idè diceré si teneres aliaz opi.s. ꝙ hic agať ꝑscriptis verbis qr ille contractus innominatus iudicareť ffm naturam contractus,cui adjiciť vt.l.eum qui.ff.i.ff.ti.i.

r **Icreditor** Qui litis extimationé solvit creditori repellit debitorem vendicantem nisi extimationez solutã offerat.h.o. Querit gl.an iste soluens habeat actionem ꝯ debitorem ad repetendum vel exceptionem solam.dicit gl. qò bz ſorte actionem.ar.l.que vtiliter.in fi.deneg.gest. quod procederet si nomine debitoris soluisset. sed hic soluit nomine suo proprio.merito non habet actionem neg.gest.

Si seruus Hec actio datur cõtra dominũ de peculio.h.o.

r **Iremalienam** Si dñiuz pignoris cepit esse creditoris pignus extinguitur ꝛ eius possessio debitori non ꝓderit sed ꝑcariũ a debitore rogatũ durat.h.d.hec est notabil' lex. Opp.hic dicitur u desinet pignus ꝛ sic innuit ꝙ ab initio fuit pignus. Contra res aliena sine dñi voluntate non obligať.vt.ff.eo.l.ij.ꝛ.l.aliena i prin. So.ibi loqtur in re aliena simpliciter.sed hic ille qui obligauit habebat titulum ꝛ bonã fidẽ ꝛ sic publicianam.merito potuit obligare respectu iuris sui. vt.l. si ab eo.j.de pigno.ꝛ.ff.e.l.tutor.ff.fi.cũ.l.se. Secundo oppo.ꝙ pignꝰ in extinguať vt.l.debitor i prin. .ff.ad trebel.ꝛ.l.ex sextante.ff.latinus.de excep .rei iudi. So.vt hic in gl.ꝛ.ff.eo.l.eleganter i prin. Tertio opp.extra gl.dr̃ hic precarij rogatio superit ꝯ ꝑ cariũ debitoris finiť finito pignore vt.l.debitor .j.ò ꝑca. Sol.qñqz pignoris obligatio finiť solutione vl' alia congrua satisfactione q̃ pareret debitori pignoraticiã ffm.l.si ré.ff.oĩs.ff.eo.tunc finiť ꝑcarium.vt i .l.ꝯria.qr vr̃ sic actuz.qñqz pignus finitur alia iuris necessitate vt qr creditor efficiť dñs tunc precariuz superest casus est hic qò tene menti ad multa. Contingit enim sepe fieri statura pp que creditor cadit a suo debito.certe tunc nó extingueret ꝑcarij rogatio in pignore. Ad fi.opp.ꝛ vr̃ ꝙ possessio creditoris ꝓdest debitori ad vsucapionez vt.l.serui nomine .j. de vsuca.ꝛ.l.q pignori de acq.pos. So.illud verum nisi mitteť cã possidendi qr incipiat possideť vt dñs

pro hoc.j.de vsuca.l.ei a quo. Quero hic dr̃ ꝙ sola ꝑcarij rogatio sup̃ est an habeat creditor aliam actionem quã interdictum de precario glo.dicit ꝙ sic ꝛ bene.ff.rei vendicatione.item conditionẽ ex.l.siqs cõductionis.C.loca.ꝛ sic vides ꝙ glo.firmat ꝙ illa .l.siquis conductionis non solũ bz locum in cõtractu locationis ꝛ cõductionis sed ẽt in alijs similibus cõtractibus virt.ff.cõmo.l.cõmodare. Quero qd si iste debitor solueret pecuniã creditori an ꝑcariũ extinguať puto ꝙ sic qr tacite vr̃ actũ.vt.d.l.si debitor .j.de precar.nã si ipe creditor possidens ꝑcario nõ concessit debitori cogeretur possessionẽ dicte rei restituere ꝑ conditionẽ ex.d.l.si qs conductionis.vl' ꝑ conditionẽ triticariam nõ aũt posset cõuenirí pignoraticia qr posset creditor opponere exceptionẽ pro prij dimj vt dixi in.d.l.cõmodare.ff.commoda.

q **Iraptiario** Pignus ui abreptũ est periculo creditoris vi capientꝭ nisi ex potestate ibi a debitore concessa rapuerit.h. .d. Dicitur hic si debitor sua voluntate cõcessit ꝙ ro qñ interuenit ista voluntas põt intelligi tpre raptus.vel dic tpe conuentionis ꝛ ffm hoc erit casus qò pactum manus iniectionis i pignore põt exerceri ẽt debitore inuito vt.l.creditor.C.de pignor.qò dic vt ibi dixi in repetitione illius.l.q̃ feci ꝛ omnia que ibi cumulr ibi possent hic dici.

r **Iseruus** Delictũ serui obligat debitorẽ ignorante vsq̃ ad noxe deductionẽ.sciente vero insolidum.h.d. Oppo.quod aliud sit in ꝓ uo depositi vt.l.si seruus.ff.qò vero.j.de fur. So.vt in glo.ꝛ dixi plene in.l.in rebus.ff.cõmodati in.ff.item qui sciens.Bartolus.

c **Imdebitore** Qui obligauit rẽ alienam teneť ꝯria pignoraticia ad interesse .h.o. Quero ad qd agať pignoraticia. gl.nõbiliter dicit ad interesse.x ꝛ si dicis in quo consistit istud interesse.Rx qr interest nostra potius pignori incũbere ꝙ in psonã agere.vel qr est periculũ ne debitor efficiať non soluendo. Istud aũt interesse extimabiť boc mõ quanti minus valet illud nomen ꝓp defectũ illius pignoris ar.l.i.ff.si heres ad trebel. vel põt interesse quia erat aliud debitũ naturale pp qò poterat retineri.C.ẽt ob chi o.pecu.l.i. vel forte debitũ ꝓ quo erat obligatũ erat naturale. Alij dicũt ꝙ bz agi vt alia res eq̃ bona pignori tradatur ar.l.si heres.ff.ꝛ generaliter.de le.i.ꝛ.ff.de consti.pecu.l.q aũt.ff.i.doc.dicunt ꝙ verũ est ꝙ liberať dãdo pignus equę bonuz ar.l.si qs domũ.j.loca.non aũt ꝙ ad hoc agať nec ob.d.l.q aũt.ff.i.qr ibi ꝓmiserat generaliter se daturum pignus a qua obligatõne non fuit liberatus dando rem alienam.hic vero rez ſpecialiter obligauit.vnde non est in obligatione ꝙ aliam rẽ pignori dat.tene menti hanc.l.cũ gl.sua ex qua habes modum agendi pignoraticia ꝯria.

r **Ipecuniã** Si pignus est datũ bz sub alterius noĩe bz locũ pignoraticia soluta pecunia.h.o. ffm gl.quidam moderni dicunt ꝛ melius ꝙ antifora dr̃ pignus pretoriuz.vt.l.si is.ff.i.j. de pigno.ꝛ ffm hoc est casus id ꝙ pro pignore pretorio bz locum pignoraticia. Comuniter enim pignus pretorium non vocať pignus sed vocať tenuta. Alij dicunt tenet.vt pisani non curo qualiter voceť.Alij ẽt alijs diuersis nominibus vocant secundũ diuersas consuetudines. Ista ergo varietas nominum non fa

x Ad interesse nõ libellũ i pignoraticia per Bal.in.l.creditor qui fundos.ff.eo.

cit quin sit pignus.

t **Icius** ¶ Pactum ꝙ pignus sit solutum ꝓ debito factum ex postfacto valet.h.d.gl.legit istaz.l.in duabus psonis vel tribus nō curo ꝛc̄. ¶ Oppo.extra gl.C.de pac.pigno.l.i.vbi istud pactū īprobatur qz simile pacto legis cōmissorie. So. illud verum ꝑ qñ pactum ponitur ab initio vt si pecunia soluta non fuerit pignus sit solutū ꝓ debito sed si fiat ex postfacto valet ita loquitur hic ꝛ in.l.ij.ꝛ fi.C.de pac.pigno.Im vnam lec.rō differētie est qz ab initio cū debitor eget pecunia faceret creditori omne pactum qđ vellet vt pecuniā habeat ideo reprobaf̄. ¶ Cōtinet enim in se quandā asperitatē ꝛ violentiaz vt.l. fi.C.de pac.pigno.que rō cessat qñ istud pactum apponitur ex interuallo ꝛc̄. ¶ Opp.de.l.quānis.alias incipit calipodius de solu. So.vt in glo.ꝛ hic ibi plene banc materiam examinaui.

y ¶ Illud verū.vtđ Bar.ī.l.iiij.C.de pig. in.iij.col.in fi.in ꝟ.vlterius iuxta predicta quero ꝛc̄.

c **Amet sortis** ¶ Pecunia redacta ex venditione pignoris prius in vsuras deī de in sortem cōputatur.h.d. ¶ Opp.de .l.paulus.§.paulus.j.de solu. So.ibi loquiſ in pecunia soluta hic in pecunia ex venditione pignoris redacta ꝛ circa istam materiā plene distinxi in.l.cū ex pluribus.j.de solu.circa fi.ti.

Pignus ·Pignus creditor possidet ꝛ ab eo debitor pōt cōducere ꝛ precario rogare.h.d. ¶ Oppo.īmo etiam transferſ obligatio pignoris quod prosequere vt in glo.

f **Iquis in pignore** ·¶ Si ꝓ pignore constituto aliud submittatur furtū cōmittitur.secus si in cōstitutō aliud pro alio submittatur qz tūc stellionatus crimen committitur.h.d.

z ¶ Sed ꝛ si qs. In prin.huius.§. Et ad istum tex.adde tex. nō.in.c.que preduz C.si res alie.pig.da. sit.

Sed et siquis ·¶ Qui obligat rez alienam vel alteri obligatam stellionatū cōmittit nisi res cuilibet creditori sufficiat pro vtroq debito hoc dicit. ¶ Querit hic Bul.que est rō ꝙ si res pignoratur seu obligaf̄ duobus non cōmittaf̄ falsum.secus si vendatur vt.l. duobus.j. de fal.dicit ipe qz quando duobus obligatur vere est duobus obligata.valet enim obligatō vt.l.aliena.§.pluribus.ff.eo.sed qñ pluribus venditur non pōt esse duorum dñium ista rō non placet qz ad substantiam venditionis non requiriſ translatio dñij sed sufficit obligatio psonalis hinc est ꝙ qui rez alienam vendit non cōmittit falsum lz dñium transferre non possit. Preterea si rō Bul.esset vera sequereſ idē esse in oībus ꝟctibus ex quibus dñium trāsfertur quod vī falsum.vt.j.de crimi.stellio.l.iij.§.i. Dico ergo ꝙ rō quare vendendo duobus cōmittiſ falsum est qz hoc fuit expressum in capitulis legis cornelie.de falsis vel fuit declaratum ꝙ rescriptū prīcipis quod nō reperitur in aliis ꝟctibus ꝛ potuit esse rō motiua.l.frequentia cōtractus.vt no.in.l.ij.ī pnc. .j.pro emptore. ¶ Ultimo hec lex facit in argumentum ad.q.ꝙ debitor vel creditor in modica quantitate non repellitur a tutella vel cura quod glo.lz in auſ.minoris debitor.C.qui dari tuto.pos.

f **Imihi pignus** ·¶ Per ꝓductorem pignoris a debitore creditor retinet possessionem hoc dicit.

p **Apillo** ·¶ In recipiendo pignore est necessaria tutoris auctoritas vt pupillus possit conuenīri p gnoraticia.

s **Itius** ·¶ Qui se testamēto subscribit vt testis non vī approbare que in testamento apponuntur.hoc.d. ¶ Nō ꝙ presentia ꝛ subscriptio non ꝓiudicat. ¶ Secundo nō ꝙ non soluz non preiudicat ad plenum preiudicium sed etiam non transfert in presentem ꝛ patientem onus probandi qđ apparet ex eo ꝙ dicit cum nullum instrumētum venditionis proferatur ex quo etiam patet ꝙ ex hac presentia ꝛ patientia nō insurgit presumptio ex qua possit iusiurandū deferri qđ est nō. ¶ Opp.de.l.fideiussor.§. pr̄.j.de pigno. So.vt in gl.qz hic adhibeſ vt testis. ibi ad substantiam ꝟctus ꝛ ista est satis bona.dantur ēt in gl.plures alie solutiones finaliter gl.ponit vnaz cui staſ qz vt aliquis est ꝓsens illi actui quē ꝟdicendo posset īpedire ꝛ patientia habetur ꝓ consensu. aut nō posset impedire ꝛ tunc secus.ita loquitur hic probatur in.l.sepe.§.i.j.de re iudi.istam materiam plene examinaui ī.l.que doſ.so.ma.tangitur per gl. in.l.filiusſa.§.inuitus.ff.de procuraſ.ꝛ per Dy.in.c. is qui tacet de reg.iur.in.vj.ꝛ per Ly. in.l.inuitus C.de procura.

Debitor ·Debitor non pōt pignus emere a creditore sed precium in debiti solutionem queritur.h.d. ¶ Contra qđ debitor possit emere vī.j. manda.l.si tibi mādauero.§.si hi quorū. So.vt ibi dicam.ꝛ tangiſ ꝙ Ly C.si fuus extero.l.i.tergi i.l.cotem ferro.§.pe.de publica.

Debitoris ·¶ Filius rē patris de pecunia ꝓfecticia non pōt emere.h.d. Ad euidentiam debes scire ꝙ patronus ꝟ habere tertiā in bonis liberti.

Soluta ·¶ Soluta pecunia liberatur pignus ab eo cui est soluturz ꝛ ab eius creditore cui erat secūdo obligatū ꝛ ad restituendā possessionē teneſ.h.d.

r **Em alienam** ·¶ Si dñium rei supueniat debitori cōfirmaſ obligatio.secus si dñs debitori succedat.h.d. Diuidiſ in duas ptes.prima qñ dñium superuenit debitori secunda qñ debitum superuenit domino qz dñs successit debitori.itē hec secunda subdiuidiſ in duas prima qñ res fuit obligata simpliciter.secūda qñ ille q obligauit exꝑsse se asseruit esse dñm.secunda ibi sed si cō ueniſſet ꝛc̄. ¶ Nota.ex prin.huius.l.ꝙ ius superueniens auctori nostro prodest nobis. ¶ Secundo nō.ꝙ si dñs succedit auctori nostro nobis nō ꝓdest. ¶ Tertio nō.ꝙ heres non pōt redarguere mendacium defuncti. ¶ Ad primū oppo.j.de pigno.l.i.So. ibi creditor ab initio sciuit rem alienaz.hic ignorauit rationem huius solutionis videbis in sequenti contrario. ¶ Opp.j.qui ꝛ a quibus.l.si seruō.So.dicit gl.ꝙ tō difficilius confirmaſ libertas qz difficilius reuocaſ. Istud nil est dicere.tu dic ꝙ hic si pignus nō valeret ille qui dedit esset obligatus creditori ꝟria pignoraticia ideo ius supueniens ei confirmat pignus creditori qz eius interest ꝛ ex sua ꝓsona obligatus ē. In.l.ꝟria.ille q dedit libertatem non erat obligatus seruo manumissō ideo ius ei supueniens seruo nō ꝓdest.ꝛ ista solutio tangiſ in.l.cum vir.de vsuca.q̄ est vera ꝛ ex hoc apparet rō solutionis ꝑcedentis ꝟrij qz hec lex loqtur qñ creditor ab initio fuit ignorans secus si fuisset sciens.vt.l.i.j.de pigno.rō qz tunc debitor non teneref̄ ꝟria pignoraticia.vt.l.tutor.§. Iz si sciens.ff.eo.ꝛ istū passum qualiter ius superueniens

ꝛ ¶ Satus.in prin. huius.l. ꝛc̄.ꝛ istam l. no.allegat gl. in.c.quāto de his que fi.a ꝓ la.sine consensu cap.ꝛ vide Bar.no.in.l. si cut.§.non vtđ tur quis modis pig.vel hi po.sol. Ji eodem prin.no. de ꝓsumptiōe resultante ex ꝓsentia ꝛ patientia ꝟriaz vt detur tenere Bald.post Jn noc.in.l.iij.§. ꝙ si actor de iura cal.

ꝙ ¶ Nō.istā glo.que tz ibi ts vic clarius ꝙ ad hoc vt cōpetat directa hipotecaria Istis adde singulariter Bar. in.l.ꝛ que nō dum.§.qđ vī .ff.de pig.hoc alleg.ꝛ in.d.l. cum res ꝛ ibi per Bal.ad fi. ꝛ vide omnino q̄ dixi post Bar.

¶Quod oz ꝓbari ꝛc̄. Et dixi remissiue in.l.ré que nobis.j.allegata a ¶Vl' quasi dñium ibi gl. in.l.cuz res ꝛ pro hoc é gl. no.in.l.cū res ꝛ ibi Barto.ꝛ doc.C.de pro baſ.

b ¶.l.cū res ꝓ hoc eſt glo. nō.ibi ꝛ doc. in.l.cū res.C. de ꝓbaſ.

c ¶Quod ꝓ batō. Iſtud ꝓcederet i generali hypote ca vt nō.dixit Saly.ī.d.l.cū res ꝓ quo vi de tex.iſti.de acti..§. ité ſer uiana ꝛ ibi p .d.meum.

d ¶Requirit ꝓbatō ꝛc̄. Ex titulo enī pre ſumit bona fi deꝫ.l.pe.C. ò enic.l.apò an tiquos .C. de furt.ꝛ pleni no.in.l.ſup lō gi.C.de ꝓſcri. lon.tēp.ꝛ ī.l. celſus .C. de vſucap. ꝛ ī.c. vigilante ꝛ.c. ſi diligenti de ꝓſcript.requi ritur.n.ꝙ bo na fides alle get ex quo ſufficit ꝓbare ò titulo ita vo luit Ang. in.l. eū qui.§.fi.de publica.ꝛ ī.l. ſup longi.C.ò ꝓſcrip.lon.tē. ꝛ Bal.ī.c. mo ribus ī.§.ſiqs per.xxx.ſi de feud.fue. con tro.inter do.ꝛ agna. per.l. ſi adulterū cuz inceſtu.§.idez polliōi de adl' te.ꝛ facūt nō ꝓ Bar. hic dū vult ꝙ vbi ex poſſeſſione ꝓ auctor noſtro proſit nobis.plene examinaui ī.d.l.cū vir.dic vt ibi.¶Oppo.hic oꝫ ꝙ ſuperueniēs dñuz ſufficit.ꝯ imo ad hoc vt cōpetat pignoraticia oz pro bari ꝙ res fuit ī bonis debitoris tpe obligationis ꝯc te.vt.l.ꝛ q̄ nondū.§.qō oꝫ de pigno. So.dicit gl. hic poſſidebat bona fide debitor ꝛ cū titulo ꝛ ſic vī eſſe in bonis noſtris.vt.l.bonorū de vbo.ſig. ¶Nō.iſtā glo.q̄ tz ꝙ in hypothecaria ſufficit probare ꝙ debi tor poſſedit bona fide ꝛ cū titulo tpe obligatōnis ꝯc te ſed in.l.cū res.C.ſi alie.res pig.data ſit vbi eſt idē caſus tenet gl.ꝙ ſufficit ꝓbare poſſeſſionem bona fi de.Alibi.ſ.in.l.i.C.de ſalui.interdic.ꝛ inſtit.ꝛ act. §. ité ſeruiana.tz ꝙ oz probare dñium debitoris.Quid dicemus Dy.tangit in.d.§.ité ſeruiana.ꝛ.Ly.in.d.l. cū res.tu dic clarius ꝙ ad hoc vt cōpetat directa hi pothecaria eſt neceſſe ꝙ probeť debitorē pignoran tem tpe obligationis ꝯcte habuiſſe tale ius quo ipſe potuiſſet rem a poſſeſſore vendicare.vnde habeo ne ceſſe ꝓbare ipm fuiſſe dñz directo ꝛ hoc ſine dubio ſufficit vel debeo ꝓbare ipm fuiſſe dñm vtiliter vt puta emphiteotā vel ſuperficiariū vt.l.tutor. §.fi.ſ. eo.ꝛ.j.de pigno.l.lex vectigalis. vel habeo neceſſe ꝓbare ipm fuiſſe quaſi dñm hoc eſt poſſediſſe bona fide ꝛ cū titulo ita ꝙ habebat publicianā. ita poteſt intelligi hec glo.ꝛ.ſ.eo.l.ſi rem alienā.ꝛ.j.de pigno. .l.ſi ab eo vbi eſt expreſſum ſicut enim ꝓtor tuetur debitorem agentē publiciana.ita tuebitur creditorez agentē hypotecaria ꝛ per cōſequens oīs qui repel leret ipm debitorē a publiciana repellet iſtuz credi torem ab iſta hypotecaria.vt.d.l.ſi ab eo.ꝛ predicta ſunt vera ſi aliquis agit hypotecaria ex ſpeciali obli gatione.ſi vero ex generali tunc ſufficeret ad direc tam hypothecariam qñcunq; poſt debitū contractū rem eſſe effectam in bonis debitoris.vt.l.ſi.C.q̄ res pig.ob.poſ.idem ſi eſſet cōtracta obligatio ſpecialis ſub conditione ſi res debitoris fuerit effecta.vt.l. ſi fundus.§.aliena.j.de pigno.alias aūt ſiquis ageret ex ſpeciali hypotheca nō ſufficeret ad probationem hypothece directe rem poſtea in bonis debitoris ſu peruenīſſe.ſed ſufficeret ad vtilem hypothecariam. vt hic ꝛ.d.l.cū res.C.ſi alie.res pig.data ſit.ſed ſi ali quis nollet agere hypothecaria vtili vel directa ſz in terdicto ſaluiano tunc ſufficeret ꝓbare poſſeſſionez debitoris vt.l.i.C.de ſaluia.interdic.ꝛ ibi nō.in.l.i.j. de ſaluia.interdic.¶Et ſic ex ꝓdictis patet ꝙ ꝓba re poſſeſſionē debitoris tm̄ nullo caſu ſufficit ad hy pothecariam nec ēt res dicit in bonis niſi poſſiden tes habeamus exceptionē ꝛ non poſſidentes habea mus actionem vt.j.de acq.rerū do.l.rem in bonis. hoc tn intellige vt.j.dicā.¶Quero circa iſtam prez dixi.ſ.ꝙ oz ꝓbari dñium ꝑ directū vel vtile vel q̄ ſi dñiuz a debitoris quero qualiter ꝓbabitur. R.o ſiq dem agitur ꝯ ipm debitorez ſufficit ꝓbare eius poſ ſeſſionē ꝛ hoc vī velle quedam glo.prima hic in fi. ꝛ hic mō pōt ſuſtineri glo.in.d.l.cum res b alle.nam ipe debitor.q.dñij referre no pōt ſicut nec creditor debitori vt.l.ſi pignoř.§.ſi ꝑdio.ꝛ.§.ſi creditor.ſ.e. ꝛ.l.cōmodare cū.l.ſeq.ſ.ti.i.nec hoc ob.ꝑcedētibus nam non dico hic ꝙ ꝓbatio c poſſeſſionis ſola ſuffi ciat ūmo dico ꝙ requirit probatio d dñij ſed ꝓban do poſſeſſionem cōtra ipm debitorem e preſumit ꝙ ſit dñs cum nō poſſit referre.q.dñij ꝛ ſic aduocatus oz eſſe cautus ꝙ ponat ipm debitorē fuiſſe dñm q̄ ꝓbabitur cōtra eum poſſeſſione ꝓbata vt dictū eſt. ſed ſi hoc non poneret ſuccūberet ſi vero agitur hy pothecaria ꝯ extraneū tūc dicunt quidā ꝛ hoc dide tur ſentire Ly.in.d.l.cum res.ꝙ ſiquidez ille extra neus hz cām a debitore aut hz titulum lucratiuz ꝛ idē in eo quod in debitore eſt dictū.aut oneroſum ꝛ tūc ſecus.vt.l.apud celſuz.§.de auctor.j.de doli ex cep.hoc nō placet.quia diſtinctio illius.§.de auctor. habet locum in agente ſecus in poſſidente titulo ſin gulari f cui nunq̄ dolus auctoris nocet.vt.l.an vic tum.j.de diu.ꝛ tempo.ꝓſcript ꝛ nō.de doli. excep. l.ij.§.i.ſed hic loqtur in poſſidēte ergo ꝛc̄.ꝛ ſic dico quod cōtra tertium poſſeſſorem ſiue non habeat cau ſam a debitore ſiue habeat titulo ſingulari lucratiuo vel non neceſſe habet creditor probare dominuz di rectum vel vtile vel quaſi dominium vt.ſ. dixi. Ad probandum autem dominium modi introducti ſunt non.ſ.probare poſſeſſionem.xxx.vel.xl.annorum vl' longum tempus cum titulo in rebus immobilibus.ī rebus vero mobilibus poſſeſſio triennij cum titulo. ſed quia hoc probare nō eſt facile.ideo ego introdu xi hunc modum probandi quia ego ponam ꝙ debi tor poſſedit rem aliquo tempore licet modico. Itez ꝙ tempore quo apprehendit illam poſſeſſionez illa res in nullius bonis erat.certe tunc ſtatim ſequitur ꝙ erat eius de iure gentium ex illa regula ꝙ in nul lius bonis eſt occupanti concedit vt.l.iij.j.de acq. rer do.ꝛ.l.i.j.de acqui.poſ.ꝛ ſic haberet aduerſari us probare rem fuiſſe in bonis alterius hec autē du bia que circa hoc contingunt examinaui latius in.l. rem que nobis.j.de acqui.poſ.ꝛ hoc modo ponēdo poſſet ſuſtineri gl.ī.d.l.cū res.C.ſi alie res pig. data ſit.Sed contra hoc oppo.ſi debitor poſſidebat habe bat ſaltem ius in poſſeſſione.ergo ipſa poſſeſſio vel ſaltem g illud ius erat obligatum ꝛ ſic ſaltez ipſa poſ ſeſſio aduocabitur per hypotecariam intentatam ꝓ poſſeſſione ꝛ ſic ſufficeret probare debitorem tantū modo poſſediſſe. R.o quod hypotheca extinguit rei peremptione.Si enim eſt obligatus ſeruus ꝛ mori tur ſine dubio extinguitur hypotheca.ſed ſi tu ponis obligatuz ius poſſeſſionis iſta poſſeſſio tua extingui tur ſtatim cum eam amittis ꝛ alius poſſidens non dicitur habere poſſeſſionem tuam ſed eſt noua ꝛ di uerſa poſſeſſio ſua a tua.immo etiaz ſi debitor re in ciperet poſſidere noua poſſeſſio diceretur.vt.l. is q pro emptore.§.penul.de vſuca.merito non pōt con uenīri hypothecaria pro illa poſſeſſione. ſed ſi pone res ꝙ illa res peruenīſſet ad quendam commodata rium conductorem vel ſimilem qui poſſunt conueni ri hypotecaria.vt.l.officiuz.ſ.de rei vendi.ꝛ.l.ſi vé tri.§.penul.de priui.cre.tunc ſatis puto ꝙ poſſet hy pothecaria q̄ueniri ꝓ illo iure poſſeſſionis.tranſfert enim in creditorem quantum in eis eſt.l.illam deten tationez q̄ habent ſicut dicemus in rei vendicatiōe. ¶Item oppo.contra predicta nam ſi debitor poſſi debat ꝛ perdidit poſſeſſionez ipſe poſſet eam abuo care aliquo interdicto ergo etiam creditor qui habet obligata omnia bona ſua ꝛ ſic iura ꝛ actiōes. h vnde ſufficeret probare debitorem poſſidere R.o ꝙ iſtud eſt verum tamen nō intentabitur tunc hypothecaria de qua loquimur ſed intentabitur vtile interdictum quod directum competit creditori vt.l.nomen .C. q̄ res pigno.ob.poſ.¶Ex predictis liquet quid ſit ꝓban dum ad hoc vt concludatur in hypothecaria. liquet enim ex predictis quid ſit narrandum in libello.naz vt dixi eo modo tuetur pretor agentem creditorem hypothecaria ſicut tueretur debitorem agentem ac tione ſua ꝛ ideo ſicut hodie de conſuetudine in rei vendicatione dimittitur libellus in quo quis dicit rē ad ſe ſpectare iure dominij vel quaſi.vt nō inſtit.de act.§.alie.ꝛ eſt tex.in.c.abbate ſane.de re.iudi.ī vj. ita in hypothecaria poterit dicere creditor rem per tinuiſſe ꝛ pertinere ad debitorem iure dominj vel ſumitur dñiū nō ſuf ficit allegare ꝛ ꝓbaſ ò poſſeſſione niſi po naſ ꝛ legeť dñiuz vt idem nota Bal.in ēt .ij.colū.C. ò execu. rei iudi.ꝛ Sali. in.l. certi.C.loca. ꝛ ſic vi denť cōcurrere oīa req̄ſita ad ꝓſcriptio né longi tpis ꝛc̄.

e ¶Contra ipm de bitorem.¶Nunq̄ ex poſſeſſione ꝓſumitur dominiū niſi alleget adde Bal.in.l.ēt ī.ij. col.C.ò execu.rei iu di.ꝛ cū Bar.hic tran ſit Saly.in.l.certi cō ditio.C.loca.

f ¶Titulo ſingulari Bal.in.d.l.de rebus .C.de dona.ait nup. videť tenere opinio nē Ly.in habente ti tulū lucratiuum a de bitore q̄ tñ ibi limi ta ꝛ vide ēt ibi Bar. ꝛ cy.ꝛ Bar.ibi in. d. .l.cum res .C.ſi res alie.pig.tenet opinio nez cy.ſz ipſemet hic reprobet ꝛ Saly. ēt in.d.l.cum res tenet opi.Ly.ꝛ vide etiaz inſti.de act.§.ité ſer uiana vide per ſpec. in titulo de oblig. ꝛ ſolu.§.i.ò ſi.ſed quid oz creditor ꝓbare cū .iij.verſi.ſequen.vel ſaltez an creditori ha benti obligata bona debitoris ſufficiat ꝓ bare ꝙ illa bona poſ ſidebanť ꝓ debitorez vt ꝓ hypothecariam poſſit auocari poſtea ꝓ creditorē a quocū q̄ detinēre vt conſe quaťr creditor debitū q̄ò oz habere ꝛ ideo ſemel vidi dubitatuz pone titius erat ò bi tor ſempronij q̄ ſem pronius habebat ob ligata bona titij poſt obligationez fuerunt ob aliam cāz deſcrip ta bōa titij ꝛ aſſigna ta lucio de qua pre ſcriptione ꝛ aſſigna tione reperiebať in ſtrm̄ ꝙ dicebat talia bona eſſe de bonis ti tij repertis in domo ꝛ habitatione titij q̄

bona fuerunt descripta ꝛ deposita penes dictū lucium confitentē se ea debere ꝛ ꝓmittentem ea restituere cdi vel qbus veniet de iure restituenda nā illud relatiuū que ꝛ illud relatiuū ea faciunt relationem p̄cedentis seu antecedentis cū oībus suis qualitatibus vt declarat Bar.in.l.si quis seruū.§. si. delegaꝫ.ij.in vsi.sed quero testator reliquit alicui partē bonorū ꝛc̄.per.l.a filia.§.testator ꝛ in.l. .i.in fi.ff.si fa.fur.fec. di.ꝛ sic vr̄ latius fateri bona illa fuisse de bonis titij seu penes eū existentibus ꝛ in domo habitatio. titij repertis ꝛ verba talia instr̄i ét si enūciatiue,plata sunt probāt p̄ lucium' qr cum lucio cōfectū fuit istrumentū.l.optimaz.C. de p̄ben.ꝛ cōmit.sti. .l.quidam.j.de ꝓba. .l.publia.§.si. depo. que qualitates ipor tant dicta bona fuisse in dominio vel qua si dicti titij seu ab eo possessa.l.ij.§.in locū .ff.de relig. ꝛ sump. fa.l.bonorū appellatio.§.in bonis ꝛ.l.penes.ff.de vbo.sign.ꝛ dato qp referent etiā ad bona que detinebant p dictū titium r̄nēt detentione p̄sumitur possessio vt nō glo.v.q.i.§ pōtifices ꝛ qō colligī ex no. p glo.in.l.ob marito rū.C.ne vxor.p' mari.quā adhoc allegat Ang.in.l.qui vas .§. .i.ff.de dam.infec. ꝛ no.p Jmo.in.c.ij.vt lite pend.ꝛ Pau.de liaz.in cōmento.c. in lris ī.ij.col.de resti. spol.ꝛ Bal.ī de pac. constā.in vsi.recuperauit quomodo,. ꝛ in.l.iij.ī.v.col.C. vbi in rem actio.ꝛ in sua disputatione incipiēte accusatus ō vt turbatiua in pe.col. ꝛ ē ō mēte Bar.in.l.stip. .§.hic quoqz de vb. obli.ꝛ imol.in.l.a diuo pio.§.si sup de re iudi.ergo sufficer oz sempronio' creditori ꝓbari de possessione dicti titij vt postea licitū sit sempronio p hipothecariā auocari bona a lucio ꝛ lz ō hoc varie sint opi.gl. ꝛ doc.hic ꝛ in.l.cum res.C.si res alie.pig. quasi nec habebit circa hoc exprimere causam domini vel quasi sicut nec ipse debitor si vēdicaret .vt.l. ꝛ an eandē.§.actiones de excep.rei iudi.item habet narrare istam rem fuisse sibi obligatam ꝛ debet exp̄mere certum debitum pro quo obligata est qm̄ pro pluribus debitis potest esse obligata. sed dominuz non potest esse nisi vnuz vt.d.l.ꝛ an eandem.§.actiones.ꝛ ibi nō.per gl.quaz.vidimus ergo narrationē libelli. ¶ Quero qualiter concludatur in libello qui formatur in hipotecaria.ex.in.l.si cum venditor in prin.j.de euicj.vr̄ velle qp solū concludatur qp possessor condemnetur ad restituendam possessionem. Quidam doc.velle videntur qp sicut in rei vendicatione actor petat rem declarari ad se pertinere iure dominij vel quasi ita in hypothecaria creditor petat declarari rem sibi obligatam esse ꝛ possessorem cogi ad restituendum qui libellus satis placet tamen consuetudo cōmunis est qp ꝓcludaī sic.quatenus peto dictum possessorem cogi ad tradendum possessionez dicte rei detinendam in causam pignoris pro quantitate predicta donec mihi fuerit satisfactum qui libellus etiam optime procedit per.d.l. si cum venditor. in prin.nam etiam in rei vendicatione procederet si quis peteret possessorez simpliciter condemnari ad restituendum.vt.l.i.in prin.§.de rei vendi. ꝛ ista forma magis est cōmunis ꝛ plus placet. Possemus ét concludere hoc modo.s.quare peto eum condemnari vt dictam possessionem restituat vel totuz debitū soluat ꝛ videtur probari ī.l.ij.C.si vnus ex pluri.bus redi.ꝛc̄.tangitur etiam modus formandi libellum ī hypothecaria in.c.ex lris.extra de pigno. vide ibi. ¶ Unum tamen nolo obmittere quod etiam ī hypothecaria est probanduz qp debitor fuerit in mora soluendi debitum.vt.l.si debitor.C.de pigno.ꝛ ibi nō. debet etiam precedere discussio in bonis debitoris. ꝛ hoc qualiter fit est multum notum ideo in hoc nō insisto. ¶ Venio ad secundam partem hic dicitur qp si dominus succedit debitori pignus non confirmaī cōtra.j.de pigno.l.fi.ticio. So.ibi loquitur de pignoraticia hic de ꝓhypothecaria.vel dic plenius vt ibi dicam.ꝛc̄. ¶ Secundo oppo.de excep.rei vendi.l. i. secundo respōso.ꝛ C.de rei vendi.l. cum a matre. ꝛ de rebus alie.nō alie.l.si venditrici. So.dico qp nō confirmatur pignus quo ad actionem. non enim ex hoc potest creditor agere sed quo ad exceptionem confirmatur quia si ipse ageret repelleretur exceptione vt in contrarijs. ¶ Item oppo.extra gl.quando aliquis succedit alteri videtur habere ratum qō per illum factum est.vt.l.solutum.§.solutam.s̄.eo.ꝛ .l.fi.in prin.j.rem ra.habe.sed per ratihabitionē domini confirmatur pignus.vt.l.alienam.s̄.eo.ergo qō est per successorem solutum habet vim ratihabitionis in his que defunctus gessit nomine successoris vel pro eo promisit de rato vt hic. hic procuratorio nomine ꝛ istam materiam quando dominus rei successit auctori nostro quid operetur plene examinaui in.l.cum vir.de fluca.dic vt ibi. ¶ Venio ad vltimā particulam ꝛ quero de intellectu istius.v.sed si conuenisset.quia tex.dicit vt ex suo mendacio ꝛc̄. ista dictio suo potest intelligi suo.s.heredis.item suo.s.defuncti.ꝛ variatur lec.huius.v. vt primo intelligatur suo.s.heredis qui est postfacto consensit pignori vel sit cum suis concordan.cū quantu[illegible] possessione titij ꝓbari vt.s̄.dictū est qō no.hic Bar.dum dicit qp quādo oīa bona debitoris sunt obligata creditori ꝛ debitor possidebat rē si eam non desijt possidere q̄uis reperiaī p aliū detinere tūc p hipothecariā auocabitur dicta possessio aduersus detinentez qr illud ius possessionis ō bitoris fuit obligatū creditori sed ita ē qp dictus titi' nō desierat possidere dicta bona q̄uis eius de mādato iudicis ꝛ supioris descripta ꝛ sequestrata apud lucium cā custodie vt l.interesse de acq.pos.cū tibi no.p Jac. de aren.ꝛ Bar.ꝛ no.p docto.ꝛ glo. in.c. exa minata ōtud. ꝛ late probat Ly. post anti quos in.l. mj ca.C. de ꝓbi. seq̄stra. ꝛ bal. ꝛ bar.ī.l.lz.ff. ō postu.ꝛ nō. doc.ī de.i. de seq̄stra. poss. ego ꝛc̄. Itez ét sufficit sem pronio creditori ꝓbare qp titius suus debitor possidebat bona dcā. ad hoc vt sempronius creditor habēs oia bōa ticij ypothecata possit p vtile iudic tū possiuz saltuanū aduocare dictā possessionē bonorum postea ꝓsignatorz apud lucium vt nō. declarat ß bart. b ¶ Jura ꝛ actiones bonū ꝓsilium ꝛ sic ita potiꝰ agis possessorio q̄ hypothecaria lz an ī obligatōe bonorū vētāt rel ī qbꝰ debitor lz tm̄ possio nē adeo qp si possio ad aliū etiam ab initio. Sed certe licet ista lec.in se sit vera. tamen rō posita in tex.non esset necessaria.non enim repellit agentem propter mendacium sed quia ius pignoris est constitutuz ꝛ sic res in veritate est obligata.vt.s̄.e o.l.aliena. Alij dicunt qp hic loquitur de mendacio defuncti quia hic defunctus asseruit rem esse suam in precedenti responso simpliciter obligauit.vnde non lz heredi arguere mendaciuz defuncti vt.C.ō ser.plg.da.ma.l.si creditoris ꝛ ista est lec. vera ꝛ notabilis magis quā gl.lz ꝛ ét Ly.eā tenebat ꝛ vos eam etiam tenetis.

c **Reditor.** ¶ Creditor q vendit pignus dz superfluum p̄cij restituere non debitorem delegaī.h. .d. ¶ Oppo.de.l.eleganter.§.si vendiderit.s̄.eo.gl.dat plures solutiones.prima qp hic exigatur precium ibi non.sed certe si exegisset precū frustra tractaremus de delegatione eius cum non sit ō bitor.vel dic qp debitor vult expectare diem hic.ibi non.ista est q̄daz diuinatio.sequens gl.laborat eodē morbo.vnde soluit gl.aliter qp hic vult delegare ibi mandare.ista gl.dicit contrarium eius quod deberz dicere vt apparet ex tex.legis contrarie. dat gl.aliā solutionem qp ibi creditor non fuit in culpa nam quilibet diligens pfamilias sic vendidisset.nā pp dilationē plus vēdidit ꝛ ideo pōt delegare vel mandaī. ita logtur hic ar.l.si pignore.§.fi.supra .eo.ꝛ hanc tene.

p **Ignori.** ¶ Si creditor fuit in culpa restituendi instrumēta pignoris debitori tpe debito teneī ad interesse.secus si ei culpa imputari non posset.h.d. ¶ Nō.casum in quo ét ante solutam pecuniā pōt agi pignoraticia.s. p aliis damnis.qp ergo dr̄ in.l.si rē.§.oīs.s̄.eo.intelligitur de pignoraticia q̄ intentatur ad rei restitutionem item puto qp creditor hic non teneatur exhibere instrumentum nisi sibi idonea cautio offeratur secundum formam .l. quamuis.s̄.eo.

Ticius. ¶ Damnum in pignore datū auctoritate curie non pertinet ad creditorē q in culpa non deprehenditur.h.d. ¶ Nō.ex hac.l.qp pp vtilitatē publicam pōt officialis accipeī res psonarum priuatarum.qp de iure dz intelligi data mercede.[k] de publico vt.C.de bis q p̄mia libe.accipi.l.i.ꝛ.ij.ꝛ de rei vendi.l.itē si verberatum.§.i. ꝛ .s̄.quēadmo.ser.amit.l.si locus.§.fi.ꝛ ibi nō .licz non seruetur vt dicit ibi gl.ꝛ sic apparet qp q̄n officialis vult facere aliquā iusticiā pōt accipere asinū priuati vt portet malefactorem. ¶ Sed q̄ro an possit capeī hominem ad decapitandū vel suspendendū aliquez vr̄ qp nō.vt.C.ne liberi aut ingenui ꝛc̄.l.i.ꝛ.ij li. xj. ꝛ ne opera a colla.exigan.p totū.ꝛ ne rusti.ad vllus offi.reuo.p totū. Doc.dicūt q̄rū li ē vilis p̄sona' qr pp vtilitatem publicaz pōt cogi.ar.de sanctiss. epis. .§.si monachus igitur.

fine vicio pue
nit possit cre
ditor ꝓ eū ad
positionē agē
vide cy. & sal.
alij i.l.cū res
.C.si res alie.
& no.īsti.ó ac.
.ſ.itē fuiana.
i ¶Videm⁹
ergo ꝙ spec.ī
ti.ó act.& pet.
ſ.seqſ v.cetez
h¶Data mer
ceò adó tex.
tibi bal.ī.l.ij.
C.de bis q ꝑ.
lib.acci.hic al
legata & Jo.
an.ī ti.ó exec.
sen.ī fi.i addi.
spe.ang.i psi.
cxxxvj.bal.in
.d.l.itē si vbe
ratū pau.ôca.
i.l.sciendū de
op.no.nun. &
adde bar.ī.l.
iubem⁹ nullā
.C.de sac.san.
eccle.
l ¶Vilis pso
na.& sequunt
ocēs doc.Bui.
ray.& Bal.hic
& Bal.i.l.fi.C.
de execu. rei
iudi. vbi limi
tat ī religiosa
& honesta per
sona.
m ¶Iuꝰ edi
cti.Et vrò ad
materiam hu
ius tituli mul
ta pulchra ꝙ
Bal. in Rica
.C.eo.
n ¶Non āt
vide Bar.in.l.
habebat.J.de
īstitu. In ꝓn.
huius.ſ.nō sū
me istum.ſ.ꝙ
libello in hac
actione & iste
tex.in vſi.vnó
querit ofilius
inducī hic ꝙ
Bui.& Bal.ad
.q.de qua per
bar.& doc.ī.l.
ceteta.ſ.fi.de
leg.i.
o¶Cause ex
ꝓssio vide nō
ꝙ Bal. in l.fi.
pen.col.C. ꝙ

Alius edicti

c ¶Dominus tenetur ex facto magistri per eum prepositi sicut dns ex facto institoris. cū sit eadē ratio īmo maior.h.d. ¶Glo.signat vnum ꝑrium & non soluit videas eā ibi ar.ꝓ.C.de in inte.restī.l.sup uacuā. So.dic ibi ex varietate locorū vel tēporū nō inducī varietas rationis hic sic.

Magister ¶Magister obligat dominū ex oī facto ad qò preponitur de conditione ipsius psone destinatiōe seu distinctione nō habita. nam ante vero ex solo debito dīm obligāt .h.d.vsqz ad.ſ.magistrū.

Magistrum ¶Magister hz auctoritatem aliū substituendi ét si sibi fuerit interdictuz. & ex substituti psona obligatur dns.h.d. ¶Nō.ꝙ ꝓpositus negociationi vniuersali potest aliū substituere sine speciali mandato. ¶Secundo nō.ꝙ qui patitur aliquid videtur aliuz preponere. ¶Tertio nō.speciale in negociatione nauali ꝙ prepositus pōt substituere ꝙ dñi voluntatē.

Non autem n ¶Hic est valde nōbilis.ſ.t.h.d. Si magister ꝙbit in rē in qua ꝓpositus est tacite dns obligaſ si in hanc causam se ꝙbere exprimat. hoc primo. Itē si ꝙbit simpliciter nulla cā exꝓssa dns non teneſ nisi in eius vtilitatē versum appareat. item si ꝙbit in cā ī qua exꝓsse prohibitus est sufficit tūc exꝓssio lz vera non fuerit.h.d.& sic hz tres partes. secunda ibi ꝙ si ab initio. tertia ibi sed si ꝑcīs. item prima subdiuidi tur qz primo ponit vnū dictum & illud exemplificat. secundo mouet vnum dubiuz circa illud & declarat. secunda ibi vnde ꝗritur. & vsqz ad.v.sed si in ꝑcīs. pone casum ꝑte. Azo in summa huius tituli ītelligit ꝙ magister ad pecuniam suscipiendā & ad merces emendas erat specialiter ꝓpositus pone ergo casuz qò magister ꝓpositus specialiter ad ꝓdicta emit merces pro.x.tuit ad creditorē & dixit se emisse merces pro.xx.& accepit mutuo.xx.certe obligat dīm.h.d. ita ét intelligit ia.de are. ¶Nō.ꝙ ꝙctus dr fieri in rem in qua qs ꝓpositus est siue directo fiat illud vt in prin.huius.ſ.siue pecunia mutuo accipiatur ad illud faciendum. vt in v.quid si mutuaui. siue pecunia accipiaſ mutuo ad soluendum ꝓmo mutuanti. vt.v. sed si ab alio. ¶Secūdo nō.ꝙ sufficit cause exꝓssio⁹ facta ab accipiente mutuū. ¶Contra hoc oppo. J.eo.l.fi.in prin. So.qñqz quis accipit pecuniā mutuo in eam cām in qua prepositus est tacite vt qz venit in ꝙsequentiā mandati sibi iniuncti tunc adhoc vt dns teneaſ reqritur ꝙ sit exꝓssum ī banc cāz accipere mutuo vt hic. Itez ꝙ dicta cā sit vera & ꝙ creditā subesse tpe ꝙctus vt.J.e.l.fi.in prin.qñqz quis accipit pecuniam in eam cām simpliciter hoc non exꝓmendo tunc non obligaſ dns nisi probetur in eā cāz esse versum. vt in.v.ꝙ si ab initio.qñqz quis accipit pecuniam in eam cām in quā ꝓpositus est exꝓsse. & isto casu sufficit sola cāe exꝓssio lz cā in se va ñ sit ꝑ vt dns obligeſ vt hic in v.sed si in precīs. ita intelligit Azo in summa huius tituli. & Inn.in.c.vlti.extra de fideiusso. & sentit gl.J.eo.l.fi. ¶Ad ꝓdicta opp.J.de in rē verso.l.iij.ª ſ.qd tñ. So.ꝓdicta soluuntur quando qs ꝙbit cum habente mandatum. contrariū loqr qñ contrahit cum eo qui nullū hz mandatuz. vñ creditor dz esse magis cautus vt in voluntate dñi seu ī cām dñi conuertaſ. ¶Opp.de.l.iulianus.ſ.ꝙ si ab initio.J.ad macedo.glo.non soluit So.ibi mutatur ꝑ positum in melius. vnde sufficit bonus euentus.

Item prepositio ¶Modus ꝑponendi est cōsiderandus qui si excedatur dns non obligatur.

Si plures ¶Ego repetij istam.ſ. solemniter primo anno quo legi.ff.vetus & est notabilis.ſ.Si pluribus vniuersalis administratio concediť vr concedi insolidum nisi aliud sit expressum.h.dic. ¶Nota primo qò dixi in summario. nam secus est si mandaſ aliquid speciale qz non intelligiť insolidū nisi sit dictum vt.l.si plures .ſ.de ꝑcura. ¶Ultimo no.qñ est dictū ꝙ vnus non facit sine consilio alterius non tz qò alter facit solus ī ꝓiudiciū mandantis ꝓpter qò examinaui hic totam materiā de consilio vt videbitis in repetitione huius .ſ.si plures sequitur repetj.ſ.si plures.

Si plures ¶Iste.ſ.hz tres ꝑtes principales. primo loquiť qñ plures magistri sunt ꝓpositi simpliciter. ſo qñ diuisiz tertio qñ condictione adiecta. ſa ibi si diuisim. tertia ibi sed & si. & hoc dicit. Administratio priuata & vtilis ordinaria pluribus simpliciter concessa intelligiť in solidum. secus si diuisim vel aliud sit expressum hoc dicit vsqz ad.ſ.exercitorē. & cessant oīa contraria casus in terminis satis pz. ¶Opp.ad primā ꝑtez & vr ꝙ qñ plures ꝓcuratores dantur non videnť dari in solidū. nisi hoc exprimať. vt.ſ.de ꝓcura.l.pluribus. & ibi no.facit.ſ.de neg.ge.l.cū alieni in fi. So.fz Ja. de bel.in quadā.q.quā disputauit an duo rei constituanť tacite quam ponit in auj.de duo.reis. & tenet qò duo seu plures ꝓcuratores simul constituti videantur cōstituti insolidū ét si non exprimať. & ita ītelligit.d.l.pluribus ar.J.mandati.l.si mandato ticij.ſ. paulus & l.creditor.ſ.cū duobus. Ad.l.cū alieni.ſ.ò neg.ge.rīdetur qò loquitur in pluribus gestoribus sine mandato & est rō qz dominus mandans videť solum vniuscuiusqz fidem insolidum sequi ꝓm euz & est opi.ista vera & illa lex concordat cū ista & idem tz Ja.de are. Sed certe glo.in.d.l.pluribus tz ꝓriū cuius opi est hodie canonizata extra de ꝓcura.c.si duo.li.vi.quā puto verā non ob.lex si mandato titij .ſ.paulus. qz loquitur in pluribus ꝓ alio intrueni entibus insolidum. vt.J.de fideiusso.l.i.ſ.si plures. & .C.eo.ti.l.non recte. & ita intelligit gl.sed lex ista & .l. pluribus. loquunť in mandatarijs nō mandatoribus nec ob.l.creditor.ſ.duobus. qz fuit expressum vt ibi nō. & d.l.pluribus. vnde adhuc remanz ꝓriū. qd dicemus. dico qò aliud in magistris ꝓpositis negociationi nauis vel īstitoribus ꝓpositis alij negotiationi gbus vr mandari insolidum vt hic. aliud in procuratoribus vt in ꝓrio. ratio dr ie est qz in istis ꝑponuntur certe negociationi & sic actui vniuersali vr cōcessum plurimū iur. & in eis quodāmodo plena administratio. transferť vt quicquid gerant ī illa administratione intelligantur facere ꝓtextu officij. lz non exprimatur vt.J.ti.ij.l.fi. & obligant dīm directa vt hic ea dē.l.in prin. & J.ti.ij.l.i. & ꝙ totum. in procuratore vero non transferť ita plenuz ius cū semꝙ nomine dñi debeat ꝙbere. & sic non vr ordinarius administrator & dīm nō obligat directe. vt.l.iulia.ſ.si ꝓcurator J. de actj.empti. Similiter si pluribus concediť iurisdictio ordinaria cuilibet cōpetit insolidū vt.ſ.de offi.ꝓcon.l.i. sed si pluribus concediť iurisdictio delegata tunc secus vt.J.de re iud.l.duo ex tribus. & nō .eo. ti.in.l.pomponius scribit si vni. & ꝙ illa equiparatio ꝓcedat pz ex mō constituendi & ex effectu constituti. nā iurisdictio ordinaria est illa q̄ coberet loco vel certe administrationi vt.l.i.ſ.cū vrbem.ſ.de offi.pre

cuz eo & in Rica. C. eo.in.vj.col.
p ¶Causa vera nō sit in se per Innocē. cuiꝰ dicta clarius referi Bal.in Rica .C. eo.in.vj.col. hoc etiā allegat Bar.in.l.si pupilli.ſ.i.de neg.gest. & Bar.in.l.ciuitas si cert.pet.
q ¶De in rez verso .l.iij. Adde Bar.in.l. doli mali in.ij.col.C. de noua. & l.fi.J. e. & Bár.in.l.cetera .ſ. fi.de leg.i.
r ¶Remanet cōtrarium. vide Bar.in.l. .i.ſ.de offi. consul. & l.pluribus.ſ.de ꝓcur. & in.l.creditor.ſ. duobꝰ.J.manda.

fect.vt.ꝛ.C.vbi ꝛ apud quẽ.l.fi.idẽ in magistro vel institore q ꝓponunt certo loco vel certe administra tioni seu negociationi vt.j.de instito.l.institorẽ. Itez ex effectu constituti.nã iurisdictio ordinaria non fini tur morte ꝙcedentis sz delegata sic vt.ꝫ. de iurisdic. om.iu.l.lz.sic ẽt mandatum institoris non finit morte sed procuratoris sic vt.j.de insti.l.sed ꝛ si pupillus. in prin.ꝛ.l.si qs mancipijs.§.si impubes eo.ti.¶ Se cundo oppo.de.l.parui.ꝫ.de arbi.cꝫ glo.allegat pro concordanti.So.ibi loquitur in arbitris qui equipa rant iudicibus delegatis ergo ꝛc̃.vt.ꝫ.dictũ est.vel aliter ibi loquit de arbitro absente vnde due ꝑtes in potuissent consensisse de vno solo ꝛ idem dicerez si plures institores vel exercitores essent ꝓpositi a duo bus litigantibus vt exerceant negociationẽ legitime pendente iudicio ar.illius.l.¶ Vt igitur liqueat ma teria distingue ⁹ tres casus qñ pluribus mandat idẽ officiũ aut est officium publicũ auctoritate ꝛ utilita te.aut publicũ auctoritate sed utilitate priuatum.aut vtroqz iure priuatũ.primo cãu aut est iurisdictio seu administratio ordinaria.ꝛ tunc cõpetit cuilibet insoli dũ vt.ꝫ.de offi.ꝑcon.l.i.ꝛ.j.ad municip.l. impera tor.aut est administratio delegata.ꝛ tũc secus vt.d. l.duo ex tribus de re iudi.nisi forte esset talis dele gatus qui pro ordinario habeat.vt.d.l. pomponius scribit si vni.de re iudi.¶o cãu distingue eodem mõ. aut est administratio principalis ꝛ ordinaria vt ī plu ribus tutoribus ꝛ curatoribus.ꝛ tunc cuilibet insoli dum cõpetit.vt.C.de aucto.ꝓstan.l.si.ꝛ.C.si vnus ex pla.l.i.aut est administratio accessoria ꝛ quodãmõ delegata vt plures auctores vnius tutoris. ꝛ non in telligunt insolidũ nisi sit dictum ar.eius qõ.ꝫ.dictuz est de iudice delegato. ¶ Ꝛõ ob.l.decreto in fi.de ad mi.tuto.qz ibi administratio fuit demandata vni ex pluribus tutoribus.tertio cãu aut plures ꝓponunt a pluribus inuicem litigantibus.ꝛ nõ intelligunt iso lidum nisi dicat ar.dicte.l.put.ꝫ.de arbi.aut ꝓponũ tur ab vno seu a pluribus nõ litigantibus ꝛ tũc aut certe ꝛ vniuersali administration.ita cꝫ oĩbus admi nistratio ordinaria vt concessa vt in institore ꝛ magi stro tunc qlibet põt insolidum vt hic.aut sunt alij ad ministratores ꝛ non põt vnus sine alio.vt.ꝫ.de ꝑcu ra.l.pluribus fallit si essent plures ꝑcuratores iure speciali.vt.c.si duo.§.sane de ꝑcura.in.vj.fallit ẽt in pluribus ⁹ executoribus vltime voluntatis vt in.c. fi.extra de testa.in.vj.sed de iure nostro de hoc con sueuit dubitari ꝛc̃.¶ Tertio oppo.ad tertiã ꝑticulã qz ꝓ.a est clara ꝛ videt cꝫ vnus possit sine alio gere re non obstante cꝫ aliud sit dictũ a ꝓponente vt.j.ò admi.tuto.l.quidaz decedẽs.§.papi.alias incipit pr̃ So.vt hic habes in glo.vel dic ꝛ melius ad ꝓpositũ cꝫ duo fuerũt hic assumpti pariter officiales hoc ac to cꝫ vnus non posset agere sine alio.ibi autẽ fuit as sumptus vnus vt officialis alius vt cõsultor vt ibi ꝛ ꝓbatur eo.ti.l.ticium in prin.ꝛ.j.mandati.l.idemqz .§.siqs ea ꝛ in.l.q in aliena.§.cꝫ.ꝫ.de nego.gestis. ¶ Quarto oppo.ꝯ dictã solutionez fortissime cꝫ idẽ sit qñ assumitur vt consultor.vt.j.mãdati.l. idẽqz.§. siquis ea. So.ille.§.non dicit cꝫ illius cõsultoris con silium quis debeat seq vel nõ.vnde de hoc quid in ris sit.j.dicã.sed dicit cꝫ cõsilium dz requiri quod ẽ ꝯ.d.l. Dic ergo cꝫ ad illum.§.bene põt adaptari so lutio glo.nã.§.siquis loquit in eo qui assumebat vt cõsultor.ꝛ lz non esset official' tñ esse poterat.sed lex quidã decedens.loquit in multere assumpta vt con sultatrix q̃ nõ erat tutrix nec esse poterat. Et ista so lutio est vera in se quantũ ad.d.l.quidã decedens nõ ne cꝫ vna via ꝓhibetur.ꝛc̃.vt.j.de sponsa.l.oratio.ꝛ .j.de tuto.ꝛ curatori.datis ab his.l.scire.§.i.ꝛ istam tz Ja.de are.ꝛ Ly.tractat in.l.id quod pauperibus in.xuij.q.ꝫ.de epis.ꝛ cle.sed ista soluꝯ.non est bona ad.l.ticium ꝛ meuium in princi.vbi in masculo esset idem cꝫ teneatur requirere nec sequi consilium ipsi us de necessitate ꝛ illud sentit glo.ideo pro declara tione huius ꝓrij oportet te scire cꝫ tutoris potestas est a.l.tributa.lz testator eum nominet.vt.j.de tute. .l.i.ibi iure ciuili data ꝛc̃.ꝛ.C.de iura.calũ.l.ij.§.qõ obseruari ibi aut legittima ꝛc̃.procuratoris vero po testas pendet ex arbitrio constituentis.vt.j.mandati .l.diligenter.aut ergo hec conditio cꝫ faciat cũ consi lio alterius apponi ab homine ei qui hz potestatẽ a lege ꝛ tunc non cogeret quis eius consilium requi nec sequi nisi sit qs collega officij.vt. d.l. ticiũ ꝛ me uium.in prin.Ratione potestas legis pẽdeat ex alie no arbitrio ar.j.de testa.l.iij.ꝛ qõ ibi nõ.ꝛ de here.ī sti.l. illa institutio.in collega vero officij rõ est quia boc est ꝓmũ ꝛ quasi de iure.vt.l.ꝓsilio.j.de cura. fur.aut ei q hz potestatem ab homine.dicta conditio ab homine apponi ꝛ tunc de necessitate hz eius cõ silii explorare.ita logtur.§.si qs ea ꝛ.j.ti.ij.l.lz si pu pillus.§.conditio cũ si.ita eadẽ ratione dico in eo q habet potestatẽ a.l.si ei talis conditio de habendo cõ silium apponitur a.l.hz de necessitate consilium req rere.vt in auctentico de non alienan.§.qõ ãt.vbi dic cꝫ hz exquirere consiliũ ꝛc̃.ꝛ postea dicit cꝫ si aliter factũ sit non valeat.ex ꝓssius.j.de suspec.tu.l.ī pube ribus.ꝛ instit.de suspec.tuto.§.ī puberũ.¶ Vt ergo liqueat ista materia.dic cꝫ aut alicui habẽti admini strationẽ aliqs adijcitur vt collega eiusdẽ officij aut adijcitur vt auctoritatẽ ꝓstet.aut vt consultor. primo casu an possit vnus sine alterius consilio dic vt.ꝫ.dic tum est.¶ Secundo casu non põt sine alterius consi lio nec sine alterius auctoritate vt.j.de rebus eorũ .l.si pupillorũ.in fi.ꝛ eo.ti.l.si fundũ ꝛ.ꝫ.de trãsact. .l.cũ hi.in prin.cũ fi.¶ Tertio casu aut assumitur vt cõsultor ille q non est nec esse põt particeps officij. ꝛ tunc ex vrbanitate põt eius consilium requiri.de necessitate vero non cogitur vt.l.qdã decedẽs.§. pa pi.j.de admi.tuto.aut talis consultor põt esse parti ceps ꝛ tunc aut est particeps officij ꝛ consultor ꝛ hz regri vt.l.ticium ꝛ meuium.in prin.aut non est par ticeps officij.ꝛ tunc aut adijcitur vt consultor ei qui hz potestatem ab homine aut a lege. Si a lege hz re quiri.vt institu.de suspec.tuto.§.impuberũ.ꝛ in auc tentico de nõ alienan.§.qõ ãt aut adijcit ab homine ꝛ tunc de necessitate non hz reqrere consiliũ vt. d.l. ticium in prin.¶ Secundo casu consiliuz hz requiri vt.j.mãdati.l.idẽqz.§.si quis eã ꝛ.j.ti.ij.l.lz ꝛ si pu pillus.§.conditio ꝛ de acq.here.l.si qs mihi bona.§. cũ ticio. ¶ Vltimo op.ꝫ.ea.l.§.magistrũ. So.vt hic in glo.ꝛ est ibi specialis casus fauore nauigationis. ¶ Expeditus de oppo.venio ad.q.ª ꝛ ꝓmo quero nos vidimus an aliquis teneat requirere consiliuz. nunc q̃ro an eo casu quo tenet reqrere teneat ipsuz seq.qdam vt martꝫ.syli.dicunt aut fuit dictũ cũ consi lio.aut de consilio.primo casu non tenet sequi.secun do sic vt dicit Ly.C.de epis.ꝛ cle.ī.l. id qõ pauperi bus.in.xv.q.dic cꝫ ista distinctio non ꝓbat aliquo in re canonico vel ciuili.ꝛ ideo nescio quare hoc dicat. breuiter rõ q̃ mouit martinum est qz dictio de.deno tat cãm proximã ꝛ materialem sicut dicimus de dic tione ex.vt.C.de legi.l.non dubiuz.ꝛ.l.i.C. si seruus extero.ꝛ de pecu.legato.l.eo tpe.in fi.expressius de hac dictione de.habes.ff̃.de cõiungen.cũ emã. liber eius.l.i.§.cũ videamus.ꝛ sic cũ dicit de ꝓsilio.ª prin de est ac si diceret consiliuz sit de mã eius quod fit.

ſ ¶ Distingue. quando pluribus mandatur idẽ officiũ an vn⁹ faciet sine alio bñ facit qõ.j.scripsi i.iuj. .q.sed in Jnno.ꝛ qõ no.Bart.in.l.fi.j. vti pos.ꝛ ò executorib⁹ vide qõ habet cꝫ gui do.de fuza.in.l.nulli .C.de epis ꝛ cleri.ꝛ Bar.ij.consil.factum tale ꝓponitur mutus fecit testamentũ ꝛ vi de Bal.in Ꝛica.C.e. in.viij.col.ꝛ dicit an ge.per illuz ter.in.l. imperatores.§.si ma gistratus de app.cꝫ si duo sint executo res testamenti ꝛ vn⁹ recusat alter insolidũ exercebit offiñ si ãt ambo recusent dioce sanus ꝓuidebit.l.nul li.C.de epis ꝛ cleri. ꝛ.l.siquis ad declinã dam ꝛ adde istis qõ no.Bal.ī.l.i.C.si vn⁹ ex pluribus tute. ex cuius verbis supple tur doctrĩa Bar.hic. ꝛ ¶ In pluribus.de hoc ꝑ Bald.in.l.nulli ad fi.de epis ꝛ cleri. ꝛ ibi qd si vnus de cessit.ꝛ quid si vnus abest quid ãũt ī tuto ribus vno decedẽte vide Bal.in.l.cũ ma gistratus.C.qñ ꝓuo ca.ꝛ ibi ẽt quid si tu tores sint discordes ꝛ an isti possint ani mi sui motũ alteri cõ mittere videlicet cõ socio quid si vnus ẽ priuatus vide Bal.ī aut.hoc amplius in vj.coll.C.de fideicõ miss.ꝛ cꝫ vnus ñ pos sit sine alio põit bal. in.l.fi.in prin.C.cõia de lega.

u ¶ Venio ad .q.vide Bart. in.l.si cõuenit de re iud. ꝛ moder.in.l. .i.§.i.j.de ag. sed ibi tracta tur de iudice ꝛ vtrũ eio cꝫ. ꝛ Jo.in.l.cui tale.§.si arbi tratu de cõdi. ꝛ demõ.ꝛ thi distinguit an dicat cũ consi lio aut cũ con silio ꝛ consen su an dicatur arbitratu tali ꝛ habet in.c. cũ in vestri ò elec.ꝓ Jo.ar. in regula mul lus ex cõlitu an sit differen tia si dicat cũ consilio cõsen su vel licentia vide Bal.C. eo.in Ꝛica in vij.q. ꝛ ibi ẽt quid si dicat sine cõsensu ꝛ adde q̃ no tat Bal.in.l.i. in fi. C. de in dicta lib.colli. x ¶ De consi lio.de dicitur de.ꝛ cũ ꝓ.c. Jn.in regula nullus ex con silio de regu lis in merca. ꝓ doc. in.c.cũ olim de arbi. ꝛ in.c.si ꝓ de bilitate de of. deleg.

sicut dicimus lignū est de mā vegetis q̄ rō cessat cuz dr̄ cū cō̄silio. ista distinctio nullo mō placet nec eius ratio quia quandoqz ista dictio cum ponitur vt coniunctio quandoqz vt aduerbium .z tunc significat tēpus seu signū conditionis fm ea que nō.in.l. qui p̄ misit.de condi.indebi.z in.l.qōcunqz.§.fi.de v̄.ob.z hoc nil ad ꝓpositū.qñqz ponitur vt prepositio vt in casu nostro.z tunc qñqz bz vim copule.vt de le.i. l. ticie textores.§.nihil.z.l.cū ancilla z ō.v̄.sig.l. tripli ci.z si diceres q̄ isto mō ponit tunc īportat q̄ consi lium bz sequi.verbi gratia volo q̄ procurator meus agat negocia mea cū cōsilio ticij.quasi dicat gerat negocia mea fm consilium ticij.qñqz ista p̄positio cū ō notat cām efficientē seu instrumentum quo mediante aliquid fit.vbi gratia ticius interfecit hominē cum cultello.vt.j.de sicca.l.is q̄ cū telo.vnde cū dico cū consilio quasi dico q̄ consiliū ticij sit instrumentum quo mediante negociū fit.sed si non seruaret ꝓsiliuz tunc non esset cū consilio. ¶Vides ergo q̄ ꝓsidera ta ꝓpria significatione istarū dictionū idem īportant quantū ad ꝓpositū.vnde distinctio non ꝓcedit z ꝯ distinctionē p̄dictā solet allegari.l.īpuberibus de suspec.tu.z insti.de susp.tu.§.īpubex.vbi est dictio ex. q̄ idē īportat q̄ō dictio de.vt dictuz est.sed certe illa .l.non facit.nā dico q̄ qñqz consilium adiscr̄ ei qui non habet plenum intellectū vel rōne etatis vel prodigalitaꝫ vel simili rōne.z tunc v̄bum cū consilio debet intelligi.i.cū consensu.alias cōsiliū nihil operare tur ita loquit̄.l.īpuberibus z ꝓ hoc est gl.ordinaria extra de offi.dele.c.venerabili.vnde id non est tunc ex significatione illius dictionis ex.sed ex mente ꝓferentis.¶Vt ergo liqueat hec mā sic distingue.aut dr̄ q̄ aliquid fiat consilio simpliciter. aut cū consilio z consensu vel cū consilio z voluntate z similia v̄ba. p̄.no casu aut non bz requi de necessitate z tunc nō bz sequi necessario vt dictū est.ꝫ.aut bz requiri fm p̄dicta.z tunc aut ista adiectio cū cōsilio est facta ei q̄ non bz intellectum plenū z teneꝫ sequi.vt.d.l.īpuberibus z.d.c.ꝓ venerabilez.in gl.aut ei q̄ bz plenū intellectū.z tunc aut ille q̄ bz p̄berc consiliuz est particeps officij.z teneꝫ sequi consiliū.vt.d.l. ticiuz con iuncta.l.consilio in fi.de cura.fu.aut non est ꝑticeps officij.z tunc sufficit q̄ reqrat̄ nec sequi teneꝫ.vt extra de arbi.c.cū olim.z.j.mandati.l.ij.in fi.sic bz ītelligi.l.sed z si pupillus.§.ꝯditō.alle.z.d.§.si quis ea. fo cāu q̄ñ dicitur cum consilio z cōsensu vel cū consilio z voluntate z tunc aut ille qui vult consulere īpotest esse particeps officij.z nō teneꝫ sequi ēt si sit dictum.ne quod vna via ꝛc̄.vt.d.l.oratio. de sp̄ōsa. z de reg.iur.c.cū quid in vi.z ar.l.quidā decedens .§.papi.de admin.tuto.aut p̄t esse particeps officij z tunc aut ista adiectio fuit facta ab homine ei q̄ bz potestatem a lege.z nō teneꝫ sequi consilium. vt.d. .l.ticium vbi dixit testator z si aliter fiat non valeat. z tñ si non est particeps officij nō teneꝫ sequi ad q̄ō facit.l.i.in prin.z.l.ij.in fi.vbi pu.edu.debeat vbi nō solum a consilio extranei sed ēt a consilio testatoris receditur.aut adijcitur a lege vel ab homine ei .qui bz potestatē ab homine.z tunc bz requiri z sequi q̄ talis conditio apposita fuanda est" vt.l. sed z si pupillus.§.conditio.j.ti.ij.z aut̄.hoc ius ponectuz de fac.sanc.eccle.z de nup.l.si vt ꝓponis.C.z. eo.ti.l.ī conuentione.z extra de elec.c.cum in veteri z per hoc dico q̄ñ quis facit aliquē executorē in testamento siue vltime voluntatis de consilio z cōsensu guardiani fratrum minorū q̄ talis adiectio nihil releuat p̄ decretalem exiui de paradiso extra de v̄bo.signi. in cle.nam non p̄t esse particeps officij de quo officio amisso multū volet.¶Quero fo quid si ille cui⁹ consilium bz requiri non dat consiliū vel q2 non vult vel q2 non p̄t in hoc distingue aut est assumptus vt consultor ex legali dispositione aut ex dispositione hominis.p̄ō cāu siquidem est p̄ns ī tali actu q̄ potest prebere consiliū.tunc cogeꝫ p̄ iudicem.vt.C .de bo.libe.que libe.l.fi.§.necessitatē.z facit.C.de decurrioni.l.siquidem lib.x.aut non est p̄ns in tali actu q̄ possit cogi z forte mora est periculū allatura z tunc p̄t ille actus exerceri eius consilio vel consensu nō expectato.vt.ꝫ.de iudi.l.si longius.§.fi.de iure dot̄. .l.si ego.§.i.in fi.z.ff.so.ma.l.si cū dotem.§. eo.autē tpe v̄.q̄ si latitet z est hodie cāus extra ne sede va can.c.i.in.vj.si vero ex dispositione hominis z tunc non p̄t cogi suū consiliū p̄bere.ar.ꝫ.de arbi.l.iij. z ī ō an possit actus ille geri distingue sic.aut erat talis cui consiliū debebat requiri tm̄ aut requiri z seq. p̄mo cāu si est in mora dandi cōsilium poterit ad actū ꝓcedi eius consilio p̄termisso.vt.d.c.cū olim extra de arbi.facit.j.de v̄.ob.l q rome.§.cobrs. z.l.fi.C.ō iure ēphi.fo cāu aut fuit assumptus ꝓsultor inter vi nos.z tūc sine eius ꝓsensu l' volūtate ī valz q̄ō agit̄ ar.j.de.v̄.ob.l.si qs arbitratu.z.C.de ꝯbē.emp.l.fi. Si vero.in vltima voluntate.z tunc si non p̄t vel p annū distulit.tunc poterit sine eius ꝓsilio vel ꝓsensu ꝓcedi ad actū.vt.C.cōmunia.de legatis.l.fi.§.sed z si qs.¶Tertio q̄ro qd si dat cōsilium maluz ³ ille cuius consiliū bz sequi certe illud verbum consiliuz bz intelligi arbitrio boni viri vt.d.l.ticium z meuium. secundo rīsō.ꝫ.alle.z ideo si dat malum consilium illud non est sequendū.vt.j.de ꝯben.emp.l.hec venditio.z de le.ij.l.fideicōmissa §.q̄ q̄. z de le.ij.l.i.z ideo id q̄ō dr̄ q̄ eius consilium teneꝫ sequi intelligi tur si est equū.¶Sed de vno dubitaꝫ qd fiet an ꝓcedeꝫ ad actū eius ꝓsilio spreto vel non.ad hoc dic. aut est talis casus in quo nullo dato cōsilio actus viciatur vt q̄ñ ex dispositione hominis is q̄ bz potestatem ab homine bz alterius consiliū sequi z requireꝫ z tunc aut talis potestas vel voluntas dependebat ex potestate seu voluntate vnius vtputa cōstituētis ꝓcuratorem vel similis.z non p̄t vltra ꝓcedere. z īputet sibi q̄ tā indiscrete constituit ar .ꝫ. de minoribus.l.cū mandato.in fi.facit.j.ea.l.§.est ād.facit optime extra de electꝫ.c.i.in fi.in.vj.aut pendet ex volūtate duorum ꝯbentiū.z tunc illud vnquq̄ consiliū reducit̄ ad arbitriū boni viri.z sic ꝓcedeꝫ ad actū .vt .l.si societatē.§.arbitrorū.j.p socio.z de ope.liber.l. si libertus aut est talis actus in quo posset ꝓcedi ēt si nullus consiliū dedisset q̄ō q̄ñ sit pz ex bis que.ꝫ. dixi ī.q.proxima p̄cedenti.z tunc aut tale consilium continet manifestā iniquitatē.z tunc perinde est ac si nihil dixisset z sic ꝓcedeꝫ ad actū vt.j. de pecu. l.si exp̄ssum.z.ff.q sa.co.l.quotiens nec est opus adijre p̄torē vt corrigat q̄ō manifeste iniquum est vt.l.que sub conditione.§.penulꝫ.de condi.insti. aut non continet manifestam iniquitatem.z tūc recurrendū est ad iudicē qui cā cognita illud consilium reducat ad arbitrium boni viri.vt.l.si cū dotem.§. eo āt tempore v̄.sed z si.ff.so.ma.dices tu² immo quando consilium manifeste est iniquū bz reduci ad arbitriū boni viri vt.l.si societatē.in fi. ꝓ socio.vnde si illud consilium seu arbitriū in casu illo haberetur pro nullo actus viciaretur.vt.d.l.si qs arbitriū.de v̄.ob.z.d.l.fi.de contraben.emp.z ideo lex voluit q̄ reducaꝫ ad arbitrium boni viri vt res potiꝰ valeat q̄ pereat vt.l. quotiens.de re.du.sed in casu proposito res non perit.z ideo in prin.distinctōnis non feci dr̄iam vtrum esset manifesta iniquitas vel non. ¶Quarto quero dicit

y ¶Seruanda est nō.p o cōmissionibus testamentorum dicentiū nolo q̄ sis executō meus neque exequaris sine licētia guardiani fratrum minorū nō valet eo q̄ nō ē capax q̄ non valet eius cō sensus q̄ō no. ad ea que dixi post Bar.ī .l.bonorū.C.q admitti. z ad hoc adde bal. in aut.ingressi in.l.col.C. de sac.san .eccle. z Bar.z q̄ ibi dixi in.l.qdaz decedens .§. p̄ de admin. tuto.z Bal.in .d.aut. ingressi in pen.z vlti. col.z adde oī no Bal.in.l.id q̄ō pauperib⁹ in.iiij.coll'. de epis z cleri.z bal.ī ℞ica.C. eo.in.iiij. col. z ibi ꝯ Bar.ēt z an ōbeat saltim requiri p ꝓsilium fratris minoris ī exequendo ℞z voluntatez testatoris bar.ī tractatu minoricarū lib.iij.tz q̄ aliquo cāu sic vt ibi z pe. del ancha . expresse in cle. exiui de v̄b. sig.tz q̄ nullo cāu bz reqri ex no.p Bal.ī d.aut.ingressi.

z ¶Consilium malū ibi z ideo si dat contrarium videtur vel le Bar.in.l. si conuenerit de re iudi. vbi quod dixi ibi post ymol.

¶ Cum consilio sapientis. Si sñia ferr̃ sine consilio sapientis an valeat ex quo dixit singulariter Jo.an.in.c.non est de consue.in.vj.in nouella q̃ si iudex cõmittit cãm alicui cũ hoc q̃ nõ ferat sñiaz sine consi.talis sapientis viri q̃ si lata est sine consilio est nulla ipo iure sine appellatione ꝛ in hac materia de consil'.ꝛ an iudex cõmittens cãm possit cõmittere eã cum hoc q̃ non ferat sñiam sine suo consilio an valeat ꝛ si vide Jnno.in.c. si pro debilitate de of. deleg.sed circa hoc dicit hic Bar. cõsidera.ppter id qõ dixit Bar.in.l.i.ꝛ ibi dixi .C.de relatio.ꝛ ad p̃ dicta vide Bar. in.l. item si vnus.§.idem poinponius.s̃.de arbi.ꝛ.j. vñe ꝛ in materia cõsilij sapientis vide vnum verbum Bal.in.c.i.de cõtro.i uesti.ꝛ Bal.in.l.ij.C. de legi.ꝛ Bal.ĩ repe. §.qui ꝓuocauit ꝛ ange.in.l.ad principem .ĩ.de ap.ꝛ Bar.in.l. ille aut ille.§.cũ in v̊bis de leg.iij.ꝛ de q̃ sil.ãt vide Bal. ꝛ Ange.in.l.i.C.de iusto.ꝛ cura.illustr.pso. ꝛ no.sin.Bar.in.l.in bonoꝝ de bo.poss.vbi videtur posse dici de istis vicarijs castroꝝ qui non tenent̃ eẽ periti vt si sequat̃ cõsilũ malũ nõ teneant̃ in sindicatu. Jtẽ istis adde Bal.in.l.i.C.ne lic.in ꝓuoc.ꝛ ibi ponit Bar.de.q.hic. itẽ ponit an in sñia non apparz de cõsilio an p̃sumatur ꝛ adõ hic Bal.ĩ.l.si qs mihi bona.§.si corã de acqr. hered.ꝛ in mã adde qõ dixit Jnno .in.c. si pro debilitate de off.deleg.quid si contra substantiã cõpromissi est q̃ arbiter dz ferre laudũ ſm consilium sapientis ꝛ quid si cũ requisitione cõsilij de quo p Bal.in.l.illa institutio de heredi.instit.quid aũt in arbitratore vide p Bal.in.l.fi.in.xij.q.C.de cõtraben.emp.ꝛ vide.j.prime p Bar.in.l.item si vnus.§.iij.s̃.de arbi.ꝛ vide in hac materia Bal.in Rica.C.eo.in.iiij. collũ.ꝛ Jo.an.in regula nullus ex consilio ꝛ qõ legit̃ ꝛ nõ.in.c.ad nostram de consue.ꝛ de.q.Bar.vnũ adde qõ sin.dicit Jnnoc.in.c.nec epi de temp.ordi. q̃ si eleganter plures ad consulendũ in cã ꝛ sint discordes q̃ iudex põt sequi maiorem ptem ꝛ Bar.hic tz q̃ iudex non teneat̃ seq ꝛ istud dictum Jnno.facit ad no.per Bar.s̃.eo.§.in.ij.col.ꝛ per Ludo.in Rica de arbi.in.vj. ꝛ.vij. car.vbi de hoc ꝛ si.in hac mã ꝛ ad dictum Jnno.in.d.c.nec epi vide p no der.ff.de app.l.a principe. Jn eodem v̊s.quero dicit statutũ ꝛc̃ .ibi cũ cõsil'. sapientis. Et vidi de facto annullari quandã sñiam latã nondum spectato cõsilio sapientis postq̃ fuerat missus ꝓcessus ꝛ maxime qz statutum erat in ciuitate illa q̃ non valeret sñia nisi ferret̃ ſm consilium sapientis nam dicebatur sñiam ipo iure nullã esse non expectato consilio sapientis ét si expresse statutũ nõ annullaret ex quo ét de iure cõi est ꝓuisum q̃ dz spectari cõsiliũ postq̃ ꝓcessus missus fuit p no.per Bar.hic facit tex.in.c.cũ veteri ò elec. ꝛ in.c.cum olim ꝛ ibi expresse no.o.Anto.ꝛ ymol.de arbi.Bar.in.l.ticium ꝛ statutũ q̃ iudex ferat sñiaz cũ cõsilio sapiẽtis " iudex tulit sñiam sine illo.an valeat sñia videt̃ q̃ sic qz leuis obmissio solẽnitatis non viciat.vt.l.i.in fi.de ventre inspi.sed ista est leuis solemnitas quod pz qz non dz eius consilium sequi de necessitate vt.s̃.dixi ergo ꝛc̃.Contrariũ credo.cũ enim iudex habeat potestatem a.l.municipali ciuitaſ ꝛ.l.illa ciuitatis dicat consilium debere requiri tunc dz requiri de necessitate vt dictũ est.alias actus non valeret. Non ob.ꝓium qz debes scire ſm Oldra.q̃ qdam est solẽnitas pp quã substantia facti non põt mutari ꝛ ista dr̃ leuis solemnitas ꝛ obmissa non viciat.d.l.i.in si. ff. de ventre inspi.qdaz est solẽnitas p quã facti substantia põt mutari si obmittaſ .ꝛ ista non dr̃ leuis solẽnitas.ar.in .l.cũ hi.§.ꝓtor.s̃.de transac.sed in casu nostro consilium sapientis põt trahere iudicẽ in ꝓriaz sñiam.vt.l. itẽ si vnus.§.principaliter.ꝛ.l.se.s̃.de arbi. ergo non est levis solẽnitas. ¶ Quinto qro inxta p̃dicta qdaz cã est cõmissa alicui consulenda ille consultor obmittit dare consiliũ an sit alteri cõmittenda vel iudex ꝓcedat alterius consilio non requisito.qõ vr̃ p ea que dicta sunt in secunda.q. ¶ Credo tñ alij cõmitti per .l.in conuentione.C.de nup.non ob.q̃ dicta sunt.s̃.in .ij.q.qz illa vera qũ in dispositione psona apposita ẽ cuius cõsilio qs dz uti. Jn.q.ãt nostra loquimur qñ statutũ generaliter loqtur q̃ ferat̃ cũ cõsilio sapient̃ qõ consilium in genere perire non põt.vt.l. incẽdiũ .C.si cer.peta.ꝛ.l.q̃ te.s̃.si cer.peta.ꝛ.j.ad.l.fal.l.in rõne.§.tam ꝛ si.ꝛ.§.diligenter.ꝛ circa predicta vide multa v̊ba q̃ ponit spe.in ti.de requisi.consi. ¶ Sexto qro qd si cõpromissum est in aliquẽ q̃ ferat sñiaz ſm consilium alterius sapientis an valeat " vr̃ q̃ sic qz in iudiciarijs ꝛctib⁹ ꝛ in vltimis voluntatibus põt talis conditio apponi vt.s̃.vidistis.in ꝓriũ vr̃ casus .l.itẽ si vnus.§.idẽ pomponius.de arbi. So.dicunt q daz q̃ valet p ea q̃ dicta sunt.non ob.d.l.itẽ si vnus .§.idẽ pomponius.s̃.de arbi.qz ibi fuit dictũ q̃ pronunciaret ꝓut ticio dispensatori placeret ideo nõ valet qz oĩs potestas collata vr̃ ĩ placitũ ticij siue equũ siue iniquũ dicat.ideo non valet qz remanet arbiter solo nomine.ar.j.ti.ij.l.sed ꝛ si pupillus.§.sed si ĩ totum.sed si dixisset ſm arbitriũ vel consilium ticij tũc meliuz in ꝓn.ff.de adm.tuto.ꝛ Jo.an.in.c.nec epi de tem. Jnnoc.ꝛ hosti.ibi ꝛ Bal.in.l.ex illo.C.de app.ꝛ in.l.i. ad fi.C. de in numis.ven.ꝛ in.l.i.C.ne lic.in ꝓuoc.ꝛ clare firmat Jo.an.in add.spe cu.ĩ titulo de requisiti.consil'.§.i.sup verbo vt aũt referas ita tenuisse Goffred.ꝛ oldr.ꝛ qõ no.Jo.an.in.c.non est de consue.in.vj.in nouel la ꝛ ĩ.c.si pro debilitate de off.deleg.ꝛ ut dubio ét nõ p sumitur q̃ in teruenit dicta solemnitas cõsilij ex statuto regsita vt de ganter probat Bal.ĩ.d.l.i.C. ne lic.in ꝓuoca.nepbendes Goffredum q ꝓrium.tz ꝛ cũ Bal. transit ci Pe.de arbi. in repetu.ca nonũ de ẽpis. in vsi. similem .q.ponit Jo. an.ꝛc.ꝛz spe cu.in titulo de requisi. consi. .§.i. in verbo si vero nõ est videatur vel le q̃ tale statutũ vel cõsuetudo ontãs indicem ad requirendum ꝛ sequendũ consilium sapientis nõ teneat per .c.ad nostram de consue.cũ cõiter teneatur ꝓrium vt nõ. Jo.an.in.d.§. .i.in addi.quã ponit sup verbo vt autez.ꝛ est de mente Bar.ꝛ doc.in.l.si conuenerit de re iudi.ꝛ Jnno.clare in.d.c.si pro debilitate ꝛ Bal.in locis.s̃.proxime allegatis nam sicut valet conuentio partium q̃ iudex teneatur iudicare secundum conscientiaz talis.d.l. si conuenerit cum ibi notatis ita oportet valere statutum quia quod fieri potest per pactum potest per statutum tanto fortius vt no. glo. in.l.neqz ex precepto ꝛ in.l.neqz pignus.§.pretatorum.ff.de regu.iuris ꝛ in Rubrica.C.de decre.decu.ꝛ in.l.ij.que sit longo consuetudine ꝛ ibi. Baldus.

ꝑ ¶ An valeat ꝛ an cõpromissum q̃ sñia ferat̃ ſm consiliũ sapientis vide Ludo.ĩ repet. Rice.ff.de arbi.ĩ.vj.carta in.v. vlterius queritur si cõpromissum sit p doc.in.c.cũ olim de arbi.p doc.in.l.illa institutio de hered.instit.post glo.Quid ãt in arbitratore vide per bal.in.l.fi.in .xij.q.C.de contraben.emp.ꝛ vide bar.in.l.si vnus.§.iij.s̃. de arbi.ꝛ vide ibi banc materiam ꝛ bald.in Rubrica.C.eo.in.iiij.col.ꝛ Jo. an. in regula nullus ex consilio ꝛ quod legitur ꝛ nota .in .c. ad nostram de consuetud.

ꝓ ¶ Quod glo.vide bal.in.l.i.C.de arbi.

a ¶ Videbitur. Põ.de verbo videbitur ꝛ placebit vide bart. in.l.si cui de leg.i.ꝛ vide.s̃.in prox.col.

vt in auth.iusiu.qp prestita.ab his p totū.t.j.de penis .l.hodie t insti.de offi.iudi.in pn.t sic non est cōtra sñam iudicis seu eius substantiā. An aūt teneatur se qui de necessitate pz ex bis que.s.dicta sunt. ¶Vltimo quero quid si dicaī qp ferat sñam cuz consilio t arbitrio alicuius incerte psone an ista adiectio aliqd opereī distingue aut loqueris in extraiudicialibus. aut in iudicialibus t bis que saptunt naturā iudicio rū vt arbitraria primo cāu aut illius incerti electio cōpetit pluribus t regulariter non valet qp agiī qz possunt in eligēdo dissentire vt.l.si merces in pnc.j. locati.t ibi no.fallit in cāu.l.si fundus in fi.j.de pig. t in casibus in qbus valet promissio incerta.vt.ff.de iure dotiū.l.cū post.§.gener.t ibi no.dixi in.l.ita stipulatus de vbo.obl.si vero cōpetit vni tunc valet quia cessat rō pdicta ergo tē.ar.l.adigere.§.qūis de iurī patrona.fo cāu qñ in iudicialibus tunc valet iudicis interlocutio qp ptibus discordantibus vel ipe eligit vel ptes ad concordiā coget vt.s.de arbi.l.itē si vn⁹ .§.arbiter.t.s.de iureiur.l.iusiuranduz.§.si de qualitate.t de bo.auc.iudi.pos.l.in venditione in fi.

Exercitorem ¶Supra dixi qs dicatur magister vt declaratur quis dicaī exercitor.t.b.d.exercitor dī ad quē oēs redditus veniunt nec psone conditio inspicitur nisi sit minor qz tūc tutoris vel curatoris auctoritas inspicitur.b.d.

Est autem ¶Contrahētes possunt eligere executorem siue magistrum sz exercitor non pōt eligere cōtrahētes nisi in subsidiuz.b.d. ¶Nō.qp magister siue exercitor pōt conueniri ex ꝯctu suo qō qualiter itelligatur videbitis in.l.si.j.ti.ij.

Si is qui nauem ¶Cōtinua p mo ad pcedētia.s.dixit qp teneī exercitor siue institor siue sit sui iuris siue filius vel fuus. ¶Sed vtrū ex psona institoris q est i potestate alterius teneaī pater vel dñs ponit in hoc.§.diuide.primo ponit vba edicti secundo prosequit edicti expositionē rndendo cuidam tacite obiectioni.tertio ponit q̄dam alia .q. exprmissis descendens.secunda ibi lz.tertia ibi sz si sciēte.t.b.d. Qui exercitorē hz in potestate si fuerit volens i mercē dñica t nauali obligaī insolidū sed i peculiari tributoria obligaī idē i nauali si sola scīa supuenerit .b.d. Ibi iudiciū daī hec sunt vba edicti.qō postea sequitur est expositio edicti. ¶Opp.qp in quolibet ꝯctu si ꝯbit dñi voluntate dñs teneaī insolidū ex titulo qō iussu vt.j.qō iussu.l.i.§.si mandauerit t.§. si ratum. So.dicit gl.verū est qñ vult agere qō iussu sed hic loquitur qñ vult agere tributoria. Tu dic fm Bart.sylli.qp in actione qō iussu requiī qp dñs sciat speciem ꝯctus.sed in hac sufficit qp sciat eū negociari sz speciē ꝯctus ignoret t ideo dic aut filius vel seruus negociaī dño inuito vel ignorante t tunc dñs teneī solū de peculio p titulum.j.de pecu.p totū.aut ꝯbit dño sciente tñ.t tunc teneī tributoria siue in merce nauali siue in alia vt hic in.§.sed si sciente t.j.de tributo.p totū aut ꝯbit dño volente t tūc aut vult certam speciē ꝯctus t teneī insolidū p titulum qō iussu aut vult eū negociari generaliter.t tunc in merce nauali teneī insolidum vt hic.in merce non nauali tenetur tributoria.vt hoc.§.§.an institor.t.j. de tributo. p totum.vide gl.qp voluntas patris circa ꝯctum filij non semp obligat patrem insolidum pro hoc habeꝫ tex.notabilem in.l.lucius titius gayum seyum.j. de admi.tuto.t quid importat hoc .s. contractum fieri de mea voluntate examinaui plenissime.j.solu. ma.l.post dotem.

In potestate ¶Debuissis.s. expositum ꝟbum ex voluntate.hic exponit verbum ex potestate accipitur pro patria t dominica t etiam pro ea quaz habet q iuri alterius è subiectus.b.d.

Quanquam ¶Hic expōit ꝟbū magistro positū i edicto.

Hec actio ¶Exercitor t magister tenetur insoliduz.sed vnius solutio alium liberat.

Si plures [b] ¶Si plures nauē exerceant p tertiū liberum seruuz vel p vnum ex ipis quilibet teneī insolidum secus si simul exercent.b.d.t est valde notabilis t tota die occurrit hic ponit cāus in naue. ¶Oppo.s. nau.cau.sta.l.fi.§.si plures. So.lz glo.multa dicat dic ibi de actione que venit ex delicto hic de ea que venit ex contractu vt ibi nō.

Jtamen [c] ¶Oppo.ad prīn.hu ius.l.t videī qp inuti cem sint sibi magistri vt.l.eius qui in pro uincia.s.si cer.pe.gl.non soluit dicit Ja. de are.t est notabile dictum ibi quilibet gerebat se peratim ad cōem vtilitatem ideo quilibet teneī īsolidum p rōnem ne in plures tē.facit.C.de fabricen. .l.iure ꝓuisum li.xj.hic vero oēs gerebant simul.Et ideo reassume breuiter qñ plures faciunt vnaz mercantiam aut eam exercent p tertiū.t eius facto quilibet teneī insolidū aut eam exercent per se ipos. t tunc aut eam cōmittunt vni t tunc idem qz ex eius facto quilibet teneī insolidum aut omnes gerunt eā dem mercantiā.t tunc aut oēs simul t tunc quilibet teneī pro parte isti omnes tres cāus sunt hic in tex. aut quilibet gerit seperatim qz vnus in vna terra alius in alia vel vnus mercantiā lane alter pannorū vl aliter inter ipos diuiserunt t tunc videnī sibi inuicē esse ꝓpositi ar.dicte.l.eius qui in ꝓuincia.t qō.s.p xīmo dixi secundum Jaco.de are.

Si seruus ¶Etiaz mortuo magistro daī actio i dñm.b.d.

Ne actiones ¶Vide gl.ibi hic actō nō.qp lz appellenī actiones tñ sunt adiectiones vt gl.dicit.j.ti.ij .l. cuius qz.§.non tñ t de pecu.l.iij.§.cui congruit .t de i rē vso.l.filiusfamilias.in fi.

Jeū [f] ¶Teneī exercitor lz iter magistrū t ꝯbentē secū non cadat obligatio. Et dñs magistri serui tenetur actiones sibi quesitas exercitori cedere.b.d.

Item si ¶Teneī magister ꝯbenti secum lz inter exercitorē t eū nō cadat obligatio hoc dicit.

Acius [d] ¶Mutuans[e] magistro hz exercitoriaz quattuor concurrentibus.s.causse veritas ꝓpositōnis t causse scīa t credulitas cōgrua quātitas t loci congruitas. dē i institoribus.b.d.vsqz ad fi.tituli. ¶Nō mirabilē.l.ad quā oppo.[f] t vī qp debeat ꝓbari directo pecuniā esse conuersam in domini vtilitatē.vt.C.si aduersus credi.l.ij.t.s.si cer. pe. .l.ciuitas. So.illa iura loquunī in psonis priuilegiatis. ¶Opp.de in rē verso.l.qp si seruus.§. sed si sic. So.ibi ꝯbebaī cuz eo q nullo mō habebat mādatū. ¶Oppo.t vī qp sufficiat sola assertio[g] magistri etiā si iste ꝓsumptiones non ꝓbareī.vt.s.eo.l.i .§. non āt.§.sed si in pcijs gl.dicit qp ibi non potuit adhibeī diligentiā hic sic.tu dic qp ibi erat ꝓpositus expresse

b ¶Si plures. de isto textu.t materia vide plene per Bar. in.l.t an eandem de duob⁹ reis t ad istū tex.vide.l.iam tamē .§.si plures iudicatū solu.

c ¶Si tamen. vide n.l.t an eandem.C. de duo.reis t Bal.in ꝛica.C.eo.ad fi.

d ¶Utius in princ. huius tē.nō.hic quo modo ꝓbetur esse ꝯuersum in vtilitatem alicuius adde Bal.in .l.i.C.si aduer.cred.

e ¶Mutuans vide Bal.in.l.i.C.eo.

f ¶Opp.de quo vide insti.de actj.§. actōnes t vide nō.per Bar.in.l.si cum dotē .§.i.solu.ma.

g ¶Sola assertio vide Bar.s.l.i.§.nō autem vbi bene expedit hoc contrariuz t Bar.in.l.a diuo pio .§.sed sciendum.ff.ō re iudi.

h ¶ Debeat emẽdari adde Bar.ĩ.l. si alius.§.est autẽ.s̃.q̃ vi aut clã & istud tenuit hic Buil.& consuluit Ang.& p hũc tex.dic̃ & Buili.hic q̃ .si miles vadit ad bellũ p defensione pfe & ei equus suus sit iterfectus q̃ ciuitas tenet̃ emendare damnũ & b° verũ si fieba illó gratis alias secus vide qó dixi post Bar. in.l.legatis ó leg.iij. & vió tex.ad hoc nõ. in.l.mulier.ĵ.ó cap. què nõ.allegat Bui. & ibi Bar.in.l.i.in fi. p̃nci.de iusti. & iure. Quid si miles q̃ feu dũ liberũ & francũ tenebat a barone inquisit⁹ fuit ab eo vt iret cũ eo ad exercitus q̃ritur an teneat̃ & an eius sumptibus & an baro possit ab eo exigere subsidium pecunie vide Bal.referentem Oldra.in.c.i.de capitaneo q̃ curiã vẽdidit in fine p̃nc.Et si vocatus ad bellus pdidit arma an recuperet & a quo vide Innocẽ.in.c. sicut el .iij.de iureiurã.& qó nõ.Bal.in.l.qm̃.C.ad .l.iul.de vi bene fac̃ .l.fi.& qó ibi dixi in apostilla.C.de statuis & ymagi.& si laborator meus rupit ferrũ in laborerio nõ tenetur fm glo.& Bal.per istum tex.in.l.qm̃.C. de testi.& est tex.hic in.§.cõseruat̃. & nõ. Imol.in.l. stipulationes cõmissionum de v̈bo.ob.& ita ẽt videtur determinare florianus ĩ.l.si locus.§. cum vta.ff.quemad. ser.amit.& ad hoc qó no.glo.multũ nõ.ĩ.l. si finita.§.siquis dãt de dam.infec.in v̈si. fouet & vide qó legitur & nõ.in.l.nequid in prin.ff.ó incẽ. rui. naufra.

i ¶ Deprecatio.istũ tex.allegat Bar.in.l. .i.ĩ fi.s̃.ó iurisdi.omn. iudi.Et hic habes q̃

ad.pecuniam accipiendam mutuo hic non secundus Azo.& Buil.de cu.

Ad legem rodiam de iactu. R̃ica.

Glo.cõtinuat dic vt in ea.

Jlaborãte ¶ Dñi iactus mercium habent actionẽ cũ magistro & magister cus ceteris non solum hs actionẽ sed ẽt retentionem merciũ vt fiat ꝓtributio.h.d. ¶ Iste.v.eqsti mũ enĩ tẽ.facit ad.q.q̃ qñ domus alicuius destruitur a vicinis ne ignis vlterius transeat q̃ debeat ei emendari [b] vicinis quia pro cõmuni vtilitate factũ ẽ ĩ argumentũ iduco non determino.

Si conseruatis ¶ Si nauis deteriorat̃ non fit contributio nisi acciderit voluntate mercatorum vel alio iusto metu.h.d.

Cum in eadem ¶ Domin⁹ nauis & domini omnius rex intea existentiũ excepto libero corpore & cibaris pro portione extimatõnis contribuunt.ad qó magister ex locato tenebit̃.h.d. ¶ Iste tex.est argumẽtum q̃ annulorum quos qs portat ĩdigito & vestimẽtorum p̃ciosorũ transiẽs debeat soluere gabellam.Cõtrarium tñ est verũ in his q̃ vsus sui cã portat. vt.l. in lege censoria.ĵ.de v̈.sig.¶ Ultimo notatur q̃ tempore necessitatis omnia sunt cõmunia.vnde si tu haberes de pane & ego non ĩ necessitate licitũ est mihi auferre a te.& hoc ó iure diuino & humano.vide gl. super verbo conferre.

Si nauis ¶ Preciũ redẽptionis ẽ ab oĩbus conferendũ secus in p̃cio rerum perditarum.h.d.

Si nauis ¶ Si perit scaffa cus mercibus cã leuãde nauis extractis bs locum contributio.secus si nauis peat & scaffa salua remaneat.h.d.

Sed si nauis ¶ Jactantibus fit cõtributio ex mercib⁹ recupatis ex naue postea pempta.fs recuperantes ex iactu ĩ naue non contribuunt.h.d.

Cum autem ¶ Pro rebus ẽteriorantis presente p̃cio fit collatio iactãtibus.ipsis vero deteriorat̃is rõne loci nõ confertur.sed si rõne aspginis ipsis confertur & conferunt damno deducto siue plus siue minus sit ĩ dãno q̃ in collatione.h.d.

n **Nauis aduersa** ¶ Non fit collatio p ĩ pẽsis q̃ ad ĩstruẽdã nauẽ facte sunt .h. d.

q **Vilenande** ¶ Jactata ĩ dubio non videnť haberi pro derelicto nisi ex mõ iactus aliud p̃sumatur.h.d.cũ glo.

o **Eprecatio** ¶ Valet consuetudo cui lex non aduersatur.h.d.

r **Juehenda** ¶ Ad pensionem consequendas suf ficit impositum esse in naui nisi aliud actum sit hoc dicit.

Siea ¶ Casus superuenies excusat a pena precedentis culpe vbi actio nata

non poterat intentari hoc dicit ita intelligit Dy.ĵ.de ĩpen.l.& ĩ totum.ó quo p Ly.C.mã.l.ad comparandas. Bartolus.

Idem iuris ¶ Difficultas superueniens excusat a pena .h. d.de hoc dixi.s̃.si.cer.peta.l.quod te plenissime ĩ.l. continuus.§.illud.de v̈.ob.

Si conduxisti ¶ Si mensura refertur ad lignũ suf ficit ligni capacitas.si refertur ad onus inspicit̃ mensura ponderis.h.d.

De institoria actione. R̃ica.

Quum [k] ¶ Dominus ex testamento institoris obligat̃.item agit si eius seruus est institor nõ aliter nisi cessa actione nisi ĩ subsidium.h.d. ¶ Nota q̃ vbi non reperitur ille q̃ mihi tenetur cedere actionẽ q̃ forte longe est absens [l] vel latitat vel est mortuus sine herede lex dat mihi actionẽ vtilem sine cessione vt hic &.C.de act̃.& ob.l.i.&.C. ad trebel.l.sancimus nõ.ĵ.de dam.infec.l. damni infec.stipulatio.§.fi.

i **Institor** ¶ Institor [m] est ille qui alicui negociationi questuarie p̃ponitur ẽt certo loco nõ designato & obligat dñm cumulcunq̃ cõditionis sit negociatio questuaria.secus si certe rei vel negociationi nõ questuarie ꝓponatur tunc enĩ magis procurator vocabitur [n] .h.d.vsq̃ ad.§.non tamen.

q **Alicunq̃** ¶ Summaui.s̃.cum .l.institor. in tex. ibi agris colendis intellige de alienis cã questus faciendi in suis enim non dicit̃ negociatio questuaria fm Jnno.vt ipe no.in.c.fi.extra ó fideiuss.ita intellige p̃cedentia exempla & sequentia & ꝓbatur.ĵ.eo.l.si cus vilico.facit qó no.ĵ.eo.l.ĩ eũ. ¶ Nota.ibi si promisit ei ita dari° tẽ .q̃ sufficit qó passus sit illũ ita facere vt̃ enim ipm preponere suũ institorem simile videbitis.ĵ.eo.l.sed & si pupillus.§.i.&.ĵ.q̃ cũ eo.l.fi. Jn tex.ibi si ꝓcurator.dic ad imperandũ & corrigenduq̃ discipulos. Jn tex.ibi sin vero quasi sic enim cõmisit totam cãm vt.s̃.eo.§. fs si ĩmensa.Ego allego hunc.v̈.plane ad materiã litterarũ credentie que hodie sunt in vsu que dicunt tabellatori p̃sentium dabitis plenã fidẽ in his que vobis dixerit q̃ ex hoc p̃iudicetur dño ó quo scripsi latissime.ĵ.de fideiuss.lucius.

Nontamen ¶ Dñs teneť ex ꝯctu institoris.circa id ad qó ꝑpositus ẽ exp̃sse vel tacite nisi forte p̃positioni repugnet.h.d. ¶ Jn tex.ibi sed si ei.nõ argumentuq̃ p̃ curator datus ad vendendũ põt vendere habita fide de p̃cio ó quo p Ly.C.de rei vẽdi.l. ĩ ciuile p Buil. hic ego plene examino.ĵ.de re iudi.l.a diuo pio.§.si post aditum.in fi.

Si abalio ¶ Si institor p̃ponatur a ó functo obligatur heres si a legittimo administratore obligat̃ ille cuius negocia geruntur si a procuratore obligat̃ dñs & preponens idẽ in gestore ratihabitione secura.h.d. ¶ Et sic nõ. q̃ morte non finitur mandatum vniuersale vide gl. in verbo maxime. Ja.de are.dicit q̃ si habet specialle mandatus solus dñs teneť ar.s̃.q̃ q̃q̃ iuris.l. iij. §.i.si generale tunc tenetur vterq̃ ita dicit ipse.

qui.C.qd cuz eo ꝛ in.l.si pupilli.§.i.de negot.gest.ꝛ adꝺ qꝺ si dico facie te institoꝛẽ meuz videris ꝓpositus omnibus ciuilibꝫ negocijs qbus ego vti solebã ꝯm bal.ĩ.l.mãdatum in .iiij. oppoſitiõe.C. manu.ꝛ ibi ẽt dicit ꝙ constitutus ad vnũ actũ non eſt ꝓprie institoꝛ.

¶ De quo. palaz in pric. huius tẽ. viꝺ bar.in.l.i.C.ꝺ satisꝺa.

q ¶ Litteris publice. Ecce quid operaꝝ aliqd fieri in publicũ ꝛ publicatio qꝛ facit esse notoriã ꝛ facit presumi rem deuenisse ad noticiã.qꝛ q̃ publice fiunt ꝓsumunꝫ sciri vt hic ꝛ in.c. .i.de postu.ꝓla.ꝛ.c.ĩ tua q ma.accu. posꝛ.c.qꝺ dictis xvj.ꝺi.glo.ĩ.l. si tutor. C. de pericu.tut.gl. in.c.cognoscẽtes de consti. ꝛ.ff.ꝺ ori.iuꝝ. ĩ verbo ꝙ restris.

r ¶ Habebat Et hanc.l.no. declarat Bal. in.l.fi.C.quod cuz eo in.vij. col.ꝛ dic Bal. in.l.i.C.vt in poss.in pri.ꝙ vbi diuersificatur res cã vel actio non põt subseq cõdemnatio vel qualitas ex qua variaꝝ actio cõpetens.

r **Ed et si quis parui**

¶ De conditione persone institoris non curatur nec etiam ꝓponentꝫ.sed si minoꝛ administratoris auctoritas requiretur.h.ꝺ.

r **Ed er si pupillus**

De quo palam. p ¶ Qui ꝓponit aliquẽ certo loco vꝫ ꝓmittere cũ eo ꝯbi.nisi ꝯriuz litteris publice q ꝛ legittime ꝓcibat ꝯ quam scripturaz nõ cadit ignorantia donec durat. secus si fuerit extincta.nisi dolus ꝯbentis adfuerit.h.ꝺ.vsqz ad.§. conditio signa tex.ibi ceterũ q ꝓponit tẽ. ¶ Nõ. ad.q. qualiter debeat fieri reuocatio ꝓcuratoris generaꝝ. de qua ꝓ Ly.C.mandati.l.mandatũ.

Conditio. ¶ Cõditio ꝛ forma ꝓpositionis institoris inspiciꝫ q̃ si nõ seruatur dominus non tenetur nisi possit variatio imputari hoc dicit.

Item si. ¶ Proposito vno de contrarijs aliud cessat.itez qui succũbit ꝓ actionem ineptam recurrit ad aptã.h.ꝺ.

Si a seruo. ¶ Teneꝫ ꝓponens lz iter contrahentem ꝛ institoꝛez non cadat obligatio.ꝛ dominus seruꝝ teneꝫ ꝓponẽti de peculio.h.ꝺ.

b **Debebat.** ¶ Qui se astringit ad vnam causam si non ꝓbat succũbit nec iterum eadẽ actione ẽt si ex alia cã agat agere põt nisi prius restitutione ꝑhabita.h.ꝺ. Ad euidentiã huius. l. est sciendũ ꝙ qñ aliquis ꝯbit in eam cãm in quã ꝓpositus est exꝑsse.sufficit ad obligandũ dñm solius causę expressio.sed qñ quis ꝯbit in id qꝺ quis est ꝓpositus ꝓ quandam consequentiam est necesse ꝙ creditoꝛ ꝓbet in illã cãm esse conuersum ꝓ ꝓsumptiones quas vidistis ꝛ ibi dixi vobis.§.ti.ij.l.vlt.ꝛ eo.ti.l.i.§.non ãt. ¶ Hoc ꝓmisso ꝙro in hac.l.aliquis erat ꝓpositus mutuis pecunijs accipiendis.itẽ erat ꝓpositus merci olearie accepit mutuã pecuniã ad mercem oleare am.ille q mutuauit dedit libellum in institoria tanq̃ esset merci olearie ꝓpositus ꝛ ꝓ cõsequens mutuis pecunijs accipiendis non potuit probare ea q̃ sunt necessaria ad obligandũ dñm in his ad q̃ prepositus est ꝓ consequentiam.ideo dñs fuit absolutus. nunc vult iterũ agere ex illo capite qꝛ exꝑsse fuit prepositus pecunijs mutuis accipiẽdis an possit ꝛndet ꝙ de scripto iure non põt.de equitate ãt põt per vtilez actionẽ.h.ꝺ.vides ergo ꝙ lz qs non habeat necesse dicere in libello ꝙ ad merces mutuauerit.tñ qꝛ hoc dixit videtur se astringere ad probandum. ꝛ ideo si non probat c succumbit ꝓ qꝺ dicebat Rizar.ma. qꝺ lz in accusatione non requiratur dies cõmissi delicti tñ si ponat vꝫ se astringere ad illud probãdũ ꝛ si nõ ꝓbat succũbit .de quo dixi in.l.is q reus.de pub.iudi.facit optime extra de ꝓbaꝫ.c.lz cãm.ꝛ plene dixi in.ꝺ.l.diuus.de re iudi. ¶ Itez nõ ꝙ licet contrahã tecum d respectu vnius mandati quod te habere credebam tñ ego possum agere ex virtute alterius mãdati qꝺ vere habebas lz ignorareꝫ tpe ꝯctus facit qꝺ dixi vobis in.l.ij.§.i.§.de iudi. ¶ Op.ꝙ possit agere ex vigore illius mandati qꝛ pecunijs mutuis est prepositus de iure stricto.nã cũ agat ex alia cã non obstante exceptione rei iudicate.vt.l.cũ q̃ritur.ĩ .de excep .rei iudi. Ponit glo.plures solutiones. Ꝺe.dicit aliter ꝛ melius hic tam ĩ prima q̃ ĩ secunda erat eadẽ actio lz adiectiones essent diuerse.ideo nõ põt ageꝝ noua actione nisi petita prius restitutione ex cã iusti erroris ita dicit Ꝺet.C.de iur.ꝛ fac.igno.l.error .in vlt. oppoſitũ.hanc lec.ponit gl.tua.§.de in inte.refti.l. ij. in vlt.glo.parua.

Deminisse autem. ¶ Nouatõne dominus liberatur.h.ꝺ.

Si duo. u ¶ Si plures eundẽ institoꝛem ꝓponunt quilibet teneꝫ insolidũ si inter eos pro socio vel cõmuni diuidundo agatur quibus iudicijs cessantibus quilibet tenetur pro parte.h.ꝺ.cum.l.se.de hoc dixi plene in.l.i.cum.l.se. .§.de exerci.

r **Icum uilico.** ¶ In negotõ nõ quẽstuario cessat institoria alias secus.h.ꝺ.

r **Iquis.** ¶ Venditio institoris obligat dominum vt tradat ꝛ etiam redibitoria.h.ꝺ.

Si impubes. ¶ Mandatuz institoris non finitur morte mandanꝫ.h.ꝺ.de hoc.§.si cer.peta.l.eius qui in prouincia. ¶ Nota argumentum c ꝙ si pupillus facit ꝓ curatoꝛem cum auctoritate tutoris ꝙ finita tutela nõ expirat mandatum.

Proculus. ¶ Prohibitus contrahere si agat institoria repellit exceptione nisi inquantum ꝓponens factus est locupletioꝛ.h.ꝺ.facit ad.q.glo.que est in.l.soluendo.§.de negot.gest.de qua per doc.in.l.fi.C.de neg.gest.lz cõtraria glo.sit.ĩ.de nouaꝫ.l.stichum.§.fi.

l **Aeum.** ¶ Si actus non põt ꝓprie dici negociatio habz locum utilis institoria hoc dicit.

Si dominus. ¶ Mutatiõe status institoris non reuocatur mandatum hoc dicit.

Taberne. ¶ Adiectio alterius obligationis institoriã nõ extinguit.

Seruus. ¶ Institoꝛ non obligat dñm nisi ad id ad quod est ꝓpositus hoc dicit.

l **Acius ticius.** ¶ Contrahens apposito nomine officij in dubio contemplatiõe officij ꝯbere vꝫ ꝛ institoꝛ finito officio nõ teneꝫ.h.ꝺ.nõ.ꝙ sufficit ꝙ qꝺ quis dicat talis procuratoꝛ lz non adiciat ꝓcuratorio nomine.simile in.l.cum post mortẽ.ĩ.de admi.tuto.ꝛ qꝺ nõ.in.l.post mortez qñ ex facto tutoꝝ. ¶ Quero verum qñ aliquis ꝯbit tanq̃ institoꝛ teneaꝫ. ¶ Quidã dicũt ꝙ hic est casus ꝙ non.ꝛ ꝓ hoc reꝑhendit gl.ĩ.l.ꝓcuratoꝛ q pro eunctione.§.de procura. In ꝑrium vꝫ casus.§.de exercito.l.i.§.est ãt ꝛ.§.nau.cau.stabu.l.lz.§.possumus . ꝛ .§.eo.l.sed ꝛ si pupillus.§.fi.ꝛ.l.si qs iumentis .§.i. Non ob.hec.l.qꝛ hic nõ cõtraxit.sed solũ stipulationem fecit continenté verba enunciatiua de ꝑterito ꝛ hoc in dubio vꝫ esse factũ ad fidem in se ostendẽdaz Ista tñ verba in alio q̃ in institoꝛe inducerent cõtractum constitute pecunie vt.l.quidã.§.de cõsti.pecu. in.vj.lec.dy.ĩ.sol.matri.

tere.C.de peti.here. ꝛ ꝓ istã doc.dici põt ꝙ qñ vnũ est deductum in inquisitione si illud nõ ꝓbatur sed ꝓbatur aliud diuersum non põt sequi q ꝺẽnatoria faĉ.l. quarta.§.doꝛẽ vi.bo.rap. no.glo.in.l.i.§.diuus in vbo absolui posse .ff.de sicca.ꝛ Inno. in.ꝺ.c.ex pte ꝛ Bar. ĩ.l.denũciasse.§.q tñ de adulte.ꝛ pulchre Bal.in.l.hec vba.ff.ꝺ infoꝛm.vbi dixit ꝙ si qs ingsitus é ꝙ mandauit delictũ cõmitti ꝛ ꝓbatũ est ꝙ istigauerit vt ꝺelictũ cõmitteꝫ nõ poterit condemnari.

t ¶ Contrahã. tecuz adde Bar.in.l. ambitiosa.ĩ.ꝺe decre. ab ordi.fac.in fi.ꝛ vide oĩno Bar.in.q.sua incipiente adunãtia generalis.

u ¶ Si duo viꝺ bar. in.l.iij.§.i. in.ij.q. de duo.reis.

x ¶ No. argumẽtũ ꝓ Bal.ĩ.l.mãdati ĩ.iij op.C.mãda .ꝛ Bar.ĩ .l.ij.§.sed ꝛ si qs.ĩ.ꝺ ꝺo.

y ¶ Si dñs allegat no.bal.ĩ.l.mãdatũ in .iij.opp.C.manda.

z ¶ Taberne iste texno.allegaꝝ ĩ.l.heres .§.si seruo de fideiu. ꝛ ¶ Lucius ticius. hac.l.itellige ꝙ hic in obligaꝝ institoꝛ qꝛ nõ ꝓmisit lz solũ ꝓfessus ẽ ꝛ iste ẽ verus ĩtel lectꝰ ꝛz Bal.C.ꝺ ꝓsti. pec.in ꝛxica ĩ.iij.col. ꝛ latius ꝓ eũ ĩ aũt.si qñ ꝺ cõsti.pec.ꝛ istũ tex.allegat no.bal.in .i.ꝛ.ij.col.ꝛ ĩ vl.q̃ro qd ĩ sindico.C.ꝺ sen. ꝛ Ang.in.l.possessio. .§.fi.ĩ.ꝺ acq.pos.vbi ẽt allegat no.ꝓ cy.ĩ.l. ei q.C.ꝙ cuz eo ꝛ limita vt ꝓ pau.de ca. ĩ.l.i.§.executoꝛẽ. Et vide hic Bar.in.l.i.§. nunciatõ de ope.no. nunc.ꝛ in.l.post doté

z ¶ Sufficit ibi talis ꝓcur.adde gl.in.l.q̃cunq.ff.de ꝓcur.quã allegat bal. in.l.i.in fi.C.de sen.vide plene in.l.i.§.nunciatio de ope.no.nunciatio.

ꝛ ibi glo.hic vꝝ velle Alij dicunt ꝙ institor teneꝛ dum rante officio non eo finito.ꝛ sic posui vobis summa riuꝫ ꝙ non plꝫ ꝑ dicta iura ꝙ tamen relīquo maiori declarationi.

De tributoria actione. ℞ica.

Glo.continuat.

Ait quoqꝫ

b De eo ꝙ p̄ctum est in merce peculiari cum eo q̄ est in alterius potestate eo sciēte cōpetit tributoria ꝛ v̄bum merces accipitur generaliter.ꝛ v̄bum peculiare ꝛ nulla facta deductione ꝛ verbū scientia pro patientia ꝛ verbum potestatis seu potestate etiam generaliter accipiť.h.d.¶Nō.gl.sup verbo.ad oēs.¶Nō.ꝙ ex vno p̄ctu vnus dī negociator de quo dixi in.l.legatis.in prin.de le.iij.

ſ Ed et si seruus

Quod si alter·¶Unius scia non p̄ iudicat ignorantī.itē actionis nā facit insolidū sciēte etiaꝫ deducere.h.d.

Si seruus·¶Ad euidentiā huius.§. scias ꝙ hic edictū hꝫ duo capita.primū prouidet p̄ scientez tm̄.fm p̄ dolosum ꝛ incipit fm caput in.l.illud.§.si cuius.ff.eo. sed hic §.tractat ò vtroqꝫ mixtim.ꝛ.h.d.dolus tutoris ꝛ curatoris non nocet his quorū negocia administrant.nisi quatenus sunt locupletiores ꝛ tunc teneñ cedere actionem sed ipsorum administrantium scientia sufficit ad hanc actionem.pupillorum vero ꝛ adultorum dolus ipsis nocet.sed scia non sufficit. procuratoris vero dolus ꝛ scia nocet.h.d.

p Rocuratoris

Si vicarius·¶Si sint plures quorum vnus ē dominus alius quasi dominus scietia ꝛ ignorantia contemplatur vt inducat hanc actionem.h. d.

Mercis nomine·Cōtrabētes tm̄ circa merces habent actionē p̄bentes in potestate deducunt debituꝫ eis ēt extra cām mercis.nisi creditores rōne pignoris p̄ferañ.ꝛ sole merces vel qò ex eis est redactū veniunt in tributum.h.d.vsqꝫ ad.§.si plures.

Si plures·¶Si plures sint negociationes vel vna fꝫ plura loca.plures ꝛ sepate fient contributiones.h.d.

Plane·℘¶Creditores habentes p̄sonales actiones vocañ in tributum ꝛ habentes reales suū integrū consequunť.h.d.vide glo.que est sup verbo cōuenire.ꝛ nō.eam. ꝛ adde i fi.ibi.l.qui in naui.dic sed ibi fuit pecunia ad emptionem specialiter numerata.hoc secus fꝫ Buil.ꝛ Pe. ꝛ no.ꝑ Ly.C.qui po.in pigno.habe.l.lꝫ ꝛ ꝑ glo.in.l. .i.C.de rei vendi.ꝛ ibi etiam per Ly.

Tribuno·¶Creditores accipiētes cauent se reddituros alijs creditoribus emergentibus.ꝛ ēt ipe qui petit si vult peculio renūciare.h.d.cū prī.l.se.vsqꝫ ad.v.si cuius dolo

i Illud quoqꝫ

Si cuius dolo·¶hic iurisconsultus incipit tractare de.fa parte edicti.s.qñ actio tributoria datur ꝓpter dolum dñi cōmissum in male ꝙ tribuendo.ꝛ.h.d.Ex dolo cōmisso in male vel nihil cōtribuendo quis hac actione teneañ.h.d. ¶No.tributoriā dari ꝓpter dolum sicut in p̄cedentibus dañ ꝓpter sciam.¶Item nō quod minus est nihil ē tñ ista locutio est impropria qꝛ comparatiuū istud non relinquit positiuum in extremis.

Hec actio·¶Actio ista non est de dolo ideo datur ꝑpetuo.sed est ꝑ dolum nec purgañ per actionem ex contractu ideo heres tenetur inquantum ad eum peruenit.h.d.

q Quod in heredem

Eligere·ª¶Qñ ad idez competunt plures actiones cogitur qs eligere vnam nec poterit postea redire ad aliam.secus si plures actiones. cōpetunt ad diuersa .h.d.Ex hoc colligitur ꝑ Dy.ꝛ per glo.vna regula de regulis que impediunt cumulationē vt no.ꝑ glo. in.l.edicta.C.de eden.ꝛ ꝑ Dy.in.c.nullus pluribus de reg.iur.in.vj.hoc aūt qò hic de electione dī ē verum nisi actor reddatur incertus ex facto rei noleñ. eū certificare vt.l.i.§.quod aūt.j.quoꝛuꝫ legato.Itē quod.j.subiciť ꝙ non pōt habere regressum ad aliā intellige nisi per restitutionem in integrum ex causa iusti erroris.vt.l.habebat.ff.ti.i.

Si seruo·¶Teneañ heres q̄ seruo dedit libertatē sine cautione vel ò ductione.ꝛ ex hoc suo dolo tenetur insolidum .h.d.

a Liquando

·¶Secundum diuersa accidētia qñ qꝫ melius est intentare actionez de peculio ꝙ̄ tributoriam.h.d.

a Licus duntaxat

·¶De peculio deduciť id ad qò quis ex dolosa difficultate tenetur.h.d.

Quod cum eo ꝛc.ᵇ ℞ica.

¶Ad euidentiam huius tituli debes scire ꝙ fm rigorem iuris ciuilis filiusfa.contrahens obligatur vt .l.taꝫ ex p̄ctibus.ff.de iudi.ꝓ cām rñ emancipatus vel aliter a potestate patris liberatus ꝓp status mutationē vꝝ quodāmō nouus hō.ꝛ ab illa obligatione de rigore iuris liberañ.verū pretor videns p̄bentez cū filio esse deceptū ꝓp istam capitis diminutionem restituit p̄ ipsum filiū vtilem actionē.ꝛ hoc fecit. ff.ꝑ titulum seu in titulo de capitis diminutione .postea ꝑtor considerauit ꝙ multū grauauerat filiū restituēdo p̄ eum vtilem ideo suū edictuꝫ in hoc titulo limitauit vt illa vtilis restituta in sex casibus q ponunť ī hoc titulo non deť insolidū sed quatenus facere pōt vt videbitis in.l.ij.ꝛ ꝑ totū hoc eo.ti.

o **Ania**·¶Iurisc̄ consultus hic se continuat.

a Ipretor

·¶In cāi bº hic expressis filiussa. sui iuris effectus tenetur inquantum facere potest hoc.d.

ſ Ed an hic

·¶In hac actione ò ducitur quod ōbetur creditoribus priuilegiatis vel postea contrahētibus non alijs.h.d.

ſ Ed et si ex parte

·¶In stitutꝰ ex ꝑte non modica pōt cōuentri insolidū

rat filiuꝫ fꝫ qd si creditor est paupior vtrū filius tenebiť inquantū facere pōt vꝝ q̄ī solidū sicut dicimus ī marito ꝛ vxore vt tenent Bar.ꝛ doc.in.l. mariti sol.ma.in p̄ riū facit qꝛ cū creditor ī vno sit releuatus videlz ꝙ restituť sibi actio vtil p̄ filiuꝫ vt dicit hic Bar, ergo dz i alꝰ grauari arg.l. eū q de iniu. ꝛ hoc vltimū sequiť Bal.in .l.ij.C.ꝙ cum eo quod nor fuit ī vxore ꝛ marito dicituꝫ Buil.ī.l.diuortio de negꝫ.gestz ꝙ tūc n̄ hꝫ priuilegiū sed Jac.de bel.in sua.q.disputata incipiente lex dicit solu. ma.ꝛc̄ .dic ꝙ si maritus ꝛ vxor ē paup dicit ipe puto sed tenetur loquor tñ sic ut dicarē ꝙ ōbeat maritus vl eius liberi p dimidio cōdemnari.

d ¶Interdū in p̄n. hui. §. vide Bar.i.l. si dubiteť.§.i. .j.de fideicō miss.

e ¶Poterit opponi. vide ꝑ doc.i.l.i.C. de iur.ꝛ fac. tgno.ꝛ vid an ge.ꝛ ymo.i.l. si fideiussores .§.idē respondet.j.de fideiusso.

z ¶Plane. vide gl. in.l.ꝙ quis de ꝑul. credi.

a ¶Eligere. Et materiā huius.§. quam hic no.vide satis nō. examinatam ꝑ Bar. post dy.in.l.i.§. nō q̄ritur.j.de public.ꝛ ī .l.edicta.C.de eden. Et adde ꝙ si eligat vnā actionē cui est p̄scriptuꝫ non impeditur redire ad aliam cui non sit p̄scriptuꝫ sed in Bal.in.l.si prediū de edil.actj.ī.iij. col.ꝛ ad hoc no. per glo.vide nota.Bal.in mā in.l.i. maxime in .iij.oppo.C.de fur.ꝛ de materia huius.§. vide ꝑ Dy.in.l. in ꝑ uinciali de oper.no. nun.in.§.i.

b ¶Rubrica ꝙ cum eo.an iste titu. bodie sit correctus vide ange.ꝛ ymol.in.l. ꝛ ex heredatū de re iudi.

f ¶ Fideicō missarius vniuersal' habeť loco hī dis intellige tñ vt p Bal. in aūt. ex cāe circa. xij. colū. de lib. p̄te. & dixi p⁹ bar. in l. i. §. de illo .ff. ad trebe. p Bal. in repeti. .c. li p̄ ō test. in. vj. & ī. xviij col. & vide hic per Pau. de castro.

g ¶ Licet actio. p Bar. ī. l. si dub teť ī. §. si filius. ff. de fideicōmiſ.

h ¶ Ex sola patientia vīō in. l. quinq; ō instito. Bal. ī. l. .ij. C. ad macedo. & in Rica C. ō exercito. in. vj. col. & in Rica. C. de q̄ sti. pec. in. iij. col'.

i ¶ Patiēcia. intellige ac singulariter limita vt p Bal. in .l. si is ad quē de acq. hereďi. & moder. ist. de actj. §. cura re. Itē limita vt p Bal. in. l. .i. C. de cōdi. ī deb. & dixi p⁹ Bar. ī. l. diuus .j. de re iudi. & vide Inno. de ap. c. bone qō no. Bar. in .l. si expressiz in p̄n. in vltīa col. j. de ap. & nūc de forma siñe vide que dixi in l. p hāc de rep. ap. vīō Bar. in. l. si is ad quez & qō ibi dixi videlz q̄ iudex pōt ratificare prīmā siñaz q̄ fuit lata ex cā incōgrua secⁿ si vel p hereditarta portione & interdū hz beneficium ne conueniať vltra q̄ facere possit. h. d.

Interdum [d] ¶ Propter mendaciuz p̄dit qs beneficiū. item in actic n bus descendentibus ex delicto cessat hoc beneficiu n hoc dicit.

Soli autem ¶ Beneficium huius edicti non transit ad beredem filij. h. d.

Sed an etiam ¶ Iste. §. legiť ono bus modis. tene pri mam lec. fm quam. h. d. In hac actione temporis rō habetur & siñe tempus inspiciť. h. d.

Isqui de peculio ¶ Qui semel egit nō potest iterū eadē actione ex noua adiectione agere. nisi prehabita restitutione ex cā iusti erroris. h. d. qō dic vt .l. habebat. §. ti. ij.

f **Filius** ¶ Beneficiū huius edicti hz locum ēt contra actionē iudicati. h. d. ¶ Nō. q̄ filiusfa. cōtra quos petitur executio instrumenti sui turis effecti possunt opponere beneficiū huius edicti in casibus. §. expſſis. ¶ Sed q̄ro qd si statutuz dicat q̄ ꝯ instrumentum non possunt opponi nisi certe exceptiones. an ista poterit opponi. [e] R⁹. aduertenduz q̄ hec exceptio non opponiť ꝯ instrumentum sed ꝯ executionem. nam non īpugnat instrumentum sicut nec siñam sed limitat executionē. vnde ponderanda essent v̄ba statuti an dicant non possit opponi ꝯ īstrumentum an vero dicant ꝯ executionez instrumenti. hoc ēt verū v̄ pp cessionem. nam si statuꝯ dicat q̄ nō possit opponi ꝯ executionē nō admitteretur cessio.

Si uero filio ¶ Fideicommissarius [f] vniuersalis ī effectu heres esse videtur. h. d.

e **Am qui** ¶ Propter mendaciū perditur istud beneficium hoc dicit.

p **Ater filio** ¶ Potest agi ꝯ heredes pro hereditaria portione vel ꝯ filiū insolidum sed in condemnatōne filius habebit huius edicti beneficium. h. d. ¶ Nō q̄ lz actio [g] deť inquantuz qs facere pōt tñ admittitur libellus si petať insolidum. Ille āt q cōueniť debebit excipi deť de suo beneficio.

t **Icianus** ¶ Ex sola patiēcia [h] v̄ quis institorem ꝑponere itē iudex appellationis pōt siñam confirmať ex noua cā. h. d. ¶ Nō. primo q̄ ex patientia [i] v̄ qs aliquē ꝑponere. vt. §. de exercito. l. i. §. i. ¶ Secundo nō. q̄ sententia potest confirmari ex noua causa.

Ad senatusconsultum macedonianum. Rica. Glo. continuat.

Erba senatus [k]

v Primo incipit ponere verba senatusc̄sul. ¶ Nota ex hac ꝑfactione & senatusconsultuz non est factū principaliter ī fauorē filiozum fa. sed in odium feneratorum vt colligiť ex hac ꝑfactione. & sic nota q̄ ex falsa limita hāc. l. pcedere nisi prius processus fuisset ineptus seu nullus fm bal. in. l. ij. in. xiiij. q. de rescin. vendi.

l ¶ Verba senatus. In qbus casibus nō habet locum iste titulus vide. C. eo. l. ij. & iij. & signāter Bal. ī. l. macedoniani & quasi p totū vnū no. ad ōclarationē huius tituli qō posuit Inno. in. c. q̄ pleriq; circa fi. cōmēti de iur' īmunita. vbi voluit singulariter q̄ lz filiosa. ꝯ credito. ꝯ petat hec exceptio macedo. q̄ tñ si ī veritate mutuasset creditor pp necessitatez filij peccaret mortaliter simul q̄ exceptō ne se defenderet.

l ¶ Ex istis v̄bis. Et adde Bar. in. l. i. ij. colū. §. de qdi. ex lege.

m ¶ Si pendeat. vide Bal. in. l. fi. ī. vj. colū. in. v. venio ad fm C. de sen. pas. & restin. ¶ Si qs patrēfa. Sed quanto tpe requiriť q̄ gesserit se ꝑ prefa. dic q̄ p decenniū fm Bal. in. l. ij. C. si adv. rē iudi. qō nō p Bar. in .l. labeo de supplec. leg. & ibi vide Bal. ī. d. l. ij. vbi ponit no. p quos actus ꝑbetur ipm se gerere vt pfemfa. vel vt emancipatū ad qō bene faciūt ēt no. p Bal. in. l. .i. ad fi. C. q & aduersus quos & adde ad hāc. l. no. p Bal. & ibi ēt est textus in. l. i. C. eo. & vide Bal. in. l. ij. .C. eo. Quid si filius q̄ sueuit accipere mutuum & pr̄ erat q̄ suetus restituere an cogatur in futurum pr̄ restituere & tz. q̄ sic & ad istum tex. in p posito vide quod nota Bald. in. l. ij. in vltima col. C. de sen.

o ¶ Itez si duos vide Bal. nō. ī. l. i. C. eo. qd si duo rei credēdi mutuauerūt simul filiosa. vnus sciuit euz filiūfami. & alter ignorauit an scientia vni⁹ noceat alteri decidit per illum tex. vīō ibi & quod no. Bar. in. l. ex duobus in fi. de duo. reis allegat etiā Bal. in. l. fi. C. eo. & vide hic Paulus de castro.

Nutui datione In hoc senatus consulto v̄buz pecunie accipiť stricte nisi fraus interuenerit. h. d.

Non solum ¶ Hec exceptio est ī rē ex parte eius cui opponitur hoc dicit.

Item si duos [o] ¶ In duobus reis debendi inspicitur q̄ ditio eius ad quem pecunia peruenit hoc dicit.

Quanquam autem ¶ Hec exceptio competit filiosa. & successoribus eius non tñ ei qui īstitorē preponit tacite vel expresse hoc dicit.

Proinde [p] ¶ Si pecunia in rez patris vertať vel ꝑbabilem studiorum causam hec exceptio cessat. h. d. ¶ Nō. tex. ibi idem ait &c. q̄ ex eo q̄ quis postea facit presumitur animum ab initio habuisse.

de hic Paulus de castro.

p ¶ Proinde. Et ita allegat innota. questione. Bartolus. in. l. cetera. §. fi.. de legatis primo.

Si filiusfa. ¶ Hanc exceptõnez cessare facit in necessariam cãz acceptio z partis solutio z pignoris datio vsqz ad pignorum quantitatem hoc dicit.

f **Ed si paterfa.**

Si ab alio. ¶ Filius põt soluere mutuanti pecuniã ad hoc sibi donatam.secus in donata simpliciter.h.d. ¶ Nota. casum istũ facit ad id quod no.in.l.viij.ff.nihil de manumissio.

Hoc. senatusconsultum q ¶ Hec exceptio competit filijs vtriusqz sexus etiaz pecunia extante hoc dicit.

Non solum. ¶ Hec exceptio competit filijs z eorũ intercessoribus nisi animo donandi intercesserint z qz est odiosa solutum indebite non repetitur hoc dicit.

t **Anquam tamen si.**

¶ Hec exceptio põt oppõi ẽt post sniaz .h.d. ¶ Nõ .q hec exceptio r z exceptio velleyani possint opponi post sniam.huius ratio põt esse in macedonia.qz hec exceptio cum sit ĩducta in odiũ feneratorũ non põt filius ei renũciare s vn de eã poterit opponere post sniam.z ideo puto q si paterfa.factus litigauerit z hãc exceptionẽ nõ oppo fuit q eã non possit opponere post sniam. In velleyano vero est rõ qz ĩ ꝓpria litigatione ĩtercessio est. arg.in.l.si mulier in iure.ff.ad velleianũ.

c **Reditorem.** ¶ Mortuo filio fa.qui mutuũ accepit dum erat in potestate pro illa obligatione non potest accipi fideiussor .h.d. quod dic vt in gl.

f **Iliumhabeo.** t ¶ Dictuz ĩ filio extendi tur ad nepotem.h.d.

f **Iliussa.** u ¶ Ratione cõuentionis qui epistolaz recipit videtur approbare quod in epistola continẽ hoc.d.de hoc plene dixi.ff. rem ra. ha. l. quo enim.§.i.

De peculio.x Rica.

¶ Venio ad rubricam de peculio. z istam rubricam glo.continuat ad titulũ de exerci.tu. potes continuare ad titulum.s.proxi.Dictum est.s. q ex ictu filij pater non obligatur.sz qz aliqñ pater conuenit ỏ peculio vt qñ filius nõ est mutuatus. ideo ponitur Rica de peculio. ¶ Et pro huius declaratione primo q̃ro qd sit peculium.Azo.dicit q est vniuersitas quedam cũ in ea possint esse mobilia z ũnobilia corporalia z incorporalia vt ipse nõ.C.qỏ cũ eo.circa mediũ tertie columne.sz sua diffinitio ꝓcedit largo mõ sumendo peculiũ.vt.ff.videbiz. ¶ Nam quatuor sunt nomina vniuersitatis.s.hereditas.bona.peculium.z patrimoniũ.sed stricto mõ sumendo ꝓut loquit titulus noster dico q peculiũ est q̃dam parua pecunia quã fuus vel filius p parsimoniã acquisiuit.vt.l. peculiuz ex eo.ff.eo.vel dñs vt merenti seruo dedit.i. q sit q̃situm in peculio habere pmisit filio vel fuo. vt.l.peculium est.ĩ prin.ff.eo.z extra de simo.c.simoniace. Pone exemplum contingit enim plerũqz q habentes seruos gastaldos dant eis pro eoruz victu pone singulis mensibus qnqz florenos.si quidem ergo fuus fidelis posset transire victũ suum cũ tribus florenis z duos pmoniacet.ista pmonia pmonia tio appellat.z exemplum istud in filio z fuo procedit.z hoc totum peculiũ efficitur quotiens dñs hoc agit vt serui peculiuz efficiatur fm exemplum cuz benemerenti dñs vel pater peculium concedit sine dubio in seruo procedit sed in filio non vr procedet fm iura.C.seu.auc. Sed hz hec iura.ffozũ ꝓcedebat sicut in fuo qm illud est peculiũ qỏ hz filius a patre cuius tñ administrationem non proprietatẽ hz.sed si pr filio merenti donat quatenus ascendunt merita filij eatenus filius capit vt extraneꝰ vt statum fiat dñs z illud transit in peculium aduenticium cuius ꝓprietas est hodie ipsius filij.primum ꝓbatur in.l.si donatione.z ibi nõ.ꝓ doc.C.de collat.z ĩ auc.vnde si parens.C.de inoffi.testa.z.ff.de castren.pecu.l. z si forte.fm ꝓbatur in.l.cum non solum.z in .l. cum oportet.C.de bo.qz lib.licet olim esset secus quia aduenticia erant patris pleno iure. Ex his ergo patet q pater non de peculio.sed vt tanꝙ legitimus administrator conuenit vt nõ.in.l.pater qui castrense.de castren.pecu.z.s.de cõdi.indebi.l.frater a fratre. facit etiã q nõ.ff.de fideiusso ĩ.l.si quis pro eo.§.i. z nõ. instit.de act.§.fi.z in.l.i.C.de bo.mat.dicam plenius.ff.eo.ti.l.i.§.verba. ¶ Item querit glo. quot modis summatur hoc nomen peculium z dicit q octo modis.Et primus secundus quartus quintus sext⁹. septimus z octauus sunt clari.Venio igitur ad tertium dum de castrensi uel quasi castrensi loquitur.ad cuius declaratõem debes scire q filiussa.multis modis põt hẽre peculiũ.primo pecuniaz paternã q̃ de pris arcba accepit. puta qz administrabat bõa patris nam lz filius dicat dñs rex paternaz. ut.l.ĩ suis .de libe.z posthu.z instit.ỏ here.quali.z diffe.§.sui.boc iõ dicit qz de eis aliter z ꝓpter spẽ futur successionis. Itẽ põt hẽre castrẽse peculiuz qỏ acqsiuit in castris l' mor castrorũ ut.C.de castrẽ.pec.l.i.z.ff.de castren.pec.l.ñ pr.Itz põt hẽre q̃si castrense peculiuz vt si filiussa.haberet pecuniã ex publico in aliquam administrationẽ constitutus.vt.C.de assesso. l.vlut. z ĩ his duobus peculijs loco patrissa.habet vt.s.ad macedo.l.ij.z.C.de inoffi.testa.l.si.itẽ põt habere peculiũ aduẽticiũ q filius acquirit ex bonis maternis vel aliunde q̃ a patre z in hoc olim pater dñiuz pleno iure.hodie vero tm hz vsũfructum vt legitimus administrator vt.C.de bo.ma.l.i.z in.d.l. cũ oportet z vtrobiqz nõ.q est verum qñ hoc peculium fuit q̃situm voluntate patris alias pleno iure est filij z datur tunc filio curator in hoc peculio vt.l.fi.C. de bo. que libe.item põt habere peculium ꝓfecticiuz q cõceditur sibi a patre vt.ff.eo.l.depositi.§.fi.vel ab alio contemplatione tñ patris.vt.ff.de vul.substi.l.ex facto.§.si quis z.l.sed z si plures in.§.arrogato de vul. z pupilla.z de isto loquitur hic titulus vt in.i.q.dixi z omnes istos modos peculij ponit glo.in.l.frater a fratre.s.alleg.

Rdinariũ. ¶ Isto ꝓncipium vsqz ad.§.potestatis diuiditur ĩ quatuor partes. ꝓmo .n.ponit continuatio.scõo quo tupliciter agatur ex hoc edicto.tertio ponuntur ẏba edicti quarto illa incipit exponere.secunda ibi est ãt tertia ibi ẏba ãt.quarta ibi de eo loquitur z.h.d. Sicut se hz patrimoniũ ad liberum ita se hz peculium ad seruum vel filiũ vt pater vel dñs de peculio teneantur h.d.fm Ja.bu. ¶ Venio ad primam partem ex qua nota turis ordinem esse inspiciendum ad qỏ.l.ij.s. ỏ

q ¶ Hoc senatusconsultum. De isto text. vide no.Bal.in.l. macedoniani.C.eo. quẽ allegat hic Pau. de cast.vt hic per eum. r ¶ Hec exceptõ.vide nõ.Bal.in autẽ.si qua.C.ad vell'.

s ¶ Non potest renunciare vide qỏ potit Bar.in.l.si testamẽto.§.pe.de fideiuss.z limita vt p.d.Joh.in .l.nemo põt ỏ leg.i. t ¶ Filiũ habeo.hec lex est multum no.z de eius materia viỏ Bal.in.l.si ꝓmittente .C.eodem

u ¶ Si filiussam.Et adde Bar.in.l.cuz tabernam.§.pe.in fi.ff. de pig.idem in recipiente ambasiatã fz .d.Jo.in.d.§. morte z ibi dixi in.vij. col. z vide que nõ.Bal.ĩ autz.qua ĩ prouincia in vlti.col.

x ¶ De peculio Rica ad ĩtellectum totius titu.viỏ Bar.post glo.in.l.pater qui castrense.ff.de castren. pec.z in.l.si finita.§. si de vectigali ĩ fi.de dam.infec. z formã. libelli in actione de peculio vtỏ per Cy. in.l.pen.C.q cuz eo z gl. in.l.i.ff. si pars hereditaz . peta . in verbo vendicabit z vide quod nõ.bal.in .l.fi.ĩ fi..C.quod cuz eo in vlti.col.

sta.homi.z habuistis no.in glo.Rñdeo.ꝯ.de eo p quez fac.erit qꝺ valet ad.q.ibi notatꝰ.nam.q.fuit de facto an legittimus tutor excluderet a iudice cõfirmatum z do Vlzar.filly.disputauit hanc.q.in scholis z determinauit confirmatũ a iudice legittimo preferendum qz lex dicit omnino cõfirmandũ.z quod hic lex velit dicit ipe pz ex ordine titulorum.primo enim ponit ꝺ testa.tute.postea de cõfir.tuto.tertio de legiti. tute. vnde concludit qz ꝓferendus sit cõfirmatus cum de eo ꝑus disponat.z allegat pro cãu huius.q.l.de creationibus.C.de epi.audi.nã dicit ibi tutorẽ filio furioso datum a patre in testameto preferendũ legittimo qui egeat cõfirmatione.vt.C.de testa.tute.l. penul.z fi.l.iure nr̃o.j.de testa.tute.z.l.pe.j.de cura.furio.ꝺ qua.q.dic vt ibi.¶ Secundo no.q actio exercitoria z institoria dantur insolidũ.ista vera inquantũ pecuḷij vires patiunt̃.¶ Tertio nõ.q est ꝑmittendũ illꝺ quod est maioris ponderis z valoris potiusq̃ quod est minoris.¶ Item nota q ipse contractus est ille qui tribuit actionẽ.tu dic q cõtractus tribuit obligationẽ obligatio vero actionem.vñ actio hz duas cãs vnam mediatã vt ꝯctum aliam ĩmediataz vt obligationem.vt.l.lz.ꝯ.ea obligatio.de ꝓcura.¶ Item no.q ista actio est datiua z nõ natiua. sed ꝓrium.j. dicam.¶ Oppo.q ex hoc edicto agatur insolidum sicut ex alijs superioribus titulis ꝺ instito.z de exercito.So.ex hoc edicto agitur tripliciter. primo ꝺ peculio.z tunc ꝑdicti tituli ab isto differunt in duobus naz in illis datur insolidũ hic de peculio. ſo differũt qz illi habent locũ qñ est determinatum certũ genus negociationis hic qñ nullũ.ſo modo agitur de in rẽ verso.z tũc differunt illi tituli ab isto qz illi insoliduz hic inquantũ est versum.¶ Item illi qñ est certum genus negociationis.hic qñ non est certũ .tertio mõ agitur q iussu z tunc illi ab isto non differunt nisi in vno nã illi habent locũ qñ est certum z limitatũ genus negociationis.hic qñ in incertũ.sed cõueniunt in alio qz sicut illi insolidum ẽt iste insolidũ.ita debes ĩtelligere glo.tuam.¶ Ex gl.op.z vr̃ q ista ñ possit aliquo modo cõpetere.qz lex dicit q ꝯ nos agiť.aut ex contractibus p nos initis.aut ex quasi ꝯtractibus delictis vel quasi delictis.aut ex varijs figuris cãrũ. nam pro his cõpetunt actiones que ꝑsonales dicuntur ex eo q personas imitanť eorũ qui contrahunt vt instiť.de actꝯ.ꝯ.omnium.Sed hic ꝺr̃ q pater vel ds̃ conuenit̃ ex cõtractu filij vel serui ergo ꝛc̃.Itẽ alia rõne.nam alteri per alterũ non ꝺz iniqua conditio afferri vt in regula iuris.non ꝺz.j.de reg.iur.sed hic si pr̃ conuenit̃ ex ꝯctu filij vel ds̃ ex contractu serui vr̃ eis iniqua conditio afferri. So.dico q hoc est de rigore iuris ciuilis z eius subtilitate ꝓcedunt tñ de equitate ꝓtoria.l.q pr̃ vel ds̃ conuentiať ex contractibus filij vel serui.quatenus est in peculio. idcirco dicit hic tex.ꝓtor arbitratus est.igitur hec actio que de peculio ꝺr̃ est quedã cognominatio a ꝓtore inducta vt hic pz.¶ Sed circa hoc quero quare datur potius ista actio que a pretore descendit in domum vel patrem q̃ illa que descendit a iure ciuili Rñdeo breuiter oĩs ꝯctus qz iure ꝓtorio descẽdit z oĩs ꝓtoris intentio seu inuentio summa nitit̃ equitate.vt est cãus in.l.i.z.ij.j.ſigs testa.liber.esse, inſ.fu. z hoc probat̃ in bono.poſ.ꝯ tab.z alijs multis similibus q̃ filijs emancipatꝯ cõpetunt.fuerunt enim ĩducte a iur̃ ꝓtorio qz filij emãcipati tanq̃ penitus extranei p emancipationem facti ſi ꝓteriebantur a patre suo non poterãt dicere testm̃ nullũ.sicut qlibet extraneus ꝓteritus non põt dicere nullũ qz emancipatus de iure ciuili censeť oĩno extraneus.sed ꝓtor nitens equitate hoc solũ non attendens q ꝑ emancipatẽnẽ a patre qs extraneatur.sed considerat solũ naturalez actum qz q̃uis emancipatus sit a patre.pur a patre suo ꝓcreatus est.z ideo subuenit ei p ĩtabulas sicut ius ciuile subuenit in potestate positj p ius dicendi nullũ.Et sic vides q oĩs ꝯctus ꝓtoris ꝓcedit a summa eqtate.mõ ad ꝓpositum.Si pater vel ds̃ cõcedit filio in potestate vel seruo certã pecunie quantitatez vt negocietur non exprimendo certũ genus negociationis qz tunc haberet locũ institoria .fuit equũ ꝓtori visum q ex quo pater filio vel ds̃ seruo concedit certã pecunie quantitatẽ vt negocientur q ex ꝯctu filij vel serui pater vel ds̃ conueniri possint ĩ quantum ipsi in peculiũ concesserunt non attẽto qꝺ pater vel ds̃ non ꝺbant.ſz attento eo solo qꝺ equũ est exquo filius vel ꝟus ds̃ vel patris voluntatem habent nã ex illa eorũ voluntate videnť ipsi ꝺbere lz non actualiter ꝺbant.nã tunc conuenirentur insolidũ z de rigore z de eqtate.itẽ ista eqtas hz in se quãdã aliam equitatem annexam.l.non simpliciter z insolidum pater vel ds̃ teneantur qz non simplex z absoluta fuit voluntas eorum exquo certã z limitatam quantitatez concesserunt.vr̃ enim illa voluntas limitata respectu quantitatis concesse filio vel ꝟuo .z sic ꝓcedit hec eqtas z a prima causatur.nã hoc ẽ equũ qꝺ pater vel ds̃ conueniať ex ꝯctu filij vel ꝟui pp eorum voluntatem q̃ est dum concedunt peculium a iure ꝑsumpta.z qꝺ ipsi eatenus teneanť z in plus se non extendat obligatio nisi quantũ est in peculio ergo ꝛc̃.¶ Tertio oppo.qꝺ nunq̃ actio de peculio hz locum q̃ datur inquantum est in peculio.nã peculium est deducto eo qꝺ patri vel ds̃o debetur.vnde lz actualiter sit peculium tñ in substantiali appellatõne nullum peculium esse censetur.vt.l.peculium.ꝯ.ſiere.j.eo.qꝺ ẽt in dote z ceteris vniuersitatibus contingit.vt.l.qꝺ dr̃.j.de in rẽ verso.z.l.ſi is.ꝯ.dr̃.j .de iure do.z.l.meuio.ꝯ.a me.de le.ij.z.l.ij.in prin.j.de dote ꝑle.cũ ſi.itẽ peculium est vt dixi qꝺ voluntate ds̃i vel patris filius vel ꝟuus hz separatũ a ratõnibus ds̃ictis.vt.l.depositi.ꝯ.fi.j.e.Sed si in eo filius vel ꝟuus patris vel ds̃i debitores efficianť ergo quo mꝺ de eo peculio pater vel ds̃is conueniunt̃ vt.l.eo tpe in prin.j.de pecu.So.dũ dicit q ĩ eo debitores efficiuntur hoc intelligo non solũ in casibus.l. peculium ex eo.j.eo.sed vbicunqz.nã cũ sic dat.l.vt sit peculium manifeste apparet nõ sic dari vt obligeť ad illud recipiens qz sic non esset peculiũ.¶ Sed ꝯ istam solutionem oppo.nã hoc peculium est in ditio patris vel ds̃i.ergo qui illud tz hoc ipso obligatus est.vt instiť.de actꝯ.ꝯ.1.So.ista obligatio est ĩpropria ad tractatum de peculio non ꝑtinens lex.enim de naturali obligatione loquiť vt.l.ſi ex noxali in fi.j.eo.z.l.nec ꝟuus.z instiť.qꝺ cum eo.ꝯ.eũ ãt. vel dic q illa obligatio ꝯ illum q meum tz tunc est quotiens ego desisto rẽ petere non vt desisto non peteť vt est in peculio.sed ds̃ amitteret eo ipo seruũ sibi obligatum ad peculiũ restituendũ.qua ꝓpter peculiuz esse desinit nisi dolo faciat.tunc enĩ lz deficiat tñ fingitur non deficere vt.l.summa cũ rõne.j.eo.¶ Venio ad qõnes z primo quero cũ hic dicatur q actio de peculio differt ab actione exercitoria in vno.s.q illa insolidum hec de peculio.quero an sint alie differentie. Rñ. sic. nam illa hz locũ qñ ꝓponitur certo generi negociatõnis hec non.itẽ illa hz locum qñ filius vel seruus cõtraxit in merce nauali voluntate ds̃i vel patris hic ĩ patre vel ds̃o ignorante vel ꝯdicente.vt.l.ſi qs ꝟuũ .ꝯ.ẽt.j.eo.dũmodo filius cõtrahat in peculari merce ad hoc facit.j.de ẏ.ob.l.ꝟuus vetante.Itẽ est z alia

oria nã qñ pater vel dñs conuenitur de peculio ex contractu filij vel serui pater vel dñs si hz in aliquo obligatum filium vel seruũ quocunqz mõ vel quocũ qz iur aũ omnes alios creditores deducunt qõ eis detur si ipsi conueniantur ab alijs creditoribus actione de peculio ex ꝯctu filij vel serui. vt.l. si qs seruuz .ff.ẽt.j.eo.z.l.dãnt in prin.eo.ti.sed qñ intentaf exercitoria non hz locum ista ꝑdeductio qz tunc pater vl dñs tenentur insolidũ vt.s.dixi.qz cũ obligatio q̃sita ꝯ eos non respiciat peculiũ non tenenf vsqz ad interulam.nihil ergo possunt tunc ꝑdeducere. ¶Item q̃ro in quo differat ab institoria. ℟ō in multꝫ. nã illa insolidũ hec de peculio vt hic.ité illa qñ filius vel seruus ꝓponunf alicui negociationi certe. hic qñ nulli certe negociationi.sed implicitez dñs vel patez filio vel seruo peculiũ concedit vt negocief.ita illa qñ interuenit scia z consensus patris ĩ genere vel dñi circa alias res q̃ venales.hic vero qñ ignorante z ĩuito dño vel patre fuus vel filius sup merce peculiari ꝯxit.vt.d.l.si qs fuum.ff.ẽt.j.eo.¶Item quero ĩ quo differt hec actio ab actione de tributoria. ℟ō actio tributoria ĩpedit patrem vel dñm ꝑdeducere id qõ naturaliter sibi debef a filio vel fuo. sed vocanf pater vel dñs dum aliqd debef eis a filio vel seruo in tributũ simul cũ alijs creditoribus ad id qõ in peculio repitur.vnde eligif quedaz via media vice actionis exercitorie z de peculio z ipaz actionẽ tribuit item illa hz locuz qñ interuenit simplex scia dñi vel patris f.lio vel seruo cõtrahente.vt.l.i.ff.scia.s.de tributo.hec aũt qñ ignorante vel sciente z cõtradicẽte patre vel dño filius vel seruus contraxit. z ista sola scia est illa que tollit patri vel dño ꝑdeductionem in tributoria.quod secus est in actõne de peculio ĩ quo pater vel dñs deducunt.primo qõ eis debetur a filio vel seruo ꝛc̃.¶Item illa cõpetit ẽt si nil sit ĩ peculio.vt.s.de tributo .l.i.ff.merces. ista vero secus. Item alia differentia ponif in.l.de pecu.s.de tributo.¶Item quero an actio de peculio sit in rem vel in psonam quidã dicunt q̃ est in rez vt ostendant q̃ nullam obligationẽ ꝓsupponat z sic pater p filium z dñs per seruũ nõ obligaf quod ꝓbatur qz re perempta dominus non tenef sicut in reali.vt.l.quesitum in prin.j.eo.z pro eis arguo.qz ille ad quẽ transit peculium põt conueniri vt.l.z ancillarũ.ff.si seruum.j.eo. qõ non est in actionibus psonalibus vt.l.i.ff.si heres ad trebel.z.l.fideicõmissum.ff.tractatum .s.de iudi. Preterea cedendo peculiũ liberatur.vt.l.sed postq̃ .s.cõi diui.in fi.qõ non est in actionibus psonalibus vt.l.si cũ fructuarius.s.de usufruc.item datur cõtra dñm vel patrem inquantũ ad eos puenit de peculio z sequif rem. Si rem ergo est realis qõ est ꝯ naturã psonalis que sequif psonam.vt.l.oẽs de actj.z obli. pro qua optime facit.l.quesitũ.ff.is qui.j.eo.In ꝯrium z hec est veritas pro qua est opi.glo.in.l.depositi.j.eo.z ita vf sentire Jaco.de are.j.ti.i.in.l.i.nam ei fideiussor accedit vt.l.creditorem.s.ti.i.z.l.eo tpe .j.eo.sed obligatio fideiussoria requirit obligationez vt insti.de fideiuss.ff.fideiussor.in prin. sed obligatio respicit psonales actiones vt institj.ꝺ actio.ff.i. Preterea tex.vf expressius in.l.i.s.de custo.reorũ z in.l. .iij.in fi.j.eo.z.l.summa cũ ratione.j.eo.z institj.de actj.ff.in psonam quicquid dicat Ly.in.l.dñm.C.qõ cum eo qui dicit q̃ est actio psonalis cũ adiectione ĩ rem qz leges predicte loquunf de ipa actione cum adiectione de peculio.nec põt separari dicta adiectio quin aliquid remaneat sicut qualitas a suo subiecto.vt.l.ij.s.de usufruc.contraria non obstat.nam video q̃ in personalibus quis re perempta libera tur vt in debitore speciei.vnde video q̃ ille ad quẽ res peruenit titulo singulari tenetur actione scripta in rẽ vt.l.de eo.in fi.s.ad exhiben.z.l.i.ff.penul. .j.de interdic.z hoc casu liberaf cedendo rez bona fide.vt.d.l.sed postq̃ in fi.Ité q̃ro posito q̃ sit in rẽ scripta qõ tñ non est vex an sit datiua vel natiua.qõ est qñ nascif ex matre obligatione.Ly.in.d.l. dñm. circa fi.dicit q̃ est datiua.tenef enim pater vel dñs pp ꝯctum filij vel serui non ex aliqua obligatione.fz qz lex dat banc actionez.facit tex.j.hac ea.l.v.est ãt. Sed hoc est falsuz z ꝯ tex.pluriũ legum.primo ꝯ.l. depositi in prin.cũ.l.iij.ff.si filius z.ff.iulianus.z.ff.fz z si filius.j.eo.z.j.ti.i.l.i. Ideo ꝓcludo q̃ sit natiua z oriaf ex matre obligatione ad qõ facit.l.si qs cum filio.j.eo.ibi ꝺbitores.ꝛc̃.z.l.eo.tpe.ff.si creditor.j. eo. ¶Ité q̃ro an oriaf ex obligatione ciuili z naturali an ex ciuili tm̃ in hoc sunt opi.quas refert glo.in .l.frater a fratre.s.de condit.inde. Azo z Hugo dicunt q̃ est sola ciuilis obligatio q̃ tm̃ hz effectum naturalis.z ꝑ eis facit qz deficit consensus.imo obligatur pater vel dñs inuitus vt.l.si qs seruũ.ff.ẽt.j.eo. vbi dr̃ q̃ pater z dñs tenentur ciuiliter.alij dicũt q̃ est ciuilis z naturalis qz sola naturalis z sola ciuilis non est sufficiens ad ꝓducendã actionẽ.vt nõ.institj. de obli.circa prin.Breuiter opi.Azo.puto veram.nã obligatio naturalis dr̃ de iuregentium.vt.l.stichũ.ff. naturalis de solu.z.l.parietẽ.s.de serui. rusti. ꝑdio. Sed q̃ pater vel dñs teneantur de peculio nõ est ꝺ iuregentium ergo ꝛc̃.Ité non est hic consensus qui naturalem obligationem inducat ergo ꝛc̃.non ob .si dicaf ergo non est sufficiens ad ꝓducendam actionẽ qz debes scire q̃ q̃dam sunt obligationes ciuiles q̃ habent effectũ naturalis vt dicit Azo pp auctoritatẽ statuentiũ vt obligatio q̃ descendit ex rescripto prin cipis vel ex edicto ꝓtoris vt in casu nostro q̃ ꝓducũt actionẽ. Possumus tñ dicere q̃ hec est ficta naturaf qz illud qõ facit iudex vel cõditor legis vf facer ps vt.l.si ob cãz.C.de eurcj.z nõ.in.l.i.ff.hec vba.ff.ne vis fiat ei z.l.i. de legi. z hoc est q̃ voluit dicere hz effectum naturalis. ¶Ité q̃rõ an hoc sit ꝓpriũ nomen actionis hoc tangif in.l.iij.ff.iulia.j.eo. z ibi dicaz.¶Ité q̃ro an actio de peculio sit bonefidei vel stricti iuris.dico q̃ semp est stricti iuris. q̃uis illa q̃ competit ꝯ filium sit bone fidei vt.l.mora.ff. in bone fidei.j.de usuris.ita dicit Guil.in.d.l.iij.ff.iul'.¶Ité quero an actio que cõpetit ꝯ filium z que datur cõtra pfem vel dñm sit vna z eadẽ.an vero sint due.l. vna que competit cõtra filium alia que cõpetit contra patrem ℟ō q̃ vna est z eadez vt.l.iij.ff.sed si filius.v.nec interest.j.eo.z ita tz do. Jo.ĩ.l.cũ filius.j. de vbo.obli.nam si diceres q̃ essent due esset de necessitate dicendus q̃ actio que competit ꝯ pfem haberet aliam cãm q̃ actio que competit ꝯ filium.qõ si esset verum sequeref q̃ ex vno contractu orirenf due actiones qõ est falsum nã vnus est ꝯctus z non plures.vt.l.si cum filio.j.de compensa. Sequeretur ẽt q̃ plures obligationes orirentur.qõ dicere est absurdũ.sed lz sit vna z eadem tñ qualitas eius mutatur qz non fit condemnatio insolidũ contra filium vt est tex.notabilis q hoc ꝓbat in.l.tam ex cõtractibus .s.de iudi.quod ẽt optime vidistis in.l.in delictis.ff. si detracta.s.de noxa.Et ex hoc sequif effectus q̃ ĩ teritu speciei sicut liberaf filius liberatur ẽt pater.vt .l.si homo.j.de vbo.ob.dicam in.l.si ex duobus.ff.in hoc aũt.j.eo.¶Venio ad secundã ptem.s.ad.vf.est aũt.ex quo no.tex.ibi duz dicit hic oritur actio z nõ ad illã.q.an actio de peculio sit natiua vel datiua de qua dixi.s.¶Oppo.ad id qõ intẽdit q̃ istud edictũ

sit triplex.imo vr̃ q̃ non sit nisi vnum.vt.j.pxi.§.cũ supplectione glo.i.ibi posita huius timere glo.expo nit triplex.i.tripliciter agitur quasi dicat vnum tm̃ é sed tribus modis agi põt. ¶ Item op.dr̃ hic q̃ hoc edictum ꝛc̃.sed hoc non põt ꝓcedere q̃ certum est. q̃ hoc ꝓnomen hoc est demonstratiuũ ad oculuz vt l.nemo.j.de heredi.instit.ꝛ ibi no.ꝛ quod no.in.l.si ita stipulatus fuero banc summam de v̊bo.ob.§ nul lum apparet ẽdictũ ergo non conuenit istud ꝓnomẽ hoc.So.istud ꝓnomen hoc est demonstratiuũ ẽt ad oculum ĩtellectus.vt.l.meuius.§.duobus.j.de le.ij. ergo hic legislator voluit demonstrar̃ id q̃ habebat in mente.ꝛ sic referr̃ ad intellectũ non ãt ad oculuz. ꝛ ad istam solutionẽ facit vbicũq̃ in iure habes pro nomen hoc tam ad demonstrationẽ corporalez q̃ ad intellectualem est demonstrabile.vt.l.hec actio.ũ.de calumnia.ꝛ.l.i.§.hec actio.ũ.ò bis q adiece.vel effu. ꝛ.l.hec actio.ũ.de eden.ꝛ.l.i.ũ.de fur.rusti.p̃dio. cũ simi.q̃ certũ est ibi ad oculũ non posse demonstrari cũ sint incorporalia ergo.ꝛc̃.ꝛ de hoc nõ.do.Frãcis. de pisis in.l.i.de ope.no.nun.ꝛ in.d.l.meuius.§.duo bus.de le.ij.p q̃ò vr̃ posse sustineri dictum testis q sup̃ vno articulo in palacio capitanei dixit q̃ctũ cele bratum in palacio episcopi.ꝛ sup̃ hoc capitulo dixit in hoc pallacio.nã refertur ad oculũ intellectus hoc v̊bum ĩ hoc pallacio.s.episcopi.de quo.ũ.dixerat nõ ad oculum corporis ar.extra de resti.c. cũ tu. nisi cã conuertar̃ ꝛ intelligeremus q̃ demõstrarer̃ res cor poralis p ea q̃ nõ.in.d.§.duobus.ꝛ ĩ prima constitu tione.C.ꝛ.ffor̃ũ. ¶ Jtẽ q̃rit hic gl.an q̃ agit de pecu lio videar̃ agere de in rem verso.q̃dam dicunt q̃ sic p istum tex. pro q̃bus facit.§.in rem ãt.v̊.lz enim .in stip̃.q̃ò cũ eo.ꝛ.l.filiussa.j.ti.ij. Jtem q̃n agitur q̃ pa trem vel dominũ de peculio istud cõputar̃ ꝛ censer̃ esse ĩ peculio q̃ò pater vel dominus debent filio vl̃ suo.vt.l.q̃tuberõis.§.si id q̃ò.j.eo.ꝛ istud nil aliud est dicere nisi q̃ pater vel dominus tenentur ꝓp id q̃ò versum est.vnde cõcludunt q̃ q agit de peculio agat de in rem verso.in q̃rium determinat hic glo. q̃ q agit de peculio si agit de in rẽ verso.pro qua vr̃ tex.exꝑssus in.l.iij.§.si filius.v̊.quicquid.j. eo.ꝛ in .l.ancillarũ.fo responso.j.eo.ꝛ ad istũ tex.respondz q̃ illud q̃ hic dr̃ q̃ agit de in rẽ verso.dic.l.interdũ de in rẽ verso vt ibi interdũ de peculio vt hic q̃ò pz q̃ ponit eas distincte.Sed ad q̃riũ nõ respondet tu dic q̃ non ob.§.in rẽ.v̊.lz.q̃ q̃ò ibi dicit q̃ vna ẽ ac tio de peculio intellige q̃ ille q̃ proponit actionẽ de peculio consequitur effcm̃ semp ꝛ interdum de ĩ rẽ verso vt quando dominus dz aliquid seruo.vt.d. §. si id q̃ò. ¶ Aduerte tamen q̃ non semp illud q̃ò est versum in rẽ dñi censer̃ in peculio.nã tunc ĩ peculio censer̃ q̃ò in rẽ dñi versum est quotiens ꝓuus dñm naturaliter sibi obligat.ꝛ hoc tunc demũ est cũ vertit in rẽ dñi animo repetendi non animo donandi.item si consumptum sit illud q̃ò versum erat vt q̃ granuz vinuz vel oleũ q̃ò mutuo acceperat dederat familie dñi ꝛ ab ea fuit subtractũ non q̃ granum vinum vel oleum est in peculio ꝛ tm̃ in rem dñi versum est.itez si seruus dz dño vltro q̃p verterit si de in rem verso dñs conueniar̃ nõ deducit sibi debitum in actione ò peculio deducturus lz sit argumentũ contra.j. de in rem verso.l.quidã ꝛ ꝓpter istos effectus necesse est dicere actionem de peculio ab actione de in rẽ verso discrepare vt.l.i.j.ti.i.ꝛ vidistis.ũ.in differentijs in ter istã actionẽ ꝛ illam.ꝛ eodem modo rñde ad.l.f li us.j.ti.ij.de quo articulo nõ.in.d.§.in rem aũt instit. q̃ò cum eo. ¶ Venio ad tertiam ptem que est in.v̊s. verba que ponit verba edicti.ꝛ glo.supplz.l.actionẽ in dñm vel patrẽ.Sed pro declaratiõe quero hic dr̃ q̃ pater ex cõtractu filij ꝰ teneř de peculio quero de quo peculio possit intelligi cũ filiusfa.possit habere plura peculia vt dixi.ũ.in q̃stica glo.in.l.pater qui ca strense.j.de castrẽ.pecu.mirabiliter rñdet q̃ de iur̃ antiquo pr̃ tenetur de peculio ꝓfecticio q̃ ipe filio concessit ꝛ passus est eũ habere.Jtez de peculio ad uenticio q̃ de iure antiquo nõ distinguebar̃ peculiũ aduenticiũ a profecticio cũ quicqd querebat filius q̃ rebat patri.de castrensi vero peculio nõ teneř pater filio viuo sed ipe filius conueniř vt.l.iiij.§.i.de cast. pecu.Jtem hodie in aduenticio peculio pater nõ te neř actione de peculio sed põt quentri vt legittimus administrator filij vt.l.i.C.de bo.maj.quod no.q̃ p hoc habes intellectũ totius tituli ò peculio.ꝛ hec ve ra viuo filio.sed qd mortuo filio qualiter teneř pr̃ ò peculio.q̃ꝰ de iure antiquo de peculio aduenticio ꝛ ꝓfecticio tenebar̃.j.annũ p titulũ q̃n actio de pecu lio est an de peculio vero castrensi siquidez pr̃ occu pauit iure peculij incipit assumere post mortẽ vires peculij ꝓfecticij.iõ teneř de peculio.j.annuz vt.d.l. pr̃ qui castrense.secus si vt heres occupat hodie v̊o indistincte pater occupat vt heres in aduẽticio ꝛ ca strensi vel quasi iõ non tenebir̃ de peculio sed ciuili perpetuo.Sz q̃ hoc facit quia ipe succedit filio quo mõ ergo põt teneri de peculio.nam parez q̃ teneř ò peculio habeř vt fideiussor.vt.l.cũ filius.j.de.v̊.ob. ꝛ nõ.gl.in.l.sed si q̃num.§.sed ꝛ si creditor.j. eo. sz si fideiussor succedit principali extinguir̃ obligatio fi deiussoria vt.l.heres a debitore.§.sed si idẽ.j. ò fide ius.vbi istã oppositionez facit gl.ꝛ soluit in.d.l.pater q̃ castrense.de castren.pecu. ¶ Venio ad quartam p tez in.v̊.de eo.ex qua nõ.q̃ masculinũ concipit femi ninũ. ¶ Contra hoc oppo.de.l.si ita relictũ.in prin.ò le.ij.ꝛ.l.q̃ duos.de le.iij.l.lucius.§.q̃situ. So.vt per Ly.in.l.q̃unq̃z.de ser.fugi.ꝛ ibi ẽt Odof.ꝛ in spe.ò dispuj.aduoca.§.i.Doc.in.l.i.j.de.v̊.sig. de quo est hodie gl.in.c.generali de elec.in.vj.ꝛ plenissime per do.Francis.de pisis.in.d.l.i.de.v̊.sig.tetigi ẽt in. d.l. si ita relictũ vnde potes dicere q̃p aut masculinũ ꝰ p nunciatur p nomen ꝓpriũ ꝛ tunc non cõprehẽdit fe mininũ.aut p appellatiuum ꝛ tunc aut ꝓnũciar̃ sub stãtiue aut adiectiue.primo casu aut tale substantiuũ est generis cõis ꝛ tunc masculinũ non concipit femi ninũ q̃ pronunciatio fit in vtroq̃z genere.ar. de vul. ꝛ pupil.l.cum ex filio.§.i.ꝛ q̃ q̃ò cõe est ita se hz ad masculinũ sicut ad femininũ.vt.j.ò.v̊.signi.l.oĩs. aut est generis masculini vt nomen filiorum libertorum ꝛ fratrum.ꝛ tunc aut sermo ꝑm cõuenientiam rei de qua loqmur nõ est adaptabilis ad vtrunq̃z genus vt si dico liberti sunt mariti vxorũ.ꝛ tunc non continen tur femine ꝛ hoc non ex vi nominis sz rei.i.materie. aut conuenietia ꝑmonis põt adaptari vtriq̃z generi. ꝛ tunc aut loqmur in materia que recipit interpreta tionẽ extensiuam ꝛ tunc masculinum cõprehendit fe mininũ.ꝛ ita loqtur.l.q̃ duos ꝛ.l.lucio.§.q̃situ ꝛ. l. si ita relictum.aut in materia q̃ non recipit extensionez seu interptationem extensiuã.ꝛ tunc non concipit fe mininum.vt.j.de ven.in pos.mit.l.i.§.q̃ro. hanc doc trinam notabiliter tradit.l.iusto.j.de.v̊.sig.si vero ꝓ nunciar̃ sermo masculinus adiectiue.ꝛ tunc aut sub stantiuar̃ in substantiuo generis masculini ꝛ tũc aut in materia extensibili ꝛ cõprehendit femininũ. vt de .v̊.sig.l.quisquis.aut in mã non extensibili. ꝛ tunc se cus.aut substantiuar̃ in substantiuo generis cõis vt puta quisqs homo ꝛ tunc ex vi accidẽtis.i. adiectiui nil importar̃ q̃ accidens est ad substantiã cui coherr̃ signum non enim proprietas ꝛ significatio sed ex vi

y ¶ Ex contractu fi lij. Et vide.iiij.casus no.per glo.in.l.cum ancilla.C.q̃ cum eo in quibus pater vel dominus non teneř ò peculio nisi inquã tum locupletior fac tus ꝛ Bal.qui addit quintum in.l.si filius fa.ũ.de iudi.

5 ¶ Aut masculinũ. Quãdo masculinum comprehẽdat femini num vide Bar.in.l.i. .j.de v̊bo.sig.

substantiui oratio significat vtrūqz sexum vt infra de iure fisci.l. aut diuus.ꝛ.j. de verborum significatione .l.i.ꝛ.l.i.j. de regu.iuris ꝛ vide qđ no.ī cle.i. de elec. in ffa glo. ¶ Sed quero in cāu in quo masculinū concipit femininū an sit de ꝓprio significato verbi Jac. bu. hic dicit ꝙ nō sed potius ex quadā interpretatione ꝛ hoc ꝓbat per istū tex. nā si esset de ꝓprio significato verba ꝓlata in masculino intelligerent in femininō qđ hoc est secus. sed mihi vr̄ ꝙ nec ex ꝓprio significato nec ex interpretatione masculinuz concipit femininū. ꝛ ꝙ nec possit ꝓcedere istō brocardicū. qz vbicunqz tu dicis ꝙ masculinū possit cōcipere femininum non est bene dictū ꝙ illud sit ex vi verbi masculini. imo dico ex vi rōnis qz indifferens est rō. qđ ꝓbo per tex. istum qui dicit ex hoc edicto in femininū sexum actio datur non aūt dicit ex verbi interpretatione qz non vi interpretationis sed vi eiusdem rōnis que indifferens est ad vtrūqz sexum. sic in.l.fi. .ff.hoc senatus.s.ti.i. exemplum in statuto quo cauetur ꝙ siquis vadit de nocte puniat in.x.ꝛ loquit de verbo masculini generis dico ergo ꝙ statutuz cōprehendit femininū genus non vt verbi sed vi rōnis in differentis. sed si statutū dicerz sic si qs rapuerit virginem vel monialē puniat in.x. isto cāu statutū non cōprehendit feminā qz non est indifferēs hec rō. naz statutū qđ hz locū in masculo non hz locuz in femina ꝛ sic de similibus.

Si cum impubere. ¶ Ex cō tractu fui vel filiffa. minoris pater vel dñs non cōueniunt nisi inquantū locupletiores facti sunt vel vt verius dicā nisi inquantū locupletatum est peculium. h.d. ¶ Oppo. ꝛ vr̄ ꝙ imo inquantū est in peculio vt.s. ea.l.i.ī prin. So. speciale est hic. rō specialitatis pōt esse. naz ex quo grauatur pr̄ vel dñs in vno. s. ꝙ si seruus vl filiuffa. minor ledereni ꝓpter eorū facilitatē lederentur nō restituerent. vt.l.iij. ff.fi.s. de mino. releuat in hoc ꝙ non teneat de peculio sed inquantū peculiuz est locupletatū ar.l.eū q in prin.s. de iureiur. ¶ Itē querit hic glo. an isto cāu pater vel dñs deducet sibi debitū sicut si conueniret de peculio ꝛ dicit ꝙ sic.

Potestatis. ¶ Jurisconsul. hic exponit verbū potestatis positum in edicto. ꝛ primo dicit ꝙ illud verbuz potestatis refertur tam ad filiū ꝙ ad seruum. ff o dicit ꝙ seruorū appellatione continent nedū ꝓprij sed bi quos bona fide possidemus tantūmodo ꝛ ꝙ appellatione seruorū continent non solū ꝓprij sed cōes. ꝛ h.d. verbum potestatis assumitur large vt cōprehēdat suos ꝓprios ꝛ cōes ꝛ ēt bona fide possessos ꝛ eos ī quos habemus vsumfructū ꝛ hereditarios ꝛ comprehendit dominos vtriusqz sexus minores ꝛ furiosos. h.d. cum.l.se. ibi ex ea cā. ¶ Nō. ꝙ verbū habeo verificatur siue res sit mea siue nō adeo ꝙ de necessitate nō denotat dñi existentiā ad qđ.l.i.ff. qđ aūt de vi ꝛ vi arma. ¶ Scđo no. ꝙ genitiuus verificat rōne possessionis. ¶ Contra hoc op. ꝛ vr̄ ꝙ genitiuus habeat significare dñum. vt.l. seruū tici. j. mandati ꝛ.l. si heredis seruus de leg.i. ꝛ.l. si seruus cōis meus. j. de stipula. seruo. So. fateor ꝙ genitiuus hz dictam significationem ꝛ ēt alias significationes vt hic. vbi ponit in.l.hz summi ꝓut magis aptus est in materia ī qua ponit vt.l. quotiens in stipulationibus. de.v.ob. vbi expresse ponit hic exemplum dum dicit liber aristotelis. ꝛ.l. quotiens idē sermo. de reg.iuris ꝛ.l. libroruz .ff.i. de le.ij. Sed pone dicit statuium ꝙ quicunqz acceperit rem alterius puniat in.x. ārio qđ significat illud rem alterius an dñium an vero possessionem. ꝛ vr̄ ꝙ significet dñiū ita ꝙ nō possessionē vt.l.ij. post prin. s. de religio. ꝛ sumpti. fu. Jn ōrium ꝙ verificetur non tm̄ in dñio sed ēt in possessione vt hic. Itez si habeo rē cōmodatam vel depositam apud me dr̄ esse in potestate mea. vt.l.i. in prin. ꝛ.l. ait ꝓtor cū.l. se. s. nau. cau. fa. dic ꝙ de ꝓprio ꝛ stricto significato significat dñium. vt.d.l.ij. sed de significatōne magis larga ꝛ ī propria cōprehendit ēt possessionem ꝛ detētationem vt hic. vnde generaliter antiqui dicebāt ꝙ genitiuus qīqz regit ex natura eius qđ est alterius qīqz ex natura possessionis. in statuto vero hz debeamus accipere ꝓpriam significatōnē vocabuli. vt.l. nō aliter. de le.iij. tm̄ pp cōmunem vsum loquendi accipiam hoc secūdo mō vt.l. librorū. ff. qd ergo. ꝛ quod ibi nō. de le.iij. ꝛ.l. lucius ꝛ qđ ipse cōis vsus loquē di attendat. facit qđ nō. ī.l.ij. ff. tulerunt. in gl. nō. ar. .s. de orig. iur. ¶ Secundo nō. ꝙ iste actōnes sunt ꝑ torie vt hic in.l. ex ea cā. ibi honorarie ꝛc̄. ad qđ facit .l.i. in prin. s. eo. ꝛ.l. ꝓtor arbitratus. j. eo. ꝛ.l. ticius ō act̄. ꝛ ob. ¶ Tertio nō. ꝙ id qđ cōe est meum est. de quo ꝑ Dy. in.l. fui electione. de le.i. ꝛ ꝑ Ly. in.l.i.C. q testa. fa. pos. ꝛ ꝑ Dy. ēt in.c. in re cōi. de reg. iur. in .vj. ꝛ per do. Franc. de pisis. in.l. sed si bac. ff. qui manumittitur. de in ius vocan. ꝛ in.d.l.i.C. qui testa. fa. pos. in simili. ꝛ ego tetigi in.d.l. serui electione. plenius ꝙ alibi.

l Jcet. ¶ Jstud principium summaui cuz p̄cedentibus ꝛ adhuc venit ad expositionez illius verbi potestat̄. positi ī edicto. ¶ Nō ꝙ ista actio est ꝛ tiua vt hic in tex. ibi polliceat ꝛc̄. ꝛ ibi dari de peculio de quo dic vt dixi. s. eo. l.i. ¶ Itē nō. ꝙ vba edicti absolute posita in eo q est in potestate alterius verificant ēt in eo q nullum hz dñium vt hic ibi in nullius potestate ꝛc̄. ¶ Itē nō. ꝙ hereditas iacens ꝙ tum ad hunc titulum non dr̄ dna hz in alijs secus. vt .l. hereditas. j. de acq. re. do. ¶ Nā hic regitur dniuz psone viuentis non ficte. ꝛ est rō qz in constitutione peculij regit consensus sed hereditas non pōt consentire ergo ꝛc̄. sed tamen ex equitate verificat ēt ī plona representata a iure vt est heres q ab hereditate iacente representatur.

Ande labeo. ¶ Hic iurisco. declarat plenius qđ dixerat in prin. l. adducēdo dicta labeonis. ¶ Nō. ꝙ verba edicti que dicunt q ī alterius potestate ꝛc̄. verificantur in vna ꝛ eadez plona. ¶ Oppo. hic dr̄ ꝙ seruus liber factus conuenit de eo qđ gessit in seruitute ꝙ de. l.i.C. an ser. ex suo fac. ꝛ per totum. So. vt in glo. ¶ Item opp. dr̄ hic fuum liberum factum teneri ō peculio ꝙ imo vr̄ ꝙ insolidum. nam ex quo est liber ꝛ heres censetur liber factus a die mortis testatoris ꝛ sic vr̄ non vt fuus contraxisse. vt.l. oīa fere. j. ō retur. ꝛ l. heres qīqz. j. de acq. heredi. gl. soluit sed sua solut̄. esset vera qn esset institutus pure liber ꝛ hīs. sed hic non fuit institutus pure hz fuit vulgariter substitutus vt pz in tex. ibi mox repudiantibus. ꝛc̄. que substitutio est cōditionalis institutio. vt nō. ī.l. gallus in prin. de libe. ꝛ postbu. ꝛ.l. in rōne. ff. si filio ad.l. fal. ꝛ.l. q libertus. de vul. ꝛ pupil. ꝛ ō in medio tpe non dr̄ esse heres nisi fictione iuris.

Parui autem. ¶ Hic iurisco. exponit verbum edicti q alterius. ꝛc̄. h.d. verbum alterius cōprehendit vtrūqz sexū mīores ꝛ furiosos. h.d. ¶ Nō ꝙ dixi ī summario ꝙ istud ꝛbum alterius cōprehdit masculinū ꝛ femininuz. ¶ Nō tex. ꝙ dñs ē obligatus. ¶ Nō in .v. in furiosi. tutorē ꝛ curatorē equipari. ¶ Itē nō.

q̄ q̄ agitur contra furiosum dz formari libellus ī p̄sona curatoris. ¶ Opp. q̄ dñs dr̄ fideiussor serui. vt .l. cum filius de verbo. ob. z nō. in. l. sed si dānum. ff. sed si creditor. j. eo. sed mulier non pōt intercedere q̄ bz exceptionē velleiani. ergo ꝛc̄. So. bic in re pria ad q̄ facit. l. de die. ff. i. s̄. qui satisf. cog. ¶ Item nō. q̄ ista demandatio seu constitutio peculij nō finitur morte mandantis seu constituentis ꝛc̄. ¶ Nō. et pupillum cum tutoris auctoritate non posse constituere peculium. z idem si esset furiosus.

z ¶ Si filiuf fa. vide doc. ī l. si ex duob⁹ .ff. i. z ibi oīno Ange. de duobus reis.

Si filiuffa. ¶ Hic exponitur vltimū verbum edicti. s. negociuz gestum est ꝛc̄. z incipit declarare q̄n dicatur negocium gestum. z primo de negocio extraiudiciali. z gl. dividit tu dic q̄ iste est ꝓprie. ff. vsq; ad. ff. ex furtiua z diuiditur in tres partes principales. primo format tres. q. in p̄sona duorū. s. serui z filij. ffo ī cipit ad illas rīdere circa p̄sonā serui tertio circa p̄sonam filij. ffa ibi z est verius. tertia ibi sed si filius. Item ffa pars dividit̄ in. vij. ptes. nā primo iurisco. rīdet ad primā. q. dum seruus fideiussit q̄ ita demū obligat dīnm si fideiussit in cā peculiari. secus si extra cām peculiarē ffo respondet ad tertiā. q. dum seruus mandauit. z si militer ibi distinguit in cā peculiari vel non. z tene p̄ mā lec. glo. tertio dicit q̄ distinctio adhibita in mādatario serui nō admittitur in fideiussore filij sed indistincte dicit patrem de peculio teneri. quarto dicit distinctionē adhibitam in mandatario sui habere locuz ēt in fideiussore ipius serui. quinto q̄ dō est dictum ī fideiussore filij dicit habere locum etiā in mandatario ipsius. Sexto q̄ dictū est in fideiussore z mandatario filij q̄ agunt de peculio dr̄ habere locum q̄n fideiubet vel soluit patri creditori alias mandatarius soluens solutū condicit. z fideiussori dato a filio ꝯ pr̄ez succurritur z fideiussor exceptione doli inuaf̄. Septimo dicit dīnm obligari ex facto serui extraiudiciali. secus ex negocio iudiciali siue iudiciū agitetur coram arbitro siue coraz iudice. ffa ibi iulianus quoq;. tertia ibi cui congruit. quarta ibi idem accipiat. quinta ibi deniq;. sexta ibi q̄ si filius. vij. ibi si fuus. Item tertia pars principalis dividit̄ in duas ptes. z p̄mo dicit q̄ filius fideiubendo vel mandando indistincte obligat patrē nō distinguendo in cā peculiari vel nō. ffo q̄ dictum est patrem obligari ex facto filij extra iudiciali indistincte bz locum ēt in iudiciali siue iudicium agatur coraz arbitrio siue coraz iudice. itē q̄n cunq; z quotienscunq; in iudicio intereueniat. ffa ibi quare ex cōpromisso. ¶ Venio igitur ad secundā ptem principalem q̄ prima est clara z examinemus hunc .ff. p̄ ptes. z ista secunda p̄s. h. d. Seruus fideiubēdo vel mandando extra cām de peculio non obligat dominū de peculio sed fideiussori dato a filio ꝯ patrez hac actione succurrit̄ si ipe est creditor alias mandatarius totū condicit z fideiussor vtil̄ exceptione. h. d. ¶ No. q̄ de duobus interrogatis simul pōt in diuisis orationibus rīderi. ¶ Secundo no. q̄ cōgrua dz fieri responsio ne iuris ordo in rīndendo peruertaf̄. ¶ Tertio no. q̄ intercessio dicit̄ officium ad q̄. l. i. in prin. j. ad velleya. ¶ Glo. z Bul. querūt hic an actio de peculio sit ꝓprium nomen actionis dic vt hic per eos pro q̄bus facit tex. in. l. ticius. j. de re iudi. z isti. q̄ cuz eo. ff. ita tñ. z vr̄ tex. in. l. is quoq; z in. l. si me. ff. i. s̄. de exercito. z ibi glo. no. dic de hoc vt p̄ Bul.

Si seruus. ¶ Hec ē septima pars z .h. d. Qui nō obligaf̄ iudicio non obligatur cōpromisso. h. d. z intelligo hoc verum in cōpromisso in arbitrum secus in arbitratorē. tunc enim est q̄dā transactio vt in auc. vt diffe. iudi. ff. si vero contingerit. Et sic q̄dam ꝯctus sicut ergo obligat dīnm de peculio ꝯhendo. ita z in arbitratorē cōpromittēdo q̄ nō. ¶ Nō. q̄ sicut seruus nō pōt esse ī iudicio. vt. l. seruus. C. de iudi. ita nec cōpromittere q̄n arbitria sunt redacta ad instar iudiciorū. vt l. i. C. de arbi. ¶ Item nō. q̄ qui venit ꝯ laudū ⁹ q̄ō est ipso iure nullum in penam non incidit pro quo facit tex. z glo. in. l. apud celsum. ff. item queritur. de doli. except̄.

Sed et si filius. ¶ Hec est tertia pars principalis z. h. d. ¶ Filius fideiubendo cōpromittendo z ꝯhē do patrem obligat de peculio. h. d. z in hoc differt a seruo quā dr̄iam nō. z istaz z alias dr̄ias habes plene. C. q̄ō cū eo. in. l. nulla res. ¶ Nō. q̄ō eadem obligatio est numero illa qua teneī z pr̄ z filius. ¶ Itē nō. q̄ origo actionis non attendit̄. ¶ Item nō. q̄ bz filius in iudicio esse non possit sine cōsensu patris vt. l. fi. ff. necessitatē. de bo. q̄ libe. tñ compromittere pōt vt hic ffm Guil. sed ego dico q̄ de hoc est gl. in. d. ff. necessitatem. ¶ Sed ꝯ hoc oppo. ō. l. i. C. de arbitris vbi arbitria sunt redacta ad instar iudiciorū. dicit gl. q̄ō est⁹ vex interdū tñ fallit vt p̄z ī. l. qd ergo. ff. ex cōpromisso. s̄. de bis q̄ no. infa. z. l. si dictū. ff. i. de evict̄. Alij dicunt q̄ō hoc est vex q̄n ex sñia arbitri oritf̄ actio. tu dic z melius. aut agit̄ ex sñia arbitri tanq̄ ex iudicio. z tunc dz consentire. vt. l. cū antea z. l. ne ī arbitris. C. de arbi. aut agit̄ ex ꝯctu z tunc secus quod nō. multum huc etiam adde. l. post legatū. ff. si filius de bis q̄. vt indignis.

Idem scribit. ¶ Istū. ff. diuisi cuz ꝓcedentibus z. h. d. In iudicio quasi ꝯhit̄ z ideo iudicari p̄ tenet̄ ꝓme ,actionis origine non inspecta. h. d. ¶ Nō. q̄ in iudicio quasi contrahitur. ¶ Item nō. q̄ iste quasi contractus celebratur ex sententia. exponit enim gl. iudicio .i. sñia. alibi dicit q̄ iste quasi ꝯctus celebraf̄ litis cōtestatione vt nō. in. l. ij. in fi. de preto. stipu. dic vt ibi. ¶ Item nō. q̄ ex sñia oritf̄ obligatio q̄ō dic vt dixi ī. l. iulia. verū debitorē. s̄. de condit̄. inde. ¶ Itez nō. q̄ iudicia sunt quasi ꝯctus q̄ō valet ad materiā more ꝛc̄. ¶ Item nō. q̄ iudicia z stipulationes equiparantur. ¶ Item nō. q̄ō actio non sortit̄ eius naturaz in cuius locū subrogatur. ¶ Itez nō. q̄ō actio de peculio non est ꝓprū nomen actionis. ¶ Venio ad p̄mum z oppo. hic dr̄ q̄ō in iudicijs ꝯhitur. z gl. exponit. i. in sñia. ꝯ. immo vr̄ q̄ō in lit̄. cont̄. fiat quasi contractus vt nō. in gl. magna. in. l. ij. de ꝓto. stipu. So. in iudicio sunt duo quasi ꝯctus vnus est q̄ fit p lit̄. contestat̄. z ille obligat me ipsi instantie iudicij z operatur effectū vt postmodū iudiciū in sequentibus actibus possit agitari adeo q̄ post lit̄. cont̄. iudex pōt ,procedere me absente q̄ quidem iudex hoc facere nō posset ante lit̄. contestat̄. q̄z ante lit̄. cōtestat̄. sup negocio principali non pōt ,procedi ad diffinitiuam. vt nō. ī auc̄. q̄ semel quomō z q̄n iudex. ffm cōem opi. z extra de dolo z contu. c. cām que. z. c. prout nobis. sed ,procedit ad captionem pignorū z admissionē in possessionem ,p mensura debiti declarati. vt. l. cuz ,ponas z auc̄. ei qui. C. de bo. auc. iudi. possi. z ad alia remedia de q̄bus in. l. i. de suspec. tuto. j. z ī. l. i. s̄. si qs ius dicen. non obtemp. Alius est quasi ꝯctus q̄ fit ī iudicio p̄ sñie prolationem z ita loqtur hec gl. z iste quasi ꝯctus q̄ fit p actum sñie obligat me non īstantie q̄z iam est finita p̄ sñie prolationem. vt. l. terminato. C. ō fruc. z lit̄. expen. z q̄z sñia ponit finem cōtroversie. sed obligat me stare ei q̄ō in sñia continetur. hinc est q̄ ex ista sñia oritur quedaz actio iudicati seu in fac ¶ Venit cōtra laudum. venienf ꝯ laudū nullum non incidit in penam. imo dicit tex. no. in. c. examinata de confir. vtil̄. vel inutil̄. q̄ ēt non pōt emologari laudum sup quo in ,procedit cōpromissū Itez ad hec facit gl. no. ī. l. si patronus. j. si quis ī fraud. patr. z per istum textū dicit Bal. ī. l. ij. in. i. col. .C. de excō. re iudi. si contra laudum nulla pōt opponi exceptio q̄ compromissum ē nullum facit. l. diuus z ibi Bar. de test. mil̄. ¶ Idez scribit. Et adde q̄ Bar. in. l. si finita. ff. si de vectigalibus de dam. infec. in vlti. col. intelligit istū tex. habere locuz q̄n in certa quantitate ꝯ demnaf̄ filius z non in publicatōne bonorū. Item q̄n nec condemnaf̄ in absentia q̄ō intellige q̄n semper fuit absens sec⁹ si fuit litez contestatus z postea se absentauit q̄z teneī ,propter quasi contractū initum ī ꝯ testatione p̄ no. ī. l. ij. j. de ꝓto. stip. pec. gl. z doc. Iz si in absentia condemneī tenebit̄ pater sed hoc vltimū nō est sine scrupulo prīo q̄z vbi alias sententia nocet tertō nū q̄ nocet q̄n fertur in absentez Iz sit cōtest. lis iuxta no. in. l. qui repudiantes. j. de in off. testa. z p̄ Bar. ī. l. cū filius de v̄bo. ob. Item q̄z iste. ff. loquitur in quasi cōtractu tententie que immediate ordinaf̄ ad id quod īmediate deuenit in sñia que ratio cessat in quasi cōtractu qui fit per cōtest. z vide Jo. de ymol. in. d. ff. si de vectigalibus.

a ¶ Circa hoc quero per liſ.conſ.quaſi cõtrabitur. ſed qd de his que fiunt ante liſ.conſ.an quaſi cõtrabitur.adde nõ. per bar.poſt glo.ī.l.ij.§.i.j.ō ſtip.Et qd in his in quibus lis non conteſtatur vi bar.in.l.nihil.§.de.pcur.ꝛ quod ibi dixi idem dicas in iuramto vt.l.ꝓpoſiti.j. eo. §.i. Et adde q per ſñiam etiam quaſi ꝯ bitur ſi ſit cõdemnatoria.ſecus ſi abſolutoria ſm bal.in.l.fi. .C.ſ plus vna ſentẽtia ꝛ ī.l.eos.§. ne temere ī fi.de app.Et iſta faciunt an incidẽti vel emergenti ſit lis cõteſtanda ō quo per bal.in aũt.ſi qs ī .iiij.col.C.de teſti. ꝛ ī.l.ij.C.ō ord. cogni. ꝛ ibi etiam dicit bal. q in exceptionibus non quaſi contrahiť ꝛ ſic lis nõ conteſtatur quia excipiendo nemo obligatur.

tum qō idẽ eſt.vt.C.de rebus credi.l.actori. Logor eniz obſeruare qō in ſñia continer ꝛ ſic bene obligor ſicut quocũqz ꝯctu. ¶ Sed circa hoc q̃ro ª dixi q ꝑ liſ.conteſtaſ.quaſi ꝯbitur.q̃ro qd in his que emergunt ante conteſtaſ.liſ.an in his dicatur quaſi ꝯbi. Dico q ſic.nã q̃uis in eis nõ conteſtet lis exp̃ſſe tñ quaſi conteſtaſ.vt nõ.in.c.prudentiam.§.iij. de offi. dele.ſi ergo quaſi conteſtatur ergo quaſi ꝯbitur. qō multũ no.ꝛ de hoc eſt tex.exp̃ſſus in.l.de etate.§. q interrogatus.de interro.actiſ.nam ī ipſa interrogatione ꝛ rñſione quaſi ꝯbitur ꝛ tñ fit interrogatio ante liſ.conteſtaſ.vt eo.ti.l.i.cẽ. ¶ Item circa iſtud quero quare gl.expoſuit hic ꝯbi.i.quaſi ꝯbi. Rº ideo ſic expoſuit q̃ qñ aliquis quaſi ꝯbit vtriuſqz cõſenſus non eſt neceſſarius vt eſt videre in negociorũ geſtore q ignorante dño immo ẽt inuito gerit.vt.l. ſoluendo.ſ.de neg.ge.Si ãt vtriuſqz cõſenſus eſſet neceſſarius eſſet verus ꝯctus.vt.l.i.ſ.de pac. ¶ Sed cõtra iſtud oppo.tu dicis q hic non eſt conſenſus .ꝯ nam lex dicit q ex ſñia oritur actio in factum.vt.l. actori .C.de rebus credi.ꝛ hic.Sed actio preſupponit obligationẽ ciuilem ꝛ naturalem.nam ex ſola ciuili non oritur vt no.inſtiſ.de obliga.in prin.ſed ex vtraqz vt no.in.l.iurisgentiũ.§.quinimo de pac.ꝛ ī.l.fideiuſſor .§.fideiuſſori.de fideiuſſor.ſed hic eſt ciuilis tantũ ex ſñia que ſñia eſt actus ciuilis.vt.l. actus legitimi de reg.iur.q actus ciuilis alium actuz ciuilem inducit non naturalẽ.non aũt eſt naturalis qm conſenſu caſatur.vt.l.i.ſ.de pac.hic aũt non eſt conſenſus vt dicis ſed potius diſſenſus q iudicium redditur in iuitum.vt.l.inter ſtipulantẽ.§.i.de v̄bo.oblig.ergo ꝛc. ꝓpe.ſoluit iſtud ꝯrium ꝛ male dicit.dicit enī q hoc eſt quedã tacita obligatio ex qua oritur actio ex re iudicata.Alij dicunt q hic eſt verus conſenſus ex q̃ cauſatur naturalis.nam in iudicio quaſi contrahiť vt hic ſed oĩs cõtractus hz in ſe conſenſum. vt.d.l.i.de pac.ergo ꝛ quaſi contractus.ꝛ conſequens obligationem naturalẽ.nã arguiť de contractu ad quaſi cõtractum vt inſtiſ.de actiſ.§.i.ꝛ.l.impuberes.j.ō auctoriſo.ꝛ.l.ſi ex duobus.ſ.de neg.ge.cuz ſimi.item ille dr̃ conſentire qui cãm cõtradicendi non hz.j.ſo.ma. .l.ij.§.voluntate.ſed lata ſñia declarať q ille qui cõdemnatus eſt nõ habuit bonam cãm vel iuſtam contradicendi ergo vr̃ conſentire. ¶ Et ex illo conſenſu naſci naturalẽ ex ſñia ꝛ ex quaſi contractu iudicij.itẽ coacta voluntas volũtas ẽ vt.l.i.C.ex q.cau.ĩfa.irro. ꝛ in.l.ſi mulier.§.ſi metu.ſ.qō metus cã.ergo ꝛ conſenſus a quo cauſať naturalis itẽ licitũ ẽ arg.de ſen. ad vltimas volũta.vt.l.nõ eſt mirũ.ſ.de pigno.actiſ. hz ex vltima volũtate oriť actio ergo ꝛc. Itẽ ille q̃ ī appellat vr̃ cõſentire iudicatis.vt.l.ticius de appe. ꝛ.l.ab eo.C.qũo ꝛ qñ iudex.ꝛ dixi.l.interdũ.ſ.de ꝙ diſ.inde do.Franciſc.de piſis dicit aliter ꝛ melius qō hic nõ ſit tacita obligatio vt voluit ꝓpe.nec exp̃ſſa vt alij voluerũt.vt.ſ.dixi immo potius ſit ficta ad qō vr̃ ſatis ſuadere q hic dr̃ q in iudicijs quaſi ꝯbitur quo cauſať naturalis obligatio.nam ẽt video in quaſi ꝯctu q tutor gerit negocia infantis ꝛ obligať actione tutele ex quaſi ꝯctu ꝛ ſibi obligat infantez q nullum hz conſenſum hoc ẽt video ī negociorũ geſtore q gerit negociũ furioſi q nullum hz conſenſum vt de vtroqz ꝓbať.inſtiſ.de obliga.q̃ ex quaſi ꝯctu .§. .i.ꝛ.ij.ꝓterea tex.eſt exp̃ſſus inſtiſ. de obliga.q ex quaſi ꝯctu.poſt prin.q in quaſi ꝯctu non eſt conſenſus.ꝓterea de neceſſitate quaſi ꝯctus non eſt q̃ gs conſentiat vt ꝓbatur in oĩbus legibus que de quaſi ꝯctibus loquuntur.nã conſenſus dicit mibi actum ſimul fieri.vt.l.conſenſu.de actiſ.ꝛ ob.ꝛ.l.i.ſ.de pac.ſiue ergo accipiã ꝯctũ negociorum ſiue tutele ſiue cõtonis.ita qō incido in cõi diuidendo non eſt dare ſimul conſentire.nã ſi gero abſentis negocia certe nil ſentit mecũ ſimul.ſed bene dico qō ibi eſt ſenſus qz vnus agit ꝛ ſic ſentit.item ꝓbať in conditõne idebiti q̃ dr̃ obligatio ex quaſi ꝯctu.ꝛ tñ conſtat manifeſte inter ſoluentẽ ꝛ recipientẽ conſenſum nõ interuenire.ſed potius erroꝛẽ q conſenſum ĩpedit.vt.l. ſi p erroꝛẽ.ſ.de iuriſdic.om.iu.ꝛ tñ video q obligatur conditione indebiti.nã lz conſentiat ſoluendo erat tñ in cã ſolutionis circa qō vide gl.in.l.i.ī prin.ſ. de cõdiciſ.inde.Itẽ in alijs vbi dicã iſtum conſenſum fictũ ꝛ ſubauditum a lege ex quo poſſit naturalis obligatio ꝓcedere ꝛ iſte eſt ꝓprior modus loquẽdi q lex fingat iſtũ conſenſuz q̃ ſi dicať tacitus vel verus vt illi dicere voluerunt.ꝛ idẽ dicam in alijs quaſi ꝯctibus in qbus dicam iſtum conſenſum fictũ ꝛ ſubaudidum a lege exquo obligatio naturalis poſſit ꝓcedẽ. vnde concludo q ex ſñia oritur obligatio naturalis cauſata conſenſu ficto q dr̃ eſſe ī illo quaſi ꝯctu iudiciali ꝛ ſic oportet te intelligere. ¶ Itẽ illud qō facit iudex vr̃ facere ps vt.l.ſi ob cãm.C.de euicſ. ꝛ no. in.l.i.§.hec v̄ba.ne vis fiat ei.ꝓterea de hoc non ẽ mirandum q lex preſumat conſenſum nam ſi lex facit q preſumatur contractus vbi non eſt.vt. l. vnica C.de rei vx.actiſ.multomagis poteſt preſumere conſenſum.facit.l.vendicantem.§.i.de euicſ. nec poteſt precedere illud qō ꝓpet.dicit q eſt tacita obligatio ex qua oritur actio qz lex dicit q extra id qō agitur tacita naſciť obligatio.ꝛ ideo non eſt verũ q tacite nec expreſſe agatur vt.l.ſi is qui.§.ſi libero.ſ.cõmodati non eſt ergo verũ dicere q ſit tacita obligatio ſiue loquamur in pſonalibus ſiue in obligatione bonorum ſiue qũocunqz ſemp reſultat ex eo q lz noꝛ ſit expreſſum tacite tñ pars conſentit.vt.l.poſtq̃ liti.C. de pac.ſed in dicto.§.ſi libero dicit extra id quod agitur.at inter ĩpos nõ agitur tacite vel expreſſe ſz agiť vt dixi ad id quod alij dicebant q hic eſt verus conſenſus ꝓbant ĩpi qz in iudicio quaſi contrahitur.ꝛc. Rº q hoc nõ ꝓcedit.nã non ſequiť omnis cõtractus hz in ſe conſenſum ergo ꝛ omnis quaſi cõtractus qz hoc eſt falſum vt pz inſtiſ.de obligaſ: que ex quaſi contractu naſcunť circa ꝑin.ꝛ ꝑ totum.ꝛ ſic non ẽ ibi cõſenſus ꝛ tñ nõ eſt mirũ ſi eſt ibi naturalis.nec obſtat qō poſſumus arguere de ꝯctu ad quaſi ꝯctum qz id eſt verũ vbi diuerſitas cauſarũ inducit obligationez. ſed diuerſitas cãrum eſt ergo ꝛc.ꝛ q ſit diuerſitas cauſarũ pz qz obligatio naturalis ex quaſi contractu cãtur a conſenſu.ſed in quaſi contractu non eſt conſenſus ergo in hoc nõ ſunt pares vt dixi.ꝛ ſi tu dicis nonne actio ꝛ obligatio ex quaſi ꝯctu reperiuntur ꝑ totum tituluz de obliga.que ex quaſi ꝯctu.Sol.dico q non ſequiť eſt dare obligationem ex quaſi ꝯctu. ergo ibi eſt dare conſenſum qz dico q ibi eſt naturalis.ſ.ficta q̃ lz in veritate non habeat conſenſum tñ ī veritate lex fingit ſed ſi eſſet conſenſus verus vel tacitus non diceret ficta ſed ꝓſumpta obligatio cauſata a cõſenſu ꝓſumpto ꝛ ſic eſt ar.in.§.noſtro q ī quo libet quaſi ꝯctu ſit dare obligationem fictam. Item ad illud qō dicunt q qui non hz cauſam ꝯdicendi ꝑ .§.voluntatem ꝛc. Rº q non eſt verum qz ibi loquitur in caſu ſpecialiſſimo.vt nõ.in.l.qui ad certum.j. locati.cõiuncta.l.dotẽ.eo.ti. ꝓterea poſito q ſit argumentum verum tñ tunc non eſt conſenſus tacitus vel preſumptus ſed fictus cum tex.ibi dicat videtur quod verbum videtur hz improprietatem denotare ꝛ fictionez vt.l.naturaliter in prin.de acqui.poſ. Itẽ ad aliõ qō dicũt q coacta volũtas volũtas ẽ.ꝛc. Rº

ꝛ dico ꝙ in iudicijs nulla est voluntas ẽ coacta sed oĩño in invitum reddunt̃.est enĩ voluntas ficta ꝛ nõ vera sive dicas esse liberaz vel coactam ꝛ si tu dicis veritas ꝛ fictio equiparantur.vt no.in.l.si filius.ff.si cer.pet.ergo sicut vera voluntas ꝛ verus consensus inducunt obligationẽ.ita ꝛ ficta dz ĩducere.fateor argumentũ istud ꝙ idem inducunt. sed disputatio nr̃a in qua sumus est solum de cã inducente obligationẽ naturalem.i.an sit consensus verus an fictus an pr̃sumptus seu tacitus ꝛ dico ꝙ fictus vt.ff.dixi. Sed tñ circa hoc dicerẽ ꝙ nõ est consensus verus nec tacitus nec fictus.Ad ꝓrium rndeo ꝛ dico ꝙ hic est civilis sola que hz effectũ naturalis ꝓpter auctoritatẽ statuentis vt dicimus in rescripto principis ꝛ in edicto ꝓtoris ꝛ si.ꝛ hoc est qõ voluit dicere. Azo ĩ.l.frater a fratre.ff.de condi.inde.dicens ꝙ illa civilis hz effectum naturalis.sed circa hoc ego quero vnõ ista actio iudicati seu in factuz oritur tex.h.d.ꝙ ex re iudicata ꝙ intellige ꝙ oritur ex sñia nõ ĩmediate sz ex obligatione que cãtur ex sñia tanꝯ ex mã vt hic ꝯz Hail.ad ꝙ facit.l.iiij.ꝯ.soluisse de re iudi.ꝛ.l.cirographis.ꝯ.labeo de admi.tuto.quod no.qz decidit.q.an ista actio sit nativa vel dativa.nam vr̃ nativa qñ vbi cunqz est dare materiã ex qua nasci possit actio semper est nativa.vt.l.iurisgentiũ post prin.ff.de pac.sed hoc habes expressum ꝙ est obligatio ex quasi cõtractu.ꝛ sic est nativa ꝛ nõ dativa.¶Itez quero an ex sñia ᵇ interlocutoria oriatur actio in factũ sicut ex definitiva.dic ꝙ sic.vt.l.i.ff.si qs ius di.nõ obtemp.ꝛ.l.cum non solũ.ꝯ.i.de bo.que libe.ꝛ vide que dixi.ff. de iureiur.l.nã ꝛ postea.ꝯ.fi.¶Quero an qõ hic dr̃ habeat locũ in sñia arbitri vide de hoc.ĵ.de re iudi. .l.i.¶Venio ad ꝯz notabile in quo dixi ꝙ iudicia ꝛ stipulationes equiparant̃.ꝛ ex hoc collige ar. ad.q. offer̃ libellus ꝯ principalem ꝛ ꝓcuratorẽ.Rndz ꝙ litis contestatio vr̃ inutilis.ꝛ quicqd ex ea sequit̃ nõ valet sicut esset inutilis stipulatio si vnus interrogaretur ꝛ alter rnderet.illa enim ꝑsona intelligitur in stipulatione que fuit expressa ꝛ nulla alia vt.l. si ita stipulatus.ꝯ.grisogonus de ẏbo.ob.posset tñ defendi qz lz non acquiret ꝓcurator dño nisi ꝑsenti.in iudicijs tñ sic.vñ magis vr̃ idem factum dñi ꝛ ꝓcuratoris in iudicio ꝙ in contractu vt.ff.de ꝓcura .l.in cãe .ꝯ.fi.facit.ff.si qs cauꝯ.l.pen.Item alibi ꝯ aliũ offertur libellus ꝛ alter rndet ꝛ valet iudiciuz.vt in auꝯ. cã que fit cũ monacho.C.de episco.ꝛ cle.ꝛ.C.de bo. ma.l.i.non ob.hec similitudo qz in multis est differẽtia cũ reddatur iudiciũ in invitum ꝛ nõ stipulatio.itẽ in stipulatione contrahimus vere in iudicijs quasi ꝯ bimus vt hic qõ est notandũ.¶Venio ad tertiuz notabile.ſ.ꝙ actio nõ sortit̃ naturã eius in cuius locuz subrogat̃ quod examina vt ꝑ Dy.in.l.si eũ.ꝯ.qui iuriarũ si quis cauꝯ.¶Venio ad quartuz notabile qõ origo actionis nõ dz attendi de quo hic ꝑ glo.ꝛ Bui. ex quo nõ.ar.ad.q.sup̃ crimine qõ ingeriti penã sanguinis non põt transigi.vt.l.transigere.C. de trãsac. si fiat statutũ ꝙ imponat̃ pena pecuniaria nõ videt̃ ꝙ possit transigi vt hic qz nõ origine ꝛc̃.ad qõ facit .l.quod ad statutum.ĵ.de penis.Itez facit ad.q.dñm mei in.l.pen.ꝯ.ad crimen.ĵ.de pub.iudi.si statutum imponit penã pecuniariã pro homicidio an possit intervenire ꝓcurator.ꝛ si attendimus originẽ nõ possz vt.l.quod vi.C.de adulte.ꝛ ibi no.secus si nõ attendimus originẽ vt hic tñ in hoc debemus servare ꝯsuetudinẽ vt.l.cum in fundo.ꝯ.si fundus.ĵ.de iure doꝯ. ꝛ vide de hoc ẽt per dñm meũ in.l.seruuz quoqz.ꝯ. publice.ff.de ꝓcura.¶Venio ad quintũ notabile ꝙ dixi ex sñia ꝛc̃.ad quod facit.l.iiij.ꝯ.soluisse.ꝛ.l.si in tra.de re iudi.quod examinaui.ff.in primo notabili. ¶Ad quod tñ oppo.glo.de.l.fi.C.de vsu.rei iudi.ꝛ non soluit dic ꝙ ideo ibi qz odio vsurarum qz vsure centesime non currunt.

b ¶ Quero an ex sñia. vide Bal.in.l.i. in fi.C. comi. vel episto. ꝛ Bal.post glo.ĩ .d.l.cũ non solum.ꝯ. necessitatem in .iuj. col.in.v.sequntur de bo. qs libe.ꝛ ibi ẽt ꝙ Bar.ꝛ plenius ꝙ Bar.ĩ.l.a diuo in prin.ĩ vlti.q.ꝛ re iudi. ꝛ ibi per alios ꝛ per ẏmol.ĩ .l. qõ iussit in vlti.col. eo.ti.

Ex furtiua causa. ᶜ ¶Ex male fictio non dat̃ hec actio nisi inquantũ locupletat̃ peculium.alios casus vide vt nõ.in.l.cũ ancilla.qõ cum eo.C. ¶Sed ꝯ istum.ꝯ.oppo.de.ꝯ.ff.ꝓ. So.ibi pater non cõvenitur ex delicto filij sed ex quasi ꝯctu.ꝛ sic nõ obstat demũ ergo filio cõdemnato actione ex maleficio pater conuenit̃ de peculio. Pone ergo filiũ conveniri conditione furtiua vel.l.acquilia.ꝛ est contumax.qritur primo nũquid possit fieri missio in bonis filij. vr̃ ꝙ non qz filio agenti ꝛ fugienti.i.convento pater dz consentire.sed hic nõ cõsentit ergo ꝛc̃.sed circa hoc dico ꝙ interdũ filius fugiendo facit aliquem actum ꝛ tunc pater cogitur consentire interdum fugiendo non facit aliquem actum. ꝛ tunc non cogitur ei consentire qõ non est vt.ĵ.de evict̃.l.si dictũ.ꝯ. penult̃.

c ¶Ex furtiua cã.sz qd in delictis an pater teneat̃ ꝓ filio ꝛ ꝯ peculio vide tex.nõ. in.l.quotiens la.ij.cũ sequenti ꝛ ibi ꝑ Bar. .ff.de noxa.

Si filiusfa. ¶Qui obligatur saluz facere rempublicaz non obligatur ꝯ quolibet singulari.h.d. ¶Nõ.ꝙ pater obligatus est.ꝛc̃.de quo dic vt.ff.in.l.i.nõ.ꝙ non est recta allegatio de delicto in committendo ad delictum ĩ omittendo ad quod facit.l.in totum.ꝯ.fi.ĵ. de ĩpen.ĩ rebus dot̃.fac.ꝛ.l.famosa.ĵ.so.ma.In ꝓrium facit. l.ĩ iuriarũ.ꝯ.si quis de oĩbus.ĵ.de iniur.ꝛ.l.ĩperatores .ĵ.ad municipales. So.vt nõ.in illis. ¶Nõ.ꝙ maius est delictũ in cõmittendo ꝙ ĩ omittendo.¶Op. de.l.quotiens.ĵ.ad municipa. vbi tenet̃ insolidum. So.aut pater ꝯdicit exꝑsse.ꝛ nõ tenet̃ nisi de peculio vt hic.aut non ꝛ tunc tenet̃ insolidum vt in ꝓrio qõ est eoipso ꝙ scit eum esse decurionẽ ꝛ nõ ꝯdicit. ¶Sed ꝯ hoc opp.de.l.lucius.ĵ.de admi. tuto. Rx. supradicta procedunt in officio publico auctoritate ꝛ vtilitate.sed lex ꝓria ꝓcedit in officio publico auctoritate sz vtilitate ꝑpetua.¶Sz ꝯ hoc opp.insti.ꝛ ex causa.tuto.ĩ.ꝯ.i. So.aut tutor a iudice dat̃ ꝛ tũc qualitercũqz pater approbat tenet̃ .ꝛc̃.

d ¶Peculiũ de materia buꝰ.l.vide bal. in.l.fi.in.ij.col. cũ se. .C.quod cum eo.

p **Eculium.** ᵈ ¶Hucusqz iuniscõ. exposuit verba edicti ex quo agit̃ tribus modis.ſ.de peculio ꝛ de in rem verso.ꝛ qõ iussu. modo est videndum qd sit peculium ꝛ ista.l.dividit̃ in quatuor partes.nã primo ponit dictuz.ſo rõnem dicti .tertio illam probat.quarto illam limitat.secunda ibi nã cũ. tertia ibi sed hoc.quarta ibi si vero ꝛ breviter hoc intendit.Peculium sola voluntate dñi constituit̃ interveniente traditõne vera vel ficta.secus si nulla traditio interveniat.h.d.¶Nõ.generalem diffinitionem peculij.nõ ꝙ illius est cõcessio cuius est ablatio vel diminutio.¶Itez nõ.ꝙ remittere est dare ad quod .l.si mulier.ff.de condi.ob.cau.nõ.ꝙ constituere se ꝯ bitorem alterius non est dare quod valet ad multa. ¶Venio ad apparatum ꝛ oppo.de.l. non solum. ꝛ .l.ꝙtuberonis.ꝯ.sunt quidam.ĵ.co. So. vt in distinctione quaz ibi feci.

Ex his. ¶Hic ponitur conclusio supradictorum.ꝛ.h.d.Peculium non põt cõstitui domino ignorãte lz posset dominui si seruus ẽt ex delicto eius debitor cõstituitur.h.d.ꝛ habet duas partes.nã ponit primo ꝙ peculiuz ignorãte dño cõstitui nõ põt.secũdo ꝙ ignorãte dño diminui põt. secunda ibi sed sepe.ꝛc̃.

e ¶Si opem.In v. oppo.ꝛ hic aduerte qz forte est.nã debes scire ibi ꝙ ferẽs opẽ furto ꝛc. adde q̃ no. in.l.iiij.cum ꝯ.ff.de condi.fur.

Si opem. ᵉ ¶Iste.ꝯ.cadit ĩ summario precedent̃.ꝯ. nam sicut.ff.di minuitur peculium ex furto fui ita ꝛ qñ opem ipse

facit in eo qđ a fure conſequi non põt.nõ.q de peculio dñs non deducit hoc qđ alunde cõſequi poteſt. ¶Opp.z hic aduerte qz forte eſt.nã debes ſcire q dñs non deducit penã ſed ſimplicẽ rem a ſeruo ſubtractam vt.l.ſed ſi damnuz.§.eſt ãt queſtionis.ĵ. eo. Item debes ſcire q ferens opem furto non tenetur conditione furtiua hic ãt dr q ſeruus opem ferens conuenĩ in eo qđ non põt conſequi a fure ergo.zc̃. So.gl.duobus modis tu dic melius vt ibi dixi .zc̃.

Si re alieno ¶Hic dicit q ſicut dirimitur peculium ignorante dño.ita etiam augetur z breuiter hoc intẽdit Licet ipſuz ius vniuerſale dirimaĩ corpora tñ diminui non dicunĩ.h.d.de hoc dixi plene.ĵ.de ĩpẽ.in rebus doŋ.ſac.l.quod dicitur gl.hic formar vnam.q. dic vt in ea.zc̃.

Non ſolum ¶In peculio vicarij domini z ordinarij volũtas inſpicitur zc̃.hic non ſunt alia zc̃.

o **Epoſiti** ¶In negocio geſto cõ putantur contractus de poſiti z p̃carij z iuramenti delatio a filio fa.facta.h.d.z in.§.peculium.q ſequr ponũ derivatio nominis peculij zc.

o **Iſtinctio** ¶Hic incipit pſequi verba diffinitionis z hoc pſequiĩ per duas cartas.z primo exponit quid eſt dictum pmiſſum dñi zc̃.

q **Elantuberonis** ¶In formis patientia f habetur pro conſenſu in his q̃ ſunt modici p̃iudicij ſecus ſi magni.h.d. z de his verbis habes quod hec verba pmiſſu dñi non requirunt expreſſam pmiſſionẽ ſed tacitã direcꝛ to vel p conſequentiã vel p quandaz patientiam zc̃.

Pupillum ¶Hic exponit verbũ ſeruus poſitũ ĩ diffinitõe zc̃.

In peculio ¶Hic exponit verbũ qđ poſitum in diffinitione. ¶Nõ.q noĩa z actiones ſunt tertiũ genus rerum per ſe.vt.l.mouentium.ĵ.de v̈bo.ſigni.

n **Onſtatim** ¶Hic exponit v̈bum ſeparatũ a rõnibus communicis poſitum in diffinitione.

f **Ed ſi damnum Peculium** ¶Hic exponit verbum deducto eo vide zc̃.¶Nõ.qđ peculium intelligitur deducto eo qđ debetur facit q creditor eoipſo q ſuccedit debitori ſuo videaĩ ſibi ſoluiſſe de vniuerſis bonis facit.l.ſi cui.ĵ.de eurĉ.

r **Inoxali** ¶Si dñs noxali cõuentus pecuniam preſtiterit deducitur de peculio ſecus ſi ipſum ſuum.ex contractu vero vel quaſi indiſtincte deducitur quod de naturali debito intelligitur ad quod per deductionem liberabitur ſeruus zc.

b ¶Eſt ãt qõnĩ ℞ᵒ ad.§.denuq̃ vide q̃ no.Bal.in.l.fi.in pen. col.C.quod cum eo.

Eſt autem queſtionis ¶Quod ſemel deductum fuit verbo z re iterum nõ deducetur ſecus ſi v̈bo tñ deductio facta fuit.h.d.

Quod autem ¶De peculio nõ deducitur quod aliũde q̃s conſequi põt alia actiõe excepta actiõe d peculio in qua deductio p actiõe ſuccedit zc̃.

Non ſolum ¶Vbi eſt cõio fui z peculij deducit vnus ſocius quod alteri debetur.alias ſecus hoc dicit.vſq̃ ad .l ſi ſeruus.

f **Iſeruus** ¶Si agitur de peculio vicarij deducitur quod ipſe dr dño vel ordinario. Itez qđ ordinarius dr dño.ſecus de eo qđ ordinarius dr vicario. Itẽ dñs non teneĩ de debito vicarij nõ habentis peculiũ zc̃.

b **Inc queritur** ¶Maritus teneĩ de peculio fui voralis ſimpliciter ſiue ad ſe ſiue ad vxorẽ ptineat.fructuarius vero vel dominus ſimpliciter non tenetur.ſed prius conueniendus eſt ille ad quem negociuz pertineat z ſubſidium deuenitur ad alium. Idẽ in pluribus bone fidei poſſeſſoribus.h.d.

Interdum ¶Fructuarius põt ageĩ contra dominum z econuerſo ſi peculium ad eum ſpectans non ſufficit ad ſibi debitum.zc̃.

f **Amma** ¶Hec actio competit de eo quod dolo conueti ĩ peculio eſſe deſiſt qui dolus preſumitur ſi adeptio intricatio vel in aliũ trãſlatio ĩdebite facta fuerit.h.d.¶Nõ.iſtas preſumptiones doli de eo qui intricat peculium quod pdeſt ad multa.¶Secundo nõ.de eo qui tranſfert ad alium cũ ſuſpicaĩ alium acturũ qr p̃ſumitur dolus qđ facit contra debitores qui tranſferunt poſſeſſionez rerum ſuarum ad alium.zc̃.

Si dolo ¶Ex dolo adminiſtratoris tenetur quis inquantũ eſt factus locupletior.h.d.

e **Tancillarum** ¶Nomĩe ancillarum z filiozum datur actio de peculio.

Conſtat ¶Heres deducit quod ſibi debetur hoc dicit.

Si ſeruus ¶Extraneo contra venditorem z contra emptorem actio de peculio cõpetit pro parte z inſolidum ſz ipſi venditori de eo quod ſibi vel ſeruo eius debeĩ non competit contra emptorẽ.Emptori vero cõpetit cõtra venditorem facta prius de ſuo peculio deductione hoc dicit zc̃.

Si quis cum ſeruum ¶Vbi è cõmunio ſerui z peculij quilibet cõuenitur inſoliduz z etiam reſpectu peculij quod eſt penes alteruz z qđ preſtiterit ab altero cõſequitur.h.d.hoc habuiſtis.ſ. .e.l.ſi noxali cum ſe.

q **Deſitum** ¶Quid ſit ĩ peculio tempore rei iudicate inſpicitur.h.d.

Si cum herede ¶Hec actio ꝯ heredem datur quatenus ad eum ex peculio peruenit.ſed filius cuz quo contractum eſt ſi eſt heres tenetur inſolidum z ſibi contra coheredem actio eſt cedenda.zc̃.hic non ſunt alia.

Si annua ¶Exceptio que competit actori nõ tranſit ad ſucceſſorem ſi in eius perſona cã cedende actionis deficiat al's ſecus.h.d.Ad euidẽtiã nõ.q actio de peculio cõpetit.ĵ.annum ꝯ eũ q deſiſt eſſe dñs.

Indolo ¶Replicationes ſunt temporales ſicut actiones.h.d.

f ¶Pacientia. vide Bar.in.l.cum de ĩ rẽ vſo.ĵ.de vſur. ſeruo autez manumiſſo an videatur peculiũ ad emptum z ꝯ quem agatur vide Bal.in.l. .ij.C.an ſeruꝰ ex ſuo tac.

g ¶Non ſtatim.Et qđ operet iſta adẽptio peculij vide ĩmo. poſt Bar.z doc.in.l. ſi filio la.ij.ſolu. ma.

i ¶Summa cum rõne Et hũc tex.ĩ vbo victricarie allegat Ange.in fi.ĉ ſlip. ſuo. z pro ſingulari allegat etiã in.l.oẽs.§. lutius de bis q in frau.credi. z in.l. marcellus.§.res que .ff.ad treb.z ĩ .l.iiij.ad.l.fal. z in.l.ij. C.de repu. heredi. dicit non eſſe alibi q aliena tio reruz p̃cio ſaruz facit p̃ſumere alienatõnem fraudulẽtam qđ no.ad .l.oẽs.§. lutiꝰ q̃ in frau. cre. z qđ no. Bar. in.l.ſocietatez .§. arbitrozuz in.v.col.in.q. an poſſit renũciare reductõni.ĵ.pro ſocio z Ange. in.l. marcellus .§. res q̃ ad treb. z in.l.inquãtã ad.l.fal. Et q̃ modo hic poſſit admitti peculium in p̃iudicium creditorum z quãdo preſumaĩ in fraudem vt de ymol.poſt glo.z Bal.ĩ.l. ſi filio la.ij. ſolu.matri.

h ¶Si cũ herede vide.ĉ. Bar.ĩ.l.frater a fratre maxime in.xv.col. de cõdi.ĩdeb.

r **Jexduobus** ¶Electione vnius ex pluribus non habentibus cõmunionez serui z peculij alij liberantur sed de equitate i residuo ceteri tenebunt z quantũ sit in peculio sñie tempore inspicitur hoc dicit zc.

Venditor ¶Si pro peculio ꝑcium expresse non fuit constitutum hic conuenit apud quem peculiũ reperitur als hic qui ꝑ peculio precium nominatim recipit.h.d.zc.

i **Abonefidei** ¶In contractibus bõefidei pater z dñs non solum de peculio.sed et de eorũ proprio dolo tenentur.h.d.

r **Jcreditor**

Si seruo ¶Quando quantitas petitur vt species ad aliam quantitatem non admittitur cõpensatio.h.d. hoc aũt qualiter ꝓcedat dic vt tibi dixi in.l.cum fundus.§. seruũ tuũ imprudens.ff.si cer.peta.

Seruum cõmunem ¶Si cũ vno agatur eius peculij qđ fuit apud eum qui quondam fuit socius rõ non habet.item si agatur ℈ emptorem post annũ non habet ratio eius quod est penes venditorem secus si intra annum zc.

d **Eposui** ¶Vbi non est peculium non põt actio de peculio intentari sed est ad alias actiones congruas recurrendum hoc dicit zc.

Si nuptura ¶Liberatio ab obligatiõe de dote ſõluto matrimonio absq; alia conditione deducitur.h.d.zc.

Si stichus ¶Quod dz dño seruus vicarius qui non bz peculium ex peculio ordinarij non deducitur hoc dicit.

Seruo ¶Contractus q celebrant vẽditione serui ꝓfecta ad peculiũ qđ penes venditorem remansit non pertinet hoc dicit.

l **Jbera** ¶Ro.istam.l.facit.l. cum quis.ℑ.de solu.z.l.cum cornelius in fi.eo.ti.z c.

n **Onsolum** ¶Ro. istum cãz no.q nuda rõ non constituit quem debitorẽ.z intelligas nuda ab insertione cause z hoc innuit tex. hic vel nuda a ꝑsentia ptium de quo dic plenissime in.l.nuda.ℑ.de donat.zc.

Otempore ¶Primus decretus non põt interponi occasione debiti qđ certũ est nõ posse exigi de ꝑsenti bz possibile sit debitum iri.itẽ ꝓ futuro debito põt accipi fideiussor.h.d.

Etiam ¶Lite contestata in actione de peculio naturale debitum põt solui z pro eo põt fideiussor accipi hoc dicit.

Seruus ¶Pro eo q pro libertate dãda accipit bone fidei possessor actione de peculio nõ tenet ipe sed verus dñs qui eũ poterit vendicare. ¶Ro.istam dr̃iam ⁿ inter ex z ꝓpter qz ex denotat cãm ꝓximã ꝓpter cãm remotam simile.C.si seruus extero.l.i.similis est dr̃ia iter ex z ob.vt.l.non dubiũ.C.de legi.z eadẽ est differentia inter de z ex.vt.l.i.§.nunc videamus.ℑ.de cõiungen.cum emancipat.libe.zc.

q **Quod** ¶Dubius est litis euentus.z q iõ tenet ꝓ qz actionem habz eã cedendo liberat.h.d. ¶Ro.regulaz primaz quã ꝓbat glo.l.ab anastasio.C.mandati.zc.

e **Xfacto** ¶Cum pater vel dominus actione de peculio ꝓsonali conuenit in deducendo omni ꝓuilegio anteponit.secus si reali bz ũer creditores peculiares ille q bz priuilegium preponat. Item sufficit quẽ esse dñm cũ de peculio conuenit: itẽ patrimonium eius q se gerit pro libero pro peculio remittitur.h.d.ꝑmo ponit regulam z.iij.q. secundo ad eas rñdet p ordinẽ. ¶Põ.ex isto ẏbo qd ergo ar.q si aliquis se gerit ꝓ libero z postea monasteriũ aliqđ eũ vendicat in seruũ cũ toto patrimonio q monasteriũ tenet de illo patrimonio vtili actione de peculio vt hic zc.

Jfilius ¶Si is đ cuius peculio agitur lite pendente đcedat quantum sit in peculio mortis tẽpore inspicitur si ei legetur peculium tempus inspicitur quo dies legati cedat.cum omni incremento.sed si legetur extraneo rerum tantum incrementum accedit.zc.

q **Ai ex heredibus** ¶Si cui legatur seruus hereditarius domini pro đbito domini non tenetur.h.d.

Quando actio de peculio est annalis. Rꝛica.

Retorquit

Quesitum ¶Als est.l.z est notabilis ad duo si in libello proponant due actiones q electione tolluntur ꝓcedit iudicium si nõ opponat. Itẽ error in quẽ ᵖ qs deducit assertiõe aduersarij põt corrigi post diffinitiuam sententiam.h.d.z sic pone casum ſm tertiam lec.hic positam z intellige hoc per in integrum restitutionem ex causa iusti erroris.vt.§.quod cum eo.l.sed si ī fi. z dixi in.l.habebat in prin.§.de instito.z.ℑ. de cõfes. .l.fideiussor in prin.

p ¶Error in quem Et ita intelligit Bal. in.l.i.in.i.col. C.de ꝓ di.ĩdebi.lz al qui ibi aliter intelligat istum tex.

De in rem verso. Rꝛica.

Jbi qui ¶Actio de ī rẽ verso. ẽ necessaria vbi deficit actio đ peculio. Itẽ est vtilis vt si cõcurrat cũ agentibus de peculio preferatur. Itẽ si agens đ peculio preoccupet actio de in rem verso extinguitur si quod versum est soluitur alias secus.zc.

q **Ai nummis** ¶Datũ pro libertate non videt in rem versum nisi quatenus excedit serui precium.h.d.ista.l.

q **Quod si**

Si mutuatus ¶Sufficit negociũ vtiliter esse ceptum.itẽ si pluribus ex eadez cã cõpetit hec actio melior est conditio occupantis.zc.

r **Jres** ¶In rebus non necessarijs verũ preciũ.ĩ necessarijs ꝑcium consentum inspicitur.h.d.

Placet ¶Diuidit in duas partes.primo qñ seruus gessit ab initio negociū pecul are.secundo qñ ab initio gessit negocia dñi.secunda incipit in.l.z ideo.v.plane.z breuiter.h.d.Si seruus ab initio peculiare negociū gerat actio de in rem verso locum hz.si seruus in rem dñi vertat animo dñm obligādi.secus si facto dñi vel alterius seu facto serui non animo dñm obligandi.sed si ab initio gerat negociuz dñi cum quocūqz mō ī rē dñi vertaſ hec actio locum hz.zc.

f **Ipropatre** **Aersum** ¶Non vt versuz si non durat versuz.h.d.

Tidomini ¶Si pater vel dñs soluit debitum non vt in rē eius versuz z si pt vel dñs cedat desinit versum secus si donet nisi animo remunerandi.hoc dicit.

Idemqz ¶Euanescit actio de in re verso si dñs cedat seruo z remanet actio de peculio nec recōualescit si p^o ea fu^o cedat zc

Idemtractat ¶Si filius vna cuz patre cōreus soluat vt in rez patris vertere quatenus de pecunia ad patrem peruenit hoc dicit.

f **Inrem** ¶Eo casu quo vnus ex socijs pōt pro peculio qđ est apud alterū actione de peculio conueniri eo casu pōt cōueniri pro eo qđ in rē alterius versuz est si cessat actio de peculio zc.

f **Ifiliussa** ¶Filius constituendo non dt in rez patris vertere nisi soluat hoc dicit.

q ¶Quidā .In pri. .l.sup verbo de peculio zc. nota istum tex.per quē Bar. decidit no.q.in.l.si cum dotem.ff.si.in fi.ī.so. ma.z in eodez ponit casum Bald.in.l.si in rebus in.ij.colū.C.ō iure dot.

q **Aidam** ¶Qui agit actione ō peculio consequit qđ supereſt deducto eo quod dño debeſ.sz qui agit de in rem verso consequit quod supereſt in eo quod dns dedit pro re hoc dicit zc.

f **Ezuus** ¶Ad hanc actionem suffi cit negociū vtiliter ceptuz sicut in actione mandati nego. gestorum.

Cumsticho ¶De eo q dat vicario si in rem dñi vertaſ agit hac actione fm eius naturā.Si vero peculium ordinarij sit conuersum respectu ordinarij habet hāc naturā respectu dñi naturaz actionis de peculio.h.dic.

q **Aannis** ¶Actio de in rem verso competit ei qui principaliter gbit vt in rē dñi vertatur.h.d.

f **Iliussa** ¶Si filius emit rez sibi necessariaz z ex tunc ipsam rem pt in ipsius filij funus conuertit in rem eius versa videſ. Item in actione de peculio venit qđ in rē est versum.z sic post annū hec actio est necessaria.h.d.primo ponit duo dicta neratij vsqz ibi an qm ibi paulus reprehendit neratium in primo dicto ostendens ex die emptionis nō ex die funeris,videri in rē versum vsqz ibi funus enim.ibi iurisco.fm glo.ponit vnum dictum p quod rndet tacite obiectioni.s.q in funerando non desinit versum vel pone casum in quo dictum neratij posset esse verū fm aliā lec.vsqz ibi factus ibi respōdet no taſ.in fo dicto dicens hoc cāu actionem de peculio posse habere locū lz res desierit extare absqz dolo. ¶Ultimo no.q omnes iste formule.s.de exercitoria z institoria de peculio z similia sunt adiectiua nō principalia nomina actionum vt hic in fi.que tamen adiectio est necessaria zc.

p **Ater profilia** ¶Si filia mutuū ī alimenta conuertit tenet pater de in rē versō si onus alimentoruz ad patrem spectabat hoc dicit istud principium z.l.penul.

Seruus ¶Promissio tutoris nō tollit actionem de in rem verso cōtra pupillum hoc dicit.

¶Sequitur Rica quod tussu.in qua nihil scribo sz procedo ad librum sequentem.

¶Ad velleyanum senatusconsultum Rica.

v **Elleiano** ¶Per vl' leyanum mulieribus intercedētibus paratur exceptio z in veterez ōbitorē restituiſ seu instituitur actio.h.d.cum sequentibus in quibus iurisco.summauit totum titulum z ponit hic casus in quibus ti. locum non habet.zc.

e **Tprimo** ¶Hic ponitur ordo qualiter deuenitum ē ad hoc senatusconsultum z eius vba recitantur z.h.d.Mulieri intercedenti paratur exceptio p senatusconsultum velleya. cuius vba hic referunt.h.d.¶Et nō hic modum z ordinem in consilio.primo enim fuit ꝓposita questio.scdo consulitur sup ea.tertio fit reformatio z ita fiunt hodie reformationes de quo dixi in.l.tij.C.ō decur.z ī.l.oēs populi.ff.de iusti.z iure.¶Itez nō q ista vba actio petitione deſ non īpediunt actionē ipso iure sed^o exceptōnē inducunt.simile in.l.i.ff.ad macedo.z in.l.i. ff.i.j.ad trebel.z ibi dixi.qđ est verum in ciuilibus. ī criminalibus īpedit ipso iure.vt.l.i.ff.fi.ff .de allea. itē dicunt qdam q pp ista verba actio zc.q talis exceptio īpedit lite cōtestari tangit Bul.in.l.elegāter .ff.si qs postea.ff.de condi.inde.zc.

Aerbaitaqz ¶Nō q puisio facta fauore alicuius pditur propter dolum eius ad quod.l.i.z.ij.C.si mi.se.ma. dix.z.l.auxiliuz.ff.de mino.quod nō. quia potest valere ad multa.zc.

Omnis ¶Verbum intercedere comprehēdit oēm obligaſ.oīno quā qs pro alio suscipit.h.d.

r ¶Qui omnino ignorauit Ignorantia creditoris an faciat intercessionez valere vide in.l.i. z ibi glo. z bal. ad fi.C.eo. q ex eo q pecunia pucnit ad mulierez ꝑsumit ꝓbata ipsa principalis nisi ꝓbetur haut que ex predordinatione p̄ sumatur z ita intelligit glo.ī .l.iij.in.vfi.dationes.ff.eo.

r **Edsiego** ¶Mulier itercedo vel leyano iuuatur si ōbitor intercessionez scierit.secus si ignorauerit.itē mulier soluens vel donans non iuuatur.h.d.quam.l.nō.q limitat multum verba senatusconsul.¶Nō.ad hoc vt creditor teneaſ exceptione oportet q ipse sciuerit id qđ est cā exceptōis. ¶Op.minor iuuatur pp etaſ nec est necesse q ille q gbit cū minore sciuerit eū esse minorem qđ patet qz beneficiū restitutionis in integrū est scriptum in rem z datur p eum q oīno ignorauit vt.l.eū in cause.ff.fi.de mino.So.qñqz lex prouidet alicui in odiū alterius.z tunc est necesse q ille qui gbit sciat id qđ est cā odij sui vt in macedo.vt.l.iij.in prin.cōiuncta. .l.i.ff.ad macedo.qñqz lex prouidet alicui ī sui fauorem z tunc aut lex ꝓuidet simpliciter z sup oī gesto z tunc est necesse creditorē hoc scire.vt.l.aut pretor. in prin.coniuncta.l.in causa.ff.interdū.ff.de mino.qñ qz lex prouidet alicui fauore psone sup certo gctu z tunc est necesse q ille in cuius ꝓiudiciū vertitur pro

ſ ¶ Unuz ſta tutuz. In fine hui⁹.l.tē. iſta ſunt vtilia ad multa ſtatuta ſi ſtatutū vult fieri excuſſio né ī bonis pī cipalis. nō ob ſtāte ēt aliqua renunciatione facta nō habe bit locū ſi cre ditor ignora uit interceſſio nem : ꝛ adde nota hic p gl. magnaz vide Bar. in.l. que dotis ſol. ma. maxime in.ij. coll.ꝛ que no. tanꝰ in.l. cum quid ſi certuz peta.

t ¶ Si mulier vide Bal.in.l. ſi mater. C.e. hic allegata in gl.ꝛ p ea que ibi ꝛ hic habē tur dixit Bal. ꝙ ſi mulier ꝓ mittit alicui ō bitoꝛi ſibi ſol nere id qō ip ſe dz alteri nū ꝙ hz locuz ſe natuſconſultū qō no.ad ma teriā huius.ℌ. iſtum tex.alle gat nō.Bal.in .l.ij.in.ij.colū. .C.ō exec.rei iudi.

u ¶ Interdū vide iſtū tex. allegatuz per Bar.ī.l. ſi vn⁹ .ℌ. pactus in ꝓn. iiij.col .ſ. de pac.

x ¶ Quotiés ꝟ nō.ꝙ ſi te debitorē libe ro ꝓ acceptila tionez cū hoc ꝙ tu faciaſ ꝙ berta ꝓ te ītez cedat lz berta intercedat tñ acceptilatio īt valet ꝛ debi toꝛ obligatus remāet qō nō Et adde bal. in.l.i.C.eo.

uiſio iſta ſciuerit iſtum ꝺctum vt hic.ꝛ.l.ſi mulier.J. .C.niſi enim ſciuerit creditoꝛ illam mulierē intercede re ceſſat velleyanum ꝛ iſta ſunt vtilia ad multa ſtatu ta.pone vnū ſtatutū⁶ eſt hic ꝙ ſi aliqs ciuis īterceſſit ꝓ foꝛenſi debeat primo principalis diſcuti non ob ſtantibus aliquibus renunciationibus factis ī inſtru mentis.certe ciuis non habebit iſtā exceptionez niſi ꝓbauerit creditorē ſciuiſſe itercedere iſtum qō nō.

ſ **Jfideiuſſoꝛes**·¶ Mulier ſi fideiubet vel aliū fideiubere mādat iuuaꝛ velleya. ſi recipiēs hoc ſciuerit.h.d.cū.l.ſe. quāꝙ ¶ Nō.ꝙ ī facto ꝓprio nō eſt tolerabilis ignorātia. nō.ꝙ mandatum inutile non impedit actionem ne gociorum geſtoꝛum ꝛc̄.

q **Aanuis**·¶ Liberatio pignoris non eſt itercesſio.h. d.

Si mulier·ſ ¶ Si mulier alī cui ꝓmittit idēnita tē nō ē interceſſio.h.d.qō dic plene vt ī.l.tutoꝛ.J.eo.

Si mulier·¶ Mulier iuuaꝛ velleya no aduerſus primū credi toꝛē ꝛ aduerſus eum cui eſt delegata.lz Marcellus aliter diſtinxerit.h.d.ꝛ nō.glo.magnam que non ten dit niſi ad poſitionez caſus ꝛ opi.Julia.eſt vera ꝛc̄.

Interdum·u ¶ Mulier intercedens ſiue ſoluat ſiue deleget de bitoꝛem repetit non alium deleget exceptione iuua bitur.hoc dicit.

Quotiens·x ¶ Hic loquitur ō alio re medio iuriſcō.ꝛ dicit quod muliere excluſa actio reſtituitur in veterez debitorē licet liberatus ſit contemplatione obligatōis ſuſcipi engle per mulierem ꝛc̄.

Si conuenerit·¶ Paria ſunt nul luz daꝛ expromiſ ſoꝛem vel dare mulierem.h.d.

Marcellus·y ¶ Acceptilatio facta mu lieri tute velleyano. non li berat debitoꝛem ſicut nec ſoluēde niſi ſic ſolueret ꝙ repetere nequeat ꝛc̄.

Quanquam·¶ Muliere ſubducta actio reſtituitur in oēs qui per eius obligationem fuerunt liberati non autē omnibus.hoc dicit.

Si mulieri·¶ Si creditoꝛ ſuccedit mulieri nihilominus actō reſtituitur in veterem debitoꝛem.ſed ſi mulier debi toꝛi non eſt reſtitutio neceſſaria.h.d.

Si cum eſſem·¶ Mulierē ab ini tio cum alio cōtrahē te actio reſtituitur in veterem debitoꝛem.h.d.

Illud uidenduz·3 Mulierē ſub ducta actō ī reſtituitur in euz qui ab initio non potuit obligari ip ſo iure vel in effectu.h.d.

b **Eactiones**·¶ Reſtitutōie ac tiones ꝛ iſtitoꝛie dantur contra heredem ꝛ ī heredez.h.d.

ſ **Jmulieꝛ**·¶ Mulier non habz velleya.ſi creditō igno rauerit eam intercedere.h.d.

a **Ziquando**·¶ Si obligatio in effectu ſpectat ad mulierem licet ſit interceſſio velleyano non iuuatur.h.d.

De pignoꝛibus·¶ Nouatio que in effectu non ve let non perimit ius pignoꝛis.h.d.

Sub conditione·¶ Fruſtra ex pectatur con ditio cuius euentus nihil operatur.

ſ **Jmulieꝛ**·¶ Mulierē ſubducta reſtituitur actio ī vete rē debitorē ꝛ ī eius fideiuſſoꝛē.h.d.

ſ **Jmulieri**·¶ Si mulier ꝓmittit aliū ratū habiturum qō ipſa geſit nō iuuaꝛ velleyano.

ſ **Jmulier**·¶ Mulier non iuuaꝛ velleyano.ſi ōbitoꝛ ſi bi ſoluit quod promiſit.h.d.

Si abea·2 ¶ Mulier ꝛ fideiuſſoꝛ eius velleyano iuuatur ꝛ in primuz debitoꝛem actio reſtituitur.h.d.

▾ **Jr uxori**·¶ Non ſufficit credi toꝛi credere mulieri ī rem ſuam intercedere qñ ꝓ alio ꝓmittit niſi diligentius perquiſiuerit.h.d.

Si mulier·¶ Si mulieri conſentienti obligatōni rei ſibi obligate pecunia ſoluitur.velleyano non iuuatur alias ſecus .h.d.qō nō ꝓ iſtuz.ℌ.dicebat. Ja.de are.ꝙ ſi dos ſol uitur mulieri conſtante matrimonio maritus liberaꝰ qō examinat Ly.in.l.i.C.ſi dos ꝙſtan.ma.ſo.ſu.ꝑtū tñ ē veritas qꝛ ei non pōt ſolui niſi ex cā.vt.l.mutuꝰ .ℌ.manēte.J.de iure doꝝ .ꝛ.J.ſo.ma.l.q̄uis.ꝛ eſt ex preſſum .J. de iure doꝝ.ꝛ.l.ſi.nō. ꝓ glo.J.ſol.mat.l. .ij.circa fi.glo.ij.non ob.iſte.ℌ.qꝛ dz intelligi ꝙ hic ſol uebatur mulieri iam ſoluto matrimonio vel ſi cōſtan te intellige in caſibus permiſſis. ¶ Opp.de.l.etiam ꝛ.l.iubemus.C.eo. Sed ꝛ hec vera quia aliud eſt in liberando pignus quod poteſt mulieꝛ vt in cōtrarijs aliud eſt conſentire ꝙ alij obligetur.ꝛ iſtud non pōt qꝛ eſt interceſſio vt hic.ꝛc̄.

Mulier·¶ Si mulier cum alio mutuum vt duoꝝ rei accipiunt,in cām neceſ ſariā velleya.nō iuuaꝛ.ſed ſi in cām voluntariam ea tenus iuuatur quatenus ad aliū pecunia peruenerit .h.d.pulcher eſt.ℌ.ꝛ inducitur ad.q.per glo. an duo rei,videantur inuicē fideiubere.ꝛ glo.ponit hic totā .q.diſputatam ꝛ melius ꝙ alibi in aliqua ꝑte mundi doc.examinant in.l.i.C.de duo.reis dixi in.l.reos in ꝓn.de duobus reis.

ſ **Ator pupilli**·¶ Si mul ier alicui ꝓ ꝓpria obligatione indemnitatē ꝓmiſit in tercedere non vī ſecus pro obligatione alterius ꝛc̄.

Cum beres·¶ Creditoꝛ delegatus a muliere intercedēte ante ꝙ ſoluat tutus eſt velleyano.ꝛ ſi agat exceptiōe vel leya.repellīt.h.d.glo.reuocat in,dubiū qō ſit verius dictum vel aphricani vel Julia.ꝛ breuiter diſtingue vt in glo.ꝛ cetera.

ſ **Jpro aliquo**·¶ Si mulier intercedit in rem ſuam animo nouandi non iuuatur velleyano.ꝛc̄.

ſ **Jmulieri**·p ¶ Mulieꝛ que ex interceſſione ī dam nificatur velleyano non iuuaꝛ.h.d.

ſ **Jmulier**·a ¶ Mulier que ſciē ter verum non reſpon det velleyāo ñ iuuaꝛ ſecꝰ ſi ignorāteꝛ.ꝛc̄.

b **Ebitrix**·¶ Iſta.l.dicit idē quod .l.ſi mulieri.ℌ.eo.ꝛ adꝺ y ¶ Marcellus.vtō Bal.in.l.iiij.C.eo.qd aūt ſi mulier ſoluiſꝛ vide.J.eo.in.l.pe.

z ¶ Illud videndū. ¶ Nō.ergo ꝙ mulier ipō iure nō obligaꝰ ꝛ ita dz itelligi gl.ꝛ ibi per doct.in.l.i.C. de reputa.que fiunt ī iu dicio vide in aūt.ſi q̄ .C.eo.ꝛ in.l.antique .ℌ.ne aūt.C. eodem. ꝛ ¶ Si mulier. ¶ Nō. tñ ad intellectū ꝙ hꝫ mulier in ꝺctu ſe ꝓn cipaliť obliget ſi ma ritus fideiubet preſu miť color queſitus ꝛ mulier nō obligatur ſm Bal.no.in aūtē.ſi qua .C.eo.niſi ꝓbeť pecuniā expenſam ī vtilitatez mulieris ꝛ ibi ēt viō quid ſi ma ritus ꝛ vxoꝛ ſe prīci palem obligant ī eo dem inſtrō an valeat ꝛ ibi ēt querit an ma ritus poſſit ſe obliga re,p vxoꝝ ꝛ ꝛz ꝙ ſic. ꝙ ¶ Si ab ea no. qꝛ nō eſt alibi ſm Bal. in.l.i.C.eo. ꝙ ſi fide iuſſoꝛ pro me non ro gatus intercedat tñ exceptio huius ſena tuſcōſult⁹ cōpetit ſibi ꝓ ¶ Si mulieꝛ mulꝛ q̄ ex īterceſſiōe in dā nificaꝰ teneť.ſz quid ſi mulieri ꝓmiſſuz ē de idēnitate vl'et da ta,ſūt pignora dic ꝙ nō teneť .ſz iuuaꝛ ea ſus ē no.J.eo.l.qdez ꝛ no.Bal.ī.l.i.C.e.ti. a ¶ Si mulier . iſte tex.ē no.ī muliere q̄ adiuit hr̄ditatē dāno ſam ꝛ vide Bal.in.l. .l.C.eo.quez allegat Pau.de caſtr. ꝛ ibi per eum.

b ¶ Quidam nō. istum tex. no. ad limitationem l. si mulieri. §. eodez & ibi dixi & est textus nō. fm Bal. in l. i. C. eodem.
c ¶ Si decipiendi. quō ꝓbet ꝙ mr voluerit decipe vide Bar. i. l. femis. C. e.
d ¶ Si mulier vide bal. in l. i. C. eo.
e ¶ Si mulier exceptioni velleiani an possit renunciari aduerte qz Bar. dic ꝙ cōsuetudo indistincte obseruaf ꝙ possit renunciari adde tamē ꝙ si sit mulier certiorata cōiter obseruaf in beneficio velleiani renūciari possit dixit tñ hic no. alberi. ō rosa. ꝙ si reperiant in instō notarij ista verba & certiorata velleiano renūciauit ꝙ n obstantibus his verbis poterit fieri iter rogatoriū notario qd sit velleianuz & si dixit se nescire mulier poterit uti velleiano pro quo optime facit gl. in l. generaliter. C. de tab. li. x. duz quesiuit an notarius debz scire leges & si dicetur notariū esse loco testis. Respondeo ꝙ testi. fiunt hec interrogatoria ēt fm Bar. in l. i. §. si cer. pet. & istō dictū hic ēt refert fulgo & de ista materia vide q̄ scripsi ꝑ. ro. in l. sciendū de v. ob. & adde ꝙ qñ renunciatio fit de cōscientia legis ut in casu autē tice matri. & aute nō requirit certioratio fm Bal. no. in l. i. ff. si qs ī ius voc. nō ierit Et adde istis Bal. in l. i. ad fi. ff. si qs ī ius voc. nō ierit & Bal. in additione spec. ī titulo de renūciatione & conclu. in vltima col. & fulg. & Pau. de ca. hic & que notāt doc. in. c. ij. de pac. ī. vj. & Bal. in l. si mulier la. ij. C. eo. Et adde qō magistr aliter dic Jo. an. in. c. q̄uis de pac. in. vj. in quacūqz renūciatione requritur certioratio de quo vide in l. si. §. idē q̄ sunt post Bar. §. de condi. indebi.
f ¶ Verum est. Jn prin. huius &c. vide Bal. in l. tam mandatori in .iij. colū. .C. de non numera. pecu. & glo. in l. eius. C. eodem.
g ¶ Et tollat debitum. Quod aūt si tres erant creditores & vnus ꝓmisit curare cū effectu ne talis lis vel molestia inferatur an ipe possit opponere exceptionem cōpensationis si conuenī ex alia cā. & certe non qz qui opponit exceptionem cōpensationis dī agere. l. amplius non peti re ra. ba. c. cū inter de excep. & si ꝓmisit ꝙ alij non agerent ipsi ēt non debent agere. l. vendicaf. Ĵ. de euic. cū sequen. l. i. §. qō aūt ait de superficiebus ita limita istum tex. vide in fi. qō dixit Bal. & fulg. in l. filie lz. C. de col. de excep. intrinseca.
h ¶ Non est necesse. vtrū ad hoc ꝙ p compensationē tollaf debitum requiratur ꝙ opponaf in iudicio. Et adde nō. & bonū tex. in l. rei iudi. §. iĵ. solu

matri. vbi videf velle tex. ꝙ absqz oppositōe ꝑ mutuum ꝓ tus debitor & sic debitū tollit vide late post glo. ꝙ Bal. in l. si cōstat. C. eo. & ibi multos casus in qbus sit ipo iure & qō ipse no. ī. l. i. C. eo. & de Bal. in l. tam mandatoꝝ. C. manda. & adde Bar. in l. qō dī in fi. Ĵ. impen. & si ꝓmittitur fideiussori opponere exceptionē cōpensationis

leyani é locus si creditor hoc sciuerit. al's secus. h. d. vide vide quandaz gl. q̄ incipit sed quid &c. sed qro cū tunc ignorantia eiset ī facto proprio. vt. l. si ego. §. eo. dic ꝙ ex aliqua iusta cā credebat eam intercedere in rem suam vt in glo. & quidam habent in glo. & videtur ꝙ debeat iuuari. vt. l. si ticius. Ĵ. de fideiuss. & §. eo. l. si decipiendi. sed dic ꝙ ibi fuit color questus hic non. &c.

Si mulier ceptioni velleya. renūciat. velleyano non iuuaf. h. d. ¶ Nō. ꝙ exceptioni velleyani pōt renunciari vt obseruat consuetudo. tñ in ꝓriū est veritas. beneficium enim velleyani est iductum pp fragilitatem sexus mulieb⁹. vt. l. iij. §. eo. nā eoipso ꝙ renunciat decipitur vt. l. interdum. §. de mino. & qō nō. in. l. iudex. C. eo. ad qō. l. doli. §. diuersuz. Ĵ. de nouationi. ita tenēt doc. in. l. si. C. eo. nō ob. hec lex qz speciale est ī renūciatōe facta ī iudicio. hic enī renūciauit in iudicio & ex postfacto.

De compensationibus. Rica.

Erum est tuitor ꝑ cōpensare qō debetur reo principali & sibi. h. d. cū. l. sequen. q̄ incipit si quid. vides hic tex. q videtur velle ꝙ compensatio fiat & tollat ōbitū ipso iur Simile insti. de act. §. bonefidei qō oēs gl. intelligūt vex si opponaf ab homine) vt. l. ij. §. eo. ibi si paratus est &c. & in hac. l. si qd. ibi cōpensare &c. Requiritur ergo voluntas debitoris cōpensantis & ex hoc dico vobis ꝙ nō est necesse ad extinguendū debitū ipso iure ꝙ cōpensatio opponaf in iudicio. sed vbicunqz notifico tibi ꝙ volo debitum cum credito compensare ipso iure tollitur obligatio. & hoc colligitur ex istis .ll. dum dicunt ipso iure quasi non requiratur ministerium iudicis. &c.

Eodem die q

§. Si ratione sup principali non ꝓiudicat in incidenti qō pōt ꝑ se stare. Jtez ei q succumbit in exceptione opponit exceptio rei iudicate si illud idē in modum actionis intentat qō multum nota. concor. l. sinautem. §. i. §. de neg. gest. dic vt ibi dixi. ¶ Oppo. C. de ordi. in. l. i. vbi sīa lata super

eodem modo vni ex reis & ꝑderit ōbus ita dicit Bal. i in. l. ex diuersis xiiij. q. Ĵ. de duo. reis ꝑ. sed iuſ. §. de. ait si duos. ff. ad macedon. nā qñ res vel quantitas que mit ad aliquez ex correis cō dicunf ad ius cem fideiusse re. l. vir exori. §. fi. & ibi ne. .§. ad vell. §. ꝓ ꝓte. §. fi. ī rem verso & plene Bar. & aliꝭ in prin. ff. l. reos de duo. reis & sic ꝓ istum tex. h regulariter qñ vnus é creditor creditoris sui nō fiet ipso iure cōpensatio sed requīr ꝙ opponatur exceptio vt ꝛ & l. ꝙ labeo Ĵ. eo. & plene nō. & legī in l. si cōstat. C. eo. tñ qñ vn esset debitor ipsiusmz & sic vnus & idem essz debitor & creditor tunc ipso iure fit cō pensatio seu dī stinguiī actio. qz est impossibile debitum & creditum esse

in eodem subiecto. l. heres a debitore. §. ꝙ si stipulator & ibi gl. i verbo perimit & l. vrānius in prin. de fideiuss. l. stichum. §. adicio de sol. vt videmus in fi. ꝙ extinguiī debitum qñ debitor creditori succedit. l. si debitori creditor. ff. de fideiuss. & dicto. §. ꝙ si stipulator cū fi. nam bo mo non pōt cum effectu banc fictionē inducere. l. si forte de castrensi peculio Bar. in. l. si is qui pro emptore in. i. q. Ĵ. de vsucap. l. si quis in fundi. de lega. i.

i ¶ Quod in die. Et ad istū tex. vide etiam Bar. in extrauagantu ad reprimendam in verbo summarie in vltima carta.
k ¶ Si ambo. de mā huius. l. vide ꝑ Dy. in. l. viro. Ĵ. sol. ma. & in regula iuſ. in. vj. Et vnum adde ꝙ nunq̄ dolus cū dolo compensaf quando secundus dolus vel fm delictū deberet attendi vt in cāu. l. si quis ad se fundū. C. ad. l. iul'. vñ vi & oīno no. d. Jo. in. d. l. viro post Dy. ibi

reliqua die vt ibi p eum vbi q̃rit an ipo iure hoc fiat de materia huius vide p Jnno. in .c. intellexi mus de adul. quam allegat Bar.in.l. cum mulier so.ma. & ibi dixit Jnnoc. q de pa rt culpa ad pa rem fit cõpen satio secus de impari ad im parem.Quid ẽt in dolo vtõ Bal.ĩ.l.i.C.vñ vi.in.ij.carta ĩ repetitione & ibi Bar.in fi.& quid si tu pro misisti instr̃m debiti p̃ me & falsum.Ego p duco cõtra te instrumentuz solutiõis & fal sum dicit bal. in Rica de fi de istru.ĩ.xv. col.in vsi.inci denter ẽt que ro q vterqz punir̃ & q̃uis licitũ sit mihi negare veruz si tu bes malã cãm p̃ me vt no. in.c.cupiẽ tes in prin.in vsi. malignan tiũ de elec. in vj.& canoniste in.c.i.de iuri. peti. tñ istud est veruz nisi falsa p̃batio ĩ misceatur vtõ qõ no. Bal.in .l.fi.in.v.opp. .C.eo.& õ hac materia ẽt ple ne per Bal.& ymol.ĩ.d.l.cũ mulier & ĩ.d. .l.viro.

l ¶ Cũ alter vide de hac materia Bar. eleganter ĩ.l. fi.de condi.in debi.vbi que rit an qõ offõ iud.debeat pos sit compẽsari.

principali facit p̃iudiciuz in incidenti. So.ibi fuit de incidenti plene cognitum hic vero non fuit cognituz sup cõpensatione.vel aliter.ibi sñia super principali non poterat esse vera nisi intelligat̃ pronunciatũ sup incidenti hic secus istas solutiones vt̃ tangere glo.s̃. de bis q sunt sui vel alie.in.l.pñt. ¶ Ad secundũ op. qui succũbit in exceptione non repellit̃ si illud idem proponat in modum actionis.vt.j.de euic.l.vendicã tem.& l.se. So:qñqz oppositũ ĩ modum exceptionis tendit ad eundem finem cũ eo qõ proponitur in mo dum actionis.& tunc si succũbit in exceptione obstat exceptio rei iudicate.vt hic.qñ dz tendit ad diuersuz finẽ.& tunc si succũbit in exceptione nõ obstat excep tio rei iudicate vt in p̃rio.ita notant doc.C. de sentẽ. rescin.nõ pos.l.peremptorias.ego latius dixi in.l. q ro me.§.duo fratres.j.de verb.ob.tetigi in .l. ex diuer so.s̃.de rei vendi.&c.

i **A compensationez** Debitum litigiosum põt in cõpensationẽ deduci.h.d. ¶ Opp.de.l.vbi ceptũ.s̃. de iudi. So.sup eadẽ re non possent pendere duo iudi cia p modũ actõis & p modũ exceptionis. ¶ Jtẽ op.de.l.fi.C.eo.vbi de de bito non liquidato nõ põt opponi cõpensatio. So.lz lis esset protestata intelligit̃ q debitũ erat liquidũ.vel de primo liquidandũ alias non posset opponi cõpẽ satio vt in contrario.&c.

f **Jcum filio** ¶ Illud qõ petit poterat cuz adiec tione de peculio deducit̃ in cõpensatõnẽ s̃m gl.fortis est hec.l.&c.

Sed si cum filio ¶ Filius põt obijcere cõpen sationem de eo qõ debet̃ patri si de rato cauet.h.d. ¶ Opp.ad prin.huius.l.& vt̃ q ex psona filij pater non conuenit̃ nisi de peculio.l.de peculio. p totam .l.s̃.de peculio.So.verũ est si p̃ patrez agatur secus si excipiatur.simile nota.in.l.& ideo.j.rerũ amotaz. sed hoc vt̃ mirabile.non eniz põt opponi cõpensatio nisi de debito liquido.vt.l.fi.C.eo.Jtem non põt op poni cõpensatio de eo qõ põt elidi p exceptionẽ.sed illud qõ pater debebat non erat liquidũ. ¶ Jtem si conueniretur pater non teneretur nisi quantũ vires peculij patiuntur.ideo Ja.de are.& rizar. legunt alr q principium loquatur qñ agit pater vel dñs actio ne p socio sibi q̃sita forte ex p̃ctu filij vel serui quez ratum habuit.vnde socijs & societati simul debet̃ & s̃m rñsum ibi q̃uis si ageremus loquit̃ qñ pater vl dñs nunq̃ egit vel ratum habuit.nec ob.l.& ideo.j. rerũ amotarũ.qz ibi agebat adiuncta psona filie. hic non.& p̃z hoc bona est ratio q̃ opponitur ĩ .§. primo ibi quia vnus contractus est ideo agendo videtur approbare & ratificare.&c.

f **Jambo** ¶ Negligentie ad ne gligentiam admittit̃ cõ pensatio.item debita ex partibus causis compensatur.hoc dicit.

Quotiens ¶ Debitum ex delicto cõ pensatur.h.d. Nõ.q cõdi tio furtiua oritur ex delicto lz gl.aliter dicat in.l.si p furе.s̃.de conditione furtiua & j.rerum amotaruz.l. si mulier.§.fi.& ibi dixi.

c **Amaltez** Quo ad impedi endũ cursum vsura rum fit compensatio ipo iure ẽt si oppona tur ab homine.h.d.cum.l.seq.

q **Aodlabeo** ¶ Vna cã nõ po test operari circa diuersos effectus hoc dicit.

q **Aecunqz** ¶ Queritur vtrũ ad delictuz de quo quis est absolutus possit opponi compẽ satio glo.videt̃ tenere q non p hanc.l.qõ determinat̃ per Ly.in.l.ex cã.C.eo.dixi in.l.pcur. ad exhibendũ.§.i.j.rem ratam haberi &c.

p **Ecuniam** ¶ Debituz certo lo co põt vbiqz cõpen sari habita rõne interesse ppter locuz.h. .d. ¶ Flo.q nõ valens ratione loci age re non prohibetur compensare &c.

f **Jeummiliti** ¶ Nõ potest vni heredum cõpensatto opponi de eo quod ad alterz peruenit hoc dicit.

Cum intra ¶ Dies q miserationis cã adijcitur solutioni com pensationi nõ impedit.h.d.Oppo.de.l.q in diem in p̃n.s̃.eo.So.hic tex.soluit quem tex.nota multuz q ibi loquit̃ in die qui adijcitur obligationi hic indulge tur solutioni miserationis cã de quo facto magnũ se stum in.l.ita stipulatus.j.de vbo.ob.in illa.q.vtrum in obligatione ĩ dié ante dié sit nata actio & obligatõ.

i **Deo** ¶ Pena delicti cõmissi in an nona ex cã annone põt cõpen sari.h.d.qõ nõ. ¶ Nõ.ar.istius.l.q ille q est q̃demnatus ex forma statuti de homi cidio ĩ mille & quartoplusi.qz non soluit.j.decẽ dies illud quartum potest compensare quia non dicit̃ pe na homicidij sed pena solutionis non facte ad idem .s̃.de in litem iur.l.i.

i **A rem suam** ¶ De debito cesso põt quis obijcere compensationem.secus si nõ sit cessum licet alius creditor velit &c.

o **Ebitor** ¶ De eo qõ põt peti actõ ne ẽ peculio potest obijci compensatio &c.

o **Bnegocium** ¶ Debitũ ex causa victuali non compensatur.h.d. Nõ. hic glo .que ponit tibi casus in quibus nõ admittitur compensatio &c.

p **Ostquaz** ¶ Procurator q obijcit compensationem non debet timere debitum.

f **Jdebeas** ¶ De ẽbito alterna tiuo non põt opponi cõpensatio nisi quantitas obligetur .h. d.

i **Dquod** ¶ Nomine alterius nõ potest obijci cõpensatio de eo quod ipse dz.h.d.

Depositi vel contra. Rica.

Epositum ¶ Nõ q dic tio de hic auget de qua dictio ne in.l.si seruus.§.fi.cibum. j. de legat̃ primo. Nota istã.l. quia magistralis est a capite vsqz ad finem.&c.

Si quis seruum ¶ Qui dat pecuniaz dñ̃ q ductor.qui recipit locator. Jtez p̃ctus innominatus

m ¶ Quecũqz.vide oĩne Bar.ad istam.l. in.l.si pene.s̃.de con di.indebi.& l. q inno cem in fi.eo.titulo.

n ¶ Cum intra. Et vide quod per istuz tex.dixit Bar. in.l.si donaturus.§.i.de cõ di.ob causam.

o ¶ Jdeo condẽna tus. Quando debitũ penale possit deduci in compensatione. & vtõ singulariter bal. in.l.i.C.eodem & ĩ.l. fi.in.v.oppo.C.eodẽ

p ¶ Si debeas &c.ẽ hoc lutius Bar. post glo.in.l.seruus cõis .§.idem dicenduz de furtis.

q ¶ Si quis seruuz. istum tex.& si limitat Bar.in.l.si pecuniam post medium de con di.ob cãz & in.l.natu ralis.§.at cum do.de prescrip.vsic.& vide quod no. Bar.in.d.l. si quis autez de acq. poss.per istũ tex.idẽ dicit bal.in.l. petens in pe.col.C. de pac. q valet argu.de con tractu nominato ad innominatum & nota Bar.in.l. cũ pponas .C.de dolo & ad pri mam partez summa rij vide Bar.ĩ.l.ij.C. loca.

r ¶ Quod si in rem vide bal.in Rica.C.eo.in.vij.q.
s ¶ An in pupillum ad huius intellectū vide glo.no.in.l.iij.ꝛ qò ibi bar.j.ò fideiuſ.ꝛ qò no.in.l.iij.ſ.commo.
t ¶ Idem ſcribit neratius facit iſte tex.q ſi egi rei vendicatiõe in libello ꝛ nullam mentionẽ feci q aduerſarius poſſideret vel deſijſſet dolo poſſidere q poſſit in poſitionibus hoc reparari ita vidi ad hoc tex. allegatū iſtum ad qò vide Bal.in edita .C.ò edendo ꝛ vide inſti. de acti.ſ.ſi minus in pe.car.ꝛ qò no.glo.ī .ſ.ſi qs argentū.j.eadez.l.ꝛ Bar.in.l.ī actione de fu.poſt glo. ibi ꝛ vide oīno que dixi in.l.publia.ſ.fi. .j.eo.ꝑm ſpecu.ꝛ ex hoc ẽt inferr̃ quid ſi in accuſatione obmiſ ſus eſt locus vel tps vtrū in ꝓbationibus poſſit ſuppleri vide q ſpec.in titulo de libel.cõcep.ſ.adꝰ hutꝰ ti.v.cautus ꝛ in titulo de actj.ꝛ peti.ſ.i. vſi.ſed hoc quoqz ꝓ mittendū cũ pluribꝰ .ſ.ſe.vſqz ad.ſ.Item ꝛ ſcias ꝛ Bal.in.l.i.ſ.ſi meſſor fal.mo. dixit q videt tenere q nõ cogita q preallegatã glo.in.l.i.ſ.ſi quis argentū.j.eo.quã videtur cõfirmare Inno. in.c.ij.de ordi.cogn. facit quod no.Bar.in ſi.in.l.denunciaſſe.ſ. quantuz de adultj.ꝛ no.d.Io.in.l.non ſolū.ſ.ſed vt ꝓbari de ope.no.nunc.ꝛ ibi refert.d.ra.conſuluiſſe q ſi in accuſatõne accuſans nõ poſuit maleficium eſſe cõmiſſū tpe punibili ꝓut no. Bar.in.d.ſ.ſed vt ꝓbari lz poſtea illud ꝓbat nõ ſufficit ad condemnationẽ qr ꝓbatõ ſup inepto libello non validat ꝓceſſuz ita refert tenet ang. in.l.cũ actuz de neg. geſt.ꝛ q ſpec.de off. iudi.ſ.de ſeruitute v ſi.quid ſi libellus ꝛ ſpec.in titulo de ſen. ꝓla.ſ.qualiter vſ.qd ſi lis ꝛ firmat Inno. in.c.examinata de iudi.ꝛ Bal.in.l.i.ſ.ò iudi.om.iudi.ꝛ per alia.ſ.allegata ꝛ An. iudicaꝝ ſm ☞ctus nominati naturam cui aſſimilatur niſi aliud actū fuerit.h.d.quem.ſ.nõ.qr declarat multum materiam locati ꝛ conducti.ꝛc̃.

Si teroganero u ¶ Cui daꝝ res proferenda tenetur mandati cui datur cuſtodienda depoſiti tenetur.hoc dicit.

Quod ſi rem v ¶ Quando precedit cõtractus perfectus ꝛ adijcitur conuentio q̃ põt cadere in nomen ☞ctus potius inducitur informatio primi q̃ nouus contractus.h.d.quem.ſ.nota.

Idem pomponius ¶ Si res iuſſu meo deponitur apud alium recipiẽté ꝓ me ego teneor depoſiti aꝰ tenetur recipiens ꝛ non ego niſi hoc exꝑſ ſerim vel fideiuſſerim.ꝛ tunc obligatio durat ẽt principali ſine herede defuncto.h.d. ¶ Nota hic q naſcitur actio depoſiti anteq̃ cõmittaꝝ dolus qò declara plene.vt.l.ſi ſtipulatus ſum mihi.ſ.i.j.de ſol. Secundo nota q principali defuncto ſine herede remanet obligatio fideiuſſoris.Ad idem in.l.ſine herede.in princ. .j.de admini.tuto.ꝛ.l.ſtichum.aut pamphilus in ꝓn. ꝛ.ſ.i.de ſolu. ¶ Ad hoc opp.de.l.poſtq̃ ī prin. j.vt le.no.ca.So.hec eſt vera.debes aduertere q q̃q obligatio fideiuſſoris eſt cõmiſſa anteq̃ principalis ꝑſona extinguaꝝ.q̃q eſt committenda poſt .primo caſu fideiuſſor remanz obligatus quocũq modo ꝓncipali ſubducto.vt in.l.hactenus.j. de ſolutionibus. ſecundo caſu diſtingue.aut loqmur in defuncto ꝛ durat obligatio ꝛ põt cõmitti vt hic. lz non ſit cõmiſſa. rõ qr eſt hereditas que repreſentat ꝑſonaz defuncti. aut eſt captus ab hoſtibus ꝛ tunc ſecus.vt in.l. poſt q̃ in prin.j.vt le.no.ca.ratio qr non eſt hereditas neq̃ perſona repreſentata.ꝛc̃.

In in pupillum w ¶ Pupilꝰ tenet̃ de dolo ea tenus quatenus locupletior factus eſt.

Si apud x ¶ In ſeruum manumiſſum non datur actio ex ☞cto ante facto.ſed ex delicto ſic.h.d. ¶ Nõ.q dolus q purgaꝝ ꝓ actionem deſcendentem ex ☞cto non facit teneri ꝑ ſuum ex quaſi ☞cto ſecus ſi purgetur ꝓ actionem deſcendentem ex delicto.ꝛc̃.

Idem ſcribit neratius y ¶ Que poſt litem conteſtatã accidunt veniunt ī hac actione.hoc.d.

Eſt autem z ¶ Depoſitarius ſtatim põt conueniri ad rei reſtitutionẽ niſi cã de nouo emergat.h.d.iſte.ſ.

Si rem a ¶ Dolus cõmiſſus in vendendo non purgaꝝ rem redimendo .h.d. ¶ Op.de.l.ſequitur.ſ.idez labeo.j.de vſuca.ꝛ .ſ.de alie.iudi.mu.ca.facta.l.ex hoc edicto.ſ.ſi quis So.gl.q hic vendidit ꝛ tradidit.in ☞riſs ſolum vendidit.Iſta ſo.eſt vera in ſe ꝛ nota eaz q ꝓ ſolum ☞ctum ꝛ adhibitum circa rẽ depoſitã quis non tenetur depoſiti alij dicunt q ibi recuperauit poſſeſſionem hic ſolum redemit.hec ſo.non eſt vera ꝛ eſt ☞ iſtum tex.q dicit ſemel dolum feciſti alij dicunt ꝛ eſt vera ſo.ibi quo ad alia excuſaꝝ non quo ad interitum.iſtã in.d.l.ſi eũ actuz in fi.ꝛ Bal.in.d.l.i.ſi mel.fal.no.dix.tu cogita adde Bal.in.c.i.de milite vaſallo q contu.eſt vbi dicit q iudex non põt ſuplere ſi plus eſt ꝓbatum q̃ petitū allegat glo.in.l. verbum oportere de vbo.ſig.ꝛ vide qò no.Bar.in.l.libellorū de accu a.ſ.q ſi libelli ꝛ ob hoc dicit Bal.in.l.generaliter in.ij.col.C.de epis ꝛ cleri.q lz in libello nõ dedu caꝝ conſueto põt in poſſeſſu decluꝛ ꝓbari ꝛ q poſitõnes ſunt trabẽde de libello tz glo.in cle.ſepe ò v. ſig.ꝛ Bal.in.l. .ij.ſ.q obſeruari de iur ca lū.in fine ꝛ ad de qr dixit.d. anto.i.c.dudū de deci.cũ gl. fi.ꝛ hoſti.i.c. querelam de elec.q ſupleꝝ libell⁹ ꝓ ſiñaz ergo ꝛ ꝓbatõnes q̃ a pari ꝓcedunt ſm tex.ſingul.i.l. lege iulia. pe tronia.ff.ò manumiſ.allegat Bal.ī.c.domũ guerraz.ſ. ad hec hic finitur lex ꝑdictis ad de no.q. nam ſi ſm cõmunẽ opi.nõ põt fieri aditio ad libellū poſt litẽ conteſt.fz no. in.l.edita niſi in acceſſionibus ergo nõ dz fieri talis ſupletio q ī directū qr paz releuaret dicere q litj.cõteſta.nõ poſſet addi. Quid ſi deduco vnã cãm ꝛ ꝓbo aliã põt ſeq cõdanatio ī poſſeſſorioñ ī petitorio utra ſingulariter dicit Bal.ꝛ ang. in.l.fi.in.i.col. .C.de ãnal.excepti.ꝛ vide Bal.ī.l.i.ī ꝓn. ꝛ in fi.C.vt in poſſ.leg.ꝛ ibi dicunt q illuz tex.q ꝓbationes tantū que

Si teroganero u ¶ Cui daꝝ res proferenda tenetur mandati cui datur cuſtodienda depoſiti tenetur.hoc dicit.

Quod ſi rem v ¶ Quando precedit cõtractus perfectus ꝛ adijcitur conuentio q̃ põt cadere in nomen ☞ctus potius inducitur informatio primi q̃ nouus contractus.h.d.quem.ſ.nota.

Idem pomponius ¶ Si res iuſſu meo deponitur apud alium recipiẽté ꝓ me ego teneor depoſiti aꝰ tenetur recipiens ꝛ non ego niſi hoc exꝑſ ſerim vel fideiuſſerim.ꝛ tunc obligatio durat ẽt principali ſine herede defuncto.h.d. ¶ Nota hic q naſcitur actio depoſiti anteq̃ cõmittaꝝ dolus qò declara plene.vt.l.ſi ſtipulatus ſum mihi.ſ.i.j.de ſol. Secundo nota q principali defuncto ſine herede remanet obligatio fideiuſſoris.Ad idem in.l.ſine herede.in princ. .j.de admini.tuto.ꝛ.l.ſtichum.aut pamphilus in ꝓn. ꝛ.ſ.i.de ſolu. ¶ Ad hoc opp.de.l.poſtq̃ ī prin. j.vt le.no.ca.So.hec eſt vera.debes aduertere q q̃q obligatio fideiuſſoris eſt cõmiſſa anteq̃ principalis ꝑſona extinguaꝝ.q̃q eſt committenda poſt .primo caſu fideiuſſor remanz obligatus quocũq modo ꝓncipali ſubducto.vt in.l.hactenus.j. de ſolutionibus. ſecundo caſu diſtingue.aut loqmur in defuncto ꝛ durat obligatio ꝛ põt cõmitti vt hic. lz non ſit cõmiſſa. rõ qr eſt hereditas que repreſentat ꝑſonaz defuncti. aut eſt captus ab hoſtibus ꝛ tunc ſecus.vt in.l. poſt q̃ in prin.j.vt le.no.ca.ratio qr non eſt hereditas neq̃ perſona repreſentata.ꝛc̃.

In in pupillum w ¶ Pupilꝰ tenet̃ de dolo ea tenus quatenus locupletior factus eſt.

Si apud x ¶ In ſeruum manumiſſum non datur actio ex ☞cto ante facto.ſed ex delicto ſic.h.d. ¶ Nõ.q dolus q purgaꝝ ꝓ actionem deſcendentem ex ☞cto non facit teneri ꝑ ſuum ex quaſi ☞cto ſecus ſi purgetur ꝓ actionem deſcendentem ex delicto.ꝛc̃.

Idem ſcribit neratius y ¶ Que poſt litem conteſtatã accidunt veniunt ī hac actione.hoc.d.

Eſt autem z ¶ Depoſitarius ſtatim põt conueniri ad rei reſtitutionẽ niſi cã de nouo emergat.h.d.iſte.ſ.

Si rem a ¶ Dolus cõmiſſus in vendendo non purgaꝝ rem redimendo .h.d. ¶ Op.de.l.ſequitur.ſ.idez labeo.j.de vſuca.ꝛ .ſ.de alie.iudi.mu.ca.facta.l.ex hoc edicto.ſ.ſi quis So.gl.q hic vendidit ꝛ tradidit.in ☞riſs ſolum vendidit.Iſta ſo.eſt vera in ſe ꝛ nota eaz q ꝓ ſolum ☞ctum ꝛ adhibitum circa rẽ depoſitã quis non tenetur depoſiti alij dicunt q ibi recuperauit poſſeſſionem hic ſolum redemit.hec ſo.non eſt vera ꝛ eſt ☞ iſtum tex.q dicit ſemel dolum feciſti alij dicunt ꝛ eſt vera ſo.ibi quo ad alia excuſaꝝ non quo ad interitum.iſtã

Non ſolum b ¶ Ex depoſito facto per ſuum noſtrũ ī quo habemus vſumfructū qritꝝ nobis actio.h.d.

Si rem a ſeruo c ¶ Qui depoſituz reſtituit dño putatiuo liberaꝝ niſi ſciens fuerit.h.d.

Eleganter d ¶ Qui quaſi ò ſuo ſoluit nõ vr̃ ò poſitũ reddeꝝ.h.d. ¶ Nõ.hic q ſi ſoluerit tanq̃ ſuũ non liberaꝝ ꝛ dñs poterit agere depoſiti ꝓ eo qò bz q vr̃ abſurdum. Huius timore dicit gl.q hic dñs conſumpſit pecuniam ſibi ſolutã ꝛ ſic recõciliatur cõſumptione.vt.l.nõ oẽs.ſ.fi.ſ.ſi certũ pe.iſtud non vr̃.verũ.qñ enim ſoluitur pecunia que eſt recipientis nõ cadit reconciliatio nec cõſumptio.vt.l.ſequiꝝ.ſ.plane.j.de vſucapi. ar.l.ſi filiuſſa.ſ.ſi certum pe. ¶ Dicendũ eſt ergo q hic pecunia fuit depoſita numerata.vnde fuit tranſlatum dominium in accipientem ideo illud quod fuit ſolutum ſi erat dicti accipientis ꝛc̃.

Sepe e ¶ Conuẽtio ꝛ ſpontanea ablatõ facit depoſitariũ teneri de culpa leuiſſima.h.d. ¶ Vide ī tex.ibi ꝛ cuſtodiã.l.vt teneaꝝ de culpa leuiſſima.vt nõ.j.de reg.iu.l.☞ctus.in fi.gl.q ī cipit nõ.iſtos quinqz caſus vbi non facit eũ teneri ò caſu lz de culpa leuiſſima.eſt ꝛ ſextus q ponit hic in tex.ibi ſed ſi obtulit ꝛc.

Si pecunia f ¶ Si depoſitum ẽ diuiduũ vni ex heredibus repetenti ſoluiꝝ pro parte ſi indiuiduũ inſolidũ ſiquidem ipe caueat alias deponeꝝ.h.d. ¶ Quem caſum no.qr multũ allego in.l.ſtipulationes nõ dividunt̃.j. de vbo.ob.dum tracto materiã diuidui ꝛ indiuidui qr illa dr̃ res indiuidua que tantã vtilitatem preſtat in parte reſpectu ꝑtis ſicut tota in toto reſpectu totꝰ nam idem eſſet in pecunia.

Apud iulianuz g ¶ Si duo ſe heredes contendũt lz debitori ſoluere cui vult exacta cautione q ab alio defendet.h.d.quod no.ꝛ non ſunt multi dies qò ego feci hoc fieri ꝛc̃.

Si quis tabulas h ¶ Opp. de.l. itaqz fullo.j. de furtij.gl.ſoluit vno mõ tu dic vt ibi plene dixi ꝛc̃.

Si quis argentum i ¶ Qui petit ſpeciem argenteaz dz in libello inſerere ſpeciẽ ꝛ põdus niſi ſe ignoraꝝ iurauit.h.d.illud qò hic dr̃ iuranti ſuccurratur gl.intelligit quo ad hoc vt admittatur libellus non quo ad ſententiaz ſed poſtea debet probari. tu autem hoc intelligas vt dicam in ſequen.ſ.querit gl.quid de eo qui dubitat de ſpecie certe non admittitur vt in glo.ꝛc.

Si ciſta k ¶ Qui vas plenuz ꝛ ſigillatũ deponit ſi res oſtenderit de rebus ſingulis agere depoſiti ꝛ ſi nõ oſtenderit ſimiliter agere poterit.h.d. An ãt ego debeo probare in illa

accumulantur ad libellum debent admitti. u ¶ Si rem intelligis istum tex. vt no. in. l. qui furtū .ff. de condi. fur. & ad ipm vid. gl. & doc. in. l. quis. §. si conductor. de acq. poss. Item facit ad aliam .q. de qua per Bar. in. l. si quis libellus .C. de apo. x ¶ Si res alterius no. istum tex. & facit ad nō. p Bar. in. l. si urbana. §. ō condi. indebi. de prelato. y ¶ Elegant istum tex. inducit no. gl. in. l. si seruos. C. ō actī. empt. z ¶ Si pecunia singularis ē fm Rapha. in. l. iij. §. ex his de verbo. ob. vt ibi scripsi p ymol. in. iiij. colum.

& ¶ Si qs argentum. nota q̄ lz pceda. libellus incert⁹ aliquo cāu tñ oz certificari p probationē & ita istam gl. p no. allegat Bald. in. l. ij. in versiculo sed nunquid. C. ō sentē. que sine cert. quanti. & no. Bar. in. l. si in rem in fi. §. de rei ven. vi de cy. in. l. edicta in. v. col. in versu nunc restat videre de edē. & spec. in titulo ō libel. concep. §. iuxta versi. sed in quo proderit cista signata tot res fuisse. glo. dicit q̄ sic q̄ probatio ē valde dura. ¶ Pro declaratione primo q̄ro q̄n cista vel aliud vas signatum depositum repetitur qualiter debeat formari libellus. Respondeo q̄ ppter hoc factus est iste. §. in quo distingue q̄ aut fuerunt singule res depposite assignate. & tunc singule sunt petende vt in v. q̄ si res aut non sunt assignate. & tūc sunt opiniones. nam. Trebatius ait cistam repetendā & de singulis rebus nō agendū. Labeo idem q̄ de necessitate de singulis rebus agi non pōt. Auctor legis dicit q̄ hoc pōt fieri non tñ q̄ sit necesse. Item dī hic q̄ oz pbare res esse īmissas. sed qualiter hoc pbare debeat tex. hic istud nō dicit. Imno. in. c. fi. extra quod metus cā hoc declarauit vbi distinguit aut cista non restituit signata dolo depositarij & tunc que res ī ea erant pbabitur p iuramentum. vt. l. fi. C. vñ vi. & ff. l. in depositi. & §. de in lite iuran. l. in actionibus. aut nō restituit signata ppter aliquā culpam vel casum & tunc oz pbare plene ita oz intelligi glo. & ita intelligitur. §. pcedens. & quod ibi nō. pōt enī intelligi q̄ō .§. dī q̄ iuranti succurat. s. iuranti in litem q̄n p dolū non restituitur hoc tangitur per Roffre. in libellis suis in ti. de actionibus in factum. ꝛc.

Si apud duos ¶ Plures depositarij ⁹ ad rei restitutionē tenent insolidū & ēt de dolo si omnes dolū cōmiserint secus si alter tñ. h. d. ¶ Nota ad euidentiā q̄ in actione depositi locati & similibus cōtrahit duplex obligatio vna est primitiua hoc est q̄n cōtrahitur ad rem restituendā. alia est que dī secundaria que ōbitur rōne doli vel culpe modo pone casum in §. isto & materiā istius §. declara bene. vt dixi in. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. §. cōmodati ꝛc.

Sed si duo ¶ Plures deponentes possunt insoliduz agere si est actū q̄ vni possit solui alias pro pte tñ. h. d. quē .§. no. multū. Nota q̄n agitur vt cuilibet possit solui totum vī q̄ quilibet possit petere totum & eodem modo alibi q̄n cōmittitur officiuz duobus vt. s. insolidū possint administrare vī agi vt quilibet teneat in solidum vt. l. penul. de cu. bo. dand. q̄rit glo. qd ī dubio dicit glo. q̄ in dubio pro parte ꝛc.

Si deposuero ¶ Pōt quis repetere depositum ante tempus statutū. h. d. ¶ Op. de in. l. cōmodato. §. si cui. §. cōmoda. & l. sicut. C. de actionibus & obligationibus. So. post obligationē ōctus non lz mutare voluntatē circa id ad quod quis est obligatus alteri. sed si deposui apud te pecuniam reddendam post tempus non sum tibi obligatus repetere ante tps ideo possum voluntatē mutare ꝛc.

Quod autem ¶ Depositarius non tenet nisi de dolo & lata culpa & ideo re vendita p heredē absq̄ dolo nō tenet nisi de eo q̄ ad eum peruent. h. d.

f **Ja apud quem** ¶ In ōria depositi nō iurat in litem. h. d. ¶ Vel sic. ī actionibus ōrijs in qbus de fide rupta non agit nō effectur quis īramis. h. d. ¶ Quero quid si in actionibus cōtrarijs ageretur de fide rupta an iurabitur ī lite. habuisti gl. ī. l. si pignore. §. si p⁹. §. ō pig. act. ꝛc.

In sequestrum ¶ Contra sequestrum habet locū actō que tenetur rem exhibere in loco conuento vel in altero ex his ꝛc.

Si uelit ¶ Sequester non pōt officium suum deponere sua sponte nisi ex cā & tunc iudice interueniēte. h. d. ¶ Quero que ē iusta cā. Rndeo forte erat absturus vel aliq̄ ex his causis interueniat que ponuntur in. l. si filiusfa. §. fi. cum. l. se. §. de procurato. & l. post litē cū. l. se. ¶ Item quero dicitur hic q̄ cito debet restitui quero quādo dī cito. Ry⁰ p. l. si oleuz. in prin. §. de dolo q̄ nō. ꝛc.

p **Roprie** ¶ Nō hoc quod dicit a pluribus secus si ab vno. vt. l. si gratuitaz. §. fi. de prescript. v. cum. l. se. nō. bene ꝛc.

r **Jhominem** ¶ In re aliena intempestiue mi sericordiā exercet dolus psumpt⁹ ē. h. d.

Datur actio ¶ Qñ dolus defuncti purgat p actionem descendentem ex ōctu heredes tenent insolidum non attento q̄tuz ad eos puenerit. h. d. qué. §. nō. ¶ Op. insti. de ppe. & tēpo. act. §. aliqñ glo. dicit q̄ ista regula fallit in certis casibus quos ponit hic. Primus est in dicto. §. aliqñ. sed hoc non est verum. nā ibi dolus dedit cām ōctui. & sic ōctus fuit ipso iure nullus. vnde non pōt purgari p actionem descendentez ex ōctu merito ō heredes nō datur insolidū ergo ꝛc. Item fallit in actione in factū que datur ō mensorem vt. l. iij. §. penult. §. li mēs. fal. mo. dix. sed certe nec ibi fallit q̄ non est de ōctu sed ex delicto messoris. Item fallit in tributoria. vt. §. de tributo. l. illud. §. fi. Certe nec ibi fallit q̄ ibi non dat ex dolo adhibito in ōctu. sed adhibito in dolosa distributione. Item fallit ī actione in factum de edendo vt. l. fi. §. de eden. Certe nec illa nascit ex ōctu sed datur a. l. vel nascit ex delicto cōmisso in non parendo iudici q̄ō est verius. Item fallit dicit gl. in stipulatione iudicatū solui interposita vt. l. si eū. §. qui iniuriarū. §. si quis cautionibus. sed certe actio ex ōctu erat accessoria ad actionem ex ō licto. Preterea ibi post mortē desijt interesse de pterito. Item fallit in actione in factū de precario. vt. l. quesitum. §. fi. j. de pcar. Ratio est dicit glo. q̄ precariū ad heredē non transit. ista rō non vī bona. nam mandatum neq̄ societas transit ad heredez insolidum vt. l. ex depositi. j. de act. & obligatōnibus. dic ergo q̄ rō est quia actio de precario non oritur ex contractu. lz est datiua. datur. n. a pretore vt nō. in. l. cum precario .§. i. de precario. sed si ageretur actione prescriptis verbis que continet vim precarij. vt. l. iij. §. i. j. de precario. quam certum est oriri ex contractu. vt. l. iure gen. §. i. §. de pactis.

Quotiens ¶ Qñ nummularij foro cedunt potior est cā deponentium & vsuras non recipientiū & inter eos qui prior est tempore non est potior in iure. h. d. Vel sic cā de positi preferē ceteris ēt priuilegiatis nisi deponens vsuras receperit. h. d. cū. l. se. & finē butus. l. ī. v. plane ītelligo de expensis q̄ fiunt in pseruatione bonorū & vendicatione vt. l. sciamus. §. in cōputatione. C. ō iure deli. & l. i. j. ad. l. falci. ꝛc.

i **A deposito** ¶ In actionibus bonefidei quilibz heredū tenet insoliduz ex dolo seu facto ppio ex facto aūt defuncti pro hereditaria portione. h. d. hoc ē verū in actionibus bonefidei secus in actionibus stricti iuris vt. l. ij. §. fi. & l. eadez. §. catho. j. de vbo. ob. & ibi plene dixi ꝛc.

q **Quod seruus** ¶ Licet per contrahentem alteri queraē actio tñ ei pōt solui nisi sit cā iusta credendi eū ad quē pertinet per missurū non fore. h. d. quā. l. non multum q̄ valet ad cum precedenti.

p ¶ Si cista. Si de posui saccum vel cistam an debeam probare plene de omnibus rebus ibi positis & adde q̄ per istum tex. not. dicit Bar. in. l. cum seruus de cōdi. & demon. in fi. bene facit q̄ō nota. bar. in. l. in actione .j. de fur. & in. l. inter stipulationem. §. i. de vbo. oblig. & in. l. non solū .§. lz vt pbari ō opet. nunc. Jn eo. §. ibi sed qualiter hoc probare debeat tex. hic istud non dicit ī. c. fi. extra q̄ me. cā ꝛc. idē vī firmare spec. in titulo de fur. v. qd si res & vide nō. per bar. in. l. eos ad fi. furti aduer. nau. cau. & bal. in Ry. ca. C. eodē in pn. & in. l. i. C. loca.

z ¶ Si apud duos. Jn prin. huius. §. sup verbo ō positarij. Et vide bar. in. l. reos in prin. iij. q. j. de duo. reis & nō. in. l. iij. §. i. in. ij. q. eo. titulo.

a ¶ Quod fu⁹ vtū possit solui monacho adde bart. in. l. filius .C. de pact. & q̄ō nō. bar. in. l. eū q ita. §. q sibi. j. de vbo. ob. Et dicit bald. in aūt. hoc ius porrectum. C. de sacrosan. q̄ si mutuo sacerdoti lz non conuertat in vtilitatem ecclesie tenet ipse sacerdos & qualiter ō monachū vel monasterū & qua via agatur vide in aūt. cā q̄ sit cū monacho & ibi bal. C. de epis & cle. & dicit bal. in. l. nō solum. C. de rei ven. q̄ si fuus vel monach⁹ detinent rē dñs & abbas debent cōuenirī & vide Jnno. in. c. q̄ ta in gl. ī vbo monasteria de offi. ordi. an autē ex ōctu prioris claustralis guardiani vel castaldi eccle sie obligent vīō bal. in Ry. ca de exercito. Sed quid si mulier mutuat vel deliquat

an preiudicet marito in dote vide Inno. q no. allegat istum tex. in argu. in. c. p vestras de dona. inter virū z vxorez z ad. q. bar. hic vide bal. in. l. i. C. qui res iudi. nō no. z in Rica. C. eo. in. ij. q. z vide sin. Bar. in. l. filie. j. de solut. z Pau. de castr. hic z Bal. in. l. cū filius in fi. s. si cer. peta. vbi hoc limitat pcedere in vera solutione secus in ficta per. l. fugitiuus de solut.

b ¶ Si quis inficiatus. allegat no. Bal. in Rica. C. eo. in. iiij. q. in vsi. ex hac. l. anno isto collgie tibi duas praticas ꝛc. ista limitat Bal. in. l. si legatū. s. de edē. z aduerte q Bar. in. l. de pupil lo. §. qui pcuratorio in. i. op. z ibi clarius ymola. j. de ope. no. nūc. dicit hoc esse verum qn̄ instrm ostēditur in publica forma in iudicio z daf copia vt possit ōlibe rari naz si postea nulla cā allegef iusta ꝓ instrm lz instrz negetur verū non ob. z releuat pcuratorē ostē stentem tale instrm ab oī satisdatione derato pinde ac si ipse dns talem actū face ret secus si ex sola ostensiōe instrī extra iudiciali q tunc non reddit ius certum si negef instrm verum q multa possunt obici ꝓ instrm z ita intelligaf tex. z qō ibi dixit Bar. i. d. §. pcuratorio fm vnū lec. ad qō facit qō no. i. l. nomen. C. que res pig. oblig. poss. z ista faciūt ad itellectū eius qō alibi dicit Bar. q instrumentū facit rem manifestā vt ipe dic. j. de ope. no. nun. in. l. i. in prin. in vsi. venio ad. q. adde tn qō dixit gl. multū singularis in cle. cām i vsi. appellāti de elec. hāc glo. allegat Bar. in. l. nō solū. §. morte maxime in. xvj. collū. de ope. no. nun. q̄ videf velle q in casibus in qbus requirit pprīa z vera scientia dni n sufficiat si sit denūcia tū pcuratori et cum spāli mādato z illud et ostendat qō no. z qn̄ requirit vera scientia dni z qn̄ nō. z monachos q deponunt aliquid nūquid possit eis soluī cū sit quesita actio abbati ad quod. l. si vnus. s. de pact. z. l. si fuus. j. de solutionibus. ꝛc.

Jnasia ¶ Quod est tenduz in re deposita in dubio intelligitur expensis deponentis nisi aliter actum sit hoc dicit.

Depositum ¶ Res ibi dz restitui vbi deposita est nisi alibi ex pensis petentis petaf. ꝛc.

Cum sequestro ¶ Actio. depositi sequestraria daf contra heredes. h. d.

Quemadmodum ¶ Post litē cōtesta. rei periculum pertinet ad depositarium. h. d. Dic glo. facit mentionem de opinione Jo. z Bar. vtrū debeat distingui an res erat pitura penes actorē vel nō. vīdbitis statim i. l. si plures. j. eo. ti.

f **Jquisificiatus** b ¶ Ab ea die q quis cepit habere iniustam cām litigandi vī dolo malo facere z ad euz periculum spectat. h. d. quaz. l. nō. Ex hac. l. anno isto collegi tibi duas practicas. vnam q qn̄ tu protestaris mihi tāq̄ pcurator vel tāq̄ heres q ego soluam tibi q debes mihi facere fidem p instrumentū quo tu sis procurator vel tu sis heres alias ego non constituor in mora vt hic. z dixi in. l. qō te. s. si certū pe. ¶ Secundo nō q pōt esset q qs habuit iustā c cām litigādi vsqz ad aperturam testium vel ad pductionē alicuius instrumenti z tunc incipit habere iniustaz cām litigandi q forte ex dictis testium vel ex instrumento cognoscet actorem habere iusticiā qō prius probabiliter ignorauit z ideo condemnabitur in expēsis factis ab illa die in antea nō in factis retro. casus est hic. z ideo. l. volens dare consilium consuluit q statim cū alicui ē notum in iudicio se non habere iusticiā desistat a lite z p hoc excusaf ab expensis z a calumnia vt. l. desistisse. s. de iudi. z ibi dixi z ideo pducas istrumentū quanto citius poteris. ꝛc.

Competit ¶ Pro re deposita non cōpetit conditio anteq̄ cōmittaf dolus. h. d. ¶ Op. s. eo. l. i. §. idē pompo. v. quid enim z. §. est autem. So. actio depositi competit statim ante dolum commissum vt hic condictio furtiua non. vt ibi z de hoc dic plene vt in. l. stipulatus sum mihi. §. i. j. de solut.

f **Jplures** ¶ Debitum est reddēdum maiori parti heredum. h. d. ¶ Op. s. e. l. i. §. si pecunia. So. aut res est indiuidua. z tūc vni soli occurrenti est restituenda vt ibi. aut est diuidua z tunc bz locum distinctio. l. nostre quia aut venit maior pars z ei restituitur tota vt hic ꝛc.

Sine autem ¶ Si res ōposita fuit eo mō d quo esset pitura apud deponentem depositarius liberatur. h. d. Iste tex. facit multum pro opi. Bar. contra Jo. de quo plene in. l. q te. s. si certum pe.

Quirem ¶ In re pprīa nō cōsistit e depositū. ideo depositi agi non qn̄ pcur. p̄iudicet vide in. l. pcuf. in p̄n. de tria. z in. l. apud celsum. §. quesitū. j. de dol. excep. z qō no. Bar. in. d. §. morte in fi. xtj. col. z no. Bar. in. l. pater. §. ex quo. j. de admi. tuto.

c ¶ Justam cām. Ad hoc qō no. Bal. in autē. generaliter. C. de epis z cleri. z oīno adde qō no. Bar. in. d. l. q in alterius ō reg. iuf. vbi pulcher z in. l. p

pōt idē in comodato z pcario. h. d. Nō. q ille cōtra quem agit depositi vel cōmodati pōt opponere exceptionem dnij. p. s. cōmo. f. l. ita vt si fur. C. loca. l. si qs cōductionis. z. l. i. §. si p̄do. s. eo. So. si volo opponere exceptionē de dominio alterius non possuz q p hoc non impeditur contractus cōmodati. pōt enim cōmodari res aliena. vt. d. l. ita vt si fur. idē in deposito. vt. s. eo. l. i. §. si p̄do. sed si volo opponere exceptiōnem de dnio proprio tunc si agitur depositi commodati vel simili actione ex contractu possum opponere vt hic q dnium proprium impedit contractuz z p consequens obligationem z actionez ex contractu vt hic cum similibus. sed si agereī conditione ex. l. si quis conductionis. C. loca. non possum opponere exceptionem dnij proprij vt ibi. Contra ille q scienter rem propriam recipit in cōmodatum vel conductionem vī eam donare. vt nō. in. l. si rē aliquā. j. de acq. pos. ergo non potest opponere exceptionez dominij proprij huius timore haberemus intrare in illaz materiam difficilem. l. si rem aliquam. sed ibi plene dixi Ly. tangit aliqualiter in. l. qui rem. z. l. ad probationem. C. loca.

f **Jis apud quem** ¶ De ponens primus non habet actionem contra tertiū depositariuz nisi prius ei fuerit cessa. h. d.

Jcet deponere ¶ Apud sequestrē plures tm̄ deponunt. z tūc possessio admittit. h. d. ¶ Nō. q rei sequestrate pditur possessio q. intelligunt doc. quando depositum fit ex consensu vtriusqz prīs vt hic. z. l. interesse puto. j. de acq. dos. secus si fieret auctoritate iudicis contra voluntatem eius q primo possedit ar. l. iij. de acq. pos. ita tenebat Jac. but. z Jaco. de are. z Ly. C. de probib. sequef. l. i. in secunda questione. dixi plene i. d. l. interesse puto ꝛc.

Eo quod Actō ōpositi i quatuor casibus cōtra heredē ex dolo defuncti datur in simpluz z. j. annum ex dolo heredis secundum suam naturam. h. d.

f **Japud filium** ¶ Emāci pater tenetur de deposito ante sibi facto idē in suo manumisso. h. d. Oppo. de. l. pomp. in negocijs. s. de neg. ge. z. l. i. §. si apud. s. eo. gl. ponit plures sol. ego credo illam verā. s. q̄ seruus nō teneatur depositi sed rei venditione vel cōditione furtiua ꝛc.

f **Jduo heredes** ¶ Si plures hēdes depositarij separatī dolū cōmittunt quibz tenef pro pte vbi vo cōuer quilibet tenetur insolidū. sz si ad rei restitutionē agif cōdēnatio fit pro parte. h. d. fm lec. quam teneo. z diuidit in tres partes. primo loquitur qn̄ dolus fuit commissus pro parte. ko qn̄ dolus fuit commissus insolidum z sic in istis duabus partibus queritur de obligatione accessoria que contrahitur ratione doli vel culpe. tertio loquitur de obligatione primitiua que contrahitur ad rem restituendam. secunda ibi q̄ si. certia ibi plane. Blo. nō. ex isto fi. q̄ actio proponitur insolidum. z q̄

aūt alterutra de iudi. z i. l. si rem. §. f. de pig. act. z qd in crialib⁹ vid Bar. i. l. i. i pn. j. ad turpil. i vsi. venio ad vsi. qri pōt ad p̄dicta adde Bar. in. d. §. in autē alterutra sz istud ofilii est sane intelligendū nisi sibi fieret nocumentum p istra vī testes deponētes de facto pprio tp sius litigantis q ipe ipsume reī fuisse i dolo vel salti in lata culpa. l. q̄q̄ ad vell. z tō nō dz emendare pdēnatio nē expensarū. l. eū quem temere de iudi. insti. de pena teme. litig. §. i. cū simil. z eodem mō dz limitari ista doctrina q vbi i cā appellationis ferat sīa ex nouis actis victus dz absolui ab expēsis ō qua per Bar. i. d. §. in autē alterutra z illud no. oīno de rota cōclusione. ccxl. d ¶ Perist. eo dē mō de itellectu vid per ymo. i. l. cū ref. §. i. de leg. i. e ¶ Nō cōstit. limita hāc. l. p. l. certe. §. fi. j. de pēa. z no. hic in glo. f ¶ Cōmodati vid late bar to. i. l. si aliena. j. solu. matri.

g ¶ Admittitur. vide Bal. in l. si quis in penul. q. C. eo.
h ¶ Comendatiuuz. p istū tex. dicit nō. Bal. in Rica. C. de cōsti. pecu. in .iij. col. q si locus conueniendi est in electione creditoris potest vbi qz eligere vnumodo ibi inuenit debitorem.
i ¶ Et deponere. Adde qō dixit Ang. in consil'. xxxv. incipiente qdaz nobilis homo p id verbū vi detur cōmissa custodia z ille dr nudus minister z istum tex. all'gat Innocē. extra de elec. c. vduz el. ij. in glo. ī vbo cōcessionē q neqz in ecclesia neqz in fructib⁹ aliqō ius querat illi sz sola gubernatō adō tex. in l. cū heredi tas. C. depositi z ibi Bar. ñ tñ hec verba inducunt mandatū vt no. gl. in l. i. j. mā. z vide Job. de plate in. §. sequens insti. ō actio. z hic ad de textu. z ibi Barto. in l. publia in pnc. j. eo. z no. Bal. ī l. si qs ī fi. C. eo.
h ¶ Die sponsaliorum. vide Bar. in l. q mihi donatū ī. i. col. de dona. z qō no. Bal. in l. īcendiū. C. si cert. peta.
l ¶ Ex pacto. vide qō nō Bal. in l. i. ī. v. col. C. p quas pso. z in l. cuz patre in. i. col. C. de iure dotium.
m ¶ Sūmario adde idem esse si dicit si aliquid contingerit filio meo vt no. Bal. p illuz tex. in Rica. C. eodē in. ix. q. adde l. quidā ita in pn. z ibi Ludo. j. ad trebel. z bonū tex. in l. vxorē. §. seia. j. de lega. iij.
n ¶ l. si debitor in fi. vide Bar. in l. quod dr de verbo. obliga.
o ¶ De dona. ꝛc. In fi. huius v. ꝛc. Et no. in l. q dotis solu. matri.
p ¶ Enunciatiua. Et de hoc. §. vide late p Bar. in l. nuda ro. j. de dona. p totum. Item limita in cāu singulari in l. quidā. s. de consti. pec. z ibi dixi vbi ex confessione inducit obligatio z inquantū in l. apparet q confessio operabat quantū ad pbationem z obligationez intellige vt dixi post Bar. in l. certū in fi. j. de cōfess. Item adde q nō minor ē pbatio confessionis q̄ per instra. l. cū te transigisse. C. de transa. Item adde q lz sit pclusa via pbationibus non tñ est precluſa via pbandi per confessionem fm glo. in. c. i. de confess. in. vj. z Bal. in aūt. sed nouo iure. C. si cert. pet. z pro hoc qō no. Jo. an. in Rica de pba. z Bal. ī l. si vnus. §. pac. ff. de pac. quem retuli in l. i. §. post Bar. ff. q vi aut claz

condemnatio fit pro parte z sic intelligit istuz .v. plane q loquatur in casu precedenti. hec lec. non placet qz obligatio principalis que contrahitur ad rez restituendam non transit ad heredes nisi pro parte. vt. l. .iij. §. heres. s. cōmo. non ergo est dicendū q libellus detur insolidum nisi dicamus vnum heredem conuenitum rez insolidū possidere. vt dicto. §. heres. tunc fieret petitio z condemnatio insoliduz. dic ergo q iste .v. plane loquitur alio casu quam. s. dixit. vt dixi supra diuidendo litteram nā supra loquitur de obligatione secūdaria que contrahitur ratione doli vel culpe ī qua qñ dolus cōmittitur cōiter tunc quilibet tenetur insolidum. vt supra. e. l. i. §. si apud duos. z. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. s. cōmo. hic vero loquitur qñ quis conuenitur rōne obligationis primitiue. que ꝓbitur ad rem restituendam in qua qlibet tenef pro parte z pro parte condemnatur non tamē solutione partis liberatur. simile in l. ij. §. i. j. de v. ob. vñ ista obligatio est diuidua quo ad obligationem c condemnationē. indiuidua quo ad solutionem. ¶ Sz ad hoc op. de l. si stipulatus. in prima carta. j. de solu. vbi obligatio spēi dr diuidua quo ad obligationez z solutionem. So. ibi qñ est in obligatione rez dari. hic qñ est in obligatione rem restitui. z eodē mō dr īdi uidua obligatio rem tradi vt. l. stipulationes nō diuidunt in pn. j. de v. ob. qō plē exaīa vt ibi in qōnibus quas feci de obligatione rem tradi z rē restitui. ꝛc.

a **Ctione** ¶ In hac actione admittitur[g] computatio expensarum. hoc dicit.

l **Icius** ¶ Cōmendatiuuz[b] z depositum idem sunt. itē in actione depositi vsure veniunt a tēpore more etiam si pecunia numerata deponitur licet depositi terminos egrediatur. h. d. ¶ Nō. illa vba pmissionis. quos qñ voles z vbi voles confestim tibi numerabo faciunt ad ea que dixi vobis. s. de eo quod cer. loco. l. ij. §. siquis ea. ¶ Scō nō idē esse cōmendare z deponere[i] pisani dicunt ecōtra q commendare nil aliud est q̄ deponere. ¶ Tertio nō q in ꝓctu bonefidei veniunt vsure a tpe more. item veniunt ex sola nuda conuentione. simile in l. cū qdā. §. ex locato. j. loca. z conduc. j.

d **Je.**[k] sponsaliorum. ¶ Qui me pśente rem meā recipit depositi actiōe te

z qō no. dixit Bal. in l. deo vobis in pn. C. de epis z clerī. cōfessio enim z iuramentū non est species ꝓprie ꝓbationis sed est releuatio a ꝓbando. l. eū q. §. de in lit. juran. nō. in c. bone memorie de elect. no. Bal. in c. vassallus si de feud. fu. contro. inter do. z agnatū z in l. lucius. ff. de condi. z demon. z no. q nunq̄ intelligit ꝑclusa via ꝓbandi p rei euidentiā vt no. Bal. in Rica. C. de pba. in. v. coll. z in l. ꝑ neganté. C. ad l. acql. z melius in. d. Rica in. iij. col. vbi dicit q confessio z sacramentū nō ē ꝓprie ꝓbatio sed releuatio z lz sit renunciatū ꝓba. z ꝙ clusum non extendit ad confessionē spec. ī titulo depos. §. iiij. v. sed quid si z Bald. in aūt. qui semel in. iiij. col. C. quō z qn iud. Et istis adde qō no. Bal. in l. ij. §. q obseruari in fi. C. de iura. calū. z in l. si quis in fi. C. de testi. z in l. i. C. de rescin. sentē. nō posse.
q ¶ Priuata scriptura priuata scriptura an faciat fidē vide q dīntur in l. admonēdi de iureiur.
r ¶ Plus minus. v ba plus minusue. vide oīno Bar. in. i. ī actione. ff. de fur. z facit festum Bal. in Rica. C. depos. in. vj. q. sz quidsi testis dicit vidi talem numerantē mille taliloco z tpre in fallor vtrū p ista v ba derogetur dicto suo dic q nō ita dicit Bal. ī. l. i. de iusti. z in rep illum tex. ibi in fallor z in. l. i. ff. ō origi. iur. z Bar. hic z vide bald. in. l. edita in xxxiij. col. de eden.
s ¶ Inducunt verba enunciatiua ī ꝓctib⁹ inducunt ꝓbationez ista faciunt ad id qō no. dixit spec. in titulo de teste. §. i. vsi. sed pone egi. q si deduco multū in petitione qō mutuū tu fuisti confessus extra iudiciū etiam parte pñte q si de tali confessione in libello nō fecit mentionē q ꝓbatio confessionis facta postea in ꝓcessu nō ꝓdest actori qz talis cōfessio operatur obligaꝯ. non ꝓbationem dic latius vt ibi per eum facit ad ea que dixi in. l. i. §. vnde scribit. s. eo. z ad nota. per bar. in. l. triticum. j. de verbo. ob. z dicti. §. spec. vide istud limitatum per Job. de ymol. in. l. si ita quis. §. grisogonus s in fra de verborum obligatione qō etiā facit ad no. p bar. in. l. ij. §. fi. s. si certum peta. z cum dicto spec. videtur cōcordare. d. Anto. in. c. examinata de iudi licz ibi Inn. ꝙ qō retuli post bar. in. l. si cōfessus de custo. reo z p. d. Anto. in. c. si cautio de fide instru. insti. de actꝯ. §. si qs agens z sequif spec. bal. in. l. fi. ī pe. col. C. eo. z vide insti. de acti. §. sequens. In eodem vsi. inducunt ꝓbationem ꝛc. vide de verbis enunciatiuis in ꝓctibus z in vltimis voluntatibus z semp allegatur iste tex. q due confessiones extrajudiciales vel vna non inducunt obligationē fm ꝓbationem vt hic z arg. l. sempronius ꝓculo de leg. ij. z no. bar. z alij in. l. titium de vbo. ob. sed dubiū est quid si sup istis confessionibus

Qui pecuniam ¶ In depositio pecūie numerate veniunt vsure a tempore more.

p **Ablia mevia** ¶ Ex pacto[l] apposito ī tradītione rei mei que mea durat alteri queritur vtilis actio. h. d. quod no. ex hac. l.
¶ Nō. illud qō dico de vbo cōmendo quod inducit depositum. vt. l. lucius. s. eo. ¶ Item nō. illud qō dr in summario[m] quod intelligendū si moriar qō facit ad qōnem quam iudi. ꝓbatur quoddam testamentū p testes quo continebatur q testator dixit si deus faceret aliquid de filio q bona deueniant ad talē q intelligatur hoc est si moriatur. ¶ Op. ad hanc. l. de. l. si debitor. in fi. ". j. ad trebel. vbi ex pacto mris non queritur actio filio. So. hic fuit pacta mater sup re sua que semper durat sua. idē in. l. penlt. C. ad exhib. Si vero non duraret sua tūc nō quereꝛ alteri actio nisi in duobus casibus vt in mutuo. vt. l. certi. condictio. §. si nūmos. s. si certum pe. ¶ Item in donatione vt. l. quotiens. C. de donat. que sub mō. dixi in. l. stipulatio ista. §. si quis insulā. j. de vboruz. ob. z verum ē hic q videtur actū de donatōe q nō vr actum ī extraneo. vt. l. donationes. §. penult. j. ō donat ꝛc.[o]

Lucius ¶ In cōtractibus bonefidei ex solo pacto nudo debentur vsure hoc dicit.

Icius sempronio ¶ Verba enunciatiua[p] non inducunt obligationem in cōtractibus sed ꝓbationem. Item priuata scriptura[q] fidem facit ꝓtra ꝓducentem nō ꝓ eo nisi ab aduersario fuerit approbata. h. d. ¶ Primo nō. ex isto. §. illa verba plus minusue[r] que multū sunt in vsu que nihil plus īportāt nec aliquid diminuunt de cōfessione nisi aliud ꝓbetur vt hic facit. l. cum furti. s. de in litem iuran. z. l. hec venditio. §. fi. j. de cōtrahenda emptione. ¶ Secundo no. q verba enunciatiua in contractibus inducunt[s] probationem nō obligationē in vltimis voluntatibus quid iuris sit. dic vt. l. ex hac scriptura. j. de donat. Istud venit examinandum vbi tractatur de obligatione litterarum qō dic vt. l. generaliter. z. l. in

est adiecta stipulatio vtrū tunc oriat obligatio exemplū reperit instrm in quo quis confitet se teneri. Ticio in mille ex cā depositi t promisit p stipulationez restituere an tunc ppter stipulationē sequentē sit dicendū q ex tali cōfessione ex cā depositi non tm inducat pbatio sed ēt obligatio. t dicendū videtur ēt qō non qa stipulatio illa est accessoria adipsam confessionē ideo nō mutat naturā principalis. l. si stipulatus in prin. ō vsur. l. i. §. si qs sub conditione. ff. vt leg. noie cauea. l. dām infecti quidā in prin. ō dam. infec. l. si legatis seruo in diē de lega. i. no. in. l. si qs cū alter t in. l. qui rōne. §. duo fratres de verbo. ob. in. ij. q. principali facit regula accessoriū de reg. iur. Eo qz inspici dz qō principaliter fit. l. rogasti i prin. ci. t. l. si qs neqz cām. §. si cer. pet. t. l. q excepit. in prin. de cōdi. indeb. quo ar. ēt in similibus vtimur alias in d. l. triticū bene facit qō dicit Jnno. in. c. si cautio de fide instr. post mediū vbi tractans articulum an p missio sine cā sit efficax refert hic plures difficultates t cōcludit q vbi fit promissio p stipulationem sine cā accessorie ad confessionē sine cā vt qz quis se debere confitetur centū ticio que p stipulationē reddere promittit tunc clarū est q promisio sine stipulatione nō obliget cū confessio sine causa nō valeat in. d. c. si cautio cum ibi no. t plene i. l. generaliter. C. de non nu. pec. non valebit ēt promisio accessoria illi facta. d. regula accessoriū tex. est cū glo. in. l. cū de indebito. §. fi. de pba. t ideo lz Bar. in. d. l. triticū velit q qñ sunt due stipulationes facte ab eodez intelligunt in dubio de diuersis sūmis t̄c. l. quinquaginta de pba. qz alias stipulatio redderet inutilis. l. qui bis idē de verb. oblig. tm intelligit qñ ille stipulationes sunt p se principales secus si accessorie p pdicta si enī stipulatio esset adiecta cōfessionibus mutui vel depositi tunc diceret p principalis p no. in. l. si tm stipulatus. §. grisogonus de verbo. obl. vide glo. in. l. nec casum. C. de excus. li. x. t q dixi in. l. sempronius pculo de leg. ij. illud tm qō dixit Bar. in. d. l. triticuz de dupli ci confessione facta de. x. in. vsicu. eo. reputo q si qs t̄c. limitat qñ summa esset diuersa t diuerso tpe vna facta ad aliam vt dicunt doc. in. l. quinquaginta de pba. t hic scripsi in. d. l. sempronius neqz ad hanc limitationē ob. l. si diuortio de verbo. obli. t qō no. Bar. in. d. l. triticū in vsi. q si mutuauī centū t̄c. qz ibi loquit qñ pcessit vnus ꝯctus vnius speciei puta dotis vel mutui i cētum deinde debitor promisit p stipulationē quinquaginta ex illa cā dotis vel mutui secus qñ prima promisio sine cā fuisset eiusdē speciei cum fa valeat sed si prima promisio fuit ex cā stipulationis t fa ēt ex cā stipulationis bene tunc censet diuersa ne fa reddatur inutilis. l. qui bisdem de verbo. ob. non obst. d. l. sempronius qz ibi loquit in duabus scripturis vnius testi facti eodem tpe t exemplificandi cā vt ibi dicit lra secundo limitat decisio Bar. in. d. l. triticum nisi ambe confessiones facte fuissent p scripturā qz tunc inducit obligationez vt no. in. l. nec casum. C. de discuss. li. x. Tertio ista lex inquantuz vult q tales confessiones n inducant obligationē vel pbationē limitat qñ interuenit stipulatio ita vt de mente Bar. in. d. l. triticū vsi. sed primo nec ob. q stipulatio est accessoria qz dico q ante est adiecta ꝯ confessionē mutui principalis ꝯctus tex. est in. l. si ita fuero. §. fi. cū. l. se. de noua. t idem ēt in ꝯctu depositi cū sit contractus q ēt re pficitur sicut mutuū vt p Jaco. de are. in. l. singularia in. vj. speciali ꝓterea qñ iuxta confessionē apposita stipulatio occultat confessio t oritur actio ex stipulatione sicut i. d. l. si ita fuero t insti. ō literaruz ob. in prin. ꝓterea qz accessoriuz nō sequit naturā sui principalis qñ in accessorio non est eadem rō qō in principali. l. ex placito de rerum pmu. t i. l. t si bis de predi. mino. t ibi Bar. t glo. in. d. l. nō dubium ad fi. C. ō legi. sed in stipulatione q ē accessoria ē diuersa rō quia stipulatio cuz producat obligatōnē obligatio est ꝯctus stipulationis. multiplicari n pōt circa idez qz nra non interest. d. l. qui bis t. l. stipulatio. §. alteri de verbo. obl. meri agebatur licet caderet in speciem alterius obligationis. t̄c

q **Qintus** ¶ Qui promittit puidē tiam pecunie depositē teneť ad vsuras si eas perceperit vel in suos vsus cōuertit. h. d. ¶ Op. q ppter pactum debeantur vsure simplr. vt. §. eo. l. publia. §. i. t. l. lucius. So. ibi promisit vsuras. hic vero promisit q prospiciet ideo nō tenet ad vsuras simpliciter sz in duobus casibus hic expressis t̄c.

b **Ona fides** ¶ Bona fides ē in genere vt res ꝺpositā deponēti restituatur nisi extrinseca t specialis rō banc bonā fidē impediat. h. d. tota. l. ¶ Nō. q equitas non est cōsideranda mere secundum ius gentium sed mixtiz hīto respectu ad precepta ciuilia t pretoria quod fac ad multa. dicūt quidam p istum tex. cum glo. q qñ. l. nō rndet qōni ppositē vī determinari p ea parte que vltimo pōit facit. j. de dāno infec. l. quid de creditore. sed tm hoc non concludit de necessitate quod no. ¶ Nō. q tertia psona veniens impedit depositi restitutōnē. quod dic vt. l. penli. C. eo. t auc. ibi posita. Jtem nō. q officium iudicis q deseruit in actionibus bonefidei ptē ditur vltra personas actoris t rei. Jtem nō. q licet vbi tenz ꝯctus transeat sola detentatio tm hic vbi nō tz transit etiam posstio. facit. l. ei a quo. j. de vsuca.

q **Eodnerua** ¶ Lex ista legit duobus modis. vno mō fm gl. alio modo fm modernos cui lec. modernoū applaudent q̄dā verba hic posita quā lec. teneo. fm quā breuiter. h. d. Lata culpa dolo equiparat que presumit siquis non adhibet eā diligentiam in rebus alienis quā in suis. h. d. Et scom istam diuidit. primo ponit dictum scōo illud pbat p rōnem. tertio ponit rōem rōis. secunda ibi nam t sigs. tertia ibi nec enim. ¶ Op. nullo vt actus valeat intelligit facta fa stipulatio de alia quantitate ut ta. l. quotiens in stipulatio. de verbo. obli. sed confessio cum inducat pbationem talis pbatio bene pōt multiplicari. d. l. sempronius t. d. l. si pupillus in princi. de noua. t in hoc vī potissime fundata rō Bar. in. d. l. triticū. Quarto limita qñ in dictis stipulationibus interuenisset iuramentū pone enim primo pcessisse instrm stipulationis qualiter titius promittit sempronio restituere mille ex cā depositi certe istud primuz producit obligationē si postea fuit factum aliud instrm continens soluz instrm depositi in minori quantitate t est ibi incerta stipulatio qualit per stipulationē promittit restituere t interuenit iuramentū operat tale iuramentū vt ptes videant voluisse q ibi actus accessorius valet vt principalis si in vī principalis valere poterat vt egregie dicit bar. in. l. si quis pro eo in. viij. membro de fideiuss. t sequit Ang. in. l. bi q eo. titulo t cano. in. c. cū contingat de iureiuran. per id quod habet in. l. cum pater. §. filius matrem de lega. ij.

t ¶ Si plures sunt. Adde. Ly. in. l. ij. C. de don. añ nup. t bal. oīo in. d. l. i. in. ij. carta. C. de cōfess. t adde q aliqui faciunt differentiā inť epistolaz t libz rationū vtrū i epistola possimus acceptare partē epistole dicentē quod dedi tali t refutare aliā dicentem q tu reddidisti vt hic secus in libro rōnum vbi sunt data t accepta que dicunt ita conjugua vt nō possint separari. l. quedā. §. fi. t ibi no. ff. de eden. facit eodē titulo. l. si quis ex argentarijs. §. rōnem t quod ibi no.

u ¶ Lutius titius. In princ. huius. l. tc. vide Bar. in. l. qui mihi donatum in prin. j. de dona. qō no. Bal. in. l. incendiū. C. si certum pet.

x ¶ Simula te concipiꝫ an z qñ si nō va let qō agiꝫ va let q; simula te concipitur. adō late bar. in cōsil'.incipi ente Petrus nicole z Bar. in.l.i. C. plus valere z in.l. sub specie. C. de postu.z in .d. ex pcio z vide Bal.in.l. cū pcibus.C. de ,pba.z illō no.sequiꝫ bal. in Rxica.C.e. i.v.q.z no. q ad hoc vt qd dicatur simu latū oportz q ab initio ptes cōuenerint de simulando se cus si ex post facto vt nota. bal.in.l.i.in.x. .q.C.si seruꝰ. extero.z qua liter ,pbetur si mulatio vide Bar.z Bal.in .l.multū i cāu illius.l.C.siqs alteri vel sibi de hoc an z qñ si nō valet qō agitur va leat id qō si mulate conci piꝫ adde late bar.in cōsilijs consilio quod incipit Petr⁹ nicole z bar. in.l.i.plus va lere qō agiꝫ z i.l. sub specie .C.depositi z in.d.l.ex pssio z vide Bal.in .l.cuz pcibus .C.de ,pba. z istud sequitur in Rxica.

y ¶ Equitas nō est no.z vi de bar.in.l. si fideiusso⁹.§.q dam.j.māda. Et adde bal.i .l.i ementꝰ in .ij.q.C.de cō traben. empt. z ad hanc .l. lum simile est hoc vt.C.de codicil'.l.si idez.z . C.de epi.z cleri.l.ad similitudinez.sed.l.al's dicit q; culpa lata equiparaꝫ dolo ergo nec est dolus vt.l.i.§.l.j.si quis tes.liber.es.ius.fue.z.ff.si mes.fal.mo. dix.l.i.cu ius cōtrarium hic dr. Huius timore dicit gl . Ego ex pono hic latiorē culpā.i.latam. z qō sequitur dolum eē expōe.i.dolo comperari z fm hoc allegatur ista .l.cōiter q; lata culpa dolo cōparatur . sed certe hoc nō dr hic vt statim oñdam.sed hoc dicunt.ll . contra rie quod qūo intelligatur scribo hic z glo.tangit in.l. in actionibus.de.de in litem iniuran . ¶ Et vt ostendam istam lec.glo. ¶ Op.lata culpa est non intellige re q; oēs intelligunt.vt.j.de.v.sig.l.late. Si igitur in telligis principium huius.l. in lata culpa,male sequi tur tex.qui concludit q; fraude non caret qñ fraus venit ex animo vt.l.i.ff.de dolo. lata culpa ex igno rātia. Huius timore glo.super illo verbo fraude. ex ponit.i.lata culpa.istud nō est verum q; litteraz que sequitur non.n.salua fide ꝛc.nā ille qui est i lata cul pa habet fidem saluā.vt.l.sed z si lege.§ . scire opor tet.ff.de peti.here.ideo glo.recessit ab illa expositōe z exponit fraude.s.presumpta.que expositio est ve ra legendo,put ego legi q; loquitur de culpa latiori proprio.dico ergo q; hec.l.ita debet intelligi.nā ōbe tis scire q; quidam est dolus verus z iste appellaꝫ culpa latissima z est dolus p̄sumptus z iste appella tur culpa latior vt hic.est culpa lata in qua nō est do lus verus nec p̄sumptus cuius finis est non itellige re.vt.j.de.v.sig.l.late . Est etiam culpa leuis leuior z leuissima quod non prosequor: dixi plene in repe titione huius.l . ¶ Op.hic intelligiꝫ duobus modis q; quis est minus diligens in suis ꝛc.vel est plus di ligens ,put intelligitur de eo qui est minus diligens iuxta q; si ita est diligens in alienis sicut in suis nō punitur. Contra.j.so.ma.l.si constante.§.si maritus. vbi alienis punitur.licet non in suis. So.dicit glo. fa teor q; punitur p.l.illam non per istam.z optime di cit secundum lec.quam teneo.ná hic tractatur ò cul pa latiori que est fraus p̄sumpta . que p̄sumitur ex eo q; non est ita diligens in rebus alienis sicut ī suis sed vbi in suis z alienis eēt negligēs cessaz ista pre sumptio fraudis nec punitur p; banc.l.sed si est tanta negligentia que cadit in culpam lataz punit per al's .ll.que tractant de lata culpa. ¶ Item op. ,put hic i telligitur de eo qui est plus diligens quā sint cōmu niter boēs diligentes in suis rebus. ergo videꝫ qō diligentia sua sit sibi dānosa q; si est minus diligens in alienis tenetur z sic deterioris conditionis ē iste q; minus diligens.contra.l.non solū.C.de noxa. Hu ius timore Jo.de blonosco q; primus tractauit banc materiam multū seriose in materia quā fecit sup ti. de actionibus non tenebat istam opinionem de eo qui erat plus diligens. Alij moderni tenent z est ve rum nā eoipso q; non est ita diligens in alienis sicut in suis fraude non caret nec dr q; sibi noceat diligē tia sua quia est falsuz immo nocet dolus suus p̄sump tus q; nō est ita fidelis alteri sicut sibi. ¶ Op . extra glo.hic dr q; non adhibere eam diligentiaz in rebus alienis quam in suis est lata culpa. Contra q; immo videtur culpa leuis.vt.ff.famil'.her.l.heredes.§. nō tantum z.j.ti.ij.l.socius socio. So.hic loquitur ò re bus alienis simpl'r ibi loquitur ò rebus cōibus ratō q; non ita de facili presumitur dolus i rebus coībus ex negligentia cū ad eum pertineat cōmodum z in cōmodum sicut in rebus alienis. ¶ Op.ff.cōmoda.l. si vt certo.§.quod vo senectute.z quod ibi no . So. ibi fuit magis diligens in p̄prijs ex cā q; res pro prie erant preciosiores nec poterat ambas saluas fa cere z sic cessat fraudis presumptio z sic non pōt di ci culpa latior.hic vero nulla erat cā que eum excu saret . Conclude ergo q; aut loquimur in rebus coī bus.z tunc non adhibere eam diligentiam q; in suis non est latior culpa.sed culpa leuis.aut loquimur in rebus alienis.z tunc est culpa latior vt hic nisi sit ali qua presumptio per quam excusatur. ¶ Nūc habe remus videre materiam culpe.z primo quid sit cul pa in gñe.secundo quotuplex sit culpa.z sic de natu ra cuiuslibet culpe per quod haberemus moduz ,p bandi culpā. Tertio haberemus dicere qualiter cul pa veniat ī contractibus que oīa examinaui hic ple nissime in repetitōne quam feci super.l.ista z potest hic scribi.ꝛc.hic non sunt alia.ꝛc.

q **Nod nerua** ¶ Lex ista po sita est. ff.depositi.z est difficilis in seipsa. z habet sniam z materiaz difficilissimam z subtilissimā z quotidianam z a nostris doctoribus male explica tam.in cuius repetitione teneo ordinem consuetum Et.l.ista legitur duobus modis.vno mō fm nostros doctores alio modo fm modernos quorū opinionez hic sequor z secundum lec . quā intendo tenere bre uiter hoc intendit. Latior culpa est dolus seu frauus presumpta ex eo q; minorē diligentiaz in rebus alie nis adhibet q; in suis.h.d.Et.l.ista diuidiꝫ in partes tres.primo ponit vnū dictum in quo ostendit dictuz nerue esse verissimū vsqz ibi nā z siquis.Ko ponitur ,pbatio seu rō p̄cedentis dicti vsqz ibi nec enim. ter tio ibi poniꝫ rō rōnis vsqz ad finē. Casum in termīs sic forma.Ego deposui apud ticiū librum meuz ipse nō adhibuit eam diligentiā in re deposita quā adhi bet in sua.z inuenio q; nerua dixit q; adhibeꝫ mino rem diligentiam in rebus alienis q; in suis est latior culpa qō idem est quod dolus z sic depositarius te neꝫ. ¶ Qūo an bene dixit nerua. Rndet iurisconsul tus q; dictū nerue displicebat ,pculo z sibi vr verisi simum.h.d.primo. ¶ Anteq; ad secundā ptem veniā p̄mitto ad euidentiā q; fraus z dolus idem sunt vel q; fraus ineſt dolo sicut species in suo genere, vt.ff. de pac.l.iurgentium.§.sed si fraudandi.z ibi no.fm diuersas expositiones expressius.ff.de his qui no.ī fa.l.i. Hoc premisso in hac.ij.pte sic forma cāsuz. Jn stat iuuenis querens qua ratione mouetur turisicon. ad hoc dicendum. Rndet nerua intellexit latiorem culpam qñ quis adhibet minorem diligentiam in re bus depositis q; in suis sicut hominis cōis natura exigit hoc est plus vel minus non curo secundū diu sas expositiones glo. Si tñ non adhibet tantam dili gentiam in rebus depositis sicut i suis nō caret frau de si non caret fraude z frauus idem est quod dolus ergo manifeste cōcludo q; latior culpa est dolus pre sumptus.vt.j.dicam.h.d.secūda pticula. Jnstat que rens ,pbetis q; non caret fraude. Respondet iurisco sul.adhibere minorem diligentiam in rebus depositi q; in suis non potest fieri salua bona fide.subauditur ergo si deficit bona fides adest dolus seu mala fides que est eius contrarium.h.d.z probatur ista concl'o .C.de resci.vendi.l.si dolo.z.j.de.v.sig.l.hec verba ¶ Expedito tex.z exposito vt apparet ex predictis notabilia collige p; teipsum.vides ergo secundum p̄dictam lec.q; illud q; tex.dicit culpam latiorem stat proprie quod est idem quod est dolus presumptus sed glo.exponit culpam latiorem.i.latam z male vt j.dicam. ¶ Op.nullus simile est idē fm philosophū z probatur.ff.de legi.l.non possunt. C. de epi.z cle. .l.ad similitudinem.z.C.de codicillis.l.si idem . sed lex dicit q; lata culpa dolo assimulatur ergo nō est z quid sit equitas vi de Anto.de butr.i.c. i litteris ò resti, spo. z bal.in.c.i.§.ad hec de pace iura.fir.z fz Jaco.de bel.equitaſ sumiꝫ quattuor modis vt ibi p; euz z qō no.in.l.fi.C.de fruc. z liij.expen.z bar.in .l.i.in fi.C.de legi.

z ¶ Impendit . Et no.bar.in.l.si alienaz z ibi ò intellectu hu ius.l.j.sol.ma.z alle gat no.bald.in Rxica C.eo.in.vij.z.viij.q; z bal.post bar.in.l.si quis conductionis z ibi glo.

z ¶ Quod nerua in prin.huius.l.declara banc lram vt p; bal. in.l.pignus in.v.col. .C.de pig.ac.

2 ¶ Est idem.Et ad qō dicit bal.in.l. curatoris.C. de neg. gest. q; illud dicitur simile in quo est aliq; differentia tñ secum plurimum habet cō uenientiā allegat no. in.l.de quibus ī p̄n. .ff.de legi.alibi etiaz vide quid dicatur si mile in.l. gallus .§.z quid si tantū.ff. de li be.z posthu.z in.l.q liberis in p̄n.vbi tex. z gl.z doc.j.de vul ga.z pupil.z glo.i.c. capitulum in vsi.con cilij de rescrip. in q bus locis habeꝫ qua liter intelligatur illō quod hic dicitur nul lum simile ꝛc.Et me lius declaratur quid sit simile in.d.l.qui li beris quā alibi secū dum bal.z Ange.ibi z per bal.i.l.neqz.ff. de legi.

ꝙ ¶ Secundum aliã vide Bal.in.l.pignus in.xv.col.C.de pign. ac.in ꝯrium ⁊ Bal.ĩ l.si cõstante.§.si maritus preallegata.

a ¶ Culpa in generẽ ⁊ ỏ hac materia bal. satis late in.l.si cõstãte.§.si maritus.j. soma.post Andr.de pactis ibi querendo qd sit lata culpa ⁊ quid latior ⁊ quid dol⁹ verus ⁊ quid p̃sumpt⁹ ⁊ qũo ét quilibet horum ꝓbetur qñqz vere ⁊ qñqz p̃sumptive refert ét ¶ Ly.dixisse ꝙ diligens non tenẽ de leui ꝙ reprobatur ꝓ ea que habẽtur in.l.in rebus .j.ỏ iure dot̃.⁊ vide vnũ modũ ꝓbandi dolum re ipa si est lesus vt retuli post Bar.in.l. metũ ꝙ metus causa allegando.d. Bal.ĩ.l. decernimus ⁊ ỏ mõ ꝓbandi dolũ ⁊ latam culpã leuem ⁊ leuissimam ꝓ bal.in.l.soluz in.v.col.C.de testi.⁊ quid sit dolus ꝓ bal. ĩ.l.pignus.C.de pig. ac.⁊ qñ lata culpa equiparaf̃ dolo latep Bal.⁊ Ang.post glo. in.l.si mora sol.mat. post Bar.in.l.i.§.non aũ.j.si qs te.liber.ĩ viij.col. Item limita fm Bal.⁊ Ange.in.l. sicut ad fi.C.de prescrip.xxx.annorũ ꝙ turis ignorãtia excusat a penis doli nõ late culpe. Itẽ ꝓbatur dol⁹ si quis id quod ꝓmisit ⁊ ỏ quo recipit p̃ceptũ quarenti gie non facit.l.qui restituere de rei vẽ.fz Bal.in.l.i.de sen.que ꝓ eo qỏ interest in .ix.col.in vsic.mercatoz ⁊ de istis ꝓbationibus ꝙ Bar.in tractatu de teste ⁊ vide in.l.dolũ.C.de dolo casus fortuitus ẽ cui ꝓuidenti non põt ad de Bal.in.d.l.que fortuitus ⁊ latius ĩ.l.pignus in.ij.col .C. de pig.ac. ⁊ qỏ dixi ĩ.l. ij.§.si eo ẽpre post idem.vt.s̃.si mesfal.mo.dixe.l.i.§.j.si quis testa. li. esse iussus fuerit.l.i.§.ij.⁊.j.ad.trebell.l.mulier.§.si beres. Si assimulatur dolo.ergo non est idem quod dolus sed tex.hoc dicit.ergo male. So. dicit glo.expone hanc latiorem culpam.i.latam ⁊ ꝙ dicit dolus esse expone.i.dolo comperari.sicut enim opere diꝝ sorum boꝝ sepe oĩmodam similitudinem habere videntur ⁊ dicuntur eedem.ar.j.de duobus reis.l. nemo est qui nesciat.ita hic ꝓpter oĩmodam similitudinem lata culpa dr̃ esse dolus.tamen vere ⁊ ꝓprie non est idem.ista lec.glo.non videtur vera. nam fm hoc illa ꝓbatio que sequitur ibi nam siquis.cẽ.non bene cõcluderet.dicit enim fraude non caret ⁊ hoc non cõcludit ꝙ est lata culpa que dolo comparatur ⁊ sic est mala locutus iurisconsul.huius timore glo. que est super.v.fraude exponit.i.lata culpa que dolo equiparatur ⁊ sic bene cõcludit littera.adhuc ista expositio non est vera.nam fm hoc probatio ratõis ibi nec enim ñ concluderet ad premissa.huius timore glo.recedit a dicta expositione ⁊ exponit fraude scilicet presumpta ⁊ sic littera nec enim bene sequit̃ ⁊ ratio concludit ad premissa.hic vero est in fraude presumpta ⁊ ꝓ consequens vbi lata culpa ibi fraus presumpta ⁊ ecõuerso.ita dicunt illi qui volunt sustinere lec.glo.sed illud non vr̃ bene dictum nã lata clpa est non intelligere ꝙ omnes intelligunt.vt.j.ỏ.v. sig.l.late.⁊ hic no.in prin.glo. Si ergo lata culpa venit ex ignorantia ergo patet ꝙ lata culpa non ẽ fraus p̃sumpta seu dolus presumptus qui prouenit ex animo.vt.s̃.de dolo.l.i. ¶ Illi qui volunt sustinere glo. dicunt ꝙ qñ lata culpa consistit in eo ꝙ minorem diligentiam adhibet quis in rebus alienis q̃ ĩ suis tũc est fraus presumpta.ita loquitur hic. alias secus vt .d.l.late.⁊ ita pertranseunt.mihi videtur ꝙ glo. non possit sustineri ⁊ ista non sit vera lec.prĩo ꝓpter violentiam quam facimus littere exponendo latiorẽ.i. latam ⁊ dolum.i.dolo.comperari. nam si possumus non debemus a verbis legum recedere.vt.l.i.§.si qs nauem.s̃.de exerci.⁊.j.de.l.iij.non aliter. Preterea glo.intelligitur prin.huius.l.in lata culpa de qua loqtur.l.late.qỏ certum est secundum omnes non contingere in se fraudem presumptam vt dictum est ⁊ iõ quod postea sequitur non bene cõcluderet ꝙ fraus presumpta vel dolus presumptus non sit dolus sed equiparatur dolo quod falsum esse oĩdo. ¶ Debeꝯ scire ꝙ dolus est genus ⁊ continet sub se plures species.nam alius est dolus bonus alius ẽ dolus malus Item alius est dolus verus ⁊ manifestus alius dolus presumptus.vt ꝓbatur.s̃.de dolo.l.i.⁊.l. si ꝓcuratorem.§.si dolo.⁊.l.dolus. Modo si diceretur ꝙ species equiparetur generi vt homo equiparatur animali hec non est bona locutio.ĩmo debet dici hõ est animal nam genus representaf̃ ĩ qualibz sua specie.licet spẽs inter se differant vt.l.si quis harum. § interẽptã.j.de.l.iij.⁊ vnde legiti.l.ĩter agnatos.⁊.s̃. de pactis.l.i.§.conventionis.vere ergo possumus ⁊. debemus dicere dolus presumptus est dolus nõ ꝙ comparatur dolo ideo recedo a lec.gl. ⁊ pono casuz secundum ꝙ in prin.dixi. ¶ Ad contraria.s.ad leges que dicunt lata culpa dolo equiparatur ergo non ẽ dolus. Respondeo verum est lata culpa sed hic ẽ latior culpa que idem est quod fraus p̃sumpta seu dolus presumptus ⁊ sic ẽ ꝓprie dolus.⁊ scõm hoc littera ꝓcedit plane sine violentia.⁊ ista opinio fuit Jo. de bro.antiqui doctoris vltramon. vt patet in libello suo super titulo de actio.institutiõ.j. Idem tenz Pe. Andreas zaffi.de pactis vt dicit ¶ y. vt ab eo audiui. super hac.l. ¶ Secundo op. dicitur hic in secundo Respondeo scõm vnã expositionẽ ꝙ in rebus suis est minus diligens q̃ hominũ cõis natura desiderat qỏ dz adhibere tantam diligentiam in rebus depositis quantam in rebus suis. Sed contra qz etiam tũc qñ adhibet tantã diligentiã si in suis est negligẽs punit̃ vt.l.si constante.§.si maritus.so.ma. dicit glo.ꝙ tũc punit̃ qz est lata culpa.sz hoc per.l. illã nõ per.l. istam credo glo.optime dicere nam hic tractatur de culpa latiori idest de dolo presumpto qui non presumitur si tantam diligentiam adhibet rebus alterius quantam suis.sed si in suis esset ita negligens ꝙ cadit in culpam latam puniꝝ non per banc.l. sed per illam.l.si constante.§.si maritus coniuncta.l.ij.C.eo. nam in deposito venit verus dolus ⁊ presumptus hoc est latior culpa vt hic ⁊ etiam lata culpa.vt.s̃. e. .l.iij. ¶ Tertio op.dicitur hic secundum aliaz ª expositionem ꝙ si in rebus suis est plus diligens q̃ communis hominum natura desiderat ꝙ tenetur tantaz diligentiã prestare rebus depositis quantã rebus suis alias est in fraude presumpta ⁊ fm hoc vr̃ ꝙ diligentia sua sit sibi dãnosa ⁊ sic stultus erit melioris conditionis q̃ pius contra.l.non solũ de noxa.⁊.l.quod seruus.j.qỏ vi aut clam. Huius timore dicebat Jo. de bro.ꝙ ista expositio hic posita non est vera sed ỏ bemus tenere expositionẽ positam.s̃.qñ minus ẽ diligens q̃ cõis hominũ desiderat. Pe.sz gl.⁊ mihi videtur ꝙ glo.dicit veritatẽ. ¶ Ad contrarium rñdeo sua diligentia nõ dz sibi esse dãnosa concedo sed hic sua diligentia nõ ẽ sibi dãnosa sed suus dolus p̃sumptus ex eo ꝙ minorez diligentiã adhibet q̃ in suis qz absqz bonafide est.simile videmus in furioso qui delinquendo nõ obligatur secus in homine sane mẽtis nec ꝓpter hoc discretio sua est sibi damnosa sed suũ delictũ quod cadit in hominẽ sane mentis ⁊ non furiosum vt.s̃.de offi.p̃sidis.l.diuus ⁊ ad.l.corn.de sicca.l.infans. ¶ Quarto oppo.hic.dr̃ qui non adhibet eam diligentiã in alienis rebus quã adhibet in suis est in latiori culpa ⁊ sic in fraude p̃sumpta. Contra. qz hec reputatur culpa leuis.vt ꝓbatur.s̃.fami.ber. .l.heredes.§.nõ tñ.⁊ instit.de satisdationi.§.fi. So.illud.qỏ hic dr̃ ꝙ est fraus p̃sumpta intelligitur in rebus alienis prorsus ibi vo loquitur in rebus cõibus vbi nulla p̃sumptio est fraudis qz si res parit cõiter parit mihi ⁊ socio.vñ nõ est verisimile ꝙ ego voluerim in damnum meum ⁊ suum ꝓdere vt.j.de ꝓba. .l.cum de indebito.⁊ ibi non inducitur fraus presumpta a iure.Secus ĩ re prorsus aliena ita loquitur hic ita intelligo nisi aliquid interueniat quod faciat presumptionem doli cessare.vt.j.videbitis. ¶ Quinto. op.ad idem de eo quod nõ.in.l.si vt certo. § .qỏ vo vetustate.s̃.cõmo.vbi qui res suas pricioriores facit saluas ⁊ cõmodatas dimisit non tenẽ ⁊ sic non adhibuit eandem diligentiam in rebus alienis quã ĩ suis. So.eodem modo ibi non potuit omnes saluas facere.tñ sibi licitum fuit suas precioriores saluas facer̃ ⁊ preferre ꝓ qỏ cessat presumptio fraudis. ¶ Vna ergo presumptio tollit aliam presumptionem. Distiguẽ ergo aut loquimur in rebus cõibus ⁊ tunc adhibere maiorem diligentiam in suis q̃ in rebus cõibus non est fraus presumpta vt hic nisi sit alia presumptio que illam presumptionem elidat. ¶ Expeditis contrarijs venio ad materiam nr̃e.l. examinandam per qõnes.⁊ eam intẽdo summa diligentia ꝓtractar̃ ¶ Primo igitur quero quid est culpa in genere ª dicit Pe.culpa est diuinatio a legis dispositione quod sic ꝓbatur lex ab oĩbus sciri debet ⁊ obseruari.ergo qui id quod precipit lex nõ obꝛuat ẽ in culpa.vt.C. de legi.l.leges. Ista diffinitio non placet.nam non

tex .ff.ỏ adm. rerũ ad ciui.p tinẽ.⁊ p.d.an. ⁊ p.d.ab.j.c.l. ỏmo.⁊ ibi al legat.c. Jo.ỏ homici. dicẽs ꝙ est inopina te rei euentus cui ꝓuideri n pỏt ⁊ iõ vbi diligentissim⁹ ꝓuidisset nõ ẽ casus fortuit⁹ .d.c. Joh.⁊ iõ dicit ibi ꝙ lz glo. iuris ciuilis sint varie ĩ .q.an furtũ sit casus fortuit⁹ ipe concludit ꝙ aut fit per violentiam ⁊ cessante culpa tua qz non iuisti in loco periculoso ⁊ sit fortuitus aut fit clandestine ⁊ tũc si ab ea ꝑsona aqua ẽt diligentissim⁹ non ꝓcauisset vt ab vxore ⁊ filio ⁊ sit casus fortuitus aliaz non allegat q̃ habenf̃ in.l. q fortuitus de quo ét vide ꝙ moder.in.§.lz iste isti.ỏ act. ⁊ Saly.i.l.eũ duobus.§. dã na pro socio ⁊ ibi gl. Et vtrũ maior sit casus fortuitus vide Bal.in.l.i.C.ỏ his qui ad lib. pue.non possũt ad fi. Et quid differat casu ĩprouiso vide sing. Bal.in.l. .i.C.de sicca. ⁊ ỏ furto ⁊ latrocinio vide ꝙ glo.⁊ Bal.ĩ .l.i.C.eo.⁊ ibi ꝙ Bal.qd de incendio ⁊ vĩ rex.i.l.eũ q in pn.ff.ỏ fur.ꝙ furtum sit casus fortuitus.

¶ Culpa lata non Bald.in.l. pignus in.v. col.C.de pig. ac.⁊ ibi vide differentiã inter latam ⁊ laciorem.

comprehendit nisi latam culpam cū enim lata culpa sit ignorantia illius qđ ab omnibus scirī debeat vt.l. late.j.de vbo.sig.z.j.dicetur ergo qui deuiat a iure ordinario est in culpa lata hinc est q nostri docto.di cunt q ignorantia legum est lata culpa no.p Guil.ō bis qui no.infa.l.liberorum.§.notandū.ego vo sic diffi nio. Culpa est deuiatio ab eo qđ bonum est quod p diligētiā hoīs potuit preuideri.credo q ista sit bo na diffinitio.nam eo ipo q deuiat ab eo quod bonū est siue in faciendo malū siue in obmittendo bonum scienter vel ignoranter ista est culpa vt apparebit.z ideo dixi q p diligentiā hominis zc.ad differentiaz cāus fortuiti qui prouideri non pōt vt.C.de pigno. act.l.que fortuitis z.j.de reg.iurī.l.contractus in fi. ¶Secundo quero que sint species culpe z quottu plex sit culpa glo.cōiter dicunt q sit triplex.s.lata le uis z leuissima vt.ē.cōmo.l.si vt certo.§. nunc vide dū.C.arbi.tut.l.qcquid de ne.ge.l.tutori ad.l.acqui. .l.in lege de reg.iurī.l.contractus.z hoc ēt ꝓbarī quia lex dicit q a ꝓcuratore oīs culpa exigitur.vt.C.man. .l.a ꝓcuratore. Istud ergo signū vniuersale z collec tiuū omnis requirit ad minus tria.vt.l.neratius.j.ō vbo.sig.z sic erunt tres culpe.alij moderni dicunt q sunt quaz species culpe.z melius.l.latissima vt dolus manifestus.latior vt dolus ꝑsumptus [b] de qua dicit hic.z.j.de vbo.sign.l.mag. Item lata levis z leuissi ma de quibus.j.videbimus.z q hec op.sit vera re duco ad practicā. Scolaris accepit famulū z pro eo accepit expromissorē qui ꝓmisit scholari reficere om ne damnū qđ ei continget culpa famuli. demū famu lus fecit furtum queritur vtrum expromissor tenea tur z videtur q nō secundum cōem modū loquēdi nr̄oz glosatorū.nā aliud est culpa aliud ē dolus ō q dolo hic non fuit ꝓmissum in contrarium est veritas q expromissor tenetur q dolus est culpa latissima. vt.ē.dixi.quod arbitror esse verum q dolus cōtine tur sub appellatione culpe.nam ille qui cōmittit do lum deuiat a bono ergo zc.ꝓ hoc q dolus est cul pa est glo.ē.de minor.l.si ex causa.§.si mulier. z.j. de reg.iur.l.qđ quis sua culpa.put ibi glo. exempli ficat in furto z delicto vt hic z patet in dicta.l. in vē ditione.z quod ibi nota.z.ē.de peti.heredi.l.non tā tum.§.veniunt in glo.super vbo predo nec ob.q vī poni copula z inter dolum z culpam.vt dcā.l. si vt certo.§.nunc videndum.z de reg.iur.l. contractus. cum similibus p quod videntur diuersa.vt nō.j. de iure.z fac.igno.super Rica quia in illis legibus cul pa ponit ꝓ leui z leuissima.z sic prout species distic ta a dolo qui est culpa leuissima. sed accipiendo cul pam in genere continet sub se species culpe.vt.ē.vi distis. ¶Tertio videndum est de qualibet culpa p se. Et primo quero quid est culpa latissima. Rndeo cum culpa latissima sit idem quod dolus manifestus diffinitionem eius habemus sicut de dolo.vt.ē.ō do lo.l.i. Dolus autē ē machinatio ad decipiendū z fal lendum quia alterꝫ adhibita manifeste. Illud qđ di co manifeste dico ad differentiā doli presumpti qui est culpa latior de qua statim videbimus. z de hoc dolo manifesto hic non tracto q habet tractatum p se.ē.de dolo per totum. ¶Quarto quero quid ē cul pa latior [c] dicunt quidam si librum tuum posuisti in camera z depositum dimisisti in aula istud est verū sine dubio vt hac.l.tñ non est dare diffinitionem sed dare exemplum.vnde alij vt Jo. de bro.sic dicunt. Culpa latior est fallax calliditas ad decipiendū fal lendumqz alterꝫ adhibita.z in eo consistit q ī rebus suis z alienis aliter z alr fallaci animo quersar.z idē vr sentire Pe.credo q habuit bonum intellectū tñ nimis restringit ista diffinitio. nā multe alie sunt cau se ex quibus dolus presumitur quā ex ista cā que p hāc.l.habetur.vt.j.patebit.z ideo sic diffinitur.Cul pa latior est machinatio ad decipiendum fallendūqz alterum adhibita presumptiue.istud ꝓbatur.ē.ō do lo.l.i.posui in diffinitione presumptiue ad differētiā doli manifesti. Possetis vos dicere istud est falsum. nam cum consistat dolus ex animo non potest ꝓba ri sed ex iudicijs presumit. vt. C.de dolo.l.dolum. Oīs ergo dolus est presumptus z nullus dolus est manifestus. Rndeo quedam sunt indicia manifesta z illa prolata inducunt dolum manifestum.vt.d.l.do lum.quedam sunt indicia seu presumptiones nō ita manifeste nec oīno dolum concludunt z ista ō necessitate non inducunt dolum sed presumptiue.vt.j.ti. .i.l.si procuratorem.§.dolo.z.l. dolus cum si.z hoc esse verum patebit ex his que.j.dicam. Juxta hoc quero que est differentia in effectu inter verum do lum z presumptum.vel culpam latiorem [d]. Rndeo primo q differunt q minor a vero dolo non excu satur a dolo presumpto sic.vt.ē.de eden.l.vbi z nō. .j.de operis nouī nunci.l.i.§.aduersus.z ibi de hoc per Dy. Item a vero dolo nulla est excusatio a pre sumpto sic. vt si sit alia presumptio que illam tollit vt.si res erat cōis z alie res depositarij essent precio siores.vt dixi.ē.in duobus vltimis cōtrarijs. Item q in cāis criminalibus requiruntur luce meridiana clariores [e] ꝓbationes.vt.l.sciant.C.de ꝓbationibus ille talis dolus non sufficit q non debet quis ex pre sumptionibus dānari.vt.j.de penis.l.absentem. nisi forte hoc exprimeretur in iure ex aliqua cā.vt. C. de adulţ.l.siquis adulterij.z ī auc.siquis ei. ¶Itē quero quinto quid est lata culpa z vt nihil iniquita tis remaneat incognitum sciendum est q nostri glo. sic diffiniunt lata culpa est non intelligere quod oēs hoīes intelligunt.vt.l.late.j.de.v.sig.ita no.insti.qui mo.re contra.ob.§.pe.vbi glo.voluit describere oēs culpas.hoc etiam sentit glo.super hac.l. Certe hec diffinitio ergo.zc.vt.l.i.§.ē.de dolo. Ecce furiosus non intelligit quod omnes intelligunt z tamē cōstat q non est in lata culpa.vt.l.diuus.de offi.presid.z.l. illud supra de iureiuran.qui enim sensu carent non possunt cōmittere culpaz.vt.d.l.i.§.i.si quadru.pau. fe.dicatur.Alij vt Jo.ō bro.sic diffiniunt. lata culpa est quedam negligentia que cōsistit in eo q quis mi norem diligentiam adhibet in rebus alienis q̄ in re bus suis z cōis hominum natura desiderat. ꝓbatur in dicta.l.late.z facit hic.z ista non est bona ecce fm cōem hominum naturam quis ignorat medicinā.itē quis nescit esse mensor seu mensurator agrorum tñ medicum vel mensorē non esse non est lata culpa.Iz in arte sua medicus vel mensor negligens sit in lata culpa vt.l.illicitas.§.si cui.ē.de offi.pīdis z de reg. iurī.l.imperitia.z si messi.fal.mo.dixe.l.i .§.i. Vides ergo q lata culpa non semp consistit in eo qđ hom num cōis natura desiderat.Unde tertij vt Pe.diffi niunt lata culpa est negligentia magna ex fatuitate ꝓ cedens que consistit in eo q minorem diligentiam quis adhibet q̄ hominum communis natura deside rat qui sunt eiusdez professionis [f] z conditionis per ista enim verba que sunt vltimo loco posita tollitur obiectio que fit de medio vel messore z alijs artifi cibus .ista diffinitio mihi videtur infecta. vnde ex eo quod dicit lata culpa est magna negligentia. pri mo videtur asserere ipse quod lata culpa non com mittitur nisi negligendo.sed certe immo committit etiam faciendo quod facere non debet.vt.l.si seruuz §.i.infra de verborum obli.preterea dicit ipse ex fa

[b] ¶Dolus p sumptus.Do lus ē latissima clpa adō bar. in.l.pignus in .ix.col.in vlī. sed dubitaī ō pig.ac.z vide j.prī.col.sed an dol⁹ sit cri men Bar.per illū tex. q sic in.l.i.ff.de stō iust.ꝓūcta gl.

[c] ¶Culpa la tior.Bald.in.l. pignus in.v. col.C.de pig. ac.z ibi vide differentiā in ter latam z la tiorem.

d ¶Culpam latiorē vō que dixi.ē.ī.iij. col.post Bar.Ja.bu. z an.ī.l.si qs id qđ.ē de turisd.om.iudi.§. ī dolī dolū ꝑsumptū dī esse idem q lata culpa z vide.ē. ꝓxi ma col.

e ¶Clariores.Sed .d.Anto.in.c.ij. de q sti.videt velle ꝙriuz vbi dixit q si in crīa libus lex expresse re quirit dolū ad penaz imponendaz q suffi cit latissima culpa ꝑ qua inducit dolus ꝑ sumptus sed.d. Jo. ibi refert Bar.tenere ꝙrium hic z melius nisi talis probatio ex presse esset a iure ꝑ bata .l.si q adulterij C.ō adul.z adde qđ dixi.ē.ī.q.an lata cul pa equiparet dolo vi de Bar.in.l.i.§.nō āt .j.si quis testa.liber. z quod ibi dixit bal. in.l.pignus ō pig. ac tio.in.ix.col.in vlī.ꝛ si dubitatur vbi tz q maxima culpa sit do lus z Bar.ē. ꝓxima col.

f ¶Eiusdem ꝓfessio nis. Quid si quis te mere aliquid asserit an dicatur in dolo vl lata culpa vide ea q̄ dixi in.l.ij.C.q cuius qz vniuers.

g ¶ Illiterato.z no.q̄ iuris ignorantia excusat a pena doli nō a pena ꝓpter latam culpam ꝑm An.in.l.sicut.C.de ꝓscrip.xxx.annorū ad fi.z adde Bal.in .c.i.§.iudices de pace iur.fir.dicebat q̄ error iuris in litterato esset dolus p̄ sumptus.sed Bar.hic ꝯ z Bal.in ℞ica.C.de. pena iudi.z melius dixi post Bal.in.d.§.iudices. ¶ An iuris error sit lata culpa z an iuris ignorātia excu set a dolo vero an ex p̄sumpto vide q̄ dixi ī.l.siquis id qō de iu re om.iudi.z ibi etiā quid in errore iuris naturalis.

h ¶ Est gl.vide per Bald.in.d.l.leges z Bar.in.l.nō fatet̄ z q̄ ibi dixi de confess.z de modo ꝓbandi iu ris errorez vide per Bal.in.l.venditiōi.C. pro emptore q̄ Bar. late in.l.nō fatetur ò confess.

i ¶ Opiniones doc. vt.l.dos a patre beñ facit qō no. Bar.in.l. fi.C.de pena iudi. q̄ male iudi.z no. Bal. in.l. venditioni.C. ꝓ emp.z dixi pō Bar.ī .l.non fatetur in pe. col.ff.de cōfess.z ad de Bal.in.l.cuz quis .C.de iur̄.z fac.ign. l2 ¶ De errore. an li ceat ignorare ius mu nicipale z q̄ sit lata culpa adō oīno bar. in.l.oēs populi circa fi.de iusti z iure vbi pulcbre loquit̄ z qō no.Bal.z Bar.ī.l.cūctos populos ī.xvij. col.in vsi.circa male ficia de summa tri.z Bal.in.l. antepe.C.ò legi.adde tñ q̄ in p̄n cipe p̄sumitur igno rantia statutorum z consuetudinum vt in .c.i.de consti.in.vj.se cunduz Bal.in.l.fi.in .ij.col.C.si ꝯ ius. ¶ Et hic adde bal.in.l.ius ciuile ī finalibus ver bis de iusti.z iure.z vide Bar.in.l.omnes populi circa fi. Item rustici p̄sumuntur ignorare iura glo.est quam no. Bal.in.ii j. col.in.l.cum allegat̄ .C.de vsur.z istud p̄ mum capitulum alle gat Barto.in.l.de qui bus in p̄n.iij.colū. .ē.de legi.

l ¶ Non obstat.vtò z limita vt per Bal.ī d.l.bonorū z an suff ciat vnum vel plures consulere que dixi in.l.ꝓperanduz.§.finaliter alterutra.C.de iudi.

m ¶ Item quero.an lata culpa equiparet̄ dolo adde tu aliam fallen tiā quā ponit ℞ico.de mathe.in.l.ét.§.lz.ff.sol.ma.z dicit Bal.in.l.ii. .C.de ꝓba.q̄ si in libello deduco doluz z ꝓbo latam culpam nō obtine bo.z vtò que dixi.ē.z.ī.

n ¶ Descen dunt ex delic to.ad hoc vtò Bal.in ℞ica. .C.de pena iu di.q̄ male in di.vbi hoc idē tz lz contrariū teneat ī.l.hoc edicto.ē.q̄ q̄z iur̄.z in.c. .i.§.iudices ò pace iur.fir.

o ¶ Bal.an do lus z lata cul pa eqparet̄. z.d.Anr.in.c. .ij.de cōsti.di cit q̄ si ꝓ pēa pecuniaria in crīalibus lex reqrat dolum ad penaz ipo nendā q̄ suffi cit lata culpa p̄ quā dol9 est inductus p̄sūp tus.sed ñm.d. Jo.ibi illō vī falsuz z ꝯ.l.ij. .§.in hac actō ne vi.bo.rap. z ꝯriū no.hic z ñm eū dcīm .d.Anto.pote rit ꝓcedere i ꝯctib9 oīb9 in q̄bus lata cul pa eqparatur dolo .l.i. ff. si mel. fal. mo. dix. z. d.l. q̄ nerua z adde qō dixi.ē. co. .iiij.q.z ò mā p̄ sali.in.l.i.C. depositi.

p ¶ Et iō, sic diffinit̄ culpa latior z ibi do li manifesti cē de dōia inter dolū vez z p̄ sumptuz vide Paul.de cas.ī .l.vbi in p̄n.ē. de eden.

q ¶ Equipa rat̄ dolo. z p̄ us qd sit lata culpa de hac

ditionis z si sunt presentes.vt.ī.de decre.ab.or.fa.l. fi.aut in hominibus alterius municipij z tūc est idē q̄ in errore facti.vt extra ò consti.li.vi.c.i.ñ obstat quod oēs non sunt eiusdez professionis q̄ oēs boies non sunt iuriste quia illa scientia que est in iuris peritis videtur esse in quolibet vulgari q̄ peritos pos sunt consulere z istud faciunt cōiter omnes.vt.ī.de bo.pos.l.in bonorum. ¶ Item quero m vtruz lata culpa equiparetur dolo.glo.nostre hoc expediunt per regulam z exceptionem.nā dicunt regula est q̄ lata culpa equipetur dolo vt hic cum si.fallit in duobus casibus.vt in dicta.l.i.§.i.ē.si mess.fal.mo.dixe.z. ī. titul.i.l.fideiusso.§.i.z.ī.so.ma.l.si mora. alibi dicit glo.q̄ fallit in tribus casibus vt nō.in.l.in actionibus in prin.ē.de in litem iuran. Illos.n. tres casus exa minemus.primo.n.dicit gl. q̄ illud est verū qñ trac tamus de pecuniario damno non de pena corporali infligenda vt.l.i.ī.ad.l.corne.de sicca.z innuit glo.q̄ in penalibus vbi tractatur de pecuniaria pena lata culpa equiparatur dolo.id non videtur verum.vt.l. .i.§.siquis ideo.ī.ne vis fiat ei.z ibi no. facit vi bo. raptorum.l.ij.§.hac actione.vnde glo.alibi circa būc passum aliter dicit q̄ regula fallit in oībus delictis z criminibus ita no.in.d.l.i.ī.ad.l.cornel'.de sicc.nec istud verū est.nam in bis que descendunt n ex delic to lata culpa equiparat̄ dolo.vt.ī.siquis test.liber.cē iuł.fuerit.l.i.§.non aūt.z.ē.si mess.fal.mo.dixe.l.i.nā illa actio que datur ꝯ mensorem non oritur ex ꝯctu sed ex delicto cōmisso in male mensurando vt.ē. de eden.l.vbi in p̄n.nā actio in factum que datur con tra nō edentē est ex delicto cōmisso in non parendo iudici vt.l.siquis ex argentarijs.§.ex hoc edicto.ē.ò eden.q̄quid dicat glo.in.l.fi.eiusdem tī.vt ibi dixi. vnde alibi glo.o dixit q̄ illa regula q̄ lata culpa do lo equiparat̄ fallit in oībus actionibus que puniunt tñ dolum vt inimicitie vel iniuriarum z furti z simi liū.ita no.ī.de ẏbo.sig.l.magna z istud est multū no tandū.z ideo p vtiste passus tibi breuiter liqueat di stingue aut loquimur in actionibus descendentibus ex contractu vel quasi z lata culpa equiparat̄ dolo. vt hic cū similibus determinationibus que no.in.d. .l.in actionibus.aut loquimur in actionibus seu accu sationibus descēdentibus ex delicto z tunc aut q̄r s quo ad penā corporalem z lata culpa nō equiparat̄ dolo vt.l.iij.§.i.ī.ad.l.cornel'.de sicca.z nota.in.d.l.ī actionibus.aut quo ad penā pecuniariam.z tūc aut lex siue statutū reqrit expresse dolum aut loquimur simpliciter p̄tio cāu nō equiparat̄ dolo.l.i.§.si qs.ī. ne vis fiat ei.z vi.bo.raptorū.l.ij.§.hac actōne.z qō no.ī.d.l.magna negligentia.secūdo cāu equiparatur dolo r.vt.ī.siquis testa.liber.esse iuł.fuerit.l.i.§.non aūt.z.ē.si mess.fal.mo.dix.l.i.§.i.cum si . z sic intelli ge glo.in dicta.l.magna negligentia.Dicetis vos istō videtur contra.l.i.§.non aūt.nam ibi verba edicti re quirebant dolum.vt patet in principio.l.z tamen la ta culpa equiparatur dolo.Respondeo q̄ verba po sita in p̄n.l.non sunt verba edicti.sed iurisconsulti. in edicto enim non fiebat mentio doli.vel si vis dice re q̄ essent verba edicti dic q̄ ille.§.non autem pro cedit ex declaratione expressa iurisconsulti p rōnē que ponitur in eadez.l.i.§.i.sed si iurisconsultus hoc non expressisset lecui esset de iur̄.So glo.in dicta.l.

vide nota.per Bald'.in.l. pignus in.vj.colum.C.ō pig. ac.z Bal.in.l. si constante.§. si maritus .j. sol'.mat. et q̄ equipare' dolo hoc limitano.nisi essz iurisperitus qz errarus in iur̄ non poterit allegare suā imperitiā ad excusandū se dolo ita dicit Ange. pbari in.l. .ij.ſ.q̄ quisq; iur̄.quod dic̄ esse mirabile ad limitatiōez .l.si qs id qō de iur̄.om.iu. q̄ an sit vide que dixi in.d. .l.ij.

r ¶Ad malā fidem. Et appellatione culpe de qua intelligatur vi ō in .l.iij. vendi tōe.§.l.de bo. auc.iudi. pos.

s ¶Leuis culpa.vide Bal. in.l.pignus ō pig.act̄.in.ix. collū.z ibi de exemplis.

in actionibus.s̄.de in lit.turan.dicit q̄ lata culpa nō equiparatur dolo quo ad infamiam irrogandam.vt institu.de suspec.tuto.§.suspectus. z ibi etiam nota idem tenet glo.j.solu.mat.l.si mora.expressius.C.ō suspec.tut.l.suspectos.Idem Ly.C.de suspec.tut.l. fi.in.ij.q.licet quidam aliter dixerint.vt nō.in. d.§. suspectus.Ezo vero circa hoc ꝓcessit distinguendo nam aut loquimr de infamia que infertur p sentēciā z tunc lata culpa non equiparatur dolo.vt in predictis iuribus.aut de infamia que infertur ipso facto z tunc dolo equiparatur vt.s̄.de bis qui no.infa.l.liberorum.§.notantur.z in.d.§.suspectus in glo. magna ratio potest esse certa quia in illis casibus in qbus infamatur ipso facto lex tantum abhorret ista facta qō factum magis notat q̄ consiliū.vt.j.de ritu nup. .l.palam.§.penult.z ista opinio placet.¶Tertio dic̄ glo.in.d.l.in actionibus.fallit iuramento in litem qō defertur propter dolum non propter culpam latam idem nota.in dicto.§.suspectus.z hoc tenent doc. z puto verum quia iuramentuz in litem defertur ꝓpter dolum seu contumaciam seu delictum z lex expresse requirit dolum.vt dicta.l. in actionibus ergo zc̄.vt.s̄.proxi.dictum est in delictis. ¶Quarto fallit in petendo restitutionem in integrum.que nō petitur aduersus verum dolum sed latam culpam sic vt.d.l.vbi.s̄.de eden.z ibi nota.z.C. si aduersus delicti.l.i.z.s̄.de mino.l.si ex cā.§.nūc videdū. ¶Quī to fallit quantum ad malam fidem' inducendam.nā dolus inducit malam fidem.lata vero culpa non. vt .s̄.de peti.bere.l.sed z si lege.§.scire.vbi dic̄ ō ignorantia iuris que est in lata culpa.vt. s̄. dictum est.z ex hoc sequit̄ cāus fructus q̄ lata culpa nō impedit fructuū acquisitionē lz dolus impediat. vt.j.de usu capi.l.li fur.§.i.z nota per Dy.extra de regu.iur.c. possessor li.vj.v.itez quert pōt si erratur in iure nec ob.qō dr̄ in dicto.§.scire vbi dicitur q̄ tenet̄ restituere inquantū factus est locupletior qz illud verum in quolibet bonefidei possessore conuento i iudicio vniuersali.Secus si conuenit̄ in iudicio singulari qz tūc de consumpt̄.nullo mō tenet̄ ꝓm glo.s̄.de rei vēdi. .l.ex diuerso.expressius per Ly.C.de rei vēdi.l.certū.¶Sexto principaliter quero qd est leuis culpa' diuersi diuersa loqu unt̄.nā glo.insti.qbus mo.cōtra ob.dicit q̄ leuis culpa est negligētia z desidia ista nō est bona diffinitio nec discriptio.nam desidia z negligentia pōt esse tanta q̄ cadit in latā culpam.vt pz ex ꝓdictis.Itez pōt cadere in leuissimā.vt.j.videbitis. ¶Alij vt Jo.de bro.dicunt leuis culpa est negligentia ex facultate ꝓcedēs q̄ ꝓsistit i eo q̄ lz qs parē diligētiaz rebus suis sicuti alienis adhibet ꝓm q̄ cōis hominum natura desiderat non tamen talem adhibz qualem in preteritum cōsueuit adhibere. ꝓbatur insti.pro soc.§.si.istam diffinitionez tenebat Ly. vt audiui ab eo super hac.l.certe ista diffinitio non est generalis.solum.n.cōcludit in rebus cōibus ex cōuentione vt.j.patebit.Petrus vero sic diffinit. leuis cl' pa est negligentia que non in magna facultate consistit sed in eo q̄ aliquis minorem diligentiam adhibz q̄ secundum cōem naturam hominum diligentium z diligentissimorū adhiberi debuit nec allegat iura. ista diffinitio ē ōfectiua i eo q̄ dicit facultate.itē i eo q̄ dicit negligentia ut .s̄.dixi in diffinitōe late clpe. itē ē falsa in eo q̄ dicit hominū diligētiū zc.nā ista ē leuissima culpa.ut expresse ꝓbat̄.j. de act.z obliga. l.i.§.is quoq; z insti.q.mo.re. cōtra.ob.§.at is.Preterea ad leuez culpam sufficit in facere q̄ diligentissimus facerz.ut statim patebit. Qualiter ergo diffinimus mihi ur̄ q̄ leuis culpa ueniat triplicit̄ conside

randa.nam leuis culpa assumitur aliter in rebus ꝓprijs alienis.aliter sumitur in rebus cōibus incidēter aliter in rebus cōibus ex cōuentione.z sic tripliceem diffinitionem requirit.Ad primum dico q̄ leuis culpa in rebus alienis est deuiatio incircōscripta ab ea diligentia quam adhibent hoīes diligentes eiusdez conditionis z professionis.Item q̄ dico deuiatō ab ea diligentia.dic vt.s̄.circa latam culpam dixi.Item dixi ab ea diligentia quam adhiberent homines diligentes ꝓbatur.s̄.de pigno.act.l.si conuenerit. in fi. cum.l.se.z.s̄.ad.l.acq.l.si putator. que leges hoc expresse ꝓbant.Quod dico eiusdem conditionis z ꝓfessionis dico propter artificel.vt.l.i.§.i.s̄.si mess.fal. mo.di.Qō dixi in rebus alienis idem intelligo in rebus proprijs que sunt alij restituende.vt i dotalibus vt.j.de iure do.l.in rebus t possunt etiam dici aliene vt.l.q̄is.j.de ꝓiure do.¶Ad secundum venio leuis culpa in rebus cōibus u incidenter est deuiatio incircōspecta ab ea diligentia.quam ipse deuians tunc temporis in rebus proprijs adhibet. boc ꝓbatur in .l.heredes.§.non tantum.s̄.fami.her. Sz pone q̄ in rebus suis nullam adhibet diligentiam sed omnino est negligens.vtrum teneatur credo q̄ sic. quia tunc talis leuis deuiatio caderet in latam culpam.vt.s̄.dixi ista ergo diffinitio loquitur de eo qui est in suis in omnino sed aliqualiter negligens.facit ad predicta.i. si constante.§.si maritus.j.so.ma.¶Ad tertiuz dico q̄ leuis culpa in rebus cōmunibus ex cōuentione ē deuiatio in circonspecta ab ea diligentia quā ipse deuians tunc temporis in rebus proprijs adhibere solebat quando contrahebat x seu ante contractuz.istō ꝓbatur.s̄.pro socio.l.socius socio.z isti.pro socio.§. si.¶Hunc v deamus rōnem diuersitatis que est q̄ alibi in re aliena aliud in re cōi.Rn̄deo q̄ mea z aliena sunt extrema.cōmunis est medium y modo ita ē q̄ in re mea non tractatur de culpa que est ipunita .C.mā.l.in re mandata.sed in aliena culpa punit̄ nec sufficit q̄ quis faciat id quod facit de suis.si enim in suis est negligens in alienis dz esse diligens vt.j.so. ma.l.si constante.§.si maritus. In re vero cōi que tz medium inter meū z alienum eligitur quedam media via ne culpa totaliter sit impunita.sed sufficit eā diligentiam adhibere quā in suis adhibet.Itē videnda est ratio diuersitatis inter cōem re ipa incidenter z cōmunem ex cōuentione.Rn̄deo q̄ si contrahitur societas per me cum aliquo ego inspicio eam diligētiam quā ipe solitus est adhibere in suis z sic ipe deme z de diligentia tali adhibenda vr̄ inter nos actū. sed illud non pōt dici in re ipa cōi incidenter z iō inspicitur ea quā in suis rebus tunc adhibet.¶Septimo principaliter quero qd ē leuissima culpa' glo.insti.qui.mo.re s̄.ob.§.pe.dicit q̄ leuissima culpa est q̄n aliquo mō ꝓuideri pōt. Vult dicere q̄ si aliqua ꝓuisio potuit fieri ne eueniat z est obmissa illud ē leuissima culpa credo q̄ glo.habuit bonum intellectū tn̄ ista non potest dici diffinitio qz competit culpe leui z late.Alij vt Jo.de bro.z Pe.licet diuersis vbis vrantur inclinant in vnam sn̄iam z dicūt sic leuissima culpa est media negligentia ex facultate procedens que consistit in eo q̄ quis minorem diligentiam bz q̄ ille qui est diligentissimus. ista diffinitio laborat eisdem moribus quibus alie diffinitiones posite.s̄. in alijs culpis.vnde ego sic diffino.Leuissima culpa est deuiatio in circonspecta ab ea diligentia quā hnt hoīes diligentes z diligentissimi eiusdem cōditionis z professionis.oīa verba in hac diffinitione posita expone vt.s̄.no.z q̄ dixi diligentes z diligentissimi ꝓbatur.j.de act̄.z obliga.l.i.§.is quoq; insti.qui.mo.

t ¶l.in rebus adde rex.z ibi no.in gl.fi. in.l.si constante.§. si maritus.j.sol.ma.

u ¶In rebus cōmunibus.Quando quis adhibet maiorez diligentiā rebus suis q̄ alienis vel cōibus vide ad hoc ꝓm.q.per Bal.in.l.pignus.C.ō pig.ac.in.vij.col.i v. sed iuxta hoc querit̄ cōmodāti per.d.Jo. in.c.i.de cōmod.

x ¶Quando q̄ habeat ista reprehendit bal. in.l.pig.C.de pig.ac. in materia leuis culpe.

y ¶Est mediuz .ita nisi res sit cōmissa arbitrio accipientis ita sing.dicit Bar.i.l.i.j. de solu.per illuz tex.

z ¶Leuissima culpa z no.q̄ licz regulariter de iur̄ quis teneatur de dāno dato culpa leuissima vt i.l. lege acquilia .s̄.ad legem acquiliam tunc in foro consciencie n̄ tenet̄ ita dicit Jmo. in.c.sicut dignum de homicid.qō no. z vide p Bal.in.l.pignus in.x.col.de pig.ac.

z ¶ Ex ꝓdictis ad ꝓbandum culpam.ſ.dictum᷑ eſt ad eam aũt reprobandã vide que nõ.Bal.in.l.pignus in vlti.col.de pig.acti.z adde que no. Bar.ſin.ĩ l.ſi vt certo.§.ſed interdum.ff.cõmo.z que dixi in.§.nunc videndũ z ad probandum culpã leuem z leuiſſimam vide Bar.in.l.ſi cuz venderet de pig.ac. z Bal.in.l.ſolum.C.de teſti.z in.l.ſi conſtante.§.ſi maritus ſol.mat.

ꝙ ¶ Leui ſeu late. ꝙ Bald.in.l.pignus de pig.ac ꝙ Saly.in.l. ſi nulli in ti.e.titulo hic adde glo. Pe.in.l. ſi mora z ibi doc.ſolu. ma.quam voluit allegare hic Bar.ymo.in .c.i.comod.in.ix.col. De hac culpa legis acquilie tangunt moderni in.l.domus.ff. de leg.z allegãt bar. hic vide in.l.ſi quis ex argentarijs.§.pe. ꝙ que ibi dixi.ſ. de edendo z in.l.ſi mora ſol.ma.z non ꝓbãdi culpam z caſum vi ĩ.d.§.ſi quis ex argẽtarijs.

ꝝ ¶ Adhibere cuſtodiam.maior culpa in faciendo ꝙ in obmittendo.l.ſi ꝯuum.§.ſequitur de ẏbo.obl.z no.in.l.ſi mora ſolu. mat.in.d.l.ſi pignus in.x.col.

a ¶ Veniunt que culpa veniat in actione depoſiti adde ſpecialem caſum in.l.iij.ff. nau .caupo.quod intellige vt ibi ꝙ Bar. vide Bal.plene in.d. .l.pignus de pig.ac. de ĩtraſcriptj z ibi ẽt querit que culpa veniet in officijs vt in magiſtratibus in executoribus vltimarũ voluntatũ z ſimiliuz z qualiter veniat in pignoribuſ in ſocietate in dote z in delictis in ſocietate vide ĩ.l.ſocius.j.pro ſocio quid in contractꝙ locationis vide in.l. q mercedem . j. loca. Quid in fami.herciſ. z cõmuni diuidun.in dictis vide in.l. heredes.§.non tñ.ſ.fam. herciſcũ. z quod ibi Bar.in pe.col .C.cõi diuidun.z quod no. Barto .ſ . in ꝓxima col.tex.in.l.contract᷒ de regu.iur. quid in aduocato vide Ly. z fulg.in Rica.C.de re contra.ob.§.adhi.z.l.in rebus in prĩ.ſupra cõmo. z ꝙ hoc differt a culpa leui q̃ ẽ deuiatio ab eo ꝙ faciunt diligentes.item per hoc differt a lata culpa que eſt deuiatio ab ea diligentia quam cõiter habent homines.tẽ. Ex predictis ⁿ ergo ſufficienter põt colligi qualiter debeant formari poſitiones quando quiſ vult probare aliquam ex predictis culpis. Juxta ꝓ dicta quero quare non facit culpam leuem leuiorez z leuiſſimam ſicut latam latiorem z latiſſimam Rñ deo licet quis hoc poteſt facere vt diceret quis ꝙ deuiatio ab ea diligentia quam adhibent diligentiores ſit culpa leuior ab ea vero quam adhibent diligentiſſimi ſit leuiſſima.tamen qz inter has non reperio vllam differentiam.ideo totuz poſui ſub vna ſpẽ z appellaui culpam leuiſſimam. Item quero vtrum culpa leuiſſima in aliquo caſu equiparetur leui ᵖ ſeu late. Rñdeo ꝙ ſic quia culpa leuis ſeu leuiſſima ĩ faciendo equiperatur late culpe in non faciẽdo.ita nõ. per glo.j.ſo.ma.l.ſi conſtante.§.ſi maritus.in gl.que incipit nõ factum tẽ .z allegat.l.in lege.ſ.ad.l. acql. que.l.hoc nõ facit.ibi dicit᷒ ꝙ in.l.acquil. venit leuiſſima culpa. Si ergo qlibet eẋneus teneꝛ ꝺ leuiſſima multo magis ille qui ex vigore alicuius contractus vel quaſi teneꝛ adhibere cuſtodia ᵍ.facit ad predicta.l.ſi conſtante.§.ſi maritus.z quod ibi no.j.ſo.ma. hoc videtur tenere Dy.z eſt notandũ z eſt verũ argumentũ ꝓ hoc.ſ.cõmo.l.in rebus.§.ſiue aũt. ſecundo loco qñ quis eſt diligentiſſimus in ſuis tunc leuiſſima culpa eſt deuiatio ab eo qꝺ faciunt diligentiſſimi vt.ſ.dictum eſt z equiparetur leui culpe ſeu late vꝛ ſentire glo.ſ.de jure de.l.in rebus.in prin. hoc ñ puto verum qz qñ quis in ſuis ẽ diligentiſſimus tũc obmiſſio talis diligentie eſt culpa latior ſeu dolus ꝓ ſumptus.vt hic z ſic eſt falſum ꝙ leuiſſima culpa ſit nec poteſt dicere ꝙ ei cõpetat diffinitio culpe leuiſſime que eſt deuiatio in circonſpecta tẽ .qz ĩ hoc caſu.l.preſumit quod veniat ex animo z ſic non poteſt dici in circõſpecta ſz ꝓuiſa. ¶ Vtj.principaliter quero qualiter iſte culpe principaliter veniunt ᵒ in contractibus z quaſi contractibus.z primo ĩ actione ꝺ poſiti in cuius materia ſumus z omiſſis allegationibus diſtingue aut depoſitum ſit gratia deponentis. tñ.quod ẽ regulariter aut gratia depoſitarij.aut gratia vtriuſqz.prio caſu aut queris de actõne depoſiti contraria z in ea venit leuiſſima.vt.j.ꝺ fur.l.ꝙ ſeruus.§. quod vero z.§.qꝺ ſepe.vbi patet ꝙ ipſe teneꝛ facere id quod faciunt homines diligentes vel diligẽtiores qꝺ eſt leuiſſima culpa.vt.ſ.dictum eſt.aut de actione mandati directa.z tunc aut in iſto mandato venit id quod modicam vel quaſi nullam requirit ĩduſtriam.vt in mãdato facto fideiuſſori vt ſoluat z ſimili.z tunc ipſi mandatario imputatur ſolum dolus z lata culpa ſicut dictum eſt.de depoſitario.vt probaꝛ expreſſe.j.ti.primo.l.ſi fideiuſſor.in prin.§ . primi. aut in mandato venit aliquid quod non requirit magnã induſtriam.ſed requirit aliquid diligẽtie.vt emere aliquid gereꝛ negocia z ſimilia.z tũc quicquid dicat glo.ꝺ venit dolus lata culpa z leuis.videtur enz ſe aſſerere diligentem.ſed vbi quis tenetur facere illud qꝺ homines diligentes vꝛ tñ de leui culpã teneri.vt dictum eſt.illud probatur.C.mandati.l.in re mandata.z.j.ti.i.l.ſi procurator.§.fi.de reg.iur.l.ꝓtractus.aut in mãdato.venit aliquid quod requirit exactiſſimam diligentiam z induſtriam . vt in procuratore ad litem z ſimilibus.z tunc tenetur de leuiſſima. vt dicta.l.a procuratore.C.mandati z tunc habet locuz ratio Dy.poſita in dicto.c.ꝓtractus.Dy.opponit de menſore in quo cadit induſtria.z tñ non tenetur niſi de lata.Rñdeo illud ideo cum nulla ciuili actione.tenetur.pretor voluit eum minuſ grauare.vt.l.i.§.i.ſ. ſi meſſ.fal.mo.dix.quod no.per glo.j. de regu. iur. iuꝛ.l.contractus.z.l.imperitia.z per Dy.in.c.nõ eſt ſiue culpa extra de regu.iur.li.vj. Item potes dicere cum quis operas ſuas locat quare non tenetur ꝺ leuiſſima cum videatur ſe aſſerere ꝓtium.vt.j. loca .l.ſiquis fundum.§.celſus.z.l.itez queritur.§.ſi gemma.z nõ.per glo.in dicta.l.imperitia.z per Dy.ĩ.d. .c.non eſt ſine culpa.z ſic predicta,videtur falſa reſponſio ideo magis imputatur mandatario qz cũ mãdatum ſit gratuitum habet vim cuſuſdaz actionis ſe ingerendo ſicut videmus in aduocatis z medicis ꝙ faciunt gratis vt homines ad eos accedant z homines in eos magis confidant z decipiuntur ſed quando ſit pecunia accepta eſt locatio.tunc homines magis cogitant nec videtur quis ſe ingerere.z ideo ſibi non imputatur illud ꝙ videtur ſe aſſerere ꝓtium. ¶ Decimo quero ᶠ quid veniat in actione tutele cũ gratia pupilli tantum gerantur negocia . Rñdeo venit dolus lata culpa z leuis.vt.C.arbi.tu.l.quicquid z.j.de reg.iur.l.contractus.fallit in duobus caſibuſ .C.arbi.tu.l.nomina.z.j.de adm.tu.l.tutor qui.§.cõperit.in quibus non tenetur niſi de lata culpa tñ. z ſecundum hoc glo.forte que eſt inſti.de ſuſpec.tu.§. ſuſpectus.que vꝛ velle ꝙ tutor remoueatur ꝓpter procuꝛ.quid in filio adminiſtrante pẽculium ꝓfecticiuz de qua culpa teneꝛ vide Bal.in.l.cum oportet.§.non aũt de bo.que libe.quid in notario per doc.in.l. vbi in prin.per illum tex.ff.de eden.

b ¶ l.ſi ſeruus.ad hoc idem tex.eſt ſingularis ſm Bar.in vſi.nono ꝙ ro quid in actione mandati tẽ .adde Bar.in.l.in rebus.§. item qui.ſ. cõmod.ꝙ bal. in.l.pignus in xiij.col. C.de pig.ac. vbi tz ꝙ ſemp veniat leuis culpa in leuiſſima z Bar.adde i.l. eum qui.§.fi. .j. de furtis. Quid autem in nuncio an teneatur de leuiſſima culpa Bal.ĩ.d.l. procur.C.mãda. tenet ꝙ non. Quid ĩ aduocato per Ly. z ful.in Rica .C.de ꝓcur. c ¶ Aſſignare rõnem.Quid ſi aliqs dicit cuſtodias arbitrio tuo aliqd an teneaꝛ vt ꝺ poſitarius an vt cõmodatarius vi ꝺ bar. in.l.i.ff.de ſol. z Ludo ĩ ſuo no.cclxij. d ¶ Diſtingue in mandato ꝙ Bar.in.l.cuz q §.fi.ff.ꝺ furt. vbi oio vide ad materiam. e ¶ Slo. adꝺ qꝺ no.Bar. in .l.in rebus.§. idẽ q.ſ. cõm. Bal.ĩ.l. pign᷒ in.xij.col.C.ꝺ pig.act.vbi tz ꝙ ſemꝙ veniat leuis culpa ĩ leuiſſima ſta cũ Bar.cui ad de no.ꝙ eũdẽ ĩ.l.eũ q.§.fi.ꝺ furt. Quid in nũcio z aduocato z vltra ſuperi᷒ dicta adde hic Pe. ꝺ anc.ĩ.c. bõa fides ꝺpoſiti. f ¶ Decimo qro. de q̃ culpa teneaꝛ tutor adde bal.

in.l.pignus in xij.coll'.C. de pig.ac.z ibi ét qd in curatoř ad lites adde tñ q̄ hř̄s tuto rus nō teneř p leui cl'pa tex. est in.l.i.cū ibi plene notatis .C.de bř̄d.tu. g ¶ Suspec. tuto. Sz bald. in.d.l.pignus tz q̄ ista casu poterit tanq̄ insufficiens re moueri p.l.iij i fi.de suſ.tut. b ¶ Xiij. q̄ro p Bal.ī.d.l.pignus i.x q.C. de pig.ac.

i ¶ Innominatis in actōe ex testō adde Bar.in.l. cum res.§.culpe ó leg.i.

l ¶ Actōe ex testō p bal.in l.pignus i pe. col.C. de pig. ac.p Bar.ét in .d.§. culpa p Ang.z alios ī .d.l.mulier.§. si heres z cuz Bar.trāsit pe. de anchara. z imo.ī.c.bōa fi def.ópositi sz qd i executoř viōp bar.z p⁹ eū in.l.alio ca fi.j. de ali. z cib.lega.

l ¶ Obligatio in p̄n.huius.l. ꝛc.p que v̄ba fiat mādatum vió gl.z bar. ī.l.i.C. ó edē. z.l.quedaz in p̄n.eo.ti.z qd si mandař ali cui id ad qó de necessitate teneř vió bal. in.d.l.i.C. de edē.z ibi bar. adó no. q̄ nū q̄ p v̄ba cōditionaliter pla ta inducīř mādatū ita no.di xit Bar.in.l.si pupillus.§.vi leuissimam non bene dicit melius sentit.j.de suspec. tut.⁵.l.i.§.penultimo sed posseris vos dicere nonne tutor creatur propter industriam z bonos mores vt .j.de tu.z cu.da.ab his.l.scire optet.§.penult. ergo dēt teneri de leuissima vt dixi ī mandatario. Rndeo hoc ideo q̄ tale officiuz sumitur ex necessitate argumentum.j.de his quibus vt indignis.l.post legatum .§.aduocatum.facit q̄ó no.s̄.de ꝓcu.l. ꝓcurator qui pro euictione. ¶ Undecimo quero quid in actione neg.ges. Rndeo distingue vt no.s̄.de neg.ges.l.iij.§. interdum z si dicis quare non teneř de leuissima cū precium non recipiat z vř se ingerere.vt.s̄. dictum est in depósito z mādato. Rndeo vt faciliuſ accedāt homines ad gerenda negocia absentiuz que alias p rent vt.j.de act.z obli.l.ex maleficijs.§.i.z insti.de obligat.que ex quasi contractu. §.i. ¶ Duodecimo quero quid in actione cōmodati lz lex videař facere dñaz inter cōmodatariū z ꝺpositariū.vt.s̄.como.l.si vt certo.§.nunc videndum.z de reg.iur.l.contractus tamen hoc ideo facit quia inspexit ea que cōiter accidunt.s.quia depositum fit gratia deponentis cōmodatū fit gr̄ia recipientis tñ particulariter inspiciēdo videř quasi eadem distinctio. nam aut cōmodatū fit gratia recipientis aut cōmodātis aut gratia vtriusq̄z primo cāu aut queris de actione cōmodati⁹ cōtraria z in ea venit dolus z lata culpa tñ vt.s̄.cōmo.l. pe. z.l.fi. aut de directa q̄ tunc aut cōmodās vltra se obtulit ad cōmodandum z cōmodatarius non teneř nisi solūmodo de dolo lata culpa vt.s̄.cōmo.l.si vt certo.§.interdum in fi.secundū verā lec.aut se nō obtulit sed fuit a cōmodatario requisitus z tunc venit leuissima vt.l.si vt certo.§.nūc videndū z.l.in rebus. Secundo cāu venit sola lata culpa. vt dicto.§.interdum. Tertio cāu venit ét leuis ar.d.§.nunc⁹ videndū. ¶ Xiij.quero ᵇ quid in precario. Rndeo aut queris ante morā z venit dolus z lata culpa tātum.vt.j.de reg.iur.l.contractus z de precario.l.quesitum.§.illō aut post morā z venit leuissima.vt.l.quesitum.§. ex hoc.z.§.si fuus.z si queris que est rō diuersitatis q̄ in commodatario venit leuissima in ꝑcario dolus z lata culpa cum vterq̄z celebretur gratia recipiētis Rndeo p̄cariū pōt reuocare q̄n libuerit z sic ab initio z ex post facto⁹ pendet ex liberalitate domini z sic in hoc graūatur recipiens. ergo releuař in hoc vt solū teneař de lata culpa sed cōmodatuz non potest reuocari nisi finito vsu z illud voluit dicere tex.in.l. quesitum.§.illud. infra.de precar.z.s̄. commo.l.icō modato.§.sicut.z expressius p Roffre.ī libellis suis in ti.de precario. ¶ xiiij.quero quid in contractibus innominatis ⁱ. Rndeo de hoc non potest tradi particularis doctrina sed do talem doctrinam q̄ contractus innominati iudicantur secundum naturaz cōtractuuz nominatorum quibus assimulatur quod est no. z ꝓbatur.s̄.cōmo.l.eum qui.§.si rem inspectori.z.s̄ .eo.l.i.§.si quis seruum.z.j.de prescriptis ver.l. natural'.§.fi. ¶ xv.quero quid in actiōe ex testamēto ᵏ certe in hoc glo.variare videntur.j.del'.i.l. cum res .§.culpa z.l.si seruus.§.nunquid.z ad trebell'.l: mulier.§.si enim.verum tamen distingue fm pe.in.d.l. cū res.§.culpa q̄ aut ex vltima voluntate hř̄s pcepit modicam vtilitatem legatarij seu fideicōmissarij magnam z tunc solus dolus z lata culpa venit vt.d. l.mulier.§.si enim.ad trebel.aut econtra heres magnaz vtilitatem legatarij vel fideicommissarij paruā z tunc venit leuissima culpa.z dicta.l.cum res.§. cl' pam.aut terq̄z magnam vtilitatem seu equalem opulentiam z tunc venit leuis culpa sicut in cōtractibus qui vtriusq̄z gratia celebrantur.vt.j.del'.i.l.si seruus .§.cum quid.coniuncta.l.si vt certo.§.nunc videndū .s̄.commo. Bartolus.

r **Eruus** ¶ Depositio serui apud sequestrum non impedit dominium agere.h.d.

p **Otes** ¶ Qui recipit pecuniam vt reddat depositum. depositi conuenitur hoc dicit.

Rubrica. VIandati vel contra

Bligatio ¹ ¶ Que rit glo. sup Rica quid sit mandatum dic vt in ea. Iste leges non recipiunt congruum summariuz.

o ¶ Nota¹ de isto verbo volo an inducat dispositiones z videtur q̄ sic vt hic. contrarium nō.in.d.l.serui electione.j.de le.i.z.l.in emenß.C.de contraben.emp. de quo plene in.l.cunctos populos.C.de summa. tri.z fide catholica.in repetitōne quā feci de illa.l. ¶ Op. de.l.idemq̄z.§.siquis ea.j.eo.So.q̄ hic dicīř quocū q̄z verbo intelligitur.s.idoneo. vnde si esset admonitorium vel commendatorium vel persuasorium non induceret mandatum.ita dicit glo.certe cīa ista v̄ba referuntur ad eum qui al's esset facturus si bene inspiciatur. ¶ Opp.j.de prosonetis.l.iij.So.ibi cōstat q̄ non habebat animum obligandi q̄z intercedebat vt videretur prosoneta.ꝛc. hic non sunt alia.

Mandatum ¶ Quid vult dicere iurisconsul.ex officio atq̄z amicitia. Rndeo officium est q̄ homo homini debet in genere vt.l.i.s̄.de neg.ge.z.l.officio ᵐ z ibi gl.C. de neg.ge.z hoc in vnoquoq̄z de mundo. Amicitia⁹ ē in spē que hodie inter paucos est vt.l.late.§. amicos .j.de.v.sig. ¶ Opp.igitur hodie nullus dicitur ꝓcurator cum cōiter accipiant pecuniam. So.mandatuz potest ꝓsiderari dupliciter. Primo respectu mādātj z mandatarij.z isto casu si non esset gratuitum non dicitur mandatum vt pariat actionē mandati vt hic. ¶ Secūdo modo potest cōsiderari ⁿ respectu illius contra quem agitur seu respectu illius contra quem quis est factus procurator z tunc non curo vtrū mādatum sit gratuitum vel non. nam quātum ad istum sufficit q̄ ꝓcurator habebat dñi voluntatez sine p pecuniam sive quocunq̄z modo hoc probař in.l.naturalis in fi.j.de prescriptis verbis. ¶ Quero quid in tutore dicit glo.idem.q̄z tutoris officiuz dz esse gratuitum breuiter tutori potest q̄q̄z constitui salariuz.vt .l.a tutoribus in fi.j.de admini.tuto.z.l.i.§.si pupillus.j.de tu.z ra.distra.ꝛc.

m **Andatum** ° ¶ Nō.q̄ nemo ex cōsilio obligař ī telligiř nisi fuerit dolosum vt in glo.z p dy.in.c.nemo ex cōsilio extra de reg.iur.li.vj. dixi ī .l.non solum.§.si mandato.z.§.proculus.j.de iniur. z facit ad qōnem q̄ si.aduocatus dederit malum cōsiliuz non tenetur nisi dolo fecerit. quod tāgit Spec. in ti.de requisitione consilij.

p **Reterea** ¶ In mādato īdeterminato sufficit negociū vtiliter esse gestum. sed si fuit determinatum in excessu vel deterioratione vel diminutione q̄titaţ in preiudicium mandantis nō datur actio mandati nisi ad formam debitam reducař si in alia spē excedatur mandatum non impleř. si vo ad cōmodū mādantis q̄titaţ diminutio fiat mādati deamus ī fi. de neg. ge. qd aūt si aliqs fac voluntate mea aliqd an videař habeř mādatuz vide late Bar. post alios ī.l.post vo té.j.solu.ma. Quid si dicař fac. q̄ sentiam noua ꝛc. an videar mādasse dic q̄ sic fz Bar.no.in.l.siqs mihi bona.§.pater seio de acq.here. vide no. p Bar.in.l.nō solum.§. mandato de iniur.in p̄nci. Et adde q̄ subscribens vř mādare .l.ét z ibi glo. z Bal. .C.q̄ cū eo z vide ī mā Bal.in.l.i.in. iij. col.C.de seruis fugi. m ¶.l.z offō vió differentiā que ponīř inter quos dicař obse quiū z pietas z ó religione vide glo.in.l. .ij.de inoff.test.

n ¶ Considerari. Et qualiter intelligatur istud gratuituz vide Bar.in.l.i.C.de edē. z in.l.quedā in prin. .ff.eo.ti.de edē.z ad de bar.in.l.i.in fi.p̄n. .s̄.de ꝓcur.z Bal.in Rica.C.de procur.z adó no.p bar.z doc. in.l.litē.C.de ꝓcur.z vide.l.si remunerādi in p̄n.j.eo.z ad istuz tex.z similes dū dicit pecunia interueniente ꝑctū transire in locationē intellige vt p Bar.in.l.hoc iure.§. .i.z in.l.q̄ saxū.j. de dona.

o ¶ Mandatū ī p̄n. huius ꝛc. sed q̄ v̄ba ī portent consiliuz z q̄ p̄ceptuz vide late.d. Almo.in.c.nā z cōcu piscentiā de consti.in eodez principio limita istum tex.nisi tale mandatū qō potius consiliū hic appellař fieret sup re mādantis q̄z tunc est obligatoriū mandatū vt est cāus no.fm Ang.ī.l. si fundus.s̄.de pac.z ibi satis videř velle Bar. Et an qs teneatur interdicto vii vi ex consilio spoliandi vió bal.q̄ nō in.l.iij. in.i.col.in.v.q ¶.C.de

serui. Pau. de cast. i. l. pe. C. de pac. dicit q sicut arbitrator vl' arbiter q eligitur de consensu partium nō tenet' nisi de dolo z lata vt. l. i. §. ij. si mes sor fal. mo. dix. ita dz esse in consultatore electo a iudice z i te ste z notario. l. si quā do. C. de testi. z. l. i. z ibi Bar. C. de discuss. li. x.

p ¶ l. diligenter in prin. limita vt p Bal. in. l. cū mandati. C. e.

q ¶ Sl. reprobat zc̄ per Bar. in. l. stipula tio ista. §. alteri de v bo. oblig.

r ¶ Procurator. vi3 in. l. tutor ad fi. de ne go. gest.

s ¶ Maurus. no. q licitum est accipere pro fideiubēdo z an computet' in sortem vide sing. Bal. in. l. an tique in pn. C. eo.

t ¶ Actio adō. l. hoc iure z quod ibi bar. §. i. de dona.

u ¶ Prescriptionis. vide Bar. in. l. fi. §. i. j. de diuer. z temp. prescrip.

x ¶ Mentionem. vl tra alios etiam vide tex. in. l. fi. §. seruoruz .s. nau. cau. stab. facit qō no. Bal. in. l. si is q ad fi. C. de fur. z vi3 Bar. in. l. cū filius de v bo. obli. z in. l. si pro curator in. ij. col. de q di. indeb. iste cāus ē no. q si duo sunt tu tores vn9 pōt facere procuratorē aliuz ī ne gocijs pupilli z sibi cōmittere vices suas fm Bal. no. in. l. q pu pille. C. de neg. gest. z adde Bar. in. l. si procur. in. ij. col. s. de cō di. indebi.

actionez nō impedit. h. d. vsq3 a d. l. diligenter p ī fi. zc̄.

r **Iremunerandi** ¶ Qō datur re munerationis causa non impedit actionē mandati hoc dicit.

Si cui ¶ Illa est vera cā qua existente res existit z ea deficiente res de ficit hoc dicit.

Si passus ¶ Qui patitur aliquem fa cere quod ad sui cōmodū spectat mandare videtur z sic mandati tenetur. h. d. vide in. l. qui patitur. j. eo. ti.

Rei turpis ¶ Id qō hic dicitur mā datum nullum est. i. con tractus mandati nullus est z nullam haberet vim. i. nullam producit obligationem. nō enim qui suscipit implere vī. sed si impleuerit punitur mandās z mā datarius tanq̄ delinquens. vt. l. lib. homo. §. ad. l. ac q. z. l. non solum. §. si mandati. z. §. pculus. j. de iniur.

Si tibi ¶ Ex mandato q non fit gratia mandatarij oritur actio al's secus nisi interfit eius vel alias facturus non esset. h. d. p ut hic est littera negatiua non intererat. ¶ Op. ī. eo. l. si procurator. §. si mandauero. So. dicunt quidam ī intererat ab initio sed postea cepit interesse q3 sum effectus heres eius. s. mandantis cuius interat. vñ reconualescit mandatum si postea incipit ītꝛesse qō no. facit qō no. in. l. pacta successorum. p Ly. ibi. C. ō pac. dat. glo. alias solutiones. sed ista est notabilior. vltimo Placen. ex hoc. §. fundabat duas suas opi. quas glo. reprobat zc̄.[q]

Apud iulianum ¶ In mādato speciali non de uoluitur mutuum secus in generali. h. d. ¶ Op. vnū debitum deuoluitur in actione mandati vel neg. gest. vt. l. diuortio. s̄. de. neg. gest. z hic in. v. plane. sed hic in prin. dicitur contra quale male. Rñdeo p distinctō nem huius. §. declarantur omnes leges ō hoc loqnē tes. nam si aliquis est procurator specialis ad vnā rē in ista actione mandati non deuoluitur aliud debitū vt hic in prin. sed si est procurator[r] generalis vel ne gociorum gest. vniuersalis. tunc q3 dz exigere a seipo vnum debitum deuoluitur in actione mandati vl' ne go. gest. vt in contrario. ¶ Sed op. z vī q hic in prī. habeat locum actio mandati etiā li in aliud mandatū non deuoluitur. nam hoc ipsum fuit prīcipaliter mā datum vt pecuniam summeret z feneretur. ergo dz locum actio mandati. So. hic mandatum nō fuit gra tuitum q3 fuit dictum vt si plus posset fenerari sibi haberet merito non habet locum actio mandati.

Maurus[s] ¶ Procurator qui ē pactus de quota litis p eo q cōdem natus soluit. vel vt fideiussor ꝓmisit actionem man dati non habet. secus si de quota litis pactus nō fue rit sed precium fideiussor receperit hoc. d. ¶ Mō. istum. §. q pactum de quota litis priuat ꝓcuratorez actione mandati. ¶ Quero hic dī vtilis actio zc̄. que est ista vtilis actio glo. dicit vtilis. i. efficax. br' non in telligas q sit actio mandati q3 non fuit gratuituz. vt .s̄. eo. l. i. in fi. sed magis fuit actio[t] prescriptis. v. que resultat ex contractu innominato do vt fideiubeas. vt. l. hoc iure. §. i. j. de dona. zc̄.

r **Alarium** ¶ Salariū pacto nu do ꝓmissum officio iudicis ex igitur nisi sit pactuz de quota litꝭ. h. d. Glo. hic ītrat qōnem qualr' petāt salariuz aduocati z procu. de quo dic vt no. per Ly. C. eo. l. i. z. l. salarium zc̄.

r **Iprocuratorē** ¶ Pro curator vt instrumenta sibi data reddat tenet' ac tione mandati non depositi idem si p cul lusionez passus est se unci. h. d. de hoc quod dicit ō collusione procuratoris dic vt. l. eleganter. §. penl'. .s̄. de dolo.

Si quis mandauerit ¶ Procurator ad negocia potest alium substituere secus in procuratore ad iudicia qui non potest substi tuere nisi lis fuerit contestata. h. d. Duo dic hic turis consultus. primo q procurator ad iudicia non pōt substituere ante litem contest. Scō q procurator ad negocia pōt substituere. ¶ Ad primuz oppo. ō. l. illam. C. de dona. So. ibi loquitur de procuratore in rem suam hic in p procuratore simplici. ¶ Ad secūdū oppo. j. ō diuer. z tempo. prescrip.[u]. l. penul. §. ij. ibi etiam ad negocia non potest substituere. Glo. hic z ibi ponit multas solutiones inter quas punitur vna q ibi erat electa industria persone. hic secus. vnde ibi est eadem rō que in iudicijs vt refert Ly. in. l. q quis. C. de procurato.

Si tutores ¶ Si tutor mādauit cō tutori qō ad pupilluz ꝑ tinet est actio mandati vel tutele. Item negligen tia mandatarij non excusat tutorem. h. dic̄. ¶ Mō. verbum non sunt igitur. zc̄. de quo feci mentionez[x] in. l. i. s̄. siquis iur. dicen. non obt̄. nam quando aliqs tenetur facere aliquid z alij mandat si mandatarius non facit non excusatur mandans de quo plene ī. l. cum filius. j. de. v. ob. facit q si dñs est citatus qui misit prōcuratorem z procurator nō cōparet nō dī contumax procurator sed dñs vt ibi dixi in. d. l. cum filius. ¶ Opp. de. l. cum a matribus. C. qui pe. tu.[y]. So. cāus superueniens in personaz procuratoris ex cusat dñm vt ibi z extra de ꝓcura. significasti. secus in negligētia vt hic. zc̄.

Si liber homo ¶ Si apparet ēp tionem factaz meo nomine non valere tenet' ꝓcurator nisi cedat actiōz si quam habet efficacez. alias secus hoc dicit. zc̄.

Mandati ¶ Actio mandati datur ad ī teresse z ideo si non interest non datur hoc dicit. zc̄.

Si ignorantes ¶ Fideiussorem obmittentē excep tionem excusat ignorantia. obmittentē vero appella re excusat paupertas z denunciatio facta principali. h. d. ¶ Mo. principaliter ex hoc. §. ibi ex substantia ¶ Nota q fideiussores possunt solue' ex substātia debitoris[w] ītē dicit glo. in. l. venditor in prin. s̄. de in di. z idem dicit Jac. de are. z Rizar. inalūb. p istum tex. allegāt. C. vbi de crimine agi. oportet aut3. qua in prouincia lz glo. ibi aliter intelligat pro hoc facit. C. ō epis. z cleri. aut3. si captiui. z per hoc dicebat Ja. de are. z ego refero in. l. eādem. j. de v bo. ob. q quādo sunt plures heredes q tenent' ad certā speciē q3 neu ter solutione partis liberat'. pōt vnus soluere prem alterius sic ēt fideiussor pōt te mittere in possessiōez rei principalis quā soluere tenebat' p istum tex. quē tene mēti. ¶ Secundo no. q fideiussor tenet' appel lare nō aūt prosequi sed contra hoc instat'. si enim tā tum appellare cogitur non aūt prosequi qūo ꝓpter paupertatez excusari pōt cum appellare viua voce fiat. Ideo dicebat Jaco. bu. q fideiussor non solum tcogit' appellare sed ēt prosequi nisi excuset' pauper ate[z] vt hic. z vt tollatur contrarium de. l. inuitus. C.

y ¶ Petun tutores. vide Bar. in. d. l. cū filius.

z ¶ Mandā ti actio. adde late Bal. in. l. ad comparan das. C. eodez.

a ¶ Substan tia debitoris. no. q fideiusso res possunt solue' ex sub stantia debito ris zc. fidem soz potest so luere de bonis principalis si non hz de suo fm Bal. in. d. auten. si capti ui post Bar. z vid oīno bar. in. d. aute. qua in ꝓuincia z ibi Bal. ad fi. z idem dicit Ang. in defen sione siue mā dato condem nato vt p euz in. d. l. plauti9 .s̄. de procur. vbi dicit hanc l. esse singula rem de ꝓcu ratore.

b ¶ Pauper tate. paupras excusat ab ap pellando z ita dicit Bal. in. l. fi. C. de condi tio. insertis q non prosequē ti appellatōez ꝓpter pauper tatem nō cur runt fatalia z adde Bal. i. l. .i. in fi. prin. s̄. q quisq3 iur. z in. l. illicitas .§. veritas ad materiam. s̄. de officio pre si. z vid Jud. in. §. de viro i fallentia prop ter paupertā tem.

de ꝓcur. dicebat ipe sic qñ qz quis damnatur nomie alieno ꝛ tunc tenet appellare non prosequi vt.l.inuitus.C.de ꝓcu.qñqz condemnat nomine suo tñ hoc tendit ad incōmodum alienū ꝛ tunc cogitur appellare ꝛ ꝓsequi nisi excuset ex cā hic posita. Sic etiam dz intelligi.l.berēnius.ſ.gaya.ĩ.de euic. ¶ Vltiō nō quod paupertas ꝓdest de quo plene in.l.ſi qs ad declinandā.C.de epi.ꝛ cle.ꝛc.

Dolo autem ¶ Procurator tenetur de dolo ꝛ culpa ꝛ ō eo qō ad eum peruenit.h.d. ¶ Nota.tex.in.v.ſed ſi dolo ꝙ obmissio facta gratia altērius qō fieri dz dicitur lata culpa. ¶ Itē no.tex.ex quo fiunt quottidie instra facio ꝓcuratorem in rem suā ꝛ pono euz loco mei ꝛ ꝙ nō teneatur de euictione.ꝛ ꝓmittatur pro eo pacto ꝙ sit obligatus ex facto suo ꝛc.

Demque i

ſ. Si procurator ¶ In actōe mādati veniunt vsure hoc dicit.

Si quis ticio ¶ Si alias cōtraben do mandatum ꝓficit actio mandati extinguit ꝛ ex nouo contractu agitur hoc dicit. ¶ Op.s̄.depositi.l.i.ſ.ſi te rogauero.ꝛ.ſ. ſe.So.hic recipiendo mutuum.perfectū ē mandatū ibi secus. Preterea hic ex forma mandati apparet ꝙ voluit transire in formam altertus contractus dic enim ꝙ acciperet pecuniam mutuam ecce nomē cō tractus.sed ſi dixisset simpliciter ꝙ acciperet pecuniam non adiecto nomine contractus vt qz non dixisset mutuam nec aliter expressisset tunc actio mandati competeret.vt.l.contraria ꝛc.

Idem papinianus ¶ Qui fi debet ꝓ ꝓcuratore bz actionem contra dominum hoc dicit.

Si cui ¶ Qui mihi tenet actōm cedere potest cogi debitorem liberare.vel alteri delegare ad mei petitōez.h.dic. ¶ Nō. ꝙ de actione que debet mihi cedi debes facere quicquid volo. ¶ Secundo no.finez huius.ſ.q vī cōtra duas regulas positas per glo.nostras. prima ꝙ ſi mulier adhibet ad stipulandum dotē coniunctam psonā vī donare qō est contra casuz hic vbi filia adhibuit matrem.dixi in dicta.l.que dotz.ĩ.ſo.ma. secūda videt contra aliam regulā que est ꝙ ſi aliquis adhibet ad stipulādū eū a quo donationē ꝛceperat vī donat.vt .ĩ.eo.l.ſi vero.ſ.idem papinianus qō videt falsum in dote vt hic ibi q̄uis ꝛ ipa sit que dotē dedit.licet enī ibi mater dotauerit filiam tñ ſi filia adhibet eam ad stipulandū non videt adhibere animo donandi q̄ plene dic vt dixi in.l.que dotz.ĩ.ſol.mat.

Si quis ea [a] ¶ Adhibitus vt consultor nō tenetur mandati ſz solum de dolo ſi dolus interceſſit.h.d.qō nota. facit ꝙ consultor ꝙ imperite consuluit nō teneatur nisi de dolo Spec.tangit in titulo de requisitis consiliꝫ ꝛc.

Si mandauero ¶ Procurator tenet restituere id quod ad eum ex mandato venit hoc dicit.

Idem labeo ¶ Procurator potest domino īputare quicqd licite impedit hoc dicit.

Generaliter ¶ Omissio exceptōis inhoneste non impedit actionem mādati. Item qui alium ex necessitate defendit exceptionibus ex sua persona vti pōt hoc. d. ¶ Quero que est ista exceptio inhonesta de qua dic tex.dicit glo.ſi actor ius iniquū impetrauit vñ ꝓpter suum delictū non dz audiri quod tenet menti pro exceptionibus que tota die emanant ex forma statuto rum vt qs non audiat qz non soluit collectas ꝛ similia vt iste expositiones dicant inhoneste. ¶ Secūdo no.ꝙ ille qui defendit alium [b] pōt opponere ex persona sua de quo in.l.venditor.s̄.de iudi. Contra ō.l. minor.xxv.annis.ſ.defensor mariti.s̄.de ꝓcura.So. ibi loquitur in defensore voluntario hic in defensore necessario ad quē spectat cōmodum ꝛ incōmodum dixi vobis in.l.ſed ſi lege.ſ.itē ſi rem distraxerit.s̄.ō peti.heredi.ꝛ.l.ꝓcurator ad exhiben.ĩ.iudi.sol. ꝛc.

Si fideiussori ¶ Acceptilatio facta cā remunerandi fideiussori tribuit actionē mandati.secus ſi simplicit cā donandi.h.d. ¶ Nota hanc differentiam inter remunerationē ꝛ simplicem donationē. ¶ Secūdo nota ꝙ in dubio donatio cā mortis ꝛ legatum p̄sumit cā remunerationis. ¶ Opp.ĩ.eo.l.proxima.ſ.i.So. ibi videbis incontinenti.

Iuero remunerādi

Marcellus ¶ Vna fictio circa idez admittit non aūt plures.h.d. cum se.v.plane fm Bul.vt no.ꝙ eum.s̄.de pac.l.ab emptione ego intelligo istum.ſ.aliter vt dixi ī.l.ſi is qui pro emptore.ĩ.de vsuca.in fi.

Si filiofa ¶ Conditio potestatiua retro non trahit ꝛ ideo tēpus exīntis cōditōis inspicit quo ad īgsitōez.h.d. ¶ Op. de.l.ſi filius.ĩ.de vbo.ob. Bl.soluit suo modo tu dic ꝙ ibi loquitur in conditione casuali que existens retrotrahit ad tps contractus merito tps cōtractus inspicit hic in conditione potestatiua que conditio existens retro nō trahit.vt.l.qui potior.ꝛ.l.qui balneuz .ĩ.qui po.in pig.hab.dixi plene in dicta.l.ſi filius.ĩ. de verbo.obliga.ꝛc.

Idem papi [c] ¶ Vnus actus donationis facit aliam dationem presumi.hoc. d. hoc fallit fauore dotis.vt.s̄.eo.l.idemqz.ſ. ſi tibi mādauero.de quo plene dixi ī.l.que dotis.ĩ.ſo.ma.ꝛc.

Si mihi ¶ Procurator ad emēdū pōt repetere precium qō soluit ꝛ ſi aliquid amplius impedit hoc dicit.

Si adolescens ¶ Qui fideiubet ꝓ minore actionez mandati non habet.hoc dicit. ¶ Opp.de.l.iij.ſ. ſed nec non.s̄.de in rem vſo.So.ibi loquitur in maiore hic in minore. ¶ Opp.de.l.ſiquis cum sciret.ĩ.ō vſuca.ꝓ emptore.So.vt ibi.ꝛ dixi in.l. is cui bonis.ĩ. de ver.obli.ꝛc.

Cum quidam ¶ Verba recōmēdatoria nō obligāt.h.d.

Si quis ¶ Si mutuetur filio non cōtra senatusc̄ōsultum macedonianuz vel cum de hoc dubitat tenetur mandati. hoc dicit.

Si post creditam [d] ¶ Mādatum nō pōt interuenire pro eo quod est factū ſz pro eo quod est fiendum.ꝛc.

Si mandauero ¶ Mandatum potest reuocari ad petitionem mandantiꝫ hoc dicit.

Idem marcelus ¶ Mādatū ꝙ confertur post mortem non finitur morte. Itē mādatarius pōt agere vt sibi detur pecunia pro executione mandati necessaria. ¶ Opp.ĩ.e.l.inter cās.in prin. So.hic man

b ¶ Defendit aliuz. vide Bar.ī.l.i.ĩ.iud. fol.ꝛ Bar.in.l.verum in prin.ĩ.pro socio ꝛ per doc.in.l.sunt qui de re iudi.ꝛ no.Bal. in.l.etiam in.ij. coll'. in vſi.quero quid ſi debitor de excu. re. udi.

c ¶ Idem papi. Et circa no.hic p r cy. vide Bal.in.l.eā quā in.xiiij.col.in fi.C.de fideicom.

y ¶ Si cui.in prin.huius.ſ. ꝛc.ideo dicit Bal.per illum tex.in.l.cuz ꝙ eos.C.ſi quis alteri vel sibi ꝙ actiōe quā mihi teneris cedet cogerit ad mei petitō nez in iudicio mouere.

a ¶ Si quis ea vidē bar.s̄. eo.in.l.ij. ꝛ in l.ex.maleficijſ .ſ.ſi iudex de acij.ꝛ obliga.

d ¶ Si post creditā mandatuz respicit futura ꝛ ad hoc Bal.in .l.ob.hec verba.s̄.de infa.post Ja.de are. allegat glo.sing.hic ꝛ vide qō no.Angel.in .l.iulianus circa pri mam col.s̄.qui satisf. cogū.

e ¶.l.cum pater.ad de Bar.in.l.ij.j.ò dona.per Bal.in.l. mandatum.C.mandati.

f ¶Heredem.in pn. huius.l. singularis ẽ hec lex.fm Bal.in.l. si in solutuz.C. de actio.z obl.z adò que nota Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres in vj.q.de vbo.obli.

g ¶Posset habere. facit ad no. per Bal. in.l.heredez in.i.col. de hered.ac.

b ¶Si mandassem. plene p Bal.in.l. mãdatum in pen.col.C. eo.

i ¶Interdũ no.bar. z imol.in.l.qui bis ò verbo.oblig.

l ¶Is cuius bona. Et vide Bar.in.l. vltima col.de bo.dam. z hic vide qp ĩ publicatione veniunt presentia tãtum z ita allegat.d.Jo.in.l.ex facto in fi.de vulga. z pupil.z ideo iura cõditionalia non veniũt iuxta ea q̃ dixi post Bar.in.l. nam ad ea in fi.de cõdi.z dem. ad hoc etiam allegat Bal.in.l.fi.ĩ fi.C.queres pig.z ad ista an deportatus possit acquirere vide plene bal.in.l.ij.C.de bo.p̃ scrip.

l ¶Si tibi centũ.In pn̄.huius zc.vide ĩ .l.ab oĩbus de leg.i. z Bal.no.in.l.ordo in .ij.col.C.ò execu.re. iudi.z ideo dicit bal. in.l.si is qui.C.ò fur. qp si do tibi pecuniã vt des cui vis quid debes facere decidi tur hic secunduz eũ. m ¶Si curator ĩ p̃n ci.huius.§.zc.dic plene vt no. p gl.z doc. in.l.si mandatũ .C.ò neg.ge.z glo.plenius in.l.si pupilli .§.si qs ita de nego.gest.

datum fuit collatum post mortem.ibi nõ. ¶Ad hoc op.de.l.cum pr̃ c.§.meuio.j.de.l.ij.dicit glo. ibi mãdatum fuit collatum in vita.tu dic qp tres sunt cãus. qñq mandatum z effectus mandati cõfertur ĩ vita z tunc finitur morte.vt dicta.l.inter cãs.j.eo. qñq mandatum z effectus mãdati confertur post mortẽ z non finitur morte vt hic.qñq mandatum cõfertur in vita sed effectus mandati cõfertur post mortem z tunc adhibetur quedam distinctio sciente z ignorante.vt dicta.l.cum pater.§.meuio.j.de le.ij. ¶Opp. de.l.fi.j.de solu.Sol.vt ibi no.z non obstat.zc.

b **Eredem** f ¶In emptorẽ heredit̃ati nõ transeunt actiones nisi que tunc tpis competebant. ¶Nota istud prin.cum glo.qp hereditate vendita non transeunt nisi actiones tunc temporis competentes.ideo hodie apponitur in contractibus emptõnis z venditionis qp cedit omne ius quod hz z haber̃ sperat vel posz̃ habere.quia propter vbũ sperat videtur cesse actões quas posset haber̃ zc.

f **Jmandassem** b ¶Revocatio mandati non preiudicat procuratori si ad eius notitiam non peruenerit hoc dicit.

f **Jquis** ¶Si mandasti mihi vt in meo edificem ad vtilitatez tertij in tm̃ competit mihi cõtra te actio inquãtum interest mea.hoc dicit.

f **Jmandauero** ¶Actio supueniens pẽdente iudicio ex cã de preterito ,pdest actori ad cõdemnationem hoc dicit.

f **Jtibi madauero** ¶Qui fideiubet vel soluit ante diem non potest ageꝛ nisi adueniente die hoc dicit.

Interdum i ¶Quando mandatum respicit cõmodum meum z alienum oritur actio mandati.hoc dicit.

Sibi ¶Valz mandatum de re mea emenda a tertio de iure vendente hoc dicit ¶Op.C.si seruus extero.l.i. So. dicunt quidam qp hic de equitate consistit mandatum vt dicit tex.non de rigore vt ibi.Alij dicunt qp ibi fuit mandatum de re mea emenda a me hic de emenda a tertio vendẽte de iure.quod dic vt ibi nota per Ly.in.iij.op.als in.i.q.z facit ad istam.l.j.de publi.l.cotem.§.penlt.

Julianus ¶Consistit mandatum ò re emenda que est mandatarij pro parte hoc dicit.

Jscuius bona k ¶Qui retinz ea que sunt turisgentiũ ex contractibus turisgentium hẽt actionem ciuilem .h.d.Facit ad hoc.j.de re iudi.l.si victum z qò ibi no.z ibi dixi materam istius.§.zc.

Quidem ¶Mandatum rei turpis nullum est hoc dicit.

Sitibi centum l ¶Qui rem in vsus luos citra formam mandati conuertit etiam furti tenetur z nõ potest quis eligere seipsum.h.d.¶Nõ. qp quis nõ potest seipsum eligere de quo tãgit glo.extra ò elec. .c.i.z.c.cũ in iur̃e.z no.qp cuiusqz vniuer.no.l.plane

Simandauero ¶So. facta de pecunia creditoris vel eius nomine accepta nõ liberat debitorẽ.h.d.

Fugitivus ¶Si res empta a seruo alteri eius mandato tradi tur.venditur liberatur al' secus.

Si curator m ¶Et ad quẽ negociũ spectat datur actio mãdati si intercessit vel actio neg.gest.si eius cõtemplatõe est gestum alias habet actionem in factum.zc.

Sicut autem n ¶Qui mandatuz susceptum non implet vel intempestiue renunciat tenet̃ mãdati ad int̃eresse nisi ex iusta cã fuerit excusatus.zc.

i **Ater causas** ¶Morte mãdantis soluitur mandatum.sed effectus durat si mandatarius ignorauit.h.d.¶Nõ.qp lz morte finiatur mandatum tamen si post mortem impleatur a mãdatario ignorãte sufficit ad actionẽ z liberatõz.

Abesse ¶Fideiussor delegans debitorem etiam nõ soluendo soluisse videtur .h.d.¶Opp.j.de iure do.l.promittẽdo.§. si debitũ So.intellige hic qp creditor sciebat debitorem ĩ eẽ soluendo.ita dicit gl.hic.¶Contrariũ no.j.de fideiuss. .l.iij.Dy.approbat ibi istam gl.dic vt ibi p̃ eum.zc.

Nonomnia ¶Damna casu fortuito occurrentia dñs ,pcuratori non emendat.h.d.Glo.dicit in fi.qp hic dicit ò curialitate non dz seruari dic qp ista glo. facit ad.q.do. Jo.fuit missus ambasiator a legato ad papam dũ reuerteretur fuit derobatus apud papiam querebaꝛ vtrum deberet sibi restitui a legato conuocaꝛ doctoribus dixerant qp sic de curialitate allegant hunc.§. non oĩa de hoc p̃ Dy.in.l.qñ multa facinora.C.ad.l. iul.de vi publica.ego plenissime in.l.si seruus.§.i.j. de furtiz zc.

f **Jquis alicui** ¶Istã.l.sum mauit tibi in.l. si tibi mandauero.§ sicut.s.eo.ti.

Si mandato ¶Mandatori cedendi sunt actiones contra reũ principalem qz eius solutione in dubio reus principalis non liberatur hoc dicit cum.l.sequenti.

p **Apinianus** o ¶De hoc plene p̃ Dy.in.l.mo destinus.j.de solu.z ibi plene dixi.

f **Jfideiussoꝛ** ¶Si fideiussor soluit ignorans debitorem liberatũ vel tutum exceptiõe bz actionem mandati nisi fuerit ignorantia supina hoc dicit vsqz ad.§.quedam zc.

Quedam p ¶Nõ imputaꝛ fideiussori si obmisit exceptões q̃ sunt de apicibus iuris.si de veritate negocij disputauit. hoc.d.¶Nota qp apices iuris dicuntur queꝛ subtilitatem quandam respiciunt magis q̃ facti veritatez. ¶Nota qp in curia mercatorum debet iudicari de bono z equo omissis iuris solemnitatibus.quid ẽ dictum hoc non dico qp dẽat intelligi non habito respectu ad iura ciuilia q quia esset cõtra.l. bona fides.s̃. ti.i.sed debet intelligi non inspectis solemnitatibus iuris hoc est non inspectis apicibus iuris qui veritatem negocij non tangunt vt si esset ĩtẽtata actõ directa cum cõperebat vtilis vel non erat contestata lis z similia.quod no.multum . z istum.§.in termins habes in dicta.l.bona fides. Item habes hic vnam gl. que ponit de exceptõne competente fideiussori quã nota.zc.

Jnomnibus r ¶Indebitus solutũ repetitur nisi auctoritate rei iudicate fuerit solutum.h.d.¶Nota. qp ille q qui petit debitum solutum vel semel solutum iteruz

n ¶Sicut nõ qñ mãdatarius põt renunciare mãdato z vtõ .j.eo.l.si quis alicui.§.q mãdatum.

o ¶Papinianus hic ẽ melior glo.in.l.q̃ sit in ture fm bal.in.l.i. ĩ.ij. col.C.de acq̃. z oblig.

p ¶Quedã. ĩ p̃n.huius.§. itez põt poni exceptiõ in hoc §.si fideiussor non apposuit exceptõẽ excussionis p gl. ordi.ĩ.l.si mãcipiuz.§.si cõdiui.j.ò enic.

q ¶Ad iura. ciulia vtò .j. eo.in.l. quus z q̃ no.bar.in .l.si fideiussor in fi.j.de fideiuss.z singulariter p bal.ĩ.l. si ea in vltima col.C.e. z ibi etiaz an possit opponi exceptio non solute gabelle p sali. ĩ.l.placuit de iudi.C.

r ¶In oĩb°. ĩ p̃n.huiº zc. istũ tex.limita z similes vt p bar.in.l.i.§. ò niqz in fi.j.qp vi aut claz.itẽ fallit in cãu.l. si sponsus.§.si vxor.j. de dona.inter virũ z vxorem.

s ¶Nõ.qp ille zc.vide latius p bal.ĩ.l. .i.C.de cõdi. ĩde.ĩ vl.ij.q̃ro z ĩ.v.vltio aduerte z.l. subspẽ.C. de re. iud.

t C Ad. vide per ymo. in l. imperatores de re iudica.

u C Fideiussor. vtrū interruptio facta p principalē operet̄ p fideiussorem z qd in duobus reis z istas glo. reducas ad concordiā ſm bal. in .l. cū mandatori. C. de nō nume. pec. q̄ ista loquunt̄ in fideiussore iudicatū solui alia in fideiussore p̄ctus z hoc ponit ibi in pe. col.

x C Si boñez no. q̄ pcur. ex cā reuocat erroꝛē dñi ita allegat Bal. in l. erroꝛ in vltio vbo in .xv. co. .C. de iur. z fac. igno. adde Bar. in l. nō solū. §. morte. j. ō ope. no. nū. ad fi. huius. l. adde Bar. i. l. quotiens i fi. de ope. leg. z Bal. in l. cōsti. .C. i. §. hec igitur z Bar. i. l. ābitiosa i p̄n. .iij. coll. z discurre p illam l. j. de decre. ab ord. fa.

y C Et vicarius adde bar. in l. nō solum §. morte de ope. no. nunc. z C Arbitrū. Et hoc idem dicit Bar. per istū tex. in i. q̄ sti. C. idem ponit z tz. d. ab. in. c. studuisti circa p̄n. ō of. deleg. facit qō voluit Bal. in Rxica. C. q ad mitti post me diū p̄ie coll. vbi voluit q̄ potestas ex cā pōt venire p̄ statutū ab eo iuratuz adde bar. in l. quo. in fi. de opi. le. z C Ditas pōt an titulus ditaꝛ dicaꝛ lucratus dic q̄ sic si est soluēda hereditas alias secus in l. inter stipulantē. §. si rem z ibi no. Dy. z Ang. j. de vbo. obl. iūcta l. si seruus legatus. §. sticbum in versi. item domino. j. de leg. i.

recipit. cōmittit crimem stellionatus. C Ho. q̄ auctoritas sñie impedit conditionē indebiti glo. tñ dicit q̄ habz locum conditio sine causa item restitutio in integrū ex clausula generali si q̄ mihi iusta cā ꝛc. vide glo. z signa digito. Doctores moderni dicūt cōtrariū qō vide Ly. in l. i. C. de cōdi. indebiti. z dixi in l. si sine. §. ij.t. j. rem ratam haberi. vbi hoc tangitur. ꝛc.

Fideiussor C Licz fideiussor sit tēpoꝛ liberatus. si tñ soluit repetit per actionem mandati. h. d. C Quero qūo pōt esse q̄ fideiussor u liberaꝛ solus tpe z in p̄ncipalis ponexemplum q̄ fideiussor fideiussit ad tempus. aliꝭ dicunt q̄ cōtra fideiussorem non fuit fcā interruptio p̄scriptionis cōtra p̄ncipalem sic. Istud glo. reprehēdit q̄ facta interruptiōe cōtra principalē vt facta cō tra fideiussorem vt. l. vltima. C. de duobus reis. Hl. alibi dicit q̄. l. vltima loquitur in duobus reis. sed aliud est in fideiussore ita dicit glo. j. de solut̄. l. cum qs. §. siquis p reo. quod etiā Ly. tenet i. l. vltima. C. de duobus reis. licet illam non allegat.

f **Jhominem** C Generalis p curatoꝛ non mutat ea que a dño spēaliter sunt p̄posita nisi ex cā iusta quā dñs ignorauit. h. d. quā. l. no. multum. C Nō. q̄ dixi in summario z p̄curatoꝛ generalis z vicarius v generalis z simplex. nō pōt revocare que specialiter sunt p̄posita p dominū nisi ex iusta cā. C Nō. q̄ in p̄testatione de necessitate dz i seri cā quod dico plenius in mā p̄testatiōis in l. nō solū. §. fi. j. de nou i opis nunci. C Nō. istā. l. multz quod qñ aliquibus conceditur arbitrium w p cōe q̄ illi non possunt facere contra statutum nisi ex nouā cā vel ex antiqua quā ignorabat cōe tempoꝛe cōcessi arbitrij seu cōfecti statuti z millies feci z dico plene in l. ambitiosa. j. de decre. ab oꝛ. fa:

f **Jnegocia** C Actio ēt penalis devoluitur in actōe mādati si p̄curatoꝛ a seipso n exigit. h. d.

f **Jhereditatem** C Hereditas potest x esse damnosa. legaꝭ. iō mandatum de adeunda hereditate est obligatorium legatum non hoc dicit.

r **Ogatus** C Fideiubens in minus q̄ fuerit mandatū hz actiōez mādati secus si i plus. h. d.

q **Ai negocia** C Pecunia debita solutioni p̄parata in mutuum non cōuertitur nudo pacto secus si esset solutioni parata. Jtez

ſ plures. §. de arbi. z p. l. inter pares in fi. z qō ibi no. p Bar. j. de re iudi. iō suū dictū dubitabile vī. sed tñ est valde mirabile si est verū z istū tex. etiaz ad illud introducit gl. no. in. l. cū eo. §. de pac. z pōderat ēt Bal. sin. istos tex. in. l. i. in. vj. q. C. si seruus extero.

b C Lutius titius. in p̄n. huius ꝛc. qd si debitoꝛ in cāu huius. l. q̄ promisit ex pacto incontinenti apposito in contractibus bone fidei debenꝭ vsure. h. d. C Primo hēs q̄ pecunia solutioni non parata nuda conuentione non cōuertuꝝ i mutuum secus si esset solutōi parata ꝛc. de hoc dic plene in. l. singularia. §. si cer. pe. C Secundo habes qualiter preciū redactum ex re vendita cōuertitur in cām mutui quod dic vt plene in. l. rogasti. §. si cer. pe. C Tertio hēs hic q̄ ōbenꝭ vsuꝝ ex pacto. C Op. q̄ istud pactum non fuit incontinenti positum sz ex interuallo vt ex littera patet. ergo ad actione non p̄ dest. vt. l. iurisgentium. §. quinimo. §. de pactis. dicūt quidam mandatū hz tractum in futurum nō enī p̄ficitur eo tpe quo mandatur. sed durat toto tpe quo negocium geritur vnde quicquid durante negocio gestum est y dī fieri i continenti vt hic. z dicetur in. l. iurisgentium. §. idem marcel. §. de pac. ꝛc. Aliꝭ dicūt q̄ hic epistola fuit missa statiz cū pecunia fuit accepta z in hoc residet glo. sed hoc est diuinare. vnde refert Ja. bu. q̄ hic debenꝭ vsure iudicis officio. nec ob. littera q̄ dicit z ō qbus q̄enit qz illa dictio qbus facit simplicem relatiōz z ita dicebat Ugol. sensisse.

Cumberes C Si mando tibi vt rem emas quā bēs cōem cum aliquo p̄ro parte sociorum tñ tenet mandatum. p̄ro parte vero tua tenet mandatum z emptio. Jtez mādatum morte finitur emptio autem non.

f **Jfundum** a C Si mādauero q̄ emas rē quā habes cōem cū alio certo precio. aliorū partibus emptꝭ tuā p̄ro residuo precio dare teneris. sed si preciū determinatū i fuerit tua ps boni viri arbitrio extimabitur. h. d. cum prin. l. se. C Et no. finem istius. l. quā nescio alibi z de hoc facto hoc anno habui in pallacio syndicorum. ꝛc.

Tautomnes

Quod si fundum C In mādato de emendo rem cōem cum pluribus nisi tota redimatur mandati actione non agitur si hoc est actum secus si simpliciter est mandatum. hoc dicit.

b **Ominem** C Quādo extimatio debeꝭ iure obligationis tempus contracte obligationis inspicitur. sed si debetur officio iudicis inspicitur tempus moꝛe hoc dicit materiam istam vide i. l. in hac. §. de triticaria. z in. l. iij. §. in hac. §. cōmdati.

l **Acinsticius** b C Qui obligauit p alio pignus al'se potest agere anteq̄ soluat vt z fideiussione qz nunq̄ obligatus fuit vt dictū est non tñ dī diu stetisse i obligatione nisi longū tp̄s transierit z ita ēt sequunt moder. doc. ibi. Sed dubitatur vtrū iste. §. z. l. si p̄ro ea habeant locū in fideiussore siue mādato z glo. no. dicit q̄ non hz istud beneficiū in. l. sed videamus de nego. ge. Jtez an habeat locū hec lex. lucius in iudicio. s. in fideiussore de iudicio sisti vl' iudicato soluendo z Bal. j. eo. l. si mandato meo. §. si iudicio z in. d. l. si p̄ro ea. C. eodē ponderat ibi esse tex. sin. q̄ non z sequit Ludo. in. l. grege in fi. j. de fideiuss. z Bal. in. d. l. si p̄ro ea. Jtē vtrum inimicitia superueniens inter debitorē z fideiussorem sit iusta cā vt ille possit petere se a fideiussione absolui Jo. an. z spec. in titulo de iudi. in. §. specialia in additione que incipit hic q̄ cū lex illa distinguit aut est inimicitia leuis z nō est iusta causa aut est magna z culpa

fideiussoris & tunc idem aut sine sua culpa sed debitoris & tūc secus facit qō nō.in.l.si his sol.ma. Sed ego habeo q fideiussio facta pro ignorāte valet.l. fideiubere cū si.ff.de fideiuss.an talis habeat beneficiū huius.l.vel pone ī negociorū gestore sine mādato vna glo.in.l.ij.ō.de neg.gest.sentit q nō alia est ꝓ & verior in.l.sed videamus eo.titu.& Bal.in.l.si pro ea in fi. Et ad banc.l. vide oīo.l. fideiussor pro vēditore & q ibi Bar.ff. de fideiuss.& qō ibi dixi vbi āpliat banc.l.& ad hāc.l.cū mā vide qō habeť p glo.& late no.in.c.fi. de fideiuss.& oīo bal. in.l.certū in prin.C. fam.herc.& late bal. in.d.l.si pro ea & ibi dixi & idez in fideiubentibus pro tutore durante tutella & ēt alij cōditionaliter obligati pendente cōditione nō pūt hoc petere ar.l.si finita.§.fi. de tutel.& rō distr.& ꝑ bal.in.d.l.si pro ea sed an interīz possint petere eis ꝑstari fiō iussores indēnitatis dic aut supuenit nouna cā suspitionis debitoris & pūt alias ī.ff.de priuil.cred.l.si creditores. sed qd si tutor nō inuenit fideiussores indēnitatis an ista difficultas eximit tutorē ab obligatione .l. municipalis cāu quo ꝑ statutū artareť.dic q nō ꝑ no. in.l.i.ō.q satisd. cog. & hec sunt ẏba Bal.ī consilio incipiente cōsiderandū est q fideius.&c.& an ī hac executione primorū fideiussorū requirať consensus creditoris bal. vī dicere q sic in.l.q aūt.§.i.ō.cōst.pec. & Bal.in.l.i.C.de colla.& ō fideiussore obligato cōditionaliter de euic.vide Bal.ī.l. .i.C.de fideiu.mino.

liberetur in casibus hic expressis.b. d.facit.C.eo.l.si pro ea.An.autē qui fideiussit pro euictione alicuius rei possit agere vt liberetur dic vt ibi ꝑ Ly.

e **Taristoni** ¶ Per pactuz pōt quis astringi ad casum fortuitum hoc dicit.

f **Iprote** ¶ Prohibitō ipedit actionē mādati & negociorum gest.hoc dicit vidistis in.l. soluendo. & l.ex duobus.ō.de nego.gest.

d **Olus** ¶ Qui nō vult facere id ad qō scit se tīri & pōt ē in dolo b.d. ¶ Op.q non est in dolo si nō pseqť actione reali q apud eum non est dīnuz nec actio & si in actio ergo .&c.vt.l.si pupilli.§.fi. ego .ō.de nego.gest.glo.i.que est hic ponit aliquas solutiones.tu dic q hic bz actionem & poterat prosequi & exigere & sic cessant omnes inuolutiones glo. .&c.

f **Imandato** ¶ Mādati actō ne pōt agere mādatarius cū mandatum impleuerit alias non. ¶ Nota cāum q creditor [c] nō tenetur suscipere alium venientem ad defendenduz aīo nouandi.ita q prior liberetur.licet glo.videant dicere cōtrarium vt.l.liberto.§.fi.ō.de neg.gest. Doc.no.ī.l. ij.vbi in rem actio.vl.idem iuris. ¶ Nō.& vide qō dixi de hoc in.l.singularia.ō.si certum pe.

f **Iquis pro eo** ¶ Si fideiussor soluit aliud vilius vt principalē liberet ab obligatione maiori mandati actione repetit hoc dicit.

i **Alianus** ¶ Abesse videť dos eo ipo q maritus sustinet onera matrimonij hoc dicit.

Si is qui prote ¶ So.que non liberat debitorē non parit actionem mandati sed reconciliata solutione nascitur actio hoc dicit.

q **Aitus mucius** ¶ Qui parcit pudori alterius ad alterius commodum non excusatur secus in eo q parcit pudori proprio.b.d.quod no. Et no.primam glo.[d] que dicit q ex pacto tenebatur. Ex qua no.q aliqua est verecundia recusare qō pacto nudo ꝓmissit. Item no.ar.ex ista.l.[e] q in curia mercatoruz vbi de negocio potest decidi bona equitate q nō potest opponi ista exceptio non interuenit stipulatio ſz pac

adde ꝓm vincentiū & cano.ꝑ illū tex.in.c.fi.& ibi late glo.de fideiuss. q si fiō iussor iusta cā vellit ire ad longinquas ptes posset ꝓpetere se liberari a fideiussore ar.l.aut longa.ff.de ꝓcur.& ita sequiť ibi.d.Abbas & de mō eximendi & qd si fideiussor ē carceratus vide bal.in.l.ij.C.de sen.q̄ sine cer.quanti.

c ¶ Qō creditor vide bal.ī.l.si pr̄.C. ō colla.& Bal.ī.l.q an.§.i.ō.ō ꝓst.pe.

d ¶ Nota primā glo.facit qō no.Bar.ꝑ illū tex.in fi.in.l.pecunie sortem de ali.leg.& bene facit tex.in.l.i.ō.de pac.& in.l.i.ō.de consti.pec.& ex hac egrate ius canonicū voluit oriri actionē.c.i.de pac.& no.limitat Bal.in.l.petēs ad fi.C.de pac.& no.insti.de actj.§.constituta & hic adde Saly.in.l.placuit de.iudi.vbi tz idem q̄ hic & plenius adde.ō.eo.l.si fideiussor.§.quedam.

e ¶ Argu.ex ista.l. Et idem no.Bar.in.l.fideiussor in fi.ī.de fideiuss. sed.d. Iudo.in.l.fideiussor de dona.tz ꝓ ꝑ no.ꝑ Innoc.in.c.i.de consti.ꝑ Bal.in.l.i. .C.de legi.& in.l.i.de insti.& iure.& vide qō dixi in.d.l.filiussa.& no.Bal.in.l.

nemo.C.de sentē.vbi dicit q si cā cōmittatur. de iustitia pōt agi ex nudo pacto adde que singulariter dicit.d.Anto.in.c.que i ecclesiarū de consti.q bz pactum nudū nō pariat actionem de iure q tm̄ ꝓcedit ꝑm ꝓcepta iurisgentiū nō deberet denegari iustitia li ꝑ illo petatur q bz.ll.potuerint tollere actionē vel illi nō dare & facere tum nudum fuit &c.

f **Eruum ticii** ¶ Qui vendidit ꝓcurator ō euictōne tenetur.b.d.& ideo si euincit exceptione repellitur. Item qui mādat vēdi rem suam ex vna causa quā suam putabat ex alia cā non poterit vendicare.b.d.quā.l.no.q est fortis. ¶ Nō.q qui vendit vt ꝓcurator teneť de euictiōe qō plene dicā in.l. ꝓcurator qui pro euictione.ō. de ꝓcur. ¶ Nō.ex fine.l.nī e q qn̄ res nō eumcať vēdz ficte non agitur ex stipulatione de euictione ſz actione exempto. ¶ Op.glo.de.l.si ꝓcurator.ī .de actqui.re.do.glo.ponit plures solutiones & tenet ꝓmā. doct.communiter tenent secundam q hic non perdidit dīnium.bz agens repellať exceptione Alij aliter. tu dic quod ibi fuit generale mandatum hoc non includens quod dic vt plene dixi in.l. ꝓcurator q pro euictione.ō.de procur.&c.

f **Iis qui negocia** ¶ Qui soluit ꝓ fideiussore potest ab eo repetere & fideiussor a principali.hoc dicit.

Siue cū frumentū ¶ Fiōius sor [f] ꝑpetit debitū qō soluit & vltra si qd vltra soluerit. h. d.

f [a] **Ideiussorem** ¶ In obligatione generis quis liberať soluendo q vilissimum ē in ipso genere.b.d. ¶ Op.de.l. legato generaliter.ī.de le..i. So. scōm Dy.hic loquiť in obligatione generis in qua nihil est reperire ita vilissimum q̄ habere non expediat. ibi loquitur in obligatione generis in quo reperitur ita vilissimum quod habere nō expedit ideo teneť debitor ad mediocre .&c.

q **Si fide alterius** ¶ Fiō iussor potest habere obligatum principalem & alium vel principalem tantum vel aliuz tātum hoc dicit.

c **Am seruus** [g] ¶ Cum ſuus se mandat emendum emptione non secuta mandatuz est nullum.ea autem secuta mandatum recō ualescit vt dīs agere possit non aūt mandatarius cōtra dīnm. Item si liber homo se emendum mandauit contrariam mandati actionem bz. hoc dicit Ibi nullum est emptione non secuta nec ex parte serui sed parte dīnī considerato iure ciuili & naturali vt plene

nō magistratꝰ non reddit iustitiaz non tm̄ poterunt facere quin superior qui nō recognoscit superiorē nō teneať iustitiaz administrare. ꝑ id quod in fi.ibi no.in.nō qō retuli post moder.in.l.si constat de appe. ꝑ quo dico. Aut bene facit qō nota Ang.ī.l.si certis annis. C.ō pactꝫ. & vide qō no. Bar.in .l.elegant .§. seruus pactionis.ō.de dolo & subdit.d.io. in.d.c.que in ecclesiaruz q certū est q ꝑ viam denūciationis euangelice possit dictuz pactū executionē sortiri ꝑ no. per Jn no.in.c. nouit de iud.& bar. in extrauagā. ad reprimēdū in verbo ad ō nunciationem & in terris imperij & in terris ecclesie daruz esset qr ō iure canonico parit actionez vel saltē officium iudicis.c. i.ō pac.ita dicit ipe qō limita vt per Bal.in.l.petens ad fi.C.de pac.& habeť in.§. in personā insti.de actj.& Bal.in autj.ad hec in.iiij.col.C.ō vsuf.& ad Bar.hic adde Bal.in.l.si pro ea.C.eo.vbi sic loquitur.

f ¶ Fideiussor .adde Bar.in.l.lecta in fi.prime col.li cert.peta.& hic addequod no.in.l.quicquid astringende de verbo.oblig.

g ¶ Cum seruus.in prin.huius.l.&c.& de isto interesse affectōnis vide doc.& ymol.in.l.i.in pe.col.in vsi.in ea glo.in fi.sol'.mat.plene per Bar.in.l.i.in.v.col.C.de sen.q̄ pro eo & pro itellectu huius.l.vide cy. in.l.i.C.si seruus exte.in.xxj.&.xxij.q.

b ¶ Non ideo minus.in p̄n.huius qn̄ quis videať revocare ꝓcur. & adde ymo.in.c.petitio extra de ꝓcur.& dixi.C.de ꝓcur.in.l. ꝓcuratoribus & adde similē.q.quā no.de qua ꝑ Bar.in.l.i.in vlti.colī.ō. de off.eius cui manda.est iurisd. Jn vsi.quero p̄ses vel ordinarius quid

ant⁹ ide⁹ mandatu dixi post Bar.⁊ ibi Bal.in.l.lz.C. de pcur.⁊ vide Bal.post Bar in.d.l.pcuratoribus ⁊ late Bar.ī.l.mutua ī.ff.eo.⁊ Bal.in.l.i.in ꝑn.C.de satisdā.Et no.q⁹ si mandauī tibi vt solueres tali postea cū talis me cōuentret oppo.sibi exceptionē non nu. pec.non tñ vī reuocatū mandatū ſm Bal.in.l.tam mandatori in fi.C. de nō nu.pec.

no.Ly.C.si ser.exte .l.vnica.⁊ ibi istam .l. prosequitur.Bartolus.

Si liber homo. ¶Si apparz ēptionem factā meo mandato non valere ꝓcurator mihi teneī cedere actionem si quam habet efficacem alias secus.b.d.

q **Si mutuam.** ¶Que dubitationis causa tollende contractibus inseruntur ius cōe non ledunt hoc dicit.

Non ideo minus. [b] ¶Dño reuertente mandatum finitur.⁊ si fuerit reuocatum debitum ex primo non deuoluitur in secundo.b.d.¶Videtur ergo in isto tex.dici q⁹ dño reuertente mandatuz finiatur de quo glo.hic dispurat. ¶Finaliter determinat q⁹ si dñs reuertitur ⁊ aliquid gerit quod videtur reuocatum mandatum alias non potest intelligi reuocatum.de quo bodie est factum.c.si quem extra de ꝓcura.li.vi.distingue plene vt ibi in tex.⁊ ex hoc dicimus ⁊ eius decisio videtur in illo.c.q⁹ q̄n dominus comparet in iudicio ⁊ facit aliquem actum videtur reuocare procuratorem quem fecerat.⁊ ideo cōsueuit apponi in actis non animo reuocādi suos procuratores quod dic vt dicto.c.si quem.ꝛc̄.

m **Mandatū distra.** [a] ¶Mādatū non transit ad heredē mandatarij q⁹ videtur electa psone industria. Item publiciana non cōpetit contra dñm.b.d.¶Nō.in dubio videī industra persone mandatarij electa ideo mandatuz ad heredem non transit in fi.huius.l.

r **Precedente.** [k] ¶Mandatum morte finitur non actio mandati. Item nec obligatio que datur ex negocio gesto.hoc dicit.

l **Eius ticius.** ¶Ne rei⁹ iudicis pro debitore non preiudicat creditori absenti in actione cōpetenti contra mandatorem nisi consenserit hoc dicit.

r **Mandato.** ¶Qui mādato alterius stipulaī in dubio non videtur adhibitus animo donandi hoc dicit.

Paulus. [m] ¶Bona fides que in contractibus requiritur facit vt qō non possum vt ego possum vt alius.materiam istam tangit Ly.in.l.i.C.de dolo.ꝛc̄.

Paulus respondet. ¶Dies adiecta solutioni obligationem non perimit hoc dicit.

Paulus respondet unū. ¶Plures mandatores qui tenentur pro alio tenentur insolidum ex mandato.ex sententia vero simpliciter lata teneī ī viriles.b.d.de hoc habemus vnā ẋicam.C.si plu.vna sen.¶Nō.glo.que est hic que dicit q⁹ plures qui tenentur insolidum possunt oēs conueniri insolidū quod intellige hoc adiecto q⁹ vna solutio sufficiat alias esset contra.l.i.C.de fideiuss.dixi plene.C.de duobus reis.l.ij.vbi vide.ꝛc̄.

⁊ qō ibi dixi in.l.i.in fi.de pretio.stip.⁊ Bal.in.d.l.sancimus.

p ¶Creditor. In prin.huius.l.ꝛc.latius p Bar.in.l.in duobus.ff.i.de duo.re.⁊ vide ad istum tex.cum glo.no.Bal.in.l.i.ad fi.C.de diuerſ.rescrip.

q ¶Ad eū.⁊ iste est sing.casus fm Bal.in.l.i.C.de neg.gest.⁊ faciunt no.in .l.si manciplū datum.C.de neg.gest.⁊ no.Bal.in.l.generaliter in pe.col.C.ō non nume.pecu.

r ¶Duobus.in ꝑn. huius.ff. ꝛc̄.adde q⁹ no.Bar.in.l.ij.ff. n.⁊ in.l.iij.ff.de cura. bo no.dan.⁊ adde bar.ī .l.eādem in.iij .col.ō duob⁹ reis ⁊ ad materiam huius.ff.vide Bar.in.l.i.s̄.de off.q⁹ sul.⁊ in.l.pluribu .s̄. de ꝓcur.⁊ in.l.i.ff. si plures.s̄.de exercitoria.

s ¶Si inter maritū. In princi.huius iste tex.occidit no.q⁹ de q̄ p ymo.ī.l.cōtinuus ff.cū ita de vb.ob. ⁊ hic ē gl.no.faciēs ad .q.an si heredes virī alunt vxorē.j.annuz p⁹ sol.ma.⁊ matores recipiant fructus ex possessiōibus vxoris quos expēdāt ī alimētis eius q⁹ hēdes nō teneī vxori restituere supfluū de qua p bar.ī.l.duo tio ī ꝑn. sol.ma.⁊ iste tex .decidit.q.de qua p gui do.de suza.in.q.icipiente qō talis est statu tū est in aliqua ciuitate de qua p ymol.in .d.l.continuus.

t ¶Verba.vidē bar. in.l.i.de soluti.

u ¶Cōmittitur. bene facit qō no.bal.in Rica de pena iudi.ī vers.quero nunquid iudex ⁊ ad istuz tex. adde si. ⁊ optimum tex.in.l.in venditiōe .ff.i.in v.de tpe ⁊ ibi bar.de bo.auc. iudi. possi.limita vt p ymo. ī.c.i. de osti. in pen. col.

x ¶.C.de ꝓcur.ī fine huius.l.ꝛc̄. vide Bar.in.l.ꝓcur. cui libera.s̄.de ꝓcur.⁊ in .l.i.circa fi.s̄. de off. ꝓcur.tes.⁊ hic adde tex.in.c.fi. de vila. ⁊ ibi p.d.Anto.⁊ bal.ī .l.i.in fi.de bo. ma.⁊ ibi an ꝓpter talia vba possit vendere vl donare.

Ille illi salutem. [n] ¶Dies adiecta causa limitata de obligationis nō liberat debitorē existentem ī mora.hoc dicit.vel sic.¶Mandatum tempore limitatuz post moram erit perpetuum.hoc.dicit.

Paulus respondet non. ¶Cautio idonea intelligitur cum fideiussore [o] vel pignore.b.d.Dic habes vnam glo.de illa questione facias me securum ad consilium mei sapiētis ō quo vide in.l.in illa.de bere.insti.dixi in.l.ex ea parte.in prin.de.ver.ob.

c **Creditor.** [p] ¶Pendente appellatione mādatoris potest conueniri reus.¶Op.de.l. quotiēs .ff.si creditor.s̄.de pecul.So.aliud in cā appellatiōis vt hic aliud in ꝑncipali vt ibi fm Dy.⁊ Jaco.de are.in.l.fi .j.de.verbo. obligaī. quod dic vt ibi.

Ad eum qui uxorez. [q] ¶Mādatum qō fit propter vilitatem mandātis ei actionem mādati contra tertium non perit.hoc.dicit.

Duobus. [r] ¶Plures mandatarij tenentur insolidum.b.d.Et glo. in p cedenti.l.tetigit istud cōtrariū ⁊ est clarissimuz.⁊ gl. intelligit hic plures mandatores teneri insolidum si est actum.Contra.l. pxi.ff.paulus.s̄.eo.⁊ insti.de fideiuss.ff.si plures.So. quandoq⁹ sunt plures mādatores intercedentes ꝓ alijs tunc nō est dubiuz q⁹ teneantur insolidū etiā si nihil est dictū vt in cōtrarijs. q̄q⁹ sunt plures mandatarij qui teneī principaliter ꝓ eorum administratione ꝓ eis nō pro alijs tūc aut eis est cōcessa administratio insolidum ⁊ insolidum teneī.vt.l.ait penult.j.de cu.bo.dan.aut non ē cessuz insoliduz ⁊ tūc teneī ꝓ pte nisi aliud dictuz sit vt hac glo.⁊.l.pluribus.s̄.de procura.ꝛc̄.

Si inter maritum. [s] ¶Si vir vt vir alit vxorem debet habere vsuras dotis integras sed si alit vt minister dz habeī vsuras dotis vsq⁹ ad cur rēte quantitatem alimentorum.b.d. nouus casus ē.

Lucius ticius. ¶Si negociū committitur in procuratoris liberam voluntatem secundum naturam cōtractus hoc agi intelligitur vt dolus malus absit.hoc.d. Quem casum no.quia forte non haberes ita alibi clare.¶Nō.q⁹ hic sunt vba [t] per que cōferī aliqd in liberam voluntatem.s.vti vis.sed si dixisset ꝓut tibi videbitur ⁊ placebit.vel secundum tuum arbitrium vel ꝓut putaueris tunc intelligitur secundū arbitrū boni viri.vt.l.thays.ff.sororem.⁊.l.fideicōmissa.j.de fideicō.lib.¶Secundo nota q⁹ vbi committiī [u] in liberam voluntatem intelligit tamen excludi dolus. Sed contra hoc videī tex.in.l.cum quidam.j.de le. .ij.vbi indignus potest eligi. Solutio fateor q⁹ indignus potest eligi duz tamē dolus absit ⁊ per hoc sit cautus cōmittens aliquid q⁹ aliud est cōcedere arbitrium ⁊ aliud liberam voluntatem.¶Item no.q⁹ p ista vba q⁹ possit ipse facere qcquid ipse dñs vī ꝓcedi libera administratō vt ī ēptor.ꝛc̄.Idē ergo ē dicer plenū mādatū sic liberū vt.l.si ꝓcurator.C.de ꝓcu.[x]

y ¶ Societas. Jn pn. huius l. ꝛc̄. adde bar. in l. traditionibus. C. de pac. ꝛ i l. ideo de condi. fur. ꝛ bal. sequit̄ in l. qui tibi. C. de hered. vendi. ꝛ an actio p socio sit formanda noīe societatis vel singulariū pſonarū in libello vide Bal. in Rꝫica. C. co. in. i. col. Quid si legitima hereditas que mihi alias debebatur ab intestato sit relicta in testō vide Bar. in. l. i. C. ꝙ delegaꝫ.

z ¶ Justa hereditas Sed quid esset in casu huius l. si hr̄ditas q̄ alias mihi debebatur ab intestato sit relicta ī testō vide bar. in. l. iij. de leg. i.

a ¶ Si conuenerit. ī prin. huius ꝛc. Et ad hanc l. vtō q̄ no. scribit Bar. in. l. cū scim⁹. C. de agri. ꝛ censi. li. x. sed qd si inter plures socios cōtracta ē societas ad certuz tēpus an sicut capitale non dz minui ita nec lucrū ꝛ vr̄ q̄ non q̄ lucrū assumit sibi materiā illā quam habebat capitale. l. fi. C. ō frumē. vide ꝙstan. li. x. ꝛ ibi Bar reliquit sub dubio forte.

b ¶ Conuētio. no. ꝙ scolaribus idē no. q̄ facit ad ea q̄ dixi ī. l. seruu electione. ¶. fi. ō leg. i. ꝛ late Bal. in. l. i. C. q̄ testa. fa. poss. ꝛ ita ēt allegat istū tex. no. Bal. ī. d. l. iubem⁹ in. i. col. fallit hec. l. ni si tpe ꝯcte societatis fotius scuisset consotiū esse rixosum ꝓm Jaco. de are. in. l. plenū. ¶. equiti de vsu. ꝛ habi. ꝙ illuz tex. ꝛ ibi habeo apostillaz sup textu.

c ¶ Jn testamēto. vide ꝙ gl. ꝛ doc. in. l. fi. C. cōi diuidū.

d ¶ Idem in prī. huius ibi lex dicit. Que autez culpa veniat in hac actōne vide bal. in. l. pignus ī. xiiij. q. C. de pig. ac. ꝛ vide. J. eo. l. socius socio.

e ¶ Procuratorem nō mittit si aliquis teneꝫ mittere ꝙcur. intelligiꝫ si de facili poterit habere adde Ang. in. l. i. ¶. ij. ¶. si quis caut.

Idem quero. ¶ Ex facto dñi seruus non pōt cōueniri. h. d.

c **Am controuersia.** Ex mādato vt potiaꝫ quē agere pōt mādator cōueniri vt cōsequaꝫ q̄ ō ad eū puenit. h. d.

Mandauit. ¶ Mandati agitur siue quis mandatuz impleat siue aliquid equipollens faciat. hoc dicit. iste. ¶.

Pro socio. Rꝫica.

Ocietas

r **In societate oiū**

Opp. dīnium sine possessione nō queritur. vt. l. traditionibus. C. de pactj. dicunt quidam hic speciale. tu dic sicut tex. dicit traditione. ſ. ficta. videntur enim invicem cōi iure possidere. ꝛ ideo si alio titulo vl̄i omnia bona vniuersaliter transferentur requiretur traditio. ita nō. per glo. J. pro dote. l. i. in prin. que est notabilis ex hac. l. ꝛ. l. q. ꝛ. l. ea vo. J. eo. ¶ Nō. q̄ difficilius seperant̄ iura ꝛ actiones q̄ res corporales. simile in. l. quis ergo casus. ¶. de peculio ꝛ ponit glo. exemplum de charactere qui imprimitur in sacramentis. ꝛc̄.

e **Auero.**

De illo. ¶ Justa hereditas [b] proprie dicitur que ab intestato deferr̄. h. dicit ¶ Opp. J. ō. v. sig. l. lege. So. hereditas que ex testamento deferr̄ obuenit mediante testamēto [c] ea que defertur ab intestato obuenit īmediate. ꝛ verba contrahentium debent intelligi prout proprie ꝛ immediate referuntur ad aliquid ita no. ex hac. l. ꝛc̄.

r **Ocietatem.** ¶ Op. dī hic q̄ societas ꝯbitur re Contra. J. e. l. vt sic pro socio. glo. dicit q̄ debet hic capi copulatiue ꝛ re ꝛ verbis interueniente re. tu dicas q̄ societas pōt ꝯbi re hoc est pacto quodā declarato ipso actu. ar. J. eo. l. plane ꝛ. l. itaq. ꝛ q̄ sequit̄ vbis. i. consensu declarato verbis ꝛ ista sunt vtilia ad q̄nez ō duobus tribus simꝫ habitantibus. quō videantur re ipsa cōtraxisse societatem de quo. J. eo. l. cum duobus. ¶. idem rndit. ꝛc̄.

c **Oiri societatem.** ¶ Societate cōtracta simpliciter lucra pſonalia tm̄ veniunt cōicanda. h. d. ¶ Nō. q̄ simplicit̄ dr̄ fieri q̄ō est sine distinctione vt hic. ꝛ in. l. eam quā. C. de fideicō. ꝛ. l. ita stipulatus. ¶. i. J. de. v. obli. ꝛ de furt̄. l. manifestissimi. ¶. i. ibi simpliciter. ꝛc̄. ꝛ. l. i. J. de vulga. ꝛ pupil. l. i. ¶. siquis simpliciter. J. ō. v. obli. ꝛc.

n **Ec adiecit.** ¶ Nō. q̄ beneficia super ꝓmuntur ob merita precedentia. vt. s. ti. i. l. idē

f ¶ Imputatur marito. no. ad ꝓbandam negligentiaz ꝛ in genere de qualibet vide no. ꝙ Bar. in consilio carissime dñe isti nostri mitissimi ꝛ q̄ō habetur in. l. tutor qui. ¶. pe. de admi. tuto. ꝛ in. d. consil. ēt demō. ꝓbandi diligentiam ꝛ Bar. in tractatu de teste in versi. lata culpa ꝛ in. l. de pupillo. ¶. si quis ipi ꝓtori in pe. col. de ope. no. nunc. vide ō hoc q̄z. ¶. fi.

f **Ed si adiiciatur.** ¶ Nō. q̄ō vnuz verbum speciale additum alteri vbo generali restringit significatum eius ꝛ intellectum huius [a] ponit plene in. l. qui vinum. ¶. cui dulcia. J. de vi. tri. ꝛ ole. le. vide glo. ꝛ solue contrariū. l. si q̄n ꝛ. l. si stipulatus. ꝙ in. l. si stipulatus. sunt vba eīa diuersa hic se habent vt genus ꝛ species. ꝛ spēs restringit genus ex presumpta voluntate contrahentium ex eo q̄ cōiter sic fieri solet. vt. s. eo. l. coīri.

f **Jconuenerit.** ¶ Pactuz de non diuendēda societate nil relenat. h. d. ¶ Nō. q̄ ista cōuentio [b] de non diuendenda societate intelligitur si seruentur mihi ꝓmissa. simile in. l. quero. ¶. inter locatorem. J. loca. ¶ Secundo no. q̄ ista cōuētio dz cōditōez nisi soci⁹ sit odiosus vel molestus. q̄ō est vtile ad q̄nem q̄ pupillus nō pōt ꝓuocare ad diuisionem socium vt. l. si pupillorum. J. de re. eorum. q̄ō intelligitur nisi pupillus habeat sociuz odiosuz vel molestū. ad q̄ō facit q̄ō no. in. l. iubemus. C. de. sac. sanc. eccl. ibi potest diuidere ꝛc̄. hoc etiaz tene menti q̄ testatores sepe apponūt in testamēto [c] q̄ fratres non possunt diuidere. intelligitur enīz sub istis conditionibus ꝛc̄.

i **Dem querit.** [d] ¶ Ibi ſz hoc nō al's. ¶ Nō. q̄ vbicūq̄z. l. dicit q̄ aliquis debuit ꝓcuratorem mittere dz intelligi si ei erat facile idoneum reperire ꝛ sic vr̄ q̄ tu qui vis aliquem repellere tō q̄z ꝓcuratorem non misit [e] debes ꝓbar̄ q̄ de facili habere poterat hoc etiam dicebam in. l. si ab hostibus. J. solu. ma. vbi imputaꝫ marito [f] si me dicos non adhibuit ad curandum vxorem dz ītelligi si facile erat ei habere eos. ¶ Non. n. cogitur mittere in aliam ciuitatem ꝓ eis [g] v̄ hic. puto tamen de procuratore aduocatis ꝛ medicis q̄ eo ipso q̄ est ciuitas vel locus insignis [h] presumatur q̄ tales possint de facili inueniri hoc probatur. J. de excu. tu. l. si quis duas. ¶. sunt ꝛ quedam expressius hodie in. c. statutum. de rescriptis in vi. De istis autē factoribus seu institoribus non sic dico q̄z q̄ñq̄z quātūcūq̄z sit locus insignis nō possunt haberi de facili quibus ista negocia cōmittant̄. Nō differentie [i] q̄z aduocatus ꝓcurator vel medicus potest sil'ꝛ semel habere curaz pluriū cāz vel hominū. Jsti autē institores nō possunt p̄ esse nisi vni negocio tō sic de facili nō reperiunt̄. dz ergo probari q̄ multum no. quia nouum est ꝛc̄.

Quigitur. ¶ Jus excipiendi transit contra singularem successorem. h. d. cum prin. l. se. ¶ Op. C. loca. l. emptore. vbi ius excipiendi non transit contra emptorem. So. hic est ius excipiendi proprie ibi vero non erat cōtra locatorem proprie exceptio sed magis actō ꝛ vide ibi per. Ly. in questione quarta ꝛc̄.

r **Ed et socius**

Pro socio.

Sic

sit nomine tionem. fed gereret. tu societas si renunciauibus in fi. ꝛ gest. si neg mēti. ¶ tate Bassi ci francis

tabilis ꝛc̄

ad lib distis

de fur. q̄ ibi de fur. lectio d. l. So. Solutio lucrantu ¶ Vide

ta per ¶ Op. ¶ Si alteri

d

l

clarat

...e colo... ...tiario.z vide Bal.in.d.l.emptorez.C.loca.z ad bar.hic ...dde eundē in.l.si tertius.§.si quis prius in fi.in vsi.que ro an ius excipiendi de aqua plu.arcen.

l ¶Lucius.Quando dz reddi rō inter socios adde Bar.in.l. neminez .C.de suscep.z archa.z in.l.tj.in fi.C.de naufra.li.x.z Bal.in Rzica.C. eo.in.tj.col.

m ¶Si quis in fi. huius .l. adde Bal.i.l. petens vbi. allegat istū tex. ſm vltimū in .iij.collū.C.de pac.

n ¶Merito. in prin. huius .l.zc.no.q; qs ꝓsumit bonus de quo vide late p Jac.de bel.in.l. oīnō .C.de ioffi. te stamento.

o ¶Luz duobus.in prī.bu ſ.l.zc. Et qd si sunt duo socij oīuz bonorū vnus emit gabellas z ꝓmittit penam alius venit ꝯ ꝯctū an icidat in penaz vide Bal.q; nō ī.l. si patronus.C. cōia vtriusqz iudi.

p ¶Si in coheunda facit qō no.j. pxi. §.post bar. z ibi vide p istū textū decidit Bal.in.l.si patronus in fi.C. cōia vt riusqz iudi.z p istuz textuz decidit Bar.q. notabilez in.l.i.C.de fruc.z liſ. expen.

q ¶Damna. de intellectu huius.§. vide Bal.in.l.i.ī.vl. col.C.cōmod. z ad hūc.§. facit qō no.in.l. si pascēda .C. de pac.ꝓ pe. z Bald.ad. q. quā posui ī.l. vni ita de dona.cā mor.z vide ad istū tex.z ꝓcedentem singulariter Bal.in.l.i.in.tij.col.de fruc.z liq.expen.adde qō dixi in.l.qō nerua.§ deposi.papinianus.Et dū dicit hic de fratribus soluentibus cōdemnationem an debeant soluere,qlibet de suo ꝓprio adde Bal.in.l.si pa truus in.iiij.col.C.cōia vtriusqz iudi.z latius in tractatu de duobus fratrib? vbi dicit q; aliter frater nō tenet cōtribuere condēnationem fratris si frater furt licite cōdemnatus secus si iniuria iudicis qz tunc dz solui de cōi si erant socij generales allegat banc.l.in.§.idē z.§.i.cū glo.z.§.papinianus z ista gl. sing.z ſm ymol.in.l.cū filius in prin.de vbo.obl.z ibi vide p bal.z vide ī.§. fi.j.e.lege.

r ¶Contracta societas.vide Bal.in.c.i.q; test.fac.pos.z Bal.in .l.si patronus.C. cōi vtriusqz iudi.

s ¶Et meuiū. an ex cohabitatiōe z cōi victu inducat tacita so cietaſ z q̄.z q; ad qd administrādo oīa bona simul ī victu z ve stitu z vt dicendū q; nō nisi quo ad expen sas victus z cōicatio nem redditui z fruc tuū ꝓ.l.i.§.si qs hoc inte rdicto cuz glo.in vsi.quo ad vsqz.ff.o itinere actuqz ꝓua.z ibi Bar.z q; habent ī .c.si duo fratres vbi tex.in titulo de ffe o nouo benefi.inuesti. vbi ꝓbat q; emptuz vel acquisitū ab vno nō ptinet ad alium z Bal.z Ang.in.l.fi.C. de colla.z Ang.in.l. si duobus de neg.ge. z Bal.in.c.i.de bene ficio frīs z Bar.ī.d. .l.titiū z meuiū.§. al tero.j. de admini. tu to.z hic z ī.l.si patru us.C.cōi vtriusqz iu di.z ibi oēs z Bal.in additio quas fecit ad tractatū Bar.de duo bus fratribus vbi cō cludit q; si nemo eo rū negot orū vel vn? tm̄ nō inducit tacita societas.sed si oēs ne gociant z tunc quate nus cōicauerunt idu citur tacita societas vltra illā negotiatio nē z ꝓ plura hoc pro bat z ibō infert Bar.ī .d.§.altero q; si vnus forte emisset fundum zc.vt ibi vidō allegat .l.i vnus.§.eodez z Saly.in.d.l.si patru us tz q; oēs fructus z redditus isto casu cōicantur tamen non inducitur tacita socie tas omnium bonorum adeo q; si fundū acquirat noīe ꝓprio in cōione q; ille fundus nō venit in cōionē vide que habui in.c.audisti de ꝓscrip. in verbo ꝓ hoc dico q; consilium qō dat Ly.ibi vt.l.stipulatio hoc modo zc.z ibi vide de hoc articulo.

Si absenti ·Ibi ad illuz pertinere zc̄. hoc ideo qz negocium gesſit nomine societatis que iam finita erat per renūcia tionem.sed si hoc sciret z negocium comuni nomine gereret.tunc deberent cōicare non actiōe ꝓ socio cū societas sit finita.sed actōne negotiorū gestorū eo q; renunciauit ratum habēte.vt.j.eo.l. vt in conditioni bus in fi.z.l.actiones.§.si post distractum z de neg. gest.l.si negocia.z.l.litis cōtestate.§.si pecunie.q; testi menti. ¶Et nota ꝓ qōne quam habui de facto ī ciui tate Assisij de eo qui vouit ad seruiendum eccl'e san cti francisci. Barto.

d **Efilio pop** ·Istud quod dici tur cōpensari cō mudū cum dāno intellige secunduz q; di xi in.l.si negocia.§.de neg.gest.z ibi gl.no tabilis zc̄.

l **Acius libro** ·¶Istam.l.de claraui. in.l. si negocia.§.de neg.gest.qn̄ a..tez prima rō debuit poni dico q; quolibet tempore si alteri non est actum.

f **Jquis a socio** ·¶Stipula tio penalis fi nouat precedentem obligationez nisi ex cā non onerosa factam.sed ex actione fac ta per vnam.tollit altera quatenus cōcurrant. h. d. ¶Op.de.l.obligationum fere in fi.j.de act. z obli. Solutiones multe sunt.ego.do illaz q; ibi ꝓcessit cā lucrativa hic onerosa vel econtra qō ibi plene dic. ¶Videbitis istā materiā in.l.ꝓdia.j.de act.ept.zc.

f **Jactum sit** ·Actio cōi diuidū do non tollit ꝓ ac tionem.pro socio qz bīt se vt excedentia z excessa.hoc dicit.quod no. multum de clarat istam materiam.

r **Ei communis** ·¶Actio p secutoria nō tollitur per penalē nec ecōuerso.sed vna persecutoria aliaz bene tollit.h.d. ¶Op. de fur.l.is cui.plures solutiones dantur illa est vera q; ibi dz exponi furti.i.conditione furtiua. ¶Op.C. de fur.l.i.§.i.So.ibi actio ex cōtractu z actio ex ma leficio competunt contra diuersos. ¶Op.C.de fur. .l.i.So.ibi ꝓtractū ē cū vno z alteri ē factū furtū zc.

m **Erito autem** ·¶In dubio quis uti ꝓsu mitur iure suo.h.d.Glo.dicit no.mirabilē presumptionē que presumptio admittit ad liberationem vt hic nō ad condemnationez vt vi distis no.in.l.qui iurasse.§.si pr̄.s.de iureiuran. zc̄.

c **Amduobus** ·¶Contra mādatū vni factum veniens cōuenīri nō potest secus si cōtra contractum societatis venerit. h. .d. Primi dicti ratio est quia in primo cāu fuit man datum q; reuocare licebat. ¶Secundo cāu fuit so cietas siue ꝓtractus ꝓ socio ī quo penitere n̄ lz.zc̄.

Venit autem ·¶In hoc inditō ve nit dolus z culpa. hoc.dicit.

Si in coeunda ·¶Quādo vnus ponit operaz alius rem in societate etiā venit dolus z culpa. ¶No.in fi.glo.q; punctus ponit z pro culpa .simile in.l.ꝓcia .j.ad.l.falcidiā.z ad carbo.l.tj.§.due.v. vl' īstrumēta.

Damna ·¶In hac actione quis non te net ō cāu fortuito ét si rē extima tam recepit. Item furtum in dubio culpa eius q; pa titur factum esse ꝓsumitur.h.d. An extimatio faciat transire piculuz dixi vobis in.l.si vt certo.§.i.al'.§.si duobus.s.cōmo.An furtum in dubio ꝓsumat factuz culpa eius q; patit. ¶No.hic glo.sed aliter nō.isti. q.mo.re contra.ob.§.penul.zc̄.

Quidam sagariam ·¶Dāna que rōne societatis obuenīunt in simul sunt cōicanda . hoc. d.

Cum duo ·¶Societas vnius negotiatō nis non porrigitur ad aliaz ne gociationem.hoc.dicit.

Papinianus ·¶Quod fratres q; habēt bona cōia aliū de querunt non est in comuni redigendum.hoc.d. ¶No.q.gl. si vnus ex fratribus cōmittit maleficiū z soluit dz intelligi de suo ꝓprio qō intelligit qn̄ ma leficiū fuit cōmissum post mortez pr̄is.sz si pr̄e viuo cōmittit maleficiū z pr̄ soluit cōdēnatiōz.an postea post mortē pr̄is tempore diuisionis detrahat de pre sua dixi in.l.id qō.§.si cū fuum.de pecul.leg. ¶Sz quid si duz viuit pr̄ filius capit absqz suo delicto an postea diuidāt sibi ī puter in ptē.Bul.de cu. dicit in .l.ff.a ffe.s.de cōdi.inde. ¶Item qō hac.l.dō dz in telligi ſm Rizar.malūb.z Ol.nisi inter ffes coeatur societas tacite.potest enim reipsa tacita societas con trahi.vt.s.eo.l.societas.z.l.plane.z.j.eo.itaqz vnde si fratres consueuerunt inuicem cōicare lucra videt inter eos contracta societas scōm ꝑdictos doc.Ego istum passum examinaui in.l.ticiū z meuiū .§. alte ro.j.de admini.tuto.tam̄ ꝓ mō dico qn̄ plures fra tres stant simul siquidē aliquis eorū est pupillus cū eo nō potest videri cōtracta societas.vt.l. in cōditio nibus.s.eo.si vero vterqz est maior tūc siquidez bīt hereditatē paternam tm̄ nunq̄ ex hoc vt̄ inter eos contracta societas.vt.l.ex parte.s.fa.ber.sed si aliqd negociant siquidem vnus tm̄ z aliter nō tūc idē nisi sit aliquid ex quo ꝓsumi possit societas contracta. sz si negociantur ambo z cōsueuerūt ponere in cōi ex hoc inducit societas tn aduertēdū q; non inducit so cietas oīum bonorū sed societas illius actus tm̄. nā in istis q; ꝓsumunt ex actibus nunq̄ ꝓsumunt vltra q̄ actus se extendit.vt.C.ne ux.ꝓ marito.l.fi. z.j. ō ici.actuqz ꝓua.l.i.§.si qs iterdcō.ibi vlqz ad eū actū

Idem respondet ·¶Pactū per qō auferun alī

t ¶ Testamenti factionē qñ quis iurat nō reuocare testm̄ an possit facere aliud adde Bar.in.l.si qs in prin.testī de leg.iij.adde q Bal.in.c.i.§.item sacramenta de pac.iur̄.fir.tz q nō obstante iuramēto si fiat ꝑm testm̄ tz qr ūter testatorē ꝛ heredē nō est obligatio q̄ possit tali iuramēto cōfirmari vñ ex quo nō surgit ius aliqō ꝑ tale iuramentū mihi testatori erit in hoc inutile iuramētū vt in simili dicim⁹ .C.de arbi.aūt.decernimus lz Jac.but.dicat q forte iuramēto est standū tn male dixit ꝙ.l.stipulatio hoc mō concepta.J.de v̄bo.ob.nā non pōt iurans facere q leges nō habeant locum in sua dispositione.l. nemo pōt de leg.i.l.ius publicū.C.de pac. ꝛ hoc tz Ly.in.l.i.C. ō sac.sanc.ecc.ꝛ iō fuit questio de facto ī rege aragonum q habebat duos filios vnī assignauit regnū aragonū alij regnū maiori carū ꝛ iurauerūt ipi fres ꝑpetuo dictam diuisionē ratā habeř auc̄ trate iteruēiēte ꝛ cōsēsu regis p⁹ea idē dns res fecit inter filios quasdā substitutioces querebař qd iuris ꝛ Bal. sequēdo oldradū dicit q ista disputatio est ordinatō supremi iudicij dispositionē seu ordinationē ꝑueniens arg. l.tale pactū.§.fi.ff. ō pac.adde Bar.in.l.si qs in prin.testī de leg.iij.adde Bal.in repetitione.l.i.ad fi.C. de sac.sanc.ec.ꝛ q talе iuramentū nō impediat ꝛm testamentū firmat Bal.in aūt. sacra in.vj.collū.C.si aduer.ven.ꝛ ibi but. ꝛ Bar.in.d.l. stipulatio hoc mō ꝛ Bal.in aūt.hoc inter liberos .C.de testa.ꝛ fac̄ qō no.Bal.in.l. pactū in .v.oppo.C.de collat. qcquid dixerit in.c. moribus si de feud. fuer.contro.iter doct agna. ꝛ p imolam in.c.cum contingat in primo membro ꝛ Jo.an.in sua.q. VMarcus fecit testm̄ p Bal.in addi.in titulo de instru.edic.in.xj.col.vli.quando testamentum ꝛ ibi Jo.an.tz idem in sua.q.alias consilio incipiente.VMarcus fecit testamentum ꝛ Jurauit.

u ¶ Ad quā consulut.contrariū videř tenere Bal.in.l.cōmissorie.C. de pac. inter emp.ꝛ ven.ꝛ in.l.i.in antepe.col.in.x.q.C.de his qui pe.no.ꝛ vide oīno Ludo.in.l.i.§.ꝛ post operis.J.de oper.nou.nunc.ꝛ adde Bar.in.l.ij.J.de pub.iudi.ꝛ ymol.in.l.ita stipulatus in.xvij.col.de verbo.obli.ꝛ vide oīno ꝑ .d.Raph.ful.in aūt.sed nouo iure de seruis fugi.vbi no.loquitur.

cui libera testandi facultas etiam ꝑ indirectū nō valz .b.d. ¶ Nō.q ét ꝑ indirectuz non pōt qs auferri si bi liberā testamenti factionē ' ꝛ secundum hoc vī q quādo aliquis donat oīa bona sua pītia ꝛ futura nō valeat vt no.C.de pact.l.fi.ꝑ hoc dico q consiliū q dat.Dy.ī.c.qō semel placuit eẋ de reg.iur.li.vi. vbi dicit q si cōtingit testamentū istud infirmari ex nūc dono oīa bona mea ꝛc.aufert liberā testamēti factionez ꝑ indirectū vt.l.stipulatio hoc mō.J.de.v.ob. Et per hoc ét dico q qñ quis iurat nō reuocare testamētum q tale iuramentum non valet.ꝛ lz qdā dicāt q poterat facere testamentū sed erit ꝑiurus.vt.Jo.an. posuit in mercurialibus.tamen ego dico q non erit ꝑiurus.ar.l.stipulatio hoc mō.J.de v̄bo.ob.ꝛ. C. de pac.l.fi.nā si nō est obligatorīū ꝛ cōtra bonos mores ꝑstitū vt in.c.nō est obligatorīū.extra d̄reg.iu.ergo ꝛc.de quo dicam in dicta.l.stipulatio hoc modo ꝛc.

Idem respondet socius

¶ Qui pluresꝫ habet vias potest eligere leuiorē.h.d. ¶ Nō.licet in aliquem transeat dominium ipso iur̄ non tn̄ transit possessio dixi in.l.cōmissa.J. de publi. ꝛ.C.de sacro sanc.eccle.l.fi. ¶ Nota ad qōnem quā consului ⁿ nō sunt multi dies . qdā fuit cōdemnatus in qngentis libris.quā pecuniam si non solueret . J. .x.dies dēret sibi ap̄putari pes nō soluit qngentas. J. .x.dies.mō potestas faciebat executionem in bonis cōdemnati.opponiř q ī possit qr illa pena pecuniaria fuit translata in penā corporalem.vt.l.i.J.ad.l.falcidiam.ꝛ facit iste.§.ad illam.q.q̄ decidi ꝑ istam.l. ꝛ per plures alias ꝛc.

n **Ec quicquam** ¶ Nō.glo. super verbo accidunt ꝛc.

Jd quod quisque

r ¶ Si res perit anteq̄ societas sit ꝓtracta perit ei cuius est.si post cōtractam societatez perit cōmuniter perit.h.dicit.vel aliter si societas fit re.rerum ipsarum collatione perficitur si fit ꝑ contractū non dř perfecta nisi celebretur cōtractus.

Si filiusfa

¶ Filius emācipatus potest ꝓ socio conuenirī ip se ꝛ pater de peculio.ꝛc̄ .

Si seruus

¶ Alienatione extinguitur societas q ꝛ vī tacite ꝛe integrata si ī eodē actu manumissus ꝑseuerauerit.h.d

Deo anté morte

a ¶ Nō pōt conuenirī vt societas transeat ad heredē nisi in societate vectigalium.h.dicit. ¶ Nota. q ꝑ pactum non pōt fieri q societas transeat ad heredes.ratio quia impedit liberam testamenti factionem vt.l.cum duobus.§.idem respondet.s.eodē. ¶ Ex quo no.q pactum per qō impediř libera testamenti factio nō valet ꝑ qō dico q cōsilium qō dedit Dy.extra de re.iur.li.vi.in.c.qō semel placuit.ñ valet vt dixi plene in.l.stipulatio hoc mō.J.de v.ob. ¶ Item nota.q societas vectigalium non transit ad heredem si heres non est aptus.ꝛc̄.

x ¶ Et facit iste.§.cum Bar.transit Bal.in.l emp.ꝛ ven.ꝛ ymol.in.l.ita stipulatus la gra...s.de vb... ge.in.l.si insulā eo.titulo facit qō no.Bar.in.l.si fticibus in princ.de pecul.lega.ꝛ Bal.ꝛ alij.s.de in ius voc.ꝛ Ange.in.l.si qñ.§.heredes de leg.i.vide Jmo.in.c.odoardus de solutj.ꝛ moder.in. .si qs id qō de iurisdi.om. iudi.vbi qñ loco peñ corporalis pōt subrogarī peciia ria vel ecōtra

y ¶ Ad heredez adde tam q si filius vel heres vtiř eiř dē institoribus ad societatem paternā deputatis qbus vtebatur pater societas renouata videř ét si essēt pupillus habens tutorē vt notāter dixit Bal.ī.l.mā datū in.iij.op. .C. manda. ꝛ hic adde bal. in Rica. C.e. in.ij.coll.ꝛ q dř societatem vectigaliū trā fire ad hŕdez intelligas ō ꝑ mo herede ꝛz glo.in.l. nullā .J.eo. Job.fabri.singulariř in.§.solū instī. eo.dicit q vi tute iuramēti posset trāsire societas ad hŕdes sed ratio Bar.hic facit ī ꝓriū iuncto.c. non est obligatorium vide q dixi. s. eo. in Rica.

z ¶ De.q.ambasiatorū.ꝛ facit ad.q. Bar. in.l.si vero.§. .i.fol.ma.quia hic vř concludere q acquirař ambasiatoribus ꝛ ipsam disputauit Odofr.ꝛ concludit aut donatio fit sub noīe ꝓprio ꝛ acquirař ambasiatoribus aut donař tanq̄ ambasiatoribus ci uitatis ꝛ acquiriř cōi abbas sicul'.in.c.postulasti de concess. ꝑben. refert Jo.cald.cōiungendo duas opiniones positas in.d.l.q ꝓprio ꝛ dicit q si ambasiatores erant prius noti ꝛ familiares ei ad quem missi sunt tunc cedant eis aut erant ignoti tūc inspicienda est qualitas rerū donatarū nam quedā ꝑsumptue magis cōueniunt mittenti quā ipis vt puta si donareř vnus leo quedā cōueniunt potius ambasiatoribus puta si donareř vestes que eis cōgruentes essent ꝛ cū hac distictōe

Ocium qui in eo

r ¶ In hac actione post moram veram vel fictā veniūt vsure ꝛ interesse contra socium secus cōtra heredem socij.hoc dicit .

Socius

¶ Dāna ꝛ lucra contēplatione societatiſ obuenientia sunt cōicāda secus si contemplatiōe ꝑsone obueniunt.lz huius societas fuerit occasio.vides ergo q hec.l.corrigit ꝑcedentez in dānis medicinarū sed an corrigat ī alijs dubitař.glo.hic se multum inuolut bēre veritas est illa quam dixi ubi in summario.nam hec v̄ba ꝓpter societatem possunt intelligi duobus modis.vno mō hoc est contēplatione societatis tūc dāna ꝛ lucra veniunt cōicanda.vt.l.cum duobus.§.quidaz.s.eo.alio modo potest intelligi ꝓpter societatem hoc est q ꝛsocietas fuit occasio remota.v̄bi gratia ꝑ societatem habui necesse accedere ad curiam principis. ꝛ dum cora principe tractarē negocia placui prīcipi ex quo donauit mihi castrum.certe hoc nō facit contēplatōe societatis sed persone mee tm̄.licet nunq̄ habuissez nec accessissem nisi ꝓpter societatē.certe istud nūq̄ venit cōicandū vt hic in fi.eodem mō in dānis vtputa dū essem absens ꝓpter societatē consanguineus meus fecit testamentū ꝛ instituit extraneus qō non fecisset si ego fuissem ꝑsens vt.hac.l.ꝛ ꝑ predicta dico q est hic cāus de.q.ambasiatoz⁹ mediolanensiuz vt donatio eis facta ab imperatore nō sit cōis ō qua per glo.in.l.q ꝓpto.§.ꝓcurator vt in ceteris.s.ō ꝑ curatoribus ꝛ.l.si vero negociuz.J.so.ma.ꝛc̄. ¶ Jtē istā.l.allego ad qōnē de duobus frībus quorū vnus cum pecunia vadit ad curiam regis vel principis ꝛ ei similia dona vel lucra obueniunt.

Jticius

r ¶ Si precium rei cōis cum socio putatiuo diuiseriz a vero socio ille putatiuus cōueniř non ego cū partez ꝑcij recepertm.hoc.d.

Erum

u ¶ Socius non cōdēnař nisi quatenuſ facere potest vel dolo desijt posse facere. quod beneficium ad fideiussorem vel heredez nō trāsit.h.d. Hic dř q socius ideo hz hoc beneficium q̄ societas hz vim fraternitatis.quero si frater cōuenitur a fratre vtrum habeat hoc beneficium.glo tenet ribus ꝛ ipsam disputauit Odofr.ꝛ concludit aut donatio fit sub noīe ꝓprio ꝛ acquirař ambasiatoribus aut donař tanq̄ ambasiatoribus ciuitatis ꝛ acquiriř cōi abbas sicul'.in.c.postulasti de concess. ꝑben. refert Jo.cald.cōiungendo duas opiniones positas in.d.l.q ꝓprio ꝛ dicit q si ambasiatores erant prius noti ꝛ familiares ei ad quem missi sunt tunc cedant eis aut erant ignoti tūc inspicienda est qualitas rerū donatarū nam quedā ꝑsumptue magis cōueniunt mittenti quā ipis vt puta si donareř vnus leo quedā cōueniunt potius ambasiatoribus puta si donareř vestes que eis cōgruentes essent ꝛ cū hac distictōe

ota. ¶ Secundo hẽs hic q̃ fideiuſ
ur hoc beneficium. erit ne aliquod reme
vt fideiuſſor denunciet principali. ⁊
ueniat ⁊ ſuſcipiat in ſe iudiciuz ⁊ op
ponat iſtam exceptionez in perſona ſua lz fideiuſſor
non potuerit vt vidiſtis in. l. idem. §. generaliter. ff. ti
i. ¶ Tertio no. q̃ hoc beneficium cõpetit defenſori.
Sz q̃ ẽ rõ iter defenſorẽ ⁊ fideiuſſorẽ gl. ponit i. l. alia
in prin. ff. ſo. ma. ⁊ ff. de re iudi. l. ſi cuz ꝓcurator illa
eſt vera rõ q̃ fideiuſſor cõuenitur ꝓpria obligatiõe
ſed defenſor cõuenit ex illa obligatione qua tenetur
dominus cui cõpetebat illa exceptio. Itez vides q̃
iſtud beneficium non tranſit ad heredem. dicit glo.
verum eſt ad heredem vt heredẽ. ſed vt vt ad cõem
filium ſic vide glo. ſup vbo ceterorum. ¶ Nõ. q̃ gl.
dicit vt cõem filiũ. vnde innuit q̃ ſi eſt filius marit
tm̃ non vxoris ⁊ ſic non cõmunis filius ad eum non
tranſiret hoc beneficium. de hoc ſunt cõtraria quod
dic vt. l. etiã ſo. ma. ⁊ l. nõ tm̃. ff. de re iud. ⁊ p̃ C. C.
q̃ po. in pig. hab. l. aſſiduis ⁊c.

Si cum tres. ¶ Inter ſocios inuicẽ agentes non eſt melior cõditio occupãtis. h. d. ¶ Nõ. glo. quod poteſt agi ĩ ſolidum contra maſſarium ciuitaz vel vniuerſitatis vt hic ꝓbatur ⁊ ff. eo. l. actione. §. ſi communis. ⁊c.

Hoc quoque. ¶ Op. ff. ſo. ma. l. etiã §. lz glo. dicit ſpeciale ĩ odiũ maritꝰ. Pe. tenet cõtrariũ q̃ lz maritus pp cul pã teneaꝝ nõ tm̃ amittit beneficiũ qõ bz ne exigaꝝ ni ſi inq̃ntũ facere põt ita tz gl. C. de rei vxorie actiõe. l. vnica. §. cũ aũt. ⁊ Pe. in dicta l. cũ. §. lz. ff. ſo. ma. ⁊c.

Voluntate. ¶ Nõ. q̃ ſicut tacite cõtrahitur ſocietas. ita tacite diſſoluitur dixi in. l. plane ⁊ ĩ. l. ſocietate. ff. eo. ⁊c.

a **Ctione.** ¶ Pro declaratõe huius. l. reuoco in dubium qũo actione ꝓpoſita ſoluiꝝ iudiciuz. Rndeo dẽs ſcire ſecundum veram opi. q̃ actio ꝓ ſocio põt ꝓponi vt aliquid cõicetur. vt. ff. eo. l. ſi actum. ⁊. ff. l. §. nõnũq̃. ⁊ tũc per talem actionẽ nõ extinguiꝝ ſocietas. quãdoqz ꝓponiꝝ actio pro ſocio vt alteri ex ſocijs deb̃ pars ſua vt in perſonalibus p̃ſtationibus que veniunt in hoc iudicio vt. d. l. ſi actũ. ff. eo. Iſto caſu ſecundo ſtatim cũ ego ago vt mihi aliquid detur videor habere animum diſſoluendi ſocietatem vt hic loquitur tex. ⁊c.

Renunciare. ¶ Renunciatio põt fieri ꝓ ſe ⁊ ꝓ ꝓcuratorez etiam generalem. h. d. ¶ Nõ. q̃ ꝓteſtatio põt ꝓ procuratorem fieri ẽt li non bz ſpeciale mandatũ. lz glo. alr videaꝝ dicere ĩ. l. i. §. i. ff. ꝺ li. agno. veruñ ĩtellige iſtũ. §. qñ ꝓcurator renũciat ex cã nã ſiñ cã ĩ poſſet reuocaꝝ factũ a dño ſpecialiꝝ. vt. l. ſi bõiné. ff. ti. i. ⁊c.

Item ſcriptum. ¶ Procuratori facta renunciatõ habet effectum ſi dñs ratũ habuit. h. d. Sed an ꝓcurator poſſit iſtam renũciationem acceptare dic vt dixi. ff. §. px. ex cã iuſta poteſt. alias non ⁊c.

Morte unius. ¶ No. iſtum §. q̃ lz morte finiatur ſocietas non tm̃ actio finitur ſicut in actione mandati diſtinguitur ſcientia ab ignorantia.

Si unus ex ſociis. ¶ Inter ſocios tempore diuiſionis anté partez aſſumitur dos ab eo qui ſuſtinet onera matrimonij. h. d.

f **Unus ex ſociis.** ¶ Iſtã. l. allegat Jaco. de ar. quando duo rei dicanꝝ ſocij ⁊ dicit ipſe q̃ tunc ſunt qñ eſt actum vt lucrum ⁊ dãnum ſit cõe. de quo dixi in. l. ſi duo. ff. ſi quis cautio. allegat etiã ad hoc q̃ duo rei videantur inuicem fideiubere de quo plene dic vt. l. vir vxori. ff. ad velleya.

Si unus ex ſociis. ¶ Hodie iſtud lucruz vſurarum eſt illicitum ideo nullo modo cõicaꝝ. vt. l. cum duobus. §. ſi. ⁊. l. ſe. ff. e. ti. ⁊c.

n **Emo** b **ex ſociis.** ¶ Mõ vnã glo.c in vbo alienare ex qua no. q̃ glibz ex ſocijs põt totã rez alienare niſi in duobus cãbus. ſ. ſi fraude alienet ⁊ ceteri cõtradicãt qõ intellige vez in mercibus ⁊ alijs rebus quas ſocij venales habebant. ⁊ tũc qz ſeipſos ꝓpoſuiſſe videnꝝ ad vendẽdũ. vt. d. l. eius qui. ff. ſi certũ pe. ⁊. l. iiij. ĩ pri. ff. de exer. In alijs rebus intelligo. l. noſtram ſimpliciter prout tacet q̃ nemo põt alienare niſi partem ſuam. ⁊c.

Illud queritur. ¶ Dolus cõmiſſus in perdendo facit perdere beneficium ſecus ſi cõmittatur in non acquirendo. hoc. dicit.

d **Eo ſocietatem.** d ¶ Si ꝑ ctui iuriſ gentium ſubijciaꝝ ſtipulatio contunes idẽ nouaꝝ prima ſi actum ẽ nõ alias. Itez ſtipulatio penalis non nouat ꝓcedentẽ obligationẽ ex cã onoroſa cõtracta. h. d. ¶ Quero vtrũ ſtipulatio e cõtinens idem appoſita incõtinenti nouũ contractũ primũ tex. dicit hic q̃ ſic ſi hoc agaꝝ. glo. dicit q̃ hoc videꝝ agi in dubio ꝑm iſta iura hodie ſecus. ego dixi q̃ in dubio non p̃ſumiꝝ nouatio qz ſtipulatõ apponitur incõtinenti vt dixi in. l. ſingularia. ff. ſi cer. pe. ¶ Quero vtrum ſtipulatio penalis nouet ꝓcedẽtez obligationez videbis in. l. predia. ff. de act. empt. ⁊c.

r **Ocius ſocio.** f ¶ In ſocieta te culpa leuis ẽ nõ adhibere eam diligẽtiã quã ĩ ſuis adhibere ſolitus eſt tpe cõtracte ſocietatis. h. d. quã. l. nõ. multũ qñ dicaꝝ culpa leuis aliã habuiſtis qñ dicaꝝ culpa leuis vt. l. ſi putator. ff. ad. l. acql. que docet facere articulos ⁊ hoc ꝓcedit in ſocietate cõtracta. Si vero incidenter cõtrahiꝝ ſocietas tũc inſpicitur qñ eſt. vt. l. heredes. §. nõ tm̃. ff. fami. herc. ⁊ de iſta leui culpa dixi in. l. qõ nerua. ff. depoſiti ⁊c.

f **S ſocietatem.** ¶ Sententie arbitri oĩno ẽ parendũ. Snĩa vero arbitratoris reducitur ad arbi. riũ boni viri. h. d. ¶ Nota q̃ arbitratorũ duo ſunt genera. Primũ qñ aſſumiꝝ ſup lite diffiniẽda ꝓ ſnĩam ſm qõ iudex faceret. Secũdũ qñ aſſumiꝝ ſuper cõtractu vt patet. Ex hoc dices tu arbitratores q̃ aſſumunꝝ ſup lite poterũt arbitrari ⁊ eoz arbitramenta nõ reducenꝝ ad arbitriũ boni viri. Rndeo nõ eſt verũ qz ſemp arbitramentũ ⁊c. vt in auc. vt diffe. iudi. §. i. vnde arbitrator aſſumiꝝ p̃mo mõ vt nos tranſigimus ſup iſta lite eo mõ quo talis dixerit. ¶ Sed quero quo iure petaꝝ. Rndeo qñ ſu

b ¶ Nemo in p̃n. huius. l. ⁊c. declara vt p Bal. in. l. i. C. q̃ teſt. fa. poſ. ⁊ an vnus ſocius poſſit ſtipulari ſocietati ſue vide Bal. qui vꝝ tenere q̃ nõ in. l. ſi abſentis. C. ſi certũ pet. vide tñ Jnnoc. quẽ ipe allegat ĩ. c. dilecta ò exceſſ. pla. bene faciũt no. ꝓ Bar. in. l. eandẽ de duo. re. ⁊ Bal. in. l. cuz te ſi cer. pet. ⁊ hic adde Bal. ĩ Rtica. C. eo. in. ij. col. ⁊ aliquid ꝓ Jud. ro. ĩ. l. de pupillo. §. ſi pluriũ de op. no. nun. Et an vnus ex mercatoribus ſocijs poſſit liberare debitorẽ viõ Ang. oĩno in. l. ſi vn? in p̃nc. ⁊ ibi tex. ff. de pac. vide bal. ĩ. l. ſi cũ te ſi cer. pe. ⁊ hic hẽs glo. no. q̃ ſocij dicuntur habere ĩter ſe tacitũ mandatũ a lege facere ea q̃ vtilia ſint ſocietati ⁊ ita factum valet qõ tenet mẽti ꝑpetuo qz forte nõ reperies alibi facit qõ habeꝝ in. l. de pupillo §. ſi pluriũ de oper. no. ⁊ qz iſtud non eſt vſqz quoqz verũ viõ qõ dixi poſt Bar. ĩ. l. ij. C. de cõſor. eiuſdẽ liij. ⁊ vide Jnno. no. in. c. dilecta de exceſ. p̃la. ⁊ an vnus ex ſocijs p̃ſumatur vẽdeꝝ cũ conſenſu alterius vide Bal. in. l. in familie. C. fa. herc. ⁊ ibi ẽt ponit cui ĩcũbat on? ꝓbandi rẽ tanto p̃cio venditã eẽ ad quod vide Bar. ĩ. l. ſi mꝝ. §. cobrdes. ff. fami. ber. alias eſt in. l. ſi ĩter ⁊ ad hãc gl. hic vide q̃ dixi in. d. §. ſi pluriũ.

c ¶ Vide vnã gl. itẽ vide bal. in Rtica. C. eo. ĩ. vj. col. Ro. ĩ. l. ſi pluriũ. ff. ò op. no. nũ.

d ¶ Duo ſocietatẽ. ĩ p̃n. huius ⁊c. Et qualiter caſus hº. l. ꝓceſſerit vide Bar. ĩ. l. ita ſtipulatus in .xxiij. col. de verbo. obl.

e ¶ Stipulatio. limita hoc vt ꝓ Bar. in. l. ſi qs cũ aliter gaij. ⁊ in. l. predia. ff. de actꝝ. emp. in. ij. col. ⁊ ibi doc. de vbo. obligaꝝ. ⁊ in. l. predia. ff. de actꝝ. emp. in. ij. col.

f ¶ Socius ſocio. Que culpa veniat in ſocietate vide Bal. in. l. pignus ĩ. xiiij.

col.C.de ptg.actj.z in Rica eo.in fi.
g ¶Op.ad pn.hic adde Bar.in.l.qbus diebus.§.emili⁹ de condi. z demon.
b ¶Bonus vir.Adde que habes post Bar.in.d.§.cum ita.
i ¶Arbitratus est p Bal.in fi.in.iiij.q.C.de ꝯh.ep.z qd si mulier è arbitrat⁹.
k ¶Pignora.adde Bal.in.l.fi.in.x.q.C.de ꝯben.emp.z ibi ēt quid in pena z fideiussoribus.
l ¶De apparatu.vi de p eundē in.d.l.§. z post opis z bal.ī.l. sed si in seruū.§.si iu dex de arbi.
m ¶Arbitratorē.de istis differētijs plur vid p.d.Ant.z ymo. ī.c.qtauall'ō turiu.
n ¶Sequeref. vidē qō no.Jud.in Rica ō arbi.ī pn.xiij.carte
o ¶Lite.vide quod no.Ro.in Rica ō arbi.in pn.ī.xuj. carta.
p ¶Trāsactio.z qualiter intelligaf q arbitramentū é transactio adde Bar.in.l. q si effesi.§.i.s.ō eo q certo loco z Bar.ī.l. furti.§.q iusta.s. de ī fami.z late Bal.ī.l.i. .C.si aduersus trāsa. z in.l.ij.ad ti.C.ō fa. san.ec.z in.l.pses ad fi.C.de transl.z in.l.fz si ī seruū.§.i.de arbi. si tñ statutuz faceret mentionē de trāsactō ne nō veniret arbitra mentū q nō est ꝑpe transactio fm ymol.ī .c.si qñ de off.deleg. z vide fulg.in.l.si di uersa in pe.col.C.de transac.Et ad mām vide q bés post bar. in.l.fi.j.de bo.pos.fz tabulas z ad aliō qd dicaf esse transactio vide q circa hoc dic Bar.in.l.ij.§.si fuus .s.de peculio.
q ¶Cognoscere.vidē tñ per eundē nō.ī.l. die ꝑferre.§.stari.s. de arbi.hic adō Sal. ī.l.cū antea.C.ō arb.
r ¶Falsuz.z sic no. ex prīo dco q ptes nō pōt facere q ī cā ꝓcedaf sūmarie z ō plano de quo vide q cordiā.p moder.in.l. nemo potest de le.i.
s ¶Remittere. adō ad hoc qō scripsi ī.l. ius publicū.s.ō pac. adde Bar.in.d. auth. offeraf in fi. z adde sal.ī loco ꝑxie allato

mif sup cōtractu bone fidei dic vt in.l.vnde si nerue Sinaūt adhibef sup cōtractu stricti iuris tūc officio iudic.vt.l.si libertus.j.de op.lib.¶Quero qs dz p bare an ille q dicit arbitramētū esse iniquū an ille q dicit esse equū.tex.in.l.vnde si nerue dicit q ille q dic iniquū nisi iniquitas manifeste appareat.¶Jtē quero nunqd possit renunciari q nō reducaf ad ar bitriū boni viri.Dy.in.l.quidā cū filiū.j.de vbo.ob. in.c.scientes extra de reg.iur.in.vi.z p Buil. in.l. si vnus.§.illud nulla.ū.de pactj.z per canonistas in.c. quintauallis.extra de iureiurā.in antiquis.

Arbitrarium enim ¶Bonus s.ē. z sic ꝓcedit q primo ponit thema cōnem ꝑut factum è in prī.l.¶Secūdo ponit qōnē ꝑut debuit fieri.¶Ter tio ponit vnā suā distinctōz cōferentē ad determina tionē qōnis.¶Quarto determinat qōnem.¶Scōo declarat vnū dubiū circa premissa.scōa ibi existimo tertia ibi arbitrorum.quarta in.l.in proposita. quia in.l.quid enim.vel si.illud.in summa bī.b.d. Snīe arbi trij omnino è parēdū.Sentētia vo arbitratoris si fue rit iniqua reducif ad arbitriū boni viri.b.d.¶Op. ad pn.hic s innituntur q per dictiōz vt īducaf cōditō Contra immo inducif modus.vt no.in.l.demonstra tio in fi.j.de cōdi.z demonstra.z.C.de his que sub modo.l.i.z ibi no.sed solue q hic ponif cōditō īpro prie.i.modus vt dicamus ea cōditōe.i.eo mō vel eo tenore vt dicit glo.i.ex qua no.q licet verba dispōsi tionis dicāt ea cōditiōe tenef tñ illa nō faciūt cōditō nem si natura vboz hoc nō importat.simile in.l. me uia.j.de manu.testa.z de dolī exceptione.l. doli.§. fi.z.l.ij.§.fi.ō dona.¶Jtē op.q sunt alia genera ar bitroz,vt.l.arbitro.z.l.ab arbitro.s.qui satisda.cog. So.vt in gl.¶Op.q n semp stef snīe arbitri. vt.l. arbitroz.C.de arbi. So.ītellige vez hic si dolus ma lus abest q dic vt.l.ita demuz.s.ō arbi.¶Op.z vī q nō reducaf ad arbitriū boni viri.nec recedaf a p sona.vt.l.si quis arbitratu.infra de.v.ob.glo.in.l. im posita solut fm quosdā q hic loquif in iudicijs bone fidei ibi in iudicijs stricti iuris.hec non è vera p.l.si cōta.s.eo.z per.l.si libertus.j.de op.lib. z p tex.in hac.l.īproposita.ibi eo magis q iudiciū bone fidei è.quasi dicat idē eēt si esset stricti iuris. Soluit glo.ergo aut arbitrator arbitraf.sed unique z recur rif ad arbitriū boni viri vt hic aut nō arbitraf z tūc nō tenet cōtractus nec ét recurrif ad arbitriū boni viri cū nō receedaf a plona siue in cōtractibus bone fidei vt.l.si cōta.s.eo.z l.fi.C.de cōtrahē.empt.siue in cōtractibus stricti iuris.vt.d.l.si qs arbitratu.cuz simili.Jsta est vera intelligēdo recte. rō q eo ipso q arbitraf ꝓtractus est pfectus z ex eo orif obliga tio z actio cui pōt de seruif officiū iudicis. reducen do ad arbitriū boni viri vt hic z.l.vnde si nerue. j. eo.Sed qñ arbitraf tunc cōtractus ñ è pfectus nec ex eo oritur obligatio vel actio merito si nō est cui adhereat z cui deseruiat officiū iudicis in reducēdo ad arbitriū boni viri ergo ꝛc.z ō si cōtractus fuerit pfectus z cōpromissum fuerit in arbitratorē sup ali quo accessorio lz arbitrator nūq arbitref poterit re curri ad arbitriū boni viri sup illo accessorio q sub est cōtractus cui officiū iudicis deseruit argumētuz de cōtrahē.empt.l.sue rei.cū.l.sequenti.z.l. in emp

t ¶Coram arbitro.facit.l.diē ꝑferre.
qd si arbiter elegit vnā diez in ꝓnunciar
Bar.in.l.si dñz.j.de fur.z spe.ī ti.de ar
u ¶Dictuz est.ī bac.q.lz Bar.hic nō decidat tñ ꝑpe in.l.diē ꝑferre.§. stari expresse firmat q snīa nulla sit.z ei stari nō debeat si est inusta

tione.in prin.z.l.dolum z istū passum declarauī ple ne in.d.l.si qs arbitratu.de.v.ob.¶Querit glo. qs est iste bonus vir b ad quē recurrif.Rndet q iudex vt.l.cōtinuus.§.cum ita.j.de.v.ob.z.s.de eo q cer to loco.l.q si ephesi.z.l.vir bonus.j.iudi solui.z j. de iniur.l.fz si vnus.§.ait ꝓtor z.s.de ꝓcurato.l.fnū quoqz.§.ait ꝓtor.¶Querit gl.si inq arbitratus è an possit itez possit arbitrari z arguit p z cōtra.dic q in arbitrando si seruauit formā cōpromissi functus est officio suo.nec pōt iterū arbitrari secus si formā cōpromissi nō seruauit vt.s.de arbi.l.qd tñ.¶Que rit glo.vtrū pignora k data iniquo arbitratori retineā tur pro snīa iudicis reducentus ad arbitriū boni viri seu vt bonus vir z determinat glo.q ñ.vt.j.iudi.sol ui.l.iij.in prin.z.l.penult.qō no.¶Sumus expedi ti de apparatu l venamus ad materiam.¶Primo quero que est dīa inter arbitrū z arbitratorē m.Ja co.de are.vt.L y.refert.C.de epi.audi.l.si qui ex cō sensu.circa prin.dicit q arbitrator semp assumif cir ca cōtractū.arbiter vero assumif in lite.Jstud vī cō tra.l.si de meis.§.recepisse.s.ō arbi.z ꝓtra.l.i.§.vñ queritur.j.de noui operis nunciatione.z.C.de iud. auten.si vero cōtingerit.z in corpore vñ sumif.z tō quidā dicunt q arbiter est ille q bz iudicare de iure scōm ordinem iudiciariū.arbitrator vero est ille qui assumif ꝑ iure z de facto.si bene aduertis istorum opi.non discrepant.nā arbitramentū qō assumif sup lite dicif quedā transactio vt nota.in auc. vt diffe.iu di.§.i.vnde dī arbitrator assumi sup cōtractu trāsac tiōis ineūdo.semp ergo vt vides arbitrator assumif sup cōtractu.z istud placet dices tu fm hoc sequere tur n q arbitrator assumptus sup lite o nunq̄ pote rit in totū absoluere vel in totū cōdemnare q si arbi tramentū est transactio p z transactio hnullo dato vel retento nō valet vt.l.transactio.C.de transac.Rndeo transactio est genus ꝯctus cōtinens sub se oēm mo dū per qué a lite recedif.vt.l.ij.s.de iureiur.z ideo intelligas q arbitramentū est quedā q transactio ī ge nere boc est quedā conuentio per quā a lite recedif nonvntelligas de trāsactōne in specie in qua requiri tur q aliqd detur vel retineaf z sic poterit in totuz absoluere vel in totū cōdemnare.¶Quero qd si est dictū q possit cognoscere r de iure z de facto.pnun ciare tñ debeat de iure an erit arbiter vel arbitrator puto q erit arbiter q ét iudex quandoqz cognoscit sūmarie z de plano.vt.l.ne quicq̄.§.de plano.s.de offi.proconsul.z leg.z.C.de naufra.l.de submersis plene extra de.v.sig.c.sepe contingit in cle.Dicef tu istud vī falsum s q ordinē iudiciorz nō possunt ptes remittere t vt.l.ij.§.sed quia veremur.C. de iureiu. pp ea.z qō no.in auc.offeraf.C.de lit.cōtest.z in.c. de cānis extra de offi.dele.z qō no.de re iudi .c.fi. li.vi. Rndeo z cōcedo q non possunt remittere iu diciorū solenitatem qñ litigant coram iudice qui bz iurisdictionem a supiore.secus qñ litigant cora arbi tro u cui ipsarum ptiū cōsentus dat notionē. z ita ob seruat cōsuetudo qō no.¶Quero qñ dictū est v vt debeat snīare de iure an tūc debeat eius snīe stari si est iniusta videtur q sic ex eo q è arbiter. Jn ꝯtruz vī ꝓpter formā ꝓpromissi qua cautū est q sentētiet de iure qō nō est obseruatū z hic.§.loquif qñ in ar bitrū è cōpromissuz simpliciter cogitabit.¶Quero

s sic ꝯ ius liti gatoris p.l.nō distīguemus. C.ō qst.e.ti.fz ꝯtruz tz.d.An to.in.c.ex insi nuatione ō re scrip.q dicta ẏba q ꝺbeat snīare de iure potius sonant in monitionez q in conditio né p nō p Jo bā.An.ī.c. ex insinuatōe qō retuli insti.de acti.in.§.bone fidei ī fi.q ar biter dz ꝓnun ciare de iure .l.i.s.de arbi. licz arbitrator possit ī aliquo ledere prez.l. si de meis.§. recepisse eo. ti.z sic vī ex primi qō taci te inerat in ar bitrio iō non operaf exꝑ sio.l.iij.de le. .i.sed.d. Jo.ī .d.c.ex insinua tione dicit q ꝯ An.fortiter facit q lz quo ad hoc vt arbi ter faciat litez suā videaf.d. dā inesse si alt ter faciat in.l. pe.cōiucta gl. al'.pma.C. de pac.tñ ad va liditatē snīe z cōmissionē pe ne nō vī iesse ar.stari dz sen tentie arbitri sive equa siū iniqua sit al's cōmittif pena .d.§.stari z iō vī exꝑmi alif q̄ inlit cuz ex primaf ad tol lendū effectū pene bene fa cit.d.§.ō offō z ideo cuz ali ter exprimaf

q̄ insit dz alit[illegible].si filius de lib.z posthu.z no.in.d.l.iij. per Bar.z ben[illegible]no.Bar.in si.in.d.l.iij.q̄ exprimit arbiter tempus solutionis in sñia nō admittaf purgatio more. Jtē pro ista p te adducit q2 q̄ transfundit illud qđ de iure inest in forma mandati bois nō vī a forma recedendū.c.cuz dilecto z ibi no.de rescrip.lz.d. Anto.nitaf ad illud.c.rñdeī sed eius rñsio nō vī enaraf ōrium z hec ps videf fm eum verior z magis practicatur pfertum q̄n cōpromittitur in aliquē tanq̄ in arbitruz z arbitratorē. Rñdeo ex mō cognoscendi z ꝓnūciādi intelligimus vtrū fecerit vt arbiter an vt arbitrator ar.eoz que no.de iudi.l.i.z no.in.l.epale.de epi. audientia.z hoc tenef. Jmmo.in.c.quintauallis extra de iureiurā. ¶Quero qd si incepit ꝓsequi per viā arbitratoris an possit redire ad viā arbitri vl' ecōtra.istā .q.formar Dy.in.l.iij.j.de tes.milita.z ibi dicit q nō q2 p electionem vnius cōtrarij alteri vī renunciari. vt.l.i.C.de fur.z.l.si dñiū.j.ō fur.dic vt ibi z.Spec. in.ti.de arbi.z.sequif. ¶Quero vtr' ex sñia arbitratoris oriaf actio. Jmmo.in.d.c.quintauallis.dicit q si quidē est iuratū oriī actō nisi in factum ex iureiurā. al' nulla oriī actio ex arbitraméto sz ex stipulatione vel cōtractu ꝓcedēti. Jstud vltimum ē verū q2 arbitraméū iplet cōtractū z ex cōtractu oriī actō vt hic z in.l.si.C.de cōtrahē.empt.z.l.siqs arbitratu.j.ō.v. obl.z.l.si libertus.de opis lib.cum si. Et lz sit iuratū nō pōt oriri actio in factū.nā ex iuramento non oriī actio q̄n est decisoriū litis.vt dixi vobis.s.ō iureiur. .l.iusturādū qō ex cōuentione sz iuraméū qō ponī in cōpromisso ē ad cōtractus cōfirmatiōz merito actionē nō ꝓducit.z ex hoc sequif q sñia arbitratoris nō hz patā executionē sed est agēdum ex stipulatiōe ꝓposita vel cōtractu ꝓambulo arbitraméti.nō aūt x tncōtinenti oz exequi.vt.l.nunis ꝓpe.C.de exec.rei iudi.z.l.si cū nulla.j.de re iud.lz. Post. videat tenere. cōtrariū in.d.c.quintauallis. Preterea arbitramē tum nō emologaf cursu.x.diez nā.l.cum antea.C. ō arbitris y loquif in arbitro nō in arbitratore secūdū Jnno.in.d.c.quintauallis.p statuta tñ terraz ꝓuidetur q arbitraméta executioni mādēf. ¶Quero quo iuī sñia arbitratoris z reducaf ad arbitriū boni virt. Spec.z Jnno.videf dicere q officio iudicis tex.l. vnde si nerue.vī dicere q actōne ex eo q̄ctu.bī aut loquimur in cōtractibus stricti iuris.z tūc p officiū iudicis.vt.l.si libertus.j.de opis libertoz. ita intelligo opi.ꝓdictorū.aut in cōtractibus bone fidei z tūc aut ex eo cōtractu oriī actio ei qui vult petere redu

.xxxiij.qui ad apostolica z vide aliqua bona verba p Bal.in.l.si q̄n.C.de in offi.test. Jn eodē versiculo.Quero q̄n dictū est.vide no.per Bal.in.l. nō co dicillum.C.de testa.z Jo.an.in.c.inmotuit de off.deleg.z ymol.in.c.ex parte de arbi.adde q Bal.in.l.si seruus pluriū.§.fi.post Bar.de leg.i.dicit q li fuit compromissum in aliquē vt in arbitrū z arbitratorem fm ꝓnunciando ac ci ad arbitriū boni viri z peteī actiōe ex eo q̄ctu vt hic aut ex eius pte nō oriī actio.exēplū in q̄ctu dot. fuit cōpromissuz i aliquē vt statueret dotē alicui mulieri qui statuit z inique statuit quia mulierez nimis grauauit certe ex parte mulieris nulla oriī ad repetendum constante matrimonio tūc recurritur ad officium iudicis ar.dicte.l.si libertus.quod ꝓbo aliter. si mulier cōueniref a viro vigore illius arbitraméti mulier posset excipere de eius iniquitate z sic p officium iudicis mercenariū de eius iniquitate cognoscere.sed regulariter vī q qlibet vbi hz exceptionez et si nō cōueniaf pōt iudicis officiū implorare ne ab aduersario inquietef vt.l.iij.C.qui bo.ce.poss.z.j. de fideiuss.l.si contendat.z ibi est tex.scōm vnā lec. facit.j.de li.le.l.aurelius.§.certum z qō ibi no.Quero qs erit iudex cuius officium ī plorabiī credunt cōiter aduocati q sit iudex appellationis cū ista reductio sit quedā appellationis spēs vt in.l.nō distinguemus.§.cum qdā.s.de arbi.ōrium puto q2 ūmo ē iudex principalis cause qō apparet ex his que mō dixi nā si hoc petiī iuī actionis nō est dubiū q actō sequif forū rei z deberet hoc examinari coram eo q esset iudex illius actionis. Jdē si petiī per offm iudicis.vt.l.ij.C.vbi z apud quē in integruz restiß. petatur. Vnum tñ puto aduertēdū q q̄n istud officiū iudicis īploref a reo cui exceptio cōpetit poterit ista reductio peti corā iudice ipsius rei lz nō sit iudex actoris. Rō q2 cum ista exceptio mō examinef princi paliter que al' in iudicio actore agente examinar eī incidēt pōt examinari corā illo iudice corā quo actor haberet necesse hanc actōz ꝓponere nec ī hoc actor grauatur q2 sic ipse de iure cōi hz necesse facere. pro hoc videtur casus.s.de transact.l.cum hi.§.transactionis.alimentorum.vbi dicitur q ille iudex debz arbitrari super transactione alimentorum qui esset futurus iudex super lite sed quando recurritur ad iudicem vt ad bonum virū recurritur vt arbitretur super transactione ergo.z̄c.id forte vbicūqz sup aliqua exceptione debet aliquid prīcipaliter examīari cumulat vtrāqz potestatē q hoc cāu potuerit peti hec reductio et reductio sue sñie ꝓpter iniquitatem sicut arbitratoris quia hoc est magis equuz z iō in hac mixtura ꝑualere dz arg. eius qō no.in.l.si vir in fi. .j.pro donato z hoc et ponit ymola ī.l.nemo pōt ō leg.i. z ibi dicit q hoc est singulariter notandū z q non meminit alibi se hoc fecisse z ibi hoc limitat.d.Johan.nisi essent in sñia hec verba oī modo via iure z forma quibus z̄c. q2 tunc videf se referre ad viam efficatiē z sic ad viā arbitri alias, dicit recurrendū ad coniecturas z adde tex.in.l.q̄q̄ z in.l.in testō.C.de test. mili.vbi qs semp videf exercere viaz ordinariam z illa iura ibi ad hāc.q.inducūt doc.z adde ea q̄ dic .d.Jo.in fi.in.d.l. nemo pōt vltra ea que primo dixit. Jtez circa id qō dicit hic q Bar.vide qō dixi ī.l. .i.in prin.in fi.vsic.s. de eden.z adde bal. in.l.si seruus pluriuz .j.de leg.i.vide Ludo.in Rica de arbi.in fi.x.carte z p Guido.de suza.in.l. si qui ex consensu.C.de epali audi.z Bal.in.l.i.C.de arbi.z in.d.l.non codicillum z ibi dixi post eum.

x ¶Non autem.ad istam.q.vide quod no.bar.in.l.iij.s.de arbi. z in.l.fi.j. de bo.pos.secundum tabulas.

y ¶.C.de arbitris.z sequif ymola in.l.si cōuenerit.s.de re iudi.

z ¶Sententia arbitratoris.z opi.Jnno.vī approbare in effectu Guido de suza.in.l.si q ex cōsensu.s.de epali audi.z adde Bal.in.l.ij.in.i.q.C.de rescī. ven.z et in.q.iij. Sed qō erit remediū si pena sit apposita vide qō dixi post Bar.in.l.iulianus.s.de condi.indebi.fm Jac.bu.z dic q per tale offm iudicis vel p talē recursum ad superiorē iudicē suspendif iudiciuz z manus primi iudicis sunt ligate fm Jac.de bel.z Bal.in.c.sancimus.C.quo tpe miles sed istis adde q Bar.in.l.fi.in pe.col.de app.accipi videf velle q ab arbitramento possit appellari z q ista reductio sit actio vide Bal.in.l.iij. C.ō arbi. z ibi dicit q est actio de iniquitate non de nullitate qō bene no.Bal.in.l.arbitro circa primam col.vel secundam qui latisda.cogī.dicit q petitur reductio officis iudicis per ibi no.per glo.

z ¶Posti.adde.ad hoc bar.in.l.vnica in fi.iij.col.in versi.contra hoc oppo.§. de cōdi.ex.l.

9 ¶Judex Quis erat iudex in petēdo reductionem ad arbitrium boni viri adde.Bar.in.d.l.ij.C.ubi z apud quem.fz nūqd iste iudex reducēs poterit declarare laudū nullū bald.tz q sic in.c.sancimus quo tpe miles.

ꝑ ¶ Defensionē adde Bar.in.l.hi.§.transactio.n̄.de transa & ibi dixi.
a ¶ Peti.j.ꝑtū tps pōt peti fieri reductō. Et cū opi.ſpe.ꝙcordat gui.ō ſu.
i.l.ſi q ex ꝓſeſu.C.ō epi.aud. Sz vtrū reductōis petitio ipediat executionē
laudi vide p Lu.i ℟a de arbi.i. xiij.carta p.o.abb.in.c.qntaullis de iureiu.
cū ꝙcordan.
b ¶ Officio iudicis.
vide Bal.& Ang.in.l.
ſicuti.C.de preſcrip.
.xxx.anno.vbi viden
tur velle ꝙ pſcribe
baſ huic reductioni
ſpacio.xxx.ānō.ſz fz
id qō dicit Bal.& An
ge.in.l.i.C. de ſen. p
fec.pto.per gl.vbi vi
deſ ꝙ.j.x.dies tm̄ &
de hac.q.p Bal.in.l.
fi.in.vj.col.C.de ꝓb.
emp.& Bal.in.l.ij. in
fi.n̄.de arbi.in qbus
locis tz ꝙ.j. annos.
xxx.idez & tz hic cy.
in addi.& Bal. hic in
reportatis antiqs idē
Franci. de are.in re
peti.l.ſi qs arbitratu
& tota vide plene in
apoſtilla in hoc.§.taz
ſuperius ſcripta p ſa
ly.in.l.cū antea de ar
bi.& Bal.in.d.c. qnta
uallis & in addi.ſpe.
in titulo ō arbi.in v.
emologatio vo eſt fz
qro an a ſnīa iudicis
lata ſup petitione re
ductionis ad arbitriū
bōi viri poſſit appel
lari vide que dixi la
te poſt Bar.in.d.l.i.j.de leg.ij. Et ad mām ſi queraſ an a ſnīa a iudice lata ſu
per petitione de reducendo arbitriū arbitratoris arbitrio boni viri poſſit ap
pellari qō iſta fuit diſputata & incipit petitū fuit a iudice & fuit determinatū
q. Ro. principale motiuū eſt qz ab arbitramēto nō appellaſ ergo neqz a ſnīa
que ſup eo ferſ. Idem iudex nō recognoſcit boc vt iudex ſed vt bonus vir
.ff.pro ſocio.l.ſocietatē in fi.& habeſ pinde ac ſi iudex nō fuiſſet aſſumptus
primū declarat qz ſubrogatū ſapit naturā illius i cuius locū ſubrogaſ.l.ſi eū
.§.qui iniuriarū ſi qs cauſ.ſicut ergo ab arbitratore non appellaſ ſic nec ab
iſto.vnde qn̄ arbitri cognoſcunt in locū iudicū ab his appellaſ.l.apertiſſimi
.C.de iudic.de off.deleg.C.de arbi.in.vj.ſic econuerſo qn̄ iudex locum arbi
tratoris bz non appellaſ ab eo ſicut nec ab arbitratore ſm Jo.An.in addi.
ſpecu.in ti.de app.§.In qbus ſup vbo quid ſi conuenit & vide qō no.Bal.ꝙ
Bar.in.l.i.C.ne licear.itj ꝓuocare & qō no.moder.in.d.l.ij.j.de pub.iud.i.ij.
carta vbi.d.Jo.& bis adde ꝙ quotiens habeſ recurſus ad aliquez tanq̄ ad
bonū viz ſi iudicat non poterit appellari ſm Inno.nō.in extrauaganti pſen
ti de reſcrip.& ſolz allegari ꝙ refert hic Bar.& doc.in.l. de leg.ij.ſz ibi boc n̄
reperiā per Bar.Bal.ꝙ in.c.ſi.quo tpe miles in fi.vbi dixit ꝙ a iudice cogē
te ad obſeruationē iniq arbitrij pōt appellari ita dicit tenere Inno.extra de
arbi.c.ūnotuit & dicit ꝙ hoc eſt verius q̄ id qō no.Bar.in.l.i.de leg.ij.& adō
qō no.Bar.in.l.fi.in pe.col.de ap.recipiendis vbi dicit ꝙ ab arbitramēto po
teſt appellari & vide qō nō Bal.in.l.ij.in ꝑn.qūo & qn̄ iudex & ad dictū bar.
in.l.i.de leg.ij.vide nō.in.l.admonēdi in aīpe.carta p Lud.ro.in.q.an ab eo
qō facit iudex poſſit appellari ab arbitrio quā tangit Bal.in.l.i.alias.ij.vl fi.
.C.de ꝓbē.emp.in antepe.col.al.de his q̄ pene noīe ſed nihil decidit p Bal.i
.l.i.alias.ij.in.ij.col.C.de his q̄ pe.no.vide tex.in.l.apertiſſimi.C. de iudi.in
.c.ab arbitris de off.deleg.& adde qō nō.Bal.in.l.fi.in pe.col.C. de ap.ſz po
ne cōpromiſſum eſt in duos vt arbitratores & diſcordant vtrū iudex debeat
eligere tertiū dic ꝙ nō qz arbitri eliguntur ad modū ꝓſonetarū vt.§.de arbi.
.l.ſi de meis.§.recepiſſe & certū eſt ꝙ in ꝓſonetis nō eſt tractādum de elec.
tertij ita nō.dixit Bal.in.c.i.de inueſti.in m
id quod nō.Bal.in.l.fi.in vltima col.de execu..
c ¶ Deciſionē principis.ſed p id qō dicit Bal.& Ang.in.l.i.C.de ſen.
ꝓfec.pto.per gl.ibi vī q.j.x.dies tm̄ de hac.q.p Bal.in.l.fi.i. vj.col.
.C.de ꝓben.emp.& Bal.in.l.ij.in fi.§.de arbi.in qbus locis tz ꝙ.j.an
mus & dicere & forte nō male ꝑdicta va eē qn̄ petiſ
p modū actionis vel officio iudicis loco exceptionis
vel actionis.ſz qn̄ iudicis offiū principaliter ꝓponiſ
vt in ꝓcibus ſtricti iuris tūc debeat fieri iſta reduc
tio.j.quadriennium hodie.quod de iure antiquo an
no vtili finitur.qz regula eſt ꝙ quandocūqz officium
iudicis datur ad reſcienden.id qō de ire cōi valet
anno vtili finitur.vt.l.in onerandis.v.ſed cuz reſciſſa
.j.de actio.& obli.qō eſt menti tenendum. ¶ Quero
vtrum poſſit renūciari petitioni reductionis ad arbi
trium boni viri d.& ſi renunciaſ ꝙ opeſ. Iſtam qōnē
ponit Dy.in.d.l.quidā cū filiū.j.de.v.ob.& in.c. ſcie
ti extra de reg.iur.li.vi.& Ly.i.l.cū antea.C. ō arbi.
Bul.in.l.ſi vnus.§.illud nulla.n̄.de pact.& & Spec.
& alij canoniſte in.c.quintaullis . extra de iureiurā.
Poſt multa videſ mihiſic dicendum aut arbitrator
unique arbitraſ dolo.& tūc talis renūciatio circa hoc
nihil opaſ vt.l.ſi vnus.§.illud nulla.n̄.de pac.& l. cō
uenire.j.de pac.do.ita loquiſ tota diſputatio Dy. in
.d.c.ſcienti. Si vero ſine dolo tūc aut deceptio in ma
gna quāt tate aut i parua.ſi in magna pōt peti reduc
tio ſed ſi in parua tūc ſecus argu.n̄.de minor.l.ait p
tor e.§.queſitū & l.ſi ex cā in prin.eo.ti. ¶ Ineſt er
go in hac renunciatione tacita cōditio de nō petēdo
reductionē niſi īmoderate lederet ar.l.quero.§.iter
locatore.j.loca.& l.qui dē cū filiū f.j.ō.v.ob.& ita oz
intelligi gl.in.l.ſi de meis.§.recepiſſe.n̄.de arbi. que
dicit qō pōt auferre de iure vnius & dare alteri ꝙ
audi moderate accipiendo.ſed ſi in renunciatiōe eēt
dictum g ꝙ poſſet accipere de iure vnius & dare al
teri in pua & magna quātitate moderate vel īmode
rate tunc valet illud pactū ſecundū hoſt.ar.l.i.§.ſi cō

ꝫ̄rium eſt
i
tz hic Ly.i ad
di.& Bal.hic i
reportaſ.anti
quis idē Frā
ciſcbus ō are
tio i repetitio
ne.l.ſi qs arbi
tratu.j.de v.
obli.vt refert
& qui ſequiſ
Ant.de but.&
ymol.in.c. qn
tauallis de in
reiur.ſz abb.
ibi tz q̄ infra
.x.dies idē tz
Guido de ſu
za.in.d.aūt.ſi
q ex conſenſu
de epi audi.&
p auté. q̄ ſup
plicatio.C.de
ꝓbus ſpera.
off.idē vī leg
Jo.an.in.d.§.
ſequiſ & vide
qō no.Bal.i.l.
nā & poſtea i
prin.n̄.de iuſ
iurā. Oldr.in
cōſilio.clvj. tz
q̄ ſpacio.xxx
ānoruz duret.

d ¶ Boni viri.ſed adde caſum multū ſingularem in quo non pōt peti
reductio ad arbitriū boni viri qué ſingulariter dicit Bar.n̄.de arbi.in
.l.labeo.§.tā & ſi in fi.qō tene mēti & de.q.de qua hic p Bar.vide diſ
curſum latiſſime p.o.Jo.& moder.in.l.i.§.ſi qs ante.j.a qbus ap.nō
lz & nō.Bar.& ibi doc.in.l.fi.n̄.q ſatiſd.cog.p illū tex.& Bal.in.l.cuz an
tea.C.de arbi.& Bal.in.l.iubemus in fi.ꝓncipij.C.ad treb.& Bal.in.l.
.i.C.de his q̄ pene no.ſed qd diceres tu ſcis ꝙ ex cōpromiſſo emolo
gato oritur actio qro ſi ꝑtes ꝓmittant petere & ꝙ actio ex eo naſcaſ &
non ſit emologatū an poſſit fieri vt nō.reducaſ ad arbitriuz boni viri
boc mō vide no.p bar.in.l.qō de bonis.§.i.ad.l.falc.ſed qd ſi in renū
ciatione de qua hic eſt appoſitū iuramentū dixi in.l.qdā cū filium de
vbo.obl.& ad bar.hic adde ꝙ ꝫ eū tz Guido.ō ſuza.in.l.ſi q ex cōſen
ſu.C.de epali audi.plene p Dy.in conſilio tertio incipiēte in xpi noīe
amē factū tale tē. Tholomeus tē.& ibi qd ſi tertius ꝓmiſit ſub pena
facturū & curaturū qō ratificabiſ laudū. Oldr.in conſi.clvj.oſ idez te
nere qō bar.hic & quid ſi ꝓmiſit habere ratā ſnīam arbitri dic ꝙ licz
petat reductionem vel reſtitutionem in integrum non incidit in pena
vt per bar.in.l.i.in fi.prin.ff.rem ra.ha.
e ¶ Alit ꝓtor.ei eſt rō qz ſi arbitrator ledit enormiſ ꝓſumiſ in dolo vt
nō.Bar.hic & i.l.fi.ō pto.ſtup.vtō Bal.i.c.i.§.ſacrā.de pace.iur.fir.& j
f ¶ Cū filiū & in.l.ſz ſi ſuū.j.ſz ſiquis eo.titulo & Bal.in.l.& in maiori
bus.C.de appel.
g ¶ Dictū.nili in cōpromiſſo oſ ꝙ poſſit accipe ō iuſ vm & vaſ alteri
vt p Ludo.in ℟a de arbi.in fi.xij.carte & boſti.in.c.ij.de arbi.& Bal.
in.l.iij.C.de doß.ꝓmiſ & vide oīo nō.bar.in.l.acqliana.n̄. de tranſac.
& an in dubio dolus ꝓſumaſ in arbitratoſ vltra bar. hic vide aliquid
p Ludo.in ℟a de arbi in.xiij.carta in ꝑn.& adde Inno.i.c.cū ꝓtigat
de inſiurā.xxxix carta ſz qd ſi dicaſ ꝙ habeat poteſtatem ꝓnūciandi
alte & baſſe ꝓut ſibi placuerit an dicaſ recte ꝓnunciare.ſ. arbitri p do

ling.in.l.z in maioribus.C.ò appel.allegat Jo.an.in.c.humilis de maio z obe.vbi videt tenere q̄ possit vide eum oīno z adde q̄ bal.in.c.si inter pares in p̄n.de.l. cora di dixit qd si potestas ista data sit arbitratori q̄ posset iudicare alte z basse ꝓut sibi placuerit z refert q̄ Jo.an.in.d.c.humilis de maio.z obe.dic̄ q̄ po terit facer̄ qc quid sibi vide bit̄ sed p̄dera verbū vi̊ bitur qz si ē in dolo non facit q̄ sibi placet sed eius p̄riū qz appareat ò mente sua id qò est fiendū facit oppositū .s.māda.l.cre ditor.§.lucius z no.q̄ si arbi trator etiā ex certa scientia de alieno lar giat̄ ideo non valet qz nō ē ei pmissuz do nat̄ de alieno j.q̄ vi aut clā l.ꝓhibere.§. plane īmo est qnqz spes fu ri ò alieno lar giri vt p Bal. z per Ludo.i Rubrica de arbi. in.xj.q.z adò qò dixit Bal.i l.si sup̄ possessione de trāsac. q̄ arbitrator habens potestatē ledendi in parua magna z maxima q̄titate videt habere potestatem auferendi totum qz superlatiuum continet quantitatem.

i ¶ Mandatum si ꝯ ꝓcuratorē ibi p ꝓcuratorē ꝛc.singularissima limitatio z ampliatio ad.l.ij.C.de rescin.vend.sed forte nō est vera p̄.l.si voluntate eo.ti.vbi illa venditio fuit facta p̄ filiū ꝓcuratorio nōie partis ꝛc̄.z cū Bar.tenuit.d.Anto.in cōmento.c.qntauallis de iureiur.p ymol.in.l.si qs arbitratu de vb.ob.p Lud.in.l.si quis cū aliter eo.ti. .d.Abb.in.c.cum cām de emp.z vendi.dixit se dubitare istud dictuz nō esse verū qz ꝓcur.repꝛesentat psonā dñi z imputandū esset dño q talem ꝓcuratorē elegit allegat bonū tex.arg.a spāli in.l.cū mādato.§.fi.s.de mi.aliud dicit esse in arbitratore q eligit̄ tanq̄ bonus vir.vnde si facit p̄rium petitur reductio z contra Bar.tz ymol.in.c.quintauallis in.v.q.

k ¶ Nouis ꝓbationibus.vide p̄ moder.in.l.i.§.si qs ante.j.a qbus app.ñ lz z.d.Anto.in.c.quī tauallis vbi idē. z vi ò aliqd per Ro.i.d. .l.si qs cū aliter in.x. col.de vbo.obl.alias ē.l.si qs arbitratu .e. titu.z p̄ Bal.in.l. sub ptextu instrī in prin. .C.de trās.z p̄ Saly. in.l.cū antea.C.de ar bi.z p̄ ea q̄ dicit hic Bar.ibi qnqz in cā ꝛductionis deciḋ q̄ in cāibus in qbus est necessarius dolus si arbitrator ꝓnūciasset ſm consiliū peritorū non posset peti reductio.fz flor.in.l.regula.§.fz iuris.ff.de iust z fac.igno.qz illud q̄ siliū peritorū excusat a dolo .qz dz eis credi.l.in bonoz de bo. poss.z ponit Raph. cu.in.l.si conuenerit .ff.de re iudi.sed cui incūbat onus ꝓbādi de iniqtate laudi dy. ponit in consilio incipiente factuz tale est Bar.dicit q̄ allegāt iniquitatē vide Bar. in.l.qui ad ciuilia.C. de app. faciunt q̄.j. ponuntur p̄ Bar. hic per doc.in.d.c. quintauallis.

l ¶ Habet probare. adde late no.p Ant. de bu.in.c.quintauallis de iureiur.in vsi. venio ad.v. qualiter iniquitas detegat̄ latius per Ange.in sua

.§.fi. ¶ Nō ãt dixi nō posse fieri novas ꝓbationes intelligo oīo novas.si vellet.n.ꝓbare corā arbitratore sic fuisse ꝓbatum posset ēt p̄ testes cū arbitrator nō habeat de necessitate facere scripturas qz nō seruat ordinem iudiciorū.z ideo ēt dicta testiuz z alia acta possent ꝓbari p̄ testes.vt.j.de ꝓba.l.quotiens.§.fi. in glo.sup vbo z heredē.z de test.l.curēt.z ibi nō.p hoc facit qò dicimus qn̄ appellat̄ ab interlocutoria qz oportet q̄ doceat̄ q̄ iudex grauauerit.oz enim q̄ iustificet̄ ex primis actis.vt.l.ait ꝓtor.s.de minor.z extra de appella.c.appellāti.i cle.Si vo n̄ ē necesse q̄ dolus arbitratoris detegat̄ tūc pōt equitas vl' iniquitas detegi ex nouis ꝓbationibus ar.d.l.eos.C.ò appella.z.l.p̄ banc.C.de tēpo.appel.p̄ hoc facit.l.si nerue.j.eo.q̄ dicit si arbitriū ita paruū ē.ꝛc̄ in dicit s̄ arbitrator fuerit in dolo sed si arbitriū in se re ipsa iniquitatez cōtineat. ¶ Sed quero qd hz ꝓbare ad detegendā istā iniquitatē. Rñdeo q̄ arbitrator assumitur sup̄ cōtractu.quid sit ꝓbandū declarat̄ i.l.qd .n.in fi.si enim psone sint equales ptes societatis debēt eē equales.sed si in p̄sonis ē varietas in opera vel industria vel in pecunia tūc boni viri equitas facit vt ptes possint eē inequales. Ista ergo equalitas vel inequalitas erit ꝓbanda ex qua detegitur arbitrium esse equam vel iniquū.z istud in cōtractu est facile.si vo arbitrator assumit̄ sup̄ lite vt dixi.s.videtur assumi super cōtractu transactionis in eūdo sup̄ lite illa . qualiter ergo ꝓbar̄ z detegat̄ iniquitas iudicio meo habemus.l.determinantez hoc clar̄.s .de transac.l.cum hi.in prin.z.§.vult igit̄.z.§.fi.vbi dicitur q̄.l.voluit q̄ iudex ordinarius eēt bonus vir q arbitrare sup̄ transactione alimentorū.z ad hoc vt recte arbitret̄ declarat i.§.vult igitur.vbi vult q̄ cognoscat de cā qua quenit ad transactionem. De mō. quātū hic inde sit dādū vel retinēdum.de p̄sonis trā sigentium videbitis vt ibi patet.ex quo hēs q̄ corā iudice reductionis [m] non sufficit ꝓbare arbitratorē cōtra iusticiā arbitratum esse in totum vel in ptē nō .n.ad hoc assumit̄ vt ſm iusticiā iudicet vt.s.dixi.fz vt in transactione interueniat.sed debet ꝓbari causa quare qs petebat seu quar̄ quis se defendebat Itē vt arbitret̄ ſm qualitatem personarum. Item quantum i isto dubio equū fuisset alterꝫ alteri transactōis

disputatione incipiente duo ad inuicē litigātes cōpromiserunt in vsi. similit̄ occurrit videndus z qò no.moder.in.l.i.§.a quibus app.non lz z dicit Bal. in.l.si hr̄des.C.de manum.z teneo q̄ arbitrator non pōt remittere super debito liquido nisi in modica quantitate.

m ¶ Judice reductionis.ibi ut̄ q̄ in isto dubio ꝛc.qñ qs petit reductionez habebit necesse ꝓbare laudū fuisse iniquū respectu extimationis dubij euentus adde Bar.in.l.si qs cū aliter de vb.ob.z in.l.ij.C.de rescin.vendi.i.viij. oppo.z Bar.in.l.lucius.§.fi.ad treb.sed Bal.in.d.l.ij.de rescin.vendi.in.viij. op.reprehēdit Bar.z ēt Ro.in.d.l.si quis cum aliter in.x.col.z idē Rap.ibi. n ¶ Luis. Nō.istud dictū Bar.q̄ ille qui vult ostendere laudū arbitratoris esse iniquū non sufficit ostendere iniquitatē solā que apparet inspecto p̄senti statu.sed dz ēt ostendere z ꝓbare tale arbitramentū esse iniquū nō solum ꝓut tūc est sed ēt inspecto futuro euentu litis quā doctrinā ponit ēt Bar.i.l. si qs cū aliter in.ij.col.de vbo.obl.cū qua trāsit Ang.C.de rescin.ven.z ibi ēt Bar.idem tz z Bar.z ymol.in.l.lucius.§.fi.j.ad trebe.z ibi ēt Pau.in lec.paduana z ymol.in.c.cū cām de emp.z ven.z Anto.de but.in.c.quintauallis i .v.cāu de iureiu.sed ꝯ istā sniam Bar.tz ēt d.Anto.in.c.quintauallis in.vj.casu z ibi ymol.in.xvj.carta ꝯ Bar.tz ēt Bal.z Saly.in.d.l.ij.C.de rescin.ven.

ꝛ etiam Sali.hic in.xv.q.ꝫ Bar.ẽt tz Raph.ꝛ Ro.in.d.l.ſi qs cum aliter.ſed moder.ibi ſuſtinet Bar.dicunt tñ ꝙ in practica nõ ſeruaſ̃ qꝛ ſufficit ꝙ oſtẽdã tur iniquitas laudi iſpecto p̃ſenti ſtatu non facta aliqua conſideratione ꝛ ꝓ batione dubij euentus litis.

o ¶Equitas.vtrũ arbitratores poſſunt ferre teſtimoniũ qñ tractaſ̃ de iniq tate laudi qõ no.bar. poſt glo.in.l.ne in ar bitris.C.de arbitris.

p ¶Sit dictuz.vide Bar.in.l.cũ antea.C. de arbi.ꝛ Bal.in l.ſi. in.xij.q.C.de ꝓben. emp.ꝛ Dy.hoc põit in cõſilio incipiẽte in xpi noĩe amen factũ tale eſt Tholomeus. ꝛc.in.iiij.dubio.

q ¶Sup cõpromiſſo vtrũ per iuramẽtum poſſit renũciari tedu ctioni ꝛ vide Jo.an. in addi.ſpec.q cõclu dit ꝙ aut ꝓiuramẽtuz põt ſine peccato ſua ri ꝛ oz alias perimiſ̃ aut laudũ eſt iniquũ re ipa.Et oz ſeruari aut dolo arbitratoris vel p pecuniaz vel p ſimilẽ cãm ꝛ tunc nõ operaſ̃ qꝛ futuzus do lus nõ remittiſ̃ ꝛ hoc ſequiſ̃ hoſt.ꝛ vide p Ludo.in Ꝛica de ar bi.in.xj.ꝛ in fi.carte. Et iſtis adde no.per Bar.ꝛ doc.in aũt. de cernimus.C.de arbi. ꝛ tex.ꝛ doc.in.c.ij. ò arbi.ꝛ Bal.in.l.ſi pro cuſ̃.in p̃n.in.iij. coll'. .ff.de condi.inde.vbi ĩ effectu vꝫ velle idẽ qõ Bar.hic idẽ Old. in cõſil'.clvj.p Saly. in.d.l.cũ antea.C. de arbi.ꝛ vide hic ꝙ Sa ly.in.xiij.q.ꝙ Pau.ò caſt.in.l.ſi.ff.ꝙ ſatiſd. cogã.p Ang.in cõſil'.clxxxviij.ꝛ cõſil'.clxix.ꝛ p alios in.c.quintauallis.

r ¶Ratio differentie adde Bal.in.l.i.C.de arbi.

ſ ¶Operanſ̃.illa ẏba tunc operanſ̃ cñ ſi apponãtur ĩ cõpromiſſo ꝙ aſſumã tur tãq̃ boni viri p̃cipue adde bar.ĩ.l.labeo.ſ.tam ꝛ ſi.ff.de arbi.

t ¶Si ſocius.facit ad no.q.de qua per glo.ꝛ doc.in.l.ſi cũ dotez.ſ.i.ſol.ma. ꝛ vide que.s̃.dixi poſt Bal.in.d.autẽ.ſed q̃uis.

u ¶De ꝓben.emp.Sed dubitaſ̃ circa hũc titul'.pone ꝙ venditore negat ſe rem vendidiſſe emptor ꝓbat p teſtes ipam venditionẽ.ſed quãtitatem p̃ci non qꝛ teſtes forte nõ recordanſ̃ an ſit ꝓbata emptio videſ̃ ꝙ non p illã glo. que eſt in.l.lucius circa prin.j.de infamibus q vult nõ eſſe credendũ teſtib⁹ non plene factum ipm deponẽtibus iunctis no.p ſpec.in titulo de teſte.ſ.nũc tractãdum in vſ.qd ergo banc.q.tractat Pau.de caſt.in.l.i.C.de rei ven.vbi decidit emptionẽ fore ꝓbatã ꝛ iuſtũ p̃cium declarabiſ̃ officio iudicis facẽ gl. in.l.ſi ex cã.ſ.nunc videndũ in glo.iij.circa p̃n.ff.de mino.vide que dixi poſt Bal.in.l.cũ antiquitas in fi.C.de teſta.ꝫ p̃dictam deciſionẽ facit quod voluit Ly.ꝛ Rayne.in.l.i.C.de ꝓben.ꝛ commit.ſtip.vbi volunt ꝙ ſi inſtrm cantet qualiter ritius emit talẽ fundũ ab eccleſia ſed nõ dicit pro quanto precio ꝙ tale inſtrm nõ ꝓbat titulũ emptionis ẽt ꝫ tertiũ qõ ẽt ſequiſ̃ Bar.in.l.ſciẽdũ in fi.i.col.de ẏbo.obli.vbi reſpondit ad.ſ.item p̃cium inſti.de ꝓben.emp.ita in contrariũ facit qõ ſcribo poſt Bar.

ta vide ſing.Bal.in.l.i.vel.ij.de rebus alie.non alie.vbi querit qd ſi te ſtes deponunt qualiter talẽ emi fundũ a tali.ſed nõ dicunt pro ẽpto p̃ cio ꝛ ꝙ poſſedi.x.annis an iſta ꝓbent p̃ſcrip.ad p̃dicta ẽt vide bar.ĩ .ſ.marcellus in vltima.q.s̃.de iureiurã.in.l.ſi duo patroni.

toritate tunc nulla ſit iudici iniuria.ꝛ aſſumiſ̃ arbitra tor tãq̃ bonus vir ſimpliciter.ꝛ ſi diceſ̃ĩ cõpromiſſo ꝙ aſſumiſ̃ tãq̃ bon' vir p̃cipue ita ꝙ nõ eatur ad aliũ tunc iſta verba nõ operãtur cñ quãtum renũciatio de qua.s̃.dixi. ¶Poſſemus querere vtz arbitrator debeat arbitrari p̃ſentibus ptibus ita ꝙ eis abſenti bus ñ poſſit. Doc.tãgunt in.l.vltima.C.de ꝓbẽ.ẽptj. dixi plene in.l.ſi quis arbitratu.j.de.v.ob. Item an excomunicatus vel exbãnitus poſſit eſſe arbiter vel arbitrator dixi in.l.ex facto.ſ.elegãter.el.ſcõo.j. ad trebel. Item vtz hẽns dilucida intervalla.vide glo. in.l.cũ furioſum.s̃.de iudi. ¶Itẽ vtz filiuſſa. inuito patre dic ꝙ ſic vt in.l.iij.ſ.ſed ſi filius. s̃. de pecul'. ¶Vtrũ preſbiter poſſit cõpromittere videt ꝙ ñ.vt dicit Ly.C.de tranſact.l.preſes. Qui aũt poſſit eſſe arbiter ꝛ quis poſſit cõpromittere ꝛ de qbus rebus ꝛ formã cõpromiſſi vide pleniſſime p Bof.ĩ iſta ma teria. Itẽ.j.quãtum tps arbiter debeat arbitrari di xi plene ita ĩ.l.multa.j.de qdi.ꝛ demõ.ꝛ.j.dele.ij.l. .ij.ꝛ ibi plene ſcripſi.ꝛ hec de iſta mã dcã ſufficiunt.

f **Jſocius** ¶Datum inter ſocios ꝙ filie de cõi dotenſ̃ eſt validum ꝛ ſi durãte ſocietate dos redda tur ĩ cõi cum ſua cauſa reuertitur. ſecus ſi ſocietate ſoluta per filiam recuperaſ̃.ꝛ ſi acceptila tione fuerit liberata ſocio nõ nocebit.h.d.quaz.l.no. ¶Nõ.ꝙ de iure iſto pater tenetur filiam viduam iterũ dotare eadem dote.onus.n.dotis ẽ ꝛ ſic nõ.vi detur hoc inductum de novo p auc.ſed q̃uis.C.de rei vxo.actj.dixi in.l.poſt dotem.j.ſo.ina.ꝛc.

De contrahenda emptione.ⁿ Ꝛica.

o **Rigo**ᶠ **emere** ¶Per iſtam.l.videſ̃ ꝙ cõ tractus emptionis nõ ſit de iuregentiũ qꝛ pecunia ñ fuit de iuregentiũ ſed ò iuſ̃ ciui li.cuius cõtrariũ in hac.in fi. dicit̃.gl.in.l.eas.s̃.de capitis di.videſ̃ dicer̃ ꝙ emp tio eſt de iuregentiũ hoc eſt qꝛ oz equitatem nãlem ibi ipe dicit ꝛ an valeat venditio facta vno nũmo vide bar.in.l.ſi qs añ de acti.poſ.ꝛ que ſit cã ꝓxima in ꝓctu venditionis vide bar.in.l. .i.s̃.de condi.indebi.ꝛ no.ꝙ lz p̃cium ſit incertum tamen ſi per rela tionẽ ad aliud poteſt certificari venditio valet vt dixi in.l.a diuo pio .ſ.ſi pignora lz bar.ibi teneat ꝓrium de re iudi.ꝛ an appellatione vẽ ditionis veniat donatio vide bar.in.l.lucius.ſ.diui.in pe.col.de leg. .i.vbi vide omnino.

ꝛ ¶Sed celſus in prin.huius ꝛc̃.ꝛ dũ dic̃ hic ꝙ locus publicus vẽ di nõ põt vide Bal.in Ꝛa.C.eo.in.iij.q.

ꝙ ¶Hec vẽditio in eo.prin.ꝛc̃.Et nõ.ꝙ ſi vendo vel loco ꝓ iuſto p̃ cio nullo appoſito declaratoꝛ vel appoſito mortuo dixit ſing.azo.iſti. loca ꝙ oz agi ſcriptis vbis ſequiſ̃ Bal.in.l.ꝓctus ĩ.iij.col.ò fiõ iſtru.

ꝝ ¶Arbitrari ſequiſ̃ Bal.in Ꝛa.C.eo.in.vij.q.ꝛ inſequẽ ibi tñ ſi bñ põdereſ̃ reſtringit iſtã.l.qñ p modũ cõditionis cõferſ̃ in arbitrium ꝫ hẽtis ſecus ſi p modũ cõmiſſionis vel diſpoſitionis.ſz Bar.ſentit aptẽ ꝫriũ in.l.ſiqs arbitratu in vſi.oppo.de leg.fi.de.ver.obli.ꝛ melius p .l.fi.C.eodem.

a ¶Huiuſmõi hic eſt vna glo.ſing.ẏ ũ tuo ĩ.l.ſi ſtipuler iũcta.l.ſi cer tos de ver.ob.vide Bal.in.l.in ementis in.iiij.op.de titulo.

-lee emptio..in prin.huius ꝛc̄.in hac.l.ē vna glosella ꝛ est fi.glo. ꝛ que ponit de dictione iā oli ꝛ dudū qualiter iste dictiones tria ꝛpa significent vide Bar.ī.l.ℊ.hoc autem edictum in prima col.de op.

c ¶Quod vendidi.in prin.huius ꝛc.ꝛ qñ videaꝫ non habita fides dic qñ inter ꝓbentes agitur ꝙ soluaꝫ incontinēti pecunia qꝝ venditor dicit nō confi
do de te secū
duz Bal.ꝛ gl.
in.l. in ciuile
C.de rei ven.
ꝛ ī dubio pre
sumiꝫ habita
ℊm glo.hic fal
lit in casib⁹ sin
gulariter no.ī
.l. donationis
ꝙ Bal.C.eo.ꝛ
ꝙ ꝑsumaꝫ fi
des ē ,alia gl.
ī.l.pcuratoris
ℊ.sed si de tri
butoria ꝛ qñ
videaꝫ habita
fides de ꝑcio
vide qꝺ legiꝫ
ꝛ no.in.l.si qñ
ℊ.de pig.ac.
ꝛ vide Bar.in
ℊ.locaui. In
eodē ꝑnc.ꝛc̄.
vi ̄ Bar. post
glo.in.l.i.j.de
rerū ꝑmuta.
d ¶Venditio
nis.adde bal.
in.l.in emēdis
in.iij.oppo.ꝛ
in.l.fi.ī.iiij.op
po.C.eodem.
e ¶Merce.
soluta.vide la
te Bar.in.d.ℊ.
locaui.

f ¶Hāc legē vide Bal.in.l. si qs.ℊ.certuz de fis nup.in ꝑn.huiꝰ.l.ꝛc̄. fallit ēt quādo vniuersitas ip sa esset vēdita puta hēditas ꝛ essꝫ necesse ꝙ fieret tradi tio singularī rerū hoc casu nō includitur ius patronat⁹ itali venditio ne vide ꝙ mo der.in.c. q̄re de iudi. in.x. col. ꝙ fuit.d. Pau.de liaza in cle.i.de iurꝑ patro.qꝺ no.ad limitationē.l.modicis que.j.secūda subsequitur ꝛ.l. quedam de acqui.re.do.

ℊ ¶Si sciens ꝛc̄.,phibitio facta a iudice impedit translationem dñij a iur̄ gentiū.tm iure ciuili ē inducta. Bī ego puto ꝙ emptio sit inducta a iur̄ gentiū.ius.n.gēnū ē quo oēs gentes vtunt̄.ꝝ enī emptio nō incepit ab initio quo gentes ceperūt esse.nulla tm gens est que nō habeat materiā forma publica signatā.nā antiqui signabāt in corio qdam bodie signāt in carta.vnde non credo ꝙ nummi sunt inducti de iur̄ ciuili.imo a iuregentium ¶Hō.ꝙ ꝟbum cōpare nō significat emptionem ꝺ necessitate sed cōprehēdit etiā ꝑmutationem ꝺ quo in.l.i.C.de rerū ꝑmutatione.¶Vltimo glo.tua dic̄ duo notabilia ꝙ vbicūqꝫ dicit̄ consensu intelligit̄ de cōsensu adhibito inter ꝑntes. vel ꝙ interuenit orga num nunciꝫ vel epistola.¶Ite querit glo.quid si re uoco mādatū ꝛ nuncius ignoret de hoc vidistis in .l.i.ℊ.sed ego.ꝺ.qꝺ iussu.ꝛ ꝑ Ly.n.l.mādatū.C. mā da.vt de hoc ponit plene.ꝛc̄.

t **Ater patrem** ¶Vide qꝺ dixi in. l. fra ter a fr̄e.ꝺ.ꝺ cōdi.inde.in vltima lec.quā nō legi in cathedra sed eā scribi feci.h.d.

f **Ed celsus** [n]

Si fundus ¶Vbi ꝯctus ex cōuētio ne resoluit̄ actiōe ex eo ꝯctu agit̄ ad id quod ē actū.h.d.Distinctionē huius ℊ.dixi tibi in.l.eleganter in prin.ꝺ.de dolo.ꝛc̄.

b **Ec uenditio** [o] ¶Si in alte rius ex ꝓbentibus arbitrio conditio cōferaꝫ intelligit̄ de ar bitrio bom viri ꝛ tūc arbitranci facultas extinguit̄ cū in mora fuerit.h.d. quod no.multum ꝛ hanc.q.habuistis in.l.si coita.ꝺ.ti.i.ꝛ.l.si quis arbitra tu.j.de.ꝟ.ob.ꝙ si cōmittit̄ ī arbitrio alterius aliqua conditio ꝯctus ꝙ si nō arbitraꝫ valet ꝯctus.So.hic committit̄ in arbitrio vnius ex ꝓbentibus ibi tertij. Rō quia bonus vir qui debet arbitrari [p] est iudex qui ñ pōt adiri nisi sup ꝯctu qui subsistat.vt l.domū .j.eo.mō qñ cōmittit̄ vni ex ꝓbentibus ꝛ ipse non vult arbitrari ꝙ impleto habeat̄ ꝛ iam ꝯctus ē firma tus ergo iudex pōt sup hoc adiri.secus qñ tertius ar bitrari ñ vult.vt dixi in.l.siquis arbitratu.j.ꝺ.ꝟ.ob. ¶Ite mirādū vī ꝙ facultas arbitrādi eoipso peat ꝙ ē ī mora qꝺ videt̄ ꝯ casuz.l.fi.ℊ.sz ꝛ siquis.C.cōia dele.vbi dicit̄ ꝙ duret per annum hoc examinaui ī .l.i.j.de leg.ij.dixi in.l.siquis arbitratu de.ver. obli.

huiusmodi [a] ¶Hoc intēdit . nō vī incertum quod ex alio potest certificari.hoc.dicit.

Si quis ita ¶Adiectō plurif nisi cer tificet̄ ꝙ aliꝺ nil fleuat.h. .d.ꝺ hac dictōe plꝰ dixi ī.l.publia.ℊ.penu.ꝺ.ꝺposi ti.

n **Ecemptio** [b] ¶Si vendit̄ res nō valet vēditō nisi res extet. si vēdit̄ dubius euētus ꝓsistit vēditio ꝝ nil sequatur.hoc . dicit declara ui in.l.si iactum.j.de actꝫ.emptꝫ.ꝛc̄.

q **Eod uendidi** [c] ¶Ex cā venditōis [d] ñ tranfertur dominium nisi precio soluto vel fide ha bita de eo hoc dicit . Quid in alio contractu vtrum dominiū transferaꝫ merce soluta [e] vel habita fide de ea.vna glo.ē de rer̄ ꝑmutatiōe.l.i.que vī dicer̄ hoc esse speciale.alibi in.l.cū proponas.C.de dilatio. vī dicere ꝓrium.ꝛ.j.de fur.l.si seruus.j.locaui.

b **Anc legem** [f] ¶Ex hac.l.dicūt quidam ꝙ vendita vniuersitate transit ius pr̄onatus secus ī re singulari ꝺ q̄ vide extra ꝺ re iudi.c.cū bertoldus . ꝛ ꝺ iur̄ pr̄o.c.cum seculum reliqueritis.

f **J sciens** [g] ¶Hō.ꝙ ꝓhibitō fcā a iudice īpedit trāslactō nē dñij qd sit ī arbitrio vī ex̄ ꝺ test.c.ray nutius.ꝛ.c.raynaldus ꝑ glo.ꝛ Jnno.ꝛc̄.

r **Em alienam** [h] ¶Solo.hic que rit duo vtꝝ hec .l.habeat locū in re mobili ꝛ īmobili qꝺ dic vt plene.C.de vsuca. pro emptꝫ .l.ij. ¶Scōo quero que sit ratio [k] qꝺ res aliena non pōt pignorari sz vendi qꝺ dic vt.C.ad velle [l].l.si sine ꝛc̄.

f **J in emptione** [k] ¶Dissen sus circa ac cessoria ꝯctū non viciat ꝛ ī dubio sit īpe tratio ꝯ creditorē.¶Hō. qꝺ dixi ī sum mario.¶Vltimo no.istū.vī.nec refert ꝙ inspicimus ꝙ ē principale sz accessoriū sit maioris valoris.ꝛ faċ iste tex.ad qōnez fuit actū [l] ꝙ ꝑmutarē codicē meū cuz tuo digesto hoc acto ꝙ deberes mihi dare vltra .xx. erit ne hic emptio an ꝑmutatio certe inspicit̄ ꝙ est principale vt hic facit.ℊ.depositi.l.i.ℊ.quod si re. ꝛ.l.si procuratorem in prin.ℊ.man.ꝛcetera.

Omnium rerum ¶Hō.ꝙ ꝑ statutū [m] pōt alienatio [n] prohiberi.facit.l.in quorum.j.de pignor. dixi in.l.filiusfa.ℊ.diui.de le.i.

hominem liberum ¶Hō. glo.aliter vī notari.j.de vsuca.l.si is q pro emptore.ℊ.fi. ꝛc̄.

Rei sue ¶Hō.istum tex.ad tria. Primo ꝙ rem emendo quis videt̄ in du bio emere rōne dñij nisi appareat ꝙ rōne possessio nis expresse agaꝫ.de hoc dixi in.l.si rem aliquam.j. de acq.pos.¶Secundo no.ꝙ sicut nō valet emptio rei sue rōne dñij ita nō valet ratione possessiōis qñ ꝙ aliquod interdictum possem possessionem aduoca re vt hic ibi ꝛ in iudicio possessionis potior ē.¶Ter tio no.ꝙ ille qui vendit rē rōne possessionis debet ꝑstare se esse potiorē in possessione sicut ille qui ven dit iure creditoris debet prestare se esse potiorē cre ditorem.vt.C.credi.euic pig.non deb.l.i.ꝛ.ij.

Tutor [o] ¶Ho.ꝙ executores ñ pōt eme re de rebus quas debent vendere ex officio.Contra de.l.cum ipse.C.eo.Doct.soluunt ꝙ potest palam ꝛ bona fide non clam.ꝛc̄.

q **Eod sepe** ¶Solo . querit aliq̄ hic de quibus vide .C.de fide instru.l.ꝙtractus dic vt ibi ꝛc.

o ¶Tutor. Jn prin.huius.ℊ.ꝛc̄.vide in autē. quibuscunqz.C.de sac.sanc.ec cle.ꝛ ad istum textū ꝛ ad hic no.vide plene per Bal.in.l.cum ipe.C.eodem titulo.

l ¶Fuit actuz. vide Bar.ī.l.ari.in ꝑn. de dona.ꝛ vide bar.ī.l. .i.j.de rer̄ ꝑmu.vi ̄ bal.ī ꝓbe.feudorū in vj.col.ꝛ in.l.i.C.ꝺ re rū ꝑmu.ꝛ An.ī.l.cre ditor.ꝺ.de statu.ho.ꝛ bal.ī.d.l.ꝑludijs ad dit vnuz nōbile ꝟbū ꝙ ꝑficit doctrinā bar to.hic ꝛ de bar. men tionē non faciat qd si spēs ꝛ q̄ptas sūt ei⁹ dē ꝑtij qs erit iste ꝯc tus ꝛ dic ꝙ erit ēptō ꝛ sic ꝯci⁹ iurisgentiū. in ¶Statutū . vi ̄ q dixi ī.l.si in ēptōe de acti.empt.in fi.istius apostile in.ℊ.i.

n ¶Alienatō.iste.ℊ. ꝓbat ī ꝟsi. vel morez ciuitatis ꝙ cīas pōt statuere ꝙ aliq̄ res vēdant̄ vel alienēt̄ nā si morib⁹ ciuitatis po test īduci ꝙ rei ñ vē dant̄ ergo eodez mō pōt ciuitas statuere ꝙ res vendant̄ istud ꝓbaꝫ ex notabili īdu ctōne quā facit Ang. in.l.captatorias ī vī. senatus īprobabit de hr̄di.instī.ꝑ illū tex. ꝛ Bal.in.l.moribus ꝑ illū tex.ff.de vulg. ꝛ pupi.Ang.in.l.cuz ꝑ ter ꝑ illū tex.in ꝟbo moribus femine.ff.ꝺ iudi.ꝛ vult Bar.in.l. venditor.ℊ.si constat ꝺ.communia predio.

o

p ¶ Illud constat.in ꝓn.huius.§.ꝛc.sup verbo arbitriū conferat per istum .§.ꝛ.§.ꝑcium insti.de emp.ꝛ ven.ꝛ p tex.in.l.si voluntate.C.de rescin.vēdi. ꝛ per .l.fi.C.de contraben.empti.ꝛ alias cōsului q nō possit vari actio ex ēpto ꝛ venditō si conuentio nō fuit facta de certo p̄cio vel postea certificando exemplū q̄ dixit post p̄cium īmediate venditor emptori si videbit tibi ma lefecisse facias q̄ tu des mihi pecuniam quā mihi promisisti sol uere in alia septima na ꝛ ego sum conten tus q̄ nihil sit factuz cū enī oporteat emp torē ātēq̄ cū effectu agere possit actione ex empto offerre p̄ti um debitū ꝛ conuen tū.l.Iulianus.§.offer ri.ff.de acti.ēp.l. edi les ēt.ff.de edil.edi. ergo cū non constet p p̄dicta v̄ba q̄ p̄tiū sit.c.ducatorū nō pōt dici pfecta venditio bene facit q̄ dō no.Ja. de raue.ꝛ rayne.in.l. .i.C.de p̄hē.ꝛ cōmi. stip.vbi dixit q̄ si p ducitur instrm ēptio nis factum p̄ tertiū a tali plato de tali re si in tali instrō nō conti netur certū p̄tium p tale instrm non ꝓba tur titulus nec p̄sumet venditionē factā fuisse pro iusto pretō seu pro aliquo deter minato p̄cio naz non p̄sumitur solemnitas materialis q̄ non sit vniforme dictū p̄ciuz ꝛ sic non est idē q̄ in solēnitate formali vt no.Bar.in.l.sciendum de v̄b.ob.in ꝓn.ꝛ da to q̄ vbi tale instrm tm̄ vel similis ꝓbatio facta p testes deponentes de ven ditione nō de p̄cio certo ꝓducerentur non p̄ venditorē sed p̄ tertiū possesso rem esset dicendū an stādum esset tali ꝓbationi p no.per Bal.in.l.i.C.de re. alie.nō alie.ꝛ p Ly.in d.l.i.C.de p̄hen.ꝛ cōmi.stip.quasi nō possit iste cōtra quē ꝓducitur opponere de iure tertij tm̄ qm̄ ꝓducit p̄ venditorē q non con fitetur sibi esse satisfactū de p̄tio tunc nō negat q̄ oz esse ꝓbatum de precio certo vt ipe possit cū effectu agere vt ēt in termīs voluit Raph.cuma.i.d. .l.sciendū ꝛ Fulg.ꝛ Pau.de ca.in.l.si duo patroni.§.si quis iurauerit de in reiur.ꝛ est de mēte rayne.in.d.l.i.de p̄hen.ꝛ cōmit.stip.ꝛ pz ex allegatis.§. ista enim v̄ba in cāu nostro potius denotant p̄ctum verborū q̄ ꝑfectum esse contractū ꝛ multa tractant q̄ nō p̄sumunt.l.si ex cā.§.nunc videndū in fi.de mino.d.l.si voluntate ꝛ.l.sciendū.§.edictum.ff.de edil.edic.ꝛ in.c.duduz de re.eccle.nō alie.in.vj.ꝛ his v̄bis per allegata iura vtitur bal.in.l.multū in.ij. col.C.si qs alte.vel sibi ꝛ in.l.cū allegas in.iiij.col.C.de vsur.ꝛ in.l.si qs cum aliter de v̄bo.obl.ꝛ non sufficeret apparere in genere q̄ p̄ctus fuerit firma tus nisi appareat q̄ p̄cium fuerit certum ꝛ limitatū ꝛ de illo satisfiet vēdito ri.d.§.offerri in tm̄ q̄ si testes deponentes sup pretio deponerent vnus de minori alius de maiori summa non ꝓpter hoc dī minor summa p̄tiū certuz tanq̄ in maiori insit minor vt videant testes concordes iuxta.l.diem ꝓferre .§.si plures de arbi.l.i.§.si stipulanti de verbo.obli.c.i.de arbi.in.vj.q. illud non vendicat sibi locum in contractu facto ex cā onerosa.l.si decem.ff.loca.ꝛ nō.in.d.§.si stipulanti ꝛ q̄ sine expressione certi p̄tij nō possit confici instrm valiuz no.Jac.de ra.in.l.i.C.de p̄hen.ꝛ cōmit.stip.vt refert ibi Ly.ꝛ seq̄

Illud constat p.¶ Nō valet vēditio si precij quātitas in emptoris voluntatē vel arbitriū cōferat.¶ Op.ō.l. hec venditō.§.eo.So.ibi nō ponitur in arbitriū p̄hētis aliquid ō substātialibus p̄ctus hic secus q̄ plen dic vt.l.psonam.§.generaliter.j. de reg.iur .C.eo.l. in ementis.

In his que .¶ In his que vēdunt vt spēs piculū est emptoris incōtinenti in his que vendunt vt pondus numerus vl' mēsura ē piculū ēptoris cū distinctōe q̄ hic habet

f **Iquis funduz** .¶ Nō.q̄ relatiuū ap positū v̄bo futuri tēporis facit cōditōz vt .l.sticbus q meus erit.j.ō le.i.¶ Quid ō flatino q̄titatis.certe idē ō quo in.l.i.j.ō cōdi.ꝛ ō.

f **Iquis dōatiōis** .¶ Per hāc.l. dicunt qdaz q̄ si instrumēto ponunt ista v̄ba ꝛ q̄ plus valz dedit ꝛ donauit ꝓ bonis seruitijs ꝛ meritis q̄ tūc nō habeat locū bñficiū .l.ij.C.ō rescin.vēdi.ita vī tenire Azo ī sūma illi' titu li.ego aliter dixi ī.l.cū siqs aliter.j.de.v.obl.ꝛ ī.d.l. .ij.ꝛc

f **Idebitor** .¶ Op.de.l.cū quidam.j.ō.le.i.So.vt ibi ꝛ Ly.tangit multū bñ.C.de dona.l.si qs argētū.¶ No.ex hac.l.tria.Primuz q̄ relatiuū iunctū v̄bo futuri tp̄is vel q̄ habeat viz futuri facit ꝙditōz.idē.n.ē dicere q̄ natū erit ꝛ si natū erit vt hic ꝛ.l.sticbuz q meus erit.ō le.i.¶ Scōo no.q̄ relatiuū īducit cōditionē distributiue ꝛ ñ collectiue.quasi dicat q̄ natuz erit quatenus natū erit siue in totū siue ī ptem vt hic ꝛ.l.sticbū q meus erit. q̄ est valde no.¶ Tertio no.q̄ v̄bum p̄teriti plusq̄ perfecti [u] vel p̄teriti imperfecti subiunctiui vel optatiui modi trahit ad futurū tp̄s vt hic duz dicit quod natū eēt.ꝛ hoc ego dico ī.l.i.j.ō iuꝛ ꝙdicill'.ī illa clau

ibi etiam Ray.qui ēt dicit ... tali p̄cio si diceret q̄ vendidi per.x.ꝛ alius ēt diceret q̄ ve p̄o.x.sed erant in discordia in repetitione p̄cij non ꝓbarent.idē si di cerent q̄ erant in differētia bene faciunt no.p Jo.an.in.c.in nostra ō testi.dum tractat q̄ si vnus testis p̄diceret vni alteri neutrius dictuz fula si ñ valz.ꝛc.q̄ aliō ē dicet valz aliō si ñ volēt.q̄ verbū valerz ad futurū trahitur licz videat preteriti temporis.ꝛc

q **Si fundum** .¶ Renūciatio facta post terminum cōuētionalem nullius est momenti .h.d.Item p renūciationē vniuersalē sa tisfit termino si aliud nō est actū expresse.h.d.quā.l. no.¶ Quero qualiter intelligat ista distinctio [x] quā ponit iurisconsul.hic glo.ponit hic duas opi.ex scōa opi.Jo.arguit q̄ ips appositū in mensurādo nō vī repetitū in renūciando.vitas est q̄ distinctio colligi tur ex hoc.aut fuit terminus appositus ad renūcian dum simpliciter aut ad renūciandū quāti minoris ē ꝛ ꝑm hoc ē no.ad.q.statutū ē pti tp̄s ad petenduz .[y] querit vtrū post terminum possit addere libello vī distinguēdū vt hic.aut fuit datus terminus ad peten dum ꝛ exprimēdū q̄titatem quam volebat petere. aut ad petēdū simplicit ꝑm distinctiōz huius gl.ꝛc.

c **Am abeo** .¶ Modus adiectus cōtractui p̄ctū nō suspēdit ꝛ actiōe ex eo p̄ctu qs modū implere cogitur secus in conditione.h.d.

e **Aque cōmēdādi** .¶ Cōmēdatio gīralis nō obligat cōmēdantē ꝛ ꝓmissio gīralis ī refert ad id q̄ emptor scie bat.h.d.¶ No.finem huius.l.[a] q̄ falsum cōmittit ī tacēdo q̄ dicere debuit vel in loquēdo obscurē.vñ testis q̄ omittit v̄uz vel q̄ loquit malitiose vel obscu re illud q̄ dic tenet tāq̄ falsarius de quo in.l. presbiteri.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ materiā istius.l.vide in.l.q̄ venditor.§.de dolo.vbi plene no.Bar.ꝛc.

f **Idnos quis** .¶ Nos habemus.j.ō.v.ob. in.l.scire dēmus q̄ quot sunt res exp̄sse ī stipulatiōe tot sunt stipulatiōes quā hic ñ sunt tot emptiōes quot sunt serui dic vt ibi dixi.

valet nisi alter testis forte in tm̄ esset digni or q̄ p̄nocet forte iudicem ad deferendū iuramentū fz formā.l.in bo ne fidei de iu reisran.

q ¶ In his.ī p̄n.huius.§. intellige vt p Bar.in.l. iulia nus.§.si titius de acti.empt. ꝛ vide Bal.in .l.cū conuent .C.de peri.ꝛ cōmu. rei vē. an aūt quo ad translationem dñij ꝛ alios effectus ante mensurationē dicat pfecta venditio vide Saly.ꝛ Ang. in.l.ij.C.ō pi. ꝛ commo. rei ven.post glo. vbi vī tenere q̄ sic.

r ¶ Si quis fundum.vide Bar. in.l.si di uortio.j.de v̄ bo.obl.vbi lo quit de relatiuo quantitatis

s ¶ Si qs donationis in ꝓn.huius ꝛc.dicit tñ bal.in Rica.C.eo.in.xij. .q.q̄ donatio de qua hic nō est proprie donatio ꝛ quid si in instrumēto venditionis dicatur ꝛ illud q̄ plus valet donauit an habeat locuz remedium.l.ij.C.de rescin.vendi.

t ¶ Si debitor.§.verisimiliter in ꝓn.huius.§.ad istū tex.vide no.per Bal.in Rica.C.de peri.ꝛ cōmod.rei vendi.in vlti.col.ꝛ in.l.si ea.C. de vsur.ꝛ p Bar.in.l.eorem.§.qui maximos de publi.in.iiij.col.ꝛ i.l. si merces.§.vis maior v̄si.sed hic instat.j.loca.ꝛ facit ad.q.no.quam vide per Ro.in.l.iiij.§.ꝓtor.ff.de dam.infec.ꝛ ibi dixi post eū vbi refert illud fuisse dictum bar.hic in aliquibus lec.

u ¶ Plusq̄ pfecti.ibi in illa cla si nō valet ꝛc.vult bar.q̄ verbū p̄teriti plusq̄ pfecti tp̄is trahat ad futurū vide bar.in.l.q rome.§.rugerius de v̄bo.obl.ꝛ in.l.cū quidā de aur.ꝛ arg.leg.ꝛ in.l.i.§. itez scribit centesimis.§.fi.in.iiij.col.ꝛ v̄bo.obli.ꝛ in.i.col.ꝛ in.l.cū quedā de v. obl.ꝛ.l.q̄is.§.idem scribit de aur.ꝛ arg.leg.

x ¶ Distinctio.vide bar.in.l.si ita stipulatus.§.grisogonus de v̄b.ob.

y ¶ Tempus ad pētēdū.an post terminū possit addi libello.adde q̄ no.Bar.in.l.ius ciuile de iusti.ꝛ iure ꝛ q̄ nō.Bar.in.l.edita in.ij.col. .C.de eden.in.vli.ꝛ per hoc determinat questio.ꝛ nō.Bar.in.l.i.ī ꝓn. in .x.q.de op.no.nū.dic q̄ p istud dictū limitat dictū bar.in.d.l.edita ꝛ sequit Sali.hic tñ ñ videt posse bñ vificari istud dictū ad limitatōnem eorū que ibi nō.Bar.q̄ si statuit tibi terminus ad petēdū vl' agē dū in libello egisti ad.x.ex mutuo poteris post terminū ain litē cont.

ibellus fuit ineptus in substantialibus non
aturus.ĩ.de adulterȝ nõ.Bar.ĩ.d.l. edita ꝙ
ꝓcio aliꝑ declaratũ.ꝛ in hac.l.est vnus.§. q incipit q agȝ
ꝙ tex.illum dicit Saly.in.l.ij.C.de ꝟben.emp.ꝛ Jo.an.in
titulo de emp.ꝛ ven.§.sciendũ ad fi.ꝛ ibi ét spec.Pau.de cast.in.l.si
seruũ.ff.de ac
ti.emp.vide q
dixi in.d.l.ed
ta in.v.colum
na.
z ¶Ea que.ĩ
pñ.huius ꝛc.
vide Bar.in.l.
doluũ.ĩ.de do
lo.
ꝛ ¶Finé hu
ius.l. vide gl.
ꝛ bal.in.l.i. in
ij.opp.C. de
edil.acti.ꝛ ad
de hic que di
xit bar.in.l. si
qs obrepserit
in pe.q.de fal
sis ꝛ adõ bar.
in.l. ꝓscriptio
ne in vltia .q.
.C si ꝟ ius ve
luti pub.
ꝙ ¶Si mihi.
in pñn.ꝛc. de
huius.l. ĩtelle
ctu vide bar.
in.l.si qs cum
debitore in fi.
§.de iureiur.
ꝛ ꝓbal.in.l.in
terlocutio .C.
cõia l' episto.
bal.ĩ ℞ica.C.
eo.in.viij.q.ꝛ
in.l.petrus in
xij.coll'.C. de
pac.ꝛ saly.in
l.i bone fidei
in.ij.col.C .e.
titu.de pac. ꝛ
bal.in.l. ꝙis
.C.de transac
tio.
ꝟ ¶Littora.ĩ
pñ.huius ꝛc.
an fosse agri ꝺ
beant mẽsura
ri qꝺ no.ꝛ vide bal.in ℞ica.C.eo.in.viij.q.ꝛ ibi quid in ripis ꝛ vijs publicis ꝛ bar.in consilio cõmune lignaui.

a ¶Fluda ĩ pñ.ad hãc.l.viꝺ no.bal.ĩ.l.traditõibꝰ ĩ pe.co.C.ꝺ pa.ꝛ i' gl.

b ¶Facit ad.q.adde bar.in.l.demonstratio ꝛ ibi dixi de condi.ꝛ de mon.ꝛ in cum pater.§.fi.de leg.ij.

c ¶Fundus.in pñ.hꝰ ꝛc.vide late bar.ĩ.l.si mihi ꝛ ticio ꝺ v.ob.ꝛ vi de qꝺ dixit bal.ꝓ istũ tex.ĩ.l.multũ ĩ fi.in.iij.col.C.si qs alte.vel sibi.

d ¶Pacta cõuenta. In pñn.ꝛc.hanc.l.cõmẽdat bar.ꝛ bal.in.l. iurisgẽ.§.alia de pac.ꝛ istã glo.allegat bar.in.l.lata in.i.col.s̃.si cert.peta. vide bar.in.l.pacta nouissima.C.de pactis.ꝛ vide late bar.ĩ.l.si mihi ꝛ titio de ꝟbo.obl.ꝛ late vide bal.in.l.vbi.ĩ.de dona.cã mor.que aũt sit ꝺria inter substantiã solemnitatem ꝛ ordiné dixi post Bar.in.l.si is in pñn.ꝺ testa.ꝛ que dicanꝫ naturalia ꝛ que accidentalia cõtractus vide bal.in.l.i.in pñn.C.cõmo.que aũt sint substantialia ꝙ Bal.in.l.ad exactionẽ.C.de ꝺoȝ.promis.

e ¶Clauibus in pñn.ꝛc.hanc legem intellige vt no.per Bal.ꝛ doc.in.l.i.in pñn.in.iiij.q.principali.ĩ.de acqui.poss.ꝛ venditor teneꝫ tradere claues bal. in.l.ij.C.de verbo.sig.adde Bar.in.l.nam ꝛ postea.§.fi.de iureiuran. ꝛ quid operetur traditio clauiũ dic vt ꝙ ꝓ.de ancha.in cle.i.§.sane de hereti.ꝙ si

Abeo scribit si

mihi bibliothecã ¶Lõditio habeꝫ ꝙ impleta ꝯtũ ad illũ ꝟbẽtẽ ꝙ quem stat.h.d. ¶Quero hic dicit ꝙ actio ꝓscriptis verbis cõcurrit cũ actiõe ex vẽdito dic vt no.ꝙ doc. ĩ.l.i bõe fidei.C.ꝺ pac.ꝛ.l.ij.C.de pactȝ.inter.ꝛ vẽ.

Littora

¶Quero vtrũ aggeres ꝛ fossata debeant mẽsurari.certe puto ꝙ sic vt.ĩ.de fundo instru. .l.predia.§.ita legatum.ꝛ ibi no.ꝛc.

Eda et imaginaria

¶Nõ.tex.ibi itelligit qꝺ ex imaginaria venditione nõ transfertur dominiuȝ.simile in.l.emptor.ĩ.de aqua plu.arcen.

Iquis sub hoc

¶Pactuȝ manus iniectionis ꝓsequit rẽ penes quẽcũqȝ posꝺorem. ¶No.casum pro.q. que formaꝫ in .l.creditores.C.ꝺ pigno. vbi q̃rit an pactũ ꝙ liceat intrare possessionem sua auctoritate transeat ad singularem successorem ꝛc.

Omum emi

¶Si res q̃ vẽditur ñ subest in vȝ vẽditio ſȝ si subest ꝙ ꝓte valȝ ꝛ ꝙ offim iudicis ꝓciũ minuit ꝛit esse ꝓstabit h.d.

Am seruo

Demonstratione

¶Fines nõ sunt necessarij quãdo alijs demõstratõnibus res certa reddit h.d. facit ad.q. facta est accusatio ꝟ aliquã de maleficio cõmisso in palatio potestatis peruſij. Opponebaꝫ ꝙ locus erat incertus quia nõ erant cõfines. dixi hanc obiectionem non obstare casus é hic vide de hoc vt dixi in.l.libellorȝ.ĩ.de accusati. vbi plene no.

Andus ille

¶In ꝟcuũ iter vinos locus é iuri accrescẽdi qñ ꝓmissoris hoc iterẽ.h.d.

Onuenit

¶Nõ.l. ꝙ ꝯ dispuꝛauĩ.q.erat venditus redditus alicuius rei an sit venditio vel locatio ꝛ videtur ꝙ non sit venditio cũ ñ comitetur dominiũ vt hic in.v.toȝ.quod nota ꝛc.

Atilia polla

¶Verba ꝟcuus referuntur ad ipsũ ꝟcuus.Ĵ.é lacus ius ñ bȝ secus ĩ

flumine.h.d.adde ad.l. vicinꝰ in.fi.ĩ.de aq̃ plu.ar.ꝛc

Acta conuenta

ꝓ ¶Pactuȝ super accidentalibus ꝟcubus seu sup naturalibus ex interuallo appositum ad exceptõnem tm̃ ꝓdest sed si apponatur super substãtialibus ꝓdest ét ad actionẽ.h.d.ꝛ habes hic vnaȝ gl.magnã cuius principium quasi vsqȝ ad finem tractaꝫ in.l. iurisgentium.§.quinimo.s̃.de pact.alia pars examinatur in.l.fi.s̃.de conditȝ.ob causam.ꝛc.

Canibus

c ¶Nõ.ꝙ clauibus traditis vꝫ tradi possessio eoruȝ q̃ sunt sub clauibus. ¶Nõ. sc̃ꝺo ꝙ quo cãu facta traditõe a ꝺño trãsfertur dominiũ eodẽ cãu traditione facta a non ꝺño transfertur conditio vsucapiendi de hoc plene in.l. pomponius.§.si iussu.ĩ.de acqui.pos.ꝛc.

Alege

f ¶Paria vel similia sunt nõ esse ꝛ nõ apparere.h.d. .l.ista. ¶Nõ.ꝙ lapidicia ꝺi vbi lapis ceditur nõ vbi cedi põt.ꝛc.

Istulas

f

Fundum

b ¶Tutor rez sibi debitã põt tradere sibi ipsi.h.d.quod no. ¶Nõ.ꝙ aliquis tradit sibiipsi.in ꝟrum facit.l.ij.ĵ de stipulat.seruorũ. vbi quis nõ põt stipulari sibiipsi ꝛ ista faciunt ad qõnem vtrum notarius põt scribere testiñ ꝓpriũ. videꝫ ꝙ non quasi seipsum non possit rogare. in contrarium facit hec.l. dic vt dixi in dicta .l.ij.de stipulatione seruorum.ꝛc.

Qui fundum

¶Facit tex.iste ꝙ lȝ soluta sit quantitas ꝙ ꝓte ñ tm̃ ꝺño acquirit ꝙ ꝓte. nõ.n.alienatlȝ nisi totũ alienatlȝ ar.ĵ.ꝺ solutȝ.l.si rẽ tm̃ fructus ꝺȝ habere ẽptor ꝙ rata qm̃ solvit ꝓciũ vt.ĵ.de fundo dotali.l.fi.

Frumenta

¶Qui suscipit in se casum fortuitũ teneꝫ de casibus fortuitus cõiter contingẽtibus.h.d. vel aliter. Casus fortuitus itelligit inopinatus ñ ex ꝙsuetudine eueniens .h.d.ꝙ no.dixi ĩ.l.lȝ ꝛ sigs.§.q̃situȝ.s̃.si qs cautꝺ.ꝛc.

Icius

¶Pactum simile legi commissorie reprobatur iter creditorem ꝛ debitorem non inter debitorẽ ꝛ tertium hoc.dicit.

Lucius ticius

¶Obligatio ꝙsonalis non sequitur

f ¶In lege.in pñn. huius ꝛc.adde.l.cuȝ res circa ꝑn.de leg.i. ꝛ bar.in.l.in actiõibꝰ circa fi. de in litȝ.iuran.

g ¶Fistulas.in ꝑn. huius ꝛc. ad istam.l. vide late ꝙ bar.in.l. .ij.in fi.de stip.seruorum.

h ¶Funduȝ.ꝛ ad intellectum huius .§. vide singu. Baldum in.l.cuȝ ipse.C. eo. ꝛ Bartolum. ꝛ doctoꝛ.in.l.secunda in fi.de stipulatione seruorum ꝛ Bal.in.l.bonorum in vltima col.C.qui admitti allegat Baldum nota in.l.non dubium.C.de legi.

i ¶Qui fundum vide Bartolum.in.l.iulianus.§.offerri de actione emptõe

l ¶Licius allegaui tibi istum textum in.l.finali.C.de pactȝ. pigno.ꝛ Bartolus in. l.iulianus de solutione ꝛ in.l.creditores in principio.iiij.collum.C. de.pigno.

l ¶Lucius ad hunc .§.vide Bartolum in.l.fi.infra de operis nouis nunciatione in fi.ꝛ in.l.fluminum .§.adicitur de damno infecto.ꝛ in.l. si sub vna.§. fi.de.verborum obligatione. sed quid si de nouo imponatur vide Bartolum per nullum textum in.l.fi.C.de silentia .ꝛ suscep.libro vndecimo ꝛ vide in i.n.l.in venditione.ĵ.de actu.em.ꝛ in.l.iij.ꝛ ꝙ.ibi Bal.C.de seruit vide etiaȝ ꝙ Bar.post.guiliel.in.l.sciendum in fi.prin.in versi.quid si habet annos.s̃ .qui faculda.cogun.

m ¶ Quotiens. ī ꝑn. huius. l. ꝛc̄. ꝑ Bar. in l. qbus diebus. §. qui dã el. ij. de ꝓdi. ꝛ de. n ¶ In sententijs vi de in. l. stipulationez de ẏbo. oblig.
o ¶ In dispositioni bus Bar. in. l. fi. de regula catboniana dic̄ ꝙ equiparet vltime voluntati ꝑ flo. in. l. ci uitas si cert. pet. bar. in. l. vsufruc. in fi. de stip. fuorũ ꝛ ibi doc. ꝛ Bal. de pace cõstã. in. xij. col.
p ¶ Induco adde. Bar. in. l. dié. j. de aq̃ plu. arcẽ. ꝛ in. l. si res. j. qbus mo. pig. vel hipo. sol.
q ¶ Si venditor. in prin. huius ꝛc. vide ī l. fi. §. de cõdi. indeb. in. xviij. ꝛ. xxj. col.
r ¶ Post dié ad istũ titulũ adde Bal. in. c. i. de feudo dato inui cẽ. l. cõreis ꝙ pactũ. l. cõmissorie ẽ multũ graue ꝛ odiosum qz si residuũ ꝑcij nõ sol uatur in termino per dit soluere debens il lã solutã vl' arras da tas vt no. ff. de pett. heredi. l. sed ꝛ si lege in ꝑn. dic vt ibi ꝯz eũ ꝛ vide que dixi in. l. fi. C. de pig. ac.
s ¶ Julier. in prin. huius. l. ꝛc. adõ bar. in. l. nõ solum. §. mor te de ope. no. nũ. ī. ij. .q. principali. Et ex dictis hic no. ꝙ iuuat ꝓtestatio facta ne sol uas ꝛ qualiter dz fie ri, vide no. Bar. in. l. i. in ꝑn. de ope. no. nũ. in tribus tñ casibus nõ iuuat de qbus in aũt. sed iã ꝛ ibi Bal. C. depositi adde bal. in. c. i. de feud. dato ī uicem. l. cõmissorie.
t ¶ Ex iusta cã. ꝛc̄. sed istud vltimuz fal lit ī deposito ex quo non põt depositario fieri inhibitio vt non soluat deponẽti. l. pe. ꝛ aũt ibi posita. C. de positi. Et vide q̃ ha benẽ in. l. heres cũ de buerit. j. ad trebelli.
u ¶ Vẽditõ ī ꝑn. vtõ fundi possessorem hoc dicit.

De in diem adiectione. Rubrica.

¶ Quotiens non istam distinctionem vtz ꝯctus sit pu rus sed resoluendus sub cõ ditione an sit conditionalis. Item no. glo. que dat hanc doctrinam. ¶ No. ét glo. in fi. que facit differentiam inter vltimã voluntatẽ ꝛ ꝯc tus vide eam. quid in sinijs excõico te si non soluis. j. x. dies an sis statim excõicatus. quid in dispositio nibus statutorum vtrum equiparabimus verba sta tutorum testamentis vel contractibus dicã deo du ce ī. l. quibus diebus. j. de condi. ꝛ dem.

v Bi autem

Sed et marcellus ¶ Opp. j. de edi. edic. l. bouez. §. pignus. ¶ Solu. ibi redibet res ex voltã tate emptoris merito remanz pignus. in enim potest facere emptor sua volũtate ꝙ pignus desinat. hic ẏo resoluitur eo inuito. ꝑ hoc induco ad qõnem. vẽdi di tibi fundum hoc acto ꝙ tenearis mihi reuendere. j. btenniũ ꝛ reuẽdis. quero an resoluat pignus. Rñ deo certe sic qz hoc fit ex necessitate ꝓxis ꝯctus vt hic. sed si vendidi tibi rẽ deinde videns me deceptũ vltra dimidiã iusti. precij egi ꝛ rem recupaui vigor. l. ij. C. de rescin. vendi. an soluatur pignus interim a te cõtractũ. Rñ deo nõ. nam tu debitor nõ reddis ex necessitate. licebat enim tibi supplere iustum preciũ ꝛ retinere rem. vt. d. l. ij. C. õ rescin. ven igitur ex vn luntate ꝛ non ex necessitate ergo. ꝛc̄.

f Juenditor

Aliter. Videt velle iste tex. ꝙ inter partẽ ꝛ filium nõ cõsistit obligatio natalis qõ apparet ex eo qõ. §. dixerat de pupillo qui ñ ob ligat nisi nãliter dixi in. l. qõ seruum de condi. inde.

t Operatores ¶ Nõ. ꝙ in dubio dz. intelli gi ꝙ loquit de actiõe prima de qua loq tur titulus in est. l. de quo dixi in. l. fi. §. õ condi. inde.

De lege commissoria. Rca

p Ost diez ¶ Nõ. ꝯ bonũ casuz

m Alier ¶ Nõ. ꝙ ꝑ testatõ facta de bitori ne soluat excusat euz ne in penam incidat qõ ītel ligo verum qñ ꝓtestatõ seu inhibitio fuit fcã ꝑ tndicẽ vel alium habẽtẽ auctorita tez ita intellige hic ꝙ fuerit fcã ꝑ officiales fisci. Jdẽ si a ꝑuatis ex iusta cã vt. C. que res pigno. ob pos. l. nomen. ꝛ. l. iij. C. de nouaꝯ. al' nihil valet. vt. l. vtrũ. §. de cõsti. pe. ꝛ. l. si qs ꝓhibuerit. §. de publicia.

De hereditate vel actione vendita. Rca:

u Enditor

§. Solet ¶ Nõ. ꝙ in iuria iudicis excusat si iniuriatus dolo ca ret. Ja. de are. al'at eaz. j. de fideiussor. l. e

v Enditor ¶ Prio ex pulcherrimaz distinctõ nem inter venditiõz hereditatis ꝛ rei sin gularis. Scõo nõ. ꝙ ꝑcium rei non dicit esse ex re quod facit ad multa specialiter ad intellec tum. l. quod ꝑcurator ex re. §. õ ꝑcu. ¶ Tertio no. ꝙ ꝯz venditiõz rei mee possuz ratũ habere re pempta in subsidium vt ꝑcium consequar. vt. l. vltima. de neg. gest. ꝛ. l. mar. C. de rei vendi. tamen hoc nõ cõtin git in re mihi debita. ¶ Quarto. nõ. ꝙ. vsi. ꝙis. si ille neglexisset ꝙ ille qui dz rem actione personali nõ te netur eã tradere ꝛ sic non tenet de fructibus ꝓcipiẽ dis quod dic vt dixi in. l. si seruũ circa prin. ꝛ ibi trã gitur in glo. j. de ẏ. ob. ¶ Ultimo nõ ꝙ illud quod cõsequor nomine pene occasione rei tibi debite non teneor tibi restituere qõ dic vt vidistis. §. de petitõ. hereditatis. l. verum cum. l. se. h. d.

De rescindenda venditione Rca.

Aliud quod

q ¶ Secunda emptio imper fecta nõ tollit primã perfec tam hoc dicit.

f Andus ¶ Nõ. ꝙ si ẏbitor offert separatum soluere ñ impeditur alienatio sed valet licet rescindat. secus si offerat pecuniã. h. d. Jta nõ. C. de distract. pigno. l. si residuũ. ẏe hoc dixi in. l. ꝓtor. j. õ op. no. nũ. ¶ Scõo no. ꝙ qñ iudex iubet aliqd fieri a ꝑtibus qõ facie dum est mutuo cõsensu partiũ vno iplente ex pte sua quãtum ad eũ babet ꝑ facto. lz alia pars nõ con senserit nam hic iussit venditionẽ rescindi qõ facien dum erat cõi cõsensu ꝛ tñ debitore soluente debituz preciũ vel vectigal est statim facta rescissio vt hic pz ꝛ res in bonis eius efficit. ¶ Ultimo doc. allegant banc. l. ad. q. consultor cõsuluit aliquem cõdẽnanduz. quẽ cõdẽnandũ iudex ꝓdẽnauit per hec verba ꝑnũ cio fm formã consilij. vtrũ illuz videat cõdẽnasse di cebat ꝙ reus nõ esset cõdẽnatus qz cõsilium nõ cõ demnat eũ sed dicit ipsuz cõdẽnandũ hec lex facit ꝙ qñ iudex dicit cõdẽnandũ videt cõdẽnare qz si iubz rescindi venditionẽ videtur rescindere in cõtrarium facit. C. si aduer. lib. l. ij. coniuncta. l. fi. ꝛ hoc tangit ꝑ Ly. in. d. l. i. si aduersus libertatem. ꝛc̄.

f Eius a lucio

Emptor ¶ Nõ. ꝙ licet aliquorum cõ trouersia si causa petendi fide iussorem de euictione tñ fideiussor dz dari generalit ꝓ qualibet euictione. ꝛ licet quis dubitz. q. sibi mo ueri a certis personis tñ fideiussor dz dari generalit Blo mouet istã. q. ꝛ nõ soluit. j. ti. i. l. pe. §. fi.

De piculo ꝛ cõmo. rei vendite. Rca.

Juinuz uendi

r Scis ꝙ relatiuũ quis vel qui iunctũ verbo futuri tꝑris facit conditionẽ vt. l. stichus qui me us erit de. l. i. sed nũquid par ticipiũ faciat hic vt tex. ꝙ nõ dum dicit degustanda dixerit. ꝛ in fine dicit non esse cõditionale de quo dic vt dixi de cõdi. ꝛ demõ. l. i.

tiuz succedat loco rei an ãt in emptorẽ he reditatis tran seat ius accre scendi vide sa ly. in. l. i. in. v. .q. C. qñ non pe. par.
x ¶ Tertio nõ ꝑ Bar. in. d. l. mater ad finẽ
y ¶ Quarto. no. adde bal. in. l. si traditio in. ix .q. C. de acti. empt.
z ¶ Vltio no. plene ꝑ Bar. in. l. ꝓtor. §. ꝙ de fructib. j. de bo. auc. iudi. poss.
ꝛ ¶ Fundus ꝑ istuz tex. di cebat no. bal. ꝙ semper vbi vendit res ab sentis requiri tur subastatio fm eũ in. l. or do. C. de exe. rei. iudi. ꝛ hic adde Bar. ī. l. acceptã. C. de vsu. ꝛ ꝙ sing. loquutus est Bar. ī. l. pe. j. õ distrac. pig. ꝛ Bal. in. l. ac ceptã. C. õ vsu ris in. iij. coll. ponit intellec tũ ad hãc legẽ ꝛ ī effectu ap probat intelle ctũ glo. hic ꝙ simpliciter lo quit Saly.
ꝓ ¶ Scõo nõ Et vide no. ī l. iulianus. §. si titius de ac ti. ép. ꝛ Bar. ī cõsil'. in. q. dñi cioli de quan tiana ꝛc.
ꝑ ¶ Allegãt. adde qõ no. Bar. in. l. solet. §. de off. pcõ sul'. ꝛ leg.
a ¶ De picu lo ꝛ cõmo. rei vend. in prin.

titulī ꝛc. de hac mā ad de super.q.de qua per pe.ꝛ Bal.in.l.si pas cenda pecora .C.de pac. de qua dixi in.l. vbi ita donaꝝ de dona. cau sa mor.ꝛ vide in mā hui⁹ ti tuli no. ꝑ bal. in.l.si ea lege C.de vsu.ꝛ la te ꝑ eū.C.eo. b ¶In hoc.ſ. ꝛ vide Bar.in .l.si filius de verbo. obliga. c ¶Fictio. li mirat Bal. in Rica. C.eo. d ¶Si in vēditione. Et vi de in.l.cū con uenerit.C.eo. ti. ꝛ ibi Bar. e ¶In rebꝰ. vide in.l.cū q uenerit. ꝛ ibi bar.C.eo.ꝛ in .l.qō sepe.ſ.i bis.ſ.de ꝓbē. empt. f ¶Glo. q̄rit. vide Bar.i.d. .l.si post prefa tam ꝛ qō dixi ꝑ ista iura i.l. in cōmodato cuꝫ sequēti.ſ. ꝯmodati post Bar.

g ¶Si quis. in prin.ꝛc. ad intellectuꝫ hu ius.l.ꝛ qō hic per glo.no.vi de Bar.l.arist. .ſ.de dona. ꝛ in.l.si.ſ.de cō dict.ob cām ꝛ regulariter an ꝛ qñ ius que sitū tertio fac to meo possit sup me revo cari vide bal. in.l.cuꝫ a soce ro .C.de iure dot.

h ¶Non va let de quo vi de Bar.ꝛ bal. in.l.ꝙ sponse .C.de donat. ante nup.ꝛ in

n **Ecessario** ¶Quero qñ dicaꝫ emptio ꝑfecta vt di catur periculū emptoris dic vt in glo.i eo ver. ꝙ glo.excipit casum publicationis vt.l.si fundus.j.loca.dicunt quidā ꝙ ille casus conti neꝫ sub alio cāu qui.j.ponitur.l.qñ dolo venditoris fit.ꝛ ita intelligunt dictā.l.si fundus ꝙ fuerit publica tus culpa venditoris.ꝛ ita intelligiꝫ exceptō.l.i.ſ.e. certe illa.l.hꝫ duplicem intellectū.primus ꝙ sine cul pa venditoris fuit publicatuꝫ ꝛ tunc hec glo. ꝓcedit clare. ¶Secundus ꝙ culpa venditoris.ꝛ tūc i hoc est speciale ꝙ venditor teneaꝫ ad preciū tm̄.lꝫ alias teneaꝫ ad interesse.ꝛ ideo vidi in qbusdā instrumen tis apponi specialiter istud caplm̄ ꝙ venditor ꝑmit tit duplum ēt in casu quo fundus esset publicatus. ¶Ultimo no.in hoc.ſ.ᵇ si pendente ꝙ exīte cōditō ne fingiꝫ retro perfectū esse cōtractuꝫ vt hic videbi tis hoc clare in.l.potior.ꝛ.l.ꝙ balneū.j.ꝙ po.in pign. ha. ¶No.etiam ꝙ ista fictioᶜ non pōt habere locū si nō reperit rez esse sup qua figat pedes vidistis.ſ. .l.acg.l.hunc scriptuꝫ dixi.ſ.ex ꝙ.cau.ma.l.sciēdū ꝛc

r **In uenditione** ᵈ¶Istō ꝓcipiuꝫ facit vtrū pactū nudū vestiaꝫ coherentia contractus conditionalis.ꝛc.

In libro primo ¶Nō.ꝙ sic i re busᵉ mobilibus non dicitur perfecta venditio anteꝙ mensuretur.ita nec in rebus immobilibus ꝛc.

r **Erui emptor** ¶Nō.glo. que videtur velle ꝙ ad hoc vt ꝙs faciat fructus suos requiritur vt possideat ciuiliter ꝛ nāliter de quo per Ly.in.l.certum.C.de rei.ven.dixi plene in.l.iij.ſ.ex cōtrario.j.de acquiren.posse.

b **Abitationem**

Ante precium ¶Quādo in līmīe contractus emergit piculum euictionis teneaꝫ venditor satisdare de euic tione.h.d.glo.queritᶠ nunquid cōtra alios.dic ꝙ sic vt.l.si.ſ.si.ſ.ti.i.qō tenet Dy.i.l.i.ſ.stipulatio duple vbi dicit plene.j.de preto.stipula.glo.ꝛ doc.in .l. si post perfectam.C.eo.titulo.

De seruis exportandis. Rubrica.

Iquis ᵍ¶Nō.ꝙ lꝫ ex hoc pacto q̄raꝫ ius seruo tū pōt ex voluntate vnius ꝓbētiꝫ vel vtriusqꝫ mu tari ꝛ sic facē ad.q.donauit licio fundū hoc acto vt post morte eius ꝙemat ad eccliaz. certū est ꝙ eccīe queriꝫ ius vt.l.quoꝺ.C.ō dona.que sub modo tū poterit revocari voluntate ꝓbētiuꝫ de hoc dixi in.l.qui rome.ſ.flauius.j.de verbo.obli.

r **Iminor** ¶No.illud qō fit tpe ꝓhibito licet cōferaꝫ in tps ꝑmissum nō valet ʰ qñ lex resistit int tō seu ꝓsilio vt hic.qñqꝫ vero ꝓhibitō.l. respicit effectū ꝛ tuc secus vt i.l.i tps.j.ō bere. isti.

r **Erus ea lege** ¶Si pe na ꝑmitti tur pacto nudo non poteſt exigi nisi in tersit.hoc.dicit.

¶Incipit liber.xix.de actꝺ.empti. ℞ca.

Ires uendita ¶Si venditor est in mora tra dendi rem potest cōuenirī ad interesse singulare ipsius emp toris qō est circa rē qō pōt ex cedere precium cōe ꝛ cōuētū .h.d.Diuidiť.Primo ponit dictū.Scōo illud decla rat.Tertio ponitur determinatio siue ℞sio. cuidam tacite.obiectioni.scōa ibi hoc est ꝛc̄.tertia ibi hoc ā ¶Nō.ꝙ in obligatione rē tradi post morā succedit obligatio ad interesse vt possit in petitionem deduci vt hic dum dicit quanti interest agere. ¶Nō.ꝙ in teresse dicitur singulare respectu persone creditoris vt hic dum dicit ꝙ rem habere interest emptoris.vt .j.de reg.iur.l.quatenus. ¶Nō. ꝙ licet istud inter esse referatur ad personam intelligitur de eo quod est circa rem dum dicit ꝙ habere rem ꝛc̄. ¶Tertio nota.secundum gl.nostraz ex fine ꝙ triplex est inter esse.s.singulare comune ꝛ conuētum.licet aliqui con tra. ¶Op.ꝙ venditor non teneaꝫ ad tradēdū vt. j. eo.l.iij.ſ.sīter.So.hic loquiť in rebus corporalibus ibi in incorporalibus. ¶Op.ſ.de rescindē.ven.l.cuꝫ emptor.ſ.emptio.So.ibi habeť ꝙ tradita. ¶Venio ad.ij.glo.ꝛ assumo.eā post prin.ᵏ Prīo quero si vē ditor est i mora tradendi rem qualiter debeat forma ri libellus contra eū.in glo.tanguť tres modi nota biles.primus ꝙ agať ad rē ꝛ tpe sīe interrogabiť reus si vult dare rem vel interesse.ꝛ si dixerit se nol le dare rem tūc ad interesse cōdēnabiť vt hic.ꝛ.l. si traditio.C.e.Et si opponis ergo ad aliud agiť ꝛ ad aliud fit cōdēnatio cōtra.l.si.C.de fideicōmiſ.lib.ꝛ.l. fundus.ſ.cōi.diuidū.ꝛ.l.pomponius in negocijs.ſ. de neg.geſ.Rīdeo nō mirandū qꝛ alꝫ hoc fit vt.l.edi les.ſ.itē sciendū.j.ō edil.edi.ꝛ.l.vinū.ſ.si cer.pe.vt dicit glo.doc.moderni.reprehendūt istā glo. ꝑ dictā rōnem qꝛ super eo dꝫ formari sīa quod petiť p.d.l. non ob.l.vinū.qꝛ ibi apparet rō.nō ob.l.ediles. ſ.itē sciendū qꝛ loquiť in bis que veniūt iudicis officio.sꝫ hic interesse venit iure actionis vt.l.stipulationes in diuidunť vſi.celsus.j.de v.obl.ita tꝫ Ly.in.l.si tradi tio.C.eo.idē videbatur sentire do. Ja.bu.ego autez sustineo istā practicam nā interesse non dī esse aliud a re.qō apparet qꝛ lꝫ principalis ꝑmittat factum fi deiussor pōt ꝑmittere interesse vt.l.stipulatio.j. de fideiuſ.qō nō.per glo.in.l.cum filius.ſ.i.j.de v.obl. ꝛ.l.si qs pro eo in prin.j.de fideiuſ.ꝛ tm̄ constat ꝙ fi deiussor non pōt accipi in aliā rem q̄ principalis.vt .l.si ita.ꝛ.l.grece.ſ.si is.j.de fideiuſſ. Preterea lꝫ in teresse veniat iure actionis pōt ēt dici alio respectu ꝙ veniat iudicis officio vt.j.dicā. Preterea sīa po test ferri ꝑꝫ conuentionē partiū.vt.l.si conuenerit.j. de re iudi.sed qñ negat se velle dare rē vī velle con demnari ad interesse merito poterit ad hoc condem nari quasi velit.vnde ista practica potest sustineri.sꝫ huic.l.non congruit. ¶Secundus modus practican di ē ꝙ postq̄ venditor est in mora tradēdi rē princi paliter ꝛ directo formeť libellus ad interesse.casus ē hic.ꝛ in.d.l.si traditio.C.e.ꝛ.j.de re iudi.l.si quis ab alio.ꝛ ista verissima practica.sed cōtra eā facit.j. de .v.ob.l.si seruus.ſ.fi.glo.non soluit.tu dic ꝙ ibi loq tur in obligationibus dandi i quibus nō succedit ob ligatio ad interesse in cōtractibus inominatis.hic ve ro in obligatione rē tradi.teneť enim venditor rē tra dere non dare emptori vt.l.ex empto.in prin.j. eo. vnde ista practica est verissima. ¶Tertia practica ē ꝙ libellus formať sic peto te cōdēnari ad rē ꝛ si rē ñ tradas peto interesse ꝛ hoc tucius est scōz gl.ꝛ istaz

.l.si constante .ſ.quo tiens ꝛ ibi Bar.j.sol. ma.ꝛ in.l.in tempus .j.de heredi.instī. ꝛ Bar.in.l.i.ſ.nunciatō de ope.no.nun.vide tū Bar.oīno in.l.alio .ſ.eleganter sol.mat. Et vide quod notat bar.in.l.cuꝫ filius .ſ. fi.j.de verbo. obli.ꝛ bar.i.l.qō dicit circa fi.eo.titulo ꝛ ꝑ bar.i .l.si sponsus.ſ.si vxo ri de dona.inter virū ꝛ vxorem.

i ¶Seruus.in prin. huius.l.ꝛc.vide bal. in.l.q̄uis.C.de vsur. ꝛ ad no.per Ly.hic vide no.Bal.in.l. cuꝫ allegas in.iiij.col.C. de vsur.ꝛ in.l.i.i.iiij. col.in versi.quid si.p mitto ex causa.C.de sen.que pro eo.quod interest ꝛc̄.

l ¶Si res. in prin. huius.l.ꝛc.vide i ꝓn ci.huius.l. Paul.de cast.hic querit aliqua vtilia vltra Bar.hic. l ¶Post prin. Que ro qualiter emptor petens sibi rem tradi debeat libellare vide bal.in.l.si traditio.C. eo.ꝛ ad istam primā practicam vide in si mili gl.no.ꝛ ibi bar. ꝛ doc.in.l.si quando in glo.fi. de lega.i.ꝛ Bal.in.l.i.in.v.col.C. de bis que pro nota.

m ¶Est videndu. vide Bar.ī.d.l. stipulationes nō diuidun tur in.v.q.j. de vbo. ob.adde tñ ī hoc ꝙ ī obligationibus facti succedat obligatō ad interesse in tñ ꝙ ipz interesse est in actiōe ⁊ petitione qō videꝫ probari hic ⁊ in.l. fi. ⁊ ibi Bar.s. si quis in ius voc.nō ie.⁊ banc ptem vbiqz tz Barto. maxime in.l. stipulationes non diuidunꝫ .ſ.celsus lz gl.teneat ꝓrium in.l.si quis ab alio de re iudi. lz Ange.in.d.l.fi.concordā do videꝫ distinguer an quis possit ꝑcise compelli ad factū vi delicet in cāu in quo sit electa industria p sone ꝑm id qō habeꝫ in.l.i.ſ.ne autē de cadu.tol.⁊ late p Bar. in. d.l. stipulationes nō diuidunꝫ in.viij. .q.an vero non.

n¶ Prīa cā.⁊ sic nō hic ex ista glo.ꝑa ad fi. ꝙ pōt mora purgari in cā ap. nam si tu fuisti ī mora in re nūciando luī ante cō clusionē in cā potes renūciare in cā app. ita dixit Ly.⁊ ray.ī .l.alia.C. de his qui vt indig.p tex.no. in .l.qui cū maior.ſ. ac

tenēt doc.in.l.si traditio.C.eo.sed vo.And.de pisis ī .l.si insulam.j.de.v.ob.tenebat ꝓrium qz cū vtrūqz veniat iure actionis debeat actor eligere.vt.l. quod in heredē.ſ.eligere.s.de tribu.istaſ tres practicas tā git glo.in.l.ij.ſ.itē si in facto.j.de vbo.ob.ego exami no multū pulchre in.l.stipulationes nō diuidunꝫ.j.ō vbo.obl.⁊ sustineo istam.iij.practicā pro cuius ꝺcla ratione est videndū ⁊ ꝙ lz post moram succedat ob ligatio ad interesse qualiter succedat an ꝙ ꝑa tollat primā an vero copulatiue ita ꝙ vtraqz competat ⁊ vtrūqz possit peti an alternatiue ita ꝙ altera tñ cō petat ⁊ altera tñ possit peti.ꝙ vna nō nouet aliā ꝑ batur in.l.si quis a socio.s.pro socio.⁊.l.ꝑdia.j.eo.q̄ .ll.ēt volunt ꝙ iste actiones nō dantur copulatiue qz eatenus tollitur vna quatenus p altā exigitur hoc ap paret in.l.si insulā.j.de vbo.obl.vbi si mora circa rē purgatur tollit obligatio interesse.Glo.j.rñdēdo ad quandā rōnem factā p Mar.dicit ꝙ obligatio succe dit ad interesse alternatiue qō nota ꝓut in gl.habeꝫ alternatiue.alij habēt copulatiue.⁊ sic videꝫ rō.do. And.ō pisis.va ꝙ ꝓcederet libellus ꝑdictus.Ideo doc.in.l.i C.de sen.quero pro eo qō interest tenēt ꝙ obligatio ad interesse nec copulatiue nec alternatiue succedit sed solute.Istud nihil ē dicere qz soluta sp resoluit in copulatiuā vel disiunctiuā.vt.j.de.v.sig. .l.sepe.⁊.l.alienationis in fi.e.tt.⁊ per Dy.in.c. in al ternatiuis.extra de regu.iur.li.vi.⁊ iō tene gl.istā.ſ. ꝙ obligatio succedat alternatiue sed ē aduertēdū ꝙ alternatiua aliqñ cadat inter res debitas tenz in du bio est electio debitoris vt.l.plerūqz in fi.j. de iure do.qñqz cadit alternatio inter actiones seu obligatō nes tunc electio ē actoris vt.l.qō in heredē.ſ.eligere .s.de tribu.⁊.l.cū filius.ſ.varijs.j.de le.ij. pōt ergo actor eligere qō vult vel petere rem vel interesse.lz est aduertēdum ꝙ lz actor petat principaliꝫ rem bz reus facultatē soluendi intereē ⁊ se liberādi eo casu quo non pōt ꝑcise cōpelli ad rē tradendā.vt.j.dicaz lz ergo vtrūqz sit principaliꝫ in obligatione si quāli bet obligationē respicis p se.tñ si respicis oqligatiōz de re tradenda solūmō ē eius cōditionis ꝙ rei tradi tio ē in obligatione ⁊ in solutione intereē.vt.l.si quis ab alio in fi.j.de re iudi.sicut dicimus in actōe noxa li in qua quātitas est in obligatione noxe. deditio in solutione.vt.l.mil.ſ.x.de re.iur.cū igiꝫ hoc sit appa ret procedit iste libellus peto te cōdēnari ad rem ⁊ si rē non dederis peto interesse.nō enīz ꝓpono duas actiones sed vnā tñ.ſ.illaz que ad rē cōpetit dando tibi facultatē soluendi intereē sicut ⁊ lex cōcedit ⁊ sic ꝓcedit practica ista.lz tē quero qualiꝫ formabiꝫ snīa ⁊ nūc redeo ad ꝑn.gl.⁊ qro vtrū seranꝫ due snīe sic ī arbitrarijs vna ō re tradēda alia de intereē an vna tñ rñdet glo.ꝙ vna tñ cū hoc ñ reperiaꝫ ꝙ due fe ranꝫ vide istā gl.⁊ teñ mēti nā ista ē vera determīa tō.ſ.ꝙ vna tñ feraꝫ rō qz actōes arbitrarie dicūꝫ ꝓp iudicis arbitriū qō in eis succedit ꝓpter iudicis offi cium quod succedit ꝓpter cōceptuz nō ex nā ipsius actionis.⁊ iō est necesse ꝑ primo feraꝫ snīa cui non pareaꝫ ꝓpter quod succedit officiū iudicis vt.l.si cū exceptione.ſ.in hac.s.quod me.cā.⁊ dixi tibi in.l.in actionibus.s.de in litem iuran.⁊.l.qui restituere.ī fi. .s.de rei ven.sed in iudicijs bone fidei intereē venit iure actionis ⁊ eoipso ꝙ venditor est in mora succe dit obligatio ad intereē ideo ñ ē necesse ꝙ ferantur due snīe.⁊ banc glo.nō.quā ego nescio alibi. Jn eo tamen quod glo.dicit ꝙ vna tantū snīa feratur ēt ad interesse lz hoc posset esse verū scōm ea que dixi ñ tñ est necesse.pōt enim ferre snīam de re tradenda ⁊ tñ reus liberabiꝫ soluendo interesse rō qz cum in

tereē sit in solutione ex dispositione.l.vt dictū ē. ista facultas soluendi pōt esse ēt post snīaz.vt.l.itē vniūt .ſ.cū prediximus.s.de peti.hereditatis.ista dixi ple nius in.l.stipulationes nō diuidunꝫ.j.ō v.ob. ¶Ve nio ad ordinem glo.⁊ quero quid si ex eo ꝙ res nō tradiꝫ incipit intereē mea in quinqz in prin.postea ī alijs quinqz ⁊ dic vt in glo.¶Nō.istā glo.que tenz ꝙ licet intereē principale veniat in obligatōne.venit etiā officio iudicis post litis contest.cū incepit esse ī mora vt si quis agerz ad rē nulla mora ꝑcedēte cum mora incipiat post lit.contest.⁊ sic incipiat intereē ō beri.⁊ hoc venit officio iudicis.vt.s. tetigi circa pri mam practicā dixi etiā circa tertiā. ¶Sed ē aduer tendū qz videꝫ ꝙ titulus istius qōnis nō ꝓcedat.nā statim cū quis ē in mora tradēdi cōmittiꝫ intereē ad totū valorem rei vt hic in tex.nō ergo potest dici ꝙ ab initio interest in quinqz postea in alijs quinqz ab initio interest in totū ⁊ puto ꝙ hoc sit verum si loq mur de intereē qz res nō traditꝫ qz totū ab initio cō mittiꝫ.sed si loquimur de intereē circa rē de quo lo quitur tex.in.l.ex empto.ſ.fi.j.eo.q dicit ꝙ ab initō cōmittiꝫ in minus.loquiꝫ glo.quādo fuit in mora ca uēdi ⁊ similiū nō quādo fuit in mora tradēdi. ¶Jtē quero vtrū venditor possit ꝑcise compelli ad rez tra dendam Mar.ꝙ sic si eam bz.io.cōtra.⁊ Rñdet ad sura Mar.vide glo.que videꝫ hic īclinare in opinio nem Bulgarij ⁊ io.⁊ pro opi.io.videꝫ casus ī.l.si iac tum.in fi.j.eo.lz insti.de empt̄.⁊ vendi.ſ.preterea. tenet opi.Mar.quam sequiꝫ Dy.in.l. stipulationes nō diuidunꝫ in distinctione magna.j.de.v.ob.⁊ doc. in.l.si traditio.C.eo.nubi videꝫ ipsa veritas intelligē do prout.j.dicā.ꝑ cuius euidētia debes scire ꝙ qñ est in obligatione rē dari ex ꝓctu nominatio qs ꝑcise compelliꝫ vt.l.vbi aūt nō apparet.in fi.j.de.v.ob.qc quid dicat io.hic respondēdo ad illam.l.in obligatiōi bus aūt facti quis nō cōpelliꝫ ꝑcise sed liberaꝫ soluē do intereē.vt.l.si quis ab alio.j.de re iudi.⁊.l. stipu lationes nō diuidunꝫ.vſ.celsus.j.ō.v.ob. mō obliga tio q̄ teneꝫ venditor ē quedā obligatio participia q̄ partē capit de natura obligationis faciendi ⁊ partez de natura obligationis dāndi.sicut dicimus in grama tica ꝙ ꝓticipium capit partē de nomine partē ō vbo ita hec obligatio capit ꝑtē de vno ⁊ ꝑtē de alio.cum enim tradit rem dz eam facere accipiētis si ē dns ⁊ sic sentit de natura obligationis dāndi.si ñ est dns dz transferre vsucapiendi cōditionem vt.l.ex empto.in prin.j.eo.⁊ hoc ē quod dicit tex.in.l.in cōuentionali bus.in fi.j.de.v.ob.vbi dicit ꝙ obligatio rē tradi ex cōtractu venditionis non continet nudū factū lz cau sam bonorū.i. ꝓprietatē vel vsucapiendi cōditionem ita intelligit glo.in.l.iij.ſ.i.j.eo.in glo.super vbo con tineꝫ.hoc ēt tenet glo.s.si cer.pet.l.certi conditio.in prima glo.magna.vbi dicit ꝙ venditor non teneꝫ ad verum factū.cum igiꝫ ista obligatio sit ꝓticipia eligi tur quedā media via vt si habet rē cogiꝫ ꝑcise trade re ⁊ in hoc sapit nām obligationis dāndi.si eam nō ha beat liberaꝫ soluēdo interesse ⁊ in hoc sapit nāz obli gationis faciendi.sed si rem tradi essz in obligatione ex alia cā q̄ ex cā emptionis tūc indistincte liberare tur soluēdo interesse vt.l.si fundū tradi.j.de vb.obl. ⁊.l.stipulationes nō diuidunꝫ in ꝑn.eo.ti.istud plene examinaui in.d.l.stipulationes nō diuidunꝫ.¶Que rit glo.¶Quid si in prīa cā " fuit ad interesse condē natus qz rē non dabat appellauit an in cā appellatio nis liberareꝫ soluendo rē glo.dicit ꝙ sic qz non vſ ꝑ nunciatū.vt in.l.i.in fi.j.ad turpil.⁊ illud qō glo.dic an sit verū apparet ex practicis supra datis aut ego petij rem simpliciter aut petij rē ⁊ si nō dares petij

cusasse de bo liber.⁊ ꝓbaꝫ. ērin ista glo.lz Bar.solus hic ī terminis bu ius glo.reꝑhē dat istā glo.⁊ aliter loquaꝫ quaz loquunꝫ Rayne.⁊ cy. q dicūt ꝙ pōt mora purgari in cā appella tionis si eū re us non purga uit in cā ꝓnci pali.ſ.quo ad euitādā penā legalē ꝓut lo quiꝫ tex.in.d. .l.alia ⁊.l.post legalē.j.ō bis ꝙbus vt ī dig. in ꝑn.naz a le ge imponiꝫ pe na pditiōis re licti in testō si ille cui relicti est in testō ac cusat testm̄ de falso ⁊ ꝓsistit in accusatione falsi vsqz ad snīam renūcia do liti vel do nec lit conclu sum ī cā reme diū ē dicit cy. ⁊ Ray.ibi ꝙ patiaꝫ ille qui accusauit te stamentuz de falso snīaz ō se ferri ⁊ deinde applz ⁊ ante ꝙ ꝓueniaꝫ ad snīaz in cā ap pella.vel con cludaꝫ ī cā re nunciet illi ac cusatiōi qz tūc purgabit pe nā in cā ap.⁊ sic nō ꝑdat re lictū ꝑ.l.q cuz mator.ſ.accu sasse.j.de bo. lib.⁊ cū cy.⁊ ray. cōcordat Bal.⁊ fulg.ibi ⁊ Bal.ī.c.i. ſ. porro ad fi. in titulo q̄ fuit ꝓ ma cā benefi cij amittēdi ⁊ Pau.ēt in.d. .l.alia vbi dicta.

Certus é.Qñ scienti sit denunciandū vide p Bal.in.c.i.si de feu. all⁹ ab aliquo fuerit interpellat⁹ z vide Bar.in.l.ẽptor.C.de euic. ¶Fundus nō prestaf.qñ fundus venditus est minor in iugeribus ctum sit vide.j.eo.l.iulianus.§.si titius z vide in q sine.§.q aurū .§.de ꝓben.emp.p glo.in.l.si per vim.§.si modus.j.eo.facit.j.eo.l.q ro z quod di xi i.d.§.si titi⁹ q ¶Vacua. i prin.huius.§. zc.aduerte tñ q2 vacua pos sessio non req rit ad trāsla. dominij,vt nō glo.z Bart.z Bal.in.l. cum res.C.de ꝓb. facit bene pre sumi trāslatio nem dñij fm bal.ibi z ibi p euz quatenus ꝓbet possessō vacua z Bar. in.l. celsus in .iij.col.de vsu cap.

r ¶Et istā.q. habui ō facto vtrū dicaf tra dita vacua po sessio fundi in quo cōstituta z seruitus alt qua z adde Bar.in.l. meli us.§. fundo ō leg.ij.z in.l.vi facit ō vi z vi ar.z Ang.i.l. in venditioni bus.§.si quis vacuā.j. de v bo.obl.z Bal. i.l.fi.C.ō pac. inter ep.z vē. z in.l.celsus ō vsucap.z gl.i .c.cum Jo.in glo.ij.extra ō fide instru.

s ¶Esset dic tum.Quid de pacifica pos sessione vide Pau.de liaza z Jo.ō ligna no in cle.grīa de rescripꝭ.z ad id qō hic dicitur de va cua possessiōe vide no. Bar. in.l. prima.§. .i.j.eo.cū con cordan.z bal. in.l.si plures in fi.ij.cuz se. interesse z procedit ista glo.quia quandocunq; illud quod petitur offertur vsq; ad sententiam reus libe ratur vt instit.de perpe. z tempori.actione in fi.z .l.si res.s̄.de procurato.sed appellatio extinguit pro nunciatum ergo.zc.vt hic in glo.sed fm secūdā pra cticam qñ interesse petiť ꝑcise nō ꝓcedit ista glo.q2 tunc lz offerre rem vsq; ad litꝭ.cōtes.nō post.vt.l.si ī sulam.j.de v.ob.lz appellatio extinguit sñiaz seu suf pendit ꝓnunciatū z reducit oīa ad litꝭ.cōte.effectū ante litꝭ.cōtes.nō extinguit vt.l.ita demū.C. de ꝓcu ra.ergo nec in causa appellationis poterit offerri sic nec in principali.¶Querit glo.quid ecōuerso vtrū emptor ꝑcise compellaf ad ꝑciuz dicit glo.q; idē q; in venditore.istud est nouū z dico q; est simpliciter falsum.nā venditor q2 teneť ad speciem liberaf rem tradēdo emptor q2 teneť ad genus.debeť ꝑciū face re accipientis.vt.l.ex empto.in prin.j.eo.sed in obli gationibus dandi qs ꝑcise compelliť dare.vt.l. vbi aūt.in fi.de.v.ob.ergo z hic. ¶Preterea aut tu dicis q; emptor teneaf ad interesse qō est circa rez z hoc est falsum q2 nō cadit interesse circa rem.vt.l.nūmis .§.de in litē iurā.aut intelligis de interesse extra rē z illud nō est de quo ista lex loquiť. ¶Preterea ꝯ nō facientē nō habeť rō interesse extra rē lz ꝯ malefaciē tem.vt.l.si sterilis.§.sed cum p venditorē.j.e.l.iul.ī prin.j.eo.dicendū est ergo emptorē ꝑcise compelli ad vandū.¶Venio ad sequentē glo.dicit hic q; istō interesse excedit qñq; ꝑciū cōe z quentū.¶Quero qd si emptor vult ꝑciū cōe z nō interesse.Azo.ī sum ma.C.de sen.que ꝓ eo qō interest tenet q; hoc non possit.in ꝯrium glo.de rei ven.l.q; si possessor.z istō est verū q2 casus est ibi Si aūt nō vult īteresse singu lare sed cōe audiť vide glo.istaz.¶Venio ad.iij.gl. ꝓ cuius declaratōe ꝓmo esset videndū qd sit intereē Secundo quotuplex sit interesse.itē de nā interesse circa rē z eꝛ rē.¶Itē ō nā ītereesse singularis z cōis z de interesse q; ꝙsistit ī dāno z in lucro dixi ī.l.i.C. de senten.que ꝓ eo quod interesse z ibi multa noua dixi zcetera.

Venditor ¶Qui celat qualitatē p q̄ rei conditio fit deterior hac actione ad interesse teneť emptori si fuit ignorās. se cus si fuit sciens.h.d.¶Primo ponit dictū z rōnē dicti ¶Secūdo declarat quid ē celare ponēdo circa hoc tres casus.¶Tertio declarat rōnez dicti.¶Quarto declarat quādā exceptiōz positā in dicto.l.si emptor sciuerit.secūda ibi sed sciēte.tertia ibi vt generaliter quarta ibi hec ita vera sunt.¶Nō.q; de omnibus que dolose fiunt potest agi hac actione.¶Nō.i vl. sed si ponamus q; licet venditor dicat se de seruitute nolle teneri.tñ teneť si sciuit z nō monuit emptorem ignorātem.idē in eo q; apposuit pactū q; de euictiōe nō teneť.vt.j.eo.l.teneť.§.fi.qō est nō.z ē aduerten dū q; tūc formabiť libellus sic peto te ꝯdēnari q2 sci uisti z celasti z daf ista actio ad interēe.vt.l. quo ad seruitutē.j.ō euictio.z sic habes iam duo capita ac tionis ex empto vna si res vendita non tradaf vt in prin.alia si rei qualitas celaf vt hic.¶Ultimo nō.q; q; certus ē °zc.vt extra de re.iur.ī.vi.c.eū q; certus. ¶Ad istud op.gl.de.l.denūciasse.in prī.j.ō adulꝭ. z nō soluit.Dy.in.d.c.eū qui certus.soluit z nō beñ tu dic q; qñq; denunciatio fit solum ad certificandū .C.de condi.insertis z ibi ēt quid de ꝓmittente possessionem plenaz z quid sit possessio vacua vide glo.z doc.in.l.fi.C.vnde vi in vsi.vacua z no.q; pos sessio interdū dicitur plena interdū semiplena z interdū vacua z hoc vltimū contingit tribus modis de quo vide gl.insti.de vsucap.§.q; aūt in verbo de vacantis cū sequen.z declara.vt ibi que glo.nō est al ibi fm Ange.in.l.si me aliquem nō ad alium finē.z sic tūc ille qui certus est certiorari nō debz vt hic cū si.qñqz denūciatio fit ad aliū finem.s.vt inciteť ille cui fit denūciatio ad aliqd faciēdū vt si volo denūciare venditori q; mihi mone tur lis vt veniat ad me defendendum. tunc dico q; etiam si certus est nihilominus debz ei denūciari q; defendat vt.l.qui absentem.ff.de ꝓcur. z ibi dixi ca sus est in dicta.l.denunciasse.in prin. ¶Opp.glo.j. eo.l.quero.So.vt in glo.

Emptione ¶Si non repiť mēsura dicta vē ditor tūť.h.d.z istud ē tertiū caput actio nis ex empto.si fundus nō ꝓstaf ꝓ sub ea mensura sub qua dictū est nec est necesse q; vēditor fuerit in dolo sed sufficit q; nō prestetur modus dic tus seu mensura vera.Sed posset forte dici q; istud est idē q; si res vendita non tradaf q2 non traditť ps rei.s.illud qō deficit sed plus plz q; sit capud sepera tum ab illo quia tota res traditur de qua fuit dictuz licet mensura non reperiatur.zc.

Vacua possessio ¶Possessio rei vendite oz tradi vacua que a nemīe detineaf vl' possideaf. hoc dicit.z iste.§.venit ad declarationem primi capiť. si res vendita nō tradaf.declarat enī qualiť ōbeat tra di.¶Op.s̄.de cōtraben.emp.l.si cū funduz in prin. So.vt ibi q2 ab initio fuit tradita vacua possessio ꝓpť qō fuit ab initio liberatus z habuistis nō.ī.l.ab emp tione.in glo.magna.s̄.de pactꝭ.¶Quero z istā qōnē habui de facto.r alicui debeť in fundo seruitus itine ris vel actus vtrum ex hoc dicaf possessio tradita nō vacua Rndeo q; ñ.si enī hoc esset posset agere emp tor ad interesse totale quasi res tradita non sit.vt.s̄. eo.l.i.in prin.z.j.l.proxima in prin.quod tamē nō est verū sed agiť solum ad interesse q2 oz fruituté.vt.s̄. l.proxima.§.si.j.de euictione.l.q; ad seruitutē facit optime de le.ij.l.mevius.§.fundo.sed si in instrumēto esset dictum s ꝓmisit tradere possessionem liberam vacuam z expeditā vt hodie dicť cōiter.tūc fateor q; possessio non dicť tradita libera.vt.d.l. qō fruitu tem.j.de euictꝭ.z est tex.in.l.vim facit.in fi.j. de vi z vi arma. ꝓbaf ꝑ rōnem ꝯ euz q; asserit fruituté sibi ōberi daf iterdictū vti possidetꝭ.vt.l.si duo.§.videa mus.j.vti possidetꝭ.ergo apparz q; turbet me ī pos sione z sic nō habeo possessionem liberam zc.

Actio ¶Nō videť tradita possessio que auocari nō pōt.h.d.z similit er tendit ad declarationē ꝓmi capitis si res vendita non tradaf.¶Nō.q; si fun dus euincit iurē possessionis ñ pōt agi ō euictōe u sine agatur actione ex empto siue stipulatione de euictō ne sed debz agi ex empto quasi re nō tradita.¶Op po.glo.de.l.iul'.§.si possessio.j.eo.dic, vt in glo.ibi z ꝓpter ꝑdicta semp apponiť in instrumētis q; ꝓmit tiť duplū noīe euictionis sine euincaf iure possessio nis sine iure ꝓprietatis.sed pone q; ego ꝓmisi tibi reficere sumptus x lutis q; fierent ī illa re an intelliga tur de lite circa possessionē an de lite circa ꝓprietatē Glo.in.l.venditor.j.de v.ob.dicit q; in dubio intelli giť circa ꝓprietatē non de lite circa possessionem y dic vt ibi dixi zc.

vacuā.j.de acqui. poss.z adde glo.in.l. ꝙproba possessio.C.ō acqui.poss.z per istū .§.dicimus in verbo mores ciuitatis q; p statutuz ciuitatis pōt alienatio z translatio dñij ꝓhiberi vt in.l. dudū z ibi Bar.C.de ꝓben.emp.z no.bar. z alij in.l.filiusfamil'. .§.diui in vsi. quero an p statutum ciuita tis possit fieri ꝓhibi tio alienationis de le ga.i.z no.Bar.in.l.in bis.C.ō ꝑdi.z omni re.nauicula li.vj.vbi rñdet ad illam.l.q; vi debaf facere in ꝯriū z Bar.in.l.fi.C.de sa. sanc.eccl'.cum si sicut videm⁹ hodie ī mul tis ꝓbus Jralie sta tuta q; nō possunt lo catores vendere fun dū vel domū locataz nisi prius requisierit conductores.nā ope ranť talia vba statuti q; ēt secuta traditiōe ex tali ꝯctu nō transferaf dominiū nisi fa cta denunciatione vt late ꝓbat Bar.in.l.cū lex.ff.de fideius. z in .l.si ita qs.§.ea lege de vbo.obl.in vsq; ro vtrū ꝓhibitio.l.z ī.l. vniuersa.C.de ꝓreci. impera.off.

t ¶Ratio.Quid aūt si ẽptor expl'sus agat interdicto vñ vi vel rei vendi.z succūbit an agat de euic.vide Bal.p⁹ gl.in.l.fi.j.e. u ¶Non pōt agi ō euictione z p Bal.ī.l. .i.de pericu.z cōmo. rei vendi.

x ¶Reficere sumptus.p Bal.in.l.i.C.de periculo z cōmo. rei ven.Rap.hic simpli citer transit cum bar.

y ¶Circa possessionē.ꝯrium tz Bar.ī.d. .l.venditores z vide Bar.z moder.l.stipu latio ista.§.si qs forte de vbo.obl.z est gl.

de hoc in.d.l. vẽdito res lz Bar.ibi eaz re probz z sic videatur ꝓrium.sed illã glo.z doctrinã Bar.hic seq tur Bal.z Saly.in.l. .i.in fi.C.de periculo z cõmo. rei ven. sed multũ ob.ꝑ hanc doc trinã Bar.tex.in.d.ʃ. si qs forte vbi si ꝓmit to tibi habere licere talem rẽ a me tibi vẽ ditã z moneo tibi cõ trouersiã etiã in sola possessione rei cõmit tiꝫ stipulatio ad inter esse vel ad penaz sed respondeꝫ ibi ꝓ mo der.

ȝ ¶Vacuã possessio nem.de qua mã vid ymol.Ang.z moder. in.l.in cõuẽtionalibꝫ .ʃ.si qs vacuã de v. obliga.

z ¶Restituere.ven ditor nõ põt reserua re sibi fortiliciuz posi tũ in castro qõ vendi dit.Et adde Bal.i.l. fi.C.de pac.inter ẽp. z ven. vbi ẽt fortius diẽ z allegat bar.hic. ꝓ ¶De.l.si stipulatꝰ adde Bal.in.l. fructꝰ .C.eodem.

ꝑ ¶Fructus veniũt adde bal.in.l.si tradi tio in decima.q.C.e. z Bar.in.l.si filius de vbo.oblig.z in.d.ʃ.si actionem.

a ¶.l.vinũ i prin.bu ius.ʃ.si ꝓ venditorez istũ tex.allegat Bar.i .l.ij.in ꝑn.ff.si cer.pe ta.z vid ad istũ tex. qõ no.Bar.in.l.i.i.tij. col.z ibi Bal.i.v.col. in.tij.op.de senter.ſ que pro eo qõ inter est z allegaꝫ iste.ʃ.ꝙ dictio de denotat ſp actionẽ ita ꝓbatur in hoc textu iuncta glo. in vsi.nã qõ a brũdu sio.l.etatẽ.ff.de cẽsi. no.in.l.ex duobus in ꝑn.de vbo.obl.z i.c. statutũ de ꝓben.i.vj. z no.spec.z Jo.an.i titulo de curatore.ʃ. viso vsi.item notat z Ly.z Bald.in.l.i.ff.si qs cauꝫ.z Bal.in.l.a caligato.C.de nup.z no.doc.in.c. frequẽs

Si emptor ¶In stipulatõe vacuã ꝓ possessionem tradi nõ ve niunt fructus a tpe more. sed veniunt in actione ex empto.h.d. ¶Nõ.ꝙ q stipulaꝫ fundum tradi intel ligitur.ſ.vacuũ z a nemine detentum vel possessum z sic facit ad.q.in caplis pacis ꝓmisit vna pars alij restituere quoddã castrum. in illo castro detentator facit quoddã fortiliciũ in suo territorio ꝓprio.deide dicit alteri venias z habeas tibi castrũ.sed ego volo mihi retinere fortilicium. certe non põt hoc diceꝫ qz dz restituere vacuam possessionẽ sed non dr restitue re ꝓ vacuã possessionẽ si tz ibi fortilicium vt hic exst expressum extra de resti.spolia.c.pisanis. ¶Secun do nõ.ꝙ in stipulatione vacuã possessionẽ tradi fruc tus nõ veniunt. ¶Op.de.l.stipulatus ꝓ in prin.ĵ. de vsu.So.ibi duo dixit.ſ.rez dari z vacuã possessiõez tradi.hic vnum tm. ¶Op.de.l.si fundũ.ĵ.de vb.ob. So.glo.optime ibi venit interesse nõ fructus intelli ge in stipulatione fundum tradi venit interesse a tpe more nõ fructus tanꝯ fructus ſz fructus tanꝯ inter esse vt.l.ꝓria z est dria qz qñ fructus veniũt ꝓ vt fru ctus petiꝫ qcquid est pceptum forte est qdam rusti cus q optime laborauit z multos fructus collegit ego aũt pcepissem pauciores vñ si peto fructus vt fruc tus veniunt oẽs.si vt interesse veniũt quatenus inter est mea de quo vide in.l.videamus.ʃ.si actionẽ.ĵ.ò vsuris. ¶Op.glo.de.l.in cõuentionalibus in fi.ĵ.de vbo.obli.So.vt in glo. ¶Itẽ op.de.l. videamus.ʃ. si actionẽ.ĵ.de vsuris.Solꝰ.hic ante litis contest. ꝛc.

Si iter ¶In incorporalibus patientia ẽ pro traditione hoc dicit z venit ad declarationem primi capitis ꝛc.

Si per venditorem ¶Ven ditor te neꝫ quanti plurimi res fuerit a tpe more. Itẽ quo lo co plurimi fuerit.idẽ ecõuerso si emptor fuerit ĩ mo ra.h.d.z venit ad declarationem primi capitis si res vendita nõ traditꝫ. ¶Op.ꝙ extimatio quãti plurimi fuit venit a tpe more nõ a tpe quanti plurimi fuit.vt .ʃ.si certum pe.l.vinum.ª So.intelligaꝫ hic qõ venit .ſ.tradendum.vel dicas venit.i.venditũ ẽ vel pones ꝙ tũc incipit esse in mora debebat enim statiz trade re z non tradidit.z sic a tẽpore more habeꝫ rõ.Qua liter autẽ sup hoc debet formari libellus no.ĩ.l.vinũ .ʃ.si certum peta.z ibi dixi. ¶Op.de.l.fructus.ʃ .ò rei.vendi.So.ibi loquiꝫ in actione reali hic ò plona li. ¶Nõ.ex isto.v.z quo loco.ꝙ in libello ñ debeo inſerere locũ.ſz sufficit ꝙ petã te cõdẽnari ad soluẽ dum ꝛc. Inspiciꝫ aũt locus vtilior actori a tpe mof simile vidisti ĩ.d.l.vinũ.ʃ.si certũ petaꝫ.z.l.fi.ʃ.ò tri tica. ¶Nota tu iuuenis argui de tpe ad locum. ꝛc.

Quod si per emptorem ¶Hic ponitur casus ecõuerso. ¶Nota de mora cre ditoris de quo plene dixi.l.in hac ĩ fi.ʃ.de tritic.ꝛc.

ſ **Iseruum** ¶Anteꝙ res euin caꝫ nõ potest agi de euictõe ſz ex empto ꝓpter qualitatẽ a sci ente celeraz.h.d.z sic venit ad declaratõ nem secundi capiꝫ positi.ʃ.eo.l.i.ʃ.i.simile in.l.tene tur.ʃ.fi.z.l.si seruus qui.ʃ.fi.ĵ.e.ti.

Si modus ¶Qõ deficit in mensura extimaꝫ respectu quantita tis mensure non respectu bonitaꝫ loci qz qõ nõ ẽ in hz bonitatẽ nec malitiam z hoc venit ad declaratiõz tertij capitis.positi in.l.ij.in prin.ʃ.eo.ti.ꝛc.

ſ **Iberes** ᵇ ¶Si venditio fiat ex necessitate precedẽtis ac tionis actio ex eo contractu competit tum effectu nisi per errorem facta fuerit hoc dicit. ¶Quero ali quis vigore cuiusdam compromissi in quo erat ma gna pena dãnatus z grauatus fuit locare quendã fũ dum qui locauit z in ꝑctu locationis nulla pena fuit apposita vel modica.postea venit ꝑ locatiõz queriꝫ vtrũ possit agi ad penam in cõpromisso appositã.an vero ab alia obligatione sit liberatus eoipso ꝙ loca uit z ꝙ possit agi z nõ sit liberatus videꝫ casus hic ꝙ lz vendat nõ est liberatus ad idẽ.ʃ.de arbitris.l.ĩ ter castellianum.sed in ꝓrium est casus in.l.in nume rationibus.in fi.ĵ.de solutȝ.Ad istam.l. z ad similes rñ de vt dixi ĩ.l.fideiussor.ʃ.fi.de lega.ij.z istã qõnẽ habui de facto in ciuitate nostra.ꝛc.

t **Enetur** ¶Ista lex venit ad de claratiõz tertij capiꝫ.ꝛc.

Si uendidi ¶Actio descendens ex cõtractu cõpetit ad ea q̃ veniunt in pacto incontinenti apposito.h.d.in hoc.ʃ. potes accipe quartũ caput actiõis ex eo ꝑctu ꝙ de ueniat pactũ incontinenti appositũ simile.ĵ.ʃ.prio.

Si locum ¶Teneꝫ venditor si rem fa ciat deteriorem anteꝙ tra dat.h.d.z sic possit esse hic quintuz caput ad qõ ista actio daꝫ.i.si res facto venditoris efficiaꝫ deterior.

Si uas ¶Quod dictũ est de modo agri idem debet intelligi de mensura z pondere vasis.ꝛc.hoc dicit.

Sed si uas ¶In locatione vel vendi tione vasis in dubio intelli gitur vt incorruptum ꝓsteꝫ. ¶Op.ʃ.cõmo.l.ĩ rebus .ʃ.item q sciens.So.aliud in cõmodato ꝙ fit gratia recipientȝ tm̃ aliud in empto vel locato quod tit grã vtriusqz. ¶Quero ad quid teneaꝫ ᶜ iste q vedit vas vicioſum si fuit ignorãs.Rñdeo quãti minoris emp turus fuisset emptor hoc põt ꝓbari in.l.iulꝰ. in prin. .ĵ.eo.ita dicit glo.pua que videꝫ additio.cõtra istaz additionem videꝫ casus.ĵ.locati.l.sed addes.ʃ.i.vbi teneꝫ etiam ignorans ad interesse totale. z tex.hic ĩ fi.dicit hoc idem in locato qõ in re vendita. z scõm hoc esset speciale ĩ vase vendito vel locato vt tenea tur venditor de euictione ipsius etiam si fuerit igno rans.qõ non est in alijs qualitatibus.vt.l.i.ʃ.i.ʃ.eo. z.l.si seruum in prin.de quo dixi in.d.l.in rebus. ʃ. item q sciens.dicam.ĵ.eo.l.iulꝰ.in prin. z secundum predicta iste.ʃ.venit ad declarationem secundi capi tis in actione ex empto positi.ʃ.eo.l.ij.ꝛc.

Si tibi ᵈ ¶Si res euincitur facto empto ris de euictione nõ agiꝫ secus si fa cto venditoris.h.d.z est sextũ caput huius actionis .ſ.si res euincaꝫ posset ẽt dici ꝙ contineaꝫ sub primo .ſ.si res non tradatur.

Si filiusfa ¶Ex hoc cõtractu teneꝫ filiusfa.sicut paterfa.h.d.z hoc est in omnibus contractibus preteraꝙ in voto z in matrimonio ꝛc.

Si dolo ¶In hoc ꝑctu videꝫ tacite ꝓ mitti dolum malum ab esse.h.d. Vel aliter dolus in hoc ꝑctu cõmissus ꝓ actionẽ ex eo ꝑctu purgatur.h.d.possumus dicere ꝙ ista ẽ sex ta clausula generalis.ſ.ꝙ dolus malus abſit.nã scõa .ſ.si qualitas rei celetur bene cõ prebẽdiꝫ sub ista ſz de illa specialiter est cautum vt.l.i.ʃ.i.ʃ.eo. titulo.

Si uenditor ᵈ ¶Pactuz ne qs de euictione teneaꝫ in ꝓ dest ei qui sciuit cãm ex qua res euinceret z tacuit h.d.istũ.ʃ.intelligas si vẽditõ ẽ facta ignorãti secus si scienti.l.i.in fi.ʃ.e.istum.ʃ.intelligas ꝙ re euicta nõ

d ¶Si vendi tor.in ꝑn.ꝛc. vide Bal.in.l. .i.in.ij.q.C.ò pericu.z com mod.rei vẽd. z in.l.si tradi tio in.v.q.vbi limitat dictuz Bar.hic.

m in prin.huius tt. ꝓ tum tex.in consilijs decidit Bar. sup.q.de qua per eum in.l.si quis vsufructus de vsufructu legato qđ allegat hic Pau.de castro qui optime declarat hanc legem.

f ¶ Notabilia collige.vide qꝑ ꝓ istum tex.dicit Bar.in si.in.l.si mihi ꝛ titio de verbo.obli.adde Bal.in.l.multũ.C.si quis alte.vel sibi ꝛ spec. in titulo de loca.§. nunc aliqua vsi. lex.

g ¶ Testator. adđ Bal.in.l. multũ.§.si qs alteri vel tibi.

b ¶ Dicunt. ibi.ſ. de pac. tt. Et ibi vide ad intellectũ huius.l.in .§.idem iulian⁹ post Bar.ibi ꝛ vide textu ꝛ Bar.in.l.cũ in plures.§.locator.nonei.ſ.loca.ꝛ Bar.in.l. pacta nouissima.C.de pac. q intelligit illũ tex.in .§. locator qñ ex iterum allo passus fuit locator inducimargaritas qꝑ tũc teñtur de ꝓdictõe nõ obstãte qꝑ ante locatiõez conuenerat se nolle qꝑ induc erent se nolle teneri.

i ¶ Quid si p⁹ Et ad intellectũ huius.l.edicta i. xxx.col. ꝛ ibi ꝑ Bar.in .iiij. collũ. de eden.

k ¶ Ex hac.l. adde no. per Bar.in.l.in cõmodato .§. si duo.ſ. cõmodati ꝛ sic bẽs hic cũ.ſ. notatis qꝑ qñ quis agit pluribus actionibus diuersis simil'tñ reo instãte cogit facere vnũ libellũ ꝛ vnaz instantiã de oĩbus ꝓdictis actiõibus illa tñ instantia dicit esse diuidua. vnde si super vna actione ꝓ dz agi de euictione qꝛ tunc obstat exceptio pacti qđ cautum est ne eo nomine teneat.sed debet agi actione ex empto ex clausula doli quia sciebat seruũ alienum ꝛ tacuit.vt.l.seruus quem.in fi.ĵ.eo.tt.

f **Tandum** c. ¶ Mendaciũ circa substantiã plene nõ inducit hanc actionẽ nisi emptoris ineptiat interesse.h.d.Vel aliter.si quod attribuitur vni alteri acquirit intelligit cũ omnibus cõditionibus persone nominate coherentibus hoc dicit . ꝛ ista.l.potest cõtineri sub clausa doli vniuersalis. ỏ qđ .ſ.l.proxima.dicit enim alterius eẽ vsufructũ qꝑ eẽt ꝛ sic cõmisit dolus ꝛ sic tenet ad interesse. ¶ Notabilia collige f ex summario.ꝛ istam.l.induco ad ar. ĩ multas qõnes.vos habetis in.l.si absentis. C. si certum pe.qꝑ si ego cõtrabo nomine alterius ꝛ ille ratũ nõ habet acquirit mihi cõtrahenti ꝛ habuisti nõ.i. l. si pupilli.§.si ticij seruum.de neg.gest.qđ debet intelligi qꝑ acquirit mihi sub omnibus cõditõibus ꝛ qualitatibus que coherent si ꝓsone nominate quesitum esset.verbi gratia accepi fundum in emphyteosiz ꝑ ticio ꝛ suis descendentibus vsqz ad tertiã generatõnem ꝛ ꝑ eo solui pecuniam.ticius nõ habuit ratum. vñ remanet apud me ꝓ dcãm.l.si absentis.certe ista emphyteosis finiet finita ista tertia generatione nominati ticij nõ finita mea ꝓ istã.l.ꝛ quod statiz dicaz item pone testator g in testamẽto nullo ex causa preteritionis vel exheredationis reliquit mihi legatuz vel fideicõmissum post mortem heredis instituti sĩ libellis.heres institutus ĩ hz hereditatẽ qꝛ testamẽtũ est nullum quo ad heredis institutionẽ. sed legata ꝛ fideicõmissa remanent valida per auz.ex causa. C.ỏ lib. ꝓte.debebitur ergo illud legatum post mortem eius qui hz hereditatem an post mortez nominati ticij in testamento si decessit sine liberis.certe illud legatum vel fideicõmissum debebitur si conditio extiterit in persona nominati ꝓ hoc est casus nõ.ĵ. de le.iij.l.peculium.§.fi.quod nõ.tt .

f **Jtibi liberum** ¶ Si dolus reipsa cõmittitur nõ ex ꝓposito ꝓ hanc actionẽ purgatur.h.d.qđ no.qꝛ allegat ista.l.multuz nota.ibi ẽt quasi dicat nõ solum actiõe ex empto tt. ꝛ de materia cõditionis incerti habes plene in.l.sed si me pinte.§.cum iter.ſ. de condi.indebi. ¶ Op.que in ꝓfationibus dicunt b in ꝛctibus repetita eẽ intelliguntur vt.l.itẽ qꝛ.ſ. de pac.si itgit cõuenũ erat qđ traderet ꝓdiũ fuũ in ipa traditione videret repetitũ ꝛ sic in traditur liber.So.iste ꝛctus fuit factus ex interuallo seu ista ꝙditio fuit fca ex interuallo. tt. vt ibi.

f **Jisqui** ¶ Emptor vt tollat rem venditam actõe ex empto conuenitur.h.d. ¶ Sequit alia lex bona que menti tenebitur.

n **Onestnouum** ¶ Due actiones eiusdem speciei competentes eidez ad diuersa pñt simul in eodẽ libello cumulari.h. .d.ꝛ est notabil' lex. ¶ Op.de actỹ.ꝛ obli.l. si is cui. Soluit glo.mirabiliter hic sunt plures actiones eiusdem speciei vel generis ibi diuersarum spicieruz vt puta ex testõ ꝛ ex stipulatu.ꝛ ideo dñt in diuersis linuncietur obmissis aliis valebit sñia vt no.Bal.ꝛ Bar.in.l.scire debemus de verbo.obli.secus tñ est vbi tam instantia qꝑ actio esset vna vt ꝓmisisti mihi centũ ꝛ illa a te peti tunc bene sñia lata sup parte est ipo iure nulla .l.in hoc iudicio.ſ.famil.hercis.l.apud celsum.§. Item queritur de doli excep.ꝓ cano.ĩ .c.cũ inter vos extra de re iudi.ꝛ vide apostillã antiquorũ hic in textu adde q̃ no.Bal.in.l.quo tẽpore in fi.C.de resti. mil.an qs, cogat istã te reo cumulare duas actiones.

bellis ꝓponi quod nota. ¶ Op.dicit hic vnã esse actionem.ỏ imo sunt due.qꝛ non tollit vna ꝑ aliam.vt .l.generaliter.ĵ.de fideius.ꝛ.l.si reus.ỏ duobus reis Glo.dicit fateor qꝑ simul.tt. sed hic debent cumulari simul cã minuendarum litium. ¶ Contra hoc op. de tex.qui dicit vnam quidem actionẽ. Rndeo due sunt in veritate sz vna appellatur ꝓpter aliaz petitionez sz ꝓpter vnũ iudicitũ.vt.ſ.pro socio.l.cũ duobus .§.si plures.ꝛ ibi nota.ꝛ fa.herc.l.heredes.§.i. ꝛ ibi etiã nota. ¶ Ex ꝓdictis habes qđ nõ ꝓcedit.q. glo. posita in fi.glo.quã actionẽ debeat intentare. ꝛ dicit glo.qꝑ põt eligere quã vult vt.l.si mihi ꝛ tibi in prĩ. .ĵ.de lega.i.hoc nõ est verum qꝛ vtraqz ꝓponit vt dixi.nec ob.l.si mihi ꝛ tibi.qꝛ ibi per electionẽ vnius altera tollitur.qđ nõ est hic. ¶ Itẽ quero qd si post i aditam hereditatẽ vult mouere heres vnã actionẽ tãtum non eas cumulare an potest. Rndeo sic nisi excipiat qꝛ vna ꝛ eadem actio põt diuidi. Inspicit enim qd petat nõ qd debeat.vt.l.cũ quedã puella.ỏ iur. om.iudi.ꝓcedit ergo iudicium nisi excipiat . ad qđ facit.l.si mancipiũ.§.i.ĵ de euictỹ.ꝛ qđ ibi nõ. ¶ Ultimo nõ ex hac.l.k mirabiliter qꝑ qñ quis diuidit petitionem vnius actionis potest sibi opponi ꝛ peti qꝑ totum reducat in vno iudicio quod nõ.tt.

e **Xempto** l ¶ Juriscõsultus ꝓmisit quedã circa nãm actionis ex empto ꝛ vendito.nũc ordinate incipit tractare de nã actionis ex empto in omnibus capitibus suis vsqz ad.l.iul'.§.ex vendito.ibi tracta de nã actionis ex vẽdito vsqz ad finẽ. .l.Postea tractat.q.extraordinarias circa mãz ꝛ breuiter hoc dicit.Actio ex empto cõpetit emptori ad ꝓmissa ꝛ ad ea q̃ veniunt ex natura ꝛctus .hoc est qꝑ res tradat ꝛ de euictỹ.obligeꝫ.h.d. ¶ Nota primo significatũ istius verbi ꝓstare quod est idẽ qđ tradere facit.l.si fundũ prestari.ĵ.de vbo.ob. ¶ Secundo nõ illud quod dicebam m in.l.i.ĩ ꝓn.ſ.eo.qꝑ obligatio qꝛ tenet venditor ad rem tradendã ptum sapit de natura obligationis dandi qꝛ tenet dare si est dñs.idez si est vẽditũ genus vt.ĵ.dicam n itẽ sapit ptẽ de nã obligatõis faciẽdi qꝛ si in ẽ dñs suffic nuda traditõ. ¶ Nõ qꝑ vẽditor tñt ỏ euictõe eoipoqꝑ vẽdidit ꝛ tradidit si tñ ꝓciũ ẽ sibi solutũ. ¶ Ultiõ nõ qꝑ obligatio q̃ tenet ẽptor ad ꝓciũ ẽ obligatõ dãdi tñt .n.nũmos facer vẽditoris. ¶ Querit gl.q̃ ẽ rõ oꝛie qꝑ ẽptor ꝓcise cogit adꝓciũ dandũ nõ vẽditor ad dandã rez. Rndz gl.no. qꝑ emptor tenet ad ꝓciũ in genere ꝛ sic tenet facer accipientis.venditor vero tenet ad speciez. ¶ Optima rõ est ex qua dico qꝑ si venditor tenetur in genere vtputa si vendidi tibi .x.corbes frumenti in genere vel.x.libras auri in massa ꝑ tanta pecunia qꝑ etiã tenet venditor ad dãdũ magis ex qualitate obligatõnis qꝛ in genere qꝑ ex nã cõtractus.ita notat glo. ĩ si mihi in.l.si domus.§.de euic.° de le.i.l. qui cõcubinã .§.si heres.ĵ.de le.iij.pro hoc.l.si sterilis.§.si ꝑ vendito⁊em.ĵ.eo.ibi dandũ ꝛ datũ quod vbũ denotat trãslationem dñij.vt.l.penul.ſ. de cõdi.ob.cau. ¶ Item ex eo qđ hac.l.dr apparet qꝑ si ego ꝓmitterẽ tibi dare librũ ꝑ centũ nõ eẽt venditio qꝛ de nã vẽditõis p nõ est qđ venditor obligeꝫ ad dandũ sed esset cõtractus innominatus do vt des.vt.l.ĩ.ſ. de ꝙdi.ob.cau q ꝛ ideo illa vba vendidit ꝛ tradidit ꝛ dedit que appo

q̃ no.Bal.in.l.quo tẽpore in fi.C.de resti. mil.an qs, cogat istã te reo cumulare duas actiones.

l ¶ Ex empto. ĩ ꝓn. ꝛ sunt sex q̃ enumerãtur in his.ll.q̃ dz conseq ẽptor ex ꝛctu ẽptionis q̃ declarat bal. in.l.dolũ C.de peric. ꝛ cõmod. rei vendi. m ¶ Dicebam.adde no.ꝑ bar.in.l.q cõcubinã.§.si hr̃s de leg. .iij.ꝛ adde qꝑ ẽt si expresse dictũ. sit ꝓmitto tradere ĩ obligatõne generis ĩportz dominiũ secus ĩ obligatione spẽi.ita est glo. no.iuncto textu ĩ.l.q̃ de legato in vsi.dare de leg.i.ꝛ qđ ẽ notandũ fz.d.Jo.ibi ꝛ qd si quis ꝓmisit an ĩ dubio intelligat dare vl' tradere dicit Bal.ĩ.d. .l.si a substituto.§. fi. hic allegato qꝑ in dubio ĩtelligit dare allegat tex.no.ĩ.l.si ita.§. .i.de ꝛctus.emp.fallit nisi esset de nã ꝛctus cuius veniret traditio fz.d.Jo.in.l.si stipulatus.ĵ.de vsuris. ꝛ hic adde nõ.ꝑ bar. in.l.si domus.§.si de euic.ĵ.de leg.i.ꝛ vidõque ibi dixi.

n ¶ Vt.ĵ.dicaz.si autem est vendita species nõ tenetur ad dãduz sed ad tradendũ ipsam solaz possessionem ꝛ de hoc vide ĩ .l.si rem tradi.ꝛ in.l. in cõuentionalibus ỏ verbo.obl.in.§.i.ꝛ in .l.si a substituto. §.fi. ꝛ in.l.si domus.§.de euic.de leg.i.

o ¶ .§.de euic. ꝛ ibi vide q̃ dixi post bar. ꝑ ¶ De nã vẽditõis adde Bar.in.l.i.C.de rerum permu.

q ¶ Ob cãm.ibi duz dicit dedi tibi pecuniã vt mihi sticbũ dares.illa vba sticbum dares si exponerent

.i.traderes esset emptio.sed qr stant ꝓprie est ꝯctus inominatus eo qr est ꝓ missus dari sticibus in spē secus si in genere vide ēt tex.in.l.si qs substituto alias si quis testamento.§.fi.de lega.i.

r ¶Si quis virginē.Jn prin.huius.§.rc.vide bar.in.l.q vero alias in.l.si,di uortio z in.l.si id quod de verbo.obliga.

s ¶Conditio ob cāz Arra est cōtractus in nominatꝰ qūo z qua actione petaf. vide .l.ꝯctꝰ.§.fi.zt ibi bal. in pe.col.C.de fide ī strū.z in.l.fi.C. quando lic.ab emp.discē. z cū Bar.hic concor dat Ang.z ymol.i.l. si id qȝ de verb.obl. t ¶Jstud est difficile.adde Bar.in.l.si finita.§. eleganter de dam.infec.

u ¶Quod nō.possit vī velle hoc Barto.si notoriū est actorē ha bere iusticiā vtrū de beat emptor oīno ex pectare sniam añqꝫ restituat ad hoc vt possit agere de euic tione ꝯ venditorem Bar.hic qȝ sic ſȝ glo. quā ibi Bar.sequitur in.d.l.atq nā.§. cum me absente distīguit aut emptor scit. aut emptor ignorat habe re iusticiā actorez. vi de glo.z ibi Bal.in.l. si cū qō.C.de euic.z in.l.si ideo in ꝑn.ff.ō euic.

x ¶Quod sic .ꝯriuȝ tȝ ymo.in.l.nō solum .§.morte de ope.no. nun.z videf boc vel le Bar.qȝ si notoriuȝ est actorez habere iu sticiam ꝺȝ emptor ex pectare sniaz anteqꝫ restituat ad hꝰ vt pos sit agere de euictōne sed glo.est ꝯria in.d. .l.vtiqȝ quā ibi sequi tur Bar.nā distinguit aut emptor scit aut ignorat actorē habere iusticiam vide glo.z ibi ꝑBal.in.l.si cum questio.C.de euic.z in.l.si eo in prin.ff.de euictio.

y ¶Vltimo scias.adde Bar.in.l.si is cui in prin.z ibi scripsi post Bar.de ꝟb. obli.z ēt tȝ Bar.in.l.si cōstante in.iij.q.quarte.q.principal'.sol.ma. z ideo dic Bal.maxime ꝓ istū tex.in.c.i.in prin.qualiter dns ꝓprietate prīuef qꝫ vbi re quiritur ministerū iudicis in ꝓbando notoriū pro snia hȝ z ita tȝ refert tam quosdā aliter dicere z ibi vide ꝓ eum z de eo qō hic dī qꝫ snia inducit noto rium adde tex.in.c.fi.de cohabi.cle.z muli.allegat Ang.in disputatione astē sis in iles in ꝑn.d.Anto.z.d.Jo.de ymola in.c.i.vt lite nō contest. sup glo.in ꝟsi.in vsquequaqȝ seruaf dicit qꝫ snia facit notoriū ēt si sit talis que retracta ri possit anteqꝫ retractef z qꝫ notorii non hȝ vim snie tȝ Bal.ī.l.i.C.ne simul pro pre in.iij.col.īmo dixit ibi qꝫ valet snia ꝯ notoriū z addeꝫ Bar.hic .adde Bal.in.l.fi.in.iiij.col.C.de sen.posſ.z in.l.is cui.J.de testa.z in.l.i.C.de cura. furio.z an requiraf snia super notorio vide z Jo.cald.in repetitione.c.in no stra de cohabi.cle.z mulie.glo.z doc.maxime ymol.in.c.euidētia de accusa

aliquid ꝓ Pau.de liaza in.l.si ve... in.ij.col.C.de emp.z ve... ponit quō intelligatur qꝫ snia z notoriū equiparenf.Et an requiratur snia in notorijs notat Jnno.in.c.ad nostrā de iureiurā.eo.li.in glo.ob seruandus vbi ēt dicit qꝫ in notorijs requirit citatio ſȝ ordo iudicialis nō sit seruandus in eis vt ibi no.z no.ij.q.i.cū lotharius z ꝓ Bal.no.ī .l. ꝑbiteri in iij.col.de epi. z cleri.z qō dixi post bar. in.l.ij. §.si pu blico de adul. in.i.col.ꝓ Jn no.ī.c.fi.de co habi.cle.z mu li.vbi plen an requiraf iudi ciarius ordo z an requiratur citatio ꝓ Bal.ī .l.ea quidē jn .xij.col.z seq. .C.de accusa. z ¶Idemqȝ. ꝓ Bal.i.l.post pfecta que est .l.i.C.alias est .l.si post.J.de periculo z cō mod rei ven. z ¶Plo. ex prin.vio Bal. in.l.post pfec taz.C.de peri culo z cōmo. rei vend.z in fti.de acti.§.q dam z in.§.ac tionum z tex. cū gl.in.l. qui libertatis.J.ō euic.z istis oī bus adde gl. z Bal.in.l.nō dubitaf.C.de euic.

ꝯ.¶Pactum qꝫ quis .quid operef pactū quod qs non teneaf ō euic. z dum dicitur hic qꝫ tenetur tīn ad verū ꝑ tium dic qꝫ fallit in diuisione in qua si actū sit neminē teneri de euic. cū vtriusqȝ vilitas vertaf z qlibet in se videaf suscipere periculum nō tenebit aliquis ad restitutionē ptij re euicta ista est gl.fin. ſȝ bar. in.l.si familie.C.famil'.hercis. Ex quo videf inferri idem esse in ꝯcu emptionis si duo in simul vnus venderet alteri vnā rem z alter alte ri z dicerent se nolle teneri de euic.eadē rōne z tene menti dictā glo. ēt ad aliud vt ibi videre poteris an aūt si creditor vendidit rez hipo thecatā si cū pacto qꝫ nō teneatur de euictione neqȝ ad restitutionez precij z postea cōtingat qꝫ qī emptor soluat creditori ptiuȝ īmineat euictio possit emptor retinere ptium donec sibi caueaf z certum est qꝫ qī creditor est ꝑsens z vendidit rem sibi obligatā ꝓmissa est solu tio precij qꝫ si postea res euincif creditor ille tenef de euictione tex. est in.l.quidā z ibi Bar.de euic.ergo si tenef de euic.ipe creditor lic si anteqꝫ per emptorē soluaf pretiū īmineat euictio de iure ꝑōt ēptor retinere ptium nisi sibi legitime z idonee caueaf.l.ii post pfectaz.C.

e **Aptorem**.¶Qui nō defendit rē emptā hac actōe aget si notorium erat ementē habef iniu sticiam.h.d.¶Op.de.l.si seruus.in prin. .ſ.eo.Sol.vt in glo.¶Secūdo op.z videf qꝫ ñ posſ sit agi nisi secuta sit snia.vt.l.atqui nā.§.cum me.ſ. de neg.gef.So.ista ē veritas qꝫ semp requirit libel lus z snia.nō tamē ȝ necesse emptor negare verita tem.ꝺȝ eniz bonā fidē agnoscere.grauat tamē se quia in actione de euictione qñ aget ipse cōtra vēditorez habebit necesse ꝓbare.¶Op.de.l.vtiqȝ. de rei ven di.So.eodē modo.¶Quero vtrū isto casu qī ē ma nifestum debeat denunciari venditori qꝫ veniat ad defendendū.gl.hic in fi.determīat qꝫ sic x z beñ quā vide z nō.¶Vltimo scias y qꝫ qdam allegant istud principium qꝫ notorium z snia paribus passibus am bulant sed certe hoc nō ꝓbatur hic.nā vt dixi regrif

periculu.ꝛ cõmo.rei vend.ꝛ nõ possunt di
cere dicti creditores nõ teneri de euic.iuxta.l.i.C.credito.euic.pig.ñ
debere qꝛ ad hoc vt nõ teneaꝫ de euic.creditor vendens requiraꝫ qꝑ
interueniant quattuor que enumerat glo.ſi.in.d.l.i.C.credi.euic. pig.
non debe.que hic interuenisse nõ apparent.ſed ad hoc respõdeo qꝑ
fallit qñ exꝑſſe cautum qꝑ creditores vẽdentes non teneant ꝺ euic. neqz ad restitutionẽ pretij ſoluẽdi ab ẽptoribus ipſis creditoribus. vñ lz alias qs teneaꝫ ꝺ euic. ꝛ ad restitutõnem ꝓtij tñ ſi non ſolũ cõuẽtum eſt qꝑ nõ teneaꝫ de euicꝛtio. ſed ẽt qꝑ nõ teneaꝫ ad restitutionem ꝓtij tunc non tenetur ẽt ad restitutionem pretij q̃uis ſi ſimpliciter eẽt actũ qꝑ non teneꝛ de euic. nihilomin9 eo caſu videreꝛ verũ eſſe euz teneri ad restitutionẽ pretij ſi ꝓtium ſolutũ eſſet ita habetur hic in ẽpo niſi forte ĩ quit ꝛ hic in glo.in vſi.ſiqs omnes ꝛ ille intellectus cõmũiter approbaꝫ hic ꝛ per doc.i.l.nõ dubitatur .C. de euic. ꝛ in .l.i. vbi Bal.C.de

etiam ſnĩa in notoriſs extra de appellaꝫ.c.cuz ſit romana.ſ.i. ¶Item nota ei ad hoc ẽt allegatur qꝑ ea que ſunt notoria nõ egent probatione.facit.ſ. q ſatiſda.cog.l.ſi vero pro damnato.ſ.i.

Idem neracius ¶Emptor ꝺbz effici potior ĩ cã poſſeſſionis.hoc.dicit.ꝛc̃.

Caſſius ¶Qui conſecutus ẽ duplum ex alijs capitulis huius actionis ĩ agat.hoc dicit.

Idemqz ¶Qui ex aliquo cãu ꝺ euictõ ne non teneꝫ poterit cõueniri ſi ſciens eſt vel in dolo reptus fuerit.h.d.

Sententiam ¶Hic iuriſcõſultus dic̃ idẽ qꝑ.ſ.ſ. primo

Si quis rem ¶Actio ex empto p euictione committitur pro accesſorio ſicut pro ſuo principali ſecus in actõe ex ſtipulatu.hoc.dicit.

Qui autem ¶Qui ꝓmiſit ꝓ euictõe pro ſe ꝛ herede ſuo tantũ alijs euincentibus non teneꝫ niſi ad ꝑtiuz niſi ꝺ hoc etiã nominatim ſit cautum ne ad ꝑcium teneaꝫ.h.d. vſqz ad fiñe ꝛ foris eſt ſicut allegat.ꝛc̃.habere liceꝫ .i.vendendo hẽre licere ꝓmiſit.¶Põ.a ex prin.ſ. qꝑ ſi venditor habeꝫ licere ꝓmiſit ꝓ ſe heredeqz ſuo non teneꝫ de euictione extraneorũ qꝺ ĩtelligẽ ſi fuit appoſita dictio taxatiua tantũ dũtaxat ꝛ ſolũmõ.facẽ .l.vbi.ſ.de pactis.ꝛ dixi in.l.qui in futurũ.ſ.i. eo.ti. ¶Scõo nõ. qꝑ põt ꝓmitti habere licere ꝑ omnes. ¶Tertio.nõ. pactũ qꝑ quis ? non teneaꝫ de euictõe non porrigit ſum effectũ circa tria.¶Primo ſi vẽditor fuit in dolo vt hic in fi.ꝛ.ſ.ea.l.ſ.idemqz ꝛ.ſ.e.l. teneꝫ.ſ.fi.¶Scõo nõ operaꝫ ſuũ effectũ ſi vẽditor vel heres eius agat.vt.d.ſ.idemqz.¶Tertõ nõ operaꝫ ſuũ effectũ qñ ꝑcium poſſit repeti niſi expreſſe ſit dictũ qꝑ ad ꝑcij reſtitutionẽ nõ teneꝫ.valz enĩ iſta cõuentio ſm verã opi.hic approbatã ĩ. l.¶Op. ad ſm notabile de.l.ſtipulatio iſta.in prin.ĩ.de.vb. ob. So.vt ĩ gl.¶Sz cõtra hoc op.de.l.ſtipulatio iſta.ſ. ſi qs forte.in eo qꝑ dic̃ diſtraxerit. So.vt in glo . hic.

Iactum ¶Extimatur incertum anteq̃ certificetur poſtea eſtimaꝫ ipſa res. ¶Op.ſ.ad

quia tenetur de euic.Ergo ſicut ille qui teneꝫ de euic.non obligaꝫ ad reſtitutionem pretij ſecuta euictione ſi actum fuerit qꝑ non tenereꝫ ad ꝓtium.vt .l.ꝓbani ita ẽt eſſe ꝺz in caſu iſto cũ caſus ſint ſimiles vel pares.l.illud ad.l. acquiſ.c.translato de conſti.melius in.l.ſi.ſ.i.ſ.manda.ꝛ ad hoc qꝑ dictũ pactum.ſ.qꝑ non teneaꝫ creditor ad ꝓtium operetur vt.ſ.ſecus vbi non eſſz appoſitum bene facit.l. talis ſcriptura in vſi. qꝑ ſi forte de leg.i. ꝛ in.l.ꝑcibus.C.de impub.ꝛ al'.ſubſtitꝫ. declarando vt ꝓ Bar.ꝛ doc.in.l.uj.ff. de leg. .i.circa fi.ꝛ etiã circa mediũ iuncta.l.emptorẽ.ſ.ſnĩam hac eadem.l.nec ſi diceretꝫ qꝑ quãuis pactum ſit appoſitum in inſtrumẽto qꝑ non teneantꝫ creditores ad reſtitutionẽ pretij tñ non ꝺz ꝓdeſſe hoc cãu quo nondum ꝓtiuz eſt ſolutum cum illud pactum quo prouidetur qꝑ non teneantꝫ ad reſtitutionez ꝑtij ſoluet ad ꝓacquirẽdum ei exceptionẽ hoc caſu volunt illi creditores acquirere actionem ad ꝑtium ꝛ facilius daꝫ exceptio q̃ actio.l.i. .ſ.qꝑ autẽ ait.ff.de ſuperfic.l.inuitus.ſ.cui damus ꝺ reg.iuꝛ. qꝛ reſpõdeo qꝑ creditores nõ ſe fundant ex dicto pacto quo ad actionẽ ſuam intẽtandam ad pretium ſeu quo ad intentionẽ ſuam principaliter fundandam. qꝛ intentionem ꝛ actionẽ ſuam fundant ex ſolẽni ꝓ miſſiõe eius facta ab emptoribus de ſolutõ ꝺ pretium ꝛ dum eis opponiꝫ exceptio ꝑ emptoreſ qꝑ emineat periculũ euictionis tũc ipſi replicãt ꝓp illud pactũ qꝑ nõ tenẽtur de euic.nec ad ꝓtũ vñ ad replicandũ ita fauemus replicãti ſicut fauem9 excipiẽti.l.fi.ꝛ ibi notãt oẽs.C.de edẽ.l.fi.ſ.fi.ad legẽ fal.ꝛ no.ĩ.l.i.ſ.creditores.ff.de edẽ.ꝛ ad hũc effectũ bñ vꝛ facere.d.l.cũ ea cõdictiõe in ꝑn.ĩ.de euic.¶Et ad mãm vide que dixit Ly.ꝛ Bal.in.l.nõ dubitaꝫ.C.de euic.ꝛ vide hic Pau.de caſ. qui allegat glo.in.d.l.ſi familie ꝛ quedam alia ponit.

lege acquiſ'.l.quem ad.ſ.ſed vbi . Solutio. aliud in illa actione q̃ in iſta.rõnem ponit ibi glo.a ¶Quero qualiter eſtimatur iſtud in certum dicit glo.qꝑ extia biſ ſm qꝑ cõiter euenire ſolebat nõ inſpecto qꝑ qñqz pluris qñqz minoris.facit ad hoc quod nõ.in.l.quid ergo.ſ.pena grauior.ſ.ex qbus cauſ.infa.irro.ĩ glo. ma.¶Op.b.ſ. .de cõtrahẽ.empꝯ.l.hec emptio . vbi emptio nõ põt conſiſtere ſine re.So.vba venditiõis ſunt inſpicienda diligenter.aut enim vendo tibi piſces qñ capienꝫ ꝛ nullis captis nõ valet vẽditõ vt.l. cõtraria.ſicut ſi vẽdo fructus q naſcenꝫ ꝛ ſimilia.aut vendo ipſuz tactũ ſeu ipſam ꝓceptiõz ꝛ ſic ſpẽ ipſaz ꝛ tunc loquiꝫ .l.iſta.hoc determinaui plene in.l. cote .ſ.qui maximos.ſ.de publicanis.

Elianus ¶Qui tradit rẽ vitioſam ſcienter teneꝫ ad intereſſe etiã extra rem . ſi ignoranter teneꝫ quanto minoris.fallit in ſeruo fure .h.d.cũ.ſ.ſe.¶Dicit hic qꝑ teneꝫ quãto minoris. cõtra q̃to minoris res eſt daꝫ.vt.ĩ.de ediꝯ.edic.l. ediles.ꝛ.l.quod ſi nolit.ſ.ſi plures.So.glo.qꝑ ẽ duplex quãti minoris.vna ciuilis.de qua loquiꝫ hic alia pretoria de qua loquiꝫ ibi.ita tz glo.hic ꝛ eſt prima glo. magna.Bul.eſt in ꝯria opinione.vt.ĩ.eo.l.ſ.ꝑ ꝯriuz ſed glo.hic illi reſpõdet.Pe.vt refert Ly.C.de edi. edic.l.ij.tenz idẽ quod Bul.primo qꝛ videꝫ caſus ibi dicit enim ĩperator nõ aĩaduertere qua actiõe poſſit agi poſt ãnum.ſi enim eſſet quãti minoris ciuilis bñ ſciuiſſet ĩperator qꝑ dareꝫ puſt ãnum.Preterea quãti minoris eſt ꝛ q̃to minoris empturus fuiſſet ñ diferunt.nã non eſt verſimile qꝑ quis emiſſet niſi quatenus res eſt in cõi extimatione.vt.l.ij.ꝛ ibi nõ . C. de reſcin.vendi.ꝛ iõ cõcludit qꝑ vna tñ eſt actio q̃ to minoris ꝓtoria.qꝺ fortifices ſic actiones ꝓtorie rei pſecutorie ſi non daꝫ ꝓtra ius ciuile ſunt ꝑpetua ſecus ſi cõtra ius ciuile dareꝫ.vt.l.in oneratijs.vſi.ſz cum reſciſſa.ĩ.de actĳ.ꝛ oblig.Si.n.eẽt actio quanto minoris ciuil'.ꝛ quãto minoris ꝓtoria illa ꝓtoria eſſz ꝑpetua qꝛ ſm ius ciuile dareꝫ ſz iõ non ẽ annalis qꝛ daꝫ cõtra ius ciuile.teneo glo.nr̃am nã quãto minoris ꝓtoria nõ daꝫ niſi pro ſeruis ꝛ aĩalibus de quibus loquiꝫ.l.i.ſ.i.de ediꝯ.edi.ꝛ.l.ediles.in prin . hic aũ daꝫ actio quãto minoris ẽt pro tigno vicioſo.ergo pro certo non loquiꝫ de quãto minoris pretoria.

c ¶Julianus.ꝛ in mã huius.l.vide hic pau.de caſt.q querit vtrũ cõtra ſciẽtem vicium deꝫ actio quanti minoris fuiſſet empta res q cõcludit qꝑ ſic vt hic vide ꝓ eũ. Jn.eo.prin.an ſit dare actiõem q̃ti minoris ciuilẽ ꝛ q̃ti minoris pretoriam ꝛ in quo differant adde Bal.in.l.ij.in.ij.q.C.de reſcin.ven. vbi refert dicta Bar.hic.

ꝛ ¶Si tactum. Jn prin.huius.l.ꝛc.eſt ſingularis ſecundum Ro.in.l.ſtipulationes in.xxxvj.col.de verbo.oblig.

a ¶Glo.nõ.allegat Bal.in.l.ſi ea lege in vltima col.C.de vſuc.

b ¶Oppono.ꝛ vide qꝑ nota Bald.in.l.ſpecie.C. de donatio.ꝛ in.l.ſi ea.l.in ſecunda columna.C.de vſuc.ꝛ Bar.in.l.inter ſtipulantem.ſ. ſacram de verborum obligatione.

d ¶ Pone exẽplũ in vno libro ꝛc̃.dixit tñ gl.in.l.i.j.de edil.edic.q̃ hz locũ rei debitoꝛia ꝛ ibi eam sequitur simpliciter Ang.ꝛ ceteri doc.

e ¶ Sed ad ꝓm dictum.adde no.Bar.in.l.i.in.iij.col.in versi.oppo.de.l.iul'.C.de senten.que pro eo q̃ interest ꝛc̃.

f ¶ Scõo mõ obstat.adde Bar.in.l.i.in.viij.col.C.õ sen.q̃ ꝓ eo q̃ itereſt ꝛc.

g ¶ Offerri. Jn pn. ꝛc. Et solet allegari iste.§.q̃ qui est ī mora offerẽdi ꝛ cõsignãdi q̃ dz titio non põt moraz titij in eo q̃ titius dz allegare facit .l.si fuum.§.sequit' õ vbo.obl.ꝛ in aũt.dos data.C.de dona.ante nup.l.nã cum vterqz .ff.neqs euz in.c.pue nit de iureiur. in.c.q̃ stitutus.l.ediles.§.fi. de edil.edic. cũ simi libus ꝛc.in eodẽ pn. ꝛc.Ful.in.l.filie licet .C.de col.a.intellige bat istũ.§. q̃ si emptor agit ad rem vẽdi tam dz offerre ꝓciuz ẽt si de ꝓcio non exci piatur alias nõ pote rit obtinere moueꝫ ꝓ ea q̃ ibi pulchre nota Bald.q̃ ibi reprobat Judo.q̃ cũ tex.in.d. .l.filie sup quo etiam se fundabat ful. dicit nõ cõferenti liti dene gari actionẽ intelligi tur.s.ope exceptiõis .l.i.in vſ.petitio ꝛ ibi glo.s̃.ad mace.ꝛ.l.i. in pn.iuncto.§. subla ta ꝛ ibi Bar.ff.ad tre bel.Bar.in.l.nã ꝛ po stea ꝛ ibi scripsi.s̃. õ iureiur.adde q̃ bal. in.l.vnica in.i.vel.iij. col.C.ne lic.tertio ꝓ uoca.allegat ꝓ id qõ tz fulg.tex.cũ glo.ī.l. locoꝝ.j.c.ꝛ ꝓ ful.ī ter minis.§.nostri exp̃s se tz Bar.in.l.si duo patroni.§. si qs iura uerit.s̃.de iureiur. ꝛ Bal.in.l.ij.in fi.C. de bis que sub modo ꝛ Bal.in.l.si traditio in .iij.q.C.eo.tit. ꝛ bal. in.l.i.in vltĩa col.C.de vsur.ꝛ vsufr.leg.ꝛ Ang.in.l.iurisgẽtiũ in pn.s̃.de pac. vbi hoc optime ꝓbatur dum tex.facit dr̃iam inter ꝓctus nominatos ꝛ immo minatos ꝛ banc opi.vr̃ ꝓ multa confirmare cuma.in.l.eũ qui ita.§.q̃ ita el.i. de vbo.obl.fatẽdum tñ est q̃ si iudex videt ꝑciũ esse solutũ ꝑ venditori põt ẽt reo nõ opponenti ex suo officio mandare emptori agẽti q̃ soluat ꝑciũ lz ad illud nõ sit actum in iudicio vt est tex.no.in.l.si pr̃ in fi.C.eo.ti. fz Bal.ibi sed Saly.ꝛ Fulg.ibi ꝓ p.l.iiij.§.hoc aũt vidẽdum de dam.infec.tñ pro Bal. bene faciunt no.ꝓ Bar.in.d.§.qui ita.Et aduerte q̃ ibi vltimo cãu poterit iudex in sñia dicere condẽno venditorẽ ad tradẽdum rẽ emptori emptore pretium soluẽte non aliter sicut in simili dicit Bar.in.d.§.q̃ ita facit ad p̃dicta q̃ exceptio que vna cũ actione nascit ẽt si nõ opponat põt ꝓ iudicem suppleri

Preterea longa dr̃ia est inter quanto minoris res ẽ que est ꝓtoria ꝛ quãto minoris empturus fuisz que est ciuilis.illa respicit ꝓciũ singulare respectu ꝑsone emptoris.alia vero ꝓciũ cõe que multũ distat vt. s̃. .l.i.in prin.pone exẽplum in ſuo erat vnus ſuus ho micida ego nõ eram empturus ꝓ aliquo si sciuissez. alius puta tyrannus haberz eũ cartorẽ. vl' pone exẽ plum in equo viciosa vnus doctor si sciuisz in emisz pro aliquo vnus marescalcus emisz tñ paulo mino ri ꝓcio.pone exẽplum in vno libro [a] vbi sunt scripta nõ correcta.vnus scholaris nollet emer̃ vnus doctor non curaret.vnde dr̃t multũ ꝓcium cõmune a ꝓcio singulari respectu qualitatis persone emptoris. non ob.l.ij.C.de edil.edic.q̃ vt apparet in materia ī qua posita est illa lex ibi querebat vtrũ posset agi quãto minoris ꝓtoria.ꝛ impator Rndz nõ aũaduerto.ꝛc̃.ꝛ nõ fuit q̃stũ in gñre vtrũ agere posz nõ ob.qõ dixi q̃ fz hoc quãti minoris ꝓtoria deberz ẽẽ ꝑpetua.nã contra ius ciuile daꝫ ex eo q̃ respicit interesse cõe cuz ius ciuile respiciat interẽ singulare.¶ Vidẽdũ ẽ ergo in quo differat ista quãto minoris ꝓtoria a q̃to minori ciuili.Glo.magna ī fi.ponit aliquas dr̃ias. tu dic q̃ ꝓtoria daꝫ solum ꝓ illis rebus de quibus ꝓuiderunt ꝓtores ediles.hec ꝓ oĩbus.itẽ illa ãnalis ista ꝑpetuo.itẽ ista q̃ti mĩoris empturus esz. illa q̃ ti minoris res est.¶ Sed ad ꝓm dictũ [e] op. q̃ scõm hoc venit interesse extra rẽ sic op.j.eo.l.si sterilis.§. cum ꝓ venditorẽ.ꝛ.s̃.ea.l.i.So.ibi petit interẽ q̃ nõ tradidit hic male tradidit vt in glo.¶ Jtẽ op. q̃ quando nõ tradidit habet rõ intereẽ extra rẽ.vt.l. liber.homo.§.fi.j.de vbo.ob.So.añ q̃ intrẽ gl.debes scire q̃ illa.l.obstat in duobus primo q̃ loquit' ī obligationibus dãdi.ꝛ tñ cõmittit obligatio ad intereẽ qõ est cõtra cõem regulã.vt dixi in.l.ex empto.s̃.eo ꝛ.l.vbi aũt.in fi.de.v.ob.Rndet gl. q̃ ibi erat dãnũ alij nõ stipulatori vt hic ꝛ rõnẽ dixi ibi.¶ Scõo mõ obstat [f] q̃ ibi habet rõ intercẽ extra rem licz in non dãdo pecauerit qõ ẽ cõtra ꝓdicta.So.ibi erat dãda pecunia in qua nõ cadit interẽ circa rẽ vt.l.nũmis. de in litez iuran.iõ venit interesse extra rem.vt.d.l. nũmis.ꝛ hoc ẽ quod vult dicere glo.q̃ ex tali itereẽ ibi stipulatio assumit robur.quasi velit dicere cuz in teresse singulare nõ possit venire habet rõ interesse extra rem.¶ Op.s̃.de eo.qõ certo loco.l.ij.Sol.ibi speciale dicit glo.dic vt ibi latius dixi tam ad ꝓposi tum ibi pecunia erat in obligatione ergo habet ratõ interesse extrinseci cum nõ reperiat͞ itrinsecũ vt ibi dixi.¶ Venio ad glo.magnã ꝛ op.de.l.si sterilis.§. .i.j.e.So.due sunt opiniones illa ẽ vera q̃ regula ẽ q̃ ignorans rẽ viciosaz tenet q̃ti minoris empturus

.l.lecta in vſi.dicebam ꝛ ibi Bar.s̃.si cert.pet.. vnus.§. pac tus.s̃.de pactis ꝛ no.in.d.§.q̃ ita.Sed quid si lata sñia fiet executio an in executione possit excipi de ꝓtio non soluto vel de re nõ tradita vide bar.ꝛ qõ ibi scripsi in.l.si duo.§.si quis iurauerit.s̃.de iureiur.ꝛ intellige istuz tex.ꝛ ꝓ Bal.in.l.ij.in fi.C.de bis que sub mõ ꝛ in.l.si pr̃ .C.de actj.ẽp. ꝛ in.l. ꝓ hanc in.viij.coll'. de temp.ap.ꝛ an sit nata actio ꝓtio nõ soluto vide Bal.in.l. si traditio.C. eo.ꝛ ibi gl.nõ dic̃ q̃ si vigor statuti vẽd toꝝ nullã exceptõ nem opponer̃ possit qõ tam ei ꝑmittet͞ vti iure retentio nis rei loco pignoris ꝛ istuz tex.ẽt itelligit Bal.in.l.i.C.õ vſu.ꝛ fru.leg. si a venditore opponaꝫ alias non ꝛ idẽ Ra pha.in.l. eũ q̃ ita de vb.obl. ꝛ Ang.i.l.ma ter in pn.ꝛ ibi ꝓbatur .s̃. de pac.ꝛ adõ ad supradca bal. in.l.si ex ꝑdiss .C.de euic.ꝛ vidẽ hic Pau. de castr.ꝛ vidẽ ad istum tex. que dixi post fulg.ī.l.filie lz C.de colla.dũ tet gi vtruz sit necesse q̃ ista exceptio tu ī soluisti pretiũ oponatur per venditorẽ.naz fulg.ī.d.l.filie vt.s̃. retuli tz ꝓrium ꝛ circa id quod tãgit glo.i.hic vide Bar.ī.l.si solutur[g].j. de sol.

fuisset que regula fallit in tribus casibus. ¶ Primo in vase vicioso vendito vel locato quo cãu tenet͞ vẽditor ad totale interesse licz fuerit ignorans.vt.l.sed addes.§.i.j.loca.ꝛ.l.tenet͞.§.si vas. licz quedã glo. pua que ẽ additio ibi aliter teneat.sed glo.hic videt͞ tenere istud. Jtem fallit in seruo fure vbi in nullo te net͞ ignorans vt hic rõnem dicit glo.q̃ quilibz debz scire seruũ eẽ furẽ.itẽ fallit in predio tributario vbi ignorans nõ tenet͞ in aliquo.rõ q̃ debet scire ꝑdiuz eẽ tributariuz eoipso q̃ ẽ ꝓuinciale.¶ Op.C.õ sen. que pro eo quod interest.l.i.vbi interesse non potest transcendere duplũ.sed hic si debet͞ extimatio doli transcendit duplũ interesse cõmunis.So.hic totum istud interesse dicit͞ ipsum simplũ interesse.tñ enim cuiuslibet interesset q̃ ipsam domũ haberz.¶ Vento ad finem ꝛ quero qualiter teneat͞ iste q̃ promisit ser tũ esse fidũ ꝛ carũ dixit videt͞ q̃ in totum ar.s̃. de dolo.l.si quis affirmauerit.glo.determinat cõtrariũ ꝛ bene q̃ nõ.Asseueratio ergo facta ab ignorante fa cit enim teneri in omnibus casibus quibus nõ tene batur nõ tamẽ tenet͞ ad totale interesse sed q̃tumi noris empturus esset.ꝛ principiũ huius legis refer tur ad illud caput quo venditor tenet͞ dolum malũ abesse ꝓstare prout de totali interesse loquitur. ꝛc̃.

Si venditor ¶ Si ꝓ voluz res plu ris minoris ne vẽdit͞ per banc actionem purgatur.hoc dicit

Cum venditor ¶ Pactũ q̃ quis non teneat͞ nõ ꝓ dest in casibus in qbus vẽditor sciebat ꝛ tacuit.h.d.

Sed cum de facto ¶ Ex dolo tutoris ipe cõuenitur nõ pupillus nisi inquantũ factus ẽ locupletior.h.d.¶ No.q̃ sicut tenet͞ tutor ex suo dolo q̃n ipe cõtrahit ita q̃n pupillo ꝯhenti auctoratur. ¶ Op.de.l.fi.de admi.tuto.So.vt in glo.ꝛc̃.

Offerri[s] precium ¶ Actio ex empto ñ cõpetit cum effectu nisi ꝓcio integre soluto.h.d.vel aliter.Ex cõtractu vltro citroq̃ obligatorio nõ potest effectualiter agi nisi ab eo q̃ totũ cõtractũ ex pte sua impleuerit.h.d.¶ No.q̃ dixi in summario ꝛ iõ q̃n ex pte vna contractus ꝓmittit͞ non fieri videt͞ q̃ ex parte sua nunquã posset impleri cõtractus.vt no.in .l.i.in fi.magne glo.C.de pac.ꝛ.l.sine apud acta.Cõ transa.ꝛ l.corruptionem .C.de vsufr.facit.l.pluribus .§.ꝛ si placeat.j.õ.v.ob.¶ Quero iuxta hoc ꝓcio soluto pro pte nõ põt agi ex vẽdito ad rẽ vt hic.¶ Sz q̃ro an postea cũ soluit alia ꝓte possit petet͞ fructus ꝓ rata eius ꝓcij q̃ soluit.casus ẽ in.l.fi.ī fi.j.õ fundo in versi.quero iuxta hoc ꝓtio soluto ꝛc.idẽ sequit͞ Bal.in.l.si traditio in.ix.q.C.eo.ꝛ Bar.in.l.fistulas.§.pe.s̃.de ꝯben.emptj.ꝛ in.l.curabit .C.eo.tutulo de actı.emp.Et si emptor primo soluit ptem ꝓtij postea soluat aliam ptem an venditor teneat͞ restituere fructus pro rata pri me ptis solute ꝛ dicitur q̃ sic idẽ sequit͞ bal.per iura superius allega ta sed quid si venditor cadat a possessione an poterit ager̃ hipotheca ria vide bal.in.l.fi.C.cõmo.ꝛ in.l.eũ cui.C.de actj.ꝛ oblig.

b ¶ De fundo dotali habes hic an ꝓ ꝓciuz nõ solutũ ex ꝯctu emptõnis debeant͞ vsure ꝓtij sed dubiũ est quis in ꝓcio nõ soluto ex pacto de vendẽdo an debeant͞ vsure ꝛ dicẽdũ q̃ nõ.q̃ aliud ẽ vẽdere ꝛ aliud ẽ pactũ de vendendo.l.i.C.de pac.pig.ꝛ ibi Jac.but.ꝛ ang.glo.in.l.in

ꝙ voluit Ang.in cõsilio.clxxvi. incl
a inſtrox ꝛ facit cle.i.de renũ.vbi dicit
iciũ aliud pactũ de renũciando ꝛ faciat.l.
ꝙ ꝑ illã.l.dicit ſali. ꝛ alij in.l.in bonefidei
.dũ dicit ꝙ aliud eſt donatio aliud pactũ ó do

nando ꝛ fac.l.
.i.ff.de admi.
tuto.ꝛ fac.l.ſi
ſterilis. §. ſi ti
bi fũdũ.j. eo.
ꝛ.l.q fũduz.s.
de ꝓbẽ.ẽp. er
go in pcõ de
vẽdẽdo ñ pot
bere locuz ꝙ
dr in.l.curabit
ó acti.ẽp. vbi
ẽptor q pcipit
fructus rei ep
te tñr ad vſu
raſ ꝓcij ñ ſolu
ti qz tales vſu
re ſunt pmiſſe
de tur canoni
co vſqz ad ꝑ
babile ĩtereſſe
ne quis loqui
pleteꝛ cũ alie
na iactura ꝛ
ibi glo. voluit
ꝙ ſeparata ẽp
tione re tamẽ

dota ᵇ. ¶ No.ꝙ res vendita retineꝛ pro pinore lo
co ꝓcij. ¶ Op.de.l.ſi res.j.de pigno.glo. ſol. tu dic
res mea ſimplr etiam ꝛ abſoluta nõ pot mihi eẽ ob
ligata ſed res mea que ſubiacet reſtitutioni vel alte
ri debz tradi ꝛ ſic nõ ẽ mea ſimplr illo reſpectu pot
eſſe mihi obligata probatur in.l.ex ſextãe.§.latinus
de excep.rei iudi.

Si fructibus ᶦ. ¶ Fructus extãteſ ſeu pendentes vidẽ
tur vẽditi vendita re pẽſiones ꝛc̃ que debenꝛ occa
ſione rei ex re debenꝛ venditori licet cedere teneaꝛ
emptori.h.d. ¶ Circa iſtud vide.l.ſi.§.ſi.j. de iur fiſ
ci.ꝛ ibi dixi.dicit hic ꝙ actio dz cedi ſi res extat con
tra.nõ.in.l.arbitrio.s.de dolo ꝛ ibi dicã.ꝛ per Ly.ĩ
l.non morituꝝ.C.de ꝓben.emp. ¶ Itẽ opp.j.ea.l.
§.idẽ celſus. So.ibi ꝓcũ ſuccedit loco rei vñ res ñ
dr amiſſa hic qñ res eſt ſimpliciter amiſſa.ꝛc̃.

Si ticius ᵏ. ¶ Alluuio ſupueniens añ
traditõnẽ ꝓdeſt venditori ad
mẽſuram ſi fuit ignorans ſecus ſi ſciens.h.d. ¶ Op.
incremẽtũ dz cedere lucro emptoris vt inſti.de ꝓbẽ.
emp.§.ſi poſt emptionẽ. So.illa eſt vera ˡ ꝙ hic fuit
facta venditõ ad menſurã in ꝓrio ſimpliciter ĩtelligo
añt ad menſurã fieri qñ ꝓſtituiꝛ ꝓcũ ꝑ numero mẽ
ſure ſecus ſi diceꝛ vendo tibi tale ꝓdiũ ꝑ mille ꝛ di

nõ tradita ẽptor agit vt tradatur res cuz fructib⁹ anꝛ ẽt vt ſoluat ꝓtiũ
cuz vſuris gl.decidꝛ ꝙ ſic q̃ glo.allegatur pro ſingulari in.l.petẽs. C.
de pac.ꝛ glo.ĩ.c.conqueſtus de vſur.que dicit ꝙ poſſunt peti vſure
tanq̃ intereſſe ꝛ ibi dixit Pe.de ancba.ꝙ intereſſe nedum cõſiſtit in
damno habito ſed ẽt in lucro ceſſante vt ẽt ſi vẽditor erat ſolitus mer
cari,ꝛ ſi habuiſſz pecuniã in termino conſtituto lucratus fuiſſet ĩ mer
cimoniis bene facit qđ habeꝛ in illo.§.alias in.d.l.curabit vbi ſi ẽptor
precio nõ ſoluto habuit rem venditor petit intereſſe ſed ex pacto de
vendẽdo iſta ceſſant qm̃ talis preſumitꝛ contractus qualis apparet in
ſui prima figura.l.q̃uis.C.ſi qui alteri vel ſibi.c.ille vos de pig.c. ad
noſtram de emp.ꝛ ven.ꝛ ꝙ voluit Bal.in.c.i.de feudo inuicẽ.l.cõmiſ
ſorie ꝛ in.l.cum ꝓbus.C.de ꝓba.ꝛ in.c.i.de feud.ſed in prima ſui fi
gura ſonat in pactũ de vendẽdo ꝛ non in venditionẽ ergo in pactum
de vendẽdo penſio pcepta ex re ꝓtie nõ ſoluto extenuat ſorẽ.i.ꝓtiuz
vt.l.i.ꝛ.ij.de pig.ac.facit.c.i.in vſi.li ſorẽ ſuã ꝛc.de vſur.vbi eſt caſus
facit.c.fm ꝛ.c.cõqueſtus eo.titulo quid autem ſit dicendum quando
in tali pacto de vendendo fuiſſet datum aliquod nomine arrarum ꝛ
dicũt ꝙ ſit ꝑ ꝑte ꝓcij iuxta nõ.in.l.ſi.C.de ſpõſa.ꝛ in.l.ticia de.v .ob.
ꝛ in.c.gemina de ſpõſa ꝛ ꝑſumitꝛ mutuũ illud datũ noĩe arrax ĩ pacto
de vẽdẽdo ꝙ ſit ꝓcium ꝛctus emptionis ꝛ voluit palliare ꝛ ocultare
ꝙ eſſet mutuũ ſub falſo noĩe venditionis ſicut ſepe numo videmus in
ſimili ĩ muliere vt poſſit vẽdare viro cõſtãte mrimonio fingit ſe vẽdeꝛ
.l.ſi ſponſus.§.circa de dona.inter virũ ꝛ vxo.q.ij.ſi ſacerdotes ſic qñ
mulier cõſtituit ſe prĩcipalẽ qñ vult fideiubere.l.q̃uis.ff.ad velˡ.xuij
.q.ij.pleriqz ꝛ ibi glo.ꝛ glo.in.l.ſcire leges.s.delega.quã allegat ang.
ꝑ ſingulari ꝛ Bal.in.l.nõ dubiũ.C.de legi. Ideo qñ videmus iſtas ĩ
ſolitas cautelas in ꝛctibus voluit glo.ſin.in.l.ſi quis ſub cõditione.ff.
de condi.inſti.ꝛ ibi bal.ꝙ inducant ꝓſumptionẽ fraudis ꝛ ſic ꝓſumitꝛ
mutuũ. Ideo eſſet vſura ſi peteret acceſſiones facit glo.valde ſin.ĩ.l.
cũ allegas ꝛ ꝙ ibi Bal.C.de vſurꝛ.ꝛ ꝙ habeꝛ in.c.ſignificauit de cẽſi.
cum.n.ibi fit mentio ꝓtij ꝓſupponitur ꝙ ſit vẽditio.l.i.§.ꝙ ſuperficiẽ
ꝛ ibi Bar.ff.de ſupfic.ꝛ ibi Bar.glo.ꝛ Bar.in.l.apud celſum.§.ſed cũ
de auc.ff.de doli.excep.ꝛ in.§.ſed legituma in ea.l.tex.in.l.fi.C.ó pre
di.curia.li.x.glo.ꝛ Bal.in.l.cum dotẽ.C.de iure doꝝ.ꝛ in.l.i. in.vj.q.
.ff.pro ſocio ꝛ.l.ex cõuẽtione.C.de pac.do. Abb.in.c.ij.de poſtula.er
go ſequitꝛ ꝙ fuit venditio ſed cũ in inſtrõ dr expreſſe ꝙ fuit pactum

de vendẽdo apparet ꝙ huiuſmodi inſtrm̃ cum ſit in ſe varium ꝛ cum clau
ſulis inconſuetis inconſuetũ eſt ꝙ in pacto de vendẽdo debeanꝛ arre ꝙ ꝓſu
mitur vſurariũ vendicat ſibi locũ diſpoſitio.d.l.ij.C.plus valere quo cãu di
xit Pe.de ancba.in.d.c.ad noſtrã de emp.ꝛ vend.ꝙ lz pactũ adiectum ſit li
citum vt.l.ij.C.de pac.inter emp.ꝛ vẽdi.ꝛ anteꝙ reducaꝛ ſecundus emptor

co ꝙ ſunt centũ ᵐ iugera tũc enim nõ dr vẽdi ad mẽ
ſuram ꝛ tũc indiſtincte tenebitꝛ vẽditor lz alluuione
decreuerit qz modus minor reperitꝛ vt.§.e.l.in prĩn.
¶ Sed ſi vẽditor vendit ed menſurã dr vẽditio cõ
ditionalꝛ merito incremẽtũ qõ accedit rei añ mẽſura
tiõz ꝓdeſt vẽditori.vt hic ꝛ.l.ĩ vẽditiõe.§.i.§.ó ꝓi.ꝛ
como.rei ven.ꝛ.l.qõ ſepe.§.in bis.§.ó ꝓben.ẽpt.ꝛc̃.

Si fundum ¶ Cã lucratiua cuz nõ lucratiua concurrit.h.d.

In his autem ¶ In hac actiõe ve nit dolus ꝛ culpa cir
ca ipſam rem ꝛ circa acceſſoria.h.d.

Idem celſus ⁿ. ¶ Quãdo ꝓs ꝑ in di uiſo actiõe pſonali de
beꝛ illud quod ex diuiſione õbitori obuenit ex vigo
re eiuſdẽ obligationis debeꝛ.h.d. ¶ Opp.§.cõi diui
dundo.§.ſi debitor. So.hic debeꝛ fundus actõe pſo
nali ibi actione reali.vnde ñ ꝓiudicaꝛ creditori igno
ranti niſi ipſemet dimiſiſſet ꝛ ſic nõ obſtat.l.cũ ĩ fun
do.§.penult.j.de iure do.vbi ipe maritus dimiſit q
habebat ius in re merito illud ꝙ ſibi obuenit in cãz
dotis cõuertiꝛ ꝛ ẽ iſtud ad vnguẽ ꝓ opi.Azonis in.l.
qui rome.§.duo fratres.j.de.v.ob. vbi videꝛ diceꝛ
ꝙ poſt diuiſionẽ frater cui deferꝛ fideicõmiſſuz non
pot petere niſi illã ꝑtẽ quã alter frater habebat iurꝛ

ꝛctꝰ mutui ꝛ idẽ voluit Bal.in.l.i.C.pſoc.ĩ.x.q.ꝛ idẽ voluit Sali.ibi ꝛ ſic col
ligitur ex doctrina illius glo.ꝙ ſi lucrum ſpectat ad vantẽ ꝛ periculũ ſpectat
ad recipientẽ ꝛctus eſt vſurarius ſed ita fuit in cãu noſtro qz lucrum voluit
ex pecunia ſicut iſte qui vedit pecuniã ꝛ periculũ eſt illius q recipit pecuniã
qui habet neceſſe reddere vel ſibi computari.ergo eſt interim debitor quan
titatis.l.incendium ſi certum petatur.

i ¶ Si fructibꝰ in prin. huius.§.ꝛc̃. vide Bar.in.l.ſi filius.§.i.ó v.ob.vide.q.
nõ.ꝙ Bar.in.l.cũ filio in fi.de leg.i.ꝛ dũ dicit hic de penſionibus pceptis an
petanꝛ vt fructus vel vt intereſſe ꝑ emptorẽ vide ꝙ Bal.in.l.ſi traditio in vl
tima.q.C.eo.ꝛ generaliꝛ quõ fructus ꝛ penſiones debeanꝛ emptori vide oĩo
Bar.in.l.fi.j.de iure fiſc.hic allegata ꝛ Bal.in.l.i.iiij col.C.de vſu.ꝛ fruc.leg.

l ¶ Si ticius in prin.huius ꝛc̃. Et ꝑ iſta põt decidi qõ nõ.vendidi fundum
expreſſis cõfinibus ꝛ dixi ꝙ erat duoꝝ modioꝝ ſi repiꝛ maiorẽ q̃titatis
an cedat emptori Oldra.cõſilio.ccxxxij.cõſuluit ꝙ qñqz loquens vtꝛ termi
nis denotãtibus certã menſurã tũc nõ venit id ꝙ eſt plus ſicut ẽ ꝓ deceptuſ
in menſura agit ad ſuplemẽtũ.c.ꝑ tuas de dona.qñz vtꝛ terminis denotãti
bus ſpẽs ſeu certũ corpus lz adiciaꝛ certũ numeꝝ vel menſurã tũc id qõ eſt
plus cedit emptori qz menſura vel numerꝰ hoc cãu videꝛ adiectus cã demõ
ſtrationis ꝛ falſa demonſtratio nõ viciat.l.demonſtratio falſa exẽplum ſi dixt
vendo tibi talem fundũ ſic cõfiniatũ qz eſt triũ modioꝝ ſecꝰ ſi dixiſſem vẽdo
tibi terrã.iiij.modiorũ in talibus cõfinibus ꝛ iſtis adde nõ.ꝑ Bal.in Rxca.C.
de ꝓben empt.in.xxij.q.p.d.pe.de aucra.ꝛ ꝑ. Imol.in.d.c.ꝙ tuas.

l ¶ Solutio.illa eſt vera. Et hanc ſolutionẽ approbat ꝛBal.in.l.i.in.iij. op.C.
de ꝓiculo.ꝛ cõmo.rei vend.ꝛ in.iij.op.ꝛ adde ꝙ nõ.Bar.in.l.ij.in prin.§.eo.
ꝛ vide et Bal.in.l.ſicut.C.eo.ꝛ ibi et in fi.tz dictũ Bar.hic.

m ¶ Lentũ ꝛ cũ Bar.hic tranſit Bal.in.l.i.in.iiij.op.C. de ꝓiculo ꝛ cõmoda
to rei vendicatione per Saly.in.l.i.eodem titulo.ꝛ vide Bartolus in conſil.
in queſtione domini cioli de cantiano ꝛ quod dixi poſt Bar.in.d.l.ꝙ ſepe.§.
in bis.

n ¶ Idem celſus. In princ.no.hic valde nota caſum in quo quis cogitur
emere vel alter cogitur vendere ꝛ iſtum textum nota allegat Bar.in.l.ſerui
elec.§.i.ꝛ.ij.de lega.primo ꝛ ibi latius per Bal.ꝛ dominus Joban.ꝛ Bald.
in.l.i.in ſecunda opp.C.de periculo.ꝛ commodato rei vend. Et dicit Bal.in
.d.l.electio.§.i.ꝙ iſte tex.non habet locum in alienatione facta titulo lucrati
uo allegat.l.is qui fundum de vſufruc.leg. Sed Bar.in.d.l.ſerui.§.fi.tz cõtra
ꝛ hoc vide quod no.Bal.in.l.i.in prin.C.cõmuni diuidun.

• ¶ Ex vendito.ad istum tex.vide quę dixi in.d.l.curabit ꝛc̄.
p ¶ Mandaui tibi.vide oīno Bal.in.l.cum p eos.C.sigs alteri vel sibi ꝛ ī.l. si mutuā.C.de exercito.ꝛ ita ēt istam.q.sabatiuā decidit Ang.ī.l.possessio.ff. si.de acquir.poss.l.q dño non acquiriť actio īmediate vt est cāus ibi nisi ex re seu precio domini empta in.d.l.procur.ꝛ hic.
q ¶ Oppo.glo.de.l. lutius vide Bar.in.l. cū stipulati. j.de vb. obl.in vsi.quero vtr ista vsura ꝛc̄. adde Bar.ī.l.i.C.de suma. trī.ꝛ q ibi ī margine notanť.scripsi ꝛ sem per allegať glo.ꝛ q hic nō.q in ꝓctu vēditionis debenť vsu re si emptor percipit fructus ꝛ p̄tium non soluit vt no.ēt glo.ꝛ doc.in.c.conquestus de vsur.no.p Bar.in l.in insulam.ff.vsure sol'.ma.ꝛ in.l.arq nā ff.non tm̄ de neg.ge. ꝛ in.l.curabit. C.eo. titulo ꝛ glo.ꝛ doc.in .l.ij.C.de vsur.ꝛ ibi late Bal.ꝛc̄.
r ¶ In.l.sed ꝛ si qs. Et sic hic colligiť vna opinio an pena cōuē tionis exigi possit q ꝛ varie sunt opi.vt ha b etur hic ꝛ in.l.cum allegas.C. de vsur.ꝛ in.l.stip.ista de vbo. obl.ꝛ in.l.ij.ff.item si in facto eo.titulo de vbo.obli.ꝛ in.l.sed ꝛ si qs.ff.fi.siquis cau. ꝛ in.l.vtrum de peti. heredi.ꝛ in.l.rogasti ff.si tibi si cert.pet.ꝛ in.c.ſtā de penis vbi p Inno.ꝛ alios doc. ꝛ habeť in.c.si eccle sie.xxxv.q.ij .ꝛ. xij. .q.ij.c.fraternitatis ꝛ doc.post host.in.c.cū dilecti de arbi.glo.ꝛ Ang.in.d.l.sed ꝛ si qs.ff.fi.ꝛ in.d.l.vtrū.ff.fi.archi.ī.c.cū deuotissimū.xij.q.ij.spec.in titu.de obl.ꝛ solu.ff.i.versi.ad primum.
s ¶ Solitus est.vide in.c.ad nostrū de emp.ꝛ ven.ꝛ in.c.illo vos de pig.ꝛ in .c.consti.de vsur.ꝛ no.in.l.rogasti.ff.si tibi.ff.si cer.pet.ꝛ Bar.in.l.si funs de condi.ꝛ demō.ꝛ Ro.in consil.xiij.incipiente lz varie reperiant' inīe ꝛ hosti. in.c.cū dilecti de arbi.ꝛ tbi.d.Anto.qui dixerunt q pena nō possit exigi nisi quantū cōtineat interesse ꝛ ℞.de ancha.in consil.cxxxix.
t ¶ Loco interesse. Idē voluit.d.Lard.in.c.ad nostrā de emp.ꝛ vēd. vbi di xit quidam habuerat a ticio cētum ꝛ fecerat eidem titio venditionē de quo dam fundo valente ducēta demū p aliquod instrm̄ p̄miſit reddere p̄dium reddituſ sibi cētum ex hoc non pōt p̄tium ꝓctus vsurarius ex quo fuit factū pactum cōputando fructus in sorte alias nō sic allegat.d.c.illo vos de pig.ꝛ lud.n.q sorti accedit est vsura vt.l.rogasti.ff.si tibi si cert.pet.ꝛ no.ī.c.i.ꝛ.ij. ꝛ in.d.c.conquestus facit ad p̄dicta qō voluit laurē.de Redol.de florentia ī suo tractatu de vsuris in.ij.pte.q.lx.dum vult q cognoscit' ꝓctus vsurarius ex coniecturis traditis in.d.c.illo vos ꝛ in.d.c.ad nostram aut etiā per alias equivalētes illis p ea que dixit Jo.an.ꝛ hosti.in.d.c.ad nostrā que sunt fm eum arbitrarie ꝛ putat sufficere ii ille qui ꝓbit ꝓbetur q sit vsurarius q ꝛ de facili p̄sumitur tunc ꝓ eū tanꝙ pessimum hominū genus dixit hosti.ī.d.c.ad nostram. Si aūt non est vsurarius tu.. allegat q voluit Jo.And.in addi.spec.in .xviij.q.incipiente vsurarius ideo dixit B. cem.l.cōmiſſ.q alterato cōtractus ꝛ pact. tractum vsurariū ergo ꝛc.ꝛ.d.Ant.in.d.c.ad n..

Si quid seruo. ¶ Quicqd lucrať seruus vēditoris p tinet ad emptorem ꝛc̄.

Ex vendito. ° ¶ Dictū est.ff. de actj. ex empto.nūc videdū ē ō actione ex vendito. ¶ Op.fructus spectant ad emp torē a tpe ꝓctus.vt.l.curabit.C.e.ergo currunt vsuť So.vt in glo. ¶ Item op. glo.q p̄caria possessio ñ vi deť tradita.vt.l.rō.ff.fi.ff.eo.So.vt in glo.ꝛ bene.

Si inter. ¶ In actione ex empto venit illud quod deuenit in pacto in continenti apposito ꝛc̄.

Preterea. ¶ Sumptus facti in re ven dita per actionem ex vendi to repetuntur.hoc.dicit.

Si procurator. ¶ Ex venditōe ꝓcuratoris dñs obligať ꝛ sibi actō queriť.h.d. ¶ Quero cū ex ꝓctu ꝓcuratoris dominus teneať vtili ad exēplū īstitoris vt habuisti.ī.l.si pupilli.ff.i.ff.de neg.gest.qualiter ac quiriť actio domino p ꝓcuratorē.dic vt habuistis in .l.qō ꝓcurator ex re.ff.de ꝓcura. ¶ Querit glo. qd si mandaui tibi p vt rem emeres ꝛ emisti vtrū actio mihi cōpetit dicit glo.q ē questio sabbatina. breuiť quidā ponunt hic casum ꝛ in.ff.p ꝓrū.ff.ea.l.f. q ac tio ex empto querať p ꝓcuratorē qō est verus si ꝓ curatorio noīe emisset ꝛ ex pecunia domini vt . d.l. ꝓcurator ex re.sin aūt emisset simpliciter tūc non ba beret dominus actionē nisi sibi cederetur ad exēplū institoris.vt.l.i.in fine.ff.de instito.ꝛc̄.

Idem pap. ¶ Quando pena cōsistens in q̄ntitate solutione q̄ntita tis adjcitur in fraudem videť adiecta.h.d. ¶ Opp. glo.ff.de peti.hereditaj.l.vtrū.in fine.So. illa intel. ligitur secundus istam. ¶ Op.glo.de.l.lucius ⁹.j.eo

ꝓtij cuz pacto de renēdēdo facit p̄sumi ꝛ ctuz vsurariū maxime si fac tum est de re uendēdo post certum tēpus vel qn volue rit vēditor idē volunt gl. que reputať ling. in.c. cōquest⁹ ꝛ sequiť imo. ī.d.c.ad nraz accedat quod voluit archid. xiij.q.iij. ple riqz vbi dicit pone q iste emit p̄diū ab illo ea cōditio ne q si ipe ve lit istam tantā pecuniaz red dere vsqz ad decēnium iste teneať ei red dere terraz il lam ꝛ iste sin gulis annis ex illa terra reci pit fructus tm̄ recepta pecu nia r̄ddit agz retentis oīb⁹ fructib⁹ pceptis committit ne vsuraz qui dam dicunt si hoc fac̄ ī frau dem vsurarū peccat mora liť neqz a pec cato vsure defendiť sed si hoc nō fecit in fraudē non peccat q talis ꝓctus emptionis est licitus.C.de pac.inter emp.l.si fundū. Sed si adi citur hoc pactum q emptor venditori restituat terram.j.certum tem pus ꝛ venditor emptori det certā quantitatē pecunie quousqz ad di midiam iusti p̄tij contingat talis cōtractus iudicabiť vsurarius.l.cum hi.ff.modis de transac.C.manda.l.p diuersas allegat qō no.p Inno. in.c.ad nostram de emp.ꝛ vend.refert postea Ray.in summa dicere q talis contractus p̄sumiť vsurarius ex eo q modicū ē p̄tiuz respe ctu valoris rei ꝛ ex eo q emptor consuevit exercere vsuras allegat .c.illo vos de pig.ꝛ dicunt doc.in.d.c.ad nostram q archid.sequitur illud quod voluit glo.in.c.cōquestus de vsur. Nam ancha.Ray.In noc.ꝛ alij sequunť in venditione facta cū pacto de vendēdo q de se venditio est licita ꝛ ēt pactū de reuēdendo est licitū.d.l.si fundum lz modicitas p̄tij iuncto pacto de reuēdendo reddit ꝓctum vsurarium ideo non debent lucrari fructus quia etiam essz vsura ideo extenuāt sortem vsqz ad.ff.si quis nihil est.

Si quis. ° ¶ Ex ꝓctu facto cū ꝓcurato re colludēte vl' cū minor potest agi vt voluntas dñi discernať.h.d. ¶ Quero q̄ erit forma agendi in primo cāu huius.ff. Rndeo q emp tor aget actione ex empto ad rē venditā ꝛ in iudicio discerneť vtrū dñs ratū habeat vel nō.simile.j.rem ratam haberi.l.indebitū ꝛ ibi dixi . vel potes dicere q actio ex empto p̄cipaliť ꝓponeť ad hoc q dñs ratū habeat vel r̄probet.ꝛ hoc habemus hic necesse dicere.si enim res essz emptori tradita tūc nō posset agere ad rem⁹ quā haberz sed deberet agere ad hoc vt dñs ratificet vel reprobet. simile modū agēdi ha buistis nōtū in.l.pōponius scribit in fi.ff.de neg.gest. qō vltimū ē multū nō. ¶ Circa scōm casuz quero qs erit modus agēdi. Rndeo eodē mō re ī tradita pōt agi actione ex empto ꝛ tūc minor approbabit vel re probabit.vel si res tradita est poterit agi ꝓ minorez directo cū dubitať ne ipse dicat se circōuentū. q de beat approbare ꝓctū scōm hoc si approbauerit p̄tiu dicabit sibi ne possit petere restitutiōez in integz sic si p sīaz fuisz denegata.vt.l.i.ꝛ.l.ij.C.si sepius ī ite. res.postu. ¶ No.ergo bñ q si dubito ne mīor resti tuať possuz ageť q ē nōndū.eodē ī si tu dubitares

u ¶ Si quis. In p̄n.huius.ff.ꝛc.vide qō dixi post Bar.in.l.cū lex de fideiuſ.in vsi.circa fm casum vbi p̄iudicabit sibi neqz possit ꝛc. In ꝓ riū facit.l.i.C.si maior fac.ibi requiriť q approbatio sit facta a maior

ersum ꝛ ita.C.de in integ.resti.ꝛc̄.
ndit ꝯctum ex forma.l.eleganter.s̄.de dolo.posses
in.l.dolum.C.de pericu.ꝛ cōmod.rei ven.ꝛ bar.
ꝛ Bal.in.l.i.in.iij.col.v̄si.sed hic quero quid si
al.in.l.non dubiū in.iij.op.C.de legi.ꝫ limi
ta
fierꝫ ꝯctui qz
tunc qto plus
velit stare tan
tominus vale
bit cōtractus
tex.iuncta gl.
in.l.a diuo.j.
de ritu nup.ꝛ
ibi tex.ꝛ bal.
in.l.i.ꝛ in.d.l.
ea que ꝛ glo.
ꝛ pea que ibi
dixi in.l. iur
gen.§.ꝓtor.s̄.
de pactis.
y ¶ Si quis.
a pupillo. In
ꝓn.ꝛc.per istū
textū vide qđ
dixi in.l. cum
lex ad fi.j. de
fideius.viđ.s̄.
§.ꝓximo.
z ¶ Nouum
agendi modū
vide Bar.in.l.
cū fundus.§.
i.si cert. pet.
ꝛ vide bar.in
l.cuz diꝰ alt
as est.l. domi
nus.s̄.de con
di.indeb.in fi.
ꝛ in.l.quod ỏ
betur ꝛ pecu.
ꝛ expisse bar.
in.l.si sic ỏ le
.i.in fi.
ꝛ ¶ Edibus.
In prin.ꝛc.vi
de Bar.in.l.ij.
s̄. de iurisdi.
om.iudi.ꝛ vi
de no.ꝓ glo.ꝛ
doc.in.l.ij. de
verb.sig.ꝛ ad
de Bal. post
Jac.de are.in
l.cetera.§.hoc
senatusc̄ōsultū
el.ij. de leg.i.
per illū tex.ꝛ
in.l. quesitum
§.papi. cū se
quenti de fun
do instru.ꝛ in
l.pe.ff.de v̄b.
sig. Sequit̄.l.
funes quā bar
to.nō legit. Et
p istam.l. ꝛ.l.
sequentē ꝛ.l.

q aliquis se diceret deceptū dolo ꝛ sic rescinderꝫ cōtractum ex forma.l.elegāter.s̄.de dolo.posses agere ꝙ cōtractum approbaret facit.l.si id qđ ꝑm vnaꝫ lec.C.de decur.li.x.ꝛ ibi dixi.ꝛc.

Si quis a pupillo. ¶ Claudicat ꝯctus si fiat cū pupillo sine tutoris auctoritate b.d. ¶ Op.ꝙ ꝯctus claudicaꝫ in dz.vt.s̄.ꝓxio.§.So.spāle ẽ ꝓp ꝑsonā pupilli ỏ qđ plen videbiꝫ i.l.i.j.ỏ rescī.vẽ.ꝛc.

Si uenditor. ¶ Per hāc actōz cogit̄ facere qđ deuenit in ipso ꝯctu incontinenti appositio itē qbz actiōz ad cōmodū alienū agere cogit̄.b.d. ¶ Mo.nouū modū agẽdi ꝙ ago cōtra te vt agas simile in.l.cū i pluresꝰ.§.messem.j.loca.ꝛ.s̄.ad.l.rod.de iact.l.ij.§.fi. ꝛ de le i.l.si sic.§.fi.tñ ille q cōuenit̄ vt agat liberaꝫ cedē do actōz.vt.l.ij.§.labeo.j.ne qđ in loco publico. ꝛc̄.

Edibus. ¶ Hic incipit mā leuis ꝛ hoc itēdit. Edibus distractis veniūt oīa ipsis affixa ꝛ que ibi sunt ad ꝓpetuū vsum editū secus in his que ad tempus.vendito fūdo veniūt oīa que sunt intra fundum ad perpetuaz vtilitatem fundi.b.d.cum.l.se.vsqz ad.l.veteres.ꝛc.

Isterilis.

Quamuis. ¶ Licet emptor decipiaꝫ ī qualitate actōz tñ ex empto hz contra venditorem ꝛ hunc casum habuistis. s̄.

Cum per uenditorem.

¶ Cōtra nō tradentē agit̄ ad interesse qđ ẽ circa rẽ nō ad id qđ ẽ extra rẽ nec eius habeꝫ rō.b.d. Vel sic quādo interesse petit̄ ꝓpter morā in nō tradendo ñ habeꝫ rō interesse extrinseci.b.d.qđ nō. ¶ Op.ꝙ cōsideꝛ interesse extra rẽ.vt.s̄.e.l.iul.ī prin. Sol. vt ibi. ¶ Item opp.de.l.vna in fi.C. de sen.que pro eo qđ interest.vbi habeꝫ rō interesse lucri glo.sol.ꝙ hodie ista lex corrigitur. Buil.tangit in.l.ij.ꝛ.l.fi.s̄.ỏ eo ꝙ certo loco.doc.ī.d.l.fi.vbi ego mltū plen dixi.

Si tibi fundum. ¶ Nō.tex. ibi in ptem ꝑtis cui adde.l.fundi partẽ.s̄.de cōtrahẽ.emp.querit glo.an cogatur ei uendere dixi plene in.l.eum qui.§.qui in iuriarum si quis cauꝫ.ꝛc̄.

Qui domum. ¶ In obligationibus annuis alternatiue cōceptis licitum ẽ quolibet anno variare.b.d. ¶ Op.ỏ .l.si ex toto.§.i.j.de.le.i.So.glo.i.in eo anno variaꝫ nō pōt sed pro toto illo anno debet habeꝫ domū vel .x.sed ꝓ sequenti anno pōt variare. Sz cōtra hoc ꝙ stipulatio ānua vna est.vt.l.sicut.i.§.i.j.de.v̄l. obli.ergo semel pōt tantū eligi pro toto tpe nō singulis annis.vt.l.si ex toto.§.fi.de le.i.So.illud est verꝫ qñ ꝓ stipulatiōz simpliciter queriꝫ creditori ꝛ ab eo nihil est ꝑplendū secus si ꝓ eum aliquid essz implēdū tūc enim ꝓ quolibet anno.vna stipulatio esset.vt.l.fundi cōis meuj.§.i.j.de stipula.seruo.ita in ꝓposito ille qui sibi excipit nō est creditor simpliciter sed ꝓut ẽ implendū teneꝫ enim vti arbitrio bonī viri ꝛ pro quolibet anno dicit̄ vna obligatio iō variatio admittitur. ¶ Item op.de.l.in cause.in fi.s̄. de ꝓcura.gl. non soluit. So.ibi erat vna administratio ideo ī pōt

fundi.§.labeo decidit̄ qō vtrum vendita domo cuz columbaria venient columbi qz aut sunt animalia que ibi ꝓpetuo sunt mansura ꝛ veniēt aut nō sunt perpetuo mansura vt pulli pisces ꝛ similes ꝛ tunc secus ꝛ an vendita equa vel vacca videaꝫ venditus pullus qui sequebaꝫ eā vide Bar.in.l.si vt certo .§.vsqz adeo.s̄.cōmod.ꝛ vidi de facto allegari hunc tex.cū.l.seq.ꝙ de domo dicitur esse fistula ꝓ tensa extra de domo ita ꝙ dñs pōt vsqz ibi edificare ad idez tex.ī.l.si aque ỏ pluarc.rō qz vsqz ibi dr̄ esse de domo per ista tura.

variare hic vero erant plures obligationes ꝛc.

Iquis seruum. ¶ Qui manumittit seruum venditū teneꝫ ẽptori ad intereꝫ ī quo venit quicqd haberz si manumissus non esset.b.d. Vel aliter ꝓpter necessitatē ꝑcedētis ꝯctus valz pactū ỏ futura successione.b.d. ¶ Op.ꝙ pactū de futura successione nō valz.vt.l.fi.C.de pac. So.hic fit pactū istud ex necessitate ꝑcedētis ꝯctus dixi in.l.stipulatio hoc modo concepta.j.ỏ.vb.obli.

Iseruus. ¶ Res empta ꝓ fructuariū acquiritur ei ex cuius peculio soluit̄ ꝑciū si soluaꝫ vsu fructu durante al'indistincte queriꝫ dño.

Seruum tuum. ¶ Iste uz de vbo ad vbū in.l.cum fundus.§.seruū tuū imprudēs.s̄.si cer. pe. iō examina eū vt ibi ꝓ gl.ꝛ doct.ꝛ breuiter hoc intēdit. Ab eo qui ex re mea factus ẽ locupletior possuz cōdicere ꝛ ipse a me quod expendit reperit.b.d.

Seruo. ¶ Qui fideiubet pro seruo vēdē te teneꝫ sicut si fideiuberet pro libero homine.hoc.dicit.

Ei pendentem. ¶ Si venditor re non tradita agit ad ꝑciū exceptione repellitur post rem traditaz si emptorē ipedit alijs actionibus competentibus conueniꝫ.b.d.

Redia mihi. ¶ Actio ex vēdito informata ñ nouaꝫ per stipulationē penalē sz ex actione secuta stipulatio penalis ꝓ eā ope exceptione perimiꝫ ipsaqz ꝓ actionē ex stipulatōne penali ipso iure tolliꝫ quatenus concurrit.b.d. ¶ Diut ỏ primo ponit̄ thema. ¶ Scdo rñdet qōni tacite resultanti ex ꝑdicto themate. ¶ Tertio rñdet cuidam qōni tacite resultanti ex ꝑdicta responsione. ¶ Quarto rñdet cuidam alteri qōni resultanti ex scda respōsione.scda ibi rñdet.tertia ibi ꝛ si cōsecutus. quarta ibi si ex stipulatu.ꝛ sciendū est ꝙ prima ꝑs hz duas lec.scda vnā tm̄.tertia hz tres lectꝫ.quarta vnaz tm̄. ¶ Pono casum ꝑm illā lec.quā credo verā ꝓ totam .l.pone vendidisti mihi ꝑdia pro certo ꝑcio ꝛ cōuenti pacto nudo vt scribereꝫ tibi libū ꝙ si nō faceꝛē ꝓ missi penā ꝓ stipulationē.ecce thema ex quo sequit̄ hec qō tacite si nō fect qđ cōuenit ꝛ hic stipulatio penalis est cōmissa vtrū actio ex vendito informata ex pacto incōtinenti appositio noueꝫ ꝓ stipulatōnē penalem si est cōmissa. Sequit̄ ꝫa ꝓticula ī qua ẽ rñsio ꝛ rñdet iuriscōsultus ꝙ ꝓ stipulationē penalē cōmissam actio ex vendito nō nouaꝫ neqz ꝓmiꝫ sz possuz agere ex vendito ad interesse aīquā agam ex stipulatu ad penā.b. dicit. Sequit̄ tertia ꝓticula ibi ꝛ cōsecutus.i.qua sic pono casum.vide ꝙ actio ex vēdito nō tolliꝫ ꝓ stipulatōnē penalē ipso iure. ¶ Sz qro vtrū exactione secuta ꝓ actōnē ex empto vel vēdito ad interesse stipulatio penalis tollaꝫ ꝓ illā exactionē Rñdet iurisconsul.ꝙ stipulatio penalis ī tolliꝫ ꝓ illam exactionē ipso iure sz ope exceptōnis doli si tm̄ fuit ītereꝫ quātū erat in pena.b.d. ¶ Sequit̄ quarta ꝓticula ibi sed ex stipulatu.ī qua pone casum sic. vidi ꝙ actio ex stipulatu ad penam tolliꝫ ꝓ exactiōz

Seruus. ¶ Res empta ꝓ fructuariū acquiritur ei ex cuius peculio soluit̄ ꝑciū si soluaꝫ vsu fructu durante al'indistincte queriꝫ dño.

Seruum tuum. ¶ Iste uz de vbo ad vbū in.l.cum fundus.§.seruū tuū imprudēs.s̄.si cer. pe. iō examina eū vt ibi ꝓ gl.ꝛ doct.ꝛ breuiter hoc intēdit. Ab eo qui ex re mea factus ẽ locupletior possuz cōdicere ꝛ ipse a me quod expendit reperit.b.d.

Seruo. ¶ Qui fideiubet pro seruo vēdē te teneꝫ sicut si fideiuberet pro libero homine.hoc.dicit.

Ei pendentem. ¶ Si venditor re non tradita agit ad ꝑciū exceptione repellitur post rem traditaz si emptorē ipedit alijs actionibus competentibus conueniꝫ.b.d.

Redia mihi. ¶ Actio ex vēdito informata ñ nouaꝫ per stipulationē penalē sz ex actione secuta stipulatio penalis ꝓ eā ope exceptione perimiꝫ ipsaqz ꝓ actionē ex stipulatōne penali ipso iure tolliꝫ quatenus concurrit.b.d. ¶ Diut ỏ primo ponit̄ thema. ¶ Scdo rñdet qōni tacite resultanti ex ꝑdicto themate. ¶ Tertio rñdet cuidam qōni tacite resultanti ex ꝑdicta responsione. ¶ Quarto rñdet cuidam alteri qōni resultanti ex scda respōsione.scda ibi rñdet.tertia ibi ꝛ si cōsecutus. quarta ibi si ex stipulatu.ꝛ sciendū est ꝙ prima ꝑs hz duas lec.scda vnā tm̄.tertia hz tres lectꝫ.quarta vnaz tm̄. ¶ Pono casum ꝑm illā lec.quā credo verā ꝓ totam .l.pone vendidisti mihi ꝑdia pro certo ꝑcio ꝛ cōuenti pacto nudo vt scribereꝫ tibi libū ꝙ si nō faceꝛē ꝓ missi penā ꝓ stipulationē.ecce thema ex quo sequit̄ hec qō tacite si nō fect qđ cōuenit ꝛ hic stipulatio penalis est cōmissa vtrū actio ex vendito informata ex pacto incōtinenti appositio noueꝫ ꝓ stipulatōnē penalem si est cōmissa. Sequit̄ ꝫa ꝓticula ī qua ẽ rñsio ꝛ rñdet iuriscōsultus ꝙ ꝓ stipulationē penalē cōmissam actio ex vendito nō nouaꝫ neqz ꝓmiꝫ sz possuz agere ex vendito ad interesse aīquā agam ex stipulatu ad penā.b. dicit. Sequit̄ tertia ꝓticula ibi ꝛ cōsecutus.i.qua sic pono casum.vide ꝙ actio ex vēdito nō tolliꝫ ꝓ stipulatōnē penalē ipso iure. ¶ Sz qro vtrū exactione secuta ꝓ actōnē ex empto vel vēdito ad interesse stipulatio penalis tollaꝫ ꝓ illā exactionē Rñdet iurisconsul.ꝙ stipulatio penalis ī tolliꝫ ꝓ illam exactionē ipso iure sz ope exceptōnis doli si tm̄ fuit ītereꝫ quātū erat in pena.b.d. ¶ Sequit̄ quarta ꝓticula ibi sed ex stipulatu.ī qua pone casum sic. vidi ꝙ actio ex stipulatu ad penam tolliꝫ ꝓ exactiōz

Iquis seruum. ¶ Qui manumittit seruum venditū teneꝫ ẽptori ad intereꝫ ī quo venit quicqd haberz si manumissus non esset.b.d. Vel aliter ꝓpter necessitatē ꝑcedētis ꝯctus valz pactū ỏ futura successione.b.d. ¶ Op.ꝙ pactū de futura successione nō valz.vt.l.fi.C.de pac. So.hic fit pactū istud ex necessitate ꝑcedētis ꝯctus dixi in.l.stipulatio hoc modo concepta.j.ỏ.vb.obli.

Iseruus. ¶ Res empta ꝓ fructuariū acquiritur ei ex cuius peculio soluit̄ ꝑciū si soluaꝫ vsu fructu durante al'indistincte queriꝫ dño.

Seruum tuum. ¶ Iste uz de vbo ad vbū in.l.cum fundus.§.seruū tuū imprudēs.s̄.si cer. pe. iō examina eū vt ibi ꝓ gl.ꝛ doct.ꝛ breuiter hoc intēdit. Ab eo qui ex re mea factus ẽ locupletior possuz cōdicere ꝛ ipse a me quod expendit reperit.b.d.

Seruo. ¶ Qui fideiubet pro seruo vēdē te teneꝫ sicut si fideiuberet pro libero homine.hoc.dicit.

Ei pendentem. ¶ Si venditor re non tradita agit ad ꝑciū exceptione repellitur post rem traditaz si emptorē ipedit alijs actionibus competentibus conueniꝫ.b.d.

Redia mihi. ¶ Actio ex vēdito informata ñ nouaꝫ per stipulationē penalē sz ex actione secuta stipulatio penalis ꝓ eā ope exceptione perimiꝫ ipsaqz ꝓ actionē ex stipulatōne penali ipso iure tolliꝫ quatenus concurrit.b.d. ¶ Diut ỏ primo ponit̄ thema. ¶ Scdo rñdet qōni tacite resultanti ex ꝑdicto themate. ¶ Tertio rñdet cuidam qōni tacite resultanti ex ꝑdicta responsione. ¶ Quarto rñdet cuidam alteri qōni resultanti ex scda respōsione.scda ibi rñdet.tertia ibi ꝛ si cōsecutus. quarta ibi si ex stipulatu.ꝛ sciendū est ꝙ prima ꝑs hz duas lec.scda vnā tm̄.tertia hz tres lectꝫ.quarta vnaz tm̄. ¶ Pono casum ꝑm illā lec.quā credo verā ꝓ totam .l.pone vendidisti mihi ꝑdia pro certo ꝑcio ꝛ cōuenti pacto nudo vt scribereꝫ tibi libū ꝙ si nō faceꝛē ꝓ missi penā ꝓ stipulationē.ecce thema ex quo sequit̄ hec qō tacite si nō fect qđ cōuenit ꝛ hic stipulatio penalis est cōmissa vtrū actio ex vendito informata ex pacto incōtinenti appositio noueꝫ ꝓ stipulatōnē penalem si est cōmissa. Sequit̄ ꝫa ꝓticula ī qua ẽ rñsio ꝛ rñdet iuriscōsultus ꝙ ꝓ stipulationē penalē cōmissam actio ex vendito nō nouaꝫ neqz ꝓmiꝫ sz possuz agere ex vendito ad interesse aīquā agam ex stipulatu ad penā.b. dicit. Sequit̄ tertia ꝓticula ibi ꝛ cōsecutus.i.qua sic pono casum.vide ꝙ actio ex vēdito nō tolliꝫ ꝓ stipulatōnē penalē ipso iure. ¶ Sz qro vtrū exactione secuta ꝓ actōnē ex empto vel vēdito ad interesse stipulatio penalis tollaꝫ ꝓ illā exactionē Rñdet iurisconsul.ꝙ stipulatio penalis ī tolliꝫ ꝓ illam exactionē ipso iure sz ope exceptōnis doli si tm̄ fuit ītereꝫ quātū erat in pena.b.d. ¶ Sequit̄ quarta ꝓticula ibi sed ex stipulatu.ī qua pone casum sic. vidi ꝙ actio ex stipulatu ad penam tolliꝫ ꝓ exactiōz

Qui domum. ¶ In obligationibus annuis alternatiue cōceptis licitum ẽ quolibet anno variare.b.d. ¶ Op.ỏ .l.si ex toto.§.i.j.de.le.i.So.glo.i.in eo anno variaꝫ nō pōt sed pro toto illo anno debet habeꝫ domū vel .x.sed ꝓ sequenti anno pōt variare. Sz cōtra hoc ꝙ stipulatio ānua vna est.vt.l.sicut.i.§.i.j.de.v̄l. obli.ergo semel pōt tantū eligi pro toto tpe nō singulis annis.vt.l.si ex toto.§.fi.de le.i.So.illud est verꝫ qñ ꝓ stipulatiōz simpliciter queriꝫ creditori ꝛ ab eo nihil est ꝑplendū secus si ꝓ eum aliquid essz implēdū tūc enim ꝓ quolibet anno.vna stipulatio esset.vt.l.fundi cōis meuj.§.i.j.de stipula.seruo.ita in ꝓposito ille qui sibi excipit nō est creditor simpliciter sed ꝓut ẽ implendū teneꝫ enim vti arbitrio bonī viri ꝛ pro quolibet anno dicit̄ vna obligatio iō variatio admittitur. ¶ Item op.de.l.in cause.in fi.s̄. de ꝓcura.gl. non soluit. So.ibi erat vna administratio ideo ī pōt

Si tibi fundum. ¶ Nō.tex. ibi in ptem ꝑtis cui adde.l.fundi partẽ.s̄.de cōtrahẽ.emp.querit glo.an cogatur ei uendere dixi plene in.l.eum qui.§.qui in iuriarum si quis cauꝫ.ꝛc̄.

Qui domum. ¶ In obligationibus annuis alternatiue cōceptis licitum ẽ quolibet anno variare.b.d. ¶ Op.ỏ .l.si ex toto.§.i.j.de.le.i.So.glo.i.in eo anno variaꝫ nō pōt sed pro toto illo anno debet habeꝫ domū vel .x.sed ꝓ sequenti anno pōt variare. Sz cōtra hoc ꝙ stipulatio ānua vna est.vt.l.sicut.i.§.i.j.de.v̄l. obli.ergo semel pōt tantū eligi pro toto tpe nō singulis annis.vt.l.si ex toto.§.fi.de le.i.So.illud est verꝫ qñ ꝓ stipulatiōz simpliciter queriꝫ creditori ꝛ ab eo nihil est ꝑplendū secus si ꝓ eum aliquid essz implēdū tūc enim ꝓ quolibet anno.vna stipulatio esset.vt.l.fundi cōis meuj.§.i.j.de stipula.seruo.ita in ꝓposito ille qui sibi excipit nō est creditor simpliciter sed ꝓut ẽ implendū teneꝫ enim vti arbitrio bonī viri ꝛ pro quolibet anno dicit̄ vna obligatio iō variatio admittitur. ¶ Item op.de.l.in cause.in fi.s̄. de ꝓcura.gl. non soluit. So.ibi erat vna administratio ideo ī pōt

per docto.in.l.si duo .ff.

secutã ꝑ actionem ex vendito ope exceptõnis.quid ecõuerso si primo egerit actione ex stipulatu ad pe nam ꝛ exegit an tollaꝫ actio ex vendito ad interesse rñdet iurisconsultus ꝙ tolliꝫ actio ex vendito ad in teresse ipso iure quatenus cõcurrit cũ ipsa pena exa cta.sed in eo quod excederet nõ tolleꝛeꝫ.h.d. ¶ Ve ram habes lec.ĩ hac.l.sed qꝛ alie lec.sunt ideo reassu mo quãlibet ꝓẽ ꝛ prima pars legiꝫ duobus.modis vno mõ ꝙ ꝑm pactũ appositũ in vẽditione fuerit nu dum vt posui in cãu ꝛ ꝑm hoc non hȝ ꝟrium. ¶ Se cundo mõ legitur ꝙ ꝑm pactum de faciẽdo aliquid fuit stipulatione vallatum. ℣t ꝑm istam lec.opp.eꝫ glo.qñ pactum est stipulatione vallatũ agitur actiõe descendẽte ex ipa stipulatione.vt inst.de ꝟbo.ob.in prin.nõ actione ex vendito informata.Rñdeo ꝙ pẽt agi vtraqȝ,ꝛ sic nõ.ꝑm istam lec.ꝙ actio ex ꝟctu ita informatur ꝙ pactum incontinẽti appositum, vestitũ sicut ꝙ pactum nudũ. ¶ Secundo opp.qñ stipulatio cõtinet illud qõ deuenit in cõtractu actio ex ꝟctu no natur ꝙ illum stipulationẽ vt.l.duo societatẽ.ℊ.pro so cio.ꝛ ibi no.ꝑm glo.ergo hic si pactũ ꝑm fuit stipula tione vallatum actio ex vẽdito non cõpetit ad id qõ deuenit in pacto ꝛ si cõpeteret non ꝛetur.Rñdeo ꝙ .d.l.duo ꝺȝ aliter intelligi vt ibi dixi ꝛ sic non obstat sed intelligendo ꝑm glo.dic ꝙ stipulatio sequens no uat actionẽ ex cõtractu qñ cõtinet illud idẽ qõ in cõ tractu principaliter veniebat.secus si continet illud qõ ꝟctum informat nõ principaliter ĩ cõtractu venie bat vt hic ꝛ istud est ꝑm notabile. ¶ Venio ad secun dam ptem ꝛ ista ꝺȝ vnã lec.tñ ꝑm oẽs.ſ.ꝙ actio ex vendito informata non tolliꝫ nec nouaꝫ per cõmissio nem stipulatõnis penalis.hec sunt difficilia ꝟria que dicã in sequenti ptẽ vt seruẽ ordinem glo. ¶ Venio ad tertiã particulã ibi ꝛ si consecutus ꝛc.que legitur tribus modis.Primo ꝙ egit actione ex stipulatu ad penã queriꝫ vtrũ tollatur actio ex stipulatione inter posita vt fiat qõ cõuenit.Rñdeo ꝙ ope exceptionis tolliꝫ hanc lec.ponit illa glo.puula sup ꝟbo fuerit ibi vel dic ꝙ tñ.ℯt hec lec.nõ placet.primo qꝛ nõ cõgru it lr̃e.ℊ.enim dixerat ꝙ poterat agi ex vendito vnõ verisimiliter debemus intelligere qõ sequiꝫ ꝛ si con secutus fuerit.l.per actionẽ ex vendito.Preterea ac tio ex stipulatu vt fiat qõ conuenit cõpetit ad inter esse.ergo ex actione secuta ex stipulatione penali in quantũ cõcurrat cum interesse ꝺȝ tolli ipo iure sicut actio ex vendito q̃ similiter ad interesse cõpetit quia eadẽ est ratio vt videbitis.ĵ.nõ alij legunt alio modo .ſ.ꝙ si actũ fuerit actione ex vẽdito informata ad in teresse tollitur actio ex stipulatu vt fiat qõ conuenit ꝛ sic nõ loquiꝫ de stipulatione penali hec lec.poniꝫ ĩ prin.magne glo.ponitur ℯt in ꝓa gl. ¶ Ad banc lec. op.ꝑm glo.qñ sunt actiones due pariter principales vna nõ ꝺȝ tolli per aliã vt.l.generaliter.ꝛ.l.si reus.ĵ. de fideiuſ.ꝛ.ĵ.de reg.iur.l.nemo.ℊ.quotiẽs hȝ.Sed hic est huiusmodi qꝛ ita est ꝑncipalis actio ex vẽdito sicut ex stipulatu vt fiat qõ ꝙuenit ꝛ econuerso So. glo.ꝙ illud cõtingit ꝓ quandã consequentiã.nã actio ex stipulatu vt fiat qõ conuenit tolliꝫ ꝑ stipulationeꝫ penalẽ.stipulatio penalis tolliꝫ ex actiõe secuta ꝑ ac tionẽ ex vendito.ergo ꝑ quãdam cõsequentiã tolliꝫ stipulatio vt fiat quod cõuenit.ita dicit glo. hoc non placet primo qꝛ cũ actio ex vẽdito ꝛ actio ex stipula tu ad id quod cõuenit cõpetat ad interesse ꝛ eodeꝫ respectu ex actiõe secuta tolliꝫ vna ꝑ aliã ipso iure sicut cetere ꝓsecutorie.vt.l.si ꝑ furē.ĵ.de cõdi.furti. ꝛ.ĵ.ò exceptõe rei iud.l.iiij.ꝛ.l.iij.Preterea frustra hoc diceꝛeꝫ ꝙtum pene nomine stipulatus ℯ nã cuȝ tantum interesse si agiꝫ actione ex vendito respectu eius quod non est factum quod co[illegible]at ꝙtũ si ag tur ex stipulatione vt fiat quod conuenit semp te reꝫ vna ꝑ aliã.nec ℯt querendũ de excessu cũ sit ꝛ iõ alij legũt. ¶ Tertio mõ aduerte.ſ.c si actũ fuit ex vẽdito an tollaꝫ stipulatõ pe est vera vt dixi in positione casus ȝ quidã dicat ꝙ hic casus nõ est in hac.l.ȝ hec vera.vide glo. que et ponit sic vide ibi eam si ageꝫ ꝛc.ꝛ ista lec. est vera q̃ tamẽ patitur fortissima cõtraria vt dicã in ꝓte.sequẽ ti. ¶ Venio ad quartã ptẽ si ex stipulatu ꝛc. hec ꝓs ꝺȝ vnam lec.ꝑm omnes.ſ.ꝙ si prio actũ sit ex stipu latione ad penam actio ex vẽdito tolliꝫ ipso iure in eo qõ cõcurrit ſȝ hic videda est rõ quare actio ex sti pulatu penalis tolliꝫ exactione secuta ꝑ actionẽȝ ex vendito ope exceptionis.sed eõ ipso iure[e] glo. red dit rõnes tene primã rõnẽ que ℯ vera ꝛ tene gl. ibi licet ſecus sit eõ vbi ponit hunc casum ꝛ istam rõnẽ vide glo.istam dicebam vobis que ℯ rõ diuersitatis ꝙ actio ex stipulatione penalis.ꝛc. dixi ꝙ teneres primã rõnẽ glo.ꝛ ex hoc sequiꝫ ꝙ si primo actũ fue rit actiõe ex stipulatu vt fiat quod cõuenit ꝛ secutuſ fuerit interesse actio ex vendito in formata ipso iuꝛ tollaꝫ qꝛ similiter ad interesse ꝺaꝫ quod cessat ꝑ exa ctionem.Istis lec.sic explicatis habeſ ex.l.ista ꝙ ac tio ex vendito nõ nouaꝫ ꝑ stipulationẽ penalẽ.Itez ꝙ actio ex stipulatu vt fiat qõ ꝙuenit similiter ĩ no uaꝫ ꝑ stipulationem penalẽ.ſȝ cõtra hoc opp.ꝙ ĩmo nouaꝫ.vt.l.obligationũ fere.in fi.ĵ.de actȝ.ꝛ obli.vꝫ si dicas ꝙ fuit actũ ne noueꝫ vtrũqȝ poterit peti.vt .l.ita stipulatus in fi.ĵ.de nouaȝ. ¶ Huius timore q dam cõcedunt ꝟriũ.ſ.ꝙ noueꝫ ꝛ quod hic dicitꝫ de exceptione intelligiꝫ de exceptione facti nõ iuris ꝛ si dicas ergo eodẽ mõ tolliꝫ vna ꝑ aliã cuius ꝟrium vult dicere iste tex.dicit glo.in alio ℯ ꝺria ꝙ in his vide glo.ibi itẽ ad id qõ hic dicitꝫ vſqȝ ibi est ꝛ alia ꝺria.Ista ſo.nõ est vera qꝛ tex.directo dicit ꝙ actõ ne ex vẽdito põt agi.ergo nõ est ſublata. Item tex. facit ꝺriam vtrũ tollaꝫ ipso iure an ope exceptionis ergo loquiꝫ de exceptione vera.vnde alij dicunt vt sequiꝫ in glo.ꝙ actio ex stipulatu vt fiat qõ cõuenit cũ sit ꝟcta ꝟbis tolliꝫ ꝑ actionẽ penalem ipso iuꝛ.ac tio ex vẽdito q̃ ꝟbiꝫ consensu nõ tolliꝫ ꝑ stipulatiõȝ penalẽ sed per actionẽ factã ex ea vide gl.[f] ¶ Nõ. istã,solu.quã videꝫ tenere ꝺy.de no.ope.nũ.l. in ꝓ uincialibus.indistinctione magna.tñ hec sol.nõ plȝ qꝛ est cõtra tex.in.l.apud celsum.ℊ.labeo.de doli.excep.ꝛ .ĵ.de ver.ob.l.qui rome.ℊ.duo frẽs.vbi si ꝓcedit sti pulatio nõ nouaꝫ ex sequenti stipulatõne penali.vñ quidã alij distinguebãt.aut ꝓcedit obligatio bone fi dei ꝛ nõ nouaꝫ vt hic.aut stricti iuris ꝛ nouaꝫ vt in cõtrarijs ista reprehendiꝫ ꝑ easdem leges. Vñ alij vt Bul.de cu.in.l.rescriptũ.ℊ.si pactũ.ℊ.de pactȝ.di cit aut ꝓcedit obligatio iurisgentiũ ꝛ nõ nouaꝫ ꝑ sti pulationẽ penalẽ vt hic ꝛ.l.liquis a socio.ℊ.ꝓ socio. aut obligatio iuris ciuilis.ꝛ tũc nouaꝫ vt.l.obligatio nuȝ fere.in fi. Ista opi.nõ plȝ.primo ꝑ tex.ꝛ gl.in.l. .i.C.de iure emphi. Constat enĩ ꝙ ꝟctus emphiteo ticus est de iure ciuili ꝛ nõ nouaꝫ ꝑ stipulationẽ pe nalem.Preterea ꝓbaꝫ ꝑ dictam.l.apud celsuȝ. ℊ.la beo.ꝛ.d.l.qui rome.ℊ.duo frẽs.Quid ergo dicemuſ breuiter opi.mea ℯ in hac materia aut ꝓcedit obliga tio ex cã onerosa ꝛ nũq̃ nouaꝫ ꝑ stipulationẽ pena lem sub secutaȝ sive sit stricti iuris sive bonefidei si ue iurisgentiũ sive iuris ciuilis quocũqȝ modo ꝟba tur vt hic ꝛ.l.liquis a socio.ℊ.ꝓ socio.ꝛ dicta.l.apud celsuȝ.ℊ.labeo.ꝛ.l.qui rome.ℊ.duo frẽs.Aut ꝓcedit obligatio ex cã lucratiua ꝛ tũc nouaꝫ ꝑ sequentẽ sti pulationẽ penalẽ.vt.l.i.ĵ.de penu.leg.ꝛ.l.i.ℊ.item si

c ¶ Ipso iuꝛ hoc est exactõ ne sequuta su per pena tolli tur actõ ex vẽ dito ipo iure.

f ¶ Vide glo. fundamẽtalis ℯ articulus de quo per Bal. ꝛ moder.in.l. rescrip.ℊ.si pa cto.ff.de pac.

ita.ĩ.ad.l.fal.ita intelligo.l.obligationũ fere.in fi.ꝛ.l. ita ſtipulatus.in.fi.Alij vt Azo.dicunt ꝛ tũc ũro gl. ibi vel melius ſcõm Azo.q̃ hic fuit actũ expreſſe ne nouareꝰ ſcõm iſta tpa.hodie nõ fieret niſi agereꝰ.vt .l.fi.C.de nouaţ.iſtud nõ placet qꝛ q̃ hic [g] iſtud fue rit actum eſt diuinare ad illud quod dicꝰ q̃ hodie nõ fieret nouatio niſi agereꝰ dico q̃ ſalua reuerẽtia hodie nil eſt ĩmutatũ in nouatione que fiebat olim p ſtipulationẽ penalẽ ſubſecutã ſed.l.fi.C.de nouaţ.ꝛ inſti.qui.mo.toll.ob.ſ.ꝓterea.loquiꝰ ò nouatiõe que fit p ſtipulationẽ eque principalẽ ſicut actio ꝑma nõ de ſtipulatõe penali q̃ accẽſſorie venit.Alij vñt ꝛ luz ĩ fi.gl.q̃ hic videbaꝰ pena appoſita cã limitandi in tereſſe non loco pene quod totũ eſt diuinare.vñ de hoc non curo.Cum ergo querꝰ vtrũ p ſtipulationẽ penalẽ noueꝰ prima obligatio dic diſtinguendo.aut obligatio ꝓcedens fuit liberatoria ꝛ non nouaꝰ.vt.l. reſcriptũ.ſ.ſi pacto.ſ.de pactis.quod dic vt ibi. aut fuit obligatoria ꝛ tunc aut pena apponiꝰ loco cõtẽp tus aut loco intereſſe.primo cãu nõ nouaꝰ.vt.l.ſi rez .ſ.de arbi.ſo cãu aut pena adiſciꝰ loco particularis intereſſe aut loco totalis.Primo cãu non fit nouatio vt in toto titulo de vſuris.ĩmo põt peti vna cuz prin cipali.aut apponiꝰ loco intereſſe totalis ꝛ tunc aut ꝑ cedit conuentio ex cã lucratiua aut ex cã oneroſa vt .ſ.dixi ꝓdicta plenius examinaui in.l.ita ſtipulatus in ꝓrijs vltime ꝓtis.ĩ.de vb.obli.vbicunq̃ aũt dixi p penalem ſtipulationẽ nouari ꝓcedentẽ intellige ni ſi in ꝓrium actũ fit vt.d.l ita ſtipulatus in f.ꝛ.l. qui fidem.ſ.de trãſac.itẽ vbicunq̃ iuratũ eſt.vt.l ſi quis maior.C.de trãſa.que.l.ꝺz intelligi in ꝓcto ſponte fa cto.Si enĩ aliquis contraheret neceſſitate impoſita p iudicẽ poſito q̃ iuridice diſpoſitio illius.l.ñ qs ma ior ꝓ̃ haberet locũ.dicit eniz nullo cogente imperio vt ibi patet qò eſt nõ.Venio ad aliã glo. [b] dicitur hic in tex.in fi.q̃ exactione facta p ſtipulationẽ pena lem tolliꝰ actio ex vendito ipſo iure.Cõtra ĩmo ope exceptiõis.vt.l.itẽ ſi duo.ſ.ſi qs cauţ.So.ibi ageba tur cõtra plures hic ꝓ̃ vnum.Op.ad idẽ de peti. hereditaţ.l.nec vllã.ſ.pe.So.vt in glo.Op.de.l. qui fidẽ.ſ.de trãſac.So.ibi fuit actũ q̃ vtrũq̃ poſſz peti idem ſi fuit iuratũ.vt.d.l.ſi qs maior.Vltimo habes hic qnandã gl.que eſt additio q̃ incipit ſex ca ſus nota ꝛ eſt noua additio ꝛ obſcura ꝛ eget ſupple tione.ibi p exactionẽ ex vendito.ĩmo ipo iurꝰ ꝛ vtra qz cõpetit ad intereſſe vt in glo.magna tangiꝰ ꝛ dixi .ſ.e.l.dicit glo.primus in glo.ſecũdus in tex.dic ĩmo ẽt in tex.ꝛ glo.ſm diuerſas lec.Dicit glo.nec in tex. nec in glo.dic ĩmo ẽt in tex.ꝛ glo.ſm diuerſas lec.di cit glo.nihil hic dꝰ dic ſed ſolum de actione ex vẽdi to informata a pacto incontinenti appoſito.

c **Aires** [l] Quando qs a ſeipſo euincit hz actionez ex emp to.h.d.concor.l.iul.ſ.ſi fundum.ſ.eo.ꝛc.

r **Eruus** Si ſeruus furtum facit dño eius peculium dimi nuiꝰ ſi vero poſtq̃ deſijt eſſe dñs tũc quã tum peculiuz eſt dñs nouus conueniꝰ.h. .d.Nõ.ĩ fi.q̃ q̃tũ res mea ẽ penes te ſine cã poſ ſuz cõdiceꝰ dixi plene ĩ.l.ſi ꝛ me ꝛ ticiũ.ſ.ſi cer.pe.

Si ſciens [k] Qui vẽdidit rẽ alienam ſcienter ꝓpter dolũ hac actio ne cõueniꝰ añq̃ res euicta ſic.ſecus ſi ignorãs.h.d. Nõ.q̃ qñq̃ quis vult agere cõtra debitorẽ ſuũ qꝛ ſcienter vẽdidit rẽ alienã ꝛ tũc põt agere ẽt añq̃ agaꝰ actione ex empto vt hic.Itez ex ſtipulatõe do li qua ꝓmiſit dolũ malũ abeſſe abfuturũq̃ eſſe ſi in terceſſit.q̃nq̃ vult agere de euictione.ꝛ tũc nõ põt agere niſi re euicta ſcõm formã.l.euicta.ĩ.de euicţ. q̃nq̃ vult agere qꝛ res nõ defendiꝰ ꝛ tũc põt agere ẽt ſi res nõ ſit euicta.vt.l.ſi plus vl'minus.ĩ. ò euic. ꝛ ẽ multũ aduertẽdũ in modo concludendi.ꝛc̃.

r **Jeares** Venditor non teneꝰ ò caſu fortuito. teneꝰ tñ cedere actionẽ occaſione rei competẽtez .h.d.Nõ.q̃ re ablata per viz vẽditor liberaꝰ niſi vis iſta ſit illata ꝓpter inimicias perſone venditoris qꝛ tũc videꝰ tres eſſe ꝓdita ſui culpa. vt .ĩ.ti.l.ſi merces.ſ.culpe.ꝛ.ĩ.ſol.ma.l.pe.in ꝓn.ꝛc̃.

Alterq̃ueſtrum De duobuſ emptoribus il le eſt potior cui eſt poſſeſſio tradita.h.d.

r **Jquis a me** Si qs ꝙbẽtiũ ex falſis mẽſuris decipiatur poteſt ꝓper hanc actionẽ habe re recurſum.h.d.

e **Tſi uno** Nõ.q̃ põt qs ageꝰ ò ſingulis tñ põt cogi vt de oĩbus agat.vt.l.nõ eſt nouum.ſ.eodẽ Itẽ nõ.q̃ ex eo q̃ vno ꝓcio fit emptõ pluriũ rerũ vna dicꝰ emptio.vt.l.cũ duo.ĩ. ò duo. re.ꝛ.l.ſcire debemus.infra de v.obli.ꝛ ibi dixi.

f **Jquis fundum** Euicta fuitu te agiꝰ ex empto nõ de euictione.h.d. ha bes in.l.qò ad ſeruitutẽ.ĩ.ò euic. Nõ q̃ ſi dicaꝰ in inſtro vẽditionis ꝓmiſit daꝰ liberã poſ ſionem ꝛc̃.q̃ ſi qs vadat p eã poſſeſſionez nõ dꝰ li bera de quo dixi in.l.moris.ſ.pater.de le.ij.tetigi .ĩ .l.vim facit.ĩ.de ui ꝛ vi armata.ꝛc̃.

u **Enditor** [l] Añ traditionẽ vẽ ditor teneꝰ ad cuſtodiã ꝓpter quã etiam debet de damno infec to cauere.ꝛc̃.

r **Jcut** Dolus venditoris non pro deſt emptori.hoc.dicit.

r **Juenditor**

Firmius Fiſtule canales cedunt do mui.hoc.dicit.

q **Aero** [m] .General cõuentio non ꝓdeſt vẽditori vbi ſpãliter ſcit nec expreſſit.h.d.Nõ.iſtã.l.qꝛ vꝰ facere cã circõueniendi eoipſo q̃ ſcit vt .l.i.in fi.ſ.e.Inducꝰ iſta.l.ad.q. de facto qdã q vte baꝰ in palatio cognouit q̃ iformatõ ordinata erat q̃ frumẽtũ vedereꝰ ꝓ modica q̃titate nec erat adhuc publicata vẽdidit tibi frumẽtũ ꝓ maiori ꝓcio nec cer tiorauit te.certe vꝰ teneri ad intereſſe ꝛ ita gl.ſentit in.l.contra legem.facit.ſ.de legibus.

q **Alintus mutius** [n] .Qui emit arbores extantes non facit eas ſuas do nec a ſolo ſeparantur ꝛ ideo vendicare non poteſt ſed aget ex empto.h.d.

i **Auenditione** [o] Empto ri ĩcepto ſuc currit ꝓ actionẽ ꝛ ꝓ exceptionẽ.h.d.glo. ꝓmit tibi caſum vide eam.

r **Jduorum** [p] .Si venditor ĩ vna re ĩcipiꝰ per ignorantiã ꝛ in alia decipit ꝺz bonũ iuicẽ fieri cõpenſatio.quẽ caſum nõ.qꝛ nouus caſus ẽ.Iſtã.l.intelligo qñ venditor fuit ignorans ſe cus ſi ſciens ꝛ ſic in dolo tũc enim nõ cõpenſaꝰ lucꝝ cũ damno.vt.l.ſi negocia.ſ.de neg.geſ.Itẽ intelligo

l Vẽditor. In ꝓn. huius.l.ꝛc̃. vide bal. in.l.ſi traditio in.viij. .q.C.eodem.

m Quero. In ꝓn. .l.ꝛc̃. Et ad hanc.l. vide etiam gl.ꝛ bal. in.l.i.in.ij.opp.C. de edil.actţ.ꝛ adde bar. in.d.l.ꝓ ꝛ Bal.in.l.ij. .C.de periculꝛ com mod.rei vend.

n Quintus mutiꝰ. ꝛ quis ſit effectus vẽ ditionis arborum pẽ dentium adde Bald. in Rica.C.de contra hen.empt.in vltĩa.q.

o In venditione. allegat hanc.l. ad.q. bal.in.l.fi.ſ.fi.C.cõia de leg.ꝛc̃.

p Si duorum. In ꝓn.ꝛc.nõ eſt alibi ꝛ Bal.in.d.l.ſicut in fi. .C.eo.ꝛ vide gl'o.nõ. ꝛ ibi Bar.ĩ.l.ſi qs do mũ in fi.ꝓn.ĩ.loca. ꝛ vide Bal.in.l.fi.ſ.pre terea per iſtum tex. de iure dotţ.

q̃ fuit vna venditio vt ꝓponit̃ i tex.secus si plures ⁊ separati cõtractus fuissent vt.l.siquis negocia alte na.s̃.de neg.gel.⁊ ibi dixi.

t **Icius** ¶Emptor fuit ꝓp cõmodũ iurispatronatus euictũ hz ac tionẽ ex empto.itẽ interesse sumptũ nõ ꝺ bet excedere duplũ rei ꝑ ignorantẽ.secus si ꝑ scientẽ.h.d.cũ.l.sc.¶Nõ.primũ dictũ [a] q̃ si pda tur ius patronatus cõmittit̃ actio ex empto ꝓ euic tionẽ ⁊ licz dicat̃ al' q̃ qui hz libertũ nõ videt̃ locu pletior.vt.l.placet in pn̄.ff.de leg.ij.⁊.l.non videt̃ de reg.iur.tñ in cãu ꝓposito ꝑ eum a quo qs hz causaz onerosam dr̃ locupletior q̃ hz libertuz ⁊ si ius patro natus ꝓditur videt̃ eius pecuniariter interesse.⁊ hc hz actionẽ ex empto.¶Secundo no.q̃ interesse' im pensarũ non dz excedere duplũ pretij conuenti vel cõis qꝺ est verũ nisi agat̃ ꝑ scientẽ.vt.l.idem iul'.⁊.ĩ oĩbus qꝺ no.qr̃ singulare est.itẽ no.qñ agitur ex ẽp to de euictione inspicitur valor rei quo tpe res eum citur vt hic ⁊ in.l.iul'.in prin.secus si agerẽt re euicta ex stipulatione vt hic in glo.¶Item no.q̃ põt recu perare [e] expensas ab alio euincente non põt habere regressum ꝑ auctorem suũ nisi auctor fuerit sciens. ¶Vltimo no.q̃ est in electione liberti quem habeat patronũ vt hic.¶Op.de.l.i.ff.de prescriptis verbis So.vt ibi dicemus.

f **Iquis alienam** ¶Ius superue niens creditori ꝓdest emptori.h.d.quod no.¶Op.duobus modis ⁊ solue vt ĩ gl. ⁊ materiã istam plene dixi in.l.rem alienam.s̃.de pi gnora.ac.⁊ in.l.si cui.s̃.de vsuf.

l **Acius ticius** ¶Pena in quaz incidit defunctus põt exigi ab hẽde ⁊ cõmissio pene nõ impedit quin posset peti pena ĩ teresse' ⁊ vsura.h.d.bona lex est ad materiã nouatio nis ita intelligit glo.¶Nota q̃ stipulatio penalis ñ nouat nec perimit actionẽ descendentẽ ex ẽctu emp tionis.vt no.plene in.l.ꝓdia.s̃.eo.¶Secũdo nota q̃ emptor nõ põt petere rem rẽ cũ fructibus a die q̃ sol ui ꝺbuit hz simul põt petẽ ⁊ ꝓcij vsuras a se maxie solutas si ipe vsuras ꝓstitit alteri vt hic in fi.¶Op. de.l.iul.g.item papi.s̃.eo.¶Sol'.hic pena fuit adiecta facto ibi solutioni q̃ritatis.¶Querit gl.qd põt ꝓleg ẽptor [a] dic̃ gl.q̃ tria vide gl.de eꝰ rñsiõe valꝺ miror ⁊ illꝺ esset vex si pena eet ꝓmissa rato manẽte pcõ vt .l.q̃ fidẽ.s̃.de transac.alias si petit̃ pena nõ põt peti ĩ teresse nisi quatenus est vltra cõcurrẽtẽ q̃ritatẽ al's nisi vsq; ad cõcurrentẽ q̃ritatẽ.vt.l.ꝓdia.s̃.eo.⁊.l.si quis a socio.s̃.pro socio.Quod aũt hic dicit̃ q̃ põt pena peti ⁊ ĩteresse ⁊ vsura intellige in eo qꝺ ĩtereẽ penam excederet ita debet intelligi.ꝛc̃.

r **Icius** [x] ¶Venditor tenet̃ empto ri instrumẽta ꝑ que iura fun di declarant̃ ostendere cũ expediẽs fue rit.h.d.quod nõ.qr̃ põt tota die cõtinge re.¶Op.q̃ nõ cogat̃ quis ostendere instrumẽta.vt .l.certe.s̃.fam.her.⁊.C.de fideicõ.l.instrumẽta.So. fateor q̃ nõ teuet̃ tradere instrumenta originalia.sz bene cogetur ostendere ⁊ si expedit ꝓpiã facere.vt hic ⁊.l.fi.de bo.auc.iu.poss.¶Itẽ op.de.l.fi.§.cum seruo.⁊.§.fi.s̃.de cõtrahẽ.emp.So.glo.tribus mõis ⁊ quelibet solutio põt esse bona teneas menti.ꝛc̃.

q **Ei per collusionez** Qui decipit emptorẽ supponendo colo num hac actione tenet̃ ad interesse.ꝺ.d.

q ¶Nõ.primum di ctuz.Et ad hoc dicit istuz tex.esse no.bal. in.l.i.in fi.C.de peri cu.⁊ cõmo.rei ven.

r ¶Quod interesse. vide Bar.in.l.i.ĩ.iiij. col.C.ꝺ sen.que pro eo q̃ interest.

s ¶Potest recupe rare.adde glo.⁊ bal. in.l.si controuersia ꝺ euic.

t ¶Lutius titius. in princi. huius.l. vide Bal.in.l.ij.in fi.C. de vsu.⁊ in.l.cũ allegas in.vj.col.in vsi.vj.op po.eo.ti.⁊ non est ali bi fm Bal.in.l.si tra ditio in.iiij.q.C. eo.

u ¶Consequi emp torẽ.adde ymol.in.l.si insulam in.xxxi.col. de verbo.obli.vbi ꝺ clarat hanc.l.

x ¶Titus. In prin. huius.l.ꝛc.adde.l.i. ⁊ ibi no. Bal.in.l. fi. .C.credi.euic.pig.nõ teneri ⁊ Innoc.in.c. fi.de emp.⁊ ven.sed quid si nõ vult ꝓdu cere instrumentũ ser uabit̃ practica Inn. in.c.perpetuus.j de fi de instru.vbi oĩno.vi de fz Bal.in.c.vassal lus si de feud.fu.con trouer.inter do.⁊ ag na.⁊ an quis teneat̃ producere protbocо lum vide Bal.in.l. fi. .C.de fide instru.

y ¶Non teneatur. Sz aduerte q̃ Bar. in.d.l.ex cã reprobat illam glo. quã.hic ap proat ꝛc̃.

z ¶Venditor nõ .ad de Bal.in.l.fi.C.ꝺ pe riculo.⁊ commo.rei ven.

a ¶Venio ad faz ꝓ tez adde Bal.in.l.fi. .C.de pericu. ⁊ cõm.rei vẽ.

b **Precii** ¶Que veniũt iudicis officio mer cenario principaliter peti nõ põt. .h.d.facit.l.iiij.C.depositi.¶Nõ. q̃ officiũ iudicis non presupponit actionem seu obligationem vt.l.qn tus mutius.ff.de an.le.ꝛc̃.

b **Ona fides** ¶Liberato vno ex ꝛ̃ctibus ex dis positione legali alter effectualiter nõ tenetur. Itẽ in ꝛ̃ctibus nominat̃ hz lucũ con ditio ob cãm si ex dispositione.l.nõ ipleat̃.h.d.quaz .l.no.ad multa.¶Nõ.primã ptem summarij cõcor dat.s̃.de rei vendi.l.cũ emptor.§.fi.⁊.l.fi.ff. de acce pt̃.qꝺ intellige vt dixi in.l.si cõuenerit.s̃.de pactis. Itẽ intellige qñ ꝛ̃ctus ab initiõ valuit ab vtraq; ꝑte vt.l.iul'.§.si quis apud.s̃.eo.⁊ in eo in cuius dolus dedit cãm ꝛ̃ctus.vt.l.elegant̃ in prin.s̃.de dolo. tũc enim põt teneri vnus licet alter non teneat̃ ei.tñ ei qui nõ hz alterũ obligatũ succurrit̃ ope exceptio nis si possideat.nõ aũt iure actionis si tradiderit. vt .l.emptionis.§.itẽ si emptor.s̃.de ꝛ̃hen.emp.⁊ no.ꝑ glo.in.l.ex cã.§.i.s̃.de mino.⁊ ista faciunt ad.q.pone q̃ emptor soluit gabellã.venditor non 'vin ꝛ̃ctus ex ꝑte venditoris est nullus.⁊ sic̃ emptor est liberatus a ꝓcio beneficio legis municipalis hoc dicetis an ẽt venditor videat̃ liberatus ⁊ vr̃ q̃ si casus hic in pn̄. ¶Cõtra vr̃ argui q̃ hec.l.dz intelligi qñ est libera tus emptor absq; aliquo facto vel culpa venditoris secus si culpa interessisset vt qr̃ pecuniã noluit acci per̃ que deposita erat.vt.l.decem.ff.ꝺ soluz.vl' emp tor est liberatus ꝓp ꝓscriptionem qr̃ nõ petijt.vt.l.si pupillus alterũ.ff.de admi.tut.facit ad hoc.l.si cõue nerit.s̃.de pac.⁊ qꝺ ibi dixi.Venio ad fam ptez [a] ⁊ quero qua actione aget venditor ad recupandã rẽ. possumus dicere q̃ rei vẽdicatione si tpe traditꝰ oĩs nõ transtulit dñium qr̃ nõ recepit fidẽ de ꝓcio.vel si transtulit dñium põt agere cõditione ob cãm. vel si ne cã fz huic obstant duo qr̃ talis cõditio nõ hz locũ in ꝛ̃ctibus nominatis.vt.l.fi.s̃.de cõdi.ob cãm. So. est verus ꝛ̃ctu remanente in suo esse.secus si ꝛ̃ctus ex dispositione.l.resoluit̃.vt hic.Item facit ꝛ̃ [b] qr̃ ta lis cõditio est actio personalis.ergo si esset facta lex q̃ emptor sit liberatus ab oĩ actione psonali.ergo li berat̃ ab ista sicut ab actione ex empto ꝑ quam po terat cõueniri ad ꝓcium.Rñdeo nõ est verũ qr̃ libe rat̃ ab obligatõe ꝛ̃cta aũ istã.l.factã nõ postea.vt. si ita.de auro ⁊ ar.leg.⁊.l.leges.ꝺ legi.fz obligatio ista ĩcipit hre effectũ suũ post legẽ factã.fz ĩmediate ⁊ iõ .l.fcã.ad obligationẽ istã effectũ suũ nõ porrigit. ꝛc̃.

l **Jet per emptorem** ¶Mora debitoris non inspicit̃ cũ ẽt credi tor est in mora.h.d. ¶Sz quero quare magis inspicit̃ mora emptoris q̃ ꝛ̃ditoris.Rñdeo qr̃ emptor erat creditor.ꝛ̃ditor debitor. vnde eadẽ rõne hic in creditore debitore q̃ magis inspicit̃ mo ra creditoris q̃ debitoris ꝛc̃.

Quod si ¶Vltra mora nocet nisi dolus aduersarij intercesserit.hoc.dicit quod nota ꝛc̃.

c **Reditor** [c] ¶Qui ꝛ̃dit iura ac tionis debet emptori ĩ strumenta oñdere cũ sibi opus erit. vel sic Venditor tenet̃ exhibere emptori cuz expedit instrumẽta que ꝑtinent ad fundum.h.d.nõ. qꝺ dixi in summario.¶Nõ.qr̃ ꝓpter tributa nõ so luta põt fieri ꝛ̃ditio fundi.vt.C.li ꝓpter pub.pensi ven.p totum.⁊.C.de capi.distra.pigno.tribu. cã.l.i. li.x.¶Nõ.q̃ cõductor tributorũ [d] vel gabellarũ ali

...puincialt
§.si ego ò op.
no.p Ang.
si qs id qò
princ.de iurit.
om.iudi.
b ¶ Prediū.
Jn pn.⁊c.alle
gatur no.p gl.
in.l. ex pdijs
.C.de euic.
c ¶ Si fundū
in fi.⁊c. vide
q no.Bar.i.l.
aufidius in si
mili.ī.de pui.
cied.⁊ de hoc
p Jnno.in .c.
ex litteris de
ture pat.⁊ ibi
p Anto. in.v.
col.vbi decla
rat istum tex.
⁊ vide Lud.i
suis no.in.iiij.
carta vbi re
fert hoc dictū
⁊ adde glo.in
l.quedā sunt
de acq.re.do.
d ¶ Nota ca
sum vide tam
Bar.⁊ doc. in
l.si qs legaue
rit de lega.i.⁊
hoc est veruz
quādo plures
fuissent collo
ni ⁊ laborato
res iter quos
et fuisset ipse
dns ⁊ ita loq
tur iste tex. sz
qñ verba ista
non pnt veri
ficari nisi i ipo
dño q nullus
alius fuit colo
nus tūc qstio
est magis du
bia de qua vt
de tex.in.d.l.
si qs legauerit
e ¶ Locatio.
Et adhūc titu
lū vide tex.⁊
ibi Bar.in.l.in
summa.§.⁊ sic
.ī.de condi.in
debi.⁊ ibi ha
bes multa ⁊c.
f ¶ Adeo. Jn
pn.huius ⁊c.
limita hanc.l.
vt p Bar.ī.l.si
pecuniā post
medū.ī.de q
di.ob causaz.

cuius cōtrate pōt vēdere possiones pp tributa non
soluta qò nō.⁊ bñ.⁊ sic facit q syndicus ville vl' ca
...q teneť soluer collectā p oibus de castro suo
...it vēdere possessiones nō soluentiuz ⁊c.

Predium [b] ¶ Si filia se abstineat ab hereditate pr̄na debz predium dotale ab herede defendi.h.d.

Inter ¶ Qui vendit militiā teneť actiões suas cedere.h.d.intelligis hic q fuit vēdita militia nec fuit dictū vēdo tibi ius ⁊ actiones quas habeo cōtra talē al' ex solo cōtractu emptionis transeūt vtiles sine cessione.vt.l.si nom̄.⁊.l.emptori ò here.vel act.vē.⁊ plene in.l.i.C.de act.⁊ obli. ⁊c.

Ante domum ¶ Vēditioni domus cedunt pile ⁊ colum ne extra domum domui iuncte.h.d.

r **Jmercedem** ¶ Qui vendit rem cum merce de debita intelligitur debita vēditori. ⁊c.

Si fundum [c] ¶ Vēditioni fundi cedit sepulchrū nisi sit exceptū vl' aditū bēat ex publico. ¶ Nō.q vēdito fūdo ī quo ē capella videť vēdita capella nisi aditū habeat ex publico facit.l.i modicis.§.de ꝓben.emptj.

Si habitatoribus ¶ Si ī vēditione excepta sit habitatio nō intelligiť de habitatione vēditj nec alterius ab eo cām obligatoriā nō habētis.h.d. quē casum nō.⁊ nota q in generali sermone nō intelligiť plona loquentis.vt.l.inquisitio.C.de soluj.⁊ ò sena.l.i. ¶ Nō.casum [d] q si aliquis vēdit tibi fūdū salvo iurē coloni seu laboratoris intelligiť ò oibus alijs p̄terq̄ ò ipso vēdēte ¶ Quero qs simplicit excipit q habitantibus liceat habitare an ītelligať de bis q bus gratis cōcessit ⁊ vť q sic ꝙ Labeonē nec vť obstare dictū. Pauli q loquiť qñ pactū fuit cōceptum vt liceat habitantibus habitaŕ vsqz in diē in quā bīnt cōductā. Sed qō nr̄a loquiť qñ habitatio similiter ē excepta. Finaliter teneo q ad illos ñ porrigaŕ si vēdens obligatus nō erat.⁊ hoc voluit sentiť Paulus hic dum dicit nominatim ⁊c. Sed ꝙ istud op. nā posito q nominatim exprimereť nō valerz quontā nemo alteri paciscī pōt.vt.l.stipulatio ista.§.alter.ī.de v.ob. So.illud regulariter fallit in traditione rei sue vt.l.penl'.C.ad.exhiben.⁊.l.publia.§.depositi.⁊c.

r **Jseruus** ¶ Vēditor circa rē vēditā teneť ò dolo ⁊ culpa ⁊ ideo qñ ante vēditionē culpaŕ post venditionem punitur.hoc.dicit.

Si dolia ¶ In obligatiõe generis sub alterna electio est debitoris. in obligatione ceterarū spērū nō cadit electio.h.d.q nō. ¶ Op.de.l.emptorē.§.si quis rē.§.eo.So.intelligе hic nisi esset dictum accedere al' deberet dari in integrum restitutio.

r **Jseruus** ¶ Valet vēditō fui q est apō hostes ⁊ differtur pstatō donec redeat.h.d. ¶ Op.de.l. in fuga.C.ad.l.iul'.de plag. So. hic fuus non fugerat sz aliter captus fuerat. ¶ Jtē op.de.l.liber.homo.ī.de.v.ob. So.illud quod ē hostiuz ⁊ nūq̄ fuit nr̄m nō pōt vēdi nec p stipulationē ꝓmitti vt ibi.secus si fuerit nr̄m ⁊ hoc ꝓpter spem postliminij vt.l.id quod.ī.de le.i. Ex hoc dico q papa ⁊ īperator possunt cōcedere regibus nr̄is regna que tenenť p sarracenos que iā fuerunt nostra. ¶ Jtē.op.dī hic q iudicis officio differť pstatio.cōtra.l.ꝓnuus.§. illud.ī.de.v.ob. So.intellige hic qñ vterqz ꝓbenduz sciebat esse seruum in potestate hostium ⁊ sic tacite vť actum vt ante nō pstet sicut quando legāt fructus futuri vel partus aretuse.vt.l.interduz.ī.ò ver. obli.⁊.l.i.in fi.ī.de condi.⁊ demon.

¶ De locato ⁊ cōducto. Rubrica.

Locatio et cōductio

l **Locatio.** ¶ Cōtractus locationis similis est emptioni.differūt tñ q in emptiõe ⁊ vēditione p̄ncipaliter venit traditio. In locatiõe ⁊ cōductiõe p̄ncipaliter venit factū.h.d. Ex hoc principio potes sumere rōnē quare iurisc̄onsultus fecit titulum de ꝓhē.emp.p se. ⁊ ti. de actj.emptj.p se.⁊ nō fecit ti.locati ⁊ cōducti p se ⁊ de locatione ⁊ cōductione p se. Rñdeo q in initio ꝓbendi cōtractus emptionis ⁊ venditionis ⁊ locati ⁊ cōducti p̄cedunt eisdem legibus ideo dū dixit de act.empt. possumus esse instructi ò actione locati.tñ locatio ⁊ cōductio differunt in multis ab emptione ⁊ venditione ideo fecit titulum specialem.q aūt in multis differūt videbitis.ī.in prosecutione.

Adeo [f] ¶ Nō.q qñ in ꝓctu venit p̄ncipaliter traditio ex qua debebat seq trās latio dñij vel vsucapiendi cōditio p certo p̄cio tūc est contractus emptionis ⁊ venditionis vt.§.de contraben.emp.l.conuenit. sed qñ in contractu [g] venit aliquod factum ex quo non acquiritur dominiū rei vel vsucapiendi conditio tunc est locatio ⁊ cōductō. vt si dñs patitur pti domo vel fundo p̄o certa pensione vt per totum istum titulum. sed qñ ī contractu venit vtrūqz tunc aut principaliter venit illa traditō secundario factū.⁊ tunc est emptio ⁊ vēditio vt hoc .§.i.rīso.aut principaliter factum secundario illa traditio ⁊ tunc erit locatio vt hic ⁊.l.item si precio.§.i. .ī.eo.aut non potest discerni quod venit magis p̄ncipaliter ⁊ tunc habet locum illa questio quā disputant que incipit publicanus quidam dic vt ibi optime dixi.⁊c.

c **Am fundus** [b] ¶ Extimatō facit in dubio emptionē ⁊ istā materiā an extimatio faciat emptionē glo.tangit in.l.i.ī.ti.i.plene dixi in.l.si vt certo.§.interdum.§.cōmod.

l **Locatio** [i] ¶ Voluntas morte finitur.h.d.istā materiā vid̄ p Ly.in.l.fi.C.de cōtraben.emp.dixi plenissime in.l.centesimis.§.fi.ī.de vb.obli.

r **Jtibi** ¶ Jstam.l.examina vt dixi tibi.§.de pac.⁊c.

i **Squi rez** ¶ Op.ò.l.si pignor §.ò pigno.actj. So. aliud in creditore aliud ī conductore rō ē manifesta. ¶ Nō.q si cōductor exegit penā a dante damnum ex forma statuti non cogitur restituere domino.⁊c.

r **Jtibi alienaz** ¶ Si cōductor re cōducta qñ prohibeatur agit actione ex cōtractu ad interesse.h.d.cum.l.le.⁊c.

r **Jquis domum** [k] ¶ Si cōductor non pōt vti re conducta pōt agere vt sibi frui liceat.locator vero liberaŕ pstando ī tereſſe vel eque cōmodam habitationē.h.d. ¶ Nō. formā libelli. ¶ Nota q sicut ī emptõe ⁊ vēditione

§ ¶ Jn ꝓctu. Adde q ad hoc. vt sit locatio ⁊ conductio dz in ipa locatiõe exprimi certa q̄titas secus si certa q̄titas nō exp̄matur sed locaŕ res simpliciter quo casu merces ex cōsuetudine pstatur vt.l.excep tio.C.eo.⁊ tūc erit q tractus īmoīatus ⁊ ad istam mercedem ageť p̄scripti verbis ita Bal.in.l. ꝓctus in fi.iij.col.C.de fide in stru.p̄o quo vť tex. in.l.si tibi pollienda .ī.de p̄scrip.ver.itez aduerte q locatio ñ cōsistit in bis in qbus consistunt instra vel artes liberales ⁊ iō ī ter medicum ⁊ infirmū doctorē ⁊ clientulū magistrū ⁊ scolarē non ꝓbitur locatio sz ꝓctus īmoīatus ita no.Bar.p illum tex. ī.l.i.ff.si mens.fal.mo. dix.ꝓ quod vltimum tz expresse gl.ī.l.martius.ī.e.dum vult q medic agat locati ⁊c
b ¶ Cū fundus. Jn p̄n.⁊c.adde q no.per Bar.in.l.iij.§.i.de cōdi.ob causam.
l ¶ Locatio. Jn p̄nc. huius ⁊c.adde quod no.Bar.ī.l.⁊ q circa fi.de iurī di.om. iudi.
h ¶ Si conductor.⁊ sic no.heredē vel successorez aliū nō cogi stare colono qò vide latius p Bar.in.l. si filius.§.fi.sol.mat.limita sing.per Bal.in.l.i. ad fi.C. de iurī fis.li. .x.⁊ iste tex.facit ad .q.Bal.ī.d.c.domino guerrā.§.si vassallus hic finiť.l.deinde cō sue.regni incipiunt. Ecclesia vēdidit mihi domuz iure p̄pio ⁊ aliā iure libellario finita ē emphiteosis tpe queritur vtrū ecclesia debeat vnū de duobus facere vl' pati q edificiuz tollaŕ vel restituere mihi oēs expensas quas feci in edificādo ⁊ ò cidit ibi distinguēdo ⁊ adde Bal.in.l.ij.C.

de rei ven. dixi in.l. pe.C.de iure emph. z qđ ibidem no.in.l. si pater ī fi.C.de vsu fruc.vbi p istum tex. in.l.si pr̃ in fi.§.impe rator.C.cõia de leg. z per Bal.in.l.fundo .ff.de rei vendi.

l ¶Item põt.an ille qui vendidit rez que euincitur prestando eque bonũ liberetur Et no.differentiaz in ter locationez z vẽdi tionez fallit in hoc in casu singulari in.l.si duoruz.s̃.de acti.ép. vide per Ro.in.l. sti pulationes non diui duntur in pe.carta ò verbo.obliga.

m ¶De acqui.posĉ. allegatur iste tex.no. an vendens rem alie nam videatur vende re suo nomĩe vel alie no de quo per Bar.z Bal.in.l.mater.C. de rei vend.

n ¶Opp.capraritus an debeat probar̃ do lum tu vide Bar.C. de muri.leg.li.xj.ī.l. quod ad prefens z qđ no.in.l.cum ita.§. species de leg.ij.

si res nõ tradatur põt agi vt tradar̃ z põt interesse pe ti vt.l.i.in prin.z.l.ex empto.§.fi.s̃.ri.i.ita in p̃ctu lo cationis põt agi vt frui liceat.itẽ põt peti interesse vt.s̃.l. pxima aduertẽdũ est qđ in p̃ctu emptionis z venditionis re tradita cõtingat liberatio vt decetero nõ possit agi vt tradar̃.vt.l.qui pẽdente.in fi.s̃.ti.i.z .s̃.de pactis.l.ab emptõne.z ibi nõ.z.C.si aduer.vẽ di.auc̃.facta.z ibi nõ.sed tu p̃ctu locationis z cõduc tionis lz ab initio res tradar̃ ita vt frui liceat adhuc põt agi vt frui liceat vt hic z.j.e.l.ex cõducto.ī pn. Rndeo qđ vẽditor obligatus est ad tradẽdũ qõ è fac tum momẽtaneũ.vñ tradẽdo implet merito liberar̃ lz locator est obligatus vt liceat cõductori vti qõ est factũ successiuuz.ideo nõ liberar̃ nisi p tpe quo vti frui licz.¶Venio ad glo.z op.de.l.si fundũ.in fi.eo. ti.vbi nõ tenẽr̃ ad interesse lz ad exonerationẽ mer cedes.So.ibi locator erat ignorans hic sciens.Sz p̃ hoc facit tex.in eo.qđ dicit bona fide solu.tpe q̃ erat bõe fidei ignorauit tpe quo locauit erat scies.¶Itẽ op.qz tex.dicit culpa.So.non.intelligas qđ fuerit in culpa in emẽdo lz in eo qui locauit rẽ alienã.¶Itẽ in vl.plane quero vtrũ sit idẽ in emptione z vẽditio ne vt ille q vẽdidit rẽ que euincẽr̃ pstando eque bo nam liberetur.glo.dicit qđ nõ z bene z ī hoc differt emptionis contractus a locatione que sit ratio diffe rentie cogita ẽc.

Hic subiungi ·¶Si conductor desi nit posse vti re absq; culpa locatoris fit ei remissio mercedis.si vero culpa locatoris interuenit ad totale interesse tenẽr̃.h.d.qõ nota qz alibi facio magnũ festum de hoc.¶No.qđ ī spicere debemus qđ euenire põt z qđ res est ordina ta ad cãm dixi plene in.l.inter stipulantẽ.§.sacraz de vbo.obl.¶Vltimo no.distinctionẽ quã facit tex .aut locaui vt dns.aut vt fructuarius que facit ad multa puta an qs vendat rẽ vt emphiteota an vt dns an vt possessor.vz si aliqs vendit rẽ vt emphiteota talis ec clesie euincẽr̃ ex nã emphiteosis sicut hic erat ī fruc tuario.¶Item p hanc.l.declarabo.l.si rez aliquã.j. de acq.pos.ˣ qñ intelligar̃ qs cõducere respectu p petatis l'respectu possessiõis dic vt ibi plene dixi ẽc

Iquis fundum ·¶Valz pactum qđ qs tenear̃ de cãu fortuito.h.d.

Si colonus ·¶Qui p̃misit innocen tem ignẽ habere si casu fortuito oriatur incendium non tenetur.

Imperator ·¶Iste.§.legĩr̃ in glo.tri bus modis z breuiter hoc intẽdit.Pro emptore quo cõductor non põt vti re fit remissio mercedis nõ solute z soluta repetitur .h.d.z quelibet lec.glo.hic põt esse va teneas quam uis.¶Nota qđ hic vr̃ innui qđ qs dz p̃bare culpam abesse qz in dubio culpa p̃sumar̃ qõ intelligendũ è si ex qualitate facti appareat culpa alias nõ qõ plen dic vt.C.de pignora.actĵ.l.creditor.¶Secũdo nota qđ eo cãu que pro futuro tpe mercedes ñ debenẽr̃ so lute vt indebite repetunt̃.¶Opp.ˣ hic innuĩr̃ qđ ca prarius dz approbare dolũ.Contra ĩmo q dolũ dic dolũ approbare dz de quo plene dixi in.l. siqs ex ar gentarijs.§.pe.s̃.de edendo.Itẽ quer̃ qua actione iste mercedes repetunt̃ dic vt in gl.Ad cuius solutõ nem opp.de.l.si pater ignorans.j.solu.matr. So.vt hic in glo.z etiam in contrario ẽc.

Celsus ·¶Imperitia culpe assimular̃ hoc dicit.¶Nõ.ibi quippe vt artifex ẽc.qđ qñ quis locat operas suas in aliqua arte vide tur asserer̃ se ptũ in illa arte de quo dic per Dy.i.c. imperitia.extra de reg.iu.li.vi.ẽc.

Si rem alienam ·¶Si res loca ta efficar̃ cõduc toris põt agi vt a pensione liberer̃.¶No.istuz mo duz agendi ago vt me liberes z hoc intellige.i.instru mentũ liberationis facias.nã cõductio sublata è me ro iure cũ res facta è cõductoris.vt.l.a quo.j.ò vsu ris.z.l.in pignus.j.de re.iur.vel põt agi vt liberer̃ cõductione ex.l.siquis cõductionis.C.eo.ti.

Ideamus ·¶Cõductor tenẽr̃ locatori de alijs se cum habitantibus si ī culpa fuerit malos homines inducendo in domum.h.d.

Si hoc ·¶Qui p̃misit ne ignem habeat teñ tur qualitercũq; habuerit.h.d.qđ no.z est contra.l.siquis fundum.§.i.s̃.e. So.vt ibi.

Qui vinum ·¶Conductor tenetur reddẽr̃ locatori possessõ nem rei locate absq; cõtrouersia nisi culpa locatoris acciderit hoc dicit.

Inter conductorez ·¶Tene tur p̃duc tor si contra pacta locationis fecit.h.d.

Item queritur ·¶Si con ductor fue rit in culpa tenetur al'non z hoc p̃bar̃ p multa exempla vsq; ad.§.si lege.ẽc.

Si lege operis ·¶Excessus ī mer cede dr̃ tunc qñ è eisdem pactĵ facta vtraq; locatio.h.d.

Qui impleto °·¶Iste v.diuiditur in res partes.Primo loquit̃ in p̃dio rustico.Sc̃o in p̃dio vrbano.Tertio imponit̃ quedã limitatio circa p̃dicta sc̃da ibi .l. vr banus.tertia in.l.qui ad certum.¶Itẽ prima subdi uidit̃ qz primo ponit vnũ dictũ.sec̃undo illud limitat tertio illud extẽdit.quarto.illud dictũ declarat.sc̃da ibi sz hoc ita.tertia ibi eadẽ.quarta ibi qz aũt.¶Itẽ secunda subdiuidit̃ qz primo ponit̃ dictũ.sec̃undo ex ceptio.sc̃da ibi nisi in scripĵ.z breuiter hoc intendit Si cõductor post tps remanet in p̃dio rustico vr̃ in annum renouata cõductio z pignora eiusdem.secus si alterius in p̃dio vero vrbano quatenus habitaue rit renouata vr̃ nisi in scriptis p̃ma cõductõ celebra ta fuerit vel nisi dominus posse cõsentire defierit.h. d.¶In prima vero pte no.qđ si colonus remanet ī cõductione renouata vr̃ cõductio z durat pignoris obligatio.Ratio huius ponit̃ in hoc.§.t.j.l. pxima qz dns vr̃ cõsentire tacite z ideo sit cautus aduoca tus vt positionem faciat qũo remansit in cõductione dño sciente.nã si ignorasset nõ posset videri cõsensis se z sic nõ viderer̃ renouata locatio.ar.j.l. pxima.z ideo tunc nõ esset agẽdũ hac actione.sed actõe.neg. gef.¶Venio ad ſam prez.l.ad.vl.lz hoc ita.z no.qđ eo casu quo tertius obligauit pignora nõ sunt obliga ta ī ista sc̃da cõductiõe tacite renouata nisi nouus cõ sensus interuenerit.Ratio huius est qz posito qđ ille tertius q obligauit pignora hoc sciat z hoc patiar̃.l. illum remanere in cõductiõe tñ nihil è ex quo possit colligi qđ ipse velit ipsas in ſa cõductione iterũ obli gare.¶Declaro qñ colonus remanet in cõductiõe ex pte eius p̃sumit̃ consensus reconducẽdi al' delin queret qõ nõ est p̃sumendũ.l.merito.s̃.pro socio.ex pte dñi q patiẽr̃ similiter hoc è p̃sumẽdũ.qz ipse facit totum id ad quod tenebar̃ ex nã cõtractus.s.patien do frui vt.j.l.pxima.ī prin.lz in isto fideiussor̃ q ob ligauit pignora iste rõnes cessant qz lz ipse sciat z pa tiar̃ nihil patiẽr̃ circa rẽ suam ex quo vider̃ cõsentire

o ¶Qui iple to.In prĩ.bu ius.§.ẽc.vi3 in.l.legem.C. eodem z ibi bal.z adde qđ iste.§.bz locũ etiam in cõtra ctu p̃carij.l.in rebus.§.vltio .fi.de p̃ca.z ī contractu pre carij vt no.gl. in.c.i.de p̃ca. nota et ad am pliationẽ eoz que hic habẽ tur qđ si colo nus vel inqui linus patiẽte dño stetit ī re locata singulis annis soluẽdo mercedez pre scribit z facit hanc locatõez ppetuaz vt vl terius nõ pos sit expelli fm Bal.z Ang.in .l.male agitur de p̃script̃. .xxx. annorũ. p ¶Infero duo.z ita faci unt p̃ ea que decidit Dy.z Bar.ī.l.si mea in fi.sol.ma.p quo adde no. Bar.j.e.§. ibi ex hoc dico qđ in officijs ẽc. Et bene facit qđ no.Jmoc. in.c.oliz el.iij. de resti.spo.z cum Bart.hic tranſit ymol.ī .d.l.si notat in vltima col.

¶ Venio ad iij. priculā ꝛc̄ Ex hoc sequi tur ꝙ iste. §. in hz locū i ephi teosi si vt no. Bal. ī. l. i. ī. xj. .q. ī vsi. fz nun qd ephiteosis .C. qñ nō pe. par.

r ¶ Dicit̄ hic vide Bal. in. l. legem. C. eo. ꝛ ibi et dic̄ ꝙ talis recōduc tio nō intelligi tur facta cum virtute ꝛ exe quutiōe īstru mēti sicut erat prima locatio dicit tñ ꝙ in telligitur facta sub eisdem pi gnoribus pe nis ꝛ clausulis sicut erat pria Bal. ꝛ ymo. ꝺ tenēt in. l. cum p̄. §. patri cer tam de leg. ij. Et adde ꝙ si te conduco ꝙ vno anno cuz certo salario postea te sim pliciter cōdu co pro alio an no intelligitur facta repetitō illius salarij, se cundū Bal. in .l. ēt. C. de iur doß. Quero facta est liga ī ter duas ciui tates per quī quemū dura tura vnū si p̄ stant post quī quenniuz sibi mutuos fauo res intelligaī liga tacite re nouata videī ꝙ sic sicut di cimus in ꝺcti bus rerum vt hic ꝓrium est verum nisi re nouet̄ expres se vt de pace constan. in vsi. item societas ꝛ est arg. C. lo ca. l. si cuz ber mes p̄sertiz

o ¶ Qui ple to. ꝺ. p̄. du ins. §. c̄. vis in. l. legem. C. eodem ꝛ ibi bal. ꝛ adde ꝙ iste. §. iz locū etiam in cōtra ctu p̄carij. l. in rebus. §. vltio §. de p̄ca. ꝛ i contractu pre carij vt no. gl. in. c. i. de p̄ca. nota ēt ad am plationē eoꝝ que hic habē tur ꝙ si colo nus vel inqui linus patiet̄ dño fluire locata ingath annis sūcto mercedes per scribit ꝛ facit hanc locatiōē ꝓpetuz vt vi tertius nō pos sit expelli fm Bal. ꝛ Bal. in .l. male agitur de p̄script. .xxx. annoꝝ.

p ¶ Quero vtz pena intelligaī ceptata ī hac tertia fa locatō ne. d. Jo. dic̄ ꝙ nō ar gu. illus tex. ī. l. cū p̄ .§. p̄ certū ꝙtitatē ō leg. ij. é qz itelligi ꝺz de p̄ma ꝛ in. l. pen. §. vxoꝝ solu. ma. ꝛ dixi .s̄.

¶ Venio ad tertiā ꝑticulam q ad vsi. eadē. ¶ Nota. ꝙ idē iuris est in p̄dio rei publice. qꝺ est ī p̄dio rustico qꝺ notandū est. nā cum vniuersitas nō posset facile con sentire. vt. l. sed ꝛ si. §. i. de dolo. ꝛ. l. i. de libertis vnīꝝ si. j. vī ꝙ in eis nō haberet locū reconductio tacita. sed dicas ꝙ hic illi q regebant ciuitatē ꝛ habebāt po testatē locandi sciuerūt ꝛ passi fuerunt alias nō posſz induci tacita recōductio. vt. d. l. fz ꝛ si ex dolo. §. i. qꝺ nota pro p̄latis eccl̄iarū ꝛ tutoribus vt ipsarū scie tia ꝛ paciēcia inducat tacitaz relocationē facit. l. tutor ꝛ. l. itē magistri. §. de pact. ¶ Venio ad. v. qꝺ ām hec ē quarta ꝑticula. ¶ Ho. ꝙ in p̄dio rustico vī recōdu cere in annū hoc qualiter intelligaī statim dicā ī pte sequēti. ¶ Venio ad secundā partē principalē. s. ad v si. in vrbanis. ꝛ pro huius declaratione sciendu z ē ꝙ hic est facta quedā glo. intricata. nā dictū intelligitur tribus modis exceptio intelligitur quattuor modis. ¶ Quero ergo qd est dictū hoc, put quisqz habitaue rit ita obligeī. R. tribus modis. Prio mō vt ī nullū tp̄m videaī recōduxisse. Secūdo vt in id in quo habi tauit postea videaī recōduxisse ꝛ ista est vera ꝛ cōi ter teneī. ꝫ. vt in id totū videaī reconduxisse, put ī p̄ria cōduxit. prima ꝛ tertia nō bīnt rōnem vt. j. vide bitis. ¶ Venio ad exceptionez vī hic ' nisi in scriptꝭ certum tp̄s cōductionis cōprehēsum est hic iurisco sol. excipit casum nec declarat qd iuris sit in hoc cāu excepto. ꝛ iō videndum est quid est hoc dictum nisi tc̄. dicebat Jacobus antiquus gl. i. nisi primus con tractus fuit celebratus in scriptꝭ quod glo. non placz per. l. pactū. C. de pactꝭ. ¶ Aduerte siqnidē Jac. ītel lexit in scriptꝭ. ꝙ cōtractus fuit celebratus consensu ꝛ scriptura fuit adhibita ad ꝓbationē vt. l. ꝺbīt. j. de pigno. ꝛ. C. de ꝓbationib⁹. l. cū res. tūc merito repre hendīt ꝑ glo. qz illa scriptura nil īducit. ꝫ probat ꝛ iō bodie cū ex qualibet locatione fiat īstrumētū hoc in obstante videī fieri reconductio. Sed si Jaco. ītelle xit ꝙ primus ꝺctus fuit celebratus in scriptꝭ. hoc ē vt scriptura fuerit de substantia ꝺctus fm formā. l. ꝺ ctus. C. de fide īstrumētorū. tunc Jac. diceret verū ꝛ hic est intellectus nostre. l. Ratio vt dixi nā iō vī renouatus ꝺctus qz consensu solo pficit. sed qñ scrip tura est de substantia tacendo nō renouaī scriptura ideo non potest videri renouatus ille ꝺctus illud ꝑ baī. j. l. ꝓxima. Ex hoc dico e ꝙ in officijs que ex necessitate gerunt vt tutela non vī tacite illud offici um renouatū. ꝫ quis in eo remaneat vt. l. ij. §. i. vl. ꝙ si finita. j. de eo qui pro tu. Et ideo isti rectores qui mittunt ꝑ hanc ciuitatem. ꝛ castellani ' qui mittunt ad custodiam castrorū licet finito officio remaneant nō sunt castellani qz illud officium solo cōsensu ī re nouetur ꝫ necessitate illata auctoritate publica que hic deficit. ¶ Sco mō intelligit̄ nisi in scriptis cer tum tp̄s conductionis. tc̄. hoc est nisi in scriptis ite rum expresse cōducat. Jsta expositio verissima ē in se qz expressum facit silere tacituz. vt. l. cū ex filio. §. i. de vulga. ꝛ pupil. ꝛ fm istam nulla esset dubitatio īn p̄cedens expositio est vtilior ꝛ iō ipsam ꝓsequor ¶ Dabuistis qualiter ꝺz intelligi istud factū excep tum nunc videndū é quid iuris in hoc casu excepto Glo. ponit quattuor expositiones ꝛ vnā notulam io bānis que videī scholaribus multū difficil' ꝛ terribi lis tñ clarissima est si aduertaī bene. Sciendū é er go ꝙ euidentia qꝙ exceptio debet esse de bis que ꝙ tinenī sub regula cum exceptio ponit ꝓriuz eius qꝙ in regula dictum erat vt in. l. i. j. de reg. iur. ꝛ ꝙ Dy. extra de reg. iur. sup Rica. li. vi. vnde cum regula p̄ cedens ꝓut loquit̄ de p̄dijs vrbanis ꝺz tres exposi tiones oz ꝙ ista exceptio diuersimode intelligaī ita ꝙ semp descendat a regula p̄cedenti. hoc p̄missō. gl. erit tibi clara vide eam vsqz ibi. fz tac. dixit. ¶ Qui to. aduerte ꝙ dictū tac. nō tēdit ad id quod. §. dictuz est in glo. nam tac. exponit qualiter debeat intelligi factum qꝺ in hac exceptione punit̄. glo. p̄cedens di cit qd iuris sit in hoc facto excepto. vt. §. declarau ō clarando lītam. ¶ Quero que est rō ⁿ diuersitatis in ter p̄dū rusticū ꝛ vrbanū. Rn̄deo ꝙ ī p̄dio rustico non p̄cipit̄ fructus qualibet pte anni fz solū vno tpe ꝛ iō nō erit equū dicere ꝙ videbaī reconduxisse. fz in p̄dijs vrbanis qualibz anni pte p̄cipiunt̄ fructus vniformiter. ꝛ iō ,put habitauit reconduxisse vī. ita dicit glo. ꝛ iste é cōmunis intellectus. ex hac rōne in fero multa. primo fm glo. ꝙ si essz p̄dium rusticū in quo nō p̄cipit̄ fructus nisi de qnquēnio in qnquēnū quod in qnquēniū videaī reconduxisse. itē si ē p̄diū in quo p̄cipit̄ fructus bis in anno in sex mensex vī reconduxisse fm glo. ꝛ bene. itē ex hoc dico ꝙ si essz p̄diū rusticum ex quo p̄cipeī fructus vniformit̄ q̄li ꝺz pte ānī ꝙ ꝓ rata tp̄is videaī reconduxisse. qz ea dez rō est que in p̄dio vrbano. itē si est p̄diū vrbanū ex quo n̄ p̄cipereī fructus vniformiter q̄libz pte an ni. verbi gratia ego habeo domum in loco vbi sunt nūdine quā locaui ecl'ie lz ibi ꝓductor vniformit̄ ha bitet qualibz pte anni tñ lucraī plus illis qbusdam diebus. s. nūdinarū ꝙ qualibz pte anni vñ dico idez quod in predio rustico qz eadez est rō. Aduerte x qz dictū glo. loquēt̄s de fundo ex quo p̄cipit̄ semel in ānō intelligo quolibet anno vniformiter vt in vinea ī oliuetis ꝛ si. sed p̄dia rustica istarū ꝑtiū que vno an no faciunt fabā. alio anno frumētū ꝛ ꝓductor nō reci peret pro alio anno tñ in quo est faba qz plus expē deret ꝙ recolligeret. fz recipet respectu aliorū duoꝝ annoꝝ tūc dicā ꝙ in biēnium videaī recōduxisse qz est eadē rō. idem si hoc cōtingeret in triēnio fm di vsitatē regionū. ¶ Querit glo. qd in rebus mobilibus certe dicit glo. secus qz q eas retinet post tp̄s fac̄ fur tum nisi credat dominū p̄missurū qꝺ dic vt in glo. ꝛ iō dico ꝙ si scholaris retinet rōzinū post tp̄s cōduc tionis videaī reconduxisse si rōzinus ille erat cōsue tus dari ad vecturā. fz si accepisset vnū pulchz palafrenum quem dns nō dedisset nisi pro modicis die bus tunc faceret furtū nisi crederz dīnm p̄missurū. vt. l. inter. j. de furtis. ¶ Venio ad. l. qz certū. vī hic ꝙ dominus q patiī colonū morari in fundo videī con sentire. quero quanto tempore oz ꝙ patiaī Rn̄deo. non sufficeret modicum tempus. vt. l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter. s̄. ex qui. cau. maio. sed hoc ar bitrio boni viri erit inspiciendū sed si remanserit ibi illo tpe quo erat ad culturā agri aliquid operandū. ¶ Quero dicit̄ hic ' huiusmodi ꝺctus neqz ꝛba ne qz scriptura tc̄. quid si primus ꝺctus fuit celebra tus verbis qz intereunt stipulatō an patiēdo videa tur renouatus ꝺctus Rn̄deo. si ponis ꝙ verba fue si fuit contracta prius ꝑ stipulationez. qꝺ sti pulatiōis ꝛba deside rant simile in ꝺctib⁹ ī qbus requirit̄ scrip tura non fit tacita re nouatō vt hic fz bal. de pace. constan. in ꝛ si. ītez locietatē quod nota.

s ¶ Exhoc dico. co gita p. l. Iutius. §. pau lus ꝛ qꝺ ibi Bar. j. ō admi. tuto. ꝛ vide oī no qꝺ no. Bar. in. l. si mora in fi. fol. ma. p⁹ vi. ꝛ vide. s̄. eo. §. ī v. ex p̄dictis ꝛ Bar. ibi. t ¶ Castelani. Sz an isti castelani finito tē pore possint dimitte re custodiam castri si dns aliuz non mittat vide Bal. in. l. ex diui .C. eo.

u ¶ Quero que est. rō adde Bal. in. l. legē .C. eodem vbi in om nibus istis idez tz ꝙ hic.

x ¶ Aduerte. beñ fa cit qꝺ no. Bar. in l. de uortio. §. ꝙ in ānō so lo. matr. ꝛ ita allegat glo. hic.

z ¶Ex conducto.ad iſtum tex. dum facit mentionē de refectione vide que no.bal.ī l.i in.i.col.C.de iure emphi.

ꝛ ¶Si vis.Et dum iſte tex.facit mentionez de impetu fluminis vide Bald.in.l.lz .C.eodem ꝛ ad iſtuz tex.vidē qđ legitur ꝛ no.in.c.ſi ꝓpter ſterilitatem extra eo.non obmittas circa prin. ibi ſecus ſi contingat fructibus iam collectis addē Bal.in.l.licz in.iij.opp.C.eodem.

ɔ ¶Remiſſio.addē Bar.in.l.interdum.§. qui ex naufragio de acqui.poſſ. Bar.in.l. .i.ī fi.de iure emphi. ꝛ qđ ibi dixi ꝛ latiſſime ꝓ Bar.in.l.cotem .§.qui maximos.j.đ public. addē Bal.de pace conſtan.in vſic. vaſſalū el.ij.ꝛ dixi.s. in.i.carta.l.non ſcripta niſi ꝓ me vide per me ibi omnino.

ꝓ ¶Si qua tñ .In prin.ꝛc̄.per Bar.ī.l. ſi merces.§. vis maior.j.eo.Bal.in.l licz in.vij.q.j.eo.

a ¶Si vno.ad buꝰ intellectuz vide bar. in.l.diuortio.§. impē dia.j.ſol.mat.Et qñ dicatur vbertas ſuppletiua alterius anni ſterilis vltra glo. hic vide glo.ꝛ Bal.in.l. lz.C.eo.in. viij.q. ꝛ ibi ēt oīno vide Bal. ī.x.q.qui limitat hāc .l.vbi vna eſſet locatio pluriū annoruz ſecus ſi plures eſſent locationes ꝛ ibi qs ē annus vbertatis qui bz ſuppleꝛ ſterilitatē v de ī.c.ꝓpter extra eo.per Pau.in.l. ex conducto.§.ſi vis.s. eodem.

b ¶Item cū quidā adde hic in materia qđ Jo.an.in.c ꝓpter ſterilitatē de loca. dixit qđ inquilinus ex iuſta cā poteſt dimittere domū iuſto dño vt dicit ibi Jo.an.pꝰ vinc.ad hoc.l.i.ff. de runt de ſubſtantia contractus hoc eſt qđ fuit actuz qđ aliter non valeret niſi verba interuenirent tunc non videꝛ renouatus ꝯctus qz eadem eſt rō ꝓut dictū ē .s.de ꝯctu celebrato in ſcriptꝭ.lz ſi ſtipulatio ſimplr interceſſit tūc nō tollit ꝯctum locationis ꝛ cōductionis q celeb. aꝛ cōſenſu ſed ipſuz roborareꝛ.vt.l.duo ſocietatē.s. ꝓ ſocio.ió videbiꝛ renouatus ꝯctus locationis lz ſtipulatio nō videaꝛ renouare.

¶Venio ad vltimū.§.l.ex quo nō.qđ ad id ſe porrigit legis fictio ad qđ ſe porrigit lex nature.nā furioſus ꝛ mortuus cū non poſſint naturaliter conſentire nō fingunꝛ conſentire a ture.ꝛ eadem eſt rō in abſente ꝛ ignorāte. vt.s.dixi .

¶Quero circa iſtam ꝑtem quid ſi heres defuncti vel curator furioſi ſciuit ꝛ paſſus ē puto qđ ſufficiat vt videaꝛ renouata cōductio.vt.s. ꝓ ſo.l.plane.faꝛ.j.de ꝓcario.l.certe.ꝛ.C.e.l.legē.

¶Vltiō quero vtz ſiꝛ tacito cōſenſu ꝯbiꝛ ita tacito ꝓſenſu diſſoluatur Rñdeo qđ ſic vt.s.pro ſocio.l.itaqz.ꝛc̄.

e **¶conducto.** ¶In actione ex conducto veniunt ea que hac.l.exprimunꝛ.h.d.

¶Si vis. ¶Propter caſum cōtingētez in fundo vel fructibus añqđ ſepentur a ſolo fit remiſſio mercedis ſi damnū eſt in curabile.ſecus ſi cōtingit fructibus iam collectꝭ . itē vbertas vnius anni cū ſterilitate alterius cōpenſaꝛ.h . d.

¶Nō.qđ remiſſio ꝰ fit nō ſolū ꝓp caſum occurrētē potētia diuina ſz ēt vi humana qđ appareat ex eo qđ dicit incurſus boſtiū.ꝛ ſic apparz qđ gl.que ē in.l.dānum.C.eo.nō bene ſentit nā illa.l.loquiꝛ de dāno cōtingēte in rebus coloni ꝓpter qđ nō fit remiſſio. hic in damno contingente in fructibus.ꝛc̄ .

¶Si qua. ¶Et nō.qđ lz remiſſio fiat ꝓpꝛ ſterilitatem vt.s.vſi.proximo.nō tñ fit ꝓpter vicioſitatem fructuum vt hic.ꝛc̄.

f **¶Juno** ¶Nō.hic qđ vba accipiūtur ſm nām ꝯctus ꝛ ſic vba debent intelligi ſm ſubiectā mām ſimile in.l.damni infecti.in prin.j.de damno infec.ꝛ.l.ſi ſtipulatus.j.de vſuris.

¶Cum quidam. ¶Licet ſterilitas tribuat remiſſionem ſecus tñ in exiguitate fructuum.h.d.

¶Item cum quidam. ¶Subtlē mām bz iſte.§.ꝛ bꝛ.h.d.Caſus cōtingēs ex ꝑte locatoris ꝓp quem ipediꝛ vſus cōductoris inducit repetitōz mercedis.h.d.Primo logꝛ ī quodā cāu ſingulari.Sēdo ipſuz vniuerſaliter extēdit ad oēs.ſa ibi qđ ī oībus ꝛ ī tota iſta mā appello cōductorē illū q dat pecuniā locatorē illū q dat opas vl ꝑbet vſuz rei vt.l.i.§.ſiqs .s.depoſiti.¶Oppo.prīo.j.eo.l.pe.§.nauez.So.ibi nauis fuit ipedita clpa cōductoris q illicitas ꝓpoſuit merces iō mercedē nō repetit hic nulla fuit culpa cōductoris.¶Op.extra glo.qđ qñ ꝓductor caſu ipeditur nō debet repetere totam mercedē ſz ꝓ rata tpis vt.l.ſiqs domū.§.i.s.eo.ꝛ.l.ſiquis fundū.§. ꝓterea .s.eo.So.in.l.ſiqs domū . fuit locata res tm.hic fuit locata res ꝛ opera ꝛ hec eſt vna dꝛia.Jtē hic ꝓp caſum cōtingentē ipediꝛ vſus cōductoris in totuz.iō in totū repetiꝛ merces ꝛ in totū remittiꝛ ſi ſolotū ñ eēt .Item vbi vſus cōductoris ipediꝛ ꝓ ꝑte fit ꝓ ꝑte remiſſio mercedis ꝛ ſic ſuz expeditus de cōtrarijs.reſpicientibus principaliter noſtrū.§.¶Habemus ergo intrare māz ꝛ videamus eā ꝓ modū ſumme ꝛ vt.s. dixi qñqz qs locat opas tātū qñqz rem tātū. qñz rē ꝛ operam.ſi vſus cōductoris ipediaꝛ videndum ē in quolibet cāu ꝑdictoꝝ.¶Quero ergo ꝓmo qñ quis locat rem ꝛ cōductor ea frui nō ꝑt qualiter fit mercedis remiſſio.ꝛ aduerte ne erres qz vt.s.dixi ꝛ hic repeto qđ ī tota iſta mā appello cōductorē eū q dat ꝑciū locatorē aūt appello eū q dat operas vel ꝓſtet patiētiā fruendi.vt.s.depo.l.i.§.ſi quis ſuū.¶Hoc ꝓmiſſo in hac ꝓma qēne glo.diſtinguit.aut cōductor ipediꝛ vti re facto locatoris.aut caſu cōtingēte ex ꝑte locatoris.aut facto cōductoris vel caſu. Sz qz iſta glo.nō ponit iſtā mām ꝑfecte iō dic latius . aut vſus cōductoris ipediꝛ facto locatoris.aut facto locatoris aut facto tertij.aut caſu fortuito.Primo caſu aut factum locatoris eſt iuſtū aut iniuſtū ſi iuſtū tunc ſi iſta iuſtitia ex culpa cōductoris cōtingit vtputa ipſe non vult ſoluēr mercedē.ꝛ tūc ſi quidē locator ē eccleſia petit mercedē totius tpis.vt.C.de ſac.ſanc.eccl'.anñ. qcūqz.Si vero eſt priuatus tūc cōſequiꝛ mercedez ꝓ rata totius tpis.vt.C.eo.l.edem.ꝛ.j.e.l.colonus in prin.ꝛ ibi nō.ſi vero factuz locatoris ē iuſtū abſqz culpa cōductoris. tūc merces debeꝛ ꝓ rata tpis. vt .l.edem.C.eo.ꝛ.j.eo.l.qui ſiſulam.ſi vero factū locatoris eſt iniuſtū teneꝛ cōductori ad totale intereſſe.vt .l.ex cōducto.in prī.s.eo.ꝛ.j.eo.l.ſi fūdus.ꝛ.l.ꝛ hec diſtinctio.ꝛ.l.ſi in lege.§.colonus.j.eo.¶Scōo caſu ꝓncipali qñ ipediꝛ vſus facto ipſius cōductoris tūc debeꝛ integra penſio.vt.l.ſi ī lege.§.ſi domus ꝛ.l.dominus horreoꝝ.§.fi.j.eo . ¶Tertio caſu principali qñ hoc cōtingit facto tertij aut eſt iuſtū aut iniuſtum ſi eſt iuſtum tunc aut locator circa hoc potuit prouidere.aut non potuit ſi potuit prouidere ꝛ non fecit ꝛ ſic cōductorē decipit non teneꝛ ad totale intereſſe vt.j.eo.ſi merces.ꝛ.s.e.l.ſi qs domum.§.penl'.aut ī potuit ꝓuidere ꝛ nō fecit ꝛ ſic conductorē decipit ñ teneꝛ ad totale intereſſe vt.j.eo.l.ſi merces.ꝛ.s.e.l. ſi quis domū.§.pe.aut nō potuit ꝓuidere tunc ēt remiſſio mercedis ꝓ rata.vt.l.ſi fundus.j.e.ꝛ.l.ſi qs domū.s.eo.ſi vero factū tertij eſt iniuſtū tunc aut cōductor pōt reſiſtere ꝛ teneꝛ.vt.l.itē queriꝛ.§.ſi exercitus.s.eo.aut ñ pōt reſiſtere ꝛ tunc fit remiſſio mercedis ꝓ rata.vt.l. ꝓma.§.i.ibi incurſus boſtiū fiat ꝛc̄.niſi hoc fiat ꝓpter inimicitias locatoris vel cōductoris qz tūc illius facto ꝛ culpa videreꝛ factum vt.l. ſi merces.§.culpe.j.eo.¶Quarto cāu principali qñ hoc cōtingit caſu fortuito.aut iſte caſus cōtingit ex ꝑte locatoris ſeu rei locate qđ idem eſt ꝛ tunc fit mercedis remiſſio ꝓ rata.vt.l.ſi qs domū in prin.s.eo. ꝛ.j.e.l.habitatores.§.fi.ꝛ.l.q inſulā.§.i.cuz multis ſimilibus.aut contingit ex parte cōductoris ꝛ tunc tenetur ad integram mercedē ita dicit glo.j. eo.l.colonus.§.nauē melius probaꝛ in.l.ſi vehenda in prin.s. ad.l.rod.de iact.ex rōne quā ſtatim dicā . ¶Quero ergo ꝛ reuoco in dubiū que eſt rō qđ ſi caſus cōtigit ex ꝑte cōductoris teneꝛ ad ſolidam mercedē.ſecus ſi ex ꝑte locatoris.Rñdeo conductor eſt ille q teneꝛ ad pecuniam vt dixi ꝛ ſic teneꝛ in genere.ſz debitor generis ꝓpter caſum nō liberaꝛ.vt.l.incēdium.C.ſi cer.pe.ꝛ.l.quod te.s.ſi certū pe.locator ad patiēt ā boc eſt qđ patiaꝛ te vti frui re.vt.s.l. prima.in prin. teneꝛ.reſpectu certe ſpeciei merito eius ītuitu liberaꝛ.vt.d.l.qđ te.s.ſi cer.pe.ꝛ eadem rō dico qđ ſi cōductor teneꝛ ad ꝙtitatē reſpectu certe ſpeciei ꝛ illa ſpecies ꝑiret liberareꝛ.ar.j.eo.l.ſi nauem.ī fi . ꝛ qđ ibi dixi.¶Sumus expediti ō prima ꝑte ᶜ venio ad ij.ꝛ quero qñ quis locat operas ſuas vel rē vel operam ꝛ cōtingit qđ nō ꝑſtat vtrū debeaꝛ tota merces vel pars vel nihil.In hoc fuerunt due opi. vna fuit Buar.qui diſtinxit.aut opere nō ꝑſtanꝛ ꝓpter factū cōductoris vel ꝓpter caſum fortuituz in eius ꝑſonā obueniēt ꝛ debeꝛ tota merces.aut hoc cōtingit ꝓp mi grādo ꝛ gl. hoc ēt tz ī.l.ſi in lege.§.ſi domus.j.eo.Sz dubiū eſt ſm abb.in.d.c.pp vnde qđ ꝓp ter peſtē ſup uenientē poſſit inquilinus diſcedere. id qđ .s.dictū eſt ſecundum Jo. an.facit qđ ſic ꝛ teſt. in.d. c. ꝓpter ex idēp titate rationis ꝛ magnis vidē tur timor mortis ꝛ ideo vꝛ magna neceſſitas ad hoc.d. .l.ō etate atra bel.facit ēt in .l.habitationiſ in eo.in practica tñ vix pōt vltimū ꝛ tamñ id quod.s. de muz eſt factis eſt rationabile ita dicit abb. ꝛ vide hꝰ pau. de caſt.ꝛ que no.Bal.in.l. lz .C.e. in.iij.q. ꝛ de aliqua iuſta cā vidē qđ dixi ī.d.l.arbitratores ꝛ vide ī.l.do.§.fi. in eo.ꝛ q no. Pau.de ca.in .l.cum in plures in prin.j. eo.ti.que no. Pau.de caſt. eo.l.cū in plures in prin.j. eo.ꝛ vide ra. in.l. recuſare .§.ſi quis alio ad trebel.qui per.l.de etate cū ibi no.dicit nō qđ tenebiꝛ ſcolaris ad pēſionez ſi fugit ꝓpter peſtem dicit cām ſe īfirmare ꝛc̄.

c ¶De prima ꝑte venio ad ſaz rē collige hic qñ famulꝰ vel alius ſui culpa non ſeruit ꝓ integruz

…ns non ꝺz
…abere al…
de salario
quo per …
in.l.secūda.C.
eo.ꝛ Bar.in.l.
.ij.§.diuus in
fi.j.de var.ꝛ
extraor.co.ꝛ
latius Bal.in
.l.edem i.vij.
col.in vlt.que
ros pone sa
mulus.eo.c.

factū locatoris ꝛ t… d totale interesse aut ꝑp ca
sum in eius pſonā cotingentē ꝛ fit remissio ꝑ pte.vt
in glo.nec obstat ad primū membrū distinctionis.j.
de var.ꝛ extraor. cogni.l.i.§.penl'.ꝛ.l.cū heres.j.ò
sta.li.qꝛ speciale i aduocato ꝛ in libertate.ita dicebat
Buar.Alij vt azo dicunt indistincte ꝙ ex cuiuſcunqz
pte cōtingat cāus debeꝫ integra pensio ꝛ eius ōpi.tz
glo.hic tñ opi.Buar.tz in.l.pe.C de condi.ob cām ꝛ
.l.i.§.diuus.j.de var.ꝛ extraor.cogni.¶ Opi.Buar.
est vera limitata ꝑut.j.dicā opi.Azo.nō est vera ſz
glo.fuit hic posita ꝑut fuit ſumpta ex eius ſūma.C.
eo.¶ Vt tām appeant solutiones ꝓriorum ꝺ opi.
Buar.debes scire ꝙ qñqz vnus operam ꝺz alius ꝺz
pecuniā ex dispositione legali vel ex dispositione cō
trahentiū q̄ succedit in locū dispositionis legalis vt ē
salariū qò debeꝫ aduocatis vel ꝑotestatibus ꝛ istis
qui assumunꝫ ad ista officia publica ꝛ ista ē materia
per ſe de qua loquiꝫ .l.i.§.diuus.j.de var.ꝛ extraor.
cogni.ꝛ ibi plene tractaui istā materiā.vnde istò qò
dicit glo.hic est speciale in aduocato non est verū.nā
ibi nō loquiꝫ in ꝯctu locationis ꝛ cōductionis.sed in
quodā salario debito vel ex.l.dispositione vel ex dis
positione ꝯbentiū que in eius locū succederet.vt nō
in.l.sicut.C.de aduo.diuer.iudi.qñqz vnus ꝺz operā
alius ꝺz pecuniā ex dispositione testatoris ꝛ ista ēt ē
materia per ſe cū in vltimis dispositionibus fiat īter
pretatio latior de qua dixi in.d.l.i.§.diuus ió glo.hic
que dicit speciale in libertate nō dicit verū.sed ꝺz di
ci ibi in vltima voluntate hic in ꝯctu locationis ꝛ cō
ductionis.qñqz vnus ꝺz rē alius operā ex contractu
innoīato tūc est ēt ſeparata mā lz glo.hic inculcet nā
in cōtractibus innominatis est locus penitētie in con
tractibus vò nominatis ſecus.Tamen vt istā diuerſi
tatem videamus ꝓmittamus primo qd iuris in con
tractibus noīatis in qbus dic aut opere nō ꝓstantur
ꝓpter factū conductoris vel casuz cōtingentē ī eius
pſonam ꝛ debeꝫ tota pensio vt.j.e.l.sed addes.§.cū
quidā.ꝛ.l.q opera. Si vero ſteterit per locatorē tunc
aut per factū eius.aut ꝑ casum.prio casu teneꝫ ad to
tale interesse.vt.s.e.l.hi qui. Secundo casu teneꝫ vt
remittat mercedē vt in hoc.§.sic ꝺz intelligi.l.aduoca
tionis.C.de cōdi.ob cāz ꝓdicta vera si fuit ꝯctus bo
nefidei vtputa ꝯctus locationis ꝛ conductionis si vò
fuiſſet contractus ſtricti iuris vtputa ſtipulatio.tunc
debemus inſpicere qualiter ſit concepta.si enim con
cepta eſſet conditionaliter vtputa ſi tale quid feceriſ
certū dabo.tūc ſi aliquo casu nò ipleꝫ cōditio nō de
beꝫ aliquid ex ſtipulatōe.vt.l.ſi vehēda.s.ad.l. rod.
de iac.j.de vbo.obli.l.in illa ſtipulatione ſi calendis
ꝛ.j.de vbo.ſig.l.cedere diem.ſi vero vba nō fuerūt
cōcepta cōditionaliꝫ.ſz hoc modo ꝑmittis mihi face
re ꝛ ego ꝑmitto tibi dare tūc eſſet idē qò in ꝯctu lo
cationis ꝛ conductionis ꝛ diceꝫ ista ſtipulatio cō
uentionalis de qua loquiꝫ .l.v.§.cōditionales.j.ò.v.
ob.¶ Cōtra ꝓdicta oppo.s.de cōdi.ob cām.l. ſi pe
cuniā.in prin.ibi ſi ꝑ te nō ſtet ꝛc.dicit glo.ibi diſpu
tando nō determinādo.¶ Itē op.s. de cōdic.cā da
ta cā nō ſecuta.l.iij.§.ſed ſi ſtichus[d] dicit glo.So.ibi
casus cōtingit nō in manumittēte ſz ī manumittendo
vnde distinguiꝫ.aut fuit in mora.aut nō nā qñ casus
cōtingit in manumittēdo ē idē qò qñ casus cōtingit
in re locata.ꝛ sic ex pte locatoris.vñ nihil ōberz poſ
ſe peti in hoc.§.ideo dicas ꝙ titulus de cōditiōe ob
cām.loquiꝫ in ꝯctibus innominatis in qbus ōberes
diceꝫ qñ ille q debebat facere ipediꝫ.aut alius q te
neꝫ ad dandum.nō vult dare vel datū vult repetere
ex penitētia.aut ideo qꝛ non est obſeruatum qò pro
miſſum ē.primo casu ꝺz locū distinctio.l.ſi pecuniā.
§.fi.s.de cōdi.ob cau.¶ Secūdo casu debes distin

d¶ Sed ſi ſti
chus. adde.l.
pater cum ibi
no.C.de cōdi.
ob cauſam.

guere eo mō quo distinguimus ī ꝯctibus nominatꝫ
cum innominati ꝯctus iudicentꝫ ſz nām ꝯctuum no
minatorū quibus assimilantꝫ.vt.l.i.§.ſi qs ſuū.s.ò po
siti.ꝛ.l.eum q in ſpec.§.i.s.cōmodati.ꝛ.l.nāus.circa
finem.j.de ꝑscriptꝭ.ꝛ.¶ Quid ergo iuris ſit in ꝯcti
bus nominatis vidimus.s.de ꝯctu locationis ꝛ con
ductionis ¶ Tñ videamus aliquātulū latius ꝑ duo
ꝓria ꝛ tūc declarabiꝫ istò qò diciꝫ de ꝯctibus nomi
natis.ꝛ sic reintro glo.ꝛ oppo.ꝙ casus fortuitus nō
ꝺz venire in bone fidei iudicijs.vt.C.de pigno.act.l.
que fortuitis. So.dicit glo.nec hic venit casus fortui
tus vt locator operaꝝ teneaꝫ ad interesse.ſz nō pōt
petere solidā pensionē qꝛ casus fortuitus nō ꝺz noce
re locatori ſicut nec cōductori. Sed ꝺ hoc op.[e] ego
video ꝙ casus fortuitus cōtingens ex pte vēditoris
liberat eum ꝛ nihilominus pōt petere integrū pciū.
vt.l.necessaria.de picu.ꝛ cōmo.rei vēdite. quare nō
ita hic casus contingens in re locata liberat locatorē
vt petat integrā pensionē seu mercedē.dicit gl.alius
est in venditore qꝛ tractat de damno vitādo.nā ſi nō
haberet ꝑciū rei dānum rei ſue pateretꝫ.Locator aūt
certat de lucro cū nihil de ſuo amiſerit argumētū.j.
de condi.ꝛ demon.l.tricia.§.i.istā eādem rōnē ponit
Roſ.ſup hoc titulo que rō nō videꝫ vera.naz hic lo
cator amittit rē ſuā ſicut vēditor vnò dominus ly.
ponit in.l.legē.C.e.vnā aliam rōnem.ꝺz qꝛ in emptō
ne ꝛ vēditione agiꝫ vt res ꝓpetuo ſit apud emptorē
merito re empta piculum est emptoris apud quē
ꝓpetuo debebat eē ſz in locatione ꝛ cōductione res
debet eſſe cōductoris ad tps ꝑ alio tpe apud locato
rē ideo periculū in eo cōtingens diuidiꝫ īter eos vt
ꝑ rata tpis ſoluaꝫ pensio.ista rō nihil cōcludit qꝛ sal
tem ꝑ toto tpe quo deberz eē apud cōductorē debe
ret ſpectare ad eum piculū.ꝛ ideo tu dicas ꝙ idem
ꝙ oīa est in ꝯctu locationis ꝛ cōductionis ꝛ emptio
nis ꝛ vēditionis.nā ſi ego vēdo tibi certā ſpēm que
est tūc eius meritu liberor.vt.d.l.necessario. ī prin.
ſed ſi venderē tibi illud qò nō ē ſed futurū ē vt fruc
tus ad mensuram puta.x.corbes frumēti ex tali fun
do tunc ꝑ ea pte que naſcereꝫ vēditio valeret ꝑ ea
pte que nō naſciꝫ nō debeꝫ ꝑciū.vt.l.ſi debitor.§.ve
riſimile.s.de ꝺben.emp.nūc ad ꝓpositū qñ qs locat
operas vel locat rem ipſe locator teneꝫ ad id qò nō
est in rerū nā.ſ.ad operas futuras vel ad patiētiam
tanti tpis. Isto agiꝫ caſu qñ nō pōt ꝑstare istā patiē
tiam nō ꝺz habere integram mercedē.ſz ꝑ rata eius
quod ꝑstitit sicut in vēditione.vñ videtis ꝙ oīa idez
esse.Sz ꝺ ꝓdicta facit.s.l.prima.§.i.vbi locator ꝑſti
tit patiētā toto āno ꝛ in fine āni fructus ſunt corrup
ti tñ remittiꝫ merces ꝑ toto āno ꝛ ñ ꝑ rata Rñdeo
ibi patiētia totius anni amittiꝫ ꝓp vltimū finem. ſ.re
collectionis fructuū.ſed cū ista patiētia recollectiōis
fructuū nō poſſit ꝑstari ꝓpter ſterilitatez qꝛ fructus
nō ſunt.merito nulla pte anni videꝫ ꝑstita.ideo ꝑ to
tū tpe ſit rēmiſſio.¶ Ex ꝓdictis apparet multa.primo
qd iuris ſit in ꝯctibus innominatis ꝛ certe debes di
cere ꝙ ille q debet operas ex ꝯctu innominato. aut
debz quicꝙ mometaneū vt manumittere ſuū.ꝛ tūc
ſuo mortuo diſtīguaꝫ.aut añ moꝝ.aut poſt.ſic ī ꝯc
tu emptōis ꝛ vēditiōis vbi debeꝫ res que mometo
transferꝫ ī alīū.aut debeꝫ aliqd qò ꝺz fcm ſucceſſiuū
ꝛ tūc diſtinguo ſicut in locatione ꝛ cōductiōe vbi re
peteꝫ ex penitētia.vt.l.ſi pecuniā.s.ò.cōdi. ob cām.
¶ Itē ex ꝓdictis apparz ꝙ idē iuris ē ſiue aliqs ꝙ
ducit fundū ſiue ſemat fructus q ꝓcipiunꝫ.de q̄ plen
dixi in qōne q̄ diſputaui que īcipit publicanus.ꝛ in
.l.cotē fero.§.q maxios.j.ò publica.¶ Itē ex ꝓdicꝭ
apparet ꝙ ſi famulus tuus[g] īfirmaꝫ ꝛ sic nō pōt ꝑ
ſtare tibi opas ꝑ tpe infirmitatꝭ nō ꝺz habeꝫ ſalariū.

e¶ Sed contra hoc
op.an in cōtractu ēp
tionis tranſeat peri
culum in venditorez
ſicut in locatore ꝛ ita
fiat remiſſio vio bal.
in Rica.C.de peric.
ꝛ cōmo.rei vendi.in
vlti.collū.ꝛ omnino
Bal.l.ſi ea.l.C.ò vſu
ris vide Bar.in.l.i.in
.i.op.C. de iure. em
phi.
f¶ Idez iuris est ꝛ
vide omnino Bal.ī.l.
fi.in fi.C.de con.īſer.
ꝛ Bar.in.l.opere de
vſufr.leg.plene ꝑ ca
no.c.ꝓpterea ſter.litatē
eꝝ eo.
g¶ Famulus tuus.
ꝛ actio est qꝛ ꝑmiſio
ſallaziꝭ ꝺz illam tacitā
conditionē ſi operas
ꝑſtabit arg.ex.ꝛ ꝙ
ibi per.d.Abb.in.titj.
col.in.c.ſicut.j.de iu
reiur.vbi iuramentū
ꝺz tacitā conditionez
ſi fuerit iuratꝰ ſerua
tum id de quo iuraꝫ
ad idem facit.l.i.C.ò
re.mili.libro.xij.ꝛ .l.
ſeio.ff.de anni leg. ꝛ
ꝙ no.Bart. in.l. diez
functo.s.de offi.aſſeſ
ſo.ꝛ in.l.in rebus.ff.
cōmo.ꝛ in.l.ſi cū do
tem.§.ſinaūt ſol.ma.
reſtat videꝫ de famu
lo infirmo qui tīdez
vult ferre an debe
at habere ſalariū qd
de aduocato infirmo
Gui.de ſuza.te tz ꝙ
habeat ſalarium in.l.
poſt duos de aduo.
diuer.iudi.quid in le
gato rei publi. iudi.
Bar.in.l.ſi cui.§.i. ex
qui.cau.maio.ꝛ adò
no.per Bar.in.d.l.ſi
ita ſtipulatꝰ eſſes ab
ſte.de vbo.oblig.per
bal.in.l.liberti in.vij.
col.de ope.lib.

h ¶ Restat vna qō. Ratio ꝙ ꝑstatio operarū mutuaꝝ cursum tꝑis qz alia est illa q̄ prestaꝝ hodie alia illa que ꝑstabitur cras ideo pro illa que prestabiꝝ cras ⁊ sic ꝓ futura non deberet habere salarius secus si esset ꝓpter aliud factum qō cursu tꝑis nō mutareꝝ qz tunc si infirmaretur deberet habere salariuz vide Bar. in l. si ita stipulatus de verbo. obl. ⁊ i. l. si prius in .vij. q. de ope. noui. ⁊ i. l. si vsufructus mihi. j. bieni um de vsufru. lega. ⁊ Bal. in l. liberti libete qz de oper. liberto. ⁊ Anto. de bu. abba. in .c. fi. in fa col. de iud. ⁊ do. Anto. in c. i. de eo. q mit. in pos. cau. rei. sed nau. vide gl. in l. in arboribus. ℈. ō illo. ē. ō vsufruc. ⁊ testa. in l. cū heres. ℈. stichus la. ij. j. ō sta. lib. i ¶ Obicunqz. qui facit aliqō vt ꝓcuraꝝ. ⁊ nō est teneꝝ ad interesse ⁊ ad illō allegat bal. i. l. i. C. ō credi. euic. pig. nō de. ⁊ hic vide multos casus i qbus fit remissio mercedis ⁊ vide latius in l. si merces. ℈. vis maior. j. eo. ⁊c.

k ¶ Sterilitas. que dicaꝝ sterilitas ⁊ que dicatur exiguitas.

l ¶ Interdū. in pn̄. huius ⁊c. ⁊ vide q̄ō de isto test. dixi post ymo. in l. si filio solu. matri.

m ¶ Si dns. not. ꝙ valet cūuentio si fol uatur frumentuz sub certa extimatione ⁊ vide. c. fi. de vsu.

n ¶ Si quis in ꝓn. ℈. vide ꝙ per istū tex. dicit Bar. in l. qui in vtero. ē. ō sta. ho. et notabilius Bal. i. l. fi. C. de libe. cau.

o ¶ In pretio. aduerte ꝙ iste tex. hz locū et ō iure canonico tex. est in. c. pe. de emp. ⁊ ven. dixit tam glo. no. in l. semp i cō iunctionibus alias e vt hoc. ℈. ⁊ apparet. ex ia dictis quicqd dicit glo. i. l. arboribus. ℈. de illo. ē. de vsufruc. ¶ Restat vna qō p famulus tuus nō potuit fuire certo tpe ꝓpter infirmitatē vult seruire alio tm̄ tpe ⁊ habere mercedem integrā. queriꝝ vtꝝ possit. Azo vī dicere ꝙ sic si opedebenī ex ꝯctu nominato. secus si in ꝯctu innominato ⁊ ipsum peniteret ita dicit Azo ⁊ nō allegat. l. nec doc. examinat tu dic ꝙ si in cōductōe opaꝝ alicuius habeī respectus ad opus certuz ꝙ resultat ex opis magis quā ad ipsas opas. verbigratia cōduco opas tuas vt facias mihi domū vel libꝝ scribas. nā eadez est domus que edificareī cras sicut illa que edificaꝝ tur hodie. si ꝑmo tpe quis ipediī cāu pōt opari alio tpe ⁊ dz tibi tꝑs suppleri. vt. l. ⁊ ideo. j. de v. ob. Si vero nō habeī respectus ad certū opus vtputa promitꝫ mihi seruire ad certū tꝑs tūc alie dicunī opere hodierne alie crastine. vt. l. si nō sortem. ℈. libertus. ē. de cōdi. inde. iō distingue aut quis ꝓmisit opas certi tꝑis. vtputa pntis anni vel mensis augusti. ⁊ ñ pōt supplere operā alio anno vel mense. arg. l. si vsufructus mihi bieniū. j. de vsufruc. lega. aut quis tenebaꝝ ad operas vnius anni vel mensis simpliciter ñ adiecto de quo anno vel mense tūc poterit alio anno vel mense supplere si fuerit ipeditus in ꝑmo āno vl' mēse. vt. l. seruus qui testaméro. in fi. j. de statuliber.

Ubicunqz p Propter casum cōductoris nō pōt agere ad intereē sed ad exonerationē mercedis. secus si facto suo vel culpa impediī. h. d. ¶ Nō. tex. ꝙ qui facit aliqd vt ꝓcuraꝝ nō teneī ad interesse totale. ꝓ declaranda materia breuiter qñqz cōductor allegat sterilitatē ⁊ fit remissio mercedis vt. l. ex cōducto. ℈. si vis. ē. eo. fallit si pactū fuit factū in ꝯctu. vt. l. si quis fundū. ē. e. fallit et si alijs annis ꝑcessit vbertas. vt hac. l. si vno i prin. itē fallit si cōtingat sterilitas culpa coloni vt hac. l. v. itē alto rescripto qñqz colonus allegat fructuuz victositatē vt qz fructus ꝓcepti sunt corrupti ⁊ nō dz fieri ei remissio. vt dicta. l. ex cōducto. ℈. si qua conuicia. ē. eo. qñqz allegat fundi casmositatē ⁊ tūc dz fieri remissio vt. d. l. ex ꝓducto. v. sed si ager. qñqz allegat fructuū exiguitatē. ⁊ tūc ñ dz fieri remissio vt hac. l. v. cum qdā. ¶ Sed dubitaꝝ que dicaꝝ sterilitas q ⁊ que dicaꝝ exiguitas. io. tangit in hac. l. si vno in prin. vī tenere ꝙ hoc intelligaꝝ ꝫm vulgi opinionem. Alij dicūt qñ semē nō recolligiī. ia. de are. al' de rauē. dicē ꝙ tūc dī sterilitas qñ si cōductor ꝑstaret mercedem esset deceptus vltra dimidiā iusti ꝓtij. ar. l. ij. C. ō rescindē. vē. que opi. satis placet de quo per Ly. C. eo. l. licet plenius dicam. j. ea. l. si merces. ℈. vis maior. vbi vide hoc ⁊c.

Interdum r Pupillus restitutus vt adeat agit vt a locatiōe defuncti liberetur si res alij locata erat. sed cōtra tutorem habet regressum si fuit in culpa abstinendi. h. d. cum. l. se. ¶ Nō. ꝙ quādo regriī heres cōductoris iusta est cā alij relocādi quod nō. ⁊c.

Ed addes s Istō ꝓncipiū cū supioribus summaui ideo nihil dico hic ⁊c.

Si quis dolia t Qui locat vasa vicioseī scienter vel ignoranter ad totū interesse teneī. in alijs rebus distinguiī scienis ab ignorante. h. d. vide quod dixi in. l. teneī. ℈. sed si vas. ē. ti. i. ⁊ l. iul' in prin. plene in. l. in rebus. ℈. is qui sciens. ē. commodati.

Illud uobis u Locator fundi teneī prestare colono instrumenta fructuum liquidorum querendorum cā necessaria nisi aliter actum sit. h. d.

Si dominus v Pōt solui vna ꝙ titas ꝓ alia si hoc dictum sit ⁊ sub extimatione eius qō dictū. h. d. ¶ Nō ꝙ valet ista cōuentio vt soluaī frumētū ꝓ certa extimatione. sic et valet qñ aliquis ꝓmittit certā summā libraruz ⁊ ꝓmittit et soluere in florenis sub certa extimatione florenorum.

Si quis cum in annum w Hic vī casus ꝙ pensio nō dz solui i prin. sed in fine de quo ꝯ glo. ⁊ docto. in l. edem. C. eo. dixi in l. fuus cōmunis meum. j. de stipulatione seruoruz. ⁊c.

Si quis x Infante nato in naui pēsio nō deberī. h. d. Et pōt assignari rō qz vectura dz dari ꝓ omnibus qui immittuntur fuiste non est huiusmodi. ergo ⁊c. probatur in. l. si vehenda. in prin. ē. ad. l. rod. de iacꝫ.

Cum quidam y Casus cōtingens in psonam cōducto ris eam non liberat a mercede nisi locator alij suas operas locet. h. d.

Jcur z Si vēditor locat rē vēditaz emptori quo ad ꝑciū soluaī solus cōductor obligaī. h. d. cū. l. se ⁊ nō. Et ratio eſt quia magis videtur ꝙ illa pēsio ōbeatur ꝓ precio quod sibi nō soluitur quā ꝓ re dixi in. ℈. item cum quidam. ē. eo.

Tem si precio a

Quotiens b Nō. ꝙ vbi ꝓncipaliter venit datio secundario factum est locatio dixi in. l. ij. ē. e. ⁊c.

Quemadmoduz c In pcio ⁊ in pensione licitū ē ꝯbentibus se decipe inuicē sin̄ dolo. h. d. Glo. hic formaꝝ vnā qōnē nōbilē quā vide ⁊ intellige hūc ℈. nisi aliqs sit deceptus vltra dimidiā iusti pcij vel iuste mercedis qz tē agiī ꝫm formā. l. ij. C. ō rescīdē. vēdi. que. l. ñ solū hz locū in ꝯctu ēptionis sz i oībus ꝯctibus bone fidei. vt. l. iij. C. cōia vtriusqz iudi.

Jn lege d Qō committiī alterius arbitrio intelligiī ō arbitrio boni viri. Itē qui hz arbitriū supfacto nō itelligiī habere supp termino facti Itē arbitriū dolose latū nullius est momēti. h. d. Et hec tria dicta nō. ¶ Nota. ꝙ q hz arbitriū approbandi obligationē non pōt ꝓrogare terminū ⁊ sic facit ꝙ potestaī hz habeat arbitriū in condēnando ⁊ puniēdo maleficiū non tñ hz arbitriū in ꝓducendo nec potest terminū maleficij artare l' ꝓrogare ⁊ iō sis cautꝰ qñ facis statutū ꝙ dicas ꝙ ptās hz arbitriū in ꝓcedēdo ⁊ condemnando si vis ꝙ arbitrium sit plenum ⁊ ⁊c.

Si colonus e Res secūdi cōductoris obligate primo conductori ex cōuentione nō intelliguī obligate primo locatori. h. d. ¶ Opp. de. l. cū tabernam. j. de pignor. So. vt in glo. ¶ Itē op. de. l. ij. ℈. cū prediū. j. de pig. So. vt in gl. ¶ Itē op. de. l. soluturz. ℈. soluta. ē. de pi. actj. Plures sol. dantur hec vera qz ibi tacite hic ex conuentione ⁊c.

Si domus f Qñ obligatio cōmittiī pp nō factū abinitio ⁊ certum est nō posse fieri ex posfacto statim agiī ad tale interesse vt in ꝯctibus bone fidei. h. d. ¶ Op. de. l. ℈. si pensio. j. de migrā. vbi nō pōt agi nisi finito tpe. In glo. sunt opi. finaliter determinat ꝙ speciale est hic qñ colonus deseruit culturaz absqz aliqua cā necessaria. ¶ Extra glo. opp. qñ aliquid fieri dz ad tꝑs lz ante tꝑs desinat posse fieri non commutatur .l. semp i stip. ⁊ ꝯ. iur. bal. uz. ad hoc. C. de vsur. ꝙ hoc non cōuenit bono viro pulcrius dixit de auc. in. d. c. pen. ꝙ lz iste tex. habeat locū ⁊ i foro ecclesiastico apō iudicē eccl'ia sticū non tamen habebit locū i foro cōsciētie apud eum ⁊ apud confessorē tñ debebis tibi facere cō scientiā ⁊ tibi allegat beatuz Tomaz de aq no in fa secunde dū tractat de iusticia positiua ita tenē tem dixit etiā glo. singularis in. c. hoc ius. xij. q. ij. ꝙ prelatus ecclesie sciens iustū ꝓ ciuz rei no. d. sz vendeī ma iori ꝓtio ꝓpī honestatē ⁊ o scientiā q̄ gl. limitat ymo. i. c. placuit de emp. ⁊ vē. veram esse ēpto re ignoraīte sciente autē pōt vendi pro aliquo lucro vltra quuz sit iustum ꝓtium ⁊ dum allegauī Beatum Tho. adde ꝙ est in .q. lxxvij. articulo primo ⁊ Bal. in auth. ad hec i. viij. col. in vsi. in super querī qd de mercatoribus ⁊ vide Bal. in Rica de ꝯbē. emp. in. xij. q. ⁊ oīno sal. i. d. aūt. ad hec. xj col. dixit et singulariter pe. de ancha. i regula pactū de re. iur. i. vi. xj. carta in. v. sed

in emptionibus ꝛ alijs cõtractibus ꝛ dixi ꝙ si aliquis emit carius fundũ ꝓpter necessitatẽ qz vicinus erat rixosus ꝛ multũ molestus ꝙ tunc .n. iste excessus ꝑcij fundeꝝ sup cã rõnabili ꝙ subueniet sibi ne dũ in foro cõscientie sed et in foro ciuili vide domi.ant ꝛ Abb.in.c.qz pleri qz de ĩmuni.eccl.ꝛ ad ꝑdicta dum dixit ꝙ in foro cõscientie nõ lz adde Bal.ĩ .c.cum cãz ex de resti.vbi dicit ꝙ conscientia idez est ꝙ bonus vir sed hoc nõ conuenit bono viro allegat gl. illã in.d.l.semp ꝛ eam reputat singulaꝛẽ ergo ꝛc. postea subiscit quo ergo ibi aĩa meꝛcatoris nisi velit dicere a cã vel diabolo.

¶ In lege in prin. huius ꝛc.limita vt ꝑ Ang.ꝛ imo.in l.cum stipulatione in prin. de vb. ob.ꝛc. q¶ Arbitriũ. si potestas bz liberũ arbitrium bz in condemnando nõ pot terminũ arctare vel ꝓrogare ꝛ sequitur do. Jo.in.l. fi lꝰ. ĵ. de dona. ꝛ vide ꝙ no. Bar.ĩ.l.nec qc quaz.ʃ.de plano.s.ò offi. ꝓ con.hic adde Bal.ꝛ Ang.in l.i.ò testi.iml. ꝛ ꝺclarat do. Pau.de cast. in.l.qui rome ʃ.i. callimacꝰ in fi.de vb.ob li.bal.in.ʃ. pisci in. xj. q. Ange.tñ in.d. .l.l.de testi.ad di.discrepat a Bar.hic ĩ vno ꝛ ẽt adde bal. in.l.i.ʃ.i. ĵ. de iur.delib.vbi dicit ꝙ oz ferre sniam ĩ tpe instan. ꝛ sequunt Pe.de ancha.in.c.canonũ statuta ver.ad ꝑdicta facit questio statuti facit lex in fraudem.ʃ.fi.de testa.mil.iuncta.l.i.e.ti.idẽ dicit Ange.in.l.milites in aliqꝰ lec.vt vbi refert ful.ĩ fi.C.de te.mili. Pau.ò ca.ĩ.d.l.filiꝰ ò do.

r ¶ Oppo.de.l.i.dum glo.hic tz ꝙ ex iusta ꝛ necessaria cã lz inquilino migrare vide qui dixi in.l.si vno.ʃ.itẽ cuz quidam.s.eo.tẽ.

ſ ¶ Intelligo.hanc solutionem ẽt sequit Inno.in.d.l.stipulationes ĩ diuidunt ʃ.i.in fi.ĵ.de vbo.oblig.ꝛ est valde singularẽ vide ꝙ dixi post euz in.d.l.i.illa in.ij.col.de verbo.obliga.

t ¶ Mora.vide Bar.in.l.si insulam in.vj.q.de verbo.oblig.

u ¶ Si merces in prin.huius.l.ꝛ doctrinã huius.l.in prin.limita in casu.l.si fundus.ʃ.fi.ĵ.de pig.ꝛ que ibi habeꝝ in principio glo.ꝛ in hoc ista glo.est singularis ſm ymol.in.d.l.ij.ʃ.idez si in facto de vbo.obli.ꝛ ibi oĩno vide ꝛ ꝙ

obligatũ ad totale ĩteresse nec põt agi ante tps.vt.l. in illa.ꝛ.l.insulam.ĵ.de v.ob. Itẽ si ꝓmissa eẽt pena lz stipulatio cõmittaꝝ cũ certũ sit posse agi añ diez ĩ tñ agiꝝ cũ effectu.vt.l.cũ stipulatus mihi ꝛ ꝓculo.ĵ. de.v.ob. So.ea que ibi dicunt nõ habẽt locũ in ꝯctibus bone fidei vt hic. Itẽ istũ.ʃ.intelligo ° nisi ĩ dicto tempore fundũ alij locauerit ꝛ pensionẽ recepit ar.l. sed addes.ʃ.pen.ꝛ fi.s.eo.

Colonus ¶ Oñ obligatio cõmittiꝝ ad ĩteresse pp maleficiũ ab ipso initio põt agi ad totale interesse si illud maleficiũ suũ effectũ porrigit ad totũ tempus. itẽ mora t põt purgari. ĵ. pauces dies.h.d. ¶ Nõ. istuz casuz ꝛ sic examina plene in.l.stipulationes nõ diuidunt. ĵ.ò.v.ob. in illa questione qua quero quando committitur stipulatio ad interesse.ꝛc.

Imerces u ¶ Si cõmittiꝝ merces arbitrio incerte ꝑsone nõ valet idẽ si certe que noluerit arbitrari vel nõ potuerit.h.d. ¶ Nõ. ꝙ si locauiſ tibi arbitrio eius quẽ eligemus ñ valz.qz possemus in eligendo dissentire vel discordare. Sz si arbitrio duoꝝ eligendorũ vnum ꝑ me aliũ ꝑ te ꝙ valz qz in hoc nõ possemus discordare. ¶ Itẽ nõ. ꝙ ĩ arbitrio ᵖ recediꝝ a ꝑsona.vt dixi plene in.l. si quis arbitratu. ĵ. de ver.obli.sed pone ꝙ habitasti in domo mea ille assumptus arbitrari non vult per ſciaz ego banc possessionez. Logita ꝛc.

Si fundum ¶ Si ẽptor repellit conductorem venditor tenetur ei ad interesse.h.d.

Si vicinum ¶ Si habitatõ incõmodat.licz inquilino recedere ꝛ ad pensionem ꝓrata teneꝝ.h.d.iste.ʃ.ꝛc.

Conductor ¶ Cõductor fũdi teneꝝ omnia facere que ſm cõ suetudinem locorum requiruntur ꝛc.

Culpe autem ¶ Damnũ qõ qs patiꝝ ab inimicis ꝓprijs fuit culpa pati intelligiꝝ.h.d.qõ nõ. qz pluries habui de facto facit.l.penꝰ. ĵ.so.ma.hoc intelligit gl.siue inimicitias habuerit sua culpa siue nõ qõ nõ. Et ꝑ istuz ʃ.dico ꝙ illi q emunt a ciuitate pedagia gabellas ꝛ similia ꝙ si eorũ ex actio impediꝝ pp guerrã factam ipsi ciuitati ab inimicis ciuitatis.pp quã nõ possunt exigere vecturã ꝛ gabellã ꝙ oz eis remitti a ciuitate de quo dixi in.l.cotem.ʃ.fi.ĵ.de publi.ꝛ hoc ĩtelligo de inimicis ꝓprijs secus si ab inimicis vicini sui. ꝛ ita cõsului cũ qdam mercator vendiderat mercantias ꝛ postea exercitu veniẽte capte fuerũt ille mercantie ꝙ siquidẽ mercantie fuerũt capte ab inimicis ꝓprijs vẽditoris tũc ꝑiculũ ẽ suũ vt hic nõ. Si vero alias fuisset facta dicta derobatio tũc vẽditor ò casu

fortuito non sua culpa venient e non tenetur vt .l. si res.s.de act.empti.

Alis maior ' ¶ Pro damno intolerabili fit remissio mercedis conductori secus si sit damnũ modicum qz tũc nõ fit remissio sicut nec augeꝝ pensio ꝓp modicũ augmẽtũ ꝛ hoc nõ bz locũ in colono partiario.h.d. ¶ Nõ. ꝙ remissio mercedis fit qñ damnũ ẽ ĩmodicũ ꝛ intollerabile.qõ intelligunt quidã qõ ẽ vltra dimidiaz iusti precij. ¶ Scõo nõ. ꝙ eadẽ est ratio lucri ꝛ damni.ꝛ si multũ fuerit suplucratus colonus ex casu inopinato debet augeri pensio vt in glo. ¶ Tertio nõ ꝙ iter colonũ " partiariũ ꝛ dñiũ nõ ẽ ꝓpria locatio bz societas vt hic in fi.qõ tene menti vt scias dictare libellũ ꝓ cuius declaratõe debes scire ꝙ aut fundus ° locatur certa mercẽ cõsistẽte in pecunia ꝛ ẽ ꝓprie locatio.aut fundus locaꝝ ad partem fructuũ ꝛ ẽ societas nã dns ponit terram ꝛ alius opas in querẽdis fructibus.aut cõcediꝝ ad mercedẽ certã nõ in pecunia bz in vino frumẽto ꝛ oleo.tũc ẽ quidã ꝯctus inominatus qui equipatur locationi ꝛ tz si ꝝbũ locauit apponeꝝ tur in libello nõ reprobabẽ libellũ.lz nõ sit ꝓprie locatio.vt.C.e.l.si olei.ꝓ declaratõe ꝑsentis.ʃ.quero qõ dicaꝝ dãnũ intollerabile ꝓpter qõ fiat remissio mercedis Bto.supra.e.l.ex cõducto.ʃ.fi.dicit ꝙ tũc cuz nõ colligiꝝ semen.ꝛ ita vr dicere in tex.in dcõ. ʃ.fi. ibi siue dãnũ amissi semis.alij dicũt ° standũ ẽ opinioni vulgi. Jac.de ar.ꝛ Ly.refert in.l.lz.C.eo. dicꝝ ꝙ tũc vr sterilitas qñ cõductor ẽ deceptus vltra dimidiã iusti ꝑcij.ar.l.ij.C.de rescindẽ.vẽ.ꝓ qua opi. vr casus.ibi intollerabile enim dicitꝝ qõ est vltra dimidiã iusti ꝑcij.vt dicta.l.ij. Sed hoc vr ꝯ casum ĩ.l. si vno.ʃ.cũ quidã.s.e.vbi fructuũ paucitas remissionẽ nõ inducit. Preterea vt dictum est in.l.ij.C.eo.ꝯctus locationis ꝛ cõductionis ꝓcedit ẽtiã regulis. q bus cõtractus emptionis ꝛ venditionis. Sed si ego emere aliquam rẽ sub cõditione ꝛ illa pendẽte cõditione efficiaꝝ valde deterior totũ esset ad periculum emptoris.vt.l.si pẽdente.s.de pericu.ꝛ cõmo.rei vẽdi. ¶ Vtrũ enĩ quis sit deceptus vltra dimidiaz iusti precij vel non oz inspici tps initij contractus. vt.l.si volũtate.C.de rescin.ven.lz hic tpe cõductionis nõ fuit deceptus lz postea causa supueniente. ergo ista opi.nõ est vera.dicẽdũ est ergo aliter.vos scitis ꝙ si fructus futuri venduntꝝ ꝛ nõ nascunt ꝑcij nõ debeꝝ vt.l.nec emptio.s.de ꝯben.emp.ita in ꝓposito ille q conducit fundũ sub certa pecunia quodãmõ vr emere fructus ꝛ tũc si nõ ꝓcipiuntꝝ nõ debeꝝ pensio. tũc aũt dicunt fructus non percepti quãdo nihil supest ꝺducta ĩpẽsa.vt.l.fructus. ĵ.lo.ma.ꝛ tũc dr sterilitas qz nihil ꝓcipitur ita loquitur.l.ex cõducto.ʃ.fi.ꝛ l.si vno.ʃ.fi.s.eo.ꝛ istud erit damnũ intollerabile ò quo loquiꝝ hic dico tñ extiatione fructuũ fieri ñ ꝛ id qõ

poſt ꝛ ꝓ doc.in.l. pe. in prin. ĵ.sol.ma.in princ.eo dẽ ꝛ ad hanc gl.vide ea que habentur in.l. pe.ĩ prin.ff.solu.ma. ꝛ in.l.quotez.ʃ.q maximos.ff.de publi. ꝛ q no.Bal.ĩ.l.si ea lege.C.de vsurʃ. adde Bar.in.d.l.pe.in ꝓn. solu.ma.Bal.ĩ.l.ij. ʃ. si in falso ff.de v.ob. ꝛ adde Jo.de ymo. Ra.cuma. Pau. de ca.in.d.pe.ĩ prin.ꝛ Io. de imo.ꝛ Ro.in.d.l. .ij.ʃ.itẽ si in facto de verb.obli.Rap.ful.ꝛ salice hic ꝛc.

x ¶ Locaui.sed si vẽdo vel loco ꝓio iusto ꝓtio nullo apposito declaratore sed mor tuo qd fiendum vide singulariter Bal.in.l. ꝯctibus.C.de fide instru.

y ¶ Arbitrio decide ex no.ꝓ Bal.in.l.cõtr actꝰ.C.de fiõ instru. in v.modo hic quero z ¶ Vis maior ĩ prin. ꝛc.adde materiaz vi de Bar.in.l.cũ in plures in prin.ĵ.eo.ti.in eo.prin.ꝛc.tene mẽti ꝙ si multũ fuerit sup lucratus colonus ex cãu inopinato oz augeri pensio idez noluit alia glo.in.l.legem .C.eo.in ver.oz secꝰ si prudentia aut astucia qz ꝓp maximũ lucrũ taliter ꝓuenies fiscus nõ pot petere salariũ prio deductũ augeri.l. moschis .ʃ. fi.ĵ.de iur.fis.vbi textu alius ẽt effectuſ sequiꝝ pp excessum lucri de quo ĩ cãu.l.cotẽ.ʃ.q maxios ò pu. vbi ẽ cãus sin.ꝛ cão. .c.pp exꝝ.e.ꝛ vide.ĵ.

z ¶ Colonꝰ ibi ꝛ ille ponit opas ꝛ ad hoc vrò Inn.no.ĩ.c.tua nobis de ẽtimis ꝙ qñ aliquis dat terrã alicui colendã ad certũ vel quartũ nunqd colonus debeat deducere semẽ vel alias expensas nisi spãle pactũ fiat ꝓ istũ tex. vr decidi id qõ facit ꝙ no.Bar.in.l.fructus.sol.ma.ꝛ vide.ĵ.eo.in ti.

ꝓ ¶ Fundus vide.inſti.de acti.ʃ.seruiana ꝛ vide.ĵ.eo.in fi.

ꝑ ¶ Dicunt nota.qñ dicaꝝ sterilitas vel exiguitas vel damnũ intollerabile ꝓ ꝙ fiat remissio mercedis inde glo.Bar.ꝛ doc.in lege lz.C.e.ꝛ ĩ.l.si vno.ʃ.vbi cunqz.s.eo.ꝛ ꝙ no.Bar.in.l.cotez.ʃ.que maximos in.q.iuj.de publi.ꝛ adde

ꝙ ista lz nō habeant locū in emphiteota habeat tñ locū in conductore ad magnum tp̄s secundū Bal.in.l.i.in.iij.col.C.ò iure emphi.⁊ adde ét ꝙ do.abb. in.c.ꝑpter sterilitatē extra eo.in ꝓposito tz contra opi.Bar.hic per illū tex. in.d.c.ꝑpter ⁊ dixit ꝙ opi.Bar.in.l.lz.C.eodem post Ly.ibi melior est Jo. ant.in.ff.c.ꝑpter dicit ꝙ intelligaſ qñ recoligitur cautum tertia pars⁊ soluti. ⁊ Bal.in.d.l. lz ponit duas opi.⁊ ibi vide ī .iij.q.qd.iuſ pedagio qò non potuit ꝓcipi ꝑpter pestē adde nō p Bar.in.l.cotē.§.qui maximos in.iiij.q.de pub.⁊ vide ét glo.in .d.c.ꝓpter.

a ¶.l.ex cōducto.vi de Bal.in.l.lz in vſ.sz quero conduxi. C.e. adde Bar.in.l.si vno §.vbicunqz.ē. sz qd si fundus naturaliter nō est fructificās dic ꝙ ꝑ hoc nō fit remissio ſm Bal.in.l.lz. C. eodē ⁊ ibi vide eum qd in colono ꝓtiario ⁊ quid sit viciū terre l'rei vēdite viòqò legiſ ⁊ no.ī.c.ꝑꝑ eꝫ.e.

b ¶Sed hic instaſ. vide Bar.in.l. cotem .§.q maximos in.iiij. .q.de publi.⁊ Bal.in .l.lz.in.v.q.C.eo.

c ¶Ex parte si multū fuerit sup lucrat⁹ colonus an dz augeri pensio vide.ē.in p̄n. ⁊ qò ibi dixi ⁊ quod no.Bar.in.l. diuortio .§.ī pendia soſ.ma. ⁊ vide no.in.l.si quos ⁊ in.l.ea q̄.C.de allu ui.⁊ palu.⁊ qd in emphiteota vide glo. ⁊ Bal.in.l.i. C.de iure emphi.⁊ hic adò gl. in.c.quanto de censi.

d ¶Actione pro socio.sed ꝙ sit agendū ꝑscriptis vbis non ꝑ socio ꝑbat tex. in.§. si qs seruū hic allegato ⁊ tz Bal.in.l. certi in.iij.q.C.eo.⁊ adde Bar.in l. si apes.§.i. .j.de fur.

e ¶Coloni Bal.ꝯ in .l.i.in.iij. col.C.de fructis ⁊ litꝫ expen. pro quo lex viaz.C.loca. ⁊ Bal.in.l.certi .C.e. in.iij.q.sed cum Bar. hic simpliciter transi- Lude.ī.l.si filio.§.fi. .j.sol.ma.⁊ Pap.de ca.⁊ sequiſ abb.in.c.ꝑpter eꝫ.eo.⁊ ibi vide glo.⁊ per hoc limitaſ oò dicit Bar.in.l.si filie.§.fi.sol.ma.nunqd successor vniuersal s teneaſ stare colono ⁊ idem tz hic Pau.de ca.⁊ Ro.ibi lz ꝯrium sentiat in . certi in.iiij.q.C.loca.⁊ in.l.i.C.de fruc.⁊ litꝫ.expensis ⁊ adde Bar.hic vide est tp̄e quo recolliguntſ . sed a tp̄e celebrati ꝯctus ꝙ dcāz.l.si volūtatē ⁊ apparebit ex bis que.j . dicam.

¶Quero ergo qñ dz fieri colono rmissio mercedis Rñdeo qñz allegat fructuū sterilitatē hoc est ꝙ nil supereſt deductis expensis ⁊ tūc ōbet fieri remissio mercedis vt hic ⁊.l.ex cōducto.§.fi.ē.eo.⁊.l.lz.C.e. fallit si aliter actum sit.vt.l.siquis fundū.in prin.ē. e. fallit si culpa cōductoris hoc accideret vt.ē.§. proximo fallit si colonus culturā deseruit.vt.l.ex cōducto .§.fi.ē.eo.⁊.l.proxi.§.si domus.Itez fallit si vbertas vnius anni pōt cōpensari cū sterilitate alterius anni vt.l.si vno in pri.ē.eo.Quādoqz collonus allegat fū di casinositatē hoc est ꝙ casmate pijt ⁊ tūc idē ꝙ dz fieri remissio ꝑ rata.vt.l.ex cōducto[a].ē.eo.rō qr nō pōt p̄stare colono vt ei vti frui liceat vt hic dicit. rō rōnis apparet ex bis que dixi in.l.si vno.§.cū qdam qñqz colonus allegat fructuuz vtilitatē vt puta distributi sunt ⁊ collecti fructus.sed sunt multū viles puta frumētū malegranatū ⁊ similia.⁊ tūc nō dz ei fieri remissio.vt.l.ex cōducto.§.i.vſi.si qua cū vicia.ē.eo. rō qr fructus sunt rcollecti.vñ posito ꝙ eēt facta vēditio fructuū supest res ī qua cōsistit vēditō vt.l.nec emptio.ē.de ꝯben.emp.⁊ vilitas ista nō dz attēdi qr hec deceptio nō fuit tp̄e exīnte cōditionis.vt.l. ꝙ si pēdente.de peri.⁊ como.rei ven.eodē mō in isto cōductore qr vadit eisdē regulis.qñqz colonus allegat fructuū paucitatē seu exiguitatē qr bñ sunt recollecti aliq fructus sz deductis.expēsis modicū supest ⁊ ī dz ei fieri.remissio.vt.l.si vno.§.cū qdā.ē.e.rō qr aliq fructus sunt.vt. ē . proxime dixi . sed hic instatur.[b] si ego vendo.x.corbes frumēti qò nascitur in tali fundo si minus nascit in fundo fit remissio ꝑ rata.vt.l.si debitor.§.visimile.ē.de ꝯben.emp.ergo fiat remissio ꝑ p̄te.So.ibi loquiſ qñ fructus futuri fuerūt vēditi expressa certa mensura.⁊ iò si minus colligit ꝑ rata fit remissio qr nō p̄staſ ꝙ cōuenit hic vo fructus vēdicus ꝓcipiaſ daſ id qò cōuenit.qñqz cōductor allegat dānū cōtingens in fructibus postea ꝓceptis quia fuerunt sibi accepti vi hostium vel p̄donū.⁊ tūc non dz fieri remissio.qr eo tp̄e quo fuerūt recollecti fructus ꝯctus fuit pfectus ex p̄te locatoris.vñ.dānū postea cōtingens dz esse cōductoris sicut in re empta. vt.l.dānū.C.eo.si recte intelligaſ qr ibi cōtingit damnū in re cōductoris nō in fructibus.⁊ distinctio quā glo.ibi facit ꝙ aut dānū cōtingit vi diuina.aut vi humana nō é vera qr idē siue diuina siue humana siue culpa cōductoris vt.l.ex cōducto.§.i. ibi incursu hostium.ē.e.⁊ hic dū dicit simpliciter vis maior ex p̄te ꝯductoris.videamus qd ex p̄te[c] locatoris an sī ꝯductor multū lucraſ pensio debeat augeri.glo . magna hic est facta sup hoc.Breuiter dicas.aut lucraſ multū colonus ex eo ꝙ fructus multū plus valent ⁊ tūc nō augeſ pensio ꝑpter istā cām sicut nō minuiſ ꝓp vilitatē qr eadē dz eē rō lucri ⁊ damni. Si vero multū lucraſ ꝑpter fructuū abundantiā ⁊ tūc standum est huic glo.aut ꝑpter diligētiā coloni augeſ.aut nō

sli.de actio.§.Itē seruia. [illegible] .glo.⁊ doc.maxime Bal. si pascenda.C.de pac.Et an colonus partiarius teneaſ suis expensis ⁊ gabellis portare partē dño vide Bal.in.l.acceptaz.C.de vsur.ī.xv. .q.⁊ dum dicit hic agi p̄o socio dic ꝙ īmo videſ debere agi p̄scriptꝫ verbis in.§.si qs seruū hic allegato ⁊ tz Bal.in.l.certi in.iij.q.C.eo.ad

sed casu fortuito vt si locaui tibi molēdinū ⁊ alia molendina multū sunt destructa īpetu aquoso ita ꝙ lucraſ multo plus.tūc dz fieri augmētū pēsionis casus est hic.¶Ultimo nō.hic similitudines istas qr inter dominū ⁊ colonū ptiariū dicit ꝯbi societas.⁊ iò agē dū est actione ꝑ socio[d] nō ex locato ⁊ cōducto ⁊ sic facit in argumētū ad qōné ꝙ talis ꝯctus nō trāsit ad heredē coloni[e] sicut nec societas.⁊ ꝙ pōt finiri talis ꝯctus ex oībus casibus ex qbus finiſ societas. vt.l. iij.§.fi.cū.l.se.ē.ꝑ socio. sed ti locaſ ad pecuniā tūc est vere ꝯctus locatōis ⁊ cōductiōis.qñ vo locaſ ad certā mensurā frumenti vini vel olei nō pōt eē locatio ⁊ cōductio qr nō interuenit pecunia numerata sz est ꝯctus īnominatus.[f] do vt facias.iudicabit tñ vt de ꝯctu locati ⁊ cōducti vt.l.i.§.siquis fuū.ē.depositi.ꝑ hoc est tex.⁊ glo.in.l.si olei.C.e.quod no. Quādo aūt vēdunt fructus futuri tūc qd iuris sit dic vt dixi in.l.cotē.§.fi.j.de publica.⁊ dubiū é qr vī vēdi tū ius vsufructus ⁊ tūc nō pertinet piculū ad eū. itē potest intelligi ꝙ videatur vendita spes fructuuz q percipiūtur de quo vide vt ibi plene dixi.

i **Noueris** ¶Oppo.⁊ videſ ꝙ sibiipsi ꝯdicat in eo ꝙ dic simul ⁊ postea dic prior.gl. soluit duobus mōis ⁊ quelibet é bona.¶Nō tñ ſm Azo.ſam solutionē ꝙ simul dī fieri qò fit eadem dz ꝙ est vtile ad defendēdū testes ne incidāt in falsum[g] si dixissent simul aliqd factū ⁊ apparz de prioritate ⁊ posteriozitate eadē tñ die.¶Scòo op. ꝙ inter creditores chirographarius nō inspiciſ prioritas tp̄s nec ét in priuilegijs cōpetentibus in actionibus psonalibus.vt.l.priuilegia.ò ꝑuile.credi.So. dicit glo.illud é verū in obligatione ꝯtatis. hic vo qñ est in obligatione factū coherens psone. tūc enīz ille ꝑferſ cui est ꝓmissum prius hoc est singulare[b] hic.¶Itē opp.in obligatione operaꝝ post moꝝ succedit obligatio ad interesse.vt.l.in stipulatiōibus.§. oparū.⁊.l.stipulationes nō diuidunt.j.de. vb.ob.⁊ sic ista vī obligatio ꝯtatis.So.intellige istaz.l. qñ agitur ad dictas operas.sed si ageret ad interesse faciendi ꝯrium ita dicit glo.in fi.in hypothecaria non est dubiū ꝙ ille ꝑferatur q est prior tp̄e vt in.c.qui prior extra de reg.iur.li.vj.⁊.j.qui po.in pig.ba.per totū maxime in.l.qui prior ⁊c.

b **Habitatores** ¶Modica in cōmoditas cōductoris nō īducit remissionē mercedis.h.d.

k **Item interrogatus** ¶Iustus timor facit vt fiat mercedis remissio lz nō sit secutum periculum.secus in timore iniusto vel si inde non recesserit hoc dicit iste.§.quem no.⁊c.

q **Quod si domus** ver.Et si locator . ¶Itē vſi.in eo ꝙ dicit p̄stādū ꝯtū p̄statur in sc̄da cōductione intellige si locator fuit in culpa alꝫ vero ad solam restitutiōez mercedis

de Bar.in.l. si apes.§.i.ff.de fur.⁊ sic ī quātum dicit hic Bar.ꝙ colon⁹ partiarius eq paraſ socio ad de ꝙ differt tñ in duobus ſm bal.in.l .i. in.iij.col.C.de fruc.⁊ litꝫ.ex pen.⁊ in.l.certi in.ij.q.C.eodem ⁊ ibi ét an bōa sint tacite hypotecata ⁊ adde ꝙ nō ꝓprie dicitur colon⁹ vt no.glo.in.l. diuortio.§.item si merces ī v. sequereſ .j.solu.ma.⁊ dum Bar. hic dicit ꝙ non transit talis ꝯctus ad heredē colom adde Bal.ꝯ ī .l.i.in.iij.coll. .C. de fruc. ⁊ litꝫ.expen.pro quo.l.viaz.C. loca.⁊ bal.ī.l. certi in.iij.q. .C.eo.sed cuz bar.hic simpliciter trāsit Ludo.in.l.si filio .§.fi.solu.ma. idez Pau.hic ⁊ sequiſ abb. in.c.ꝑꝑ extra e.⁊ ibi vid gl. f ¶Cōtract⁹ innominatus. do vt facias adde.ē.eo.§.ī ꝑn.⁊ glo.in.l. excepto. C.e. g ¶Ne incidant in falsuz. vide do.Ant. in.c. translato de consti.dar. in.l.si plures .j. de iniur.gl. in clem.i.j.de

app.facit qò voluit glo.in.c.cām que in fi.glo.q fi.sint legi.⁊ in.c.cum victorienſis de elec.in glo.iij.vel.iiij.que loquiſ de ꝓprietate ⁊ posterioritate Dominus de sancto gemi.in.c.i.de cōsti.ī.vj.gl.⁊ ibi.d.Ant. in cle.i.de opp.⁊ facit glo.in.c.bone de elec.iur.⁊.d.Abb.ī.c.trāslato

qui tenent cū
do. Anto.
b ¶ Hoc est.
singulare. idez
bal. ī. l. ij. C. e.
sed bal. in. l. in
teresse sentit
ōriuz ꝛ ibi di
cit idē. ſ. q̄ pri
or locator ī tē
pore preferaſ
ō conductorē ꝛ
dic̄ et bal. i. l.
ēptorē ī. ij. co.
. C. loca. q̄ ꝑs
colonus teneſ
stare ꝑori q̄
prior in tpre
ꝛ ad id q̄ hic
singulare dic̄
esse bar. vide
Jo. and. in re
gula ꝙtractus
i mercuria ꝛc̄
i ¶ Habitato
res in p̄n. vi-
q̄ dixi post
Bar. i. l. si vno
. ſ. idem cum
quidā. ſ. eo. ſz
quid si domi
nus ponit me
retrices in do
mo quā mihi
locauit vel si
mihi īquilino
occurrit neces
sitas habendi
maiorē domū
q̄ volo duce
re vxorem an
possim migra
re vide bal. in
. l. edem ad fi.
ꝛ in. l. iij. C. e.
titulo.
h ¶ Jtez. Et
ad gl. hic que
dicit nisi iusta
cā inesset tem
pore cōtract⁹
vide Bal. in. l.
si ea. C. de vsu
ris ꝛ adde in
simili gl. ꝛ do
cto. in. l. edem
. C. eo.
l ¶ Qui īsulā
vide glo. nō ꝛ
quod ibi bar.
i. l. si duo. ſ. cū
inquilinus. ff.
vti possi. in v.
testari in fi. ꝛ
que dixi in. l.
edē. C. eodem
post Bar.
m ¶ Pensio

vt. l. si insulaz. ꝛ. l. si fundus. ꝛ. l. ß distinctio. j. e. ¶ Ultimo nō. finē huius legis q̄ facit ad q̄nem si euicta est res aduocato ita q̄ pōt petere ad interesse ꝛ impensam vtrū īputabit sibi salariū suū ꝓpriū. ¶ Jtē si aliqs habuit aduocatū gratis in q̄ne sua faċ iste .ſ. q̄ pōt petere salariū aduocati. quod no. dixi plen in. l. si stipulatus. j. de fideiuſ. ꝛc̄.

i Alege ¶ Verbū ne siue neue importat ne qs faciat ꝛ q̄ curet ne ꝑ aliū fiat. h. d. ¶ Op. istō pactum obscurum debet interpretari contra ꝓferentem. hic autem interpretaſ pro eo. ergo. ꝛc̄. So. glo. duobus mōis ut bēs ī ea. tu dic q̄. l. veteribus. s. ō pact⁹. loqtur in pactōe obscura ꝛ ambigua. hic in pactōe certa ꝛ clara. Jsta enī īterꝑtatio q̄ fit hic ē ꝑ ꝑa significatō cui staſ ōbemus ī dubio. ut. l. ñ aliť in fra de lega. iij. Sz quādo verbū seu orō hz plures significatōes tc̄ loqtur. l. cōtraria. ꝛcetera.

q Ai insulam ¶ Refectō necessaria que impedit habitatōz cōductoris inducit remissionē mercedis ꝓ rata nō necessaria obligat locatorem ad interesse. h. d.

Ediles ¶ Cōductoris fit remissio mercedis ꝓ rata tpis quo re frui ñ pōt etiam si alteri gratis concessit. h. d. ꝛ sic supplet precedentem cāum qui loquitur quando cōductor concessit alteri non gratis. ꝛc̄.

Qui mulas ¶ Qui animal cōductum onerat pondere grauiori hac actione teneť. h. d. ¶ Nō. casum cōtra eū q̄ ꝑponit valsiam ronzino cōducto ad vecturā cū solū locetur ad portandum pondus hominis ꝛc̄.

Qui edem ¶ Pēsio que p̄staſ ad mē suā tātū ꝓ rata operis facta peti pōt. h. d. ¶ Op. pensio nō ōbeť locatori domum nec ꝯtum in totū impleat ex pte sua vt. s. eo. l. ſz ad des. ſ. si qs. ꝛ nō. C. e. l. edē. Rñdeo q̄nq̄z p̄cū ꝓstitutū ē ī pedes singularit. ꝛ tūc videť tot locatōes quot sunt pedes ō pōt mēsurari illud q̄ ē factū ēt si nō ē opus ꝑfectū vt hic secus si ī totū opus esset locatuz vna mercede q̄ intellige verū nisi cōsuetudine vel qualitate p̄sone aliud p̄sumaſ. qd. n. si tu cōduceres opas alicuius paupis hominis vt facerz tibi domuz magnā ꝛ sumptuosaz quā certū ē tibi nō posse faceť nisi minutatī des sibi pecuniā certe vť actū vt ēt an opus ꝑfectū sibi pecuniā minutatī p̄beas. ar. s. manda. l. si vero remunerādi. ſ. fi. cū. l. se. ꝛ. j. de reg. iur. l. semp in stipulationibus. ꝛ q̄ ibi nō. itē si eēt cōsuetudo. vt. l. q̄ ī nolit. ſ. q̄ assidua. j. ō edil'. edic. faċ ad hec. l. excepto. C. e. ꝛ q̄ nō. ꝑ gl. ꝛ doc. ī. l. ij. C. e. ꝛc̄.

Colonus ¶ Exceptio violētie ītelligitur ō ea que inferť ab extraneo nō de ea que a se vel a suis infertur. h. d.

i A naue ¶ Actio oneris aduersi nō hz locū ī re que remanet locatoris ꝛ cū actōe alia nō cōcurrit. itē debitor q̄titatis respectu certe spēi liberaſ si illa spes casu interijt. h. d. ꝓmo ponit thema ꝛ q̄nez. ¶ Scō ponit quedā argumēta facientia ad determinatōz. q. ¶ Tertio determinat. q. ꝓa ibi rñdi. tertia ibi ſm que in tex. ibi nō videreť onus eē adventuz. vt. ſ. oēť actio oneris aduersi que locū hz vbi cōtingit casus in re que remanet locatoris. ꝛ hoc seq̄ť dū dic̄ q̄ppe q̄ nauē fuisset quasi dicat ista hz locū q̄n remanz res locatoris. ubi oneris aduersi. q̄si dicat hic actio oneris aduersi cū alia nō cōcurrit. ſz ita datū eēt. ¶ Op. q̄ ista. l. sibi ꝯdicat. nā cū in ꝓncipio dicat q̄ reddat de cōi postea dic̄ q̄ frumētū ē saufelli Glo. soluit pluribus modis. teñ vltimā solutiōz duz dicit de cōi hoc ē de cōiter dato. ¶ Jtē op. ad fi. l. vī q̄ saufellus teneaſ de casu fortuito. vt. l. incēdiū. C. si cer. pe. Sol. hic tenebaſ in genere respectu certe speciei hoc est illius frumēti q̄ erat in naui merito illa spē perempta liberaſ vt hic ꝛ. l. tricie textores. ſ. fi. j. de. le. i. ꝛ. l. quidā. ſ. penul. eo. ti. de noxa. l. penul. ꝛ. l. i. de iure emphi. vel dic q̄ tenebaſ in genere subalterno. debebat. n. dare ē hoc q̄ in naui erat. vñ toto illo genere pempto liberaſ in. l. ōria tenebaſ in genere generalissimo q̄ nō pōt ꝓre. vt. l. in rōne. ſ. icerte ad. l. falc. ¶ Quero vtrū nom̄ actōis oneris aduersi sit ꝓpriū nom̄ actōis. Gl. hic disputat finaliť ōterminat q̄ sic ꝛ bñ. ꝛ io. in arbore facit huic actōi spāle titulum. ¶ Sed quero vtrū hec actio hodie locū habeat glo. sup ẏbo superuacuū determinat q̄ nō ꝛ bene sed semp hz locū actio ex locato. ergo effectus huius actionis hodie ē sublatus q̄ hz locū actō ex locato ꝛ lz Jo. in arbore poneret istā actionē nō tm punctauit eā nec suā naturam seu mām posuit quasi sentiret q̄ hodie locū nō haberet. ¶ Ultimo nō. illā distinctionē q̄ rerum locatarū duo sunt genera. ſ. q̄ reddatur idē vel tantūdem vt in ꝓn. huius. l. ꝛc̄. ꝛ tene mēti ꝛc̄.

q Ai fundus ¶ Successor singularis ñ teneť stare colono nec colonus ei. h. d. Jstud q̄ hic dicit in plures annos intellige in pauciores. x. nā si in. x. annos tūc cōductori quereť vtile dñiniū vt. l. i. C. si ager vectigalis vel emphi. petaſ. ꝛ. l. i. j. de superfi. ꝛ sic haberet ius in re vñ nō pōt repelli ° ab ipso emptore vel legatario ꝛ idē vť q̄n de locatione est factū īstrumētū ꝛ dns obligauit cōductori oīa bona sua p̄dicta obseruare. tc̄ enim colonus p̄t dicer ego sto in fundo isto iure pignoris ꝛ hypothece ꝓ interesse meo. Hypotheca aūt est ius reale. ut. l. pignorum. j. de pigno. ꝛ sic trāsit ad quemcūq̄z successorem. tñ oportet q̄ cōductor añq̄ cōpellaſ īcipiat possideř seu detinere iure ꝓpignoris. nā ex eo q̄ tz iure cōductōis p̄t reppelli ut ß ꝛ. l. emptorē. C. eo. ꝛ. l. nec proponitur. j. ō le. i. ꝛ ideo ē cōsiliū ꝛ iam feci fieri q̄ ī īstrō apponaſ q̄ ex nūc colon⁹ uel inq linus detineat dictam rem iure pignoris ul' hypothece ꝓ obligatione p̄dicta. māz istā doc. ponunt in. d. l. emptorē. ꝛ dixi in. d. l. si filio. ſ. fi. j. so. ma. ¶ Venio ad ſam ꝑ tē dicť dic q̄ colonus nō cogaſ stare in cōductione legatario vel emptori re vēdita vel legata istud vť verū simpliciter nō distinguendo. vtrum cōduxerat ad mudicū tps vel ad magū q̄ semp ex pte coloni vel inquilini actio est p̄sonal' que in singularem successorē nō transit ꝛ hoc ꝓcederet venditōne vel legato simpliciter facto. sed si in instrō apponeret ꝓut consuetū est vēdidit rem ꝛ oē ius oēmq̄z actionē realem ꝛ p̄sonalē que cōpetit in dicta re vel ꝓ dicta re vel eius occasione faciens eū ꝓcuratorē in rem suā. ꝛc. tūc enim emptor posset ageť quasi actione sibi cessa ꝛ cessarz rō hic posita q̄ dic̄ q̄ heredis ꝛc̄. nil ītereſt. n. vēditoris postq̄ cessit oēs actōes saltuas eē al' teneret. vt. s. de hť. vel ac. ven. l. si nomen.

f Jfundus ¶ Si conductor frui nō pōt re absq̄z culpa locatoris fit ei remissio mercedis ꝓ rata si locatoris culpa interueniat ad totale. interesse tenetur.

e Hec distinctō ¶ Nō. distinctiōz huius. l. ꝛ aduerte ad. l. superiorē circa v. quēadmoduz ego dubito loquiť. n. ibi de

non debeť q̄n locator possit petere mercedē operarū vide gl. ꝛ docto. in. l. ij. C. eodem ꝛ late Barto. in. l. i. ſ. diuus verſiculo vlterius quero. ff. de vari. ꝛ extraor. cogn.
n ¶ Colonus. no. singu. ꝛ vide quod dixi post Bar. in. l. iiij. ſ. q̄ situm. s. si quis caut. vide tamen. l. si tibi domuz in ꝓn. j. eo. ꝛ quod ibi nota ꝛ q̄ ibi dixi post Bar. ꝛc.

o ¶ Potest repelli. adde Bar. in. d. l. emptorem ꝛ in. d. l. si filio in fi. ꝛ quod ibi dixi post Bar. ꝛ ꝑ Bar. in. l. i. ſ. q̄ autez ait prētor de superficie.
p ¶ Venio ad secundam. no. q̄ colonus non teneť stare in cōductione in aliuz trāslata quod limita vt hic ꝑ Bar. Jtem limita nisi pactum factuz fuerit inter emptorē ꝛ venditorez q̄ pensiones deberent emptori vt est tex. in. l. in sulā in ꝓn. ꝛ ibi no. Bar. j. eo. ꝛ ibi dixi.

q ¶ Si fundus. In ꝓn. huius. l. ꝛc. vide ad intellectum huius. l. bal. in. l. i. ī. viij. col. in vſi. vj. oppo. C. de senten. que pro eo q̄ interest ꝛ vide que dixi post ymo. in. l. si filio. ſ. fi. j. solu. ma. ꝛ istum ter. pro singulari allegat Ludo. in. l. si quis arbitratu circa vltimum colum. ō verbo. obligat.

eo qui locauit insulã fabricandã ꝛ insula corruit.nã si bene respicis iste q appellatur locator ꝓprie est conductor.ipe.n.dat pecuniã ꝛ cõducit operas alterius edificantis.vñ si solũ corruit euenit casus ex pte ipius cõductoris qui hic appellaꝫ locator ꝛ sic dz teneri ad totã mercedem.vt.s.eo.l.sed addes.ff.cũ quidaz dixi plene in.l.si vno.ff.itẽ cũ quidã.s.eo.Solꝫ.intelligas hic q ille q debebat edificare insulã postq̃ solũ corruit locauit operas suas alij alias debent habere totam mercedem vt.s.eo.l.sed addes.ff.cum quidã ꝛ.ff.fi.¶Venio ad vẽrsic.

Nam si uendideris ¶Opposit vendi tionẽ periculũ est ẽptoris.vt.s.de peric.cõmo. rei ven.l.necessario in ꝑn.So.dicit glo.fallit hic qñ ꝑdiũ ꝓblicaꝫ.tu dic vt.l.cõtraria.¶Ad idẽ op.ff.l.lutius .j.de euictione So.ibi cãus cõtingit post traditionẽ hic añ.¶Venio ad vsi.nã ꝛ sic.ꝛ nota bene ista ẽba q̃ pariter teneꝫ faciens ꝛ fieri faciens qñ ipe ꝓhibere põt.simile in.l.filiũ.ff.quãq̃.j.de dãno ifecto.ꝛ vide qđ ibi no.sic dz intelligi.l. in illa stipulatione pte nõ fieri.j.de ẽbo.obl. facit.s.eo.l.qui insulam.ff.i.

r **Cum fundum** ¶Inꝫ socios eiusdẽ rei si fit locatõ alterius anni hz locũ actio ex locato ꝛ cõducto ꝛ ẽt actio que ex cõmunione descendit.h.d.¶Nõ.ex isto .ff.q̃ cõstitit locatio ad colẽdũ fundũ in certa pte ꝑ indiuisio.¶Sed q̃ opus nõ põt ꝓmitti fieri ĩ certa pte ꝑ indiuiso.vt.l.stipulationes nõ diuidunꝫ.j.ff.ob.ergo nõ põt locari ꝑ certa pte ꝑ diuiso. So.si istud eẽt verũ nisi cõductor haberet ptãtem edificãdi in alia pte vl̃ q dominus vt hic.vel q ab alio domino cõduxerat eadẽ rõne.puto tamẽ q̃ ille q ẽ dominus ꝑ certa pte ꝑ indiuisio põt locare totũ fũdũ si vtiliꝫ faciat q tale negociũ ꝑ pte expediri ñ põt vt.l.hꝫdes.ff.si vnus.s.fami.her.dixi ĩ.l.si cões edes .s.de neg.gest.¶Itẽ nõ.ª diligenter casum huius.ff. q̃ cõductores q in fine ãn̄ita fũdũ exfructãt q̃ fructus ãni sequentis corrũpanꝫ qđ nõ.ꝛ tenementi ꝛc.

r ¶Cum fundũ no. ex isto.ff.ibi q dominus vt hic vt qui est dñs partis pro indiuiso potest locare totum fundum si vtiliꝫ facit ꝛ facẽ ad nota ꝑ Bal.maxime in fi.l.i. .C.qui testa.fac.possꝫ.

o **Pus** ¶Qui suscipit in se piculum opis teneꝫ qđ opus approbetur ꝛ q dz opus ad mensurã teneꝫ q̃ ad mensuret.qđ intelligiꝫ de piculo saltẽ cꝫ pa leuissima cõtingẽte.h.d.nõ.diligenter q̃ qñ quis suscipit in se piculũ operis intelligiꝫ quousq̃z approbeꝫ.ꝛ istud facit q̃ si cõductor rõzini restituat eum dño ꝛ dominus recipit euz tanq̃ sanũ q̃ ex tũc conductor ñ teneaꝫ.intellige si dñs sciuerit viciũ. secus si in restitutione illa fuerit deceptus.ꝛ nõ.in.l.iij.ff.ĩ hac.s.de tritic.ꝛ.l.eleganter.ff.nõ solũ.s.de dolo.ꝛ ꝑ doc.in.l.exhibit dñis.C.ad exhibendũ. eodẽ mõ intelligiꝫ hic qđ ẽ verũ si approbatiõe dñs fuerit deceptus.¶Scdo nõ.q̃ si merces ẽ ꝑstanda ª ad mẽsurã piculũ ẽ cõductoris donec mẽsureꝫ sicut in vẽditiõe piculũ ẽ vẽditoris donec mẽsureꝫ.vt.l.qđ sepe.ff.si res.C.de ꝓhen.emp.Sz q̃ hoc vꝫ q̃ si bñ respicis.l. hãc hic appellaꝫ locator ĩproprie ille q dz pecuniaz .l.dñs.¶Cõductor ẽo appellaꝫ ille q dz opas ꝓprie ergo diceretꝫ locator oparũ suaꝝ.sz sepe his vocabulis abutimur.vt.l.veteres.ff.i.s.ti.i.hoc premisso qñ aliquis locat operas suas casus supuenies excusat eum ꝛ facit q̃ debeat habere integram mercedẽ.vt .l.q operas.j.eo.ꝛ piculũ rei ad eũ nullo mõ spectat Sol.hic nõ debebat operas simplr sz ad certũ opus habebaꝫ respectus qđ ẽbebat resultare ex opis. Si ergo opus corruit nullas operas ꝑstitisse vꝫ sicut si nauis ꝓjt.l.si vno.ff.itẽ cũ quidã.s.eo . igiꝫ nihil dz habere de mercede.¶Tertio no.q̃ si dñs ẽ ĩ mora

t ¶Merces est prestanda quis dicatur cõductor vel locator adde Bart.in.l.ij. C. eodem.

mensurãdi vel approbãdi opus q̃ teneꝫ.ꝛ iõ fit cautus oparius vt hoc ꝓtesteꝫ.¶Quarto no.casum expressum q̃ suscipe in se piculũ nõ facit quẽ teneri ẽ casu fortuito vt glo.hic dicet de quo in.l. sz ꝛ si quis .ff.quesitum.s.siquis cautio.dic vt ibi .

f **Iprius** ¶Nõ.ex hac.l.a ꝓrio sensu q̃ casus superueniens non liberat a pena precedentis culpe.ꝛ sic sufficit ab initio interesse. vt.l. q autem.ff.i.s.siquis cautio.

q **Eioperas** ¶Locator opaz dz habẽ mercedẽ totius tpis si ꝑ eũ non stat.idem in aduocato.h.d. De materia ista vidistis plene in.l.si vno.ff.cum quidam.s.eo.

n **Onsolet** ¶Glo.legit istã legez duobus mõis.ꝓmo q̃ si dñs cõduxerit rez suã q̃ sibi nõ ꝑiudicat ẽ quo plene ĩ.l.si rẽ aliquã.j.ẽ acq. pos.¶Scdo mõ legiꝫ qñ quis rem suã locat alicui tũc nõ transferꝫ dñiũ.fallit in.l.in naue.s.eo .

q **Eimercedem** ¶Qui ꝑ misit custodiã teneꝫ de periculo ꝛ damno dato ab alio qđ potuit ꝑ custodiã reparari.h.d.cũ .l.se.¶Ho.q̃ q ꝓmisit custodiã teneꝫ ad artissimã diligẽtiã ꝛ in de cãu fortuito sz de leuissima clpa tñ.

f **Ilocatum** ¶Hec actõ cõcurrit cũ actione furti ꝛ.l.acquilia.tamen altera quis debet esse contentus.h.d.cum.l.seq.

l **Ocare** ¶Op.de.l.arboribus.s. de vsufr.ꝛ.ff.vnius instit.ẽ vsu.ꝛ habi. So.vt in gl.q̃ illud in seruitutibus psonalibus hic in realibus.ꝛ est rõ qꝫ futuresꝫ reales sunt iura ꝑdiorũ.vt.l.q altera.ff.fi.s.de nego. ge.ꝛ iõ nõ habenti prediũ nõ ꝓnt deberi vt.s.cõia ꝑdiorũ.l.i.vtilitatẽ.n.prediorũ respiciũt vt.l.attilianus .s.de serui.rusticorũ prediorũ merito ille q hz fruitutem realẽ non põt eã cõcedere alteri qꝫ coberet prẽdio suo si alter vtereꝫ nõ respiceret vtilitatẽ ꝑdij sui secus in seruitutibus psonalibus qꝫ mihi vtilitas ẽ si possum locare vsũfructum sicuti ego vtor.¶Et ex hoc dicendũ est q̃ iura q̃ coberent solo nõ tñ ad vtilitatẽ soli vel territorij ꝓnt locari vtputa ius ꝛcipiendi ꝑ pedagiũ tex.est in.l.fi.C.de vectiga.ꝛ cũ dixi plene ĩ.l. cotẽ.ff.fi.de public.ꝛ ibi examinaui qñ venditor vel locatõ locat pedagiũ qđ trãseat dic vt ibi plẽ dixi ꝛc.

f **Idomum** ¶Dãnũ datum a seruis locatoris nõ venit in hac actione.h.d.

Sihominem ¶Dãnũ datũ ab homine locato ñ venit in actione.si locatori ml põt ĩputari.h.d.vide gl.ꝛc.

f **Iquisconduxerit** ¶Nõ valz cõductio vno nũmo.Oppo. .j.ẽ iur dotiũ.l.si vsufructus.dic gl.Sol. ibi spãle qꝫ fit ex necessitate cũ res nõ ẽ digna mercede maiori.ꝛ iõ nõ habet ĩstar donationis ꝛ ex hoc sequitur q̃ si quis cõduceret vnaz rẽ nõ dignã maiori mercede.tunc valeret cõductio de quo plene dixi in.l.si quis ante.ff.ff.j.de acquir.possꝫ.

c **Amapparebit** ¶Ex ꝓcu possunt cõstitui duo rei nec habebãt bñficiũ diuisionis scdm ista tẽpora.sed beneficiũ cessionis sic.h.d.hodie vero habẽt bñficiũ diuisionis

u ¶Quicedẽ.vide hic Pau.de cast. distinguentez ꝛ vide no.ĩ.l. dñs homeoꝝ .j.eo.

x ¶Locare.ĩ prin.huius ꝛ cetera vtõ hic Pau.de cast. q põit q̃ vsuarius nõ possit alteri locare.

y ¶Jus percipiendi. ius percipiẽdi pedagiuz põt locari ꝛ adde Bal. in.l.si ea lege in fi.C. ẽ vsur.

z ¶Si domũ in ꝑprin. huius ꝛc.adde tamẽ q̃ ꝑ in corpora libus venit ẽt impatientia familie tex.ẽ nõ in.l.is cuius si serui ven. fm Bal.in aũt. et qui ĩ.xiiij.col. de bo.auc. iudi.poss.ꝛ vtõ in.l.qui insulã .ff.fi.s.eo.

z ¶Si quis conduxerit. ꝑ bal.ĩ ff.ica.C. de iure ẽphi. de locatiõe facta vno nummo ꝛc.

ꝓ ¶Locauit sing.ꝛ no.ẽ fz Bal.in.l.ij. C. eo.titulo ꝛc.

ꝑ ¶De vitio operis. Sed istud intelligẽduz est si sine dolo fecit alꝫ non fm regulam cum non debeant cõtrahẽtes inter se dolo decipere .l.fz ꝛ si pupillus.ff.fz si alꝫ .ff.ẽ institoria ꝛ no.in.l.item si ꝑcio.ff. quẽ admodum.s. eo.cum similibus ꝛc.

a ¶ Nō. pro bis no. q. ō qua vide i. l. i. de i lit. iurā. ⁊ ibi ea que dixi.
b ¶ Quarto no. adde bal. ī. l. i. C. de bis q̄ in frau. credi. ⁊ ibi idē tz ēt si fuerit renūciatū beneficio de fideiuſ. q̄ iſtud venit ex nā oblig. ⁊ idē Bal. in. l. ſi pro ea. C. māda. in. xij. q. ⁊ ibi hoc ponūt moder. in. l. cuz eo rū. C. de ſen. ⁊ no. in aūt. ꝓlente de fideiuſ. ⁊ adde Bar. ꝓ iſtū tex. in. l. curatores. §. ſi. ī. de admi. re rū ad ciui. pti. ⁊ glo. in. l. i. C. de cōue. fiſ. ō bi. in glo. i. hic allgata ⁊ tex. ibi glo. ſi. ī. l. i. C. de decur. li. x. imo plus notanter dicit bar. p illū tex. in. l. pr̄ in ꝓn. ī. de dote pre leg. q̄ talis ꝓmittens idēni tatez cōpellīr ſuſcipere iudi ciū q̄ nō bēs alibi.

c ¶ Inter locatorē. in pri. huius. §. iſtuz. §. allegat bar to. in. l. cuz mora. C. de trāſa. vbi vide i ꝓn. d ¶ Et facit ad multa. Et facit ad multa ⁊ adō quo nō in. l. nil veruz debiſ. ſ. de ꝓ di. inde. Itez facit ad id q̄ nō dicit ꝓBal. ī. l. i. in vlti. col. C. ō vſu ruc. ⁊c. in eo. prin. ibi ſi p ꝓtē ad uerſaz oīa ſer uato ⁊c. ⁊ om nino bene dic Bal. in. c. i. ī ti. qualiī do. leu di. ꝓpreta. ꝓ ue. q̄ qui non facit quid dz nō recepit q̄ dz iſta enī eſt natura penaz ſiue legalium ſiue conuēcio nalīū q̄ liqui da dz eſſe cau ſa vt pena pe

per auc̄. de duobus reis in corpore ⁊c̄.

f **Jcui locaueriz.** ¶ Pōt qs locare q̄ cōduxerat ⁊ ī hac actione contra non reſtituentem iuratur in litem. h. d.

f **Jgnorans.** ¶ Qui ignorat qualitatē ꝓſone nō puniī ſi cū eo ꝓxit tanq̄ cuz quolibet. h. d. facit ad qōnē q̄ qui ꝓcuſſit clericum incedentē more laycali in habitu ſeculari nō teneī. ō h dixi in. l. apud labeonē. §. ſi quis virginē. ī. de iniur. dic vt ibi dixi ⁊c̄. hic nō ſunt alia dicēda ⁊c̄.

e **Alege.** ¶ Preciū appoſitum ꝓ locatione nō extenditur vt ei nocet. h. d. ⁊c̄.

Locauit. ¶ Singularis ē. q locauit operas ſuas vt certū opus faceret teneī ō operis vicio ſiue vna penſio ſiue in ſingulos dies p̄ſtita fuerit. qui autē opas ſuas ſingulis diebuſ locat nec ad certū tēpus ſe aſtringit de vicio opis nō teneī. h. d. quē. §. nō. dīn ⁊ dic q̄ iſte ſingularis ē. ¶ Itē no. q̄ nō refert an ſoluaī vna penſio an in ſingulos dies. quod intellige q̄tū ad diſtinctōz huius. §. ne conductor de vicio teneaī. ſecus quo ad alios caſus dixi in. l. qui inſulam. in fi. §. eo. ⁊c̄.

f **Jdecem.** ¶ Si in q̄titate mercedis erreī ſtaī voluntati eius q̄ mercedē recipere dz. h. d. ¶ Op. de. l. i. §. ſtipulāti. ī. ō. v. ob. So. vt in glo.

q **Ai fideiuſſor.** ¶ Qui fideiubz ꝓ ꝓductore ꝓductoris in teneī p̄ncipali dō. h. d.

q **Aero.** ¶ Fideiuſſor q̄ ī oēm caſuz intercedit vl fideiubet iudicatū ſolui vel īdēnitatē ꝓmiſit teneī ad ſortē ⁊ vſuras ēt officio iudicis venientes. h. d. vel breuius. q̄ fideiubet in oēm cām teneī ō vſuris ⁊ omni q̄titate. h. d. ¶ Nō. q̄ q fideiubet ī oēm cām intelligīr taz ſortis q̄ vſurarū. ¶ Scdo nō q̄ ī ꝓcibus bone fidei veniunt vſure officio iudicis nō iure obligatōnis. ⁊ ſic officiū iudicis. obligationē nō ꝓ ſupponit. vt. l. q ꝓ colluſionez. §. i. ſ. ti. i. ¶ Itē dr hic ⁊ qui promiſit iudicatum ſolui ītelligitur promiſſe tam ſup ſorte q̄ ſup vſur. qō eſt nōndū ꝓ bis a q to ta die fideiubent ꝓ accuſaī. ꝓ īquiſiī. vt nō ſolū teneanī ad penā maleficij. ſed ēt ad penā que inferuz occaſione negationis ipſius maleficij vel ēt ſolutōis nō facte. ī. terminū ſz ꝯ hoc faī multū. ſ. de in litē iuran. l. i. ⁊ ibi dixi. ¶ Quarto nō. b q̄ ille q ꝓmiſit īdēnitatē obligaī ad ſortē ⁊ ad vſurā qō nō. faī. C. ſi ma. indēni ꝓ. l. i. ⁊. ij. ⁊ aduertēdū eſt q̄ iſte qui indēnitatem ꝓmiſit differt ab alijs fideiuſſoribus. nā hic etiā ſm iura antiqua nō poterat cōuenīri niſi diſcuſſo p̄n cipali. hoc. n. ipſum verbū ſonat ꝓmitto indēnitatem

entm q̄ penā petit dz eſſe extra oēm culpā. l. cū pater. §. libertis de le. ij. facit q̄ voluit Jnno. in. c. mandatū de reſcrip. cuius demū ſequiī Bal. ⁊ Saly. ī. l. cum ꝓponas. C. de pac. fruſtra enī quis īplorat auxiliū q̄ ipe non ſeruauit. C. ex eo. de reg. iur. in. vj. ⁊ in. c. q̄ fruſtra eo. ti. facit q̄ voluit Bal. in auten. dos data. C. de dona. ante nup. cuz ergo inquit te habeā in p̄cipē cum tamē nō habes me in ſena torē vt. c. eſto ſubiectus. lxxxxvj. diſtī. ⁊ dixit bal. in. l. ſi ī fuerit de iureiur. ar. illi tex. q̄ ſi reus nō vult reſpondere poſitionibus actoriſ nec actor poſitiōibusꝫ rei q̄ tota mora imputaī actori vide ibi glo. ī tm q̄ agens dz ꝓbare ſe īpleuiſſe ex ſua pte ſi vult penā ac. l. ſi pr̄. C. de act. empt. ⁊ q̄ ibi Bal. inde ad ꝓdicta que habenī in. l. q pendentē. §. de actio. emp. ⁊ iō dixit Rap. ful. in. l. filie. C. de colla. q̄ ſi ago ex ēpto. ⁊ nō dico ſoltū ꝓcuz vel nō offero q̄ non ꝓcedit libellus vide ēt ibi Bal. facit q̄ voluit Bar. in. l. enim q ita. §. qui ita de vbo. obli. ⁊ l. lecta ſi certū peta. ⁊ l. exceptionē de prebē. C. ⁊ in. l. ſi nūmis. §. pactus de pac. ⁊ Bal. ī. d. l. ſi pater ⁊ in. d. l. iulianus. §. offerri franzēti. n. fidem ⁊c. d. l. cuz pro pōas faciat q̄ habeatur in. l. qui cum maior. ſ. cum libertus in verſi. agnoſcendū eſt ſi noluit ſe vlciſci. ff. de bo. dāp. ⁊ in. l. qui fidē. ſ. de tranſa. ⁊ q̄ dixit Bal. in. l. cum ꝓponas. C. de nauti. feno. vbi dixit ſi ꝓmiſſi non īquietare aliquē ꝓcedit niſi cā inquietationis procedat ab eo facit q̄ voluit bar to. in. l. i. §. cū arietes ſi quadru. pau. feciſſe dica. ⁊ ī. d. l. §. ſi libertus ⁊ do. abb. in. c. bone el. ij. ō electi. in. c. peruenit ꝺe iureiurando.

Jnter locatorem. c ¶ Promiſſio ō nō expellendo intelligīr ſi colonus in ſolutione penſionis per biēniū nō ceſſauerit. h. d. q̄ō nō. ⁊ ē optimus. §. ⁊ faī ad multa d. ſ. ſi ꝓmiſi ſub pena nō petere arbitramē tū reduci ad boni viri arbitriū q̄ ſi fuerit inique arbitratus q̄ reducere poſſis q̄ dz ītelligi ſi eque fuerit arbitratus vt hic ⁊. l. ſi libertus de operis liberto rum. ⁊ ꝓ Dy. in. c. ſcienti. extra de reg. iur. li. vi. dixi pl̄e in. l. ſi ſocietatē. §. arbitrorū. ſ. ꝓ ſocio. Jtē ſi ꝓmiſi filiū nō exheredare intelligīr niſi cāz exheredatōis dederit. vt. l. quidā cū filiū. ī. de v. ob. Jtē ꝓmiſi te nō offendeī intelligīr niſi cām offenſionis cōmiſeris vt. l. q ſeruū. ī. de v. ob. ⁊ gñaliter notādus ē iſte. §. ad oēs ꝯctus in quibus vltro citroq̄z aliq̄d ꝓmittīr vt qs nō teneaī ad pena cū effectu ſi ꝓ aduerſaz ptē oīa ſeruata ñ ſunt facit. l. iuī. §. offerri. ſ. ꝓ actꝫ. ēpt. ¶ Itē nō. q̄ colonus nō dz expelli. ī. biennium faī. ī. eo. l. cū dñi. ¶ Ad iſtud opp. c. C. de iure emphi. l. ij glo. nō declarat pl̄e iſtā mām. Et iō dicas aut loq̄ris in ēphiteota aut in ſimplici colono. ꝓmo cāu aut ē emphiteota ꝓuati ⁊ requirīr q̄ ceſſz ꝓ triennīū. vt. l. ij. C. ō iuī emphi. aut ē ēphiteota eccl̄ie ⁊ tūc ſuffi cit biennīū. vt. C. de ſacroſan. eccl̄. auc̄. qui rē aut loq̄ris in ſimplici colono tūc aut ē facta ꝓmiſſio de non expellendo ⁊ tūc nō pōt expelli niſi ceſſatū ſit ꝓ biē niū vt hic. aut hec ꝓmiſſio nō eſt facta. ⁊ tūc aut colonus vel inquilinus ē p̄ſens ⁊ ēt ceſſat ſolueī ⁊ tūc ſtatim pōt expelli. vt. C. e. l. edē. ⁊. ī. eo. l. penul. ī p̄n. aut eſt abſens ita q̄ non reperitur ⁊ tunc debet expectare per biennium vt. l. cum domini. ī. eo.

Paulus. ¶ Alias īcipit ſuu. ¶ Extimatō faī trāſire ꝓculū rei ī accipiēte. h. d. vidiſtiſ ī. l. cū fūdus. ſ. e. ⁊ vidiſtiſ ī. l. i. ī. ti. i. ⁊ tein mti bāc. l. ꝓ beſtijs q̄ dāī mezadro extimate ⁊c̄

o **Dominus horreorū.** Dñi horreorū nō teneī de effractura niſi cuſtodiā ꝓmiſerint. cuſtodes in exhibeī tenenī qō nō. ¶ Op. ī. e. l. cū plures f. §. ki. So. qīqz qs locat totā domū ⁊ tūc ſine dubio ad cuſtodiā nō teneī. vt in. l. ꝯria. vnde domini qui habēt apotheas ſuas in plateis ⁊ locant eas ad nihil tenenī qīqz qs nō locat totā domū ſz ipe retinet eā. in ea tamē domo ſunt certa loca horrea forte vel camere in q̄bus alij venientes reponūt merceſ ſuas ⁊ dñs pro hoc aliq̄d

e ¶ Oppo. aliter loquitur Bal. in auꝫ. qui rē. C. de ſac. ſanc. eccl. quem hic refert do. Pau. de caſt. in fi. huius. l. ubi eſt aūt colonus res quando colonus vel inquilinus nō ſoluens poſſit expelli ⁊ quo tempore dicitur ceſſare ſolue re inde no. Bal. in. l. eadē ⁊ ibi late de hac materia. C. loca. ⁊ ibi ēt quando intelligatur iſtud bannū ⁊ per Bar. ⁊ Jnn. oīno in. l. vectigalia. §. i. ī. de publi. f ¶ Cum in plures adde Bal. in. l. i. C. eo. ⁊ quando quis teneatur pro cuſtodia vide Bal. in. l. ex diui. C. eo.

recipit ipſo dño vl̃ alio retinẽte clauẽ totalis domus tunc loquit̃ iſta.l.quo cãu glo.diſtinguit hic optime ſi nihil eſt dcm̃ vel dixit ſe nolle teneri ꝺ cuſtodia tũc ad nihil teneat̃ niſi vt cuſtodes exhibeat ita logt̃ hic tenet̃ tñ ſecundũ glo.qꝺ nihil ꝺr̃ de dolo ꝛ culpa lati ex nã ꝯctus locatiõis ꝛ cõductiõis.ſz putarẽ eos magis teneri ẽt de leuiſſima a ſimili ꝓut dicimus ꝺ nauta caupo.ꝛ ſtabu.vt.s̃.naute cau.ꝛ ſtabu.l. iij.ſ. ex hoc edicto.ꝛ hoc ẽ verũ ſi iſti reciperent ᵍ res ad ſimilitudinẽ nau.cau.ſta.tũc.n.vt̃ cuſtodiã rei ꝓmittet̃ que ꝓmiſſio facit eũ teneri de leuiſſima.vt.l.qui mercedẽ.s̃.e.ſz ſi illo modo res reciperet tũc verũ dicerz glo.qꝫ teneat̃ de leui tm̃.ſi vero caſuz fortuitũ ꝓmiſiſſet ſpãliter teneat̃.vt.l.ſiqs fundũ.s̃.eo.ꝛ dixi in.l.ſz ꝛ ſiqs.ſ.q̃ſitũ.ſiqs cauꝫ.ꝛ ibi plẽ dixi. ¶Quero quid ſi ille q merces in horreo ponit apponit ibi cuſtodes vtꝫ videat̃ renũciat̃ cuſtodie ꝺbite ꝓ dñm horrei.dic vt.l.ſi vt certo.ſ.ſi de me.s̃.commo.ꝛ ꝑm ꝑdicta ꝺz intelligi.C.eo.l.i.ꝛ.l.ex diui pij. ¶Ultimo nõ.ex iſta.l.ᵇqꝫ illi q habẽt notitiã domus ſunt ſuſpecti qñ domus frãgit̃ vt hic ꝓꝓ edificiorũ noticiã ꝛ iõ tales ꝑſone de facili pñt torqueri ad inueſtigatõz veritaꝫ vt hic ꝛ iõ officiales qñ cõmittunt̃ maleficia occulta cõſueuerũt capi vicinos a quibus veriſilr poteſt declarari veritas.ad quod facit.l.ſi ita.in fi.ĵ. de fundo inſtruc.ꝛ hoc tangit ibi Jac.de ar.

g ¶Reciperent cauꝓo.tenet̃ ꝺ leuiſſima enĩ Pau.idem tenet Bal.in.l.certi.C.eo.

Quidam ¶Si conductori ꝓmittit̃ pecunia ad opus põt illã pr̃o petere ſi ſatisfet de expendẽdo illã in ope.h.d. ¶Opꝫ qꝫ pecunia debeat̃ demũ ope facto.ꝛ ſic ĩpleto ꝯctu ex pte ſua.vt.l.edem.C.e.ꝛ.l.ſed addes.ſ.ſiqs cũ in annos.s̃.eo.ꝛ.l.ea lege.ſ.ſi.ꝛ.l.qui inſulaz.ſ.pe. ℞ hic nõ loquit̃ de mercede ſed de pecunia q̃ ꝓmiſſa ẽ ad refectionẽ hoc ẽ vt reficiat̃. Iſta.n.dictio ad facit modũ ᵐ vt.l.qbus diebus.ſ.terminus.ĵ.de cõdi.ꝛ ꝺ mon.ꝛ ex hoc nõ qꝫ ſicut in vltimis voluntatibus relictũ ſub mõ põt peti ꝑſtita cautione de ĩplendo modũ.vt.l.ſi tibi.ĵ.de le.iij.ꝛ.d.ſ.fi.ita ẽt in ꝯctibus qꝺ in bis maxime verũ eſt ⁿ cũ modus ĩplẽdus ſit ꝺ pecunia q̃ datur qñ ſine ea nõ põt fieri refectio facit.l. huiuſmodi in pñ.de le.i.ꝛ ſic ex hoc apparet qꝫ hec .l.nõ facit ad qõnem illã vtrũ in ꝯctibus inter viuos ſit locus cautioni mutuane qꝛ illa hz locuz in cautionibus de nõ faciẽdo.ſz hic loquit̃ in cautionibus de mõ ĩplendo de quo dixi in.l.mutuane.ĵ.de cõdi.ꝛ de.ꝛc.

m ¶Dictio: ad facit modũ Quid in ſiñia vide in.l.cum eorum.C. de ſen.ꝛ facit ad not.q.Bald.ꝛ Joh.de ymo: in.l. fideicommiſ.de leg.i.

Aritus ¶Caſus cõtingens ĩ tpe operis facta cedit ad periculũ locatoris niſi culpa cõductoris interceſſit.h.d. ¶Opꝫ.de ſeruitute vrbanorum pre.l.eũ debere glo.ſol.optime hic qꝛ ibi debebat ꝓ petuã ſeruitutẽ hic ad tps. ¶Scꝺo opꝫ.de.l.ꝛ ideo ꝺ .ĵ.de ꝟ.ob.So.gl.dicit qꝫ ibi opus corruit culpa edificanꝫ hic ſine culpa iſtud ẽ diuinare lz cõiter oẽs teneant.tu dic qꝫ illa.l.loquitur in caſu in quo iſta tam̃ per illã declarat̃ ꝛ gloſatur iſta. ¶Sciendum ẽ igit̃ qꝫ ille qui cõduxit opus faciendum faciendo partez nõ liberat̃ qꝛ ꝺr̃ obligatio indiuidua vt.ĵ.de ꝟ.obli. .l.ſtipulationes nõ diuidunt̃ ꝛ.l.in executione.ſ. ſi ſpẽs.ꝺz ergo adhuc facere totũ opus. Sed dubitat̃ de duobus.primo poſtq̃ ps opis corruit an ꝺeat iterũ habere integꝝ tps ad refectionẽ totalis opis ꝛ vt̃ qꝫ ſic vt.l.ꝯrta. ¶Itẽ dubiat̃. cuius expẽſis iſtꝺ declarat̃ hic qꝛ de ea pte que corruit piculũ fuit ꝺñi in totũ vñ illa pars reficiet̃ de pecunia ꝺñi cũ piculum ſit eius.reſiduũ facit ipſe vigore prime cõductõnis ꝑ hanc.l.cõiunctã cũ illa. ¶Vltiõ hec.l.inducit̃ ᵖ in argumẽtũ ad qõnem de medico q̃ ꝓmiſit aliquez curare de podagra.ꝛ ille liberatus ẽ aliqbus diebus ꝛ poſtea reuerſa eſt infirmitas an debeat habẽ totũ ſalariũ.ꝛ glo.arguit ꝓ ꝛ ꝯ.ꝛ bñ.tu diſtingue ſic qñz pp curã adhibitã a medico infirmitatis ꝛ eius cauſa ceſſauit ꝛ poſtea ex noua cã ſuperuenit infirmitas tũc medicus debet habere ſalariũ qꝛ de ꝑſenti infirmitate vt̃ cogitaſſe de qua ẽ ſanatus.ita logt̃ argumẽtũ factũ in vltima pte glo. qñqz infirmitas ſeu eius cã nõ fuit curata.ſed viſa eſt aliqualiter ceſſaſſe.ꝛ tũc nõ curauit eum ꝛ iõ nõ ꝺz habere ſalariũ ꝛ ſic logt̃ argumentũ factũ in prima pte gl.aut de hoc dubitat̃ ꝛ tũc aut infirmitas reuerſa ẽ de ꝓmo ꝛ vt̃ ex prima cã ꝛ nõ debet habere ſalariũ. Si ex interuallo.ꝛ tũc denouo ꝛ ex noua cã.vt.l.pleriqz.ĵ. ꝺ ritu nup. ꝛ de diuoꝛ.l.iij.vel.iiij.ꝛc.

n ¶Verũ eſt no.dictionem maxime quia vult idez eſſe ẽt ſi non eſſet implendũ de alia pecunia. ꝛ ita tz Jo.de ymol.in.l. mutiane de cõd. ꝛ demon.

Az in pluzes ¶Si domus nõ põt habitari vel ad habitãdũ locari ꝺz fieri remiſſio mercedis niſi alia eque cõmoda ꝓſtetur h.d.Sz quero ᵍ de facto qꝺ accidit in ciuitate.Eugubij tpe pacis quidã cõduxit magnas domos intẽtõe ꝛ ꝓpoſito tenẽdi ibi hoſpitiũ ſuperuenit guerra ꝓp quã mercatores ꝛ ſimiles ad dcãm ciuitatẽ accedẽt̃ nõ poterant.querit̃ vtrũ cõductori ꝺbeat fieri remiſſio mercedis.ꝛ vt̃ qꝫ nõ qꝛ fructuũ exiguitas nõ iducit remiſſionẽ.vt.s̃.e.l.ſi vno.ſ.cũ quidã.ſz ex iſta domo percipit̃ fructus lz exiguus qꝛ põt habitare ipſe

o ¶De.l.ꝛ iõ qñ autez edificans teneatur de vicio operis vide ſing. ĩ.l.ea.l.ſ. locaui.s̃.eo.

p ¶Hec lex inducit̃.adde .l.pecuniaz.ꝛ qꝫ ibi per bal. poſt glo.C.de condi.ob cau. ꝛ per ymol.ĩ .l.ſi ita ſtipulatus eſſem abſte de ꝟb.ob.ꝓ ſpec.in titulo ꝺ ſalario.ſ.ſi. ꝟſ.i.ꝓ Jo.an. in regula con tractus ĩ mercu.quam allegat ibi Pau. de caſt.vt hic per eum.

q ¶Sed quero.ad hoc fac qꝺ no. Bar.in .l.i.in fi.C. de iure emphi.ꝛ vide in.l.lz.C. eo.ĩ.iij.q. per cano. in.c. ꝓꝓ extra eo.

h ¶Ex iſta lege vicini ſunt ſuſpecti adeo qꝫ poſſunt torqueri de facili ꝛ vide Bal. in.l.i.C.codẽ ꝛ adde Bar.in.l.eos ad fi.ĵ. fur.aduer.nautas.

i ¶In conducto.nota de expenſis factis ab inquilino ꝛ ꝺ hoc ẽt quid in emphiteota vide Bal.in.l.i. C. de iurẽ emphi.ꝛ que habentur ĩ.l.colonus in prin.ꝛ qꝫ ibi glo.ꝛ Bar.ĵ.eo.ꝛ Bal.in.d. .l.i.limitat hec dicta.

k ¶Cum dñt in pñ. huius.l.quando conductor nõ apparet vide Bal.in aũt.qui reſ .C.de ſac.ſan.eccl.in fi.ꝛ Bal.in.l.edez.C. eo.

l ¶In operis. In prin.huius ꝛc. adde Bal.in.l.arbores.ſ.i. per illum tex.de vſu fruc.ꝛ Bal.ĩ.l.i.i.ĩ.vij. col.verſi.quero quid in ꝯctibus.C. de his que pe.no.

Ad domum ¶Damnũ cõtigens ex humoꝛ preſtito parieti ꝓ terraz appoſitã ꝓ actionem ex locato purgatur.h. d.

Aſulam ¶Pactũ qꝫ penſiones debeant̃ emptori ĩtelligitur de debitis vẽditori.h.d.vidiſtis ſimile.s̃.ti.i.l.mercedẽ. ¶No.qꝫ hoc pactuz ꝓdeſt vt emptori teneatur conductor alias ſecus vt.l. qui fundum.s̃.eo.ꝛc.

Inoperis ¶Breuitas termini nõ viciat contractũ bone fidei.h. .d.quẽ caſum no. ¶Opꝫ.s̃.de eo qꝺ certo loco.l.iij.ſ. ſi qs ita So.breuitas ſpacij viciaret ꝯctum ſtricti iuris vt ibi nõ contractũ bone fidei vt hic nec diſpoſitõ nẽ teſtamẽti vt.l.ſi mihi ꝛ tibi.ſ.i.ĵ.de le.i.rõ qꝛ hz inſtar bone fidei.vt.l.in minorum.C.in quibus cauſis in integrum reſtitutio non eſt neceſſaria.ꝛc.

conductor ꝛ familia sua. ergo ꝙ hoc remissio ñ dz fieri quia in nulla ꝓe istius tituli reperitur ꝙ cõducto ri domus fiat remissio qñ ipse põt cõmode habitare ꝛ ét aliqualiter incõmode. vt. ſ. e. l. habitatores. ſz hic põt habitare cõmode magis ꝙ si venirẽt hospites ergo nõ dz fieri remissio ī ꝺrũ vr̃ casus hic qr locator tenet nõ solũ ꝙ ipse cõductor frui possit. ſz ꝙ possit alteri locare vt hic ꝛ iste non põt alteri locare qr néo venit. ergo dz fieri remissio mercedis qd dicendũ rñ deo ꝙ tunc dz fieri remissio mercedis qñ ex re locata nullus fructus ꝓcipitur vt dixi plene ī. l. si merces ¶. vis maior. ꝛ. l. ex cõducto. ¶. si vis ꝛ. l. si vno. ¶. fi. ſ. e. Examinemus ergo hic vtrũ impediat ꝓcipere aliquos fructus ad qõ sciendũ ꝙ fructus fundi nõ dicũtur solũ ea que ex fundo ꝓcipiunt ſz ét ea q̃ fundi occasione ꝓcipiuntur vtputa si esset fundus in quo nullus alius fructꝰ nasceret ſz ibi capiebant fere ꝛ aues ꝛ similia. tunc diceret fructus aucupatõis ꝛ venationis. vt. l. ité si fundi. ¶. aucupationũ. ſ. de vsufruc. ita ī ꝓposito. aut ille qui cõduxit domũ cõduxit eã cã habitationis sue ſz cogitaret ét sic ibi alios hospitare. ꝛ tunc qr fuit cogitatũ inter eũ ꝛ dñm soluz de fructu habitatõnis ꝛ ꝙ illã habitatione hẽre põt non dz sibi fieri remissio mercedis. vt. ſ. e. l. habitatores aut fuit facta locatio ad tenendũ ibi hospitiũ. ꝛ sic fuit cogitatũ de fructu q ꝓcipitur ex illo ministerio. ꝛ ille cõductor magis habitat ibi ad ꝓbendũ ipm ministeriuz ꝙ sue habitationis gratia sicut colonus fundũ ꝛ tunc dz fieri sibi remissio mercedis quasi sterilitas lupenit cũ nullum fructũ ꝓcipit. magis. n. haberet necesse expẽdere in tenẽdis famulis. ꝛ in fulcimẽtis q̃ sunt ī hospitio necessaria ꝙ essz habitationis cõmoditas. iõ debet ei fieri remissio mercedis vt dicta. l. ex conducto. ¶. si vis. ꝛ. l. si vno. ¶. ité. ꝛ. l. si merces. ¶. vis maior ꝛ qõ ibi dixi. ſ. eo. aut de hoc dubitatur ꝛ tũc ex q̃litate domus cõducte qr consuetũ est ibi tenet hospitiũ vel ex qualitate psone cõducẽtis qr est hospitator vel ꝓ sua habitatione nõ ꝺduceret ita magna hospitia vel edificia ꝛ similia tũc isto casu ꝓsumit actuz eé ꝙ hospitandi cã ꝺduceret ꝛ sic ei deberet fieri remissio mercedis vt. l. cũ prediorũ. C. de agri. ꝛ cens. l. excepto. C. e. ꝛ. l. si merces. ¶. vicino. ſ. e. ꝛ. ī. de re. iur. l. semp in stipulationibus nec ob. ista. l. qr sufficit ꝙ possit locari ex ꝓe re hoc est ꝙ res sit apta ad locandũ. i. ꝙ impedimentũ nõ veniat ex ꝓe locatoris vel rei locate vt est in cãu ꝓposito. l. nr̃a vero loquit qñ impedimentũ venit ex parte rei locate ꝛc.

r ¶ Aut de hꝺubitat no. ꝙ si ium artifex ꝛ conduco domũ in dubio ī telligor conducet vt ibi possim artez meã exercet ꝛ ad de glo. no. ī. c. .i. in vſi. ad fenus de vsur. ī .vj. facit. l. plenum. ¶. eqtas .ī. de vsur. ꝛ habi. l. tacituz ꝛ quod ibi nõ de verbo. ob. .i. ꝛ quod nõ. in. l. ita stipulatus circa fi. eodem tulo.

p ¶ Vel ꝛ intellexit aliter .i. pecuniaz ꝛ ꝙ ibi ꝓbat. post glo. C. de cond. ob. cau. l. per totum. ¶. Sed ꝙ ro. ad hoc hꝺ qõ no. Bar. in .l. i. in fi. C. de iure empti. ꝛ vide ind. l. C. eo. ī. vj. q. per cano. in. l. gꝛ extra eo.

Lege dicta ¶ Permutatio operis facta locatore nolente petitionem mercedis non impedit. h. d.

Mandauit ¶ Si dolus aduersarij ꝺdit cãm ꝛctui põt ꝓbẽs penitet ꝛ qd dedit repetere. h. d. vel dic ꝙ hic loqt de dolo qui incidit in ꝛctũ. ¶ Opp. in ꝛctibus nominatis nõ est locus penitentie qr solo cõsensu pficiunt. vt. l. in rigentiũ in prin. ſ. de pac. So. istud cõtingit pp mendaciũ cõductoris. ¶ Jté opp. ꝙ tũc nõ dz agi actiõe ex eo ꝛctu sed actione ꝺ dolo. So. qdã intelligunt ꝙ siue dolus dat cãm ꝛctui siue incidat in ꝛctuz bz locum actio ex ipso ꝛctu. tu dic ꝙ hic loqt de dolo ī cidenti ī ꝛctũ volebã enī edificare ꝛ sic ꝓcessit voluntas ꝛ postea cũ interrogaueri ꝓ quãto fieri põt dixi sti minus ꝙ esset ꝛ ad hoc interuenit dolus ꝛ sic fuit dolus incidens merito purgatur per actionez ex eo contractu. vt. d. l. eleganter in prin.

Messem ¶ Colonus nõ põt cõductione furtiua agere. ſz põt agere ꝯ dominũ vt agat. h. d. qđ casum nõ qr fortis est. ¶ Et nõ. istũ modũ agendi ago vt agas. de quo in. l. iul. ¶. pe. ſ. ti. i. dic vt ibi. ¶ Op. ꝺ. l. si apes. ¶. fi. j. ꝺ fur. gl. soluit ꝙ hic loquit in partiario colono ibi in eo q nũmis colit. ista so. nõ est vera. nã si esset partiarius colonus nõ ageret ex cõducto ſz ꝓ socio. vt. l. si merces. ¶. vis maior. ſ. e. dic ergo ꝙ hic loqt in eo q colit nũmis. nõ ob. l. si apes. qr ibi põt agere actione furti nõ conductione furtiua quod declara vt ibi plẽ dixi. ꝛ etiam dicit Ja. de are.

Locator ¶ Propositũ in mẽte retẽtuz parti nõ expressum nil releuat h. d. qꝺ nõ. ꝓ materia ꝓtestationis. Ly. in. l. pacta nouissima in prima. q. C. de pact. itelligit istũ. ¶. qñ solũ ꝓpositũ fuit in mente retẽtũ. nõ aũt expressuz. ꝛ ita ponit casum. potes intelligere ét ꝙ fuit expressum. nõ aũt in pntia, partus que ex hac declaratõne seu ꝓtestatione poterat ledi alias secus. vt in. l. fi. ¶. ité ꝓdixit. ſ. naute caupo. stabu. ꝛ plene dixi in. l. nõ solũ. ¶. fi. j. de noui oper. nun. circa protestationem declaratiuam voluntatis ꝛc.

Seruum ¶ Ex ꝛctu serui tenet ꝺ omnis ꝺ peculio ꝛ de in rẽ verso. ¶ Ex cõtractu aũt ꝓꝓrio tenet secundũ qualitatẽ culpe commisse per eum. h. d. ¶ Nõ. distinctionem huius. ¶. aut locaui tibi vt seruuz simpliciter aut vt mulionem ꝛc.

Vehiculum ¶ Passagium qꝺ soluitur ꝓ vehiculo soluit dominus vehiculi. qꝺ ꝺ soluit ꝓ rebus ibi positis soluit dñs rex. h. d. qꝺ nõ qr facit ꝙ ꝓ mulo dz solvere dñs muli nisi consuetudo aliter se haberet ꝛc.

Rerum ¶ Locator totorũ horreorũ ꝺ custodia nõ tenet. h. d. dic vt dixi ī l. dominus horreorũ. in prin. ſ. eo. ꝛc.

Colonus ¶ Etiã qui eiicit ꝓp pẽliõz ñ solutã repetit expẽsas vtiliter factas. h. d. qđ casuz nõ. ad multa. ¶ Nõ. ꝙ colonus põt facere expensas vtiles ꝛ necessarias in re cõducta. vidistis in. l. dominus. ¶. i. ſ. eo. ¶ Jté nõ. ꝙ colonus ꝓp pensionem nõ solutã põt expelli de fundo ᶜ dixi in. l. quero. ¶. i. ſ. eo. ¶ Jté nõ. ꝙ lz expellat de fundo nihilominus põt cõueniri ad pensionem debitã de quo ꝓ Ly. plene. C. de iure emphi. l. ij. in qõne iij. vbi ét gl. tangit. ¶ Ultimo no. ꝙ lz quis expellatur de fundo ꝓp pensionẽ ñ solutã nihilominus põt repetet expẽsas vtiliter factas in fundo. ¶ Sed ꝯ istud op. gl. de

s ¶ Seruuz. hũc tex. allegat no. Bar. in. l. i. in. xj. col. C. de sentẽ. que pro eo ꝛc.

t ¶ Vehiculum. Jté facit ad no. q. de qua per Bal. in. l. acceptũ in. xv. q. C. de vsur. ꝛ Bar. in. l. i. ff. de aliñ. lega.

u ¶ Colonus. in ꝓn. huius. l. ꝛc. De expẽsis factis per ꝟcolonũ vide quod dixi in. l. dñs. ¶. i. ſ. eo.

x ¶ Expelli de fundo. sed vtrum ꝓpria auctoritate ꝛ qd tunc in emphiteota vide Pau. de cast. hic qui allegat Bar. in autẽ. .q. rem. C. de sac. san. eccle. ꝛ ibi doc. ꝛ ī. l. .ij. C. de iure emphi.

y ¶ Meliorationes non repetit vide bal. ī ℞ica.C.de ure emphi.in prin. ꝛ quod notat Bar.in.l.i.§.circa medium.ff.de supficie.

.l.fi.C.cõmuni.de le.So.vt ibi gl.¶ Itẽ oppo.ō. §. locator.in autẽ.de ali.ꝛ emphi.Sol.glo.ibi fauoꝛ ecclesie vt in glo.habes tu dic indistincte ꝙ hic logr̃ ī simplici colono.Emphiteota vero siue ecclesie siue alterius qñ ꝓpter pensionẽ nõ solutã ejicr̃ suas melioratione non repetit vt.C.de iure emphi.l.ij. rõ põt esse qꝛ alias emphiteota minorẽ pensionez soluit ꝛ ideo cõsueuit apponi in instrumento ꝙ dat in ẽphiteosiz talẽ rẽ ad meliorandũ non ad deteriorãdũ ꝛc.

Nauem ¶ Quando casus occurrit in re locata culpa cõductoris merces integra debetur hoc.d.de hac materia vidistis in.l.si vno.§.cum quidam.ff.eo.ꝛc.

Iriuum ¶ Ante approbatiõez operis periculũ ẽ dñi nisi vicio operis casus euenerit.h.d. de hoc vidistis in.l.opus.ff.eo.dic vt ibi ꝛc.

De extimatoria actione. ℞ica.

¶ Querit glo.quare dicr̃ de extimatoria actiõe dic vt in ea ꝛ tene primã expositionez que est vera ꝛc.

Ctio ¶ Quãdo res extimata vendẽda tradr̃ actõne ꝓscriptis ẏbis extimatoria agitur que ẽ bonefidei.h.d.¶ Nõ. regulã que hic ponr̃ ꝙ quoties dubitar̃ de nomĩe ꝑctus recurrimus ad actõnẽ ꝓscriptis ẏbis.vi debitis.j.ti.ij.l.i.¶ Scõo nõ. ꝙ actio ꝓscriptis ẏbis extimatoria est bonefidei idẽ qñ datur ꝓ re ꝑmutata vt.j.ti.i.l.i.al' eẽt stricti iuris insti.de acꝯ.§. actio nũ.¶ Oppo.ꝛ vider̃ ꝙ debeat dari cõditõ ex le.vt.l.i.ff.de cõdi.ex le.So.ibi qñ ex nova le.inducr̃ actio.hic vero qñ antiqua lex ex aliquo ꝑctu de cuius nomine dubitar̃ ſm glo.ꝛ bñ. ¶ Itez op.ꝙ debeat dari de dolo vt.l.eleganter in prin.§.nõ solũ.ff. õ dolo.So.vt in glo.ꝛ bñ.¶ Itẽ opp.ꝙ illud negocium sit de iuregentiũ sicut fere ceteri ꝑctus nominati.vt .l.iurisgentium in prin.ff.de pactꝯ. So.fateoꝛ ꝛ dicit ciuile.expone vt in glo.ꝛc.

Extimatio ¶ Extimatio facit transir̃ periculũ in accipiẽtẽ.b.d. ¶ Supra dixit que actio derr̃ qñ res datur extimata vendẽda hic vero ad qd derr̃.¶ Nõ.modũ formãdi libellũ possum enĩ ꝓ hanc actionẽ repetere.aut rem aut extimationez eius qõ nõ.puto ẽt ꝙ si haberet facultatẽ rẽ reddendi possit ꝑcise cogi ad eã reddẽdã. qꝛ cũ iste sit ꝑctus ĩnominatus põt habere locũ prĩa vt.l.si pecunia.ff.de cõdi.ob cãz.¶ Op.ꝛ vr̃ ꝙ periculũ nõ sit indistincte accipiẽtis.imo ꝺz distingui qs rogauerit.vt.l.si gratuitã.§.i.j.ti.ij.Bl.ponit duas solu.ſm Jo.prĩa ꝙ hec intelligar̃ ſm illã.¶ Vel aliter hic ꝑcium fuit appositũ certũ ibi incertũ. ꝛ istud qõ sequir̃ in glo.vel plenius est exẽplificatio huius scõe fol.nã illud qõ Jo.dicit qñ extimatio fuit apposita ī certa nõ facit trãsire periculũ in accipiẽtẽ.plz ꝓ.l.q dã.§.si tibi.j.de leg.i.vbi vr̃ casus ꝺz ꝙ Jo.dicit qñ extimatio est certa recipiens ẽt tenetr̃ de cãu fortuito videt ꝯ ſm Azo.vt.ff.pro socio.l.cũ duobus.§.dãna ꝛ.ff.cõmo.l.si vt certo.§. cõmodatũ.vbi glo.distĩguit notabiliter aut de nã ꝑctus veniebat lenis culpa. ꝛ extimatio facit venire leuissimã aut veniebat leuissima ꝛ extimatio facit venire casum fortuitũ. Sed ſm illã distinctionẽ adhuc sumus ī dubio.qꝛ isti ꝑctus ĩnominati iudicanr̃ ſm nãm contractuũ nominatoꝝ ꝗbus equiparanr̃.vt.l.i.§.ſigs seruuz.ff.depositi.ꝛ.l. eũ qui.ff.cõmo.¶ Si igitr̃ equiparemus hic hũc ꝑctũ cõtractui mãdati in quo venit leuissima extimatio facit venire casum fortuitũ si ꝙparemus locationis ꝛ cõductionis ꝑctui in quo venit leuis tenetr̃ de leuissima.hic aũt est incertũ cui equiparetur vt hic dr̃ in text. qd ergo dicemus.Breuiter mãm istam qd operetr̃ extimatio ¶ Ponit in.l.i.C.cõmo.Buil.de cu.ponit eã in dicta.l.si vt certo.§.cõmodatũ.ff.cõmo.ergo ī multis ab eis discrepo.dixi plene in.d.§.cõmodatũ tam quantũ ad ꝓpositum mihi vr̃ distinguenduz qñ res extimata vendẽda datur.aut extimar̃ res ꝓut vẽdẽda est hoc mõ do tibi hanc rẽ vendendã ꝛ reddas mihi eã aut.x.pro ea.ꝛ tũc extimatio facit transire periculũ ẽt casus fortuiti in accipientẽ.vt hic in fi.ff.Ꝝ opi. Jo.ꝛ verã.aut res datr̃ extimata ꝓut est vendẽda vt do tibi istã rẽ vẽdas eã mihi pro.x.vñ extimatio fuit expssa vt scires ꝙ ꝙto posses vendere.tunc ẽ distinguẽdũ vt dr̃ ī.l.gratuitã.§.i.j.ti.ij.qõ si nõ apparet ī dubio ꝑsumo extimationẽ factam prout vendẽda est vt dicta.l.si gratuitam .cetera dic vt dixi plene in. d. §.cõmodatũ.ꝛ dic qñqz tradr̃ res extimata vt reddar̃ extimatio nõ res.tũc est emptio ꝛ in dubio ad accipiẽtẽ ſpectat periculũ.vt.l.necessario.de picu.ꝛ cõmo.rei ven.qñqz tradr̃ vt reddar̃ res nõ extimatio ꝛ tũc nõ facit transire periculũ.ſz eius effectũ dic vt.l. si inter virũ.C.de iure do.qñqz res tradr̃ extimata hoc acto vt reddar̃ res vel extimatio vt fit in ꝑctu ī quo re tradita transferr̃ dñiũ vel vsucapiẽdi cõditõ. ꝛ tũc videt ꝙ facit transire periculũ deteriorationis ſz nõ periculũ ꝓemptionis.vt.l.plerũqz.in fi.de iure do. hoc operar̃ nã alternatiue qꝛ re exĩte ſz deteriorata ipsa põt reddi.ſz re perempta nõ põt reddi ipsa.Si vero fuit actũ in ꝑctu de cuius nã nõ est vt trãsferatur dñiũ tũc idẽ est ꝙ qñ res traditur extimata simpliciter vt statim dicã.qñqz res tradr̃ extimata simpliciter ꝛ de re reddẽda vel extimatione nil ẽ dictuz aut fuit in ꝑctu de cuius nã est vt trãsferar̃ dñiũ vl vsucapiẽdi cõditio.aut nõ. Primo casu.aut nã illius ꝑctus repugnat ꝙ illa extimatio faciat emptionez ꝛ nõ inducr̃ emptio nec transferr̃ periculũ.vt.l. seruos .ff.fami.her.ꝑciũ.n.serui cũ nõ sit hereditariũ nõ ponitur in diuisione.ꝛ tũc nõ vr̃ facta emptio.aut natura ꝑctus nõ repugnat ꝛ vr̃ facta emptio ꝛ transit periculũ in accipiẽtẽ.vt.l.extimare.j.soluto ma.ꝛ.l. quotiens.C.de iure dotium.ꝛ.l.plerũqz in prin.j.de iur̃ do.vbi si extimate sint res põt esse in dote earũ extimatio qñqz fit in ꝑctu de cuius nã nõ ẽ vt trãsferar̃ dñiũ vt in ꝑctu locati ꝙpositi ꝛ simil.bus.ꝛ tũc ẽ mã .l.si vt certo.§.ꝙmodatũ.ff.ꝙmo.ꝛ dic vt ibi dixi ꝛc.

b **Ecactio** ¶ Op.de.l.rogasti.ī fi.ff.si cer.petatur.dic vt in glo.q̃ ponit duas so.ꝛ quelibz ẽ bona.

¶ De rerum permut atione. ℞ica.

Icut ¶ Permutatio ẽ cõtractus innominatus ꝛ iõ ꝓducit actionẽ prescriptis verbis.ꝛ solo cõsensu nõ cõtrahitur nisi rei interuẽtu vestiar̃.ꝛ si datur res aliena nõ vestr̃ ꝛ in ea est locus cõditioni ob cãz.h. .d.bona ꝛ no.est hec.l.ꝛ diuidr̃ qꝛ primo ostendit ꝙ mutationẽ esse cõtractũ innominatũ ꝛ in speciẽ noãti contractus non cadere. ¶ Secundo ex hoc infert quattuoꝛ effectus ꝙ cõgruunt ꝓtractui innominato.ſa ibi vnde si eas res.¶ Circa istam.l.sunt querẽda aliqua. Primo quare contractus ꝙmutationis non dr̃ ¶ Permutatiõis.adde qõ dicit Bal.in.c. .i.§.i.de ꝓtro. ĩuesti.ꝙ cambiuz est ad genus ſz ꝙmutatio ꝓꝑie est speciei ad speciẽ ꝛ sunt contract⁹ inoĩati.

Verum in
distincte. an p
mutatio consi
stat si res non
erat pmutatis
ꝛ vide Bal. in
.l.i.C.eo.ꝛ ibi
et quid si per
mittatur nuda
possessio cum nu
da possessione
¶ Differen
tie vide glo.ꝛ
doct. in.l.i. C.
eo.ꝛ melius i
.l.ij.C.eodem.
¶ Una pte
adde Bar. ad.l.
aristo. in prin.
de don.ꝛ bal.
in.l.i.C.eodē.
vide.d. Pe. de
anchara.ꝛ mo
der. in.c. qꝫ to
de iudi. in.ij.
col. per Bar. in
l.aristo. de do
na.ꝛ in.l.si ep
tione de pbē.
empt.ꝛ in.l.si
cut.§.vendito
nis.ff.quibus
mo.pig.vel bi
po.sol.ꝛ Bal.
in pbe. feud.
in.iij.col.ꝛ ca
no. in.dic. ed
questiones. ꝛ
cōtra istud vi
deꝫ facere qꝫ
vult idem bar.
in.l.sed si ante
.ff. de acquir.
possꝫ.ꝛ in.l.ij.
circa fine.ff. si
cer. pe. vbi vꝫ
velle qꝫ quan
do dubitatur
de natura con
tractus verum
sit nominatus
vel innomina
tus potius ce
setur nomina
tus vide per
Ro.ꝛ moder.
in.l.ij.ff. de cō
di. ob cāz. vid
moder. in.l. si
pascenda. C. de
pac. vbi ful. tz
et ꝫ Bal. vide
bar. in Ryca. ff.
ti.i.ꝛ qꝫ potꝫ
censeꝫ innomi
natus induco
l. labeo scribit
si mihi biblio
thecam. ff. de contra
hen. emptꝫ. vbi si vē
do tibi bibliothecam
sub condītione si cā
pani vēdiderint tibi
locum in quo repone
res eam dicitur ibi qꝫ
si steterit per te quo
minus impleatur cō
ditio illa qꝫ agitur p
scriptis verbis dicit
tm etiam ibi subsequē
ter qꝫ etiam agi pōt
ex vendito.

a ¶ Permutatione.
Ro. limitationes qꝫ
in ꝯctu innominato in
hoc locum penitentia
fallit in ꝯctu trāslatꝫ.
tex. sing. in.l.ij ꝓ fun
do. C. de transa. ꝛ ibi
Bar. si trāsactio sit ꝯ
ctus innoīatus. l. siue
apō acta ꝛ ibi no. C.
eo. ti. ꝛ sequit. d. Jo.
in.l. aristo ꝛc.

b ¶ Actio pscriptꝫ vbis an actio pscriptis
vbis sit bone fidei ē
tm stricti iuris in cāu
no. ꝓ Bal. in.l.i. C. e. i
vsi. ꝛ hic qro in vltīa
col. ꝛ hic adde. l.ij. ꝛ
ibi bar. ꝛ doc. C. e. si
qd in actōe pscriptis
vbis q̄ non oritꝫ ex p
tatōe si ex pacto
apposito inxta ꝯctus
bonefidei vide i. l. iu
risgētiū in. §. qnimo
.ff. de pac. qd i actiōe
pscriptis vbis q̄ oritꝫ
ex pacto de pmutan
do vide doc. i. d. §. ac
tionum inst. de acti.

c ¶ Questione pmā.
dicit gl. ꝛc. i qbus ca
sibus bēat locū actio
pscriptꝫ vbis adō gl.
ꝛ doc. in. d. l. ex placi
to de rerum permu.

d ¶ Non est verum
adde gl. ꝛ bar. in. d. l.
ex placito.

e ¶ Ad scōam. q. q̄ ē
dīa iter actōs pscrip
tis vbis ꝛ i fcm actio
nē qd differt actio ꝓ
scriptꝫ ꝛ i factū adde
bal. i. l. ex placito i. tij
.q. C. de rerū pmu. ꝛ
vide et gl. ibi ꝛ Dy.
ꝛ doc. in. §. actionū in
sti. de acti. adde q̄ po
no. ff. l. proxima.

f ¶ Nō nunqꝫ. i pn.
huius. l. adde an actō
i factū sit tdē no. bal.

¶ De prescriptis verbis ꝛ in factum actione. Ryca.

¶ Supra dictū ē de actiōe pscriptis verbis que da
tur ꝓ extimatione ꝛ pmutatione. ¶ Nūc vero sim
pliciter ꝛ in genere de pscriptis verbis ꝛ in factū ac
tione. ¶ Bl. querit circa Ryca. primo in qbus casibus
habeat locū actio pscriptis verbis. ¶ Scōo in qbus
differt actio pscriptis verbis ab actione i factū ¶ Ir
ca qōnem pmā [b] dicit glo. qꝫ habeat locū in tribus ca
sibus vt in glo. Sed doct. vltramon. ꝛ moderni dīnt
qꝫ in vno cāu/tātū. l. qn dubitaf de nomine ꝯctus. qꝫ
est in omnibus ꝯctibus innominatis. ꝛ illud qꝫ dr ō
pacto incōtinenti apposito nō ē verū [d] qꝛ ille actiōes
nō oriunf ex pacto sed ex quodā ꝯctu inominato q
oritf habita relatione pacti ad ꝯctū vt ipsi no. in. l. bo
ne fidei. C. de pact. ꝛ in. l. ex placito. C. de rerū pmu.
in qōne. v. sz illud nō ē verū sz glo. tua dicit verū. naz
actio pscriptis verbis hz locū in pactis incōtinēti ap
positis ꝛ ex pacto incōtinēti apposito oritf actio. tex.
est in. d. l. in bone fidei. C. de pact. ꝛ. l. iurisgētiū. §. qn
imo. ff. de pac. ꝛ ibi dixi. So. dicit glo. vbicunqz dubi
taf de actione circa ꝯctū hic accipias ꝯctū large et
si nō sit ꝯctus vltro citroqz obligatorius. pōt enī pe
re actionē pscriptis verbis vt videbitis in multis ca
sibus hui⁹ tituli. itē qn ē factū certū ꝛ dubitaf i quā
spēm ꝯctus cadat. vt. l. i. ff. e. ꝛ. l. i. ff. ti. ij. itē si factum
esset incertū. vt. ff. ti. i. l. itē hz locū actio pscriptis ver
bis. vbi factū ē certū. ꝛ certū ē qꝫ nō cadat in aliquā
spēm ꝯctus nominati vt in tribus ꝯctibus q ponunf
in. l. nālis. §. i. ff. eo. Ad fam qōnem [e] que ē dīa inter
actionē pscriptis verbis ꝛ factū actionē dicit glo. qꝫ
actio in factū mag. generaliter sumif istud expediui
plene in. l. i. ff. de cōdi. ex. l. tm quātū ptinet ad pntez
titulū declaro actio pscriptis vbis ideo appellata ē.
qꝛ daf fm vba pscripta ꝛ nō hz certum nomē. ꝛ ista
eadē pōt dici in factū quasi habeat actionē fm fcm
ꝓpositū. vn vbicūqz hz locū actio pscriptis vbis hz
locū in fcm qnqz tm ex aliquo facto equū ē actōz da
ri vbi nulla vba iteruenerūt. ꝛ tūc nō pōt dici pscrip
tis vbis qꝛ vba nō fuerūt sz vocaf actio i fcm ō qua
videbitis in. l. quottens. ff. eo. ꝛ ꝓ multas. ll. huius ti
tuli declarari plene in. l. i. ff. de condi. ex lege. ꝛc.

Onunquam [f].

n Ubi incertū ē i quā spēm ꝯc
tus cadat ad actōz pscriptꝫ ver
bis seu in factū recurritur. b. d.
¶ Nō. qō dixi in summario ꝛ
nō. legē nostrā. ¶ Op. ad pmū
exēplū hic positū ꝓ turisconsul. nā de iure cōductor
est ille q dat pecuniā. ꝛ alius dr locator. vt. l. i. §. si qs
fuum. ff. depositi. ꝛ ff. eo. l. nālis. §. atc ū do. ergo hoc
est certū qꝫ dns nauis est locator ꝛ dns merciū ē cō
ductor. So. posito qꝫ hoc sit. tm est incertitudo circa
ꝯctum. s. an locauerit nauē an locauerit operas suas
seu rem ꝛ operā ꝛ ꝓpter hāc incertitudinē circa fac
tū deuenif ad actionē pscriptis vbis seu in fcm. ꝛc.

Aturalis.

n ¶ Nō. difficiliorē ꝛ
vtiliorē forte. l. que sit
i. ff. veteri. hec enī fuit vna questio altius
disputata ꝓ Paulū in qua plene tractat
mām vt facio in qōnibus meis. ꝛ primo ponif thēa
ꝛ questio fo altius exordif māz diuidēdo eā i quat
tuor ptes. s. in quattuor ꝯctus innominatos tertio ꝓ
sequif primū. quarto ꝓsequif fm. quinto ꝓsequitur
tertiū. sexto ꝓsequif qrtū. septimo determinat qōnē
ꝓpositā. fa ibi i qōne. tertia ibi ꝛ siquidē. quarta ibi
at cū do. quinta ibi qꝫ si faciam. sexta ibi sed si facio.

⁊ doc.post glo.in.l.i. .C.de rerum pmu.⁊ gl.⁊ Bar .in ℞ica.s. eodem.

septima ibi si ergo.⁊ legamus ꝑ ꝓticulas. prima ꝓti cula nō bz summariū nec recipit oppositionē q2 mer factū ponit ⁊ ꝟa ꝓcula q2 ponit diuisionē mere non recipit summariū sz ōria ⁊ gl.nō opponit nec dat so lutionē.Ego fortissime oppono q ēt in alijs spēbus cōsistūt ☞ctus innominati.qñqz enīz do vt facias qñ qz do tibi vt lucius ticius faciat.qñqz do tibi vt quid cōtingat seu obuenat.ista sunt ⁊ba eiusdez ☞Pauli iu risconsulti.vt.l.senatus.§.i.j.ō donatj.cā mor.So.☞c tus ꝑprie ē qñ vltro citroqz orīf oblio.vt.l.labeo.j. de ver. sig . intendit ergo iurisconsultus hic tractare materiā dationis ob cām qñ cadit in ☞ctum hoc est quod dicit totius obligationis rē dari cōtractus.sed ī casibus.l.cōtrarie licz sit datio ob cām tn nō ē ☞ctus quia recipiens nō obligatur ad aliquid faciendū vel dādū.¶Scō op.⁊ fortiter.isti cōtractus cōcipiunf ꝑ vt sic sub mō sed ego video q qñqz cōcipiunf ꝑ si vt.l.si intra.s.de pac.⁊ sic erit do si facias vel facio si des ⁊ similia.nō est ergo ꝑfecta diuisio que hic ponit ꝑiurisconsultū.Rñdeo q si inducitur conditio ⁊ ea que sunt in conditione nō sunt in obligatione.vt.l. siquis sub cōditione.j.siquis ob.cau.testa.⁊ ideo nō est ꝓprie cōtractus q2 nō vltro citroqz oritur obliga tio ego dixi in dicta.l.si intra.¶Tertio op.nō facere est species distincta[g] a facere.vt.l.in facto.j. de con di.⁊ demon.Sed ego reperio contractū innominatū do vt non facias.vel non facio vt des.vt.l.dedi ī ꝑn. .s.de condi.ob cau.ergo hic iurisconsul.non diuisit. ℞ō factum pōt accipi vt genus ⁊ diuidif in affirma tiuā ⁊ negatiuam vt in facere ⁊ nō facere vt.d.l.in fa cto de condi.⁊ demon.hic ergo accipit iurisconsul.in genere ⁊ cōprehendit facere ⁊ non facere lz tn non prosequaf nisi quando facere affirmatiue fuerit pro missuz.¶Quarto op.q sunt plures species contrac tuū que possunt colligi ex geminatione eoz̄ que hic ponūtur.s.do ⁊ facio vt des vel do ⁊ facio vt facias vel do vt facias ⁊ des ⁊ similia.⁊ sic possunt triplica ri ⁊ quadruplicari.⁊ tunc erunt infinite species con tractuū innominatorum.rñdeo quando datur doctri na de simplicibus intellige statim de mixtis vt insti. de acꝯ.§.item mixte.⁊.j.de libe.⁊ posthu.l.si ita vir iurisconsul.cū hic posuerit diuisionē simplicium stati intellexit ⁊ comprehendit contractum si misceantur.

g ¶Non facere est species distincta.vīō ad hoc per Bar.

Et siquidem[b].¶Hec est tertia ps in qua ꝓsequif nām ꝑ mi cōtractus innominati do vt des.⁊ breuiter hoc ī tēdit.Si pecunia daf vt res recipiaf est emptio.sed si res daf ꝑ re est cōtractus innomīatus ex quo orīf actio ꝓscriptis ⁊bis ad interesse . ⁊ pōt etiā agi cōdi tione ob cām ⁊ piculū rei,spectat ad eū qui eā rē re cipere dz sicut ī empc̄.⁊ vēdic̄.h.d. ¶Nō.q3 dixi in summario.nō.q actio ꝓscriptis ⁊bis daf vt fiat q cōuenit.q si nō fieret cōdēnaf ad interesse.¶Scō nō.q cōditio ob cāz nō orīf ex ipso cōtractu sz extra id quod agif vt repetaf q3 datū est quasi causa non secuta.vt.l.si is qui.§.fi.s.cōmo.¶Op.⁊ vī q quan do do pecunia vt rē recipiā q sit cōtractus innominatus vt.s.de cōdi.ob cau.l.fi.So.ibi fuit data pecunia vt res daref vīn cū de natura emptionis nō sit q vendi tor obligaf ad dādū.ideo est cōtractus innominatus hic vero nō fuit actū vt rē daref sz vt rē accipiā.¶Et sic nō.q istud verbū recipiam vel accipiā nō induc̄ de necessitate ⁱ translationē dominj. Cōtra quod tam fa cit.C.ō trāsact.l.cū mota.ibi ne ꝓpē bonoz̄ suscipiat sed pōt rīderi q ibi adijcif istud verbū bonoꝝ.⁊ sic est obligatio generis.vt.l.nō amplius.§.fi.j . de le.i. merito translatiōz dominj cōtinet.vt.dixi in.l. ex ēp to.in prin.s.de acti.empti.⁊ eodē modo intelligo q3 .j.sequif si rē do vt rē accipiā q3 ex necessitate ī im portat q tu tenearis me facere dominū sed solū tra dere possessionē vacuā ⁊ q a te dolus malus absit si cut in emptione ⁊ venditione.vt.l.i.s.ti.i. ⁊ ibi dixi. ¶Op.dicif hic ciuiliter obligari.cōtra immo ē iurif gentiū.vt.l.iurisgētiū.in prī.s.de pact.So.gl.duobus modis ⁊ bene.¶Itē op.dicif hic q ꝑ hanc actionē fit cōdēnatio ad interesse.cōtra in obligatione dandi cogif quis ꝑcise dare.vt.l.vbi autē.in fi.j.de v.ob.sz hic ē cōtractus do vt des.ergo ⁊c̄.Possumus dicer q hic non erat obligatus ꝑcise ad dādū.vt.s.ꝓxime dixi tamē hic iurisconsul.hoc nō inspexit sed generali ter ⁊ indistincte ē locutus in quol.bet cōtractu do vt des.⁊ iō glo.in.l.i.C.de sentē.que ꝑ eo q3 interē.vt hic.vltramon.cōtra in.d.l.i.C.de sen. que ꝑ eo q3 interest.in.q.iiij.principali circa fi.⁊ ī.l.cū ꝑcibus.C. de rerū pmu.⁊ Dy.in.l.stipulatōes nō diuidunf.j.ō vēr.obl.in magna distinctione tz opi. nostrorum glo. assignat rōnem vt examino plene in.d.l.stipulatiōes non diuiduntur in.xij.vel.xj.oppositione.⁊ ibi teneo opi.glo.nostrorum.¶Op.ad.vī.sed si stichum.ff.de condi.ob.cau.l.fi.glo.soluit ⁊ tene illā ibi vel melius ⁊c̄.¶Quero extra glo.qualiter formabitur libellus in hac actione ꝑscriptis verbis.rñdeo sicut dixi in.l. .i.in prin.s.de acti.empti peto te cōdemnari ad rez dandam vel si rem nō dederis ad interesse vt hic col ligitur ex tex.Item querif quid si datio fit ꝓpter ali quod factū vt des mihi.x.⁊ dem tibi seruū vt manu mittas datio quam debes facere mihi est ꝓpter fac tum glo.videf dicere q tunc iudicabif magis do vt facias q3 do vt des vt.l.cum ꝓponas.C.de dolo tan gitur per glo.j.e.l.§.q si faciaz.⁊ ibi dicam. ¶Sed quero quid si do tibi vt alij des vel in aliquā cām cō uertas non vt mihi des certe cōtractus īnominatus est.⁊ habet similitudinē magis cū mandato quam cū emptione ⁊ venditione.⁊ ideo pōt reuocari ex peni tentia sicut ceteri contractus innominati. Item mor te videtur reuocari ad similitudinem mandati nisi in casu speciali.vt.l.si res.§.i.j.de iure do.⁊c̄.

b ¶Et siquidem.in prin.huius.§.⁊ potest etiam agi conditione ob causam ⁊c̄.Et vi de Bar.in.l.i.§.i.s. si cer.pet.⁊ Bar.in.l.q id quod.j.de verbo. obligat.⁊ in.l.i.C.de pac.⁊ in.l.actionē.C. de transac.⁊ in.l.cuz mora.eo.titulo.

i ¶De necessitate an verbum accipio īclu dat translationem do minj adde Bar.in.l. fi.s.de condi. ob cau sam ⁊ in.d.l.i.s.de rez permu.⁊ cum Bar. hic transit ful.in. d.l. cuz mota ⁊ ēt Pau. de castr.ibi ⁊ hic.

Ar cum do[k].¶Si datur pecunia pro facto q3 solet locari est loca tio si res datur pro facto est contractus innominatus pariens actionez prescriptis verbis ad interesse.sed si factum locari non solet quicquid detur est contra ctus innominatus.⁊ ideo ex eo potest agi actione prescriptis verbis potest etiam datum condici.h.d. ¶Opp.q non pōt agi prescripc̄ verbis actione.im mo seruus efficitur liber post lapsum tpis.vt.l . si is qui.C.si mā.ita fue.alie.ne pro.gl.soluit duobus mo dis.vt hic ⁊.l.dedi.§.ij.s . de condi.ob cām dic q in contrario fuit emptio ⁊ venditio.hic contractus inno minatus.⁊ hunc passum examinat Ly.plene satis in .l.liber.C.de condi.ob cau.¶Itē opp.de dolo actio non debet dari immo prescriptis verbis que oritur ex contractibus īnominatis.vt hic ⁊.s.ti.i.l.i.ver.vīm si eas res.⁊.s.de cōdi.ob cau.l.fi.So.dicit glo.expo ne hic de dolo.i.prescriptis verbis propter dolum. tu dicas q stet proprie de dolo.nec obstant cōtraria nam hic fuit contractus do vt facias ⁊ hic loquitur ō actione dandi ei qui fecit ex cuius ꝑte ē facio vt des licet glo.contradicat.iō cōpetit sibi de dolo. vt dicaz .j.proximo.§.¶Itē querit glo. quomodo cognoscā tur contractus innominati.vtrum ex modo contrahē di an ex modo implendi.⁊ dicit glo.ex modo contra hendi.q3 declaro.j.§.proximo.¶Itez quero extra glo.quomodo cognoscam facta que ꝑnt locari ⁊ que

k ¶At cum do.in prin.hu ius.§.per bar. in.l.iij .§.i. de condi.ob cau sam.

nem. Rñdeo quedam sunt mere facti. vt ire romam portare libros ⁊ similia. ⁊ ista pñt locari. vt. ff. loca. l. qui operas. ⁊. l. opus cum similibus. quedaz sunt facta quibus est admixtum ius vt manumittere vendere. ⁊ ista aut habent factum momentaneuz ⁊ non pñt locari ita loquitur hic. aut habent factum successiuuz vt agere pro me in iudicio ⁊ ista possunt locari. vt. j. ea. l. §. sed si facio. ¶ Itē aduerte q̄ de re evicta potest agi prescriptis verbis vt hic ⁊ ēt condiō. ob cau. regulariter vt. l. fi. s̄. de condi. ob cau. fallit in contractu transactionis vbi si possum agere prescriptis verbis ad interesse re evicta non competit conditio ob causam odio litium ne restaurentur. vt. C. de transa. l. si pro fundo. ¶ Ultimo nota q̄ non est locatio nisi interueniat pecunia numerata ⁊c.

Quod si faciam. ¶ In facio vt des nō habet locuz actio p̄scriptis verbis. sed ad actionē de dolo recurrit. h. d. vidistis duos articulos. s. do vt des ⁊ do vt facias nunc videamus de tertio. s. de facio vt des. ¶ Op. ⁊ videtur q̄ immo datur actio de dolo. vt. l. cum ꝓponas. C. de dolo. So. dicit glo. q̄ ibi est facto vt des licet enim dederim seruū vt manumittas hec datio fit pro facto. ⁊ ideo ꝓinde est ac si esset facio vt des. ¶ Hō. illud si datio fit principaliter ꝓpter factum ipsum factum vī in obligatione idem no. in. l. p̄ria ⁊ econuerso si est factū in obligatione ꝓpter dari datio videt in obligatione. ⁊ ideo si promisi pare re sñe arbitri sub certa pena ⁊ arbiter condemnauerit me ad dandū lz prima facie videat adiecta pena facto tñ in veritate est adiecta dationi nō enim aliud est parere sñe arbitri q̄ dari pro hoc. j. de ver. ob. l. v. §. fi. ⁊ hoc est vtile scire ad multa ⁊ maxīe si quātitas deberet dari q̄ tunc videret adiecta lōco ⁊ infrandem vsurarū vt. l. iul'. §. idē pap. s̄. de acti. empt. Sed lz ista solutio cōtineat veritatem in se tamē ꝓpter aliud nō placet vt statim dicam. ¶ Itez op. C. de trā sactio. l. cum mora So. dicunt quidam q̄ ibi erat do vt facias licet fuerit ꝓuentum in faciendo sed hoc ñ placet non enim curo que verba preponant vel postponant. vt. j. dicam ⁊ ideo dicit glo. aliter q̄ ibi fuit facio vt des. Sed hic erat tale factum ex quo tibi aliquid adest. vnde producit actionē prescriptis verbis ista solutio est bona in se non tamen quo ad illam. l. ibi enim loquitur de actione prescriptis verbis data ua que datur a lege absq̄ matre obligatione. sed hic querimus de actione prescriptis verbis natiua que nascitur ex ipso contractu. tu dic ergo q̄ ibi non poterat agi conditione ob causam vrsē reponeret in pristinam obligationem neq̄ ex eo quod actio extincta erat talis. que non poterat restaurari per pactum vt actio inofficiosi testamēti ⁊ alie que ex delicto oriuntur. vt. l. si tibi. §. i. ⁊. l. si vnus. §. pactus ne peteret. s̄. de pactis. itē de dolo non poterat dari quia liberatio obuenerat aduersario propter mortem filij absq̄ alio suo dolo. ideo datur tibi prescriptis verbis a. l. non q̄ nascatur secundum veram opi. ¶ Quero ergo pro declaratione ⁊ predictorum que est ratio q̄ in cōtractu facio vt des non dat actio prescriptis verbis. dicit glo. q̄ quādo facio vt des ex facto meo tibi nihil adest. iō cessat equitas que habet producer actionem prescriptis verbis ⁊ q̄ tu decepisti me faciendo ne aliquid facerē ⁊ non vis dare recurritur ad actionem de dolo. ⁊ ideo si ex facto meo tibi aliquid adesset daretur mihi actio prescriptis. v. sicut i contractu do ut facias vel do vt des. ista est vera ratio probatur. in. l. solent. j. e. ⁊ oēs tenent istam lect. licet io. aliter dixerit. Si hec ratio est vera tunc lol. glo. facta ad. l. cum proponas. C. de dolo. non est bona. quia si dedi tibi seruum manumittendum manumisisti tibi aliquid adest. s. iuspatronatus. ergo debet dari prescriptis verbis. nec potest dicere ille qui hz iuspatronatus nō videt locupletior quia immo quādo ad implendam suam voluntatem facta est manumissio. vt. j. ea. l. §. fi. ⁊ ibi nō. probatur in. l. si quis seruum ⁊. l. ticius. s̄. de actj. empti. Preterea paria sunt q̄ tibi aliquid adsit. vel alij de voluntate tua. vt. l. solutam. j. de solutj. vnde cum seruo manumisso acquiratur libertas de voluntate tua videtur tibi aliquid adesse. ⁊ ideo dicendum est q̄ ibi in. l. cum proponas non loquitur de actione de dolo que competat ad interesse vt faciat quod conuenit. quia ad illud daret actio prescriptis verbis. sed loquitur de actiōe ō dolo. que datur in locum conditionis ob causaz. vol. bā enim repetere seruum quem manumisisti quod non potest fieri quia libertas non potest reuocari iō dabitur actio de dolo in qua venit tantum quantuz interest mea habere illum seruum quem dedi. ¶ Sed ꝑ hoc op. quia illud idem videtur venire in actione ꝑscriptis verbis. vt. j. e. l. in fi. So. illud est verū quādo in actione prescriptis verbis. nō potest venire aliud interesse. vt ibi dixi. sed hic poterat venire aliud. iō recurritur ad actionem de dolo loco conditionis ob cām. ita debet intelligi. d. l. cum proponas. de dolo. ¶ Item opp. in facio vt facias datur actio prescriptis verbis. v. j. §. proximo. ergo eadem ratione in facio vt des. So. ibi ex vtraq̄ parte est eadem equitas. vel posses dicere q̄ debet intelligi etiam quādo facio vt facias continet aliqua verba ex quibus ꝓti aliquid adest. alias si nil adesset recurreretur ad actōnem de dolo sicut in facio vt des. ¶ Op. C. de transactj. l. cum proponas. So. ibi enim loquitur in non facio vt des. istud contrarium est valde difficile. ibi. n. loquitur in non facio vt des. qui articulus est valde difficilis. Ratio quia actio prescriptis verbis non datur nisi ei qui implet contractum ex parte sua. vt per totam banc. l. ⁊. s̄. ti. i. l. i. sed ille qui promittit non facere nunquam potest implere quia si non facit hodie potest facere cras ⁊ sic de singulis. Item ex hoc seq̄tur aliud quia si aliquid dedit vel facit per quod aliquid adsit aduersario nō potest repetere ꝑ cōdictōez ob cām quia conditio ob cāz datur cōtra aduersariū qñ ⁊ ipse fuit in mora faciendi seu implendi ex ꝑte sua. vt. s̄. §. proximo. v. q̄ si tale. Sed si ille qui tenetur non facere non potest iplere ex sua. aduersarius non potest esse in mora non faciendi cum non teneatur facere nisi ego impleaz vt. l. iul'. §. offerri de actj. emptio. ⁊ l. quero. §. inter locatorez. s̄. loca. ⁊ ideo ad extimationem huius articuli quando contractus cōcipitur hoc modo non facio vt des oportet scire q̄ licet in alijs contractibus innominatus sit locus penitentie. vt. l. si pecuniam de condi. ob cau. tamen in cōtractu transactionis non vt. l. quāuis. C. de transactō. Hoc ergo premisso primo videamus an ex hoc contractu oriatur actio prescriptis verbis ex parte eius qui tenetur non facere. Exemplum si promitto non petere vt des mihi centum ⁊ tu promittis dare cētū mihi in quo sic dicas. aut ista conuentio licet liberatoria apponitur super contractu bonefidei ⁊ tunc pōt impleri cauendo de non petendo. q̄ in contractibus bonefidei cautio de non implendo modum habent pro implemento. vt. l. in fine. §. fi. s̄. loca. tunc potest agi prescriptis verbis. nam liberatio ⁊ sup contractu bone fidei dicitur bone fidei licut ipse contractus. vt ab emptione. s̄. de pac. ⁊ in hoc casu potest dicer verum. gl. que est in. l. sine apud acta. C. de transactj. idē

l ¶ Infra de verbo. oblig. l. v. vide bar. in. d. l. quinta. §. fi. ⁊ ibi Ange. ⁊ moder. ⁊ vide Bart. idem tenentē in. l. cum ꝓponas. C. de dolo. Et per ista etiam concludit Bal. in. l. i. C. de insti. ⁊ substi. ñ. iiij. q. q̄ conditio si fundum dederis non dicit ī facto consistere ⁊ ibi ēt qd de conditione si fundū vēdideris q̄ autē si do vt redas mihi actiones dicit Bal. in. l. i. in. vi. col. C. de acti. ⁊ obl. q̄ si est debitum liquiduz dī do vt des si autem dicī do vt mādes actionez tunc est do vt facias hac. e. l. pe.

m ¶ Pro declaratione. vide per Ly. in. l. ex placito. s̄. allegara.

n ¶ Liberatio. ita ēt tenet Bar. in. d. l. sine apud acta. sed eius opi. cōiter reprehenditur ibi ideo cōmissa ista distinc. teneas opi. quam ponit bar. in. d. l. actionem.

si esset appositum certum tempus. ℣. quod ne fiat q̃ tunc posset impleri non faciendo per totum illud tẽpus non est dubium. sed si nullum tempus eẽt adiectum ⁊ dicta conuentio apponeretur super contractu stricti iuris nunq̃ posset impleri ⁊ nunquã possit agi p̃scriptis verbis vt. l. cũ proponas. ⁊. l. siue apud acta. C. de transac. ¶ Item est videndum° vtrũ in hoc contractu ex parte eius qui tenetur non facere sit locus conditioni ob cau. ⁊ pono casum in terminis promitto a te nõ petere ⁊ tu ꝓmittis mihi dare centum ꝓpter hoc ab actione principali te liberaui vel alio modo consecutus es liberationẽ si non des centum. vtrũ possum agere condition̄e ob cãm vt te reponas in pristinam obligationem. Breuiter, dicas. aut est talis actio que põt per pactũ restaurari ⁊ possum agere condition̄e ob cãm. vt. l. si quis ꝓ accepto. s̄. de condi. ob cau. ⁊ no. in. l. actione. C. de transa. ⁊ intelligo p̃ q̃ agam condi. ob cau. non ex penitentia. q̃ de illa ñ est dubium sed ꝓpter morã tuam videris enim esse in mora ex eo q̃ p̃ me factũ est quicquid potui q̃ te liberaui ⁊ tu non vis dare. vt no. in. d. l. actione. Sed si tibi obuenisset liberatio alio modo q̃ p̃ factuz meum vtputa p̃ mortem tunc ageret actione p̃scriptis verbis vt dicta. l. cũ mota. C. de transac. ⁊ dixi. s̄. eo. ℣. in secundo cõtrario. si vero actio non est talis que possit restaurari p̃ pactum vt actio ex delicto vel q̃ forte in certum est vtrũ esset aliqua obligatio re vel spe ⁊ tunc non põt agi condition̄e ob cau. sed ꝓagitur actione de dolo vt. d. l. actione ⁹. ⁊ ibi nota ꝑz q̃ glo. sustinet opi. Placen. Itẽ quero vtrũ contractus ĩnominati cognoscantur per modum ineundi an p̃ modum implendi ⁊ dicam. ℣. proximo. ℣.

o ¶ Videndum. adde bar. in. l. siue apud acta. C. de transac.

p ¶ Et intelligo contrarium ꝛ Bar. in. d. l. actione ⁊ qualiter in contractibus innominatis ꝓcedit vsuca pio tangit subtiliter Bal. in. l. i. C. ò dona.

q ¶ Dicta. l. actione. vide ibi Saly. ⁊ qõ dixi post eum.

Sed si facio ¶ Ex cõtractu facio vt facias oritur actõ p̃scriptis verbis que ꝑz similitudinẽ cum actione mandati. b. d. ¶ Mo. q̃ ꝛ mandatum non sit gratuituz ita q̃ non pareat actionẽ mandati inter mandantẽ ⁊ procuratorẽ tñ dicitur mandatũ respectu illius qui agit ⁊ contra quẽ agitur sine quo mandato alieno nomine agi non põt vt hic patet dixi in. l. i. s̄. de ꝓcura. ¶ Secundo no. q̃ cõtractus innominatus ⁊ actio que ex eo oritur datur ad similitudinẽ cõtractuũ nominatorum q̃bus assimilantur ⁊ iõ in eis venit culpa leuis lata ⁊ leuissima ꝑm illorum contractuũ similitudinẽ vt. s̄. ti. i. l. i. in fi. ⁊. ℣. e. l. si gratuitã. ℣. i. ⁊. ij. ⁊. s̄. depositi. l. i. ℣. si quis seruum. ⁊. l. eũ qui. s̄. cõmo. ¶ Tertio nõ. q̃ ex contractu facio vt facias oritur actio p̃scriptis v̄bis. ¶ Op. s̄. proximo. ℣. So. vt ibi dixi. ¶ Sed quero circa istuz. ℣. extra glo. vtrũ cõtractus ĩnominati iudicent ꝑm modum ineundi cõtractum an ꝑm modum implendi gl. s̄. e. l. ℣. at cum do. in prima glo. ⁊. s̄. proximo. ℣. in gl. magna. ⁊. C. e. l. ex placito. ⁊ de transactionibus. l. cũ mota. ⁊. C. de dolo. l. cum proponas. ⁊ vbiq̃ dicunt q̃ cognoscuntur penes moduz ineundi cõtractum nõ penes modum implendi. vnde si fuit cõtractus do vt facias tñ tu preuenisti in faciẽdo dabit̃ actio p̃scriptis verbis que orit̃ ex do vt facias nõ de dolo que orit̃ ex facio vt des. Doct. vltra mon. in. d. l. ex placito. ⁊. l. cum ꝓponas dicunt contra sicut enim in contractu emptionis ⁊ venditionis ab ipso initio ex vna pte ẽ emptio ex alia venditio. vt. s̄. ti. i. l. i. ita in istis contractibus scilicẽt in do vt facias ex parte mea erit do vt facias ex parte tua erit facio vt des. ⁊ ista opi. videtur mihi vera. probo primo declarando rationem eorum. isti cõtractus ĩnominati inducunt̃ secunduz naturam contractuum nominatorum quibus assimilantur. sed in contractibus nominatis ex vna parte dicitur emptõ. ex alia vendi tio vel locatio ⁊ conductio ⁊ similia. ergo ita in istis ĩnominatis. Preterea probo per inconueniens q̃ ò sequeretur. quid si in contrahendo neutrius promissio precedit. sed conuenimus inuicem de exigẽdo debitores cões vel de edificandis insul'. vel prestandis mutuis officijs in aliquibus rebus ita q̃ non appar̃ret quis primo ⁊ quis postea certe secundum gl. nõ erit aliquis ex istis contractibus quod est absurdum ⁊ falsuz vt videbitis. ℣. ℣. primo. Preterea hoc vr̃ ꝯ casuz huius. ℣. appellar̃. n. facio vt faciar̃. ⁊ tñ ꝑus cõuẽit ne tu faceres Preterea ĩ ꝯctu do vt facias fortius ex pte eius q̃ dz facer̃ orir̃ actõ ò dolo. vt. s̄. e. l. ℣. at cum do vers. sed si dedi non violando litteram. ⁊ sic concludo q̃ ab ipso initio ex parte vnius est do vt facias ex parte alterius est facio vt des. Jac. but. nitebatur substinere glo. ⁊ arguebat sic. nõ debemus inspicere implementum contractus. sed ipsam cõuẽtionem sic. vt. l. si stipulatus. ⁊. l. cum enĩ. ℣. de nouat̃ So. rñdeo fateor. non enim curo de modo implẽdi. sed dico q̃ ab ipso initio ex ipsa conuentione ex pte vnius accipitur vno modo ex parte alterius alio. ¶ Preterea dicit ipse illud debemus inspicere. qõ principaliter fit non quod accessorie. vt. l. si non sint. ℣. perueniamus. de auro ⁊ ar. leg. Sed dic q̃ ab ipso initio hoc principaliter agitur sicut in emptõne ⁊ vẽditione. Item dicit ipse q̃ ab initio oritur naturalis obligatio que postea roboratur rei interuentu vt. s̄. ti. i. l. i. ⁊. l. ex placito. C. de rerum permuta. ergo primam obligationem debemus inspicere. ꝛz hoc fateor tamen ipsa principalis obligatio ab ipso initio variatur vt dixi. ¶ Quero quid si iste conuentões ab vna parte duplicantur. vtputa si est contractus ĩ quo ego do vt facias. ⁊ des. vel econuerso facio ⁊ do vt des que actio oritur. Respondeo propter illud dare qõ est ibi ⁊ sic continet aliquid propter quod queritur aduersario oritur actio prescriptis verbis. vt. ℣. e. l. si dominus seruuz. ⁊. l. si tibi aree. ⁊. l. ꝓmisisti. ¶ Quero cum isti contractus per iurisc̃ol. semper ex vna parte ponantur in presenti tempore vt do vt des facio vt des ⁊ similia. quid si ex vtraq̃ parte ponant̃ in futuro tempore vtputa faciam vt facias vel dabo vt facias. vel vt des ⁊ similia. Respondeo ista varietas in tempore non curatur nam semper appellatur contractus facio vt des vel do vt facias ⁊ similia in quocũq̃ tempore sint verba posita. istud probatur hic. nam hic appellatur facio vt facias. tñ ex vtraq̃ parte est actum de faciendo in futuruz. similiter per oẽs. ℣. huius. l. ¶ Ultimo quero quid si in istis ° ꝯctibus fuit appositum aliquod nomen̄ contractus nominati. tamen non sit an per hoc viciatur. certe non casus est. ℣. l. proxima ⁊ ibi dicam. ⁊c.

r ¶ Circa istum. ℣. adde Bar. in. l. ex placito ⁊ in. l. cum ꝓponas hic allegata ⁊ ad de Bar. post glo. in. l. si intra. s̄. eo. quid autẽ requirat̃ ad essentiã cõtractus innominati vide oĩno Bar. ĩ. l. cum fundus. s̄. de pactis.

Siergo ¶ Ista est vltima particula in qua determinatur qõ proposita in prin. huius. l. ⁊. b. d. In facio vt facias datur actio prescriptis v̄. in qua venit quantum interest mea fieri quod conuenit. q̃ si illud interesse cessat quanti interest mea me non fecisse. Item habere libertũ non est ius extimabile. b. d. ¶ Nõ. ex isto vsi. q̃ idez videtur si conueniat de faciendo ab vtroq̃z ita q̃ non apparet de ordine sicut si de conuentionis ordine apparet. ¶ Secundo nõ. q̃ hic habetur ratio eius qõ interest me non fecisse quod feci ⁊ hoc in actione p̃scriptis ver. ¶ Tertio nõ. q̃ habere libertuz non est ius extimabile. ¶ Opp. ⁊ videtur q̃ in hac actione veniat quanti interest mea te non fecisse vt. s̄. e. l. ℣. i. ⁊. ij. So. hic non potest venire illud ĩteresse q̃ nullũ est ideo deuenitur ad istud. ¶ Sed contra immo q̃ cessat illud interesse te fecisse qõ conuenitur ad cõdi

f ¶ In istis. si in contractu ĩ nominato fuerit appositum nomen contractus nominati ⁊ adde Bal. in. l. i. in. ij. coll. C. de rerum permu.

t ¶ l. titius la
l. ⁊ ibi Bar. ⁊
vi de Ba rto. ⁊
doc. ĩ. d. l. i. cũ
pponas quã
do ius patro
natus sit exsti
mabile vtõ ta
men. d. l. cũ p
ponas in fi. l.
col. C. de dolo
⁊ in. §. q si fa
ciam. s̃. ea. l. ⁊
p Pau. de lea
za. ĩ cõmento
capituli nouis
de iur patro.
in fi. vj. coll'. ⁊
ibi etiaz quid
in iure patro
natus ecclesie.
u ¶ Insulã, p
intellectu bar.
⁊ limitatione
bu ius. l. vide
Bar. in. l. si qs
ante. ff. ò acq.
poss. itez facit
iste tex. q si ĩ
ctu locatõis
⁊ cõductionis
apponat vbũ
vendo non tñ
mutat nã con
tractus qz est
verbũ genera
le. l. statu liber
a ceteris. §. qn
tus de statu li
be. ⁊ expresse
allegat istum
tex. Bal. ĩ. l. ij.
. C. commo. ⁊
istũ tex. etiam
Bal. in. l. i. ĩ. ij.
col. C. de rerũ
pmu. Bar. ĩ. l.
nãlis. §. pe. in
fi. s̃. eo. p bal.
in ſ̃ica. C. de
iure emphi.
x ¶ Valet in
tellige tñ vt p
Bar. in. l. si qs
ante. ff. ò acq.
posse. ⁊ adde
bo. tex. in. c. q
stitutus de re
lig. do. q repu
tatur sing. no.
Bal. in. l. fi. C.
ò usur. ⁊ Jo.
an. in titulo ò
instru. edi. §.
porro in vlti.
colum.
y ¶ Ob eam
cãz viò qò nõ

tionem ob cau. per quam repetitur qõ est datum. l. si tibi decem. j. eo. Sol. illud verum qñ illud quod é datum est repetibile. sed hic erat data libertas que non potest repeti seu reuocari. vt. l. cum proponas. C. de dolo. ¶ Sed op. q tunc in locum conditionis ob causam datur actio de dolo ad interesse. vt. l. cuz proponas. C. de dolo. ⁊ dixi. s̃. e. l. §. q si faciaz. Sol. quandoqz reperitur vnum interesse q fiat quod cõuenit ⁊ illud quod est datum vel factum potest repeti. ⁊ tunc datur actio prescriptis. v. ⁊ conditõ ob cau. vt. s̃. e. l. §. i. qñqz non reperitur ĩteresse q fiat quod conuenit ⁊ illud quod est factum vel datum nõ põt repeti. tunc datur actio prescriptis verbis quatenus interest me non fecisse quod conuenit vt hic. quãdo qz reperitur interesse fieri quod conuenit. tamẽ res data non est repetibilis. tunc conditio ob cau. nõ põt dari quia non est repetibilis res. tunc actio prescriptis ver. nõ potest dari ad interesse. quatenus interest mea non fecisse. quia habet aliud interesse quod ĩ ea venit. ſ. quatenus interest mea fieri quod conuenit. ideo datur actio de dolo. vt. l. cum proponas. C. ò dolo. quandoqz non reperitur ĩteresse fieri quod cõuenit sed res data est repetibilis. tunc non datur actio de dolo nec prescriptis verbis. sed conditio ob cau. vt. l. si tibi. x. j. e. ¶ Vltimo op. q iuspatronatus debeat extimari vt. s̃. de act. empti. l. idemqz. in fi. alias l. licius ª. la prima. So. vt in glo. ⁊ no. q quando qs manumisit suo arbitrio tunc iuspatronatus est extimabile. quando vero qs manumisit alterius voluntate tunc iuspatronatus nõ põt extimari. ita loquit hic ⁊ j. de le. i. l. plane. el. ij. §. fi. ⁊. l. se quod nõ. ⁊c̃.

i **Asulam** ª. ¶ Error ĩ nomine ꝓc tus non viciat contractuz. h. d. Simile nõ. in. l. si olei. C. locati. ⁊ sic facit ad multa. primo q si narratur in
o libello aliquis cõtractus innominatus ⁊ cõclusio apte sequeretur. postea diceret ⁊ ad hoc propono actõnem ex empto q propter hoc libellus non viciaret dixi in. l. i. circa fi. magne glo. s̃. de edendo. ⁊ est opi. Inno. de qua ibi dixi. ¶ Item nota q si appello illiũ syndicum qui est ꝓcurator. ⁊ sic in hac appellatione erratur ista appellatio non bz viciare. vt dixi tibi ĩ. l. i. §. i. s̃. q cuiusqz vniuersitatis nomine ⁊ hoc valet ᶜ ad similia ⁊c̃.

r **Jtibi x** · ¶ Vbi cessat interesse fieri qò cõuenit recurrimus ad conditionem ob cau. h. d. quod nota ⁊ dixi. s̃. e. l. naturalis in fi. Ho. ex hac. l. q ista actio prescriptis vbis põt directo intentari ad interesse.

r **Jdominus** · ¶ Vbi est do vt facias ⁊ des oritꝛ actio prescriptis. ver. vt fiat quod conuenit. h. d. quã. l. nõ. ⁊ nota quod dixi ĩ summario. ¶ Item nõ. q ad repetendum illud quod é datum vel eius extimationem cõpetit actio prescriptis verbis quando hoc est actum. de hoc plene in. l. i. j. de dona. vbi glo. tangit. ¶ Itẽ no. q si trado tibi fuum torquendum pro maleficio intelligitur q non reddas si eũ reperies ĩ maleficio. quod é notanduz.

o **Beamcausam** ᵇ · ¶ Liberatus ob cãz cõuenitur hac actione vt faciat quod conuenit. hoc. d. ¶ Nõ. q in actione ꝓscriptis ver. non solũ potest concludi q condemnet ad interesse. vt. l. si tibi. s̃. e. sed etiam potest concludi q prestet quod est ꝓmissum vt dixi ĩ. l. naturalis. §. i. s̃. eo. ¶ Op. de. l. liquis accepto. s̃. de cõdi. ob cau.

So. per hanc actionez non restauratur obligatio prima. sz ꝓ conditionem ob cau. sicut ibi ⁊ ista est vera.

p **Artis** · ¶ Ista. l. ⁊ sequens non loqtur de actione prescriptis. v. vel in factum que oritur ex contractu sed ex quasi contractu vel delicto. ⁊ bñ hoc ĩtendit. cautio obmissa repetitur per actionem incerti ⁊ actionem in factum ⁊c̃.

q **Alia** · ¶ Vbi deficit. l. acquil. supplet actione in factum. h. d. ⁊c̃.

r **Juiruxori** · ¶ Actio prescriptis verbis datur vt fiat qò cõuenit in pacto incõtinenti apposito. h. d. Op. ad. l. partis. s̃. eo. q immo detur conditõ incerti. vt. s̃. de vsufruc. ea. re que vsu. consu. l. iij. §. si pecunia Glo. ponit plures solutiones tu dic tres casus quandoqz traditur res que é eius qui debet vsumfructũ ⁊ durat eius vt quãdo debet vsufructus rei ĩmobilis ⁊ in illo casu si tradita é sine cautione põt vẽdicari ⁊ agiꝛ cõditõe incerti. vt. l. vsufructus de vsuf. ea. re q vsu. cõsu. qñqz tradit ea res q é eius qui bz vsufructuz tñ eius non durat ⁊ tunc si traditur sine cautione non potest vẽdicari sed agere conditione incerti. vt dicta. l. hoc senatus. §. si quã doqz traditur res que nunq eius fuit qui debet vsufructum ⁊ tunc agitur prescriptis verbis vel in factũ actione vt hic ⁊c̃.

r **Jtibi rem** · ¶ Si res vendẽda tradatur certo precio vt superfluum lucretur venditor hac actione agetur hoc dicit.

r **Jtibi aree** · ¶ Vbi res ad meliorandum traditur vel quod melioratur diuidatur si dominium transfertur in totũ erit actio prescriptis verbis alias si dominium non transfert in totum sed in partem tunc erit societas hoc dicit quez casuz no. quia bonus ⁊ tene menti. ⁊c̃.

q **Ai seruandarum** · ¶ Si glans · Actio de pascuis pecoꝛ non habet locum quando fructus mei qui cadunt in alieno depascantur. sed ad actionem in factum recurritur. h. d. ¶ Nota q in appellatione glandis continentur omnes fructus. vt. l. i. j. de glan. le. ⁊ de ista actione dic vt. l. pe. C. eo. ⁊ Joban. in arbore ⁊c̃.

r **Olent** · ¶ Precium conuentum ꝓ indicando furem potest peti actione prescriptis ver. nisi dolus indicantis interuenerit hoc dicit. ¶ Nota. q ex facto vt des vbi ex facto queritur commoduz aduersario competit actio prescriptis ver. vt vidistis ĩ. l. naturalis. §. q si facio. s̃. e. ¶ Secundo nota q licz conuentio fiat per si oritur actio prescriptis ver. non tamen est tunc proprie contractus innominatus. vt dixi. s̃. eo. l. naturalis secundo responso ⁊. s̃. de pactis. l. si intra.

p **Emisisti** ᵖ · ¶ Ex contractu facio ⁊ do vt facias oritur actio prescriptis ver. nisi datuz fuerit propter pecuniam ⁊ sic caderet ĩ emptionem hoc dicit. ¶ Op. de. l. si cum mihi. s̃. de dolo. So. vt in glo. plenius in. l. qui saxum. j. de dona. ⁊c̃.

Permisisti · ¶ Ex facio vt des vel do vt facias si aduersario nihil queritur non competit actõ prescriptis ver. sed de dolo. hoc dicit qò nota multum quia facit ad

Bar. in. l. quintus. C. de transact.

z ¶ Si tibi rem. istũ tex. tene menti qz est multũ magistralis cui adde que notantur ĩ. l. si pascenda. C. de pac.
⁊ ¶ Si tibi aree. allegat Bar. no. in. l. si pascenda. C. de pactis vbi glo. no.

ꝙ ¶ Qui seruandaz in fi. huius. l. ⁊c̃. Et Bal. ĩ. l. ex placito maxime in. iij. q. C. ò rerum permu. ⁊ ibi ét in. vj. q. ponderat istũ tex. per nõ. per Bar. in. l. i. in vltima col. s̃. de condi. ex lege.

x ¶ Permisisti. Jn prĩ. huius vide quod dixi in. l. iurisgentiuz. §. sed cum nulla. s̃. ò pac. ⁊ bal. in. l. ex placito in. ix. q. C. de rer. permu.

materiam.l.naturalis.ſ.eo. dicit glo. ꝙ hodie habe ret locum conditio ex.l.Iſtud intellige quando pro miſiſti mihi animo donandi vt dicit glo.ꝛ ſic ex facto tuo nihil mihi queritur. ſecus ſi promiſiſti propter tuam commoditatem vt quia vediſti mihi fundum ſolum quia vtilitas tua eſt ꝙ fundus iſto anno labo retur ꝛ deffodiatur.tūc datur preſcriptis v. ꝛ nota iſtum.ſ.quia continet.quottidiana ꝛ bona.ꝛc̄.

f **Igratuitam** ¶Si concedi tur habitatio gratuita agitur preſcriptis ver. hoc dicit quod principium declara vt in glo.

Si margaritas ¶Aut res daꝝ vendenda gratia venditoris ꝛ ſuſceptoꝛ teneꝝ de dolo ꝛ lata culpa aut datur gratia ſuſceptoris ꝛ tenetur etiam ꝺ leuiſſima aut gratia vtriuſqꝫ ꝛ ꝺ leui tenetur.ꝛ eius gratia cō tractus dicitur celebratus qui rogauit.h.d. quem ca ſum.¶Nota ꝙ eius gratia contractus dicitur cele bratus qui rogauit hoc intelligе ſi ille qui eſt rogatus non habebat propoſitum hoc faciendi probatur.j.in .l.rogaſti.ſ.ſi certum pe.¶Ad iſtam.l.opp.de.l.i.ſu pra ti.ſ.So.dic ꝙ hic fuit dictum ꝙ reſtituanꝝ mar garite.aut precium earū duntaxat.vel dic ꝙ extima tio hic fuit facta pro quanto venderetur non eo ani mo ꝙ emptionem faceret vel faceret tranſire pericu lum.ibi ſecus quod dic vt ibi dixi ꝛc̄.

f **Iremtibi** ¶Si res datur in ſpicienda ꝛ ignoraꝝ vbi ſit ad hanc actionem recurritur vel alijs actionibus poteſt agi ꝛ in hac actio ne venit culpa habita conſideratione eius cuius gra tia ſit celebratus contractus.h.d.quod nō.ꝛc̄.

Si cum unum ¶Si cōmodo vt commodes agitur preſcriptis verbis quia commodatum iſtud eſt non gratuitum hoc dicit.

Si cum veſtimenta ¶Is cui res inſpicienda conceditur de caſu fortuito non tene tur hoc dicit.

a¶Si quis ad ſi.bu tus.ſ.vide Bal.in.l.i. .C.de inſti. ꝛ ſubſti. ſub condic.fac.

Si quis [a] ¶Qui accepit rez ab vno dā dam alteri in cauſam certe vic torie vel in alium euentū actione preſcriptis verbis dare tenetur.h.d.cum.l.ſe.¶Opp.ꝙ non debet agi preſcriptis verbis ſed actione depoſiti ſequeſtraria vt.l.licet.ſ.depoſiti.So.illud verum quando duo ꝺ poſuerunt eandem rem.ſecus ſi vnus tantum depo nit rem in qua conſtabat aduerſarium nullu⁹ ius ha bere vt.j.l.proxima.ꝛ oportet intelligere iſtum.ſ.qꝫ iſte qui vult agere preſcriptis verbis erat preſens quando depoſitum fuit factum ſub eo pacto alias cū eo nil eſſet contractum ꝛ ſic non haberet actionē pre ſcriptis verbis.vt.l.conſenſu.ꝛ quod ibi no.j.de ac tio.ꝛ oblig.ꝛ.l.i.ſ.de contrahē.emp.in fi. ¶Querit glo.quid ſi ſtat per aduerſarium ꝙ non preſtetur di cit glo.ꝙ perinde eſt habendum ac ſi dixiſſet qui ſe ingerit glo.bene dicit dum dicit per aduerſarium no lentem facere quod conuenit.ſed ſi aduerſarius ve niret ad bellum licet ſibi facere quicquid poteſt vt vincat ꝛ alius ſuccumbat. vt.l.in executione.ſ.fi. ꝛ ibi no.de ver.obli.ꝛ iſta ſunt vtilia ſcire in partibus illis vbi admittitur duellu⁹ ꝛ eſt pulchra materia ad determinationem queſtionis duelli.

r **Ogaſti** ¶Si res vendenda daꝝ vt precium in mutuum cō uertatur ſi non venditur vel precium nō recipitur actione preſcriptis verbis agi tur hoc dicit de quo dic plene vt nota in.l.rogaſti.ſ. ſi cer.petatur.

Si predium ¶Op.qꝛ tale factum non conuenit locari. vt.l.naturalis.ſ.at cum do.ſ.eo.Sol.debes intellige re ꝙ tunc fuit locata res ipſa ꝛ non factum pignora ticium fuit locatum ꝛc̄.

a **Pud labeonem** ¶Qui rē expiē dam recipit quicquid ex re interim lucra tur domino reddere debet.ꝛc̄.

Item apud ¶Si res datur experiē da emptione facta, datur actio ex vēditio alias preſcriptis verbis.h.dicit.ꝛc̄.

Si cum argentum ¶Is cui res inſpi cienda daꝝ non tenetur de caſu contingente cum res reportatur.ſed de dolo ꝛ culpa hac actione tenetur. hoc dicit quem caſum nota ꝛc̄.

q **Aotiens** [b] ¶Hic tractat glo. vnam materiam de q̄ plene per doc.in.l.ex placito. ꝛ dixi ple ne in.l.i.ſ.de conditione ex lege.ꝛ hic re peritur vna diſtinctio que multa dicit ſed non dicit veritatem.

f **Itibi poliēda** [c] ¶Si ſuſci pitur opus faciendum gratis eſt mandatum ſi per mercedem in pecunia eſt locatio. alias ē contractus innominatus.h.d.

d **Ao** ¶Habuiſtiſ.ſ.de eo qui recipit rem inſpiciendam volens eam emere hic de eo qui recipit eam inſpicié dam cauſa delectationis vel cognitionis quo caſu de culpa tenetur ꝛ preſcriptis verbis.agiꝝ

e **Icius** ¶Si pecunia datur vt ex eius vſure tributa dātis ſol uantur contractus innominatus eſt. ideo actione preſcriptis verbis agitur. ꝛ peri culum pecunia ad recipientem pertinet.h.d.

f **Iperas** ¶Si opere pro operi bus dantur hac actō ne agitur hoc dicit.

¶Incipit liber.xx.de pignoribus.Rica.

¶Glo.continuat dic vt in eaꝫ. ¶Quero quare iuriſ conſulti ponunt iſtos tres titulos ꝺ pignoribus ſepe ratos a titulo de pignoraticia actiōe.Glo. hoc exami nat in prima conſtitutione huius libri .ſ. tertij.dic ut ibi quam glo.nota bene.ꝛcetera.

Onuentio ¶Ob ligatio generalis porrigitur ad bona preſentia ꝛ futura.ſed obliga tio certe rei non contrahitur etiam in illa re poſtea debito ris effecta ſi creditoꝛ ſciens

c

fuerit.h.d.¶Et nota hoc principium ꝛ in principio poteſt caſus poni duobus modis. primo ꝙ recepta ſit obligatio bonorum preſentium vel poſtea queſito rum quaſi dicat poſſunt obligari bona preſentia ꝛ fu tura.¶Secundo modo poteſt legi ꝙ receptum eſt hoc eſt determinatum ꝛ approbatuꝫ eſt ꝙ obligatio generalis bonorum porrigitur etiaꝫ ad bona poſtea queſita.ꝛ exponitur vel pro etiam ſecundum vtranqꝫ lec.Et iſta videtur verioꝛ vt patet ex.ver. ſe.qui

b¶Quotiēs. Et ad huius intelligentiam vide Bar.i.l. ſi me putē.ſ. .i.circa fi.ſ. ꝺ condi.indebi. ꝛ in Rica. ſ. eodem.

c¶Si tibi. pollienda.Et iſtum tex.i fi. multum pōde rat no.Bar.in .l.fi.in.l.q. C. de contrahē. empt.

d¶Non eſt obſita. adde Bar.ꝛ doc.in .l.cum res.C. ſi aliena res pig.da.ſit.

aduersatur ad illud vbi loquitur de iure postea que sito an veniat in obligatione primeua. secundum hoc nota ex illo principio q̄ obligatio bonorum licet nō adijciatur suorum vel ad se pertinentium porrigitur ad omnia presentia ⁊ futura. casus est hic. sed si illud adijceretur nullum est dubium quia casus est in. l. fi. C. que res pigno. ob. ⁊c̄.

In specie ¶ Tex. est clarus. ¶ Oppo. ō pignora. act. l. rem alienā. So. tex. tollit contrarium quia ibi res aliena fuit obligata ignoranti. hic scienti. ratio quia quando creditor fuit sciens debitor non est obligatus creditori contraria pignoraticia quia eum non decepit. ⁊ sic non interest debitoris q̄ illa res veniat in obligationem sed quā do creditor ignorauit tunc debitor tenetur contraria pignoraticia. vt. l. tutor. ℈. contraria. ō. de pigno. act. di xi plene in. d. l. rem alienam. ⁊ ideo glo. vt ista mate ria sit clara sic distinguit saꝫ plene quādo certa spes obligatur. aut obligat quis rem suam ⁊ tenet obliga tio sine dubio. si alienam siquidem sibi debitam obli gatio tenet vt. j. qui potio. in pigno. hab. l. iij. ℈. cū ex causa. ⁊ hoc hic innuitur in tex. dicit glo. quod intelli ge q̄ anteq̄ illius rei dominium sit quesitum debito ri creditor habet obligatum illud ius quod debitor habet pro re post rem debitori quesitam erit obliga ta ipsa res vt dicta. l. Si vero non est debita [d]. sed ha bet ius in re simpliciter tenet obligatio. vt. l. grege. ℈ .ij. ⁊. iij. ⁊. l. si ab eo. j. eo. dicit gl. istud intellige q̄ vꝫ obligatio in eo iure quod ibi habet debitor. sed si po stea ipsi debitori queretur perfectum dominium. tūc liquidē queretur ex causa dicti iuris quod habebat in re veluti quia habebat publicianaꝫ ⁊ vsucapiebat compleuit vsucapione. vel erit sibi obligata pro ōbi to ⁊ fuit tradita sibi in solutum. vel quocunqꝫ modo illius iuris occasione ad eum q̄uenerit ipsa res erit obligata vt dictis legibus. ⁊ d. l. cum ī fundo. ℈. si fū dus. j. de iure do. Si vero debitor quesiuit dominiū ex alia causa prorsus seperata ad illa. tunc non video quare debeat illa res in obligationem incidere sed erit idem sicut quando simpliciter obligatur res alie na. Si vero non erat debitori debita nec habebat ius in re. ⁊ tunc aut eam obligauit sub conditione cū sua erit ⁊ non est dubium q̄ tenet obligatio exīte cōdi tōe. vt. l. si fundus. ℈. alienaꝫ alias. ℈. si ea res. j. e. aut obligauit eam simpliciter. ⁊ tunc assumo vnum casuꝫ positum in fi. glo. aut dominus ratuꝫ habuit ⁊ obliga tio confirmatur. vt. l. si fundus. ℈. i. j. eo. ⁊. l. alienam. ō. de pignora. act. aut dominus ratum non habuit. ⁊ tunc aut creditor fuit sciens ⁊ non confirmatur etiaꝫ dominio quesito postea vt hic. aut fuit ignorans ⁊ cō firmatur quo ad vtilem hypothecariam. vt. d. l. rem alienam de pignora. act. ratio quia debitoris interest vt dixi. ⁊ ideo puto q̄ quando obligauit rem alienā scienti. si obligaſſ ⁊ se expresse q̄ dominus ratificaret vel alio modo ita q̄ ipse teneretur si res in obligatō nem non incideret. tunc si postea per debitorem que ratur dominium res incideret in obligationem quo ad vtilē hypothecariā. vt. d. l. rem alienam. vbicunqꝫ autem dixi obligationem non valere dominio postea quesito dico creditorem postea habere retentionem li possidet vt hic. ¶ Sed contra hoc opp. j. eo. l. cum vicios glo. non soluit hic nec ibi. ⁊ dic q̄ hic non va luit obligatio quia res non erat debitoris quod vici um est purgatum quia est effecta eius ideo datur re tentio ibi vero obligatio fuit viciosa ⁊ alia causa que purgata non est. ⁊ ideo retentio non datur. Item op po. q̄ datur vtilis hypotecaria quando dominium ē effectum debitoris. quia debitor non potest referre

[d] ¶ Non est debita. adde Bar. ⁊ doc. in. l. cum res. C. si aliena res pig. da. sit.

questionem dominij. vt. l. i. ℈. si predo. ō. depositi. ⁊. l. ita vt si fur. commo. Sol. quidam hoc fatentur q̄ hy pothecaria non competit contra extraneos sed cōtra ipsum debitorem sic. ista opi. videtur contra istū tex tem ⁊ ideo dicendū q̄ nec contra ipsum debitorem detur non obstant contraria quia ibi loquitur quādo ageretur actione personali ex eo contractu. hic vero quando agitur hypothecaria in rem quo casu potest referri questio dominij. vt no. in dicta. l. ita si vt fur. ō. commo.

Seruo ¶ Obligato seruo non intelligī obligatum peculium tūc vel po stea quesitum. ideo per creditorem non potest vēdi hoc dicit.

Cum predium ¶ Difficilis. ℈. est ⁊ breuiter hoc dic fundo obligato non veniunt in obligationem fructus a bone fidei emptore postea percepti. ⁊ vsucapio tri ennij ius pignoris non extinguit hoc dicit primo po nit dictum. secundo ponit vnam obiectionem ad dic tum. tertio illi respondet. secunda ibi pignoris. tertia ibi q̄ in fructibus. ¶ Nota q̄ separata causa domi nij potest facere ne res in obligationem incidat. non autem potest extinguere obligationem iam contrac tam. ¶ Oppono q̄ non sit necessaria conuentio de fructibus. vt. l. in predijs. j. ti. i. Solu. fateor ⁊ la bau di maxime quia ex abundantia fuit dictuz. ¶ Op. ad secundum dictum. C. si aduer. credi. l. i. ⁊. ij. So. hic loquitur in vsucapione triennij. que ius pignoris nō i mmutat vt hic. ⁊. l. iusto. ℈. non mutat. j. de vsuca. ⁊ .l. vsucapio C. eo ibi loquitur de prescript. x. vel. xx. annorum. ¶ Sed quero que est ratio dicit glo. hic ⁊ in. l. vsucapio. C. e. ⁊ in. l. i. C. si aduer. credi. quia per vsucapionem queritur dominium. vt. j. de vsuca. l. vsucapio. quod dominium est seperatum a causa pi gnoris vt hic. ſz per prescriptionem longi temporis paratur hec exceptio que ita competit in hypotheca ria sicut contra dominum ita dicunt glo. Sed Pe. ō bel. perti. qui dicit q̄ etiam per prescriptionem que ritur dominium. vt in auth. nisi. C. de bo. ma. ⁊ ibi per doc. dicit q̄ est ratio que ponitur hic in tex. cum enī ius pignoris sit seperatum a domino ad acquisitionē vnius non sequitur aquisitio alterius. ⁊ si dicis quar secus in prescriptione. x. annorum. Respondet ipse quia illud est tempus sufficiens ad prescribendum contra hypothecariam nō ergo excipitur contra cre ditorem ex eo q̄ acquisiuit possessor dominium per decennium. sed ex eo q̄ prescripsit contra obligatō nem. ⁊ si dicas quare constituitur maius tempus ad prescriptionem contra ius pignoris q̄ ad vsucapio nem ipsius rei mobilis pignorate. Rīdo dicit ipe q̄ ius pignoris est quoddam ius in corporale. Sed cer te etiam dominium est ius incorporale. ergo est ratō quia sic placuit. vt. l. non omīnū. ō. de legi. ⁊ hoc vult tex. hic ibi nec vsucapio perimi placuit. ex predictis concluditur q̄ siquis rem obligatam possiderit. x. an nis bona fide prescribit etiam contra hypo. ⁊ tenet hic glo. magna. ⁊ in. l. vsucapio. C. eo. ¶ Venio ad gl. magnam que est difficilis. ⁊ primo quero si creditor ab vsucaptore rem per hypothecariam aduocabit. an debitor poterat eam recolligere dicit glo. q̄ sic ⁊ bene. idem tenet glo. in. l. vsucapio. C. eo. ¶ Sed tūc quero postq̄ rem recuperauit debitor. an vsucaptor a debitore poterit eam vendicare. dicit glo. q̄ sic ⁊ bene dicit. idem dicit in. d. l. vsucapio. C. eo. ¶ Sed quero quale remedium habeat debitor vt vsucaptor ab eo rem vendicare non possit. dicunt quidaz faciat debitor sibi cedi a creditore ius suum ⁊ sic poterit re

¶ Fatentur ꝛ vide .C.de pig.actio.l. neq creditoꝛs an a creditoꝛe possit referri questio dominij.

f ¶ Passus est.vide qđ no.glo.ꝛ bar.in.l. ab exequutoꝛe.§.i.ỏ app.ꝛ gl.in.l.si ideo in prin.de euic.sz gl. in.d.l.q repudiantis in glo.parua in vlic. nõ respondetis ꝛ ibi Bar.vꝫ velle ꝙrium dicens qꝫ sñia non p̃ iudicat sed acta sic ꝛ ex illis actis itez poterit iudicari illa glo. ibi non ꝓbat qꝛ loqtur quo ad litẽ contestatam.

g ¶ Contrahiꝫ.vide glo.in.c.i.de censi.in vi.ꝛ per Jo.ant.qui enũerat.xxxvitj.cãus ꝛ adde qꝫ oĩa acta ỏbent ꝓbari p̃ scripturam.C.quoniã cõtra de ꝓbatꝫ.sed Jnno. ibi in fi.tenet ꝙrium ꝛ no.in.l.ne ĩ arbitriꝫ per Bal.in. l.ij.C. de eden.idẽ est ĩ missione in possessionẽ auctoritate iudicis bar.ĩ l.curẽt de testi.ꝛ no. Bar.in.l.fi.in fi.C.de edic.diui.ꝛ viỏ bar. in.l.curent de test. intelligẽ tñ vt no. bar. in.l.i.§. sufficit de secun.tab.ꝛ ad p̃dicta vide bal. ponentẽ regularẽ doctrinã ꝛ nõ in.l.gesta.C.de re iudi.ꝛ an statutũ requirat scripturam vide bal.in.l.diga nox.C. de legi.ꝛ in.l. humanũ eo.ti.ꝛ contractuꝫ alienationis rei ecclesiastice requirũ scripturã.l.iubemus.§. sane oẽs.C.de sac.san. ecc.ꝛ ibi Bal.ad fi. ꝙ sz Bal.de iur. canonico in aũt.hoc ius porrectũ .e.ti.quid ĩ gratia principis vel inferioris vel in legationibus vide Bal.in.l. si qua p̃ calumniã in tertia col.de epiſc. ꝛ cleri.ꝛ qñ notat in.l. .i.C.de manda.prĩci. ꝛ Bal. no.in.l. humanũ ad fi.C.de leg.qd in emancipatione detinere sicut ipse creditoꝛ. Jstud remedium tenet gl. in.l.vsucapio.C.eo. Sed hoc reprobat per rationes hic positas ly.etiã in dicta.l.vsucapio reprobat hoc consilium mihi videtur istud consilium esse validum nil enim repugnat qꝫ debitum principale sit sublatuz tamen ius retentionis durat vt probaur in.l.debitoꝛ infra ad trebellanum.ꝛ.l. ex sextante.§.latius.infra de excepꝯ.rei iudica. ꝛ.l.sancimus.§.licentiam.C.ỏ iure delibe.ꝛ.l.i.C.si antiqui.credi.pignus ven.ꝛ sic erit casus in quo cederetur hypothecaria sine principali lz glo.videatur dicere contrarium in.l.fi.de beſ. vel act.vendi.quod plene examinaui in.l. fideiussoꝛ obligari in prin.de fideiuſ.illi tamen qui dictuz remedium reprobant dant aliud consilium qꝫ debitoꝛ rem pro debito creditoꝛi dimuat ꝛ illud quod ꝓplus valeret ſsoluat sibi creditoꝛ.ita dicit glo.hic in.l.vsucapio. .C.e.istud non videꝫ bonum consilium quia dare in solutum est vendere.vt.l.fi.j.ex qui.cau.in possek. ea.ꝛ.l.liꝯ.extimatio.j.pro emptoꝛ.Sic ergo debitoꝛ vendit rem alienam.ergo ille dominus qui susceptit poterit precium repetere vtili neg.gest. Sed rñdeo actio nego.gest.competit re perempta vsucapta vel prescripta.vt ibi ꝛ no.in mater.C.de rei ven.sed hic neutrum istoꝛum est.sed impeditur dominus vendicare propter ius pignoris quod precessit ius siue dominium.ergo non habet actionem neg.gest.Sed contra istud remedium etiam oppo.quia secunduz hoc cogeretur creditoꝛ accipere insolutum rem alienam. rñdeo qꝫ hoc remedium habet locum creditoꝛe tantum volente nõ eo muito.sed si creditoꝛ nollet quod erit remediũ.rñdeo qꝫ creditoꝛ vendat alicui pignuꝫ hoc acto,qꝫ ad illum emptoꝛem transeat ius retentionis vigoꝛe illius obligationis quod fieri potest. vt.l. .i.C.si antiq.credi.pignus ven.quicquid dicunt doc. in.l.vsucapio.C.e.ꝛ hoc cogetur creditoꝛ facere.vt.l. q̃uis.C.de pigno.act. ¶ Venio ad vltimam glo. magnam ꝛ op.fundus fuit debitoꝛis ergo ꝛ fructuꝫ qui pars fundi sunt.vt.l.fructus pendentes.§. de rei vẽ. So.dato qꝫ fructus prout sunt pars fundi fuerunt ỏbitoris.tamen non prout sunt fructus ꝛ ideo si separentur a bonefidei possessione nunq̃ fuerunt debitoris ꝛ nunq̃ in obligationem incidẽrũt. ¶ Jtem op. de.l.sicut.ĩ prin.qui.mo.pig.vel hypo.sol. So.dic vt in glo. ¶ Jtem op.de.l.ij.de op.ser. So.aliud in iuꝫ pignoris vt hic ꝛ.l.iusto errore.§.non mutat.j.ỏ vsuca.aliud in opera vt ibi rationem ponit glo.in.l. locũ .§.proprietas.§.de vsuf.

Pacto ¶ Valet pactuz vt non solutis vsuris fructus cedant loco vsurarum sicut quod non solutis minoribus vsuris currunt maiores hoc dicit.

Cum predium ¶ Vxoꝛ potest rẽ propriam obligaꝛ pro marito quatenus eius debitrix est hoc dicit.

f **Jdeiussor** ¶ Contra fideiussorem qui pignora a creditoꝛe receperit agitur mandati non pignoraticia.hoc dicit.

f **Jsuperatus** ¶ Sententia lata contra debitoꝛem non preiudicat creditoꝛi si lata fuerit post pignus contractuz.secus si ante.hoc dicit.Op.de.l.sepe.j.de re iud.So. intellige hic sententiam esse latam contra debitoꝛem creditoꝛ ignoꝛante.secus si eo sciente.ita dicit glo. ꝛ bene. ꝛ ideo assumo tres vel quattuoꝛ casus.aut debitoꝛ fuit victus anteq̃ obligaret ꝛ indistincte sententia obstat creditoꝛi vt hic in fi.ꝛ.l.si mater.j.de excepꝯ. rei iudi.aut primo obligauit ꝛ postea fuit victus.tunc aut creditoꝛe ignoꝛante ꝛ sibi non preiudicat vt hic ĩ ꝓn. aut creditoꝛe sciente.ꝛ tunc aut sententia fuit lata cõtra debitoꝛem contumacem ꝛ creditoꝛi non preiudicat.vt.l.preses.C.eo.ꝛ vide vt ibi nota.secundũ vnã lect.ar.§.de inoffi.testa.l.pap.§.meminisse.in fi.ꝛ.l.q repudiantis aut debitoꝛe presente ꝛ tunc ꝓpreiudicaret.vt.d.l.sepe.j.de re.iudi.istud.autem quod dixi de sententia lata contra debitoꝛẽ contumacem intelligo quando passus est ꝯ cautaz eo contumace liquidari.tunc enim magis ex contumacia qꝫ quia bonã cãz non habuit videtur succũbere sed si totã cãm detractauit presens ꝛ obligationibus interfuit licet in ipso actu sententiãdi fuerit contumax puto qꝫ preiudicat sententia.quia tunc eius presentia nil fuisset operata vt.l.rem.§.fi.de euicꝯ.ꝛ ita intelligo.l.si ideo.in prĩ. .j.de euic.vbicunq; autem sententiam latam contra debitoꝛem dixi preiudicare creditoꝛi.intelligo nisi sit collusum.vt no.C.eo.l.preses.An autem econuerso sententia lata contra creditoꝛem preiudicat debitoꝛi dixi in dicta.l.sepe.j.de re iudi. ¶ Ad secunduz dictum oppo.qꝫ sententia lata contra heredem non preiudicat legatariiſ.vt.l.i.j.ỏ excep.rei iudi.So.vt ibi ꝛ videbitis in.l.pap.§.meminisse.§.de inoff.testa.

¶ Vltimo no.ex fi.huiuſ.l.qꝫ sententia lata contra actoꝛem in rei vendicatione non tribuit dominium possessoꝛi de quo ĩ.l.exceptõ.j.de excep.rei iudi. Casus est hic ibi tam ꝛ si maxime nullam qui vicit.ꝛc. Oĩa autem que dixi.§.in sententia intelligas esse vera ẽt in probationibus.vnde sicut sententia preiudicat creditoꝛi.ita ꝛ preiudicium facerent dicta testium.ita cõsulit Dy.ꝛ ita tenet Jnn.in.c.cum cãm.extra de probat.ꝛ dixi ĩ.d.l.sepe.ꝛ.l.si iure.§.fi.ỏ excep.rei iudi. ꝛ istam questionem habui de facto ĩ ciuitate ista primo anno quo veni huc.

c **Ontrabitur** ¶ In contra benda obligatione bonoꝛum non requiruntur solemnitates verboꝛum siue scriptura.ꝛ magis fit scriptura ad probationem q̃ ad obligationem .b.d. ¶ Nota istum tex.primo qꝫ obligatio que fit bonoꝛum debet fieri propter aliquam obligationem principalez.vt.j.i.proxima. ¶ Secũdo no.qꝫ fit solo pacto.vt.§.de pac.l.si tibi.§.de pignoꝛe. ¶ Tertio no.qꝫ scriptura non est de substantia contractus sed magis fit ad probanduz.facit.C.de proba.l.cum res. ¶ Ad istud opp.C.de fide instrumen.l.contractus.ꝛ ỏ mã. prin.l.i.So.fallit in casibus hic no. In eo tamen qꝫ excipit casũ.l.i.C.ỏ iuꝫ ẽphi.sũt opi.qꝫ dic vt ibi ꝛc

r **Es hypothece** ¶ Proq̃libet obligatione possunt res obligari pure ꝛ sub cõditione hoc dicit.

Bligatione ¶ In generali obligatione non veniunt ea que quis non esset in specie verisimiliter obligaturus.hoc dicit.

f **Jdebitoꝛ** ¶ Si duobus res simul obligatur ĩsolidũ quilibet eoꝛum contra extraneum vincit. sed inuicem melioꝛ est ꝯditio possidentꝯ. secus si res pro parte sit obligata.b.d. ¶ Op.glo.j. de salut.interdictꝯ.l.fi glo.ponit sol.dic qꝫ illud quod dicitur ibi descendendum ad seruianam.s.vt in eo sit melioꝛ conditio possidentis.ꝛ sit concordat cũ ista ꝛc

f **Jis qui** ¶ Administratoꝛs publici ciuitatis possunt res ad bona ciuitatis obligare.hoc dicit intelligit fide instru.ꝛ i .l.post mortẽ de adop. ꝛ in .l.actus ꝛ ibi Bal.C.de ser. ꝛ lz emphi.requirat scripturã.§.adeo isti tuta locati cũ similibus tamẽ secus ĩ feudo in quo sufficiunt testes pares vt patet ĩ vsibus feudoꝝ ita decidit Bal.in rubrica de cõdi.ex lege in vltima col.ꝛ adde qꝫ priuilegiũ doctoratus. põt ẽt ꝓbari per testes q̃ interfuerunt saltez publico cõuentui fm Bal.in .l.si solẽnibus .C.de fide. instru.ꝛ nota qꝫ exemptiones possunt ꝓponi siue scriptiſ lz ly.ꝛ bal. in auꝯ.hoc ãt de nõ nu. pe. ꝛ qỏ.§.dixit ĩ gratia principis viỏ qꝫ notat Bal.in.l. finali in fi. prie coll.C.de senten.non posꝫ Bal.in.l.gesta in fa colũna de re iudicata ꝛ ibi ponunt multa in hac materia ỏ his que requirũt scripturam ꝛ adde qꝫ probatio solutõis canonis publici ꝛ similiũ requirit scripturã.l.i.ꝛ ibi nõ C.de ap.pub. li.x.

h ¶ Obligatõne concordat l.luciuſ.§.imperatoꝛes.j. ad muntci. vide q̃ scribo post Bald. in lege post volũtas circa finez. C.

de iudicō. z que veniant ī obligaſ. generali adde q̄ ēt non veniūt ea de quibus ꝓ Bar. in. l. generali. ſ. i. de vſufruc. lega. adde qō nota inſti. de act. ſ. item ſeruiana ī prima carta z ideo cautela eſt quando inſtrumēto apponas gs obliganit omnia bona ſua preſentia z futura ēt ſi eſſent ſupelectilia vl̄ veſtes ꝓprie perſone. l. ſui vel q̄ſiuit al's reſque ſpecialem requirūt mentionē ar. c. quid ad agēdum de ꝓcu. in. vj. ſm mateuz de mat. in ſuis not. dictis nota. cxliiij tu ad iſta vīō nota per bar. in. l. i. C. q̄ res pig. obli. poſ. z ibi etiam ꝓ Bal.

¶ De iur̄ dotiū vſufructuarius pōt vſufructuz pignorare z vendere hoc eſt cōmoditatē eius ſed quid ī dubio an videaſ vendere z obligare inde gl. z Bal. in. l. i. ſ. ſi pig. pigno. z ibi q̄ vſufructus pignoratus pōt per creditorem libere vendi.

glo. verum eſſe ſi pecunia fuit conuerſa in vtilitatem ciuitatis vt. l. ciuitas. s̄. ſi cer. pe. idem dicit glo. in tutore z curatore z alio adminiſtratore priuato vt in glo. z cetera.

Si antiphona ¶ Per miſſionez ex primo decreto contrahitur pignus in quo poteſt inſiſtit donec debitum exſoluit z detectus bz actionem in factum. h. d. ¶ Nō. q̄ dixi in ſummario facit. C. ō precio. pigno. l. i. z antiphona dicitur miſſio ex primo decreto. hoc eſt preparatio quedam vt deueniatur ad ſecundum vt habemus in pſalmis ¶ Nota q̄ miſſus in poſſeſſionem ex primo decreto non debet exire donec ſoluatur ſibi ad idem facit. s̄. fami. ber. l. is conſequēter. ſ. fi. ī. de priuil. cred. l. eum qui. ¶ In contrarium facit. C. de bo. auct. iudi. poſ. auct. ei qui iurat. vbi recuperat pignus eo ipſo q̄ reficit expenſas. tex. no. in. l. i pecunia. in fi. vt in poſſeſſione. lega. ſoluit iſtud contrarium. aut enim miſſio ex primo decreto fit q̄ non ſoluitur z non recedit inde donec ſoluatur. ita ō bet intelligi hic. aut miſſio fit quia non defendatur z tunc eo veniente ad defenſionem recuperat poſſeſſionem. vt. d. auc. ei qui iurat. quod no. z tene menti. ¶ Tertio no. q̄ fructus competantur in vſuras qō intellige ſi erant debite ex contractu vel officio iudicis vt in glo. dicitur al' fructus deberent reſtitui debitori. vt. l. pretor. in prin. z per totam. l. ī. ō. bo. auc. iudi. poſ. ¶ Item no. q̄ habitando quis domum quam accepit ex primo decreto videtur fructus percipe quod no. bene.

An vſufructus ¶ Seruitutes ſunt pignori obligari. ſecus in iuribus realibus vrbano predito ōbis. In ruſticis vero idem hoc dicit. cum. l. ſe. ¶ Venio ad primum dictum de ſeruitutibus ꝑſonalibus z oppo. hic dicitur q̄ dominus proprietatis obligat vſumfructū Contra aut enim cōſtituitur vſufructus pro hoc formalis z non poteſt illud ius habere obligatum quia ſuum eſt pignus. vt. l. neq̄ pignus. ī. de re iudi. aut non conſtituitur ſibi z non eſt. ergo in obligationem non cadit. So. dico q̄ per hoc non conſtituitur vſufructus ſed illud qō eſt apud dominuz ex hac obligationem tranſit in creditorez. l. facultas vīē di fruendi. Item ius vendendi vſumfructū debitore non ſoluente ſicut ipſe debitor. idemq̄ dominus poteſt vendendo vſumfructū tranſferre. bz non habeat vt. l. quod noſtruz. s̄. de vſufruc. ¶ Vſusfructus tam̄ dicitur hic obligari propter commoditatem. de quo dixi. s̄. item quia ſperatur poſſe conſtitui venditiōez ar. ī. eo. l. z que nondum. in prin. ¶ Secundo op. dicit hic q̄ vſufructuarius poteſt obligare vſumfructum. contra vſufructus non poteſt vendi. vt inſti. de vſufruc. ſ. finitur. z. l. ſi vſufructus. ī. de iure do. ' ergo non poteſt obligari vt. s̄. eo. l. ſed z ſi quo ad. in fi So. vſufructus non poteſt vendi vt tranſferatur ius ſed vt trāſferatur commoditas vt. l. arboribus. ſ. vſu fructus ita hic in creditorem tranſibit commoditas. ſimile habetis no. in. l. i. C. de peti. bo. ſubla. li. x. ¶

Jura prediorum ¶ Venio ad uerſ. iſtum z quero que eſt ratio q̄ ſeruitutes vrbanoruz predio rum non poſſunt obligari. tex. reſpondit quia nō p̄nt pignori dari. hoc eſt in eis non conſiſtit traditio vel quaſi loco pignoris. dices tu qūo non conſiſtit ſicut ī ruſticis. nōne ego poſſum tibi permittere q̄ tu mittas tignum vel ſtillicidiuz ad tempus ſicuti vt vadas per fundum meum ad tempus. Ad hoc reſpondet glo. ſeruitutes vrbane debent conſtitui ſub quadam perpetuitate ne nimis vrbes deformentur. non enim eſſet cōgruum vt poſtq̄ īmiſiſti tignum ſoluto pignore cogaris tollere. quod ſecus eſt in ſeruitutibus ruſticorum prediorum quia ibi ceſſat incongruitas. iſta ſatis placet. z ideo forte ſi in ſeruitutibus vrbanorū prediorum eſſet eadē ratio. conſiſteret obligatio. vt ī hoc exemplo. obligo tibi ſeruitutē alterius non tollē di donec tibi credita ſoluatur pecunia certe hoc cāu ceſſant predicte rationes ideo vī q̄ valeat obligatio ¶ Sed extra glo. ꝓ declaratione [k] p̄ſentis materie quero an alia iura puta iuriſdictiones. preeminentie honores ius ꝓcipiendi pedagia iuſpatronatus in eccleſia vel in homine. z ſimilia poſſunt obligari. rīndeo quedam ſunt iura que conſiſtunt in hominibus vt iuriſdictio quam bz dominus in vaſallum z ius quod habet patronus in libertuz z ſimilia z iſta nō p̄nt obligari niſi in cāu maxime neceſſitatis. vt. l. i. C. de op. lib. l. pro herede. ſ. quid tñ ſecundum vnum intellectum glo' ī. de acqui. heredi. z ī. de fideicōmiſ. liber. l. is qui z. l. general ter. z. s̄. de acq̄. emp. l. icius vbi quis non cogitur eſſe libertus alterius. Quedā ſunt iura in re non in homine vt iuſpatronatus eccleſie z ius ꝓcipiendi pedagia z ſimilia. z iſta liquidem ſunt talia ex quibus non ꝓcipitur cōmodum aliquod pecuniarium z non poſſunt obligari vt extra de re iu. c. cum bertoldus. z ibi no. Si veto ex bis cōmoduz aliquod ꝓcipitur poſſunt obligari vt hac. l. ſ. vſufructus z. ī. eo. ti. l. ſed an vi e. z. ī. eo. l. grege. ſ. in ſuperficiarijs. ¶ Item quero an ille qui bz obligatū vſum fructū ſi ſibi non ſoluitur [m] poſſit vendere ꝓprietatē tex. ē q̄n̄ i. l. i. fo R°. C. ſi pig. pi. da. ſit z.

§ Rege ¶ Vniuerſitatis rerum poſſunt pignori obligari hoc. d.

Cum pignori ¶ Duobus modis legitur. primo ſecundum glo. ſ. q̄ principium loquatur quando pignus datur pignori. ſecundo quando ipſum nomen debitoris datur pignori. ſecunda ibi ſed poteſt dubitari. z ſecundum iſtaz lec. breuiter hoc dicit. Pignus poteſt dari pignori z tenetur quo ad vtraq̄ pecunia ſibi debitur. ſed ſi nomen datur pignori exactum compēſabitur. alias in cām pignoris retinebitur hoc dicit z ſecunduz alios legitur alio modo. l. q̄ tutus. ſ. loquatur quando pignus datur pignori. Et primo loquit de effectu pignoris. ſecundo loquitur ō effectu ſolutionis facte a primo debitore. ſecunda ibi. ſed poteſt dubitari. z ſecunduz hanc lec. breuiter dicit. Pignus poteſt dari pignori z primus debitor poteſt ſoluere ſecundo creditori. z ſolutum compenſabitur z in cāz debiti retinebitur hoc dicit in terminis. Sed in primo caſu non mutatur ſecundum omnes. ¶ In ſecundo caſu ſic vt vidiſtis. z ſecundum hanc lec. glo. ōbet exponi ſolutorum. i. ſoluendorum. z quia hoc ē facere violentiam littere. ideo alij legunt z alio modo z ponunt caſum in hoc verſ. ſed poteſt dubitari. ſic dictum eſt q̄ pignus poteſt dari pignori. ¶ Pone q̄ p̄mus debitor ſoluat ſecundo creditori. an primus creditor poteſt repetere illud quod eſt ſolutum ipſi ſecundo. Et reſpondet hic iuriſconſul. q̄ non quia ſecūdus creditor compenſabit ſi eſt pecunia. ſi eſt res retinebitur in pignus. ¶ Venio ad materiam z circa p̄mum. quando pignus. datur pignori quero que actō competit ſecundo creditori contra primum debitorē Reſpondet glo. q̄ vtil' hypothecaria z bene. circa ſecundum caſum quādo loquitur prout eſt pignori nomen obligatum. quero que actio competat creditori ſecundo contra primum debitorem. z dicit gl. q̄ vtilis hypothecaria. Alij dicunt q̄ competit vtilis per

[k] ¶ Pro declaratione. vide inſti. de acti. ſ. item ſeruiana vbi habeſ an iuriſdictiōes poſſint vendi q̄ no. in. c. i. in fi. que ſunt regalia vt ibi q̄ principis ſunt allegat no. ꝓ Bar. in. l. cotez. ſ. qui maximos de pub. ad de que dixi in. l. ꝓbi bere. ſ. plane q̄ vi aut clam ſed ide bal. in. c. ſi inter pares. ſ. i. de. l. conradi dicit q̄ de cōſuetudine videm̄ caſtra z villas emi z vendi. cuz mero z mixto imperio z omni mō iuriſdictione que cōſuetudo vincit. l. vt de feu. cogni. ab ortis ſed bal. in. c. i. ſ. ad hec cū ſequēti de pac. iur. fir. dicit notari hic q̄ iuriſdictio non pōt vendi cū ſit imperatoris z q̄ publici iuris ſūt. s̄. de inſti. z iure. l. i. ſ. publicum ius z ſicut patria poteſtas q̄ inextimabilis eſt vt no. C. de colla. l. filie. l ¶ Intellectum gl. Et ad iſta bene facit quod no. Bar. in. l. ſi non ſortem. ſ. libert' in pe. col. de condi. in debi.

[m] ¶ Soluitur. nō poteſt rez tanq̄ pignus vendeſ. ſed bene poteſt vēdere vſumfructum q̄ nunq̄ reuertatur ad ꝓprietarium vt ibi z no. Bal. ī. d. l. i. C. ſi pig. pig.

n ¶Obligatū. adde tex.ꝛ vide Bar.in.l. beres cum debuerat ad trebel.ꝛ in.l.q̄ te .ſ.ſi cer. peta.ꝛ in.l. .i.ꝛ in.l.non ſoluꝫ .ſ. morte.j.de oper.no. nunc.in.iij. ſpecie ꝓ teſtationis.

o ¶Si ſub conditio ne.in prin.huius ꝛc. iſtum tex.cum ſimili bus notanter limitat Ro.in.l.ſi inſulam in .xviij.col.de ver.ob. ſed forte illa limitatō non eſt ꝟa vt ibi poſt eum ſcripſi.

p ¶Ante diem vt in ſti.de excep.ꝛ qō nō Bar.in.l.ſi ſeruus .ſ. bone fidei de condi. fur.

q ¶Queſitū in prin cipio ꝛc.iſtū tex.mul tum no.pōderat bal. in.l.i.in fi.de cōdi.ex .l.q; debitor fugitiu⁹ ét ante diez pōt capi .l.iij.ad fi.C.cōmod. ꝛ ad iſtū tex.cum gl. inde Bar.in.l.iij. vlti ma.q.ſecunde.q.prin cipalis.C.eo.in ver. op.ſ.l. pxima.ſ. pe. hic videaꝫ gl. ꝙ opi. ō iuſti.de acti. in ꝓn. volens debitorez ſuſ pectū nō poſſe capi ꝓpria auctoritate ſz ſolū rem vel pignus q̄ videaꝫ cōtra.l. ait ꝓtor.ſ.ſi debitorē hic allegato Alex.ō imo la.ll.princeps.

r ¶Quod dicitur in princ.huius ꝛc. ꝛ an hoc habeat locū ꝛ in agente ireuocatoria vt habeat neceſſitate dicere rez fuiſſe ī bo nis debitoris vide Bal.in.l.pe.C.que in frau.cre.

ſ ¶Dubium.ꝛ q̄ ſp incumbat onus ꝛ.c. dictori ꝓbare priorē hypothecam ꝛ nō ép tori allegāti priorez emptionem tz Bal.in .l.matrez.C.de ꝓba. ꝛ iſtis adde pulchre nota ꝙ Bar.in.l. ſi is qui in fi.de iure fiſci ꝛ Bar.ꝛ doct.in.d.l. de rebus ꝛ ibi omni no vide Bald.ad.q. Bar.hic ꝛ vide Bar. ſonalis quia primo creditori competebat directa.ita tangitur in glo.in.l.nomen.C.que res pigno.ob.poſ. tu dices quādo nomen obligatur intelligitur obliga tum ipſum nomen ꝛ etiam obligationes acceſſorie ꝛ pignora ſicut cum nomen venditur vel pignori da tur.vt.l.cum emptor.ſ.de her.vel ac.ven.ꝛ.l. inſolu tum.j.de act.ꝛ obli.ꝛ ideo aut vult agere contra de bitorē ad pecuniam quā dedit ꝛ oportet q̄ agat vti li perſonali que debitori competebat directa.ſicut ſi nomen emiſſet.caſus eſt in.l poſtq̄.C. de hī.vel ac. ven.Si vero vellet agere hypothecaria pro pignori bus.tunc agetur vtili hypothecaria.vt.ſ.proxime.

¶Item quero an debitor cuius nomen eſt obliga tum n poſſit ſoluere primo creditori.glo. dicit hic q̄ ſic niſi fuerit ei denunciatum ne ſoluat.vt.l.ſi nomen .C.que res pigno.ob.pol.¶Aduerte q̄ ſi denuncia tio fieret ſimpliciter vt dicit glo.vt denuncio tibi ne ſoluas.tunc nō valeret aliquid nec teneretur ꝺbitor ei credere ſed debet certificari debitor de obligatio ne nominis ſui oſtendendo ſibi inſtrumentū. vt.d.l. nomen ibi certior de obligatione ſua factus ꝛc̄.facit .l.ſi quis inficiatus.ſ.depoſiti.ꝛc̄.cum cām. extra ō elect.in cle.¶Sed quid ſi ipſe debitor ſciret nō fac ta ſibi denunciatione.glo.tangit.hoc in.d.l.nomen. ꝛ in.l.ſi cum emptore.ſ.de pact.ꝛ in.l.fi.ſ.de tranſact. dixi plene in.l.facta.ſ.ſi heres.j.ad trebell.¶Item quero quando pignus obligatur pignori vtrum ſecū dus creditor poſſit prohibere primum debitorez ne ſoluat creditori ſuo. ſicut quando nomen obligatur non ſum bene clarus de hoc credo tamē q̄ non quia in obligatione principali.ſ.ꝑſonali ſecundus creditor non habet aliquid facere.ꝛ ideo pōt ille ſoluere cui vult.ꝛ ita videtur ſentire glo.in prin.huius.ſ. ſuper vſ.ſoluitur.ꝛ hic vides q̄ hypotheca tranſfertur ſine principali dixi in.l.i.ſ.cum ꝑdium.ſ.eo.¶Item quero quando creditor agit contra nomen ſibi obligatuz vtrum debeat ꝓcedere diſcuſſio contra principalem do.Ly.examinat iſtam qōnem multum ꝓfecte in.d. .l.nomen ꝛ cōmuniter tenetur q̄ nō quia aut.hoc ſi debitor.C.de pigno.loquiꝫ quando conuenitur terti us poſſeſſor.ſed nom debitoris eſt ipſius creditoris qui obligauit ꝛ ab ipſo habetur non ab ipſo debitor merito non debet precedere diſcuſſio ꝛc̄.

Et in ſuperficiariis ¶Qui hz vtile dominiū poteſt pignori obligare ꝛ tūc hypothecaria tenetur que competit contra quemlibet poſſeſſorem .h.d.tamen admittiꝫ ius creditoris eoīpo q̄ reſolue retur ius debitoris obligantis. vt.ſ.ſ.pximo ſimile .C.ſi pig.pig.da.ſit.l.i.ꝛ.ij.ꝛc.

Etiam ſi creditor ¶Hypothe ca non tolliꝫ ſi principalis debitor vel fideiuſſor condemnatus niſi realiter ſatiſfiat.h.d.¶Nō.q̄ hypotheca non tolliꝫ niſi ſolutione.¶Nota iſtum textum qui videtur in nuere q̄ condemnato principali debitore non poteſt fieri executio in fideiuſſorem contractus ſed ꝺz iſte fideiuſſor iterum conueniri ꝛ condemnari vt dicitur in verſi.multo magis cum precedenti de quo dixi in .l.i.j.iudi.ſol.¶Op.de.l.fi.C.de vſur.rei iudi.Go.ꝙ ſententiam fit nouatio hoc eſt noue actionis acquiſi tio non autem dicit q̄ prima tollatur ꝛc̄.

Si ſub conditione ¶Qui aīn cōditō nez agit male agit nec rei iudi.exceptione repelliꝫ ſi poſtea conditione exiſtente cepit agere. Interim ta men pōt cautio poſtulari hoc dicit. ¶Nota illud quod dixi q̄ ei qui ſuccumbit qui agit conditōne pē dente non obſtat exceptō rei iudicate ſi poſtea agat exiſtente conditōne. Verum tamen hic glo.noſtra vi detur tenere q̄ inducie duplicentur ſicut indebito ī diem quando quis agit ante diē.ᵖ vt inſti de excep. .ſ.hodie.vide glo.ꝛ nota.de quo eſt.l.ſi pecuniaz.ſ. ſi cer.pe.vbi glo.tangit hoc ꝛ Buil.ꝛ ibi dixi.¶Vlti mo nota.tex.hic in fi.qui dicit cautiones preſtādas quod intellige ſi cautio principaliter poſtuletur. vt dicit glo.ꝛ bene.ꝛc̄.

q **Ceſſum** ¶Si debitor ē ſuſ pectus ante diez vl' conditionem competit perſecutio pigno ris hoc dicit.¶Opp.ſ.l.prox⁹.ſ.penul. ꝛ.j.qui.mo.pig.vel hypo.ſol.l.ſoluitur.ſ.ſi paciſcaꝫ vera ſolutio.eſt ſecundum glo.q̄ hic debitor erat ſuſ pectus ibi ſecus dantur etiam ꝛ alia ſolutiones ſed iſtam nō.facit.l.ait pretor.ſ.ſi debitor ex.j.que ī fraū dem cre.quod intelligo ſi cauſa ſuſpitionis ſuperue nit de nouo talis que non erat tempore contractus. vel ſi erat creditor ignorabat.ar.C.de ſponſa.l.fi.ꝛ.l. ſi is a quo.in fi.j.vt in poſſeſſ.lega.ꝛc̄.

t **Que nondum** ¶Qō non eſt ſed eſſe ſperatur poteſt pignori obligari hoc dicit iſta.l.no. quam perpetuo tene mentl.ꝛcetera.

Quod dicitur ¶In obligatōne ſpeciali requiritur tunc res eſſe in bonis debitoris. In generali vero ſufficit ſi poſtea quādocunq; inueniatur in bonis.h. .d.¶Nota ex hoc.ſ.qualiter debeāt fieri poſitōes ꝛ articuli ꝛ quid concludaꝫ in hypothecaria.¶Ité no.q̄ ꝛco q̄ in ſpeciali obligatione debet concludi q̄ tunc erat in bonis intelligo ſecundum diſtinctionē poſitam in.l.i.ſecundo reſponſo.ſ.e.¶Quero quid ſi eſt dubium quia apparet q̄ eadem die debitor obligauit rem ꝛ eam alienauit. ꝛ de prioritate ꝛ po ſteriorite non apparet. Rñdeo poſſeſſor qui cōue nitur hypothecaria in iſto dubio vincit niſi probetur per creditorem rem prius fuiſſe obligatam tex.eſt ī .l.de rebus.C.de donaꝫ.ante nup.fallit in fiſco quo cāu eius fauore poſſeſſori incūbit onus probandi ré eſſe prius ſibi obligatam ſeu alienataz.vt hic ē cāus no.in.l.i.C.de iure fiſci.li.x.ꝛ ibi ita intellexi.ꝛc̄.

Quires ¶Res obligatas poteſt quis alteri obligari ſine periculo ſi p mus creditor certificetur.ꝛ intelligetur res obligata in reſiduo.ꝛ ſi ſatiſſiat primo totum cedit in obliga tione ſecundi hoc dicit.

r **Ifundus** ¶Quod accedit fun do uenit in obligatō nem hoc dicit.

Si neſciente ¶Voluntas dīni recō ciliat obligationem rei aliene ſi dominus eſt talꝫ qui poterat obligare.quem caſum nō.multum.¶Nota q̄ rem non meo nomi ne geſtam poſſum habere ratam ad mei preiudiciū. non autem vt negociū contrahatur ad me ꝛ cōpetat actio neg.geſ.vt.l.ſi pupill.ſ.ſed ſi ego.ſ.de neg.ge. ¶Item nō.ratihabitionem retrotrahi ꝛ mādato cō parari.de quo ꝙ Dy.in.c.ratihabitō.de reg.iur.li.vi. ¶Nota q̄ qui non pōt facere non pōt facienti con ſentire ſed quia tex.in hoc vltimo reſponſo dicit fe re ꝛ ſic innuit q̄ quandoq; qui nō pōt facere poteſt facienti conſentire.¶Quero qui ſunt inſti ꝛ quidaz ponunt exemplum in pupillo alij in muliere qō glo. reprobat. vnde glo.exemplificat in vſufructuario q̄ non pōt obligare proprietatez tamen pōt proprieta ꝛ que ibi dixi in.d.l.i.C. de iure fiſci.l.i. dicit tamē Ly: Bal.in.d.l. de reb⁹ q̄ ſi vn⁹ puta creditor ꝓbat de die. poſſeſſor vō non ꝓbat de die ſue poſſeſ ſionis q̄ poſ ſeſſor ſubcum bit de quo⁹ co gita ꝙ ea que hic habenī idē adde q̄ fauo re dotis preſu meī p̄ceſſiſſe id q̄ eſſet vti lius doti ſm Bal.ī.l.ad exa ctionē.C.ō do tis ꝓmiſſ. ꝛ ī .l.doꝯ.C.ō iu re do.ꝛ ibi dī p̄ſumitur pre ciſe inſtrumē tum dotis in ſtrumēto fiſci ꝛ bar.in.l.non puto.j.de iu re fiſci videī dicere ꝑ dicta per eū vbi di cit q̄ ét ī quo libet priuato preſumiī pri us p̄ceſſiſſe in ſtrumentū ſu um quia fiſci Alex.de ymo la.

t ¶Conſenti re ꝛc.adō gl. in.l. ſi. in ver. cōmodauerit .C.de pac. ꝛ q̄ ibi Barto.ꝛ ideo nunquid ſtatutū dices q̄ minor non poſſit alienaī ſine conſenſu ꝓpinquorum an poterit alie nanti conſen tire vide Ja. bu.ꝛ Bal.in.l. ij.C.ſi aduer. donaꝯ.ꝛ hoc q̄ dixi p⁹bar. in.l.apud iul. .ſ.fi.ī quibus ex cau.in poſ. eatur ꝛ hic ad de q̄ no.bal. . C.ō ſuo pī.

dato mãumiſ. .l.ſunt propo nas in Rica .C.de pac.

rio obliganti cõſentire.vt.C.de vſufruc.l.intereſt. Et ex hoc tex.cum glo.colligunt diſtinctionem mirabilẽ quia qñqz quis ñ poteſt aliquid facere ꝓpter imbecillitatẽ conſilij ꝛ itellectus.vt minor ꝛ mulier.ꝛ tũc nõ poteſt facienti conſentire vt hic in tex.ꝛ ĩ duobuſ exemplis hic reprobatis in glo.aut quis non poteſt facere propter defectum ſui iuris.quia ius plenum non habet vt fructuarius ꝛc.ꝛ ille poteſt facienti conſentire vt hic in verſ.fere.ꝛ in exemplo glo.ad idez .l.ij.ſ.voluntate.ĵ.ſo.ma.

n ¶Si res facit iſte tex.ad queſtionem ſi aliqs emat domum vel rez alij obligatam ꝛ eaz meliorauit ſumptibuſ ſuis ꝙ ſi ab eo ematur ꝓ hypothecã an liberet preſtãdo primuz extimationem ꝛ hic tex.facꝫ ꝙ non dic. vt ꝓ Bar.in.l.ĩ his .C.de predijs ꝛ omni re nau .l.xj. ꝛ ibi Ange.vidꝫ ꝙ no.Bar.in.l.inter ſtipulantẽ .ſ.ſacra circa fi.de verborũ obligatione.

Si res ª ¶Additio vel detractio qualitatis circa rem.nõ extinguit hypothecam.h.d.¶Oꝑ.ꝙ rei mutatione extinguaꝫ ius vt.l.repeti.ſ.rei mutatiõe.s.qui.mo.vſuf.a.So.altiõ in vſufructu.aliud in hypotheca.ꝛ aſſignat rationez qz vſufructus ñ põt durare pempta rei ſubſtãtia.vt .l.i.s.de vſufruc.ſed illa nõ ẽ bona rõ qz nec pignus poſſet durare pempta ſubſtantia.vt.l.ſicut.ĵ. q mo. pig.vel hypothe.ſol.dic ergo ꝙ in vſufructu ſunt inducti multi modi vt vſufructus peat ne alias ſit iuris proprietas ſemper aſcendente vſufructu.Vel aliter in iure vſufructus inſpicitur commoditas quam põt habere vſufructuarius que commoditas alteratur tali mutatione vt ſi de domo fiat arcba.vel econuerſo.ꝛ ideo vſufructus extinguitur.¶In iure vo pignoris inſpicitur vt creditor ad ſuum pueniat faciius quod durat etiam facta tali mutatione. ¶Itez op.ĵ.de leg.i.l.ſi ita legatum.ſ.ſi.So.dicit glo.ꝙ ibi tractatur de lucro captando hic de damno euitando ꝛ ſecundũ eam ſi res obligatur ex cã donationis nõ duraret pignus quod eſſet abſurdũ dicere .dic ergo ꝙ hic loquitur quando habeo ius meũ firmuz adeo ꝙ facto alterius tolli non poteſt ibi vero loquiꝫ quãdo ius legatarij non erat firmum ꝛ ſola voluntate teſtatoris poterat mutari.

Inuendicatione ª ¶Hypotecaria daꝫ cõtra poſſeſſorez q liberatur ſi ſoluit vel reſtituit alias condemnabiꝫ.ꝛ ſi fuerit contumax in litem iurabiꝫ tam pro re ꝙ pro fructibus extantibus.h.d.¶Nõ ꝙ in hoc iudicio dz diſtingui an cõuentus poſſideat ſicut in rei ven.vt in.l.ſi.s.de rei ven.ꝛ probatur in auꝫ.item poſſeſſor.C.qui po.in pig.ba. ¶Nota ꝙ poſſeſſor hz facultatem reſtituendi rẽ vel ſoluẽdi debitum in caſu tamẽ ſingulari ſi neutrum iſtorum facit nõ condemnabitur poſſeſſor hypothecaria conuẽtus vt.C.de iure delib.l.fi.ſ.ſi vero creditores.¶Tertio no.modũ ſentẽtiandi in hypothecaria quia poſſeſſor condemnatur ad rem reſtituendam ꝛ retinendam in cãm pignor.per creditorẽ.ꝛ ex hoc colligitur modus formandi libellum in hypothecaria de quo dixi plene in.l.rem alienã.s.de pigno.actõ.facit.ĵ.de euicti.l.ſi cum venditor.in prin.an aũt poſſit ſic formari libellꝰ videlicet peto eum condẽnari vt eã rem reſtituat vl debitũ ſoluat dicam ſtatim.¶Nо.ꝙ contra non reſtituentẽ iuratur in litem ꝛ ex hoc videtur ꝙ talis libellus peto eũ condemnari ad rem reſtituendã vel ad ſoluendũ debitum non procedit tunc enim cũ ad quantitatem eſſet condemnatus nõ poſſet iurari ĩ litem vt.l.arbitrio.ſ.non tamẽ.s.de dolo.ſed tex.in.l. fi.C.ſi vnus ex pluribus cre.videtur iſtum libellum admittere.ꝛ idẽ extra de pigno.c.ex lris.ſed tex.hic videtur ponere in arbitrio cõuenti nõ ꝙ hoc veniat ex natura obligationis.Ego puto ꝙ talis libellus ꝓcedat ꝛ intelligatur libellus ꝛ ſnĩa lata ſuper hoc ſm formã huius.l.ſ.peto te cõdemnari ad rem reſtituẽdã.ꝛ hoc ex natura obligationis vel ſi vis habes poteſtatẽ ſoluẽdi debitũ ꝓ hoc tn nõ ꝓiudicat ſibi actor

x ¶In vẽditione autem poſſit formari libellus ꝛ ſic nota procedere libellũ alternatiuuz ĩ hypothecaria ꝛ de hoc vide late Bar.in.l. .ſj.per illũ tex tũ.C.ſi meus ex plurib⁹ credito.adde qñ no.bal.in ſumili in.l.ſancim⁹ .C.de ſac.ſan. eccle. ꝛ adde Bald.in.l.ſi in ſolutum.C.de acti.ꝛ obli.alexan.

in iure quod hz petendi iuramentũ in litez.qz põt actor ſicut ĩ actione ò dolo eligere verũ intereſſe ꝛ obmittere iuramentũ in litẽ.vt.l.arbitrio.ſ.i.s.de dolo. ¶Item opp.ꝙ per iuramentum in litem nõ cõſeqtur pluſq̃ ſit verum debitum.vt.l.ſi inter.ſ.fi.ĵ.eo. Glo.ponit plures ſolu.ſed prima eſt vera.l.ꝙ hic loquitur qñ agitur cõtra tertium poſſeſſorẽ.l. vero cõtraria loquitur qñ contra ipſum debitorem videbiꝫ ſtatim de hoc.ĵ.e.l.ſ.ſi plures.ꝛ ibi videbitis rõnez ¶Venio ad.ſ.interdum.ꝛ quero quid ſi fructus ñ extiterunt.vtrum iudex poterit cõdemnare in fructibus.glo.diſtinguit ꝛ bene.qz aut ſunt conſumpti.mala fide ꝛ non eſt dubium ꝙ tunc teneꝫ ac ſi extarẽt vt.s.proxime in eo qui dolo deſijt poſſidere.aut bona fide.ꝛ tũc nõ poſſunt vẽdicari.vt.l.i.ſ.cũ prediũ .s.e.qñqz tñ dicit glo.etiam ſi extent nõ poſſunt vendicari vt ſi emptor ſeminauit eos ita vult dicere gl. que tamen coĩter habetur corrupta . vbi enim dicit creditor debet dicere emptor.

Creditor ¶Sententia lata cõtra vnuz non poteſt mãdari executioni contra alium.ſed dz iteruz agi hypothecaria.ꝛ ex ſententia lata pro me contra me nõ opponitur.h.d. iſte no.ꝛ bonus.ſ.¶Opp.ꝙ debeat agere ex re iudicata actione in factũ vel petere executionẽ.vt.l. ſi minor.xxv.ãnis cui fideicommiſſuz.s.de mino.So. hic agebatur contra alium quam contra illum cõtra quem fuit lata ſententia.¶Item opp.de.l.fi. C. de vſur.ret iudi.So.vt in glo.

Si pluris ª ¶Si contra debitorẽ ſit iuratum in litem ex equitate liberatur debitor debitum cum vſuris ſoluendo. h.d.¶Nо.illud qõ dicunt canoniſte ſententiam trãſire in rem iudicataz.de quo dixi in.l.i.ĵ.de rei iudi. ¶Oꝑ.ꝙ debitor nõ debuit pluſ cõdemnari vt.ĵ.eo .l.ſi inter.ĩ fine.So.vt ibi.¶Oppo.ſupra.e.l.ſ.ĩ vẽdicatione in fi.So.ibi in extraneo poſſeſſore hic ĩ ipſo debitore. ſed que eſt rõ quia ſi illud cõſequeretur ab extraneo deberet debitori reſtituere.vt.l. ſi inter in fi.ĵ.eo.ergo ab ipſo debitore ò equitate nõ dz exigi.gl.multum ſe inuoluit in ſolutione huius cõtrarij qõ examinabo in.l.ſi inter.ſ.fi.ĵ.eo.ti.ꝛc.

y ¶Si pluris notationem huius.ſ.ꝛ iſtam etiã ponit Ja. bu.ti.ꝛ adde Bal.ĩ.l. ſi traditio in.vij.q.ad finez.C.de act.empt.

Aliena res ¶Res aliena ſub conditõne poteſt obligari.hoc dicit.

Si duo ¶Si res obligatur pluribus diuerſis momẽtis quilibet tenetur inſolidum ꝓ ſuo debito.ſi eodem momento quilibet ꝓ parte teneꝫ niſi aliud actum ſit.h.d.iſte.ſ.¶Nо. primo quod dixi in ſummario.¶Secundo no.ꝙ ſi mal dicitur fieri quod fit eodẽ die licet diuerſis momentis fiat.facit quod habuiſtis in.l.operis.s.loca. ¶Quero qõ intelligatur iſtud pariter.poſitum hic in prin.Glo.exponit.i.eodem momento . alij dicunt hoc eſſe falſum vt patz ex ſequentibus.ſ.ꝙ debz itelligi.i.diuerſis momẽtis.tu dic ꝙ iſtud pariter ponaꝫ ſimpliciter ſed infra in reſponſione diſtinguitur quia pariter poteſt intelligi eodem die.diuerſis tamẽ momentis ꝛ poteſt intelligi eodem momento.¶Item quero qualiter intelligatur hoc ꝙ dicit pro debiti ꝙtitate.dicas inſolidum ſcilicet cuilibet pro debito.licz quidam aliter exponant vt in textu.¶Item quero hic dicitur ꝙ quilibet agit inſolidum quis preferaꝫ dicit glo.ꝙ primus.ꝛ ſic apparet ꝙ fuerit factum diuerſis momentis. ¶Sed quero quid ſi de prioritate vel poſteriozitate non apparet.ꝛ videꝫ ꝙ tunc debemus determinare ſecũdum.l.is a quo.s.de rei vẽdica.ſed hoc nõ eſt verum.qz in rei vendicatiõe duo

non possunt esse domini insolidum. sed res potest eē pluribus obligata insolidum. ergo ꝛc. Dicendum ē ergo tunc occupantis meliorem esse conditōnē. vt. l. si quis a multis. s̄. de noxali. ꝛ habebit bn̄ficiū possessionis ò quo loquitur. l. si. debitor. s̄. e. ¶ Quero hic dicitur cuilibet creditori est obligata res ꝓ parte qñ eodez momento. quero de qua ꝑte itelligatur. ꝛ gl. itelligit de dimidia ꝑte rei. qò videt eo ꝙ. s̄. sic que fuerat. alij intelligunt ꝓ rata debiti. vt. l. ꝛ que non dum. §. fi. s̄. eo. sed in alio casu loquitur. eneas. ergo glo. ¶ Querit glo. quar aliud ī legatis vt si duobus res legatur videt relinqui insolidum cuilibet vt. l. re coniuncti. j. de le. iij. dicit glo. forte est rō qz nō statim acquiritur ius legati ipsi legatario. tu dicas idez esse in legatis ꝛ in pignoribus. quia aut̄ duabus cōceptionibus verborum res obligatur ibi ꝓ certa quantitate ꝛ illi ꝓ certa quantitate. ꝛ tunc non possunt dici eodem momento. de necessitate enim vna obligatione precedit aliam aliquo instanti temporis ꝛ tunc cuilibet erit obligata insolidum. vt. s̄. proxime. aut vna conceptione verborum vt quia obligatur tibi ꝛ illi ꝛ tunc cuilibet ꝓ parte erit obligata. vt hic in finali ꝛ idem in legatis secundum veram opi. vt. l. legata inutiliter. in finali. j. de le. i. dixi in. l. re coniuncti. j. de le. iij.

Potest ¶ Valet pactum vt debito non soluto creditor habeat pignus in isto precio emptum hoc dicit quod no. quia singularis est casus. ¶ Op. C. de pact. pigno. l. i. ꝛ. ij. So. ibi pactum fuit appositum ꝙ res sit empta ꝓ pecunia debi a quod pactuz non valet quia est pactuz. l. commissorie. quod reprobatur in pignoribus. hic vero fuit pactum quod res sit empta iusto precio. vl' fuit dictum ꝙ res sit empta simpliciter. quod intelligitur. s. iusto precio secundum ꝙ debet diuersimode pūctari iste tex. ꝛ quelibet est nota. ꝛ de huiusmodi pactis. l. commissorie. dixi plene in. l. quamuis. alias incipit calopodius. j. de solut̄. ¶ Op. glo. ꝛ videtur ꝙ non valeat illud pactum quia incertam personam cōmittitur taxatio precij. vt. l. fi. merces. in prin. s̄. locati. So. dicit glo. hic speciale quia debitor vix alias inueniret pecuniam ꝛ secundum istam sol. iste. §. restrī geretur ad contractum mutui tantum. quod est contra propositum iurisconsulti ꝛ principis rescribentis qui generaliter loquitur. dic ergo ꝙ. l. si merces loquitur quando super contractu principali committitur arbitrio incerte persone. tunc enim non est aliqua obligatio nec aliquis contractus validus cuius occasione posset recurri ad iudicem. hic vero precessit contractus pignoris validus. cui istud pactum fuit appositum. ꝛ ideo iudicis officium habetur super quo se fundat ut ipse iudex tanquam bonus vir precium iustum declaret ꝛ dicam statim. ar. ꝓ hoc. s̄. de contraben. emp. l. sue rei. ꝛ. l. se. ꝛ. l. domum. eo. ti. hoc est quod dixi plene in. l. si quis arbitratu. j. de ver. obli. ¶ Quero ergo ꝓ declaratione predictorum quis extimabit istud iustum precium. Respō deo. ꝙ iudex tex. est in. l. fi. in fi. C. de iure do. impe. Sed qualiter iudex hoc faciet. dic ꝙ faciet altero ò duobus modis. primo citatis partibus per regulaz generalem quia posset ledi ꝛ tunc vel coget vtrāqz partem eligere extimatores secundum formam. l. hac edictali. §. is illud. de secun. nupt̄. vel ipsemet eliget secundum formam aut̄. de non alie. §. quod autem. ꝛ ar. C. dē fide instru. l. comparationes. quos faciet iurare. vt dicto. §. bis illud. ꝛ. d. l. comparationes. licet contrarium videatur innuere gl. in. l. iusiurandi. C. de testi. ꝛ in. l. de ven. inspi. ¶ Sed quod primo dixi est verus. posset etiam fieri in ipso contractu per quem talis res debeat extimari. vt. l. fi. s̄. de contraben. emp. ꝛ insti. de contraben. emptio. §. penul. ¶ Item quero quando fiet cōuentio seu obligatio bonorum generalis. vtrum possit apponi istud pactum si ad diem non solueris sit mihi empta vna de rebus tuis quam velim emere vel quam eligam an valeat ꝛ videtur ꝙ non. quia confertur contractus in voluntatē vnius contrahentiū contra. l. ī emētis. C. de contraben. empt̄. ꝛ. l. in personam. §. generaliter. j. de reg. iur. ¶ Sed contrarium est verum est quia tunc non confertur substantia contractus ꝫ electio rei qò fieri potest vt ibi nota. ꝛ. l. in personaz. §. generaliter. de reg. iur. Bar.

p **Ignoris** ¶ Actio hypothecaria est in rem hoc dicit.

r **Habeo** ¶ Qui habet quasi dominiuz potest pignori obligare quatenus istius iuris vires se extendunt hoc dicit quod nota. ¶ Opp. ꝙ debeat probari ꝙ res pignorata sit debitoris. vt. l. ꝛ que nondum. §. quod dicitur. s̄. eo. Solu. in directa hypothecaria debet probari directum dominium in vtili hypothecaria debet probari vtile dominiuz. vt. l. gregge. §. in superficiarijs. s̄. eo. ꝛ. j. eo. l. lex vectigalis. In quasi hypothecaria sufficit probare quasi dominium quod parit publicianam vt hic. ꝛ dico vtilē hypothecariam ꝛ quasi. dico gratia euidentioris doctrine quod expectiui plene in. l. rem alienā. s̄. de pigno. actione.

c. **Amconuenit** ¶ Si obligatur pensio in creditorem transeunt vtiles actiones hoc dicit.

r **Inter** ¶ Pignus contrahitur ꝑ procuratorem vel gestorē ratihabitione sequuta hoc dicit.

Si debitor ¶ Si quasi dominus obligans conueniatur nō potest cum effectu de dominio excipet̄ hoc dicit quod nota ꝓ limitatione. l. si ab eo. s̄. e. Opp. de. l. si ab eo. s̄. eo. vbi talis hypotheca non datur contra dominū So. ibi agitur contra tertium possessorem. hic vero contra ipsum debitorem pignorantem.

Quicquid ¶ Iste. §. summat seipsum ꝛc. Bar.

Sires ¶ Contra debitorez non restituētem in hac actione non iuratur in litem secus si contra alium ꝛ quod consecutum fuerit restituet̄. h. d. ¶ Op. ꝙ quandoqz ꝑ pluris iterfit creditoris puta si volebat pignus retinere ob chirographariam pecuniam vt. l. i. C. si chirogra. pecu. glo. in. l. si fundus. §. si pluri. s̄. eo. videtur tenere ꝙ tale interesse non consideretur quia illud remedium solū hz locum quando creditor possidet. quod posset esse verum si creditor numq̄ possedisset. sed si semel possedisset ꝛ a possessione cecidisset que ad debitorem transiuz vel reuerta essz. tūc etiā ꝺ ipsuz debitorē posset iurari in litem qz plus creditoris interest. s. vt vtī posset retentionem seu exceptione. ar. l. q exceptēcz. §. si ps. s̄. de cōdi. inde. ¶ Ité ad finē opp. qñ agit̄ ꝺ exheneum nō itereē plus creditoris q̄ habet̄ debitū qò apparet qz ab initio pōt possessor sibi soluere debitum ꝛ retinere pignus. vt. l. si fundus. §. in vendicatione. s̄. eo. So. intellige hic quando pignus fuit amissum culpa creditoris ꝛ ideo tunc condemnare tur si non restitueret rem Bar.

z ¶ Quando qz cetera ibi ꝙ tale interesse non consideratur ꝛ. no ta dictum de quo isti. de actio. §. ité seruia na.

z ¶ Potest in princ. ꝛc. tex. singu. ꝛ videt mirabile ꝙ hz non sit collatum in aliquod arbitrium declarādi precium valz tamen ꝙ istud pactum est pars alterius contractus validi secundum Bal. in. c. i. de feu. dato invicem. l. cōmis. ꝛ istum textum allegaui in. l. fi. C. ò pac. pig. ꝛ inde Bar. in. l. quāuis de solu. in eodem prin. ibi secūdū ꝙ debz diuersimode presentari ꝛc. ad istā cōmodo vide Barto. not. in. l. ij. C. e. ī. iij. col. in versi. vltertius iuxta predicta quero in ver. oppo. glo. vīò tur nota ꝛc. adde bar to. in. l. a diuo pio. §. si pignore de re iudicata vbi forte in vno videatur tenere contrarium nisi dicas ꝙ hic pignus erat obligatū ꝓ ōbito ibi vide per Inno. ꝛ vide Bal. in. c. i. in prin. de feu. dato in ius. l. cōmis. Sed quid si vendo vel loco ꝓ iusto pretio nullo opposito declaratore vel apposito hz mortuo qd fiendum vide singula Bal. in. l. cōtractus de fiò instru. ꝙ Inn. in. l. si quis arbitratu in. vij. col. de ōb. obl. in versi quero ergo ꝓ declaratione ibi hz ꝺrium videatur innuere ꝛc. adde Bar. in. l. fi. C. de pac. pig. Allexā. de ymola.

q ¶ Si ticio vide Rai.in.l.assiduis.C.qui po.in pig.ba. alex.ō imo. r ¶ Intelligo ꝛc̄ .vide bar.in.l.multū de ver. ob. ꝓhibita alienatōe an prohibeaꝫ pignoratio qd ăt si quis probibetur acquirere an possit pignori acciperꝫ.¶ i.ꝛ Bal.in dicta.l.fi.C.de re.nō alienan. ꝙ sic ad de qꝝ res empbiteotica prohibita vendi potest pignorari vt no.in .l. fi.C.ō iun.emphi.ꝛ ad ista vide ꝙ not. bald.in.c.i.§. aut si libellario quib⁹ mo. feudum amit. ꝛ dicit ang. in .l.benignū .ff. de legi.ꝙ statutum faciens mentionem ō alienatōne nō verificatur in ista alienatiōe pignoris vl̄ꝫ cessione vsus fructus.

s ¶ Pro se banc gl .singularit tene mēti ꝙ hodie adueniciis ex ꝫ tractu patris aquiritur vtil̄ actio filio quā multum nō allegant doc .in .l.de rebus.§. de trāsac.ꝛ vide per balduꝫ in.l.ꝙ dicitur de ꝟbo . obli.

t ¶ Assiduis vide bal.post glo. ꝛ bar.ibi ꝛ bal.in.l.vbi aduc i.ix.col. .C.de.iurꝫ do.

u ¶ Loquentꝫ hoc ét no .i.l. si mercede.§. fina. de actō. empt .ꝛ ibi vide quam questionē decidit ibi bar. ꝓpter hoc ꝛ facit ad q̄stionē bal.in .c.i.§.ō omēs hic finitur lex ꝛ ibi est glo. q̄ dixit ꝙ vasallus nō tenetur iuuare dominuꝫ ꝫ se ipsuꝫ ex vi iuramenti fidelitatis ꝛ si inuicē

r **Iticio** ¶ Si fundi dominus succedit debitori pignoranti ñ confirmatur pignus sed tenet pignoraticia actione contraria ex ꝑsona defuncti .b.d.Op.de.l.rem alienam.§. de pigno.ac.vbi dicitur ꝙ non detꝫ vtilis hypothecaria. Dic vt hic datur vtilis.i.efficax pignoraticia cōtraria.ꝛ de ꝑsonali actione loquitur nō de hypothecaria que non daꝫ nec vtilis nec directa vt ibi.¶ Item op.de.l.i.in ꝓn .§. eo.So.ibi loquitur qñ ille qui pignorauit succedebat domino.hic econtra quia dominus succedebat pignoranti.

i **Aquorum** ¶ Qui prohibet emere non ꝓhibetur pignori accipe.b.d.¶ Op.j. tit .ij l. .ij.§.eandē rem.ꝛ.C.de reb⁹ alie.nō alienan.l.fi.Bo.soluit quando ꝓhibet venditō a lege intelligitur ꝓhibita pignoris datio. vt in contrarijs secus si ꝓhibeaꝫ a iudice ita intelligatur ista .l. Intelligo ergo hic a iudice qui ex certa cā prohibeat aliquē emere vel vendere quod pōt fieri vt .l. moris é.j.de penis.sed certe restringere bāc .l. boc modo durum é nec.ll.i contrarium allegate cogūt nos ad hoc. Nam quandoq; prohibet res ipa vendi quia eius interdicit cōmercium ꝛ tunc non pōt pignori accipi qꝛ etiam pignus é cōmerciuꝫ.ita loquit .l.ij. .§.eandē rem.j.ti.ij.l.in re sacra religiosa ꝛ simili. Quandoq; non ꝓhibetur cōmercium i genere sed ꝓhibetur venditō.ꝛ tunc dicebat do.iaco.but.ꝙ ex ꝓpria significatione non videt res prohibita pignori dari vt hic. Non obstat.l.fi.C.de rebus alie. non alienā .qꝛ illud é verum magis ex quadam ꝓsumpta voluntate q̄ ex significatione verborum. Certe ꝛ eadem rōne hic ex ꝓsumpta voluntate debꝫ intelligi ꝓhibita pignoris datio. Tu dic aut ꝓhibetur vendi vel alienari res ꝛ tunc non pōt obligari. vt dicta .l.fi. Ratio qꝛ per obligationem q̄enitur ad vendi tionem pignoꝝ.vt.l.ij.ꝛ iij.j.de distra.pigno.ꝛ sicuti prohibetur venditio ita ꝛ eius preambulum. vt .j.de spō.l.oratio. Quandoq; prohibetur persona emere res non autem ꝓhibet res vendi .tunc ille nō impeditur pignori accipere .cāus é hic. Ratio quia licet accipiat pignori ꝓ hoc non deuenit vt ipe accipiat sibi i solutum vel in emptionē sed ꝙ alij vēdat ꝓ suo debito quod non é ꝓhibitum. Predicta verā nisi acciperet ꝓ tanta quantitate ꝙ non esset verisimile debitorem luiturum.ar.l.ꝙ habebat in prin .j. de le.iij.ꝛ sic itelligas.l.istam siue ꝓhibitio fiat a lege siue a iudice.ꝛ per hoc dico ꝙ forensis prohibitus per statutum emere in territorio huius ciuitaꝫ pōt pignori accipere vt hac.l.

c **Amuciose** ¶ Inutilis obligatio nō dat iusretentionis.b.d.¶ Op .de.l.i.in prin.§. .e.So.vt ibi dixi.

f **Ideinssor** ¶ Si debitor soluat creditori recuperat nō.in.l.qui se patris.C.vnde libe.in glo.ij.magna ꝙ not .sed quid si exprest se vasallus iuuauit iurare dominum contra omnem personam ꝛ etiam contra se ipsum nunquid teneaꝫ iurare dominum contra seipsum.vide bald. in.c.imperialem in fi.de probi.feu.alie.per.fred.ꝙ si iurans habet malam causam tenetur ex iuramento fidelitatis secus si bona ar.l. vltime.C.de nō nu.pec. ꝛ.l .vendito res de verbo. ob .ꝛ ibi etiam vide ꝙ euꝫ an si iurauit fidelitatem ꝫ omnem hominem ꝛ contra se ipm ꝛ an videaꝫ expressi se filium vxorez ꝛc̄. ꝛ per regulam hut⁹ .l.dixit bald in.l.fratꝫ a fratre de condic .i de .ꝙ si quis permisit acōmodare lucrū contra omnem personam ꝙ non tenet accōmodare contra se ipsum neq; cōtra descendenets secundum bald .in.l. cum acutissimi.C. de fideicom.ꝛ imol .post alios in clem.i.de iure iurā.ꝛ facit ad aliaꝫ .q.bal.de qua in.l.ei qui. C. de distrac. pign.

pignora data fideiussori.b.d.qō nō.ꝛc̄.

Pater ¶ Qui scribit contractū obligationis rei sue videtur obligationi cō sentire.b.d.¶ Op.de.l.ticia.§.lucia ticia itestata .j. de le.ij.istud contrarium soluit ibi glo. ꝛ hic ꝛ in .l. gaius alias incipit idem gaius.§.de pigno.act .dixi plene in.l.que dotis.j.so.ma.

c **Ex sua mā lucius** Res loco rei surrogata non cadit in obligatōné nili ex re ꝓpria ortū habuerit.b.d.

f **Eruum** ¶ Si debitor rē pignoratam faciat deteriorez creditori contra eum succurritur.licet cōtra debitorem ad debitum actionem non habeat.b.d.¶ Illud quod glo.dicit nocere ex ꝓposito vel cōsecutiue hoc quod dicit ex proposito referas ad actionem ad exhibendum.hoc ꝙ dicit consecutiue itelligas culpa tamen.ꝛ hoc referas ad actōnem.l.acquil.vel in factum ꝛc̄.

f **Ilegati** ¶ Stipulatio legatorū extīguitur spe legati extincta non transit ad eum ad quem commodum legati transit.ꝛ idem in obligatōne pignoris.b.d.ista.l.debet intelligi quādo stipulatur pater ꝓ se ° secus si vt legitimus administrator filij vt in glo.

p **Aulus** ¶ Generalis obligatio facta a defuncto non porrigitur ad bona heredis.b.d.quod nō.ō quo per glo.ꝛ Ly.in.l.assiduis.ᵗ C.qui po .i pig.ba.

Si mancipia ¶ Partus rei pignorate cadit in obligationem.si a debitore ꝑcipiatur.b.d.

Domus ¶ Superficies solo pignorato ī posita cadit in obligationé.b.d. ¶ Opp.glo.de.l.cum postulassem.§.cum ergo.j. ō dam.infec.glo.sol.dic ꝙ hic loquit in bone fidei emptore.ibi non.quod dic vt ibi.

Si sciente ¶ In obligatione generali venit seruus qui obligationem contrahit.b.d.¶ Nō ꝙ in generali sermone ꝫ tinetur persona loquentis ᵘ de quo in.l.inquisitio.C. de solutꝫ.ꝛ.§.de senato.l.i.in fi.ratio est quia seruus nō habetur hic vt persona.sed magis vt res quedā. ꝛ sic non ob.dicta.l.inquisitio.

p **Ericulum** ¶ Sl.hic ponit casum vno modo vt habes in ea tu pone simpliciter. vendidi tibi nomen debitoris quod nomen habet hypothecariam annexam queritur ad quem spectat periculum pignoris.certe ad emptorem. dum tamē pignus probetur obligatuꝫ sicut diximus in empto re nominis vt.l.si nomen.§.de heredi.vel ac.vendi.

l **Exuectigali** ˣ ¶ Resoluto iurꝫ donationis

x ¶ Ex vectigali in cod .princi.huius.l. vide ꝙ nō. bar .in.l. indebiti .§. primo in fine de condic . inde bi.ꝛ vide barto.in.l. si cōstare in .iiij.qō. .iiij.q.principalis infra solu.matrimonio ꝛ adde ꝙ ista lex non habet locum in feudo.quia resoluto iurꝫ datoris non ꝛsolvitur ius accipientis text.est no.ꝛ ibi bal. in capitulo .i.de controuers.inter vasal.ꝛ alium de beneficio per bald.in.l.fina.§. sed quia nostra in fi. .C.communia de le. ꝛ ad bāc.l.vide bal. ī.l.doce.C.de rei vēdicaß . ꝛ ista lex est singularis secunduꝫ bal.in.l.vsucapio.C. eo.ꝛ vide bald.in.l. .ij.in.xij.q. in versi. si iuxta hoc queritur .C.de rescin .vendi. ꝛ bar.in.l.si res in fi. infra quibus mod. pig ꝓpo.sol.ꝛ omnino barto.in.l.i.dicit.ff.de aqua plu. arcen .ꝛ ad id ꝙ hic bartolus vide no per bald.in.l.solemnibus capitulo de rei ven .ꝛ bar. ꝛ doc.in.l.cum seruus de condi.ꝛ demon.vide glo.ꝛ bald.in.c.i.§.rursus quibus mo.feu.amit.

y Lum tabernam vide quando bar.in.l.generali.§.i.de vsufruc.leg. ꝛ qđ no.bar.in.l.si constante in.iiij.q.tertio.q.principalis.j.solu.matri.ꝛ bal.singulariter limitat de istis mercibus venalibus in.l.vbi adhuc in.viij.col.C. de iure doti.ꝛ ibi facit banc legem singularem ꝛ facit ista.l.not.an in obligatione generali expressa vel tacita veniant merces venales in quo.ludo. i.l. si constante in prin.i .iij.parte dicit expſ se ꝙ non per.l. debitor.s.eo.pro hoc adducit in si.l.generali .§.vxor de vsufruc. lega.in.l.predia.j.đ fun.instruc. ꝛ deleg. iij.l.si fundus legat' ꝛ.l.si cor⁹.§.i.ꝛ .l. si mihi.§.fi .ff. de he re.isti.l. ex facto vbi est idez in lega .ꝙ limita nisi ſſ ipa obligatione non possint alia includi quā merces quoniam ille veniunt per glo. secundum eum singularez in.l.pedicul .§. item cum queritur dele. iij.ibi legatum generale rerū tales merces includit cum ad aliud referri nō potest faciat bon⁹ tex. in .l .si fundus qui locatus.ff.de fund.i ſtruc.ꝛ ita residet ludo.sed certe lz bart. in dicta.l.generali.§ .i.ꝛ bal.in.l.certi.C. loca.in.vj.q. videaſ tenerꝫ ꝙ obligatō generalis non referaſ ad merces venales ꝛ respondet bald.ad hāc.l.ꝙ hic fuit obligatio expressa tamē idem barto.in.d.l.si constante in.iij. qōe prin.ꝛ bal.in.l .vbi i viij.collū.C.de iure do. videatur tenere ꝺ pro quo multum facit iste text .ꝛ ideo cogita ꝛ certe iste tex. videtur probaſ ꝙ non veniant merces in obligatōne generali nisi ille q̄ sunt tempore mortis seu ille que tp̄e quo agi pōt ſm ꝙ declarat bal.in.d.l.vbi ꝛ bar. in.d.l.si constante ꝛ vide bal.hic in repetitiō.antiquis qui refert ꝙ bar.in.d.l.generali si omnia obligantur tz ꝙ veniant res venales ꝛ verū dicit ꝛ per predicta resoluitur ius acceptionis.b.d. ¶ Nō. ꝙ creditor potest soluere pensionem ꝑ fundo emphitheotico sibi obligato.ꝛc.

b Ebitor ¶ Ea videntur inducta in p̄dium que ad vſuz perpetuum inducuntur.b.d.

i Squi ¶ Adiecto nō potest pignus dari ꝛ datum repetitur.

c Am tabernam ¶ Appellatione taberne venit vniuersitas mercantie. que ibi exercetur ꝛ ideo cadit in obligationem que tempore quo agitur reperitur.b.d. ista .l.bona ꝛ nota.quam tene menti. ¶ Opp. ꝙ solum videatur ius obligatum quod quis habet in loco.vt .l.si domus in fi.j.de lega.i.ꝛ.l.qui tabernas .s. .de cōtraben.empt̄.Solu.appellatio taberne potest referri ad locum.item ad merces que ibi venduntur. Sed si dubitatur de quo senserunt contrahentes dico ꝙ siquidem i loco debitor vel venditor nullū ius habebat intelligiſ de vniuersitate mercantie vt hic ſm primum intellectum gl.dum dicit ꝙ erat in publico. Si vero aliquod ius hēbat in loco. ꝛ tūc si vē ditur vel alienaſ intelligiſ ſtricte ꝑ loco vt. d.l.qui tabernas.de contraben.emp.aut pignoratur ꝛ tunc intelligiſ etiam de ipa mercantia que ibi erat vt hic ſm intellectum gl. ꝑut dicit vel cōducta a publico. Et rō ꝺrie est qz lz in pignore fiat largior interpretatio.tamen ꝙ hoc ius debitoris nō fiet deterius. non enim ad plus tenetur.itē ius creditoris fiet melius qz subuenitur ei ex cautione.qz ē sibi de debito cautius.Simile ē in.l.fi.C.que res pig.ob.pof.ꝛ quod ibi nō.ꝙ aūt dixi in venditione vel alienatione proprietatis intelligiſ ſtricte.intelligas nisi ex quantitate p̄cij.vel ex alia coniectura aliud presumaſ.vt.l.si quis i ſtipulationibus.ꝛ quod ibi nō.j.de reg.iur. ¶ Item op.de.l.fideiusſor.i fi.j.eo.vbi futura non veniunt i obligatione.Sol.glo.remittit ad ibi nō.tu dic ꝙ hec appellatio taberne prout referſ ad merces ē nomen vniuersitatis sicut grex peculium ꝛ similia.vt.l.cum pr̄.§.mense.j.de le.ij.ꝛ ideo lz merces mutetur.tamen eadez videſ esse taberna. vt.l. grege.in prin.s.eo.ꝛ.l.peculium i prin.j.de le.ij.ꝛ ista vniuersitas videſ durare eadem donec venit dominus vt hic.mutatio enim que postea fieret ibi per heredē non caderet in obligationē.vt hic dicit text. cum glo.quod ē nōndū.quod tñ intellige nisi fieret aliquid cā explicandi negociū ceptū a defuncto .vt .l.furti.§.illud plane.s.ꝺ bis q no.infa.ꝛ qđ ibi nō.

Idem quesiuit ¶ Per epistolaz potest cōtrahi pignus nec viciaſ.licet in ea nō sit dies ꝛ consul .b.d. quē casum nō. ¶ Nota ꝙ in priuata scriptura non requiritur dies ꝛ ꝯsul. ¶ Nō.ꝙ nō est de necessitate vt priuata scriptura sigilletur.vt ibi dū dicit tabule sigillate non sint. ¶ Itē forte non ēſt necesse ꝙ subscribatur hoc modo.ego talis scripsi ſz sufficit ꝙ constet sen ꝑbeſ manu sua scripta pro hoc .l. ad testium.§.i.j.de testa.Sed ꝑ declaratione littere que ro q̄ sunt verba illa ex quibus pignus ꝓstitutum videtur. ℟ illa.s.quoniā taberna ꝛ serui a nullo detinentur nisi a te,ꝛ sic verba enunciatiua ꝙ modū causę per bar.ibi ꝛ bal.hic habes responsionem ad.l.debitor ꝛ ad nō . per bal.in.l.certi ꝓallegata adde bal.in ℟ica.C.de vbo.sig.ꝛ in.iiij.qōne scripsi post bal.hic in report aſ.

3 ¶ Idem quesiuit in p̄n.huius ꝛc̄.Et ad intellectum huius.§.circa diem ꝛ ꝙsulem vide quod nō.Bal.post Ly.in.l.si qua beneficia.C.de prolata inducunt dispositionē pro hoc.s.de rei ven. .l.emptor.§.ancilla.ꝛ extra de succ.ab intesta.c.ki.ꝛ .j.de colla.do.l.penul.ꝛ qđ nō.i.l.si socer.§.lucius .j.solu.ma.dixi plene in.l.ex hac scriptura.j.de dona.Sed oppo.ꝛ vī ꝙ in priuata scriptura ⁊ regrantur dies.vt.l.scripturas.C.q po.in pigno.hab .ꝛ .l. ex sextante.§.latinus.j.de excepti.rei iudi.So. dic ꝙ non est necesse ad probationem rei geste vt hic ꝛ .l.publia.s.depo.Sed si qs vellet ꝓbare prioritatē vel posterioritatē in tp̄e.tunc esset necesse vt in ꝓtrario.ꝛ.l.si creditor.C.q po.in pigno.hab.ꝓ hoc enim probatur ré obligatā esse.sed nō qñ de prioritate vī posterioritate deberet aliter probari ſm ea q̄ dixi i .l.non solum.§.sed vt probari.j.de no.op.nun .ꝛ.l. si fundum.§.si duo.s.eo. ¶ Ultimo nō.ex hac.l.⁹ ꝙ sufficit ꝙ qs ostendat litteraz sibi destinatā. nec requritur ꝙ ꝓbet se tunc acceptasse.vī enim acceptare litterā cū ipsam retinet.ꝛ eoipso accepit litteram vt hic dum dicit respondi convenisse de pignoribus videtur.facit extra de procurato.c.i.in cle.ꝛ.s.ad macedonianum.l.si filius.

Creditor ¶ In obligatione generali venit ēt pecunia quocunq; modo q̄sita.b.d. ¶ Nota ꝙ nūmi cadunt in obligationē.qđ ē vile scīr.fac̄.j.q po.i pig.ba.l.idēq;.§.fi.

f Insulam ¶ Pactuz de vendendo ad insulam renouatam porrigitur.

Ex quibus causis pignus vel hypotheca tacite contrahitur. ℟ica.ꝛc̄.

Enatus ¶ Mutuanti in refectionē domus tacite est obligata siue domino siue ꝓductori operis sit soluta pecūia. b.d.

p Ompōius ¶ Alis icipit.

Non solum ¶ Inuecta ꝛ illata sunt tacite obligata pro pensionibus ꝛ pro alio interesse.b.d.

f Iborreum ¶ Inuecta i horreum vel in area iuncta domui ꝛ ibi illata sunt obligata pro pensione.b.d.

b Ociure ¶ Hic ponit̄ ōia inter p̄dia rustica ꝛ vrbana. ¶ Oppo.ō.l.certi.C.locati. So.dicit gl. istam intellige ſm illam qz non sunt obligata nisi dño sciente.in vrbanis non regriſ scientia. rō qz in p̄dijs vrbanis in congruū esset detegi rei familiaris vtilitatem.vt.l.ij.qñ.ꝛ qui.quar.ps ō.C. ſz ſcā rusticitas ōia palam hz.ita dicunt doctores ꝛc̄.

Stabula ¶ Stabulū qđ est in comitatu a p̄dijs vrbanis non multum dīt.b.d. ¶ Quero qualiter iudicabunt̄ ista stabula.dicit glo.tanꝯ rustica.qz cū tex.dicat non multum differt ab vrbanis ergo differt in aliquo. si hoc est dicit ¶ Hic.mar.ergo tunc habebitur loco rustico rum predioꝝ omnino.qđ est contra mentē huius .l.ꝛ ideo ipse expōit nō multū ab vrbanis differt.i. viuerſ ſcr. adde tamē ꝙ in libro rōnū semper requritur dies et consul nō bal. in ℟ica.C.de fide instru.in. xvij.col.in v. viso ō scriptura ꝛ.xvij.col. ponit an ſqui rantur testes ꝛ ꝙ in alia p̄ uata scriptura nō requirant̄ dies tz bal. in .d. ℟ica i añ pe.col.ꝛ vide ang.in añ. ꝙ sine. C .de testa. etiaz scriptura p̄uata requirat sigilluz vel subscriptōnem vide ino. in.c.ki.de fide instru.ꝛ sequitur.d. anto.in .c.ij.de fide i ſtru.ꝛ bal.i.l. cum antiqtas .C.de testa .ꝛ ibi expreſſius paul'.ꝛ bal .in prin.fforum i .x.q.forte ꝛ si scriptura p̄uata non regrat subscriptōnez tñ oportet ꝙ scribens affirmauerit scriptura illā eē suam vt ꝓbaſ in.l. cum antiquitas ad fi.p quā se fundāt doc.vbi testiñ scriptuz māu testatoris licz nō regrat subscriptionez tñ requiriſ ꝙ testator affirmauerit ꝙ scriptura illa erat scripta manu sua ꝛ hoc voluit bar.hic ꝛ adꝺte duz hic dicit̄ ꝙ in priuata scriptura

nō regruntur
ūni oñi nec oi
es ꝛ cōsul qz
iac.bu.quē re
fert bal.ī.phe.
.C.ſ.quibꝰ tñ
ꝯ qz nō dicit
bēre maiorez
vī p̄uata ſcrip
tura q̄ publi
ca ſed ī publi
ca regruntur.
vt in aūt.vt p̄
po.no.impa.
Et iſtud ſeq̄t
ſpec.in ti.ō p̄
cuī.ſ.rōe aut
vſi.ſed qd ī p̄
uato alꝫ qd ī
mandato ꝛ ñ
det ad iſtum
text.q̄ hic ſūt
duo cāus ꝛ v
nus deciditur
bal.ī. d. phe.
ꝛ ī Rica.C.ō
fide inſtru. in
vlti.col'.diſtin
guit q̄ aut ip
ſa obligatō p̄t
ifringi ex tpe
autez non.
ꝛ ¶ Priuata
ſcriptura vi3
bal.in.i. q̄ſtiꝫ
.C.ī.ij. col.ī
vſ.deinde nō.
ꝙ ¶ Ex bac
.l.nō p̄ camp
ſore. qd autez
ſi lr̄am cābij
p̄dit creditor
vide bal.in.l.
iſtr̄a.C. ō fidei
cōmi.ad quez
vo ſpectet pi
culum poſtq̄
mercatō acce
ptauit lr̄az vi
de bal.ī.l.ſi p̄
debito. C. de
bo. auc. iudi.
poſ.ꝛ illō qō
dicit bar.hic ē
verꝝ niſi dicat
ſe nole obliga
ri p̄teſtādo ut
bēſ in. d.cle.
.i.de pcuī.ad
de qō habeſ p̄
bar.ī.l.q̄ enim
rē ra.ba.ī.l.ti
tius de cōſti.
pec.etiam.l.ſi
abſentis. C.ſi
cer.pe. ꝛ tex.
iūcta glo.in.l.
publia.ſ.fi.ff.
nihilo differt. Similis expoſitio ē i.l.idēq̄z.ſ.fi.j.ti.
.ij.ꝛ ſecunduz hoc non ob.j.de ver.ob.l. ſi vrbana.
immo concordat.ꝛc̄.

f **Igratuitam.** **Si quis.** ¶ Fideiubēdo vī qs
approbare obligationē
bonorum ſuorum ante factam ſecus in ea que fieret
poſtea.hoc..

l **Icer.** ¶ Tacita vl'ficta obligatio ma
nu miſſionem ſerui non impe
dit.b.d. Nō q̄ illud eſt rē eſſe expreſſe
ꝛ ſpecialiter obligatam aliud perinde ha
beri ac ſi eſſet ſpecialiter obligata.b.d.

i **A prediis.** ¶ Fructus intelli
gūtur c tacite obli
gati pro penſione.b.d.

c **Am debitor.** ¶ Pōt credi
tor fructus pi
gnoris in vſuras cōpenſare.b.d. ¶ Opp.
q̄ fructus extenuant ſortem.vt.l. de pi
gno.act̄ſ.l.i.ꝛ.ij. So.illud verum niſi debeant vſur.
intelligas ergo hic vſuras deberi vel p̄ ſtipulationē
vel officio iudicis.qō idē eſt ac ſi deberentur pacto.
nā p̄t teneri.vt.l.ſi p̄ retentionē.l. de vſur.facit.ſ.
de neg.geſ.l.qz tantūdem. ¶ Opp.q̄ prius debeat
conuerti in grauiorem cauſam.vt.l.i.ꝛ.ij.ꝛ.iij.j. de
ſolu. So.vt nō.in dicta.l.i.ꝛ.l.vſuras.j.de ſoluꝫ.

e **St differentia.** d ¶ Vīa
cipia ſpe
cialiter obligata non p̄t manumitti.ſed
obligata tacite ſic anteq̄ includant.b.d.
¶ Nō.q̄ qñ penſio non ſoluit dñs pōt includere
res inquilini.facit.l.inquilino ꝛ.l.vtiqz.j. de dam.in
fec.an āt iſtas res poſſideat ante incluſionez vel po
ſtea tangitur per glo.in.l.ſolutam.ſ.ſolutam.ſ. ō pi
gno.act̄ſ.ꝛ per doc.in.l.certi.l.loca.ꝛc̄.

t **Atoris.** ¶ Per obligationē ex
cā trāſactionis vī tacite
actū vt res veniat ī obligationē primeuā
ſi tranſactōni non ſteſ.b.d.quam.l.nō.qz
ē notabilis. ¶ Pro declaratione quero vtrum actō
p̄meua fuerit ſublata tranſactione.dic q̄ pōt littera
iſta dupliciter intelligi vno modo quādo tranſactio
fuit ītерpoſita animo nouādi.alio modo quando ſim
pliciter.ꝛ ſic non aīo nouandi.ita intelligit glo. ꝛ p̄
ut intelligit aīo nouandi quero qūo poſſunt res eſſe
obligate cum p̄ma obligatio ſit ſublata. R°.dic quia
interuenit dolus vel minor fuit in integrum reſtitu
tus.ſed illud vltimum non placet qz per in integruz
reſtitutionem reponeſ minor in priſtinum ſtatum'.
ſed tunc bona heredis non erant obligata .vt.l.pro
culus in prin.j.ti.i.ergo ꝛc̄. Sed quando interue
nit dolus poſſunt intelligi bona obligata tacite in o
dium cōmittentis dolum ſed prout intelligiſ ſecun
do modo.ſ.quando ſimpliciter tunc p̄cedit clare qz
actio durat ꝛ ea pōt agi ſi heres tutoris promiſſa
non ſeruat.vt.C.de pac.l.cum p̄ponas.ꝛ.C.de trāſ
ac.l.ſiue apud acta.ꝛ ſic videtur iſto caſu q̄ bona
ſint tacite obligata.quod eſt nō. Ex quo apparet q̄
glo.vltima huius.l.que dicit q̄ bona que non ſunt
obligata ſed quaſi obligata p̄t retineri non eſt ve
ra.primo quia non faceret ad titulum. Ro qz dicit
q̄ pignus obligauit.non autem aliquid dicit de dif
ferentia.ideo teneas quod.ſ.dixi.ꝛc̄.

Que res pignori vel hypothece obligari poſſunt.
Rubrica.

p **Apillus.** ¶ In tex
tu ibi ſine
tutore glo.dicit q̄ nec etiam
cuz tutore ſine decreto.quod
eſt verum ſi contrahit ex vo
luntate ſecus ſi ex neceſſitate
vt.l.ſi.ſ. defenſionem.C. de
admini.tuto.ꝛc̄.

Si filius. ¶ Filius vel ſeruus non po
teſt p̄ alio rē peculij obligar
ēt ſi adminiſtratio ei libera ſit conceſſa.b.d. ¶ Op.
de.l.ſi conuenerit.ſ.fi.ſ.de pigno.act.ſed ſolue vt ī
glo.ꝛ bene.

Eam rem. ¶ Res cuius non eſt alꝫ cō
mercium non poteſt obliga
ri.b.d.de quo in.l.in quorum.ſ.ti.ij.

Quid ergo. ¶ Sicut res litigioſa nō
poteſt alienari ita nec pi
gnori dari.b.d. ¶ Iſta exceptio litigioſi vtrum ſit ī
rem vel in perſonam.vide.C.de preſcrip.longi.tē.
.l.i.dixi plene in.l.i.j.de litig.

f **Iquis.** ¶ Quādo exceptio porri
gitur ad fideiuſſorē porrigiſ
etiam ad pignus datum ab alio.b.dicit.

a **Riſto.** ¶ Secundus creditor ī iuſ
prioris creditoris non ſucce
dit niſi ſit actum.ꝛ cum actuz ē ſuccedit
in pignus ꝛ in ptātem ven dēdi.b.d.ꝛ p̄
mo ponit vnū dictum ſo ex illo vnam .q. determi
nat.tertō vnam altā.q.formaꝫ ꝛ eam determinat.ſe
cunda ibi quo cāu.tertia ibi deniqz. ¶ Ad primam
op.j.de ceſſione bonorū.l.i.que incipit in perſonali
bus.alꝫ ē ſecunda. So.ille ex cuius pecunia p̄mus
liberaſ ſuccedit in priuilegiū p̄ſonalium actionū vt
ibi. nō ī hypothecaria vt hic. ¶ Secūdo op. C.qui
po.ī pig.hab.l.i.ꝛ.j.ti.i l.potior.ſ.fi.Sol .gl. q̄ ibi
ſecundꝰ creditor offert p̄mo hic vero ipe debitō ſol
uit p̄mo creditori ō pecūia alteriꝰ.ꝛ p̄ huiꝰ declara
tione glo.tua diſtiguit plē ī.l.i.C.ō his q ī pri.cre.
lo.ſuc.ꝛ ſic facit glo.tria mēbra p̄cipalia .de q̄bus
faciam tres qōnes vt examiēmꝰ eas.ꝛ priꝰ q̄ro qñ
ſus creditor offert.p̄mo vtrū ſuccedat ī iꝰ p̄mi .gl.
dic̄ hic q̄ ſic abſq̄z aliq̄ pacto.ꝛ ille p̄mus cogiſ reci
peſ ꝛ ſi ñ recipit ſuffic̄ oblatō ꝛ ꝙſignatō ita dic̄ ibi
vide eā. Circa hoc dubitaſ c vtrū hoc ſit verum taz
in p̄ſonali quā in hypothecaria.vī q̄ in hypotheca
ria tñ vt in.l.i.q po.in pigno.ba. In ꝯriū vī q̄ etiā
in p̄ſonali.vt in.l.i.C.de bis q iu pri.cre.lo.ſuc.facit
.l.ſi pupillus ō rebus eorū.ꝛ iſtud puto verꝝ.p hoc
.l.i.ſ.nunc tractemus.de tu.ꝛ ra.diſ. Itē aduerten
dum eſt qz hic loquiſ in ſcō creditore.ꝛ idez ſi ipſe
met ſuccedit in locū ipſiuſmet.vt ſi debitū antiquuz
nouandi animo ſtipuletur.vt.j.ti.i.l.creditor in p̄n.
ꝛ de noua.l.nouare.ꝛ.l.nouatio. Itē eſt aduertēdū
q̄ glo.loquitur qñ ſecundus creditor ſuccedit in lo
cum primi creditoris.eodē modo pōt ſuccedere in
locū primi dñi.vt.l.creditor.ſ.cum ex cauſa.j .ti.i.
¶ Secundo quero vtrū extraneus ſoluendo primo
creditori poſſit in locū eius ſuccedere.gl.dicit q̄ ſic.
ſed eſt neceſſe q̄ pactū ſup̄ hoc apponaſ vide glo.
circa hoc qō de extraneo dicit eſt aduertendū.nam
extraneus qñqz ſoluit primo tanq̄ emptor vniuer
ſalis.ꝛ tunc non eſt dubiū q̄ ſuccedit in p̄ſonalem ꝛ
hypothecariā.vt.l.emptori.C.de bere.vel ac.ven.ꝛ
.l.ſi in ſolutū.C.de act̄ſ.ꝛ ob.qñqz ſoluit primo cre
ditori gerens negocium debitoris.ꝛ tunc pōt intelli
gi vt iſta glo.dicit q̄ ita demū in locū eius ſucce dit
ī pignore ſi hoc eſt actū. Sed circa hoc dubitaſ vtr̄
depoſiti ꝛ bal.in.l.ſi
defuncti ꝛ ī.l.ſi p̄cu
ratorē.ſ.de p̄curſ.p
bal.in.d.l.abſtis ꝛ ī
Rica ō fide inſtru.ī.
xviij.col'.ī v.q̄ro qd
de lr̄is vide qō bēſ ī
.l.ſi lr̄as.C.māda. ꝛ
ī.l.fi.C.ad maced.
q̄ ¶ Creditor ꝛc̄.pe
cunia venit ī obliga
tōe gnāli vide bal.in
.l.certi ī.vj.q.C.loca
vbi dicit q̄ nō venit
ī tacita obligatōne ꝛ
qō dixi poſt bar.ī.l.
generali de vſufruc.
leg.

a ¶ Senatus in p̄n.
huiꝰ ꝛc̄.adde alium
cāum ī mā.ſ.ī poſſo
re ēpbiteoſis q cōue
niri poterit hipoteca
ria p̄ canone tex.eſt
nō.in.ſ.ſcire autez ī
aūt.de non alie. ſm
bal.ī aūt.ſi quas rui
nas ī.v.col'.de ſacro
ſanc.ecc. Item adde
aliū p̄ nō .elegant̄ p̄
bar.in.l.ſi cum dote
.ſ.fi.ſol'.n.a. Item p̄
reſtitutione vſurarū
ſecundum bald.in.l.
executionem in prī.
de execu.rei iudi.

b ¶ Si gratuituz en
fideiubendo videaſ
quis ratificare vide
omnino in.l.exceptō
nem cum ibi nō .ma
xime per bal. C.de
euic.ꝛ ibi etiam glo.

c ¶ Intelligunt ad
de etiaz q̄ poteſt do
minus prohibere ne
colonꝰ exportet fruc
tus ꝛ eos retinere
vt nō.bal.in.l.edē.in
.i.col'.C.loca.

d ¶ Eſt differentia
differentiam inē obli
gationem tacitam ꝛ
expreſſam ꝛ inter
obligationē ꝛ genera
lem ꝛ ſpecialem dic
ſecundum bar. in.l.
rem legatam. ff. de
adi.leg.

e ¶ Dubitatur vide
.l.i.C.qui pot.ī pig.
hab.

primus creditor cogaſ ad hoc.z tex.eſt q non.vt.l. nulla.C.de ſolu.licz ſecus eſſet ī ſecundo creditore offerente vt dixi ī precedēti quando extraneus ſoluit p̄mo creditori emendo ab eo pignus.tunc enim ſuccedit ius illius ꝑm ea que no.ī.l.i.C.ſi aī cre.pi. vendi.¶Tertio quero qñ ipſe debitor ſoluit primo creditori vtrū in aliqua ſucceſſio in ius primi gl. diſtinguit duos cāus.p̄muſſi qdem debitor ſoluit nulla eſt ſucceſſio.iſtud fallit quandoqz pōt enim ipſe debitor in ius creditoris ſuccedere quo ad ius retētionis ſi facit ſibi cedi,ius.vt.l.vſucapio.z quod ibi no.C.de pigno.z dixi ī.l.i.§.cum p̄diū.s.ō pigno. ¶Secundus cāus eſt quādo debitor ſoluit de alieno.z glo.hic diſtinguit.aut queris vtrum ſuccedat ī hypothecaria.z tūc tria ſunt neceſſaria.ſ.q ille ad q̄ dederit pecuniam vt primo ſoluere ſ.z q vere ſit ſoluta.z q ſic actum q ī prioris locū ſuccedat vt hic aut queris quo ad p̄uilegium in ꝓſonali z tunc ſufficiunt duo vt nō.in.d.l.i.aſs.ij.ī.de ceſ.bo. primum q dicit q ſuccedit in ius hypothecarie intelligas niſi res eſſet vendita prius p priorem creditorem. vt no.in.l.ij.s.de pigno.act.facit.l.q balneum.ī.titu.i. ¶Item quero qūo hoc probatur q ex pecunia ſecundi p̄mus ſit liberatus. Rndeo ex coniecturis q̄ forte incontinenti poſt pecuniam acceptam a ſecūdo ſoluit primo vt.l.neuter.§.fi.ī.de priuil. credi .hēs etiam aliam ꝓiecturam.ī.l.fi.C.de pigno.item illud quod hic ponitur ſub dubio forte de p̄uilegio ī perſonali.glo.p conſtanti ponit.s.ea.l.ſuper verbo dz: item ē aduertendum q gl.iſta videſ requirere quat tuor vt hec ſucceſſio fiat.ſ.q agatur vt ſibi ſit obligata.z q in p̄mum locum ſuccedat.z q ad hoc mutuet.z q ad eum ꝓueniat pecunia. de primo qualiter intelligitur dicam in prox.q.quero ergo nūquid hypothecaria que daſ ſecundo ſit eadem cum ea q̄ daſ tur primo.glo.que ē hic dicit q nō.ſed ē alia ſimilis nature.idem nō.in.l i.C.de his q in pri.cre.lo .ſuc. Ego dico q ē eadem vere .ad cuius euidentiam debes ſcire q qñq̄z ille qui ſuccedit ī locum p̄mi vult hr̄e duplicem hypothecariā.ſ.p̄mo ex ꝓſona ſua .ſecundo ex ꝓſona creditoriſ p̄mi q̄ ſua pecunia dimittitur.z tunc ꝓcedit quod dictum ē in gl.ī p̄cedenti .q.q quattuor r̄quiruntur.ſ.q ſibi ſit obligata.ex hoc enī acquirit hypothecariam ſibi ex ꝓſona ſua.¶Secunduz q ī ius p̄mi ſuccedat.z ex hoc dz hypothecariam ex ꝓſona alterius.alia vero duo ſunt clara. z ex hoc apparet declaratio tex.bꝰ.l.in fi.q̄ pactuz appoſitum de nō vendendo intelligit q hypotheca ria ſua remaneat q̄ ſuccedit ī hypothecariam primi cum oī ſuo iure.z ſic ex vigor illius vēdere potuit. ſi enim eēt vna hypotheca tm̄.illud pactum q nō liceat nō poſſet referri nec effectū operari. nec hypotheca quam hēbat ex perſona p̄mi. z ideo tūc vēdere non poſſet.z q hoc ſi verū q eadem ſit hypothecaria apparet ex tex.C.de his q in prio.cre.lo.ſuc.ī rubro z nigro dum dicit hoc p extraneum r̄c . hoc ē ex iure quod dz ab extraneo nec imtrū q̄ iura realia poſſunt ſeperari a nobis.z hypotbecaria ē in rē. vt.l.i.s.de pigno.ergo r̄c. Sed ad hoc opp.qūo ex pacto fcō cum debitore acquirit huic ſcōo ius p̄mi creditoris gl.hic ſoluit z bene.hoc enim fit lege permittente que vult z fingit primum creditorem hoc velle qñ ſibi ſoluitur z ex p̄dictis apparet q ſi ille qui pecuniā mutuat vltimo vellet ī ius primi ſuccedere z ipe nouā hypothecam ex ſua ꝓſona nō hēret q ſufficerent tria vltima q̄ poſita ſunt ī gl. z ea que dixi q idē ē ius ſi quod primi . intellige in iure pignoris.nam in perſonali que ē inſeparabilis ab oſſibus noſtris.vt.l.ij.s.p ſocio.z.l.qs ergo cāus.s.de peculi.hoc nō poſſumus dicere ſed eſt alia.ſ.vtilis. vt.d.l.i.§.nunc tractemus.ī.de tu.z raſ.diſ.¶Vltimo hēris ex hac.l.ꝰ.q conſequitur quis p ex̄neum quod p ſe habere non pōt.gl.ponit plures ꝓcordantias z allegat multa ꝓria.breuiter dic q nō poſſum p me ñ poſſum p alium noīe meo gerēte.ita loquūtur oīa argumenta facta ī p̄rium.qō tñ intellige cū determinatōe eius qō no.ī.l.labeo.ī.ō vſuca.z per Dy.i.c.pōt qs.ō reg.iu.li.vj.vbi qō ñ poſſuz p me poſſum p aliū ñ meo noīe gerēte.z ſic ex ꝓſona alterius ꝓſequor.bis é caſus cum concor.ſuis r̄c.

f ¶Ex hac .l. an poſſum ab extraneo conſequi id quod per me ñ poſſuz facit quod nō.in. l. ſi fundus.§.pe.s.ō pig.

Ptitius ¶Qñ é in ptāte debitoris an ꝓficiatur obligatio illud tp̄s perfectionis īſpiciē ñ initiū ſecus ſi in eiꝰ ptāte non eſſet.b.d.¶Nō iſtam diſtinctionē quod declarat iuriſcōſul.meliꝰ .ī. ti.i.l.i.¶Nō q̄ lz debitor ꝓmittat pecuniā nō hēt neceſſe creditor eā recipere.vt.l.q pecuniā.s.ſi cer. pe.z boc ē verum qñ mutuabaſ gratis.ſecus ſi ſub vſur.qō ītellige vt nō.ī.l.q rome ī pri.ī.ō v.ob.r̄c.

Qui potiores in pignoribus habeantur. Rꝛica.

Eidotem ¶Qñ in potestate debitoris eſt pecuniam q non recipere tp̄s ſolutionis īſpiciē.qñ non eſt in poteſtate tp̄s obligationis ꝓcte inſpicitur.b.o.¶Nō quod dixi in ſummario declarani in.l.pe.s.fi.i. ¶Opp.q eſt in poteſtate mariti pecuniā ꝓmiſſam ſibi nō recipere. pōt enim p acceptilationē liberare.vt.l.vir ab eo.ī. de iure do.ſo.vir non pōt hoc cōmode q̄ ſic mulier remaneret indotata.z ipſe bz neceſſe ſuſtinere onera matrimonij.z ſic vī non poſſe vt.l.nepos ꝓculo .ī. de v.ſig.ita dicit glo.z Azo.quod nō p eo q vī qñ finis bz conſequentiā neceſſariā ad principium inſpicimus principiū q iſtud intelligaſ de neceſſitate p̄ciſa vel ita q cōmode p̄teriri non poſſit .ita dz intelligi qō dixi in.l.iij.§.ſeyo.s.de mino.¶Opp.ī.e.l. lutius.So.glo.q diſtinctio huius.l.bz locū in eo q principaliter venit in obligatione.non in vſur.r̄c.

q **Ei generaliter** ¶Prior in tēpore preferē poſteriori ſiue generalē ſiue ſpecialez hypothecā habeat niſi aliter actum ſit.b.o.¶Opp.C.de pigno.l.ij. So. vt in glo. ¶Item op.ad p̄m caſuz de.l.idemqz.§.ſi tibi. ī.e. So.ibi ſimul acceperunt.hic ſeparatim.z iſta eſt vera.vt ibi dicetur.r̄c.

c **Reditor** ¶Pignora in obligatione nouāte repetita intelligunt repetita cuz p̄uilegio prioritaſ.b.o.¶Opp.de.l.nouatione .ī. de noua.So.in obligatōne nouante pignora nō ītelliguntur repetita niſi actū ſit vt ibi.lz qñ eſt actuz intelliguntur repetita cū p̄uilegio prioritaſ.z ita loquit hic.

Cum ex cauſa ¶Si primo obligeſ res debita. ſo eadē effecta ꝓpria prior in tpe pferē niſi ſecundus ī locū debentis rē ſucceſſerit.b.o: ¶Nō q̄ res aliena nobis debita pōt a nobis obligari.qō dic vt.l.i .in p̄n. .s.de pigno.¶Scōo nō q ſicut qs ſuccedit ī locuz prioris creditoris ita pōt ſuccedere in locū prioris dñi.vt dixi ī.l.ariſto.s.ti.i.¶Opp.ī.e.l.q balneū .§. fi.gl.ſoluit z bñ q hic erat ꝏbita.ibi ñ ē. z ibi dicā.

f ℂEx hac.l. an possum ab extraneo con sequi id quod per me ñ pos sum facit quod nō.in.l.si fun dus.§.pe.ff.de pig.

facto q̄ lice ℂ vendere intelligit ex hac res obligata ī pignus ⁊ per istuz vicit nō. bal.in.l.credi tores in fi.C. de pig.q̄ si ti bi mutuaut cē tum ⁊ nō obli gasti mihi bo na alit q̄ ōdi sti mihi licētiā de ingrediēdo ꝓpria auctori tate .si ī ſmīo solueris certe p istaz licētiā intelligunt bo na hypotheca ta ⁊ dicit bal. ibi q̄ hic vidētur cāus q̄ sic ⁊ q̄ iste casus non est alibi quod nō.

b ℂIstos ca sus.⁊ istis cāi bus poterit se retentione tue ri vt nō.in.l.si non sortes .§. si centum de condi.inde .⁊ ibi bar.

i ℂOp.de.l. qui generalit adde.l.fi.§.fi. cum ibi nō.j. eo.

k ℂSi pign⁹ vide dy .in regula qui potior ⁊c. alīs qui prior.

l ℂConditōe an conditione existente obligatō retro trahatur vsq; ad tempus ꝓtractus vide bar. i.l.lecta ī pe. .q.⁊ hanc.l, ⁊ similes limita vt p bart.in.l. quotiens ī fi. p illum tex.j. de nouat. .⁊ hic est text. in vsi. fz si heres q̄ in legat cōditio causaris trabit retro sicut in ꝓcessibus

Post diuisionem. s ℂFcō pacto q̄ liceat vēdere intelligit res obligata.itē pignus in parte indiuisa durat ꝓ indiuiso ēt post diuisionem inter socios factā.h.d.⁊ fortis.§.est. ℂNota q̄ ex pacto de vēdendo p̄sumit ꝓtuz pignus. ℂNota q̄ ius reale ab vno socio ꝓ parte indiuisa ꝓstitutum facta diuisione remanet ī eo statu in quo primo erat secus in iure personali.vt i.l.iul.§.idē celsus.ff.de act̄.emp. dic vt ibi dixi.⁊c.

f **Idebitor.** ℂIus secundi creditoris cōfirmat si pignus seu ius primi liberatur solut .vl compensatione vel alio modo.h.d.

i **Aterdum.** ℂRegula est q̄ q prior ē in tempor potior ē in iure vt in precedenti.l.q̄ regula fallit interdum.⁊ ideo hec.l.incipit ītelligendum quasi dicat hoc casualiter nō generalit ⁊ ī summa.h.d. Ratione cāe posterior pōt eē potior priore veluti si ad rem ꝓseruandā posterior creditor debitori crediderit.h.d.cū.l.se. Nō istos cāus b ⁊ specialiter quod dī ō alimentis.⁊ expēsis custodie qō est vtile ꝓ eo q̄ accipit equū pignori vt in alimentis eq ⁊ expēsis famuli seu ragacij custodientis ⁊ in pensione stabuli p̄fert oībus aliis creditoribus. Nō ēt qō dī ō naulo vt ille q̄ habz res obligatas ꝓ pensione dom⁹ vbi sunt repositе p̄ferat omnibus quod tñ vī intelligendū de pensione dom⁹ necessarie ad ꝓseruatōez ipius rei.secus de pēsione domus que erat ꝓducta ad habitationem tūm hoc enim nō ē cā ꝓseruandarū rerum.⁊ sic cessat ratio lre. ℂOp. in auc. de equa. doti.§.is consequēs.col.vij.polita.C.e.auc̄ quo iure Sol.ibi prior p̄fertur ideo q̄ hēbat hypothecam ꝓ uilegiatam ⁊ ꝓuilegium psonale vt mulier.hic vero hēbat solam hypothecam ſm glo.⁊ bene. ℂQuero vtrū istud quod hic dī hēat locum si prior hēbat rē specialit obligatam.io.q̄ nō.Azo.dicit ꝓriam ⁊ beñ quod dic vt ī glo.⁊c. ℂVenio ad glo.magnā ⁊ primo quero quot ꝓuilegia habeat ille q̄ pecunias credidit ad rem ꝓseruandū.glo.dic tria.primo q̄ in personali alijs prefert .item q̄ hz tacitum pignus.itez q̄ illa tacita prefert ēt prioribus habentibus expsam ⁊ ista ē vera. ℂSecundo quero qd si aliqs pecuniam mutuauit ad rem emendā.dic glo. q̄ iste nō hz tacitā hypothecā.vt.l.q̄uis.C.de pigno.nisi ī pupillo.vt.j.l.prox.vel nisi sit actū.vt.l.lz.C.e.fz quia istud est aliquantulum difficile. ideo dic q̄ quando q̄s quis mutuat pecuniam simplit non exprimendo ad rē emendam.tñ ex ea res emitur.⁊ tunc non hēt ꝓuilegium neq; in personali neq; ī hypothecaria. vt.ff.de tribut.l.procur.§.plane quādoq; quis mutuat pecuniam ad rem emendā nō expresso q̄ illa res sit ei obligata.⁊ tunc hz ꝓuilegium in psonali nō in hypothecaria.vt.j.de priuil.cre.l.quod qs .quādoq; quis mutuat ad rem emendā pacto expresso q̄ illa sit sibi obligata.⁊ tunc habet ꝓuilegiū in personali ⁊ hz tacitam hypothecam ⁊ ꝓ oribus prefert vt.l.lz.C.e.nili sit mulier q̄ p̄cedit in pignor ex causa dotis,vt ī auc.de equa.dotis.§.is ꝓsequēs. ⁊ ita tz ibi glo.lz aliter dicat in aut̄.quo iure,C.eo .⁊ ita vī intelligere gl.ī.l.px.circa prī. ℂItem q̄ro qd ō eo q̄ credidit ad domum vel nauē faciendā rīdeo. idem quod dixi in eo q̄ credidit ad nauem emēdā.

i **Demque.** ℂIsta.l.legitur duobus modis.primo.ſm glo.quā posita sup.v. comparatam que est additio ⁊ breuiter.h.d. Pupillus ī re p eū empta prefert anterioribus creditoribus quatenus eius pecunia est soluta.h.d.⁊ ſm istaz lec.daretur materia fraudandi hypothecariā vt sic nunq̄ creditor volens agere hypothecaria vinceret vēdendo rē pupillo ita q̄ apparet ex bonis eius p̄cuz numeratū esse.tunc.n.venditor non pōt q̄ueniri q̄ nō possidet.⁊ pupillus non.q̄ emit de sua pecunia.sed ista lec.non est vera.primo q̄ nec mulier ī dote hñs tacitam hypothecā p̄fert prioribus hñtibus expressaz ſm verā opi.in.l.assiduis.C.e.ita dicebat rizarma .ℂSc̄ō q̄ priuilegiū datum pupillo intelligit ita q̄ nō auferat ius alterius vt.l.ipuberi.de admitu.fz ſm hoc aufert ius alterius ignorant̄ ergo ⁊c. ita tenebat Rizar.vt diximus ⁊ ēt.d.Ly.⁊ istā lec. nō ponit azo.in summa legit ergo ſo mō in sequēti glo.⁊ sic legit Azo.ī sūma.C.e.fz quā breuiter.h.d. In re empta p debitorē ex pecunia pupilli p̄fertur pupillus anterioribus creditoribus q̄tenus ex eius pecunia est solutū.h.d.⁊ iste casus ē verus nec per hoc aliqua iniuria fit creditori primo.nā debitor nō haberet rē nisi ex pecūia pupilli empta esset.merito pupillus p̄fert. ℂOp.de.l.q̄uis.C.de pigno. So. speciale est ī pupillo vt res empta ex eius pecunia sit sibi obligata vt hic.idē vidist̄.§.in.l. prox. ℂSecundo op.q̄ idē sit in maiore.vt.C.e.l.lz. So.illud ē verū qñ est actum fz in pupillo ēt si non est actum. ℂTertio op.q̄ res empta ex pecunia pupilli ē pupilli ergo nō est sibi obligata.vnde dī obstare.j. qñ ex facto tu.l.i.⁊.ij.⁊.C.arbi.tu.l.curator So.glo.notabiliter q̄ non vere est pupilli lz posset eā vendicare vtili vendicatione.⁊ ideo si vult pōt eā euincere p hypothecariā.ita loquit hic.⁊c.

Si tibi. ꝓditione q̄ simul extitit ambo cō ei rūt ī pignore.h.d.Op.ō.l.q̄ generalit.ſ.c.cuius timore hic sunt due opi.vna q̄ vtraq; ꝓtio fuerit facta simul ⁊ semel.⁊ ista ē idubitabilis ⁊ vera.alia q̄ ꝓuentio facta ticio fuerit post p̄mā ex intervallo. nec ob.l.q̄ generalit.q̄ ibi tpe vtriusq; obligationis res erat ī bonis ōbitoris.hic ñ.fz postea superuenit quo tpe vterq; erat creditor.⁊ sic vterq; est in pari cā vt hic ſm glo.Sed ꝓriū disputauit Ja.de are. ⁊ bene q̄ casus est ī.l.fi.j.e.⁊ ibi dicā.⁊ in.l.hac edictali.§.his oībus.C.ō ſis nup.⁊.l.ī rebus.C.de iur̄ do.qō recitat Ly.ī.l.lz.C.eo.⁊ glo.plene tractat in .l.si is q.j.de iure fisci ⁊ ibi plene dixi.

f **Ipignus.** k Res publica vel p̄ uatus prior in tpe prefertur fisco in iure.h.d.

q **Si balneum.** Tps ꝓuentionis inspicitur si non est in p̄tate debitoris an debitum ꝓbatur vel ꝓdictō impleat̄.sed si in eius fuerit p̄tate tps quo cedit ⁊ venit dies obligatiōis inspicit̄.h.d. Nota q̄ existente ꝓditōe l obligatio retrotrahit̄ si ꝓditō est cāual̄.secus si ē p̄tātiua.quod dixi plene ī.l.si is q̄ pro emptore iu.v.q. principali .j.de vsuca.videbitis in.l.potior.j.e.⁊ in.l .i.§.e.⁊ .§.ti.i.l.penul.

Titia. Pignus sup re aliena ꝓctū non pōt ꝓfirmari si tpe quo cā ꝓfirmatōnis euenit res ī bonis debitoris non reperiat̄.h.d. fortz est ⁊ nō.est casus.primo obligauit ticio rē alienā.secundo obligauit eā gayo.tertio emit rē alienā.quarto illā rē sempronio vendidit ⁊ p̄ciū solui p̄mo creditori.secūdus non pōt aduocar̄ a possessore q̄ nunq̄ fuit sibi illa res obligata. Op.q̄ vterq; ꝓcurrit ⁊ q̄ vtriq; sit fundus obligatus ꝓ tre.vt.l.idēq; ī fi.§.e.ō pig. licz bar.videatur sensisse ꝓrium in multis locis in.l.si filius in prin.ff.de vbo.obli. ⁊ in.d.l.si is qui pro emp. ⁊ ista iura faciunt si ex forma statuti instra quarantigie paria ⁊ liquida habeant executionem paratam an illud habeat locum in instro a principio conditōali cuius cōditio postea est purificata ang.in .l.rei.§.titius heres de vulg.⁊ pupil.per glo .ibi tenuit q̄ sic fz ibi.d.io.ꝓ item intellige in obligatiōibus ⁊ hipothecis secus in dñio ⁊ libertate ne in eodez tempore inueniantur in solidum duo dñi ita dicit bal.in.l.i.ad fi. .C.q̄ ser.ex suo facto vbi etiam limitationem dedit vide ibi ⁊ si per statutum nō potest cōtrahi superbonis rebellium nō valebit contractus conditionalis fz cōditio existat post rebanitionem per hāc. l. secundum bal.in.l.i. in fi.C.de nundinis. Item q̄ dicitur q̄ obligatio trahitur retro est verum q̄ ad obligationem ñ quo ad protestationē ita dicit rai.⁊ Imol .in .l.huiusmodi de vb. ob.⁊ de materia per doc.in.d.l.si filius in prī.de vb.ob. ⁊ vnū vsic.bic p bal. ⁊ per Imol.in.l.si cōmūis fuus de castrē.pec. .§.fi.in.i.col.de stip. fuo.⁊ ista.l que loq tur in obligatione pigno.facta in ꝓctu nō habebit locum in obligatiōe legali pro legato ꝓditionali pro quo tacite sunt hypothecata bona q̄ ī vltimis voluntatib⁹ cōditio non trahitur retro ſm Ra.cuma.in .d.l.si fili⁹ de quo ibi latius per eum q̄ postea iclinat p istū tex tū.in ꝓrium in.v.sed si bers ⁊ ad ītellectū

istorum iurium vide pau. de cast. in. l. quidam cuz filium. ℣. fi. de verb. ob. in eodē versi. conditōne per dy. in regula qui potior de reg. iur. ī. vj. z tangit in. c. i. in fi. eo. titulo.

.l. si fundus. ℣. si duo. So. dicit gl. hic fundus nō fuit ꝓ obligatus simpliciter sed sub hac conditione .s. si desierit eē ticio obligatus. ista gl. nō bene formar op positū. nam. l. idēqz ī fi. ff̄. e. debet itelligi qñ duob⁹ fuit simul obligata res ꝓm verā lec. quam ibi posui hic āt fuit obligata separatim vt tex. dic. ij. n. ibi fuisset obligata separatim ꝑ esset potior vt ibi dixi. z sic dicta. l. nō obstaret. Jtē. d. l. si fundus. ℣. si duo. ff̄. de pig. dicit ꝙ qñ res obligatur pluribus separatiz ꝙ cuilibet ē obligata insolidum. z sic gl. nō bene opponit dum dic ꝙ vtriqz ꝑ parte esset obligata. forma ergo oppo. ō. d. ℣. si duo. sic qñ res duobus obligaf separatim tunc cuilibet vī obligata insolidum. vt dicto. ℣. si duo ergo quando res peruenit in dominium debitoris confirmatur pignus vtriusque equaliter licet prior sit potior huius timore dicit glo. ꝙ ꝓ erat obligata sub conditiꝫ. s. cum ꝑmo obligata esse desierit. alī bñ sustentari non posset z istam tene. vī dic vt dicit glo. ꝙ hic meuius secundus sciebat rem esse obligatā alteri z alienā. ista non ē vera qz nō tenz pignus tunc. nec confirmarer aliquo cāu ēt si esset ī bonis debitoris omni tpre cuius ꝓtrariū innuit hic tex. secundo op. z vī ꝙ pign⁹ ipius ticij ꝑmi creditoris nō⁹ sit ꝓfirmatū. vt. d. l. i. ff̄. de pigno. So. dicit glo. hic erat res mulieri debita. ista non est vera. qz ꝓm hoc valuisset ab initio tā in ꝑsona primi ꝙ scōi. vt. l. creditor. ℣. i. ff̄. e. vnde soluit glo. secūdo z bñ. ꝙ hic creditor ignorauit. ¶ Jtem op. dī hic si extimatum fuit datū ī dotem. z sic innuit secus si nō extimatū. ꝓtra qz etiaz rei nō extimate dominiū trā sit ad maritum. vt. l. ī rebus. C. ō iure do. z. l. dotem. C. ō rei ven. So. dicit glo. subaudi maxime. sz hoc non est verum quia si datum, esset ī extimatum, saltem mulieri predīū esset debitum seu obligatum in euentū restituende dotis ꝓpter quod valeret pign⁹ ꝑmi z secundi creditoris. z ideo signanter dixi tex. extimatum qz tunc non debet predium sed extimatio. ¶ Op. de. l. creditor ". ℣. i. ff̄. e. So. vt ibi dixi z ex predictis ꝑz op. dī hic ī fi. hoc tamen ita si bona fide. ꝙ qz siue bona siue mala fide creditor non bz i⁹ cui⁹ creditoris ius ē preferendū. vt. l. i. ℣. i. ff̄. si pars bī. pet. Ro. dicit gl. hoc subaudi maxime. tu dic non ē subaudiendum ꝓm Ricar. ma. qz si fuit datū ī dotē mala fide non vī mulier desinere possidere vt in regula ꝓ possessore ex̄ de re. iur. li. vj. ideo caderet in obligationem ac si alienatum tunc non esz ꝛc̄.

m ¶ Opp. de. l. creditor ꝛc̄. Et istum tex. allegat barto. ꝓ cāu glo. in. l. si quis fundum. ℣. de acq. poss. z in. l. sicut. C. de prescrip. xxx. annorum.

Jetiure ¶ Jsta ē subtil. l. z breuiter. b. d. in pignoribus capiꝫ ex cā iudicati qui prior ē in tēpore potior ē in iure. ¶ Op. de. l. fi. C. de bo. auc̄. iudi. pos. z. l. si finita. ℣. si plures. ℣. de dā. infec. z. l. q aūt. ℣. sciendū. ℣. de bis q in frau. cre. z. l. cum vnus. ℣. ō bon. auc̄. iudi. pos. z. l. is cui. ℣. qui potior. ℣. vt in pos. le. buī⁹ timore gl. dicunt vbiqz aut oēs ꝑtendunt eundem titulū. z loquunt ꝯria vt qz oēs ex ꝯcu sunt. vel omnes legatarij vel omnes ex causa dā. infec. aut ꝑtendunt titulū dissimile z habet locum regula z ita loquit hic. pone ergo cāum ꝓm gl. ꝙ ꝑmo ē missus in possessionem aliqs creditō. ꝓ legatarius aliqs vel ex cā dāni infecti vī alia. vide gl. z idē tenuit Dy. de re. iur. c. q prior. lib. vj. z omnes alij voc. sed mihi semp displicuit ista distinctō nā. l. fi. C. de bo. auc. iudi. pos. z. l. cū vnus. ℣. de bo. auc. iudi. pos. indistincte dicūt ꝙ vno creditore misso videantur omnes īmissi. sed cōstat ꝙ legatarius ē creditor respectu heredis. vt. l. i. C. de bo. auc. iud. pos. ergo ꝛc̄. Est ergo aliter distinguendū dic ergo in pignore ꝑtorio ꝙ qñqz illud cōsequit ille q ꝑplorat iudicis offīi petendo cautionez ō dāno infecto vī cautionem legatoꝝ. z tūc vno immisso non videntur alij oēs īmissi. sed opus ē nouo ꝓcessu. vt. d. l. si finita. ℣. si plures. ℣. de dā. infec. z. l. is cui. ℣. q potior. ℣. vt in pos. le. z lz alij postea īmittant non bz locū regula q prior est in tpe potior est in iure. nā ꝑtor eadem equitate qua vocat primū vocat ēt ꝓm nec curat de prioritate tpis. vt dictis. ll. qñqz ille q consequit pignus ꝑtorīū intentat actionē sibi cōpetentem. z tunc vno creditore īmisso oēs videant īmissi. nec est opus nouo ꝓcessu z tunc sufficit ꝙ alij postea veniēt. ℣. bīé nīū. z de credito doceant z expēsas ꝓtribuāt vt. l. fi. C. de bo. auc. iudi. pos. z. l. cuz vnus. ℣. de bo. auc. iudi. pos. z tunc nō bz locū illa regula q prior est ī tpe potior est in iure. qz tunc nullus prior est tpe. vt. l. q āt. ℣. sciendū. ℣. de bis q in frau. cre. rō qz tunc ꝑtor nil noui facit z nihil iuris plus attribuit creditoribus sz illud qō facit ꝓtinz ad ordinē ꝙ quē creditores ad suū ꝓueniat ita dicit tex. in. l. cū vnus. ℣. ō bo. auc. iudi. pos. z hoc videt locum hīe ꝓm iura ista ꝓm que fiebat missio ī oībus bonis. hodie vero qñ fiet missio ꝑ mensura debiti declarati. vt ī auc. ei q iurat. C. de bo. auc. iu. pos. posset ista hīe locū si forte ī bonis debitoris ñ erat nisi res illa q a primo creditore ē capta in quā omnes vident īmissi. sed si alij vellent īmitti in alias res tūc esset opus nouo ꝓcessu. ita videt sentire glo. ī. d. l. cū vnus. ō bo. auc. iu. pos. qñqz sūt plures creditores quoꝝ qdā ꝓtendunt pignus ꝓtorium. qdam ꝙuentionale z tunc bz locū regula qui ꝓr ē in tpre potior ē in iure. vt. l. ij. C. e. Et predcā oīa loquunt ī pignore ꝓtorio qō dat ex ꝑmo decreto sz si pign⁹ capit ex cā iudicati tunc nō habet locū qō. ff̄. dixī de pignore ꝓtorio vt vno īmisso ceteri oēs īmissi videant. ñ. n. oēs alij bñt sñiam ꝑ eis sicut bz iste. z iō tunc bz locū regula q prior ē tpe potior ē in iur cāus ē hic z ī. l. iij. C. e. é. n. dīa int pignus "ꝓtorīū z pignus qō capit ex cā iudicati. z iō in codice hēmus duos titulos. vnum de ꝓtorio pignor. z aliū si ex cā iudicati. z ex hoc dico ° hodie qñ pignus capitur ꝑ executōe instrōrum q̄ habent vim sñie ꝓm formā statutoꝝ italie ꝙ vno īmisso ceteri ñ vident īmissi. z bīt locū regula q ꝓr ē tpre ꝛc̄. z ita loquit hic. habuiſꝫ ergo ī hac. l. duas lec. vnā ꝓm gl. z aliā quā ego posui. Posset ēt legi tertio mō tenendo gl. ꝙ idē sit ī pignore ꝓtorio qō in eo qō capitur ī cām iudicati vt dicamus ꝙ hic aliq fuerunt īmissi ex cā iudicati postea alij ceperunt esse creditores ō nouo certe tūc q prior est tpe potior est in iure. primo. n. tunc īmisso ceteri non pīt videri īmissi in possessionem qz tunc creditores nō erant. quā lec. puto verā in se. tū quintū ad. l. istā ꝓa est vera quā. ff̄. posui. qō nō. z tene menti multum. ꝛc̄.

n ¶ Jnter pignus differt pignus pretorīū a pignore ex cā iudicati declarat bar. ī. l. a diuo pio. ℣. si super rebus ō rei iudi. vbi allegat istā. l. o ¶ Dico nō pro statuto ꝙ̄ do capitur bo die pignus ꝑ execu. instru. adde bar. ī. l. cuz vnus ꝛc̄.

p **Otior** ¶ Si obligatio conditionalis purificetur retro nō trabitur si fuerit conditio potestativa secus si casualis. h. o.

Si colonus ¶ Jste. ℣. pōt cadere ī ꝑcedēti summario. vel dic lz obligatio principalis sit pure si tñ obligatio pignoris est sub cōditione potestativa ꝯcta tps existētis conditionis inspicit. h. o.

Si de futura Si obligant partus vel fructus futuri requiritur ꝙ res principalis sit in bonis debitoris tpe obligationis. h. o. Op. ꝙ hic nō sufficiat vt. l. paulus. ℣. si mancipia. ff̄. de pigno. So. vt in glo. z bene z vide qō nō. ī. l. i. ℣. cū ꝑdīū. ff̄. de pig. ꝓ opp. de. l. fi. ℣. de acq. re. oo. So. ista duo ꝯria vt in glo. z bene.

Si paratus ¶ Posterior creditor hz ius offerendi priori z sibi pignus confirmare. ¶ Querit glo. an idem sit si conuerso qz prior creditor possit offerre ꝺ glo. determinat qz sic z bene.

c **Reditor** ¶ Prior in tpe ꝺ ꝺz creditorẽ agentem hz exceptionẽ z ꝺ excipientem replicationez ex prioritate tpis. h. d. ¶ Nõ hic tex. dum dicit adiudicari poterit ei hypothecaria. qõ ītellige .i. pronunciari rẽ sibi hypothecatã esse z possessionẽ restituendã vt. l. si cũ vẽditor. ff. de euic. facit qõ dixi in. l. si fundus. §. si venditione. s. de pigno.

Si quoniam ¶ Qui soluit liꝫ extimatõnẽ prio creditori non liberatur a secundo. h. d.

p ¶ Si ꝑmus hic est tex. val de no. quẽ põderat bald. in ru. c. de priui. .d. in. iiij. colf. q ¶ Si tecuz in fi. but⁹ vide bar. in. l. fi. C. de remiss. pigno.

Si primus ᵖ ¶ Qui prior de hypothecarijs creditoribus ꝙ uenerit potior est alio q prius ꝙuenit õ debito. h. d.

Si tecum ᵠ ¶ Si res obligata alteri obligetur de voluntate creditoris quo ad illũ prior hypotheca inutilis est quo ad alios inspiciꝫ qõ actum est. h. d. ¶ Sed ārio qd ī dubio glo. hic dicit qz in dubio vꝫ remittere totum. vt. l. paulus. ff. q. mo. pig. vel hypo. fol. sed ꝯriũ nõ. ibi z ī. l. iij. C. de remiss. pig. Breuiter hoc vꝫ veritas qz ī dubio videaꝫ remitteꝫ ī totũ. vt. d. l. paulus. fallit ī casu. l. iubemus. C. ad velleya. ꝛc̄.

r **Prior** ¶ Põt qs ī suũmet locũ succedere z ratio prioritatis facit vt possit quis in inuito alio pignus vendere. h. d.

Sciendum ¶ Secũdᵒ creditor hẽt rez obligatã ꝑ ᵖ credito sue ꝙ ꝑ sorte z vsuris q̄s ꝑmo creditori soluit. h. d.

Si simpliciter ¶ Secũdus creditor ꝯ omnes est potiõ excepto ꝑmo. h. d. ī gl. ibi nõ accepit. imo dic negligẽtia. i. nescientia. quasi dicat. an ītuet eꝫ qz nõ pquisiuit de statu ꝑdij. ar. l. q cũ alio. ff. ó reg. iu. ꝛc̄.

Aticio ¶ Tertius q succedit in locum primi potior est secundo. h. d.

Si tertius ¶ Non solum qui soluit ſz qui patiũr pignus vendi vt priori seu potiori soluaꝫ potest in prioris creditoris locum succedere. hoc. d.

Si prior ¶ Põt ꝑ ipedire ꝺm volẽtem vendere licet ipe vendeꝫ non possit. h. d.

i **Asulam** ¶ Ista l. legiꝫ duobᵒ modis vno mõ ꝺm gl. ꝺz quã. h. d. ¶ Cõuentõ fcã sup debito ītr plures diuidẽdo ponigi ſ ad pignora si vtriqz sufficiunt. alias cui ꝑmum ꝺz solui debituz ꝑ ferꝫ in pignore nisi aliud sit actum. h. d. z diuidiꝫ in tres partes qz ꝑmo ponit thema. secundo icipit rñdere distinguendo qõni refultãti ex themate. ¶ Tertio põit circa hoc ocñ Pauli iurisc̄ol. secunda ibi pignoris. tertia ibi paulus. vbi poniꝫ nisi pro. si nõ. z ꝺm istã lec. rñdet ibi pignoris ꝛc̄. alij moderni dicunt qz illud ē de themate z rñsio incipit ibi nerua z ꝑculus. z ꝺm hanc lec. breuiter. h. d. Cõuentio qz pignora ptineant ad vtrũqz itelligiꝫ eo ordine ꝺ solui debitum ꝑncipale ꝺbz nisi aliud actum sit. h. d. z ꝺm istam lec. nõ ē necesse dicere qz rñdeat z dictio nisi stat ꝑprie z quelibet istaꝝ lec. ē bona. z nõ vt pz ex summarijs. Nõ qz pactum interpretaꝫ ꝑ eo ꝙ ipm apponit. ꝯ. l. veteribus. s. de pac. gl. soluit hic z ibi plene dixi. z so. apparẽt ex precedentibus qz cum conuentio super principali sit clara. conuentio super accessorijs debet sequi illam ꝛc̄.

f **Jnon** ¶ Qui prior est in tpe potior est ī iure qñ ab eodez pignora sunt accepta si vero a diuersis nõ vñis tunc possessor ē potior. h. d. ¶ Op. si nõ vñs obligat ergo nõ valet obligatio qz res aliena non põt pignori obligari. So. itelligas qz nõ erat vñs ſz habebat publicianã. vt. l. si ab eo. s. de pigno. z ꝺz hoc glo. ꝓcedit hic clare qz tota distinctio q ponit ī. d. l. siqdẽ. §. si aduersus. s. ó publici. põt hic poni qz eodẽ mõ est ī pignore vt. d. l. si ab eo cũ sua gl.

c **Tiam** Insula superficiaria potest dari pignori. h. d.

c **Laudius** Si primus creditor a tertio separaꝫ non preiudicat secundo. qz ꝑ hoc nõ succedit tertius in locũ primi z sñia inter alios lata alijs nõ ꝓiudicat. h. d. Et ꝑmo ponit thema z qõ ex qua colligiꝫ vna rõ ꝑ tertio creditore. ¶ Secundo ponit quorundã rñsionem z aliã rõnem pro tertio creditore. ¶ Tertio hoc reꝓbendiꝫ ꝑ iurisconsul. repetendo qõnem. ¶ Quarto z vltimo circa ꝓdicta concludiꝫ. ſa ibi plane. tertia ibi mihi nequaqz. quarta ibi igiꝫ. Et ista est pulchra. l. z consuenit reputari difficilis. In tex. ibi expulerat. ex hoc tex. sumiꝫ vna rõ ꝑ tertio creditore ꝯ turbonem qz si vinco vincentem te ergo. ꝛc̄. ¶ In tex. ibi exceptione. s. pacti vel ꝓscriptionis. In tex. ibi quoqz mõ subaudi ēt ꝑ iudicis iniuriam. ¶ Notabilia collige ex his que dicta sunt. ¶ Jtẽ nõ fi. bᵒ. l. ibi sine preiudicio. ꝛc̄. z ita dicunt multi ī suis cõsilijs z disputationibus. In tex. ibi prioris. i. potioris ꝺm alium intellectũ hic. ¶ Venio ad gl. z seruo ordinem glo. z opp. si verum est qõ determinat iurisc̄ol. euenirent circuitus indissolubiliꝫ. pone enī ꝑmum creditorem succubuisse dum ageret. z secundus egit ꝯ tertium z obtinuit z primus itez ageret ꝯ ꝺm z vinceret z aduocabit rem z tunc tertius redibit ꝯ ꝑmum secũdus ꝯ tertium. z ꝑmus ꝯ ꝺm. z sic in infinitum. sed ad declarationez huius circuitus aduertẽdum ē qz tex. hic loquiꝫ qñ ꝑmus creditor fuerit exceptõe superatus. z sic ó iure vel alio quouis modo etiam ó facto vt ꝑ iudicis iniuriam. ¶ Examinemus ꝑmo qñ primus creditor fuit victus ꝑ iudicis iniuriam. z gdam fatentur tũc rem esse ī circuitu vt dixi. alij volentes hoc soluere dant tale remediũ qz scõus creditor qñ possidet rem offert pecuniã seu liꝫ extimationem ꝑmo creditori ageti ita qz possessio remaneat apud se. ꝛc̄ ñ poterit aduocari neqz a ꝑmo neqz a tertio. quod ē verũ. sed vt dubiũ ꝓcedat pone qz secundus creditor non vult offerre. qz sibi nõ expedit vt qz forte debitum ē magnum z res est parui valoris tunc declaratio circuitus nõ esset hoc modo. Si primᵒ creditor succubuit iniuste vt agẽdo z si tertiᵒ fuit absolutus. z tũc ista absolutoria sñia statim habuit effectum suũ. ff. n. res pfecta vt. l. metũ. §. ſz quod ꝑtor .s. qõ metus cã. aut fuit actum ꝯ ipm ꝑmum creditorem ꝑ tertium z sic fuit ꝑmus creditor cõdẽnatᵒ. z tunc si ꝑmus creditor ttio creditori tradidit rem liberatus ē pfecte. vt. l. põponius. §. ſz z is. z ibi nõ .s. de pcur. vñ si res redit postea ad ꝑmum creditorem nõ põt postea ꝙueniri ex sñia qz ab ea liberatᵒ ē solutꝫ. ¶ Sed ꝯ hoc dicunt gdam ˣ z Bꝫ sentit gl. z vꝫ qz ꝑmus creditor possit ꝙueniri de nouo ꝑ. l. sed z si possessori in ꝑn. s. de iureiur. ſz rñdeo fateor qz possit de nouo conueniri hypothecaria non ex sñia

r ¶ Dicunt quidam ꝛc̄. contrarium videtur tenere bar. in. d. .l. sed si possessori z ibi dixi z vide in. l. ꝑ miscerī in fi. de aqui. poss.

¶ Pignoris vĩ ꝙ legitur ꝛ no.ĩ.l.si potiores.C.de his qui prio.cre.lo.sunt qua sit ad fin.huius.l.

vt dixi.ſz in hoc ꝺo iudicio poſſet ille primus creditor vti ſuis defenſionibus quas in ꝑmo iudicio oiſerat.ꝛ tertiũ ſic ſuperabit.vt.l.creditor ĩ prin.s.eo.ꝛ quod nõ.in.l.duobus.j.de excep.rei iud.vndẽ ciꝛcuitus euitaꝝ. ¶ Scõo eſt videndũ qñ primus fuit ſupatus iuſte.ſ.exceptiõe vel pacto.ꝛ ponit glo. exẽplum ſz hoc non referat ad tex.ꝺ muliere q̃ erat potior omnibus creditoribus.cñ renunciauit iuri hypothece reſpectu ſecũdi creditoris.certe tunc agit contra ꝑmum mulier ꝛ vincet.ꝛ ſecũdꝰ aget ꝓ mulierẽ ꝛ vincet iuſte qꝛ renũciauit.vt.l.iubemus.C.ad vel leya.reuertef primus ꝓ fin.mulier ꝓ primum.ꝛ ſic erimus ĩ circulo.nec poteſt diſſolui iſte circulus eo mõ quo.s.dixi.qꝛ hic oĩs ſnĩa lata ẽ iuſte. erit ergo remedium vt ille q poſſidet agẽti offerat pecuniam vl̃ litis extimationem vt ſic poſſeſſio apud eum remaneat.quod remedium vt dixi eſt vex ſi poſſeſſor vult vt qꝛ ei expediat.alꝫ puto hoc eẽ remediuz ꝙ cum poſſeſſio ad ꝑmũ creditorẽ peruenerit ꝙ iuſte vẽdat rem quod põt.vt.s.e.l.ſi ꝑ in fin .ꝛ in ꝑncipio.ꝛ de pecunia partim ſibi retineat ꝛ partem det mulieri ꝓſentienti.hoc.n.mulieri ſibi ꝓdeſt qꝛ ſi rez haberet poſſet ab eo aduocari ꝙ fm creditorem.qõ ñ poterit fieri de pecunia.ſz ſi mulier ad hoc nõ cõſentiret.tũc eſſem⁹ ĩ circulo nec poſſet euitari.dices tu nec ẽt ꝙ hoc remediũ ꝙ tu dicis circulus euitabitur.qꝛ ſicut qñ res eſt apud malierẽ poſſet cõueniri hypothecaria ita qñ eſt ꝑcium rei.vt.l.i.in fi.j.ti.i.ꝛ ibi nõ.circa fi.glo.magne.rñdeo illud eẽ verũ qñ precium eſſet apud eã ex titulo lucratiuo.ſed hoc ẽ ex titulo oneroſo.ſ.ꝙ ꝑcio ꝛ credito ſuo. ¶ Vento ad vltimam gl.ꝛ op.ꝙ ſi vinco vincentẽ te vinco te vt.l.de acceſſionib⁹.j.ꝺ diuer.ꝛ temp.ꝓſcrip.ꝛ iſtã rõnem tangit tex.hic formãdo iſtam .q.cui iuriſconſul.nõ reſpondet.So dicẽ glo.ꝙ illa regula hic fallit ſicut in alijs cãibus quos glo.hic ponit.ſed.d.Ly. ponit ſol.huius brocardi ĩ auc̃.licz.C.ꝺ natura.lib. Ego tetigi ĩ.d.l.de acceſſionibus.ſed hic dico plenius.nã quedam ẽ victoria ĩproprie qꝛ nulla ẽ pugna ſed magis cãus vꝛputa ſi ex cãu vnus puer faceret cadere vnũ potentẽ hominẽ.quedam ẽ victoria proprie vbi ẽ pugna.ꝑmo cãu non hz locũ regula ſi vĩ co vincentẽ te.vinco te.hic eſt cãus in auc̃.ſz .C.de natura.lib.ꝛ in corpoꝝ vnde ſumiſ vbi mꝛ excludit filium nãlem.ñ ꝙ eũ vincat ꝛ cũ eo pugnet.ſed qa filius naturalis ita demũ vocaſ ſi vxor nõ ſupereſt. ſz ſi ſupereſt deficit cõditio filij naturalis.nõ ꝙ vxõ aduocet ſibi. ¶ Secundo caſu qñ eſt pugna ꝓprie. ꝛ tunc aut loqmur in diuerſis caſibus.ꝛ non ſequiſ ſi vinco vincentẽ te vinco te.exemplũ ſi vinco te ad calculos.nõ ſequiſ ergo vinco vincẽtẽ te ad brachia ꝛ hoc mõ põt intelligi ĩ auctentico de equa.do.§.is ꝙſequens .vbi mutuãs in refectionẽ domus preferetur creditori ꝑmo.nõ ãt ꝑferf mulieri.ꝛ tñ primus creditor hñs exꝑſſaz ꝑferf mulieri.iſta.n.ſunt ĩ diuſis caſibus.nã ꝑmus creditor ꝑferf mulieri ſeq̃nti ĩ ordine.ſz ibi dꝛ ꝙ mutuans in refectionem domus ñ ꝑfertur mulieri.ſ.ꝓcedenti ĩ ordine.ꝛ ſic in diuſis cãibus luquitur ꝛ ita debz intelligi quod dꝛ vaſalli mei vaſallus non eſt meus vaſallus.ꝺz intelligi quãdo reſpectu diuerſaꝝ rerum conſtituiſ feudum .ita no.in.d.l.ꝺ acceſſionibus.j.ꝺ diuer.ꝛ temp ꝓſcrip. ꝛ ibi dixi.ꝛ hic ẽt glo.ponit.ꝛ ꝺ hoc habemus capitulum in feudis.facit.s.pro ſocio.l.nam ſocius. Si vero loquimur circa idem.ꝛ tunc aut ille qui vicit te vincit te propter me ꝛ meam vtilitatem.aut ꝓpter alium ꝛ alterius vtilitatẽ.ſ.eius qui vincit eum. ꝛ tunc nõ ſequiſ regula ſi vinco vincentem te viuco

r ¶ Prior creditor adde ꝙ no.in.l.i. C. ſi an crediſ.

u ¶ Lucius tici⁹ per cy.in.l.pignorib⁹.C. de vſur.ꝛ vide bar. .l.ſi cuz dotem.§.ſin aũt vbi per barto.ſolu.ma.

x ¶ Valier in prin. vide tñ ꝙ no.bal .in .l.conſentaneuz ĩ.vj. col.in vſi.iiij.oppo. .C.quo ꝛ qñ iu.ꝛ de hoc iuꝝ offerendi ceſſionem de qua hic vide omnino bal.in.rubrica.c.de priuileg. doc. vbi non loquiſ in.iiij.coll̃.ꝛ vide caſum multuz nota.C. ſi antiqui.credi.

y ¶ Diſcuti no. ad aũt.hoc ita. C. de pigno.adde bar.j.ti.ij .l.ſi creditor.§.fi.ĩ fi. que no.j.eo.l .creditor ꝛ tamen bar. ſequitur bald.in aũt .ſed hodie.C.de actio. et obliga.

te.vt.l.egſſimum.§.i.ad tertul̃.ꝛ l.iij. obijcitur .ꝛ. ti.vbi pr̃ excludit matrem ad cõmodum aui ĩ caiuſ ẽ ptãte. Si vero ille q vincit te vincit te ad cõmodũ alterius.ꝛ tunc aut habent cãm ꝺependentẽ adinuicem ꝛ tũc ſz ſit circa idẽ.non ſequiſ regula ſi vinco vincentẽ te vinco te.hic ẽ cãus hic. ꝛ põt poni exẽplum naturale in ludo ſcachoꝝ qꝛ propter ludi enẽtuz ego victus a te poſſum vincere vincentẽ te ꝛc̃.

q **Eli a debitore** · ¶ Emptor pignoris põt ex pacto in locum prioris creditoris ſuccedere ſi ad eũ ꝑciũ puenerit.h.ꝺ.Sz q̃ro qũo põt iſte emptor ſuccedere in locum prioris creditoris cũ res efficiaf̃ ſua ꝛ res ſua non obligef̃ ei.vt.l.neqz pignus.j.de reg.iur. Rꝺ ſz ſit ſua ꝛ nõ ſit ei obligata.cñ loco pignoris retinef̃.vt.l.ex ſexta te.§.latinus.j.ꝺe exc̃.rei iudi.ꝛ l.iul̃.§.offerri.j.de ac.empti.ꝛ.s.eo.l.iij.§.i.ꝛ.C.ſi anti.credi.l.i.cum ſimilibus. ¶ Querit glo.quid ſi prioꝛ creditor emit a ꝺebitore an poſſit ſuccedeꝝ ipſemet ĩ locũ ſui vt habeat ius retentionis.gl.determinat ꝙ ſic.dic vtſi ea.

l **Acius** · ¶ Qui prior eſt tpe in ſorte intelligiſ ẽt eſſe prior in vſuris.h.ꝺ.ꝛ vide quod nõ.s.ti.i.l. pe.ꝛ.l.i.eo.ti.

m **Alier** · ¶ Poſſeſſor iuſt⁹ hz ius offerendi prioꝛi creditori ꝛ cedendã actionẽ ĩpetrandi .h.ꝺ. ¶ Op. ꝙ prius debeat diſcuti ʸ debitor.vt.C.ꝺ pigno.auc̃.hoc ita.So.dicunt qdã ꝙ hodie hoc coꝛrigiſ̃.vel dic dicit glo.nõñ ꝙ hic conuentus hypothecaria erat vnus de debitoribus merito põt cõueniri hypothecaria anteq̃ ceteri diſcutiaf̃.qꝺ eſt nota ndũ. ¶ Si enim eſſet vnus debitor tñ tũc nõ eſſet dubiũ ꝙ ſimul ꝛ ſemel poſſet ꝙueniri ꝑſonali & hypothecaria ſi poſſidet.vt in auc̃.de fideiuſ.§.fz neqz. ſed hic ſunt plures debitores ꝛ qlibet pro parte heꝛditaria ꝛ tñ hypothecaria põt conueniri inſolidũ an tequaz ceteri diſcutiaf̃.qꝺ eſt nõ. ¶ Secundo op. dꝛ hic iuſtus poſſeſſor.ꝰ ꝓ de.l.paulus.§.fi.j.q.mo. pig.vel hypo.ſol.So.ſubaudi hic maxime qꝛ qlibet poſſeſſor põt offerre ſiue ſit iuſtus ſiue iniuſtus.ꝛ ceſſionẽ ĩpetraf̃. ¶ Tertio op.ꝙ vero dño nõ poſſit fieri ceſſio pigꝛoris.vt.l.neqz pignus.j.de reg.iur. glo.ſoluit ꝛ bene ꝙ fiat ceſſio in ꝑſonali ꝓ heredes põt ẽt fieri dño vero ceſſio pignoris fm ea q̃ dixi ĩ .l.q a debitore.s.eo.

r **Aerebatur** · ¶ Secundus creditor confirmat ſibi pignus ſoluẽdo prio debitũ qꝺ ꝑcedit.nec teneꝝ offerre debitũ ei qꝺ poſtea eſt ſecutũ cũ in eo non ſit potioꝛ.ꝛc̃.

t **Icius** · ¶ In pari cã q prioꝛ ẽ tpe potioꝛ eſt in iure etiã in q̃ſiſ̃ poſt vtriuſqz obligationẽ.h.ꝺ. ¶ Op.j.ꝺ iure fiſci.l.ſi is q.vbi dꝛ fiſcũ eſſe ꝑferendũ. So.illa eſt vera qꝛ fiſcus ex priuilegio ſuo ſi concurrat cũ alio creditore non priuilegiato concurret in his bonis vt in ꝓrio.ſed qñ concurꝛeret cum alio creditore priuilegiato ſicut fiſcus.tũc primus eſt potioꝛ.ꝛ ꝑferf̃ ẽt in poſtea q̃ itẽ.hic eſt caſus hic.ꝛ ſic ẽ hic caſus illius qõnis q̃ tangiſ̃.s.eo.l.idẽqz in fi. ꝙ inter duos priuatos q hñt hypothecam generalez ꝑmus eſt potioꝛ in poſtea q̃ſitis.vt ibi dixi.ſz plenius dixi in.d.l.is qui.ꝛc̃.

Negociatori · ¶ Priuatus hñs hypothecã exꝑſſam ꝑfertur fiſco.ꝛ ceſari poſtea ꝓhenti .h.ꝺ.iſte.§.final̃.

¶ Practica vi ꝛc̃.ad hui⁹ intellectum vi de q dixi.§. de pen. here dit.l.ſi rem ꝛ precium.

.h.ꝺ.¶ .j.de fur vſ̃ ꝙ cre ditore. ꝙro qua ditorem tamen ꝛ teſt eẽ ꝛ tione ex ꝓdi.ex l ꝓſcripta thecaria dicit ꝙ no.ꝙ ibi creditor cãu com ꝛ hoc ꝛ tit nec ꝛ actione nõ.ꝛ ita paupere liquit q facta ex empta q cium in

ꝙ Emit et cetera vide cy. i.l.ſi potiores .C.de his qui in prio.credi to.loco ſunt.

ꝙ ¶ Op. vide nõ.in.l.ſi cã.l. .C.de condi. ob cãm ꝛ in.l. ſi itaquis.§.ca .l.iij.de ẏ.ob.

uenire ſi rit vnam

emit ire

Reditor ¶ Secūd⁹ creditor in hypotheca nō pōt pignus vēdere. nisi p̄cedente dimissio. ſz ſi vendidit a p̄cedēte creditore q̄ueniri non pōt ſed ēptor poterit hypothecaria q̄ueniri .h.d. ¶ Op.q cōmiſerit furtū. vt.l. is q rē. in prin. .j. de fur. glo. ſoluit optime. dic vt in ea. ¶ Jtē op. z vr̄ q creditor vendens poſſit conueniri ab alio creditore. vt.l.ſi prior. in prin.s.ti.i.glo.fol. z bri. ¶ Sz q̄ro qua actōe agit ſecūdus creditor p̄ primū venditorem ad illud qō ſupereſt de p̄cio. glo. rīdet notanter z vide eā. z quelibet iſtarum ſo. ē bona. z poteſt eē vera z ſuſtineri. tū magis placet q agat p̄ditione ex lege. vt apparet ex bis que dixi in .l.i.s. de p̄di. ex lege. ¶ Sed quero qd ſi res ē perempta vel p̄ſcripta ita q p̄mus creditor non pōt agere hypothecaria vtrū aget ad p̄cium in ſubſidiū. glo. notant dicit q ſic ſicut ī re aliena vēdita. quam glo. vide z no. p iſta glo. facit. j. de bis que ī frau. cre. l.q a ōbitore ſed in p̄rium facit q iſte creditor non bz p̄ciuz ex cā lucratiua ſed ex cā onerosa. ergo non pōt conueniri. vt nō. in.l. teneſ. C. de rei vē. z forte hoc voluit dicere gl. hic cū dicit ī ſubſidium p̄ſcripte ſunt vt ī re aliena a non dño vendita. quaſi dicat ſicut q̄uietur debitor ſi haberet rem ex cā lucratiua. ita z hic creditor. z ſic referendo ad cāum huius. l. q hic creditor ex cā lucratiua nō haberet nō poterat iſto cāu conueniri. niſi ī eo quod ſupereſt ad debitū ſuū z hoc vult dicere tex. dum dicit q actō non competit nec vtilis ē danda quaſi dicat non teneſ aliqua actōne natiua neq3 datiua ex aliqua equitate. quod nō. z ita praticaui [a] iſtam glo. p quadam muliere paupere que dotē dedit marito ſuo. quo mortuo reliquit quaſdam oues z eius fr̄ eas vendidit. dixi q facta excuſſione de bonis viri z re p̄ſcripta vel perempta q ipſa mulier ageret cōtra fratrem viri ad p̄cium in ſubſidium. z ita fuit factū p iſtā gl. quā no.

z ¶ Pratica ui zc. ad hui⁹ intellectum vide q dixi. s. de petit. heredit. l. ſi rem z precium.

Jfideiuſſor ¶ Licet fideiuſſor emat pignuſ tin debitori vel ſecūdo ſōluenti reſtituere cogeſ. licz extraneus emptor cogi non poſſet. h.d. ¶ Op.q nō poſſum vt ego poſſum vt alius. vt.l.ſi pr̄. s.qui duos. s. de adop. ergo videtur q fideiuſſor tanq̄ quilibet extraneus poſſet pignus retinere. So. hic fides debita rōne cōuentionis hoc eſt mandati. hoc impedit quod dic vt plene nō. per doc. in.l.i. C. de dolo.

z ¶ Op. vide nō. in.l.ſi eā.l. .C. de condi. ob cām z in.l. ſi itaquis. s. ea .l.iij. de ẏ. ob.

Ez prior ¶ Qui emit [b] a creditore primo irreuocabiliter. poſſidet. ſed q emit a debitor ſz precium ſoluaſ p̄mo creditori poterit cōueniri ſi ſolutum precium ei offeratur. h.d. z gl. que rit vnam. q. ſatis claram z bene dicit. dic vt in ea.

c **Am ſoluende** ¶ Nō poteſt pignus vendi antequam debitor ſit in mora ſoluendi. h.d. quam. l. no.

c **Am ſecundus** ¶ Creditor pōt vēdere pignus p eo q̄ ſibi ōbeſ z p eo q̄ priori obtulit creditori. h.d.

Si ſecundus ¶ Secundus creditor vel fideiuſſor nō emit irreuocabiliter. h.d. z idem dicit. l. ſequens.

Jcreditor ¶ Si creditor ītra ſte pignus vēdidit extraneo non pōt debitor recupare rē niſi ex pacto vel rōne minoris etatis. h. v.

¶ Circa q̄ dic q q̄ñq3 apponiſ pactū vt liceat recuperare pignus q̄ creditor vendidit. z tūc ex hoc debitor nō pōt agere p̄ emptorē. ſed aget p̄ creditorē vt ſibi cedat actionē vt hic in prin. q̄ñq3 apponiſ pactū vt ipſi debitori liceat recupare. z tunc ex hoc pacto ipſe idem debitor poteſt recuperare vt hic in ſecundo reſponſo. quandoq3 nullus pactum apponitur z tunc non poteſt reſcindi venditio niſi per reſtitutionem in integrum. vt hic in tertio rñſo. q̄ intelligo niſi aliqd interuenerit ex bis q̄ tribuunt creditori actionē vt dicā in.l.ſi. j. eo. zc.

Queritur ¶ Pactū de non vendēdo appoſitū ab eo q bz ius in re ipedit venditionē. h.d. ſm veram lec. ſ. ſi habeȝ ī tex. nullam eſſe venditionē. ſz ſi habeȝ in tex. nullaz eſſe q̄entionē tunc dicit totū p̄riuz. ſed q̄ littera ſit verior dico q cū ſemel haberemus de facto hāc q̄nem miſimus vſq3 piſas ad libr̄ū pandectarum z reperta eſt vera illa littera nullam eſſe venditionem. ¶ Sed tunc op.ᵉ de. l. nemo. s. de pac. So. ille q apponit pactū ne vendaſ reſeruat ſibi aliq̄ ius ī re. ſ. ius pignoris. Simile ī.l.ſi. C. de iure emphi. z ſic habes remediū aptum qñ vis apponere pactū. [a] q nō liceat alicui vendere rē. de qua doc. dicunt in.l.ſi. C. bus alie. non alie. z.l.ſi abſenti. s. i. j. de dona. nam tunc ē remediū q res ſit ſibi obligata p intereſſe vl pena. vel apponitur pactū q res nō poſſit vēdi. causſ ē hic. vl dic dicit glo. ibi nō intereſſe paciſcentis hic ſic. ¶ Sed quero ī quo intereſſet creditoris [b] vt res vendaſ cum res tranſeat ad emptorē cum oneꝛ obligationis. Rīdeo q̄ forte res vendebaſ potētiori ita forte q creditor nō poterat vendicare. ſecus ſi res eſſet penes debitorem. bodie vero tale intereſſe ē certum q non pōt conueniri poſſeſſor pignoris ſi ni ſi diſcuſſo p̄ncipali. ſed q̄ñ ē apud p̄ncipalem tūc pt recta via agi hypothecaria. vt in auc̄. de fideiuſſ. s. ſed neq3. z nō. s. ti. i. l. ſi mulier.

a ¶ Pactum addepan. in.l.ſi filiusfram. .s. diuus de leg.i. in .ij. col. z optime facit iſte text. ad id quod nō. voluit in.l.i. s. qd autem circa fi. de ſu perfic.

b ¶ Creditoris. Jtē intereſt in alio ō quo per bar. in.l.iij. in fi. viij. col. C. de pig. in vſi. ſed an poteſt.

c **Reditoris** [c] ¶ Pōt creditor vnū eligere ex pignoribus q̄ voluerit vt vendat. h.d. q̄ nō q̄ eſt p̄ opi. ruſticorum. ¶ Sed q̄ro vtrum debitor poſſit aliq̄ remediū adhibere vt vēdat vnaz ex rebus quā ipſe voluerit. Rñ: ſic q agat ipſe debitor p̄ creditorem vt patiatur ip̄m talem rē vendere. vt. s. de pigno. acꝯ. l. q̄uis. s. i. z. C. q po. ī pig. ha. auc̄. itē poſſeſſor. iſta ergo. l. loquiſ ō debitore non inſtante. ¶ Scōo [d] q̄ro vtruz p modica quātitate poſſit creditor vendere rem magnam. Rīdeo ſic. ſed tñ dolus dr̄ in ea verſari z teneſ debitori ad intereſſe. vt nō. C. eo. l. quandiu. ¶ Tertio [e] q̄ro quid ſi ſunt plures poſſeſſores pignoꝝ an poſſit vnus ex bis ip̄etrare vt oēs pro ſolutione debiti pro rata cōtribuant. z vr̄ q ſic. vt. C. de debito. ciuitatū. l. ſi. fo rñſo. li. xj. ¶ Jn p̄rium vero caſus eſt hic. z hoc eſt vez. z p̄baſ in.l. moſchis. j. de iure fiſci. non ob. l. p̄ria. q non erant bona obligata. q̄ nō.

c Creditoris hāc .l. limita z intellige ſm caſum ſuum ī.l. .ij. z ibi doc. C. de pigno.

d Secundo vide nō. per bal. in.l.ſi. in .ij. col. C. de bo. auc. iud. poſſ.

e Tertio vide bar to. z quod ibi dixi in .d.l. moſchis z quod no. barto. s. ea. l. mulier.

q **Aeſitum** ¶ Venditō non libe rat debitorez niſi p̄cio creditori ſoluto. h.d.

Quod ī pignoribus ¶ Pactum de ſuperfluo ſoluendo creditori eſt ſuperfluum quia tacite ineſſe intelligitur. h.d.

f ¶ Debitor ꝛ adde q̄ dixit bar.in.l.acceptam.C.ò vſu.ꝛ.l.prętor.§.ſi qs paratuſ ò op.no.nū .ꝛ omnino bal.in.d.l .acceptam vbi tenet ꝓ bar .

g ¶ Vera. Ad idem nō.bald.in.l. i.C.ne lic.iij.,puoca.ꝛ glo.ī .l.acceptā ꝛ ibi bal. .C.de vſur.in gl .ſa ꝛ hoc ēt ſequit̄ .d.io. in.l.prōr.§.ſi qs paratus de op.no.nun. dicens q̄ qñ quanti tas nō eſſet liquida tunc ſufficeret dicere offero me paratū ſoluere quod debeo ꝛ realit̄ offerre partez liquidā ꝛ q̄ reſiduo offerre fideiuſſorē facit.l.ſtatulib.rati . ꝛ .l.Fuus ſi heredi ī fi. de ſtatulib.ita dic̄ ipſe lz ò bar. nullaz faciat mentionem idez voluit.d.Job.in .l.ſi mora ſol.ma.ꝛ ſcripſi poſt bar.in .d.l.acceptam .C.de vſur . bal.idem i.l.i.C. ne liceat.iij.prouoc.

h ¶ Intelligi ſingulare remedium ad ſ vt oblatio nihil operet̄ ꝛ ſic iſto cāu offerens verba ꝓ verbis reputer in.§.bis ita xiij.q.i.ꝛ ita dicebat dñus Iohānes in.l.ſi mora ſol.ma. licz nō allegauerit dictum bar.hic ꝛ imol.in.l.ſi

c **Tſi is** ¶ Creditor non tenetur de euictione.ipſe tñ nō poteſt euincere.h.d.Op.de.l.fi.C.ò euict̄.Soglo.ꝛ bene ꝛ nō.caſuz illius.l.ſingularis quia mirabilis eſt ꝛc̄.

a **Rbitez** ¶ Diuiſio coheredum nō impedit ius creditoris pignus vendere volentis.h.d. ¶ Vel aliter ille in quem tranſfert̄ ius nouum tranſfertur ius vendendi pignora.h.d.ꝛ iſtam eandez .l. hērtis.ī.e.l.fi. ꝛ hic fuit poſita ex inaduertentia ꝛc̄.

r **Eſcriptum** ¶ Creditor pōt emere pignus a debitore hoc.d.

Si aliena ¶ Quicquid ex re pignorata vel eius occaſione conſequitur creditor pignus extenuat.ſi id irreuocabiliter ꝙ ſequitur alīs debitoris liberatio ex futuro pendebit euentu.h.d.ꝛ q̄ bonus cāus eſt ꝛ ſubtilis ideo iſtā .l.declarabo in.l.proxima.

c **Reditor** ¶ Breuis eſt ꝛ.h.dic̄. Creditor tenet̄ iuſ cedere ꝛ poſſeſſionē tradere.h. d. ꝛ fortis ē.l. ¶ Et quero quod ius ē quod creditor vendens cedere dz.ꝛ dicit glo.ius.ſ.hypothece.ſed illud non vī verum q̄ cum emptor efficiat̄ dñs non pōt brē ſibi obligata.vt inſti.q̄ alie.ñ li.in prin.ꝛ.l.nō eſt nouum.de acq.re.do.ergo non pōt brē hypothecā. vt .l.neqz pignus.ī.de re iur.So.tribus modis pōt ī telligi hic.l.primo q̄ cedat ius non tamen vt dicat̄ res obligata ſibi.ſed pōt rem loco pignoris retinet̄. ſic̄ in.l.qui a debitore.ſ.ti.i.ꝛ.l.iij.§.i.C.ſi anti.cre. .l.i.ꝛ ꝓpter hoc ī quolibet ꝓtractu venditionis apponit̄ hodie q̄ venditor cedat omne ius omnemqz actionem quod vel quā hz ī illa re vel ꝓ illa re proboc.ī.de euict̄.l.in creditore.ſo modo pōt legi vt hec.l.ponat duos cāus.primo qñ creditor vendit ſibi rem hypothecatā quam nō poſſidet.pōt enim eā vendere.vt.C.e.l.iij.vt.ſ.eo.in Rȳica.dum dic̄ de diſtractione pignoꝝ ꝛ hypothece q̄ hypotheca ꝓpe ē res obligata nō vendita nec tradita creditori.vt.l. ſi rem.§.ꝓprie.ſ.de pigno.ac.ꝛ iſto cāu creditor ò bet cedere ius.ſ.in ꝓſonali ꝛ in hypothecaria vt hic ī ꝓmo cāu.ſ.quando creditor poſſideret tunc libera tur tradendo poſſeſſionē vt hic in ſecūdo cāu.ꝛ. C. .e.l.q predium.ex qbus nō.q̄ illud quod ē dictum .ſ.l.,pr.q̄ quando p̄cium ad creditorem puenit debitor liberat̄ ē verum ſi res ē tradita emptori.alīs ſecus .non.n.liberat̄ debitor tunc quod apparet q̄ ꝑ eum cedit̄ actio vt hic.ꝛ.l.ī creditore.ī.de euict̄ . ¶ Tertō pōt intelligi qñ creditor tenet̄ cedere ius hoc ē vocere ſe creditorē potiorez ceteris.vt.C.cre. euict̄.pignoris non debere.l.i. ¶ Item quero ꝓ declaratione materie quot debeant ītꝛuenire vt creditor poſſit pignus vēdere. Rȳ°primo oportet debitorem eē in mora ſoluēdi.vt.ſ.e.l.cū ſoluende.ꝛ.l. debitores.C.ò pigno.ꝛ poſt moꝝ debitor expectari ꝙ biēnium.vt.l.ij.C.de iur̄ do.īpe.niſi aliud ipſis ſit comprehenſum pacto vel ꝙſuetudine.vt.l.ò quibuſ .ſ.de legi.ꝛ ſi iſta ceſſarēt venditō eēt nulla vt ibi . ko.ſ.q̄ tpre quo res venalis exponit̄ q̄ hoc interiz debitori denunciet̄.vt.l.creditor.C.e.vā ſi hoc non fieret nō ꝓpterea venditō eſſet nulla.ſed creditor rā q̄ mala fide verſatus tenet̄ pignoraticia ad intereſſe vt.d.l.creditor.ſicut alīs qñ malam fidē adhibuit in vendendo ꝙ viliori p̄cio.vt.l.i.C.ſi vē.pigno.agat̄. qō dic vt ibi nō. ¶ Quero qd poſſit facere debitor vt vēditōnē pignoris īpediat. Rȳ°qñqz ꝺbitor offert debitum ꝛ deponit ac conſignat.ꝛ tūc non ē dubiuz q̄ venditō pignoris impedit̄ ꝛ debitor a debito liberatur.vt.C.debi.vendi.pigno.impetra.non poſ.ꝛ.l. obſigationem.C.de ſolut̄.ꝛ.l.ſi prius.C.eo.quando qz debitor offert tm̄.non autem deponit neqz conſignat.ꝛ tūc vtrum hoc ſufficiat glo .dubitat in .d.l.ſi ꝓpus.C.e.ꝛ.l.ſi reſiduuz.e.ti.tu circa hoc dic aut iſta oblatio fit ī iudicio.ꝛ tunc ſine dubio ſuffic̄ vt.d.l.ſi reſiduū.ꝛ.ſ.ò pig.ac.l.ſi rē.§.fi.aut iſta oblatio fit ī ex̄ iudicium.ꝛ tunc licet non ſufficiat ad inducendū pignoraticiā actionem tamen ſufficit ad hoc vt mora debitoris purgetur.vt.l.ſi ſeruum.§ .ſequitur .ī .de v.ob.merito īpeditur venditio q̄ nō pōt fieri niſi pp morā vt dictū eſt.ꝛ p̄dicta vera.g ſi debitū eſt liqdū ſi vero debitū eſſet obſcurū forte pp īplicationez rōnis inter debitorē ꝛ creditorē.tunc pōt debitor corā iudice interpellare creditorē vt ponat̄ aliquis mercator ad calculandū rōnem inter ipſos q̄ ſi creditor facere ſupſederet īpedit̄ venditio.vt.l.ſi reſiduū.C. e.ꝛ.l.ſtatuliberuz.ī.de ſtatuli.facit.l.fi.C. de vſur.ꝛ fruc.le.ꝛ iſtud eſt notabile remediū .qñqz pecunia non offert̄ neqz conſignat̄.ſed creditor ſolo verbo dicit ego paratus ſum ſoluere tūc venditio non īpedit̄ ipſo iure.ſed interim.vz.ſed poſtea debitore ſoluēte venditio infringeret̄ ꝛ reſcinderet̄.vt.l.fundus.ſ. ò reſcin.vendi.ꝛ nō.in.d.l.ſi reſiduum.C.e itaz debet intelligi.h.l.itē liberat̄.§.q paratus.ī.ti.i.ſed ad hoc eſt remediuz tale qñ debitor dicit creditori ego ſum paratus ſoluere.q̄ tūc creditor dicat.ꝛ ego ſum paratus recipere.tūc illo nō ſoluēte talis ꝓteſtatio nil operatur.ar.l.aut qui aliter.ī.quod vi aut clam. ꝛ .l.i.ī.de lib.agno. ¶ Vltimo nota ad quid teneatur creditor vendens. Rȳ° ꝛ vide vt nō.i.l.i.C.cre.euic. pigno.nō de.que dicaz nō.bene.

Quibus modis pignus vl'hypotheca ſoluit̄. Rȳica.

Ebitores ¶ Iſcius pecunia pignus liberat̄ non ſuccedit ī ius debitoris quo ad actionē.ſed quo ad exceptionez ſic.h.d. ¶ Opp.de.l.ariſto.ſ. q̄ res pigno.ob.poſ. So. illa limitat̄ ꝓ iſtā q̄ nō ſuccedit quo ad act̄.niſi ſit actū. ſecus quo ad excep̄.vt hic.ꝛc̄.

Cumenditor ¶ Viciato exp̄ſſo non viciat̄ tacituz ſi non eſt eadē rō viciandi vtrūqz.h.d. ¶ Opp.de.l. debitū.C.de remiſ.pigno.So.ibi erat eadē rō viciā di tacitū q̄ viciabat exp̄ſſuz.vt puta q̄ remiſſio fuit facta dolo vel metu.hic vero ſecus. nā inter virū ꝛ vxorem ꝛ ſimiles ꝓſonas ꝓhibet̄ donatio debiti pr̄ cipalis.q̄ ex hoc efficiet̄ donatarius locupletior.ſed non ꝓhibet̄ remiſſio pignoris q̄ ex hoc donatarius non efficeret̄ locupletior.nam nihilominus remanet obligatus in debito principali.vt.C.ad velleya.l.ēt. ꝛ.l.q pignus.ī.de bis q̄ in frau.cre.dixi plene in .l. ſi fideiuſſor.ī.de le.i. ¶ Vltimo [k] gl.hic op. ꝛ nō ſol uit.vide eā.ꝛ dic vt plene ꝓ Ly.in auc̄.ingreſſi .C. de ſacroſan.in illa.q.ſi non vz ingreſſus an dedicatō bonorum vicietur.ꝛc̄.

Defenſor ¶ Mutuata perſona ex parte rei cautiones iudiciarie extinguuntur.hoc.d.ꝛ materiam iſtam dic plene in.l. ſi ante acceptum.ī.iudi.ſol.ꝛ in.l.iul'.ſ.qui ſatiſda . coguntur.

i ¶ Debitorſ ꝛ ad iſtū tex . vide glo.ꝛ ibi nō.bal.in.l.cū ex ea.C.de remiſ.pig. ꝛ circa iſtam.l.vtò pau.de caſtr : in ꝓſilio . ccc. lxviij. incipiēte in chriſti nomine viſis actis ꝛc̄.

k ¶ Vltimo gl .hic oppo . ꝛc̄ . vide īfra eodem.l.ſi debitor.§. ſi venditorem.

f seruus cōis ò vulg.ꝛ pupil. ꝛ bar.in.l.ſi fideiuſſor ī ꝑn. g ſatiſd.cogā. facit quod nō bar.in.l.prętō §.ſi quis paratus de op.no. nun.in fi.

¶ Item po
ne bal.in.l.ij.
in.xiij.q.de re
scin. vendi. ez
ꝯ bart .z iudi
cio meo veri⁹
z melius loq
tur bal.z adꝺ
bar.in.l. i die
de aqua plu .
arce,z in.d.le
iij.§.fz z mar
cellus de i di
em adiec .sed
cum bar. con
cordat io.an.i
addi.specu.in
Rica de obli
ga.z sol'.in.ij.
z.iij.col'. i du
abus.q.
in ¶ Veruz⁹z
dum bart.hic
dicit q ēt cre
dito⁹ posit in
sinuare ꝑ suo
interesse adde
q alius ꝑ me
insinuatōnem
facere potest
que mihi pro
dest.auc.eo ꝺ
cursu z ibi bal
dus.C. de do
na.ãte nup. z
in.l.fi.§.simil.
z ibi bar.C.ꝺ
iure dot.z fac
quod nō.bar.
in.l.furta.§. si
quis z quod
ibi doc.ad tre
bel. que vide
ad nō.hic.
n ¶ Vltio nō
teneṁēti quia
si acꝯ super q̄
adhibetur cō
sensus nō tenz
nunquam no
cet consensus
z vide q̄ nō
bart.in.l.post
legatuz ad fi .
.i.col'.C.ꝺ bis
q vt indig.

o ¶ Rescrip
to. Sed ista fa
ciunt ad.q.q̄t
tidianaz an re
laxari debeat
dicꝯ fideiusso
ribus vide ēt
late bar.z qꝺ
ibi dixi in.l. i.

seruus cōis
vulg.z pupil.
z bar.in.l.fi
deiuss. i pr.
q satisd.cogit.
facit quod nō
bar.in.l.quāꝺ
§.si quis para
tus ꝺe equo.
mandā.

¶ Creditor. ¶ Possessor qui litis extimationez soluit creditori excipit ꝯ dñm vendicāte nisi debitum sibi offerat ꝛc̄.

¶ Tres. Si ius debitoris obligantis resoluit ex cā antecedēti ne cessaria resoluit pignus. secus si ex causa voluntaria. h.d. cū prin .l.se.quod no.q̄ vidi milies de facto istud cōcor.s̄.de in diē adiec .l. iiij.§.fz z marcellus. z iste cāus est notabil' ad mul ta. vt dixi. z ꝓmo qñ res venditur z apponit pactū de reuendēdo. q̄ si interim pignorēt ꝺz distingui an emptor cogat reuendere de necessitate an ex volūta te vt hic z quod nō.in.d.§.fz z marcellus. itē põe q̄ pignorasti rem emptaz a te q̄ tñ postea aduocat tanc̄ fuerit venditor deceptus vltra dimidiaz iusti p̄cij.p.l.ij.C.ꝺ rescin.vendi . an pignus dissolnatur R?non q̄ fuit in ptāte sua non reddere. nā emptor tunc reddit rem ex volūtate non ex necessitate cum possit emptor tunc supplere p̄ciū vt.d.l.ij.ergo ꝛc̄. vt hac.l.z.d.§.fz z marcellus. z quod ibi no. itez po ne q̄ res tibi donata aduocat a te ptextu insinuatiōis nō facte. ꝯ. sex menses ſm formā statuti huius ciui tatis. certe vī q̄ non resoluit pignus q̄ tua volūta te omisisti insinuationem . hoc ē verꝝ ⁊ nisi ipi credi tori etiam posset imputari cur insinuationē ēt in tpre non fecisset. posset.n. insinuare cū sua interesset ita debet intelligi. l. ex vectigali. s̄. de pigno. ꝛc̄.

¶ Debitor.

¶ Si in venditione. ¶ Qui ꝓsen tit venditōni pignoris vī ius suū remittere nisi ꝯriā fuerit prote status. vel venditio non tenuerit. h.d. ¶ Nō. ſm gl. de virtute ꝓtestationis q̄ conseruat ius protestantis de hoc ꝑ inno. in.c.cū Mꝫ. ferrarien. extra ꝺ ꝓstitꝯ. dixi plene. ꝯ. de noui op.nū. in.l.nō solū. §. fi. i tracta tu de ꝓrestatiōe ꝺclaratoria volūtatis. ¶ Vltio " nō. q̄ si actus circa quē adhibet cōsensus nō ꝺz non no cet cōsensus. fz ꝯ. s̄. e.l.i.§.i. So. hic consensus. hz in se illā cōditꝯ. s. si vēditio subsequat. vt.l. sicut. §. si vo luntate. ꝯ. eo. al's secus ꝛc̄.

¶ Soluitur. ¶ Sitūe hypotheca re mittat expresse siue re mittitur debitum hypotheca vī remissa quatenus debitum est remissum. h.d.

¶ Tem liberatur.

¶ Qui paratus. ¶ Solutōne vel ablatione i iuditio facta pignus liberatur. secus si alio mō qui paratus ē satisfacer nisi creditor hoc amisit. ¶ Op. q̄ non sufficiat aliquē esse paratū soluere nisi habeat pecuniā ad manus quā offerat. vt.l. si peculium. i fi. .ꝯ. de sta li. z. s̄. ꝺ rescin. ven. l. fundus. So. itelligas hic q̄ pecuniā habebat z eā offerebat. ¶ Op. q̄ sola oblatio non sufficiat. vt.l. acceptā. C. de vsur. So. dic q̄ hic. offerebat in iudicio. vt.l. si rē in fi. s̄. de pigno. ac. secus si extra iudiciū vt i ꝯrio. ¶ Op. q̄ sufficiat quem satisdare. vt. ꝯ. e.l.pe. So. ibi hoc fuit actum. ¶ Op. de.l. rescripto. " §.i. ꝯ. de mu. z ho. So. ibi p .l. est expīsse dispositū q̄ sufficiat satisdaꝺ. al's vbi q̄s deberet soluere nō liberarēt satisdando vt hic credi tore inuito. z ista faciunt ad.q. quottidianam. põe ꝑ statutum imponit ꝑ maleficio pena pecūiaria. z in defectum pēa corporalis q̄rit vtrum reus se repre sentans debeat relaxari dotis idoneis fideiussoribus R?aut statutum dic̄ q̄ condemnet i certa quātitate quā si soluere nō poterit amputet sibi pes. z tūc da tis fideiussoribus idoneis ꝺz relaxari q̄ non pōt di ci q̄ soluere nō possit q̄ fideiussores idoneos inuenit. vt.l. nemo dubitat. ꝯ. de re. iur. z itelligit si sunt fide iussores q̄ non hñt bona verisimiliter peritura. al'. se cus vt.l.ij.§.i. ꝯ. so. ma. z qꝺ ibi nō. z. s̄. ꝺ mino. l. ve rum. §. si locupleti. ¶ Sed si statutū dicit q̄ cōdēne tur in certa quantitate quā si non soluerit amputet sibi pes. tunc non ꝺz relaxari daꝝ fideiussoribus q̄ posset esse q̄ nec ipse nec fideiussores soluerēt q̄ꝯ q̄ꝯ sint locupletiores. nā vbi lex regrit soluꝝ .nō sufficit satisfactō daꝝ. cū fideiussore vel pignoribus. casus ē hic. z eadē rōne si q̄s faceret depositū de pecunia nō .n. hoc est soluere. sed est illā pecuniā loco pignoris ponere. q̄ posset deperire nec hoc cogit' q̄s admitte re q̄ non est solutio fz satisfactio. fz tūc modus esset q̄ q̄s soluaret pecuniā ꝑ condemnatione fiēda si fie ri contingeret. pōt. n. q̄s soluere debitū conditionale vt.l. sub ꝯditꝯ. ꝯ. de soluꝝ. z tunc certū erit q̄ illa cō ditio non poterit euenire. s. si non soluerit. q̄ id solu tum est. Sed ꝺubitat fz ꝺebitum conditōnale possit solui an tunc creditor cogat recipere z vī q̄ non q̄ istud est increditum rei. q̄ si conditio deficeret coge ret credit⁹ pecuniam reddē ꝑ ꝯditionem ob cāz vel sine cā. sed nemo cogitur accipere pecuniam ꝑ quam q̄s obligat .vt.l.i.s̄.q po. ī pig.ba. z sic vī q̄ massarij cōis nō teneant recipere banc soluꝝ. pñt tñ q̄ volunt nisi alr sit eis cōmissuz ꝑ formā statuti ꝛc̄.

¶ Consenserit.

¶ Videamus. ¶ Procurator nō pōt pign⁹ remittē sine spāli mādato. fz bñ pōt remissionē pignoris accipē. h. d.

¶ Si conuenerit. ¶ Pignus pōt re mitti pro parte ꝑ indiuiso. h.d.

¶ Illud. ¶ Si diuisio fiat a socio nō tollit' ius reale alteri cōpetēs ꝑ idiuiso. sec⁹ si esset ius psonale vt.l. iul'. §. celsus. s̄. de actꝯ. empti. z plene ꝑ doc. C. si co. res pignori daꝝ. lit. l. vnica. z ꝺi xi plene ī. l. q̄ rome. §. duo fratres. ꝯ. de ꝟbor. ob.

¶ Iuxta. ¶ Extimatione rei obligate extinguit' pign⁹. h.d. ¶ Op. gl. duob⁹ mōis z soluit z ꝺic vt ī ea z bñ

¶ Creditor. ¶ Pactum factū heredi trā sit ad fideicōmissarium vni uersalem. h.d. Opp. q̄ pactū factum heredi non ꝑ deſt fideicōmissario vniuersali. vt.l. si heres ad pecu niam ad trebel'. z. l. heres a debitore. in prin .ꝯ. de fi deiuss. So. huius timore fuerunt facte quedaz glo .q̄ intelligunt q̄ hoc pactū fuit factuz defuncto. ita itel ligit ꝓma glo. z alia gl. sup ꝟbo hēditatē. z vī q̄ sint additiōes vel potes ꝺicer q̄ ꝯria loquūt ꝺ iurē agē di. quod ñ trāsit ad fideicōmissariū nisi fuerit hēdita riū hic vero loqtur. ꝺ iure excipiēdi. facit ad hoc .l. li post. s̄. de ꝓsti. pe. z qꝺ nō. ī. d.l. si hēs pecuniā ꝛc̄

¶ Si procurator. ¶ Pactū ꝓcura toris in rē suaz ꝑdest. z nocet dño sicut pactum dñi. h.d.

¶ An paciscī. ¶ Filius fr̄uus nō pōt liber remittere pignus. h.d.

¶ Si voluntate. ¶ Qui cōsentit aliena tioni vī remittē pi gnus si alienatio sit secuta. h.d. ¶ Ad declarationem huius. §. sunt facta omnia que sequuntur. in tex. isti us. l. vsqz ad fi. h.d.

¶ Superuacuum. ° In ꝺubio nō ꝓsumit' qs alie

¶ Iudicis
¶ Si cu
¶ Rescrip
¶ Debitoris
¶ Si in
¶ Illud
¶ Si vo
¶ Iudicis
¶ Si cu

nasse ea q̃ repertus est possideꝛ.b.d.z iste.§. timore ꝛ̃rij.l.fi.C.de remiſ.pigno.legiꝛ̃ multꝫ modis hic z in.l.ꝛ̃ria.z inter alꝫs lec.pone duas.ꝑma q̃ hic erat dubium vtrum creditoꝛ alienationi ꝓsensisset. sc̃a q̃ certũ erat creditorẽ alienatõi ꝓsensisse. Sed dubitaꝛ̃ an debitoꝛ alienauerit.ꝯm ꝑmam lec.iste.§.diuidiꝛ̃ in tres partes.ꝑmo.n.loquiꝛ̃ quãdo nullo mõ apparebat creditorẽ consensisse venditõi seu obligatõi z vꝛ̃ q̃ in dubio hoc nõ presumiꝛ̃ si debitoꝛ possideat ꝯo qñ certum ẽ q̃ creditoꝛ alienatõi consenserit simplr z postea debitorẽ redemit vel alio mõ recuperauit nam tunc creditori ꝓiudicat.tertio .quando cõsentit non simplr sꝫ sub pacto q̃ sibi soluat ꝺ ꝓcio.nã tunc si de ꝑcto creditori nõ est solutũ z ꝺbitõrem possideat.aget tũc creditoꝛ hypothecaria ꝯ eum z si excipiꝛ̃ de ꝓsensu adhibito alienationi replicabitur ꝺ dolo q̃ ꝓsenserit sub pacto q̃ sibi soluaꝛ̃ z nõ ẽ solutũ.z ita legebat do.Ricar.ma.secunda ibi nisi. tertia ibi verũtamen.¶Op.C.ꝺ remiſ.pigno.l.fin. So.ꝓcordat cum secundo ℞.huius.§.ꝯm istaꝫ lec. sꝫ discordat a ꝑmo z tertio sꝫ tñ non ob.q2 hic i ꝑn. nullo mõ constabat ꝺ consensu.ibi secus.itẽ in tertio ℞.ꝓsensit creditoꝛ non simplr sed sub pacto q̃ sibi soluaꝛ̃ de ꝑcio.ibi ꝺo consensit simplr.z ista lect.tangiꝛ̃ in.l.ꝛ̃ria.z eam tenebat Ricar.ma.vt dixi.q̃ lec. ẽ vera in se.tñ non vꝛ̃ mihi q̃ congruat lre.nam ꝯm hãc lec.opponereꝛ̃ exceptõ doli q2 non soluit ꝯm q̃ actũ fuit.q̃ exceptio doli ñ oritur ex suspitõe aliqua ĩmo ex certitudine q2 nõ soluit.sꝫ tex.hic i fi.logitur ꝺ exceꝑ.doli que oriꝛ̃ ex quadam suspitõe doli.ergo alio modo ꝺz legi iste.§.legiꝛ̃ ergo ꝯm gl.nostraꝫ hic z tangiꝛ̃ i.l.ꝛ̃ria.q̃ hic erat certum creditorẽ cõsensisse alienatõi sꝫ dubium erat an debitoꝛ alienassꝫ z ꝯm hanc lec.diuidiꝛ̃ ĩ tres partes.z ꝑmo põit dictum z ẽ tale.creditoꝛ ꝓsensit debitori q̃ vẽderet pignus.z hoc ꝓstat.nunc ꝺbitoꝛ consuẽtus hypotheca ria dicit se rẽ vẽdidisse cum ipam possideat nec aliã ꝓbationẽ allegat.dicit iurisc̃sul.q̃ non ẽ ꝑsumẽduꝫ debitorẽ vẽdidisse cum possideat.z hoc ꝑmo.ꝯo ponit aliud dictũ ꝑ quod aduersaꝛ̃ primo.nã possibile ẽ q̃ debitoꝛ vẽdiderat z postea redemit. vel ex alio titulo acqsiuit.puta ꝑ successionẽ z sic ñ seqꝛ̃ si possideꝛ ergo non vẽdidit.b.d.t̃tio rñdeꝛ̃ ꝓcedẽti obiectioni hoc modo.nam licꝫ sit possibile q̃ vẽdiderit z postea redemerit.tñ ex eo qꝺ semꝫ possedit z bodie repitur possidere ꝑsumiꝛ̃ eum semp possedisse.z est suspitõ z ꝑsumptõ q̃ fuerit venditio ficta.z iõ cum creditori pecunia nõ sit soluta contra debitorẽ excipiẽte de vẽditione replicabiꝛ̃ ꝺ dolo ĩ hoc adhibito q̃ fraudulose z ficte vẽdidit.b.d.quem cãuꝫ multũ no.z vide litterã ibi translata ad pñs tꝑus.s.considerato ex eo q̃ ab initio possedit.z in pñti repitur possidere.z sic sp ꝑsumitur possedisse.ex quo ẽ ꝑsumptio q̃ alienatõ sit ficta seu in fraude facta.z ita vꝛ̃ ĩtelligeꝛ̃ Odof.z Mar.sil.z ita vꝛ̃ teneꝛ̃ Dy.ĩ.l.oẽs .§.lucius.ĵ.q̃ in frau.cre.¶Op.C.ꝺ remi. pigno.l. fi.So.ibi erat certum rẽ eẽ venditam z traditam.z sic ipam exiuisse bonis debitoris.quod regiꝛ̃ vt.s. ꝓx.§.z.l.voluntate.ĵ.e. hic ꝺo in vltimo rñso licꝫ ꝺ vẽditione constaꝛ̃et tñ non constabat rem eẽ traditã z sic bona ꝺbitoris non exiuerat.¶Sed ꝯ hoc op. q̃ sufficit vẽditõ sola ẽt sine traditꝫ.vt.ĵ.e.l.§.si debitoꝛ.Sol.ibi licꝫ non tradiderit tñ tradẽ tenebaꝛ̃ .hic ꝺo nec tradẽ tenebaꝛ̃ q2 ꝑsumebaꝛ̃ ficta vẽditõ.qꝺ ĩtellige vt stati dicã.¶Redeo ad ordinẽ.§. ℞õ .ex ꝑn.q̃ nõ ẽ ꝑsumendũ eũ q̃ possidet rem ipam vẽdidisse z sic facꝛ̃ ad.q.iudex ꝑcepit alicui vt exiret possessionẽ dom⁹.z eam discumberaret.ille exiuit z discũberauit.z de hoc ꝓfecit instr̃m. z postea reingressus est.an videaꝛ̃ venisse ꝯ preceptum. vꝛ̃ hic q̃ sic q2 ñ vꝛ̃ exiuisse.exquo repitur possidere .sed ista.l. non facit.logꝛ̃.n.hec.l.ĩ cãu dubij.sꝫ nos ponim⁹.q. q̃ exiuit z discumberauit.puto tñ q̃ ꝑceptum contempserit q2 tale ꝑceptum ꝺz intelligi q̃ exeat z discumberet z ꝑpetuo sic discumberatã teneat.vt.l.sez uus.C.de penis.ꝺz.n.iudex illũ quẽ vult mittere in possessionẽ in ea tueri.nec intelligiꝛ̃ de missione momentanea.vt.l.iij.§.missum.ĵ.ad exhib.z.ĵ.ne vis fiat ei.l.si qs missum.¶Venio ad ꝯm dictum ex quo vꝛ̃ q̃ si verꝛ̃ esset facta vẽditõ siue alienatio z postea ex noua cã reuerteꝛ̃eꝛ̃ ad debitorẽ q̃ ipse non reincidat in obligationẽ.qꝺ indubitanter est verũ qñ ꝑcedit obligatio specialis.de qua hic loquiꝛ̃ vt patet ex ꝓin.huius.§.sꝫ si ꝑcederet obligatio generalis oĩuꝫ bonorũ ꝓtium z futurorũ.z tunc si res reuerteꝛ̃eꝛ̃ ad debitorem ex noua cã vꝛ̃ q̃ reincidat ĩ obligationem sicut incideret quelibet res de nouo q̃sita ꝯiuꝫ tñ determinatur exꝑsse in.d.l.fi.C.de remiſ. pigno. z ẽ nõ.z mirabilis.§.ex quo possumus dicere q̃.l. sicut ĩ annos.z.l.repeti.s.qui.mo.vsu.amit .q̃ dicũt q̃ vsufructu semel extincto iterũ ĩcipiat ex repetitõne.intelligaꝛ̃ nisi semel sit extinctus voluntate vsu fructuarij ad hoc ordinata ꝛ ar.d.l.fi.C. de remiſ.pigno.z eodẽ mõ si pignus extingueꝛ̃eꝛ̃ absqꝫ voluntate creditoris.nã tunc non putarez impediri quin ex noua emptione reuerteꝛ̃eꝛ̃ in obligationẽ pp illa verba bonorum ẽt futurorum ꝛc̃.

q¶Respondeꝛ̃ si aliquis vendidit rem quã possidebat z postea reperitur eandẽ possidere presumiꝛ̃ ficta venditõ de qua materia z de intellectu huius.§.cum mã fictionis z simulationis in ꝯctu vide late z multum singu.per bar. in consilijs suis ex consilio quod incipit petrus nicole qꝺ videas omnio z oĩo ange .in consil.xlviij. incipiente quidã frã cilcus.

r¶Ordinata arg.d.l.fi.ꝛc̃. faĉ ad intellectum.l.fi.C.de remiſ. pigno. vbi est casus mirabilis.

s¶Possideꝛ̃ adde spec. in titulo de dõa. .§.primo.ꝺsi. item pone aliquis intendeꝛ̃ ꝛc̃.

Illud videamus·¶Si creditõ venditioni cõsensit vt sibi ꝺ ꝑcio satisfiat z ñ satisfit ĩpediꝛ̃ agẽ hypothecaria ꝯ eũ z eiꝰ heredẽ.secus ꝯ exheũ ẽptorẽ .b.d.z fortꝫ.§.est z ẽ hic q̃dam gl.q̃ incipit non intẽdit.alꝫs est sine nõ.sed prima est vera vt pz ĩ alia gl. q̃ incipit dolus ergo.z ẽ sup verbo potiorẽ.¶Op. q̃ hꝛ̃s nõ posset hypothecaria cõueniri q2 ñ posset ẽt ipse debitoꝛ.si post vẽditionẽ ipsam rẽ redemerit vt.s.ꝓx.§.z.C.de remiſ.pigno.l.fi.So.glo.q̃ hic ꝑmisit vendere ea cõditione vt sibi de ꝑcio satisfieret. ita dicit glo.vnde si ꝓmisit sub condiꝛ̃ .z cõditio nõ

ſpleta. ergo poſſet agere ꝯ [illegible] poſſeſſorez. cuius ꝓriū dr̃ in v.q ſi is q. So. glo. q ī illo v.q ſi is. non fuit adiecta cōditio ꝓmiſſioni ſz creditor fuit ſecutus fidē debitoris aſſerentis ſe ſolutuꝝ. vide gl. q̄ incipit qz ꝓmiſit. z eſt ſup̄ v. ſi is iſte glo. continent diuinationē. nec vr̃ de mente iuriſconſul. q hic in diuerſis caſibus loquaꝫ. ſolū enim hanc dr̃iaz nōt. vtꝝ ꝙueniaꝫ br̃s vel extraneus. z ideo dicas totū hanc .S. loq eodez mō. z diſtingue tres caſus q̄ q̄ñqz creditor ꝙſenſit alienatōni ſimpliciter nulla adiecta conditione vel mō. z tunc alienatione ſecuta nō aget hypothecaria. ēt ꝯ debitorem z eius beredē. vt .ſ. pr. .S. z. l. fi. C. de remiſ. pigno. q̄ñqz conſentit alienationi ſub conditione. ſi ſibi ſatisfiat z tunc ſi ſibi non satisfiat aget hypothecaria ꝯ quēcūqz. qz non eſt satisfactum ſicut ipſe ꝓmiſit. vt. ĵ. e. l. S. ſz ſi ꝓmiſerit. q̄ñqz conſentit ſub mō. ſ. vt ſibi satisfiat. z ēt hic ſequiꝫ fidē debitoris z tunc loquiꝫ. S. iſte. nā ſi fidē nō implet ꝙ mittit dolum ex quo pōt replicari ꝯ ipm z eius beredē vt hic in primo caſu non āt ꝯ extraneū. poſſeſſorez vt hic in ſecūdo caſu. z dictū intellectū vr̃ ponere glo. hic ſup̄ v. petitione. ſz alie due glo. pue aliter intelligant vt dixi. ¶ Vltimo nō. v. tutius ꝓ quem ō terminatur. l. q̄uis. ſ. de pig. ac. ſ. q creditor non tenetur oſtendere rem vendēdam debitori. niſi prius ſibi satisfiat de ea reſtituenda. vel q ſibi ex precio satisfiat. quod nō. z̄c̄.

t ¶ Venditio niſ. z dixit baldus ī. c. i. S. p̄terea quibus mo. ſeu. ami t. q̄ iſte text. eſt vnicus in iure de eo qui alteri conſentit vt de re iſta teſtetur quem etiā allegat ſingulariter bar. in l. venditioni. C. pro emp. z. l. quoſ. ī omnibus. C. de fid iuſſ. z in. l. ſi tibi. S. de pig. ſ. de pac.

Venditionis ¶ Appellatōe venditiōis continer̃ oīs actus ꝓ quem oīnium transferr̃ etiā ex vltima voluntate. h. d. ¶ Nō. q ſi conſentio q res mea legaꝫ cōtra me paraꝫ exceptio. an aūt interim ex hoc cōſenſu poſſim conueniri dixi plene in .d. l. cum qs decedens. ĵ. dele. iij. facit. l. gayus. ſ. de pigno. ac.

Si debitor ¶ Pignus vr̃ remiſſum ſola venditione. ſi debitō tenetur tradere. h. d.

Si permiſerit ¶ Si ꝓmittr̃ vn⁹ actus alienationis ꝓmittr̃ omnis alius illi ſiliis z eundē importās effectum vl̃ meliorem. ſecus ſi deteriorē. h. d. ¶ Nō. mirabilem cāum. hoc trī ſz verum ſit ī cōſenſu partis ꝯ quā verba īpetranda ſunt. ī cuius ptāte fuit aptius legem dicere. vt. l. veteribus. ſ. de pact. tñ non idem puto in p̄cepto ſeu decreto iudicis. quod dz obſeruari ad lr̃am vt. l. ſi pupillorū. S. ſi pretor. ĵ. de reb⁹ eorum. ¶ Vltimo facit ad. q. iſtaz. eps ꝓmiſit cuidā ecclesie alienare bona īmobilia ꝓ ſatisfaciēdis debitis mō eccl'ia vigore huius ꝓmiſſionis ꝓmutauit vnum fundū cū alio. certe non valet qz non satisfit cāe per quam eſt permiſſa alienatio. non enim ex fundo permutato satisfit creditoribus q̄ deberent br̃e pecuniā ar. huius. S. in prin. z circa fi. niſi poneres q illū fundū quē permutauerit non; poterat vēdere ſed poterāt vendere iſtū quē accepit ex iſta ꝓmutatione. qō nota qz vidi hoc de facto. z̄c̄.

Nō uidetur ¶ Pris z tacens non vr̃ pignus remiſiſſe. ſec⁹ in eo q ſe ſubſcribit. h. d. ¶ Nō. q q ſe ſubſcribit vr̃ ꝙſentire z ſcienter niſi ꝓbet ꝯrium. z idē in eo q cōſenſit ſine ſcriptis. qō ītellige niſi ſe ſbſcribat vt teſtis vt. l. gayus. ſ. ō pigno. ac. z qō vidiſtis ī. l. fideiuſſor .S. pr̃. ſ. de pigno. z ſic ſbſcriptio quā qs faceret vt notarius non ꝓiudicaret ſibi q tangit hic in vltima glo. ¶ Itē op. C. de remiſ. pigno. l. ſi hypotheca. z .l.i. So. gl. q fallit ibi fauore libertaꝫ z fauore fiſci. z ideo vt materia iſta liqueat tibi. dic. q̄ñqz debitor tibi vendit creditore ignorante. z tunc creditore nō

u ¶ Non vidr̃ iſtū text. dicas fallr̃ fauore eccl'ie z pauperum z aliaruꝫ ꝙſonarum z cārum que merer̃ fauorem ſicut libertates ꝓbal. nō. in. l. i. C. ō remiſ. pigno. hic allegata ꝙ illuz text. in ōſi. ītez opo. C. ō remiſ. pig. l. ſi hypotheca z̄c̄. adō

ꝓiudicat. vt. l. creditorē. C. de pigno. z. l. ſi debitor. ō diſ. pig. z. l. fi. C. ō remiſ. pigno. q̄ñqz debitor alienat creditore pñte z tacente. z tūc aut iſta alienatio fiet manumittendo z ſibi ꝓiudicat. vt. l. i. C. de remiſ. pigno. aut fiet alio mō z tunc aut fiſcus erat venditor z ſibi ꝓiudicat. vt. l. ſi hypotbecas. C. e. aut vēdebat ꝓuatus. z tunc ſibi nō ꝓiudicat vt hic. z. l. gayus. ſ. de pigno. ac. niſi tacuerit animo ꝯcipiēdi. vt. l. ſi ſine .C. ad vell'. z. l. mulier. C. de diſ. pigno. vel niſi iudex miſit ꝓclama ꝙ ciuitatem q quicūqz vellet ꝯdicere cōpareat. vt. l. ſi eo tpe. C. ō remiſ. pigno. Si vero fuit pñs z conſentiens. tunc aut res exiuit bona debitoris z hoc conſtat. aut nō. z hoc conſtat. aut dubitatur. ¶ Primo cāu q̄ñ exiuit aut creditor ꝙſenſit ſim plr̃ aut ſub condiō. aut ſub mō vt dixi. ſ. e. l. S. illud. z hoc q̄ñ res non ē reuerſa ī bonis debitoris ſed ſi eſſet reuerſa tūc diſtingue. aut ex eadē cā aut ex alia vt. l. voluntate. ĵ. e. ¶ Secundo cāu q̄ñ non exiuit bona debitoris. z tunc aut debitor teneꝫ tradere aut nō. vt. ſ. e. l. S. ſi debitor. ¶ Tertio cāu q̄ñ dubitatur vtrū bona debitoris exierit. dic vt. ſ. e. l. S. ſupuacuum. Q̄ñqz creditor non ꝙſenſit alienatōi. ſ. obligatōni rei ſibi obligate. tunc dic vt. ſ. q po. in pig. hab. l. creditori. S. fi. z. ĵ. e. l. paulus in p̄n. z predicta q̄tū ad mām nr̃e. l. mām āt gnālem qualr̃ p̄tia ꝙſenſus z ſubſcriptō ꝓiudicet dixi plē in. l. q dotis. ĵ. ſo. ma.

Si debitori ¶ Qui conſentit de bitori ſponte vr̃ ꝙſentire br̃di eius. qō no. ¶ Op. de. l. ſi marito. S. ſi volūtate. ĵ. ſo. ma. gl. non ſol. Dy. ibi dic̄ q ibi variaꝫ conditio ex perſona beredis. nā heres ⁹ non cogiꝫ dotare ſicut cogebaꝫ defunctus. In ꝯrium vr̃ q br̃s cogiꝫ dotare ad quem tranſeunt bona cum onere ſuo. vt. l. inſulam. ĵ. ſo. ma. S. i. dic ergo q hic ꝙſentit creditor ex voluntate libera. ibi vero filia tenetur ꝙſentire patri non autem beredi. z hoc mō variaꝫ ibi cōditio in perſona beredis. z̄c̄.

Si debitor ¶ Premiſſio vēditiōis fcā vni non porrigitur ad extraneum. z facta ad tpus non porrigiꝫ vltra. h. dic̄.

t **Icius** ¶ Si duo ſimul emunt vidr̃ inuicē cōſentire. z pignus remittē. h. d.

Ticius ¶ Qui ſuccedit ī locū vnius creditoris vtitur remiſſione illi creditori facta. h. d.

v **Uoluntate** ¶ Si reſoluaꝫ vēditio z res cū eadem cā ad venditorem redeat in ſtatum priſtinum reſtauratur. h. d.

Lucius ticius ¶ Qui ꝙſentit rem ſibi obligatā ī dotez dari pignus vr̃ remittere. h. d.

p **Aulus** ¶ Qui cōſentit q pignus pignori deꝫ vr̃ pignus remiſiſſe non alium lo o ſui ꝓſtituiſſe. h. d. ¶ Materiam iſtam dixi ī. l. creditor. S. fi. ſ. q po. in pigno. ba. z̄c̄.

Qui pignoris ¶ Quilibz poſſor bz ius offerendi creditori. h. d. quez. S. nō. in tex. ibi. qualiſcūqz. itē ibi neqz debent q̄ri. ¶ Nō q iſta oblatio impedit liꝫ cōte. item nō. q q̄ poſſeſſor opponit aliquam exceptionem ꝙquam remoueꝫ ius petitoris non dz poſſeſſor artari ad docendum de iure ſuo.

r **Ideferente** ¶ Iureiurādo z ſnia liberatur pignus. h. d. ¶ Vel alr̃. iureiurando res

barto. qui pōit hanc diſputationem clare ī. l. fi. C. de rimiſ. pig.

x ¶ Si debitori. Add de ad iſtum texum extendit bartolus in .l. prohibitione ſicut loquitur in ꝓuiſione tantum ita nō. voluit in. l. filiuſſa. S. diuus de leg. i. in eo an prohibitio facta beredi. z̄c̄. z ita cum haberē de facto antequaz videzem ibi ad illud allegaui iſtum text. qō notaui alex. ſcolaris ad idem tex. in. l. i. in fi. de fun. dotali.

y ¶ Heres nō br̃s non cogitur dotare z̄c̄. virum heres cogatur dotare ſicut ō functus vide bar. in .d. S. ſi voluntate br̃ facit. l. ſi quis a liberis. S. item reſcriptū de lib. agno. z vide hic apoſtillas iac. de are. ſuper libro hoc. z ¶ Titius z ita iſtū tex. nō. allegat bar. ī l. cum pater. S. liber tis de leg. ij.

z ¶ Qui pignoris z adde quod habetur .ſ. qui poti. ī pig. ba. in. l. mulier z q ō ibi dixi z vide. l. prior .C. qui po. ī pig. ba. z quod ibi dixi.

decisa liberat pignus.h.d. ¶ Nō.de effectu sñie de quo dic plene in.l.iulianus.§.de condi.indebit.ꝛc̄.

c **Am colono** ·¶ Ex pacto pignus tollitur. ꝛ satisfactōe.h.d.quod dic vt dixi. i.l.item liberatur.§.i.§.e.ꝛc̄.

p **Rimi** ·Quando vnus ē debitor ex pluribus causis cogit̄ credi tor recipere si offerat̄ totum qō ex vna cā debetur.quod nota ꝛ tene menti.

¶ Incipit liber.xxi.ō edilicio edicto.Rubrica.

q **Eis sit fugiti uus** ·¶ Nō istum text.i sine ꝙ vsurarius ° q desinit feneran adhuc dicat̄ vsurarius.

Sicuti ·ᵖ ¶ No.ad qōnē ꝙ fuga est int̄ cetera vnū iudiciū ꝯ malefacto rez.vt.l.lex cornelia i fi.ad sill'. Sed qd si aufugit furore familie.ꝛ postea citatus ꝯparuit.dic ꝙ illa nō vī fuga que cōtra eum presumptionem inducat.

Apud labeonem ·ᵠ ¶ Ex isto.§. nō ꝓmo ꝙ si qs fecit aliqué actū q extimet̄ cōiter licit⁹.tñ ꝑ̄ius ē i vitate qz sapit vsurariā prauitatē ꝙ ex hoc n̄ dī vsurari⁹.¶ Itē no.ꝙ si vn⁹ caperet̄ i territorio ciuitatis assisij ꝛ duceret̄ in territoriū pusij ꝙ dz relaxari ita determinat Oldra.in quadam sua disputatōe.

Apud marcellum ·¶ Nō.ad .q.de facto ꝙ qdā dñus habebat vnū casamentū ꝛ i vna parte stabat dñs.i alia stabat fu⁹.deinde erat vna clausura ᵇ q̄ claudebat oēs domos.ꝙ si fu⁹ exuerit vnā clausurā dicat̄ fugitiu⁹.quod facit ad qōnem q̄ fuit i ciuitate ista cum quedam monialis est̄ percussa i claustro ꝓmo extra clausurā ceteraꝝ monalium.an dicat̄ percussa i domo sue habitationis . Breuit iste tex.determinat ꝙ si qdem ē vna clausura que vltrō claudit omnes domos.f.familiares ꝛ monachoꝝ seu moniales ꝙ vna habitatio dicat̄ ꝛc̄.

r **Ciendum** ·ʳ/ˢⁱ· **Dictuz** ·¶ Nō istū v.q ponit dram int̄ dictuz ꝑ missum ꝛ silla.ꝛ sic facit ꝙ si fiat licitatio alicui⁹ rei ꝛ qdā ꝓmittit aliqd licitando ꝛ ꝑrium ᶜ faciat ob illud qō dicebat̄ i licitatōne dico ꝙ illō dī repetitū in ꝑctu.¶ Item no.in v.ea aūt ad qōnem de qua fuit perit⁹ ano visitationis sci Francisci. nam ē q̄dam constitutō ꝙ nullus possit ītrare mōasteriū sub pena excōicatōis nisi sit medic⁹ q curādi cā.ꝛc̄. mō intrauit qdam qui erat medicus non conuentuatus an sit excōicatus.dixi ꝙ nō qz quāuis non sit ꝑ uentuatus tñ medicus est vt ibi vulgo ꝛc̄.

e **Diles Ordinem** ·¶ Quero quid primo debeat prestari an res an preciū ꝛ vide.l.si soluturus.j.de solutio.

o **Ebet** ·¶ Pone ꝙ vn⁹ emens vltra precium soluit̄ aliquid media toribus modo fit redibitio an possit ꝛpetere dico ꝙ aut sponte ꝛ tunc non aut ex necessitate.ꝛ tunc sic tex.est hic.

De euictionibus duple. Rubrica.

Jue tota ·¶ Ista. est subt ꝛ bona ꝛ legit̄ duob⁹ modis.

s ¶ Primo vt loquat̄ in actiōe ex stipulatiōe duple.ꝛ illa tā git̄ in prima glo. ¶ Secūdo vt loquat̄ in actione ex ēpto. ꝛ ista tangit̄ in magna glo.casus in terminis est.vendidi tibi fundū valentem.xx.p.x. ꝛ stipulatus es ō dupla nomine euictionis.ꝙ si non esses stipulatus tūc agᵉres actione ex ēpto de euictione.mō euincit̄ ps fundi.q̄runt̄ duo.Primū an possit haberi regressus de euictione. Rᵒ ꝙ sic.secundo q̄rit̄ ad quid habeat̄ regressūs ᵈ forte si euincat̄ hec dimidia q̄ valet plus ꝙ alia. Rndet iurisc̄sul.ꝙ si euincit̄ ps dimidia ꝑ indiuiso.ꝛ tunc habebit̄ rō ꝑcij conuenti.h.d. ¶ Op.ꝙ euicta ꝑte non cōmittit̄ stipulatio de euictione nisi exꝑsse sit actū vt.l.si dictū.§.ex stipulatiōe .j.eo.So.put hec lex intelligit̄ in actōne ex stipulatu.istud ꝑriū glo.soluit pluribus modis ī gl.i. ꝛ ad ꝑriū rndet ꝙ speciale est in homine ꝓm Jo.vt in ꝑrio alij vt maz.dicunt aliud i fundo vt hic.aliud i homine ꝛ in oībus alijs individuis vt in ꝑrio.qō glo. reprobat.dic vt in ea.alij timore huius ꝑrij dicūt ꝙ lex ista non logt̄ de actione ex stipulatu.sed de actōne ex empto.ꝛ istud ponit̄ in glo.magna.rō qz stipulatio cōmittit̄ sub ista conditi.si res fuerit empta.nō ām si fuerit euicta ná non dī euicta nisi tota res euincat̄.ꝛ istā opi.tz Pe.C.eo.l.ij.ꝛ ibi idē p Ly.in qō ne.v. Ista opi.non placet qz primo est ꝑ. l. bonitat̄ .j.eo.q̄ exꝑsse loquit̄ in actione ex stipulatu .Itē ꝑ rōnem.naz illa verba stipulationis si res fuerit euicta itelligant̄.i.q̄ten⁹ res fuerit euicta.l.si ī totū ī totū si ī ꝑte in ꝑte.vt.l.si debitor.§.verisimile.s.de ꝓben. emp.ꝛ.l.stichus qui meus erit.j.de lega .i. ꝛneas ergo opi. Jo.quā glo.tz ꝙ euictione ptis cōmittit̄ stipulatio de euictione.ꝛ pōt agi ēt ex empto.fallit ī homine vbi stipulatio non cōmittit̄ nisi sit dictū.Assignat rōnem Jo.pp intelligentiā hominis.vt.s.t i.i. .l.iustissime.assigno rōnem ꝛ aliter ꝙ glo.nā tz euincat̄ ps hominis.tñ quo ad q̄dā videor.n. habere in solidū quo ad ꝑtē retentaz qz acquirit insolidū mihi ex re mea vel iussu meo.ꝑnominatim stipulando sic si totus esset meus.ꝛ iō quodāmō in totū mihi bñ liceat.ideo stipulatō non cōmittit̄ vt tñ omnes istas contrarietates euites ꝓsulo vt facias poni ī instrō si ne euincat̄ tota res siue pars siue ꝓprietas siue possessio. ¶ Secundo opp.ꝙ non bēat̄ rō ꝓprietat̄ seu bonitat̄.vt.l.ex mille.j.eo.So.vt i glo.ꝛ distingue vt in ea q̄ ē clara. ¶ Vltimo habet̄ vnam deductionem factā a gl.que incipit vltimo nō.q̄ clara est in se vsqz ibi in hūc modū.ibi glo.voluit ponere exēplū i.l.ista ꝛ habet̄ gl.corrupta. ꝛ non bz intellectuz nec ē aliqd dicere.breuit declaro retentis ūminis gl.pone ꝙ fundū valentē.xv.emi ꝓ .x. si euincat̄ ūtia ps si qdem ꝓ indiuiso non ē dubiū ᵉ ꝙ habita rōne ad totum fundū habeo regressum ꝓ tertia parte.sed ℔ est dubiū vtrum bēat rō ꝓm q̄titatē ꝑcij cōuenti an ꝓm q̄titatē ꝑcij cōis.glo.hic in ꝑn.ꝛ i.l.bonitat̄. j. .e.videt̄ dicere ꝙ ꝓm q̄titatem ꝑcij cōis.si.n. euincat̄ pars ꝓ indiuiso tūc bt̄ rō bonitat̄ illius.vt si qd valebat plus.i.plus fiat ꝓdēnatio.si minus valebat condēnatur i minus.istud nullam bz dubitationem si tenemus ꝙ in actōe ex stipulatu habet̄ ratō ad extimationem cōem.sz si teneremus vt dicunt qdam ꝙ bēret̄ rō extimationis precij conuenti. tunc debe ret detrahi tertia eius quod valet vltra extimationē cōem si tertia pars ē euicta eo cāu quo emi fundu

d ¶ Regress⁹ Quero qūo ꝓ cedat ꝙ ꝑte euicta agi potest⁹ de euic.vi de plene per paul'.de leaz. in.c. si vēditor i.iij.col'.ō emp.ꝛ vend. ꝛ ibi per alios maxime per Jmo.

e ¶ Dubium Et ista faciūt ad questio.de statuto ō qua per bart .in.l. pe.C.de trās.

ꝓ ¶ Vsurarius videbar.in.l.palam.§. nō solum de ritu nup. idem voluit barto.ꝛ ang.in.l.pretor.§. ēt his de edeñ. ꝛ idem voluit ang.in sua disputatione incipiente astensis miles ꝓ bal. in ℞ica.C.de vsu.

ꝙ ¶ Sicuti vide bal. in.l.in bonefidei.s.ō rebus cred.Ro.in.l. admonendi de iure iuran.

a ¶ Apud labeonez In prin.but⁹.§.ꝛc̄. idem in simili vult in.l.pignus.C.ō pig. acti.bal.i.l. incendiū ꝛ aūc̄.sed nouo iure .C.si cert.pet .ang. ꝛ imol.in.l.stipulatō ista.§.alteri de ꝓbo. ob.in eo.princi .ꝛc̄. idem nō.bal.in.l. cū allegas.C.de vsur.ꝓ hoc facit quod dixi post bart.in.l.de quibus.s.de legi. secunduz bal.ꝙ consuetudo excusat a pena iuris communis ꝛ bal. in.l.fi.i prin.C.de iure dot̄.approbat statutum ꝙ soluantur decem pro centenario.

b ¶ Clausura. vide bal.in.l.i.in ūtia col'. .C.eodem in eodem prin.quasi ad fi.per bal.in.l.i.C. eodem.

c ¶ Et contrarium facit ꝛ istum text. allegauit bartol. in.l.si vnus.§.pactus in.v. col'.s.de pac.

valentem.xviij.p.x.pone ergo q illa tertia ꝑ indi uiso valet sex ꝑm cõem extimationem tũc detraheꝝ tertia.qz tanto minus emit.z sic remanebunt quattuor.z illa venient in actione ex stipulatu prout hẽrõ ad extimationem conuentam.

f **Joupla** ¶Reuoco i dubiũ z q ro quãdo qs recusat cauere ó dupla ad qd condẽnabiꝝ. ¶Et duplex ẽ opi.ꝑma q cõdẽneꝝ ad ipm factũ .s.q caueat z ista ẽ satis bona.nam cũ ista cautio deaꝝ ex dispositione legali põt qs ad eam ꝓcise compelli.ó quo dixi plene i.l.stipulationes nõ diuidunꝝ .j.de v.ob.in illa.q.an qs precise cogaꝝ ad factum. Secunda lec.ẽ q qs condemneꝝ ad ipm duplum. z huic lec.applaudet hic tex. sz tunc quero an statiz fiat executõ siue exactio an differaꝝ in euentũ euictionis.Glo.tz hic q differaꝝ.¶Sed in ꝯriũ nõ.i.l. ex empto.§.fi.ff.de ac.em.z illud videꝝ verius.naz ille q non cauit dolo cessat cauere merito fiat executio statim vt.l.locum.§.condẽnatio.j.de.tab.exhi.

f **Jfundus** ¶Cõsuetudo q ẽ in loco.ꝯctus inspiciꝝ .h.d.¶Nõ q in his q pertinent ad decisionẽ contractus inspicitur locus ꝯct⁹. ó q plene dixi in.l.cunctos populos.C.de sum.tri.

v **Enditor** ¶Dicit gl. q istud interesse extrinsecuz est. quod falsum ẽ qz immo ẽ intrinsecum vt doc.dicunt qz sequitur rem penes quẽcũ qz vadat.vt no.Ly.C.de sen.que ꝑ eo qó interest ꝑ fe.l.i.ĩ.ij.alꝫ.iij.diuisione ꝑ quo videꝝ cãus in.l. vt tm̃.§.in hac actione supra de ser.cor.

Eidam ¶Nõ.istã.l. ꝛop. de l.gaius.ff.de pigno.ac. z.ff.q mo.pig.vel hypo.fol.l.sicur.§.non videꝝ.So.distingue res cãus .ꝑmo quãdo aliqs est pns z tacens nec ꝑciũ recipiens nec ꝛscribens..tunc non videꝝ consentire nec ó euictione teneꝝ.vt in contrarijs.Qñqz quis est ꝑsens z cõsentiens tacite vel expresse nõ tamen precium vl̃ partem ꝑcij recipit.z tunc non teneꝝ de euictione sz bñ preiudicat sibi in iure quod hz in re.vt.j.de reg.iu. .l.aliud est pendere.z ibi nota.Quandoqz est ꝑsens z partem ꝑcij recipit z tunc sibi preiudicat z ó euictione tenetur vt hic.Et ideo ponitur in instrumentis qñ plures vendunt q tales vendiderunt .z confessi sunt omnes precium pro parte recepisse .Bar.

Endicantem ¶Nõ.regulam q quez de euictione tz actio eundẽ agentẽ repellit exceptõ.¶Nota q lz qs succumbat in exceptione non ꝓhibeꝝ illud in iudiciũ ꝑ modum actionis deducere qó est vez vbi non tendat ad eundem effectum.alꝫ secus de quo per doc.in.l.perem ptorias ⁸.C.sen.rescin.nõ pos.dixi ĩ.l.q ꝛome.§.duo fratres.j.de v.ob.facit qó dixi in.l .sinautem supra de nego.gest.z in.l.quotiens.z in.l.quod in diem. §. fi.ff.de compensa.

f **Andum** ¶Nõ q quando res euincit facto emptoris etiam ante cedẽte emptione q nõ tenetur venditor.

f **Jpro re**
Si pro euictiõe ¶Iste est subtilis.§.z si bene aduertatis.iste.§.loquit qñ res quã emi non euincit a me sed ab eo cui ꝓcessi z dr̃ q ex hoc habeo regressum ꝯ venditorẽ meum. ¶Quero vtrũ ille q hz rem ' a me debeat denunciare mihi z ego auctori meo.z dicit glo. q sic. ¶Secundo ꝗro vtrum statiz cũ res euincit ab eo q hz cãm a me ego habeo regressum ꝯ auctorem meũ.an debeaz expectare q prius condemneꝝ ei q hz cãm a me z soluaz sibi. ¶Glo.in hoc dubitat.veritas est q quandoqz ego transfero rẽ in aliũ non simpliciter.sed ĩ ea mihi aliqd iuris reseruo vtputa si ꝓcedo in dotem vel in emphiteosim.vel in feudo.tunc eo ipso q euincitur ab eo q hz causam a me illud ius qó mihi reseruaui perimit z stipulatio de euictione cõmittit.z hoc est qó hic dr̃ q mulier efficiaꝝ indotata z sic mihi habere non lz.Si vero ego vẽdidi simpliciter z mihi ipsi non reseruaui aliqó ius in re. tunc lz euincaꝝ ab eo q hz cãm a me.tñ adhuc mihi nihil adest.ideo est necesse q ꝓdemnor z soluam sibi alꝫ actionẽ de euictõ ne non haberẽ ꝑm regulam Jul̃.posit̃ in.l. si fundus .§.i.ff.e.Et idẽ dicendũ esset si rez quã emi vendidissez ĩ solutuz.z re euicta ab eo cui vendi actio pristina restitueꝝ in me ꝑm materiam.l.libera.C.de sen. z.l. elegantez in prin.ff.de pigno.ac statim enim rẽ habere non lz qz ĩ pristinã obligationẽ reincido ar.huius .§.z.l.se.¶Quero qd si rem quam emi tibi donaui z a te euincitur ita q tu ñ habes regressuz ꝓtra me vtrum auctor meus teneaꝝ ĩ aliquo certe non qz rẽ mihi habere non licet propter donationem ñ ꝓpter euictionem.ita determinat glo.hic z ꝑ hoc facit.j.de vb.ob.l.iul̃.in fi.z ibi p⁹ Ja.de are.Et predicta sunt vera nisi in instrõ donationis vt fieri solet fuerunt cesse oẽs actiones competentes z competiture donatori occasione ipius rei z donatarium ᵏ fecerit ꝑ curatorẽm in rem suam.vt.l.si res.j.eo .quod ẽ notandum.qz etiam si dicta verba apponerent ĩ instrumento venditionis non erit necesse q ille qui emit a me denunciet mihi z ego auctori meo sed ipe poterit directo auctori meo denunciare. vt in.l.si res. z dixi in.l.iul̃.in fine infra de verbo.obligatio.

f **Jseruum** ˡ ¶Hec lex legitur ĩ glo.duobus modis. primo qñ ꝑsus nullo modo fuit traditꝰ emptori.¶Secũdo quãdo non fuit traditus ó iure.¶Querit glo.qd si emptori meo non fui condẽnatus nec possum condemnari qz vendidi hoc acto vt non tenear de euictione certe dicit glo. q tunc ꝯ venditorem meum bẽrem regressum. qó dic vt dixi.ff.e.l.si pro re.§.si pro euictione.

f **Jmancipium**
Si communi ¶Opp.q prius dz agi rei vendicatõne. vt.ff.fami.her.l.i.z.j.de excep.l.fundi.z.l.fundum. Glo.so.mirabiliter q hic non fuit oppositum quod tene menti ᵐ. Simile nõ.in.l.ij.C.cõi.di.qó est nõ. Ex quo apparet q si agaꝝ ꝯ fideiussorẽ vel pignorum possessorẽ non facta discussione ꝯ principalem q si ista exceptio nõn opponaꝝ ꝓcedit z valet iudicium.Et hec regula est hic q si exceptio ꝓpostera tionis vnius iudicij ad aliud non opponaꝝ q tz iudiciũ facit.C.de appel.l.i.¶Op.q euictione ptis nõ cõmittit stipulatio vt.l.si in venditione.j.e.Sol.dic glo.q hic fuit dictũ.tu dic q hic euictiõe ptis vsus totus in cõmodaꝝ.nã alteri socio totus adiudicatus fuit.ibi vero secus.

f **A creditore** ⁿ ¶Nõ.q vẽditor cogit cedere actiones quas hz pro re vendita ꝯ auctorẽ suum.¶Secũdo nõ q illud qó

i ¶Rẽ vtrũ singlaris successor emptoris ó beat z possit denũtia re litez primo vendi tori an vero auctori suo z vide que.j .sequuntur z bal .in. l. .i.in pe.col̃.C.de rerum permu.

k ¶Donatarium fecerit ꝓcuraꝝ.ꝛc̃. vide bald.in.l.per diuꝫas .C.manda.z in.l.i.in fine.C.de iure dot.z bar.in.d.l.per diuerꝫas in vltima col̃. et bal.in.l.i.in pen.col̃. .C.de rerum ꝑmut. bald.in.l.i.in fi.C.de iure dot.

l ¶Si seruum in ꝑncipio huius .l. ꝛc̃. ꝑ istum tex.vide quod decidit in mã bal. in .l.libera in.ij.col̃.in vsi.sed nunquid.C.ó sen.z interlo.ꝯ .ind.

m ¶Tene menti ꝛc̃. z de ista.i.glo.hic vide que scripsi nõ.pⁿ moder.in. §. item si quis in fraud .in. v. carta insti de acti.

n ¶In creditore in eodem ꝑncꝑ.ꝛc̃.z sic nõ q actiones venditoris nõ transeunt in emptorez secus ĩ exceptionibus per bar to.ĩ.l.iij.C.q metus cã z plene vide in.l. si tertius de aq̃ plu . ar.ó quo late ꝑ bar. in.l.ij.ĩ ꝑn.j. sol.ma. z ĩ.l.ciuitas si certũ pe.ad b vide qó nõ. bal.ĩ.l.et in.ij.col̃. in vsic.q̃ro nunquid de execu.re.iud.z vide quod nõ.bal.in.l.i. ĩ fi.C.de iure dot.z vide in.l.si rem .j. eo.

o ¶ Glo.an tenuta possit reuocari die feriata & dic fm gl.q si data fuit die feriata poterit reuocari die feriata quod intellige verum qñ notorie constaret tenutam esse nullam nam tūc cum in reuocatione non exigaf cāe cognitio poterit fieri die feriata secus vbi teneret tenuta rōne cāe vel alias q̄cū qz vel si esset dubiū nam tunc nō posset cum debeat fieri cā cognita si tamñ reuocatio tenute fieret solum prestita satisdatione & hoc fieri possit qz cum hoc nō requirit cāe cognitōnem poterit expediri die feriata & ℔ tenementi ad intellectuz huius glo.fm.d. io. qui ita dicit in.d. l.i. §.nuntiatio p ea q̄ ibi nō.bar.& doc. tu adde que dixi post bar.in.l.de vno quoqz.j.ō re iud .vbi allegaui istam glo .cuz multis similibus.Et adde quod nō.mod. in.l.imperatores .§. fi.j.de app.& vnum tenementi in reuocatione tenute quod dicit ange . se pluries practicasse in.l.finita in prin.de dam.īfec. per glo.ibi in verbo liber in pn .q cū petitur reuocatio tenute q̄ pōt obici tenu tam non reuocandaz ex eo qz non interest tenutā reuocari rō qz si data nō tz deberet de nouo ꝓcedi & ad cautelam duc̄ pe tendam reuocatōnez eius & confirmaf. p̄ me sed fm.d.io.ī.d. .l.si finita in prin.puto tutius q̄ si tenuta sit nulla forte qz data possessore non citato iuxta nō .per bart.in .l.fi.C.de edic.di . adri.tol.post med. illius in vsi.item ex̄ gl. quero non liget par. super nullitate si re vera est nulla alias posset condemnari ī expensis tanq̄ temerarie litigasset super dicta nullitate per.l. eam q temere.s̄.de iudi.l.nō ignorat.C.de fruc.& lit̄.expen.c.finem ex̄ de dolo & contu.sed potius instet petendo de nouo dari.nam tūc si re vera debeat dari de nouo & aduersarius subcūbēt condemnabit̄ in expensis si resistit.l.si ꝓperandum.§.finautem alterutra.C.de iud . vbi autem litigasset vtraqz pars super nullitate & ēt sup de nouo danda simul & contingat ꝓnuntiari tenutā fuisse nullam debere tn̄ de nouo dari tunc qz vtraqz pars esset victrix & victa videretur vterqz absoluendus ab expensis per nō.in.l.gnāli ter.§.i.de re.credi.per hoc patet q̄ cautus est non ꝓtendere sup nullitate si re vera fuit nulla ꝓpter factum expensarum de quo vide per moder . in .§.quadrupli.instī.de acti.& istam glo.ēt dicit notandam bal.in.l. ab executore.C.quo.app.& p̄.istam glo ēt dicit nō.bar.in.l.ij.in.xi.col.in. iiij. .q.C.de seruitu.q̄ preceptum factum absqz ordine iudiciario potest absqz causle cognitione & citatione reuocari cui adde que scripsi in.l. de vno quoqz de re iud.& ista est singularis glo.fm bal.in.l .post sententiam in vltimo folio.C.de sen.& interlo.o.iud.& per bal.in.l.i.C .ō execu.fi iud. & ita etiā hāc gl.allegat bal. pro sing. in.l. fin.C.de feri. & dixit bal. in .l.i.in fi.C. de probi.seq̄str . q̄ sequestratiō pōt fieri die feriata & vide qō not . dixit bal.in.l.i.C.ō execu.fi iud. p ¶ Si seruus q̄ duplex sit dominium vide bart.in.l.si quis vi.§. differentia.de ac qui.poss . vbi vide ēt pau.ō cast.allegantē auc̄.si vo dns .C.de here .& vide bal.in .l. traditionibus in.ij.col.C.de pac.

q ¶ Si mater vide bart.oīo ī.d.§.actōes. r ¶ Libellum nō.de rei vendi. & publi .& adde innoc.in .c.ad aures ō prescri. vbi vtilis vēdicatō daf ei qui p̄ scripsit excepto q̄ p̄ veruz dominuz & ℔ adde bart.ī.l. .i.C . de vsu fruc.& bald .ī .l.per hanc in .vj.collū.post glo.de temp . ap.

s ¶ Si p̄ im prudentiam.ī prin.bur̄ ꝛc̄.

m **Jnor.** ¶ Re euicta p̄ integrū restitutōnē pōt agi ex empto pro euictione.b.o. ¶ Hō q̄ re euicta p̄ restitutionē non cōmittit̄ stipulatio duple sed agit̄ ex empto. ¶ Secūdo nō.quādā glo.° q̄ est hic q̄ inducit istam.l.in argumentū q̄ si die feriata deb̄ tenuta officio iudicis q̄ eodē tpe debēt restitui prestita satisdatiō.qō colligitur hic qz iudicis officio res euincitur & ita restituit̄ actio ō euictione.& ideo malicioſi aduocati faciunt quandoqz fieri sequestrationes vltima die iuridica vt sic reuocatio peti postea nō possit durantibus feriis de qua p̄ ia.de are.j. de no.op.nū.l.i.§.nūciatio.& ibi dixi.Bar.

Si seruus. p ¶ Qui succūbit ī rei vēdicatione non ꝓhibet̄ publicianam intentare & donec actio ad vendicandum supest res euicta nō dr̄.b.o. ¶ Glo.hic disputat vtrq̄ succumbit in rei vendicatione possit intentare publicianā.veritas est q̄ pōt p̄ tex.huius.§.tn̄ bodie ꝓponit̄ simul & semel qz dr̄ in libello peto rē ad me p̄tinentē iure dñij vel quasi.nam p̄ hoc q̄ dr̄ quasi intentat publicianā.sed pridie practicabam istam.l. in quodā q egerat cōmuni di.& succubuerat nam non pōt redire ad publicianā.argumen.huius.§. ¶ Oppo.de.l.si mater.q.§.eandē.j.de excep.rei iudi.& l. an eandē.§.actiones.eo.ti.vbi dicit q̄ oē ius vbicū qz & qualitercūqz vr̄ in iudiciū deducti. ¶ Sl .hic dicit fateor q̄ oē ius.s.directi dñij nō āt vtilis.vt.l. ꝓria. Juxta hoc formo qōnez ꝓposui ꝰ te libellū ꝰ dicēs rē ad me p̄tinere iur̄ dñij vel quasi ꝓbaui me p̄scripsisse longo tempore vtrum seq debeat condēnatio & vr̄ q̄ non.nam p̄scriptione non querit̄ dominiuz directum.vt.C.de bo.ma.auc̄.nisi & ibi no.sed vtile tā tum querit̄.vtile autem tunc nō videt̄ ꝓposuisse in iudicio vt hic ī glo.ergo ꝛc̄.Item nec publicianam bēo qz non competit ei qui p̄scripserat. vt.l.i. s̄. de publi.ergo.ꝛc̄.Sol.gl.nostre in isto vocabulo vtile dominium equiuocau erunt nā debetis scire q̄ tria sunt dominia directū & vtile & quasi dominium qō competit ei q̄ habet publicianam.Jstud quasi dominium glo.appellat vtile dñium.vnde glo.vult dicer̄ q̄ q intentat rei vendi.deducit ī iudicium omne iusdñij directi vel vtilis non aute quasi dominij cui° respectu daf̄ publiciana ita intelligit̄ gl.ista ꝛc̄ . Bar.

r **Jei cui.**

Si is cui. ¶ Cū emptor vendi tori vel venditor emptori succedit re euicta ꝰ auctorem vendit̄oris pōt baberi regressus & successio loco solutionis habet̄ .b.o. ¶ Hō q̄ successio hz viz solutionis & exactōnis facte ī iudicio.qō dic plene vt ī.l.vranius.j.ō fideiuss.& l.si qs ꝓ emptore.j.de vsuca.

r **Jper imprudentiā.** ° Glo.intelligit istam.l.qñ emptor prebuit cām istius iniustice.al' de euictōne posset agere.Sed ꝰnium vr̄ tenere glo.in.l. exceptione .j. de fideiuss.dū dicit maxime Ja.de are.vr̄ tenere istā glo.p.l.ij.§.solet.s̄.ō heredi.ven.& Ly.refert & tractat in.l.emptor.C.eo.ī vltima qōne.Sed mihi displicet ista gl.qz est ꝰ casuz istius principis. ¶ Quomō enim emptor pōt p̄stare cām ignorantie ꝑ iudicis de qua hic loquit̄ .quam enim culpam hz emptor si iudex male studuit.dico ergo breuiter q̄ in casu.l. nostre qñ res euincit̄ p̄ ignorantiaz vel culpam vel dolum iudicis respectu vēditoris res vr̄ deperdita casu fortuito.& ideo periculum est ēptoris. ¶ Et ex hoc apparet rōsuz ad.l.ij.§.solet.s̄.de here.vendi.qz ibi non spectat periculum casus fortuiti ad venditorez. ideo iniusticia seu īperitia iudicis tibi non nocet nisi fuerit in culpa.hoc plene examinaui in.d.l.exceptione.j.de fideiuss.

r **Jideo.** ° ¶ Iste tex.est in argumētum ad.q.aliquis est bānitus & ꝺdemnatus de falso.verūz ꝓhibeatur conficere instrumentum.tex.& hec .l. facit q̄ ° nō.magis enim vr̄ ꝺdemnari p̄ contumaciā q̄ q̄ perfecerit falsum.facit ad hoc qō nō.C. de fnō mulct.l.i.& de hoc dixi in.l.infamē.j.de pub.iu .& ī .l.iij.ad.l.iul'.repe. ¶ Glo.ponit hic aliquas questiones vide eam.Bar.

r **Jdictum.** ¶ Oppo.q̄ non posset transcendere iter esse vltra duplum.vt.C.de sen.q̄ pro eo qō ītereſt.l.i.& s̄.de act.emp.l. ticius cū si.So ille.ll.loquuntur de interesse singulari qō non pōt excedere duplum interesse cōmunis sed hic quātuz sit interesse est taxatū p̄ ℔entes. ¶ Sed opp.q̄ pena possit ascēdere in infinitum.vt instī.de inuti.stipu.§.alteri. Glo.soluit & dicit hic & ī multis alijs locis q̄ aut ꝓmittitur pena p̄ nomina multiplicatiua vtputa duplum triplum ꝛc̄.& tunc non pōt excedere quadruplum vt instī.de act̄.§.quadruplū. ¶ Aut nō apponaf̄ p̄ nomina multiplicatiua & tunc si apponant̄ facto pōt ascendere quātū partes volunt.& istā opi.tz Dy.Ja.de are.& Pe. ¶ Contra vt nota in.l. .i.C.de sen.que pro eo quod interest & per Ly. ibi in.q.viij.sed ego teneo opi.Dy.ī.l.stipulatio ista .§. alteri.j.de ver.ob.

vide bar.in.d.l.exceptionem.

t ¶ Ignorantie .limita hoc nisi venditor fuisset p̄ns in iudicio q̄ cām ipse debuisset appellare fm glo.nō.in.l.emptor.C .eodem.

u ¶ Si ideo.Jn p̄n.ꝛc̄.Et ad intellectū huius.l.vide bar.ī.l .si superatus de pig.& hic adde bal.in addi.spec.de īstru.edi.in.x.col'. & fac̄ quod nō.bar.in.l.cū filius de v̄b.ob.& nō.bar.in aut.iubemus ad fi. .C.de iudi.& ideo si ostenderet̄ bannū fuisse latum ꝓpter falsas allegationes & ꝓbationes & falsam cām impediret executionē banni fm ang.& imol'.in.§.duo fratres.sed bal.in.l.ī exercendis in.v.col'.C. de fide instru.tz contra bar.q̄ bar.priuet̄ officio tabellionat̄.adde bar.ī

.l. papinianus.§.meminisse ꝛ quod habeꝫ in.l.qui repudianꝫ ꝺ ioff. test.ꝛ quod nō.ang.ꝛ io.de imola ī.l.inter stipulantē.§.i.de ꝟbo.ob. ꝛ bal.in.l.transigere in.iiij.col.in ꝟsi.cum oppo.C.ꝺ transac. facit ad nota.in.l.absentem ꝛ quod ibi dixi ꝺ penis ꝛ bar.ī.l.i.§.fin.in fi.s̄. si quis iudi.non obtempera.ꝛ bal.in.l.vinum si cert.pet.bart .in.l. oēs .i.de re mili.

bal.in. l.fi .C. ꝺ cri.stellio.ꝛ in.l. ita demū .C. de ꝓcur. ꝛ in.l.i.in pe. col'.C. de confess.

Si compromisero[x] ¶ Nō. tex.ibi nl' la necessitate cogēte id feci.Ex qua litterā habeo ꝙ si qs cogiꝫ cōpromitteꝫ ex forma statuti ꝙ stipulatō de euictione cōmittiꝫ qꝛ illud fecit necessitate cogēte ¶ Itē ex hoc habes ꝙ si aliquis sponte sua nō cō promiserit sed iurisdictionem iudicis prorogauerit vel in iudicem non suum consensit quod non committitur stipulatio quia nulla necessitate cogente id fecit.Bar.

Si presente[a] ¶ Nō.hunc casum ꝓ bis qui proeurant ne ꝺ nunciari possit.ꝛ ideo faciunt fieri ꝙ emptor vadat ad domū emptoris ꝛ si dicaꝫ non est quezaꝫ ꝟbi est. ꝛ si dicaꝫ nescimus fac scribere hoc ꝙ videaꝫ requisitus coram vicinis vt hic.Bar.

b **Habere**[b] ¶ Nota ꝙ ꝺ esse in culpa ille qui minus subtiliter perquirit ꝺ iure auctoris.sui.h.d. ¶ Op. de.l.stipulatio ista.§.sed quatenus.j. de ꝟ.obli. So.ibi tacuit ꝓtroversiam ille ꝙ ꝓmisit habere licere de quo plene dic vt ibi.

b **Heres** ¶ Quando fuus legatus in genere ꝛ traditꝫ alienus agitꝫ ex testamento re euicta.h.d. ¶ Et intelligas ꝙ non est noua actio ex testamento pro euictione sicut est in ẽctu emptionis .naz ibi vē ditor tradendo vacuam possessionem liberatur.ar.l. .ij.ꝛ.iij.s̄.de act .emp .ideo re euicta tenetur actiōe ex empto de euictione quia euicta res est.sed ī actione ex empto seruo legato in genere debet rem dare hoc est accipientis facere quod cum non fecit nunq̄ fuit liberatus actiōe ex testamēto qua tenebaꝫ ideo adhuc tenetur actione ex testamento [e] vt det seruū. Simile in.l.iulꝫ.in prin.j.de ꝟ.ob. ¶ Querit glo.vtꝝ isto casu debet legatarius denunciare heredi.Glo.dicit ꝙ sic ꝛ est hec differentia ꝙ debet legatarius denunciare ante litis contꝫ.emptor vero post litꝫ .cōꝫ. vt.l.qui concubinam.§.si heres.j.de le.iij.hoc tenet Dy.ꝛ Ly.C.eo.l.emptor vbi plene dixi.

r **Iresquam**[d] ¶ Nō.istā. l. ad ea que dixi in.l.si pro re.§.i.s̄.eod.

r **Item**[p] ¶ Nō.istam.l. qꝛ scis ꝙ si euincatur res a secundo emptore ꝙ secundus denunciat primo. ꝛ ideo in instrumentis apponitur ꝙ faciat procuratorem in rem suam ꝛc̄. naz tūc secundus emptor non habet necesse denūtiare primo venditori per hanc.l.Bartolus.

b **Erennius**

Gaia[c] ¶ Vos habeꝫ.hic glo. contrarias. ¶ Primo q̄ro vtrū emptor victus cogatur appellare.Glo.vltima distinguit hic ꝛ bene.Ex qua collige ꝙ aut constat ꝙ babebat bonam causam aut habebat malam. aut dubitatur primo casu teneꝫ appellare.secūdo ꝛ tertio. non.Sed glo.ij.istius.§.dicit contrarium ꝛ male.fuit enim additio [d] ꝛ ita dicebat Ricar.malꝫ.Bar.fillꝫ .s.iac.but. ¶ Nota etiaz ex ista glo.ꝙ sententia presumitur iuste lata.

r **Em hereditariam**

¶ Ex hac enim.l.nota quod licet plures teneantur insoliduz ex natura rei in obligationem deducte quia est indiuidua de ipsius natura vel quo ad solutionem.quod tamen non dicuntur duo rei nec inter eos est locus beneficijs duorum reorum.facit.j.de verbo.obli.ij .§ .si tamen beres.dixi in materia de duo.reis cum tractatui qualiter constituantur duo rei.Bar.

r **Icumenditor**[e] ¶ Nota ꝙ hypotheca aduocat nudam possessionez ꝛ ex hoc debet concludi in libello in hypothecaria.quare peto possessorem condemnari ad tradendum rem possidendaz in causam dicti pignoris donec soluatur mihi quod plene examinaui in .l.rem alienam.s̄. de pigno.act. ¶ Secundo [f] nota ꝙ emptor ad denunciationem venditoris non cogitur intentare actionem que sibi suo nomine non competit.

a ¶ Si fs quā.ī ꝑn. ñ ē alibi ſm bal.ī. l. .i.ī pe.col.C. de rex ꝓmu.ꝛ allegaꝫ nō.ꝓ bar.ī.l.i.ꝟ.q̄ro testō legauit mihi.C. cōia ꝺleg.ꝛ circa ꝗ nō .p glo.ij.viꝺ imol.ī.l.si dom[g].§.i.circa pen. col'.ꝺ leg.i.ꝛ banc.l. ꝑputat ēt sing.imo. ī .l.iul'.§.i.j.de ꝟ.ob. b ¶ Scōus ēptor ꝺ nūtiat ꝓmo viꝺ ī.l.si ꝓ re.s̄.e.ꝓ bar.ꝛ baldū in.l.i.in fi.C.ꝺ iure dot.

c ¶ Gaia ad istum tex.ī ꝑn.vide bal. in .l.ēptor.C.e.ꝛ imo.ī .c.fi.ꝺ ēp.ꝛ vē. ꝛ ibi iste tex.reputaꝫ sing. cū gl .ꝰz im.ī.l.q̄situ ī pe.col'.ꝺ re iud .ꝙ appellatō tolit ꝑsumptionē ſnie ꝛc̄ .in eo dez ꝑn .vtrū ēphiteota vict[9] cogaꝫ appellare ꝓ gui.ꝺ suza.ī.l. īuit[9] ꝛ ibi bar.C. de ꝓcur.ſz qd si vēditō est ꝑs ī iudicio qui ēptor ꝓ iniuriā ꝙdē naꝫ dic ꝙ ipe vēditor teneaꝫ appellaꝫ ſm gl.ī.l.ēptor.C.e.ꝓ istū tex.ꝛ ꝺ mā vide ꝓ imol'.ꝛ latius io.an.ī.c.ñ iuste ꝺ ꝓcur.ꝛ īsti.ꝺ acti.§.actionū ꝛ bar. ī.l.si ꝓcur.§.si ignorātes.ff.māda.adꝺ bal.ī.l.si ꝓ ea.C.mād.ī.ij.col.ī ꝟsi. itē nō.ꝙ ī dubio nō teneaꝫ appellaꝫ tz pau.ꝺ leaz.ī.c.si vēditori ī pe.col'.ꝺ emp.ꝛ vend.allegat istā glo.vide ibi ꝓ alios maxime imol.ꝛ iste tex.cū gl. reputa.sing.ſm.imol.in.l.q̄situm ī pe.col.de re iud.ꝙ appellatō tollit presumptionē ſnie ſecus pendēte restitutōe vel cā nullitatis qꝛ tunc ꝑsumitur ꝓ ſnia vt babeaꝫ nō.post bar.in.l.i.circa fi.pe.col'.C.quando prouoca.

d ¶ Aditio.nō.ꝙ ꝑsumiꝫ ꝓ ſnia ꝙfirmāte ſm bal.ꝓ illū tex.ī aūt .si quis ꝺ epi.au.ī fi.ꝛ dixit bal.ī.l.iuitus.C.ꝺ ꝓcur.ꝙ lz ꝓ ſnia ꝑsumaꝫ tñ pōt dñs ꝓbaꝛ dolū ꝛ culpā ꝙ ꝓcur.ꝙ q̄ē ē lata ſnia ꝛ ēt ꝺ īstātia ſnie ꝛ an ista ꝑsumaꝫ ꝓ ſnia ꝙ appellāti īcūbat onus ꝓbādi vide ī.l.bi q ad ciuilia.C.ꝺ ap. ꝛ q̄tū operaꝫ hec ꝑsūptio ꝓ ſnia vide sing.bar.ī.l.ꝙstitutiōes ꝺ app.ꝛ ꝑsūiꝫ iudicē suū officiū recte exercuisse.c.ī ꝑtia ꝺ renūꝯ.c.tñ inter ꝺ re.iudi.c. bone memorie de elec.ꝛ nō.glo.ī.c.q̄n ꝙ de ꝓba.ꝛ adde ēt ꝙ ꝑsumiꝫ pro notario nō.in.l.quotiens in prin.ff.de bered.insti. Itē adde ꝙ ꝑsumiꝫ pro declaratorio dicit spe.in titulo de emp.ꝛ vend.§.nūc vidēdū.ꝟ.hoc quoqꝫ. e ¶ Secundo nō.ꝛ per istum tex.diē cy.ꝛ bal.in.l.fi.C. .de rebus alie.non alie.ꝙ si quis prohiberetur acquirere rem potest tamē in pignus acciperē.

f ¶ Qui libertaꝫ vi de bal.in.l.i.in ij.q. .C.de ꝓiculo. ꝛ com mod.rei vend.

g ¶ Seruꝰ adde cy. ꝛ doc.in.l.cum ſuus ꝓ iſtum tex.de cõdi. demon.

Si libertatis [f] ¶ Nõ.q̃ quãdo quis exprimit certam cauſam ex qua non vult teneri de euictione q̃ ex ea non teneatur ẽt ad p̃cij reſtitutionem.

Seruus [g] ¶ Allegant quidam iſtuz.ſ. vbi duo propter vnũ ibi vnũ tm̃.Quod colligitur iſto modo.Ille qui dz reddere rationes ideo eas reddat vt ſoluat reliqua ꝛ ſic ſunt duo propter vnum.ſ.propter ſolutionem reliquoꝝ. ſi ergo vnũ tm̃ iſtorũ exprimitur ſufficit.

Iplus

Nota ¶ Nõ q̃ pactum iudicis cenſetur factũ partis.¶ Secũdo no.q̃ aliud ẽ qñ quis vendit.aliud qñ fingit̃ vendi.nam iſto ꝯ caſu non tenetur ad totale intereſſe.Bartolus.

De exceptione rei vendite ꝛ tradite. Rubrica.

m **Accellus**

Si quis ¶ Iſte .ſ. fac̃ ad.q.q̃ ꝓcurator poſſit vendẽ ꝛ bẽre fidem de p̃cio ad quod facit .ſ.de inſtito.l.qcunqz.ſ.item ſi cum inſtitor.ꝛ.l.a diuo pio.ſ.i.j̃.de re iudi.ꝛ.l.ſi ꝓcurator.ỏ iure fiſci.ꝛ habes no.in.l.in ciuile.C.de rei ven.Bartolus.

Incipit liber.xxij. De vſuris.

c **Az in iudicio** ¶ Opp.ꝛ videt̃ q̃ debeat in ſpici ĩ iſtis acceſſionibus conſuetudo loci vbi petit̃ ſeu vbi ſolui dz.l.vnum.ſ.ſi cer.pet. ꝛ de triti.l.in hac.So. intelli ge vt.l.ꝑriſſe.j̃.de act.ꝛ ob.¶ Contra hoc videtur .ſ.ti.ij.l.ſi fundus.vbi inſpicit̃ locus ꝑctus hoc eſt vbi verba ꝑctus ꝓferunt̃ non vbi ſolutio debz fieri. So.quedaz ſunt q̃ veniunt ex conſuetudine eo ipo q̃ contractus ẽ celebratus ꝛ tunc inſpicimus locuz.celebrati ꝑctus.vt.l.ꝑria. ¶ Quedam veniunt ꝓpter moram adhibitam circa ea que veniunt in cõtractu ꝛ tunc inſpicimus locum vbi fieri dz ſolutio qz ibi ꝓbitur mora.Et de predictis plene dixi i.l. cũctos populos.C.de ſum.tri.ꝛ fi.ca. Quod facit ad q̃ſtionem quã habui de facto.Quidam ꝓmiſit pecuniam alicui dandã peruſij ꝛ alibi fuit ꝑctum. modo peruſij eſt ſtatutum q̃ pena adiecta quãtitati non exigatur dicebat q̃ nõ obſtabat ſtatutum quin debeat peti quantitas predicta qz inſpicimus locum ꝓtract⁹. Ego dicebam contra qz inſpicimus locum contractus ĩ his que veniunt ex natura ꝑctus.vt.l.ſi fund⁹ .ſ.ti.ij.ſed in his que veniunt ex mora inſpicim⁹ locum vbi mora committitur vt hic.

b ¶ Socius.in ꝓnc. adde bar.in.l.vbi ãt non apparet.ſ.pe.j̃. de ẏbo.ob .idem di cas ĩ decreto iudicis ad quẽ nõ ſpectat re iectus futuri tẽporis imo non valet ẽ tex. nõ.in.l.item eoꝝ. ſ. fz ſi ita.ſ. q̃ cuiuſqz vni no.

Socius [b] ¶ Op. q̃ futuri tp̃is tractus ſpectat ad iudicẽ.vt.l.i.C.ỏ ſen ten.q̃ ſine cer.quan.Glo.hic dat duas ſolutões.breuiter tex.ſoluit hoc.nã hic erat in ptãte actoris facere ne in futurũ debeat̃ exigendo ſortem in.l.ꝑria ſecus merito ibi tractus futuri tp̃is ſpectet ad iudicẽ ſic etiam ſoluit̃ ꝑrium.l.harum.ꝛ.l.egi.ſ.ſi ſer.ven. ſic intelligitur.C.de fideicommiſ.l.i.ꝛ de preſcript. xxx.an.l.male agitur in quibus ſi aliqd debetur an

nuum poſſum petere vt cõdẽneris ꝓ p̃ñti tpre.ꝛ tẽ ẽt ꝓ futuro dixi plene in.l.i.C.de ſen.q̃ ſine cer.q̃.

Pap ¶ Querit glo.quid ſi debitor cui ẽbe bat̃ pecunia ꝓ p̃cio rei vendite ꝓmi ſerat alteri penã ſi pecuniã non daret in quam penã incidit qz ſoluere non potuit eo qz ſibi ſolutum non fuit an iſtius pene babebit̃ rõ.Certe iſta qõ non bene adaptat̃ ad tex .qz tex.loquit̃ in actionibus ſtricti iuris.qõ vero iſta formatur in actionibus bone fidei.tm̃ glo.Rndet ꝛ dicit q̃ iſtius pene babebit̃ rõ. vt.l.iuriſiuran.a debitore.ſ̃.de iureiuran.cum enim in ius non veniat ratio intereſſe extrinſeci habetur ratio intereſſe extrinſeci.

A fideicommiſſi ¶ Si mora non p̃cedit reus non tenet̃ de fructibus p̃cipiẽdis.j̃.tempus qõ datur iudicatis ſecus ſi mora iudicis ꝓceſſiſſet.h.d.primo ponit reſcriptũ imperatoris.ſecundo illud interpꝛatur.tertio illud extendit.ſecunda ibi q̃ decretũ.tertia ibi in his quoqz.¶ Nõ.ex hac.l.qõ dixi in ſummario.¶ Secundo nõ.q̃ non põt facile euenire vt quematur ad iudiciũ mora nõ precedẽte. ¶ Tertiõ nõ. quandoqz iſtud euenire.¶ Venio ad glo.' ꝛ anteq̃ formẽ ꝑria renoco in dubium intellectuz nr̃e.l.ſ.de quibus hic loquitur glo.magna.dicit q̃ primo loquit̃ de ꝓcipiendis ꝛ nõ de ꝓcep̃.indiſtincte tm̃.qz non dz remanere in lucro ideo Rndetur in tex.Alij dicũt q̃ hic loquit̃ in fructibus ꝓceptis.ꝛ iſtorum opi .tangitur in prin.magne glo.ꝛ pro eis facit qz heres hz titulũ ꝛ ſic titulus excuſat a ꝓcipiendis qõ non eſt verum qz dñium directa via tranſit in legatariuz. ¶ Preterea poſito q̃ dñium non tranſit ſaltem debetur fundus legatario actione perſonali que habet inſtar eo ne fidei ꝛ ſic tenetur de percipiendis ex tẽpore more immo etiam ſi eſſet ſtricti iuris tenetur de percipiendis poſt litis conꝯ.vt.l.cum fundus.ſ̃.ſi cer.pe. ꝛ.ſ̃.l.prox.ꝛ illud qõ dr̃ q̃ titulus excuſat a percipiendis eſt verum in eo q̃ conuenitur rei ven.ſecus in eo q̃ conuenitur ꝓpria obligatione vt hic.¶ Doc p̃miſſo op.ꝛ iſta oppoſitio tangit̃ in prima glo.ꝛ vr̃ q̃.j̃.tempus quadrimeſtre non teneat̃ de fructibus vt.l.fi.C.de vſur.rei iu.Sol.ibi loquitur i vſuris hic vero in fructibus.¶ Op.inſti.ỏ offi.indi.ſ.i.So.ibi loquitur qñ agit̃ actione in rẽ in qua quadrimeſtre tp̃s non eſt conſtitutum .hic vero agebat̃ actione perſonali ex teſtamento.¶ Nõ.ergo caſum [k] q̃ vbi certa ſpecies petitur actione perſonali reus hz quadrimeſtre tp̃s lz glo.innuat ꝑrium.in.l.cũ exceptio.ſ.quatenus.ꝛ ibi dixi.ſ̃.qõ metus cã. ¶ Vltimo glo. hic tractat materiam fructuũ.breuiter ſi loqueris de legato vel fideicõmiſſo rei ſingularis.dic plene ꝓ doc. de vſuris ꝛ fructi.le.l.i. Si vero de vſuris fideicommiſſi vniuerſalis.dic vt.l.iubemus.C.ad trebel. ꝛ.l. in fideicõmiſſaria.j̃.ad trebel.¶ Vltimo aduerte q̃ hic vr̃ caſus q̃ rõne p̃tis que indebite petitur reus excuſet̃ adeo q̃ in toto videat̃ non eſſe in mora.naz vides hic q̃ reus heres opponebat dicens falcidiã imminere ꝛ ꝓp hoc dr̃ in toto non eſſe in mora. ſed ꝑrium eſt veritas.vt in.l.qui ſolidum.in prin. j̃. de le.ij.ꝛ ibi dixi.ꝛ.l.ſi qs cum totũ.j̃.de excep.rei iu. ꝛ ibi ꝓ De.Non ob.hec.l.qz debes ſcire q̃ iſta exceptio cum dico falcidiam non deberi põt eſſe in totum fideicõmiſſuz abſorbet ꝛ nihil debebit̃.vt.l .i.ſ. hec verba.j̃.ſi cui plus q̃ per.l.fal.

i ¶ Slo.ibi a lij dicunt titulus excuſat a fructibus ꝑcipiendis ꝛ allegatur tex.i.l. fiſcus.ff.de iure fiſ.q̃ titul⁹ ſm̃ĩe ñ excuſat a fructib⁹ m.l.⁹ ꝓbat̃ i.l.i. C. ỏ fide inſtr . li. .x . dic vt ibi nõ tm̃ titulus ſm̃ĩe dat iuſtã cãm litigandi vt nõ.i.l .gnã lit̃.ſ.i.C.ỏ re buſcred.ꝛ generaliꝛ qñ qs poſſidet vt rem̃ ꝓtorũ ꝛ eſt ĩ mala fide an excuſet̃ a fructibus vidi ĩno. ĩ.c .ꝙſultatiõibus de iurꝑatro.ꝛ bal .i.l. ij.C.de fuiſ̃. .v.nũc de ſeptimo pũcto ꝛ quod nõ bar. ĩ.l.põpõni⁹.ſ ſ iuſſu de ꝓac qui poſſ.

k ¶ Caſum ĩ reali nõ hz locũ quadrimeſtre.adỏ glo. bar.ꝛ doc.ĩ.l. .ij.i.i.col'.C.ỏ fruc .ꝛ liꝫ expenſ. ꝛ p gl. ꝛ bar.latius ĩ .l.fi.C. ỏ exequu. rei iudi.

l ¶ Nonnunq̃ ꝛ vide bar.in .l.cuz filio circa lec.iaco.de are.ỏ leg.i. p cui⁹ dicta ampliat̃ iſte tex. ꝛ ibi vid̃ per dominũ io .ỏ B prius dico q̃ gl.ſing.ſm .d.io.in.l.i fideicõmiſſaria .ſ.fin.ad tres tz q̃ ĩ cãs h⁹ .ſ.cũ pollidi⁹ bẽs inſtitutus nulla detrabit quartã ꝛ iſtỏ põt hic tollerari qz teſtõr pr̃ hic ñ ꝓmode

Non nunquam [l] Quando qs roget̃ reſtituere q̃quid ſupererit ex hereditate. Item quando dila

re filie
aũt
fecus fi
lio ī pe.col. z
adó nõ p bar.
ī.d.l.ī fideicõ
missaria ī pn.
z in.l. balista
cũ se.ad treb.
z ī cãu bo .ff.
cũ pollicio cũ
filio nõ detra
bet tres fz ci.
bic.z boc ieqr
nõ.bal. ī. l.po
morte.C.de fi
deicõ.q ó nõ .
singulr ad . l.
multi.ff.ó lib.
z posthu.z qñ
detrabatur
qrta tz ét bal.
in fica.C.de
reuocañ.bisq
ī fraud .cred.
in fi.z ibi etiã
põit aliũ sing.
cãum quo nõ
detrabit quar
ta z bal .etiaz
in.l. iubemus
in.v.col.C.ad
treb.boc in re
põratis ãtiqs .
m Cum de
in rem v erso.
in prin.bo zc.
Et ad banc.l.
vide bal. in.l.
prima in qrta
col.z.v.C. de
fideicõmis.z ī
.vj.collũ . vbi
bãc.l . limitat
z ó intellectu
huius .l .vide
pulchre ang.ī
repe.l. sciẽdũ
in.vij.col'. de
vb.ob .scripsi
post ang. ī re
petitione.d. l.
si certis annis
.C.de pac.
n Videt fz
bald.in.d .l.si
certis ãnis ali
ter loquit quã
tum ad istud
contrarium.
o Contra B
facit hec lex .
adde bar.ī.d.
.l.si certis an
nis licet Sali.teneat õ q.d.l.i.C.de fideicõmis.intelligat solum in
alimentis nec patiatur istam extensionem z adde bar.in sua.q. icipiẽ
te quedam mulier ꝑ hns magnũ primoniũ ibi ẽt dicit q si fieret prote

tio gratia fideicõmissarij apponit fructus veniunt ī
restitutionẽ.h.o.Bar.

Si auro In debito specierũ nõ veniũt
vsure nisi p venditionẽ species
fuerunt in pecuniã redigende.h.o.

Si stipulatus Licet in stipula
tione rem dari z
ī stipulatione rem tradi nõ veniunt fructus tñ si sit
iungant fructuum ratio hẽtur.sed si ꝑcus venditio
nis precessit ꝓ illum iudicat.h.d. Nota illõ qõ
dixi in summario. Nota tex.mirabilem q licet ī
ꝑcu emptionis z venditionis dicat talis dedit ven
didit z tradidit q illud verbũ dedit nihil importat
ꝓ m q dixi in.l.fi.ff.de cond.ob causam. Opp.exꝑs
sio eoz que tacite insunt nihil operat.vt.l. non recte
.C.de fideicõ.z.j.de le.i.l.iij .ergo ista adiectio va
cuam possessionẽ tradi nihil deberet operari cũ taci
te intelligat Glo. dic q illa regula fallit hic. Tu dic
q ī stipulatõe fundũ dari nõ inest tacite vacuã pos
sessionẽ tradi qz postz dari sine traditõne vacue pos
sessiõis vt.l.si fũd .j.ó fun.do. Vltio mãm b .l.qr ī
stipulationib fundũ dari vl fundũ tradi veniũt fru
ctus dicã.j.e.l.videam .ff.si actionẽ.vbi glo.tangit.

c **Qz de inde uerso** Ex diu
turna pstatione vsuraz psumit cõtracta
obligatõ sup vsuris .z sup sorte qren est
necesse ad illã pstationẽ redigendã pstãdi necessita
tẽ.b.d. Et bz duas ptes ka ibi imperator quoqz. In
ma ponit q ex diuturna pstatione vsurarum pre
sumit ꝓmissio vsuraz. In ka q ex diuturna presta
tione vsuraz presumit promissio sortis. Opp .q
z vsure diu prestite fuerint non tñ necessario pstent
in futuruz vñ vt obstare.C.de pac.l.si certis annis.
Breuiter hec est vera solutio qz ibi allegabat titulus
inualidus quẽ constabat inualidũ esse.s.pactũ nudũ
q non cfirmat pstatione postea secuta.hic vero alle
gabat titulus validus q psumit ex diuturna pstatio
ne. Scdo op.C.de vsuris.l.creditor.z.j. de ope.
li.l.operis. So.ditũt qdã q ibi pstitit minori tpe ó
cennio.tu dic ꝓm gl.q ibi fundabat se solũ ex cursu
tpis.tps ãt nõ est modus tollende vel iducẽde obli
gationis.vt.l.obligatõnũ fere.ff.placet.j.ó ac.z ob.
hic vero allegabat ꝓmissio pcedẽs vestita z ad ean
dẽ ꝓbandã inducebat pstatio longi tpis ex qua pro
missio vestita psumit ita loqr hic sic ergo ꝓm glo.ha
bemus examinare tñ tres passus.ꝓmo qñ pcedit ti
tulus inualidus vtrũ cfirmet ꝑ pstationẽ postea sub
secutã.ko qñ qs fundat intentionẽ suam ex solo cursu
tpis vtz ex hoc vincere possit.tertio qñ qs fundat ī
tentionẽ suã ex titulo legitimo z habili quẽ vult ꝓba
re ex pstatiõe diuturna an hec sufficiat. Ad ꝓmũ
qñ pcedit titulus inhabil vtz ex sequẽti pstatiõe cfir
met.z vt q nõ.vt.l.si cer.an.C.de pact. In ordium
vt .C.de fideicõ.l.i.z gl.hic z ibi dicit q sibi ẽ spe
ciale fauore pstationis alimentoz.vbi cfirmat ex p
stratione triẽnij. Cõtra boc facit hic.l.ī fi.vbi loquit
ī cã dotis q e digna pari fauore quo z alimẽtoz cã.
vt.l.cũ post.ff.gener.j.de iure do.z.l.si cui.j.de an.
le. Dicẽdũ est ergo q i.l.i.C.de fideicõ .est speciale
duplici fauore.s.alimẽtoz z vltime voluntatis.z ibi
nõ.facit.C.ó trãsac.l.de alimẽtis.ff.de trã ac.l.cũ bi
.ff.i. Et idẽ dicerẽ hic ī cã dotis si dos diceret ẽberi
ex testõ iperfecto qz sufficit tũc pstatio vsuraz triũ

annorũ ad cõfirmãdã illam obligationẽ. Verũ tñ
qz iste passus p hec vba ñ ẽ expeditus vtrũ sequẽs
ptestatõ cfirmet titulũ inualidũ. dic q qñq titul ẽ
inualid fauore pstanz z tũc titul inalid cfirmat p
sequẽtẽ ptestatõnẽ vt in aut .fz cũ testõr.C.ad.l.fal.
z.C.si ma.fac.ra.ba.l.ij.z.j.de iniusto testõ.l.filio p
terito.facit.ff.de inoffi.testa.l.pe.ī fi.z.l.fi .quod in
tellige si ille pstãs ẽ talis conditõis q posset renun
ciare fauori suo.alis secus.ar .l.doli mali exceptõ.j.
de noua. Qnqz pcedit titul habil odio ei cui p
stat z tũc idẽ qz titul habilis cfirmat p sequentẽ p
stationem.vt l.cũ fidẽ.C.de nõ nu.pe.z .ff.ad mace
do.l.fz z iulian .ff.fi.cũ.l.seq.qó simlr itellige si pre
stans ẽ talis conditõis vt possit sibi ꝓiudicari.vt.d.
.l.fz z iul .ff.fi. Qñqz titulus pcedẽs ẽ ihabil auctẽ
iuris publici puta ꝓpt solẽnitatz defectũ vel qz ius
ei non assistit z tũc aut loqtur ó inducẽda obligatõe
aut ó inducenda liberatõe. Prio cãu ibi versatur fa
uor vltime voluntatz vl alimẽtoz vl si. z tũc p pста
tionem triũ ãnoz cõfirmat .vt.l.i.C.de fideicõ. Aut
fauor ñ versat z tũc nulla pstatõe confirmat.vt.l.si
certis ãnis.C.de pact.z qó hic nõ.ī gl. Si vo loqui
mur de inducẽda liberatõne z tũc aut illa liberatio
potat induci solo cursu tpis z tẽ p sequẽtẽ pstationẽ
seu patiẽtiã p cursũ illi medij tpis pcedẽs titul iba
bilis confirmat vt ꝓbat in.l.post mortẽ.ff.ó adop.
ꝓiuncta.l.i.z qó ibi nõ.C.de pa.po. Si vo solo cur
su tpris nõ posset induci vt qz ius cõe resistit pceri
bẽti vt ī casu.l.compit.C.ó ꝑscriptz.xxx.an .tũc aut
ꝓcedit titulus ihabilis ab eo q õ ius comũe poterat
dispẽsare z cfirmat p sequẽtẽ patiẽtiã seu pstationẽ
patiẽtie.xl.an.vt.l.vltima.C.ó fun.pa.li.xj. Aut titu
lus ihabilis ꝓcedit ab alio z tũc nunq cõfirmat vt
.d.l.compit.z ex ó ꝑscrip.c.i.li.vj. Veniam r ad
ꝓm passũ qñ qs fundat itentionẽ suã ex solo cursu
tpis cuius ꝛij memoria nõ existit z tũc suffic.vt .l.
boc iur .ff.ductus aque.j.ó aqua.quoti.z esti. z ī.l.
i.ī fi.j.ó aqua.plu.arcẽ.z ī.d.c.i.ó ꝑscrip.li.vj. Qñ
qz qs fundat intentionẽ suã ex cursu minoris tpis z
tũc aut loqr ó inducẽda obligõne aut ó inducẽda libe
ratiõe ꝓmo casu nũq obligatio inducit.vt.l.creditor
.C.ó vsur.z ó opis liber.l.opis.z ó ꝑscrip.lon.tẽp.
q ꝑ liber.l.vltima.z.j.ó ac.z obli.l.obligationũ fer
.ff.placet.z qó ibi nõ. ī gl. Si vero de inducẽda libe
ratiõe tũc aut ius comune resistit z nunq inducit.vt
.d.l.cõperit.z.d.c.i.aut ius comune ñ resistit z tũc
ex solo cursu tpis inducit liberatio ꝓm diuersas na
turas actionũ qz quedam tollunt minori tempore q
dam maiori.vt.l.sicut.z.l.oẽs.C.de ꝑscrip.xxx.an.
z.l.cũ sex.ff. de edil.edic.z qó nõ.in.l.i.de diuer .z
tem.ꝑscrip. Veniamus ad tertium passum t quã
do qs fundat intentionez suã ex titulo legitimo quẽ
allegat z quẽ intendit probare per prestationez diu
turnã. Glo.que est hic dicit q boc sufficit per casuz
.l.nostre.z boc dicere est verũ in decimis z in quib
dam alijs prestationibus.sed boc quod dicit in deci
mis intelligitur nisi ius cõmune resisteret vtputa si
vnus episcopus colligeret in episcopatu alieno .vt
.d.c.i.de prescrip.li.vj.idẽ dicit glo.in oĩbus seruitu
tibus acquirendis u vel personarum vel rerum etiã
si habeant cãm discontinuam. Idez nõ.in.l.i.in fi.j.
de aqua.plũ.arcen.z ī.l.si seruitutes .ff. de seruitu.
Contra boc insurgunt moderni in.l.si certz annis
C.de pac.z dicunt boc non esse vez nã hec.l.loquit

statio nomine dotis
ꝓ triennium idẽ esset
q in.d.l.i. C.de fidei
commis. scripsi post
Saly.in.d.l.si certis
annis.

p Qñqz sed de in
tellectu huius. l.viõ
bar.in.d.l.si certz an
nis z ibi ang.in repe
titione vbi plene de
hac mã.

q Loqmur . ó ista
mã.vide in.l.ad vsus
z ibi bal.C.de vsur.
z quod nõ.bar.in.l.
si pri in ꝓn de aqua
plu.ar.z lita q ea q
hic hẽt ñ ꝓcederet
si qs pstasset vni se
mel vsuras ꝓ decez
ãnis. Ita dic nõ .ci.
z bal.ī.l.ij. C. de do
tis ꝓmis.põit ẽt bal.
ibi an õ ꝓsumptionẽ
hui .l.z illius admit
tat ꝓbatio in ꝓriũ z
possit docẽ de error
z dic q sic si ꝓ decez
ãnos pstiti tibi pẽsio
nẽ tãq colon possũ
ꝓpelli ī futuz ad sol
uẽdũ vt sing.nõ.bar.
ī.l.litib .C.ó agri. z
cẽsi.lib.xi. Et nõ.ad
limitationẽ b .l .cuz
mã ibi ẽt qd si p de
cẽ ãnos pstiti fuitiũ
tanq vassall ó boc
vide bar.in ea.l.ī vl
tima col.

r Veniamus .nõ.
glo.xviij.q.vlti.in.c.
fuitium plene in .c.
peruenit ó censi. Et
per Ly.in.d.l .si cer
tis ãnis in pen .q. z
ibi Ray.idem t tẽ ibi
francisc.tigri. z vide
bal.in.l.prima in.vj.
col .C .de fideicom
mis.

s Nõ. Et ad ītel
lectum huius mãe
vide nõ.barto.in sua
.q.incipiente quedã
mulier in fi.

t Passum .Et ad
boc nõ. vide omnio
quod sing.no.bal. z
saly.in.l.gnãliter.C.
de nõ numerã. pec.

u Acquirẽdis idẽ
ꝓsaluit barto .in pul
chra.q.in consil.i.ici
piente querit zc.z vide quod nõ.bal.in.l.cum falsa.C.de iuris z fac.igno.
z in.d.l.si certis annis in.v.õ boc insurgunt moder.zc.vide nõ.bald .in.l.
solemnibus.C.de rei vend. Quid si ego ꝓ decẽnium solui census rei tue cẽ

suarie nomine meo te sciente z patiente an ex hoc mihi acquirat dominiuz z ibi ꝯ glo.determinat ꝙ nō z hic per Saly.in.vj.qōne.

x ¶Constituā.Et de hoc vtrum hec lex bēat locū in patiente vide bald.in .l.i.in.vij.q C.q admit.z in.l.pe.C cōi diuidun.z in.l.q ī alienā in ꝑn .post bar.doc.ff.de acq.hered.z que nō.bal.in.l.lz in.ij.q.C.de iur delib.Jn.ī.c. si diligenti ò ꝓscrip: tenet idem quod gl. hic dixit post imol.ī .l.i.§ fi.ò aq plu.arg. y ¶Leges ibi q alie na.vid.j.ff. vbi me lius declarat z vide inst.de acti.§. eque. z ¶Loquitur spec.ī titulo de resti. spol. .§.nunc videndū in vsi.qd nūc dices de rustico tz ꝙ dispositio huius.l. nō bēat locū in rusticis z mulieribus qz illis soluz currit ꝓscriptō.xxx. ānorum quod in faciendo refert bal.ī.l. solent.ff.de off. pcō sul. z ibi io.an. nihil addit neqz scripsit.sz bar.hic vī cōcludet ꝯriū vide tn ꝙ quotiēs rustici reperiūt ī iur vero ab aliquo excusari ītelligas de rusticis rudib9 z grossis sec9 si sūt malicios qz tunc cessat rō legis.l.athlete.§.de rusticis.j.ò excu.tuto. z ibi gl.z p bal. vnū vbū ī.c.i.§.si vo vasallus qd sic ĩuestitura z vide qō dixi ò muliere z rustico in .l.si p9 bar.C.ò iur. z fac.igno.z qō dixi ò rusticis grossis vid bal.in.l.ij.in.ij.col.z. q.C.de rescind.vēd. z ad.q.bar.hic adde nō.per bal.in.l.ij.C. de fideicommiss.z p Ray.z bald.in.d.l.si certis annis in pen. col.C.ò pac.z ibi ci. in.v.q.per.d.anto.ò but.in.c.peruenit ī. xi.carta.Ro.in.l.qui aliena in prin.de acqui.bered.sing.tz ꝙ in rustico locum nō habz allegat.d.bal.ī .d.l.solent. vide nō. .q.per bald.in.l.iij.ī fi.C.de seruitu. qd econtra si debes mihi.x.ānua z lōgo tē pore soluisti quinqz tñ an ꝓscribas videbar.in.l.si prius ī fi. in faciente ꝯ quez de facili presumit titulus ipse .qò dicimus in seruitutibus rerū loquimur in patiente vtputa si ego iui p fundum tuum.x. annis te patiente z ego volo allegare seruitutē ꝓstitutā a te quaz constitutionē probo p meum vsum longi temporis te patiente.hoc non possuz facere qz nulla.l. cauet. immo vī ꝯrium qz si ego possedi fundum tuum per longum tempus te patiente non acquiro eum mihi nisi probetur verus titulus vl' putatiuus iusto errore.vt.l.celsus.j.de vsuca. Jstud etiam tenebat do. Ja.bu. Sed mihi videtur ꝙ gl.ista posset sustineri. nam leges b que dicunt ꝙ requirit verus titulus z possessio diuturna loquunt in prescriptione proprietatis que est res magni preiudicij.sed ī prescriptiōe seruitutis realis vel ēt personalis vt vsusfructus tūc ēt ꝯ patientez patientia diuturna presumitur titulus vt ī hac glo.z si z probo p.l.si filius.C.de peti.her. vbi ēt ī patiente presumit titulus.vt.l.qui in aliena. .§.sed nō adierit.j.de acq.bere.pro quo facit.§. quē admo.ser.amit.l.si qs diuturno.z qò nō.extra in.c. .ij.de reg.iur.l.vj.z p Dy. Pro hoc ēt glo.in.l.pen. .C.comuni.di.vbi diuisio presumit ex patientia longi temporis quia est modici preiudicij.sed venditio seu concessio proprietatis simplex non presumitur. Jtem glo.videtur dicere ꝙ hec.l.q loquit c de presumptione tituli bz locum in homine diligente quasi dicat secus forte ī rustico z muliere z similibus .ar. .j.de proba.l.cū de indebito ita nō.hic in glo.super vbo prestitisset. Sed in ꝯrium vī ꝙ idem sit in rustico z est tex.cuz glo.in.l.litibus.C. de agri.z censi.l. xi. verumtamē ex predictis ista materia nō apparet declarata.ideo distingue sic.vtrū titulus verus allegatus ex prestatione seu patiētia diuturna presumatur.aut ius comune resistit prescribenti z non presumitur titulus.vt.d.l.comperit.z.d.c.i.de prescri.li. .vj.aut non resistit z tunc aut queritur vtrum presumatur ꝯ facientez vtputa ꝯ soluentem aut ꝯ patientem.primo casu presumitur titulus vt hic in tex .nostro singulari.Aut ꝯ patientem z tunc aut loqueris de presumendo titulum in cōmodum z fauorem patientis z presumit.vt.d.l.si filius.C.de petit.here. Aut in ipsius in commodum z tunc aut tractamus de preiudicio modico z presumatur titulus.vt.l. q in aliena.§.sed z si non adierit.de acqui.bere .modicum enim preiudiciuz videtur filio si hereditas sibi delata queratur patri propter spem successionis .vt .l.cum oporteat.§.cum autem.C.de bo.que libe. z modicum preiudicium videtur patri si vsusfructus sibi delatus queratur filio propter votum parentuz ita loquitur hec glo .prout loquitur de seruitutibus. z quod nō.in.l.i.in fi.j.de aqua.plu.ar.z.l. seruitutes.§.de seruitu.z quod nō.ī.l.pe.C.cōmuni di. Si vero tractatur de magno preiudicio z tunc aut loqmur de presumendo titulo obligatorio aut liberatorio.primo casu non presumitur immo rꝙuiratur vt rus titulus vt possessio vera vel titulus putatiuus iusto errore quesitus.vt.l.celsus.j.de vsuca.z.C.de rei vendi.l.si nullo.Si vero tractatur de presumendo titulo liberatorio z tunc aut loquimur de liberatione lucri odiosi z presumitur titulus.vt.l.cum quidam.§.diuus.j.e.z.l.cuz post.in prin.j.de iure do. Aut de liberatōne lucri non odiosi z tunc ex sola patientia longi temporis presumitur.vt.j.ò ali.z ciba. leg.l.libertus.§.i.z omnes.ll. que dicunt ꝙ actionibus psonalibus nō prescribitur minori spacio.xxx. annorum.secus si cum patientia longi temporis alia īteruenerunt.vt in casu.l.proculus.j.de proba. Qò ergo dixi ꝙ titulus presumitur ex prestatiōe diuturna dico ꝙ quādoqz presumitur ex vnico actu vtputa si precessit contractus locationis nam pro sequenti anno vel tempore videtur tacite reuocatus secundum materiam.l.item queritur.§.qui impleto .ff.ò loca. Item si precessit contractus dotis nam ī sequēti matrimonio videtur tacite repetitus.vt.d.l .dotē .§.de iure do.z.l.diuus.eo.ti.z.l.pe.§.vxor .j .sol. matri. Item illud quod facit vsurarum diuturna ꝑ statio illud faceret vsurarum vnica promissio.vt.C. de do.promis.l.si pro dote.z ibi nō.z etiam hic in vltima glo. ¶Quero c rusticus dedit mihi omni ānō vnum par caponum per.x.annos z vltra nunc ego volo dicer ꝙ ipse est homo meus vel ꝙ teneatur mihi dare omni anno vnum par caponum quia promisit pro se suisqz filijs z hoc volo probare ex prestatō ne longi temporis an possum glo.in.l. solent in fine supra de offi.procon.videtur dicere ꝙ non.Roff.ī libellis suis in titulo de ac.ex stipulatione presumpta ex prestatione longi temporis videtur dicere cō trarium ꝙ sic z format libellum in actione in homine qui aliquid prestitit.per.x annos alicui domino Buil.de cuneo in hoc aliqualiter distinguit in dicta le ge solent in fine de officio proconsu. Breuiter aduerte z habes intellectū huius.l.nam vsus prestatōnis non producit effectum nisi ad illud tantum quod est factum. vel ad id quod necessario infertur ex illo. vnde si ego volo probare seruitutem mihi deberi per possessionem tuam ex eo ꝙ sum vsus ire per eam vsque ad mediam. certe tunc non probabitur seruitus super toto sed vsque ad illud medium .vt infra de itinere actuque priuato .l. .i.§.sed hoc interdicto.ibi eousqz ceteras. ¶Item si volo probare iurisdictionem ex vsu non probabitur nisi circa ea circa que fuit vsus secundum Jnnocen. z dixi plene in.l.si publicanus.in fi.j.de publi. z facit.l.i.C.de eman.li. Item in hac.l.si ego prestiti vsuras longo tempore presumitur stipulatio vsurarum. Jtem presumitur stipulatio sortis quia sine sorte non sunt vsuē cuius respectu sunt solute z sic vsure inferunt sortem de necessitate. Ad predicta facit quod dixi vobis in.l.ink.in princip.ff.de conditio.indebiti vnde ex sententia non presumitur nisi quatenus ex ea necessario infertur. Nunc ad propositū d si rusticus soluit mihi omni anno vnum par caponū si quidem soluit simpliciter non adiecta aliqua causa.tunc bene fateor ꝙ presumitur titulus scilicet donationis eius quod solutum est.hoc enim de necessitate infertur sed quod in futurum prestetur hoc ex nullo actu precedenti infertur. Sed si non soluisset simpliciter sed respectu certe cause.verbi gratia.pro laborerio quod teneo a te domino dono vnum par caponum tunc presumitur titulus etiam pro futuro tempore quatenus teneat laborerium z cogetur ad soluendum sicut in.l.nostra pro futuro tempore quatenus teneo sortem cogor ad prestationem vsurarū ad idem.l.litibus.C.de agri.z cen.li .xi. Et eodem prin.de aqua plu.arcen.z hic adde ¶i in.d.l.si certis ānis in.iiij.q. z ibi ange.in repeti.

z ¶Quero rusticus mihi dedit ꝛc. Nō ò rustico portāte par capo nū vide qò nō.bar.in.l.fi.quorum bonoruz.

ꝙ ¶Jtē si volo ꝓbare iurisdictiō.ex vsu ꝛc. ad ꝓbanduz vsum iurisdictiōnis adde nō.ꝑ bar.in.l. fi.j.vti post.z adde quod dicit bal.in.c'.sacrim in ꝑnc. ò ꝓsue.rec.feu. ꝙ q̄si possio iurisdictiō .ñ q rit ꝑ ꝓcessum factū ꝯ ꝓtūa cē penit9 alkat īnoc.ī.c. olim opz ò rsti.spoli.dicēdē ꝙ ex iudex ñ post sidet nisi labis sua. opz ꝑ ꝙ aliq̄ exequtō sit fcā puta ꝑ capturā pignoz vl' ꝑ descriptionē bonoz z b9mōi ē rō qz iurisdictō rqrit extremū in q aliqd realr agat z ñ abusiue scōm bald .adde ꝙ bal.ò pace cō stā.ī.v.opiniōi dixit no.hic est tex.nota.ꝙ possio iurisdictōis ꝓbar ꝑ exercitia qb9 qs ē vsus libere z qete z vi ò qò nō.dixit barto.ī.l.i.§.si qs ī interdicto ò iti.actuqz ꝑuato z de mō ꝓbandi locuz eē de territorio l'iurisdictōne ciuitatis plene ꝑ bald.in.l.data opera in. xvj.col.C.qui accusa.

x ¶Nūc ad ꝓpositū z sic nō ꝙ ista lex volens quod ex tpris cursu z ad prestatō nem presumatur obligat.ſb esse hoc est verum nisi appareat saltiz per

aliquã ꝓsumptionẽ ꝙ sit facta nõ aõ obligandi ꝛ gratis . vnde si qs ꝓtendit titulũ donatõis non ꝓbat ipm ex virtute bui⁹.l. q̃ ꝓsumptõ ẽ ĩcontrariũ.l.cũ ỏ indeb de ꝓba.ita dic̃ bal.ĩ.l.fi.C.ne de statu ỏ func.ꝙ glo.in.d.l.solent ꝛ adde saly.in.d.l.si certis ãnis.

a ¶ Vassallus.ꝙ cy.ꝛbal.ĩ.d.l.si certis ãnis ꝛ ĩ hac.l. plures fallẽtie vari ꝓt quaf vide hic per doc.ꝛ ꝙ cy. ꝛ bal . post glo. in.l.ij C.ỏ do tis ꝓmiſ . per andr.de baru lo ꝛ bar.in. l. litib⁹.C.agri. ꝛ censi.li.xj.a liquid ꝙ bart. in.l. antiqui ĩ prĩ.de annuis leg.ꝛ ꝙ bar.in ſua diſputatio ne ĩcipiente q̃ dam mulier ꝙ bal.ĩ.l. ſi certꝫ ãnis.C.ỏ pac tis ꝛ ĩ.l⁹.solẽt .ſ.fi.post glo. de off. ꝓcon. ĩ.l.solẽnib⁹.C. de reſcin.vẽ . ꝓſpec.ỏ cau . poſt.ſ.ij. v .ꝛ forma ꝙ bal .ĩ .c.i.in.ſ .ſi vo vaſſall⁹ in titu lo qd ſit ĩueſti tura ꝙ glo . ꝛ doc.lati⁹ in.c. puĉit de cẽſi . vbi maxime ꝙ .d.anto. ĩ ꝛpe titõne ꝛ aligd ꝙ bal.in.l.i. in iij.col⁹.in vſi.ꝛ ex predictis ĩ ferꝫ.C.de fi deicommiſ. ꝛ an econtra ſi debebam tibi ãnua.x.ꝛ ꝙ lõgum tempus ſolui tm̃ tibi quinq̃ an inducaꝫ liberatio in reliquis quinq̃ dic vt per bar.in.l.ſi prius in princi.de aqua plu. arc. per cy.in.l.cũ notiſſimi.ſ.in his ꝛ quod ibi glo.C. de preſcript . xxx.anno.ꝛ per glo.ꝛ doc.in.c auditis dẽ preſcrip.ꝛ habeꝫ in .c .cũ olim de cẽſi.ꝛ per io.an.ĩ regula plus ſemper in mercu.per Specu . in titulo de preſcrip.ſ.v.quid ſi cum deberez bene fac̃ lex aduerſus ff.de vſuris ꝛ.l.qui ſemiſſes in ꝑn.ꝛ quod ibi glo.ff.de vſur.cum diſ poſitio huius.l.volentis ꝙ ꝙ ſtatutum diuturnum inducaꝫ probatio tituli allegantꝫ habeat locum in patiẽte ꝙ.x.ãnos boc nõ tranſiui per fundum meum ad fundum tuũ te ſciente ꝛ patiẽte ꝛ allego ꝙ fuit⁹ tui fuit mihi in illo fundo ãnua conſtituta ꝙ ſtipulationem añ vendi tionem aut alium titulũ ad quem ꝓbandum allego ꝛ ꝓbo vſuz meũ ꝛ patientiam tuã per⁹.x .ãnos ꝛ ponif exemplum in fuitute habẽte vſum diſcõtinuum qz ĩ habente vſum ↄtinuum ẽ indubitatum ꝙ ꝙ decem ãnus abſq̃ ꝓbatione ꝛ allegatione alicuius tituli acquiro bo na fide fuitutem.l.ſi qs diurno.ff.ſi fuitutꝫ.ven.Sz iaco.de ra pe.ꝛ cy.Jac.but.bal.ꝛ ẽt ange.in.l.ſi certis annis in repe.C.de pac.ꝛ bal. ꝛ ang.in.l.qui in aliena in princi.de acquirend .hered.ꝛ in.l.ſeruitus prediorum ruſticorum.ſ.de ſerui.ꝛ bal.hic in lec.antiqua tenẽt ꝙ nõ qz hec lex.cum de in rem verſo loquitur in preſtatione diuturna per quem magis declaratur conſenſus preſtantis q̃ per ſolam ſcientiam ꝛ pa tientiam cum inoubio ſecus ꝛ patiens non videatur conſentire ad dam nũ rei ſue.l.qui vas.ſ.vetare.ꝛ.l.fin.ſ.penultimo de fur.ꝛ per rationes quas vide in preallegatis locis . Contrarium tenet gloſa .in .l . ꝙ in rem ver ſo.ꝛ hic barto.ꝛ bald.in lectu.ordina.ꝛ glo.in dicta .l.ſeruitutes ꝛ ibi bar . ꝛ bartol.in.l .prima .ſ.fi.ſupra de aqua plu.arcen.ꝛ bart. in ſua diſputatione inci piente quedam muli er ꝛ barto .in conſi lio incipiente querif vtrum iuriſdictõ per plures ratões quas vide pen eam in dic tis locis idem tenuit Jmol.in capitulo ſi diligenti de foro cõ peten.ꝛ moder.in.ſ ſed neque inſtitu .de actio.in dicta.l .pria .ſ.deniq̃ ſupra de a qua plu.arcen.ꝛ pro iſta opinione ꝙ ba beat locum in patien te vbi non tractatur de magno preiudi cio amiſſionis domi nij ſed alterius iuriſ minus preiudicialis probatur in.l.prima cum ibi notat .C.de patri. poteſta. ꝛ ibi bald.ponderat illuz textum pr oiſta opi nione ad idem opti me text.in.l.prima ĩ .ſ.fina.de aqua plu. arcen.in verſiculo re tinere inducenda ꝙ ut ibi facit glo.in vſi culo quãdiu preſer tim qz intelligere il ſum text .tantum in ſeruitute habẽte cau ſam continuatã eſſet nimis reſtringere il lam.l.ꝛ tex. in dicta .l.qui in aliena in princ.in.v.ſicut.

c **Amquidam**

Si pupillo b ¶ Nõ. ꝙ vſure infringuntur ꝓp moraz non ſoluentiũ. ¶ Nõ ꝙ minor non reſtituif ad lucꝛ qỏ facer potuiſſet ex alterius ỏlicto. ¶ Itẽ ex v.nec ſimile.nõ.ꝙ vſure ſunt odioſe.

e **Victis** c Quidam allegant iſtã .l. ꝙ euentus conditionis conſtituit quẽ in mora quod apparet qz ſtatim veniunt vſure euictis agris ỏ quo dic vt in.l.quotiens in diem.j.de ver.ob.Bar.

f **Jquis mora** c ¶ Nõ.ꝙ inter pellatio nego cij geſti conſtituit quẽ in mora. qỏ dic vt .l.ſi ſeruum.ſ.videamus.j.de v.ob.ꝛ de materia.l.qui ſcit.ſ.in alieno.dixi in.l.i.ſ.ex diuerſo .ſ.de rei ven.

m **Ora fieri** d Op.ỏ.l.ſed ꝛ ſi .ſ.e. vbi re ipſ̃ mora ꝓbi tur .Sol⁹.ibi loquif de mora ſpeciali hic de mora cõi. ¶ Scỏo opp.dr hic in tex. ꝛ omiſſa eſſe petẽdi debiti inſtãtia.ꝛ ſic ĩuit ꝙ cre ditor inſtare dz ſemp. ¶ Sed ꝓ in.l.ticia ſeyo.ſ. vſu ras.de leg.ij.vbi dr ꝙ ſufficit a me ĩterpellari. So, dicit glo.fateor ꝓrium.ꝛ tunc vt illud euitet glo. ex ponit hic ꝙ omiſſa ſit debiti repetendi inſtantia.ſ.dã do dilationem.non enim ſemp bz inſtare qỏ facit ad multa. Dicit ſtatutũ huius ciuitatis ꝙ inſtantia per eat quinq̃ menſibus e vbi per extorem non ſterit ac tor interpellauit ſemel iudicem ꝙ ferat ſententiam ꝛ non plus.vt rũ ſufficiat.iſta interpellatio certe ſic. non enim requiritur ꝙ ſemper inſtet vt hic vides. ¶ Modo venio ad glo.magnam que eſt multuz cla

Si actionem f Op.de.l.ſi funduz tradi.j.de v.ob. vbi poſt morã venit intereſſe Glo.ſoluit hic ꝛ bene. Tu dic aliqualiter latius ꝙ aut loquimur in ſtipulatiõe rẽ dari.aut in ſtipulatõne rem tradi.aut in ſtipulatõ ne que continet vtrunq̃z. Primo caſu nunq̃ cõmitti tur ſtipulatio ad intereſſe ſed ꝑciſe tenetur ad dan dum.vt.l.vbi ãt.in fi.j.de v.ob.Fructus ãt veniunt tunc poſt litis conꝯ.non autem ante.vt hic ꝛ.l. cum fundus in prin.ſ.ſi cer.pe.ꝛ.l.ſi filius.ſ.i.j. de ver. ob. ¶ Secũdo caſu venit intereſſe a tpe more ꝛ nõ fructus. Fructuum aũt rõ habebiꝫ poſt litꝯ.conꝯ.vt boc.ſ.ꝛ.d.l.ſi fundũ tradi.j.ỏ v.ob. Et ſi dicis ſi ve nit intereſſe a tpe more ergo habebiꝫ ratio fructuũ. Rnde ꝙ tunc non habebitur ratõ fructuum vt fruc tuũ ſed vt intereſſe inter que eſt magna differentia. ¶ Quid enim⁸ ſi eſt qdã fundus qui fuit apud quẽ dã ruſticũ ex quo ipſe percepit multos fructus cre ditor aũt erat nobilis homo ꝛ ſic ipſe percipiſſet mo dicos fructus ex eodem fundo. Si eniz petenꝫ fruc tus vt fructus tunc tenetur poſſeſſor reſtituere oẽs

Jn bone fidei d Vides ergo ꝙ patez ex ſua mora nõ tene tur ad vſuras.facit.l.cũ filius in prin.j.de v.ob.

Sed et duo Oppo.de.l.pe.l.ỏ duo. reis. Sol.dicit ꝙ ibi erãt ſocij hic non.qỏ tenet Dy.in.c.mora.circa fi.de reg. iu.li.vj.de quo dic vt in.l.contrazia.ꝛ dixi plene ĩ.l. ex duobus.eo.ti.Bar.

v **Jdeamus** c Si actione ſtricti iuris peto quod ẽ vel fuit meuz veniunt fructus a tempore more.ſed ſi peto mihi ỏbitũ tũc a tempo re ꝓteſtate litis.ſed in actionibus bone fidei ſ̃ veni unt fructus a tempore more.b.d.Bar.

g Quid,n,nõ dr̃iaz qñ fructꝰ petũr vt fructꝰ ꝛ qñ vt itereſſe ꝛc.vtỏ oio

bar.i.d.l.filiꝰ.§.i.z bar.i.l.rō.§.i.s.ō acti.ēp.z bal.i.l.si traditō i.x.q.C.e.

b ¶ Stipulatio succesſit fac̄ i ſiḡ quod nō.bart.in.l.ſi qs cū aliter de v.ob.

i ¶ Tutor luti⁹ limita banc regulam i vno ex heredib⁹ debitoris volente p tem ſoluere.l.ſi teſtō.§.q ſi duo.j.dē fideiuſ.nō.in.l.ij.§.ex bis de vb .ob. quid aūt in vno ex pluribus fideiuſſorib⁹ vide gl.in.l.in bis.§.i.j.de ſoluḡ. ad quod ꝛō.l .legem .C.de nā.liber.

k ¶ Quotiens in p̄n buiuſ.l.adde q bal. de pace conſtan.i v. nomīa vero dicit q ſi aliquis habitat i a liqua ciuitate z negetur eſſe donatiōe ei⁹ ciuitatis q ille ꝓbar̄ debet habuiſſe ſe ori ginez in illa ciuitate allegat banc.l .ſecun dum vnam lec.z dic̄ hic ſe dixiſſe.

l ¶ Sed ſm aliam lec.nō.q latius ꝛc̄. vid̄ p ſimo.i.l.ex fac to.§.ſi quis rogatus in.xij.col̄.j.ad treb.

m ¶ Circa eū in p̄n. buius.l.ꝛc̄.Qñ qua ſi poſſio releuet quē ab onere ꝓbandi dic latiſſime p bar.in.l.ſi prius de op.no.nun. in.v.iij.iſtud oppo. q in aliquibus vſq; ad.v.vj.oppo.z qō dixi

n ¶ Querit glo. vi de inſti.ve acti.§.i.z oīno bal.in.l. fruſtra .C.eo.z idem tz glo. nō.in.c.ex inſinuatō ne ex̄ de ꝓcur̄.vide etiā bal.in.l.q accuſare .C.de edeñ. z ſequi tur bal.in.l.i.C.ſi ad verſus cred. z ꝓtra glo.hic in.v.itez que ro an in oī ꝛc̄.vid̄ oī no bal. in.l.cum pa pinianus.C. de ſen. facit ad ea que dixi poſt bart .in.l.ij.§.ſi publico de adult̄. z ad glo. hic de aſtrin gente ſe ꝛc̄.adde ali am gl.in.l.fi.C. ō fal ſis.

o ¶ Cum de indebi to.Et circa iſtam.l.ī .v.ſin aūt pro parte an cogatur agnoſcēs partem ſoluere reſi duum vide bald. q ſic in.l.cum fidem ō ñ nume.pec.Et per hanc.l.pōt decidi qō quid ſi venditor ne get ſe vendidiſſe po ſtea conuict⁹ oppōit quos ꝓcepit.ſz qñ fruct⁹ veniūt vt inteſſe tūc ꝓſide raī illō qō ꝓcepiſſet tp̄e creditor qr i tm̄ ſua ītereſt.

¶ Tertō cāu qñ ſtipulatō ꝓtinet vtrūq; tūc veniūt fruct⁹ ſiñ dubio.vt.l.ſtipulat⁹.§.e.z illa q̄ hic dr̄ eſt va opi.niſi hec ſtipulatō⁹ ſucceſſerit in locū ꝓct⁹ eiꝰ ptionis z vēditōis qr tunc ſm nām illius ꝓctus ve niunt fruct⁹.z ſic dr̄ intelligi.l.in quentionalibus.j. de ver.ob.fac̄.d.l.ſi ſtipulatus circa medi.Bar.

c **Ator lucius** ¹ Nō.q cr̄di tor nō cogit̄ admittere ꝓticulare ſolutionē ſi ex vna cā ſit debitū.ſecus ſi ex pluribus cauſis. vt .l.vltima.§.q.mo.pig.vel hypo.ſol.Bar.

De nautico fenore. Rtica.

f **Enerator** ² Perem pta obli gatiōe ꝓncipali fruſtra q̄rit̄ hy pothecaria.h.o.Bar.

De probationibus z preſumptionibus. Rtica.

¶ Dictū ē.§.de varijs z diuſis actōnibus.ſum qr i eis requrunt̄ ꝓbatiōes iō ponit̄ hic ti.de ꝓba.z qr ꝓ ſumptio multū opat̄ circa ꝓbationē.iō de ꝓſumptō nibus hic dr̄.ō quo dic vt in glo.

k **Quotiēs** ³ Quero q̄ eſt dr̄ia ītergenuſ

q z gētez.Glo.dat triplicē expoſi tōnē ſz due vltime tēdūt ad idē. Et ꝓmo dic q genus accipit̄ ꝓ parētela cū āt dico gētē accipit̄ ꝓ numero liberoꝝ.vñ q bz quatuor liberos dr̄ habē gentē vñ excuſat̄ a tutela i italia.qō nō.vidi.n.mul tū dubitari i iſta terra .Dicebat ſtatutū ſi qs coadu nauerit gentē.q̄rit̄ mō de quot boībus verificet̄ iſta appellatio.z iſta.l.fac̄ q verificet̄ i quatuor boībus ſm iſtā lec.¶ Sz tex.inſti.de iure nāli.§.oēs vo po puli.vt̄ accipere ꝓ eodē gētē z populū.Jn quot āt verificet̄ iſta appellatio populus dic vt in.c.i.ex̄ de elec.dixi plene i.l.ꝓtor.§.i.j.vi bo.rap). ¶ Sz ſm aliā lec⁹.nō.q lat⁹ ſumit̄ appellatio gētis q generis qr gen⁹ accipit̄ ꝓ agnatōe.gēs ꝓ agnatōe z cognitōe

r **Jncumbit** ⁴ Nō.primo q ei q dic̄ incūbit onus ꝓbandi.Sz ꝑ.C.ō dona.ītez vi.z vxo. .l.ēt.z.j.ō dona.ītez vi.z vxo.l.q̄ntus z .j.eo.l.ſi pactū.cuz ſi.So.hec regula eſt bona niſi ꝓ ſumptio ſit ꝓ dicēte ita q trāſferat onus ꝓbādi i ad uerſarū vt i ꝑrijs z ſic expeditā habes ꝓmaz regu laz. ¶ Veniamus ad ſam dr̄ hic q ei q negat nō in cūbit onus ꝓbādi.¶ Opp.q negatiua ꝓbet̄.vt.C. de codicil̄.l.nec codicillos.So.ibi negatiua bz i ſe i plicitū affirmatiuā qr cū dico quē nō eſſe ſane mētis tūc iplico eū eſſe furioſum.Jſta gl.nō dic̄ vex.Dis .n.orō dr̄ negatiua q̄ eſt ꝓbatiua.vt.l.fi.i fi.z ibi nō. i fi.vltime gl.j.de dolo.excep.z i.l. ītер ſtipulantē.i ꝓn.j.de v.ob.vñ cū dico aliquē furioſum dico eum eſſe nō ſane mētis vnde p q̄cūq; v̄ba hoc dicā ſignifiçāt ꝓbationē.Eodē mō ſi dico aliquē mortuuz eſſe idē eſt.Et iō ad ſolutionē ꝑrij dic q ibi negat̄ q̄daz exceptionem preciſ non ſoluti an audiat̄ de quo per bal.in.l. ꝓ banc in.iiij.col̄.C.ō temp.app.z dum hic habet̄ cui incumbat onus ꝓba di ſolutum fuiſſe⁹ debitū ꝛc̄.vide glo.nō.z quod ibi bal.in .l.ij. C.de dona.aī nup.z Jmo.qui banc .l. declarat in.l .a titio circa vltimam col̄.j.de v̄bo.ob.

qualitas nālis q̄ ſm nām adeſſe p̄ſumit̄. iō neganti incumbit onus ꝓbādi.Glo.aſſignat plura alia ꝓria. ¶ Vltio i iſta mā ō negatiua diſtīgue plen⁹ q̄ alibi vt examīat Li.i.l.ſi actō.C.e.ti.z dic vt ibi plē p eū

c **Am tacitus** ⁵ Tacitū fideicō miſſuz z i fo te ſtamento intelligitur repetitium.h.o.

a **Ea parte** ⁶ In negatiua iuriſ ei q negat incūbit ꝓbatio.h.o.Circa p̄mā ptē ōbes ſcire q q̄dā e negatiua iuris q̄ nullā bz mixturā facti.q̄dā eſt q̄ bz aliquā facti mixturā.ꝑmo caſu ei i cumbit ꝓbatio hoc eſt p aptūrā libri.ſo caſu vt ſi dico q nō potes eſſe ꝓcurator l'aduocatus qr infamis qr ꝓdēnat⁹ de tali crimine.certe illud fc̄m q ſis ꝓdēnatus debes ꝓbar̄ z hoc mō itelligat̄ ſa pars.Bar.

p **Atronus** ⁷ Nō.hic q dicat̄ ma nifeſte.nā dr̄ manife ſte qñ ꝓbant̄ indicia ſufficiētia ad doluz .l.dolū.C.de dolo.Jtē nō.iſtā glo. q̄ dic̄ q ſi totū alienauit p̄ſumit̄ fraus.z loḡ idiſtincte ex oī aliēatiōe.nā.l.oēs.§.luci⁹.j.q̄ i frau.cre.loḡ ſolū i donatione.ꝓ hoc fac̄ qō nō.i.l.q teſtamentū.j.eo.

c **Jrca** ⁸ Nō.q ei icūbit onus ꝓbā di q nō eſt i quaſi poſſione illi us iuris qō aſſerit.qō eſt vex̄ i iſtis iuri bus circa ꝓſonā ſecus i iuribus realibus vt.l.ſicut.§.ſz ſi q̄rat̄.ſ.ſi ſer.ven.¶ Sc̄o nō.q rē⁹ pōt i ſe aſſumere onus ꝓbatōis.qō gl.itelligit gnāli ter i quacūq; cā.¶ Querit ⁹ glo.qd ſi reus q̄ aſſum pſit i ſe onus ꝓbandi non ꝓbat an ſnīa ſibi ꝑiudicat ac ſi ageret dicit glo.q nō.qō tene mēti.de hac qōne z ō alijs vide plene p Ly.C.e.l.actor.bodie trī ſem per vt iſte dubietates effugiant̄ apponit̄ i fi. articu loꝝ clauſula iſta.nō aſtringēs ſe ad oīa ꝓbāda ſz ad ea tm̄ q̄ ſibi ſufficiāt ad victoriā ſue cauſe.de hoc di xi plene in.l.diuus.j.de re iudi.Bar.

c **Am de indebito** ¹⁰ Nō ex hac .l.primo q ꝓſumptio in genere tollitur per ꝓſumptionem in ſpecie.nam hic eſt ꝓſumptio in genere q ille qui ſoluit debituz ſoluit que ꝓſumptio tollitur per ꝓſumptionem in ſpe cie que reſultat ex perſona eius cui ſoluitur vt in principio huius.l.vel ex perſona ſoluentis vt in minore muliere vel ruſtico.vt.j.e.l.ver.ſin autem. Si mile.§.de in inte.reſti.l.diuus z ſic vides q ille re leuatur ab onere probandi qui habet pro ſe preſum ptionem in ſpecie.¶ Secundo nota caſum pro opi nione quorundam in.l.nemo.j.de except.q due ex ceptiones contrarie poſſunt proponi in eodem iudi cio reprobata opi.Dy.in.c.nullus pluribus de reg. iur.lib.vj.nam vides hic q primo negauit ſibi ſolu tum z iſta erat vna defenſio.poſtea confitetur z di cit ſibi debitum eſſe ſolutum certe auditur ſed oner̄ probandi grauatur.¶ Nec ⁿ obſt.auc̄.contra qui pro priam.C.de non nume.pecu.imo illa facit pro qr audit̄ ibi veniens contra confeſſionez licet grauetur in aliquo. Et ex hac pluries dixi in.q.de facto. Ali quis ᵛ negauit ſe occidiſſe hominem.dix't tamen q ſi apparet̄ ſe feciſſe ad ſuam defenſionem fecit tūc debet audire cum ſibi incumbit onus probandi.non

p ¶ Soluenꝫ vide quod ad propoſitum ō muliere z ru ſtico ſcripſi p⁹ bar.in.l.ſi .C. de iur̄ .z fac. igno.z qō nō. in.l cum de in rem verſo de vſu.z adde q vbi mulier z ruſticus excu ſantur in iure illud fallit niſi actum faceret clam ſm bal. per glo .ibi in .l.i.C.de inter dic. matri . z ibi nō.bal.

q ¶ Nec ob. auc̄.z ibi vid̄ bald.Et q̄ hic ſcripſi in. l.eti am.§.licet ſo. ma.

r ¶ Aliqs ne gauit.bart .in aūt.cōtra qui ꝓprium .C.ō non nu.pec.ſz quid ſi confite tur a pr̄i.ſe oc cidiſſe ſubdēs q fecit ad ſui defenſionez an inuen̄ ſiñ alia ꝓbatione vid̄ textum .z ibi habeo in apo ſtilla antiqua in.l.ſi fili⁹.§. exceptionibuſ .ſ.ō inſtroga. ecꝫ.adde bal. in.c.i.§ .itez ſi vaſſallus el.i. de controuer. inueſti.vbi ad B poſuit duo nō .dicta que oīo vid̄ z ma xime ſm dcīm Et ad qōnem bart .hic vide io.an . in mer cu . in regula null⁹ pluribuſ faciunt nō . ꝓ doc.ī. l.nemo .ſ. de excep. z in.l.ñ vtiq;

co.alle.ꝛ qd si vno ꝓtextu fcā ē hec rnsio dico me occidisse lz ad mei
defēsi vide bar.ī cōsi.nō.qō icipit qdā accusans de homicidio cō
par .bal.ī.l.i.C.de ꝓfess.pᵒ cy.archid.ī c.i.de cōfess.in.vj.ꝛ bal.
in di.spec.in ti.ō confess.vbiꝛz idē qō ī.d.l.i.ꝛ idē nō.bal.ꝛ saly.ī
abemᵒ.C.de app.ꝛ ī.l.i.C.ō edic.diui.adri.alʒ de edil.actꝝ.ꝛ dū
ſ.alegaui bal
dᵒ ī.d.ſ.item tamen grauatur adeo quin audiatur.casus est hic in
vassallᵒ tbi pō prin.tertio ⁶ nō ꝙ ille qui soluit indebitum debet ꝓ
derat multuz bare duo.ſ.indebitum esse ꝛ se per erꝛorem soluisse.
tex.ī c.dilecto Sed glo.hic dicit ꝙ eoipso ꝙ probat indebitum ꝓ
de accusa.qué ſumitur ignorantia quod nō.quia etiam in facto pro
ét pōderauit ī prio presumitur ignorantia quando quis certat de
.d.aūt .ō ꝙ ꝙ damno vitando.vt.l.sed si me putem.in prin .ſ. de
prīā ī pe.col. ꝺi.inde.de quo videt casus.C.de iur.ꝛ fac.igno.l.
ſ Tertio nō si post diuisionē.dixi in.l non fatetur.ī.de ꝓbat.Bar.
ēc.ꝓ bar .ī.l. Sedhoc ⁴ Nō.ꝙ ꝓmissioni facte sine
nō fatet.C.de cā nō stat.qō itelligūt qdā ī
confess.ſ ꝓmissione simplici nō ꝓtinēte stipulatōnē alʒ illa pro
t Sz hoc in missio haberet vim donatois.vt.l.cāpanᵒ.ī.de ope.
prin.ēc .vide li.ⁿ qō examinat ꝓ Cy.i.l.gnālter.C.ō nō nu.pec.
bar.latius ī.l. Ego.examinaui ī.l.ij.ſ.circa.ī.ō doli.excep. Secū
nuda rō ꝓ to dō nō.ſ.de ꝺona. dō nō ꝙ ꝓ ꝓmissionē fcām ī scriptis.nō admittit
tū.ī.de ꝺona. u De ope. ꝓbatio nisi ꝓ ꝓriā scripturā secᵒ si ꝓfessio fuerit fcā
lib. Sz pōe ꝓ sine scriptis ō q plene ī.d.l.gnālr.C .de nō nu. pec.
cessetat istrm
cōtinēs sumā Rocula ⁴ Nō ꝙ hic vr remissū
mille deposita fideicōmissum tacite ex
quā ꝓmiserat cessatiōe longi tpis ꝛ cōputatiōe rōnum
restituere po sepius fcā ꝛ taciturnitate huius fideicō
stea cōfectum missi quarum si quedam defecerunt non ſuffieret.
fuit aliud instrm ita nota.in.l.libertis.ſ.primo .infra de ali. ꝛ ciba.
ꝓtinēs ꝓmissionem ī cētum ꝛ nō erat adiecta cā an
vltimᵒ ꝓcus teneat ꝛ videt ꝙ nō ꝙ cām nō ꝓtinet vt hic ꝛ.l. gnālr
.C.de nō nu.pec.ꝛc.ſ.si cautō de fide istru.ꝙuis ī instrō ꝓmissor cō
fiteat se debitorē ꝛ solēnit ꝓmisit dare ꝛ restituē ꝓ stipulationē ꝙ ex
ꝙ totū illud:dr ee de ꝓfessiōe ptis ꝓmittētis cū ñ.exꝑmat cā ꝙre ōbi
tū puenerit ad ipz ꝓmittētē ñ dr hre sufficietē cāz illō instrm vtr gl.
ī.d.c.si cautō ꝛ exꝑssiᵒ gl.i.hic ī.d.ſ.fi.ꝙ vult ꝙ sīū ꝙſ ꝓfiteat se ōbē ō
ee sīū ꝓfiteat se accepisse decē sp alio nō exꝑsso dicat ꝓfessio sīn cā ꝛ
dicit hic sal.ꝙ ista gl.hic ī fi.vult ꝙ si qs ꝓ stipulatōnē dat.x.titio ꝓ
miserit ꝙ ab eo accepit dicat hec stipulatō ee idiscreta ꝛ sine cā ꝛ ita
tz ꝛ ñ valet lz dubitet,neqz tūc ꝑm eū pōt dici ꝙ ceseat fcā aio donā
di qz ꝓmissio ista bz cām.ſ.ꝙ accepit ab eo cui ꝓmittit tn dic ꝙ nō
ē valida vñ talis cā ē cōsideranda nō vt faciat ꝙ stipulatō obligatōez
ꝓducat tz vt operet qō declarat mētē ꝓmittētis fuisse nolle dōare tō
vr ꝙ talis ꝓmissio sine cā tūcta ét cū ꝓfessione sine cām nō sit efficax vt
ét satis vr ꝓbari ī.d.c.si cautō ꝛ ibi glo.in vsi.cām . Sz ꝛrium puto
ſ.ꝙ imo videt bere cām; talis ꝓmissio ꝛ assertio ꝓ.l.publia.ſ.fi.ē.
depositi ꝛ ibi ful.ꝛ quod nō.saly.ī.l.i.C.de ꝓfess.ī.iij.col.v. lz iuxta
ꝑdicta q̄ro an si qs ꝓfiteat ꝙbi dicit ꝙ si qs cōfitet se esse debitorē ti
tij ī centū ꝓ resto ꝛ saldo rōnū dr ꝓfessio ista bere cām maxime per
.d.l.publiā ī fi.ibi ex rōne vitaꝝ ꝓterea ꝛ alia rōne pone tibi talez ꝓ
missionē fuisse factā ex certa sciētia qz ita instrm dicat vt sic nō possit
allegari ꝑsumptō erroris vt notāt bar.ꝛ alij ī.l.si dari de ꝺb.ob .ꝛ in
.l.si qs.ſ.fi.si qs caut.ꝛ.l.fi.ſ.pe.ve ꝺi.īdeb.ꝛ bal.in Rꝛica.C.de ꝓ
fess.ꝛ i.l.i.i.x.col.eo.ti.ꝛ ī.l.mr ī.iij.col.C.de rei vēd.ꝛ ī.l.ij.ī.vij.q.
in ti.C.de rescin.vend.ꝛ imo.ī.l.titio post medīū de ꝺb.ob .lz ita ē ꝙ
ꝙbi ꝓmissio fit ét sine aliqua cā discreta vl specificata vr fcā anio do
nandi vt oēs cōcludūt i.l.cāpanus ō op.lib.ar.l.cuiᵒ ꝓ erroꝛē de re.
iur.ꝛ maxime p illa ꝺba appolita in instrō.ſ.ex certa scientia ꝑsumit
cā dona.ꝛ exꝑsse dicē bal.ī Rꝛica.C.de ꝓfess.ꝛ imo.ī.d.l.a titio ō ꝺb.
ob.ꝛ pau.ō cas.ī.l.B iur de dona.ꝛ ī.l.diuortō ō ꝺb.ob.ꝛ istō ē verū
ét si ī ꝓmissione fcā ex certa scīa tūcta ē ꝓfessio sīū cā ex certa sciētia
lz.d.āto.ī.d.c.si cautō ī.v.ad fm ē dicēdū vt ibi ét.d.ab.ꝛ dy.ī rg.ꝙ
semr ō reg.iur.ī.vj.ꝛ bal.ī Rꝛca.C.de ꝓfess.ꝛ ī.l.fi.C.si cer.pe.ad fi .
ꝓpōit rōnē diusitaꝝ ꝙre ꝓfessio sīn cā sciēt fcā ñ īduc dōa.sic ꝓmissio
sine cā ꝛ vide bar.ī.l.nō dubiū ad fi.C.ō legi.ꝛ ꝙ dixi ī.d.l.si publia
ſ.fi.,ē,depo.vbi rettuli dictū Jnn.ī.d.c.si cautio dū dicebat ꝙ ꝙdo
gs ꝓfitet se debē cētū titio ꝙ ꝑ stipulationē reddē ꝓmittit tūc clarum ē ꝙ
ꝓmissio nō obliget cū effectu qz cū ꝓfessio sine cū nō valeat ita neqz ꝓmis
sio sine stipulatōe fallit qñ ex certa sciētia ꝓmittit.vt.ē.ét dicat ꝙ non pōt
dici ꝙ ñ būerit animū donādi,promissor ꝙ exꝑssit ꝓfessionē sine cā qz dico ꝙ
illud pōt esse ym ī dubio lz qñ ex certa scēria fac tūc ñ pōt dici ꝙ nō vide
atur habuisse animū
lega. Bartolus. donādi postꝙ.n.scie
q Si testamētū ⁵ Nō.ꝙ lz testator ī te bat cām non subesse
stamēto ꝓfiteat aliqd se debē.ñ illud nō nō cadit nisi ꝑ ſūptō
capiet legatariᵒ vt debitū lz vt legatum donatiōis alʒ scīret
nisi debitū ꝓbet.vt hic ꝛ.l.legaui.ī.de li.le.q̄.l.log ꝙ si soluo ex aliqua
ēt qñ relingt capaci qō ē nōndū ꝛ sic nō capiet ante cā quā scio ee ineffica
alios legatarios ꝛ falcidia ōtrabet sic ō alijs. Se ce seu nō ſsistere nō
cūdo nō.ⁿ vnā.q.quā q̄rit gl.qd si iter viuos aliqs ꝙ videret ꝙ ñ būerit
fessus fuisset se būisse a filio suo ſpuzio ꝛ dic gl.ꝙ tc animū donādi,pmissor
valet.Et nō.istā gl.inq̄tū dic ꝙ iter viuos nō presu ꝙ exꝑssit ꝓfessionē
mit fraus.lz ea repbēdit Ja.ō bel.ꝛ dic ꝙ ē casus ī sine cā qz dico ꝙ
.l.i.C.de nā.lib.vbi eoipso.ꝙ repit apud filiū de bo illud pōt esse ym
nis pris ꝑsumit fraudulose fcm. Ultimo nō.gl .q̄ ī dubio lz qñ ex
dicit vēditionē oīum bonoꝝ esse fraudulosam.ar .l. certa sciētia fac
oēs.ſ.lucius q̄ ī frau.cre.lz illa.l.loquat ī donatōe. tūc ñ pōt dici
Idē nō.ī.l.pronus.ſ.e.qō vident tenere doc.i.l.ij. ꝙ nō videatur
.C.si qd ī frau.pa. Quero qd si vendidi oīa bona habuisse animū
mea nō ſb ista appellone oīa lz vēdidi singulr illā ꝛ donādi postꝙ.n.scie
illam rem ita ꝙ mihi nihil remāsit.dic vt ī.l. nomen bat cām non subesse
.ſ.fi.ī.de lega.iij. nō cadit nisi ꝑ ſūptō
donatiōis alʒ scīret
ꝙ si soluo ex aliqua
cā quā scio ee ineffica
ce seu nō ſbsistere nō
videret dōat cᵒ ꝛriū
ꝓbat ī.d.l.cᵒ p erroꝛē ꝛ idē dz esse ī pro
missiōe ꝙ ī solone.l.
fi.C.ad.l.fal.l.si prō
nus.ff.ō dona.fac ꝙ
ī silī or ꝙ si alicui ꝓ
mitto ex cā ō ꝓto q̄
turpis erat respectu
accipientis videor dōa
re cū scīa illā cāz nō
esse efficacē vt ſbtilr
ꝓbat ī.l.pe.ff.ō ꝺd.
ob tur.aa. lz rapb.
cu.ī.l.gnālr ꝛ in .l.si
plane.ō v.ob.fac qō
babet ī.l.i.ī ꝓn.C.de
rei vx. actꝝ. vbi eo.

De fide instrumentorum. Rꝛica.

mō ꝛ si inutilit ēc.ꝛ ℔ maxie ꝓcedit qñ iuramtū inuenit ī istrō. qz cū co
perat vt ē stipulatō q̄ sine accessoria valē ñ ꝑ valebit vt ꝓncipal lz bar.ī
.d.l.si qs ꝓ eo ī.viij.mēbro ō fideiuſ.ꝛ dixi ī.d.l.publia. Nec ad ℔ ob . si
dicat ꝙ dōatō ñ valz sine īsinuatōe qz Rndeo ꝙ imo ñ vitiat vsqz ad sūm
mā qngentoꝝ solidoꝝ auri.l.si qs ꝓ redeptōe.C.de dōa.l.sācim eo.ti. Jo.
an.ī addi.spec.ī ti.de istru.edic.ſ.porro ꝛ gul.ꝛ bal.ī.l.illud ī vlti.col.C.ō
sacrosan.ec.ꝛ ℔ itelligat ō illis solidis auri q̄tū.lxxij.faciūt libra auri pōi
mus. xcvj.ducatos venetos q ꝓsitūt libra auri legalē qnimo ꝛtute iuram
ti ñ ꝑt dōatō ifringi q̄uis ñ fuisset īsinuata ꝑm verā opi.tn qz dz iuramē
tū ꝑuari qñ sine iteritu ēc.tn dōatō ex īsinuatōe ñ ē penit inimica legibus
qz valet salte vsqz ad sūmā qngentoꝝ ꝛ valz ét ī cāib de qb ī.l.si qs ꝓ re
dēptōez ꝛ ī aūt.itē ꝛ a ꝓuat.C.de dōa ō ko vide ꝙ ibi scripsi.itē ꝛ alia rōe
ñ ꝑt allar ꝓfessio ꝛ stipulatō sit sīn cā puta qñ ex forma statuti ī aliq ciui
tate istra guarētigiata bēret exequutionē patā ꝑm bal.ī.l.si cām ō execu.fi
iud.ī vlt.col.ꝛ seq̄ pe.ō ācha.ī rpe.c.canonū statura ō ꝓsti.ī ꝟ.iuꝝ ℔ mem
brū pōe ꝛ dato ꝙ illa ꝓfessio possit dici sīn cā ꝛ ꝙ ñ possit ī totū ſbsistē vt
dōatō tn ꝓfessio sīn cā ñ dr ī totū iurit qñ vz ꝙ ad semplenā,pbōez si p eū
cui fcā ē ꝓfessio allar aliq cā vt voluit spe.sequēs mar.ō fano ī tit.ō ꝓfess.
.ſ.nūc videdū ꝟ .q̄ ē rō cū vsi.sequē.p.l.istra.C.ō ꝓba.ꝛ segtur doc.d .an
to imo.ꝛ .d. Jac.ꝛ abb.ī.d.c.si cautio. Et licz isti nō dicāt nos legiste habe
mus duas glo.vnā in.l.iij.ſ.eisdem iu versi.species.ī.de testi.aliā in. l. int
cartulas ī.v.vanitate.C.ō que.fil.ōbi.ꝛ ꝑ ꝙs pōt deferri iuramtū ī suple
mētū semplene,pbatois iu ꝛ.l.admonēdi ō iurtur.ꝛ ī.l.ī bonefidei ō iurtm.
ꝛ i.c.fi.eo.ti.ō iurtur.nō ob.allata ī ꝛriū ꝙ posito ꝙ illa ꝓfessio sine cā du
ret tn ex ꝙ in istrō ē ex certa scīa valet ī vim donatōis vt.ē. Nec ad boc
ob.gl.i.q̄ ē hic ī fi.pōderādo eā vt fac hic saly.qz ī ista gl.dic totum ꝛriū ꝛ
ita iter ceteros tz hic Cy.ī addi.qñ gl.hic ī fi.dic l sic ,promisi.x.q̄ ꝑ stipulo
né accepi.illa ꝺba refert gl.ad ea q̄ ,pxime dixerat ibi dū dixerat secᵒ si di
cat accepit ꝛ sic refert ad casum ī q̄ dixerat ,promissionē valer.ꝛ ī fi.sui dicti
ponit aliū casuz q̄ itēdit stipulationē valer.Sz saly.itellexit ꝙ casus ibi po
situs ī fi.gl.referat solū ad dicta ꝑ gl.ī ꝓn.ꝛ nō.ad ,pxima ꝓcedētia illa gl.
nō loqr qñ ,promissio esset fcā a scīente nullā efficacē cām subesse.

x Procula in ꝓn.huius ēc.vide bal.ī.l.cū ,pponas.C.de pact.ꝛ oīno ī
.l.si certis annis in.vj.col.eo.ti.ꝟbi concordat cū bar.hic.

y Q testm ī ꝓn.ēc.ꝛ itelle istū tex.silet qñ fit ꝓfesio ī fauoꝛē ñ capacis ad q̄z
ordiat nāl affectō vt ī spu.secᵒ ī aliovt ī bāto ꝛz bal.ī.l.i.ī ꝓn.ō fal.cā adie.

z Sco nō.vnā.q.ēc.pr ꝓfitēdo se debitorem filij spurij nō pōt sibi ob

boc aliqs dare ꝛ quicqd penes filiū spuriū reperitur presumiꝫ per fraudē esse. Idem tꝫ bar. in. d. l. i. C. de nāli lib. ꝛ ibi bal. ꝛ bar. ꝛ doc. ī. l. si is qui solidum de vulg. ꝛ pupil.

ꝛ ¶ Instrōrum istam. l. nō. allegat bar. ī. l. admonendi in vltimis v̄bis. s. ō iureiur. Et vide quod ibi dixi ī fi. Sed quid ī priuata scriptura vtrū veniat appellatōne instrī vide bar. in. l. i. de iura cal. ꝛ quod nō. in. l. in fraudez. §. neqz instra de iure fisc. in eodē p̄n. ꝛc̄. vide qd dixi in. d. l. admonendi in fi. limita banc. l. preter q̄ in dilatōnibus. nam si data ē dilatio ad ꝓducenduz instra non poterit ꝓducere post testificata dic̄ bal. hic ꝛ in. l. si ex falsis. C. de trās ac. vbi oīo vide que dixi. Et an appellatōne instrumētoꝝ veniant acta vide bar. in. l. in fraud. §. neqz de iure fisc. ꝛ an veniat testiū tex. q̄ sic ꝛ ibi vide bar. in. l. si idem codicilli. C. de codicilis. Sꝫ an p̄uata scriptura veniat appellatione instrōrum vide bar. in. d. l. i. C. de iura. cal. ꝛ quod nō. in. d. l. in fraudem. §. neqz.

¶ Repetita. ī prī. buius. l. ꝛc̄. adde qō nō. dixi post bar. in fiñ in. l. diuus. §. item senatus. ff. de fal. Et vide qō nō. bar. in. l. si testiū de testa. ꝛ quod ibi dixi qualis dies dꝫ poni in instrumēto ꝛ hic adde bal. post glo. in. l. scripturas ꝓ illum tex. C. qui poti. in pig. ba. ꝛ idem qō bar. hic tꝫ spec. in titulo de ob. ꝛ sol. §. i. v. sed quid ecce.

ꝝ ¶ Testimoniorum ad hūc titulū adde q̄ iudex p̄ōt si vult nō recedere testi vide bar. in. l. iutius in fi. s. de his qui no. ifa.

a ¶ Quanq̄. In prin. huius ꝛc̄. an testis dꝫ esse notus parti adde nō. in. l. fi. §. i. C. de iure delib. ꝛ ꝓ glo. in. c. cum cām el. i. in v̄s. de cau. eꝛ eod.

b ¶ Numerū testiū. adde quod nō. bar. ī. l. fi. s. de fert. ꝛ in aūt. qui semel. C. de ꝓba. ꝛ nō. consuluit bar. Sed de iure ciuili talis refrenatō p̄ōt fieri ad tres testes sup vno articulo tex. est valde nō. in. l. quotiens ꝛ ibi bart. C. de naufrag. li. xi. quem ad hoc allegat ludo. in suis nō. ꝛ vide Jo an. ꝛ ab. in. d. c. cum causam in fi. huiꝰ. l. ꝛc̄. ꝛ vide. c. significauerunt ꝛ quod ibi nō. extra eo. titulo.

c ¶ In testibus in p̄n. huius ꝛc̄. adde barto. in. l. iiij. §. hoc aūt in fi. quarte. q. de dam. infec. p̄ōt tī interrogari ps an testis suus quē ꝓduxit sit certioratus vt tꝫ glo. in. c. sup eo de testi. lꝫ iob. de lig. ibi teneat ōrium ꝛ an testis possit interrogari vide bal. ī. aūt. si dicaꝫ. C. e. ꝛ abb. plē ī. c. cū cām de testi.

d ¶ Opp. ꝓbatio est facere fidē ꝛc̄. Itē p̄sumiꝫ inimicus quē expello. ō domo. l. lucius titius dā. ꝛ ibi nō. bal. ad hoc de le. iij. an āt q testificaꝫ ī cā criminali p̄sumaꝫ inimicus gl. q̄ nō. in. c. meminim⁹ de accusa. ꝛ in. c. ꝛ fraternitatis de testi. ꝛ ibi abb. ꝛ vide spe. ī titulō de test. §. i. v. itē qd ī alia ꝛ bar. in. l. post legatū. §. bis vero de his qui. vt indig.

e ¶ Testiū fides in p̄n. huius ꝛc̄. ad intellectū totius huius. l. vide bal. in. l. testiū ī. ij. ꝛ iiij. col. cū se. C. eo. Et ad hoc p̄n. vbi dicit bal. ī. xj. col. q̄ magis creditꝫ duabus nō. psonis ī dignitate positis q̄ pluribus alijs vilibus ꝛ magis creditꝫ paucis nō ipectis. q̄ multis ꝛ suspectis qō facit ad id qō dic̄ hic bar. in p̄n. qs tū sit nobilis ꝛ an qs vilis est arbitrariū bal. in. l. graccus. in prin. C. de adul. dixi in. l. morte ō pac. ꝛ adde bal. in aūt. sed cū testēr. C. ad le. fal. ꝛ ibi babes. ꝛc̄.

f ¶ Inimicitias ꝛ vide q̄ dixi in. l. iij. s. de adi. leg. ꝫm Jo. an. i. c. c oporteat de accusa. an hec inimicitia semp repellat testes remittiꝫ in dicis arbitrio. In eodē versicu. hoc limita nisi inimicitie supuenerint ex hoc vt ille nō testificareꝫ ita fiimat bal. ꝓ illū tex. in. l. fꝫ ꝛ si qs. §. illud sciēdū si qs caut. dy. in. l. filio. s. sol. matri. bart. in. l. i. §. cū qs de q̄stio. bal. in autēti. si dicaꝫ ī pen. col. C. de testi. ꝛ in. l. ij. §. fꝫ ꝛ si agāt. ff. de iud. ꝛ qō nō. Jo. an. ī. c. fi. de testi. ꝛ satisq̄tū ad hoc dī inimicus q̄ mecum litigat vt ꝙcludit. d. Anto. ꝛ abb. in. c. i. de iudic. qō ē verum si bꝫ litez mecū de p̄senti criminalem vel ciuilem oīum bonorum ꝓ tex. in aūt. ō testi. §. si vero odio in princ. ꝛ ꝓ alia ibi allegata aut bēt ciuilem ꝛ tūc non repellitur omnino sed ē in arbitrio iudi. fcā fide ꝛc̄ ꝛ videtur pro bari in. d. §. si vero odiosus

Aduerte tī inquantum dicunt si fuit lis finita ꝛc̄. q̄ non videꝫ bene qz non distinguiꝫ illis est prīs qz ratō ꝓpter quam remouetꝫ testis re mouens litē criminalem ē qz ex tali p̄sumitur inimicus nisi ꝓbaꝫ reconciliatio ꝫm Innoc. in. c. cū oportet de accusa. sed ista rō bꝫ locum tā ī finita lite q̄ nōn finita qz q semel fuit inimicus semp presumitur esse nisi ōrium ꝓbetur ꝫm Inno. ī. d. c. cū oporteat ꝛc̄. bal. in. d. aūt. si dicaꝫ ꝛ est cāus quem ibi ad hoc ponderat bal. in. l. in ipius. C. fa. bercis. Spec. in titulo de iudi. §. supereſt. v. id quoqz notandum dicit q̄ inimicus ēt reconciliatus p̄ōt repelli allegat tex. cū glo. in. q. vij. c. accusatio quod intelligas si sit recōciliatus ō recēti alꝫ nō ꝓcederet vt ibi nō. Jo. an. Et aduerte qz hec dicta rō fortissime vrget. videm⁹ posse saluari dicta doc. qñ ille qui habuit litē mecū lꝫ videaꝫ durare in p̄ti tī eius culpa sibi mouit litē nam tunc nō repelliꝫ. ita dic̄ bar. in. l. i. §. cum q̄bus de quēstio. ꝓ q̄bus faciaꝫ tex. optime quem ipi nō allegant in. d. §. si vo odiosus vbi dic̄ q̄ ille q litem mouet vī totaliꝫ repellendus ergo lite finita vī admittendus aliquo cāu. Sed ꝫ istam doctrinā est sin. doc. Innoc. in. c. cum Jo. de re iud. dicēs q̄ qñ qs repellitur a testō non distinguitur cuius culpa inimicicia fuit ōcta. Et ista dicta lequuntur modern. posset forte dici quod illo casu testis non repelliꝫ in toto sed nō adhibeꝫ plena fides sicut dicit tex. in. d. §. cū qs an amicus inimici mei repellaꝫ ꝛ dicatur meus inimicus vide bal. in. l. si qs testibus. C. de testi. ꝛ ibi dicit q̄ q allegat inimicitiaz dꝫ eā probare ꝛ dꝫ ꝓbare qualitatez inimicitie ꝛ ad cognoscendū an sint graues ꝙleues inimicitie bal. ī. d. aūt. si dicaꝫ dicit q̄ cōmittiꝫ arbitrio iud. Et adde q̄ non solū inimici sed suspecti de inimicitia capitali repelluntꝫ Inno. in. c. cū. p. māconella de accusa. ꝛ dicit archi. ī. d. c. accusatores. iij. q. v. inimico testi. nullā fidē adhibendaz arg. illius tex. sed posset intelligi ī criminalibus ꝛ dicit q̄ ēt ab accusando repelliꝫ ꝛ excipiendo de quo ī. c. minimus de accusa. ꝛ vide ad p̄dicta Jo. an. in ti. de testi. §. porro. v. itē aduerte. Circa māīm huius. l. testiū q̄ro vtrū

Instrumentorum.

i

a ¶ Vides ergo q̄ ex allusione vocabuli p̄sumitur propria significatio. Hoc examinaui in repetitiōe. l. oēs populi. s. de iusti. ꝛ iur ꝛ ibi vide vbi plene dixi.

Repetita.

r

b ¶ Ista. l. itelligo ī scriptura ꝓuata. nā notarius q̄ scribit instrumentū ꝛ apponeret alium diem tunc sine dubio cōmittit falsuz. Itē intellige q̄ hic fuit apposita dies non vera. nā loquitur de die ꝙscribit instrumenti. nam si instrumentū ꝙtineret verū dīē hoc mō q̄ hodie confiteor q̄ tu mihi centū iaz sunt sex menses sub obligatiōe bonoꝝ tunc instrumentū istud non esset falsuz fꝫ ista ꝙfessio debitoris nō ꝓiudicaret alteri creditori. vt. l. si superatus. s. q. mo. pig. vel hypothe. fol. Bar.

De testibus. Rica.

Testimoniorū.

t

Ex hoc quod hic dic̄ in pecuniarij litibus. dicunt quidam q̄ cā dī ciuilis ꝛ lis dicīr criminalis de quo hic in gl. ꝛ. l. cām vel lites. C. de transact.

Quanquam.

a ¶ Nō q̄ iudex p̄ōt refrenare numerum testium. Aduerte tī inquantum dicunt si fuit lis finita ꝛc̄. q̄ non videꝫ bene qz non distinguiꝫ illis est prīs qz ratō ꝓpter quam remouetꝫ testis re mouens litē criminalem ē qz ex tali p̄sumitur inimicus nisi ꝓbaꝫ reconciliatio ꝫm Innoc. in. c. cū oportet de accusa. sed ista rō bꝫ locum tā ī finita lite q̄ nōn finita qz q semel fuit inimicus semp presumitur esse nisi ōrium ꝓbetur ꝫm Inno. ī. d. c. cū oporteat ꝛc̄. bal. in. d. aūt. si dicaꝫ ꝛ est cāus quem ibi ad hoc ponderat bal. in. l. in ipius. C. fa. bercis. Spec. in titulo de iudi. §. supereſt. v. id quoqz notandum dicit q̄ inimicus ēt reconciliatus p̄ōt repelli allegat tex. cū glo. in. q. vij. c. accusatio quod intelligas si sit recōciliatus ō recēti alꝫ nō ꝓcederet vt ibi nō. Jo. an. Et aduerte qz hec dicta rō fortissime vrget. videm⁹ posse saluari dicta doc. qñ ille qui habuit litē mecū lꝫ videaꝫ durare in p̄ti tī eius culpa sibi mouit litē nam tunc nō repelliꝫ. ita dic̄ bar. in. l. i. §. cum q̄bus de quēstio. ꝓ q̄bus faciaꝫ tex. optime quem ipi nō allegant in. d. §. si vo odiosus vbi dic̄ q̄ ille q litem mouet vī totaliꝫ repellendus ergo lite finita vī admittendus aliquo cāu. Sed ꝫ istam doctrinā est sin. doc. Innoc. in. c. cum Jo. de re iud. dicēs q̄ qñ qs repellitur a testō non distinguitur cuius culpa inimicicia fuit ōcta. Et ista dicta lequuntur modern. posset forte dici quod illo casu testis non repelliꝫ in toto sed nō adhibeꝫ plena fides sicut dicit tex. in. d. §. cū qs an amicus inimici mei repellaꝫ ꝛ dicatur meus inimicus vide bal. in. l. si qs testibus. C. de testi. ꝛ ibi dicit q̄ q allegat inimicitiaz dꝫ eā probare ꝛ dꝫ ꝓbare qualitatez inimicitie ꝛ ad cognoscendū an sint graues ꝙleues inimicitie bal. ī. d. aūt. si dicaꝫ dicit q̄ cōmittiꝫ arbitrio iud. Et adde q̄ non solū inimici sed suspecti de inimicitia capitali repelluntꝫ Inno. in. c. cū. p. māconella de accusa. ꝛ dicit archi. ī. d. c. accusatores. iij. q. v. inimico testi. nullā fidē adhibendaz arg. illius tex. sed posset intelligi ī criminalibus ꝛ dicit q̄ ēt ab accusando repelliꝫ ꝛ excipiendo de quo ī. c. minimus de accusa. ꝛ vide ad p̄dicta Jo. an. in ti. de testi. §. porro. v. itē aduerte. Circa māīm huius. l. testiū q̄ro vtrū

A testibus.

i

c ¶ In hac. l. vsqz ad §. l. iulia. sic procedit iurisc̄ōsultus. Nam ꝓmo ponit theoricam. ꝛo practicam ī genere. tertō p̄ōt eam ꝙ multa rescripta. ꝛa ibi ī. l. testiū. tertia ibi ī. §. ideoqz. ¶ Op. ꝓbatio ē facere fidem iudici. vt. s. ti. ij. l. q̄nquaginta. ꝛ. l. cum de etate. Si ergo bēmus fidem de qua hic ꝓmo dī non debent ꝙsiderari mores ꝛ alia. Huius timore facta est glo. magna hic q̄ propter fidem habenda consideret fides ꝛ gratuitas ꝛc̄. qz fides per se non potest considerari nisi ex alijs hoc probetur. vt. j. l. proxima in prin.

Testium.

t

d ¶ Nō. q̄ magis creditur ei q est ī dignitate q̄ ei q nō est in dignitate. ꝛ ex hoc dicūt canoniste q̄ si duo sunt electi ꝛ haberent equalē vōtem tī vnus ex parte sua haberꝫ priorē ꝛ sacristā ꝛ similes q̄ sunt in dignitate q̄ preferr eꝫq̄ haberet canonicos ꝛ alios simplices nō habētes dignitatē. ¶ Scōo nō. q̄ pp inimicitias e quis reddiꝫ suspectus tī quedam inimicitia impedit quedaz nō

e ¶ Inimicitia. q̄ dicit. l. ij. §. fꝫ ꝛ si agāt. ff. de iud. ꝛ qō nō. Jo. an. ī. c. fi. de testi. ꝛ satisq̄tū ad hoc dī inimicus q̄ mecum litigat vt ꝙcludit. d. Anto. ꝛ abb. in. c. i. de iudic. qō ē verum si bꝫ litez mecū de p̄senti criminalem vel ciuilem oīum bonorum ꝓ tex. in aūt. ō testi. §. si vero odio in princ. ꝛ ꝓ alia ibi allegata aut bēt ciuilem ꝛ tūc non repellitur omnino sed ē in arbitrio iudi. fcā fide ꝛc̄ ꝛ videtur pro bari in. d. §. si vero odiosus

f ¶ Nō. q̄ magis creditur ei q est ī dignitate q̄ ei q nō est in dignitate. ꝛ ex hoc dicūt canoniste q̄ si duo sunt electi ꝛ haberent equalē vōtem tī vnus ex parte sua haberꝫ priorē ꝛ sacristā ꝛ similes q̄ sunt in dignitate q̄ preferr eꝫq̄ haberet canonicos ꝛ alios simplices nō habētes dignitatē. ¶ Scōo nō. q̄ pp inimicitias e quis reddiꝫ suspectus tī quedam inimicitia impedit quedaz nō

dex posſit ex officio suo testes repellere ꝛ inquirere de cõditiõe te
io. an.ĩ addi.spec.ĩ ti.de teste.ℌ.i.v.qd ò domestico tenz ꝙ sic nisi
iiitatio testis ꝓcederet a volũtate partis tacita vl' expressa vt nõ
testi.cogẽ. c.dilecti ĩ glo.magna ꝛ ĩ aũt.de teste.ℌ.si vo idẽ querũt
ad ꝓmũ innoc .ĩ.c.intimauit ò testi.ꝛ nõ.glo.ij.q.vij.c.q̃rendũ ꝛ glo.
in.l.i.ℌ.preses
de magi.que.
ꝙ ibi magni
ficauit nicho
laus ò neapo
li ꝛ illam alle
gauit pro sin
gulari bal.ĩ.l.
quos ꝓbibet
de postulãdo
ꝛ ibi sequitur
ang. vide glo.
i.c.nulli de ac
cusa.vbi testis
repellit alium
testẽ ꝛc̃ .facit
rõ qꝛ sumus i
bis q̃ ꝓcernũt
fauoꝛé aĩe rõo
iudex officio
suo põt ita uo
luit Innoc.in
.c.bone de po
stul.pla.bene facit tex.ĩ.c.ad nostrã el.ij.de iurĩur.ꝛ ꝙ ꝓcernat fauo
rẽ antiue pz qꝛ testis criminosus iõ nõ admittit qꝛ lex pſumit eũ ò̃e
rarẽ.c.testimoniũ de testib⁹.q̃uũ tz archi.ĩ.c.q̃rẽdũ ilq.vij.ꝛ Jo.an.
ꝛ Jo.ò leg.ꝛ pe.ò an ĩ.c.sup eo eẋ ò testi.sequũt opi.archi.ꝛ pp ꝙ
inhabilitatẽ posſit iudex ex officio suo reppellere vide bal.ĩ.l.si quis
testibus.C.de testibus.

g ¶ Criminalis.criminalis cã ꝛ ciuilis magne quãtitatis eqparat ad
de bar.ꝛ q̃ ibi dixi in.l.Post legatũ.ℌ.bis vo de bis qbus vt indig. ꝛ
vide glo.ĩ aũt.de testi.ℌ.si vo qs in.v.si vero aliter ĩ vbo qõnes absit
ꝛ in.v.criminales ꝛ qualr reppellat inimicus vide qò nõ.Ro.ĩ Rxca
de arbi.ĩ.xvij.q.ꝛ tex.ĩ.c.ꝓ tuas ò simo.allat bar.ĩ.l.filiusfa.ò dona.
ꝛ vide qò dixi ĩ.l.quos ꝓbibet ò postulã.ꝛ vide bar.ĩ.l.iij.ff. ò adi.
leg.ꝛ.d.Jo.ĩ.l.is q rem de pub.iud.Jnno.ĩ.c.cũ.J.ꝛ A. de re iud.
ꝛ dixit gl.ĩ.d.ℌ.si qs ꝙ inimicus recõciliatus bñ admittit ĩ testẽ ꝛ ò
bis vide bal.ĩ aũt.si dicat ĩ.iij.col.C.de testi.ꝛ oĩno doc.ĩ.c.cũ opor
teat ò accusa.adde tñ ꝙ ĩ bac.l.testiũ post ꝑn.est vna gl.ĩ v. numer⁹
q̃ vult ꝙ si ĩ aliquo actu puta ĩ testõ ĩteruenerũt plures testes q̃nu
merus reqsitus a iure dicat vtputa cũ .vij.ĩ testõ reqrant.l. si vnus
ꝛ.l.hac ꝙsultissima.C.de testa.ꝛ.c.cũ esses ò testi.ꝛ qò ibi plene nõ.
ꝛ in eo testõ plures septẽ testib⁹ sint si sunt duo ò istis septẽ q essent
fres patrueles hẽdes isti.vl' substi.quo cãu ñ sunt oĩ exceptiõe maio
res tñ si inſuenit maior numer⁹ septẽ testiũ supplet ille defectus ꝑ id
qñ voluit glo.nõ.in.v.numer⁹ vñ dic̃ hic Ja.butri.ꝙ tz testes duo
deponẽtes ꝑ eũdẽ ꝑmeditatũ q̃ ꝛmonẽ nõ ꝓbẽt vt hic nõ.bart.ꝑ istũ
tex.ĩ.ℌ.ideoqz tñ si essent tres l' q̃truor ꝓbarẽt ꝛ sic pluralitas testiũ
vltra numerũ testiũ supplet defectũ idoneitatꝭ vñ imo.ĩ.d.l.q testõ ĩ
ꝑg.vult ꝙ vbi reqrant ĩ testõ.vij.testes ꝛ repiat ꝙ inſuenerũt.viij.q̃
rum duo ñ erãt oĩ exceptõe maiores illi duo dẽbunt saltẽ loco vn⁹
ꝛ valebit testm allat qò in simili nõ.ĩ.l.parẽtes ꝛ ĩ.l.oĩb⁹.C. ò testi.
sz melius ꝓbat ĩ.d.l.iij.cũ glo.idẽ ꝛ multomagis vbi testes ideo nõ
essent oĩ exceptõe maiores qꝛ essent fres patrueles l' nepotes ex fre
qꝛ edictũ de testib⁹ ẽ ꝓhibitoriũ ꝛ isti ñ repiunt ꝓhibiti ergo ꝛc̃ l.i.
.ℌ.eo.ꝛ cãu q̃ diceret eos ñ eẽ oĩ exceptione maiores supplet nume
r⁹ ꝛ maxie ĩ tris eccl'ie vbi sufficiũt duo testes cũ prochiano.d.c.cũ
esses vel.iiij.sine parrochiano vt nõ.spec.in titulo de instru.edi.ℌ.cõ
pendiose.v.item ius canonicum cũ sequẽ.in.d.c.cum esses ideo debz
esse validum reſcriptum in tris eccl'ie in quo tot interuenerunt .

h ¶ Considerare aduerte ꝙ glo.ĩ v.admittat ĩ ꝑn.bui⁹.l.ponit ò te
ste q reppelit pp paupertatem vide q̃ dixi ĩ.l.spadonẽ.ℌ.fi.ò execu.
tuto.Et vide ꝑ scribẽtes ĩ.d.aũt.si dicat ꝛ vide ĩ.c.cum qs de testi.

spol'.Jtẽ cũ qs expoliat aliquẽ bona fama qꝛ ẽ ref ptiosa.x.q.x.facta facia
ifamẽ de decurĩ.al' ò pub.iud.itẽ si subdit⁹ expoliat se a dño cũ oli ò accut
sa.itẽ dr inimic⁹ ille q copulauit se cũ inimico meo vl' secũ bitat.c.repellat
ꝛ.c.cũ opporteat ò accusa.vide cy.ĩ.d.aũt.si dicat.Et vide ꝑ bal .ĩ.l. si qs
testib⁹.C.eo.anto.ò bu.ĩ.d.c.repellant dic̃ ꝙ iura dicẽtia inimicũ q habitat
cũ inimico ꝛpellẽdũ
itelligẽda sunt ò cõti
nua bitatõe sec⁹ si ꝑ
certa tpa.itẽ ille q te
stificauit õ me in cã
criali glo.ꝛ Jnnoc.ĩ
.c.meminim⁹ de accu
sa.lz spec .ĩ titulo de
testa.ℌ.i.v.itẽ in alio
videat tenẽ ꝙ admit
tat ĩ alia cã sz cõclu
de ex mẽte bost.ꝛ.d.
anto.ꝙ si in ꝓma cã
spõte se obtulit ꝛ re
pellit ĩ alia aut ꝑ iu
dicẽ cõpulsus tũc ad
mittit caret enĩ suspi
tõe qꝛ fec̃ iudicis mã
dato.xxxiij.q.i.c. de
culpa.Quid autẽ de
amico cõit cõcludit
ꝙ aut amicitia ẽ ma
gna ꝛ repellitur aut
parua ꝛ detrahit de fide vide bal.ĩ.l eos.C.eo.ꝛ alber.ĩ.l.iij.eo.ti. Jdem
spec.ĩ ti.de teste.ℌ.i.vide q̃ dixi late ĩ.l.late culpe.ℌ.amicos de v.sig .Jdẽ
butri.ĩ.c.cũ oporteat ꝛ io.an.ĩ addi.spec.circa prin.Quid de socio vide in
.l.qñ.C.eo.titulo.Quid de vassallo spe.in titulo de teste.ℌ.sz nũqd vassall⁹
v.sz cãu q̃ vassall⁹ als ꝛ ꝑ est certus ẽ in vl'.alij dicũt ꝙ cũ q̃rit vtrũ vassall⁹
distinguit aut iurauit fidelitatẽ ꝛ repellit aut ẽ vassallus vt ĩ eo q ꝓstat de
causas ꝛ admittit.albe.pap.quẽ seqr guido.ĩ.l.idonei.C. de testi.dicit indi
stincte admitti ex quo est ꝓsona libera qd ĩ fraudatario vide an.de bu.ĩ. c.
sup eo eẋ eo. ꝙ nõ admittit si bis est sup re feudataria idẽ ꝛ ego crederez
facit.c.dño guerrã hic finit lex cõradi qd ĩ emphiteota vide bar.in.l.liber
tor.C.de testi.Quid ĩ familiaribus vide tex.ĩ.l.fi.ℌ.sane ò bis q ad eccl'ias
confugiũt appellat eos domesticos idẽ gl.ĩ.q.vij.c.ĩ summa ꝛ large dicimus
oẽs familiares q habitãt cũ aliquo.c.ĩ fris eo.ti.c.insinuãte de offi. ocle. ꝛ
vide bal.ĩ.l.ẽt.C.eo.q segr.Jnn.q dixit ꝙ familiares honestissimi admittũ
tur Lard.ĩ.d.c.ĩ imuãte dicit ꝙ familiares nõ morãtes ĩ domo nõ ꝓbe re
cusari sz imo.ibi reprobat ꝛ vide Jo.an.in addi.spe.ĩ ti.de teste.ℌ.i.v.item
excipit vbi dixit ꝙ si stas sumptibus alicuius non es idoneus.Quid de bi
ruario vide bal.ĩ.l.ẽt.C.eo.ꝛ ang.ĩ.l.sciendũ.ff.de vsur.vbi dicit se ꝋfendit
se quẽdã potestatẽ Quid de colono ꝛ mercenario vide spe.ĩ ti.de teste .ℌ.
.i.v.itẽ excipit sz gl.ĩ.ℌ.finit appellat istos domesticos albe.in.d.l. ẽt dicit
ꝙ cõtez colonus reicit vide gl.isti.de testa.ℌ.in testi.ꝛ ĩ.l.sed bis q.ℌ.illud
si qs caut.gl.in.c.in fris ꝛc̃.ꝛ dicit bar.in.l.lutius titius.ff.de bis q nõ.infa.
ꝙ iudex ẽt si testes clare ꝓbent quo ad ẽba dz tñ inspicere an fides sit adhi
benda tñ dicit istud ex cã faciendũ ne post ĩ sindicatu teneat ꝛ variat fides
eoꝝ pp nimiã obscuritatẽ ĩ diuersificantẽ ꝛ nimiã similitudinẽ pp quã vidẽ
tur suborĩari. vide bal.ĩ.l.i.ĩ ꝑn.de emõda.c.in sũma.Et ad primũ dictum
adde bal.ĩ.l.testiũ ĩ pe.col.C.ò testi.vbi.dicit ꝙ pluribus testibus deponẽ
tibus ꝑ eadẽ ẽba nõ dz credi.Et vide bar.in.ℌ.sz hoc in fi.ĩ eodẽ ti.ꝛc̃. ad
de bar.ĩ.l.iij.ℌ.hoc ãt.ĩ fi.iij.q.de dã.infec.

i ¶ Jdeoqz ĩ ꝑn.adde bar.ĩ.l.lucius ĩ fi.de bis q nõ.infa.Et adde tex.ĩ.l.
ob carmen.ℌ.si testes.J.eo.

k ¶ Testis adde qò nõ.ĩ.l.fi.ℌ.i,de iure delibe.ꝑ glo.ĩ.c.cum cãm el.i. ĩ v
bo de causis extra eo.

l ¶ Ad vnũ.Si testis dicat se cognoscẽ si ipm videret dz exhiberi ꝑ gl.ĩ.c.
cũ cãm.s.allata bal.ĩ.l.i.s.si ex noxa.ex cã.aga.ꝛ bar.ĩ.d.l.si cũ exhibuissz
m ¶ Testes.Jdem dicit hic ia.bu.ꝑ istum tex.ꝛ sic sufficit ꝙ in facto prin
cipali ꝓcordent sz non,quo ad corticem verboꝝ pro boc.c.dudum cum gl.
in verbo substantia de conuersi.coniug.ꝛ in.c.cum eccl'ia cum gl .de causa
pos.ꝛ ꝓpri.ꝛ nõ.Jo.an.ĩ.c.nihil de v.sig. vbi dicit ꝙ imo melius dicunt
ꝓbare testes qñ ꝑ diuersa verba deponunt ĩ eundem rei furẽ ꝙ si ꝑ eadez

verba nam tunc non bene probant per istum tex. nec ob. quod nota. domi. anto. in. d. c. nihil quia loquitur quando tractaret de probando verba formalia verba testatoris nam tunc oportet ꝙ etiam in forma verborum concordent vt nō. dominus anto. in. c. cum ecclesia. §. nos autem de cā possess. & bald. in capitulo. bone el. i. de elect. & ibi dicit ꝙ si duo sunt testes quorum vnus deponit ꝙ titius promisit seyo duos solidos alter deponit de. xxiiij. denarijs probabūt & dicentur contestes. l. extrinsecus & quod ibi nota. de verbo. ob. & si essent interrogati de qualitate vocis vt quia iudex interrogasset quibus verbis vsus fuit & vnus dicit ꝙ promisit duos solidos alius dicit ꝙ promisit. xxiij. denarijs isti dicentur esse singulares. non obmitto ꝙ etiam in dubio testes presumuntur esse contestes si ꝯgrua interpretatione verborum hoc fieri pōt secundum innocen. in. c. qualiter & quādo in. ij. coll'. de accusa. & Specu. in titulo ō inquisito. §. nunc tractemus in verbo sup probatione autem & bald. in. l. circa vlti. col'. de fis tab. & in. l. de quibus. ff. de leg. dixi in. l. si tri. §. si arbitr. ff. de arbi. n ¶ Facias ꝙ dictū de ℔ dixi i. l. si librari⁹ ō rg. iur'. & nō. bal. ō pace ꝯstā. i. vltio verbo & bal. i. l. testiū. C. de testi. i. iij. col'. & ang. i. l. si qs. §. i. de eden. & vide p io. an. in. c. nihil de verb. sig. & dixi. j. eo. l. ob carmen.

sermonem eorum dictum redditur suspectum & iō facias ⁿ ꝙ dictum eorum sit dictum diuersis verbis sed sit idem in effectu. Item dico ꝙ hoc facias propter ignorantiam scribentis qz si vnus dicat longe. alter dicat idem. aliquando ignorans notarius scribit testis interrogatus dixit vt. s. &c. ¶ Item nota ꝙ iudex potest interrogare de tempore quod dic vt. C. e. l. testium. Bart.

Eius quoqz[o]. declaraui istum. §. in. l. admonendi. s. de iur iuran. ¶ Nota ꝙ fama per se nō probat sed probationem coadiuuat. dic tamen glo. hic ꝙ fama facit semiplenam probationem quod dic vt dixi in. d. l. admonendi. ¶ Quero qualiter fama[p] probetur glo. dicit ꝙ per duos testes probatur qui dicant, ꝙ maior pars[q] populi sic sentit. Aduerte ne erres nam si dicerent maiorem partem populi sic sentire & redderēt causam scilicet quia hoc audiuimus dici a maiori p te populi ꝙ dictum eorum non teneret. nam testis debet testificari de his que perceperit per aliquem sensum. vt. C. e. l. testium. & l. qui testamento in fi. j. de testa. sed ꝙ maior pars populi hoc sentiat hoc in consistit in sensu vt percipi possit. Item aduerte ꝙ non sufficit dicere ꝙ est publica vox & fama quia sic publice dicitur. posset enim esse ꝙ vnus solus[r] homo publice diceret sed deberet dicere ꝙ audiuit dici a maiori parte gentium. dixi plene in. l. de minore in. §. tormenta. j. de questio.

r ¶ Solus homo si enim t[ ]eret ꝙ audiuit a multis minime probat quia multi dicuntur vno vel tres. l. i. §. hoc rescriptum. ff. ad sille. in fi. de iure perso. §. fina. l. licet imperator de le. i. nota in. c. latores de clerici. excommunica. depo. ministran. sicut nec probat ꝙ publice ita admittitur vt hic per bartolum & in dicta. l. de minore & in. l. labeo ō suppele. lega. & barto. in ad di. Spe. in ti. de sen. in. xij. col'. & doct. in d. capitulo cū opporteat.

Item diuus[s] ¶ Nō ꝙ maleficia nō probantur per instrūmenta sad debent probari per testes viuos. possunt tamen produci instrumēta super bis que pertinent ad adminicula maleficij vt in causa adulterij si ꝓduco instrumentum matrimonij vel in actione. l. acquilie produco instrumentum ad probandum dominium rei. vt nō. per doc. in. l. pe. C. de probat. & in. l. senat⁹. in prin. j. ad turpil.

Lege iulia[t] ¶ Nō ꝙ impuberes non admittuntur ad testimoniū Sed quero an facti puberes possunt testificari ō eo quod ante viderunt. Glo. monet hic istam. q. & in. l. ad testium. in princi. j. de testa. & in. l. notionem. §. instrumentorum. j. de verbo. sign. & vbiqz determinat eodem modo distinguendo. scilicet prout hic in gl. vbi autem glo. dicit factum puberem posse testificari de eo quod ante vidit intellige dum tamen egressus sit infantiam alias secus. vt. l. excipiuntur. §. primo. j. ad syll'. ¶ Querit glo. quid de eo qui alias deierauit[u]. Item quid de homicida vel alijs qui sunt in peccato mortali circa quod vide extra eo. c. ante pe. Et aduerte quando contra testem excipitur ꝙ é criminosus debent poni in tali exceptione omnes circunstantie criminis sicut in libello accusatōnis. vt in. c. quanto. ve testi. in. vj. ¶ Vltimo[x] nota ꝙ propt infamiam testes repelluntur a testimonio. quod intelligit glo. nisi contra pariter infamem. de quo dic vt per Jac. de are. in. l. cum mulier. j. so. ma. & ibi dixit de dote preallega. in fine huius. §. & cete. Canonizatus est hic textus iiij. questione. iij. §. item.

t ¶ Lege iulia. an fructus pubes possit testificari de visis in pupilla ri etate adde glo. institu. de testa. §. testes. Et vide in capitulo relatuz xxvij. distin. & omnino bal. in. l. prima de sacrosanc. eccle. in secunda col'. & vide an qualitas superueniens faciat eum admitti bar. in. l. i. in. §. item seuerius. de questio.

u ¶ Deierauit de teste homicida & periuro & qui est ī peccato mortali & quid de excommunicato de istis vide bal. in aūt. si dicatur in vltima colūna. C. eo. de infame in. l. cunctos populos. C. de summa trin. de periuro vide quod sing. dicit bal. in. l. iubemus. C. eodem titulo ō teste homicida & periuro & qui est in peccato mortali & quid de excō municato vide Jnno. in. c. pia de excep. bal. in. l. nulluz. C. eo. & an admittantur & quid in vsurario dic ꝙ repellitur vt. l. improbū & ibi bal. C. de infami. etiam si penitentiam fecerit & restituerit sed in eum & ō eo qui est ī peccato mortali vide glo. in. l. fi. C. de infa. vbi omnes sunt infames & oēs repellunt & de excōicato heretico & infideli ꝙ repellatur tex. est. ij. q. vij. hereticus & de teste perjuro qui alias dixit falsum vide bal. post glo. & bar. in. l. ij. s. de fide instru. & de excommunicato per bal. in. l. i. in. x. & xj. col. C. de hered. insti. & ibi quid de bannito & vide bald. de istis criminosis in. d. aūt. si dicatur de infami. in. d. l. cunctos populos per Jmo. in. d. l. nullum & qñ excipitur. j. testem ꝙ sit criminosus in. d. aūt. si dicatur de infami in. d. l. cunctos populos per Jmol'. in dicta. l. nullus & quando excipitur contra testem ꝙ sit criminosus nō hic formam & adde barto in. l. i. ad finem. C. de testa. & bal. in aūt. si dicatur in fi. C. eo. Sed quid si produceretur excōmunicat⁹ p̄ excommunicatum vide glo. in. c. testimonium ex eo. & spec. in ti. ō teste. §. i. in. v. item excipitur dic ꝙ per hoc omnes debēt repelli cuz nemo sine crimine viuat distingue vt ibi per eum.

x ¶ Vltimo nota. vide barto. & balduz. in. l. in arena. C. de inofficioso testamento.

¶ Testes adde q̄ dicit bar.in.l.i.§.fi.de ven.inspi.

¶ Lege. In eo.principio vtrum ista lex locum habeat si alꝫ vitas haberi non potest vide bostien.ꝛ alios in.c.i.de test.cog.ꝛ spec.ꝛ io. an .in titulo de testi .§.de testium in vsi.ij.cum se.

ꝛ ¶ Non potest.vide.j.eo.ꝫ idonei.

ꝙ ¶ Item nō. Nō quomodo probatur stilus ꝛ cōsuetudo ꝛ ad bartol . hic adde bal. in.l .pria in fi.C.vt que desunt aduoca. bene facit quod super informatione fame dixit dñs anto.de but.ī .c.cum.in tua de sponsa .ad fi. ꝛ vide do. anto.in.c.fi.ō consue.in pe. col.ꝛ cy .in.l. .ij.in vsic . Ho queritur circa finē.C.que sit long.consue . ꝛ ¶ In legibus.In pric. ꝛc.sed quid si quis fuit coactus ad venien duz postea testificauit sponte vide bar.in .l.si quando ī .ij.col.C.eod. quero in hac materia vtruz ille q̄ leuauit me de sacro fonte vel tenuit in crismate possit esse testis bald.in.l. parentes.C.e.

Testes [v] Nō.tex.q̄ in his q̄ spectant ad litē.ordinationem debemus inspicere consuetudinē loci vbi agit̄ vt hic ꝛ.C. de iura. ca.l.ij.circa fi.ꝛ.C.quēadmo.testa.ape.l.ij. secus in his q̄ ptinent ad litis decisionē vt dixi in.l.si fundus supra de evict̄.ꝛ in.l.prima.s̄.de vsur.

l **Ege iulia** [j] Ista.l. innit q̄ ista possint admitti volentes ꝛ sic est ar.q̄ licet testis se ingerat ad testificandū nō tñ repellitur a testimonio de quo dixi in.l.q̄ oīa.s̄.ō procura.dixi ī.l. post legatū.j.de bis q.vt indig.¶ Nō.q̄ qꝫ non pōt̄ p ducere in testem aliquē suuz subditum.de quo vide Ly.in.l.iiij.C.e.Item [x] nō.hic tex.in.§. sed dixi.q̄ qñ quis allegat de ꝙsuetudine sic esse seruatū q̄ iudex pōt a seipso interrogare tabellionē an fuerit ita de ꝙsuetudine seruatum vt hic in tex.in fi.

i **A legibus** [w] Dides hic q̄ que dā psone non cogā tur ferre testimonium contra alios. Sed queritur [a] an pro eis possunt testificari ꝛ glo.dicit q̄ non qꝫ dictū testis dz teneri p vtraqz p te.In ꝟrium facit.l.q̄ō fauore.C.de legi.vnde.doc. dicunt sic qñqz solus fauor est impedimentuz ne qs cogatur ferre testimonium contra certas personas ꝛ tunc pro eis admittitur.ar.d.l.quod fauore.aut ē fauor ꝛ reuerentia debita vt in liberto qui debet reuerentiam patrono.ꝛ tunc non admittitur.ꝛ ita log tur glo.ista.¶ Quero an volens admittatur.R[ñ]° eē distinguendum eodez modo quo.s̄.dixi quia hec .l. est etiam facta in fauorem testium vt contra dictas personas non cogantur ferre testimonium.vt nō.per doc.C.e.ti.l.eos ī vlti.q.¶ Sed q̄rit glo.vtrū habeat locū hec.l.ī ciuili.ꝛ glo.determinat q̄ sic.

i **Donei** [b] Glo.intelligit hic ī pari cā .l.rōne patrie potestatis l' dominij ꝛ secundum hoc sequeretur q̄ vnus rex vel vnus comes non possit p ducere testem de cōitatu suo.Istud non credit .Pe. quod dic vt nō.per Ly.C.e.l.iiij. ¶ Item quero an dominus [b] prot subdito possit esse testis. vide extra q̄ sic qꝫ non reperitur prohibitus ꝛ ibi ꝛ quod in alūno ꝛ ibi distinguit aut durat domesticitas aut non ꝛ ibi etiam quid de prelato in causa ecclesie quid de socio in re communi vide bal .in.l.omnibus .C.ꝛ in.l.quoniam eo.titulo ꝛ ibi quid de socio itinezis ꝛ de quolibz socio ꝛ per bartolum in.l.prima.§.si seruus.ff.de questio.ꝛ bar.ī.d. .l.quoniam ꝛ ibi glo.

a ¶ Queritur.Et adde q̄ si quis non pōt pro me testificari ꝛ a pte aduersa producitur poterit p me deponere.l.si quis testibus .C. eo.nō.bal.in.l.parentes in.ij.col.C.eo.ꝛ ibi etiaz habeꝫ prohibiti ferre testimonium ꝟ aliquos an possint p eis ꝛ quid si de iure nō cogūtur an illi possint testificari.sed quis si aliquis non possit esse testis p aliquo an possit admitti ꝟ eum q̄ sic vt patet ex notatis per glo . ꝛ bal.in.l.ij.C.eo.Et adde istis quod legitur ꝛ nota.C.eo .l. parentes ꝛ adde bar.in.l.in testamento in.q.de fratre.j.de testa. Item adde q̄ si quis est prohibitus testificari ꝟ me sub pena ego non possum ſnū tiare illi prohibitioni.l.libertorum vbi glo.ꝛ bal.C.eod .secus si non esset penalis per id quod nō.glo.in.l.ij.C.eo.ꝛ quod dixi post bar. in.l.quos p̄bibet de postu.sed an ad pias cās libertus testificetur ꝟ patronum bal.q̄ sic in.l.i.in.xxi col.C.de sac.san.eccle.

b ¶ An dñs vide.s̄.eo.l.lege iulia.in prin.vtrum aūt vassall' possit esse testis ꝟ dominum vide bal.in.l.libertorum.C.eo.

c ¶ Inuiti. In p̄n.huius ꝛc̄.vide bosti.ꝛ doc.in.c.i.de testi .cog.ꝛ Jo.an. in titulo de teste versi.cum se.

d ¶ Sed iudex.Et hic est glo.nō.in fi.quam tene menti perpetuo in materia testium q̄ testis etiam non habilis ꝛ non fidedignus rogatus in ſtrumento admittitur ꝛ probat q̄ videt̄ ap probatus similis est glo.in aūt.de testi.§. ꝛ licet in fi.in versic. suplicijs in glo . parua allegat.l.si. q. C. eo.nō.bal.s̄.eo. l.parentes ꝛ ad hanc .l . adde q̄ licz testis sit citandus non tamen dicitur inuitus deponere secundum bal.ī .l.parentes.C.eo.circa.prin.vltime col' . ꝛ bar.in.l.libertorum eo.titulo.

e ¶ Nullus.In p̄n cipio huius ꝛc̄.vide barto.in. l. ab executore. § .primo infra de appe.adde q̄ hic per glo. cautela esse possit q̄ quis vendat vel cedat sua iura tertio cum hoc q̄ ipse non teneatur de euiction̄e ꝛ postea ad petitionem emptoris l' cessionarij poterit eē testis in causa ꝛ hec esset vtilis cautella quando dominus vē dens vel cedens nō haberet nisi vnum testem ad probandum de iure suo nam tūc ipse postea poterit esse testis que caute la an vera sit vid' per Specu .in titulo de procura.§ .sequitur in fine.ꝛ Lyn. ꝛ bal dus in.l.omnibus.C.eodem Bul.in.l.ꝛ heredi in prin.s̄.de pac.ꝛ quod in simili nō.barto.in.l.i.§ seruus de questio.p bald.ꝛ ang.in.d.l.ꝛ beredi. §. nos autem .s̄.de pac.per.d.anto.in.c.super de testi.

i **Nuiti** [c] Hō.querit quid si aliter veritas sciri non potest ꝛ determinat glo.q̄ non cogitur ad hoc dicē dum venire ad iudiciuz sed iudex [d] debz ad eos mittē officiales pro hoc facit finis huius.l. simpliciter intelligendo.ꝛ.l.iusiurandum quod ad pecunias.§.pe.s̄.de iureiuran.alias esset absurdum.ꝛ idem tenet Ja.bu.Bar.

t **Estis** [e] De hoc dic plene ī. l.qui testamento.j.de testa.

n **Nullus** [c] Querit glo. nunquid vē ditor in causa euictionis possit esse testis.Distingue qꝫ aut ō euictione tenet̄ ꝛ non pōt esse testis qꝫ in re sua tunc esset testis.aut non tenet̄ de euictione ꝛ tūc secus.Sed Pe.aliter dicit videlicet q̄ nullo modo posset eē testis ad similitudinē prosonete. quod dic. vt.l.in oībus.C.eo.ꝛ ibi p Ly.

q **Nesitum** [f] Nō.q̄ cā euitande absurditatis dz fieri extensio.l.ad casum non expressum habentem similē rationem.

q **Si falsa** [g] De materia huius.l.dixi in.l.eos.j. de falsis.

e **Neo** [h] Nō.hic argumentum a ꝟrio sensu.l.valere.ꝛ est tex.ō hoc in.l.ij.§.huius.s̄.de offi.eius cui.māda. est iurisdi.

o **Carmen**

Si testes [f] Hic est solēnis .§. ꝛ sepe occurrit in ī terdicto turbate possessionis.hoc tñ itellige siue ab eadē parte siue a diuersis ꝓducant̄ statur enim potius dignitati q̄ numero.qō intellige nisi in numero sit magnus excessus.vt extra eo.c.in nostra ꝛ ibi gl. Ultimo hic est q̄dā glo.sup vbo assistat. q̄ incipit vt

deponentib⁹ ꝙ plurib⁹ ī genere vt signanter dixit Nicoll. de neap. in l. tur pia in prin. per ibi nō. j. de leg. i.

g ¶ Sufficit de singularitate ⁊ ꝓrietate testiū vide oīo bal. ī. l. p banc. C. de tēp. app. ⁊ imol ī. l. inter pares. ff. ò re iud. ⁊ gl. nō. ī. c. nihilomin⁹. iij. q. ix. ⁊ bal. ī. l. obfuare. C. quoꝝ app. ⁊ nō. bal. ī. l. actor in. iiij. col'. C. de ꝓba. ⁊ in .l. iurisiurādi ī secun da col'. C. ò testi. ⁊ vi de ò bac singularita te nō. vbū bald. ī. l. si ex cautōe ī. xij. q. C. de numera. pec. tex. ⁊ bald. ī. l. qui sniam .C. de penis Imol. ī. l. gallus. §. ille cāus .j. de libe. ⁊ postbu. ⁊ ad glo. bic quādo ꝓbar aliqd vī limita tum certo tpre vide nō. doctrinā ange. in .q. astensis miles ad de bic qò nō inno. ī .c. lz ex quadā ex. e. vbi dic ꝙ si volo ꝓ bare de iurisdictōne mea ⁊ ei⁹ exercitō ⁊ īduco testes duos q̄ rum vn⁹ dixit ꝙ vi dit me exercer vnū actū de vno āno ali us ꝙ vidit me exer cere aliū actū ò alio anno dic ꝙ vider ꝙ ego ꝓbauerī ⁊ finali ter subdit ꝙ tuti⁹ est ꝙ deponāt de eodē tpre alit essent singu lares ⁊ nō probarēt ⁊ ita finalr vī tenere ꝯ id quod tz bar. bic ⁊ idem dic in pbādo quē vsurariū ⁊ vsu ras fecisse cogita et adde inno. in .c. qua liter ⁊ qñ de accusa. ⁊ ex de elec. c. cuz di lectus al' de succ. ab intest. ⁊ adde nō. ī. c. liceat cām de ꝓba. ⁊ adde ꝙ testes nō dicunt discordes nec varij si ꝯcordāt ī principali licz dis cordāt ī aliquibus circūstantijs vl' qualitatib⁹ ꝑ id quod nō. gl. in. c. dudū in vbo substa. de ꝙuersi. ꝙiug. glo. ī. c. cū eccl'a sutrina in vbo vacillasse de cā poss. ⁊ ꝓpri. ⁊ plene ī. c. nihil obstat de vbo. sig. vbi Joh. an. dic ꝙ testes dicunt melⁱ deponē qñ ꝑ diuersa verba idē ꝯcludunt ꝑ id quod babet in .l. iij. §. i. s. eo. Item si vnus testis dicat plusꝯ alius per hoc non dicunt va rij vel ꝯ hoc voluit. d. anto. ī. c. i. sup glo. i. de off. leg. ⁊ de hac mā sing. testi um ꝑ bal. in l. i. C. de testa. ꝑ bal. in l. de qbus. s. de legib⁹ ⁊ in l. i. C. si vnus ex pluri. app. ⁊ ī Rica de ꝙtrouer. iuesti. et si esset statutū de hoc vt per fe deri. de senis ī consil'. xvij. latissime ꝑ pau. ò liaza ī sua disputatiōe īcipiente ꝯ instrm oppo. ⁊ ꝑ bar. ī. l. eos de fal. ⁊ ibi dixi ⁊ de hac singularitate testi um vide latissime ꝑ bal. ī. l. testiū. C. eo. ī. vi. col'. cū se. ⁊ in. l. data q accusa. ⁊ aliqd ꝑ eandē in. c. i. v. instrm de nā. feud. ꝑ bal. ī. c. bone memorie magnitu dine ò elec. ⁊ bal. nō. in. l. cū antiqtas. C. de testa. ⁊ bal. in. l. obfuare quorū ap. ⁊ ī. l. ij. C. ò dōa. añ nup. ⁊ gl. iij. q. viij. vio bar. ī. l. ò mīore. §. tozmēta in viij. col'. ò qō. ⁊ vio gl. nō. ī. c. dudū ò ꝙiug. Spe. ī ti. ò īgsi. §. i. v. qd si vn⁹ ⁊ ī titu. ò teste. §. tā de interrogatorijs cy. ī. l. ij. C. q̄ sit long. ꝙsue. d. anto. in. c. ve nies ⁊ in. c. lz ex eo. ⁊ de singularitate ⁊ ꝯprietate vide oīo bal. in. l. obfuare .C. quoꝝ app. sit ꝑ bal. in aūt. rogari. C. de testi ⁊ adde bal. ī. d. l. q sentētiam .C. ò penis ⁊ ī. l. rogasti. §. i. si cer. pe. ⁊ ia. bu. ī. l. arriani. C. ò hereꝯ. ⁊ abb. ī. c. nihil ò v. sig. ⁊ bal. ī. c. bone ò elec. ⁊ d. ātō. i. d. c. cū eccl'a sutrina.

b ¶ Et nō. gl. qr dictū ē supra ꝙ varietas ⁊c. istud itelligē vt nō. vt xit bar. in. l. q̄rebar de testa mil. ⁊ qualr ꝫ intelligar vide bar. i. l. i. §. .ij. j. quemadmodū testa. api. ⁊ bal. in. l. i. ī pe. col. C. ò testa. ⁊ vi ò qò nō. in. l. testiū. C. ò testi. ⁊ bal. in ꝓbemio. C. §. cui⁹. ¶ Et ad glo. ⁊ mām el fo. extra eo. Bar.

t **Estes** De mā huius. l. dic vt nō. ꝑ glo. C. eo. l. eos. ⁊c. Bar.

m **Andatis** Querit glo. quid de procuratore. dicit glo. secus qr videtur ꝙ possit esse testis dic ò boc vt. l. quoniam liberti. C. eo. in. q. ij. ꝑ Ly. ⁊ in. l. pe. §. i. j. de diuer. ⁊ té. prescrip. ¶ Quero quid ī tutoribus dic vt ī. l. q testō. §. i. j. ò testa. ⁊ ibi ꝑ gl. ⁊ Dy. ⁊ Ja. de are. Bar.

De iuris ⁊ facti ignorantia. Rica.

¶ Continuat gl. Ricā ⁊ ponit quatuor que videnr idē ⁊ non sunt vide eā quā melius declara. vt. j. de testa. l. ò statu. ¶ Itē nō. glo. q̄ dicit ꝙ copula ⁊. po nitur inter diuersa.

r **Egula**

Si quis Nō. ꝙ si ꝓfatio legis è generalis lz. l. sit spā lis generalr intelligit. ¶ Nō. ét ꝙ si lex é spālis rō tī est generalis ꝙ generaliter est intelligenda.

Incipit liber. xxiij. de sponsalibus. Rica.

Ponsalia Sl. tāgit hic vnā. .q. Si aliquis stipulat sibi ali quam in vxorem ⁊ postea no lit esse an possit agi ad interē forte qr erat dies mulier. Ly. tangit in. l. i. L. e. ⁊ Dy. in. l. ti cia. j. de v. ob. ⁊ dic vt ibi plene dixi. ¶ Itez querit in. ij. l. an contrabenda sponsalia sufficiat nudus ꝓfen sus an regratur stipulatio.

Afficit Nō. ar. ad id qò quoti die fit simile in. l. certi cō ditio. §. si nummos. s. si cer. pe. ⁊ ī. l. ij. §. si quis. j. ne quid ī lo. pu. ⁊ ī. l. si quis bo norum. j. de leg. i. ¶ Item querit gl. an matrimoniū

a Quatuor modis pōt in telligi bec. l. secundū gl. in ea. l. ¶ In glo. ibi in. l. si quis testibus. Idem in eadem sup diuerso. c. vt ibi per Ly. ¶ In ea. glo. ibi qr vero. boc est verū in eadem causa alias secus vt ex ex eo. c. veniens. ⁊ ibi ꝑ glo. ⁊ Inno. Itē ⁊ in eadē cā produci pñt sup aliquo ca pitulo vt extra eo. c. cū cām. el. ij. ¶ In eadem glo. ibi repeti. sed illud fiat officio iudicis. qñ obscure di xerit. vt ex eo. c. cū clamor. ¶ In eadē glo. ibi quar to ⁊c. contrarium videtur notari per glo. extra. e. c. cum causam. in vltima glo. ⁊ plenius in. c. ꝓstitutus

c **Arent** Dec. l. pōt itelligi duob⁹ modis. vno mō ꝑm gl. ꝙz quam dic ꝙ iudices debent esse ꝑsentes qñ examinant testes ⁊ dñt habere tabel lionē q scribat dicta testiū. qò est nō. ⁊ sic isto casu ꝑ babunt acta ꝑ testes. quod tz Ja. de bel. in aut. vt in medio litis in fi. ¶ Querit glo. vtruz bec. l. habe at locum ante litꝫ. contꝫ. vel post ⁊c. ⁊ certe bz locuz post litꝫ. contꝫ. ⁊ an in casibus in qbus fiat extimatio ante litꝫ. contesta. ad eternaz rei memoriam. vt. l. asse toto. §. hec vba. j. de hr. instī. ⁊ secundum banc lec. debet exponi testes. i. volentibus testes producere. Alio modo legit Ja. but. ⁊ istam lec. multum nō ne cessariā. Pone ꝙ aliquis volebat facere testamētū non patiebantur venientes ab intestato venire nota rium ⁊ tunc debet iudex ire vel mittere notariuz vt posset testarij.

p **Roduc** Quatuor modis pōt in telligi bec. l. secundū gl. in ea. l. ¶ In glo. ibi in. l. si quis testibus. Idem in eadem sup diuerso. c. vt ibi per Ly. ¶ In ea. glo. ibi qr vero. boc est verū in eadem causa alias secus vt ex ex eo. c. veniens. ⁊ ibi ꝑ glo. ⁊ Inno. Itē ⁊ in eadē cā produci pñt sup aliquo ca pitulo vt extra eo. c. cū cām. el. ij. ¶ In eadem glo. ibi repeti. sed illud fiat officio iudicis. qñ obscure di xerit. vt ex eo. c. cū clamor. ¶ In eadē glo. ibi quar to ⁊c. contrarium videtur notari per glo. extra. e. c. cum causam. in vltima glo. ⁊ plenius in. c. ꝓstitutus

de testamentis.

k ¶ Mrū bec. l. acta ꝓbant ꝑ testes dixi in. l. contrabit. s. ò pig. ⁊ nō bar. in. l. emancipatōe. C. de fide instru. ⁊ in. l. ne in arbitris. C. ò arbi. vbi dicit bal. ꝙ acta ꝓbant per scripturam priuatam.

l ¶ Produci. In pn. huius sup verbo modis vide bar. ī. l. i. §. i. ff. vi. bo. rap. ⁊ bal. in aūt. at q semel in princi. de ꝓba. cy. in. l. si qs testi. C. de testi.

m ¶ Mandatis. ī pn. hui⁹ ⁊c. vide ī. l. i. §. lz aristo. ꝙ vi aut clam.

n ¶ De iuris ⁊ facti ignorātia. Et ad hunc titulū circa errorē iur. vi de bar ī. l. claudius de acq. here. sup bac Rica sup. v. iur. ⁊ fac. igno. ⁊c. copula ⁊ posita int duo denotat diuersitatē. boc limita nisi poner tur int genus ⁊ spēs ita notat glo. in Rica. C. de fui. ⁊ quā bic al'at Imo. in. l. si cū dotē. §. sinautē in semisse. j. fol'. ma. quod è nō. ⁊ bart. adde. ī. l. i. s. ad. l. acq. ꝑ illū tex. in fil' ⁊ boc idē ī tminis dicit bar. ī. l. in fraudē. §. neqz instra. j. de iure fisci. in vsi. vltimo iste. §. Itē limita vt per bar. post glo. in. l. i. s. de pac. in prin.

o ¶ Regula. In pn. huius vide tex. bar. ⁊ scribentes ī. l. cū bi in pn. de trās. ⁊ allegar ista. l. i. §. pe. ꝑ oldra in qsil'. cēteſſimotertio īcipiēte qō talis est an. c. ꝙ quale è ꝓncipium. l. vl' statuti talis iudicar cē finis nam ꝓcedentia trabunt an sequētia ⁊ eꝯ. l. q filiabus in pnc. ⁊. l. talis

.i.l.si seruus plurium in fi.eo.titulo.l.fi.de bered. insti.
de pac.l.titia.§.idem rñdit de vbo.ob.l.si quis ex ar
titium de edeñ.Et ad primũ dictũ huius.l.ponderat
.in.c.z requisitus de app.

p ¶ In sponsalibus.In pn.huius zc.plene p bar.in.l.q̃ dotis.ff.sol.
ma.C.hic nõ.

q̃ in sponsa filia sciens z tacens babeř p cõsentiẽte qd autem in filio qz requirit expresse psens fm d.iob.ibi q̃ dic̃ q̃ glo. ĩ .l.fz ea q̃.ff.e. tenet ff.q̃ in filio z filia ꝑ sumptio sit q̃ consentiat si ñ ffdicit lz illa ꝑ ñ dicat oldra. dicit q̃ illa teneř per Jac. de are.cõmũiter z doc.faciat q̃ habetur in.c.vnus ad fi. exř de sponsa.impub.alꝫ de despon.impub.in.vj. z tertio itelligit d.Joh̃a.post bal.esse verũ qñ tractatur tñ de probatione ipsorum sponsalioz secꝰ si posset gnãri aliquod preiudicium z sic posset saluari ibi glo. ij. iuncto tex.vbi videtur cãus iũcto.dicto bal. ibi quod ẽ sĩgulare nõ. ad de quod dixi ibi.

q ¶ Furor q In prin.buiꝰ super verbo impediunt zc. Semper allegatur hic tex. q̃ contractus factus ab ali quo illo tempore erat furiosus valet vt hic z .c. dilecto de sponsa.z in.c.in negocijs de reg.iur.l.ij.in principio de contraben.emptione.

r ¶ Oratio. In pn.huius.sup vbo quid zc.vide glo.nõ.in.c.i.in .ff. ffbere de psangui.z affi.b al.in.l.pe.§.pe.ff.ne qs eum q̃ in ius voc. z ibi dixi ꝑ bal.in.l.i.C.si rector puincie z ibi cy.z gd eꝫ ꝑ io.an. in regula cũ gd pbibiř z vide glo.in cle.i.in.ff.ffbere de consangui.z affi.

s ¶ Nuptie. In pn.zc. Solẽnitas req̃sita in ꝓcessu faciẽdo requiriř in reficiendo adde dy.z bar.in.l.beredes palã.§ si qs post.ff.de testa. vide bart.in .l.actor rẽ ra.habe.z pulchre bal.per illum tex.ĩ.l.si vt ꝓponis la.ij .C.de nup.p moder.in.c.iij.de ñuñ.vide q̃ dixi tibi in.l.i.§.si quis edificiũ de opere.nom.

r **Ciendum** nõ.q̃ ad officium curatoris pertinet administratio rerum non persone. sed secus in tutore.

p **Zeriqz** .Modicum" interuallum temporis non inducit diuersitatem actuum.b.d.facit ad.l. marcius.ff.locati.

g **Enerali** .nõ.nõ dř speciale mãdatũ si dicař simpliciter ad matrimoniũ ffbenduz.sed requiriř q̃ exprimař matrimoniũ certũ z sic facit q̃ in cã restitutionis in integrum vbi requiriř speciale mandatũ non sufficit dicere facto procuratorẽ ad petendũ restitutionẽ in integrũ fm Azo.sed requiritur specialiter causam exprimi.ad qõ.l.si qs mihi bona .§.iussuz.ff.de acq.hř.z no.p Ly.ĩ.l.i.C. ẽt ꝑ ꝓcur. cãm.ĩ ite.resti.agi pos.dixi plenissime ĩ.l.fi.ff. ỏ vña.

p **Alam** .x" Mo.l. p decretali q̃ dicit q̃ vsurarij manifesti nõ pñt facere testamentũ nĩ i certis solemnitatibus suaris vt in.c.q̃q̃. de vsuris z ibi per doc.Qualiter autem dicatur vsurarius manifestus habes plene in.l.ij.ff.de fur.

Non solum .Mo.§. nam dicit ꝓstitutio" episcopi q̃ instruñta manifestoz vsurarioz presumañ ficticia. Quid si aliqs fuerit vsurar" z ex post desinit an testã vel instrumẽta p eũ postea facta psumañ ficticia.iste tex. fac̃ q̃ sic.sed qz ista questio pendet ỏ facto non dico modo.ad qõ facit.l.ꝓtor.§.ẽt is q̃ in pn.ff. de eden.

Senatus .Mo.istũ tex.in fi.nũqd dãnatꝰ de calũnia dicař dãnatus ỏ publico iudicio.dixi ĩ.l.i.ff. de public. iudi.

l **Ege iulia** .Cũ tractem" ỏ odio apppellatõe pris vl mris nõ contineř annus ꝑ ania. b.d.

Item nihil .Mo.q̃ lz aliqs sit natus ex eo q̃ fecit artẽ ludicram postq̃ ab ea desistat tñ dř natus ex tali.Lz ĩ ꝓcessu videař.l.emãcipatũ.ff.ỏ senato.z.l.ꝑpetualis.C.ỏ nup.

i **Zlud** .Mo.qõ cõe est meũ non est proprie loquendo.Glo.notat ĩ.l.id qõ nostrũ.ff.de reg.iur. Ego dixi ĩ .l.serui electione de legat.i.

p **Roxime** .In necessitatib" nemo liberalis existit.b.d.

o **Ai in prouintia** .

Dinus .Mo.q̃ ĩperator põt legitimare filios sicut in auc. q.mo.natu.effi.legi.§.pe. z ibi nota. Et aduerte qz loqtur ĩ incestuosis qõ sine dubio est vex quo ad tẽporalia.sed quo ad spiritualia secꝰ.nec ĩperator legitimat quo ad tẽporalia iter nõ sibi subditos. vt extra q fi.sint legi.c.p venerabilem.An ãt q̃ hic dicĩ

z ¶ Qui in puintia. In pn. Imperator nõ põt se interponere q̃ ad spũalia vide ꝓcordantias quas dixi ĩ.l.sed si hac.§. pnuntiatũ de in ius voc. In eodem pn.zc. vide bal.ĩ.l.cũ q.ff. de iurisd.om.iud.z io.an.z.d.anto.ĩ repe. .c.p venerabilẽ qui fi.sint legi. In eo.pn.zc. vide qꝫ nota.bart̃.ĩ.l.cũctos populos i.viij.col.C.de sũma tri.z p ang.ĩ.l.emãcipari de adop.per bal.in

.i.l.si seruus plurium in fi.eo.titulo.l.fi.de bered. insti.
de pac.l.titia.§.idem rñdit de vbo.ob.l.si quis ex ar
titium de edeñ.Et ad primũ dictũ huius.l.ponderat
.in.c.z requisitus de app.

p ¶ In sponsalibus.In pn.huius zc.plene p bar.in.l.q̃ dotis.ff.sol.
ma.C.hic nõ.

q̃ in sponsa filia sciens z tacens babeř p cõsentiẽte qd autem in filio qz requirit expresse psens fm d.iob.ibi q̃ dic̃ q̃ glo. ĩ .l.fz ea q̃.ff.e. tenet ff.q̃ in filio z filia ꝑ sumptio sit q̃ consentiat si ñ ffdicit lz illa ꝑ ñ dicat oldra. dicit q̃ illa teneř per Jac. de are.cõmũiter z doc.faciat q̃ habetur in.c.vnus ad fi. exř de sponsa.impub.alꝫ de despon.impub.in.vj. z tertio itelligit d.Joh̃a.post bal.esse verũ qñ tractatur tñ de probatione ipsorum sponsalioz secꝰ si posset gnãri aliquod preiudicium z sic posset saluari ibi glo. ij. iuncto tex.vbi videtur cãus iũcto.dicto bal. ibi quod ẽ sĩgulare nõ. ad de quod dixi ibi.

q ¶ Furor q In prin.buiꝰ super verbo impediunt zc. Semper allegatur hic tex. q̃ contractus factus ab ali quo illo tempore erat furiosus valet vt hic z .c. dilecto de sponsa.z in.c.in negocijs de reg.iur.l.ij.in principio de contraben.emptione.

r ¶ Oratio. In pn.huius.sup vbo quid zc.vide glo.nõ.in.c.i.in .ff. ffbere de psangui.z affi.b al.in.l.pe.§.pe.ff.ne qs eum q̃ in ius voc. z ibi dixi ꝑ bal.in.l.i.C.si rector puincie z ibi cy.z gd eꝫ ꝑ io.an. in regula cũ gd pbibiř z vide glo.in cle.i.in.ff.ffbere de consangui.z affi.

s ¶ Nuptie. In pn.zc. Solẽnitas req̃sita in ꝓcessu faciẽdo requiriř in reficiendo adde dy.z bar.in.l.beredes palã.§ si qs post.ff.de testa. vide bart.in .l.actor rẽ ra.habe.z pulchre bal.per illum tex.ĩ.l.si vt ꝓponis la.ij .C.de nup.p moder.in.c.iij.de ñuñ.vide q̃ dixi tibi in.l.i.§.si quis edificiũ de opere.nom.

t ¶ Dotare filiuz fallit si habet filia vide se dotet fm bar.in.l. mulier.§.cuz proponere ad treb.

u ¶ Modicum vide de intellectu glo . z doc.in.l.si mulier .ff. sol.ma.in.c.pn. item facit an si dos data sit ab exneo p mulierem nupta postea fecit discretiuz z demũ in possessorio tenenti reintegrař q̃ vr idem mrimoniuz etiam quo ad hoc vt exneus nõ possit dotem petere si ãt dos data essz ab vxore vl eius pre ẽt si ex mẽ uallo reintegrař non possit dotẽ petere lz isto vltiõ cãu sec̃ eẽt in exneo ita itelligas nõ.p glo.z doc.in.l. si mulier sol'.mat . z ibi de B.d.Jo.

x ¶ Pulã.lz bar.§. q̃ in adulterio nõ tegat nõ. tñ q̃ mulier deprehensa in adulterio ipso iure ẽ infamis si ue ꝓdemnatõe qs in masculis glo.z sin.z nõ.in.l.z si crimẽ.C. de adul.

y ¶ Constitutio vidĩ bar.ĩ.l.qd sit fugitiuꝰ in pnc.ff.de edi.edic. vide bal.ff.z q̃ dicit se ffriũ psoluisse ĩ rubrica ỏ vsur .in scda col'.in v.ffo quero dicit statutũ z archidi. z moder.ĩ.c.qz in oĩbus de vsu.vidẽ ag. q̃ reducit bas opi.ad ꝓcordiam ĩ.l.sicut.§. supuacuum.ff.q̃ mo. pig.vel hipo.sol.In eodem prin. zc. qd si iudex est vsurarius z facit instra an psumañ ficticia ff bar.tz bal.in Rxica de vsu . p bar.ĩ.l.qd sit ĩ pn. .ff.de edili . edic.

z ¶ Qui in puintia. In pn. Imperator nõ põt se interponere q̃ ad spũalia vide ꝓcordantias quas dixi ĩ.l.sed si hac.§. pnuntiatũ de in ius voc. In eodem pn.zc. vide bal.ĩ.l.cũ q.ff. de iurisd.om.iud.z io.an.z.d.anto.ĩ repe. .c.p venerabilẽ qui fi.sint legi. In eo.pn.zc. vide qꝫ nota.bart̃.ĩ.l.cũctos populos i.viij.col'.C.de sũma tri.z p ang.ĩ.l.emãcipari de adop.per bal.in

.l.i.C.de iure aur.&nul'.& bal.in.i.ꝓsti.C.& iac.butri.ī.l.i.C.de natali .ſſti. ꝑ bar.in conſil'.lxxxi.qȯ incipit viſo inſtr'o. Ja.de belui.in vif.in aūt.q mo. na.effi.ſui ſed qd in legitimato ꝑ papam vide boſti.in ſūma qui fil'. ſint leg. nō. Jo.fa.inſti.de iſti.& cano.plene ī.d.c.ꝑ venerabilem & de iſtis plene ꝑ pe.de ancha.in.c.i.de ſpōſa.in.vj.vide qȯ nō.bal.in.l.i.§.ius nāle de iuſti. & iure dic̄ bal.in aūt. habita ī.vj.col'.q ꝑn ceps pōt legitimare ſpurios de ẽris eccle ſic & bal.ī.l.& ſi ꝯ.C. de nup.& ī.l. eā quā ī.x.col'.C.de fideicō miſ.ꝑ pe.de ancha. ī ꝓſil'.cccci. incipiente inxp̄i noīe amē ōmū dubiū vbi tz cū bar. hic als̄ eſt in ꝓſi.ccc. viij.ꝑ paul'.de caſt .ī ꝓſil'.ccxx. vbi tz q le gitimatio pape valet in ẽris imperij quid eꝯ vid.ī ꝓſ.ccxx viii. & ¶Qui iuriſdictiōi adde bar.in.l.repeti .§.de qōne.ī.de qȯ. & vide apoſtillā p̄ce dentē.& vide bart.in .l.qui teſtō.§. queré ti in fi.ī.de teſt.

ɔ ¶Si puelle. Jn p̄n.tē. vide bar.in.l. qz tale.ī.ſol.mat.

ɔ ¶Palaz. Et facit ad nō in.l.ij.§.& gnā liter ꝑ bart.ff.vi.bo. rap.& ꝑ bar.in.l.nō ī telligiſ.§.tacita de iu re fiſ.& vide late cy. & bal.in.l.fi.de sūma tri.& qu od no.bart. in.l.pupillus.§.fi.de aucto.tuto.

a ¶Si ꝓprietati .in p̄n.huius.l.tē .nota hic de augmento do tis.adde.l.ēt.C.eod.

b ¶Sol'.mat. & ibi vide bar.ī fi.ij.col'.& que faciunt dotem ꝑ fecticiam .vide gl. et bal.in.l.auia.C.de iu re dctium.

c ¶Peniteſ & diſſol uere ſpōſalia ȯ futu ro adde.l.i.in v̄ſ.ſiue parētes. C.ſi rector ꝓpinc.quē ibi pōde rat bal.in.i.col'. & vi de cy.in.l.i.C.de ſpō ſa.& nota.in.l .ſi pat̄ eo.ti.& no.bar.& doc to.in.l.quotiēs.ī.ſo. ma & ibi qd ȯ iur̄ ca no.quē ſequiſ bal.in'l.cū a ſocero.C.e.in eo.p̄n.ſup verbo ꝑ eo .& ꝑ bar.in .d.l.quotiens.

poſtꝙ redactum eſt in corpore iuris facit ius cōmu ne.dic vt no.in.l.qui contra.C.de inceſt.nup.

n **Oneſtatuto** ¶No.ibi nec teſtō tē.caue tur ſtatuto ꝙ mulier dota tata non ſuccedat.quero qd ſi pater aſſi gnauit in teſtamento dotem filie ſue nun quid dicatur mulier dotata & vī ꝙ non qz dos non pōt ee ſine matrimonio.vt.ī.ti.i.l.iij. Sz ꝯriū vī ꝙ ſufficiat deſtinatio vt hic.ibi nec ex teſtō. tē. ꝑ hoc videtur glo.in.l.cum plures.§.pe.ī.de admi.tu. vt xi.ī.de condi.& demon.i.l.titio cētū §.ticio genero.

q **Quanquam** ¶In arbitrio dato intelligitur ne eli gatur perſona prohibita licet concedens arbitrium eam eligere potuiſſet.b.d.

n **Onſolum** ¶Nō.ꝙ iter ꝓiūctaſ ꝑſonas de facili p̄ſu miſ fraus.ꝑ hoc.ī.de bo.li.l.pe.C.ȯ na turali.li.l.iij.circa fi.facit.C.ȯ repu.hī.l. .ij.& ibi ꝑ Ly.& qȯ dixi ī.l.poſt ꝯctum.ī. de dona.

De uno ¶Nō.§.in fi.in rōne ſui.ꝑ quā de terminanſ multe.ll.& limitanſ.vt puta leges q̄ dicunt ꝙ qs nō ſit iudex ꝑſone ſibi con iuncte.vt.l.q iuriſdictiōi .ſ.ȯ iuriſdic.om.iu. ¶Jté .l.q dicit ꝙ qs nō admittaſ ī teſtē ꝑ ꝓiuncta ꝑſona q̄ tz itelligi niſi in cā iter ꝑſonas ſibi ꝓiunctas ī pari gradu qz par affectionis cā remouet ſuſpitionez. de quo in ſpec.de teſti.§.i.v.ſed ſi quid ſi teſtis eodem gradu.& valet ad multa.

Si puelle ¶Nō .ꝙ priuilegiuz qȯ bz pupillus in actione tutele non tranſit ad hr̄dē ēt ex ſe deſcendentē & ꝑ hoc re probaſ glo.in.l.ex pluribus.ī.de admi.tu .& ī.l.da mus.§.i.ī.de priui.cre.ſm Ja.de are.Bar.

i **Aregentium** ¶Si actus ꝑ hibituſ cele braſ palā ip̄ pōt qs p̄textu ignorantie ex cuſari.ſecus ſi clam.b.d.dixi ȯ hoc ī.l.pꝰ ꝯctū.ī.ȯ dona.Qualr̄ āt dicaſ fieri clam .dic qñ id qȯ bz fieri cū ſolēnitate obmittiſ.vt.l.ij.C.de bis q. ex cau.pub.li.xj.

De iure dotium. Rrica.

Jproprietati ¶Facit ꝙ ſi ille q emit l'ī dotē accepit ꝓprietatē ſoluit gabel lam vſufructu redeūte ad ꝑ prietatē nō teneſ ſoluer̄ ꝑ eo gabellā nō.n. ē noua acqſitio ſz prima res acquiſita in ſeipſa augmētata abſqz fac to hominis.quod nota.

p **Rofecticia** ¶Primo pōit ſum maziū & ȯ iſto fe ci magnū feſtū ī.l.i.ī.ſo.ma.ᵇ Ad euiden tiā ſcias ꝙ differt dos ꝓfecticia ab aduē

f ¶Si ego & de itellectu buiꝰ.l.in p bar.ī.l.ſi cū dote in pri ſol'.ma.ī.& in.l.ſi cū donatariꝰ.ff.de condi.ob cām.& q nō in fi.C.ȯ acti.& ob.& būc tex.in hoc.§.i.faē vnicū in.d.l. fuerit rō dubitādi in cāu huius.l.§.i.& de eiꝰ itellectu vide bal.ī.c.i. in fi.q ſucc.reue.vbi būc tex.faē ſingularem & mulcū pulchre bal. in .l. cū a ſocero in vltima col'. .C.eo .& vide paulū ī.l.ſi pe cuniam.C .de condi.ob cāz. § ¶Si muli er.In p̄nc.nō bonum tex. p libello & adde bar.in.l.non ī tereſt.C.q me tus cā .& adȯ barto.in.l.ſi q dem.C.ȯ pre di.mino.& ibi cynus.

b ¶Quod āt In p̄nci.tē.ſi mulier dedit oīa bona ma rito. nunquid videaſ dediſſe in cā dot̄ per bar.in.l.i.ī fi. .C.ȯ ſen.q ſiñ cert .quanti & & qȯ bar.poſt glo.ī.l.mulier .ī.eo.& bal.in .l.nulla. C.de iur̄ dot̄.bar.ī .l.ſi ꝓſtante.ī. ſol'.ma.ī eod . p̄n.bald.ſcōm bar.pꝰ gl. ī.l. ſi ꝓſtāte.ī .ſo. ma. in eodem p̄n.bal.fz bar to.pꝰ gl.i.l. .ſol'.mat.itell'it banc.l.q iō B é qz tacite age baſ & ita dicit tenere glo.hic vide eū ī. d.l. .i.ī.ij.col'.& in diſputatōe q̄ ī cipit q̄dā mu lier & ȯ B vlti mo dicto bar. hic qȯ é in v̄ſ. Jté faē ad qō nem ibi ſed ſi pr̄ relinquat fi lie tē.ego du bito & putoq ſaltē non ꝑce dat ī patre relinquēte filie nō nubilis etatis qz tūc cū legatū ſit a ȯbi tore volūtario nō preſumiſ cōpenſari in ipm debitū dot̄.l.creditoē de leg.ij.l.i.§.ſciendū.C.de rei vx.ac.ſecus ſi poſt tp̄as nubilis etaꝫ qz tunc cū pr̄ ex diſpōe legali ſit obligatꝰ dotare filiā.l.q liberos . de ritu nup.l.fi.C.de dot̄ ꝓmiſ.iō legatū p̄ſumiſ factū aīo compēſandi

a **Doptiuum**

Si quis ¶Nō ī eo ꝙ dic̄ p̄tem poſſe ſibi ſtipulari dotē vſqz ad tp̄s nuptiaꝝ ſecus ī ex̄neo.ȯ quo ī.l. quotiens.ī.ſo.ma.& ī.l.auus.C.de iure do. Rō eſt hic in tex.nam vſqz ad tempus nuptiarum pōt pr̄ penite re c.hanc rōnem habes hic & nō alibi ideo nō.eam.

o **Otis** d ¶Nō ꝙ traditō in dubio vi deſ fcā aīo trāſferēdi dñiuz qȯ itellige qñ ꝓcedit cā babilis ad tranſ lationē dñij al'.ſecus.vt.l.cū pr̄.§.pr̄ .ī. vel'.ij.in glo.parua q̄ dic̄ ꝙ in dubio p̄ſumiſ omniō animꝰ transferendi dñium. Simile habeꝫ.l.i.ī. pro dote.de hoc dixi plene ī repetitione.l.ſi ꝓſtante.ī. ſo.ma.ī quadā.q.quā ibi formaui in p̄n . de aſſigna tione bonorum viri vergeuꝫ ad inopiam dic vt ibi

r **Jego** ¶Nō.ꝙ tz cā reſpiciat com modū eius cui daſ non tñ in telligiſ impulſiua ſed finalr̄. Ratio eſt qz hec cā reſpicit actum pium. de hoc dixi plene.ī.de dona.l.ij.§.fi.& hoc ideo qz ē cā pia.licet aliter dicat Ly.in.l.generaliſ.C.de epiſ.& cle.

r **Jres** ¶Paria ſunt aliqd fieri tēpore ꝓhibite vel fieri tpre pmiſſo & conferri in tempus ꝓhibitū.b.d. Lō cordat.l.in tempus.ī.de bere.inſti.

Si mulier ¶Nō.§.& gl. ſuā q̄ nō tāc aliud niſi ꝙ dic̄ illȯ qȯ di cit.l.& nō.eā qz bz multū de Jnn.& videlicet multū ēt ad alienationationē rei minoris.qz aut circūuētus eſt minor ex eo ꝙ rē vēdidit & ſūc ipſam rē repetit. aut eſt circūuētus ī p̄cio viliori & tūc augmētū p̄cij petere pōt.& ſic nō.ꝑ formatiē libelli qualr̄ forma biſ qz habes vidē diſtinctionē huius.§.qȯ nō. & iaz millies feci practicari per hunc tex.& glo.in.l.i. C.ſi aduer.dotem.Baſ.

q **Aotiens** ¶Nō.l. ꝑ eo qȯ dixi ī.l.ꝓtor.§.i.ī. de bo. auc.iudi.vol'.& dixi.ſ.ȯ neg.ge.l.ſz an vl tro.& l.anūpe.vbi ȯ dicto v̄bo actōe dixi.

i **Alia** ¶Drigo rei nō pōt ꝓferri ī tp̄s quo bz extingui.b.d.vide i.l. icio cum moretur.ſ.de vſuf.

r **Tipulationē** ¶Nō.ꝙ ſtipu latio de dote bz ī ſe tacitā ꝓditiōnē.l.ſi mr̄imoniū ſeq̄r̄.

e **Tlicet** ¶Nō.ꝙ ſmo ſimplr̄ plat̄ itelligiſ de ꝑma vice. b.d.

q **Aod autem** ¶Nō.l. ī caſu ſuo q̄ faē ad.q. quam diſputaui q̄ ī cipit mulier bns ma gnum patrimonium tē.Si mulier dedit oīa ſua bona marito & nihil aliud dixit.deinde mu lier deceſſit nunquid videaſ dediſſe in cauſam dotis.

.z in aũt.preterea. C. vnde vir z
on ẽ nabil is vt dixi qz tunc pr̃ ẽ debitor dotis
ti nõ fit cõ pẽsatõ.l.qõ in die z.l.si cũ milit.§.i.ff.õ cõ
iste ter.ob.p̃dictis vt euident̃ de se pz istud plz pro dcõ
cũ glo.ĩ.l.cũ tale.§.i.j.eo.z adde huic dicto qõ dixi
modi cũ pr̃ in
.iij.col'.deleg.
.i.z ibi p paulũ de cast. Si
testõr legabat
cẽtũ filie cum
nubet certũ. ẽ
q̃ itelligit̃ pro
re.l. vxore
õ quoqz
gl.ĩ vbo õ
dit õ leg.iij. z
adde q̃ rapa.
cu.ĩ.l.i.so.ma
tri.z ẽt bal.ibi
dicit q̃ id qõ
bẽ̃ in hac.l.s.
q̃ simplex p
missio itelligi
tur ĩ cãm dot̃
p̃cedit secũdũ
bal.ĩ.l.fi.C.de
sen.q̃ sine cer.
p̃tita .qñ fuit
fcã mentõ mri
mõij z ita bar
to.ĩ.d.dispura
tõe vide bal.ĩ
.l nulla. C.de
iure dot̃.
i ¶Sane z se
quit̃ Ro.ĩ.l.si
cũ dotẽ.§.trãs
grediamur.j.
sol'.mat.p istũ
tex.z pau .de
cast.ĩ.l. ij. eo.
tit.z quod ibi
dixi.
k ¶Si serua
adde bal.ĩ au
tẽ.ex cõplexu
.C. de incest.
nup.z ibi ¶li
mitat.
l ¶Res ĩ do
tẽ. Si dot̃ dar̃
in florenis so.
mat .sunt mio
rat̃ in p̃cio cũ
erit piculũ ad
de cy.ĩ.l. mio
rusñ.C.ĩ qbus
cau.ĩ iteg.fisc.
gul.de cu.ĩ.l.
vnũ ta.õ are.
in.l.cũ quis si
cert.pe.oy. in
.l.vxore. § .i.
õ leg.iij.z dic
est tex.nõ.vi
bal.dic z quod ibi dixi.

Item facit ad.q.dicit statutũ q̃ mulier dotata non succedat patri sed si pater relinquat filie in testõ cẽtum licet non dixerit pro dote non intelligitur pro dote quod nota.

f **Ane**.ª Nõ.argumẽtum immo casuz q̃ pater qui recepit dotem p nuru z emancipauit filiuz z ei dotẽ vxoris restituit nuru mãdante z volente q̃ ipsa nurus a patre non poterit postea repetere .ita notat hic Ricar.malum.

f **Iserua**.ᵏ Nota q̃ dos data ĩ p̃mo matrimonio ĩualido tacite intelligitur repetita si postea validetur.h.o.

o **Ius**.ˡ Dos data ĩ primo matrimonio intelligitur in secũdo repetita.h.o.

r **Es in dotem**.ᵐ Nõ.q̃ si dos fuit data in mõẽta antiqua q̃ ĩ illa debet fieri restitutõ quod intellige si postea esset variata moneta in materia vel in forma.sed si esset eadez moneta tamen valor floreni creuisset vel decreuisset hoc non inspicitur nisi a tempore more.vt.l. vinum. §.si cer.pe.p quo vide qõ dixi in l.paulus.j.de solut̃.

v **Ir abeo**.ⁿ Nõ.argumẽtũ quez facẽ mutuari pecunia z vendi nomina debitorum existentium non soluendo.

r **Isponsalibus**.ᵒ Pro intellectu huius l.scias q̃ promissio dotis facta pro muliere intelligitur pro matrimonio prima vice contracto.vt.j.eo.l.dotis.vbi igitur nulla sponsalia vel matrimonium precessit illud quod fit est p̃ma vice contractum ergo pro eo debetur dos licet prima vice recusauerit. ¶Nõ.casum qui probat distinctionem quam glo.facit in.l.singularia .§. si cer.pe.videlicet aut pecunia erat parata solutiõi aut nõ quod dic vt ibi.

r **Imulier**.ᵖ Adiectus quis videtur ad solutionem nõ ad obligationem que ex solutione resultat.hoc.o. ¶Nõ. quod dixi in summario.Barto.

Ex asse.ᵖ Per delegationem non liberatur debitor nisi õlegato queratur.Itẽ restitutio fideicommissi ex trebellianica delegari nõ potest.h.o.quod nõ. Nota q̃ per restitutionẽ ⁿ hereditatis actiones non transferuntur nisi fiat ei cui testator iusserit.Item non transeunt nisi fiat eodem modo quo testator voluit.vt.l.ſz si ante.j.ad tabell'. z ideo talis debitor non potest delegari vt hic .z eadem ratione non potest quis constitui in rem suam procurator nec alicui ius cedi vt petatur fideicommissum vt hic z.l.restituta.§.i.z ibi nota.in glo.parua z in.l.qui ita.§.i.j.ad trebel.Sed contra.quia q̃cunqz sunt transibilia sunt cessabilia.vt .l. pluribus de admi.tu.sed fideicõmissum vniũsale est trãsibile. vt.l.cogi.§.itẽ mettian⁹ .j. ad treb.q̃ tc̃.cogitabiſ.

m ¶Vir ab eo.vide bal.ĩ.l.cũ allegas ĩ.v.col'.C.de vsur̃.i.v.modo q̃ro.

n ¶Restitutõez. vide Jmo.p⁹ gl.z doc.ĩ.l.apud iul'.§.verũ ad treb.z bar. z doc.ĩ.l.suo iuncto.§.fi.eo.ti.z ad ar.bar.rnde q̃ illa regula p̃cedit negatiue.d.l.si ex plurib⁹ non affirmatiue.l.si stipulatus fuerim in p̃n.de vo.ob.z p nõ.in.l.p herede.§. q tamen de acqui.hered.

q **Vero**.ª Nõ .istum casum qui est adeo verus .vt si aliquis p̃mittat dotem arbitrio boni viri q̃ tunc intelligitur certa quantitas relicta quam bonus arbiter arbitrari debet etiam si nunq̃ arbitratus fuisset.vt.l.i.j.de le.ij. ¶Et est ar.ad statuta italie que dicunt mulierem esse dotandam.

r **Jue generalis**.ª No.hic curatorem dari ad vnum actum tantum. ¶No.cõstitutionem dotis vltra facultatem nõ valere.quod intellige vt no.per doc.in.l.i.C. si aduer. dotem.Bar.

p **Roculus**.ª Hic videtur casus q̃ sicut precium rei mee re perempta possum petere in subsidiũ. vt.l.mater.C.de rei ven.ita eadem ratione rem emptam ex pecunia mea .circa quod vide Cy.in.d.l.mater.C.de rei vend.in.q.vij.Bar.

o **Otis**.ᵖ Sermo simpliciter platus itelligitur pro prima vice .h. d.Concordat.l.boue.§. hoc sermone .j. de verbo.obli.quod valet quia si concessum est bannito securitas quod intelligitur pro prima vice.Bar.

c **Am post**.ª No. q̃ patientia sola inducit pactum allegatum contra patientem. Quod est cõtra ea quẽ notat Cy.in.l.si certis annis .C.de pact̃.quod examinaui plene in.l.cum de ĩ rẽ verso.§.de vsur.Bar.

Gener.ª Op.C.de dona.promisi.l.i.Solu. glo.no.q̃ ibi fuit p̃missa dos pacto nudo arbitrio alterius ideo non valet ne duo speculatia circa idem cõcurrant.s.q̃ ex pacto nudo oriatur actio.z q̃ sit incertum quod deducatur in eo .õ quo vide quod dixi plene in.l.si is qui pro emptore .j.de vsuca.in questione vltima. Item oppo.de .l. si domus in p̃inci.j.de lega.i.Solu.aliud in domo aliud in fundo. z rationem assignat glo .dic vt .l .si domus z.l.si ita stipulatus infra de verborum obligatio.Bar.

l **Elier**.ª No.q̃ quãdo vniuersitas bonorum transfertur in cõtractu intelligitur ere alieno deducto vt hic.secus si per legem.vt.l.tutores.C.ad .l.iul'.de vi.z.l.i.in p̃inci.j.de bo.pos. Item secus si per rescriptum principis.vt.l.princeps bona.j.õ verbo.sig.Quid autem si transferatur per vltimam voluntatem dic.vt.l.cogi.in p̃inci.j.ad trebel. z .l. statuliber.§.fi.j.dẽ le.ij.z per doc.in.l.i.C.cõmunia de leg. ¶Vltimo no.ª glo.que est hic vtrum mulier nubendo simpliciter videatur omnia bona sua dare in dotem quam nõ.quia banc.q.alias disputaui que incipit quedam mulier habens magnũ patrimoniũ.

Paulus.ª Iste.§.videtur contra ea que no.in.l.que dotis.j.so.ma. q̃ si mulier adhibet coniunctam personam ad stipulationem q̃ videtur adhibere animo donandi. Doc. tangunt in.l.ij.C.eo.dixi in.d.l.que dotis.j.so.ma.

o ¶Quero. Jn p̃n. huius vide bart.ĩ. l. fi.in.v.col'.de sent .q̃ sine cer.quanti.z qõ legit̃ z nõ.in.l.si filie de leg.iij.

p ¶Dotis latius p bar.ĩ.l.i.j.ad legem iul'.maie.z vide nõ. bal.in.l.inuit⁹ ad fi. .C.de p̃cur̃.Jn eo. p̃n.si cõcessa est bãni to securitas itelligit̃ pro p̃ma vice fac̃ ad id qõ dixi ĩ. l. grece .§.z post litẽ.j.de fideiuſ.Item facit iste tex.ad nõ.q.de eo q̃ vendidit vuas z rosas rosarij q̃ fructificabant bis ĩ ãno vt ĩtelligat̃ de p̃mis tantum ita dicit nõ.bal. post dynum per illum tex.fuisse disputatum vltra mõtes ĩ .l.diuortiõ.§.q̃ in anno.j.so.ma .vz ad ¶ ob.l.defuncta.§.fi. õ vsufruc.q̃ ibi loquit̃ in vltimis voluntatibus ĩ q̃b⁹ fit lata interpretatio vt itelligat̃ relictũ annuũ. Item nõ ob.l.cũ manifesta in p̃n.de p̃ben.emp. qz loquit̃ in alio cãu si bene aduertat̃. ita dic̃ do.Job .in.d.§. quod ĩ ãno z decidit per ista bar.aliam.q. in.l.cum quidam de annu.leg.

q ¶Mulier.in p̃nc. huius tc̃ .nõ hic qñ bona dicant̃ deducto ere alieno vide bar to .in .l .fina .de vsufruc leg.z vide bal.ĩ .d.l.tutoris.

r ¶Vltimo nõ.vide quod nõ.bar .in.l. si constante in.iiij. qõe .xij.qõnis princi.sol'. ma.z no.moder.iſti. de act̃.§. fuerit per bal.ĩ.l.fi.in.iij.col'.õ sen.que sit̃ cer.quanti.z barto.in.l. quod autem supra eodem bald .in aũt. res que in. iij .collũ. C. communia deleg.

f ¶ Si fundus. Jn fi. huius vide bar. latius in l. diuortio. §. interdum ꝛ est nota. §. supra sol'. ma.
t ¶ Auus. Sin. tex. est in auo. dum te dotē filie. de q̄ late bart. in. d. l. dedit.
u ¶ Si ō dote vide bar. in. l. alia. §. eleganter in fi. j. sol'. mat.
x ¶ Si filie. Jn p̄n. ꝛc̄. adde in. l. quāuis cum sequen. ꝛ ibi bar. j. sol. mat.
y ¶ Idē nota Vide bal. in aū. si qua. C. ad vell. ꝛ bart. in. l. si extimatis ꝛ ibi per doc. j. sol'. ma. ꝛ bal. ibi dic̄ q̄ ista. l. ē sin.
z ¶ Si p̄. Sequitur Ro. in. l. si cum eum. §. si quis caut.
ꝛ ¶ Utilicinus. vide latissime p. d. Jo. in. l. si socer. §. lucius. j. solu. mat. maxime in. vj. col'.
ꝯ ¶ Pat. Jn p̄n. ad de bar. in. l. licꝫ ad fi. de leg. i.
ꝝ ¶ Uxor viro. Q̄n fundus dotal' possit alienari vide p̄ bar. in. l. si extimaꝫ ꝛc̄.
a ¶ Interdum facit iste tex. an possit fieri exequtō in re dotali p̄ glo. ꝛ ibi bart. ī. l. a diuo. §. exequtione ō re iud. ꝛ bal. ī. l ob maritorum in fi. C. ne uxor ꝓ marito ꝛ ibi tꝫ q̄ nō ꝛ ad istum tex. ꝛ sequē. vide nota. bal. in. l. si p̄ diū ī fi. C. ō iur dot. Sed vtrum. l. iul'. de fundo dotali vetans alienationes habeat locum ī mr̄imonio ꝛ ī dote putatiuis ꝛ nō legitimis? dic q̄ sic gl. ē valde no. ī. l. dotali. §. dotali in. v. p̄stabitur. j. eo. ꝓ qua bene facit tex. i. l. si cuꝫ dotem. §. fi. sol'. mat. sed an fund⁹ dotal' possit alienari sol'. ma. añ q̄ restituaꝫ uxori vide bal. q̄ nō ī. l. i. C. siue cē vl're. ꝛ ibi an fundus dicaꝫ dotalis soluto mr̄imonio ꝛ an possit alienari p̄ p̄fez filie sol'. ma. p̄ mortez viri vide glo. Ly. ꝛ bal. in. l. rem quam. C. de iure dot. ꝛ in. l. ét. j. eo. ꝛ an vēdēs rem dotalē teneatur ō euic. actōe p̄sonali vide glo. ꝛ ibi bal. in. l. si predium ō iure dot. ꝛ ibi vide q̄d si consenserit vir aliena tioni facte per uxorem ꝛc̄.
b ¶ Quedam transire de hoc vi[illegible]r. in. l. si ita de verborum obligatione.
c ¶ Item nō. De hoc vide bar. in. l. si mora sol'. mat[illegible] in. l. [illegible]. §. i. de re iud.

q **Uanuis** Jsta ē. l. subtilis ꝛ facta ad tollendum cōtrarium de. l. si pro re. §. de euic. quia idem videbaꝫ in dote sicut in contrabenda emptione ꝛ venditione. quod ista. l. remouet ibi quantuis ꝛc̄. Bar.

Si fundus Nō. §. contra glo. l. di uortio. §. si fundum. j. so. ma. ꝛ contra glo. l. i. §. exactio. C. de rei vxo. ac. ut in tex. hic dum dicit presenti die.

a **Aus** Hoc intellige cum distinctō ne. l. dedit dotē. j. de collaꝯ. bo. ¶ Item nota glo. ibi reuerti. ſ. ex stipulatione tacita ꝛ sic videtur velle ista glo. q̄ in dote aduenticia secundum ista tempora si liuisa. habet heredem quod examinaui in. l. post dotem. j. so. ma. Bart.

r **Jde dote** Nō. istum casum singularem pro eo qui ab initio promisit quod dare nō poterat. Bartolus.

r **Jfilie** Nō. cāum expressum q̄ extra causas expressas in. l. mutuus. §. i. ē. non potest solui dos mulieri nisi ī eius vtilitatem vertatur vt hic nota. ī. l. ij. in p̄n. j. so. ma. ꝛ. l. cum in fundo. §. uxor viro. ē. Item no. q̄ sicut maritus non potest alienare fundum dotalem ita nec uxor consentire mariti alienanti nisi ꝓpter mulieris vtilitatem. licet q̄dā contra per. l. si predium. C. e.

De pactis dotalibus. Rubrica.

r **Empater** Condicio adiecta ī p̄cedēti pacto ī sequēti intelligiꝫ repetita si alias pactum redderetur inutile. b. d. Ex hoc apparet so. contrarij de. l. in actionibus. §. de in litē iurando coniuncta. l. i. §. de his qui no. infa. vbi ē clausula posita in precedenti non intelligitur repetita ī sequenti. quia ibi potest valere absq̄ repetitōe nec sequitur absurdum.

r **Jpater** Nō. fi. huius. l. quod valet ad multa. q̄ si promitto tibi vendere rez ꝓ eo precio quod inueniet ꝛ q̄dam nobilis vel potens vult emere minus q̄ valeret cuius timore nemo plus ꝓmittit q̄ hoc non debet attendi. Bar.

a **Utilicinus** Nō. l. quia si non essꝫ ista. l. nescio q̄d dicerem. ¶ Contra hanc. l. op. ꝛ vī q̄ ꝓp incertum euentū valet pactum nec posse mulier cōqueri q̄ ex eo p̄t fieri deterior ꝛ melior eius conditio. vt. l. i. ff. de transac. ꝛ. l. fidei cōmisso. C. de transac. cogitabitis ꝓ solutione. Bar.

p **Atez** Conditio existens in vita stipulatoris vel post mortez purificat stipulationem. hoc dicit. Bart.

c **Ammaritus**

tis. j. solu. matrimo.

u **Xor** Nō. l. q̄ ex hac habemus q̄ fundus dotalis non potest alienari ullo modo etiā volente muliere. Sꝫ si dot' extimatus tunc potest alienari volente muliere. vt hic ꝛ in. l. extimatōne. j. so. mr̄imo.

De fundo dotali. Rubrica.

Aterdum Prohibitō alienationis facta a lege non

i habet locum in alienatione necessaria. b. d. Nō. quedaꝫ trā sire ti⁹ vniuersali que nō trā

d seunt ti⁹ singulari. vt. l. ī modicis. §. de contraben. emp. ꝛ. l. quedaꝫ. j. de acqui. re. dominio. ꝛ potest esse ratio quia ista alienatio est necessaria per mortem. facit. l. edicto. §. sed heredez. §. de alie. iudi. mu. cau. fac. Item nō. e ex hac. l. q̄ dominiuꝫ fundi dotalis ꝓp ista tempora non transibat ad mulierem so. ma. Simile in. l. iij. C. de iure do. sed bodie secus. vt in. l. in rebus. eo. ti.

r **Jfundus** Que prohibentur alienari ꝛ prescribi prohibentur ꝛ causa alienationis interueniens prescriptionem iam ceptam non interrumpit. b. d. ¶ Nō. q̄ missio in possessionem naturaliter inducit dominij translationem quod appareret quia alias non esset dotalis. ꝛc̄.

v **Jr in fundo** Nō. tex. ī fi. ibi puto qui facit q̄ si emptor soluit partem precij. q̄ pro ea parte tenetur. pro alia non ar[illegible]tamen contra in. l. fistulas. §. penul. ē. de cōtraben. emp. q̄ nō. dixi in. l. iul. §. offerri. ē. de actꝯ. empti.

Incipit liber. xxiiij. de donationibus inter virum ꝛ vxorem. Rubrica.

Oribus Nō. istas leges q̄ cō tractus inter virum ꝛ vxorē

m non firmatur iuramento quia inuitarentur ad delinquendū de quo vide ī. l. si quis ꝓ eo. j. de fideiussoribus.

r **Jsponsus**

Generalitez Nō. §. istum ad solutꝯ. bzo cardi vtile per inutile non viciari. quod est verum quando sunt separabilia. alias nō vt hic ꝛ. l. i. §. sicut autem opus. ꝛ. §. se. j. de aqua. plu. arcen.

Si uxor Nō. §. cōtra multas fraudes que fiunt tota die. ad quod. l. i. in fi. cum. l. se. j. de bis que in frau. credi. ¶ Item nō. q̄ parta sunt aliquid fieri tempore permisso vel prohibito. ꝛ conferri in tempus permissum vt hic. ꝛ. l. in tempus. j. de bere. insti. ¶ Secundo nō. istam regulam q̄ dominum non queritur ei cui concedit.

¶ Si fūdus[illegible] ꝓn p̄n. ꝛc̄. fallit in future fundi dotal'ꝫ nō possit alienari. §. ead. l. lex iul'. cū. l. sequ. p̄t tri p̄scribi fm glo. nō. ꝛ ibi bar. ī. l[illegible] lio. §. i. so. [illegible] fallit ét in cāu. l. lōge cū ibi nō. j. de diuꝛ ꝛ tempo. prescrip.
e ¶ Generalr ō itellectu bꝰ text. ī. §. vide late p. d. Jo. post bar. ī. l. si fidei ussor in p̄n. de leg. i.
f ¶ Si uxor. Et p istū tex. sing. dic̄ bal. ī. l. cū allegas ī itij. opp. C. de usur. q̄ si ōbi tor passus ē ꝯ dēnationē nō opposita exceptōne usuraꝝ ꝛ ꝑct⁹ illiciti q̄ snīa debet rescindi ꝛ seq tur imo. ī. l. stipulato ista. §. alteri ī añpe. col'. ō vb. obl. ꝛ adv̄te ī mā buiꝰ tituli q̄ azo ī sūma su p̄ Rica ō dona. añ nup. ad fi. sing. ꝛ mira bilr limitat to tā mām buiꝰ tituli lꝫ sb̄ du bio forte nam dic̄ illā locum bēre qñ donatio fit p virumꝫ uxori p̄stīq̄ traduxit eam ad domū secꝰ si fiat añ lꝫ pꝰ ꝯctū mr̄imōi um p v̄ba de p̄nti q̄ ē val de nō. fm do. Joh. ī. l. socer. §. lucꝰ. j. sol'.

.q.quarte .q.princi.ĵ.so.matrimonio.

k ¶ Papinian⁹. Jn pn.cē.ad bāc.l.vide bal.ī.c.i.ī fi.de feud .dato īuicez .l.cōmūl. Jn eo.pn.cē. Nō ꝙ ad ꝓfirmationē donatōis regrīr tradit.ō sed qđ in donatōe q̄ fit inter ꝓem ⁊ filiū vide glo.ī.l.cū de ī rē vlo .ſ. de vſur. ⁊ ibi bal.videt idē tenere qđ in dōatōe int virū ⁊ vxorē ⁊ qđ nō .bar .ī.l.ſi emancipaſ.C.ſi quis

nisi ite
grafr dote dī
ta nō hēret lo
cuz dictū azo
nis ⁊ nō é tñ
dictū suū sine
scrupulo ita
dicit do. Jo.
Ego vero di
co ꝙ tu vide
as.l.pe.ĵ.eo.
vbi é text.nō.
⁊ tu vide do.
Jo alit dicen
tem ī.l.meuia
.ĵ.solu.mat.⁊
tex.ī.l.pen.ĵ.
eo.ſ.i.qué al
legat bal.ī.l.i.
ſ.tj.C.ꝙ dote
Jté lita hunc
ti.nisi ꝑcessisſz
aliqua obliga
tio saltē nālis
ét ad antidota
qz erit remūe
ratoria dōatio
⁊ ꝓpria vt
dixi post bar.
ī.l.i.ĵ.de dōa.
g ¶ Si marit⁹
istū text .alias
dy.⁊ bar.in.l.
stipulatio ista
de vb.obl.
h ¶ Sed si
mors vtrū do
natio fcā īter
ꝓiuges constr
met si marit⁹
é exbānitus ⁊
nō é alibi iste
text.ad hoc
bal.ī.l.pe.i.x.
col.C. ó exec.
rei iudi.⁊ ad hoc
adde.l. rex v
xore.⁊ qđ ibi
bar.⁊ doct.C.
e dēclarat bal.
in.d.l. pe .qđ
iur.si maritus
reuocat dōatō
nē post bānuz
vt hic an ap
plicet fisco dic
ꝙ nō ⁊ ét qđ
ī dōatōe facta
ꝑ patrez filio.
i ¶ De B adó
q̄ nō.bart.ī.l.
si ꝓstāte i.tiij.

bereditatis mulieris mortue.quia si marit⁹ qui po
terat adire bereditatem pro filijs vel ipsi filij pānos
eius mulieris distribuunt amore dei ꝙ ipsi videtur
ꝑ hoc adire bēditatē.panni.n.tales erāt mulieris vt
hic.ſz talia non ꝓt fieri citra ius ⁊ nomen bēdis.vt
.l.ꝑ berede.ſ.papinianus.ò acq.bē.ergo cē.ſz ego
ī disputatiōe tenui ꝙ ꝑ annū remēdo dotez videat
vir adire.ſz qdā ꝙeritus hoc nōdū obtinuerit istaz
opi.ſz tuderi fuit obtēta.qō nō.⁊ tene memi. qz ba
buistis ꝙ bereditas non adita nō transmittit. ſz ego
dico ꝙ retinendo ꝑ annum videatur adire.

f **Juxor filio** ·Per fuū nō q̄rit filio male fidei
possessoris sed bone fidei.b.d.

f **Jis seruus** ·Donatio īter vir ⁊ vxorez quo ad
fructus ⁊ alī cōmoditates retrotrahit.b.
d. ¶ Opp.ꝙ hec dōatio retro nō trahit
.l.seruus.ſ.i.s.eo.So.verū est quo ad dominuz se
cus quo ad alias actiones.vt hic.⁊.l.si res.C.e.

v **Xoxi sue** ·Donatio cā mortis re
uocata vī ꝑ aliā dispo
sitionē postea factā.secus ī dispositiōe an
te eam de redonata facta.b.d.

p **Ap**[k] ·Donatio inter vir ⁊ vxorē q̄ fit
simplici ꝓmissione nō ꝓfirmatur
morte.b.d.quā.l.nō.⁊ hoc est verꝫ qñ nō
interuenit traditio vera vel ficta si enim
ꝓfessus fuisset se recepisse ⁊ habuisse tūc haberet lo
co traditionis.⁊ ꝓfirmat morte.vt.l.qō de suo.⁊ ibi
glo.C.de dote cauta nō numera.

f **Jnter** ·Donatio īter virū ⁊ vxo
rē ꝑstat ius̄taz cām vsuca
piēdi añ cētū matrimoniū.⁊ post eo dis
soluto vel ꝓstante.b.d. Jstā.l.⁊.l.se.dcla
rauī plene ī.l.i.ĵ.de vsu.ꝑ donato.⁊ ꝑ Dy.in.c.pro
possessore.de reg.iur.li.vj.

f **Jmulier**

Si uir ·Nō.ꝙ vestes mulieris sūt
viri qō ītelligē de vestib⁹
ꝑciosis.secus ī vestibus necessarijs ad quotidianuz
vsum deputaꝫ.tunc.n.de bis nō est donatio .sed ma
gis datio cā necessitatis.nec pōt reuocari.vt.l.sed si
vsusfructus.ſ.i.⁊ ibi nō.ĵ.ad.l.fal.ita debet intelligi
glo.que est hic.

c **Ambic** ·Donatio inter virum ⁊
vxorē morte donatoris
supstite donatario ꝓfirmat.b.d. ¶ Nō.
ꝙ donatio īter vir ⁊ vxorē ꝓfirmat mor
te. ¶ Jté nō.ꝙ ꝓinde ē ac si esset ī testō ꝓfirmata.⁊
sic ó ea detrahet falc. ¶ Jté nō.ꝙ ī eadē [m] volūtate
ꝓsumitur quis esse nisi veniens ad mortem appa
reat contrarium voluisse.

Penitentia ·Nō.ꝙ vltima volūtas
est ambulatoria vsque
ad mortem.

Si maritus [n] ·Nō.ꝙ in pignorādo
gs vī reuocare dona
tionē.secus ī legādo.vt instit.de le.ſ.si rē. ¶ Jtez nō
ꝙ ꝑ solā reuocationez utuli nili aduocet possessio ⁊
donatario non videtur reuocata donatio.

Si maritus [s] ·Nō ex isto tex.ꝙ q̄
tū ad acqsitionē ī bis
q̄ retrotrahunt ispicimus ꝑs cōctus.vt.l.ſi filius.ĵ.
de v.obli. Jn bis vero q̄ retro nō trahunt ispicimus
ꝑs existētis ꝙdiꝫ vt hic.⁊ ita logf.l.si vero in remu
neratōi.ſ.si filius.s.mā.⁊.l.qdā cū filiū.ĵ.de v.obli.
loquunt enim dicte.leges ī potestatiuis ꝙd nōibus
q̄ nō retrotrahunt.vt.l.potior.⁊.l.q balneū.s.q po.
ī pig.ba.⁊ hec est vna dīa quare ī cōctibus ispicit
ꝑs existētis ꝙditōis.qz ī voluntatibus ꝙdi
tio existēs nō trahit retro.vt.l.i.ſ.i.ĵ.ad sill.⁊.l.mr
.ſ.eādē.s.de excep.rei iudi.secus ī cōctibus qñ ꝙdi
tio é casual.vt.d.l.si filius.de v.ob.⁊.l.potior.l. qui
balneū.s.q po.ī pig.habe.⁊ ista est vera rō.qcqd di
cant docto.⁊ gl.ī.l.si vxorē.C.de ꝙdi.ille.⁊ ita soleo
notare.d.l.si filius.⁊ hūc tex.nō aliter ī.ſ. Proinde.
¶ Sz q̄ro ad qd est necesse ī oībus istis casibus ꝙ
ispiciat ꝑs cōctus.nā si tradat filiofa.vel fuo vt det
mihi tūc nihil q̄rit patri vel dño.⁊ ita q̄rit mihi per
eū sicut ꝑ quēlibet ꝓcuratorē.vt.l.si me ī vacuā.i fi.
.ĵ.de acq.poss.⁊.l.ꝓfecticia.ſ.si qs.s. de iure do.⁊
.l.si liqueat.ī fi.C.de cōffi.dona. Ex hoc intellige qñ
dabat filio l fuo nō vt ꝓcuratori mulieris ſz vt q̄re
ret.ꝙ hoc facit gl.hic sup vbo tradet. Ex quo nota
aliā dīaz subtilē.nā ſz tu recipias nomīe dñi ⁊ eius
mādato hoc acto īter te ⁊ eū. Si tū ego tradens de
hoc nihil scio nec tibi ꝓcuratorio nomīe eius trado.
tūc tibi directo nō q̄rit.ſz tibi ꝑmo q̄rit.iō ispicieda
ē ꝙditio tua.ꝙtū āt ad actionē dandā ꝑ eū g tibi mā
dauit nō vī necesse ꝙ ego sciā tibi mādatū fore ꝑm
ea q̄ dixi ī.l.si pupilli.ſ.i.s.de neg.gest.

f **Ed si mors** [b] ·Nō.primo ꝙ si
cut cōfirmat mor
te donatio ita ét deportatiōe.⁊ sic facit ꝙ
donatio in virū ⁊ vxorē non confirmat si
vir fuerit exbannitus. ¶ Secundo nota ꝙ si aliquis
fecit testm ⁊ ingressus est religionē ſz habeat ꝑ mor
tuo.nō donec vixit pōt reuocare.casus est hic.dixi ī
anē.si qua mulier.C.de sacrosan.ec.qō intellige vez
in oībus religiosis ꝓtez ꝙ in fratribus minoribus .q
postꝙ sunt ꝓfessi nullo mō circa distributionem isto
rum temporalium possunt se intromittere.vt ī.c.exi
mi de paradiso de vbo.signi.in clemen.dixi in tracta
tu minoricarum.li.iiij.

c **Animo** ·Ego ó hoc dixi ī. l.
pe.ſ.i.ĵ.so.ma.⁊ nō
istam.l.pro eo quod nota.in glo.in.l.sed
si vsusfructus.ĵ.ad.l.fal.ſ. ꝙ vestimenta
que dat vir vxori si sint vilia tunc nō repetit ea mor
tua vxore vt hic si sunt preciosa tunc pertinent ad vi
ri heredes ⁊ hoc est vtile ad probandum aditionem

.q.quarte .q.princi.ĵ.so.matrimonio.

k ¶ Papinian⁹. Jn pn.cē.ad bāc.l.vide bal.ī.c.i.ī fi.de feud .dato īuicez .l.cōmūl. Jn eo.pn.cē. Nō ꝙ ad ꝓfirmationē donatōis regrīr tradit.ō sed qđ in donatōe q̄ fit inter ꝓem ⁊ filiū vide glo.ī.l.cū de ī rē vlo .ſ. de vſur. ⁊ ibi bal.videt idē tenere qđ in dōatōe int virū ⁊ vxorē ⁊ qđ nō .bar .ī.l.ſi emancipaſ.C.ſi quis

bereditatis mulieris mortue.quia si marit⁹ qui po
terat adire bereditatem pro filijs vel ipsi filij pānos
eius mulieris distribuunt amore dei ꝙ ipsi videtur
ꝑ hoc adire bēditatē.panni.n.tales erāt mulieris vt
hic.ſz talia non ꝓt fieri citra ius ⁊ nomen bēdis.vt
.l.ꝑ berede.ſ.papinianus.ò acq.bē.ergo cē.ſz ego
ī disputatiōe tenui ꝙ ꝑ annū remēdo dotez videat
vir adire.ſz qdā ꝙeritus hoc nōdū obtinuerit istaz
opi.ſz tuderi fuit obtēta.qō nō.⁊ tene memi. qz ba
buistis ꝙ bereditas non adita nō transmittit. ſz ego
dico ꝙ retinendo ꝑ annum videatur adire.

f **Juxor filio** ·Per fuū nō q̄rit filio male fidei
possessoris sed bone fidei.b.d.

f **Jis seruus** ·Donatio īter vir ⁊ vxorez quo ad
fructus ⁊ alī cōmoditates retrotrahit.b.
d. ¶ Opp.ꝙ hec dōatio retro nō trahit .l.seruus.ſ.i.s.eo.So.verū est quo ad dominuz se
cus quo ad alias actiones.vt hic.⁊.l.si res.C.e.

v **Xoxi sue** ·Donatio cā mortis re
uocata vī ꝑ aliā dispo
sitionē postea factā.secus ī dispositiōe an
te eam de redonata facta.b.d.

p **Ap**[k] ·Donatio inter vir ⁊ vxorē q̄ fit
simplici ꝓmissione nō ꝓfirmatur
morte.b.d.quā.l.nō.⁊ hoc est verꝫ qñ nō
interuenit traditio vera vel ficta si enim
ꝓfessus fuisset se recepisse ⁊ habuisse tūc haberet lo
co traditionis.⁊ ꝓfirmat morte.vt.l.qō de suo.⁊ ibi
glo.C.de dote cauta nō numera.

f **Jnter** ·Donatio īter virū ⁊ vxo
rē ꝑstat ius̄taz cām vsuca
piēdi añ cētū matrimoniū.⁊ post eo dis
soluto vel ꝓstante.b.d. Jstā.l.⁊.l.se.dcla
rauī plene ī.l.i.ĵ.de vsu.ꝑ donato.⁊ ꝑ Dy.in.c.pro
possessore.de reg.iur.li.vj.

f **Jmulier**

Si uir ·Nō.ꝙ vestes mulieris sūt
viri qō ītelligē de vestib⁹
ꝑciosis.secus ī vestibus necessarijs ad quotidianuz
vsum deputaꝫ.tunc.n.de bis nō est donatio .sed ma
gis datio cā necessitatis.nec pōt reuocari.vt.l.sed si
vsusfructus.ſ.i.⁊ ibi nō.ĵ.ad.l.fal.ita debet intelligi
glo.que est hic.

c **Ambic** ·Donatio inter virum ⁊
vxorē morte donatoris
supstite donatario ꝓfirmat.b.d. ¶ Nō.
ꝙ donatio īter vir ⁊ vxorē ꝓfirmat mor
te. ¶ Jté nō.ꝙ ꝓinde ē ac si esset ī testō ꝓfirmata.⁊
sic ó ea detrahet falc. ¶ Jté nō.ꝙ ī eadē [m] volūtate
ꝓsumitur quis esse nisi veniens ad mortem appa
reat contrarium voluisse.

Penitentia ·Nō.ꝙ vltima volūtas
est ambulatoria vsque
ad mortem.

Si maritus [n] ·Nō.ꝙ in pignorādo
gs vī reuocare dona
tionē.secus ī legādo.vt instit.de le.ſ.si rē. ¶ Jtez nō
ꝙ ꝑ solā reuocationez utuli nili aduocet possessio ⁊
donatario non videtur reuocata donatio.

l ¶ Cum hic. in prī
cipio huius cē.fallit
in vxore putatiua se
cundum baldū .in.l.
eam quā in.viij.col.
.C.de fideicōmiſſ.

m ¶ In eadem . ad
de.l. fin.in principio
de adimen .leg . per
bartolum in.l .i.ſ. i.
de leg.iij.⁊ text.in.l.
cum tacitum.s.de ꝑ
ba . ⁊ quod allegat
bal.in.l.pacta nouiſſi
ma in quinta col .ad
bart . hic adde bald.
in.l.ex persona in qn
ta collumna.C. de ꝑ
bat.

n ¶ Si maritus.qua
liter debeat intelligi
vide multum nota .
bartolus in.l.rem le
garam infra de adi
men.leg.

K K
LYCEAL
BIBLIOTHEK
ZU
LAIBACH

o ¶ Siue vxori vĩ bar.ĩ.l.ij.in princ.de dona.

p ¶ Si dõate .ꝛ nõ gl.ꝛ ibi bar..l.si.pfũ do.C.õ trãsac.ꝛ ĩ. l. eius rei.s.de rei vẽ.

q ¶ Si fu⁹ cõis vĩ bal.ĩ.l.cũ ꝓpõas.C. õ pac. Et qñ ꝓsuma tur anim⁹ donãdi inẽ vir ꝛ vxorẽ. dixi p⁹ bar.in.l .q̃ dos in.ij. col'.fol.ma.ꝛ istaz .l. ibi litau ꝛ bar.ĩ fi pe. col'.nisi eẽt tal' quen tio pp quã resultaret metus reuerẽcialis.

r ¶ Vxulter hãc .l. allegat nõ.bar .ĩ.l.i. de ioff.do. ĩ .fa col'.

s ¶ Vir vsuras .qua lit ꝓcedat vide insti. õ acti.s.fuerat ĩ. iiij. carta.

t ¶ Empta. Nõ ad ea q̃ bẽnẽ ĩ.l.mat.C. õ rei vendi.ꝛ allegat ẽt ipm nõ.bal.in.l.in teresse.C.õ vsufruc.ꝛ bal.in.l.iiij.C.qñ fis. vel priua.

u ¶ Vir mlieri. Nõ hanc.l.ĩ ꝑn.ꝛ vĩ la tius ꝑ bart .ĩ.l.i.s.si fuus.ĩ .de q̃stio.qñ aũt famul⁹ repellat a testimonio vĩ per Jnno.in.c.in lris de testi.ꝛ ĩ.c. insinuãte õ off.deleg.ꝛ quod nõ barto.in.l.si quando .C.vnde vi.

x ¶ Contra eũ q ex pulit famulũ suũ.ꝛc. an autẽ famulus ĩdi stincte repellat.bar. hic videt sentir q̃ sic idẽ tz in.l.fi.s. super de bis q delec.l'effu. ꝛ glo.in.iij.q.c.licz ĩ sũma q̃ dic q̃ omnes q̃ sunt de familia ꝑ cuius siue sint liberi siue domestici siue ꝑ ui familiares sunt ꝛ tõ repellendi ꝓallegat .l.ediles.s.familie õ edil'.edic.textus tñ ĩ .c.in litteris de testi bus dic q̃ familiares repellunt nisi sint ꝑ bare vite adeo q̃ nõ sit vsimile eos delerare ꝛ glo. intelligit illuz tex.õ alijs fami

Si ambo Materiam istam de pariter morientibus dixi in .l. quod de pariter.ĩ.de rebus dubijs.

f **Jstipulata** Nota in eo q̃ dic q̃ stipulatio ãnua nõ valz ĩ reb⁹ dotalib⁹ vt.l.si ãnua .s.eo. Jtẽ itellige q̃ dic confirmari ꝑm .l.pap.s.eo.

f **Jueuxori** Valet donatõ quã vxor fac viro vt filiam dotet .b.d.quẽ casum nõ. ¶ Jtẽ nõ q̃ diuortiũ nõ iure factũ nõ fac donatio nẽ valer qõ nõ.similr fac q̃ exbãnit⁹ nõ iure ri vi deat exbãnit⁹ nec possit offẽdi.fac.l.iiij.s.cõdẽnatũ .ĩ.de re iudi.ꝛ.l.pe.ĩ.de adulte.ꝛ ibi dixi.

f **Jdonate** Qui soluit litis extimaꝯ.oz cãm dicere si cãm habuit ab auctore .b.d.quã.l.no. ꝛ nõ.per Dy.ĩ.c.ꝓ possessore de regu. iur.li.vj.dixi plene ĩ.l.liꝯ extimatio.ĩ.ꝓ ẽptor.ꝛc.

Si sponsus Põt vir cũ vxore ãnullum spõsaliciũ ꝓmutar .b.d.ꝛ iste.s.ꝓcedit ĩ terminis suis qñ vir cõmutat ãnullũ tz ꝑm nostrã cõsuetudinẽ ꝑmo disponar per vba de prãti.ꝛ sic ẽ vxor.ꝛ sic donatio nõ valeret.qõ nõ.ꝛ multotiẽs allegaui istũ.s.ĩ cõuẽtu scholariuz.

f **Jseruus cõmunis** Pro qte quã vir bz ĩ re nõ valz donatio ĩter cõiunctas ꝑsonas ꝑtia tñ cũ tacitur nitate donatione ĩducit .b.d.quã.l.nõ.de mã ista dixi plene ĩ.l.que doꝯ.ĩ.so.ma.

v **Jr uxor** Debitor delegat⁹ põt opponer exceptionẽ õ legatiõis inualide si tamẽ ignoranter omiserit ꝛ soluerit liberar.b.d.quẽ casuz nõ.facit ista.l.dic statutũ q̃ qs nõ possit donar aliquã rẽ forensi.mõ quidã delegauit debitorẽ suũ certe tunc debitor ipe õlegat⁹ poterit õ B exceptiõez oppõer.

f **Jextraneus** Vsucapiẽs vr babere rez ex titulo ꝓcedenti nõ a domino ꝯ quẽ vsucapit.boc.d.quam.l.nõ. qz in plurib⁹ locis habemus istũ effectũ.sed non ita clare sicut hic facit .l.indebiti.s.si ꝙuum.s.de condi.inde.ꝛ.l.si alienam .ĩ.so.ma.ꝛ.l.si alienam.ĩ.de dona.causa mor .ꝛz melius ꝛ clarius loquitur iurisconsultus hic q̃ alibi.

m **Arcellus** Ex qualitate expensarum ꝑsumit an animo repetendi fecerit qs an nõ.b.d .quod nõ.quia tota die allegatur.

m **Aliez** Nudus minister dr qui nullũ cõmodũ sentit alias ñ dr quis nudus minister.b.d.de quo dixi plene in.l.si quis ticio.ĩ.de le.ij.

f **Jcum mulier** Eo ipso qs ẽ locupletiõ q̃ ab obligatione ẽ liberatus.non autem eoipso q̃ sibi pecunia datur nisi ex ea pecunia apparet aliquid apud eum remansisse .b.dicit quod nõ qz est casus bonus.

q **Aintus** Quicquid mulier querit presumitur quesiuisse ex bonis viri.

f **Juir uxori**

Spor morte donat[illegible] uper uente.b.d.quam.l.nõ.quia allegabilis [illegible]

v **Jrusuras** Si vsuras do viuens non pe nare videtur ẽ periculo viri sane ꝛ te confirmatur boc.d.quod nota.

u **Xormarito** Res ẽpta ex cunia mulie donata viro vẽdicari potest.b.d. ¶ N viro existente non soluendo potest agi.

e **Aque** Donatõ q̃ põt cõdici põt in stipulationẽ conuerti.ꝛ stipulatio põt ꝓbari per litteras.b.d. ¶ Nõ q̃ per epistolam ꝓbatur stipulatio. sed ꝫ in.l.i.ĩ.de ver.ob. So. per epistolam non contrabitur vt ibi.sed ꝫctus probatur vt hic.

f **Jpredia** Valet donatõ ĩter cõcubinã ꝛ amasiũ.non autem ĩter virũ ꝛ vxorẽ .b.d. Sed si p⁹ quam esset vxor redderet viro.tunc non esset donatio.

v **Jr mulieri** Donatio fcã mulieri ꝺuertenti vt reuertar valet.b.d.quã .l.nõ.ꝛ hoc si diuortiũ ficte factũ nõ appareat. ¶ Nõ. bãc.l.primo cõtra [illegible] eum q̃ expellit famulũ suũ vt testificet ꝓ eo.nã si ex longinquitate tẽporis vl' breuitate quo eũ tenuit si ille se vellet locar cũ alio vel non.ꝓsumit vere nõ ficte q̃ eũ sic dimiserit ꝛc.

De diuortijs. Rubrica.

ɒ **Juortium** Nõ. ista verba qz vtilia sunt ad ꝓbãdum qualiter qs abiecerit famulũ vel socium ꝛc.

i **Alianus** Ibi est dare ꝓriuationem vbi ẽ dare babitum de quo plene dixi ĩ.l.decẽ .ĩ.ꝺ.ꝟb. ob.ꝛ ibi dixi.

q **Aod ait** Nõ.legem ꝓ quam Ricard⁹ma.dicit q̃ si statutũ ꝓhiberet certas ꝑsonas emere vl' vẽdere q̃ si ab eo emim⁹ valet vẽditio ꝛ emptio si statutũ vltra nõ ꝓcedit hoc idẽ posuit Ly. postea ĩ.l.nõ dubiũ. C.de legi. tz ꝯ dico ĩ.l. ꝑtor in ꝑn.ĩ.de oper.no.nu.nõ ob .argumẽtũ ex eo q̃ in.l. iulia.de maritãdis ordinib⁹ colligit q̃ alij nubere ñ possit qz lex voluit valer diuortiũ nã si iure matrimoniũ tz sine dubio nõ possz alij nuber .vñ ex eo q̃ lex vltra ꝓcedit hic boc colligit.alias simplex [illegible] prohibitio legis.ĩducit q̃ factũ sit ipo iure nullũ vt ĩ. l. .i.ĩ.de bis que pro non scripꝯ.ꝛc.

a **Ait lex** Ho. casum quomodo ꝛ qualiter ꝓhibetur quem desinere velle.qõ fac ad multa ꝛc.

Finis amen.

¶ Secunda pars ꝛ finis.ff.veteris vna cũ additionibus alexandri de Jmola Jmpressa Mediolani ꝛ finita quarto nonas Januarias per Leonardum pachel teutonicum feliciter'. anno dñi milesimo quadringentesimo nonagesimo.

Hain 2576

y ¶ Diuortiũ Jn autem hodie possit fieri diuortium vide bal.in. l. secunda.C.de secundis nup. in fi.

z ¶ Quod ait facit lex de functus arbitrium tutelie. Sed quid si vir ꝛ vxor emunt aliquid simul nũquid presumar q̃ de bonis viri habeat videt q̃ sic per legẽ istam sed non est verum in emptione. l.v xorem infra õ lega. tertio ꝛ per.l.istaz ita fuit hic bononie determinatum.

ꝛ ¶ Simplex prohibitio legis. vide .l.nõ dubium ꝛ qõ ibi habetur de de legibus et

z hoc ei
tunc per stipulationem
spiciendum tempus
c
versi.q si
monachum
nisi ostendat
.ff.de condi.
d
plenam vt.ij.
z ita factum est
in illa pena
ff.de publi.
e
.ff.i.ff.de condi.
glo.i.habemus

rō.que
f
lia artificialis
vt de fabrilibus
ante biennium
intellige hic
g
damus datum
soluerit.b.d.
illud quod primo
iudicibus est
b
et qui,consecutus
percipiendi fructus
hunc.ff.vel
electio in
t
do vel faciendo
Oppo.q
ius.ff.z
tione non
k

ad eos. De damno
d fain.
mo.re.contrabi.
mutatum f quando

sicut dicimus
vt in aug.
sed z si quis
vel pro beredizaria
m
Quando actio de
usio ista
principali facit
cista signata
n
leuissimam non
de procur.
recipit committit
nō Ly.C.si ser.
o
a iure gentium
labeo scribit

De seruis exportandis
interesse z
p
ita.ff.ad.l.falc.
cuius contrate
obligationi pignorum
factum locatoris
q
nominatus cum
non. Respondeo
tionem ob cau.
r
Si titio.q Si fundi
nihilo differt
post diuisionem
Si paratus
f
Si compromisero
tio gratia
modo apparet
tamen grauatur
impedit admitti

ROYAL
SOCIETY
OF
LONDON